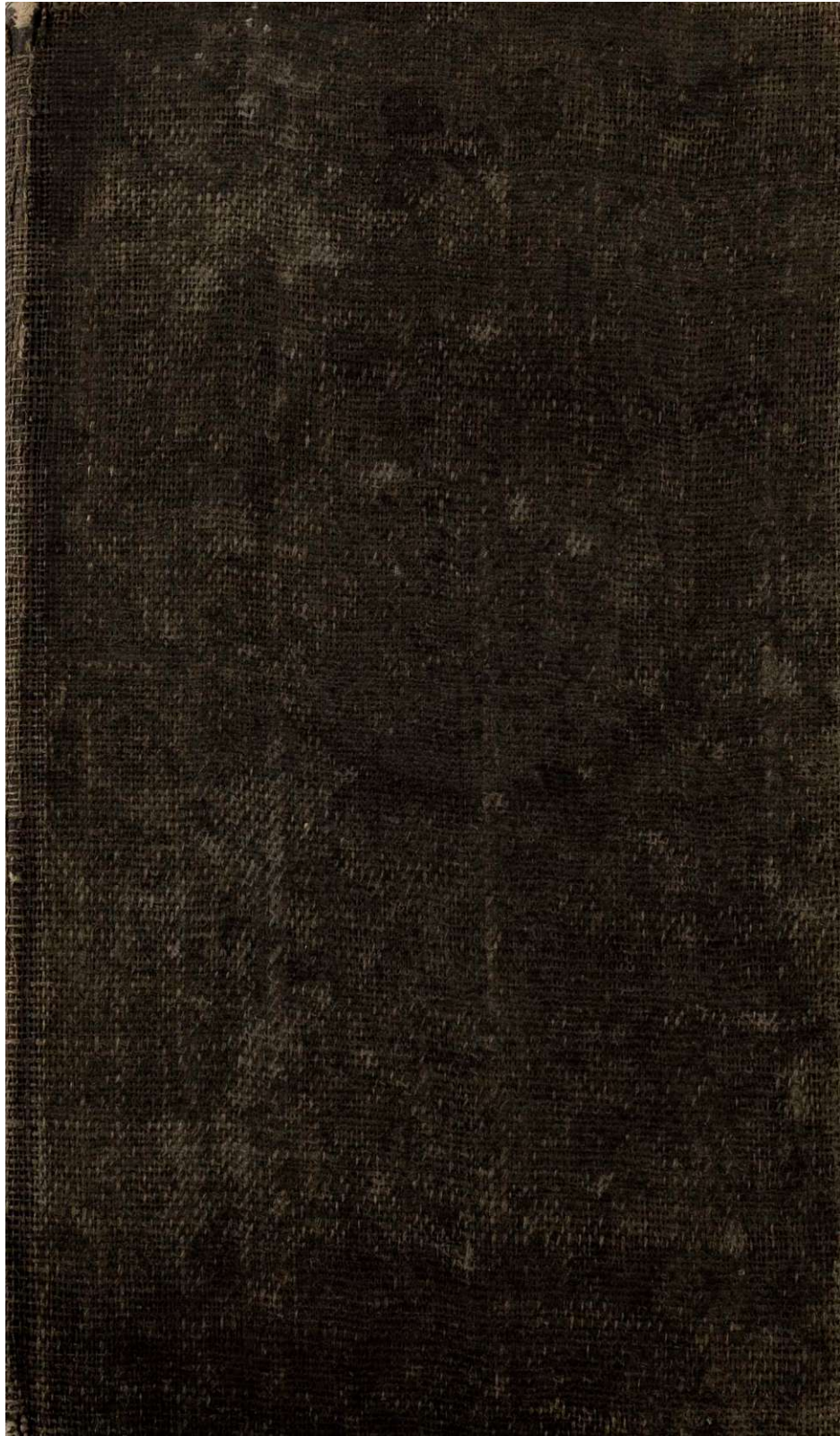
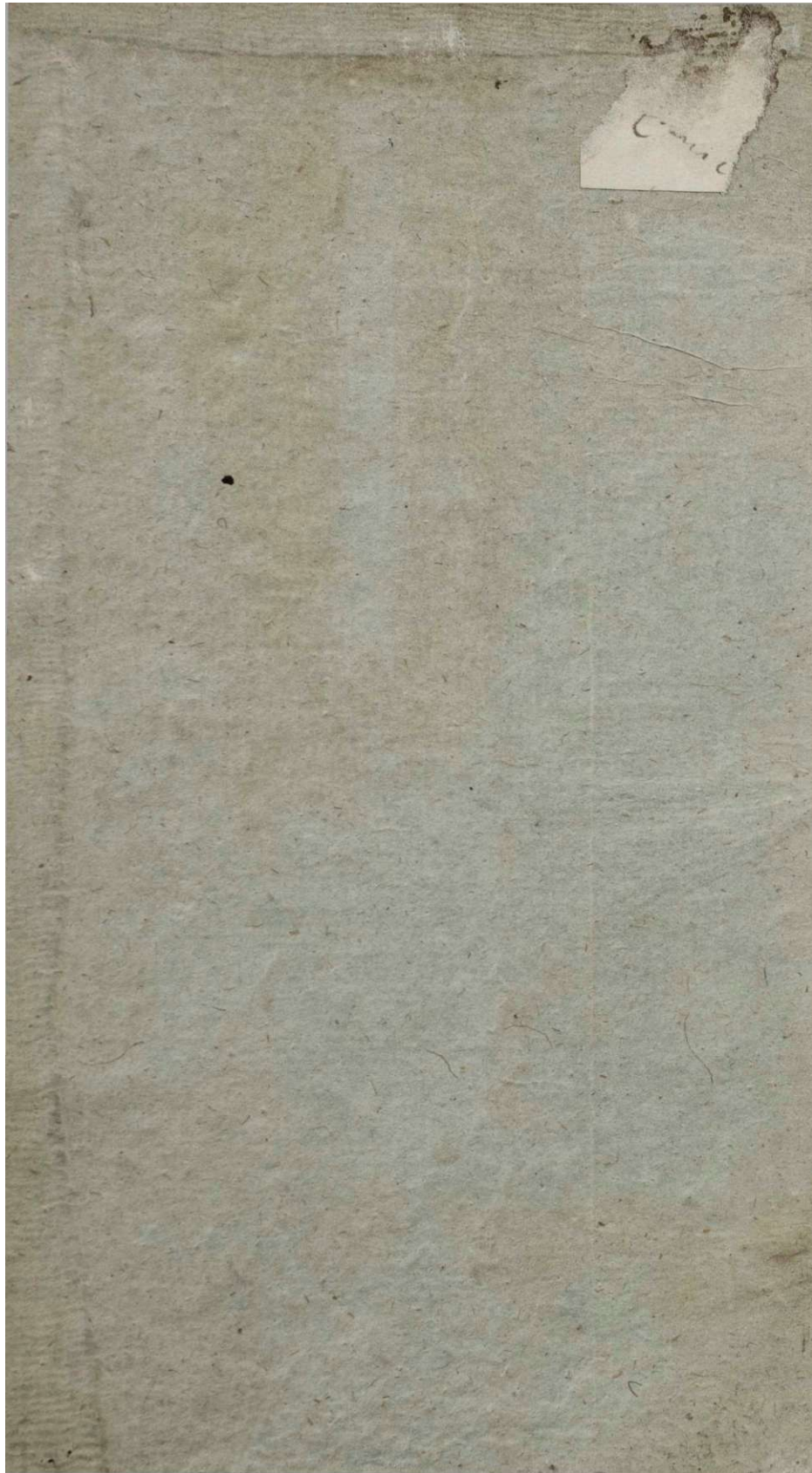

OPISANIE ROŚLIN

W LITWIE, NA WOŁYNIU, PODOLU
I UKRAINIE DZIKO ROSNĄCYCH,
JAKO I OSWOJONYCH.

Dozwala się drukować z warunkiem, aby po wydrukowaniu złożone były trzy exemplarze w Komitecie Cenzury. Wilno 1830. d. 11. Sierpnia.

Cenzor Leon BOROWSKI.

OPISANIE ROŚLIN

W LITWIE, NA WOŁYNIU, PODOLU
I UKRAINIE DZIKO ROSNĄCYCH,
JAKO I OSWOJONYCH

PODLUG WYDANIA SZESNASTEGO UKŁADU
ROŚLIN LINNEUSZA;

P R Z E Z

JÓZEFA JUNDZIŁŁA,

PROFESSORA BOTANIKI W CESARSKIM WILEŃSKIM
UNIWERSYTECIE, TOWARZYSTWA MINERALOGICZNEGO
W JENIE I BADACZÓW PRZYRODZENIA W LIPSKU
CZŁONKA.

W I L N O.

JÓZEF ZAWADZKI WŁASNYM NAKŁADEM.

1 8 3 0.

C.D.
N. 5603V

N.
5603

P R Z E M O W A.

—LEŚ—

WYYSKIE z haadlu *Opisania roślin litewskich* X. Prof. Jundzila, a ztąd pochodzący niedostatek dzieła podręcznego do oznaczania roślin krajowych, Lwto powodem do wydania w krótkości tu zebranych opisów roślin. Pismo to iest zupełnie sposobem, wyz wymienionego dzieła wykonane. Porządek iednakże, stosownie do wydania szesnastego Układu roślin Linneusza przez Sprengela *), zmieniony został. Zmiany znaczniejsze są następujące: i. Rosimy osobnopłciowe (*diclinae*), te tylko się w klassach oddzielno - rozdzielno- i ponieszanopłciowej umieściły, których kwiaty samcze i samicze są zupełnie różnego składu: inne zaś tak wiedznych iako i drugich kwiatach nie przedstawuiące żadney różnicy, do klass się podług liczby pręcików odniosły. Itak: dynia, ogórek, dla połączenia pręcików w iedną wiązkę, policzyły się do klasy iednowiązkowej: leszczyna zaś, o kwiatach samczych kołkowatych, samiczych pąkowych, w klassie oddzielnopłciowej została- wierzba tyiuze sposobem w klassie dwupręcikowej znalazła miejsce, chmiel zaś w rozdziehio- płciowej; klon do ośmiopręcikowej przeniesiono, lebioda dla kielichów obopłciowych pięćdzielnych, samiczych zaś dwudzielnych, do pomieszano- płciowej się liczy. 2. Podziały rzędowe są po większe'y części tez same: w klassach tylko uierównoszescio-

*) *Caroli Linnaei Systema vegetabilium*. Editio 16, <• urante *Curlio Sprengel*. Gottingae 1816 Vol. 1. II., 1816 Vol. lit., 1817 \ ul. IV. P. i. a., 1818 Vol. V. 8vo.

VI

pręcikowej, zrosłogłówkowej, oddzielno - i skrytopłciowej uległy odmianom: a które odmiany są nierównie do sianu dzisiejszego znajomości roślin <-tosowaieyszeni i w oznaczaniu wicie przynoszą ułatwieuia. W opisach łacińskich trzymałem się wspomnianego dzieła Sprengela. Opisy polskie X. Jundziłła, które się mogły zastosować, zachowałem. W innych zaś starałem się ile możności obchodzić w wyrazami *mi* używanymi. Tam się tylko nowe wprowadziły, gdzie wyraz albo za nadto ogólne, albo wstanie dzisiejszym nanki błędne miał znaczenie, lub narzeczcie gdy ieszcze nie był po polsku oddany. Nazwiska roślin dotąd w ięzyku polskim bezimiennych, niektóre się nazwiskami z dzieł dawnych lub pospoliemi oznaczyły, inne wyrazami jakikolwiek charakter lub własność w >kazniące'mi oddały, inne narzeczcie zostały bez nazwiska.

W dziełku lemu są opisane po większej części roślin przez mnie widziane; innych A^ele na wiarę Giliberta, X. Kluka, X. Prof. Jundziłła, Prof. Beszcra włączyłem. Wiele jednakże roślin w pismach peryodycznych wileńskich wzmiankowanych, gdy oprócz nazwiska żadnego skądinąd o ich znajdowaniu się u nas dowodu mieć nie mogłem, iako do niepewnych należące, opuściłem.

Przekonany, że poczynający uczyć się Botaniki, siara się uaypierwej poznać te rośliny, które go liaybliżey iutressuią i z którymi od dzieciństwa iest obeznany, uznałem za rzecz pożyteczną, rośliny ekonomiczne powszechnie u nas uprawiane iako i ozdobne w ogrodach pospolite, obok krajowych uinieścić.

Synonimy tylko zwyczajniejsze przytoczyłem, i to mianowicie nazwisk Linneusza zmienionych, inne zaś, iako w dziełku podręczuemu, osądziłem za niepotrzebne.

Ma \m owosci mme wiadome lub w dziełach oznaczonych, wskazałem.

Czas kwitnienia, pospolicie na końcu opisów dodawany opuściłem. Fenomen ten bowiem od tylu

VII

przyczyn zawisły, we Florach okolic mało rozległych do oznaczenia co do miesięcy trudny, w liraiu zaś dosyć obszernym, którego rośliny opisywałem, oznaczenie to, w laki sposób, aby się do wszystkich miejsc stosowało, za niepodobne uważać można. Prędeyby współczesność kwitnienia bądź innych fenomenów, pomiędzy roślinami tak kraiowcami iako i powszechnie uprawianemi, dobrze wyśledzona, ku temu celowi posłużyć mogła.

Nazwania pospolite, o których wiedziałem, częścią się za rodzaiove lub gatunkowe użyły, inne zaś na końcu opisów przytoczyłem. Wymienienie ich, nłatwiając empiryczne poznanie nazwisk układowych, znosi wiele trudności poczynaiącym, i robi naukę przystępniejszą dla tych, którzy się poznaniem samych nazwisk ograniczać muszą.

Wiele się, iakem wyżej powiedział, wprowadziło uowych wyrazów; spotkanie ich, mianowicie w charakterach rodzaiowych i poddziałowych, gdzie nie ma textu łacińskiego, mogłoby utrudniać oznaczenie. Dla czego wyrazy te razem zebrane na początku położyłem. Po nich następuią nazwiska roślin, które podług liczby pręcików, słupków lub innych charakterów do inney klasy, rzędu, poddziału, należą, podług zas naturalnego powinowactwa gdzieiudziey są odniesione.

Takim porządkiem to dziełko jest ułożone. Znaydą się w niem zapewne uchybienia i niedostatki: pierwsze prostować, drugie dopełniać, będzie nadal dla mnie powinnością.

Białko, <i>Alburtlen</i> , <i>Kndosperm iurn</i> .	OTOCZKA, <i>Cororia</i> . OTWÓR, <i>Słoma</i> .
Bulawku, <i>Clavula</i> .	PUŻDZIERZOWATY, <i>Stuposus</i> .
Calobraegi, <i>Integerrhnus</i> .	PIECZA, <i>ThaLLus</i> .
Chropawy, <i>Scaber</i> .	PLESZKI, <i>Apothecia</i> , <i>Sporocarpid</i> .
Ćmy.' <i>Opacus</i> .	PLEWY PUSTE, <i>Glumae vacuae</i> .
Uziitfka, <i>Sepa/urn</i> .	PŁATEK, <i>Petalium</i> .
Dzielny, <i>Partii ue</i> .	PODKŁADKA, <i>Stroma</i> .
Gładki, <i>Giaher</i> .	PODZIAŁKA, <i>Lacinia</i> .
Grudek, <i>Strophiola</i> .	PODZIELONY, <i>Partitus</i> .
juitecztnk, <i>Ocarium</i> , <i>Ger/nen</i> .	PUCH, <i>Pappus</i> .
KoliłOtwori&e, <i>Peristomium</i> .	PUREHATKA, <i>Sporangium</i> .
Kosmek, <i>Floccus</i> .	PUSZKI, <i>Asci</i> , <i>Ascidia</i> .
Kfav. <i>Iimbus</i> .	RÓWNY, <i>Lat vis</i> .
K i iift pusty, <i>Flos abortien*</i> .	SZCZECINA, <i>Seta</i> .
<i>Lttikiñ</i> , <i>Colyhfdon</i> .	SZEW NASION, <i>liaphe</i> , <i>Commissura</i> .
<i>jjsJowie</i> , <i>Frona</i> .	SZORSTKI, <i>Asper</i> .
Łopatka, <i>Spathula</i> .	SZUPINKI, <i>f alpae fructus</i> .
Łu^zrzynka, / a/ca, <i>F~alvula</i> .	W ESPÓLPLCIO WY, <i>Androgy-</i> <i>nus</i> .
\j;ę(bvžehra, <i>Falleculae</i> .	"WIENIEC, <i>Corona</i> .
Mitra, MUra.	WŁOŚNIA, <i>Capillitium</i> .
N>kiijcv. <i>Fatiscens</i> .	WRĘBNY, <i>Fiaus</i> , <i>Fissus</i> .
Niteczka, <i>Filamentum</i> .	®ZNIESIONY, <i>Erectus</i> .
()!hf<jcz v sty, <i>Repandus</i> .	ZA MOREK, <i>Abortus</i> .
o MV, 7VIE*.	ZIARNA, <i>Sporae</i> .
Obi zęzowy, <i>Marginatus</i> .	ZIARNIKI, <i>Sporidia</i> .
()bwódk a, <i>Coronuia</i> .	ZASŁONA, FELUM.
Oksi jat, <i>Perianthium</i> , <i>Perieonium</i> .	ZAWIY KA, <i>Indusium</i> .
Omszony, <i>Pubescens</i> .	
(Isobnopłciowy, <i>Diclinuis</i> .	
l Hot zeń, <i>Peridium</i> , <i>Ptrilhecium</i> .	

		<i>Strona.</i>
KLASSA 1PRĘCIKOWA.	RZĄD ISŁUPKOWY.	
ALEHEMILLA APHANES_____		64
KR.ASS.V 2PRĘCIKOWA.	RZĄD ISŁUPKOWY.	
ALEHEMILLA APHANES		64
SCHOEIUS ALARISCUS_____		26
RHYNEHOSPORA ALBA		26
SCIRPUS SETACEUS_____		27
KL.ASSA 3PRĘCIKOWA.	RZĄD ISŁUPKOWY.	
JUNCUS CAPILATUS		
	RZĄD 2SŁTPKOW*Y.	
Stellaria media		1 8 1
KLASSA 4PRĘCIKOWA.	RZĄD ISŁUPKOWY.	
RHANMUS CATHARTICA		101
RHANMUS ALPIUA.		101
EYONYNIUS		102
	RZĄD 2SŁUPXOWY.	
UIMUS SUBEROSA		129
	RZĄD 3SŁUPKOWY.	
HOLOSIEUM.		53
STELLARIA MEDIA.		181
KL.ASSA 5PRĘCIKOWA.	RZĄD 2SŁUPKOWY.	
CORISPERMUM.		1
CUSCUTA VULGARIS.		65
POLYGONUM AMPHIBIUM.		164
STAPHYLEA.		130
SCLERANTLMS ANNUUS.		178
	RZĄD 3SŁLPKOWY.	
ITOLOSTEUM.		53
TANIARIX.		179
STELLARIA MEDIA.		181
ARENARIA RUBRA		180
	RZĄD 5SŁUPKOWY.	
CERASLIUM SEMIDECANDRUM.		185
SPERGULA 5ANDRA.		187
— ARVENSIS		187
ERODIUM.		279
KLASSA 6PRĘCLKOW*A,	RZĄD ISŁUPKOWY.	
POLYGONUM MINUS.		164
EYSIMACHIA THYRSIFLORA.		86
LYLHRUM HYSSOPIFOLIA.		190

PORTULARA	190
TRKUJALIS	
	RZĄD ^SŁUPKOWY.
I IMUS CAMPESTRIS	129
Ł;OUUIU PCRSICARIA	1(YI
— JNPALHIFOIUM	164
— MYDROPIPER	T64
KLASSA 7PLTĘC!KO\VA.	RZĄD 1 SŁUPKOWY.
I,- «IIN«THIA ILIV RSILORA.	86
	RZĄD 2S1.RPK.OWY.
POH^ONIM; OIIEIILALE	IF>3
KI ASSA 8!TTTJ.CTKOWA.	RZĄD 1SŁUPKOWY.
RU! A	171
\JOKUHAPA	171
	RZĄD ^SŁUPKOWY.
L INNIS	129
(;U'I ."SPKNIUIU	179
KLASSA IOPRĘCIKOWA.	RZĄD 1SŁCTKOWY.
GERANIUM	282
PORSOJAI-A	190
	RZĄD ÓSIAPKOWY.
ADO X I	165
KR,V.SV LIPK^CIKOWA.	RZĄD 4SŁCPKOWY.
R<-TIA.	190
	RZĄD GPRĘCIKOWY.
S<RMP(RVIVHIN LIIRLUM.	192
KI.ASSA KRII.ICJFOPRĘCIKOWA.	RZĄD 1SŁUPKOWY.
\K-SPILUS MONOGYNA	197
KL\N»A \MEL.OPHŁ;CIKO\VA.	RZĄD 5SI.UPKOWY.
C.II.LLIA PULUSLILI	223
KLASKA JWIAŻKOWA.	RZĄD IOPRĘCIKOWY.
IELE 7. KLASSY DWUWIIJZKOWEY.	
KLA.SSY ZROSŁOOLÓW KOWA.	PROMIF.NISTIS.
HIDCFŚ CTNIUA.	343
TISV;ILR.GO IARFARA.	343
RUSSA ROZDZJELNOPLCIOWA.	RZĄD 3PR>;CIKOWY.
CAN \ DIOECA.	39S
DAYALLIAUA	399
	RZ,VD 4PRJJCICOWY.
I I TIRA DIOCCA	412

XI

DZIEŁA CYTOWANE.

- Batsch*. J. G. C. A. Batach. Elenclms fungorum. Hnlae 1783. 4°. Coutin. I. ibd. 1786. 4°. Cont. II. ibd. 1789. 1.
- Bess*. V. S. Bessor. Eiuuineratio plantarum huiusque in Podoba, guber. Kikmensi etc, collectarum. Vilnae 1822. 8°.
- Krwi. bot.* English butany by Smith and Sowerby. Vol. 1—36. London 1790—1815. 8\
- ///. dan.* Icones plantarum sponte nascentium in Regnis Daniae et Noryegiae etc. Havniae. Vol. I—IV. 1761—1816. fol.
- Gilibert*. Joan. Emm. Gilibert. Flora lithnanica inchoata. \ ol. I. Coli. 1. 2. 3. Grodnae 1781. cum Suppl. Vilnae 1782. Vol. II. Coli. 4. 5. Vilnaei78a. 8°.
- Hoffm. Pi lich.* G. Fran. Hoffmann. Plantae licbenosae delineatae et descriptae. Vol. I—III. Lipsiae 1789—1801. fol.
- Jltdw. Stup.* Joau. Ifedwig. Descriptio et adumbratio muscorum fiondosorutu. Vol. I—IV. Lipsiae 1787—1797. fol.
- ITedw. Spec.* Joan. Hi-duig. Species muscorum frondosonim edit. Schwnggrichen. Lipsiae 1801. 4°.
- Jfou/c et Tayl. Muse.* Hnoker and Taylor. Muscologia britanica. London 1818. 8°. 1
- Ilost. Oram. austr.* N. T. Host. Icones et deserptiones grarnium austriacorum. Viennae 1801—i8i4 Vol. I-IV. fol.
- Jaccju. FI. austr.* Nic. Jos. Jacquin. Flora austriaca. Tom 1—V. Yiennae 1773—1778. fol.
- Jaccju. I/ort. piiul.* Nic. Jos. Jacquin. Horlus viudoboneiims P. I—III. 1770—1776. fol.
- \. JuruJzill.* X. B. S. Jundzill. Opisanie roślin w prowincy W. X. L. naturalnie rosnących, według układu Linneusza. W Wilnie 1791- 8°.
- Tegoż.* Opisanie roślin litewskich według układu Linneusza. W Wilnie 1811. 8°.
- Klak.* X. Krzysztof Kluk. Dykcjonarz roślinny. AA" Warszawie T. I. 17%. II. 1787. III. 1jSS. 4°. min.
- hamarcL. J/l. Jen.* Bnbt. Monet de Lamarck. Illustrations des genres. Vol. J—IV. Paris. 1791—1794.
- Mart. FI. eri* C F. P. Martius. Flora cryptogamica erlangensis. Norimb. 1817. 8°
- Ma:h. nop. gen.* Pet. Ant. Micheli. Nova plantarum genera. Floren. 1729. fol.
- Brr. germ.* C. G. Nees et Ilornchucli. Bryologia germanie.1. Vol. 1. Norimb. 1S23. 8°.

- Patl.* 77. *roin.* IV-ir. Sira. Pallas, flora rossica. Vol. I—II. Petrop. 1784—1788. fol.
- Pali. Hcis.* Tegoż. Reisen dorch yerschiedenen Proyinzen dea russischen Reichs. Vol. I—III. Petersb. 1771—1776. 4\
- Piraci Jar/i. off.* G. I. Plenck. Icones plantarum medicinalium. Niemiac. iSo3. fol.
- Sd'...Jf.* Jac. Christ. Schafler. Fungorum, qui in Palalinated Bayaria circa Ratisbonam nascuuLur, icones. Vol. I—IV. Rafisbonae 1762—1770. 4°.
- SchkuJir.* *Handb.* Chr. Schkuhr botanisches llandbuch, Th. I—Ul. Wiltenb. 1791—i8o3. 8°.
- Schkuhr.* *Car.* Tegoż. Beschreibung und Abbildung der Ri<dgraser. Wittenb. 1801. 8°.
- Schkuhr.* *Krypt.* Tegoż. Vier und zwanzigste Klasse des Liineischen Ptlarizensystem. Witt. 1809. 4°.
- Schreb. Gram.* Joan. Christ. Sciireber. Beschreibung der Graser. Th. i—3. Leipzig 1769—1810. łoi.
- Schwegr. Suppl.* Frid. Schwagrichen. Supplementura 1—11. ad J. Hedwig Species muscorum frondosorum. Lipsiae 1811—1826. 4°.
- Spreng. .Fi hal.* Kurt Sprengel. Florae halensis Tentamen novum. Halae 1806. 8 .
- Sturm. Fi germ.* Jac. Sturm. Deutschlands Flora. Abtheil. I. Heft. 1—47. AbUieil. II. Heft. 1—17. Abtlieil. III. Heft. 1—4. od 1799. 4°.

K L A S S A I.

J 1; n N O P R 1} C I K O W A MoNASDKI.4.

fi z \ U JIIISOSLUPKUWY. MOKOGYJSJA.

1. *P r , calka* Hippuris. Kielich mało znaczny, nadowocony; korona o; słupek z bruzdy główki pyłkowej wychodzący zniamię pojedyncze; owoc o iedney komórce: w którey ziarno u góry iest przytwierdzone.

2. RZĄD DIRUILL/PKOWY DLGYJS/LA.

2. *Szel^hniczek* Corispermum. Okwiat podzielony na dwie części; przecików czasem trzy, pięć; ziarna płaskowypukłe, brzegiem błonkowatym opasane, okswiatem nie pokryte.

3. *Tflośnik* Callilriche. Korona dwnpłatkowa; płatki rynienkowate; torebka cztero-komorkowa; komórki iednoziarnowe nie otwierające się. ..

k. *Iiotwinko* Blittim. Okuiat trzydzielny; iaiecznik pozniej przez zgrubiałość kielicha w isgodę się zamieniający.

1. P» Z A; D JSDNOSŁUPKOWY.

1. PRZĘSTKA *Hirri^Ris.*

1. *Przęstka* *pospolita*, 13. *vulgaris*: *foliis verticillatis i 0-1 2 linearibus, acutis.*

Łodyga prosta, nad wodę wzniesiona; liście okrągowe, wąskie, ostre, po 10-12 w okółku, dolne dłuższe, ku wierzchołkowi coraz krótszemi się slaią; liście podwodne węższe, bardzióy przezroczyste; kwiaty małe, kątowe; główki pyłkowe wielkie, ciem110-czerwone. Rośnie w rowach wodą napelnionych, przy brzegach iezior i stawów. *l'l. dan. tab. 8y.*

1. RZĄD DWU s Ł U R K O W Y.

2. S/.ELKŹNICZEK *CoRISTER!)* I VM.

1. *Szelezniczek* *pośredni*, C. *intermedium*: *spicis terminalibus a.rillaribu.sque • floribus imbricatis; foliis bracte.isque mucronatis; caule ri/loso; seminibus non emarginatis.*

J, o(!Tęa 4- łokciowa, gałęzista, u spodu prawie gładka, kłi L'>! ,•• •! •: wiftt-y k' mata; liście równowązkie, ostrzem sak. •>, •• me; ; rzy<adki dolne do liści podobne, górne zaś u tpo«<<- r, .t«fiMM; kwiaty w kłosa rzadkie, dachówkowato i ?>./< ne. najrcisęśctóy 5 pręcikowe; nasiona owalne, bl. ot<>nc. Rośnie na piaskach nad morzem, w okolicach Połongi.

3. W, OŚS'IK CALLITRICUE.

i Ji'i ś-:ii wiosenny, o. Terna: *foliis trinereis, super/K' aggn * atis.. maioribus; seminum margine obtusiusculo.*

L")i\żki (ii-Iikatne, podwodne; w czasie kwitnienia nad powt-rz<'>•••>.(dv wznoszące się; liście trzynerwowe, po-iaioM jte (a i-enia i); liście górne podobne a dolne I OM ••. "Kt*", wcięte (/?. *intermedia* //.); liście wszystkie ró\M:ov t-Lo-hmeetowate, łodyżki bardzo gałęziste [*y cespi-* • ,<»'. Ki.śnie te w wodach, (J w wodach zwolna płyna(-cvłh, ; miejscach mulistych od wody opuszczonych.

a /'J-foinik iesienny, C. *autumnalis: foliis omnibus r-rr cav'f>n sparsis, imineruiis, truncatis i> submarginalli;* • mmiim *marginibus membranaceis.*

{• Johna poprzedzającemu gatunkowi: różni się liśćmi r< 7!• :i"iiii. icdnonerwowemi i nasionami błonką otoczon< ;tii. li-Miie w wodzie spokojney, przy brzegach rzek i iw iór.

4. EOTWJNKO BIATUM-

I Bołwtnko różgowe, B. Tirgatum : *glomerulis sparsis, laternlibns. sum mis bracteatis ; foliis delto ideo-lanceolatis.*

I. ulgi około stopy długie, słabe, kołowate, gładkie, g il HU, w całej' długości liśćmi osadzone; liście trójkątne, nnpj ziemianległe, zielone, lśniące, osLre, ząbkowane, stoj i.ianii ku górze się zinnieyszai^; kwiaty małe, zielne, v. i-u] karb międzylistnych na całej łodydze osadzone; kielu-hy zielne, potem grubieinc kształt jagody czerwoney for-n>iii.v Kr śnie na miejscach uprawnych wilgotnawych na Ifrołynio, Besser.

K L A S S A II.

OW L* P R J C I K O W A D l A N D 71 I A.

I. H z ą d J E J S O S I I I P S O W T M O N O O - Y N I A.

t\i !a:\ zupełne {kielichem• i koroną opatrzone) podobne -cu-e, iednapłalkową, foremne.

5, L • itr, Ligii itrom. Kielich mały, 4 zęby; korona

leykowata; kray 4dzielny; iagoda 2komórkowa; komórki 2/iaruo we.

(>. *Lilak*, Syringa, Kielich 4zęby; korona leykowata, 4dzielna; torebka ^komórkowa, 2ziarnowa.

** Kwiaty zupełne, padowocowe, iednoplatkowe, nie-
furemne; owoce torebkowa/e.

7. *Trud*, Graliola. Kielich 5dzieltiy; korona przewró-
cont; pręcików 4: z których 2 płonne; torebka akomór-
kowa.

Przelącznik, Veronica. Kielich 4-5dzielny; korona
prawie kółkowa, 4klapowa; kłapa dolna węższa; pręciki 2
w gardzieli osadzone; torebka ^komórkowa, wieloziarnowa.

g. *Thustoaz*, 1'ingucula. Kielich 2wargowy, 5dzielny;
korona zieżąca, ostroga opatrzone; torebka iednokomór-
kow a.

10 *Phywacz*, Utricularia. Kielich 2działkowy (*dise-
palun*); działki równe; korona maskowata; warga dolna o-
słrogą opatrzone; torebka iednokomórkowa.

Kw iaty zupełne, iednoplatkowe, podowocowe ; na-
siona nagie.

11. *Karbieni.ee*, Lycopus. Kielich rurkowaty, o 5 na-
cięciach; korona rurkowata, 4klapowa; kłapa górna szer-
sza, wycięta; pręciki oddalone; nasiona 4 nagie.

12. *Szałwia*, Sahia. Kielich 2wargowy, 4-5 zęby; ko-
rona 2wargowa; warga górna szyszakowata, dolna trzy-
klapowa; nitki pręcikowe na poprzeczny szypułce osa-
dzone.

Kwiaty zupełne, nadowocowe.

13. *Czarnokwit*, Circaea. Kielich dwudzielny; korona
dwupłatkowa; torebka podkwiałowa, dwukomórkowa, 2ziar-
nowa.

Kwiaty niezupełne.

ii. *Rzqsa*, Lemna. Okwiat pochwowaty, b fonkowaty;
główki pyłkowe dwukomórkowe ; znamię talerzykowate; pę-
cherzyk nacyzęściey iednoziarnowy.

15. *Jesion*, Fraxinus. Kwiaty pomieszano-płciowe; kie-
lich o; korona o; skrzydlak 2komórkowy.

16. *Wierzba*, Salix. Kołki rozdzielnopłciowe; łuski
nacyzęściey 2pręcikowe; słupek niedzielny; znamiona dwa;
gruczołek miodnikowy dolny; torebka ałuszczynkowa, na-
siona od spodu włosiste, do ścian torebki przylegające.

3. R Z A ł O ' V T J S Ł U P * O A V Y D I O Y K T A.

W. *Tomba*, *Antlioxantliuni*. Wiecha kłosowata, kielich aplewowy, trzykwiatowy; kwiaty dwa, dolne płonne, iediiioilewowe, z których ieden ością przy wierzchołku plewy, drugi zaś wyżey podstawy iest opatrzony; kwiat górny obopłciowy.

I. R Z A ł J E D N O S Ł U P K O W T.

5. L I G U S T R L I & U S T R U M.

t. *Ligusfr* *pospolity*, L. *vulgare*: *foliis lanceolatis, utrinque attenuatis, seipernirentibus, glabris; thyrsis terminali*

Krzew 3łokciowy; gałęzie giętkie; liście owalno-lancetowe, zupełnie całe, królko-ogonkowate, lśniące, od zimna opadające; kwiaty wierzchołkowe białe, w bukiet ułożone; jagody okrągłe, lśniące, dojrzałe czarne. Krzew przyswoiony w wszystkich ogrodach znaiomy. *Fl. dan. lab. t<4t.*

6. L I L A K S T U / a g a.

1. *Lilak* *pospolity*, S. *Tulgaris*: *foliis cordato-oratis.*

Krzew 5-6łokciowy; liście naprzeciwległe, ogonkowate, iaiowo-sercowate, zastrzone, gładkie połyskujące się; kwiaty fioletowo-błękitne, w bukiet ułożone; korona lejkowata, 4kłapowa; kłapy wklęsłe. Odmiana z kwiatami bisłemi w ogrodach się utrzymuje. Krzew początkowo ze wschodu, dziś w całe się Europie umiarkowane oswoił. Pospolicie bzem włoskim zwany.

u *Lilak* *chiński*, S. *chincensis*: *foliis oia/o-lanceolatis.*

Krzew 3-łokciowy, poprzedzającemu bardzo podobny: r "lili się liśćmi iaiowo-lancetowatemi i farbą kwiatów w'różową wpadającą. Krzew obcy, podług nazwiska z Chin pochodzić powinien. Ze wszystkich do pędzenia naydzatniejszy.

3. *Lilak* *perski*, S. *persica*: *foliis lanceolatis.*

Krzew 3łokciowy, liśćmi lancetowatemi, kwiatami więcej w czerwony kolor wpadającemi od pospolitego się odznacza. Pocznłkowie z Persyi. Odmiana *S. persica ladniala* liśćmi pierzastodzielneni się różni.

7. T R U D G R A T I O L A.

i. *Trud* *lekarski*, G. *officinalis*: *foliis lanceolatis, sessilibus, senuitlis, sublririerfiis; pedunculis axillaribus r flor i*.*

Łodyga -łokciowa, prosta, liśćmi w całe długości okryta; liście owalno-lancetowe, naprzeciwległe, ku wierzchołkowi piłkowane, gładkie, trzynerwowe; kwiaty białe, żółte, międzylistne, pojedyncze, beis/.ypułkowe Rośnie na uiieyscach wodnistych na Wołyniu i w okolicach Grodna.

8. P H Z E T A C Z K I K / ' K R O K I C A.

* *Grona* *wierzchołkowe.*

1. *Przelącznik* *nadmorski*, V. *ma-itima*: *foliis ternis, ot-ato-lanceolatis, acuminatis, prof-n.de duplicaro serratis, cau.le.que pubescentibus; calycibus subaequalibus, capsula breuioribus.*

Łodyga łokciowa; liście potrójne, iaiowo-lancetowe, kończate, podwójno-piłkowane, ;ównie iak i łodyga omszone; kielicha działki równe, od łorebki krótsze; grona gęste, środkowy od innych dłuższy; kwiaty błękitne. Rośnie w lasach.

2. *Przelącznik* *długoliści*, V. *longifolia*: *foliis ternis, cordato-lanceolatis, acuminatis, duplicato-serratis, caulique pubescentibus.*

Łodyga łokciowa, prosta; liście potrójne, rzadko naprzeciwległe lub poczwórne, sercowo-lancetowe, kończate, podwójno-piłkowane, równie iak i łodyga omszone; grona proste, rzadkie; kwiaty błękitne; torebki spłaszczone kielichom wyrównyujące; przysadki równowązkie. Rośnie na łąkach podleśnych.

3. *Przelącznik* *nieprawy*, V. *spnria*: *foliis ternis, orato-oblungis, acutis, subaequaliter-serratis, caideque glabrusculis.*

Liście potrójne, podługowato-iaiowate, ostre, prawie równo-piłkowane, równie iak łodyga gładkie. Rośnie i kwitnie z poprzedzających.

4. *Przelącznik* *popielaty*, V. *incana*; *incano-tomentosa, foliis oblongis, obtusiusculis, crenatis; caule erecto.*

Łodyga A łokciowa, kutnerowata, niegałęzista; liście iaiowo-podługowate, tępe; grono wierzchołkowe, pojedyncze; kwiaty liczne. Rośnie podług Giliberta około Grodna i na Todolu podług Bessera.

5. *Przelącznik* *kłosowy*, V. *spicala*: *foliis oblongis oblusiusculis, crenato-serratis, apice integerrimis, in petiolum attenuatis, cauleque adscendente, pilosis.*

Łodyga i łokciowa, niskimi włosami pokryta, u dołu leżąca później się prosto wznosi; liście dolne podługowate, ku ogonkowi zwężone, karbowano-piłkowane, ku wierzchołkowi całe, tępe, włosiste, górne zaś ostre; grono 4całowe, gęste. Odmiana z liśćmi doluemi iaiowatemi,

góvnemi zaś podługowalemi, ogonkowatemi, włosami rzędzdev pokryta, kłosem krótszym, bardzo się często postrzega- Bośnie na miejscach suchych.

6. *przelącznik macierzankowy*, V. *serpyllifolia*: *glabra; cuule ad-cndente; foliis oblongis, crenatis, nilidis; rat e/no elongato; floribits distantibus*.

Lodyga " spodu leżąca, korzonki do ziemi wypuszcza, pn?üK-y się do wysokości 4-5 cali wznosi; liście podługowate, tępe, gładkie, karbowane; kwiaty białe, błękitno porysowane, w grona rzadkie ułożone. *Fl. dan. lab. 4gst.* Odmiana % liśćmi prawie okrągłymi, nieznaczno-karbowanemi, lodygami włoknistymi, włosistymi, często się postrzega.

Grona poboczne.

7. *Przelącznik Bobownil*, V. *Beccabunga*: *caule radicante, adscendente; foliis oblongis, subsessilibus, obtusiusculis, serrulatis, glabris*.

l.oflygi gładkie, miękkie, leżące, wierzchołki prosłowzuiesioue; liście naprzeciwległe, prawie bezszypułkowe, cokolwiek soczyste, owalne, piłkowate, lśniące; kwiaty błękitne, w grona międzylistne szypułkowale ułożone; torebki ucięte. Wielkość ie y od 6 cali do 2 łokci się odmienia. Rośnie około zrzódeł, krynic. *Flor. dan. tab. 5ii.*

8. *Przelącznik Bobowniczek*, V. *Anagallis*: *caule erecto; foliis semiamplexicaulibus, lanceolatis, acutis, serratis*.

Poprzedzający, następujący i ten gatunek, z powierzchności wielce do siebie podobne; lodygę ma prostą, gładką; liście prawie lodygę obeymujące, lancetowate, ostre, piłkowane; grona naprzeciwległe, międzylistne; kwiaty błękitne; torebki w wierzchu zaokrąglone. Rośnie w rowach i przy strumykach; kwitnie przez lato. *Fl. dan. lab. 403.*

Przelącznik wązkoliści, V. *scutellata*: *caule debili, infenie repente; foliis lineari-lanceolalibus, subintegerrimis; pedicellis pendulis patenlissimis; capsula orbiculari, emarginata*.

Lodygi od 4 cali do łokcia wysokości, u dołu leżące, gładkie; liście podługowato-lancetowate lub równowązkie, z rzadka zacięciami, przy których ząbki się małe znajdują, Opatrzzone; grona rzadkie, prawie zwisie; torebki okrągłe, błonka otoczone, wycięte. Rośnie na łąkach wilgotnych. *Fl. dan. lab. ii oę.*

10. *Przelącznik lekarski*, V. *officinalis*: *caule adscendente; foliisque obocalo-subrotundis, serratis, villosis; race mis pedunculatis*.

Lodygi | łokcia długie, leżące, twarde, wierzchołki podniesione; liście przewrotno-laiowate, okrągławe, pił-

kwane, kosmalo-włosiste, białawe; kwiaty w gronach pobocznych, blado-błękitne; przysadki, kielich i szypułki kosmate. Rośnie w lasach i zaroślach suchych. *Fl. dan. lab. s48.*

11. *Przelącznik łkowy*, V. Chainaedrys: *caule bifariam pilono; foliis kessilibus, subcordato-ovalis, inciso-serratis.*

Łodygi proste lub nieco pochyle, około stopy długie, gładkie, dwoma rzędami naprzeciwległymi włosów od kolanka do kolanka opatrzone; liście sercowato-iaiwate, głęboko-płkowane; kwiaty wielkie błękitne w grona rzadkie, poboczne, ułożone. Rośnie na łąkach i około pól. *Flor. dan. lab. 44S.*

12. *Przelącznik szerokoliści*, V. latiiolia: *caule erecto, stricto; foliis cordatis, amplexicaulibus, rugosis, serratis, obtusis.*

Łodygi proste, wyprężone, niedzielne; liście sercowate, łodygo obemyjące, marszczkowane, płkowane, tępe; kwiaty fiołkowo-błękitne, w grona długie ułożone. Rośnie w zaroślach. *Jacquin Fl. Austr. lab. 60.*

13. *Przelącznik ozankowy*, V. Teucrium: *caule erecto; foliis obovato-oblongis, acutiusculis, planis, remote-serratis.*

Łodygi około stopy długie, proste; liście iaiowo-podługowate, bezogonkowe; naprzeciwległe, zaostrome grubopłkowane, kwiaty błękitno-czerwonawe, w grona rzadkie ułożone. Rośnie na łąkach suchych.

14. *Przelącznik rozestany*, V. prostrata: *caule ascendente; foliis oblongo-lanceolatis, obtusis, serratis, canopubescentibus.*

Podobna do pierwszej lecz jest mniejszą; łodygi rozestlane; liście podługowato-lancetowate, tępe, płkowane, białawo-kosmate. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

15. *Przelącznik górny*, V. montana: *caule basi radiatim canle. imbricatus; foliis petiolatis, subcordato-obovatis, serratis, obtusiusculis; racemis paucifloris, flaccidis.*

Łodygi -i łokciowe, leżące u spodu korzonki wypuszczają; liście prawie sercowo-iaiwate, ogonkowate, ząbkowane, tępawe, po brzegach czerwone: z wierzchu z rzadka, pod spodem gęściej włosami pokryte; grona nie ; wielokwiatowe, słabe; torebki spłaszczone, wcięte. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser. *Jaccj. Flor. Austr. lab. tog.*

*** Kwiaty pojedyncze.

16. *Przelącznik łąkowy*, V. arvensis: *caulibus raespitosiss. ascendentibus; foliis inferioribus cordato-obovatis, serratis, petiolatis; floralibus sessilibus, lanceolatis, pedunculosis brevissimis superanlibus; laciniis calycinis inaequalibus.*

Łodygi leżące lub nieco podniesione; liście dolne ogonkowe, jajowato-sercowate, piłkowane, górne bezogonkowe; kielichy bezogonkowe, lancetowate od szypulek dłuższe; U
XL. i: tJja p-: d: fciałki nierówne. Rośnie na polach. *Flor. dan.*

telli.

Ij *Prz.-łącznik tymianowy, V. acinifolia: caule erecto, foliis inferioribus petiolatis, obovatis, subserratis. «; florulibus » subsessilibus, pedunculo brevioribus.*

Łodyga niska, kilko-calowa, włosista; liście dolne ogonkowe, jajowate, piłkowane; kwiatowe prawie bezogonkowe, od szypulki krótsze. Rośnie na polach.

iS. *Prz.-łącznik długoszypułkowy, V. agrestis: caule albidulo, pubescenti; foliis cordato-oratis, serratis, nitidis, opacis; pedunculo brevioribus; laciniis, calycibus trifloris, ciliatis, ovalibus.*

Łodygi gęziste, po ziemi rozslane; z rzadka małemi włoskami pokryte; liście jajowato-sercowate, głęboko piłkowane, ciemne lub lśniące się, od szypulek krótsze; podziałki kielicha owocowego, pochylego, owalne. Rośnie na polach oprawnych. *Fl. dan. tab. 44g.*

11). *Przłącznik bluszczolisty, V. hederifolia: caule prostrato, teretibus; foliis cordatis, lobatis, lobis medio maiori, pedunculo brevioribus; laciniis calycinis cordatis, acutis, ciliatis.*

Łodygi po ziemi rozslane, włosiste; liście ogonkowate, 3-5kciapowe, kłapa średnia większa; szypulki iednokwiatowe od liści dłuższe; podziałki kielicha sercowate, ostre, rzadziej wklęsłe. Rośnie na polach i w ogrodach. *Flor. dan. tab. 4-28.*

20. *Przłącznik perski, V. persica: caulibus prostratis, radicanibus, pilosis; foliis petiolatis, cordatis, obtusis, inciso-crenatis, pedunculis subaequantibus; calycibus acutis; capsula pubescente.*

Łodygi rozslane, korzenie wypuszczające, włosiste; liście ogonkowate, jajowato-sercowate, tępe, głęboko karbowane, szypulki prawie równe; kielichy ostre; torebka drobniej włoskami pokryta. Rośnie na Wołyniu. Besser.

21. *Przłącznik palczasty, V. triphyllus: caule erecto, teretibus; foliis in tria indivisis, petiolatis, subrotundis, superioribus digitalo-partitis; pedunculis calyce longioribus. paucifloris.*

Łodyga prosto-stoiąca, gałęzista; liście dolne nie podzielone, wyższe pierzasto, górne palczasto-dzielne; szypulki iedno-kwiatowe, od kielichów dłuższe; kwiaty błękitne; torebka włosista spłaszczona. Rośnie na roli. *Flor. dan. tab. 173y.*

22. *Przłącznik wiosenny, V. verna: caule stricto, herboso; foliis inferioribus subpinnatifidis, superioribus 3-partitis, floralibus indivisis, linearilanceolatis, pedunculo longioribus, calyce brevioribus.*

Łodygi wyprężone, gęziste, szorstko-włosiste; liście dolne pięciopalczaste, górne trzydzielne, kwiatowe całe, równowąsko-lancetowate, dłuższe od szypulek a krótsze od kielicha. Rośnie na roli. *Fl. dan. tab. 202.*

23 *Przłącznik gładkolisty, V. peregrina: caule erecto; foliis oblongis, subserratis, calyce longioribus; floribus sessilibus.*

Łodyga prosto stoiąca, 4-5calowa, gałęzista; liście podługowate, całe lub słabo piłkowane, gładkie, cokolwiek soczyste; kwiaty pojedyncze prawie bezszypułkowe; kielicha podziałki równowąskie, równe, od torebki dłuższe. Rośnie na polach. Nazwisko łacińskie ztąd pochodzi, że roślina ta wspólna jest Europie i Ameryce, gdzie zdaje się być od nas z nasionami przeniesioną. *Fl. dan. tab. 7.*

9. TŁUSTOSZ *nirquicula*.

I. *Thunbergia zeyheri, P. vulgaris: calcar cylindrico, recto, longitudine corollae; lobis corollae oblongis, subaequalibus; foliis oblongis, incisis.*

Głębik kilkocalowy, ze środka liści w okrąg ułożonych wychodzący; liście podługowate, tłusto-lśniące, zielono-żółtawe, po brzegach zagięte; kielichy błękitnawe, ostrogą obłą, długości korony, opadające; warga górna podzielona na dwie kłapy ostre; torebka tępa. Rośnie w Powieciu nowogrodzkim; na miejscach torfowych. *Fl. dan. tab. 3.*

10. PŁYWACZ *UTRICULARIA*.

1. *Pływacz pospolity, U. vulgaris: foliis pinnatimul-tipartitis, uesiculiferis; laciniis capillaribus; scapo saucumato, paucifloro; calcar conico; labio superiori palatoaequali.*

Łodyga nitkowata, wraz z liśćmi w wodzie zanurzona; liście pierzasto-wielodzielne; podziałki nitkowate, na których pęcherzyki są osadzone; głębik nad wodę wzniesiony, łuskowaty, 5-8 kwiatów żółtych, w grono ułożonych, noszący; ostroga koniczna; warga górna podniebieniu wyrównująca. Rośnie w wodach. *Fl. dan. tab. 138.*

2. *Pływacz pośredni, U. intermedia: foliis tripartitis; laciniis linearilanceolatis, dichotomis, serrulatis; radicibus uesiculiferis; scapo paucifloro; stipes solitaria; calcar conico; labio superiori striato, palatoaequali duplo superante.*

Podobna do poprzedzającej; łodygi w wodzie zanurzone, iedne są liśćmi pokryte, drugie zaś same pęcherzyki noszą na sobie, liście 3dzielne; podziałki liści dwudzielne, równowązko-włoskowate, piłkowane; głąbik 3-4 kwiatowy, łuska jedną opatrzone; kwinty żółte; ostroga koniczna; wargę górną purpurowo-purysowena, od podniebienia dwa razy dłuższa. Rośnie w wodach mniej głębokich. *Fl. dan. lab.* / s 63.

3. *Pływacz mniejszy*, U. minor : *foliis tripartitis, peticuliferis; laciniis capillaribus, dictotomis; scapo squamato, pauci/loro; calcare carinato, breuissimo; labio superior? emarginato, palatum. aequante.*

We wszystkich wymiarach od poprzedzających mniejsza; łodyżki, łak w pospolitej", liśćmi z pęcherzykami osadzone; głąbik kilką łuskami opatrzone, wargę wciela, długości prawie podniebienia płaskiego; ostroga krótka, rynieukowata. Rośnie w wodach. *Pl. dan. tab. 1 s8.*

11. KARBIEC L. LYCOFUS.

1. *Karbiec pospolity*, L. vulgaris: *foliis ovaio-lanceolatis, prof unde-serratis, fillosiusculis.*

Łodyga prosta, od łokcia do łokcia wysoka czterosścienna; liście naprzeciwległe, głęboko piłkowane lub prawie pierzasto-dzielne; kwiaty drobne, białe, w okółki skupione; korony podziałka górna szersza, wycięta. Rośnie na miejscach wilgotnych. *Fl. dan. tab. 108t.*

2. *Karbiec wyniosły*, L. exaltatus : *foliis omnibus pinnatifidis, hirtis j laciniis subdentatis; calycibus spinulosis.*

Łodyga wysokości człowieka, gałęzista; liście pierzasto-dzielne, szorstko-włosiste; podziałki niewyraźnie ząbkowane; kielichy ostre, kolące. Rośnie na Wołynii i Podolu. Besser. Pallas *Fl. Bos. // tab. J.*

12. SZALWIA SALVIA.

* *Kielichy 3zbe, prawie walcowate.*

i. *Szałwia lipka*, S glutinosa: *caule herbaceo, villosifusco; foliis cordato-sagittatis, grosse-serratis, acuminatis; verticillis sub 6loris; bracteis calyces aequantibus.*

Łodyga zielna, 4 kątna, kosmato-kleista; liście wielkie, ogonkowate, sercowalo-strzałkowate, grubo-piłkowane, koilezate; okółki 6-7kwiatowe; kwiaty brudno-żółte; wargę górną sierpowatą, od dolnej oddaloną; przysadki kielichom równe. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser. *Sturm. Fl. Ger. fasc. ij.*

** Kielichy Szebe. I- to iesel : w dolaey dwa zęby,
 •> w górney 3 maiące.

2. Szalwia lekarska, S. officinalis : caule fruticoso; foliis oblongis, crenulatis, rugosis, incanis; uerticillis inferioribus bracteatis ; calycibus subcoloratis.

Lodyga twarda, drzewiasta, 4ścienna, gałęzista; liście naprzeciwległe, podługowate, pomarszczone, drnbno-karbowane, białawe, niekiedy przy nasadzie dwoma uszkami opatrzone; kwiaty błękitne lub czerwone, w okółki skupione; okółki dolne przysadkami opatrzone; kielichy nieco zafarbowane, zęby ostre. Roślina początkowie obca, dziś oswojona w ogrodach się pospolicie utrzymuje. Sturm. J'V. Ger. fasc. i).

3. Szalwia łąkowa, S. pratensis: foliis cordato-oblongis, inaequaliter crenatis, subincisis, sinuatisue rugosis, subtus pillosis, summiis amplexicaulibus ; verticillis subuiscidis; galea falcata.

Lodyga prosta, 4ścienna, włosista; liście podługowato-sercowate, nierówno-karbowane, nacięte lub buclitowate, pod spodem włosiste: dolne ogonkowate, górne lodygę obejmujące; kwiaty w okółku, fioletowo-błękitne; wargę górną sierzpowatą, wierzchołek dwudzielny, nieco lipki; dolna wklęsła, sercowata. Rośnie nad iNiemnem od Kowna ku Jnrborgowi i na Wołyniu i Podolu. Engli- bot. lab. 4 53, Salina dumelorum Besser: kwiatami mniejszemi, wargę górną prawie prostą, przysadkami okółkom równemi, słupkiem wystającym, od Szalwii łąkowej odznacza się. Rośnie na Wołyniu i Podolu.

4. Szalwia kosmata- S. austriaca: caule t illoso, subfiscido ; foliis cordato-ouatis, sinuatis, erosis, inaequaliter crenulatis; uerticillis filio sissimis; staminibus corolla duplo longioribus.

Lodyga włosista, cokolwiek kleista; liście sercowato-ia-iowate, buclilowano-pierzasto-dzielne, nierówno-karbowane; okółki włosiste, Gkwiatowe; kielichy i przysadki sercowate, ostre, włosiste; korony rdzawey wargę górną wyciętą, spłaszczoną, włoskami gruczołkowatemi czerwona-wemi pokrytą; wargi dolney, klapy boczne, fałdowane. Rośnie na polach uprawnych w okolicach Wilna i na Wołyniu i Podolu.

5. Szalwia okółkowata, S. verlicillata: foliis cordatis, subsagittatis, crenatis, basi subauriculatis; uerticillis multij/oris, subsecundis; calycibus styloque dejlexis.

Lodyga łokciowa, 4kątna, gałęzista; liście sercowato-strzałkowate, karbowane, uszkowate; okółki wielokwiatowe; kwiaty po większej części w icdnę stronę zwrócone;

słupek dwudzielny, na dół pochylony. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

6. *Szałwia polna*, *S. campestris*: *foliis corclatis, oblongit, duplicato-erenatis, subrepan.dix, hirsulis; racemis firgalis, tubaphyllis; pedicellis tomentosis-*

Liście sercowate, podługowate, dwa razy karbowane, ©błaczyste, kosmate, grona długie, cienkie, prosto stojące*, prawie bezlistne; kwiaty błękitne; szypułki kutnerowate. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

7. *Szałwia bulwicioliscia*, *S. betonicaefolia*: *caule folioso; foliis cordato-lanceolatis, crenatis; race/no nu~larile; bracteis coloraiis.*

Łodyga gałęzista; liście sercowato-lancetowate, karbowane; grona zwisłe; przysadki farbowane, po brzegach rsasowate. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

8. *Szałwia leśna*, *S. sylvestris*: *caule herbaceo, incano; foliis cordato-oblongis, crenatis; ferlicillis spicatis; bracteis coloraiis, calycem aequantibus.*

Łodyga zielna, gałęzista, biaława, 4ściemia; liście podługowato-sercowate, karbowane; okółki zbliżone, prawie kłos formujące; przysadki farbowane, kielichom równe. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser. *Jacqu. Flor. Austr. tab. 3*2.*

9. *Szałwia etiopula*, *S. Aethiopis*: *foliis inferioribus pinnatifidis, t eliquis sinuatis, erosis, cordato-owatis, oblongis, lanatis; bracteis spinulosis, recurvatis.*

Łodyga gałęzista, wełnista, łokciowa; liście dolne pierzasto-dzielne, inne zaś buchtowate, ogryzione, sercowato-iałowate, podługowate, wełniste; przysadki kolcami zakończone, odgięte. Rośnie na Wołyniu i Podolu. *Jacquiri. Fl. Austr. tab. 3 //.*

13. CZARNOKWIT *CIRCAEA*.

1. *Czarnobwit pospolity*, *C. lutetiana*: *radice lignosa; caule pubescenti; foliis cordatis, denticulatis; racemo terminali; fructu pilis uncinatis obsesso.*

Łodygi proste lub gałęziste, włosiste lub gładkie; liście sercowate, ząbkowane; owoc włosami haczykowateimi osadzony. *Fl. dan. lab. no.* Dwie są odmiany w tym gatunku: 1. *C. alpina*, mniejsza, gałęzista, gładka; *Fl. dan. tab.* 2. *C. intermedia*, włosami drobnemi rzadka pokryta; liście lśniące się, o zębach rzadkich, mocno zastrzone. *Fl. dan. lab. 206.* Rosną w lasach ciemnych wilgotnych.

4. Rzęsa *LEMNA*.

I. *Rzęsa lancetowata*, L. *trisulca*: *frondibus lanceolalis, in petiolum attenuatis, cruciatim cohaerentibus; radicibus solitariis*.

Liście lancetowate, w ogonek zwężone, dwa z trzecim, do którego środka przyrastają, krzyż formujące; korzonki pojedyncze. Rośnie w wodach stojących, czystych. *Engl. bot. lab. (?26)*.

a. *Rzęsa mniejsza*, L. *minor*: *frondibus subrotundis; utrinque concoloribus, planis, basi cohaerentibus; radicibus solitariis*.

Liście przewrotnie-jałowate lub okrągławe, z obu stron płaskie, tożkolorowe, spodami zrosłe; korzonki pojedyncze. Rośnie w wodach stojących. *Engl. bot. lab. iog5*.

3. *Rzęsa wielekorzeniowa*, L. *polyrrhiza*: *frondibus subrotundis, subtus coloratis; radicibus confertis*.

Liście okrągławe, pod spodem ciemno-czerwone; korzenie liczne, z jednego punktu wychodzące. Rośnie w wodach stojących.

15. JESION *FRAXINUS*.

1. *Jesion pospolity*, F. *escelsior*: *foliis subseziugis, glabris; foliis subpetiolatis, lanceolalis, acuminatis, serratis, basi cuneatis; gemmis nigris; ramis fuscis*.

Drzewo pierwszej wysokości; liście pierzaste, o pięciu lub sześciu parach; listki lancetowate, krótko ogonkowe, kończące, piłkowane, u spodu klinowate; pąki czarne; gałęzie brunatne. Rośnie w lasach wilgotnych. *Fl. dan. tab. gbg.*

Jesion płaczący, F. *pendula*, o gałęziach na dół zwisających, równie jak *Jesion kędzierzawy*, F. *crispa*, o liściach ciemno-zielonych, kędzierzawych, są tylko odmianami tego gatunku.

16. WIERZBA *SALIX*.

* *Jaieczyhi* gładkie.

-j- Drzewa albo krzewy większe.

1. *Kotki wczesne*.

1. *Wierzba ostroliścia*, S. *acutifolia*: *ramis fuscis, pruinosis; foliis lanceolalis, acuminatis, inaequaliter obtuse-serratis, subtus glaucescentibus; stipulis lanceolalis, serratis*.

Gałęzie brunatne, osadziaste; liście lancetowate, kończące, nierówno tępo-piłkowane, pod spodem śniade; przyśladki lancetowate. Rośnie na Podolu Bess. Dla gałęzi dłu-

gich i niekiedy na dół schylonych, często w ogrodach, pod nazwiskiem wierzby płaczącej, uchodzi-

2, Kolki- *współczesne*.

3. *JFierzba krucha*, S. *fragilis*: *ramis glabris; foliis lanceolatis, acuminatis, glanduloso-serratis, glabris, concoloribus; germinibus subsessilibus, lanceolatis; glandula nectarifera gemina.*

Drzewo znaczney wysokości; gałęzie gładkie, na kolkach łatwo łamiące się; liście lancetowate, kończale, tożkolorowe; zarodki krótko-szypułkowe, lancetowate; gruczołki miodnikowe dwa. Rośnie nad wodami i na miejscach wilgotnych. Odmiana z liśćmi szerszemi, bardziesniademi. gałęziami giętkimi i zarodkami mniesostremi, od Smitha *Salix HusseUana* zwana, rośnie na Wołyniu.

3. *li rierzba trsypręcikowa*, S. *triandria*: *foliis ocaio-lanceolatis, acuminatis, serratis, subtus glaucescedlibus; amentis triandris; germinibus pedicellatis, oblongis, tuberculatis; sligmatibus sessilibus.*

Krzew mierney wysokości; liście iaiowo-lancetowate, piłkowane, spodem modrawe; kotki trzypręcikowe; zarodki podługowate, grudkowate, trzoneczkiem opatrzone; znan jona bczszykowe. Rośnie na piaskach nad brzegami rzek. Odmiana z liśćmi dłuższemi, laucetowatemi, górne zaś przysadkami różnobocznemi opatrzone, Wierzby migdałowej, *S amygdali.ua* nosi nazwisko.

4. *Wierzba złota*, S. *vitellina*: *ramis aureis; foliis lanceolatis, acuminatis, serratis, glabris, subtus gliucescerUibus; petiolis pilosiusculis; germinibus sessilibus, lanceolatis; sligmatibus sessilibus.*

Drzewo miernej" wysokości; gałęzie, ogonki, nerwy, a nawet łuski kotków, żółte; liście lancetowate, kończale, piłkowane, gładkie, spodem modrawe; ogonki nieco włosiste; zarodki beztrzonkowe; znamiona bezszykowe. Rośnie nad rzekami i rowami mokremi na Wołyniu i Podolu. Bess.

5. *IFierzba srebrna*, S. *alba*: *foliis lanceolatis, utrinque attenuatis, glanduloso-serrulalis, utrinque incano-sericeis; sligmatibus subsessilibus.*

Drzewo znaczney wysokości; liście, lancetowate, z obu stron zwężone, drobno-gruczołkowato-piłkowane, z obu stron szaro-iedwabiste; znamiona krótkoszykowe. Rośnie na miejscach wilgotnawych w okolicach Grodna Gilbert i na Wołyniu i Podolu. Bess.

6. */•/ iierzba płacząca*, S. *babylonica*: *ramis pendulis; foliis angusto-lanceolatis, acuminatis, serratis, glabris, subtus glaucescentibus; slipulis semi-Ofatis, acuminatis, serratis; germinibus ocalis, sessilibus.*

Krzew około i5 łokci wysokości; gałęzie cienkie, zwisłe; liście długie, wązko-lancetowate, końci;ate, piłkowane, gładkie, spodem modrawe; przysadki pół-iaio-wate, kończate, piłkowane; zarodki iaio-wate, hezLrzonkowe. Roślina począłkowie ze wschodu, u nai pod otwartem niebem, przy starannóm okrywaniu, dosyć się dobrze utrzymuie.

3. *Kotki poł.ne.*

7. *IFierzba pircioprecikowa*, S. *pentandra*: *foliis oblongis, acuminatis, serratis, nilidis, petiolis saperjie giandulosis; amentis pentandris; germinibus lanceolatis.*

Krzew kilkałokciowy; liście podługowate, kończale, piłkowane, lśniące; ogonki z góry gruczołkowate; kolki pięćpręcikowe; zarodki lancetowate. Rośnie na miejscach wilgotnych.

•-• Krzewy *nizkie*.

8. *IFierzba czernicoliścia*, S. *myrtilloides*: *foliis elliptico-ouatis u. elliptico-oblongis, acutis, obtusiusculisue, subtus reticulato-oenosis, glaucis; squamis amentorum apice barbatę, dein glabris; capsulis o fali s, glabris, pedicellatis.*

Krzew łokciowy; liście eliptyczno-iaio-wate lub podługowate, ostre lub tępawe, pod spodem siatkowato-żyłowate, modrawe; łuski kotków na wierzchu włosiste, późniey gładkie; torebki iaio-wate, gładkie, szypułkowale. Rośnie na miejscach wilgotnych w okolicach Wilna.

** *Jaiecniki omszone lub kosmate.*

•-j- *Drzewa albo krzewy wyższe.*

1. *Kolki wczesne.*

9. *TVierzba iednoprecikowa*, S. *monandra*: *ramis rubro-fuscis; foliis obowalo-lanceolatis, serrulatis, glaucis, glabris; stipulis nullis; squamis masculis monandris; germinibus sericeis; stylo subnullo.*

Krzew 4-5łokciowy; gałęzie czerwono-brunatne; liście przewrotno-iaio-wate po obu końcach ostre, piłkowane, śniade, gładkie; przysadek nie ma; łuski samcze iednopręcikowe; zarodki iedwabiste; szyyka bardzo krótka. Rośnie w zaroślach. *Salix purpurea i llelix L.*

10. *IFierzba witkowata*, S. *viminalis*: *foliis linearibus, longissimis, subintegerrimis, subtus albo-sericeis; ramis pirgatis; squamis uillosis; stylo elongato.*

Krzew 7-8łokciowy; liście równowazkie, bardzo długie, całe, pod spodem iedwabisto-białe; gałęzie długie, różgowe; łuski kosmate; słupek długi. Rośnie na miejscach wilgotnych na Wołyniu i Podolu. Bess.

'ifi

11. Wierzba uszkowata, S. aorita: foliis oboi>aio-lanceotalis, adunco-mucronatis, subserratis, supra pubescentibus, sublus rugoso-renosis, incanis; stipulis semicordatis, subintegerrimis; amentis oca/.is; capaulis lanceolatis, pedicellatis; stigmatibus sessilibus.

Krzew 5-6łokciowy; liście przewrotnie-iałowato-lancetowe, tępe, sztyletem zakrzywionym zakończone, drobno-piłkowane, z góry omszone, pod spodem pomarszczono-żółtawe, siwe; przysadki półsercowe, prawie zupełnie całe; kotki iałowate; torebki lancetowate, trzonkowate; znamiona bezszykowe. Rośnie w lasach i zaroślach wilgotnych-

12. Wierzba lwa, S. caprea: foliis otato-oblongis, acuminalis, serratis, uundulalis, rugosis, sublus lomentosis; amentis ouatibus; capsulis centricosus.

Drzewo G-^łukciowe; liście iałowato-podługowate, kończate, piłkowane, faliste, pomarszczone, pod spodem kuterowate; kotki owalne; torebki u spodu brzuchate. Rośnie na miejscach suchych, pagórkach i w lasach. Stosownie do natury rozmaitey gruntu, liczne się w tym gatunku postrzegają odmiany.

2. Kolki późne.

13. Wierzba Starka, S. Starkeana: ramis glabris, fuscis; foliis subrotundo-ellipticis, crenulato-serrulatis, supra glabris, sublus glaucis; capsulis oualo-lanceolatis, pedicellatis, pubescentibus; bracteis lanatis.

Gałęzie gładkie, brunatno-czerwone; liście okrągławe-eiliptyczne, drobno karbowano-piłkowane, z góry gładkie, spodem śniade; torebki iałowo-lancetowate, trzonkowate; przysadki wełniste. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

-j"j" Krzewy niskie.

14. Wierzba niska, S. depressa: ramis prostratis, radieantibus; foliis lineari-lanceolatis subintegerrimis, supra glabriusculis, sublus sericeis; stipulis nullis; germinibus subsericeis, demam glabris.

Krzew i-2łokciowy; gałęzie leżące, korzenie wydaią; liście równo-ązko-lancetowate, prawie całe, z góry prawie gładkie, spodem iedwabiste; przysadki o; zarodki co-kołwiek włosiste później gładkie. Rośnie na inieyscach torfowych i piaskach nanosowych. Odmiany tego gatunku «ą: 1. S. repens z zarodkami włosisłemi; a. S. arena-r;a z liśćmi z obu stron iedwabistemi; 3. S. rosmarini folia 7.\ liśćmi dłuższemi i łodygą się prostą odznacza.

15. Wierzba gleiowa, S. limosa: ramis strictis, nitibus; foliis oblongo-lanceolatis, obsolele-crenulatis, supra

glabris, opaci, sublus albis, dense tomentosis; amentis aphyttis, -sessilibus; germinibus sessilibus; stylo elouguto.*

Gałęzie wyprężone, lśniące; liście podługowato-lance-tówate, nieznacznie-karbowane, z góry ćme, gładkie, pod spodem białe, gęsio kutnerem pokryte; kołki bezlistne, bezszypułkowe; zarodki beztrzonkowe, kutnerowate; szczyka słupka, długa- Rośnie na Polesiu. Besser.

2. Rząd Dwosi>tr>kowy.

TOMKA *A_VTHOXA.V* cii *L U*.

i. *Tomka wonna, A. odoratum; spica oblongci; flori-lus subpedunculalis, patulis; corollae glumis eilialis; pctginis ore barbatis foliisque glabris.*

Kłos podługowaty; kwiaty krótko-szypułkowe, odsła-iające. krótko-ościste; plewy korony rzasowale; pochwy w otworze włosiste, równie iak i liście gładkie. Rośnie wszędzie na łąkach suchych i zaroślach. Ususzona zapach przyjemny do lomkowego bobu podobny, wydaie. *Fl. dan. tab. 666.*

K L A S S A III.

TRZYPRĘCIKO W A *TJU AND MA*.

RzAJ) JIiDNOSŁUPKOWY. *MojroGYiyiA.*

* *Kwiaty koronami opatrzone.*

18. *Kozlek, Valeriana.* Kielich cały, nadowocowy; ko-rona foremna, 5 rzadko oklapowa, u spodu garbata; ziarno ieduo, puchem pierzastym u góry otoczone.

19. *Bapunkul, Fedia.* Kielich ząbkowany; korona rurko-wata; kray 5kiapowy; torebka ^komórkowa; komórki dwie albo iedna płonne.

20. *Szafran, Crocus.* Korony rurka bardzo długa; kray foremny, Gdzielny; pręciki na koronie osadzone; znamiona 3, rozszerzone, piłkowane albo nacięte; torebka 3komórkowa.

21. *Mieczyk, Gladiolus.* Korona rurkowata,- kray nieforemny, 6dzie!ny; pręciki w górę podniesione; znamiona nitkowate niedzielne; nasiona skrzydełkowate.

22. *Kosaciec, Iris.* Pochwy kwiatowe sucliawe; korona u spodu rurkowata, miodnikowa; kray Gdzielny; podziałki na przemian często brodate; słupek płatkowaty, trzydzielny; znamion miejsce zastępują fałdy, na zewuętrzney stronie podziałek słupka umieszczone; torebka 3komórkowa; na-siona kątowne.

23. *Marzyca*, *Schoemis*. Łuski i kwiatowe, w kształt kłosa skupione, dolne puste; korona o; słupek opadający; owoc u góry nagi.

24. *Dziobał*-, *Rhynchospora*. Łuski w kłosy dachówkowate ułożone, dolne próżne czyli bezkwiatowe; korona o; słupek u spodu trwały, owoc u góry otaczający; szczeciny podowocowe.

25. *Sitowie*, *Scirpus*. Łuski wszystkie kwiatami opatrzone, w kształt kłosa dachówkowato ułożone; słupek 2-3wrębny, prędko opadający; szczeciny podowocowe, albo żadne.

26. *Hefnica*, *Eriophorum*. Łuski w kłos skupione; słupek opadający; welna białą dło długą, białą, nasiona otacza.

27. *Cybora*, *Cyperus*. Plevy w kłosie dwurzędowo-dachó« kowate; łuski wewnętrzne lub szczeciny o; korona o; słupek opadający.

28. *Stzeć*, *Nardus*. Kwiaty iednostronne, w kształt kłosa na szypułce ogólnej, wydrążonej, osadzone; korona aplewowa, zwiniona, z ziarnem zrosła.

2i) *Knkrrnza*, *Zea*. Kwiaty oddzielnopłciowe: samcze groniasto-wlechowale, z kielichem 2plfelowym, akwiato-
\vwm, koroną 2plewową bezostną; samicze bezszypułkowe, na osadniku walcowatym osadzone, z kielichem iednokwiatowym, koroną 2plewową. przejrzyśłą, słupkami nilkowalcuii bardzo długimi.

Rząd D W U S i. U V KO W Y DIGYNIA.

* Kielichy iednokwiałowe.

30. *Tfyczyniec*, *Alopecnrus*. Wiecha groniasta, albo kłosowata; kielich 2plewowy, koronie równy; plewy cokolwiek zrosłe, bezostne albo szydłowate; korona nacyjęściy iplewowa, niżej środka oścista; słupki zrosłe; łuski podowocowe żadne.

31. *Brzanka*, *Fhlenm*. Wiecha kłosowata; kielich 2plewowy, sztyletowaty, koronę przewyższający; korona 2plewowa, ucięła, bezostna; łuski podowocowe.

32. *Prasownica*, *Milium*. Wiecha; kielich dwuplewowy, zielny, zaostrozony, od koiony większy; korona splewowa, chrząstkowata, oścista lub bezostna; nasiona okryte.

33. *Trzcinnik*, *Calamagrostis*. Wiecha; kielich dwuplewowy; korona aplewowa, od kielicha mniejsza, włosami otoczona: plewa dolna ząbkowana, szczecina osadzona.

3 i. *Ostnica*, *Slipa*. Wiecha; kielich błonkowaty, od korony dłuższy; korona elu ząsikowała, zwiniona, ością

długą, kolankowatą albo skręconą, zakończoną; nasiona wolne.

35. *Miotła*, *Agrostis*. Wiecha; kielich i korona 2plewowa; korona nabrzmiałością albo włosami opatrzona; plewy nierówne: jedna oścista lub bezostna, druga często bardzo mała; nasiona wolne, albo koroną pokryte.

36. *Leersia*, *Leersia*. Wiecha; szypułki pod kwiatem członkowate; kielich spłaszczony; plewa dolna członkowata, górna wązka; korona o; łuski podowocowe; nasiona kielichem pokryte.

37. *Jlirzankowiec*, *Crypsis*. Wiecha kłosowato-główkowata; kielich aplewowy; spłaszczony, od korony podobnej, cołwiek inniejszy; nasiona nagie.

38. *Jęczmień*, *Hordeum*. Kłos; kwiatki potrójne, każdy dwiema szczecinami u spodu opatrzone; kwiaty boczne samcze; kielicha plewa dolna długo-szydłowata; korona o; łuski podowocowe; nasiona okryte lub nagie.

39. *Alusznik*, *Digilaria*. Kłosy wiązkowato-palczaste; kwiaty iednoboczne; kielich aplewowy, od korony inniejszy; korona podługowata, papierowo-skórkowata; plewa dolna sztyletowata, albo szczeciną opatrzona, górną węższą w sobie zamykająca; zarodek kwiatu drugiego niaczugowaty, szypułkowaty; łuski podowocowe; nasiona okryte.

40. *Ostrzyca*, *Phalaris*. Wiecha kłosowata; kielich aplewowy, od korony dłuższy; plewy osłogrzebieciste; korona 2plewowa, skórkowata, zarodek kwiatu drugiego penzelkowaty albo dwuplewowy; nasiona okryte.

Kielichy S-Jkwiatowe.

41. *Tomkownica*, *Illecebre*. Wiecha; kielich 3kwiatowy, sucliawy; korona obopłciowa i samcza podwójna, dwuplewowa: plewy ząbkowane, sztyletowate; łuski podowocowe; znamiona kropidłowate.

42. *Śmiałek*, *Aira*. Wiecha; kielich 2plewowy, 2kwiatowy; korona 2plewowa oścista lub bezostna; nasiona wolne.

43. *Jerłówka*, *Melica*. Kielich obszerny, najczęściej akwiatowy; kwiatki dolne bezostne, płodne, górne krótkoszypułkowate, pustujące; łuski podowocowe ucięte.

44. *Molinia*, *Molinia*. Wiecha; kielich najczęściej 3kwiatowy, od kwiatków krótszy; korony plewa górna złożona (subconduplicata); nasiona dwoma sztyletami opatrzone.

45. *Palczatka*, *Andropogon*. Kłos lub wiecha; kwiaty pomieszano-płciowe: samczych kielich iednokwiatowy, bezostny, szypułkowaty, obok obopłciowego osadzony; obopłciowy dwukwiatowy; korona zewnętrzna iednoplewowa, bezpłciowa, oścista, wewnętrzna płodna, aplewowa, oścista.

46. *Kłosówka*, *Holcus*. Kwiaty wiechowate, pomieszane płciowe; kielich 2plewowy, akwiatowy; korona obopłciowa, bezostna, samcza na grzbiecie oścista.

47. *Włosnica*, *Setaria*. Wiecha kłosowata; pokrywa 2- lub wieloszczecinowa; kielich akwiatowy; plewa zewnętrzna bardzo mała; korona obopłciowa, 2plewowa, plewa dolna górną obwiiająca; korona bezpłciowa iedno-albo aplewowa.

48. *Ogoiiciyk*, *Orthopogon*. Kłos złożony; kielich aplewowy; prawie równy, akwiatowy; na plewach ości nierówne; kwiatki rozmaite: zewnętrzny samczy albo bezpłciowy, iedno lub 2plewowy, wewnętrzny obopłciowy, ziarno zamykający.

49. *Proso*, *Panicum*. Kłos, grono albo wiecha; kielich aplewo\y: iedna z plew najczęściej mała albo nieznaczną; korona obopłciowa, 2plewowa; samcza, albo bezpłciowa, iedno lub aplewowa: obiedwie bezostne.

50. *Zyto*, *Secale*. Kłos; pokrywa aplewowa, 2kwiatowa; korony plewa dolna szczecina, osadzona, górna złożona (conduplicata); łuski podowocowe; nasiona wolne.

51. *Bekmannia*, *Beckmannia*. Kwiaty groniasto-wiechowate, iednoboczne; kielich dwukwiatowy; plewy sklepiaste koronom dziobowatym wj-równywaiące.

Kielichy wielokwiatowe.

52- *Pszenica*, *Triticum*. Kłos albo grono; kielich dwu- lub wielokwiatowy; plewy bezostne lub sztyletowate; koronne zaś bezostne lub ościste.

53. *Zyzica*, *Lolium*. Kłos złożony; kłoski do szypułki ogólnej przylegające; kielich iednoplewowy, wielokwiatowy; korona aplewowa, prawie bezostna; nasiona okryte.

54. *Jeczmionka*, *Lymus*. Kłoski kłos forniujące, skupione; wielokwiatowe, pokrywami opatrzone; korona bezostna lub oścista.

55. *Sesleria*, *Sesleria*. Główka, wiecha lub grono kłosowate; kielich aplewowy, 5 lub wielokwiatowy; plewa dolna korony ząbkowana, oścista.

56. *Trzyzqb*, *Triodia*. Wiecha; kielich 2plewowy, 3-wielokwiatowy; korony plewa zewnętrzna 3zęba.

57. *Owies*, *Avena*. Wiechą; kielich 2-wielokwiatowy, prawie bezostny; korona 2plewowa: plewa zewnętrzna rozcięła (podziałki często szczecinowate); ość grzbietowa kolkowata albo pośrodku skrzycona.

58. *Wyklina*, *Poa*. Wiecha; kielich aplewowy, 3-wielokwiatowy; korony bezostne.

59. *Drhtczka*, *Briza*. Wiecha; kłoski sercowato-iaowate; kielich wielokwiatowy; korony plewa dolna nadęta, sercowata, górna mała: obie bezostne.

60. *Grzebieńnica*, *Cynopurus*. Grono kłosowate jednostronne; pokrywka pierzasta; kielich wielokwiatowy; kwiatki bezostne.

61. *Manna*, *Glyceria*. Wiecha; kłoski obłe, wielokwiatowe, bezostne; plewy kielicha i korony tępe, z brzegiem błonkowatym; łuski podowocowe, sercowate; nasiona wolne.

62. *Kostrzewa*, *Festuca*. Wiecha; kłoski spłaszczone, wielokwiatowe; plewa korony zewnętrzna na wierzchu oścista

63. *Stokłosa*, *Brornus*. Wiecha; kłoski wielokwiatowe; plewa korony zewnętrzna rozcięta pod wierzchem oścista, wewnętrzna rzęsowata.

64. *Trzcina*, *Arundo*. Wiecha: kielich wielokwiatowy, kwiatom równaiący się; korona u spodu włosisto-brodąta; plewa dolna trzyszytletowa.

RZĄD TB ZYSŁUPKOWY *TRIOYNIA*.

65. *Piaskownica*, *Psanima*. Wiecha kłosowata; kielich iednokwiatowy, ostry; korona u spodu wełnista, sztyletowata.

66. *Mo krzycz ni k*, *Iloosteum*. Kielich Sdziałkowy; płatków 5, ząbkowanych; torebka ieduokomórkowa, 6łuszczynko\va.

67. *Zdroiek*, *Montia*. Kielich adziałkowy; korona nieforemna, Sklapowa; pręciki napłatkowe; torebka 3łuszczynkowa, 3ziarnowa.

RZĄD JKONOSŁUPKOWY.

18. KoZf.KK *VALFRIANA*.

1. *Kozłek rozdzielнопłciowy*, *V. dioica* : *foliis subinlegerrimis: radicalibus ovalis, caulinis lyrato-pinnatifidis ; panicula corymbosa, floribus dioicis.*

Liście zupełnie całe: korzeniowe iaiowate, łodygowe lirowato-pierzastodzielne ; wiecha baldaszkogronowa ; kwiaty białe lub czerwone, rozdzielнопłciowe; łodygi łokciowe. Rośnie w lasach i na łąkach mokrych. *Fl. dan. tab. (iSy.*

:2• *Kozłek lekarski*, *V. officinalis* : *foliis omnibus pinnatis: pinnis lanceolatis, dentalis; caule sUlcaio, Jisluloso; panicula corymbosa.*

Korzeń ugryziony, ciemny; łodyga ałokciowa, bruzdowana, puszczalkowata; liście wszystkie pierzaste: pierzastości lancetowate, ząbkowane; wiecha baldaszkogronowa; kwiaty blado-cieliste Rośnie w lasach i na łąkach mokrych. *Fl. dan. tab. 5yo.*

3. *Kozłek bzowoliści*, *V. sambucilolia*: *foliis radicali-*

bili pinnalis; foliolii oralis, dentatis; caulinis decursire-pirmalis; laciniis lanceolatis, dentatis.

Lodygi niegałęziste, łokciowe. gładkie, porysowane, na kolankach włosiste; liście korzeniowe pierzaste, o listkach igiowatych, ząbkowanych; lodygowe zbiegająco-pierzaste, o podziałkach lancetowatych, ząbkowanych; wiecha Sdzielna. Kośnie w lasach nad Bohem. Besser.

59. RAPUNKOŁ FMDIA.

1. *Jiapt/nkul iarzyyny, F. olitoria: bracteis oblongis, ohtusiusculis, ciliatis; fructa glabriusculo, bistrialo, obscure 3denlalo; caule glab/o.*

Lodyżki kłkocalosve, gładkie, gałęziste; liście korzeniowe. liczne, łopatkowate; górne równowężko-lancetowate; przysadki podługowate, tępawe, rzasowale; owoc gładki, dwie rysy na sobie mający, o trzech małych zębach. Rośnie w okolicach Grodna Gilibert, i na Wołyniu i Podolu, Besser. W ogrodach, pod niewłaściwym imieniem Rapon-tyki jest znaioma. Sturm • Fl. Ger. fasc. 2.

2. *Kapunkul łódkowaty, F. carinata: bracteis oblongis ablusiusculis, cartilagineo-denticulatis; fructu oblongo, curculo, obluso, submutico. glabro.*

Przysadki kwiatowe podługowate, tępswe, chrząstkowato-ząbkowane; owoc podługowaty, skrzywiony, tępy, bezzęby gładki. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

3. *Bapunkul zębaty, F. dentatn: bracteis subulatis, glabriusculis, cartilagineo-serrulatis fructu glabro, Opato, obliipie-urceolato, inaequaliter quinque-dentato; caule scabro.*

Przysadki szydlowate, prawie gładkie, chrząstkowato-piłkowane; owoc gładki, ukośnie kubkowaty, o 5 zębach nierównych; lodyga chropawa. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

4. *Hapunjeul kosmaty, F. dasycarpa: bracteis subulatis glabriusculis fructu pubescente, o cal o, conico, denticulo apicis unico porrecto, 4 obliteratis, acutis.*

Lodyga chropawa; przysadki szydlowate, prawie gładkie, chizaskowato-piłkowane; owoc kosmaty, jajowato-ostrokregowy, zębów 5, z których jeden długi, 4 zaś małe ostre. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

20. SZAFRAN CROCUS.

1. *Szafran siatkowaty, C. reticulatus: foliis angustis-siru.is; spal ha diphylla; corollae luteae laciniis erectis, fance nuda; stigmatibus truncalo-laceris 'stamina subae-tjuanlibus.*

Liście bardzo wązkie; pochwa dwulistkowa; korony żółtej podziałki prosto stojące, u spodu nagie; znamiona ucięte, poszarpane, pręcikom równe; cebula siatkowata. Rośnie na Wołyniu i Podolu. *Crocus pariegatus* Uoppe, jest odmianą, tylko z kwiatem bledszym, a działek grzbie-ty, liuiiumi brunatno-lioletowymi upstrzone.

21. MIKCYK GLADIOLUS.

1. *Mi'czyk pospolity, G. communis: foliis ensiformi-bus • /loribus subringentibus, secundis • laciniis supe-riori-bus coun i cent ib us, inferioribus oblongo-spathulalis, sub-aeualibus; antheris filamento breuioribus.*

Liście mieczowate; kwiaty światło-purpurowe, prawie tluuwargowe, iednostronne; podziałki górne ztulone, dolno podługowato-łopalkowate; główki od niteczek krótsze. Rośnie na łąkach podleśnych. Schkuhr Hand. 1. t. 6.

2. *Mieczyk dachówkowaty, G. imbricatus: foliis ensi-formibus, neruosus; /loribus subringentibus, secundis • laciniis superioribus, lalerilibus, patentiusculis, inferio-ribus breuioribus cuneiformibus; antheris filamento bre-prioribus.*

Podobny do poprzedzającego: liście mieczowate, ner-wisłe, podziałki korony górne, boczne, cokolwiek otwarte, dolne klinowate, krótsze; główki od nitek krótsze. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Bess. *G. Galiciensis. Bess.*

22. KOSACIEC IRIS.

* Korony nagie.

1. *Kosaciec trawiasty, J. .graminea: foliis linearibus, caule ancipiti subbifloro, longioribus; germinibus sexan-gularibus.*

Liście równowężkie, od lodygi obosiecznej, dwukwia-towej, dłuższe; kwiaty błękitne; iaiieczniki Gkątne. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Bess Jacq. Fl Austr. tab. 2.

2. *Kosaciec niżki, I. humilis: subacaulis; foliis linea-ribus, scipo uni/loro multo longioribus; lubo corollae fi-liformi; capsulci obluise hexagona.*

Krótkolodygowy; liście równowężkie, od głąbika ied-nokwiatowego wiele dłuższe; rurka korony nitkowata; to-rebka tępo-6kątne Rośnie na Wołyniu i Podolu. Bes.

3. *Kosaciec, lukowy, J sibiica: foliis linearibus, acu-tis, scano subclifloro breuioribus: spal/lis acutis, lubuni corollae subaequantil)us.*

Liście równowężkie, ostre, od głąbika, nayeściejey 3kwiatowego, krótsze; pochwy ostre, rurce korony wyró-

wynywające; kwiaty ciemno-błękitne; podziałki u spodu białe lub żółto-plainiste. Rośnie na łąkach międzyleśnych, wilgotnawych, w okolicach Rosieu i w powiecie Nowogródzkim- *Juctj. Fl. Austr. tab. 3.*

4. *Kosaciec* 1\ osacz, *Pseudoacorus*: *caule credo, multifloro; foliis ensiformibus pistilli laminis bijidis, serrulatis, lacinias corollae interiores lanceolatas longiludine et latitudine superantibus.*

Lodyga prosto-stoiąca, wielokwiatowa; liście obosieczne; słupki płatkowate, dwuwłębne, piłkowane, od podziałek korony wewnętrznych, lancetowatych, szersze i dłuższe. Kwiaty wielkie żółte. Rośnie na miejscach błotnych; korzenie główne liczne, splecione, grubą masę tworzące, wiele garbnika zawierają *Jl dan lab. AgA.*

5. *Kosaciec* rdzawy, J. *Gildenstadtiana*: *caule submultifloro, foliis longiori • spathis aculis, pruinoso-scapis; laciniis corollae exterioribus deflexis, interioribus erectis, oblongis, pistilli laciniis superantibus; germinibus hexagonis.*

Lodyga niewielokwiatowa, od liści dłuższa; pochwy ostre, śnieżysto-chropawe; podziałki korony zewnętrzne odgięte, wewnętrzne prosto stojące, podługowate, od słupków płatkowatych dłuższe; ialeczniki Góscienne. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

*** *Korony brodate.*

6. *Kosaciec* ogrodowy, J. *germanica*: *caule multifloro, foliis longiori • floribus inferioribus pedunculatis; tubo corollae germinis longiludine • laciniis exterioribus subemarginalis.*

Lodyga prawie łaciowa, wielokwiatowa, od liści dłuższa; kwiaty wielkie, fioletowe; dolne szypułkowate; rurka korony zarodkowi równa; podziałki zewnętrzne cokolwiek wycięte. Roślina początkowo obca, we wszystkich ogrodach się utrzymuje.

7. *Kosaciec* czeski. 1- *bohemicus*; *scapo subpruinoso, bijloro, foliis ensiformibus altiori; spathis herbaceis inflatis; floribus longe-pedunculatis • pistilli laminis apice eros.*

Głębik cokolwiek śnieżysty, dwukwiatowy, od liści mieczowatych wyższy; pochwy zielne, nadęte; kwiaty długo-szypułkowate; wierzch słupków płatkowatych ugryziony. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

8. *Kosaciec* ciemno-łóły, J. *ilavissima*: *scapo bijloro, foliis ensiformibus longiore; spathis tubum aetjueantibus; laciniis corollae interioribus erectis, angustioribus.*

Głębik dwukwiatowy, od liści mieczowatych dłuższy;

pochwa długości rurki korony; podziałki korony wewnętrzne prostostoiące, od zewnętrznych węższe; kwiaty cieniario-żółte, brunatno-żyłkowane. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

9. *Kosaciec dwudzielny*, J. forcala: *scapo bifurco*, *bijloro*, *foliis ensiformibus aUiori*; *Jloribus peduncularis*; *laciniis corollae e.terioribus dejlex'is*; *pistilli laminis e-marginatis*, *crenularis*; *germine trigouo*, *trisulco*.

Głębik dwudzielny, dwukwiatowy, od liści mieczowatych wyższy; kwiaty szypułkowate; podziałki zewnętrzne korony odchylono; płatki słupkowe wycięte, drobno-karbowane; zarodek 3ścienny; ściany bruzdą podłużną podzielone. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

10. *Kosaciec węgierski*, J. *hungarica*: *scapo tri/loro*, *folia neryosa*, *linea glauco-pruinosa*, *aequante*; *Jloribus peduncularis*; *spathis coloralis*, *injlatis*, *suprema bijlora*; *tubo corollae elongato*; *laciniis interioribus erectis*, *oblongis*, *unguicularis*.

Głębik 3kwiatowy, liściom równy; liście mieczowatosierzpowate, nerwiste, pomiędzy nerwami linie 2 punktów białych mające; kwiaty szypułkowate; pochwy farbowane, nadęte, wierzchołkowa dwukwiatowa; rurka korony długa; podziałki wewnętrzne podługowate, paznogciowe, prostostoiące. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

11. *Kosaciec karłowaty*, J. *pumila*: *scapo uniji.oro*, *foliis glaucescentibus breriori*; *lubo corollae spatham excedente*; *laciniis interioribus oblongis*, *exteriores rejlexas latitudine superantibus*.

Głębik dwucalowy, iednokwiatowy, od liści inodrawych krótszy; rurka korony od pochwy^r dłuższa; podziałki wewnętrzne podługowate, od zewnętrznych odgiętych, szersze. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Bess. *Jacq. Fl. Austr. lab. i.*

23. MARZYCA *SCIOBUUS*.

1. *Marzyca gałęzista*, S. *Mariscus*: *culmo lerreti*, *folio so*; *folia margine dorsoque aculeala* • *panicula decomposita*, *erecta*, *foliosa*; *spiculis capitalo-glomeratis*.

Żdźbło tęgie, 2łokciowe, lislne; liście u spodu szersze, u góry wąskie, po brzegach i na grzbiecie ząbkowano-ostre; wiecha 1łokciowa, złożona, wzniesiona, listna; kłoski skupiono-główkowate, brunatne. Rośnie nad brzegami ieziór. *Fl. dan. Lab. /302.*

2. *Marzyca czarniawa*, S. *nigricans*: *culmo tereti*, *aphyllo*, *nudo* • *capitulo multijloro ovato*; *i no o liter i di-phylly oaluula altera capitulum superante*; *setis seminis inconspicuis*.

Żdźbło obłe, bezlistne, nagie, 1łokciowe, pochwami

czarnemi, sztylotowalo-zakończoienn, u spodu otoczone; główka wielokwiatowa, iaiowata; pokrywy dwuliścicy listek ieden od główki dłuższy; nasiona szczecinami nie otoczoue. Rośnie na błotach torfowych koło Jufboiga i Pologi. *Ho ni. Gram. Austr. HI. lab. 54.*

A I. SITJ:K HHYNCHOSPORA.

I. Sitek biały, R. alba: *fasciculis terminalibus subcorymbosis, incolucru aetjuaniibus; squamis diandris, albidis, setis hypogynis subdenis; foliis linearibus canaliculatis.*

Wiązki wierzchołkowe, podbaldaszkowate, pokrywom rówirciące się; łuski dwupręcikowe, białe lub światło-brunatnawe; szczecin podowocowych około JO; głąbik stopę długi, 3Sc.senny; liście rynieukowate. Rośnie na royslach, a mianowicie na royscie za Jurborgiem *Lan kiesy* zwanym. *iloi. Gram .lustr. //". lab. y-i.*

S5. SITOWII: SCIRPUS.

* Kłos wierzchołkowy poiedynczy.

1. Sitowie błotne, S. palustris: *spica multijlora; squamis inji.nus latioribus aculiusculis; sligmatibus duobus; radice repente.*

Żdźbło łokciowe i wyższe; kłos wielokwiatowy, niekiedy cał długi; łuski dolne szersze, zaostrome; znamiona dwa; korzenie ścielące się. Rośnie na miejscach wodnistych, około rzek i stawów. *FI. dan. tab. ayo.*

2. Sitowie główkowe, S. ovatus: *spica ovata multiflora, srjuarnis obtusis; stigmalibus duobus; culmo subcompresso; l aginis aphyllis; radice fibr oso.*

Kłos iaiowaty, wielokwiatowy; łuski podługowate, tępe, brunatne, brzegiem błonkowatym otoczone; znamiona dwa; żdźbło 2-5calowe, nieco spłaszczone; pochwy bezlistne, ucięte; korzeń włóknisty. Rośnie na łakach wilgotnych. *ilost. Gr. Austr. III. tab. ó4.*

3. Sitowie szpilkowate, S. acicularis: *spica ouata, paucijlora, stpiamis subaequalU>us oblusiusculis; culmo tetragono, Joliisque setaceis; setis hypogynis deciduis; vagintt mul i cis aphyllis.*

Kłos iaiowaty, niewielokwiatowy; łuski prawie równe, tępe, brunatne z nerwem zielonym; żdźbło 4ścieune, 2-3calowe, równie iak i liście, czyli żdźbła płonne, szczecinowate; szczeciny podowocowe opadające; pochwy bezostne, bezliście; korzenie ścielące się. Rośnie na miejscach wilgotnych gliniastych. *FI dan. lab. 38y.*

4. *Sitowie polne*, *S. campestris*: *spica lineari, paucijlora; squamis subaequalibus spicam subaequantibus 5 culmo saetaceo; uaginis oblique-truncatis; radice fibrosa.*

< Kłos równowązki, późniejszy podługowato - iaiowaty, 3-5kwiatowy; łuski brunatne, równe, prawie długości kłosa, żdźbło 1 acalowe, szczecinowate; pochwy ukośnie ucięte; korzenie włókniste światło-brunatne. Rośnie na polach gliniastych w Litwie.

** Kłosy boczne skupione.

5. *Sitowie szczecinowate*, *S. setaceus*: *spicis lateralibus sessilibus, culmis subaphyllis selaceis • uaginis foliiferis; seminibus costatis, nudis.*

Kłosy drobne, boczne, bezszypułkowe; żdźbła prawie bezlistne, 3-5 cali długie, szczecinowate; pochwy liśćmi osadzone; nasiona żebrowate, nagie. Rośnie na łąkach wodą zalewanych, w Litwie. *Fl. dan. tab. 3tt.*

6. *Sitowie główkowate*, *S. Iloloschoenus*: *capitulis globosis, sessilibus, pedunculatisque subcymosis, inuolucro monophyllo, relexo; squamis obouatis, pubescentibus; culmo tereti, aphylo.*

1 Główniki kuliste, bezszypułkowe lub szypułkowate, podbaldaszkowe; pokrywa iednoliścia. odgięta; łuski przewrotuo-iaiowate, omszone; żdźbła obłe, bezliście. Rośnie na miejscach błotnych słonych na Podolu. *Isolepis Bess. Illost. Gr. Austr. 111. tab. 6s.*

Kłosy wierzchołkowe skupione.

1. Żdźbła obłe.

7. *Sitowie turzycowe*, *S. caricinus*: *spica composita, disticha; spiculis multifloris; inuolucro spicam superante; culmo teretiusculo superne trigono; foliis canaliculato-carinatis.*

Kłos złożony, dwurzędowy; kłoski wielokwiatowe, dolne oddalone; pokrywa od kłosa dwa razy dłuższa; żdźbło Jłokciowe, u' spodu okrągławe, n góry trzyścienne; liście rynienkowato-ostrogrzbieciste. Rośnie na miejscach krynicznych w okolicach Kowna. *Illost. Gr. ylustr. III. tab. 5y.*

8. *Sitowie wodne*, *S. lacustris*: *cyma decomposita; spiculis ouatis, glabris; inuolucro Oligophyllo; stylo trifido; culmo tereti; oaginis interioribus subfoliiferis.*

Podbaldaszek dwa razy złożony; kłoski iaiowate, kasztanowate, gładkie; pokrywa niewiele-liścia; słupek trzywzrębny; głąbik 3łokciowy, u spodu licznymi pochwami otoczony: z których wewnętrzne wierzchołkiem liściowatym

aS

są opatrzone. Rośnie na brzegach ieżiów i stanów. *Fl. dan. tab. t 4i.*

2. Żdźbła trzyścienne.

q. *Sitowie nadbrzeżne*, S. *niaritirrus*: *panicula conglobata, folio aa; spicidis fasciculatis; squumis mucronatis, lacero-3 dentatis; culmo trijuelro, superne aspero; flagitlis foliifcris.*

Wiecha zbita; kłoski w wiązki ułożone: łuski sztyletowatej poszarpano-lrr.yzębe; żdźbło trzyścienne, prawie dwułokciowe, u góry szorstkie; pochwy liśćmi osadzone. Rośnie na brzegach wód.

10. *Sitowie leśne*, S. *sylvalicus*: *panicula supra-decomposita; inuolucro polyphylla; spiculis oralis; squaniis mucronatis; culmo trigono, folioso.*

Wiecha 3razy złożona, pokrywa wieloliścia; kłoski iaiowate; łuski sztyletowate; żdźbło trzysc ienue, liśćmi osadzone. Rośnie na rriieysoach wilgotnych i nad wodami. *Fi. dan. tab. 3oj.*

26. Wrł.NicA *Emopitonuit.*

* Kłos pojedynczy.

1. *IFelnica alpińska*, E. *alpinum*: *culmo triguelra; foliis breuissimis; spica oblonga, pauciflora.*

Żdźbło piędziowe, tróygraniaste; pochwy wewnętrzne wierzchołkiem liściowatym tróygraniastym opatrzone; kłos podługowaty, niewiejo-kwiatowy, kwitnąc od przysadki krótszy, później wełna przysadkę przewyższa. Rośnie w LiLwie na mszarach, roasty stanowiących *Flor. dan. tab. 620.*

2. *IFelnica iedno kłosa*, E. *vaginatum*: *culmo superne triijuetro; uaginis injlatis; spica oblongo-ouata • anlheris linearibus.*

Żdźbło i łokciowe, u góry tróygraniaste, u spodu okrągłe; pochwy nadęte; kłos dymowego koloru, iaiowaty; główki pyłkowe równo-wązkie. Rośnie kępami na miejscach torfowych wodą zalanych. *Fl. dan. tab. 206.*

** Kłosy liczne.

3. *Welnica cienka*, E. *gracile*: *culmo trigono, foliis tricjuetris; peduncitlis scabris.*

Żdźbło cienkie, blisko 1 łokciowe 3ścienne; liście równie delikatne, tróygraniaste; kłosjr nieliczne na szypułkach cienkich chropawych osadzoue. Rośnie na inieyscach wodnistych. *Fl. dan. tab. i44t.*

4. *JVeInica wążkoliścia*, E. angustifolium: culmo subirigono; foliis canaliculato-triqlnetris; pedunculis glabris.

Żdźbło \ łokciowe niewyraźnie 3ścienne prawie okrągłe, mocne; liście u spodu płaskie lub rynienkowate, u góry tróyrgraniaste; szypułki prawie gładkie o kłosach liczuieyszych i welnie obfitszey. Kośnie na łakach wilgotnych; Fl. dan. t. <4*3. U pospolstwa w Litwie Kucutka, jest zwana.

5. *IPelnica wielokłosa*, E. latifolium; culmo subtrigono; foliis planiusculis, apice triquetris; pedunculis retrorsum scabris.

Żdźbło niewyraźnie 3ścienne, ~ łokciowe; liście płaskie, pnd wierzchem tróyrgraniaste; szypułki wstecznie szorstkie. Kośnie na łakach mokrych. Fl. dan. t. <38t.

27. CYBOKA CYPERUS.

I. *Cybora żółtawa*, C. flavescens: umbella\ subcomposita; spicis oblongis, obtusis; subquaternis, fasciculatis; involucro subtriphylo; foliis augustissimis, linearibus.

fiałdaszek u spodu groniasty 4-6 kłosowy; kłoski brunatnawo-żółte, podługowate, tępe; pokrywy nacyjczęsciey 31iście; głąbik 2-3 calowy, tróyrwęglasty; liście bardzo wązkie. Kośnie, mianowicie około dróg i ścieszek na łakach błotnistych około 1'opiszek starostwa Międzyrzecckiego. Most. Gr. austr. 111. tab. jz.

28. SZCZĘĆ NARDUS.

J. *Szczęć pospolita*, N. stricta: spica setacea, recta, secuuda.

Żdźbła delikatne, tęgie, darniną wyrastające; liście szczecinowate, twarde; kwiaty iednostronne, kłos szczecinowaty stanowią; plewy ostrokończats. Rośnie na łakach czczych. W Litwie *Szarzyna* zowią, a miejsca przezeń zajęte *Szarzyunikami* miauuia. Jlost. Gr. aust. //• tab. 4.

29. KUKURUZA ZEJ.

1. *Kukuruza pospolita*, Z. Mays: foliis integerrimis,

Liście całubrziegie. Roślina znaioina pod nazwiskiem pszenicy tureckiey, początkowie z Ameryki południowey. Odmiany iey z ziarnami żółtemi, białemi, ciemuo-czerwolimi, równie iak i z wielkości pochodzące, są w ogrodach p ospolite.

30. WYCZYNIEC ALOPECURCS.

1. *TFyczyńieć polny*, A. agrestis: panicula subspicata, cylindrica; valis calycinis glabris, basi connatis; culmo tuperne scabriuscula.

Wiecha kłosowata, walcowata; plewy kielicha prawie do połowy zrosłe, osłre, nagie; źdźbło u góry szorstkawe.
 x Hojnie na gruntach gliniastych na Wołyniu i Podolu. JJost. Gram.. Jll- tab. <2.

u. Jlyczyniec łukowy, A. pratensis: *panicula subspicata*, *oblonga*, *obtus.*, *sublobata*; *calyce subuilloso*, *acuto* *infra medium connato*, *corollam aequante*; *ligula breri*, *obtus.*; *radice fibrosa*; *culmo erecto*.

Wiecha kłosowata; podługowata, tępa, za pogięciem na kłapy się rozdziela; kielich cokolwiek włosisty; ostry, niżej połowy zrosły, koronie wyrównywały; źdźbło blisko łokciowe, prosto stojące; ięzyczek krótki, tępy; korzeń włóknisty. Rośnie na łąkach mokrych. Schreb. Gr. l. tab. tp.

3. IKyżyniec kolankowaty, A. geniculatus: *panicula spienia*, *cylindrica*; *glumis calycinis basi connatis*, *obtus.*, *subuilloso*, *apice crenulatis*; *culmo adscendenle*, *geniculato*, *infracto*.

Wiecha kłosowata, walcowata; plewy kielichan spodu zrosłe, tępe; cokolwiek włosiste, u góry drobno karbowane; źdźbła kilkocalowe, u spodu leżące, kolankowate, 2 kolanek korzonki wypuszczają. Rośnie na łąkach mokrych. JIest. Gram. Austr. //l. lab. 32.

Z 1. BRZANKA PIŁEUII.

I. Brzanka pospolita, P. pralense: *racemo spicato*, *cylindrico*; *calycibus mucronato-aristatis*, *carina eiliatis*; *aristis calyce breuioribus*; *radice fibrosa aut subbulbosa*.

Grono kłosowate, walcowate; plewy kielicha sztyletowato-ościste, na grzbiecie rzasowale; ości od kielicha krótsze; korzeń na łąkach tłustych włóknisty. JJost. Gram. Ul. t. f)- Fl. dan. 380; na czczym zaś gruncie u spodu nabrzmiłość nakształt cebulki się formuje; i len ostatni, stanowi odmianę, często za gatunek oddzielny, pod nazwiskiem Fh. nodosum uważany. JJost. Gram. Austr. IV. tab. 2t.

32. PROSOWNICA MII. I CM.

1. Prosownica rozpięchła, M. effusnm: *panicula la.ru*, *glabra*; *ramis subuerlicillalis*; *foliis lato-lanceolatis*; *ligula oblonga*, *obtus.*, *er-serla*; *radice perenni*.

Wiechia rzadka, gładka; gałęzie prawie okółkowate; liście szeroko-lancetowate; ięzyczek podługowaty, tępy, wystawny; źdźbło 1-2 łokciowe; korzeń trwały. Rośnie w lasach i zaroślach. /Y. dan. lab. tiA-3.

33. TRZCINNIK CALAMACROSTIS.

* Włosy koronie równe albo dłuższe.

1. Trzcinnik górny, C. Epigeios; panicula stricta, patenie; calycibus acuminatis; aristata dorsali recta, pilis brevioribus; pilis calyce subaequantibus.

Wiecha prosto-stoiąca, otwarta, zielono-fioletowa; kielichy kufzate; ość grzbietowa prosta, od włosów krótsza; włosy kielichom wyrównywalne; źdźbła i łokciowe. Rośnie wszędzie na gruntach piaszczysto-gliniastych; gdzie korzenie jej szeroko się rozchodząc, miejsca najwzrostu darnią pokrywają. Host. Gram. austr. IV. tab. Arundo Epigeios Lin.

2- Trzcinnik lancetowaty, C. lanceolata: panicula diffusa; calycibus acuminatis; arista terminali, brevissima, incurva; pilis calyce brevioribus.

Wiecha rozpięzchła, zielono-fioletowa; kielichy wąskie kończące; ość w rozcięciu wierzchołka plewy korony osadzona, krótka, zakrzywiona; włosy od kielicha krótszej źdźbło dwułokciowe, czasem gałęziste. Wiecha tego gatunku po przekwitnięciu i rozwarciu się plew kielichowych, dla włosów zostających, miękkością się w dotknięciu oznacza. Rośnie na łąkach podleśnych i wśród lasów. El. dan. tab. I Arundo Calamagrostis. Lin.

** i Włosy koronę otaczające, od korony krótsze.

3. Trzcinnik leśny, C. sylvatica: panicula putens; calycibus acutius pilis brevissimis, arista dorsali geniculata, elongata.

Wiechy gałęzie otwarte; kielichy ostre; włosy bardzo krótkie; ość korony na grzbiecie osadzona, długa, kolanowata; źdźbło i łokciowe. Rośnie w lasach suchych. El. dan. tab. 1683.

34. OSTNICA STITA.

1. Ostnica pierzasta, S. pinnata: foliis rigidis, glaucis, canaliculato-setaceis; aristis corollinis plurimos, basi nudis, longissimis.

Liście tęgie, modre rynienkowato-szczecinowate; ości koronne pierzaste, przy nasadzie nagie, bardzo długie. Źdźbło i łokciowe. Rośnie na wzgórkach suchych w Gubernii mińskiej i na Wołyniu. Host. Gram. Austr. IV. tab. 33.

2. Ostnica wioskowa, S. capillata: panicula patula; calycibus aristatis; arista corollae aspera, demum varie curvata; foliis corvolutis, intus pubescentibus.

Wif-clia otwarta; kielichy ośeiste; ość korony szorstka, na koniec rozmaicie pogięta. Liście zwinione, wewi.ąSr* mnizn.Wi źdźbło 4. łokciowe. Rośnie na wzgórkach Wołymu i Podolu. Bess. /*lost. Gram austr. III. tab. 5.*

36. MIOTŁA DCROSTJS.

* Oś ciętę.

i. Miotła rdowa, A. Spica venti: *panicula diffusa; prtalā exteriore, infra apicem, e.terente arietam longissimam, subje tuosam.*

Wif cha rozpierzchlā; plewa zewnętrzna niżej wierzchu długā, pogiętā, opatrzona. Żdźbło łokciowe i wyższe. Rośnie wszędzie na polach i między zbożem, pospo-Mieltien zwana, ii dan. tab. 853.

j. Miotła kolankowata, A. ciliata: *petalo interiore nu Ho• cyteriore infra medium aristato; calycibus acutis; panicula elongata; ramis tricholomis hispidulis, ramulisque paucis!> a \$lex u o s?>.*

Pie.vy wewnętrzny korohy braknie; zewnętrzna niżej środka oleista; kielichy ostre; wiecha podługowata, fioletowo.brunatna; gałęzie trzydzielne, włosami tęgimi, krótkimi z rzadka naieżoue: gałązki otwarte, pogięte; źdźbło •łokciowe. Rośnie na miejscach suchych, wystawnych.

Bezostne.

3. Miotła rozłogowa, A. sfolonilera: *paniculae coarctate ramis uerticillatis; calycibus carina asperis, petalo interiori duplo minore; ligidu oblonga-, cu.tmo basi radicaute.*

Wiecha ściśniona; gałązki okółkowate; plewa wewnętrzna od zewnętrznej¹ du a razy niniejsza; kielichy na grzbiecie szorstkie; jęczyzek podługowaty; źdźbło u spodu rozłogowe. Rośnie na miejscach piaszczystych wilgotnych; nad brzegami roorza pospolita. FI. dan. tab. /6*23.

•t. Miotła biała f A. alba: *paniculae ramis hispidis • ligitla oblonga exserta.*

Wil-chy gałęzie włosami tęgimi, krótkimi, nastroszone; plewa korony wewnętrzna od zewnątrznej połową mniejsza, jęczyzek podługowaty, wystawny; źdźbło łokciowe. Rośnie na łąkach. Wiechy w tym gatunku są: albo białe-zielone, albo też fioletowe.

5. Miotła pospolita, A. vulgaris: *paniculae ramis glabris; hgnla hrevissima truncata.*

Wiecha fioletowa lub zielonawa; gałęzie główne gładkie, ołtateczne niekiedy z iednego boku szorstkie; jęczyzek bardzo krótki, ucięty. Rośnie na łąkach suchych i miedzach.

86. LEEHSIA LrF.RstA.

1. *Leersia. ryzowala. L. oryzoides: paniculae diffusae ramis subpendulis; flosaulis triandris pal/dis eiliatis.*

Korzenie ścielące się; źdźbła łokciowe wzniesione, u spodu pochyłe, całe pochwili pokryte; liście długie szerokie spiczatością tęgā zakończone; wiecha rozpierzchlā; gałęzie cokolwiek zwisłe; kwiatki 3precikowe, otwarte rząsowate- Rośnie na błotach. Jlost. Grani. Austr. /, t. 35.

37. BHZANKOWIEC. Cnripsts.

1. Jirsankowiec wyczycowy, C. alopecuroides: *culmis aimplicibui, teretiusculis; paniculis spicatis, oblongo-cylindricis basi nudis; Jlosculis triandris.*

Żdźbła niegałęziste, obławę; wiechy kłosowate, podługowate-walcowe, u spodu nagie; kwiatki 3pręciko\ve. Rośnie nad Dnieprem na miejscach piaszczystych. Besser. Jlost. Gram. Austr. I. tab. 29.

2. Jirsankowiec ostrzycowaly, C. phalaroides: *spicia oblongis, oblusis basi nudis, alro-spadiceis.*

Kłosa podługowate, tępe, u spodu nagie, cietnno-brunatne. Rośnie na Podolu, Besser.

3. Jirsankowiec niarżycowy, (* schoenoides: *culmis rarnosis, compressis • paniculis spicatis, o cal o-oblongis, i>aginalis • foliis rigidiusculis.*

Żdźbła gałęziste, spłaszczone; wiechj' kłosowate, iaio-walo-podługowate, spod w pochwie od liścia zawarty; liście tęgie. Rośnie na Podolu. Bess. Jlost. Gram. Austr. I. tab. 30.

i. Jirsankowiec kolczasty, C. aculeata: *culmo ramoso, compresso; paniculis subspicatis, hemisphaericis, ini-olucro foliaceo cinctis.*

Żdźbło gałęziste, spłaszczone; wiechy prawie kłosowate, półkuliste, pokrywā liściowatā u spodu opatrzone. Rośnie na Podolu. Besser. FJost. Gram. Austr. I, tab. 3t.

38. JECZWIES HORUF.UM.

1. Jęczmień pospolity. H. vulgare: *flosculis omnibus liermaphroditis, aristalis; seminibus (juadriframpositis.*

Kwiatki wszystkie obopłciowe, ościste; nasiona we cztery rzędy ułożone. Uprawia się powszechnie. Jlost. Gram. austr. III. tab. 34. odmiany iego są: z nasionami czarnymi i tak nazwany orkisz JJordeum coelesie, lem się od głównego gatunku odznaczający, że plewy iego w młóceniu, od ziarna odstają. Inne gatunki: Jęczmień szczęśzędowy, // he.yastichon; dwurzędowy II. dislichon, rzadziej' są u nas uprawiane.

2. *Jęczmień murowy*, U *inurinum*: *flosculo intermedia lanceolato*, *ciliato*; *lateralibus subulatis*, *asperis* • *foliis scabris*.

Kwiatki środkowy lancetowaty; boczne szydłowe szorstkie; liście chropawe. Rośnie na Podolu. Besser. *Fl. dan. lab. 63g*.

3. *Jęczmień -lękowy*, II- *pratense*: *flosculis omnibus se-laceis*, *scabris*: *foliis asperis*.

Kwiatki wszystkie szczecinowate. chropawe; liście ostroszorstkie. Rośnie na Podolu. Bess. *Host. Gram. austr. I. tab. 33*.

3G. PALUSZNIK *DICITARIA*.

J. *Palusznik omszony*, U. *sanguinalis*: *spicis subquaternis*, *erecto-patulis*; *flosculis oblongis*, *marginibus pubescentibus*: *foliis vaginis pilosiusculis*.

Kłosa najczęściej 3-4, wyprężone, otwarte; kwiatki podługowate, zielono-fioletowe, po brzegach omszone; liście z brzegami falistymi, równie jak i pochwy z rzadką włosistą. Rośnie na polach uprawnych na Wołyniu. Bess. *Ilost. Gram. Austr. H. tab. ij*.

2. *Palusznik gładki*, D. *humifusa*: *spicis subquaternis*, *patulis*; *flosculis oratis*, *marginibus nudis*; *foliis oaginisque glabris*.

Kłosa najczęściej 3-4, otwarte; kłosa iaiowate, fioletowo-zielonawe, po brzegach nagie; liście czerwono-błękitnawe, równie jak i pochwy, gładkie; pochwy często przy nasadzie liścia wewnątrz włosiste. Rośnie na polach uprawnych i najczęściej za pierwszy gatunek jest brano.

3. *Palusznik rozestany*, I). *stolonifera*: *spicis quaternis*, *erecto-patulis*; *flosculis sessilibus*, *glabris*, *ciliatis*, *acutis*, *oatentibus*; *foliis distichis*, *glaucis*, *rigidiusculis*, *ciliolatis*; *ligula barbata*; *culmo basi stolonifero*.

Kłosa 4, wyprężone, otwarte, później prawie poziome; kwiatki zielono-purpurowe, bezszypułkowe, gładkie, rzasowate, ostre, otwarte; liście dwurzędowe, modrawe, tęgie, rzasami małymi na kształt piłkowatości osadzone; ięzyczek włosisty; źdźbło u spodu rozłogowe, czyli na kolankach korzenie wypuszczające. Rośnie na Podolu. Bess. *Host. Gram. Austr. 11. lab. i 8*.

40. OSTRZYCA *PJIAZARIS*.

I. *Ostrzyca trzcinowa*, Ph- *arundinacea*: *panacula patenti*, *glomerata*; *calycibus neroosis*; *corolla perfecta nilida*. *neutra angustissima*, *bioltri*, *filosa*.

Wiecha otwarta w czasie kwitnienia, później skupiona; kielichy uerwisle; korona doskonała lśniaca; niaka dwu-

plęwowa, wazka, pęzelkowata, włosami osadzona; liście szerokie, równowazkie, zielone lub cokolwiek modrawe; ięzyczek krótki tępy; źdźbło łokciowe. Rośnie mianowicie na spławach rzek, gdzie niekiedy całe łąki tworzy, i daje sianu pomimo grubości swojej bardzo dobre. Odmiana, *foliis albo striatis*, w ogrodach pod nazwiskiem Trawy angielskiej znaioma. *Host. Oram- Austr. tab. 33*.

Gatunek Ph. *cauariensis*: o kłosie iaiowatym, plewach kielichowych czołenkowatych, koronie zewnętrznej czynnikiowej, bez włosów, pod nazwiskiem trawy kanarkowej dla karmienia kanarków w ogrodach się uprawia. *Host. Gram. Austr. tab. 38*.

4L. TOMKOWNICA *flEROCILLOe*.

I. *Tomkownica północna*, II. *borealis*: *paniculae subscundae pedunculis glabris*; *calycibus flosculis pubescentibus*; *corollae masculae raris bifidis*, *muticis*; *stipulis hypogynis*, *fissis*, *lanceolatis*; *foliis latiusculis*.

Wiecha prawie iednostronna, rozłożysta, brunatno-fioletowa; szypułki gładkie; kielichy, zawierają kwiatki plewach rzasowatych; korony samczej plewy dwudzielne bezostne; łuski podowocowe, Rozcięte, lancetowate; liście szerokie. Gatunek ten pod nazwiskiem Tomki borowej znajomy, rośnie wszędzie w zaroślach i na łakach międzyli-Stnych. *Ilost. Gram. Austr. 111. tab. 3. Ilolcus odoratus Lin.*

42. Śmialek *AIRA*.

* *Bezostne*.

1. *Śmialek wodny*, A. *aquatica*: *paniculis diffusis*; *calycibus corollisque obtusis*, *erosis*, *neraosis*; *culmo basi radicante*.

Wiecha rozpięzchła, czerwono-zielona; plewy kielichowe i koronne tępe, ugryzione, nerwiste; źdźbło łokciowe i wyższe; u spodu leżące, korzonki z kolanek wypuszcza. Rośnie na miejscach wodą zalanych. *Host. Gram. Austr. JJ. tab. 41*.

2. *Śmialek wiecho-kłosa*, A. *cristata*: *panacula subspicata*, *calycibus corollisque nilidis*, *acutis submucronatis*; *foliis ciliatis*.

Źdźbło łokciowe i wyższe nieco włoskami drobnymi pokryte; liście płaskie, po brzegach rzasowate, górne prawie gładkie, dolne i pochwy razem gęsto włosami pokryte; wiecha kłosowata wolna; plewy lśniące ostre, kielicha od kwiatków krótsze. Rośnie na pagórkach i łakach suchych. *Host. Gr. Austr. t. y5. Koelena cristata Pers.*

3. *Śmialek modrawy*, A. *gfanca*: *pani cala spica?formi, ni li da; calycibus bifloris, flosculos oblongos superantibus; cul/nis apice pedunculisque tomentosis; foliis inferioribus caespitosis, pianin, dein conduplicatis. subtus raginisque strialis, subtomentosis; ligula breri erosa.*

Wiecha kłosowata, zielona, Jnb cokolwiek purpurowa, lśniaca się; kielichy 2kwiatowe, tul kwiatków z plewami tępemi, na grzbiecie piłkowato-zygawatemi. większe; źdźbła prostostoiące, u góry, równie iak i szypułki, kulnerowate; liście dolne gęstą darninę formuią, płaskie, później złożone; łodygowe dwa, krótkie, większą część źdźbła pochwyami okrywaią; liście wszystkie i pochwy, porysowane, kosmate; ięzyczek kiółki, ugryziony. Rośnie na wzgórkach suchych, piaszczystych w całej Litwie. *Fl. dan. t. <36'6.*

** *Ościste.*

4 *Śmialek pogięty*, A. *llesuosa*: *paniculae patenlis ramis fle.vuosis; flosculis calycem aequantibus; arista dorsali geniculata, caly ceni excedente; foliis setaceis.*

Wiechy rozpięchły gałęzie pogięte; kwiatki kielichow i równe, ością grzbietową kolankowatą, od kielicha dłuższą, opatrzone; liście szczecinowate, kupą od ziemi wyrastaią; źdźbło łokciowe iednym albo dwoma liśćmi opatrzone. Rośnie na wzgórkach. *Fl. dan. tab. iby.* Odmiana z kielichami żółtymi, od korony krótszemi zdaie się bydź Giliberta. *Aira monlana.*

5. *Śmialek darnisty*, A. *caespitosa*: *panicula. diffusa; flosculis calycem subquantibus; pedicello pilono; arista recti, breri; foliis planis, scabris.*

Żdźbło proste, łokciowe, twarde, szorstkie; liście wązkie, zaostrome, szorstkie; wiecha rozpięchła, fioletowo-zielona, niekiedy żółta; kwiatki kielichom wyrównyraiące; szypułki włosiste; ość krótka, prosta. Rośnie na łąkach i około dróg; pospolicie *Mielliczką* zwana, *llost.* *Gram. Austr. 11. tab. 4u.*

fi. *Śmialek goździkowy*, A. *coryophyllea*: *panicula trichotoma, diraricata; flosculis basi pilosis, calyce brevifloribus; arista geniculata, calycem excedente; foliis setaceis.*

Żdźbło około -! łokcia długie, delikatne, gładkie, u góry proste, u dołu na kolanku zgięte; liście składane, szczecinowate. wiecha brnнатnawo-srebrzysta, 3dzielna; kwiatki u spodu włosiste, od kielicha krótsze, ością kolankowatą, dłuższą od kielicha, opatrzone. Rośnie na wzgórkach piaszczystych; drobuością się kwiatów dosyć odznacza. */'. dan. lab. 38 s.*

7. *Śmialek siwy*, A. *canescens*: *panicula subcoarctata;*

Flosculis calyce. minoribus; arista basilari, chwata, articulata, barbata, calycem aequat Ue ; *foliis setaceis, glauco-canescens* tibus.

Żdźbła delikatne, łokciowe, darniną wyrastające proste, u dołu na kilku kolankach pochyle; liście składanofizczecinowate, naprzód modre, późniéy, iak cała roślina, liwemi sii; stają; wiecha ściśnioia, zielono biała; kwiatki od kielicha krótsze, ością maczugowatą, u dołu brunatną, po środku sławowatą, włosami królkami w okółek nło/.onemi otoczoną, ze spodu plewy wychodzącą, kielichowi równą, opatrzone. Rośnie na polach piaszczystych. *Fl. dan. tab. tuu3.*

43. PERŁÓWKA *MF.LICA.*

1. *Perłówka iednosl.ronna, M. nutans: panicula secundae; ram/dis subbifloris appressis; calycibus nutantibus, oratis, hifloris; flosculo utroque perfecto; foliis planis.*

Żdźbła łokciowe; liście płaskie, wstecznie-szorstkíe; języczek mało-znaczný; wiecha jednostronna; szypułkinay-częścićy ieduokwiatowe, do łodygi przyciśnione; kielichy iaiowale, akwiatowe; kwiatki oba płodne. Rośnie w zaroślach. *Tlost. Gram. Austr. lt lab. t a •*

2. *Perłówka wielka, M. altissima: panicula spicaefor-* 771', *cylindrica, elongata; ramis appressis; calycibus stratis, flosculos superantibus; foliis laliusc.ulis scabris; ligtda lacera.*

Żdźbło około 2 łokci wysokie; liście płaskie, prawie dwurzędowe, szorstkie; ięzyczek poszarpany; wiecha kłoso-kształtna, walcowata, długa; szypułki przytulone; kielichy porysowane, kwiatki przewyższające. Rośnie na Podolu. *Besser. JJost. Gram. Austr. JI. lab. ()*.

3. *Perłówka rzasowala, M. eiliata: panicula coarctata, cylindrica; calycibus erectis, nt rrosis; flosculis inferioris ralra exteriore eiliata; foliis linearibus, slrialis, pubescenlibus.*

Wiecha ściśnioia, walcowata; kielichy wzniesione, nerwiste; kwiatka niższego, plewa wewnętrzna długo-rzasowata; liście równowązkie, z góry porysowane, omszone. Rośnie-w zaroślach. *JJost. Gram. Austr. U. tab. ta.*

44. MOLINIA *MOLIKI A.*

1. *Molinia błękitna, M. yaria: panicula erecta, subconlranta, fusco-purpurea; folia piana; ligula barbata, culmus uninodis, rigidus.*

Żdźbło proste, łokciowe, lub wyższe, iednokolanko-

we; liście płaskie; zamiast iężyczka, rząd włosów; wiecha prosto-stoiąca, ściśniona, ciemno-fioletowa. Rośnie na łąkach podleśnych i w lasach. Na miejscach wilgotnych do 2 i więcej łokci miewa długości. W cieniu farby zieloney. *J/out- Gr. Austr. // . tab. 8. Melica caerulea Lin.*

45. KŁOSÓWKA *HOLCUS.*

I. *Kłosówka pastewna*, II *avenaceus*; *flosculi masculi arista genie/data, calycem duplo superante; hermaphroditilo, brerissime aristato; culnii geniculis glabris; radice 7io dosa.*

Kwiatka samczego ość kolankowata, od kielicha 2 razy dłuższa, obopłciowy zaś krótko ościsty; wiecha nieco ściśniona, pochyła; kłoski zielono-srebrzysle; źdźbła na kolankach gładkie; korzeń ścielący się, węzłowały. Rośnie na łąkach. *Jlost Grani. Austr. tub. Ag.* Roślina do zasiewania łąk sztucznych zdalna, u gospodarzy pod nazwiskiem */ieygrasn francuskiego znaionia.*

2. *Kłosówka miękka*, II. *inollis*; *flosculi masculi arista geniculata, calycem excedente; hermaphroditn mulico; foliis pubescentibus; radice repente.*

Kwiatki samcze ością kolankowatą, od kielicha dłuższą, opatrzone; obopłciowe zaś, bezostne; plewy kielicha ostre, gładkie, na grzbiecie i brzegach rzadka rząsowate; wiecha ściśniona, fioletowo-popielata; liście omszone; korzeń ścielący się. Rośnie na łąkach międzyleśnych i lasach. *Fl. dan. tab. toóg.*

3. *Kłosówka welnista*, II. *lanatus*; *flosculi masculi arista recuruala, calyce inclusa; hermaphrodito mulico; foliis paniculaeae ramis pillosis; radice fibr osa.*

Kwiatki samcze ością odkrzywioną, w kielichu zawartą, opatrzone; obopłciowe bezostne; liście, i szypułki wiechy brzdii-czerwone, kosmate; korzeń włóknisty. Rośnie na łąkach wilgotnych. *Jlost. Gram. Austr. I. lab. a.*

46. PAT.CZATKA *AyoRopoaooy.*

i. *Palczalka kosmata*, A. *Ischaemum*: *spicis digitatis suboctionis, recto-patulis; flosculis appressis subimbricatis, coloratis, striatis, ciliatis; rachi hirsuta; arista flosculos multo superante; foliis linearibus, canaliculalis, basi pilosis.*

Kłosa palczaste po 7-8, prosto-otwarte; kłoski przytulone, prawie dachówkowate, farbowane, porysowane, rząsowate; szypułka główna szorstko-włosista; ość od kwiatków wiele dłuższa; liście rynienkowate, u spodu włosiste.

Kośnie w okolicach Grodna podług *Giliberta* i na Woły-
niu i Podolu. Besser.

47. WŁOŚNICA SETARIA.

1. *P. włosnica, olólkowata, S. verticillata; panicula spirala, cylindrica. ccciliciltula; setis inuolucris flosculos superantibus, deorsum hispidis ^ corollis lacuiusculis; foliis scabris, paginarum oris pilosis.*

Wncha kłosowata, walcowata, zielona, na okółki podzielona; szczeciny pokrywowe od kwiatów dłuższe, w górę szorstkie; liście chropawe, po brzegach szorstkie; pochwy włosiste. Rośnie na polach i w ogrodach. *JJost. Gram. Austr. U tab. <3.*

2. *Włosnica zielona, S. viridis: panicula spicata, cylindrica, setis im-olucris flosculos duplo-superantibus, sursum hispidis; corollis laeuiusculis • foliis scabris; paginarum oris pilosis.*

Podobna poprzedzającej, różni się: kłosem zbilszym; szczecinami 2 razy od kwiatków dłuższymi, wstecznie szorstkie, pochwy włosami lwardszemi osadzone. Rośnie na polach. *FL dan. tab. 85j.*

3. *Włosnica modra, S. glauca: panicula spicata, cylindrica; setis inuolucris, flosculos duplo-excedentibus, sursum hispidis, flauis; corollis traisersse rugulosis; foliis glaucis.*

Wiecha kłosowata, walcowata, rdzawo-żółta; szczeciny dwa razy od kwiatków dłuższe, wsłecznie-szorstkie, korony poprzeczno-pomarszczone; liście modre. Rośnie na polach i w ogrodach. *Jlost. Gram. Austr. // lab. 16.*

48. OGOŃCZYK ORTJIOROOOJY.

1. *Ogończyk szorstki, O. Crus galli: spicis alternis, secundis, subdiuisis; flosculis imbricatis; calycibus, palpaque e. iteriore flosculi ueutius, hispidis, aristatis, mucronatis; rachi angulata, hispida; foliis lale-lanceolatis, margine hispidis.*

Żdźbła łokciowe; kłosy naprzemianległe, jednostronne, niekiedy podzielone; kwiaty dachówkowate; kielichy i plewa kwiatka bezpłciowego szorstko-włosiste, ościste lub sztyletowate; liście równowązko-lancetowate, po brzegach ostre. Rośnie w ogrodach niskich, na brzegach rowów. *Jlost. Gram. Austr. // lab. 11).*

49- Pnoso PANICU*.

I. *Proso Jagła., P. mi Ha cenni: paniculae nutantis, clij~ Jusar, ramis elongatis, glabriusculis; flosculis opatis, a-*

*ai**. *nerfosis*; /W/Y* *lato-lanceolatis*, *pilosis*; *i-aginit*
hirlis. i - i

Wiecha rozpierzchła, zwisła; gałęzie długie gładkie; kwiatki iaiowate, *ostre*, nerwisie; liście szerokie, włosiste; pochwy kosmałe. Roślina początkowo z ludyi, w wielu miejscach obficie ~iest uprawianą. Odmiany ićy, z ziarnami białymi, żółteimi, czarniawymi i plewami ciemno-czerwymi. licmi kulturą się potworzyły. *Ilost. Gram. Austr. II. lab. no.*

2- *Proso ilrohnokwiatowe*, *P. capillare*: *paniculae effusae ramis strictis*, *hispidiuscidis*, *subunifloris*; *flosculis oi atis*, *acuminatis*, *larribus*, *subciliatis*; *uagitiis callosio-Jurtis*; *foliis pilosiusculis*.

Wiecha rozpierzchła; gałęzie proslo-stoiące, szorstkie, najczęściej iednokwiatowe; kwiatki iaiowate, kończale, równe, rząsowate; pochwy guzowało-naieżone, liście zrzadka włosami pokryte. Rośnie między zbożem na Podolu. *Host. Gram. Austr. 11'. tab. 16.*

50. ŻYTO *SECALE*.

1. *Zyto pospolite*, *S. cereale*: *racii dura*; *calyce mu-iico*; *flosculis breuiori*, *ciliis valvarum glabriusculis*.

Szypułka ogólna twarda; kielich bezostny od kwiatków krótszy; rząsy plew prawie gładkie. Pożyteczna ta roślina, podług wszelkiego podobieństwa, początkowie ze Wschodu. Dwie są znakomilsze żyta odmiany: żyto zwyczajne, *S. c. hybernum*, i żyto iare czyli Jarka, *S. c. vernum*. Żyta właściwego dwie są u nas znakomilsze odmiany: Krzewica, *S. c. h. midticaule*, od mnogości źdźbieł z iednego korzenia wychodzących, nazwane, i żyto egipskie, wielkością ziaren odznaczające się. Lecz plewy po doyrzeniu nie zamykają się i dla tego ziarna, przy opóźnionym zbiorze bardzo się łatwo wysypują.

2. *Zyto kruche*, *S. fragile*: *rachi fragili*; *calyce aristato*, *flosculis longiori*; *ciliis valvarum scabris*

Szypułka ogólna krucha; kielich ościsty, od kwiatków dłuższy; rząsy plew chropawe. Rośnie na Podolu. *Bess.*

51. *BRIIMAFINJA* *BECKU ANN I A.*

i. *liekmannia robaczkowata*, *B. erucaeformis*.

Kłos złożony; kłoski rozrzucone; kielichy i-a kwiatowe; plewy tępe, czółenkowale, o grzbiecie tępym; korony kończate; źdźbła proste lub nieco pochyle, okrągłe; liście płaskie gładkie, szorstkie. Rośnie na Podolu. *Bess. Ilost. Gram. Austr. 111. tab. 6.*

1. *Pszenica* Szpeie, T. *Spelta*: *calycibus glabriusculis, ltxe-imbricalis allernisre, trunoato-mucronatis, stiblrjloris*; *seminibus gibbo-trigonis, corticatis; rachi glabra-culmo Jistuloso-*

Kielichy prawie gładkie, wolno-dachókwate, naprzemiunlegle, ucięto-sztyletowe, 3-4kwiatowe; nasiona garbato-lrzyścienne, plewami pokryte; szypułka ogólna gładka; źdźbło próżne. Roślina u nas rzadzi, w południowych kraich obficie uprawiana, //osi. *Gram. Austr. Ul. t. 30.*

2. *Pszenica pospolita*, 1. *yulgare*: *spica paralle-compressa; calycibus coriaceis, t.runcato-mucronalis, subquadri/loris; Jlosculis glabriusculis, aristatis.*

Kłosa równoległo-splaszczone; kielichy skórkowate, ucięto-sztyletowe, uayczęście 4kwiatowe; kwiaty gładkie, ościste; nasiona nagie. Znaiona wszystkim roślina, początków ie, iakby się zdawało, z Azyi, w liczne rozrodzona odmiany, z kŁorych znaczniejsze są: 1. *Pszenica iara*, 7'. *r. aestivum*, z kłosami gładkimi, długo-ościslemi. *Jlost. Gram. Austr. IJ. tab. 16. fig. t-y.* 2. *Pszenica ozimka*, *T. c. hybernum*, z kwiatami dolnemi bezostnemi. *Jlost. Gr. Austr. IJ. lab. s6. Jig.* 3. *Pszenica angielska*, *T. u. turgidum*, z kłosami kosmateini ościslemi. *Jlost- Gram. Austr. V. Ul. lab. 28.* Z ley to odmiany, przez kilkakrotne skoszenie, otrzymuią się we Włoszech, na dolinie *Arno* źdźbła delikatne; które wybielone na słońcu, do uplatania kapeluszków ilorenckich, są używane. *Jlost. Gram. Austr. III. tab. 28.*

3. *Pszenica polska*, T. *polonicum*: *spica opposite-compressa; calycibus membranaceis, laxis, mucronatis, quadrijloris, glabriusculis; Jlosculis aristatis.*

Kłosa niekiedy stopę długi, splaszczony; kielichy obszerne, błonkowato-liściowate, sztyletowate, ^kwiatowe, prawie gładkie; kwiatki ościste; nasiona wielkie, długie, na wierzchu cokolwiek włosem okryte. Oyczyzna tey rośliny iest nie wiadoma, równie iak i przyczyna nazwania. U nas czasem ią Jarką egipską uazywaią. *Jlost. Gram. Austr. III. lab. 3t.*

4. *Pszenica Perz*, T. *repens*: *spica creda; spiculis opposite-compressis, suhbijloris; calycibus flo scu.lisque muticis v. aristatis, glabris t>. hirsutiusculis; radice repenle.*

Kłosa prosło-stoiący; kłoski ze dwóch stron przeciwnych splaszczone, 2-3kwiatowe; kielichy i kwiatki ościste lub bezostne, gładkie lub kosmate; korzeń ścielący się Roślina pospolita: podług rozmaitego galunku gruntu, liczne się iej poatrzegaią odmiany: z kielichami szydłowatemi, długoosci-

stemi, ltrólko-lub bezostuemi, liśćmi ciemno-lub białozielonemi: które to odmiany, bardzo często za oddzielne gatunki są policzone.

5. *Pszenica psia*, T. caninum: *spica nalanie; spiculis opposit-compressis, subquinqu<floris, scabris; calycibus flascuU&que aristatis; radice Jibrosa.*

Kłus prosto-stoiący, pozniący wierzchem schylony; kłoski ze dwóch stron spłaszczone, 4-Ókwiatowe, chropawe; kielichy krótko, kwiatki długo-ościste; ości pogięte bruliatnawe lub zielone; liście równowazkie szerokie, z obu stron szorstkie; źdźbło łokciowe; korzeń włóknisty. Rośnie w zaroślach wilgotnych. *Host. Gram. Austr. 11. I- 2>.*

6. *Pszenica pierzasta*, T. pinnatum; *spiculis remotis, erectis, subdeemjloris, tereti-compressis, pubescentibus, aristatis; aristis bre.oibus, strictis; foliis vaginisque riliosiusculis; radice repenle.*

Kłoski dwurzędowe, oddalone, w początkach wzniesione, później otwarte, 10 i więcej kwiatowe, okrągławo-splaszozone, omszone, ościste; ości krótkie, wyprężone; liście j pochwy kosmate; korzeń ścielący się. Rośnie na wzgórkach podleśnych około Kowna i na Wołyniu, *llost. Gram. Austr. 1 tab• 22. liromus pinnatus Lin.*

7. *Pszenica leśna*, T. sylvaticnm: *spiculis remoliusculis, erectis, subterelibus, scabrasi, aristatis; aristis Jle.vuosis, elongalis; foliis scabris, vaginisque hirsutiusculis; radice Jibrosa.*

Kłoski rzadko-osadzone, wzniesione, okrągławe, szorstkie, ościste; ości pogięte, długie; liście chropawe; pochwy szorstko-włosiste; korzeń włóknisty. Rośnie na Wołyniu i Podolu. *Ress. Host. Gram. Austr. I. tab. 2/.*

8. *Pszenica grzebieniasta*, T. cristatum: *spica oblonga, compressa; spiculis oppositis, compressis, distiche-imbri-caiis, subbjloris, glabriusculis, patentibus; Jlosculis subulato-aristatis; culmo erecto, glabriusculo.*

kłos podługowaty, spłaszczony; kłoski naprzeciwgle, spłaszczone, we 2 rzędy dachówkowato-nłożone, 5-6kwiatowe, prawie gładkie, otwarte; kwiatki szydłowato-ościste; źdźbło proste, prawie gładkie. Rośnie na Podolu. *Besser. Trilicium peclinatum AL B.*

53. ŻYCICA, LOLI CM.

1. *Życica trwała*, L. perenne: *spiculis mulicis; calyce langioribus; radice perenni.*

Kwiatki bezostne, od kielicha dłuższe; kłos kilka calowy, częstokroć łękowaty; źdźbła ^ łokciowe i wyższe, gęsto darniną wyrastające. Rośnie na łąkach suchych i po-

Jach. Roślina ta u gospodarzy pod nazwiskiem *Reygrasu* iest znuio ma. *PI. dan. lab.*

•i. *Życica właściwa*, L. arvense: *spiculis submulicis calyce aeqnanlibus; radice annua.*

Kłoski prawie bezostne, kielichom równe; źdźbła i łokciowe; korzeń roczny. Rośnie na polach uprawnych, mianowicie między lnem.

3. *Życica Durnica*, L. temulentum: *spiculis aristatis, calyce minoribus; radice annua; culmo superne scabro.*

Kłoski ościste; od kielicha nuiieysze; źdźbło łokciowe i wyższe, u góry chropawe; korzeń roczny. Rośnie na polach uprawnych pomiędzy zbożem iaretn. W pszenicy niekiedy łockia dorasta wysokości. *FI. dan. lab. ido.*

54. J^CZMIONKA, FLYHTUS.

1. *Jcczmionka zwyczajna*, E. europaeus; *spica erecta; spiculis ternis, subbi/loris, hi.spidis, aristatis; inolucris subulatis; foliis planis, basi pilosis; oaginis retrorsum-hirsutis.*

Kłos pro>ty, kłoski potróyne, nayczęściej kwiatowe, włosisto-naieżoue, ościste; pokrywę szydłowate; liście płaskie, u spodu włosiste; pochwy wstecznie-włosiste; źdźbła łokciowe. Rośnie na Wołyniu i Podolu. *Bess. Host. Gram. Austr. I. lab. »8.*

2. *Jcczmionha piskowa*, E. arenarius: *spica erecta, areta; spiculis sub 3/loris, pubescentibus; in.uolucrisque appressis, mnticis; foliis rigidis, scabris; radice repenle.*

Kłos prosty, zbity; kłoski 3-4kwiatowe, omszone; pokrywę przytulone, bezostne; liście tęgie, chropawe, i-2łokciowe; korzeń ścielący się. Rośnie na piaskach ponad morzem, w okolicach Połongi. Korzeń ścielący się tcy rośliny, szeroko się rozchodząc i z sobą splatając, do utrzymania lecących piasków przykłada sję. *Jł dan_ i ai. S4j.*

55. SESLERIA, SESLF.RIA.

1. *Sesleria błękitna*, S. caerulea: *racemo spicato, oblongo, bracteato; calyce sub 3Jloro, mucronato; dentibus corollae inaequalibus, cuspidatis; Joliis planis, obtusiusculis.*

Grono kłosowate, błękitne lub błękitnawo-zielone, podługowate, przysadkami opatrzone; kielich 2-3kvviatowy, sztyletowaty; zęby korony nierówne, ostro-kończale; liście tępawe, płaskie. Rośnie na miejscach wzgórkowatych około Połongi, mianowicie na spadzistości góry Biruty. *Host. Gram. Austr. II. tab. yS.*

1. *Trzytjb lezacy, T. decumbens: panicula siibsimpli.ci, eon/rada ", pancijlara;, calycibus corollas aequanlibus; colorlrv basi t • halis; foliis paginisque pilosis.*

Wiecha prawie prosta, ściśnioia, niewielokwiatowa, zielona; kielichy koronom wyrównywaiaee; korony u spodu brodate; liście i pochwy włosiste; źdźbła łokciowe. Rośnie w lasach suchych. *JJost. Gram. Austr. II. lab. j*. Fesluca decumbens Lin.*

1. *Owies pospolity, A. sativa: panicula aetjuali calyce bifloro; corollis calyce minoribus, basi nudiusculus; flosculo altero subaristoto; radice. Jibrosa.*

Wiecha na wszystkie strony iowno-rozpierzchła; korony od kielichów rnniejsze, u spodu uayczęścicy kosmka, ni włosów opatrzone, które iednakże często w kulturze nikną; plewa zewnętrzna kwiatu wyższego cała, bezostna, niższego zaś wierzch ma rozcięty, bezostna, alboliteż wyiey środka ością kolankowatą opatrzona; korzeń włókniasty. Roślina początkowie obca, dziś się wszędzie w obfitości zasiewa. Odmiana z nasionami czarnymi, czyli ciemno-czerwonetni, *A. uigra v. fusca*, często się także zasiewa. *Jlost. Gram. Austr. //, tab. 5g.*

•2- *Owies kozacki, A. orientalis: odznacza się od poprzedniącego gatunku: wiechą jednostronną; plewami zewnętrznymi kwiatka niższego, długo-ościstemi; źdźbłem wyższem. Podobnie iak pierwsza obca, w wielu mieyscach iest zasiewaną. Hosl. Gram. Austr. III- tal>. 44.*

3- *Owies głuchy, A. fatua: panicula aequali, diffusci; corollis pilosis, calyce 3J!oro minoribus, apice bijido seligeris; radice fibr osa, annua.*

Wiecha na wszystkie strony rozpierzchła; korony włosiste, od kielicha mniejsze, na wierzchu rozcięte, a podziałki rozcięcia szczecinami osadzone; korzeń włókniasty, roczny. Rośnie na Podolu. Besser. Pospolicie dla łatwo odkręcających się, przez zwilżenie, ości, owsem chodzącym zowią. *Jlost. Gram- Austr. II tab. 58.*

4. *Owies omszony, A. pubescens: panicula elongata, cernua; corollis pedicellalis. basi barbatis, apice dentatis. calycem Sjlorum e.rcedentibus; foliis pubescentibus; radice repente.*

Wiecha przedłużona, prawie kłosowata, zielono-purpurowa, pochyla; korony szypułkowne, u spodu kosmale, na wierzchu ząbkowane kielich 3kwiatowy przechodzące;

liście omszone; źdźbło 4-1łokciowe; korzeń rozesłany. Rośnie na łąkach. *JJost. Gram. Austr. II- Lab. 60.*

5. *Owies -talowy, A. pratensis: racemi simplicis ramis hret-issimis; corollis basi subbulbis, apice bicuspidatis, calycem Sjlorum e.rcedentibus; foliis linearibus, scabris, margin o serrulatii; radice Jibrosa, perenni.*

Grona proste, czerwone, o gałęziach bardzo krótkich; korony u spodu włosiste, u góry dwoma ostrzami opatrzone, od kielicha dłuższe; kielich 5kwiatowy; liście równowazkie, chropawe, po brzegach drnbno-piłkowane; korzeń włókniasty, trwały. Rośnie na łąkach suchych. *FI. dan, lab. 108J.*

* Kielich. 3 kwiatowy.

1. *Wyklina szorstka, P. trivialis: panicula aequali, diffusa; spiculis opato-oblongis; Jlosculis basi filio nexis, onerriis; culmo paginisque scabriusculis; ligula oblonga, acu.li//scula; radice Jibrosa.*

Wiecha równo-rozpierzchła; kłoski iaiowo-podługowate; kwiatki u spodu włosami zczepione, Snerwowe; źdźbło proste, łokciowe i wyższe, chropawe, nieco spłaszczone; pochwy chropawe; ięzyczek podługowaty, cokolwiek zaostrozony; korzeń włókniasty. Rośnie na łąkach i w ogrodach. *Jlost. Gram. Austr. II. lab. 63.*

2. *Ilyklina galowa, P. nemoralis: panicula attenuata, subsecunda • spiculis lanceolatis; Jlosculis liberis; culmo subcornpresso, Paginisque glabris; ligula breuissima, truncula; radice repente.*

Wiecha zwężona, cokolwiek jednostronna; kłoski lancetowate; kwiatki wolne (włosami nie związane); źdźbło cokolwiek ściśnione, równie iak i pochwy, gładkie; ięzyczek bardzo krótki, ucięty; korzeń ścielący się. Rośnie na łąkach podleśnych i w lasach.

3. *Wyklina leśna, P. sudetica: panicula aequali, diffusa; spiculis ocalo-lanceolalis; Jlosculis liberis; paginis ancipitibus; foliis superioribus obtusiusculis; ligula brefi; radice repente.*

Wiecha rowno-rozpierzchła, zielona; kłoski iaiowo-lancetowate; kwiatki wolne; pochwy obosieczne; liście szerokie, górne tępawe; ięzyczek krótki; źdźbło 2łokciowe; korzeń ścielący się. Rośnie w zaroślach wilgotnych około Kowna i na Wołyniu. *JJost. Gram. Austr. III. tab. to.*

** Kielich 4-ókwiatowy.

4. *Uyklina łąkowa, P. pratensis: panicula aequali, ihjfusa; spiculis oblongo-opatis; Jlosculis ' basi pilosis,*

kielichy od kwiatków mniejsze; liście równowązko-lancetowate: ięzyczek tępy; źdźbło 4ł> »i ciowe. Rośnie w zarostach i na łąkach. *Jlost. Grani. Austr. II. tab. ag.*

2. *Jrhaczka* mniejsza, R. minor: *panicula erecta; spiculis parfia, Iriangu-laribus, subseptemfloris; calyce flosculos superante; ligula elongata, laciniata.*

Wiecha prosto-stoiąca; kłoski drobne, trójkątne. 5-/kwiatowe: kielichy od kwiatków dłuższe; ięzyczek długi, poszarpany. Rośnie na dziedzińcach suchych i pagórkach, w Litwie. *Host. Gram. Austr. II. tab. s8.*

60. GiiZELiENICA, CYNOSURUS.

1. *Grzebienica* pospolita, C cri?tatuś: *racemo spicato, lineari; spiculis muticis; bracteis pinnatifidis; foliis linearibus.*

Grono kłosowate, równowązkie; kłoski bezostne; przysadki kwiatowe pierzasto-dzielne, liście równowązkie. Rośnie na łąkach suchych, *li. elan. tab. s38.*

61. Manna, GLYCETHA.

1. *Manna* iadalna, G. flnitans: *panicula secunda, diarycata; spiculis subSfloris; flosculis jneruiis; foliis limaribus; radice repente.*

Wiecha jednostronna, rozłożysta; kłoski nacyjście Skwiatowe, często blisko cała długie, ^nerwowe; liście równowązkie: na miejscach wodą zalanych szerokie, pływające; na miejscach wilgotnych węższe; korzeń ścielący się. Rośnie na łąkach wodą zalanych, lub w wodach muiej głębokich a czystych. *Festuca flnitans L. Fl. dan. tab.*

62- KOSTRZEWA, FESTUCA.

* Liście wszystkie szczecinowate, nitkowate.

1. *Kostrzewa* owcza, F. ovina: *panicula palenie; spiculis oblongis, glabris, aristatis; falfis corollinis nerros: culmo superne angulato; foliis firidibus; ligula biau-rita\ radice fibrosa.*

Wiecha otwarta; kłoski podługowate, gładkie, ościste; plewy koronne nerwiste; źdźbło u góry kątowne; liście zielone; ięzyczek bardzo krótki, z dwóch uszek złożony; korzeń włóknisty. Rośnie na łąkach suchych. *Host. Gram. Austr. II. tab. 84.*

pauciflora; spiculis oblongis, ófloris, aristatis, hirsutis; culmo superne angulato; foliis viridibus\ ragiuis pilosis; radice fibrosa.

"Wiecha otwarta, niewielokwiatowa; kłoski podługowate, ościste, szorstkowłosiste; źdźbło u góry czleroscieune; liście zielone; pochwy włosiste; korzeń włóknisty. Rośnie na Wołyniu. Besser. *Host. Gram. Austr. II. tab. 85.*

3. *Kostrzewa modra*, F. glauca: *panicula patenie; spiculis lanceolalis, aristatis, sub5Jloris; culmo snperne angulato jbliistjue rigidis glaucis; ligula biaurita; radice Jibro ia.*

Wiecha otwarta; kłoski lancetowate, ościste, nacyjęsciey 5kwialowe; źdźbło u góry kątowate; liście tęgie, modrawe; ięzyczek dwuuszczkowaty; korzeń włóknisty. Rośnie na łąkach suchych.

4. *Kostrzewa pochwowata*, F. Taginata: *panicula patula; spiculis 6Jloris, submulićis; foliis, culmoque tereti paginalo, glaucis; radice Jibrosa.*

Wiecha cokolwiek otwarta; kłoski Gkwiatowe, krótko-ościste; liście zwinione, modrawe; źdźbło obłe, pochwami pokryte, modrawe; korzeń włóknisty. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

** *Liście dolne szczecinów ale, górne płaskie.*

5. *Kostrzewa twarda*, F. dnriuscna: *panicula lara, nalanie; spiculis compressis, sub5Jloris, breriter aristatis; foliis glabriusculis: radica/ibus selaceis, rigidiusculis, culmeis planis; culmo elato; radice Jibrosa.*

Wiecha wolna, zwisła; kłoski spłaszczone, ókwiatowe. krótko-ościste; liście prawie gładkie korzeniowe szczecinowate, tęgie, górne zaś płaskie; źdźbło wzniosłe; korzeń ścielący się. Rośnie na łąkach suchych.

6. *Kostrzewa czerwona*, F. rubra: *pdriiculae secundae, erectae ramis inferioribus diuaricatis; spiculis 4Jloris, arislatis; foliis radicalibus selaceis, culmis latioribus, villosis; culmo basi geniculato, tereti, glabro; radice repenle.*

Wiecha jednostronna, prosto-stoiąca; gałązki dolne rozłożyste; kłoski 4kwiatowe, ościste; liście korzeniowe szczecinowate, górne szerokie, kosmate; źdźbło u dołu kolankowate, obłe, gładkie; korzeń ścielący się. Rośnie na łąkach suchych i pagórkach. *Host. Gram. Austr. II. tab. Sn.*

*** *Liście wszystkie płaskie.*

7. *Kostrzewa szorstka*, F. glomerata: *panicula glomerata, secunda; spiculis subijloris; Jloscnlis muticis, nervosis, cari.ua ciliatis; foliis scabris subcarinatis; radice Jibrosa, perenni.*

Wiecha skupiona, popielata lnb fioletowa, jednostronna;

żdźbło niekiedy ałokciowe. W ogólności od poprz^dzaiący wielkością i tegością liści odznaczająca się. Ilośnie na Wołyniu. Bess. //osi. Gram. Austr. /. tab. 8.

10. *Stokłosa wązkoliścia*, B. *angustifolius*: *panicula erceta*, • *spiculis lineari-lanceolatis, co/npresis, sub 8/loris, scabris; aristis calfani aequantibus, reclis; foliis angustis latiori/uisijue, Jiirsutiusculis ciliatisue*.

WiecJia stojąca; kłoski równowązko-lancetowate, spłaszczone, 7-gkwiatowe, szorstkie,- ości plewom równe; proste; liście wązkie lub szerokie, kosmate lub rząsowate. Rośnie na Podolu. Besser-

11. *Stokłosa ostra*, B. *asper*: *panicula nulanie; spiculis lincari-lanceolatis, compressis, pubescenlibus, sub 8/loris; Jlosculis patentibus; aristis reclis, palca breccioribus; foliis paginisque hirsutis*.

Wiecha zwisła; kłoski równowązko-lancetowate, spłaszczone, omszone, 7-gkwiatowe; kwiatki otwarte; ości proste od plew krótsze; liście i pochwy kosmate. Rośnie w zaroślach na Wołyniu. Bess. liost. Gr. Austr. I. tab. 7.

Stokłosa leśna. B. *giganteus*: *panicula patula, apice nutante; spiculis lanceolatis, compressis, sub 6/loris, nudis; aristis flexuosis, palca longioribus; foliis laliusculis, scaberrimis*.

Wiecha otwarta, wierzchołek zwisły; kłoski lancetowate, spłaszczone, 5~7kwiatowe, zielone; ości pogięte od plewy dłuższe; liście szerokie, prawie mieczowate, szorstkie; żdźbło ałokciowe. Rośnie w lasach cienistych. Jiost. Gram. Austr. i. lab. t>. l'estuca 0>lganie, a Smith.

64. TRZCINA, AJICKDO.

1. *Trzcina pospolita*, A- *Phragmites*: *panicula dijfusa; calycibus acuminatis, coloratis, rierrosi.s, 6/loris; foliis lato-lanceolatis, cuspidatis, rigidis, subsorrulatis*.

Żdźbło 3-4łokciowe, wiecha rozpierchła; kielichy kończatę, lioletowo-popielate, nerwiste, 5kwiałowe, od kwiatków krótsze; liście rozwinięte, lancetowate, legie; niewyraźnie piłkowane. Rośnie w stawach i zatokach. Jiost. Gr. Au sir. IVI tab. 3p.

R Z A T) 'I il Z T S L D f K o w Y.

65. PIASKOWNICA, PSA MMA.

1. *J'iaskou>nica nadmorska*, P. *arenaria*: *panicula spirala; calycibus acutis; lana corollae breccissima; foliis incolulis*.

Żdźbła i-ałokciowe; wiecha kłosowata; kielichy ostre;

korona ostra zewnątrz u spodu włosami 3-4razy od korony krótszerni osadzona; liście zwinione, legie, okrągłemi bydź nie zdaią. Rośnie na piaskach nad morzem około Połongi. Żdźbła niekiedy bardzo głęboko w piasku są zakopane, i tam dopiero korzenie ścielące się z sobą splecione wypuszcza. JJost. Gr. Austr. JV. I. 41. *Arundo arenaria*. Lin.

66. MOKRZYCZNIK, HIOLOSTEUM.

1. *Mokrzycznik baldaszkowaty*, II *umbellatum*: *foliis ellipticis, glaucis, glabris; Jloribus umbellatis, pedunculis snbciscido-pubescentibus; fructiferis rejle.ris*.

Łodyżki kilkocalowe, pochyle, przy wierzchu mniej więcej włosiste, kleiste; liście korzeniowe w ogonek zwężone; łodygowe naprzeciwległe, gładkie; kwiaty baldaszkowate; szypułki kosinato-kleisle, po zawiązaniu owocu odgięte; pręcików czasem 4-5 się znayduie. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Bess. J'l. dan. tab. t uo4.

67. ZDROIEK, MONTIA.

1. *Zdroiek kryniczny*, M. *fontana*: *caule repente, foliis ouato-lanceolatis*.

Łodyga kilkocalowa, soczysta, gałęzista, gładka, pochyla lub leżąca; liście naprzeciwległe, królko-ogonkowe, jajowo-lancetowate; kwiaty groniaste, białe; szypułki iedukwiatowe. Rośnie nad źródłami i na łąkach mokrych. Gilibert.

K L A S S A IV.

C Z T E R O P R Ę C I K O W A, T / I T R A K I) VIIA.

R z A U J E D N O S Ł U P K O W Y, M O K O G Y N I A.

* Kwiaty skupione, czyli ogólnym kielichem obicie, nasiona pojedyncze nagie.

68. *JJrapacz*, *Dipsacus*. Pokrywa (kielich) wielolistkowa; plewy osadnika kolące; korona na 4 części rozcięta; otoczka nasion (coronula) kubkowata.

69. *Swierzbnica*, *Scabiosa*. Pokrywa dwurzędowa; osadnik plewisto-szczecinowaty; korona 4wrębua; ziarna 4ścienne, plewami pojedynczemi albo szczecinami u góry otoczone.

70. *Dryakiew*, *Succisa*. Pokrywa dachówkowata, w plewy osadnika nieznacznie przechodząca; korona 4wrębua; otoczka nasion pojedyncza, plewisto-szczeciuiowata.

71. *Gwiazdnik*, *Asterocephalus*. Pokrywa pojedyncza, wielolistkowa lub wielodzielija; osadnik plewisty; korona

5wrębna; otoczka dwoista: zewnętrzna sucha kubkowata, wewnętrzna 5szczeciowa.

72. *Krwiściąg*, Sanguisorba. Kielich adziałkowy; podowocowy; korona 4wrębna, prawie kółkowa, nadowocowa, torebka 4kqtna, akoinorkowa, wielozarna.

Korona iednoplatkowa, owoce dwa podkwiatowe.

n3, *Szerardia*, Sherardia. Korona leykowata, 4wrębna; ziarna 2, kielichem 4zębym uwieńczone.

74. *Marzanka*, Asperula. Korona leykowata; ziarna 2, na wierzchu nagie.

75. *Przytulia*, Gallium. Korona prawie kółkowata, ziarna 2, na wierzchu nagie.

76. *Marzanna*, Rubia. Korona tacowata albo dzwonkowata, 3-5wrębna; słupki często 2, iagody dwie iednoziarnowe, zrosłe.

Korona iednoplalkowa; owoc torebka.

77. *liabka*, Plantago. Kielich 4wrębny, podowocowy; korona kółkowa, 4wrębna, nadowocowa, trwała; pręciki długie; torebka 2komórkowa, 2-4-wielozarna.

78. *Muchotrzew*, Centunculus. Kielich 4dzielny; korona 4dzielna; kray płasko-otwarty; torebka jednokomórkowa w poprzek otwierająca się; osadnik nasion kulisty.

**** *Korona 4platkowa, nadowocowa.*

79. *Dereń*, Cornus. Kielich 4zębny; płatki 4, z pręcikami na przemian osadzone; pestkowiec o 2 komórkach iednopestkowych.

80. *Kotewka*, Trapa. Kielich 4wrębny; korona 4platkowa; pręciki na osadniku; słupek nie dzielny; orzech 4kqtny; liścienie (cotyledones) bardzo grube.

***** *Kwiaty nie zupełne.*

81. *Przywrotnik*, Alchemilla. Kielich 5wrębny; podziałki na przemian mniejsze; słupek nie dzielny; nasiona 1-2, kielichem okryte.

82. *Pstroczek*, Maianthemum. Korona kielichowata, 4dzielna; podziałki odwinione; pręciki, podziałkom korony naprzeciw osadzone; iagoda kulista, 2-3komórkowa, a-3ziarnowa.

83. *Jemiola*, Viscum. Kwiaty rozdzielнопłciowe, nadowocowe; kielich o; korona 4wrębna; główki prawie beznitkowe; znamię główkowate; iagoda iednoziarnowa.

RZĄD DWBsR.uiKOWY, DIOYALA.

* Kwiaty zupełne.

84. *7!u/fonia*, Kielich 4wrębny* korona Oplatkowa; torebka ikomórkowa, aluszczynkowa, aziarnowa.

85. *Kdnianka*, CuscuLa. Kielich 4-5klapowy; korona trwała, prawie okrągła, 4-5wrębna, wewnątrz łuskami opatrzone; torebka akomórkowa; komórki aziarne, u spodu otwierające się, zarodek spiralnie powierzchnią ziarna zayniue, bezliścieniowy.

** Kwiaty nie zupełne.

86. *Morwa*, *Morus*. Kwiaty oddzielno-plciowe, kołkowate; kielich 4dzielny; jagoda z kielichem zrosła, nacyjęściey aziarnowa.

87. *Jfrześnia*, *Myrica*. Kwiaty oddzielno-plciowe, kołkowate; łuski kwiatowe okrągławe; pestkowiec iednoziarnowy. »

RZĄD CZTERO SŁUPKOWY, TETRAGYNIA.

88. *Wodnica*, *Potamogeton*. Korona kielichowata, 4płatkowa; główki pyłkowe akomórkowe; słupek o; ziarna 4nagie.

89. *Karmnik*, *Sagina*. Kielich 4dzielny; płatków cztery; torebka jednokomórkowa, 4łuszczynkowa.

90. *Promienica*. Radiola: Kielich 4dzielny: podziałki nacięto-ząbkowane; płatki 4; torebka 8komórkowa, 8łuszczynkowa, 8ziarua.

RZĄD JEDNOSTUPKOWY.

86. DRACACZ, DIPSACUS.

1. *Drapacz suknowski*, o. *fullomun*: *inoolucro elongato*, *rcJlexo*; *paleis receptaculi recuruis*; *foliis connatoperfoliatis*, *obtusiusculis*.

Pokrywa długa, od główki krótsza, odgięta; plewy osadnika łuskowate, odkrzywione; liście iaiowo-lancetówate, piłkowane, naprzeciwległe, zrosłe; łodyga prosta, dwułokciowa i wyższa, rówkowata, ciernista. Roślina z Europy południowcy. Przy fabrykach sukiennych iest zasiewana.

a. *Drapacz leśny*, 1). *sylveslris*: *inuolucro elongato*, *iJlexo*; *capitulis oblongis*; *paleis receptaculi rectis*; *foliis connatis*, *serratis*, *acuminatis*.

Pokrywy listki od główki dłuższe, zagięte; główki poliugowate; plewy osadnika prosLe; liście zrosłe, piłkowane, kończale; łodyga ałokciowa. Rośnie na Wołyniu i Podolu. *Pl. dan. tab. y60*.

3. *Drapacz poszarpany*, D- *laciniatus*: *inaolucro recfinsario*; *capitulis globosis*; *paleis receptaculi subrecurvis* • *Jolns connatis*, *sinualo-pinnalijidis*.

Podziałki pokrywy prawie proste; główki kulisie; plewy osadnika cokolwiek odkrzywione; liście zrosłe, buchtowo-pierzastodzielne. Kośnie na Podolu. Besser. *Jacq. 11. Austr. tab. 403.*

4. *Drapacz włosisły*, D. *pilosus*: *inuolucro foliaceo*, *re/Je.xo*; *capitulis glob o ais*; *paleis rectis*, *subulatis*; *Joliis petiolatis*, *auricularis*; *caule hirta* , *aculeato*.

Pokrywa liściowata, odgięta; główki kuliste; plewy proste, sztydłowe; liście ogonkowate, przy nasadzie uszkami opatrzone; łodyga u spodu włosami naieżona, u góry kolczysta. Kośnie na Wołyniu i Podolu. *Jacq. 11. Austr. tab. 403.*

69. ŚWIERZBNICA, SCABIOSA.

1. *Swierzbnica polna*, S. *arvensis*: *foliis integris*, *pinnatifidis incisisque* *caule retrorsu/n piloso*.

Łodyga prosta, łokciowa, na dół włosista; liście pierzasto-dzielne lub nacięte: dolne zupełnie nie podzielone; kwiaty świąłło-fioletowe. Rośnie na polach i łąkach suchych. *Fl. dan- lub 44j. Scabiosa campestris*, o koronach 4wrębnych, równych, gwiazdce nasion o ośmiu promieniach, zdaie się byđż tylko odmianą.

70. DRYAKIEW, SUCCISA.

1. *Dryakiew łąkowa*, S. *pratensis*: *foliis oblongo-lanceolatis*, *subintegerrimis*, *pubescentibus*; *radice praemorsa*.

Liście podługowato-lancetowate, całe; łodygowe równowężkie; korzeń ugryziony, główki kuliste o kwiatkach fioletowych rzadko białych; kielich właściwy o 4 szczecinach; plewy długości kielicha; nasiona włosiste. Kośnie na łąkach i w zaroślach. *Fl. dan tab. 2jp.*

2. *Dryakiew zagięta*, S. *inflexa*: *foliis caulinis integris*, *lanceolatis*; *radicalibus obovatis*, *longe petiolatis*; *semina coronata*, *sine pappo stellata*.

Łodygi leżące, podniesione; liście łodygowe lancetowate, całe, korzeniowe przewrołno-iawate, długo-ogonkowe; nasiona błonką opasane, bez szczecin promienistozłożonych; kwiaty mniejsze od poprzedzającego gatunku. Kośnie na Polesiu, Wołyniu i Podolu. Besser.

3. *Dryakiew uralaska*, D. *uralensis*: *Joliis radicalibus simplicibus*, *caulinis rigidis* , *decursivopinnatis*, *cauleqne hirsutis*; *ramis sexangularibus*; *corollulis radiantibus*; *paleis receptaculi aridis*, *rejixis*.

Liście korzeniowe proste: łodygowe tęgie, zbiegająco-pierzaste, równie iak i łodyga łokciowa kosmate; gałęzie łokciowe 6kątnie; korony żółtawe, promieniste; plewy osadnika suche, odgięte. Rośnie na Podolu. Besser.

4. *Dryakiew gładka*, S. *laevigata*: *foliis lucidis, rigidiusculis, glaberrimis: radicalibus oblongis, integerrimis: superioribus pinnatifidis; ramis diffusis; corollulis subradiantibus; paleis acutis, uillosis.*

Liście połyskujące się, cokolwiek tęgie, zupełnie gładkie: korzeniowe podługowate, zupełnie całe: górne pierzasto-dzielne; gałęzie rozpierzchłe; korony podziałki prawie równe; plewy osadnika ostre, kosmate. Rośnie na Podolu. Besser. S. *cretacea*. MB.

71. GWIAZDNIK, *AsTERoenrALUS*.

1. *Gwiazdnik ukraiński*, A. *ucranicus*: *foliis pinnatifidis, basi eiliatis: superioribus linearibus, integerrimis; corollulis radiantibus, inuolucro brevioribus; setis elongatis.*

Łodyga delikatna, prosta, mało gałęzista, biaława, gdzie nigdzie włosami pokryta; liście pierzastodzielne, u spodu rzasowate: górne równoważkie, zupełnie całe; korony złożono-żółte, promieniste, od pokrywy krótsze; kłifich właściwy: zewnętrzny błonkowaty, wewnętrzny gwiazdkę z pięciu szczecin długich złożona; formuia^y. Rośnie na Ukrainie i Wołyniu. Besser.

2. *Gwiazdnik górny*, A. *Columbaria*: *foliis: radicalibus sublyralis oblongispe, inciso-crenatis; caulinis pinnatifidis, laciniis incis; summis linearibus; pedunculis elongatis. corollulis radiantibus, inuolucro longioribus; setis elongalis.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista; liści*- korzeniowe lirowale, podługowate, nacięto-karbowane; łodygowe pierzasto-dzielne, podziałki nacięte; liście górne równow/okie; szypulki długie; korony błękitno-purpurowe, 5wrębne, podziałka iedna większa, od pokrywy dłuższa; szczeciny kielicha długie Rośnie na pastwiskach suchych i w zaroślach. FI, dan ta!>. ói4.

3. *Gwiazdnik siarczasty*, A. *ocliroleucus*: *foliis: radicalibus bipinnatis, foliolis linearibus; caulinis pinnatifidis, ample.ricaidibus; corollulis radiantibus, inuolucrum subaeepiantibus.*

Łodyga prosta, łokciowa; liście: korzeniowe dwa razy pierzaste, listki równowążkie; łodygowe pierzastodzielne, łodygę obeymniające; korony promieniste, pokrywie prawie wyrównywaiące. Rośnie na pagórkach i w zaroślach suchych. FI. Austr. lab. 43g.

72. KRWIŚCIAĞ, SAYAUISOKBA.

i. *FLrwiściąg lekarski*, *S. officinalis*: *spicis oblongis; staminibus corollam subaequantibus; foliis interrupte-pinnatis, irilabris: folio lis subcordato-ouatis*, *argu te-den l uLis*.

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista; liście nieparzystopierzaste: listki ogonkowate, sercowo-iałowate, głębokoząbkowane; kłosa podługowate; pręciki, prawie koronopurpurowym, równe. Rośnie na łąkach suchych około Grodna i na Żmudzi nad Dubissą. *FI- dan. lab. gy.*

fó. SzER4.HDIA, SIIELiARDIA.

i. *Szerardia polna*, *S. arvensis*: *herbacea; foliis sub-senis, oblongo-lanceolatis, cuspidalis, asperis; jloribus terminalibus inrolucralis*.

Łodyżki rozesłane, słabe, gałęziste; listki podługowato-lancetowate, ostro-kończone, chropawe, w okółki najczęściej po G ułożone; kwiaty wierzchołkowe. Rośnie na polach i gruntach piaszczystych w okolicach Grodna. Gilibert. *FI. dan. lub. 43g.*

74. MARZANKA, visMU ULA.

1. *Alarzanka czerwona*, *A. cynancliica*: *foliis linearibus, superioribus inaequalibus, mucronatis, glabris; caule adscendenle, herbaceo; Jloribus congestis; fructibus glabris*.

Łodyżki n spodu leżące, wierzchy podniesione; liście poczwórne, równowązkie: górne nie równe, sztyletowate, gładkie; kwiaty skupione; korony 4dzielne, czerwone; owoce gładkie. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Röss.

2. *Alarzanka niska*, *A. supina*: *foliis A-lemis, linearibus, aeualibus: inferioribus imbricalis; caule basi ramossissinio, procumbenle; Jloribus 4Jidis*.

Podobna do poprzedzającej, różni się: korzeniem o wielu łodygach; łodygami rozesłanymi; liśćmi na wierzchołku nawet równymi: dolnymi dachówkowato-ułożonymi. Rośnie na Podolu. Besser.

3 *Alarzanka farbierska*, *A. tincloria*: *foliis linearibus, elongalis, obtusiusculis: inferioribus senis, trinerwiis; superioribus 4ternis; sununis oblongis, opposilis; caule Jlaccido; Jloribus ternis, trijidis; fructibus glabris*.

Korzeń kasztanowato-czerwony; łodyga słaba, łokciowa; liście: dolne długie, równowązkie, tępawe, zwerwowe, po t> w okółku; wyższe poczwórne; górne zaś naprzeciwległe; kwiaty białe szypułkowate, potrójne, często 3wərbne; owoce gładkie. Rośnie w lasach około Grodna. Korzenie wiosną zebrane, z octem gotowane, dają kolor czerwony.

4. *Alarzanka przytuliowa*, *A. galioides*: *foliis linearibus*

%

bas, angustissimis, scabris, glaucescentihug, suboclonis; caule ascendente, diffuso, obsolete-tetragono 5 floribus corymbosis; corollae laciniulis uncinulatis.

Łodyżki blisko łokciowe, niewyraźnie-4ścienne; liście równoważkie, bardzo wąskie, chropawe, równie iak i łodyga zielono-modrawe; kwiaty baldaszkogronowe; podziałki korony na końcu haczykowato-odgięte. Rośnie na Podolu. Besser.

5. Marzanka odgięta, A. tyraica: *foliis octonis, linearibus, lateribus revolutis, strictis, sublus glaucis; caulibus erectis, terelibus; panicula oblonga; corollis campanulatis, mucronatis.*

Liście po 8 w okółku, równoważkie, po brzegach odgięte, wzniesione, pod spodem modre; łodyżki wzniesione, okrągłe, u spodu czasem równie iak i liście pod spodem omszone; wiecha podługowata; korony dzwonkowate, sztyletowate. Rośnie nad Dniestrem. Besser.

6. Marzanka rozestana, A. humifusa: *foliis linearibus, cuspidatis, scaberrimis, reflexis • caule ramosissimo, prostrato, hispidiusculo • pedunculis lateralibus, trifloris; corolla pubescente; fructibus glabris.*

Korzeń pomarańczowy; łodyżki szeroko-rozestane, bardzo gałęziste, drobnymi włoskami naieżone; liście równoważkie, osłokończale, szorstkie, odgięte; szypułki boczne trzykwiatkowe; korona drobno-włosista; owoce gładkie. Rośnie na Podolu. Besser.

7. Marzanka Ostrzyca, A. Aparine: *foliis oblongo-lanceolatis, asperis, cauleque flaccido, retrorsum aculeatis; floribus paniculatis, fructibus granulatis.*

Liście po 6-8, podługowato-lancetowate, chropawe, równie iak i łodyga giętka, wstecznie kolcami pokryte, kwiaty wiechowate; owoce ziarniste.

8. Marzanka wonna, A. odorata: *foliis oblongo-lanceolatis, mucronatis, eiliatis; pedunculis corymbosis; fructibus uncinato-hispidis.*

Łodyga prosta, równa, uayczęściey niegałęzista; liście po 8 osadzone, podługowato-lancetowate, sztyletowate, rzęsowate; szypułki baldaszkogronowe; owoce włosami tęgienii, haczykowatemi pokryte. Rośnie w miejscach cieni-
stych. Fl. dan. tab. ÓS2.

•5. PRZYTULIA, GJLICM.

* Owoce gładkie.

-j- Liście, poczwórne.

1. Przytulia krzyżowa, G. cruciatum: *foliis elliptico-oblongis, subseruiis, hirsutiusculis, eiliatis; pedunculis*

diphyllis, rymois, axittaribus, /o/«'o breuioribus; caule simpliciusculo, pilono; Jloribus polygamis-

Łodygi pochyle, włosiste, 4boczne; liście eliptyczno-podługowate, 3nerwowe, nieco kosmate, rzęsowate; szypułki boczne podbaldaszkowate, dwoma listkami osadzone, od liści krótsze; kwiaty pomieszano-płciowe. Rośnie w lasach i zaroślach *Falantia cruciala. Lin-*

2. *Przytuliq wiosnowa, G. vernum: foliis oralibus, 3nerpiis, glabris, subciliatis, rigidiusculis; pedunculis dicholomis, aphyllis, folium aequantibus; caule hirsulibculo; Jloribus polygamis.*

Łodyga prosta, łokciowa, gładka lub cokolwiek u spodu włosami pokryta; liście 3nerwowe, gładkie, nieco rzasowate, tegawe; szypułki dwudzielne, bezliście, liściom wyrownu aiące; kwiaty pomieszano-płciowe. Rośnie w okolicach Grodna, *Gilibert*, na Wołyniu i Podolu. *Ress. Falantia glabra Fil•*

3 *Przytuliq marzannowa, G. rubioides: foliis oblongis, 3nerpiis, rigidis, subtus scabris, ciliatis; panicula tkyrsoidea; caule credo, firmo.*

Łodyga około łokcia, długa, szorstkawa, mocna; liście podługowate, 3nerwowe, tęgie, pod spodem chropawe, rzasowate; wiecha bukietowa. Rośnie na Podolu. *Bess.*

4. *Przytuliq błotna, G. palustre: foliis subspathulatis, oblongis, inaequalibus; caule diffuso; paniculis laterilibus; fructibus globoso-didymis.*

Łodyga J-i łokciowa, rozestana, krucha; liście prawie łopalkowate albo przewrotno-iaiwale, nierówne; wiechy boczne; owoce po dwa zrosłe; kwiaty białe. *Flor. dan. tab. 4F3.*

-J-j- Okręgi 6liściowe.

5. *Przytuliq bagniana, G. uliginosum: foliis lanceolatis, cuspidatis, ciliatis, margine, cauleque fiaccido, scaberrimis; pedunculis subtrijidis; corollis fructu maioribus.*

Łodygi delikatne, rozestane, 4boczne, kolcami po kątach na dół obróconymi osadzone, prawie nie gałęziste; liście lancetowate; ostro-kończate, po brzegach chropawe; szypułki 3dzielne; korony białe od owocu większe. Rośnie wszędzie u bagnach i na łąkach suchych przyległych.

t f t Okręgi 8liściowe.

6. *Przytuliq żółta, G. verum: foliis linearibus, sulcatis, inlegerrimis, scabris, panicula ramosissima, terminali.*

Łodyga łokciowa; okrągława; liście równowazkie, wzdłuż rowkiem o/naczone, na brzegach odgięte, niekiedy

na wierzchu, a mianowicie po brzegach szorstkie; wiecha bardzo gałęzista, wierzchołkowa; kwiaty żółte. Rośnie u łąkach i około płotów. *Fl. dcn tab <1^6.*

y. *Przytuliq biała, G. Mollugo: foliis oblongis, obtusiusculis, mucronatis, margine scabris, paleulibus; paniculae ramis diparicatis; caule fiaccido.*

Łodyga słaba, gałęzista, 4boczna, gładka; liście gładkie, iaiov\ o-lancetowate, tepo-sztyletowate, po brzegach niezna-cznie piłkowane, otwarte; gałęzie wiechy rozłożyste; kwiaty białe. Rośnie na łąkach i około płotów. *Fl dan. tab. 455.*

8. *Przytuliq leśna, G. sylvaticuin: foliis oblongo-lanceolatis, glabris, subtus scabris, Jloralibus binis; paniculae terrninalis pedunculis capillaribus; caule obtusangulo, laeui; corollae laciniis mucronatis.*

Łodyga pochyla, łokciowa lub wyższa, gładka, prawie walcowata; liście podługowato-lancetowate, gładkie; pod spodem na nerwie szorstkie; podkwiatowe parzyste; wiechy wierzchołkowej szypułki delikatne; korony białe podziałki sztyletowate.

** Nasiona naiezone.

9. *Przytuliq nerwista, G. boreale: foliis 4ternis, oblongo-lanceolatis, 3nerpiis, margine carinaeque scabris; panicula laxa; caule erecto.*

Łodyga wzniesiona, 4boczna, kolanka zgrubiałe; okręgi 4liście: listki podługowato-lancetowate, gładkie, na brzegu i nerwie średnim chropawe; wiecha wolna, z kwiatów białawych złożona. Rośnie u łąkach chudych i w zaroślach. *Flor. dan. lab. ioa4.*

10. *Przytuliq Osirzyca, G. Aparine: foliis adonis, lanceolatis, hispidiusculis, margine, carina, cauleque fiaccido, retrorsum aculeatis; pedunculis axillaribus, shbdirisis; fructibus uncinatis etosis.*

Łodyga słaba, 4boczna, liaczysto-szorstka, na kolankach kosmata; liście po 8 w okręgu, lancetowate, cokolwiek szorstkie, na brzegu i nerwie średnim liaczysto-szorstkie; owoce liaczysto-szczecinowate. Rośnie w ogrodach i na łąkach. *Flor. dan. lab. 4g5-*

11 *Przytuliq ruska, G. rutlicnicni: foliis octonis, linearibus, mucronatis, scabris, reuolutis; pedunculis corymbosis, bracteisque pillosis; germinibus hispidis.*

Łodygi pochyle cokolwiek włosiste; liści w okręgu 8 rownówazkich, sztyletowatych, szorstkich, na brzegu odgiętych; szypułki baldaszkogronowe, przysadkami kosmatymi opatrzone; owoce naiezone. Rośnie na Wołyniu.

1. *Marzanna farbierska*, R. tinctorum: foliis senis, lanceolatis, annuis, margine, carina, cauleque aculeatis; corollis sub óidis; baccis glabris, nigris; radice perenni.

Lodyga kątowata, po kątach kolcami odgiętymi osadzona, dorosła cokolwiek kosmata; liście roczne, po 4-6 osadzone, lancetowate, na brzegu i nerwie średnim kolczyste; korony prawie 5dzielne, żółte; jagody gładkie, czarne, korzeń trwały. Roślina początkowie z południowej Europy, dla farbiarskich własności w wielu miejscach się utrzymuje.

1. *Babla gładka*, P. maior: foliis subocatis, denticulatis, nervosis, glabris; scapo lereti; spica cylindrica; floribus arceimbricatis; capsula 4sperma; radice perenni.

Liście iaiowate, po brzegach zębato-buchtowane, nerwiste, gładkie; głąbik okrągły; kłos walcowaty; kwiatki dachówkowaloułożone; torebka 8ziarna; korzeń trwały. Rośnie wszędzie na drogach i dziedzińcach. Fl. dan. t. 46t.

2. *Babka kosmata*, P. media: foliis oblongis, breviliter petiolatis, nervosis, subintegerrimis, ulringue villosis-scapo lereti; spica oblonga; capsula 2-4sperma.

Liście podługowate albo iaiowo-lancetowate, krótko-ogonkowe, nerwiste, prawie całe, z obu stron kosmate; głąbik okrągły; kłos podługowaty; torebka 2-4ziarnowa. Rośnie na łąkach suchych i pagórkach.

3. *Babka lancetowata*, P. lanceolata: foliis lanceolatis, utrinque acuminatis, nervosis, subdenticulatis; scapo angulato; spica ovato-oblonga; bracteis scariosis; calyce carinato, eiliato; capsula 4sperma.

Liście lancetowate, z obu stron kończate, nerwiste, nie znacznie ząbkowane, prawie gładkie; głąbik kątowaty; kłos iaiowo-podługowaty; przysadki suche; kielich ostro-grzbiecisty, rzęsowaty; torebka 2ziarnowa. Rośnie wszędzie na łąkach. Fl. dan. lab. 43j.

4. *Babka gałczista*, P. Psyllium: caule herbaceo, ramoso, superne cilloso, uiscido; foliis lineari-lanceolatis, dentatis, patentibus; pedunculis axillaribus, pubescentibus; spica ocala; bracteis acuminatis, elongatis, patentibus.

Lodyga 5-6calowa, gałęzista, u góry włosisto-kleista; liście równowazko-lancetowate, ząbkowane, otwarte; szypulki międzylistne, kosmate; kłos iaiowaty; przysadki kończate, długie, otwarte. Rośnie na polach piaszczystych po nad Niemnem.

6. *Babka piaskowa*, P. arenaria: caule erecto, herbaceo, ramoso, foliis linearibus, subintegerrimis, hirsutis.

usculis; pedunculis subterminalibus, erectis • spica ovato-oblonga, hirsuta; bracteis. injimis acutis, patentibus. superioribus calycibusque obtusis, appressis.

Łodyga wzniesiona, zielna, gałęzista; liście równoważące, całe, kosmate; szypułki wierzchołkowe prosto-słoiące, kłosa iaiowato-podługowate, kosmate; przysadki kwiatowe: dolne osłone, otwarte, górne zaś, iako i kielichy, tępe, przystawce. Rośnie na piaskach.

78. MITCZOTRZEW, *CZ&TUXCULUS.*

j. *Muciotrzew niski, C. minimus: foliis alternis, oca-
liis, floribus sessilibus.*

Łodyżka 3calowa, gałęzista; liście drobne, iaiowale, po większej części na przemian, dolne naprzeciwległe; kwiaty międzylistne; kielich idzielny; korona biała, drobna, torebka w poprzek otwierająca się. Rośnie na miejscach uiszystych, około Grodna. *Gilibert. Fl. dan. tab. tjj.*

79. DEREŃ, *CORMUS.*

1. *Dereń pospolity, C. mascula: arborea; umbellis sub-aril/ariibus, incolucris; incolucris coloratis umbellam subaequantibus\ foliis oblongis, acutis, censis, scabris.*

Drzewo około 9 łokci wysokie; baldaszki przedlisne pokrywane żółtymi otoczone, najczęściej w kątach między gałęziami osadzone; pokrywy baldaszkom prawie równe; liście kiółko-ogonkowate, podługowate, ostre, żyłowane, szorstkie. Rośnie na Podolu, z którego tam napój pod nazwiskiem *Dereniaku* wyrabia się.

2. *Dereń Swidwa, C. sauguinea: ramis reclis; foliis ovato-oblongis, acutis, sublus concoloribus, appresso pilosis- cymis riudis, planis.*

Krzew ółokciowy; gałęzie długie, proste, czerwone; liście iaiowo-podługowate, ostre, pod spodem tożfarbne, włosami przylegającymi pokryte; podbaldaszki bez pokryw, płaskie. Rośnie wszędzie w lasach i zaroślach, u pospólstwa *Swidziną* zwana. *Fl. dan. tab. 481.*

3. *Dereń biały, C. alba: odznacza się gałęziami iasno-czerwonymi, długieini, liśćmi szeroko-iaiowatymi, ostremi, pod spodem siwymi; iagodami białymi. Początkowie z Ka-» nady, dzisiaj w ogrodach pospolicie się utrzymuje.*

80. KOTEWKA, *TRATA.*

»• *Kotewka pływająca, T. natans: nucibus 4cornibus; cornubus rigidis; foliis rhomboideis, dentatis, glabris.*

Łodyga ze dna wody wyrasta i w niej pływa; liście

zanurzone, wielodzielne, nitkowate: po wodzie pływające, łmforemuie ibnczne, ząbkowane, gładkie; orzechy 4rogię; rogi tęgie. Kośnie w niektórych jeziorach. Owoce pod nazwiskiem orzechów wodnych są znuioime.

81. PRZYWROTNİK, *ALCHEMILLA*.

1. *Przywrotnik pospolity*, A. vulgaris: foliis reniformibus, flobis, plicato-undulatis, glabris <'. pubescentibus; lobis snbrotundis, inciso serratis; floribus corymbosis.

Łodyżki niskie, kilko-calowe, włosiste; liście nerkowate; falduwane, 7-gklapowe, składauo-iuliste, gładkie lub cokolwiek włosiste; klapy zaokrąglone, ostro-piłkowane; kwiaty baldaszokogronowe. Kośnie na lakach i pastwiskach. *Pl. duu. tab. 6p3.*

2. *Przewrotnik Skryteh*, A. Aphanes: foliis tripartitis, cauleque pubescentibus, laciniis cuiici formibus, dentatis; floribus glomeratis, a.rillaribus, subnionandris.

Liście trzydzielne, równie iak łodyżka, omszone; podziałki klinowate, zębate; kwiaty skupione, międzylistne, często o 2 lub 3 pręcikach bezglówkowych. Kośnie na gruntach wystawnych, suchych. *Pl. dan. tab. gj3.*

82. PSTROCZEK, *MJLANTJJBtrUM*.

1. *Pstroozek dwuliści*, M. bifolium: caule simplici, angulato; foliis duobus, alternis, cordato-ouatis; racemo simplici, terminali.

Łodyżka kilko-calowa, kątowata; liście dwa, ogonkowate, naprzemianległe, sercowato-iaowate; grono proste, wierzchołkowe; kwiaty białe. Rośnie wszędzie w lasach. *Cont-allaria bifolia Pin. Pl. dan. tab. 2gt.*

83. JEMIOŁA, *PISCUM*.

1. *Jemiola pospolita*, V. album: foliis oblongis, obtusis, enerris; ramis teretibus, dichotomis; floribus lermittalibus, glomeratis, sessilibus.

Krzew pasorzytny, na drzewach rozmaitych, a mianowicie na brzozech rosnący; łodyga obła, członkowata, dwudzielna, łokciowa; liście podługowate, u spodu zwężone, tępe, zielono-żółte, beznerwowe; kwiaty wierzchołkowe, skupione, bezszypułkowe; jagody okrągłe, białe, iednoziarniowe, niassą kleistą napelnione. Rośnie w lasach. *Flor. dan. tab. / 65j.*

84. BUFFONJA, ii UFFOKIA.

X. Buffonia roczna, R. annua: caitle basi ramoso; la-
Ynis diuaticatis, breribus, Jirmis; foliis subulatis, basi
dilatatis; stris calycinis parallelis; capsulis calycem sub-
aeijuan/ibus.

Łodygi łokciowe, u spodu gałęziste; gałęzie rozłożyste, krótkie, tęgie; liście szydłowate, u spodu rozszerzone: rysy kielicha równoległe; torebki kielichom wyrównywanice. Rośnie na polach suchych na Wołyniu i Podolu. Bess. Lam. illustr. N. tyto. lab. 8y. J'. /.

85. KANIANKA, CuSCUTA.

i, Kanianka pospolita, C. vulgaris: Jloribus glomeratis, subójidis; sligmatibus Jilijormibus.

Roślina pasorzytna, bezliścieniowa, bezlistna, nigdy zielono nie iarbuiąca się, przyległe rośliny obwiia, do nich szczególne organa nakształt korzonków wpuszcza i ich sokami karmi się; kwiaty skupione, nayeśćciey cztero-wrebnne, rzadziey 5 podziałek maiące; kielich soczysty, czerwonawy; korona biała, klapki tylko czerwone; pręcików 4 rzadziey 5; znamiona nitkowate; torebka akomórkowa poziomo-otwieraiąca się. li. dan. tab. igg. Odmiana o łodyżkach delikatniejszych, kwiatach żółtawych, na lnie się postrzega. Rośnie pomiędzy różnetni roślinami, mianowicie rozmnożona między lnem, w zbiorze iego wielkie czyni szkody.

Drugi gatunek C. Epitlymum, o łodyżkach delikatniejszych, nitkowatych; pręcikach 4-5 pomiędzy któremi łuski nerkowale są osadzone; od Giliberla pomiędzy kraiove okolic Grodna iest policzony. El. dan. tab. 4sj.

86. M o K W A, MORUS.

I. Morwa biała, M. alba: foliis inaequaliter cordalis, lobatis, serrato-crenatis, glabriusculis.

Drzewo mierney wysokości; liście ukośnie-sercowate, klapowate lub całe; pilkowano-karbowane, gładkie; owoce małe, białe lub czerwone. Roślina początkowo z Persyi; dziś w południowych kraiach Europy dziko rosnąca; u nas na gruncie chudym trzymana, bardzo mało od mrozów cierpi. Liście tego drzewa do karmienia gąsiennic Jedwabnika iedyuie są używane.

2. Drugi gatunek także z Persyi, od iagod czarnych, Morwę czarną, M. nigra nazwany: liście ma sercowate,

głęboko-7.ąbkowaue, szorstkie z góry, pod spodem naieżoie włosami. fen podobnie na gruncie wytrzymnie.

87. WRZEŚNIA, MYUICA.

1. /Trześnia zwyczajna., M. Gale: *foliis lanceolalis, apice serratis, basi attenuatis, subtus tomentosis ; amentis sanamis acutis.*

krzew ałokciowy, krzaczysto-rozrastający się; liście lancetowate, na końcu piłkowane, 11 dołu zwężone, pod spodem kutnerowate; łuski kotków lśniące się, ostre. Cały ten krzew, a mianowicie oswoce, zapach mocny odurzający wydaie. Rośnie na gruncie torfowym suchym około Połongi. FL dan. lab. 3aj.

1. RZĄD CZTEROSŁUPKOWY.

88. WODNICA, POT AMOGETON.

1. TL odnica pływająca, P. natans: *foliis omnibus petiolatis: inferioribus lanceolalis, superioribus ovato-oblongis, subcordatis, nervosis, subcoriuceis ; pedunculis aequalibus.*

•Łodyga długa, kolankowata, w wodzie zanurzona; liście wszystkie ogonkowate: pływające iaiowo-podługowate, cokolwiek u spodu ucięte, dolne lancetowate, nerwiste, skórkowate; szypułki równy grubości. Piosnie w wodach, w stawach, jeziorach i zatokach. FL dan. tab. /02S.

2. TFodnica lśniaca, P. lucens: *foliis submersis, omnibus conformibus, oblongo-lanceolatis, acuminatis, basi attenuatis, margine scabris, diaphanis, breiuler petiolatis; pedunculis superne inerassatis; caule tereti, ramosi*

Liście zanurzone, wszystkie iednokształtne, podługowato-lancetowate, lśniące się, kończate, u spodu zwężone, po brzegach chropawe, przezroczyste, krótko-ogonkowe; szypułki w górze zgrubiałe; łodyga obła, gałęzista. Rośnie 7. poprzedzającym gatunkiem. FL dan. tab. <g5.

amplexicaulibus, ovato-oblongis, apice naiculatis, margine glabris; pedunculis aequalibus; caule tereti, flexuoso.

Liście łodygę obejmujące, iaiowato-podługowate, na końcu łódkowate, po brzegach gładkie; szypułki równy grubości; łodyga bardzo długa,- pogięta. Rośnie w wodach głębokich.

4. H odnica przerosła, P. perfoliatus: *foliis submersis, cordatis, amplexicaulibus, obtusis; pedunculis aequalibus.*

Łodyga gałęzista; liście zanurzone, sercowate, łodygę

obcyminiające, tępe; szypułki równej grubości; kłosa mięsiste, od liści dłuższe. Odmiany tego gatunku w wodach głębokich o liściach dłuższych, od siebie odległych, w wodach zaś mniej głębokich, piaszczystych, liśćmi prawie okrągłymi, gęsto we dwa rzędy dachówkowalemi, są opatrzone. Rośnie z poprzedzającymi gatunkami. *Fl. dan. t. tp6.*

5. *Fodnica kędzierzawa*, *P. crispus*: *foliis lanceolatis, serratis, undulatis, sessilibus; pedunculis aequalibus; fructibus rostratis; caule simpliciusculo.*

Łodygi długie, nieco spłaszczone, czerwone, liście lancetowate, 3nerwowe, piłkowate, faliste, lśniące, krótko-ogonkowe: niższe na przemian, górne naprzeciwległe; kłos rzadki; kwiaty czerwone, nasiona dziobate. Rośnie w wodach stojących. *Fl. dan. tab.*

G. *Wodnica wązkoliśca*, *P. zosteraiolus*: *foliis linearibus, nervosis, mucronatis, basi eglandulosis; caule complanato; fructibus ecarinatis.*

Łodyga gałęzista, spłaszczona, prawie dwudzielną; liście równowąskie, nerwiste, sztyletowate, u spodu bezgruczołkowe; przysadki liściowe dolne nie znaczne, na wierzchu zaś szerokie, niekiedy kłosa rozwinięte w kształcie pochwy obcinujące; owoce be/grzbietowe. Rośnie w zatokach rzek.

7. *Fodnica spłaszczona*, *P. compressus*: *foliis linearibus, nervosis, mucronatis, basi biglandulosis; caule complanato; fructibus carinatis.*

Łodygi niskie, spłaszczone, delikatne; liście równowąskie, nerwiste, sztyletowate, u spodu dwoma gruczołkami opatrzone; owoce osłro-grzbieciste. Rośnie w wodach stojących niegłębokich w JNowogrodzkiem, w okolicach Szczors. *Fl. dan. tab. so3.*

8. *Wodnica mała*, *P. pusillus*: *foliis linearibus, nervosis, setaceis, basi biglandulosis; caule compressiusculo; fructibus ecarinatis.*

Łodygi niskie, nieco spłaszczone; liście długie, równowąskie, nerwiste, szczecinowate, u spodu 2gruczołkowe, owoce tępe. Rośnie w zatokach rzek około Merecza.

9. *Wodnica grzebieniasta*, *P. pectinatus*: *foliis linearibus, setaceis, uninerviis, uenosis, raginantibus, distichis; spicis interruptis, fructibus ecarinatis, caule tereti.*

Łodyga okrągła; liście równowazko-szczecinowate, iedno-nerwowe, żyłowate, pochwowate, dwurzędowe; kłosa przerywane; owoce bezgrzbielowe. Rośnie w zatokach i jeziorach.

89. KARMNIK, *SAGINA*.

i- *Karmnik leżący*, *S. procumbens*: *ramis decumbentibus, tadicantibus; foliis subulatis, glabris; pedunculis solitariis, post anthesin reflexis.*

Łodyżki delikatne, kilkacalowe, rozestlane, gładkie; liście drobne, równoważkie, sztylowate, sztylecikiem przezroczystym zakończone; szypułki iednokwiatowe, pojedyncze; kwiaty drobne; korony białe, od kielicha mniejsze; szypułki po przekwilnieniu odgięte; torebka 4klapowa, wielozłazarna. *Engl. Bot. t. 880.* Rośnie na gruntach suchych.

go. PHOMIENIOA, BADIOLA.

1. *Promienica 4platiowa*, R. Milli[^]i ina: *caule ramossissimo, dichotomo ; foliis orato-subrotundis, integerrimis; floribus corymbosis.*

Łodyżki drobne, 2calowe, bardzo gałęziste, udzielne; liście iaiowato-okrągławe, zupełnie całe; kwiaty białe, drobne, baldaszkogronowe. Rośnie na polach piaszczystych. *Fl. <lan, tab. 198.*

K L A S S A V .

PIĘĆPRĘCIKO W A, FEN T A N D R T A.

1. R Z A D J E D N O S Ł U P K O W Y , M O N O O Y N I A .

* *Korona iednopiałkowa, podowocowa.*

-J- *Owoce dwa, nagie.*

gi. *Gładysz, Cerinthe*, Kielich 5działkowy, nierówny; korona rurkowata, gardziel naga; główki pyłkowe strzałkowate, kłapami u spodu pokręconemi z sobą połączone; owoce dwa 2komórkowe.

Owoce 4, nagie.

92. *Brodawnik, Heliotropium*. Korona taoowata, gardziel naga, kray fałdowany; znamię ostrokręgowe; owoce 4, z sobą połączone.

g3. *Nawrót, Lithospermum*. Kielich Ódzielny; korona lejkwata; główki pyłkowe w koronie zawarte; owoce u spodu nie przedziurawione, iaiowate.

g4. *Plucnib, Pulmonaria*. Kielich graniasty; korona leykwata, gardziel włosista; owoce u spodu nie przedziurawione, groszkowate.

g5. *Długosz, Onosma*. Kielich 5dzielny; korona nerkowata; główki pyłkowe strzałkowate; u spodu kłapami złączone; owoce kościste, u spodu nie przedziurawione.

96. *Zmiiowiec, Eclium*. Kielich ódzielny; korona leykwata lub dzwonkowata, kray nieforemny; owoce gruszkowate, skorupiasLe, szorstkie, u spodu liieprzedziurawione.

97. *Krzywoszy, Lycopsis*. Kielich 5wrębny, późniey

nac?etv, zwisły; korona leykowata, gardziel włosami zamieniona; owoce gruszkowate, u spodu przedziurawione.

i)8. *Pacierzyczka*, *Myosotis*. Korona lacowata, gardziel łuskami zarnkniona; pręciki w koronie zatknione; owoca ii spodu przedziurawione.

D9' *Ogórecznik*, *Borrigo*. Korona kółkowa, gardziel łuskami wyciętymi zarnkniona; główki pyłkowe podługowate; owoce gruszkowate, u spodu nie przedziurawione.

100. *Parbownik*, *Anchusa*. Korona leykowata, gardziel łuskami wzniesionemi, tępemi, zarnkniona; owoce gruszkowate, u spodu przedziurawione.

101. *Żywokost*, *Symphytm*. Kielich 5wrębny; korona walcowato-dzwonkowata, gardziel łuskami szydłowatemi, w kształt ostrokąca schodzącymi się, zarnkniona; owoce u spodu przedziurawione.

10a. *Jęczyca*, *Asperugo*. Kielich 5dzielny, spłaszczony; korona leykowata; owoce do kolumny środkowej przyrosłe, u spodu nie przedziurawione.

103. *Ostrzeń*, *Cynoglossum*. Korona leykowata lub kółkowa; owoce naieżone, do kolumny środkowej przyrosłe.

104. *Stroszek*, *Echinospermum*. Korona tacowata; owoca naieżone do kolumny środkowej- prz-rosłe.

-j -ff Owoce w nasiennikach zamknięte,

a.) torebka iednokomórkowa.

105. *Kurzyślep*, *Anagallis*. Kielich 5dzielny; korona kółkowa; nitki pręcikowe u spodu kosmate; torebka kulista; w poprzek otwierająca się, wielozarnkowa; osadnik nasion środkowy.

106. *Bazawowiec*, *Lysimachia*. Kielich 5wrębny; korona kółkowa; nitki u spodu rozszerzone, niby zrosłe; torebka kulista, 5-i ołuszczająca.

107. *Pierwiosnka*, *Priniula*. Kwiaty baldaszkowate, pokrywą opatrzone; kielich rurkowaty, 5zęby, później torebkę zamkniętą; korona rurkowata, gardziel naga lub gruczołkami opatrzona, kraj- 5klapowy; torebka lkomorkowa, łożebkami u góry otwierająca się, wielozarnkowa.

108. *ylnilrozace*, *Androsace*. Kielich 5zęby, 5kątny; korona tacowata; gardziel gruczołkowata, kraj 5wrębny; pręciki na rurce korony osadzone; torebka 5łuszczykowa, 6-iolozarnkowa.

109. *Czerwieniec*, *Erythraea*. Kielich 5dzielny, 5kątny; korona leykowata, kraj 5wrębny; główki pyłkowe po okwitowaniu szrubowato-zwiuione; znamie dwuklapowe; osadnik nasion podwójny.

110. *llo-tonia*, *llo-tonia*. Kielich 5dzielny; koronj-rurka

krótka, kray płasko-rozszerzony, 5klapowy; główki pjl-kowe w rurce osadzone; torebka kulista, słupkiem zakończona.

ni. *Bobrek*, *Menyanthes*. Kielich 5dzielny; korona leykowata, wewnątrz kosmata; znamię dwuklapowe; torebka dwuluszczukowa; łuszczyuki wewnątrz na środku za osadnik nasion służą.

112. *Ifillarsia*, *Villarsia*. Kielich 5dzielny; korona prawie kółkowa, wewnątrz kosmata; gruczołków piec z pręcikami naprzemian ułożonych; znamię 2klapo\ve; torebka uszczynkowa.

b) torebka dwukomorkowa.

113. *Powóły*, *Convolvulus*. Kielich 5dzielny, nagi lub przysadkowaty; korona dzwonkowata lub leykowata, fałdowana; znamię główkowate, klapowale lub rozcięte; torebka i-2-3-4komórkowa.

114. *Blekot*, *Hyoscyamus*. Kielich rurkowaty, 5wrebny; korona leykowata, kray ukośny, óklapowy; torebka w poprzek otwierająca się, wielozarnowa.

ii 5. *Tytuń*, *Wicotiana*. Kielich rurkowaty; 5wrebny; korona leykowata, kray fałdowany; torebka u góry 4zębami otwiera się; osadnik nasion przegrodę w poprzek przecinający.

116. *Dziwanna*, *Yerbascum*. Kielich 5wrebny, korona kółkowa, kray nierówno-klapowy; nitki kosmate; główki niekształtne; łuszczyuki torebki brzegami do środka zagięte, i zgrubiałe przegrodę i osadnik nasion tworzą.

c) torebka okomórkowa.

117. *Wielosil*, *Polemonium*. Kielich kieliszkowaty, 5wrebny; korona prawie dzwonkowata; nitki u spodu rozszerzone; znamiona trzy; torebka 3łuszczynkowa, wielozarnowa:

118. *Płomyk*, *Phlox*. Kielich graniasty, 5wrebny; korony rurka długa; kray tacowaly; 5klapowy; pręciki nierówne, w rurce osadzone; torebka 3komórkowa, 3łuszczynkowa nacyjściey 3zarnowa.

d) torebka Akomórkowa.

119. *Bieluń*, *Datura*. Kielich rurkowaty, spod jego w kształcie tarczy pod owocem zostający, korona leykowata, fałdowana, kray ząbkowany; znamię 2klapowe; torebka 4łuszczynkowa, prawie 4komórkowa; osadniki nasion wolne.

e) torebka ókomórkowa.

120. *Bahun*, *Azalea*. Kielich 5zęby; korona lejdeowata, kray na pięć części podzielony; pręciki na osadniku; to-

rebka 3-5koinorkowa; łuszczyuki przegrodę-formniące; nasiona nagie.

f) owoce mieszki.

121. *Barwinek*, *Vinca*. Korona tacowata, w gardzieli 5fałdowa; podziałki kraju ukośnie ucięte; nitki u góry w kształt łusk wklęsłych rozszerzone; główki pyłkowe błonkowate, 3komorkowe; znamię 5kątne u spodu obrączkowate; przy napadzie iaiecznika gruczolki 2; nasiona nagie, czyli puchem nie osadzono.

j§0 ^{La}n°h' wielozienne.

122. *Psianka*, *Solanum*. Kielich 5-1 odzielny; korona prawie kółkowa, 4-iodzielna; główki pyłkowe zbliżone, u góry dwiema dziurkami otwierająca się; 2-3-4komórkowa; osadnik nasion z przegrodami zrosły; nasiona gładkie.

123. *Miechunek*, *Physalis*. Kielich 5wrebnny; korona kółkowa; główki pyłkowe w dłuż otwierające się; iagoda 2komórkowa, kielichem pokryta.

124. *Pokrzyk*, *Atropa*. Kielich 5dzielny; korona leykowata; pręciki .cokolwiek od korony dłuższe; iagoda dwukomórkowa; osadniki nasion wolne.

125. *Nikandra*, *Nicandra*. Kielich 5dzielny, kątami wydatnienii opatrzone; korona dzwonkowata; nitki u spodu rozszerzone; iagoda 4-5komorkowa; osadnik nasion między przegrodami.

126. *Ificiokrzew*, *Lyciutn*. Kielich dzwonkowaty, 5zł>y; korona leykowata; pręciki u spodu włosiste, w rurce korony osadzone; iagoda 2komórkowa; przegroda w osadnik zgrubiała.

** Korona iednopalikowa, nadowocowa.

-j- torebka / -^komórkowa.

127. *Zyleniec*, *Samolus*. Kielich prawie do połowy z owocem zrosły; korona dzwonkowato-tacowata; kray 5kłapowy, pomiędzy kłapami 5zębów; pręciki w rurce osadzone; torebka iednokomórkowa, u góry 5zęba; osadnik nasion środkowy, wolny-

128. *Lobelia*, *Lobelia*. Kielich 5zęby; korona nie foremna, rozcięta, albo 2wargowa, kray 5dzielny; główki pyłkowe zrosłe, brodate; błonka rzasowata w kształtacie zawiłki pod znamieniem; torebka 2komórkowa; przegroda z obu stron nasionami osadzona.

-f-j- torebka 3-Sbomórkowa.

129. *Zerwa*. *Phjfteuma*. Kielich 5wrębny, korona 5dzielna; podziałki długie, wierzchami zczepione; nitki u spodu

rozszerzone; znamię awrębne; torebka 3komórkowa; osadnik środkowy.

130. *Dzwonek*, Campanula. Kielich 5wrębny; korona dzwonkowata lub z kraiem mocno odchylonym; kray 5wrębny; nitki LI spodu rozszerzone; znamię 3-Sdzielne; torebka 3-ókotnorkowa, dziurkami bocznymi alboliteż na wierzchu w kształcie łuszczynek otwierająca się.

✚(-✚ *Jagoda niewielozianowa.*

131. *Suchodrzewka*, Lonicera. Kielich 5zęby; korona rurkowata, nieforemna, u spodu garbata, brzeg 5wrębny; pręciki wystawne; iagoda Skomórkowa; komórki niewielozianowe.

*** *Korona, na -płatki podzielona, podowocowa.*

j32. *Szicklak* Rhamnus. Kwiaty często rozdzielno lub pomieszano-plciowe; kielich 4-5wrębny; płatki <1-5, albo 0; pręciki pod płatkami na kielichu osadzone; słupek cały lub podzielony; iagoda 2-3ziarnowa; nasiona grudkiem (*4troplioliola*) chrząstkowa tym opatrzone.

i33. *JPinograd*, Vitis. Kielich mały, 5zęby; płatki u góry skiepisto-zczepione; znamię główkowate; iagoda niewielozianowa.

i3i. *Trzmielina*, Evonymus. Kielich 4 Sdzielny; płatki otwarte; tarcza miodnikowa klapowata; główki dwukomórkowe; torebka 3-4-5komórkowa; komórki iednoziarliowe; nasiona powłoką gąbczastą otoczone.

135. *Fiolek*, Viola. Kielich 5dzielny, przy nasadzie wydatnością ostrogowatą opatrzone; płatków 5 nayeściey nie równych, górny ostrogowaty; główki pyłkowe nieco zrosłe, na wierzchu błonkowate; nitki szerokie, dwie górne w wyrostki miodnikowe przechodzą; znamię haczykowate; torebka dwuluszczynkowa; ściany nasiona noszące.

136. *Niecierpek*, Impatiens. Kielich adziałkowy; płatki iiieforemue, dolny ostrogowaty, boczne rozcięte; główki i nitki cokolwiek połączone; torebka 5komórkowa; ściany w dojrzałości sprężysto-zwiiające się.

Korona na płatki podzielona, nadowocowa.

13/. *Pawiniec* Jasione. Kwiaty główkowate; główki pokrywami otoczone; kielich 5wrębny; płatki wązkie, ti spodu połączone; główki zczepione; torebka akomórkowa.

i38. *Porzeczka*, Ribes. Kielich pękaty, zafarbowany, 5wrębny; płatki na przemian z pręcikami na kielichu osadzone; słupek 2wrębny; iagoda kulista.

i3i). *Bluszcz*, Iledera. Kielich 5zęby.; płatki otwarte z pręcikami na przemian osadzone; znamię niedzielne, iagoda ókomórkowa, 5ziarnowa.

f-

***** *Kwiaty niezupełne.*

140. *J.cniec*, Thesium. Kielich płatkowaty, 5wrębny, nadowocowy; pręciki zewnątrz włosiste; słupek niedzielny; owoc iednoziarnowy.

li ZA 1) DffUSI.UF KOWY, *DIOYjYLAi*

* *Korona iednoplatkowa, podowocowa.*

x4i. *Toićś*, Asclepias. Korona 5dzielna odwinięta; wieniec z kapturków 5 różkowalych złożony; główki pyłkowe po dwie na wierzchu pochwy słupkowej (*gynostegiurt*) osadzone; mieszki gładkie.

i4a. *Oboynik*, Cynanchum. Korona 5dzielna, kółkowa; wieniec iednolistkowy 5-2oklapowy, czasem podwóyny.

143. *Goryczka*, Gentiana Kielich, dzwonkowat}', 4-5wre<-buy; korona rozmaita, prawie dzwonkowata, 4-5wrębna, w gardzieli naga albo włosista; znamię dwuklapowe, bezszyykowe; torebka iednokouiórkowa u góry dwuluszczynkowa; nasiona na łuszczynek osadzone.

144. *Swerioia*, Svertia. Kielich 4-5dzieIny; korona, albo kółkowa, o podziałkach u spodu dwoma gruczołkami osadzonych, albo dzwonkowata, u spodu wydatnością albo ostrogą opatrzone; znamię dwuklapowe bezszyyykowe; torebka iednokomórkowa, u góry dwuluszczynkowa.

** *Baldaszkowate.*

-[- *Baldaszkowe główkowate.*

145. *JPietrznik*, Eryngium Kwiaty główkowe; osadnik plewisty; pokrywy kolące; korony zagięte; owoce plewistoluskowate.

146. *Zankiel*, Sanicula. Baldaszki główkowate; pokrywa itiewieloliścia; kwiaty pomieszano-plciowe; kielichy trwałe; owoce podługowate, pełne, bezzebrowe, szczecinami haczykowatemi albo haczystemi pokryte.

147. *Jarzmianka*, Astrantia. Baldaszki wiązkowate; pokrywy baldaszkowi wyrownywaiące; owoce podługowate, pęcherzykami bruzdowaiiemii, pomarszczonemi otoczone.

✚✚ *Baldaszkowe doskonalsze; pokrywy szerokie; liście pojedyncze.*

148. *Przewiercieu*, Bupleuruni. Kwiaty oboplciowe; owoc graniasty, iałowaty, żebrowaty; liście pojedyncze.

• f f f *Baldaszkowe doskonałe; pachy wy o, albo mało znaczne; owoc iałowaty, pełny ózebrowy; liście złożone.*

i4g. *Biedrzeniec*, Pimpinella. Pokrywa o; owoc isio-

waty, pełny, zebrami 5 tępemi porysowany; międzyżebra płaskie.

150. *Parkoteb*, *Tragium*. Pokrywy żadne; owoc iałowaty, podługowaty, omszony, bezżebrowy; szew nasion (*raphae*) płaski.

151. *Zebrzyca*, *Seseli*. Pokrywa ogólna o, szczególna iedno-,uiewielo-,lub wielo-liścia; owoc iałowaty, pełny, osłrożebrowaty; gałęzie różgowe.

152. *Snitka*, *Sison*. Pokrywy o, albo niewielo-liście; owoc iałowaty, pełny, na grzbiecie 3żebrowy; luiędzyżebra (*yalleculae*) wypukłe; szew wydrążony.

153. *Kmin*, *Carum*. Pokrywa ogólna iedno-liścia, szczególna o; owoc graniasty, na grzbiecie 3żebrowy; międzyżebra bruzdowane; szew szeroki z obu stron dwoma zebrami opasany.

154. *Knidium*, *Cnidium*. Pokrywa iednoliścia; owoc iałowaty, pełny; żeber 5, ostrych; szydłowatych; międzyżebra bruzdowane, porysowane.

155. *Przewłoka*, *Oenanthe*. Pokrywa ogólna nacyjęściey o, szczególna wieloliścia; kwiatki często promieniste, pomieszano-płciowe; owoc graniasty, ostrożebrowaty, kielichem i słupkiem zakończony.

156. *Pietruszka*, *Apium*. Pokrywy o; owoc iałowaty, ielny, tępożebrowaty.

157. *Kopr*, *Meum*. Pokrywa o; pokrywki niewielo-liście; owoc graniasty, ostrożebrowaty.

—J—|—J— *liadazki doskonałe; pokrywki ogólne o, albo rozmaite; owoc pełny; nasiennik od iądra oddzielony, prawie woreczkowaty.*

158. *Kalandra*, *Coriandrum*. Pokrywa o; kwiaty promieniste; owoc kulisty, nie wyraźnie żebrowaty; szew błonką otoczony, kresowaty, białko półiężycowate.

159. *Orlikowiec*, *Siler*. Pokrywy o; owoc spłaszczony, owalny; żeber 9, tępych, z których 5 bardziej wydatnych.

160. *Sza/eń*, *Cicuta*. Pokrywa nacyjęściey o; owoc iałowaty, pełny, 5żebrowy; kora na ^niedzyżebdach wydatna.

161. *Mordownik*, *Aelhusa*. Pokrywy o; pokrywki połowiczne; owoc iałowaty, pełny; kora w kształt ózeber ostrych nabrzmiała.

162. *Żebrowiec*, *Pleurosperrum*. Pokrywy i pokrywki wieloliście; owoc z dwóch pęcherzyków 5kątnych włóknami poprzecznymi połączonych, złożony.

ib3. *Thysselium*. Pokrywy wieloliście; owoc płaski; kora na grzbiecie 3 żebra tępe wydająca; szew płaski.

*t f t t t Owoce kolcami osadzone albo 'szczecinami naie-
zone; pokrywy rozmaite.*

164. *TVłoczydło*. Caucalis. Pokrywy nayeżęściey o; pokrywki niepodzielone; kwiaty prawie promieniste; owoc podługowaty, ópatrzony 5 zębami kolczystymi, pomiędzy któremi kąty szczecinowate albo kolczyste znaydmą się; biało zwinione albo półiężcowe.

165. *Marchew*, *Daucus*. Pokrywy pierzasto-dzielue; kwiaty prawie promieniste; owoc iak wyzcy.

166. Torylis. Pokrywy nie wyraźne; kwiaty równe; owoc iaiowaty, żebrowaty, zewsząd szczecinami lub kolcami pokryty.

167. *Oleśnik*, Atbamanta. Pokrywy obie wielo-liście; owoc iaiowaty, pełny, naieżony albo włosisty, 5żebrowy.

168. *Łonnik*, Bubon. Pokrywy o; reszta iak w Oleśniku.

—|—|—|—|—|— *Owoc ostrosłupowy dziobaty; pokrywy o.*

169. *Marchewnik*, Myrrhis. Owoc ostrosłupowy, 5żebrowy, słupkami zakończony; pokrywy o.

170. *Trzebula*, *Chaerophyllum*. Owoc koniczny, bez żeber, gładki; szew bruzdowany, pokrywa najczęściej o.

171. *Czechrzyca*, *Antriscus*. Owoc koniczny, nastroszony, słupkami zakończony'; pokrywy prawie o.

t t t t t t t Pokrywy rozmaite; owoc prawie iaiowaty,
żebrowaty, bruzdowany.

172. *PotoczNIK*, Sium. Pokrywy obie całe; owoc prawie graniasty, tępo-żebrowaty.

173. *Pietrcisznik*, Conium. Owoc iaiowaty, pełny; żeber 5 tępych, w niedożrzałych owocach drobno-karbowanych; pokrywy obiedwie wielolście.

174. *Lubiśnik*, *Ligusticum*. Owoc podługowato-iaowaty; żeber 5 ostrych; międzyżebra bruzdowane; pokrywy obiedwie wieloliście.

—|—|—*I-j-f*—|—*J-f*— Owoc spłaszczony, płaski, często skrzydeł-
kowaty; pokrywy rozmaite.

ij5. Olszeniec, Selinum. Owoc bardzo płaski, owalny, Z brzegiem błonkowatym; żebra grzbietowe trzy mało wydatne; międzyżebra i szew kresowate; pokrywy obiedwie.

17G. *Gorysz*, Peucedanum. Owoc płaski, brzegiem otoczony, nie skrzydełkowaty; żeber grzbietowych 3-5 tępych; międzyżebra i szew równoległe, kresowate; pokrywa niebielo-liścia, albo o.

J77. *Barszcz*, *lieracleum*. Owoc spłaszczony, błonkowatym brzegiem otoczony; żebra grzbietowe 3, tępe; kresy maczugowate.

178. *Pasternak*, *Pastinaca*. Owoc iaiowaty, spłaszczony, brzegiem skrzydełkowatym otoczony, na grzbiecie 3ma, na szwie zaś 2ina rysami opatrzone; pokrywy o.

179. *Łoczydło*, *Ferula*. Owoc spłaszczony, płaski, brzeg zgrubiały; żebra grzbietowe 3, tępe; kwiaty pomieszano-płciowe; pokrywki rozmaite.

180. *Dzięgiel*, *Angelica*. Owoc spłaszczony z brzegiem skrzydełkowatym; żebra grzbietowe 3, ostre, prawie skrzydełkowate; międzyżebra bruzdowane; pokrywa o.

181. *Starodub*, *Imperatoria*. Owoc spłaszczony, płaski z brzegiem skrzydełkowatym; żebra grzbietowe 3, tępe; międzyżebra bruzdowane; pokrywki o

182. *Bucień*, *Laserpitium*. Owoc iaiowaty, nieco spłaszczony; żebra 3, główne ostre, powtórne skrzydełkomate; pokrywki wielo-liście.

Kwiaty nie zupełne; woreczek jednoziarnowy.

183. *Mącznik*, *Cbenopodiun*. Kielich 5dzielny 1 później nie zmieniony; pręciki u osadniku osadzone.

184. *Sodnik*, *Salsola*. Kielich ódzielny, później wydatnością opatrzone; pręciki przy nasadzie kielicha osadzone; zarodek albo spiralny, bezbiałkowy, albo okrągło-zgięty, białkiem opatrzone.

J 85. *Amarant*, *Amaranthus*. Kwiaty oddzielno-płciowe; kielich 3-5dzielny; pręcików 3 5; słupki 2-3; woreczek poprzecznie otwierający się.

186- *Sporysz*, *Herniaria*. Kielich adziałkowy; pręcików 10 (z których 5 płonnych) u spodu kielicha osadzonych-

187. *Łtiaz*, *Ulinus*. Kielich 4-5-8kłapowy, dzwinkotowy; pręcików 4-5-8; owoc skrzydlak.

R Z A D T a z Y s t u r k o w y, TRIGYKIA.

* *Kwiaty zupełne, nadowocowe.*

188. *Kalina*, *Viburnum*. Kielich 5zęby; korona 5kłapowa; znamiona 3, bezszybkowe; jagoda jednoziarnowa.

189. *Bez*, *Sambucus*. Kielich 5zęby; korona kółkowa; znamiona 3; jagoda najczęściej 3ziarnowa.

** *Kwiaty zupełne, podowocowe.*

190. *Sumak*, *Rhus*. Kwiaty często oddzielno-płciowe; kielich 5wrębny; płatków 5 lub o; pręciki krótkie; znamiona 3; jagoda jednoziarnowa.

191. *Kłokoczka*, *Supbylea*. Kielich 5dzielny, farbowany; płatków 5; pręciki na osadniku gruczołkowatym o-

sadzone; słupków 2-3; torebki 2-3, błonkowe, nadęte; ziarna 4-6, kościste.

*** Kwiaty *niezupełne*.

ig2- *Burak*, Beta. Kielich 5dzieln; znamiona bezszypkowe; ziarno jedno w kielichu stwardniałym zawarte.

RZĄD CZTEROŚLUPKOWY, TETRAGYNIA.

ig3. *Dziwięciornik*, Parnassia. Kielich 5dziłkowy; płatków 5, łusk 5; znamiona 4, bezszypkowe; torebka jednokomórkowa, 4łuszczykowa; wszystkie na środku przegrodę mające.

RZĄD PIĘCIOŚLUPKOWY, PENTARYNIA.

ig4. *Rosiczka*, Drosera. Kielich 5dzieln, nie opadający; płatków 5; główki o dwóch komórkach od siebie oddalonych; słupki dwu- albo wielo-dzielne; torebka 3-5łuszczykowa; nasiona na łuszczykach osadzone.

ig5. *Aldrowanda*, Aldrovanda. Kielich 5dzieln, nie opadający; płatków 5; słupki nie podzielone; torebka 5łuszczykowa, łożniowa.

196. *Zawciąg*, Statice. Kwiaty kłosowate, wiechowate lub główkowate; kielich jedno-dziłkowy; krawędź fałdowany suchawy; płatków 5 cokolwiek zrosłych; pręciki na paznogciach płatków osadzone; woreczek jedno-ziarnowy, w kielichu zamknięty.

197. *Len*, Linum. Kielich prawie 5dziłkowy; płatków 5, na obręcz słupek olaczający razem 7. pręcikami osadzonych; pręciki płonne z płodniami na przemian są umieszczone; torebka lokomórkowa; komórki jednoziarnowe; brzegi łuszczynek do środka zagięte.

RZĄD WIELOŚLUPKOWY, POLYANDRIA.

198. *Ukwap*, Myosurns. Kielich pięć-dziłkowy, u spodu wydłużony; płatków paznogieć rurkowatą; ziarna liczne, w kłosa ułożone, ostre.

RZĄD JEDNOSŁUPKOWY.

91. GŁADYSZ, CENHINTHE.

1. *Gładysz mniejszy*, C. minor: caule solitario, ramuloso; foliis ciliatis, integerrimis, glabris; corollis 5fidis; laciniis connatis.

Łodyga pojedyncza, gałęzista: liście sercowato-jałowe, zupełnie całe, gładkie; korony żółte, 5włębne, od kielicha

dłuższe; podziałki wierzchołkami zbliżone. Rośnie na Podolu. Besser. Liście często są białoplamiste. *Jacq. flor. Austr. tab. i*

2. *(r)ladysz plamisty*, *C. maculata*: *radice multicauli; foliis cordato-ovatis, integerrimis, glabris; corollis obfidis, maculatis; laciniis connatis*.

Łodygi liczne z jednego korzenia wychodzą; liście sercowato-jałowate, zupełnie całe, gładkie, modrawe; korony 5wzrębne po środku plamką wstążkowatą czerwono-brunatną, opatrzone, od kielicha krótsze; podziałki u góry zbliżone. Rośnie na Podolu. Besser.

Q2. BIODAWNIK, *HELIOTROPUM*.

I. *lirodawnik europejski*, II. *europaeum*: *caule erecto, pillosiusculo • foliis suboblongis, integerrimis, punctatis • uillosiusculis, subulosis; spicis lateralibus, solitariis; lerrinalibus coniugatis; calycibus fructus patentibus*.

Łodygi proste, wzniesione, 4łokciowe, kosmate; liście owalne, zupełnie całe, kropkowane, kosmate, pod spodem żyłowane; kłój boczne pojedyncze, górne podwójne; kielichy otwarte; korony małe, białe. Rośnie na Podolu. Bess. *Jacq. Fl. Austr. tab. s. o.*

g3. NAWROT, *LiTiosrERMuyt.*

1. *Nawrot polny*, *L. aryense*: *caule erecto, ramoso; foliis lanceolatis, acutiusculis, eueniis, strigosis • calycibus corolla subbreuioribus, in fructu patulis; fructibus rugosis*.

Łodyga prosta, 4łokciowa, gałęzista; liście lancetowato-równowazkie, cokolwiek zastrzone, bezżyłowe, zgrzebłowane; kielichy prawie od koron krótsze; korony blade żółtawe, po dojrzeniu owocu otwarte; owoce pomarszczone, czarne. Rośnie wszędzie na polach. *Fl. dan. tab. 456*.

2. *Nawrot lekarski*, *L. ollicinale*: *caule erecto, ramoso, foliis lato-lanceolatis, acutis, uenosis, scabris, substrigosis; corollae tubo calycem aequante fructibus glaberrimis, lucidis*.

Łodyga wzniesiona, łokciowa, gałęzista, szorstka; liście szeroko-lancetowate, ostre, żyłowane, szorstkie, prawie zgrzebłowane; korony blade-żółtawe rurka kielichowi wyrównywająca; owoce gładkie, lśniące się, białe. Rośnie na miejscach suchych, gliniastych. *Fl. dan. tab. 454*.

3. *Nawrot fiołkowy*, *L. purpureo-caeruleum*: *caule sterili, repente, florifero, erecto; foliis lanceolatis, utrinque attenuatis, scabris; corolla calycem duplo superante; fructibus laevibus*.

Łodygi płonne, ścielące się, kwiatorodne, prosto-stojące; liście lancetowate, z obu stron zwężone, szorstkie; korona naprzód błękitna, później purpurowa, od kielicha czerwonego dwa razy prawie dłuższa; owoce równe, gładkie. Rośnie w zaroślach pagórkowatych na Podolu. Bess. *Jacq. flor. Austr. tab. i4.*

4. *Nawrot dwuziamowy*, L. *dispermum*: *caule erecto, ramoso ; foliis lineari-lanceolatis, obtusis, pilosis; Jloribus racemosis; calycis laciniis patentibus, demum incurfis ; fructibus punctatis.*

Łodyga piędziowa, prosta, gałęzista, okrągła, kosmata; liście naprzemiauługę, bezogonkowe, równowężko-lancetowate, tępe, włosiste; kwiaty groniaste, korony bledo purpurowe; kielichy otwarte, później zakrzywione; owoce kropkowane. Kośnie na Podolu. Bess.

g 4. PŁUCNIK, *PuLMOffjRId.*

1. *Plucnik błękitny*, P. *azurea*: *foliis hispido pilosis : radicalibus oblongo-lanceolatis, in petiolum attenuatis: caulinis sessilibus, angusto-lanceolatis.*

Korzeń trwały; liście: korzeniowe podługno-lancetowate, w ogonek zwężone, szorstkie, włosiste: łodygowe bezogonkowe, wąsko-lancetowate; korony rurka walcowata, od kielicha, na 5 części naciętego, krótsza, biała, u góry czerwona; kray dzwonkowaty, ókłapowy; kłapy zaokrąglone, otwarte, farby piękney, błękitney. Bośnie na Wołyniu i Ukrainie. Bess.

lanceolatis: radicalibus petiolatis: caulinis sessilibus, semiamplexicauiibus; corollae fance fasciculis pilosis.

Łodyga prosta, łokciowa; liście międko kosmate, lancetowate: korzeniowe ogonkowate: łodygowe bezogonkowe, prawie łodygę obeymujące; korony gardziel wiązkami włosów zamknięta; kwiaty purpurowe, później błękitne. Bośnie wszędzie w lasach. *Fl. dan. tab. 483.*

3. *Plucnik międkki*, P. *mollis*: *foliis tullosu sublomentosis: radicalibus oblongo-lanceolatis, in petiolum attenuatis: caulinis subcordalis, acuminatis, semiamplexicaulibus.* !

Liście kosmate, prawie kntnerowate: korzeniowe podługowato-lancetowate, w ogonek zwężone: łodygowe prawie sercowate, kończate, łodygę obeymujące; kielichy od rurki korony dłuższe. Bośnie na mieyscach cienistych, na Podolu. Besser.

4. *Plucnik lekarski*, P. *officinalis*: *foliis scabris: radicalibus cordato-oratis, petiolatis: caulinis superioribus sessilibus, ouato-oblongis.*

Łodyga prosta, łokciowa; liście szorstkie: korzeniowe sercowato-iałowate, ogonkowate; łodygowe bezogonkowe, iałowato-podługowate; kwiaty purpurowe, późniocy błękitne. Kośnie wszędzie w lasach. *Fl. dan. tab.*

G5. DŁUGOSZ, ONOSHA.

1. *Długosz piaskowy*, O. *arenarium*: caule ramoso • foliis lanceolatis, obtusis, tuberculato-stellulatis, hispidiusculis, strigosisque, floribus racemosis, oblupus.

Łodyga gałęzista; liście lancetowate, tępe, brodawkowato-gwiazdkowate, krótkimi tęgiemi włosami z rzadka pokryte, zgrzeblowate; kwiaty groniaste; przysadki iałowato-lancetowate; korony żółte. Kośnie na łąkach suchych na Podolu. Bess.

2. *Długosz z/niiowcowy*, O. *echioides*: caule ramosissimo • foliis lanceolatis, flosalibus cordato-ovatis, undalosinuatis, tuberculato-hispidis; calycibus hirtis, floribus nulantibus; antheris longitudine filamentorum.

Łodyga gałęzista, grudkowato-naieżona; liście lancetowate, kwiatowe sercowato-iałowate, r'alistobuchtowane; kielichy nastroszone; kwiaty zwisłe, żółte; główki pyłkowe długości nitki. Kośnie około Kamieńca Podolskiego. Bess. *Jacq. Flor. Austr. tab. 2c/5.*

3. *Długosz farbiarski*, O. *tinctorium*: caule ramosissimo; foliis oblongis, hirtis, tuberculis obsolete; floribus racemosis, secundis; filamentis brevissimis.

Łodyga gałęzista, liście podługowate, naieżone, grudki niało-znaczne; kwiaty groniaste, jednosłonne; nitki bardzo krótkie. Kośnie na Podolu. Besser.

96. ZMIŁOWIEC, FCIUM.

1. *Zmiłowiec czerwony*, E. *rubrum*: caule simplici, Inrsulo; foliis lineari-lanceolatis, erectis, hispidis; spica terminali, composita, longissima; staminibus, corolla subaequali, longioribus.

Łodygi i łokciowe, zielne, nie gałęziste, szorstko-kosmate; liście równowazko-lancetowate, wzniesione, szorstkowate; kłos wierzchołkowy, złożony, łokciowy; pręciki, od korony prawie loremetry, dłuższe; korona czerwona. Kośnie na Wołyniu i Podolu. Bess. *Jacq. Flor.-Austr. tab. 3.*

1. *Zmiłowiec pospolity*, E. *Tulgare*: caule simpliciusculo, tuberculato-hispido; foliis lineari-lanceolatis, hispidis; racemo terminali, spiciformi, elongato; spiculis simplicibus, patentibus; staminibus, corolla irregulari, longioribus.

Łodyga zielna, uayczęściey nie gałęzista, łokciowa,

grudkami czarnymi lub czerwonymi i włosami twardymi nałożona; liście równowązko-lanceolowe, szorstko-włosiste; kwiaty błękitne lub fioletowe, w kłoski jednostronne ułożone, a te kłoski grono gęste czyli kłosowate składają; pręciki od korony nieforemny dłuższe. Rośnie wszędzie na polach gliniasto-suchych. *Flor. dan. tab. 445*. Odmiana z kwiatem białym dosyć jest częsta.

97. KRZYWOSZY, *Lrcopsrs.*

1. *Krzywoszy ciemny*, L. pulla: caule crenato, simpliciusculo; foliis lanceolatis, acutis, denticulatis, pilosis; floralibus ovato-lanceolatis; tubo corollae limbum aequalem aequante, calyce superante.

Lodyga wzniesiona, nie gałęzista; liście całe lub drobno-ząbkowane, lancetowate, ostre, włosiste; kwiatowe jajowato-lanceolowe; rurka korony kraiowi foremnemu równa, a od kielicha cokolwiek dłuższa. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser. *Jacq. Flor. Austr. tab. 188*.

98. PACIERZCZKA, *Mrosorts.*

1. *Pacierzyczka leśna*, M. sylvalica: caule erecto, gracili, subramoso; foliis oblongo-lanceolatis, obtusiusculis, pilosis; racemis elongatis, laevibus, ebracteatis; pedicellis calyce subinaequali longioribus; limbo corollae piano; lobis integris.

Lodyga prosta, delikatna, cokolwiek gałęzista; liście podługowato-lancetowate, tępawe, włosiste; grona długie, rzadkie, bezprysadkowe; szypułki od kielicha nieforemnie dłuższe; krawędź korony, błękitna lub czerwona, płaska; kłapy całe. Rośnie na miejscach górzystych, wystawnych, na Wołyniu i Podolu. *M. montana*. Besser.

2. *Pacierzyczka alpejska*, M. alpestris: caule simplici, obtuse-angulato, kirsuto; foliis oblongis, obtusis, basi obsolete-3 nerwowych, pilosis; racemis abbreviatis, piloso-hirsutis; limbo corollae piano, tubo superante.

Lodyżki nie gałęziste, tępo-kątowe, szorstko-włosiste; liście podługowate, tępe, z 3 nerwami, włosiste; grona krótkie, szorstko-włosiste; krawędź korony płaska, od rurki dłuższa. Rośnie w okolicach Krzemieńca. Besser.

3. *Pacierzyczka błotna*, M. palustris: caule basi recto, subramoso; acute-angulato; foliis oblongo-lanceolatis, obtusiusculis, obsolete-strigulosis; racemis laevibus, obtusiusculis; calycibus obtusiusculis, nudiusculis, sessilibus; lobis corollae subemarginatis.

Lodygi 4-łokciowe, proste, u spodu pochyle, korzenie wypuszczające, ostro-kątowe; liście podługowato-lance-

towate, tępawe, drobnemi łuszczkami pokryte; grona rzadkie, bezprzysadkowe; kielichy tępawe, prawie gładkie, 5zębe; kłapy korony cokolwiek wycięte. Rośnie na miejscach mokrych. *Slurm. Flor. Germ. fasc. 5. Pospolicie Niezabiulką zwana. iff. scorpioides. Lin.*

4. *Pacierzyczka darnista, M. caespitosa: caule basi radicante, ramoso, flaccido, tereti; foliis spathulato-linearilanceolatis, nudiusculis; racemis la.ris; calycibus obtusiusculis, ópartitis, strigillosis; lobis corollae parvae integerrimis.*

Łodyga u spodu korzenie wydaiąca, gałęzista; słaba, obła; liście długie, łopatkowate, ostre, prawie nagie; grona rzadkie; kielichy tępawe, 5dzielne, prawie zgrzebłowane; korony małej kłapy zupełnie całe. Rośnie w okolicach Krzemieńca na Wołyniu. Besser.

5. *Facierzyczka polna, M. arvensis: caule ramoso, stricto, teretiusculo; foliisque oblongis, obtusiusculis, hirsutis; racemis ebracteatis; calycibus clausis, sub sessilibus; limbo corollae explanato.*

Łodygi roczne, gałęziste, wyprężone, okrągławe, równie, iak liście podługowato-tępawe, szorstko-włosiste; grono bezprzysadkowe; kielichy zamknięte, bezszypułkowe; kłapy korony płaskie. Rośnie na polach. *Fl. dan. tab. 583.*

6. *Facierzyczka rzadkokwiatowa, M. sparsiflora: caule ramoso, difuso; foliis oblongo-lanceolatis, acutiusculis; racemis la.ris, foliosis; pedicellis inferioribus remotis, solitariis; demum reflexis, calyce patente, acuto, multo longioribus.*

Łodyga roczna, gałęzista, rozpięchła; liście podługowato-lancetowate, ostre; grona rzadkie, listne; szypułki dolne oddalone, pojedyncze, później odgięte, od kielicha ostrego, otwartego wiele dłuższe. Rośnie w lasach na Wołyniu i Podolu. Besser.

7. *Facierzyczka pośrednia, M. intermedia: radice bienni; caule ramoso, angulato, foliisque oblongo-lanceolatis, obtusiusculis, hirsutis; racemis ebracteatis; calycibus clausis, longe pedicellatis, limbo corollae eon. cci uo longioribus.*

Korzeń dwuletni; łodyżki gałęziste, kątowne; liście podługowato-lancetowate, tępe, szorstko-włosiste; grona bezprzysadkowe; kielichy zamknięte, długo-szypułkowate, od kłapy korony wklęsłego dłuższe. Rośnie na miejscach suchych.

99. OGÓRECZNIK, BORRACO.

1. *Ogórecznik lekarski, B. officinalis: foliis: inferioribus ovatis: superioribus subcordato-oblongis; laciniis corollae ovatis, acutis) planis.*

Lodygi łokciowe, soczyste; liście: dolne przewrotnie-
iaiwate, górne sercowato-podługowate; podziałki korony
błękilney iaiowate, ostre, płaskie. Roślina początkowie
z Azji mniejszej, dziś w ogrodach raz zaprowadzona, sama
się zasiewać może. *Engl. bot. tab. 36.*

100. FARBOWNIK, *ANCHUSA.*

* Kielichy Udzielne, *wzniesione.*

1. *Farbownik polny, A. arvensis: caule erecto, ramoso; foliis semiamplexicaulis, subrepando-denticulatis, strigoso-hispidissimis; racemis foliosis; calycibus tubum corollae incurvum aequantibus; limbi inaequalis laciniis lanceolatis.*

Lodyga łokciowa, wzniesiona, gałęzista; liście lancetowate, bezogonkowe, odległo-ząbkowane, zgrzebłowaLo-szczotkowate; grona listne; kielichy rurce korony zakrzywionej wyrównywaiące; kraw bękitny, ukośny, o podziałkach lancetowatych. Rośnie wszędzie na polach. *Flor. elan. t. 435.*

1. *Farbownik lepy, A. Barrelieri: caule erecto, simplici; foliis oblongo-lanceolatis, denticulatis, hispidis; racemis coniugatis, paniculatis, bracteatis; calycibus obtusis, tubani corollae aequalis superantibus.*

Lodyga wzniesiona, nie gałęzista; liście podługowato-lancetowate, ząbkowane, szczotkowate; grona parzyste, przysadkami opatrzone, w wiechę ułożone; kielichy tępe, od rurki korony foremney dłuższe; korona bękitna podobnemż łuskami zamknięta. Rośnie na Wołyniu i l'odolu. Besser.

3. *Farbownik wysmukły, A. procera: caule erecto, ramoso; foliis lanceolatis, decurrentibus; floralibus sessilibus, cordato-lanceolatis, flores superantibus; calycibus tubo corollae longioribus; spicis imbricatis, secundis.*

Lodygi wzniesione, 2-3 stopowe, włosiste, zgrzebłowate; liście lancetowate, ostre, zbiegaiące: kwiatowe bezogonkowe, sercowato-lancetowate. od kwiatów dłuższe; kielichy od rurki korony dłuższe; korony bękitne albo fioletowe, małe, łuskami białemi zamknięte; kwiaty dachówkowate, ieduostronne. Rośnie na l'odolu. Besser.

** Kielichy owocorodne, dzwonkowate, szerokie, zwisie.

4. *Farbownik lekarski, A. officinalis: foliis oblongo-lanceolatis, hispidis; bracteis ovato-lanceolatis, calycibus acutiusculis aequantibus.*

Lodyga łokciowa, szorstka, gałęzista; liście podługowato-lancetowate, szorstkie; kłosa podwójne, odwinione; kwiaty ieduostronne; przysadki iaiowo-lancetowatekielichom 5wrębuym, zaostrozonym, wyrównywaiące; korony fi-

oletowe lub błękitne; gardziel łuskami wklęsłemi, białemi, zamkniętą. Rośnie wszędzie na polach. *Mor. elan. t.*

5. *Farbownik wązko liści, A. angustifolia*: *foliis lineari-lanceolatis, hispidis, ciliatis; bracteis ovato-lanceolatis, in anthesi abbreviatis; calycibus obtusis.*

Liście równoważko-lancetowate, szorstkie, rzasowate; przysadki iaiowo-lancetowate; kielichy tępe, kwiaty drobniejsze jak w poprzedzającym gatunku, światło-błękitne. Rośnie około Grodna (*G'ilibert*).

101. ŻYWOKOST, SYHFHYTUM.

1. *Żywokost lekarski, S. officinale*: *caule ramoso, superne a lato; foliis ovato-lanceolatis, basi attenuatis, decurrentibus, supra scaberrimis, subtus lursutis; calycibus acutis.*

Lodyga gałęzista, u góry skrzydlata; liście iaiowato-lancetowate, u dołu zwężone, zbiegające, z góry szorstkie, pod spodem kudłate; kielichy ostre. Rośnie wszędzie na miejscach nieco wilgotnych, *li. dan. tab. 664.*

2. *Żywokost bulwowy, S. tuberosum*: *radice tuberosa; caule simpliciusculo; foliis ovato-oblongis, basi attenuatis, callo so-hispidis; inferioribus petiolatis; superiori bus subdecurrentibus.*

Korzeń bulwowy; lodyga prawie nie dzielna; liście iaiowo-iaucefowate, u spodu zwężone; brodawkowato-szczotkowate; dolne ogonkowate, górne zbiegające. Rośnie na Wołyniu. Besser. *Jacq. Fl. Austr. tab. 2 2 Ó.*

102. LEPOZYCA, ASFERCGO.

1. *Lepczyca leżąca, A. procumbens*: *caulibus procumbentibus, angulatis, muricato-echinalis; foliis oblongo-lanceolatis; floribus breviter pedunculatis, axillaribus.*

Lodyga słaba, po ziemi rozślana, kłowała, naieżona; liście iaiowo-lancetowate, na brzegach i nerwie dolnym haczyko-rzasowate; kwiaty drobne, czerwono-błękitne, międzylistne; kielichy owocowe szerokie, spłaszczone, odgięte. Rośnie wszędzie w ogrodach i na polu. *Fl. dan. tab. 664.*

103. OSTRZEŃ, CYNOGLOSSUM.

1. *Ostrzeń lekarski, C. officinale*: *foliis canescentibus, rillosiusculis; inferioribus oblongis, utrinque attenuatis; superioribus subovatis; racemis subpaniculatis.*

Lodyga prosta, łokciowa, włosista; liście białawo-włosiste; dolne podługowate, z obu końców zwężone; górne iaiowo-lancetowate; grona wiechowate; kwiaty brudno-czer-

wmiec, nasiona naieżone. Rośnie wszędzie około wsi i pól. *Fi. dan. tab. /*

2. *Ostrzeń niezabudkowy, C. scorpioides*: *caule prostrato, dichotomo; foliis scabris; radicalibus spathulatis, caulinis lanceolatis, sessilibus, inferioribus oppositis, reliquis alternis; pedunculis axillaribus.*

Lodyga rozślana, około 1 łokcia długa, prawie czworokątna, dwudzielna; liście chropawe; korzeniowe łopatkowate, lodygowe lancetowate, bezogonkowe, dolne naprzeciwległe, inne na przemian ułożone; szypułki międzylistne, kwiaty błękitne, w gardzieli żółte. Rośnie w miejscach cienistych, wilgotnych, na Wołyniu i Podolu. Besser.

104. STROSZEK, ECHINOSPERMUM.

1. *Stroszek pochyły, E. deflexum*: *foliis oblongo-lanceolatis, acutiusculis, hirsutis; racemis erecto-palentibus, in ferne bracteolatis; glochidibus nunc marginalibus, basi connatis, serie simpliciter dispositis.*

Lodyga kilko-calowa, naprzód nie dzielna, później u góry gałęzista; liście podługowato-lancetowate, ale, cokolwiek ostre, szorstko-włosiste; grona cokolwiek otwarte, u spodu przysadkami osadzone; kolce haczykowate na brzegach nasion rzędem pojedynczym osadzone; szypułki odgięte. Rośnie w miejscach cienistych w okolicach Krzemieńca. Besser.

2- *Stroszek Bardanek, E. Lappula*: *caule superne ramoso; foliis lanceolatis, pilosis; corollae lubo calycem aequante; glochidibus nunc marginalibus, duplici serie dispositis.*

Lodyga kilko-calowa, nie dzielna, później od dołu rozdzielona; liście lancetowate, włosiste; korony rurki kielichowi równa; nasiona dwoma rzędami kolców po brzegach osadzone; korony drobne, błękitne, w gardzieli żółto albo białe zafarbowane, w grona długie o szypułkach prosto stojących ułożone. Rośnie koło dróg, na miejscach czczych, na Wołyniu i Podolu. Besser.

3. *Stroszek otwarty, E. patulum*: *caule ramoso; ramis patulis, lursutis; foliis oblongo-lanceolatis, callosopilosis; glochidibus nunc elongatis, marginalibus, serie simpliciter dispositis.*

Lodyga gałęzista, więcej stopy długa, okrągła; gałęzie otwarte, szorstko-włosiste; liście podługowato-lancetowate, włosami na gruczołkach osadzonemi opatrzone; kolce owocow haczykowate, długie, w iednym rzędzie ułożone; kielich od rurki korony dłuższy; korona mała, błękitna, w gardzieli żółta. Rośnie nad Dniestrem. Besser.

4. *Stroszel• lopatkowaly*, E. *marginatuni*: *caule superne ramoso; foliis spalulato-oblongis, pilosis; glochidibus nucum ad medium connatis, marginalibus, serie simplici disposi/is.*

Łodyga u góry gałęzista; liście lancetowate, brodawkowato-welniste; korona wielka; kolce owoców do połowy zrosłe, krótkie, w ieden rząd na brzegu osadzone; kielich od korony krótszy. Rośnie na Podolu. Besser.

105. KuazYŚr.EP, ANNAGALLIS.

I. *Kurzyślep pospolity*, A. *phoenicea*: *caule prostrato; foliis owalis; calycibus integerrimis, corolla margine glandulifera breuioribus.*

Łodyga leżąca; liście iaiowate, 3nerwowe; kielichy całe, od korony 5dzieluey, z podziałkami u góry rozszerzonymi farbowano-gruczołkowalemi, krótsze; kwiaty pou-sowe. Rośnie na polach po nad Niemnem. *Flor. dan. lab.* 88. *A. aruensis Lin.*

106. BAZANOWIEC, LYSIMACHIA.

1. *Bazanowiec pospolity*, L. *vulgaris*: *racemis terminalibus, compositis; foliis oppositis, subuerlicillatis, oblongo-lanceolatis.*

Łodyga prosta, gałęzista, i-2łokciowa; liście naprzeciwległe, często po 3-4-5tne, iaiowo-lancelowate, bez, albo krótko-ogonkowe; grona złożone, na wierzchołkach osadzone. Rośnie wszędzie w lasach wilgotnych i nad wodami. *F'l. dan. tab. 68p.*

2. *Bazanowiec bukietowy*, L. *tbyrsiflora*: *racemis axillaribus, pedunculatis, ouatis, compaclis; slaminibus corollam superanlibus • foliis oppositis, lanceolatis, sessilibus, elongalis, punclalis.*

Łodyga prosta, blisko łokciowa; liście lancetowate, naprzeciwległe, bezogonkowe, długie, kropkowane; grona międzylistne, szypułkowale, iaiowate, zbite, od liści krótsze; pręciki koronę przewyższające; kwiaty żółte; podziałki korony lancetowate, odległe, zębem przedzielone. Rośnie na łąkach torfowych. *FI dan. lab. 5ty.*

3. *Bazanowiec kropkowany*, L. *pnnctata*: *pedunculis uerlicillatis; laciniis corollae acutis, glanduloso-ciliatis; foliis subuerticillatis, ovato-lanceolatis, petiolatis, punclalis, sublus cauleque uillosis.*

Liście naprzeciwległe, po 3-4ne, iaiowo-lancelowate, ogonkowe, kropkowane, pod spodem, równie iak i łodyga włosiste; szypułki międzylistne, w okótek ułożone; płatki iaiowate, ostre, gruczołkowate, rzasowate, żółte

§7

j. pianiami rdzawemi. Rośnie w okolicach Krzemieńca na
Inkach wilgotnych. Bess. Jacq. Fl. Austr. tab. 666.

4. *Bazanowiec rozesłany*, L. *Nummularia*: caule prostrato . repente; foliis subrotundis, acutis, undulatis j pedunculis unifloris, strictis, folia subaequantibus; filamentis glandulosis.

Łodyga rozesłana, korzenie wypuszczająca; liście okrągławe, ostre, faliste; szypułki iednokwiatowe, wyprężone, liściom równe; kwiaty pomarańczowe; nitki gruczołkowate. Rośnie wszędzie na gruntach tłustych, wilgotnych. Flor. dan. tab. 4p3.

107. PIERWIOSNKA, PRIMULA.

1. *Pierwiosnka lekarska*, P. veris: foliis oblongis dentatis, rugosis, fillosiusculis; umbella multiflora , floribus nutantibus; calycibus angulalis • corollae limbo concauo, brerissimo.

Liście korzeniowe podługowate, ząbkowane, pomarszczone, pod spodem kosmate; baldaszek wielokwiatowy; kwiaty siarczysto-żółte, zwisłe, wonne, na głąbiku ąłokciowytn osadzone; kielichy kąlowate, nieco wydęte; kray korony wklęsły, krótki. Rośnie wszędzie w lasach i za-
roślach. Fl. dan. tab• 433.

2. *Pierwiosnka wyższa*, P. elatior: foliis oblongis, media contraciis, dentatis, rugosis, utrinque hirsutis; umbella multiflora; calycibus angulalis ; corollae limbo piano.

Liście podługowate, po środku zwężone, ząbkowane, pomarszczone; z obu stron kosmate; baldaszek wielokwiatowy, na głąbiku ąłokciowym osadzony; kielichy kąlowate; kray korony płaski, światło-siarczysty; kwiaty bezwonne. Rośnie w lasach. Pl dan. lab. 434.

3. *Pierwiosnka mączasta*, 1'. iarinosa: foliis spathulalo-lanceolalis, rugosis, crenato-dentatis, sublus farinosis; umbella multiflora; calycibus obtusiusculis; limbo corollae tubum superanle ; fance glandulosa.

Liście łopalkowalo-lancelowate, pomarszczone, mięsiste, z góry gładkie, pod spodem mączaste, ząbkowanokarbowane ; kwiaty baldaszkowate, światło-czerwone; kray korony od rurki dłuższy; głąbik 3calowy, mączasty. Rośnie na miejscach torfowych w okolicach Połongi i podług Kluka na Podlasiu pod Cyranow ein. Fl. dan. lab. i s5.

4. *Pierwiosnka Łyszcak*, P. Auricula: foliis obopatis, carnosis, integerrimis P. subcre/tatis [margine farinosis p. ciliolatis}; umbella erecta; calycibus farinosis.

Liście przewrotno-iałowate, mięsiste, całe lub nieco karbowane, czasem po brzegach mączaste lub drobno-rzą-

sowate; baldaszek prosto-stoiący; kielichy mączaste. Roślina obca, alpińska; w ogrodach dla wczesnych kwiatów pospolicie uprawiana, w niezliczone co do koloru i wielkości rozrodziła się odmiany. Lód otwarłem niebem bardzo się dobrze utrzymuje. *Jacq. Fl. Austr. tab. 415.*

108. ANDROZACE, ANDROSACE.

1. *Androzace największa*, A. maxima: foliis oblongis, dentatis; infolucris calycibusque fructiferis, ma. vi. 71is, dentatis, filiosiusculis.

Liście korzeniowe na około głąbika ułożone, podługowate, ząbkowane; pokrywa ósilkowa, od szypułek baldaszka dłuższa; kielichy owocowe, wielkie, ząbkowane, kosmate; korony białe, w gardzieli żółte. Rośnie na Podolu. Bess. *Jacq. Fl. Austr. tab. 331.*

a. *Androzace długo-szypułkowa*, A. elongata: foliis oblongis, sub dentatis; ramis patentibus; umbellae radiis elongatis; corollis calyce angulato brevioribus.

Liście podługowate, ząbkowane; głąbików wiele z jednego punktu wychodzących, rozłożystych; szypułki szczególne, czyli promienie baldaszków, długie, prawie głąbikom równe; korona od kielicha kątownego krótsza. Rośnie na polach suchych na Podolu. Bess. *Jacq. Fl. Austr. tab. 330.*

3. *Androzace północna*, A. septentrionalis: foliis lanceolatis, scabris, dentatis; umbellae radiis strictis, elongatis; corollis calyce superantibus; lobis ovatis, integris.

Liście lancetowate, szorstkie, ząbkowane; głąbik pojedynczy lub kilka razem, wzniesiony, szorstkawy, promienie baldaszka długie, proste; korony białe, w środku żółte, od kielicha większe, kłapy jajowate, całe. Rośnie na Podolu. Bess. *Flor. dan. tab. y.*

109. CZERWIENIEC, ERYTURAEA.

1. *Czerwieńec Serdecznik*, E. Centaurium: caule simpliciter, tetragono; foliis oblongis, acutis, subtrineriis; floribus fasciculato-corymbosis, bracteatis; tubo corollae calyce excedente.

Lodyga łokciowa i wyższa, zielna; dwudzielną, wielokwiatową, 4ścienną; liście podługowate, ostre, 3nerwowe; kwiaty wązkowato-baldaszkogronowe, przysadkami opatrzone; rurka korony różowej, od kielicha dłuższa. Rośnie na łąkach i polach. *Fl. dan. tab. 6ty.*

2. *Czerwieńec galezisty*, E. ramosissima: caule ramosissimo: tetragono; foliis ovato-oblongis, subtrineifolii,

glabris; floribus fasciculato-corymbosis, elracteatis; tubo corollae calycis laciniis subaequantur.

Lodyga 2-3calowa, gałęzista, 4ścienna; liście jajowo-podługowate, nie wyraźnie 3nerwowe, gładkie; kwiaty wązkowato-baldaszkogronowe, bez przysadek; rurka korony podziałkom kielicha równa. Rośnie na łąkach i na polach suchszych. *Englis. bot. lab. 458.*

110. HOTTONIA, JOTTOYA.

1. *Hottonia błotna*, H. palustris: floribus Perticillatis, pedunculatis; internodiis aequalibus; corolla calyce excedente; foliis pectinato-mullifidis.

Liście, na części lodygi w wodzie zanurzonej, okrągowe, grzebieniasto-dielne; część nad wodę wzniesiona naga, na niej okółki kwiatów szypułkowate, szypułki wielokwiatowe; kwiaty blado różowe; korona od kielicha większa; międzykolanka nit nabrzmięte. Rośnie w rowach i wodach stojących. *Flor. dan. tab. 48y.*

111. BOBREK, MENYANTHES.

1. *Bobrek trzylistny*, M. trifoliata: caule basi repente; foliis erectis, ternatis, oblongis, serratis; racemis nudis.

Lodyga naga, u spodu pochwami liściosyemi pokijta, ścielająca się; liście wzniesione, ogonkowate, troiste: listki gładkie, podługowate, piłkowane; grona kwiatów blado-różowocli nagie. Rośnie na łąkach bagnistych. *Flor. dan. tab. 541.*

112. WILTARSIA, KILLARSIA.

x. *Wiltarsia grzybienkowa*, V. nymphoides: foliis cordato-orbiculatis, repando-integerrimis; floribus umbellatis; corollis semi-nibusque eiliatis.

Liście sercowato-okrągławe, gładkie, obłączysle, zupełnie całe, po wodzie pływające; kwiaty żółte, baldaszkowe korony i nasiona rzasowate. Rośnie w wodach stojących. *Flor. dan. tab. 33p.*

113. Powóy, CONVULVUS.

1. *Powóy polny*, C. arvensis: caule polubili; foliis sagittato-hastatis, glabriusculis; pedunculis folia superantibus; calycibus obtusis.

Lodyga słaba, wiciąca się; liście sztrzałkowato-oszczepowate, prawie gładkie; szypułki nacyjściej jednokwiatowe od liści dłuższe; kielichy tępe; korony zewnątrz na złożo

liści czerwono-paskowate, wewnątrz białe. Rośnie wszędzie na polach. *Flor. dan. tab. 45g.*

2. *POWÓY W I C I S Z Y*, C. *Sepium: foliis sagittatis, acutissimis; auriculis truncatis; bracteolis acutis, calyce aculo longioribus; pedunculo 4-angulo, petiolum superante.*

Lodyga słaba, wiiąca się; liście strzałkowate, ostre; liśzka ucięte; przysadki kwiatowe ostre, od kielicha ostrego dłuższe; szypułka 4kćalna, iednokwiatowa, od ogonka dłuższa; kwiaty białe. Rośnie w lasach i zaroślach wilgotnych około Niemna i w Trockiej;]. *Flor. dan. tab. 458.*

1 L 4. BR. EKOT, Ilr OSCYAMUS.

1. *lilekot brunatny*, II. *Scopolia: foliis petiolatis, o-ralo-oblongis, integerrimis; floribus axillaribus, pedunculatis, nutantibus; corollis campanulatis subtruncatis.*

Lodygi soczyste, łokciowe; liście ogonkowate, iaiowo-podługowate, zupełnie całe; kwiaty międzylistne, czerwono-brunatne, wewnątrz żółtawe, dzwonkowate, ucięte, zwisłe. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Bess. *Hjurm. flor. Genu. fasc. a /.*

2. *lilekot pospolity*, H. *niger: foliis sessilibus, semi-decurrentibus, ocato-oblongis, sinuato-dentatis, pilosiusculis; floribus subsessilibus; corolla reticulata.*

Lodyga prosta, gałężista, kosmata; liście bezogonkowe, prawie zbiegające się, iaiowato-podługowate, buchtowano-ząbkowane, włosiste; kwiaty krótko-szypułkowe, w kłos listny ułożone; korona żółtawa, fioletowo-siatkowata. Rośnie wszędzie około wsi i na dziedzińcach. &Engl• *bot. tab. 5<j i. jl. agrestis Kit.: lodygą niedzielną, liśćmi prawie gładkimi, kwiatami więcej białawemi kłosa niefoi inuiącemi, od blekotu pospolitego odznacza się.*

3. *lilekot bład*, H. *pallidus. foliis a.mplexicaulibus, oblongis, sinuato-pinnatifidis, pilosis^ floribus sessilibus; corollis unicoloribus-*

Bardzo do pospolitego podobny, odznacza się: korzeniem rocznym i kwiatami żółtejni bez żył siatkowatych. Rośnie na Podolu. Besser.

n 5. Tyrutf, NICOTIACA.

I. *Tytuń pospolity*, N. *rustica: foliis ora/is, integerrimis, petiolatis; calyce obtuso; corolla hypocrateriformi, laciniis obtusis.*

Lodyga łokciowa; liście iaiowate, zupełnie całe, ogonkowate; kielichy tępe; korona żółto-zielona, tacowata, klapy tępe. Roślina począłkowie obca, teraz we wszystkich wiejskich ogrodach pospolita. *Plenck. lcon. ojjic. tab. 100.*

Pospolicie *Bakunem* zwany. *N. rugosa*: z liśćmi iaiowatemi, wielkieini, pomarszczonemi, ciemno-zielonemi, ogonkowatemi, pod nazwiskiem *Korbaczu* w Litwie jest znaiomy. *N. asiatica* czyli tyłuń turecki, odznacza się: liśćmi dolnemi iaiowatemi, górnemi sercowatemi, z obu stron włosistemi; klapami korony tępemi sztyletowatemi.

2. Tyłuń ukraiński, *N. glutinosa*: *foliis cordalis, petiolatis, glutinosis; floribus racernosis secundis; calycibus corollistjue ringentibus.*

Łodyga i-ałokciowa, na grona wielokwiatowe podzielona; liście sercowate, ogonkowate, z obu stron włosiste; kielichy dwuwargowe; korona żółto-czerwona, od kielicha dwa razy dłuższa: rurka krzywa, włosista, dzwonkowata; kłapy korony złożone, ostre. Początkowo z Ameryki.

3. Tyłuń mullański, *N. Tabacum*: *foliis oblongo-lanceolatis acuminatis sessilibus; inferioribus decurrentibus j fance corollae subinjlala: limbi laciniis acuminatis.*

Łodyga i 2łokciowa; liście podługowato-lancetowate kończate, bezogonkowe: dolne zbiegaiące; korona w gardzieli nadęta: kray różowy o klapach kończatych. Początkowo z Ameryki. *Plenc. Icon. ojjić. tab. yg.*

116. DZIEWANNA, VEITNISCUM.

* Liście zbiegaiące.

1. *Dziewanna wielka*, *V. Tli apsus*: *foliis oblongis, tomento'sis, crenatis: inferioribus obtusis, in petiolum attenuatis: superioribus acutis, decurrentibus; racemo spicato, denso; corolla subcampanulata; antheris subaequalibus.*

Łodyga 2łokciowa i wyższa, nie dzielna, prosta, gruba, u góry kątowata, równie iak cała roślina wełnista; liście podługowate, karbowane: dolne tępe, w ogonek zwężone: górne ostre, zbiegaiące; kwiaty złocisto-żółte, w grona kłosowate, gęste, długie, skupione; korona prawie dzwonkowata; główki pyłkowe prawie podobne. Rośnie w borach i na miejscach piaszczystych. *Flor. dan. tao. 63t.*

2. *Dziewanna kończata*, *V. cuspidatum*: *foliis oblongis, subtomentosis, crenulatis: superioribus acuminatis cuspidatis; racemo spicato, composito: Jasciculis florum inferioribus, remotis; corollis planis; antheris disparibus.*

Łodyga od poprzedzającego gatunku niższa; liście mniejsze, podługowate, karbowane, kutnerem rzadkim powleczone, górne ostro-kończate; grono kłosowate, złożone; kupki kwiatów dolne oddalone; korony płaskie; główki pyłkowe różne. Rośnie na Wołyniu i Podolu. *Besser.*

Liście prsyrosło-besogonkowe lub a go nic a wal. o.

3. *Dziewanna wiązkowata*, V. *phlomoides*: *foliis* o-
pato-oblongis, acuminatis, tomejitosi, crenatis: in jrio-
ribus petiolatis; race/ni fasciculis remotiusculis; antheris
disparibus.

Liście iałowate-podługowate, kończate, kutnerowate, kar-
bowane, dolne ogonkowe; wiązki gron odległe; główki
pyłkowe różno-kształtne. Rośnie na Wołyniu i 1'odolu.
Besser.

4. *Dziewanna gęsto-kłosowca*, V. *compactum*: *foliis* o-
patis, dcntato-crenatis, sup.a glabriusculis, subtus to-
nie ntosis: inferioribus petiolatis; Jloribus spicatis; caly-
bus dense lanato-tomcntosis; antheris duabus oblongis

Liście iałowate, ząbkowane, karbowane, z góry prawie
gładkie, pod spodem kutnerowate; dolne ogonkowe; kwiaty
kłosiste; kielichy kutnerowato-welne; główki pyłkowe
dwie podługowate. Rośnie na Podolu. Bess.

5. *Dziewanna mniejsza*, V. *Lychnitis*: *foliis* oblongis,
obsolete crenatis, supra nudiusculis, subtus Jloccosis;
caule paniculato, angulato; fasciculis Jlorum remotiuscu-
lis; staminibus aequalibus.

Lodyga ałokciowa, kątowata, wiechowata; liście podłu-
gowate, niewyraźnie-karbowane, z góry nagie, pod spo-
dem kosmkowate; wiązki kwiatów odległe; pręciki iedno-
stayne. Rośnie na pastwiskach i przy drogach, na Wołyniu
i Podolu. Besser. *Fi. dan. tab. 5Sb'*.

6. *Dziewanna wschodnia*, V. *orientale*: *foliis* orato-
oblongis, crenatis, pillosis, subtus subtomeutosis: inferio-
ribus basi subincisis: superioribus subcorclatis, acutis;
racemis pirgatis, la.ris; fasciculis Jlorum remotiusculis:
laciniis calycinis subulatis; antheris aeualibus.

Liście iałowate-podługowate, karbowane, włosiste, pod
spodem kutnerowate: dolne przy nasadzie prawie nacinane;
górne prawie sercowate, ostre; grona różgowe, rzadkie;
wiązki kwiatów oddalone; podziałki kielicha szydlowate;
główki iednostayne. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Resser.

7. *Dzieipanna czarna*, V. *nigrum*: *foliis* petiolatis, sub-
cordato-opati.s, crenatis, subpubescentibus; petiolis decur-
ren/ibus; caule ramoso, paniculato; staminibus aequa-
libus.

Lodyga prost.o-stoiąca, wiechowata, łokciowa lub wyz-
sza, czerwona; liście ogonkowe, sercowato-iałowate,
omszone; ogonki zbiegające się: korzeniowe sercowate, dłu-
go-ogonkowe: górne prawie bezogonkowe: wszystkie cie-
mno-zielone, siatkowato-żyłowe; pręciki iednostayne, ko-

SP

diukami fioletowemi osadzone. Rośnie wszędzie na polach j około pólów. *Jl. dan. tab. toS8.*

8. *Dziewanna buchtowana*, V. *Rattaria: foliis nudis: radicalibus subsinuatis, inaequaliter crenatis: caulinis tiihcordato-ouatis, acuminatis, dentatis; racemo elongato; pedunculis solitariis; slaminibus uequalibus.*

Lodyga łokciowa, wzniesiona, gałęzista, gładka; liście nagie; korzeniowe bnchtowane, nierówno-karbowane: łodygowe prawie sercowato-iaiwate, kończate, ząbkowane; grona długie; szypułki pojedyncze; pręciki iednoslayne włosami czerwonymi osadzone; kwiaty żółte, czerwono-porysowane. Rośnie na Wołyniu. Bess.

9. *Dziewanna rdzawa*, V. *rubiginosum: foliis oblongis, obi usis, crenatis, nudiuscuhs: radicalibus petiolatis: caule sulcato, paniculato; slaminibus aequalibus.*

Lodyga blisko 2łokciowa u góry gałęzista; liście podługowate, tępe, karbowane, prawie nagie; korzeniowe ogonkowale; pręciki iednoslayne, włosami fioletowemi osadzone; kwiaty zewnątrz rdzawe, wewnątrz czerwono-żółte, W gardzieli fioletowe. Rośnie na Podolu. Bess.

10. *Dziewanna karmazynowa*, V. *phoeniceum: foliis nudiusculis, crenato-dentatis: radicalibus subcordato-oblongis, petiolatis: superioribus oblongis, acutis, minimis: caule simplici, superne glanduloso pi/oso; racemo terminali, laxo; pedicellis solitariis elongatis.*

Liście prawie nagie, karbowano-ząbkowane: korzeniowe podługowate, prawie sercowate, ogoukowale: górne małe, podługowate, ostre; lodyga nie dzielna u góry włosami gruczołkowatemi okryta; grono wierzchołkowe, rzadkie; szypułki pojedyncze, długie. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Bess. i około Brześcia. *Jacq. flor. Austr. t. 125.*

II7. WLEr.OSŁ, PoLF.M oJS'Uil.

1. *7l'ic los il błękitny*, P. *coeruleum: foliis pinnatis, glabris, multiugis; foliis oblongo-lanceolatis; floribus erectis.*

Lodyga prosta, łokciowa; liście pierzaste, gładkie, wielo-parowe; listki podługowato-lancetowate; kwiaty prosto-stoiące, błękitne. Rośnie w zaroślach. *Fl. dan. tab. 22J.*

118. PŁOMYK, PULOX.

1. *Jłomyk wiechowaly*, Ph. *paniculata: foliis cordato-lanceolatis, margine scabris; caule laeui; corymbis panicula/i.s; laciniis calycis cuspidatis, corollae rotundalis.*

Lodygi 1 ^łokciowe; liście sercowalo-lancelowate po brzegach szorsłkie; baldaszkogrony wiechowate; podziałki

kielicha ostro-kończate, koron zaś zaokrąglone. Roślina początkowo z Ameryki północnej, dziś w ogrodach pospolita.

lig. BIELCYN, DATURA.

i. *Bielcyn pospolity*, l). Stramonium: *foliis oratis, sinuato-dentatis, glabris; fructibus oratis, erectis, spinosis; spinis subaequalibus, divergentibus; caule herbaceo.*

Łodyga zielna, gałęzista, łokciowa lub wyższa; gałęzie rozłożyste; liście ogonkowate, buchtowano-zębate, gładkie; kielich rurkowaty; korony białe; owoce jajowate, prosto-stojące, cierniami naieżone; ciernie prawie równe, rozłożyste. Początkowo z Azji przez Cyganów przyniesiona, teraz w Europie i Ameryce pospolita. *Fl. dan. tab. 436.*

120. BAHUN, AZALEA.

l. *Bahun czarnomorski*, A- pontica: *foliis oblongo-lanceolatis, ciliatis; pedunculis corymbosis, calycibusque lursutis. corollae infundibuliformis tubo glanduloso-piloso; staminibus exsertis.*

Łodyga łokciowa; liście podługowato-lancetowate, połyskujące się; szypułki skupione; kielichy szorstko-włosiste; korony lekowatej rurka gruczołkowato-włosista; pręciki wystawne; kwiaty wielkie, żółte. Rośnie na Polesiu. *Pallas flor. ross. tab. 6<j.*

121. BARWINEK, FINCA.

l. *Barwinek mniejszy*, V. minor: *caule procumbente, radicante; foliis oblongis; semperverentibus, nitidis, marginibus glabris; pedunculis solitariis; laciniis calycinis lanceolatis.*

Łodygi leżące, korzenie wypuszczają; liście podługowate, trwałe, lśniące się, po brzegach gładkie; szypułki pojedyncze; podziałki kielicha lancetowate; korona fioletowa. Rośnie około Brześcia (Bogusław) na Wołyniu i Podolu. Bess. *Curtis, flor. lond. fasc. 3. tab. 16.*

Barwinek zielny, V. herbacea: *caule ascendente; foliis oblongo lanceolatis, annuis; laciniis calycinis ciliatis; pedunculis solitariis.*

Łodygi zielne, podnoszące się, późno-rozesłane; liście podługowato-lancetowate, roczne, po brzegach równie jak i podziałki kielicha rzasowate; szypułki pojedyncze; kwiaty fioletowe, w gardzieli włosiste. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

122. PsiA\KA, SoLAJfUM.

1. Psianka Kartofla, S. tuberosum: foliis interrupte-pinnatis, pilosis; foliolis basi inaequalibus; corollis 5-angulatis radice tuberifera.

Łodyga łokciowa, u spodu cokolwiek pochyla; liście pierza-tej listki łu.-przemiau nie równe, włosiste; korony Skalne; korzenie bulwami osadzone. Roślina początkowie z Cliili, dziś w niezliczone rozrodzona odmiany, powszechnie w całej się uprawia Europie. *Plenck oj)*, tab. /2/.

2. Psianka Słodkogorz, S. Dulcamara: foliis cordatis, glabris: superioribus auriculato-hastatis; racemis cymosis: caule fruticoso, scandente.

Łodyga u spodu drzewiasta, pnaćca się; liście: dolne sercowale, gładkie; górne oszczepowale; grona baldaszkowate; kwiaty lioletowe lub błękitne; jagoda owalna, czerwona. Rośnie w lasach cienistych, wilgotnych. *Pl. dan. lab. 6oy.*

3. Psianka pospolita, S. nigrum: foliis oi-atis, basi attenuatis, repando-undulatis, subpubescentibus, ramis angulatis; pedunculis umbellatis.

Łodyga zielna, rozłożysta, katowała; liście iaiowate, u spodu zwezne, oblaczysto-fahsle, cokolwiek kosmate; gronka poboczne, baldaszkowate, zwisle; kwiaty białe, jagody "czarne. Rośnie wszędzie w ogrodach i na polach, na gruntach tłustszych. *Pl. dan. tab. 46o.*

4. Psianka żółta, S. flavum: foliis ouato-oblongis, angulato-repandis, glabriusculis; ramis angulato-dentalis, strigosis; pedunculis umbellatis.

Łodyga zielna, kątowato-ząbkowana, zgrzeblowata; liście iaiowato-podługowate, oblaczysto-kąiowate. gładkie; kwiaty baldaszkowate; jagody światło-poniarańczowe. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

123. MIECHUNEK, PIISALJS.

1. Miechunek pomarańczowy, Ph. Alkekengi: foliis ovalis . acutis, subintegerrimis, pubescentibus; floribus solitariis pedunculatis • calyce demum colorato; radice repente.

Korzenie trwałe, ścielące się; łodyga blisko łokciowa; liście iaiowate, ostre, całe, cokolwiek kosmate; kwiaty brudno-białe, pojedyncze, szypułkowate; kielichy w początkach zielone, małe, później obszerne, pomarańczowe, jagodę okrągłą szkarłatną zawierające. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Bess. *Plenck. offic. tab. m4.*

1A4. POKRZYK, *Amor A.*

1. Pokrzyk lekarski, A. Belladonna: *herbacea; foliis oblongis, utrinque attenuatis, integerrimis, glabriusculis; pedunculis unijloris, mutantibus.*

Korzeń trwały; łodyga zithia **złokciowa**, Sdzielna; liście podługowate, z obu stron zwężone, zupełnie całe, gładkie; szypułki boczne iednokwiatowe, zwisłe; kielich po rozwinięciu się iagody otwarły, gwiazdkowaty; korona brudnoczerwona, u spodu żółtawa, czerwono-żyłkowata; iagoda wielkości wiśni, okrągła, spłaszczona, czarna, lśniąca się, sokiem fioletowym napelniona. Roślina lekarska początkowie z Europy środkowej. *Flor. dan. tab. 5j8.*

1 25. NIKANDRA, *JSICAWDRA*.

i. *Ni Lan dra miechu nkowata*, N. physalodes: *foliis oblongis, sinuato-angulatis, dentatis, glabris.*

Łodyga **alokciowa**, gałęzista, kątowata; liście buchtowano-kątowate, ząbkowane, naprzemianległe, gładkie, po ogonku zbiegające się; szypułki z boku ogonków, pojedyncze, iednokwiatowe, nagie; kielich iaiowaty, u spodu wycięty, osłro-5kątny, u góry głęboko-5dzielny; podziałki sztrzałkowato-iaiowate; korona błękitnawa, tępo Sklapowa. Roślina z Ameryki północney, w ogrodach raz zaprowadzona sama się zasiewa.

1 26. WICIOKRZEW, *LYCIUM.*

1. *Wiciokrzew lancetowaty*, L. barbarum: *foliis lanceolatis, alternis; ramis dependentibus; gemmis spinescentibus; calycibus lateraliter fissis; staminibus subexsertis.*

Krzew 3-4łokciowy; gałęzie rozłożyste, zwisłe; pąki w kolce zamieniające się; liście lancetowate, naprzemian ułożone; kielichy 2-3wrębne; pręciki, kraiovi koron brudno-fioletowych, równe. Roślina z Europy połndniowej, prędkim wzrostem, gałęziami długiemi, do okrywania altan przydatna. *Schkuhr. Handb. tab. 46'.*

1 27. ŻYLENIEC, *SAM OI. r/S.*

1. *Zyleniec błotny*, S. Valérandi: *foliis omnibus obovatis, obtusis; floribus racemoso-corymbosis; pedicellis medio bractealis; calycibus obtusiusculis-*

Łodyga kilko-calowa; liście wszystkie przewrotno-iaio-watf-; tępe; kwiaty groniasło-baldaszkowe; szypułki po śrótnui przysadkami opatrzone; kielichy iaiowate, tępawe; kwiaty białe. Rośnie w okolicach Grodna, na hakach mokrych. *Gilib. Flor. dan. tab.*

IAS. LOBELJA, LOBELIA.

I. *Lobelia Dortmanna*, L. *Dortmanna*: *foliis radicalibus aggregatis, lineari-teretiusculis, obtusis, glabris, bincitlaribws\ scapo subaphyllo, apice racemoso\ capsulis deintim erectis.*

Korzeń trwały, włóknisty; liście przy korzeniu skupiotie, równowążko-okrągławe, łepe, gładkie, wewnętrzna próżność •ła dwie części podzielona; głąbik okrągły iłokciowy; kwiaty groniasle, prawie iednostronne, zwisie; korona mleczna; torebki pozniej wzniesione. Rośnie na brzegach ieziro o dnie czyslein, piasczystem. *Fl. dan. tab. 3g.*

129. ZDBWA, PIYTEUH A.

1. *Zerwa okrągła*, Ph. *orbiculare*: *capitulo multifloro, bracteato; foliis: radicalibus ouato-oblongis, crenatis, petiolatis: caulinis lineari- lanceolatis, sessilibus, subserratis; bracteis lanceolatis, abbrevuiatis.*

Łodyga .^łokciowa, wzniesiona, niegałęzista; liście: korzeniowe iaiowato-podługowate, karbowane, ogonkowate; łodygowe równowążko-laucetowate, bezogonkowe; główki wielokwiatowe, przysadkami królkiem, laucetowatemi opatrzone; kwiaty lioletowe. Rośnie na łakach suchych w okolicach Grodna (*Gilib•*) i na Wołyniu i Podolu. Besser.

2. *Zerwa kłosowata*, Ph. *spicatum*: *foliis: inferioribus cordato-ouatis, oblongis, duplicato-serratis, petiolatis: summis lineari— lanceolatis, sessilibus; floribus spicatis; bracteis linearibus, co roli ani excedentibus.*

Łodyga nie gałęzista, łokciowa; liście: korzeniowe sercowato-iaiowate, podwóyno-piłkowaue, dlngo-ogonkowe; łodygowe równowążko-lancetowate, bezogonkowe; kwiaty w kłosy gęsie, długie, walcowate ułożone; przysadki równowążkie, od korony żółtawey dłuższe. Rośnie w lasach i zaroślach. *Fl. dan. tab. 36-2.*

5. *Zerwa biaława*, Ph. *canescens*: *foliis subcanescentibus, margine scaberimis: inferioribus oboratis, crenato-serratis: superioribus lanceolatis, subintegerrimis; floribus arillaribus, fasciculatis, subsessilibus.*

Łodyga 4-łokciowa, u spodu leżąca albo cała pochyła; liście, równie iak i cała łodyga drobnemi włosami pokryte, po brzegach szorstkie: dolne przewrotno-iaiowate, karbowano-piłkowaue: górne, lancetowate, prawie całe; kwiaty międzylistne w wiązki bezogonkowe ułożone; korony błękitnawe. Rośnie na Podolu. Besser.

* *Liście gładkie; kwiaty groniaste lub wiecliowate.*

1. *Dzwonek okrągło-liści, C. rotundifolia!* *foliis: radicalibus subrotundis, serratis, marcescentibus: caulinis linearibus, integerrimis; jloribus subpaniculatis; laciniis calycinis subulatis.*

Łodyga pochyła, nie gałęzista, łokciowa; liście gładkie: korzeniowe prawie okrągłe, piłkowane, więdnące: łodygowe równowazkie, zupełnie całe; kwiaty wiecliowate, małe, błękitne lub fioletowe; podziałki kielicha sztyłkowate. Kośnie w zaroślach pagórkowatych. *Fl. dan. i. 8ff.*

a. *Dzwonek rozpięchły, C. patula: caule ingulato, simplici, aspero; Joliis: radicalibus oblongis, obtusis, crenatis: superioribus lanceolatis; panicula diffusa; laciniis calycinis lanceolatis, denticulatis, limboque corollae patulis*

Łodyga wzniesiona, kątowata, chropawa; liście: korzeniowe podługowate, tępe, karbowane: górne lancetowate; wiecha rozpięchła; podziałki kielicha lancetowate, znakowane; kray korony błękitno-fioletowej otwarty. Rośnie wszędzie na polach i w zaroślach *Fl. dan. t.*

3. *Dzwonek falisty, C. Kapnnculus: caule teretiusculo, simplici, basi pubescente; foliis: radicalibus oblongis, undulatis, crenatis, pilosiusculis: superioribus lanceolatis, integerrimis; panicula patula, race/nosa; laciniis calycinis subulatis, sub integerrimis; limbo corollae erecto.*

Łodyga okrągła, szorstka; liście liaprziemianległe, przewrotno-iaiwate, długie, faliste, karbowane, włosiste: górne lancetowate, zupełnie całe; wiecha otwarta, skupiona; podziałki kielicha sztyłkowate, prawie całe; kray korony błękitnej prosty. Rośnie w okolicach Grodna (Gilibert) i na Ukrainie i l'odolu Resser

4 *Dzwonek brzoskwioliści, C. persicifolia: caule teretiusculo, simplici; foliis lineari-lanceolatis, elongatis, sessilibus, subintegerrimis, nitidis; racemo terminali; corolla patula.*

Łodyga okrągła, nie gałęzista, i-2łokciowa; liście równowazko-laiicelowate, odległe, z rzadka piłkowane: korzeniowe podługowato-przewrotno-iaiwate, w ogonek zwężone; kwiaty błękitne, wielkie, groniaste, korona otwarta. Kośnie w lasach i zaroślach. *Fi dan tab. to8y.*

5. *Dzwonek lilioliści, C. lilifolia: foliis lanceolatis, utrinque attenuatis, sparsis, cauleque simplici, glabris; flombus racemoso-paniculatis; nectarium cylindricum pistillum ambiens.*

Łodyga nie dzielna, 2łokciowa, gładka; liście rozrzucone, lancetowate, z obu końców zwężone: łodygowe piłkowane: górne węższe, ostro-piłkowane; kwiaty wiechowato-groniaste, błękitne lub białe, zwisłe; miódnik walcowaty słupek u spodu obeymujący. Rośnie w lasach w okolicach Grodna (Gilibert) i na Wołyniu i Podolu. Bess. *Jacq. flort. schbn, /II tab. 335.*

Kosmate tub szorstkie; kwiaty graniaste lub wiechowate.

G. *Dzwonek szerokoliści, C. latifolia: caule simplicissimo, piloso; foliis ovato-lanceolatis, acutis, subsessilibus, duplicato-crenato-serratis, utrinque pubescentibus; floribus racemosis, terminalibus, erectis j laciniis calycinis serrulatis.*

Łodyga łokciowa lub wyższa, nie gałęzista, włosista; liście dolne wielkie, iaiowo-lancetowate, ostre, prawie bezogonkowe, podwójno-karbowano-piłkowane, z obu stron cokolwiek kosmate; kwiaty groniaste, fioletowo-błękitne, wierzchołkowe; szypułki wzniesione; podziałki kielicha piłkowane. Rośnie w lasach, w okolicach Grodna i nad Dubisą. *Fl. dan. tab. 85.*

7. *Dzwonek iednostronny, C. rapunculoides: caule simplicis, deorsum hispido; foliis inferioribus subcordato-obovatis, inaequaliter serratis, asperis; floribus racemosis, terminalibus, secundis, nutantibus; calycibus reflexis.*

. Korzeń szeroko ścielący się; łodyga prosta, włosami tęgiemi, krótkietni, na dół obróconemi osadzona; liście: dolne iaiowo-sercowate, nierówno-piłkowane, szorstkie; górne iaiowo-lancetowate, ząbkowane; kwiaty groniaste, wierzchołkowe, iednostronne, zwisłe, fioletowo-błękitne; podziałki kielicha odfięte. Rośnie wszędzie w zaroślach. *Fl. dan. tab. -/3aj.*

8. *Dzwonek bonoński, C. bononiensis: caule tereti, foliis subcordato-obovatis, serratis, subtus incano-pilosis j racemo paniculato, terminali; pedicellis patentibus; calycibus subreflexis; stylo exserto.*

Łodyga obła; liście sercowato-iaiowate, piłkowane, pod spodem podobnie jak i łodyga siwo-włosiste; bukiet, albo grono wiechowate, wierzchołkowe; szypułki otwarte; kielichy mało odgięte; słupek od korony dłuższy. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

9- *Dzwonek szorstki, C. Trachelium: caule angulato, densum foliis calycibusque hispidis, foliis: inferioribus subcordatis, petiolatis: superioribus in petiolum attenuatis; pedunculis arillaribus, trifidis; laciniis calycinis lanceolatis, rectis.*

JOO

Lodyga prosto-stoiąca, kątowata, równie iak liście i kielichy, włosami krótkimi, tęgiemi, na dół obróconemi, osadzona; liście: dolne sercowate, ogonkowate: górne jajowate, w ogonek zwężone, ostro-piłkowane; szypułki międzylistne, 3dzielne; podziałki kielicha lancetowate, proste. Bośnie wszędzie w zaroślach. *Fl. elan. tab. 1 ox(i).*

Szorstkiej kwiaty bezszypułkowe lub skupione.

10. *Dzwonek skupiony*, *C. glomerata*: *caule simplici, angulato, rillosiusculo; foliis: radicalibus cordatis, petiolatis: caulinis oblongis, sessilibus, crenulatis, subtus incano-rillosiusculis; floribus sessilibus, glomerato-cupitatis, involucriatis.* >

Lodyga niedzielna, łokciowa, wzniesiona, cokolwiek kosmata; liście: korzeniowe sercowate, ogonkowate: lodygowe podługowate, bezszypułkowe, drobno-karbowane, pod spodem białowłosiste; kwiaty bezszypułkowe: po trzy w kątach międzyliściowych osadzone: na wierzchu w główkę skupione, pokrywa, opatrzone, Bośnie na łąkach podleśnych i w zaroślach. *Fl. dan. tab. tih8.* Odmiana z kwiatami kielichowymi w okolicach Kowna, z liśćmi pod spodem kutnerowatymi!, z kielichami kosmatymi, w okolicach Krzemieńca znajduje się.

11. *Dzwonek kosmaty*, *C. Cervicaria*: *caule simplici, hispido; foliis lineari-lanceolatis, undulatis, lursutis; floribus glomeratis, axillaribus et capitalis.*

Lodyga prosta, niedzielna, kątowata, szczotkowata; liście równowązko-lancetowate, faliste, szorstkowłosiste; kwiaty błękitne międzylistne, lub na wierzchu w główkę półkolistą skupione; kielich włosami naieżony; kąty korony zewnętrzne rzęsowate. Rośnie na łąkach podleśnych. *Fl. dan. tab.*

**** Kielichów wycięcia poodginane.

J 2. *Dzwonek sybirski*, *C. sibirica*: *caule paniculato, erecto, foliisque oblongis, obtusis. undulato-serratis, calyceque hispidis; floribus erectiusculis.*

Lodyga łokciowa, kątowata, wzniesiona, wiechowata, równie iak liście podługowate, tępe, falisto-piłkowane i kielichy, włosami naieżone; kwiaty błękitne, długie, prawie prosto-stoiące. Rośnie na Wołyniu i Podolu. *Resser. Jacq. Flor. austr. tab. 200.*

131. Suchodrzewka, LON [CERA.

1. *Suchodrzewka pospolita*, *L. Xylost.fum*: *foliis ovatis, acutiusculis, yenosis, utrimque petiolis pubescentibus.*

Krzew blisko łożkciowy; gałęzie popielate; liście naprzeciwległe, łaiowate, nieco osł.re, żółowate, z obu stron równie iak i ogonki międkko-kosmate; szypułki akwiatowe; kwiaty blade żółte; iagody dożrzate czerwone, z sobą połączone. Rośnie wszędzie w lasach. *Fl. dan. lab. 808.*

2. *Suchodrzewka czarna.* L. *nigra: foliis elliptico-oblongis, utrinque rotundatis, glabris; corollis abbreviatis.*

Krzew łożkciowy; gałązki młode czerwone; liście łaiowo lancetowate, młode kosmate, później gładkimi się utaili; szypułki międzylistne, akwiatowe; korona wewnątrz biała, zewnątrz czerwona, nieforemna; iagody 2, odosobnione, czarne. Rośnie w okolicach Grodna. Gilibert. *Jacq. J'lor. austr. tab. Ji4.*

132. SZAKŁAK, BIIAM XVR.

1. *Szakłak ciernisty, R. cathartica: foliis subrotundis, crenulatis, pubescentibus. uenoso-nerosis; pedunculis subaggregatis, unifloris; floribus Afidis, subdioecis.*

Drzewo 6-7łokciowe, gałęziste, cierniste; liście wiązkowate, okrągłowo-łaiowate, drobno-karbowane, omszone, żółowato-nerwiste; kwiaty z tychże samych pąków co i liście, kupkami wychodzące; szypułki iednokwiatowe; kwiaty 5, uayczęściey 4wrębne, zielone; pręcików 4; znamię udzielne; iagody czarne 4ziarnowe. Rośnie w lasach. *Fl. dan. lab. 800.*

2- *Szakłak górny, R. alpina: inermis; foliis elliptico-oblongis, acutis, basi subcordatis, glanduloso-crenulatis, parallelo-venosis; ramis angulatis; pedunculis aggregatis, axillaribus; floribus declinis plerumque Afidis.*

Krzew 5-6łokciowy; liście eliptyczno-podługowate, ostre, przy nasadzie wycięte, gruczołkowato-karbowane, równoległo-żółowate; gałęzie kątowne; szypułki skupione, niędzdistne; kwiaty oddzielnopłciowe, 4dzielne, zielonawe; znamię 4dzielne; iagody czarne. Rośnie w lasach w okolicach Grodna. Gilibert

3. *Szakłak Kruszyna, R. Frangula: inermis; foliis elliptico-oblongis, acutis, l' > enosis, integerrimis, glabris; floribus hermaphroditis, 4-ófidis.*

Krzew łożkciowy lub wyższy, bez cierni; liście eliptyczno-podługowate, ostre, żółowate, zupełnie całe, gładkie; kwiaty obopłciowe, 4-5wrębne, zielonawe; główki ciemno-czerwone; znamię dwudzielne; iagody ciemno-czerwone, a-3-4ziarnowe. Rośnie wszędzie w lasach. *Flor. dan. tab. sj8.*

133. WINOGRAD, *VITIS*.

1. *Vitis vinifera* L. *foliis lobato-sinuatis, nudiusculis*.

Krzew pnący się o liściach klapowato-buchtowanych, nagich. Początkowie z Azji, dzisiaj we wszystkich częściach świata cywilizowanych, w niezliczonych swoich odmianach jest uprawianym.

134. TRZMIELINA, *ERONYMUS*.

1. *Erionoma europaea* L. *foliis oblongo-lanceolatis, crenulato-serrulatis; floribus sub axillis; capsulis aculeatis, glabris*.

Krzew łokciowy; gałęzie gładkie, prawie czworograniaste; liście podługowato-lancetowate, karbowano-piłkowane; szypułki spłaszczone, 3-4-kwiatowe; kwiaty białe, pierwiastkowe 5-pręcikowe, późniejsze 4-pręcikowe; torebki 5-kątne. Gładkie. Rośnie w lasach. *Flor. dan. t. I 108*.

2. *Erionoma glandulosa* L. *verrucosus: foliis oblongo-lanceolatis, argute-glanduloso-serratis; pedunculis filiformibus, sessilibus; diuicatis; floribus subquadrifidis; capsulis obtusis; ramis verrucosis*.

Krzew kilko-łokciowy; gałęzie okrągłe, brodawkami pokryte; liście podługowato-lancetowate, ostro-gruczołkowato-piłkowane; szypułki delikatne, 3-kwiatowe; płasko-rozłożyste; kwiaty 4-5-dzielnie, brudno-czerwone, najczęściej 4-pręcikowe; torebki 5-kątne, gładkie. Rośnie w lasach. *Jacq. Flor., austr. lab.* U nas pod nazwiskiem *Ciwulca* i *Brydziina* znana.

135. FIOLEK, *FIOLE*.

A. oleracea.

1. *Fiole odorata* L. *stolonifera; foliis reniformi-cordatis, crenatis, pubescentibus; calycibus obtusis; petalorum laminae subaequalibus*.

Rozłogami opatrzone; liście nerkowato-sercowate; karbowane, omszone; kielichy tępe; korony fioletowe; blaszki płatków prawie równe. Rośnie na łąkach suchych i pagórkach. *Flor. dan. tab. 30y*.

2. *Fiole prasiensis* V. *sua vis: stolonifera; foliis reniformi-cordatis, crenatis, pubescentibus; calycibus obtusis; petalis; superioribus 4, angustioribus, longioribus; inferiori emarginato*.

Podobny poprzedzającemu, różni się: ogonkami dłuższymi; gęstszą kosmatością; płatkami czterema górnymi dłuższymi, dolny zaś wycięty. Rośnie na Podolu. *Besser*.

3. *Fiolch błotny*, V. *palustris*: *foliis reniformibus, obsolete crenatis, utrinque glabris; calycibus calcareque obtusis.*

Liście nerkowate, nieznacznie-karbowane, z obu stron gładkie; kielichy i ostroga tępe; kwiaty bezwonne, bladobłękitne, niekiedy prawie białe, żyłkowate. Rośnie na łąkach wilgotnych. *Flor. elan lab. S3.*

4. *Iioleń kosmaty*, V. *hirta*: *foliis profunde-cordatis, oblongis, crenatis, petiolisque pilosiusculis j calycibus obtusis; petalis emarginalis.*

Szypułki korzeniowe; rozłogi krótkie; liście podniesione; głęboko-sercowate, podługowate, karbowane, równie iak i ogonki włosiste; kielichy tępe; płatki wycięte. Rośnie na wzgórkach. *Flor. dan. lab ffitS. V. collina. Besser.,* kwiatami wonnemi od tego gatunku odznacza się.

5. *Fiolek polny*, V. *campestris*: *foliis cordato-oblongis, crenatis, pubescentibus; calycibus obtusis; petalis la teralibus .!'u b im berbibus.*

Podobny do poprzedzającego: liśćmi podługowatemi, mniej kosmatemi; kwiatami czerwonawemi, wonnemi; płatkami boczniemi bez włosów, odznaczaiać się. Rośnie na Podolu. Bess.

** *Lodygami opatrzone.*

6. *Fiolek piaskowy*, V. *arenaria*: *caule simplici, pubescentle; foliis subcordato-onatis, crenulatis, subtus discoloribus; stipulis glanduloso-serratis; calycibus acutis; calcare sacculo.*

Lodygi nie dzielne; liście prawie sercowato-iałowate, drobno-karbowane, pod spodem blade; przysadki gruczołkowato-pilkowane; kielichy ostre; ostroga nadęta, nieforemna. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Bess. *f. glauca M Ji.*

7. *Fiolek dziki*, V. *canina*: *caule adscendente, subramoso; foliis cordato-oblongis, crenatis, subtus glabris; stipulis lineari lanceolatis, serratis; calycibus acutis.*

Lodyżki okrągłe, z iedney strony płaskie, u spodu leżące, wierzchy podniesione; liście sercowato-podługowate, karbowane, pod spodem gładkie; przysadki równowązkolancetowate, pilkowane; kielichy ostre; kwiaty bladobłękitne; bezwonne. Rośnie na pagórkach. *Sturm. flor. germ. fasc. a-*

8. *Fiolek dwukłapowy*, V. *lancifolia*: *caule erectiusculo; foliis cordato-oblongis, crenulatis, pi/osiusculis; stipulis lanceolatis, dentatis; calycibus acutis; calcare emarginato, bilobato.*

Lodyżki wzniesione; liście sercowato-podługowate, karbowane, drobno-włosiste; przysadki lancetowate, ząbkowane; kielichy ostre; ostroga aklapowa. Rośnie na Podolu. Besser.

9. *Fiolek górny*. V. *montana*: *caule simplici, triquet. ro;*
foliis cordato-oblongis, crenulatis, glabriusculis; stipulis
inciso-dentalis; floribus caulinis, apetalis; calcare. obtusissimo.

Lodygu nie' dzielna, blisko -łokciowa, Iróygraniaśla 5
 liście serc.owalo-podługowate, karbowane, gładkie; przy-
 sadki długo-ząbkowane; kwiaty bledo błękitne; ostroga tępa.
 Rośnie na wzgórkach wilgotnych około Grodna [Gilibert) i
 na Wołyniu. Besser.

io- *fiolek dwoisto-kwiatny*. V. *mirabilis*: *caule ramoso,*
diffuso; foliis reniformi-cordatis, cucullatis, crenatis, gla-
briusculis; stipulis lanceolatis, subintegerrimis, floribus
radicalibus, pedunculatis, corollulis: caulinis apetalis.

Liście niekowiato-sercowate: młodsze kapturkowato-zwi-
 nione, karbowane, gładkie; przysadki lancetowate, gładkie;
 łodyżki 3kałne, kilkocolowe; kwiaty: korzeniowe koronami
 bledo-błękitnymi opatrzone, wonne, szypulkowate: łod)rgo-
 we bezpłatkowe Rośnie wszędzie w lasach. *Fl. dan. t. /o 45.*

11. *Fiolek Irzylolorotny*. V. *tricolor*: *caule angulato,*
diffuso; foliis ovato-oblongis, crenatis, glabriusculis; sti-
pulis lyrato-pinnatifidis.

Lodyga kątowata, gładka, gałęzista; liście iaiowato-po-
 długowate, gładkie, karbowane; przysadki lirowalo pierza-
 sto-dzielne; kwiaty o płatkach dwóch górnych fioletowych,
 dolnych żółto-fiolelo wycli, lub zupełnie żółtych, rozmaicie kre-
 sowatych: wielkie, gdy roślina na gruncie tłustym się znajduie,
 małe zaś, ledwo od kielicha większe, żółte, w roślinie na
 polach chudych znajduiącey się: która to odmiana, *V. cir-*
pensis Murr. iest zwana. Z wielkimi kwiatami pospolicie
 Brat z Siostrą albo *Braciszki*, z małemi zaś kwiatkami,
Maślakami są nazywane.

1 36. JNiEcir.nrFK, IKPATIENS.

1. *Niecierpek Czyścił*, /. *Nolitangere*: *foliis oblongo-*
ellipticis, inaequaliter dentatis, mucronatis, flaccidis; cal-
care incurro floribus breriori.

Lodyga łokciowa, soczysta, gałęzista, gładka; liście po-
 długowato-eliptyczne. nie rów no-ząbkowane, sztyletow ate,
 słabe; ostroga zagięta, od kwiatów krótsza; szypułka wie-
 lokwiatowa; kwiaty żółte, wiszące; torebka walcowata gdy
 dożrzeie, za małcm wzruszeniem ze sprężystością się otwiera.
 Rośnie na miejscach wilgotnych, cienistych. *Flor. dan.*
tab. j83.

\2RJ. PAWI NI EC, JASIOWE.

1. *Pawiniec pospolity*, .1. *montana*: *foliis linearibus,*
acutiusculis, utidulalis, hispidis; pedunculis solitariis e-
longatis.

Łodyga prosta, szorstko-włosista, liście równowązkie, cokolwiek ostre, faliste, szorstko-włosiste; szypułki pojedyncze, długie; kwiaty w główki ułożone, białe. Rośnie wszędzie na gruntach jałowych, *Flor. dan. tab. 3ty.*

138. PORZECZKA, *RIBISS.*

1. *Porzeczka górna*, *R. alpinum*: *foliis trifidis, incisis, subtus nitidis; bracteis flores superantibus.*

Krzew dwulokciowy, gałęzisty, bez kolców; liście **zwę-** bne, nacinane, pod spodem lśniące się; grona prosło-stojące; przysadki od kwiatów dłuższe; jagody czerwone, słodkawe. Rośnie w okolicach Grodna (Gilibert) i w okolicach Rosień pod wsią Żcymagoła, w lasach. *Fl. dan. tab. yóti,*

a. *Porzeczka pospolita*, *R. rubrum*: *racemis pendulis, glabris; bracteis abbreviatis; floribus planiusculis; foliis cordatis, obovatis, dentatis, subtus pubescentibus.*

Krzew 2-3lokciowy, gałęzisty; liście sercowate, 5kłapowe, ząbkowane, pod spodem kosmate; grona zwisłe, gładkie; przysadki krótkie; kwiaty gładkie, zielono-żółtawe; płatki przewrotnie-sercowate; jagody w dzikich stalecznie czerwone, kwaśne, w kultywowanych niekiedy cieliste lub białe. Rośnie w lasach wilgotnych. *Flor. dan. tab. 56y.*

3. *Porzeczka Smrodzyna*, *R. nigrum*: *racemis pendulis, floribusve campanulatis, pubescentibus; pedunculo liliari unijloro; foliis obovatis, serratis, subtus resinoso-punctatis.*

Krzew 2lokciowy, gałęzisty, rozłożysty; liście 5kłapowe, piłkowane, pod spodem gruczołkami żółtawymi osadzone, woniejące; grona zwisłe; kwiaty dzwonkowate, czerwone, równie jak i szypułki kosmate; szypułka przy nasadzie grona iednokwiatowa; jagody czarne, słodkie. Rośnie w lasach z gatunkiem podobnym. *Flor. dan. tab. 556.*

4. *Porzeczka Agrest*, *R. Grossularia*: *aculeatum; pedunculis bracteatis; foliis obtusis lobatis, utrinque pubescentibus; aculeis ramorum trifidis. reetis.*

Krzew niski, kolczysty; szypułki przysadkami dwiema albo pojedynczą opatrzone; liście tępo 3kłapowe, z obu stron kosmate; kolce gałęzi 3dzielne, proste; jagody gładkie lub kosmate. Dwie są odmiany znakomilsze, od Linneusza za gatunki oddzielne mianem: Agrest gładki, *R. Uva-crispa*, o jagodach gładkich, przysadce iedno-lisłkowej; i Agrest kosmaty, *R. Grossularia*, o jagodach kosmatych, przysadkach alisłkowych. Obie te odmiany rosną na pagórkach suchych. W ogrodach, wraz z bardzo licznymi od-

lofi

mianami, wielkością, farba, i t. d. odznaczającemi się, są utrzymy winie.

13C). BLUSZCZ, TIEDERA.

I. *Bluszcz pospolity*, H. *Helix: foliis angulato-lobalis, lucidis, floralibus ovatis, acuminatis, teriosis; umbellis erectis.*

Krzew pnący się; liście trwałe, skórkowate, 3-5kątne lub 3-5klapowe, lśniące: pod kwiatami iaiowate, kończate, żyłowate; baldaszki prosło-stojące; płatki zielonawe; iagody czarne, niączaste. Rośnie w lasach w okolicach Szczuczyna, w puszczach preóskich (X. Jundziłł). i w lasach około Średnika, Relowa, na Żmudzi. *Fl. dan, tab. 4 ozy.*

140. LENIEĆ, TJTESJUM.

1. *Lenieć Inianoliści*, Th. *Linophyllum: foliis linearilanceolatis, nervosis; racemis paniculatis, Joliosis; pedunculis bracteatis; fructibus globosis.*

Łodyga tęga, prosta, około łokcia wysoka; liście równowążko-lancetowate, nerwiste; grona wieciliowate, lislne; szypułki u góry dwiema przysadkami opatrzone; kielich ódzielny, biały; owoce kuliste. Rośnie na miejscach wyniosłych. *Eng. bot. lab. nA-f. Th. intermedium Schrad. Sc/ikuhr JJand. 1. ói •*

2- *Ireniec bezprzysadkou-y*, Th. *ebractcatum: caule simpliciusculo, foliisque linearibus, glabris, racemo basi monophylo; pedicellis ebractealis; fructibus oualis.*

Łodygi prosło-stojące, nie dzielne, łokciowe; liście równowążkie, gładkie, bezogonkowe; górne długo-ogonkowate; przy nasadzie liścia na ogonku są osadzone kwiaty Królko-szypułkowe. Rośnie z poprzedzającym gatunkiem.

R Z A D D W U S Ł U V JC o w Y.

141. TOIEŚĆ, ASCTEPIAS.

ii *Toieść syryyska*, A. *syriaca: caule simplici; foliis elliptico-oblongis, acutiusculis, subtus uiloso-tomentosis; umbellis nutantibus.*

Łodyga 2łokciowa i wyższa; liście eliptyczno-podługowate, cokolwiek zaostrome, pod spodem kosmato-kutnerowate; baldaszki prawie kuliste, zwisłe; kwiaty czerwone, pachnące. Roślina począłkowie z Syryi, dla ozdoby kwiatów w ogrodach się utrzymuje. *Plenck. ojic. tab. 205.*

1. *Oljóynik* *pospolity*, C. *Viricetoxicnm* : *erectum* ; *foliis cordato-cblongis, acuminalis, ciliatis; pedunculis corymbosii; r.orollis glabris; corona obtuse-loba/a.*

Łodyga prosta, łokciowa, ze dwóch stron linią włosów osadzona; liście sercowato-podługowate, kończate, po brzegach drobno-włosiste; szypułki baldaszkogronowe; korony białawe, gładkie; wieniec tępo-Sklapowy. Rośnie na miejscach suchych gliniastych. *Fl. dan. lab.*

1. *Goryczka wązkoliścia*, G, *Pneurnonanlhe*: *corollis ofidis, campanulatis; caule simplici, pauci/loro; foliis sublinearibus, obtusis.*

Łodyga 4łokciowa, prosto-słoiąca, nie dzielna, 4kątna; liście naprzeciwległe, równowązkie, tępe; korony dzwinkowate, fałdowane, 5wrębne, ciemno-błękitne, na fałdach zielonawe. Rośnie na łąkach podleśnych. Na miejscach tłustszych, wilgotnawych, liście ma szersze, a łodyga do li łokcia dochodzi wysokości. *Fl. dan. t. 26g.*

u. *Goryczka krzyhowa*, G. *crnciata*: *caule compresso, ascendente; calycibis sessilibus, arillaribus, congestis, bractealis, 4dentati\$; dentibus laciniis corollae intercedentibus, i/ti/ii; foliis oblongis, 3nerviis, connatis.*

Łodyga n spodu leżąca, 4łokciowa, obosieczna; liście krzyżowe, podługowate, 3nerwowe, pochwo-zrosłe; kwiaty ukółkowale lub międzylistne, krółko-szypułkowe, przysadkami opatrzone; kielichy 4zębe; korony maczugowatowate, 4wrębne, w gardzieli nagie; zęby pomiędzy podziałkami korony 2wrębne, podziałki blado-błękitne, przy nasadzie zielonawe. Rośnie w zaroślach pagórkowatych. *Jacq. Flor. austr. t. 3ya.*

3. *Goryczka rzęsowata*, G. *ciliata*: *caule flexuoso, angulato • calycibus subsolitariis, terminalibus, laciniis corollae fimbriatis; foliis lineari-lanceolalis.*

Łodyga kilko-calowa; liście i ównowązko-lancetowate; kwiaty błękitne, pojedyncze, wierzchołkowe; korony Iręsilowato-nacięte, 4wrębne, podziałki przy nasadzie gruczołkami półkieżycowatymi, żółtawymi, oznaczone. Rośnie na 1'udolu. *Bess. Jacq. Flor. austr. t.*

4. *Goryczka polna*, G. *campestris*: *caule ramoso, fooso, inultifloro; laciniis calycis exterioribus maximis; corollae campanulalae, Afidae fauce aperla, barbata; foliis oblongis, neruosis.*

Łodyga prosto-słoiąca, 4łokciowa, listna, wielokwi*-

towa; liście podługowate, nerwiste; kwiaty skupione, błękitne; kielicha dwie podziałki od innych większe; korony dzwonkowate, 5wzrębne, gardziel otwarta, włosista. Piśnie na polach odłogiem leżących. *Fl. dan. lub. 36j.*

5. *Goryczka łukowa*, G. Amarella: *caule ramoso, folio so : pedunculis axillaribus; laciniis calycinis aequalibus; corollae 5idae, hypocrateriformis, laciniis patentibus; foliis lanceolatis.*

Łodyga kilko-calowa, 4kątna, listna; liście lancetowate; szypułki międzylistne; podziałki kielicha równe; korony 5wzrębne, fioletowe, łacowate, podziałki otwarte, gardziel włosista. Roślina co do liczby podziałek i ich kształtu iako i kształtu liści bardzo odmieniająca się, ztąd się powtórzyły odmiany za gatunki uważane: *G. germanica*, o podziałkach iaiowatych, liściach iaiowo-lancetowatych, gałęziach od międzykołek dłuższych; *G. lancifolia*, o koronach 5-4dzielnych, liściach lancetowatych. Rośnie na łąkach wznioślejszych. *Flor. dan. lab. 3u8. Slurm Germ. fasc. u3.*

144. SWERCIA, *Sr KUTIA.*

i. *Swercia trwała*, S. perennis: *foliis radicalibus ovatis, utrinque attenuatis, nervoso-venosis; pedunculis corymbosis, tetragonis; laciniis corollae oblongis lanceolatis, acutis, nervosis.*

Łodyga łukciowa, prosto-stoiąca, gładka, mało-listna; liście prawie wszystkie korzeniowe, iaiowate, ogonkowate, z obu stron zwężone, nerwisto-żyłowe; szypułki 4kątne w kształt kłosa albo baldaszkogrona skupione, przysadkami opatrzone; przysadki iaiowate, całe; korona szaro-błękitna, oddzielna; podziałki lancetowe, ostre, nerwiste; przy nasadzie podziałek gruczołki rurkowate, włóknisto-podzielone. Rośnie na łąkach torfowych. *Jucq. Ti. austr. t. 543.*

145. WIETIIZNIK, *ERYNGIUM.*

1. *Wietrznik szerokoliści*, E. plarium: *foliis inferioribus cordato-ovalibus, crenatis, planis; superioribus 5jidis, ciliato-spinulosis; involucris paleis, pinnatifidis; paleis integris, cuspidatis; caule simpliciusculo, superne colorato.*

Liście dolne sercowato-owalne, karbowane, płaskie; górne 5wzrębne, ciernisto-rzłosowate; pokrywki otwarte, pierzasto-dzielne; plewy całe ostro-kończate; łodyga nie dzielna, u góry równie iak główki, niebiesko-zafarbowana. Rośnie w okolicach Grodna (Gilibert) i na Wołyniu i Podolu. Resser. *Jacq. Fi. austr. t. 3<) / E. pusillum (Gilibert)*, zdaie się bydz odmianą tylko tego gatunku.

ioc)

2. *Tietrznik polny*, E. *campeslre*: *foliis radicalihus nubternalis, lobis pinnalijidis, laciniis ovalis: caulinis auriculatis • J/oribus paniculatis • infoluc.ris lineari-lanceolatis, capilula superantibus; paleis subulatis.*

Łodygi łokciowe; liście: korzeniowe troisle, o klapach czyli listkach pierzasło-dzielnym, po ogonku zbiegających, podziałki listków iałowate: łodygowe uszkowate, uszkami łodygę obeymują; kwiaty wiechowale; pokrywy równowężko-lancetowate od główek dłu-Asze; plewy osadnika szydłowale. Bośnie na Wołyniu i Podolu. Besser. *Jacij. Fl. austr. t. ióó.*

146. ZANKIET,, SAN ICH LA.

1. *Zankiel lekarski*, S. *europaea*: *foliis radicalibwr, simplicibus, palmatis; lobis trijidis, inciso-serraiis • Jlosculis omnibus sessilibus.*

Łodyga prosla, Jłokciowa; liście: korzeniowe, liczne, dłoniasLo-podzielone, klapy 3wrębne, nacięto-piłkowane; łodygowe pod baldaszkami osadzone, głębiey podzielone, ząbkowane; baldaszki: ogólne długo-szypułkowale, gałązkowate: szczególne kuliste; kwiaty bezszypułkowe. Piosnie w zaroślach cienistych. *Fl- dan. lab. s83.*

147. JARZMIANKA, ASTR AIR TI A.

1. *Jarzmianka wiejsza*, A. *niaior*: *foliis radicalihus 5lobis; lobis 3Jidis, acutis, deniatis • inuolucris lineari-lanceolatis, integerrimis.*

Łodyga Jłokciowa i wyzsza; liście korzeniowe 5kłapowe; klapy 3wrębne, ostre, ząbkowane; pokrywy równowężko-lancetowate, zupełnie całe, białozielonawe, tiioczzerwone; kwiaty różowo-białe, lub białe, skupione. Bośnie na Wołyniu i Podolu. Bess. *Schkuhr. Hand. t. 60.*

148. PRZEWIERCIEŃ, BUPLEUMIM.

1. jPrzewiercie?! *okragłoliści*, B. *rotundifolium*: *iiwo-lucro tinifersali nuli o, parliolibus ovato-oblongis, mucronatis; foliis subroiundo-oi-atis, perfolialis; caule erecto.*

Łodyga łokciowa, prosto-stoiąca; pokrywa ogólna o, szczególne 3-5iislkowe, iałowato-podługowate, sztyletowate; liście okrągławo-iałowate, przerosłe. Bośnie na polach około Grodna (Gilibert) i na Wołyniu i Podolu. Bess.

2. *Przewiercień sierpowaty*, P. *ialcatum*: *inuolucro ntrocjue peniaphyllo, acuto; foliis: radicalihus oblongis, peliotatis: caulinis lanceolato-linearibus; caule Jlexuoso.*

Łodygi pogięte i-2łokciowe; pokrywy ogólne i po-

krywki 5listkowe, ostre; liście: korzeniowe, podługowate,
ogniikowate: łodygowe lancetowaLo-równowazkie; kwiaty
żółte. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Bess. *Jacqu. Flor.*
austr. t. 158.

3. *Przewiercień wązho-li&ci*, C. *innceum: caule erecto,*
•panic. ulalo; foliis lineariibus, cn. ipidatis, amplexicaulibus;
infolucro sub3phyllo; inuolucellis óphyllis, lineariibus, uni-
bellas aequantibus.

Łodyga wzniesiona, wiechowata; liście równowazkie,
ostro-kończate, łodygę obeymniające; pokrywy trzy-pokry-
vki Slistkowe: listki równowazkie, baldaszkom wyrówny-
•wiające. Rośnie około Kamieńca Podolskiego. Bess. *Jacqu.*
Fl. austr. tab. 256.

14<). BIEDRZENIR C , PiMrINELLA.

1. *Biedrzeniec iednakoliści*, P. *magna: foliis omnibus*
pinnatis: foliolis oblongis, sublobatis, serratis, nitidis.

Łodyga bruzdowana, i-łokciowa, gładka; liście wszy-
stkie pierzaste: listki podługowate, klapowate, piłkowane,
lśniące się, wierzchołkowe 3klapowe. Rośnie w zaroślach.
Flor. dan. tab. 105.

2. *Biedrzeniec pospolity*, P. *Saxifraga: foliis pinnatis;*
foliolis: radicalibus subopalis: caulinis angustioribus,
lanceolato-linearibus.

Łodyga łokciowa, gładka; liście pierzaste: listki w ko-
rzeniowych prawie łaiowate, w łodygowych wązkie, lan-
cetowato-równowazkie: baldaszki przed rozkwilnieniem zwi-
słe. Rośnie wszędzie na łąkach suchych. *Schkuhr Hand.*
tab. y8• Odmiana *P. uigra*, łodygami i liśćmi drobno-wło-
sisteni, xównie iak listkami dolnymi łaiowatymi, głęboko-
piłkowatymi, górnymi zaś 3zebami odznaczająca się, razem
x poprzedzającym znajduje się gatunkiem. *Jacqu. Flor.*
austr. tab. 385.

3. *Biedrzeniec modry*, P. *glaucis: foliis decompositis,*
glaucis: foliolis ternatoSparlilis, sublinearibus; umbellis
subdioecis; pedunculis rigidis; fructibus scabris.

Łodyga -łokciowa, gładka, liście dwa razy złożone,
modre: listki troisto-3dzielne, równowazkie; baldaszki czę-
sto rozdzielno-płciowe; szypułki tęgie; owoce szorstkie.
Rośnie na Wołyniu i Podolu. Bess. *Jacqu. Fl. austr. t. 28.*

150. PARKOTEK, TRAGIUM.

1. *Parkotek siwy*, T. *Colmnae: caule tereti, canescente;*
foliis radicalibus subbipinnatis, glabrisculis: foliolis ob-
0 vatis, inciso-serratis; caulinis paucissimis, obsoletis.

Łodyga okrągła, włosisto-siwa; liście: korzeniowe dwa

razy pierzaste, prawie gładkie, listki przefwrotno-iałowate, głęboko-pilkowane; łodygowe nie liczne, mało-znaczne; baldaszki o 8 promieniach równych, bez pokryw i pokrywki; kwiaty białe; owoce kutnerowate. Rośnie na Podolu, Besser.

151. ZEBRZYCA, .SESELL.

1. *Zebrzyca modra*, S. *glaucum*: *caule nodoso, ramotissimo; petiolis uaginantibus; foliis supradecompositis, glaucis: foliolis 3fidis, linearibus, pianin, subdiraricalis; fruclibus glabris-*

Łodyga łokciowa i wyższa, kolankowata, bardzo gałęzista; ogonki w kształcie pochwy łodygę obeymuinice; liście 3razy złożone, modre: listki 3wrębne, równowązkie, płaskie, cokolwiek porozchylane; owoce gładkie. Rośnie nad Bohem. Besser.

2. *Zebrzyca purpurowa*, S. *annuum*: *caule simplici, erecto, striato; petiolis uaginantibus, slrictis; foliis decompositis, erectis: foliolis linearibus, 3partitis, cuspidalis; inuolucello polyptlyllo, sublanceolato, umbellis breuiori.*

Łodyga łokciowa, kresowata, purpnrowo-czerwona; ogonki pochwowate, wyprężone; liście dwa razy złożone, wzniesione; listki równowązkie, 3dzielne, ostro-kończate; pokrywki szczególne wieloliście, lancetowate, od baldaszków krótsze. Rośnie na polach i w zaroślach pagórkowatych w okolicach Grodna (Gilibert), i na Wołyniu i Podolu. Besser. *Jacq. For. austr. lab. 55.*

3. *Zebrzyca żyłowata*, S. *dubium*, *caule laeui, vaginato, striclo, superne ramoso; raginis foliorum la.vis, infimis pendulis; foliis bipinnalis: foliolis linearibus sub3fidis; inuolucris setaceis; unifersali oligo-parlialibus polyphyllis, umbellas aequantibus.*

Łodyga łokciowa i wyższa, równa, pochwowatn, wyprężona, u góry gałęzista; pochwy liściowe wolne, niższe zaś zwiste; liście dwa razy pierzaste: listki łównowązkie, Sklapowe, zaostrome; pokrywki szczecinowate: ogólne niewiele—, szczególne wielo-listkowe, baldaszkom równe. Rośnie na Wołyniu. Besser.

4. *Zebrzyca polna*, S. *campestre*: *caule rigido, superne ramoso; uaginis oblongis, obtusis; foliis decompositis: foliolis linearibus, basi confluentibus; inuolucro unioersali subpolyphyllis; fruclibus canescentibus.*

Łodyga tęga, u góry gałęzista; pochwy podługowate, tępe; liście dwa razy złożone: listki równowązkie, u spodu zrosłe; pokrywa ogólna niewiele-listkowa; owoce włoskami diobnemi pokryte. Rośnie na Podolu Besser.

5. *Zebrzyca Kopr leśny*, S. *hippomaralhrum*: *caule sini-*

*plici, superne nudo; foliis bipinnatis, glaucis: foliolis lineari-
nearibus, Sjidis, acutiusculis; involucellis monophyllis,
peli formibus.*

Lodyga łokciowa, równie jak cała roślina modra, u góry pochwami tylko bez liści opatrzona, liście dwa razy pierzaste, modre; listki równowężkie, zwrębie, zaostrome; pokrywki jednolistkowe, w kształcie kubka baldaszek obeymniające; kwiaty białe; owoce brunatnawe, już równe, już 5 żebrami opatrzone. Rośnie na Podolu. Besser. *Jacq. Fl. austr. lab. i35.*

6. *Zebrzyca pogięta*. S tortuosum: caule sublignoso, striato, raniono, nodoso; foliis bipinnatis, rigidiusculis, abbreviatis: foliolis lineari-
nearibus, acuminatis; umbellis subxillaribus.

Lodyga tęga, iakby drzewiasta, porysowana, kolankowata; liście dwa razy pierzaste, skrócone: listki równowężkie, kończate; baldaszki kątowe. Rośnie na Ukrainie i Podolu. Besser.

102. Snitka, *Siscrr.*

i. *Snitka pospolita*, S. Podagraria: caule sulcato, ramosa; foliis l-ólernatis: foliolis oblongis, serratis, basi inaequalibus, inferioribus binalis.

Lodyga łokciowa, prosta, bruzdowana, gładka; liście 2-3razy troiste; listki podługowate, piłkowane, u spodu nierówne, dolne podwójne. Rośnie w ogrodach i lasach. *Flor. dan. lab. 6yo.*

153. Kiun, *CARUM.*

I. *Kmin pospolity*, C. Carvi: foliis bipinnatis, glabris: foliolis iti/imis decussatis; floribus albis.

Lodyga prosta, kątowata, gałęzista; liście dwa razy pierzaste: listki pierzasło-dzielne, dolne przy nerwie ogólnym krzyżowo-ułożone; kwiaty białe. Rośnie na łąkach suchych i dziedzińcach. *Flor. dan. tab. iog<.*

154. KNIDIUM, *CNI OI UII,*

i. *Knidium łąkowe*, C. Silaus: caule angulato; foliis supradecompositis: foliolis pinnatifidis, laciniis rernotiusculis, iieruosis, subcanalioulatis, cuspidatis; involucro obsoleto.

Lodyga łokciowa i wyższa, kątowata, bruzdowana; liście 3razy złożone: listki górne połączone, pierzasło-dzielne, podziałki oddalone, lancetowate, nerwiste, cokolwiek na nerwie zgięte, ostro-kończate; pokrywki mało znaczne; kwiaty żółte. Rośnie na łąkach. *Jacq. Fl. austr. t. i3.*

1. *Przewłoka deja*, Oe. *fistulosa*: *stolonifera* J *caule* *distuloso*, *simplici*; *foliis*: *radicalibus* *bipinnatis*: *foliolis* *planis*, *cuneatis*, *lobatis*: *caulinis* *pinnatis*, *filiformibus*.

Rozłogi od korzeni w szlamie błotnym rozesłane; łodyga prosta, dęta; liście: doine dwa razy pierzaste, listki płaskie, klinowate, klapowate: łodygowe pierzaste, nitkowate; pokrywa ogólna iednoliścia lub żadna, szczególna z wielu listków krótkich złożona. Rośnie nad wodami na brzegach błotnistych. *Fl. dan. tab. 846*.

2. *Przewłoka Giersz*, Oe. *Phellandrium*: *caule* *ramoso*, *fistuloso*, *sulcato*; *foliis* *sub-opinnatis*: *foliolis* *diaricatis*, *owatis*, *inciso* *dentatis*; *pedunculis* *acicularibus*; *involucro* *nullo*.

Łodyga dęta, gałęzista, rozłożysta; liście wielokrotnie pierzaste: listki rozłożyste, iaiowate, nacięto-ząbkowane; balduszk naprzeciwlistne; kwiaty białe. Rośnie w rowach i nad wodami. *Fl. dan. tab. 154*.

1. *Pietruszka Selera*, A. *graveolens*: *caule* *erecto*, *sulcato*, *ramoso*; *foliis* *pinnatis*: *foliolis* *caulinis* *cuneiformibus*, *incisis*; *umbellis* *lateralibus* *subsessilibus*.

Łodyga łokciowa i wyższa, prosta, bruzdowana, gałęzista; liście dwa razy pierzaste: listki klinowate, nacięte, gładkie, lśniące się; balduszk międzylistne prawie bezszypułkowe. Rośnie nad wodami w okolicach Grodna (Gilibert; i na Wołyniu i Podolu. Besser.

2. *Pietruszka pospolita*, A. *heteroselinum*: *caule* *erecto*, *angulato*, *ramoso*; *foliis* *decompositis*, *lucidis*: *foliolis* *inferioribus* *oblongo-cuneatis*, *3-jido-dentatis*, *superioribus* *lanceolatis*, *integriusculis*; *involucellis* *Jiliformibus*.

Łodyga 2łokciowa, prosta, kątowata, gałęzista; liście dwa razy złożone, lśniące: listki dolne iaiowo-klinowate, gęboko-3zębe, górne lancetowate, prawie całe; pokrywki nitkowate. Roślina początkowie obca, we wszystkich ogrodach pospolita. *Plenck. ojf. t. 2/8*.

1. *Świniak różnoliści*, W. *heterophyllum*: *caule* *difuso*, *ramosissimo*; *foliis*: *radicalibus* *pinnatis*, *foliolis* *subrotundis*, *cuneatis*, *inciso-lobatis*, *serratis*; *caulinis* *lineariformibus*; *involucro* *nullo*.

Łodyga łokciowa, słaba, nitkowata, gałęzista; liście: korzeniowe pierzaste, listki okrągławo-kliowate, nacięto-

klapowate, piłkowane: łodygowe równowążko-nitkowate; baldaszki nagie o 6 promieniach; baldaszki szczególne pokrywkami szczecinowate i opatrzone, liście na polach piaszczystych okół Grodna (Gilibert). *Jactju. flori. vind. lab. tpS*

a. *Świniak Kopr wioski*, M. *Foeniculum: caule superne ramoso; foliis biternatis; foliolis lineari filiformibus, glaucis, pinnatifido-trifidis; involucrellis nullis.*

Łodyga u góry gałęzista; liście dwa razy troiste: listki równowążko-nitkowate, modrawe, pierzasto-dzielno-3wrębne; pokrywki żadne. Roślina z południowej Europy, w ogrodach dosyć często uprawiana. *Jactju. flori. vind. lab. i 3 u. Anet kum segeluni Lin.*

158. KOLASTDHA, *Co RI ATF nu CM.*

I. *Kolandra zwyczajna*, C. *salivnm: foliis clecompositis, nilidis; foliolis linearibus, obtusiusculis; fructibus globosis.*

Łodyga prosta, kresowata, gałęzista; liście dwa razy złożone, lśniące; listki wąskie; ziarna kulisto-okrągłe. Roślina z południowej Europy. Ze wszystkich części odrażliwa. wonie wydaie. *Sturm. Fl. germ. fasc. 3.*

159. ORLIKOWIEC, *SILER.*

I. *Orlikowiec orlikoliści*, S. *aquilegifolium: foliis decompositis, nilidis; foliolis subrotundis, obluse lobatis, crenatis, glaucescentibus; umbellis decoloribus; involucre ulroque nullo.*

Łodyga obła, 2-3łokciowa, kresowata, modrawa poźniej czerwona; liście dwa razy złożone, lśniące: listki okrągławe, tępo-klapowate, karbowane; baldaszki bezfarbie; pokrywki żadne albo niewiele-liście; nasiona porysowane, quia skrzydełkami opatrzone. Rośnie w okolicach Grodna (Gilibert).

160. SZALEŃ, *CICUTA.*

I. *Szałeń iadowity*, C. *virosa: caule tereti; foliis 3pinnatis; foliolis subternis, lanceolatis, acutis, serratis; umbellis oppositifoliis; involucrellis lineari-settceis.*

Korzeń gruby, wewnątrz komórkowaty; łodyga gruba, łokciowa lub wyższa, brózdowana; liście trzy razy pierzaste: listki troiste, lancetowate, ostre, piłkowane; baldaszki nnprzeciwliście, u spodu czerwone; pokrywki lównowążko-szczecinowate; k\ iały białe, iednokształne. Rośnie na miejscach wilgotnych. *Fl. dan. tab. 208.*

). *Mordownik pospolity*, Ae. *Cynapium*: łodyga gładka, nieco kresowata, gałęzista; liście gładkie, ciemno-zielone, dwa razy pierzaste: listki pierzasto-dzielne, zbiegające; baldaszki długo-szypułkowate, płaskie; pokrywki równowazko-lancetowate, otwarte; kwiaty białe; nasiona iaiowate, porysowane. Rośnie wszędzie w ogrodach i między zbożem. Ae. eia/a Uofm• różni się wysokością i promieniami iako i szypułkami szczególnie krótszemi. Ilośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

I
1. *Zebrowi.ee austriacki*, P. *anstriacum*: *foliis bipinnatis* : *folio/is allerne pinnatifidis, oetis, incisis; caule Jistuloso, sulcato ; inoluoero foliaceo.*

Łodyga poiedyncza, prosta, łokciowa i wyższa; liście: korzeniowe obszerne, wielokrotnie-pierzaste: łodygowe bezogonkowe; listki naprzemian pierzasto-dzielne, iaiowate, nacięte; pokrywa liściowata; baldaszek wierzchołkowy o wielu promieniach, kwiaty białe. Bośnie na Wołyniu i Podolu. Jaaju. Flor. austr. lab. i5i.

1. . . . *Th.palustre*: *caule sulcato. ramoso; foliis ternalo-supra-decompositis, erectiusculo-flaccidis: foliolis oppositis, pinnatifidis: lacinulis lanceolato-linearibus, albido-mucronatis.*

Korzeń gruby, wrzecionowaty, nieco podzielony; łodyga 2łokciowa, bruzdowana, gałęzista; liście obszerne, troisłozrazy złożone: listki naprzeciwległe, pierzasto-dzielne: podziałki lancetowato-równowazkie, biało-sztyletowe; baldaszki obszerne, płaskie; szypułki ostro-szorstk; pokrywa wieloliścia: listki lancetowale; kwiaty białe; ze wszystkich części przerwanych sok mleczny płynie. Rośnie nad wodami. Flor. dan. tali. 25y. *Selinum palustre* Lin• *Th. Schiwerekii* Besser, różni się od poprzedzającego gatunku: łodygą u spodu szorstką, niższą; liśćmi szerokimi, podziałkatni liści bardziey oddalonymi, równoległymi, węższymi, tępymi; pokrywkami wyższymi, krótszemi; czasem kwitnienia późniejszym.

1. *Włoczydło mar chwio wate* , C. *daucoides*: *caule siniliciter bifido; ragiriis pilosis j „foliis bipinnatifidis: luci-*

nulis abbrevialis, acutiusculis; umbellis oligocarpis, lifidis; inuolucro nullo.

Lodyga rozłożysta, dwudzielną, kątowatą, porysowaną, włosami naieżoną; liście **2** razy pierzasto-dzielne: podziałki krótkie, zastrzone; pocliwy włosiste; baldaszki nie wielozianne; nasiona podługowate, kolcami haczykowatymi z rzadka pokryte. Rośnie na polach, w okolicach Krzemieńca. Bess. *Jacq. Fl. austr. t. 10j.*

165. MAUCHIEW, DAUCISS.

1. *Marchiew dzika*, D. Carota: *hispidus: foliis 3pinnatis, opacis: foliolis pinnatifidis, laciniis lanceolatis, cuspidatis; inuolucro utroque umbellam subaequante; aculeis rectis, latitudinem fructus aequantibus.*

Lodyga prosta, **2łokciowa**, włosami naieżona; liście 3 razy pierzaste: listki pierzasto-dzielne, podziałki lancetowate, ostro-kończate; spód ogonków liściowych nerwisty; baldaszki kwitnące, płaskie, później wklęsłe; pokrywy baldaszkom wyrównywalące; kwiaty białawe; kolce proste, szerokości owocu. Rośnie w zaroślach i na łąkach suchych. *Fl. dan. I.* *Marchiew ogrodowa* jest odmianą tego gatunku.

166. TORILIS.

1 T. Anthriscus: *strigosa; caule erecto, ramoso; foliis bipinnatis: foliolis oblongis, inciso-serratis, terminali elongato; inuolucris maximis.*

Lodyga zgrzeblowata, i-łokciowa, bruzdowana; liście **2** razy pierzaste: listki podługowate, nacinano-piłkowate, wierzchołkowe długie; baldaszki proste, o wielu promieniach włosistych, baldaszki szczególne gęste, gładkie; pokrywy bardzo małe; kwiaty białe albo czerwone; owoc mały, iaiowaty, szczecinami, o końcach fioletowych, nastroszony. Rośnie na Podolu. Besser. *Jacqu. Flor. austr. tab. 'j-61.*

2 T. arvensis: *scabra; caule diffuso, ramoso; foliis bipinnatis: foliolis ovatis, inciso-pinnatifidis, serratis, extremo elongato; inuolucro nullo.*

Szorstka; lodyga gałęzista, rozpierzchła; liście **2** razy pierzaste: listki iaiowate, nacinano-pierzasto-dzielne, piłkowate, wierzchołkowe długie; pokryw braknie; baldaszek 3-4; baldaszki szczególne półkuliste, skupione, o pokrywkach /Ustnych, sztylowatych; kwiaty białe; nasiona, zewnętrzne naieżone kolcami członkowatymi, wewnętrzne zaś szorstkie tylko. Rośnie na Podolu. Besser.

3 T. ucranica: *caule cispereo, erecto, dichotomo;*

fomo ; *foliis bipinnatiji. dis, ' lariniis lineari-lanceolaLi.s,*
aflite-serralis ; inuolucro polyphyUo , membranaceo; inuo-
luce/lis mnbellidas subaequantibiis.

Łodyga 4łokciowa, szorstka, prosto-stoiąca, adzielną; liście 2 razy pierzasto-dzielne: podziałki równoważko-lancetowate, ostro-piłkowane; pokrywa błonkowata, wieloliścia, pokrywki baidaszkonie wyrówny waiące. Rośnie na Ukrainie. Besser.

167. OLEŚNIK, *ATHA AIS TA.*

1 *Oleśnik górny, A. Libanotis: caule śnienio; foliis bipinnatiji. dis: foliolis inciso-pinnatiji. dis, injimis decussatis ; laciniis lanceolatis.*

Łodyga kątowata, brózdowana, kosmata, gałęzista; liście 2 razy pierzasto-dzielne: listki nacięto-pierzasto-dzielne, dolne krzyżowe: podziałki lancetowate; baldaszki gęste, półkuliste; kwiaty białawe; nasiona kosmate. Rośnie na łąkach suchych i w zaroślach. *Jacau. Flor. austr. lab. 3ps.*

JC8. ŁONNIK, BUBOIF.

1. *Łonnik goryszoliści, B. peucedanifolins : caule glahro , folioso ; faginis truncalis, rigidis; foliis 3ternatis: foliolis liuearibus, elongatisslrclis; umbellis termiualibus multijidis; inuolucellis connalis.*

Łodyga gładka, jistna, tęga; liście 3 razy troiste: listki równoważkie, długie, wyprężone; baldaszki wierzchołkowe wielo-dzielne; pokrywki zrosłe. Rośnie na Podolu. Besser. *Seseli peucedanifolium. Bess.*

169. MARCHEWNIK, MYRRHIS.

1. *Marcliewnik wonny, M. arumatica: caule inferne Jlrto , geniculiś turgidis; foliis tematis, subbipinnatis, hirsutiusoulis: foliolis basi inaequalibus, oblongis, serratis; iiwolucris subnullis; infolucellis penlaphyllis, ciliatis, rejlexis • stylis persistentibus.*

Łodj'ga 2łokcio\va, okrągła, porysowana u góry gładka, przy nasadzie kosmata, czerwono-plamista; liście troiste, prawie 2 razy pierzaste: listki **iaiwato**-podługowate, u spodu nie równe, piłkowane; pokrywki żadne lub niewieloliście; pokrywki 51istkowe, rząsowate, odgięte; kwiaty białe; owoce słupkami zakończone. Rośnie w zaroślach. *Jacq. Flor. austr. t. t5o.*

2. *Marcliewnik kudłaty, M. hirsuta: caule hirto; foliis ternalo-decompositis, nudiusculis : foliolis cordalo-o'i'ali••>,*

acutis. pinnatifidis: laciniis oblongis, pinnatifidis, incisoseratis, ciliatis; inuolucellis glabriusculis, reflexis; stylis diuicularis.

Łodyga łokciowa, próżna, na kolankach zgrubiała, czerwona, włosami białymi otoczona, u spodu szorstko-włosa, u góry gładka; liście 2razy troiste, szerokie: listki pierzasto-dzielne, nacięto-piłkowane, rzasowate, pod spodem na nerwach kosmate; pokrywki odgięte, iaiowate, rzasowate; owoce słupkami krótkimi, rozłożystymi zakończone. Rośnie w zaroślach wilgotnych nad JNiewiążą. *Jacq. Fl. austr. tab. 14S.*

3. *Marchewnik bulwowy*, *M. luherosa*: *radice tuberosa; caule maculato, injerne hirto, superne glabro, geniculis tumidis; foliis supra decompositis, glabriusculis: foliolis lineariibus, multifidis; inuolucellis glabris, cuspidatis.*

Korzeń bulwowy; łodyga łokciowa, równa, brunatno-żółta, od korzenia 2-3iniedzykolanka włosami naieżona, wyżej gładka, na kolankach nabrzmięta; liście 3razy złożone, z góry gładkie, pod spodem, na nerwach i ogonkach, włosami z rzadka pokryte: listki równowąskie, wielodzielne; pokrywki gładkie, sztylowate. Rośnie wszędzie w ogrodach i na pastwiskach. *Jacq. Fl. austr. tab. 63.*

4. *Marchewnik pochylony*, *M. temula*: *caule aspero, maculato, geniculis tumidis; foliis subbipinnatis, utrinque hirsutiusculis: foliolis orato-oblongis, incisis, denticulatis; inuolucellis reflexis, ciliatis; umbellis nubilibus, cernuis.*

Łodyga szorstka, iłokciowa, porysowana, czerwona, żółta, przy nasadzie liści zgrubiała; liście 2razy pierzaste, v obu stron szorstko-włosiste: listki iaiowato-podługowate, nacinane, ząbkowane; pokrywki lancetowate, po brzegach i na grzbiecie szorstkie, odgięte; baldaszki przed rozkwitnieniem zwisłe; kwiaty białe. Rośnie w ogrodach i około płotów. *Jacq. Fl. austr. tab. 63.*

170. TRZEBUTA, *CifAEnorn YLL.nur.*

1. *Trzebula ogrodowa*, *Cl. salivuu*: *caule glabro, foliis tripartito-decompositis: foliolis oboatis, pinnatifidis: laciniis obtusiusculis; pedunculis axillaribus, ternis, pubescentibus.*

Łodyga gładka, gałęzista; liście 2razy pierzaste; dolne 3-4razy pierzaste, długo-ogonkowe: listki iaiowate, pierzasto-dzielne, podziałki tępe; baldaszki 3-4promieniowe, u spodu kosmate, międzylistne lub wierzchołkowe; pokrywka o; pokrywki połowiczne, ostre; kwiaty foremne, białe; nasiona lancetowate z dziobem krótkim. Roślina z południowcy Eu-

ropy; w ogrodach pod nazwiskiem Kierblu jest znajoma. *Jacq. Flor. austr. tab. 3go.*

2. *Trzebula leśna*, *Ch. sylvestre*: *caule sulcato, striato, glabro, geniculis lumidiusculis; foliis tripartito-decompositis: foliolis oboatis, pinnatifidis: laciniis oblongis, obtusiusculis, extremis elongatis; umbellis terminalibus; pedunculis glabris.*

Łodyga iłokciowa, brózdowana, porysowana, gładka, kolanka nabrzmięta; liście 3razy pierzaste: listki iaiowate, pierzasto-dzielne, podziałki podługowate, tępe, wierzchołkowe długie; baldaszki wierzchołkowe; szypułki gładkie-pokrywki iaiowate, rzasowate, włosami tęgiemi pokryte-kwiaty białe; nasiona gładkie, lśniące się. Rośnie w ogrodach i zaroślach. *Jacq. Flor. austr. tab. 14g.*

171. CZECHRYCA, *ANTHRISCUS.*

1. *Czechrzyca pospolita*, *A. vulgaris*: *caule laevi; foliis ternato-decompositis: foliolis pinnatifidis, laciniis obtusis, petiolis pilosis; umbellis oppositifoliis; fructibus o-palo - conicis.*

Łodyga prosta, równa, gładka; liście 3razy pierzaste: listki iaiowate, pierzasto-dzielne, podziałki tępe; ogonki włosiste; baldaszki boczne lub wierzchołkowe, ópromienio-we; pokrywka o; pokrywki małe, iaiowate; kwiaty foremne, białe; owoce iaiowato-koniczne. Rośnie w ogrodach i około płotów. *Jacq. Fl. austr. tab. 154.*

172. POTOCZNIE, *SIUJU.*

1. *Potocznic szeroki*, *S. latifolium*: *caule angulato; foliis: submersis bipinnatifidis: foliolis infimis decussatis, pinnatifidis, acuminatis; emersis pinnatis: foliolis lanceolatis: basi inaequalibus, argute serrulatis; umbellis terminalibus.*

Łodyga gałęzista, kątowata, rowkowała; liście: zanurzone 2razy pierzasto-dzielne: listki dolne krzyżowe, pierzasto-dzielne, kończate; liście nadwodne pierzaste: listki lancetowate, u spodu nie równe, ostro-piłkowane; baldaszki wierzchołkowe. Rośnie w wodach niniejszych głębokich i na miejscach wilgotnych, *Jacq. Fl. austr. tab. 66. Drepanoplyllum palustre Hoff.*

2. *Potocznic lancetowaty*, *S. lancifolium*: *caule teretibus, ramoso; foliis: radicalibus subsimplicibus, cordatis: inferioribus pinnatis: superioribus ternatis: foliolis omnibus lanceolatis, argute serratis, acuminatis; fructuum cosis tenuibus.*

Łodyga okrągła, prosto-stoiąca, gałęzista; liście: ko-

rzeniowe sercowate; dolne pierzaste; górne troiste: listki wszystkie lancetowate, ostro-piłkowane, kończate; żebra cienkie. Rośnie na Wołyniu i Ukrainie. Besser.

3. *Potocznic wązkoliści*, *S. angustiolium*: *caule tereti, erecto*; *foliis pinnatis: foliolis, incisis inaequaliter serratis: umbellis pedunculatis, oppositifoliis; infolucro foliaceo*, *subinnatis*.

Lodyga okrągła, wzniesiona; liście pierzaste: listki nacięte, nierówno piłkowane; baldaszki szypułkowe, naprzeciwliście; pokrywa liściowata, pierzasto-dzielna; kielich mały; płatki białe. Rośnie nad wodami. *Fl. dan. t. 6y.*

4. *Potocznic sierpowaty*, *S. Falcaria*: *caule striato; ramis diuergentibus; foliis decursiue pinnatis, glaucescentibus: foliolis linearilanceolatis, argute serrulatis; involucris subulatis.*

Lodyga łokciowa, gałęzista, porysowana; gałęzie rozrzedzone: liście korzeniowe troiste, pojedyncze lub nieforemnie pierzasto-dzielne, modre: listki równowązko-lancetowate, ostro-piłkowane; pokrywy szypułkowe; kwiaty białe; nasiona małe, gładkie, światło-brunatne. Rośnie na polach w okolicach Grodna (Gilbert) i na Wołyniu i Podolu. Bess. *Drepanophyllum Hofman.*

173. PIETRASZNIK, *Cotui*TM.

1. *Pietrasznic plamisty*, *C. maculatum*: *caule glaberrimo, maculato; foliis bipinnatis: foliolis lanceolatis, pinatifidis; involucro utroque polyphyllo.*

Lodyga łokciowa, gałęzista, czerwono-plamista; liście 3 razy pierzaste: listki lancetowate, pierzasto-dzielne; pokrywy i pokrywy wielolistkowe; kwiaty białe. Rośnie w ogrodach i na polach. *Jacq. Fl. austr. tab. 106.*

174. LUCIŚNICA, *LIGUSTICUM*.

1. *Lubiśnik lśniący*, *L. Lovislicum*: *caule tereti, striato; foliis ternato-decompositis: foliolis oblongatis, cuneatis, mucronato-dentatis, coriaceis, subcoriaceis.*

Lodyga łokciowa, obła, porysowana; liście troisto dwa razy złożone: listki przewrotnie jajowate, klinowate, głęboko-ząbkowane, lśniące skórkowate; baldaszki wierzchołkowe, niewielkie; kwiaty żółte. Rośnie na Podolu. Besser.

2. *Lubiśnik biały*, *L. Cervaria*: *caule simpliciusculo; foliis biternatis, rigidiusculis, nitidis: foliolis ovatis, subsessilibus, mucronato-dentatis, inferioribus basi pinnatifidis, laciniis reflexis.*

Lodyga łokciowa, niedzielna; liście 2 razy troiste,

tęgie, lśniące się: listki iałowate, krótko-ogonkowe lub bezogonkowe, osłokończato-ząbkowane, dolne u spodu głęboko nacięte; podziałki odchylone; kwiaty białe zewnątrz czerwone. Rośnie wszędzie w lasach. *Flor. Austr. tab. 6(j). Selinum Scop.*

175. OT.SZENIEC, SELINUM.

I- *Olszeniec rozwarły*, S. *Oreoselinum*: *caule tereti; foliis tripinnalis, petiolis refractis; foliolis remotis, o waliss, inciso-pinnatifidis, diuaticatis, nilidis; inuolucris reflexis*

Łodyga obła, pełna, liłokciowa; liście wielokrotnie pierzaste, ogonki pod kątem prostym osadzone: listki odległe, iałowate, nacięto-pierzasto-dzielne, lśniące się; pokrywki wązko-lancetowate, odgięte; pokrywki liczne, wewnętrzne bardzo krótkie; kwiaty czerwone; nasiona płaskie, okrągłe lub podługowate, o rysach 3 białych, z brzegiem błonkowatym. Rośnie w zaroślach pagórkowatych. *Jacqu. Flor. austr. tab. 6'S.*

176. GORYSZ, PEUCEDANUM.

1. *Gorysz leharshi*, 1'. *officiale: caule tereti, ramoso; foliis quinquies-triparlis; foliolis linearifiliformibus, flaccidis-inuolucro caduco, oligophyllo.*

Łodyga łokciowa lub wyższa, kresowata, miernie gałęzista; liście pięć razy-trzydzielne: listki drobne, wązkie, prawie nitkowate; pokrywka niewieloliścia, opadająca. Rośnie w ogrodach opuszczonych około Grodna. *Schkuhr. Jland. tab. 63.*

2. *Gorysz rossyyski*, P. *ruthenicum: foliis ternatis; foliolis linearibus, nervosis acuminatis, patentibus; inuolucro sub-nullo; fructibus oblongis, solidiusculis; pedicellis longiludine fructus.*

Liście 3 razy troiste: listki równowązkie, ostre, długie; pokrywki i pokrywki bardzo krótkie; owoce podługowate, pełne; szypułki szczególne długości owocu. Rośnie na Podolu. *Besser.*

3. *Gorysz piaskowy*, P. *arenarium: foliis ternato-decompositis: foliolis linearibus, obtusis, rigidiusculis, abhreviatis; inuolucro uniuersali subnullo.*

Łodyga 2-3łokciowa, okrągła, cokolwiek porysowana; liście troisto-dwa razy złożone: listki równowązkie, tępe, tęgie, krótkie; pokrywka ogólna i-2łokciowa: szczególna wielolistkowa, od baldaszka krótsza. Rośnie na Podolu. *Besser.*

1. *Barszcz pospolity*, H *Sphondylium: foliis pinnatis, bijugis, scithro-hirsulis, dentatis: foliolis lateralibus sinuatis, extremo trilobo, palmato, aculiusculo; floribus albidis subdifformibus; fructibus glabriusculis.*

Lodyga ałokciowa, prosta, gałęzista, brózdowana, szorstka; liście troiste, albo o dwóch parach pierzaste, twar-do-włosiste, ząbkowane: listki boczne bniehtowane, wierzchołkowy Sklapowo-dłoniasły, zaostrzony; kwiaty białe, promieniowe od środkowych .-nacznie większe; pokrywy i pokrywki wielo-listkowe, opadające. Rośnie wszędzie na łąkach. *Schkuhr. Hand. t. 6l.*

i. *Barszcz wznkoliści*, U. *angustifolium: foliis decursive pinnatis, subdecussatis, lanceolato-linearibus, subtus asperis; Jtorihus uniformibus, uiridiusculis) fructibus glabris.*

Lodyga ałokciowa, brózdowana, szorstko-włosista; liście zbiegaiąco-pierzaste, prawie krzyżowe: listki równowazkie. pod spodem szorstkie; kwiaty iednokształtne, zielouobiaławe. Rośnie w zaroślach i na łąkach. *Jacq. Fl. austr. tab. i*

3- *Barszcz sybirski*, H, *sibiricum: foliis pinnatis, bijugis: foliolis remotiusculis, sinuato-lobatis, obtusis, utrinaue fructibusque obcordatis, glabris; floribus uirentibus, uniformibus.*

Liście o dwóch parach pierzaste: listki oddalone, buchtowano-klapowate, tępe, z obu stron równie iak i owoce przewrotno-sercowate, gładkie; kwiaty iednokształtne, zielonawe. Rośnie na Wołyniu i Podolu. *Besser.*

1. *Pasternak pospolity*, P. *sativa: caule. sulcato: foliis pinnatis, nitidis, subtus pubescentibus: foliolis oblongis, obtusis, crenalo-denLatis, basi iucisis, extremo trilobo.*

Lodyga ałokciowa lub wyższa, rówkowato-kałowata; liście pierzaste: listki podługowate, karbowano-ząbkowane, przy nasadzie 3dzielne, wierzchołkowy listek 3klapowy. Rośnie na łąkach i w zaroślach. *Fl. dan. t. 1206.*

2 *Pasternak wonieiący*, P. *graveolens: caule simplici, sulcato, pubescente; foliis pinnatis, incanis: foliolis oblongis, obtusis, antice excisis, lobalis; inuolucellis dimidiatis.*

Lodyga łokciowa i wyższa, brózdowana, omszona; liście pierzaste, włosisto-siwe: listki podługowate, z przodu wycięte, klapowate; pokrywa i-alistkowa, opadająca: po-

Jczywki krótkie, połowiczne. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser. *Malabaila Hoff.*

3. *Pasternak Kopr*, P. *Anethum: caule simplici, tereti; foliis decompositis, glabris, glaucis: foliolis lineari-filiformibus, integerrimis.*

Lodyga prosta, gładka; liście wielokrotnie pierzaste, gładkie, modre: listki równowązko-nitkowate; kwiaty żółte; nasiona spłaszczone. Roślina początkowo obca, we wszystkich ogrodach pospolita. *Anethum graueolens L.*

179. LOCZYDŁO, *FERULA.*

1. *Loczydło leśne*, F. *sylvatica: foliis supra decompositis: foliolis setaceis, cuspidatis, inferioribus abbreviatis, appendiculatis.*

Liście 3 razy złożone: listki prawie naprzeciwgle, szczecinowate, ostro koiiczate, dolne krótkie, uszkowate; nasiona przewrotuo-iaiwate. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

2. *Loczydło polne*, F. *campestris: foliis supra decompositis: foliolis linearibus, elongatis, decussato-appendiculatis, catillagineo-serrulatis.*

Liście 3 razy złożone: listki równowozkie, długie, krzyżowo-uszkowate, chrząstkowato-piłkowane. Rośnie ua (J-krainie. Besser.

180. DZIĘGIEL, *AXCELICA.*

1. *Dzięgiel szero koliści*, A. *Archangelica: caule glabro, tereti, striato; foliis bipinnatis: foliolis subcordatis, lobatis, argute-serratis, extremo trilobo; floribus uiridiluteis.*

Lodyga gruba, dęta, 2łokciowa; liście obszerne, 2 razy pierzaste: listki prawie sercowate, klapowate, ostro-ząbkowane, wierzchołkowry 3klapowy; baldaszki gęste, obszerne, koliste; pokrywa opadaiaćca, kilko-liściowa; pokrywki 7-8liściowe; płatki biało-zielonawe. Rośnie w lasach wilgotnych. *Fl- dan. t. 206.*

2. *Dzięgiel pospolity*, A. *sylvestris: caule superne cano-pubescente; foliis bipinnatis: foliolis ouatis, acutis, serratis, basi subbilobis; floribus albidis.*

Lodyga ałokciowa i wyższa, kresowata, u góry siwomszona; liście 2 razy pierzaste: listki ia iwate, ostro-piłkowane, u spodu aklapowe; baldaszki gęste, szczególne półkulisto; pokrywy żadne albo i-2listkowe, szczególne zaś żadne, abo listek szczecinowaty; kwiaty białawe; nasiona szerokiém skrzydełkiem opasane. Rośnie wszędzie w lasach cienistych.

3. *Dzięgiel żółtawy*, *A. ilavescens*: *caule sulcato supeme pubescente; foliis tripartitis, asperis: foliolis oblongis, argute-serratis, oblique iii petiolum decurrentibus.*

Łodyga brózdowana u góry omszona; liście 3 razy pierzaste, szorstkie: listki podługowate, ostro-piłkowane, ukośnie na ogonek zbiegające; baldaszki płaskie, szczególnie zaś wypukłe; pokrywa iednolistkowa opadająca albo żadna; pokrywki z wielu listków szeregocinowatych złożone od baldaszków krótsze; nasiona eliptyczne, żębrowe. Kwiaty zielonawo-żółte. Bośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

4 *Dzięgiel łokowy*, *A. pratensis*: *caule sulcato, glaberrimo; foliis ternato-decompositis, sublus asperis: foliolis subdiferentialis, cordato-ovalis, inaequaliter dentatis: floribus albidis.*

Łodyga u spodu czerwona, i-2łokciowa, niewielolistna, brózdowana, u góry kątowata; liście troisto-złożone, pod spodem szorstkie: listki rozłożyste, sercowato-iałowate, nierówno-ząbkowane, nie parzysty z przyległemi zrosły; pokrywa żadna, pokrywki wielolistkowe, krótkie; kwiaty białawe. Wreszcie do Dzięglu pospolitego podobna. Bośnie na Wołyniu i Podolu. Besser. *Imperatoria palustris*. Besser.

5. *Dzięgiel kątowaty*, *A. carvifolia*: *caule sulcato, acutangulo; foliis ternato-decompositis: foliolis trifido-pinnatis, oblongo-lanceolatis, albidis mucronatis; stylis fructus reflexis.*

Łodyga łokciowa, brózdowana, ostro-kątowata; liście troisto-złożone: listki całe, 3dzielne, lub pierzasto-dzielne, podługowato-lancetowate, białoszylelowate; baldaszki gęste; pokrywy iednolistkowe; pokrywki o listkach wąskich, 5-io; kwiaty białawo-czerwone; słupki a razy od korony dłuższe, odgięte. Rośnie na polach około Grodna (Gilibert) i na Wołyniu i Podolu. Bess. *Jacqu. Flor. austr. iab. i 6.*

181. STARODUH, *JMPEHatojia*.

I. *Starodub Miarz*, I. *Ostruthium*: *caule tereti, glabro, simpliciusculo; foliis ternato-pinnatis: foliolis lanceolatis, lobatis, basi inaequalibus, inciso serratis • vaginis arnplis; floribus albidis.*

Łodyga okrągła, gładka, prawie nie dzielna; liście troisto-pierzaste: listki szeroko-iałowate, klapowate, u spodu nierówne, głęboko piłkowane; pochwy obszerne; baldaszki wierzchołkowe, płaskie; liście pokrywek nie liczne, szeregocinowate. Rośnie na Rusi (Kluk). W okolicach Wiekosz nad Wiudawą, o znajdowaniu się iey upewniano, i na do-

wód korzenie aromatyczne tej rośliny pokazywano. *Schkuhr. iland. t.*

182 BUCIEŃ, *LASERFITUU.*

j. *Bucień szeroko/iści*, L. *latifolium*: *foliis bipinnatis, tiiitiis, coriaceis: foliolis obliijue cordalis, mucronato-dentalis; alit fructuum crispis.*

Łodyga okrągła, kresowata; liście podwójno-pierzaste, lśniące się, skórkowate, listki ukośnie sercowate, sztyletowato-ząbkowane; baldaszki obszerne; baldaszki szczególnie gęste; pokrywki kończące, otwarte lub odgięte; pokrywki podobne albo żadne. Bośnie w lasach. *Jncqu. Flor. austr. tab. <46.*

2. *Bucień trzy klapowy*, L. *trilobum*: *foliis trilernatis, glabris, subtus pubescentibus: foliolis cordalis, trilobis, mucronato-dentalis; inoolucro caduco.*

Liście 3 razy troiste, gładkie, pod spodem omszone; listki sercowate, 3klapowe, szyletowo-ząbkowane; pokrywka opadająca. Rośnie w zaroślach pagórkowatych.

3. *Bucień kosmaty*, L. *pruthenicum*: *caule simpliciusculo, angulato, pilis reflexis; foliis ternato-decomposilis, subtus lursutis: foliolis ovato-lanceolalis, pinnatifidis, laciniis lanceolalis, cuspidatis, uenosis; inrolucris ciliatis, reflexis.*

Łodyga prawie nie dzielna, kątowata, włosami odgiętymi pokryta; liście troisto-21azy złożone, pod spodem szorsko-włosiste; listki iaiowo-lancelowale, pierzasto-dzielne, podziałki lancetowate, ostro-kończące; pokrywki rzasowate, odgięte. Bośnie w okolicach Grodna (Gilibert) i na Wołyniu i Podolu. Besser. *Jacq. FI- austr. tab. / 53.*

183. MĄCZNIK, *CHIEWOFUIUSI.*

* *Liście płaskie, Iaiowate.*

1. *Mącznik strzałkowaty*, C. *Bonus Henricus*: *foliis triangulari-hastatis, integerrimis, planis; spicis composilis, glomeratis, aphyllis, arillaribus terminalibusque.*

Łodygi prosto-stojące, okrągłe, łokciowe i wyższe, u spodu gałęziste, u góry nie dzielne, listne; liście trójkątno-strzałkowate, zupełnie całe; kłosa knpkowato-wieczliowate, bezlistne. Bośnie w ogrodach. *FI dan t. óyp.*

2 *Mącznik trójkątno-liści*, C. *urbicum*: *foliis triangularibits, subdentatis; racemis confertis, strictissimis; seminibus laeuibus.*

Łodyga wyprężona, niedzielna lub gałęzista, kątowata, czerwono-porysowana; liście trójkątne, podługowate, po środku ząbkowane, u góry całe; grona kątowe, gałęziste,

razem wiechę bezlistną formujące. Rośnie wszędzie w ogrodach, i na polach gnoynych. *Fl. dan. t. t < 48*.

3 *Kącznik czerwony*, *C. rubrum*: *foliis rhomboideo-triangularibus, sinuato-dentatis, basi productis, racemis erectis, compositis, foliosis.*

Łodyga prosta, brózdowana. gładka; liście soczyste, równoległoboczno-trójkątne, buclitowano-ząbkowane; grona wzniesione, złożone, listne; kwiaty nakoniec czerwone. Rośnie w ogrodach blisko Grodna (Gilibert) i na Wołyniu i Podolu. Besser. *Fl. dan. t. t < 4g.*

4. *Alącznik mitrowy*, *C. mlirale*: *foliis opatis, basi productis, nitidi*, actUis, dentatis; paniculis ramos is, aphyllis.*

Łodyga gałęzista, rozłożysta, zielona; liście iaiowate, przy nasadzie akątne, lśniące się, ostre, ząbkowane; grona prosto-stojące, składane, bezlistne. Rośnie w ogrodach i około pól.

5. *Mącznik biały*, *C. album*: *foliis ihomboideo-opatis, erosis, postice integris; sttperioribus oblongis, integerrimis; racemis rarnosis crectis, subaphyllis; seminibus laepibus.*

Łodyga prosta, gałęzista; liście czworobocznie-iaiwate, liieforemnie ząbkowane, u spodu całe; górne podługowate, zupełnie całe; grona gałęziste, wzniesione, mało-lub bezlistne; nasion powłoka równa. Rośnie wszędzie w ogrodach i na polach uprawnych-

6. *Mącznik Jigowoliści*, *C. ficifolinm*: *foliis hastato-sinuatis, erosis, postice integris, sttperioribus oblongis, integei ritmis, • setiiiiibns excaato-punctalis.*

Podobna do poprzedzającego gatunku, różni się farbą bardziej zieloną, kątami gałęzi czerwona wami, a mianowicie nasionami dołkowato-kropkowanymi. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Bess.

7. *Mącznik kątowa ty*, *C. J3 bridurn*: *foliis cordatis, recuminatis, angulato-dentatis; racemis paniculatis, aphyllis.*

Łodyga prosta, gładka, gałęzista; liście sercowale, szerokie, wcinano-kątowate; grona wiechowate, bezlistne. Rośnie w ogrodach.

8. *Mącznik modry*, *C. glaucum*: *foliis oblongis, sinuato-repandis, subtus glaucis; racemis glomeratis, aphyllis; caule diij/uso •*

Łodyga pochyła lub leżąca; liście iaiowato-podługowate, bnchtowauo-obłączyste, pod spodem modre; grona główkowate, bezlistne. Rośnie w ogrodach i około pól. *Flor. dan> tab• tt5t.*

9. *Mącznik graniasty*, *C. Botrys*: *foliis oblongis, sinualis, racemisque iniscidulis, pillosis, summis spathulato-lanceolatis, integerrimispaniculis a.tillaribus, aphyllis.*

Łodyga wzniesiona, gałęzista, tęga, 6-8cm dł., włoskami krótkimi osadzona; liście podobnie jak i łodyga włoskie, lipkie, woniejące, podługowate, buchtowane: górne łopatkowato-lancetowate, zupełnie całe; wiechy kątowe, bezlistne. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

10. *Mącznik woniejący*, C. foetidum: foliis oblongis, sinuato-pinnatifidis, glabriusculis; paniculis axillaribus, aphyllis, divaricatis.

Liście podługowate, buchtowane, pierzasto-dzielne, prawie gładkie; wiechy kątowe, bezlistne, rozłożyste. Rośnie na Ukrainie. Besser.

** Liście płaskie, zupełnie całe.

11. *Mącznik mierzliwy*, C. olidum: foliis rhombo-ovatis, incano-pulverulentis; floribus glomerato-racemosis, axillaribus; caulibus diffusis.

Łodyga rozestłana; liście czworoboczno-jałowate, podługowato-szare; kwiaty kupkowato-groniaste, rzedzylistne, lub wierzchołkowe. Rośnie w ogrodach w okolicach Grodna (Gilibert). *Cl. Vulvaria* Lin. Fl. dan. tab. 1

12. *Mącznik wielozarnowy*, C. polypermum: foliis ovato-oblongis, obtusis, mucronatis; cymis axillaribus, aphyllis; caule ramoso.

Łodyga gałęzista; liście jałowato-podługowate, tępe, sztyletowate; podbaldaszkami rzedzylistne, nagie. Rośnie w ogrodach. Fl. dan. tab. 13.

184. SODNIK, *SILSOLA*.

1. *Sodnik miollowaty*, S. scoparia: foliis linearilanceolatis, ciliatis; axillis pilosis; calycibus glomeratis; dentibus acutis, basi demum dilatatis; caule herbaceo, iriocto, ramoso.

Łodyga i-2łokciowa; gałęzie wzniesione; liście równowężko-lancetowate, rzasowate, świdro-zielone; kąty włoskie; kielichy skupione, o zębach ostrych, później u spodu rozszerzonych. Rośnie na Podolu i na Wołyniu Besser.

2. *Sodnik piaskowy*, S. arenaria: foliis linearibus, pubescentibus; calycibus lanatis, obtusis, axillaribus; caule herbaceo, ascendente.

Łodyga zielna, u spodu leżąca; liście równowężkie, omszone; kielichy rzedzylistne, tępe, welniste. Rośnie na Wołyniu. Besser.

3. *Sodnik rozestłany*, S. prostrata: foliis linearibus, incano-pilosis; calycibus sublernis, tomentosis, oborololatis; caule suffruticoso.

Łodyga podkrzewiowa, rozestłana; liście równowężkie, włosisto-siwe; kielichy po 3 osadzone, kulnerowate, prze-

wrotno-iałowate, skrzydełkowate. Rośnie na Podolu. *Jacq. Flor. austr. lab. s t)4-*

4. *Sod/lik alkaliczny*, S. Kali: *foliis carnosis, tereliu-sculis, apice spinosis. cauleque herbaceo aspero ; calycibus subsoHlariis, coloralo- alalis.*

Lodyga łokciowa i wyższa: tęga, gałęzista; gałęzie rozłożyste; liście naprzemianległe, okrągławe, soczyste, z góry równoważone, pod spodem równie iak i lodyga włosami naieżone, kolcem twardym zakończone; kielichy pojedyncze, listkiem błonkowatym, zafarbowanym otoczone; słupek Udzielny. Rośnie na piaskach w okolicach Połongi, i na wzgórkach piaszczystych z tyłu ogrodu botanicznego, gdzie rośnięla zdaie się być z ogrodu przeniesiona.

185. AMARAMI¹, AITARANTHUS.

1. *Amarant botwinkowaty*, A. Blitum ; *glomerulis subspicalis; calycibus oblusis; foliis ovatis, relusis; caule diffuso ; floribus triandris.*

Lodyga gałęzista, rozślana lub pochyla; liście iałowate, tępe, wgłęte; kwiaty główkowato-kłosiste, 3pręcikowe; kielichy tępe. Rośnie na gruntach uprawnych.

2. *Amarant zwisły*, A. caudatus: *glomerulis densis, spicatis, spicis decompositis, pendulis, rubris ; foliis oblongis; floribus pentandris.*

Lodyga łokciowa i wyższa, kupki gęsty kłos formujące; kłosy złożone, zwisłe, czerwone; liście podługowate. Roślina obca w ogrodach wiejskich sama się zasiewa.

186. SPORYSZ, HIZRUARIA.

1. *Sporysz pospolity*, II. vulgaris: *caule prostrato; foliis oblongis, glabris, eiliatis v. hirsutis; glomerulis axillaribus, multifloris.*

Lodyga delikatna, po ziemi rozślana; liście drobne, podługowate, gładkie, rzasowate po brzegach, albol też całekosmate; kwiaty drobne, zielono-żółtawe, w kupki międzylistne wielokwiatowe ułożone. Rośnie' wszędzie na polach. *Fl. dan t- Ssg. II. glabra et hirsulci L.* U nas pospolicie z liśćmi gładkimi tylko się postrzega.

2. *Sporysz siwy*, II. iucana: *caule suffruticoso, prostrato , folisque spathulato-lanceolatis, incano-hirsulis; fasciculis floruni axillaribus, calycibus/ue hispidis.*

Lodyżki rozślane, prawie drzewiaste; liście łopatkowato-lancetowate, równie iak lodyga .włosio-siwe; wiązki kwiatów międzylistne; kielichy włosami naieżone. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

i f;7• WIAZ, Ulm I:S.

1. *JViaz* *pospolity*, U. *campestris*: *foliis basi inaequalibus, oblongis, duplicato-serratis; /loribus subsessilibus, glomeratis, penlanclris; frucLibus glabris*.

. Drzewo wyniosłe; gałęzie cokolwiek kosmate; liście podługowate, podwójno-piłkowane, u spodu nie równe, później szorstkie; kwiaty krótko szypułkowe, czerwone, skupione^ 5-Gpręcikowe; owoce gładkie. Rośnie w lasach. Drzewo ma mianowicie w młodszych giętkie od wieśniaków na więzy do sań, obręcze i t d., używane.

2. *IViqz korkowaty*, U. *suberosa*: */loribus subsessilibus, glomeratis, tetrandris; cortice ramulorum suberoso, alato*.

Drzewo muieysze, z liści do poprzedzającego podobne; kwiaty królko-szypułkowe, skupione, 4pręcikowe; kora, mianowicie gałęzi, gruba, popękana. Rośnie w lasach.

3. *JViqz Brzost*, U. *effusa* \ *foliis basi inaequalibus, oblongis, duplicato-serratis; /loribus pedunculatis, aongestis, pentandris; fructibus ciliatis*.

Drzewo znaizney wysokości, z liści do poprzedzających podobne; kwiaty długo-szypułkowe, 5-8 pręcikowe; owoce rzasowate. Rośnie wszędzie w lasach. U pospółstwa naszego pod nazwiskiem Gąbiny iest znaioma.

R Z A D T R Z Y S Ł U P I O W Y .

188. KALINA, *VIBVRNUM*.

1. *Kalina Hordowina*, V. *Lanlana*: *foliis inaequaliter cordatis, oblongis, obtusis, argute-serratis, supra stellato-pubescentibus, subtus rugoso-uenosis, tomentosis; cymis rarnosis, bracteatis*.

Krzew 5-6łokciowy; liście nie równo-sercowate, podługowate, tępe, ostro-piłkowane, z góry włoskami gwiaździslemi pokryte, pod spodem pomarszczono-żyłowate, kutnerowale; podbaldaszkigaleziste, przysadkami opatrzone; kielich mały; korona biała, otwarta; jagody spłaszczone, czerwone, późnićy czarne. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser. *Jactj. Fl. austr. t. 341*.

2. *Kalina pospolita*, V. *Opulus*: *foliis 3/obis, subcordatis: lobis acuminato dentatis; petiolis apice glandulosis, glabris; /loribus cymosis, radiantibus*.

Krzew 4-5łokciowy; liście 3klapowe: klapy kończatoząbkowane; ogonki przy nasadzie gruczołkowate, gładkie; kwiaty podbaldaszkowe, białe, promieniowe od innych większe, płonne; jagody czerwone. Rośnie w lasach wilgotnych. *Fl. dan. t. 661*. Odmiana ze wszystkimi kwia-

tami płonnemi, *V. O. sterile* zwana, w ogrodach pod nazwiskiem *boule de neige* znaioma.

189. BEZ, *Saitbc/CUS.*

1. Bez *Hebd*, *S. Ebulus*: *caule herhaceo*, *sulcalo*; *foliis pinnatis, lanceolatis, serratis, basi glandulosis, las-ribus*; *stipulis foliaceis*; *cymis 3partitis*.

Lodyga 3łokciowa, zielna, brózdowana; liście pierzaste: lisiki lancetowate, piłkowane, przy nasadzie gruczołkowate, równe; podbaldaszk 3dzielne, przysadkami listkowaleni opatrzone; kwiaty białe; jagody czarne. Bośnie w okolicach Wilna i na Wołyniu i Podolu. Besser. *Flor. dan.* tab. ii56.

2. Bez czarny, *S. nigra*: *caule arboreo*; *pinnulis oblongo-lanceolatis, serrulatis, ulrinque glabris*; *cymis 5partitis, nudis*; *stipulis subnullis*.

Lodyga drewna, 5-6łokciowa, rdzeniem obszernym wypełniona; liście pierzaste: lisiki podługowato-lancetowate,^{4]} piłkowane, z obu stron gładkie; podbaldaszk 5dzielne, przysadkami dwiema szczecinowaleni opatrzone, albo nagie. W ogrodach pospolita, na Wołyniu zaś i Podolu dziko rosnąca. *Fl. dan. t. 545*. Odmiana z liśćmi pierzasto-dzielnymi *laciniata* zwana, w ogrodach często się utrzymuje.

3. Bez koralkowy, *S. raceinosa*: *caide arborescente*; *foliis quinato-pinnalis, glabris*; *foliolis oblongis, acuminatis, serrulatis*; *panicula opata, conferta, nuda*.

Krzew 5-6łokciowy; liście pierzaste, 5listkowe: listki podługowate, kończale, piłkowane; wiecha iaiowata, skupiona, naga; kwiaty żółto-zielonawe; jagody czerwone. Roślina z południowej Europy. W ogrodach pod nazwiskiem Bzu koralkowego utrzymuje się.

190. SUMAK, *BJIUS.*

3. *Sumak perukowaly*, *Rh. Colinus*: *foliis oboratis, integerrimis, glaberrimis*; *paniculae ramis post anthesin pilosis*; *floribus dioecis*.

Krzew 2 3łokciowy; liście przewrotno-iaiowate, cał^e zupełnie gładkie; przysadki wiechy po przekwiluieniu nitkowato-włosisłe, od szypulek dłuższe; kwiaty rozdzielno-płciowe. Rośnie na Podolu. Besser.

191. KJ. OKÓCZKA, *STAPJYLEA.*

1. *Kłokuszka pierzasta*, *S. pinnala*: *foliis pinnatis, Itijugis*.

Krzew G-8łokciowy; liście pierzaste, 51słkowe, nn-przemianległe: liśki iałowate, piłkowane, ostre; grona wierzchołkowe, złożone, zwisłe; kwiaty 2-3słupkowe, dzwonkowate, białe, zewnątrz czerwone; torebki u rzadko 3, błonkowe, nacięte, najczęściej aziarnowe. Rośnie ni Wołyniu i Podolu. Besser.

192. BURAK, *BETA*.

1. *Burak pospolity*, *B. vulgaris*: *radice carnosa; foliis ovalo-oblongis, undulatis, glabris; floribus spicato-glomeratis, bracteatis.*

Korzeń gruby, soczysty, wrzecionowaty, 2letni; lodyga prosta, gałęzista, gładka, rowkowana; liście: korzeniowe szerokie, iałowate, czerwone lub purpurowo-czerwone; górne iałowate, zastrzone; kwiaty kupkowate, w kłosy ułożone, przysadkami opatrzone. Gatunek początkowi obcy, we wszystkich ogrodach pospolity.

RZĄD CZTEROSŁUPKOWY.

IG3. DZIEWIĘCIORNIK, *PARXASSIAL*.

1. *Dziwięciornik pospolity*, *P. palustris*: *foliis radicalibus cordatis; caulinis amplexicaulibus.*

Lodyga delikatna -łokciowa, iednokwiatowa; liście: korzeniowe sercowate: lodygowe, lodygę obejmujące; kwiat wielki, biały; miódniki w kształcie łuszek włoskowato-podzielonych, naprzeciw płatków są osadzone; pomiędzy miódnikami, pręciki naprzeciw działek kielicha, porządkiem ku znamieniu nachylające się. Rośnie na miejscach glistnych. *Fl. dan. tab. 584.*

RZĄD PI^CIOSŁUPKOWY.

IG4. ROSICZKA, *DROSER*.

1. *Rosiczka okrągło-liścia*, *D. rotundifolia*: *foliis orbiculatis, longe petiolatis; petiolis pilosis; scapis rectis, folia triplo superantibus; seminibus arillatis.*

Liście okrągławe, wklęsłe, w ogonek długi zwężone, ze spodu gładkie, z wierzchu równie iak i ogonek gruczkowato-włosiste; głąbiki proste, od liści trzy razy dłuższe; nasiona powłoką siatkowatą pokryte. Rośnie na miejscach błotnistych i na suchych o gruncie torfowym. *Fl. dan. t. 1028.*

2. *Rosiczka długoliścia*, *D. longifolia*: *foliis spathulatis, longjssime petiolatis; petiolis glabris; scapo ascendente, paucifloro, folia paulo superantibus; seminibus nudis.*

Liście łopatkowate, długo-ogonkowe; ogonki gładkie; głąbiaki u szypuła pochylone, nie wielokwiatowe, cokolwiek od liści dłuższe; nasiona nagie. Rośnie na roślach.

3. *Josicza* poślednia, U. *anglica*: *foliis* *sp. aihulatis*, *oblango-lanceolatis*; *petiolis* *glabris*, *folia* *aequantibus*; *scapo* *erecto*, *folia* *dimidio* *superante*; *seminibus* *arillatis*.

Liście łopatkowate, podługowato-lancetowate; ogonki gładkie, liściom równe; głąbiak prosty od liści a raz dłuższy; nasiona powłoczyste. Rośnie wraz z poprzedzającym gatunkiem.

195. *Arundo donax* (L.) A., *ALUKOYANDA*,

1. *Aldrovanda* pęcherzykowa/a, A. *vesiculosa*: *natans*; *foliis* *obovatis*, *apice* *sessilibus*, *basis* *cuneatis*, *setoso-ciliatis*; *pedunculis* *ultrix*, *arillaribus*.

Łodyżka zielna, delikatna, kilko-calowa, pływająca; liście drobne, w okółek ułożone, na wierzchu pęcherzykowate, u spodu klinowate, szczecinowato-rzęsowate; szypułki iednokwiatowe, międzylistne; kwiaty małe, białe. Rośnie w wodach z wolną płynących, w dawnym kanale Ogińskiego.

196. *ZAWCICA* (C), *STATICE*.

a. *Zawcica* Gmelina, S. *Gmelini*: *foliis* *ellipticis* *subtus* *mucronatis*, *scabrisculis*; *scapo* *ramoso*, *pubescente*; *floribus* *dense* *congestis*.

Liście eliptyczne, haczykiem pod spód zagiętym zakończone, gładkie; głąbiak gałęzisty, cokolwiek włosami pokryty; kwiaty gęsto skupione. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

oblongis, *obtusis*, *recurvalo-mucronatis*, *marginibus* *carinatis*, *undulato-crenatis*, *scapo* *ramosissimo*, *erecto*, *glaberrimis*; *floribus* *sparsis*, *secundis*.

Liście gładkie, lancetowato-podługowate, tępe, zakrzywione-szytyłetowate, brzeg chrząskowato-łalisty, karbowany; głąbiak prosty, gałęzisty, gładki; kwiaty rozrzucone, jednostronne. Rośnie na Podolu. Besser.

3. *Zawcica* szerokoliści, S. *latifolia*: *foliis* *oblongis*, *obtusis*, *mucronatis*, *undulatis*, *venosis*, *stellato-hispidiusculis*; *scapo* *ramosissimo*, *diffuso*, *ramis* *hispidis*; *floribus* *spicatis*, *secundis*.

Liście podługowate, tępe, sztyłetowate, faliste, żyłkowate, gwiazdkowato włosami naieżone; głąbiak gałęzisty, chropawy; kwiaty kłosiste, jednostronne. Rośnie na Podolu. Besser.

4. Zawciąg tatarski, S. *tatarica*: *foliis oblongo-lanceolatis*, *mucronatis*, *marginem cartilagineo*, *venosis*, *glaberrimis*; *scapi ramis triquelris*, *glabris*, *diffusis*; *floribus remotis s. culis*.

Liście podługonato-lancetowate, sztyletowate, żyłowane, gładkie, z brzegiem błonkowatym: głabików gałęzie trójkątne, gładkie, rozpięchłe; kwiaty oddalone. Rośnie na Podolu. Besser.

5. Zawciąg głowkowy, S. *Arnica*: *foliis linearibus*, *planis*, *obtusis*, *glabris*; *scapo tereti*, *glabriusculo*; *involucris foliolis exteioribus acutis*.

Liście korzeniowe tęgie, nerwiste, gładkie, tępe, w ogonek równowężko zwężone; pokrywy liści zewnętrzne ostre; głabiki 4kciowe, proste, delikatne, nagie; kwiaty główkowate, fioletowe. Rośnie na piaskach około Niemna. ISchkuhr. lland. tab. 8y.

j 97. L E N, LIN I M.

j. *Len* pospolity, L. *usita tissimum*: *herbaceum*, *annuum*, *erectum*, *glabrum* \ *foliis linearilanceolatis*, *sparsis*; *panícula corymbosa*; *calycibus margine membranaceis*, *acuminatis*; *petalis crenatis*, *calyce triplo longioribus*.

Lodyga delikatna, prosta, gładka, roczna; liście rozrzucone, równowężko lancetowate; wiecha baldaszkogronowa; kielichy z brzegiem błonkowatym, kończące gładkie; płatki karbowane, od kielicha 3 razy dłuższe. Roślina obca powszechnie zasiewana.

U. *Len* kosmaty, L. *hirsutum*: *foliis lanceolatis*, *nerfosis*, *altemis oppositisque*; *caule calicibusque acutis*, *filio suu*.

Trwały; liście lancetowate, nerwiste, naprzemian lub naprzeciwległe; lodyga, równie jak kielichy ostre, włosiasta; kwiaty białe. Rośnie na Ukrainie. Bess Jacq. Fl. austr. tab. 3t.

3. *Leq*, austriacki, L. *anstriacum*: *perenne*, *glabrum*, *erectum*; *foliis linearilanceolatis*, *acutis*, *erectiusculis*; *ramis racemosis*; *pedunculis fructiferis reflexis*; *sepalis obtusis*; *petalis retusis*.

Lodyga gładka, gałęzista, prosta; liście równowężko-lancetowate, ostre, wzniesione; gałęzie groniaste; szypułki owoc noszące odgięte; działki tępe; płatki wgięte czerwone. Rośnie na Podolu. Besser. Jacq. 77. austr. t. 4i8.

4. *Len* wązkoliści, L. *tenuifolium*: *caulibus caespitosis*, *erectis*; *foliis linearisubulatis*, *glabriusculis*, *erectis*; *sepalis lanceolatis*, *acuminatis*, *glanduloso-ciliatis*, *capsulam superantibus*; *petalis mucronatis* (cameis).

Lodygi darniną wyrastające, wzniesione; liście równo-
Wązko-szydłowe, gładkie, wzniesione; działki lancetowate,
kończące, gruczkowato-rzutowe, od torebki dłuż-
sze; płatki sztyletowate, cieliste. Rośnie na 1'odolu.
Resser. Jacq. li. austr. tab. 2 <5.

5. *Len* żółty, *L. flavum* : caule basi sublignoso, angu-
lato ; foliis omnibus oblongo-lanceolatis, obtusiusculis,
piridibus, basi biglandulosis, floribus corymbosis; sepalis
acuminatis, sub serrulatis; petalis basi connatis.

Lodyga kątowa, u spodu drzewiasta; liście wszystkie
podługowato-lancetowate, tępawe, zielone, u spodu dwoma
gruczkowatymi opatrzone; kwiaty baldaszkogronowe; działki
kończące, pilkowane; płatki u spodu zrosłe, Rośnie na
Podolu. Besser.

6. *Len* biały, *L. catbaticum*: caule annuo, superne
dichotomo, glabro ; foliis oppositis, oborcito-oblongis , a-
cutijiscu.il's ; sepalis acutis.

Lodyżki kilka-calowe, delikatne, pod wierzchem dwu-
dzielne, gładkie; liście naprzeciwległe, podługowato-prze-
wrotno-iałowate, cokolwiek ostre, działki ostre. Rośnie na
łąkach i u miedzach między zbożem. Fl. dan. t. 851.

RZĄD WIETOSŁIDKOWY,

198. UicwAr, MYOSURUS.

1. *T/kwap* drobny, *M. minimus*: lodyżka 2-3-calowa; li-
ście równoważkie, całe; szypułki iednokwiatowe, długości
liści; kwiaty żółto-zielone; osadnik nasion później w kło-
sek walcowaty przedłużony. Rośnie na pastwiskach. Fl. dan.
tab. 406.

K L A S S A VI.

SZESĆPRĘCIKOWA, HEKANDRIA.

I. RZĄD JEDNOSŁUWKOWY, MONOOKLJ.

* Kwiaty pochwami opatrzone, podowocowe.

199 *Czosnek*, *Allium*. Korona Oplatkowa, otwarta;
pręciki u spodu płatków osadzone : albo iednokształne, albo
u spodu rozszerzone, albo dwoma ząbkami z boku opatrzone;
torebka 3komórkowa; zarodek odśrodkowy.

** Kwiaty pochwami opatrzone, nadowocowe.

200. *Narcyz*, *Narcissus*. Korona Gdzielna, otwarta, o-
toczka u gardzieli osadzona, rurkowata, o kraiu karbowanym,
ząbkowanym lub klapowatym; pręciki nie równe,
w rurce osadzone; znamię oklapowe; torebka 3koinórkowa.

301. *Śnieguła*, *Galanthus*. Okwiat podwójny, obadwa 3płatkowe; wewnętrzny krótszy, o płatkach wyciętych; pręciki krótkie, na osadniku osadzone; główek wierzchy szczecinowate; torebka 3komórkowa; nasiona ze znaczkiem bloukowalym.

Kwiaty nagie, czyli bezpochwowe.

202. *Śniedek*, *Ornithogalum*. Korona 6płatkowa, otwarta; pręciki na osadniku, xx spodu rozszerzone; torebka 3komórkowa; zarodek osiowy.

203. *Liliia*, *Lilium*. Korona dzwonkowata, 6dzielna, foremna, podziałki u spodu rowkami miodnikowemi opatrzone; torebka o 6 brózdach; łuszczyнки włóknami siatkowatemi połączone; nasiona płaskie.

204. *Tulipan*, *Tulipa*. Korona Oplatkowa, dzwonkowata, u spodu bczmiodnikowa; znamię bezszykowe; pręciki na osadniku.

uo5. *Korona*, *Fritillaria*. Korona 6płatkowa, u spodu dolkiem miodnikowym opatrzona; nasiona spłaszczone, brzegiem blonkowatym otoczone.

206. *Liliowiec*, *Hemerocallis*. Korona 6dzielna, dzwonkowata; pręciki przy nasadzie korony osadzone, pochyle; nasiona kuliste.

207. *Hiacynt*, *Hyacinthus*. Korona Gwrębna; foremna; pręciki w rurce osadzone; iait-cznik 3ma gruczołkami oznaczony; komórki torebek niewielozarnowe.

208- *Safirek*, *Muscari*. Korona kulisto-iałowata lub walcowa, w gardzieli ściągnięta; kray krótki 6zęby.

209. *Scylla*, *Scilla*. Korona otwarta, prawie kółkowa; pręciki równe, u spodu z płatkami zrosłe; nasiona kuliste.

210. *Paięcznica*, *Anthericum*. Korona otwarta, opadająca; pręciki nitkowate, na osadniku osadzone; słupek pochyle; brózdki iaiecznika miodnikowe.

211. *Szparag*, *Asparagus*. Korona Gdzielna, opadająca; pręciki u spodu korony osadzone; główki u dołu wycięte; jagoda 3koinórkowa, niewielozarnowa.

212. *Konwalia*, *Conyallaria*. Korona Gdzielna, rurkowata; pręciki w rurce osadzone; jagoda nadkwialowa o komórkach niewielozarnowych.

**** *Kwiaty hezkoronne.*

213. *Sil*, *Juncus*. Kwiaty plewowe; pręcikóvv 3-6; znamiona 3, pierzaste; torebka 3komórkowa, wielozarnowa.

214. *Luzula*, *Luzula*. Organa kwiatu podobne iak w Sicie; torebka jednokomórkowa, 3łuszczynekowa, 3ziarnowa.

215. *A/er*, *Acorus*. Kolba boczna, walcowata, cała kwiatami pokryta; kielich płatkowaty, 6działkowy; pręciki pod

pręciki koronom prawie równe. Rośnie w okolicach Krzaniuca. *A. uolhyntcum*. Besser.

** Pręciki 3, trzy dzielne; liście obie.

8. *Czosnek szorstki*, *A. vineale*: caule foliisque teretibus, scabris; spatha decidua; staminibus corollam superantibus; umbella bulbifera.

Lodyga okrągła, chropawa, łokciowa i wyższa; liście okrągłe delikatne, szorstkie; kwiaty czerwone, cebulorodne; pręciki od korony dłuższe; pochwa opadająca. Rośnie na Wołyniu. Besser.

9. *Czosnek kropkowany*, *A. guttatum*: caule folioso, tereti; foliis teretibus, glaucis, scabris; umbella capitata, capsulifera; spatha multijida; petalis eriguis, linearibus, acutis, maculatis; staminibus exsertis.

Lodyga okrągła, listna; liście okrągłe, modrawe, szorstkie; baldaszek główkowaty, torebko-rodny; pochwa wielodzielna; płatki drobne, równowązkie, ostre, plinkowate; pręciki wystawne. Rośnie na Podolu. Besser.

10. *Czosnek kulisto-główkowy*, *A. sphaerocephalum*: caule folioso, tereti; foliis fistulosis, canaliculatis; umbella owata, capitato-compacta capsulifera; staminibus exsertis.

Lodyga walcowata, łokciowa, liśćmi cienkimi, półwalcowatymi osadzona; baldaszek główkę zbitą iaiowatą formujący, torebkorodny; kwiaty ciemno-czerwone; pręciki cokolwiek od korony dłuższe. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

11. *Czosnek Szarlotka*, *A. ascalonicum*: caule nudiusculo, tereti; umbella globosa, capitata, capsulifera; petalis lanceolatis, stamina aequantibus.

Lodyga naga, okrągła; liście okrągłe; baldaszek główkę kulistą formujący, torebkorodny; kwiaty czerwone o-fioletowe; płatki lancetowate, pręcikom równe. Roślina obca, pod nazwiskiem Szarlotki znaioma. Odmiana iey większa, w wielu miejscach pod nazwiskiem Szczypioru iest utrzymywana.

12. *Czosnek Cebula*, *A. Cepa*: caule foliisque fistulosis, uentricosis; umbella capitata capsulifera; staminibus exsertis.

Lodyga łokciowa, naga, walcowata, próżna, u spodu wydęta; liście podobne; baldaszek główkowaty torebkorodny; płatki prosło-stoiące, wierzchołkami zetknięte, przez szpary pomiędzy sobą pręciki wypuszczają. Odmiany tego gatunku, o cebulach larby białej i czerwonej, pod nazwiskiem cebuli biszpańskiej są znaiome.

*** *Precilci nie dzielne; liście płaskie.*

13. Czosnek rynecikowaty *A. carinatum*: caule folioso, tereti; foliis linearibus, subtus conivexis; spatha longisirma; umbellae bulbiferae radiis laxis; petalis oblongis, acutiusculis, stamina superantibus.

Lodyga lokciowa, 2115a, 3ma liśćmi osadzona; liście równoważkie, płaskie, pod spodem okrągłe, najczęściej skręcone; baldaszka cebulo-rodnego szypułki rzadkie, fioletowe; kwiaty czerwone; pochwa kwiatowa 2dzielną, jedna podziałka bardzo długa; płatki podługowate, ostre, od przecików dłuższe. Kośnie wszędzie na polach.

14. Czosnek leśny, *A. ursinum*: caule basi triquetrum, folioso • foliis in petiolum decurrentibus, oblongis; umbella capsulifera, fastigiata; petalis lineari-lanceolatis, patulis, stamina superantibus, capsula trisperma.

Głębik kilko-calowy, 3ścienny; liście szerokie, lancetowate; kwiaty białe, torko-rodne, w baldaszek do góry wzniesiony ułożone; płatki równoważko-lancetowate, otwarte, od przecików dłuższe; torki 3ziarnowe. Rośnie w lasach cienistych. Fl. dan. t. 159.

15. Czosnek kątowaty, *A. angulosum*: caule basi foliato, anguloso; foliis linearibus, subtus carinatis; umbella fastigiata; staminibus corollam aequantibus aut superantibus.

Lodyga u spodu listna, kątowata; liście równoważkie, pod spodem ostro-grzbieciste; szypułki baldaszka wzniesione; przeciki koronie równe, albo od niej dłuższe. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

16. Czosnek ostrokątowaty, *A. senescens*: caule acutangulo, basi foliato; foliis linearibus, subtus convexis, glaucis, subtortis • umbella fastigiata; staminibus exsertis.

Lodyga ostro-kątowata, u spodu listna; liście równoważkie, pod spodem okrągłe; baldaszka szypułki wzniesione; przeciki wystawne. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

*«Pręciki nie dzielne; liście okrągłe, nitkowate lub tróyraniaste.

17. Czosnek zielonawy, *A. oleraceum*: caule folioso, tereti • foliis lineari-filiformibus, canaliculatis, scabris; spatha umbellam bulbiferam laxam superante; staminibus basi petalis cohaerentibus, longitudine aequalibus.

Lodyga obła, listna; liście równoważko-nilkowate, z góry rynecikowate, szorstkie; pochwa kwiatowa obszerna, baldaszek cebulorodny przewyższająca; przeciki płatkom równe,

w dołu z niemi połączone. Rolnie w okolicach Grodna (Gilibert) i na Wołyniu i Podolu. Besser.

j 8. Czosnek piżmowy, *A. moschatum*: *caule tereti, basi foliato*; *foliis filiformibus; umbella capsuliferu fastigiala, pauciflora; petalis lanceolatis, stamina superantibus.*

Lodyga obła u spodu listna; liście nitkowate; baldaszek torebkorodny nie wielo-kwiatowy; płatki lancetowate, od pręcików dłuższe. Rośnie na Podolu. Besser.

j<j. Czosnek kulisty, *A. globosum*: *caule basi foliato, foliisque teretibus; umbella capstilijera subglobosa, spatha acuminata, elongata; petalis acutis; stamina minibus exsertis.*

Lodyga u spodu listna, równie jak liście okrągła; baldaszek torebkorodny kulisty; pochwa kwiatowa kończata, długa; płatki ostre; pręciki wystawne. Rośnie na Podolu. Besser.

20 Czosnek żółty, *A. flavum*: *caule folioso, foliistjue teretibus, umbellae capsuliferae radiis flaccidis; spatha elongata; petalis oratis; stamina minibus exsertis.*

Lodyga listna; liście obie; szypułki w baldaszkach torebkorodnych, słabe; kwiaty zwisłe; pochwa kwiatowa długa; płatki jajowate; pręciki od koron dłuższe. Rośnie na Podolu. Besser. Jacqu. Fl. austr. t. iqt.

21. Czosnek 'Frybulka, *A. schoenoprasum*: *caule tereti, basi foliato; foliis teretibus, fistulosis; umbella capsulifera compacta; petalis acutis stamina minibus superantibus.*

Lodyżki delikatne, walcowate, od liści cokolwiek dłuższe; liście walcowate, próżne; kwiaty czerwone w baldaszkach torebkorodnych gęsto ułożone; pochwy od baldaszków krótsze; pręciki od koron krótsze. Calunek obcy, pospolicie w ogrodach utrzymywany.

22. Czosnek 7-łozist, *A. fistulosum*: *caule folioso, pentricoso, foliisque fistulosis; umbella capsulifera, subglobosa; petalis acutis; stamina minibus exsertis.*

Głębik nagi, pękaty; liście podobne/, wewnątrz próżne, baldaszek torebkorodny prawie kulisty; płatki ostre, od pręcików cokolwiek krótsze. W ogrodach pospolicie się utrzymuje.

23. Czosnek żółtawy, *A. flavescens*: *caule basi foliato, subangulato; foliis sernileretibus striclis; umbella capsulifera subfastigiala; stamina minibus exsertis.*

Lodyga okrągława, tępokątowa, u spodu listna; liście półokrągłe, wyprężone; baldaszek torebkorodny wzniesiony; pręciki cokolwiek od płatków dłuższe. Rośnie na Podolu. Besser.

24. Czosnek wiecłowaty, *A. paniculatum*: *caule tereti, folioso; foliis semiteretibus, carinalis; spatha subulata,*

elangata; umhellae. capsuliferae radiis pendulis ; petalis obtusis, stami. aeqit. au/ibus.

Lodyga okrągła, listna ; liście półwalcowe, ostrogrzbieciste; pochwa kwiatowa sztylowa, długa; baldaszków torbkorodnych szypułki zwisłe; płatki tępe, pręcikom równe. Rośnie na Podolu. Besser. *A- longispathum Jied.*

200. NARCYZ, NAUCISSUS.

1. *Narcyz biały, N. poeticus: foliis lineariibus, planis; scapo aucipiti; laciniis corollae basi sibi incurvatis; corolla brevissima, scariosa, crenulata, marginata.*

Głębik łokciowy, obosieczny, jedno-kwiatowy; liście równoważko-mieczowate, prawie głębikowi równe; krawiec dzielny; podziałki na siebie zachodzące, mleczno-białe; ołoczka krótka, sucha, karbowana, z brzegiem czerwono-zarbowanym. Roślina z krajów południowych, pod otwartym niebem bardzo się dobrze utrzymuje. Inne gatunki z tego rodzaju, w ogrodach pospolicie utrzymywane i do pędzenia w wazonach zdolne, są następujące:

2. *Narcyz wielkokwiatowy, N. Pseudonarcissus.* Liście równoważkie, płaskie, szerokie, modre; głębik spłaszczony; pochwa kwiatowa sucha, jedno-kwiatowa; otoczka żółta dzwinkowata, falista, krajowi korony Udzelnemu, tożsakołowemu, wyrównyująca.

5 *Narcyz wonny, N. odoratus.* Liście równoważkie, równowate, skręcone, zielone; głębik okrągły; pochwa i-akwiatowa, rurkowata, farbowana, długa; otoczka dzwinkowata, fialkowa, od podziałek kraj połową krótsza.

4. *Narcyz Żonkil, N. Jonquilla.* Liście równoważkie, równowate; głębik spłaszczony; pochwa wielokwiatowa; rurka korony długa; podziałki kraj na przemian szersze; otoczka kieliszkowata, pogięto-karbowana, od podziałek 3 razy krótsza.

5. *Narcyz Tacet, N. Tazetta.* Głębik 4-6kwiatowy; liście płaskie, równoważkie, modrawe; otoczka kubkowata, ucięta; podziałki korony żółte lub białawe, trzy razy od otoczki dłuższe.

201. SNIEGULA, GAZANTUS.

x. *Sniegula pospolita, G. nivalis.* Głębik kilko-calowy, jednokwiatowy; liście korzeniowe równoważkie, płaskie, tępe; kwiaty zwisłe, 6dzielne: podziałki zewnętrzne podługowate, tępe, białe, cokolwiek porysowane: wewnętrzne krótsze grubsze, zielonawe, wycięte. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Bess. *Jacq. Fl. austr. tab. 330.*

* Nitki pręcików równowązkie.

1. Sniedek żółty, *O. luteum*: bulbo solitario, solido; folio radicali unico; lineari, lanceolato, glaucescente; Jioralibus subternis; pedunculis teretibus, glabris; stylo tereti, glabro staminibus breviorē.

Cebula pojedyncza, pełna; głąbik kilko-calowy, kątowny, liściem iednym korzeniowym, równowązko-l-ficetowatym, niodrawym, opatrzone: liście kwiatowe 2-3; szypułki okrągłe, gładkie, iednokwiatowe, w baldaszek ułożone; kwiaty wewnątrz żółte, zewnątrz zielone; płatki tępe; słupek okrągły, gładki, od pręcików krótszy. Bośnie w miejscach cienistych.

2. Sniedek mniejszy, *O. arvense*: bulbo nidulante; foliis pubescentibus; radicalibus binis; Jioralibus subternis • pedunculis teretibus, oillosiusculis; stylo trigono; stamina superante.

Cebulki skupione; głąbik dwuliści; listków kwiatowych 6; szypułki okrągłe, kosmate; kwiaty drobne, żółte; płatki ostre; słupek 3ścienny, od pręcików dłuższy. Bośnie w zarostach cienistych.

3. Sniedek drobny, *O. pusillum*: bulbo grumoso; folio radicali solitario, canaliculato, triquetro; Jioralibus oppositis; pedunculis simplicibus, subumbellatis; petalis acutis.

Cebulki ikrowato-ułożone; liść korzeniowy pojedynczy, rynienkowaty, tróyraniasty; kwiatowe naprzeciwległe; szypułki niegałęziste, w baldaszek ułożone; płatki ostre. Bośnie na Podolu. Besser.

** Nitki u spodu rozszerzone.

4. Sniedek baldaszkowaty, *O. umbellatum*: foliis linearibus, elongatis; pedunculis corymbosis, bracteis multo superantibus; petalis marginatis, lanceolatis.

Liście równowązkie, długie; głąbik prosty, -łokciowy; na wierzchu szypułki w baldaszkogron ułożone, noszący, przysadki kwiatowe błonkowate, od szypulek krótsze; kwiaty białe, pasem zielonym szerokim otoczone; pręciki sztyłkowe. Bośnie na Podolu. Besser. Jacq. Flor. austr. tab. 343.

5. Sniedek zwisłokwiatowy, *O. nutans*; foliis linearibus, canaliculatis; racemo elongato; pedunculis nutantibus; petalis oblongis, reflexis; filamentis dilatatis, connatis, alternis, brevibus.

Liście równowązkie, rynienkowate, słabe; głąbik ^łokciowy; kwiaty w grono długie ułożone, zwisłe, od przy-

sadek krótsze; płatki podługowate, odgięte; pręciki trzy
 jzydlowate, trzy zaś wycięte: po środku wcięcia, glówka
 pyłkowa osadzona. Rośnie na Podolu. Besser. *Jacq. Flor.*
untr. tab. 30i.

a o 3. LILIA, LIZILT.

1. *Lilia holta*, L. *bulbiferum*: *caule multifloro; foliis lineari-lanceolatis, sparsis • corollis intus papillosis.*

Lodyga łokciowa, wielokwiatowa; liście równoważko-
 lancetowate, rozrzucone; kwiaty żółte, prosto-stoiące, we-
 wnętr cieninami brodawkami pokryte. Powszechnie w o-
 gradach utrzymywana. *Jacq. Flor. austr. tab. 306*".

2. *Lilia biała*, L. *candidum*: *caule multifloro; foliis lanceolatis, lucidis, basi attenuatis; corollis intus glabris; su/cis nectariferis obsoletis.*

Lodyga łokciowa, wielo-kwiatowa; liście lancetowate,
 lśniące; u spodu zwężone, rozrzucone; korony białe, won-
 ne, wewnątrz gładkie; bruzdy miodnikowe nieznaczne. Bo-
 ślina początkowo z Azyi, zimy nasze dobrze wytrzymaie.

3. *Lilia Zawoieh*, L. *Martagon*: *caule multifloro, pubescente; foliis ovato-lanceolatis; corollis racemosis, reflexis, revolutis, intus hirsutis.*

Lodyga łokciowa; liście łoiowo-lancetowate, w okółki
 ułożone; kwiaty groniasłe, brudno purpurowe; podziałki
 odgięte, wewnątrz brodawkami włókwatymi pokryte. Bo-
 śnie w zaroślach. *Jacq. FI. austr. tab. 35/.*

a o 4. TULIPAN, TULIPA.

1. *Tulipan leśny*, T. *sylyestris*: *foliis caulinis lanceo-
 latis; florę nabili nutante; petalis aculis: interioribus fi-
 lamentisque basi pubescentibus.*

Lodyga łokciowa, okrągła, a-3liśemi opatrzona; liście
 łodygowe lancetowate; kwiaty żółte wonne, w początkach
 prawie prosto-stoiące, później zwisłe; płatki ostre; we-
 wnętr i pręciki wewnątrz kosmate. Boślina z południo-
 wcy Europy, powszechnie w ogrodach utrzymywana. *Flor.*
dan. tab. 395.

a. *Tulipan różnofarbny*, F. *Gesneriaua*: *caule superne
 rudo, glabro; foliis ovato-oblongis, aculis; petalis obtu-
 sis, glabris.*

Lodyga u góry naga, gładka; liście łoiowato-podługo-
 wate, niekiedy po brzegach faliste, modre; kwiaty kubko-
 wato, żółte; płatki tępe, gładkie. Boślina z Azyi mniejszy
 do huropy przyniesiona, dziś w niezliczonych odmianach,
 mianowicie co do farby kwiatów, we wszystkich ogrodach
 ieul pospolitą.

3. *Tulipan pachnący*, *T. suaveolens*. Łodyżka 3-4 calowa u góry naga, omszona; liście jajowo-lancetowate; kwiaty wonne; płatki tępe, gładkie. Z południowej Europy. W ogrodach pod nazwiskiem *Duc-ean-'Jol* jest zubożona.

205. KORONA, *FRITILLARIA*.

1. *Korona kostkowata*, *F. Meleagris*: foliis alternis, linearibus, canaliculatis; florę tessellato.

Łodyżka prosta, delikatna, nie gałęzista, łokciowa i wyższa; liści 3-4uaprzemianległych, równowązkicli, rynienkowatych; kwiat zwisły, purpurowy, w kosłki siatkowaty. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

2. *Korona kółta*, *F. imperialis*: floribus perticillatis, pendulis, concoloribus, basi maculatis, supernefoliosis; foliis confertis, oblongo-lanceolatis, lucidis.

Łodyga u spodu liśćmi podługowato-lancetowatymi osadzona, u góry naga, na wierzchu kupą liści osadzona, pod kłóremi kwiaty wielkie, żółte, zwisłe, szypułkowate, w okółkach są ułożone. Początkowo z l'ersyi, zimy nasze najlepiej wytrzyma.

206. LILIWIEC, *HEMEROCALLIS*.

1. *Lilowiec rudy*, *H. fulva*: foliis linearibus, carinatis; laciniis corollae interioribus obtusis, undulatis; nervis exteriorum ramosis.

Łodyga łokciowa, naga, lśniąca, na wierzchu cokolwiek gałęzista; liście korzeniowe liczne, równowązkie, ostro-grzbieciste; kwiaty wielkie, rdzawe; podziałki korony tępe faliste; nerwy podziałek zewnętrznych gałęziste. Roślina obca, w ogrodach wiejskich pospolita.

207. HIACYNT, *HYACINTHUS*.

1. *Hiacynt pospolity*, *H. orientalis*: foliis lanceolatis, obtusis; corollis infundibuliformibus, basi pentricosis.

Głębok łokciowy; liście lancetowate, tępe; kwiaty lejkowate; u spodu nabrzmiałe. Ozdobna także i z zapachu kwiatów przyjemna roślina, początkowo z Azji mniejszy, powszechnie się w wazonach i ogrodach utrzymuje.

208. SZAFIREK, *MUSCARI*.

1. *Szafrek miękkoliści*, *M. comosum*: foliis linearibus, elongatis, flaccidis, racemo elongato; corollis cylindricis elongatis, faucibus clausis, summis sterilibus, corollatis.

Łodyga łokciowa, naga; liście korzeniowe równowązkie, długie, słabe; grono długie; korony walcowate, ką-

towate, błękitno-czerwone, prawie zamknięte, górne dłuższe ognikowate, ciemno-błękitne, płonne. Rośnie na Ukrainie. Besser. Jacq. *Fl. austr.* t. 6. taG.

2. *Szafirek blady*, *M. pallens*: *foliis lanceolatis, glaberrimis; racenio stricto; corollis cylindricis; Jance aperta.*

Głębik kilko-calowy; liście lancetowate, równowąskie, wzniesione; grono wyprężone; kwiaty walcowato-dzwonkowate, blado-błękitne, otwarte; przysadki kwiatowe mało-znaczne. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

3. *'Szafirek gronkowy*, *M. racemosum*: *foliis liuearibus, laxis, pendulis; racenio stricto; corollis oratis, summis sessilibus.*

Głębik kilko-calowy; liście drobne, długości głębika, na ziemi leżące; grono prosto-«tojące, krótkie; korony iaiowate, skupione, ciemno-błękitne, z kraiem białym, górne bezszypułkowe. Rośnie na Ukrainie. Bess. Jacq. *Fl. austr.* tab. 18j.

4. *Szafrek drobno-kwiatowy*, *M. botryoides*: *foliis liuearibus, canaliculatis, strictis; corollis globosis, inferioribus reniotioribus.*

Podobny do poprzedzającego, różni się: liśćmi wzniesionymi, rynienkowatymi; koronami kulistymi, światło-błękitnymi; gronami dłuższymi. Z południowcy Europy, zimę nasze bardzo dobrze wytrzymuje.

209. SCILLA, SCILLARIA.

1. *Scilla dwuliścia*, *S. bifolia*: *foliis subbinis, lanceolatis, erectis; racenio subelongato; pedunculis ebracteatis; bulbo solido.* j

Głębik 4-5-calowy, walcowaty; liście najczęściej dwa, lancetowate, cokolwiek wklęsłe, wzniesione; grono rzadkie; kwiaty świątło-błękitne; szypułki bez przysadek; cebula pełna. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

210. PAIECZNICA, JŃSTNERICUM.

1. *Paiecznica gałęzista*, *A. ramosum*: *radice fibr. osa; foliis liuearibus, glabris, erectis, scapo ramoso brevioribus; petalis subrelexis, obtusiusculis; stylo erecto.*

Głębik łokciowy; liście równowąskie, gładkie, wzniesione, od głębika gałęzistego krótsze; kwiaty białe: płatki nieco odgięte, tępe; słupek prosty; korzeń włóknisty. Rośnie na miejscach pagórkowatych. Jacq. *Pl. austr.* f. 18t.

2. *Paiecznica liliowa*, *A. Liliago*: *radice fasciculata; foliis liuearibus, erectis, scapo simplicissimo brevioribus; petalis planis, lanceolatis, acutis; stylo declinato.*

Korzeń wiązkowy; głębik 4-łokciowy, nie dzielny; liście
»y

równowążkie, wniesione, od głąbika krótsze; kwiaty białe, w grono rzadkie, u wierzchu gęste, ułożone; piątki płaskie, lancetowate, ostre; słupek pochyły. Bośnie w okolicach Grodna (Gilibert) i na Ukrainie. Besser. *Fl. dan. lab.* 6<6.

211. Szr.vuAG, ASPARAGUS.

1. Szparag okółkowaty, *A. verticillaris*: caule subscandente; rarnis difaricatis; foliis fasciculatis, rigidis, sinbula/is, subarcuatis; floribus 4-ternis, patulis, subdioecis.

Lodyg.i słaba, prawie pnąca się, gałęzie rozłożyste; liście wiązkowate, tęgie, szydłowate, łękowate; kwiaty pochworne, otwarte, rozdzielnołciowe. Bośnie na Podolu. Besser.

2. Szparag leśny, *A. sylvaticus*: caule erecto, tereti; f> His su h ceri icillalis, selaceis, inermibus; stipulis solitariis.

Lodyga wzniesiona, okrągła; liście kupkami osadzone, prawie okółkowate, szczecinowate, bezbronne; przysadki pojedyncze. Rośnie na Podolu Besser.

3. Szparag pospolity, *A. officinalis*: caule erecto, tereti; foliis fasciculatis selaceis; stipulis paribus, basi mucronalis.

Lodyga łokciowa i wyższa, wiechowato-galezista, prosta; liście wiązkowate, szczecinowate, dwiema przysadkami sztyletowatymi u spodu osadzone; kwiaty dzwonkowate, zielono-żółtawe; szypułki kolankowate; jagody czerwone. Bośnie dziko w Pińszczyźnie i na Wołyniu i Podolu. Bess. *Flor. dan. lab.* 8oó.

212. KONWALIA, CONVALLARIA.

1. Konwalia dwuliścia, *C. maialis*: scipo semileretij foliis oi-ato-oblongis; floribus raceniosis, nutantibus.

Głąbik nagi, pół>wałcowy; liście dwa iaiowate, podługowate; kwiaty zwisie, białe, dzwonkowate, przyeinnie wonne, w grona icdnoboczne ułożone. Rośnie wszędzie w lasach. *Flor. dan. lab.* 854.

2. Konwalia ohółlcowala, *C. verticillata*: caule angulato; joliis lanceolatis, uerticillatis, subtus glaucis; pedurteulis aggregatis, subtrifloris, nutantibus.

Lodyga prosta, nie dzielna, półłokciowa, kątowata; liście wąskie lancetowate, pod spodem modrawe, po 4-7 w okręgi osadzone; szypułki 3kwiatowe, rniędzylistne, skupione; kwiaty walcowate, zwisle, białe na końcu zielonawe. Rośnie w zaroślach pagórkowatych. *Fl. dan. t.* 86.

3. Konwalia kątowata, *C. Polygonatum*: caule angulata; foliis allernis, amplexicaulibus, oualo-oblongis; pedunculis solitariis, subunifloris nutantibus.

Lodyga kątowa, -łokciowa, łukowato-zgięta, ti góry mianowicie liśćmi iaiowo-podługowaleini, naprzemianległemi, lodygę obeymującymi, osadzona; szypułki pojedyncze, słe, nacyjściy iednokwiatowe; kwiaty białe, rurkować-pekate, u wierzchu zielone; jagody błękitne. Rośnie wszędzie w lasach. Flor. dan. I. 077.

4. *Konwalia wielokwiatowa, C. multiilora: caule tereti; foliis alternis, oato-oblongis, ample.riacaulibus, glabris; pedunculis axillaribus, nutqntibus, multi/loris.*

Lodyga łokciowa, okrągła; liście naprzemianległe, iaiowate, lodygę ojeymujące; szypułki międzylistne, zwisłe, wielokwiatowe; kwiaty białe, leykowato-walcowate, u wierzchu zielone; jagoda czerwona. Rośnie w zaroślach. Flor. dan. tab. 02.

5. *Konwalia szerokoliścia, C. lalifolia: caule anpulato: foliis alternis. oralo-oblongis, acuminatis, ample.riacaulibus, glabris; pedunculis axillaribus, multi/loris, pubescen-tibus-*

Lodyga kątowa; liście naprzemianległe, iaiowato-podługowate, kończate, lodygę obeymujące, gładkie; szypułki międzylistne, wielokwiatowe, omszone. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser. Jacq. Fl. austr. tab. 2, 2,

213. SIT, IUNCUS.

* Żdźbło nęgie.

1. *Sit rozpierzchły, I. eflusus: culmo tereti, laeui, supra medium paniculam cymosam gerente; capsulis triaite-tris, truncatis.*

Żdźbło nęgie, proste, walcowate, wyżej środka wiechę rozpierzchlą, gałęziłą, noszące; torebki tróygraniaste, tępe. Rośnie wszędzie w rowach. Flor. dan. t. JOQ6.

2. *Sit skupiony, I. conglomeratus: culmo stricto, paniculam conglomeratam supra medium gerente; floribus tri-andris; capsulis triquetris, obtusis.*

Żdźbło nęgie, proste, walcowate, od poprzedzającego gatunku grubsze; wiecha skupiona, wyżej środka osadzona; kwiaty 3precikowe; torebki tróygraniaste, tępe. Rośnie na miejscach wodą zalanych. Flor. dan. lab. < oc/4.

5. *Sil modrawy, I. glaucus: culmo tereti, striato, glauco; panicula laterali, patente; floribus he.i andris; capsula ol-longa, acuta.*

Żdźbło nęgie, proste, porj\sowane, modrawe, ostrzem nęgiętem zakończone; wiecha poboczna, rozpierzchlą; kwiaty (ipręcikowe; torebka podługowata, ostra. Rośnie na miejscach mokrych. Flor. dan. tab. ttóy. Iuncus balticus IF. różni się od poprzedzającego gatunku, za którego odmianę

może być uważany: pochwami światło kasztanowatemu'; korzeniem obszernie ścielącym się; źdźbłem zielonym; torebką większą. Rośnie w okolicach I'olongi,

[^] i. *Sit nitkowaty*, l. *lililbrmis*: *culmo aphylo, filiformi, basi uaginato; glomerulo iaterali paucifloro; sepalis acutis capsulam subglobosam aequantibus.*

Źdźbło u spodu pochwami pokryte, nitkowate, kupka niewielokwiatowa (6-ykwialowa) pośrodku źdźbła osadzona; działki ostre torebce okrągłe równe. Rośnie na błotach przy royatach. *Fl. dan. tab. tsoy.*

** Zdźbło liśćmi osadzone.

5 *Sit główkowy*, l. *capilatus*: *culmo aphylo, filiformi; foliis radicalibus lineari-setaceis; glomerulis paucis, sub-Ófloris; floribus 3andris; folio f/orali Jiliformi, elongato; sepalis acuminatis, capsulam excedentibus.*

Lodyga beztłścia, nitkowata; liście korzeniowe równo-wązko-szczecinowale; kwiaty w główki 5kwiatowe skupione, 3pręcikowe; liść kwiatowy nitkowaty, długi; działki kończate, od torebki dwa razy dłuższe. Rośnie na Woli-niu pomiędzy zbożem. Besser.

ti. *Sit o sir o kwiatowy*, l. *acutifloris*: *culmo foliato, sub-ascendente; foliis tereti-compressis, nodulosis siriclis-, panicula palenie decomposita-, floribus subaggregatis; sepalis acutis capsulam aequantibus.*

Źdźbło listne, łokciowe nieco pochyle; liście okrągła-wo-splaszczone, wyschłe liniykami wydalnymi w poprzek przecinane, wyprężone; wiecha dwa razy złożona długa; gałęzie otwarte; kwiatki po kilka skupione; działki zielone z brzegiem brunatnym; ostre, torebce wyrównyujące. *Jlost. Gram. austr. III. lab. 3y. J. articulatus. L.* Rośnie na miejscach wilgotnych. Odmiana, zamiast kwiatków paki skupione wydająca, często się na łąkach o gruncie pulchnym wilgotnym, postrzega.

7. *Sit lśniący*, l. *lampocarpus*: *culmo foliato, foliisque nodulosis; panicula dec. omposita, crecta; floribus aggregatis; capsula nitida, mucronata, sepala interna obluscula super anie.*

Źdźbło niekiedy łokciowe, listne; liście po wyschnięciu członkowane; wiecha dwa razy złożona, gałęzie wzniesio-ne; kwiatki skupione; torebka ciemno-brunatna, lśniąca, sztyletowata, od podziałek kielicha wewnętrznych tępych, większa. Rośnie na gruntach gliniastych. *J. articulatus. X.*

8. *Sit mały*, l. *supinus*: *culmo procumbente folioso; foliis subsetaccis • cyma di. uaricata; floribus glomeratis; sepalis acutis capsula oblusa breuiuribus.*

Zdźbło acalowe, u spodu gęsto liśćmi delikatnymi osa-

dzotie; podbalclaszek rozłożysty; kwiaty skupione; działki brniwrtnawe, ostre, od torebki tępey krótsze. Rośnie na jnieyseach mulistych błotnistych, w okolicach Polongi. *FI. dan. tab. <09\$.*

y *Sil twardy, .1. squarrosus*: *culmo stricto, subangnlalo, aphylo; foliis radicalihus linearibus, angustissimis, strictis; panicula erecla, simplici; sepalis aculis, capsulam obtusam aequaulibns.*

Żdźbło proste, twarde, nagie, kilko-calowe; liście z korzenia darniną wyrastające, szczecinowale, rynienkowate, twarde; kwiaty na wierzchu żdźbła w wiechę prostą skupione; płatki ostre, torebce tępey równe. Rośnie na łąkach i pastwiskach błotnych. *FI. dan. t. 430.*

10. *Sit splaszczony, J. bulbosus*: *culmo Jolialo, compresso; foliis linearibus, canaliculalis; panicula erecla, decomposita; sepalis obtusiusculis, capsula oblonga, obtusa, breuioribus.*

Żdźbło listne, spłaszczone; liście wąskie, rynienkowate; wiecha wzniesiona, 2 razy złożona; działki kielicha tępe, od torebki podługowatey, tępey, krótsze. Rośnie na łąkach i pastwiskach. *FI. dan. t. 431.*

11. *Sil dwudzielny, J. bufonius*: *annuus; culmo subramoso; foliis linearibus, canaliculalis; panicula dichotoma, decomposita. floribus solitariis sepalis acuminatis, capsula/11 obtusam superantibus.*

Żdźbło delikatne, kilkocafowe, niekiedy gałęziste; liście równowążkie, rynienkowate; wiecha dwudzielna, 2 razy złożona; kwiaty pojedyncze; działki kończate, od torebki tępey dłuższe. Rośnie na dziedzińcach i około dróg. *FI. dan. tab. t.oc)8.*

214. LUZUT.A, LUZULA.

1. *Luzula wiosenna, L. vernalis*: *foliis lanceolatis, pilosis; corymbo subsimplici; pedunculis unifloris, nutantibus; sepalis aculis, capsula obtusa breuioribus.*

Liście lancetowate, płaskie, po brzegach włosiste; głąbik ^łokciowy; kwiaty w baldaszkogron rzadki ułożone; szypułki delikatne, długie, cokolwiek nachylone, nacyjęścicy iednokwiatowe; działki ostre, bruna.no-białawe, od torebki tępey krótsze. Rośnie w zaroślach.

2. *Luzula biaława, L. albida*: *foliis lineari lanceolatis, rmarginē vaginarumque oris pilosis; corymbo palulo, foliis summis breidori; pedunculis subAfloris; sepalis lanceolatis, eapsula longioribus.*

Liście równowążko-lancetowate, po brzegach równnie iak i pochwy włosiste; baldaszkogron otwarty, od liści pod-

kwiatowych krótszy; szypułki 2-3kwiatowe; działki lancetowate, białawe, od torebki dłuższe. Rośnie w zaroślach.

3. *Ijuzula polan, I. campestris: radice repente; foliis lineari lanceolatis, pilosis; spicis umbellatis, pedunculatis: intermedia sessili; sepalis acuminatis, capsula mucronata, fusca longiorilius.*

Korzeń ścielący się; liście równowązko-lancetowate, włosiste; kłosy szypułkowate w baldaszek ułożone: środkowy bezszypułkowy; działki kończale, od torebki sztyletowatej brunatnej dłuższe. Rośnie na polach i łąkach suchych. VI dan. t. 1333. i. *erecta*: kłosami iaiowalemi, o szypułkach nie równych, wyprężonych; o działkach od torebki połową dłuższych; równie jak *L. pallescens*: drobnością we wszystkich częściach, szypułkaini i przysadkami długimi, żdźbłem spłaszczonym odznaczające się: są tylko odmianami tego gatunku.

21 5. AIEH, AuoRus.

i. *Aier Tatarskie ziele, A. Calanius: foliis lanceolato-linearibus; scapi fo lincei apice longissimo.*

Liście długie, obosieczne; głąbik liściowaty, kolbę kwiatową walcową, po środku długości swej osadzoną mający. Rośnie wszędzie nad wodami w miejscach błotnistych. FI. dan. t. 1 <58.

21 G. BEKBEHVS, BEITNEMS.

i. *Berberys pospolity, 15 vulgaris: racemis pendulis, multifloris; petalis integerrimis; foliis obovatis, serrato-ciliatis.*

Krzew gałęzisty, drzewo kruche, żółte, mający, pod spodem gałęzi 3ma kolcami opatrzone; liście kupkami osadzone, przewrołoie-iaiwate, piłkowane-rząsowate; kwiaty w grona wielokwiatowe, zwisłe, ułożone; płatki całe; pręciki płaskie, za dotknięciem u spodu ciałem osłrem, do słupka zbliżające się. Rośnie na pagórkach. Roślina ta w miejscach gdzie się znajduje, o zarażanie rdzą zbóż trawiastych, którą w okolicach Kowna Omorem, Omarem, nazywają, jest oskarżaną. FI. dan. t. 404.

217. ROZSIAD, PEPLIS.

1. *Rozsiad błotny, P. Portula: foliis oppositis, obovatis; floribus pedunculatis, axillaribus, solitariis, corollatis.*

Łodyżki delikatne, kilko-calowe, po ziemi rozestlane; liście naprzeciwległe, przewrotno-iaiwate; kwiaty kątowe,

poiedyncze; płatków 6 czerwonych, na kielicha osadzo-
nyci. Rośnie na miejscach błotnistych, szlamowatych. *Fl.*
dan. tab. 64.

yerse-lanceolatis, obsoletissime-Scrrulatis ; Jloribus sessili-
bus, solitariis; calycibus 8dentalis: dentibus subulatis.

Lodyżki delikatne, rozslane; liście lancetowate, bardzo
nieztiacnie-pilkowane; kwiaty bezszypułkowe, pojedyncze;
kielichy 8zebe, o zębach szydlowatych. Rośnie na miej-
scach bloLnislych nad Dnieprem. Resser.

R Z A D T R Z Y S Ł U P K O W Y .

21 8. Z I M O W I T , *CoLmcum.*

i. *Zimowit iesienny, C. autnmnale: foliis lanceolatis,*
planis, erectis; spatha subunijlora; laciniis corollae ellip-
tico-lanceolalis.

Cebula w iesieni wydaie kwiaty czerwone, o rurkach
dlugich za szypułki służących; podziałki korony elipty-
cztio-lancetowale; po przekwitnienili, cebula aż wiosny na-
stępowy wypuszcza liście lancetowate, płaskie, wzniesione;
pomiedzy lerni liśćmi znayduie sie torebka bezszypułkowa,
o 3 komórkach u góry tylko z sobą połączonych, u dołu
rozdzielonych. Rośnie na Wołyniu. Besser.

21(J. G R Z E Ż N I C A , *SCJIEUZERIA.*

i. *Grzesznica błotna, S. palustris: foliis semiterelibus,*
paginantibus, apice forcilis ; Jloribus racemosis, fireulibus.

Łodyga prosta, okrągła, kolankowata; liście póloble,
równowazkie, u spodu pochwowale; szypułki iednokwia-
towe, w grona ułożone; torebki 4 połączone, 2ziaruowe.
Rośnie na roystach. *Fl. dan. i. y6.*

220. T O F I E L D A , *TOFIELDA.*

L. *Tofielda błotna, T. palustris: scapo subfoliato; Jlo-*
ribus racemosis, bractealis; calyculo, petalisque obtu-
siusculis.

Głębik niewieloliści; liście równowazko-mieczowate,
u spodu rozcięte, łodygę obeymuiące, wielonerwowe; kłos
cał długi, żółtawy, przysadkami opatrzone; kieliszek i płatki
tępe. Rośnie ua wzgórkach w okolicach Grodna, *ynlheri-*
cum calyculatum Lin,

2UI- BI.OTNICA, TmG-Locirtir.

1. *Blotnica pospolita*, T. **palnstre**: *scapo elongato; Jloribus racemosis j Jructu lineari angulato , basi attenuato, apice nudo*

Liście z korzenia wyrastające, równowężkie, rynienko*, wate; głąbik długi; kwiaty groniaste, zielone; owoc torebka kątowata, 3komórkowa, gładka, u spodu zwężona. Rośnie ua łąkach torfowych. *Fl. dan• t.. Ago.*

2 2 2 . CIF.MIERZYCA, VEKATRU M.

1. *Ciemierzycza czarna*, Y. **nigrum** : *panicu/a supra-decomposita ; bracteis elongatis; pedicellis tomentosis; petalis patentissimis, sub integerrimis; Joliis orato-oblongis, plicatis.*

Łodyga ałokciowa; liście iauiowo-podługowate, faldowane; wiecha 3 razy złożona; przysadki długie; szypułki kutnerowate; płatki prawie kółkowało-ułożone , czerwono-czarniawe, zupełnie całe. Rośnie na Wołyniu i [odolu. Besser.

2. *Ciemierzycza biała*, V. **album** : *panicula decomposita; bracteis Jlores subaequantibus; pedicellis pubescentibus; petalis erectiusculis, obtusiusculis, serrulatis; foliis orato-oblongis, plicatis-*

Łodyga ałokciowa, nie dzielna; liście iauiowato-podługowate, faldowane; wiecha 2 razy złożona; przysadki kwiatom prawie równe; szypułki kosmate; płatki cokolwiek wzniesione, zielonawo-białe, tępe, pilkowane. Rośnie na "Wołyniu i Podolu. Resser. W Litwie, ile mi wiadomo, odmiana V. *Lobelianu.m* zwana, płatkami ząbkowateini, olwartemi, od szypulek dłuższemi, odznaczająca się, iest postrzegana. *Fl. dan. t. 11 no-*

2 2 3 . SZCZAW, BUM EX.

* Kwiaty obopłciowe.

1. *Szczaw lancetowaty*, R. **Hydrolapathum**: *ualuis ocatis, Iriangularibus, subcartillagineis , obtusiusculis, omnibus graniferis; foliis radicalibus oblongo-lanceolatis, in petiolum decurrentibus, margine eroso-crispis.*

Łodyga prawie ołokciowa, kątowata, kresowata; liście podługowato-lancetowate, w ogonek zbiegające się , po brzegach ogryziono-kędzierzawe; szupinki iauiowo-3kątnie, skórkowate, tępe, zupełnie całe, wszystkie ziarnami białemi podłużnemi oznaczone. Rośnie na brzegach wód.

2. *Szczaw leśny*, R, JNemolapathum; *rai vis lineari-ob-*

longis, obtusis, unica grani/era; foliis : inferioribus cordato-oblongis, aculis: superioribus opato-lanceolatis.

Lodyga łokciowa i wyższa; liście: dolne sercowato-podługowate: górne lancetowate, płaskie, po brzegach faliste; szupinki równowzko-podługowate, tępe, iedna tylko ziarnem opatrzone. Rośnie w zaroślach wilgotnych.

3. Szczaw kędzierzawy, R. *crispus: valfis subcordato-opatis, omnibus graniferis ; floribus verticillato-racemosis; foliis lanceolalo-acutis, undulato crispis.*

Lodyga łokciowa; liście wązko-lancetowate, ostre, falisto-kędzierzawe; szupinki sercowato-iaiwate lub iaowate, wszystkie ziarnami oznaczone; kwiaty okółkowato-gi onia-ste. Rośnie na miejscach wilgotnych. FI. dan. t. >304.

4. Szczaw żółty, R. *Patientia: falvis cordalo-orbiculatis, obtusis, uenosoreliculatis, subdenticulatis, unica granifera • foliis cordato-ovatis , undulatis.*

Korzenie długie, włókniste, wewnątrz żółte; lodygi łokciowe; liście sercowato-iaowate, faliste; szupinki sercowato-okrągłe, tępe , siałkowato-żyłowate, nie zuacznie-ząbkowane", iedna tylko ziarnem opatrzone. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser. Ji. conferlus IV.

5. Szczaw wązkoliści, R. *acutus: falvis inaenualibus, unica marina, triangulari, inciso-dentata, grani/era, reliquis minoribus, obsolete callosis, dentatisque; foliis inferioribus subcordalo-oblongis, acuminatis.*

Korzeń nie dzielny; lodyga łokciowa; liście dolne sercowato-podługowate, kończate; kwiaty w okółki ułożone; szupinki nie równe: iedna wielka, nacięto-ząbkowana, ziarnem opatrzone, inne mniejsze, po brzegach brodawkowate, lub za^kowane. Rośnie na polach wilgotnych.

6. Szczaw tępoliści, R. *obtusifolius: valvis triangulari-oblongis, obtusiusculis, basi profunde denatis, omnibus graniferis; foliis: reticulatis cordatis, obtusiusculis: summis lanceolatis, subtus, cauleque ramoso, hirsutis.*

Lodyga mało-gałęzista, prosta; liście korzeniowe sercowate, tępawe, górne lancetowate, pod spodem równie iak lodyga kosmate; szupinki 3kątno-podługowate, tępawe, u spodu głębokożąbkowane, wszystkie ziarnami opatrzone. Rośnie na polach.

7. Szczaw błotny, R. *palustris: valfis ovato-lanceolatis, acuminatis, basi subulata-dentatis, omnibus graniferis; foliis radicalibus lanceolalo-linearibus, acuminatis, murgine crispo - undulatis.*

Lodyga łokciowa; liście lancetowato-równowazkie, kończate, na brzegu falisto-kędzierzawe; szupinki iaowato-lancetowate, zaostrome, u spodu szydlowato-ząbkowane,

•wszystkie ziarnami opatrzone. Rośnie na miejscach błotnistych na Wołyniu i Podolu. Besser.

8. Szczaw nadmorski, R. *maritimus*: *pahds ocafo-lanceolatis, omnibus granijeris, subulalo-denla/is: subulis lougissimis; perlicillis densis, foliosis- Joliis lanceolato-linearibus-*

Lodygi liczne, 3-łokciowe i 3-4-łokciowe; liście lancetowate, równoważkie; nasiona żółtawe; szupinki jajowato-lancetowate, wszystkie ziarnami opatrzone, szypułkowate; zęby prawie od szerokości listka dłuższe; okółki gęste, liśniste. Rośnie na miejscach wilgotnych. Fl. dan. t. 208.

g. Szczaw wodny, R. *aquaticus*: *valvis grano destitulis, integerrimis, subcordato-opatis, reticulato-membranaceis; perlicillis approximatis; foliis cordato-ovatis, basi cucullatis-*

Lodyga liściowa i wyższa; liście szerokie, sercowate, zaokrąglone, gładkie, u spodu zwinione; okółki zbliżone; szupinki sercowato-jajowate, błonkowate, siatkowate, nagie, zupełnie całe. Rośnie wszędzie na brzegach wód.

** Kwiaty rozdzielno-płciowe.

10. Szczaw pospolity, R. *Acetosa*: *palpis cordato-subrotundis, reticulatis, basi squama reflexa runci/is; calycibus reflexis; /loribus paniculatis; foliis sagittatis, ovato-lanceolatis, radiosa, fusiformi vel tuberosa.*

Lodyga prosta, 3-łokciowa lub wyższa, bródzowana; liście strzałkowe, jajowato-lancetowate; szupinki sercowato-okrągłe, siatkowate, u spodu brodawką spłaszczoną opatrzone; kielichy odgięte; kwiaty wiechowate; korzeń włókniasty, wrzecionowaty lub bulwowy. Rośnie na łąkach suchych.

11. Szczaw polny, R. *Acetosella*: *palpis ovalis, acutiusculis, reticulatis; calycibus appressis; foliis hastatis, lanceolato-linearibus.*

Lodyżka delikatna 3-łokciowa; liście wszystkie ogonkowate, oszczepowato-lancetowate; szupinki jajowate, ostre, siatkowate; kielichy przystające. Rośnie na miejscach suchych a chudych. Fl. dan. t. 1161.

R Z A D W I I I O S Ł T P K O W T .

224. ŻABINIEC, *ATASMA*.

1. Zabinić babczany, A. *Plantago*: *foliis subcordato-oblongis, acutis, ovatis; scapo capsulisque irregularis.*

Lodyga prosta, bezlistna 4-łokciowa i wyższa; liście korzeniowe ogonkowate, jajowate, zaokrąglone, nerwiste, gład-

feii, 5-7nerwo\ve; wiecha wielokrotnie złożona; kwiaty drobne, czerwone; torebki tępe, równie iak i lodyga Ościenne Rośnie w wodach. *Fl. dan. t. 61.* Odmiana z liśćmi bardzo wązkiemi, prawie zielnemi, często się postrzegać daie.

2- *Zabinić pływaiący, A. natans: foliis ellipticis; nerpis binis marginalibus; pedunculis unijloris, subsolitariis; capsulis mucronatis.*

Lodyżki rozesłane lub pływaiące; liście eliptyczne, ostre, 3nerwowe; nerwy 2, brzegowe, kwiaty sz'pnkowate, 2-3 z wierzchołka głąbika wychodzą; torebki ostre. Rośnie w wodach około Grodna (Gilibert).

3. *Zabinić iaskrowy, A. ranunculoides: foliis linearilanceolatis scapo umbellifero; capsulis globosis, mucronatis.*

Lodyga prosta, kilko-calowa; liście równowazko-lancetowe, długo-ogonkowe; kwiaty baldaszkowate, blado-czerwone; torebki kuliste, sztylowate. Rośnie w rowach wodą zalanych w Litwie. *Fl. dan. t. /aa.*

K L A S S A VII.

SIEDZIOPRĘCIKOW V, *Hiptandrim*

RZĄD JEDNOSŁÓPKOWY, *Monocyma*.

225. *Siodmaczek, Trientalis.* Kielich ydzielny; korona 7(łzielna, u spodu pręciki osadzone maiąca 5 torebka iagodowata, iednokomórkowa, wielozianowa 5 osadnik nasion środkowy, kulisty.

226. *Kasztan, Aesculus.* Kielich dzwonkowaty, płatków 4-5 nie równych; pręcików 7-8 na osadniku podowocowym umieszczonych; torebka skórkowata, 2-3komórkowa, nie wielozianowa; liścienie grube.

RZĄD JEDNOSŁÓPKOWY.

225. SŁODMACZEK, *Trientalis*.

1. *Siodmaczek pospolity, T. europaea.* Lodyga delikatna, kilko-calowa, nie dzielna; liście pod wierzchem w okółek skupione, podługowato-lancetowate, nie równe; zpomiędzy nich wychodzi szypułka uayczęściey iedna; kwiaty białe. Rośnie wszędzie w lasach. *Fl. dan. t. 8d.*

226. KASZTAN, *Aesculus*.

1. *Kasztan pospolity, Ae. Hippocastanum: corollis pentapetalis; foliis septenato-digitatis: foliolis ovalo-oblongi*, denticulatis, sublus glabris; capsulis echinatis.*

Drzewo znacznej wysokości, koronę obszerną formującą; liście palczaste, po 6-7 osadzone: liście jajowato-podługowate, ząbkowane, pod spodem gładkie; kwiaty białe, cokolwiek czerwone, Oplatkowe; owoc kolcami zielonymi nastroszony. Roślina ze wschodu przeniesiona, w całej Europie i u nas powszechnie się utrzymuje. Drzewo ma miękkie kruche.

2. *Aasylan żółty*, Ae. *flava*: *foliis quinato-digitatis, subtus pubescentibus; corollis Apetalis; unguibus petalorum inaequalium calyce longioribus; staminibus corollae brevioribus, capsulis inermibus.*

Drzewo miernej wysokości; liście palczaste, po 5 osadzone, pod spodem omszone; kwiaty żółte, Oplatkowe; pązgnocie płatków nierównych od kielicha dłuższe; pręciki od korony krótsze; torebki nagie. Roślina z Ameryki północnej, u nas pod otwartym niebem bardzo się dobrze utrzymuje.

K L A S S A V i n .

O Ś M I O P R J J C I K O W A , O C T A N D R I A .

I . R Z Ą D J E D N O S Ł U T K O W Y , M O N O G Y N I J L .

* *Kwiaty zupełne.*

117. *Wrzos*, *Erica*. Kielich 4działkowy; korona 4płatkowa, podowocowa; pręciki na osadniku; główki pyłkowe awrębne; torebka 4koniórkowa.

228. *Borówki*, *Vaccinium*. Kielich 4zęby; korona kieliszkowata lub dzwonkowata, nadowocowa; kray 4wrębny, odgięty; główki pyłkowe dwurogie; jagoda 4-5komórkowa.

229. *Klon*, *Acer*. Kwiaty pomieszanopłciowe; kielich 5dzielnny, podowocowy; pręciki na osadniku podowocowym osadzone; skrzydłaki dwa.

230. *Nasturcia*, *Tropaeolum*. Kielich 5dzielnny, ostrogowaty, podowocowy; płatków 5 nie równych na kielichu osadzonych; pręciki u spodu równe; jagody 3, lziarnowe.

a3i. *Wiesiołek*, *Oenothera*. Kielich podowocowy, rurkowaty, 4dzielnny, opadaający; płatków 4; torebka walcowata lub graniasta, 4komórkowa; nasiona nagie, powłoką gąbczastą do osadnika środkowego przymocowane.

a32. *Wierzbówka*, *Epilobium*. Kielich rurkowaty, 4dzielnny; płatków 4; torebka 4kątna, 4łuszczyukowa podkwiatowa; nasiona włosami pokryte.

Kwiaty nie zupełne.

233. *Wawrzynek*, *Daphne*. Kielich podowocowy, płatkowaty, 4wrębny, dzwonkowaty, opadaający; pręciki w rurce kielicha osadzone; pestkowiec jednoziarnowy.

a34. *Wróblek*, *Passeriu*. Kielich płatkowaty, rurkowatym iwrębny, wędniejący; pręciki w rurce osadzone; orzech i ziarnowy.

a35. *Topola*, *Populus*. Kwiaty rozdzielno-płciowe; kotków łuski klinowate, poszarpane; korona cała, ukośnie ucięta; główki pyłkowe akomórkowe; znamię 4-Gklapowe; torebka a-3łuszczukowa; nasiona puchem okryte.

PI Z A D T R Z Y S Ł U I? K O W Y, *TRIGYMA*.

206 *Rdest*, *Polygonum*. Kielich płatkowaty, 4działkowy; owoc trzyścienny.

R Z A D C Z T E R O S Ł U P K O W Y, *TETRAGYMA*.

23/. *Pizmaczek*, *Adoxa*. Kielich adziałkowy; korona 4-5węjjna, nadowocowa; pręciki po parze zbliżone; iagoda i komórkowa, 4ziarnowa; nasiona powłoczyste.

a38. *Czworolisi*, *Paris*. Kielich 4działkowy; płatki 4 równowazkie; główki pyłkowe u wierzchu ostro-przedłużone; iagoda 4komórkowa.

a3g. *Yadwod/iik*, *Elatine*. Kielich 3-4dzielny; płatków 3-4; pręcików liczba zmienna; torebka 4komórkowa, wielo-ziarnowa.

R Z A D J J E D N o s i. u i> K o W Y.

227. WRZOS, *ERICA*.

1. /Trzos pospolity, *E. vulgaris*: *foliis oppositis, linearitriquetris, sagittatis, quadrifariam-imbricatis; floribus racemosis; antheris appendiculatis; stylo exserto.*

Krzew niski; liście równowazko-trójkątne, strzałkowate, naprzeciwległe, we 4 rzędy ułożone; kwiaty grozniaste; kielich podwójny; korony dzwonkowate, równie iak i kielich, czerwone; główki ościste, w koronie zamknięte, słupki wystający. Rośnie wszędzie w lasach borowych. *EL dan. tab.* Odmiana z kwiatem białym często się postrzega.

228. BORÓWKA, *PACCINIUM*.

X. *Borówka Czernica*, *V. Myrtillus*: *ramis angulatis, patentibus; foliis ovalis, mucronatis, serrulatis, glabris; pedunculis unifloris, nutantibus.*

Krzew ilokciowy; gałęzie zielone, kątowate, otwarte; liście opadające, iaiowate, sztyletowate, pilkowane, gładkie. Kwiaty kuliste, czerwone; szypułki iednokwiatowe, zwisłe; iagody kuliste, ciennie-lioletowe, tymże kolorem

w dotknięciu farbujące. Rośnie w lasach cienistych, wilgotnawych. *Flor. dan. tab.*

u. Borówka Łochynia, V. *nliginosum*: *foliis oboratis, rnucronatis, integerrimis, subtus reticulato-uenosis, glaucescentibus, subpubescentibus; pedunculis aggregatis, nutantibus, abbreviatis; corolla urceolato-camparudata.*

Krzewina grubsza i gałęzistsza od poprzedzającej, gałęzie ma okrągłe, brunatnawe; liście opadające, przewrotno-iałowate, sztyletowate, zupełnie całe, pod spodem siatkowate, modre, cokolwiek omszone; szypułki iedno-kwiałowe, krótkie, po kilka zbliżone, zwisłe; korona słoikowato-dzwonkowala, biało-czerwonawa; jagody podługowate, błękitne, pyłkiem białym, ścierającym się, pokryte. Rośnie na miejscach mokrych, torfowych. *Jl. dan. tab. szt.* U wieśniaków naszych Piianicą zwana.

3. Borówka Brusznica, V. *Vitis idaea*: *caule basi repente; foliis obouatis, emarginatis, reeolutis, subserrulatis, coriaceis, supra lucidis, subtus punctatis; racemis ierminalibus, nutantibus.*

Lodyżki n spodu leżące; liście trwale, przewrotno-iałowate, wycięte, po brzegach odgięte, nie wyraźnie pilkowane, tęgie, z wierzchu lśniące się, pod spodem kropkowane; kwiaty grona wierzchołkowe formujące, białe, u spodu różowe; jagody czerwone, przyjemnie kwaśne. Rośnie w lasach suchych. *Flor. dan. tab. A-o-*

4. Borówka Żórawina, V. *Oxycoccus*: *caule repente, ramis filiformibus, prostratis; foliis orato-oblongis, acutiusculis, integerrimis, supra lucidis, subtus albidis; pedunculis e.longatis; laciniis corollae subrotatae oblongis.*

Lodyżki szczecinowate, długie, po mchu i we mchu rozესlane; liście iałowato-podługowate, ostre, brzegi zagięte zupełnie całe, z góry lśniące się, z dołu białawe; szypułki długie, czerwonawe; kwiaty czerwonawe, właściwi® zwisłe, lecz działki koron do góry się odginają; jagody wielkie, czerwone, w iesieni twarde, mało kwasu mające, na wiosnę zbierane miękkie, kwaśne. Rośnie na roysłach. *Fl. dan. tab. So.*

1. Klon Pokłon, A. *tataricum*: *foliis cordatis, subincisis, inaequaliter dentatis; corymbis erectis; fructibus glabris.*

Drzewo krzewiaste, 7-1 ołokciowe; kora szara; gałęzie gładkie; liście naprzeciwległo, sercowate, cokolwiek nacięte, nie równo- ząbkowane; baldaszkogron skupiony o kwiatach białych z kielichem zielonym, po przekwitnieniu wolny; prę-

liki od korony nierównie dłuższe; skrzydlaki zbliżone, skrzydełka czerwone. Rośnie na Ukrainie. *Pall. Pl. ross. t. 3.*

a. *Klon czarny*, *A. campestre*: *foliis cordatis, obtusilobis, nilidis, subtus glabris, lobis subintegerrimis; corymbis erectis; fructuum alis diparicatis.*

Drzewo mało-galeziste; liście naprzeciwległe, ogonkowate, o 3, 5, 6, klapach tępych, lśniące się, pod spodem gładkie; kwiaty małe, zielonawe, baldaszkogronowe wzniesione, najczęściej obopłciowe; owoce omszone; skrzydlaki rozwarłe. Rośnie na Wołyniu i Podolu. *Plor. dan. tab. 1288.*

3. *Klon Jawor*, *A. Pseudoplatanus*: *foliis cordatis, 5lobis, subtus glaucescentibus, glabriusculis; lobis inaequaliter dentatis; racemis pendulis; fructibus glabris.*

Drzewo wyniosłe, z koroną rozszerzoną, gęsto liśćmi pokrytą; liście ogonkowate, sercowate, 5klapowe, pod spodem modre; kłapy nierówno ząbkowane; kąty kłap woskowiasto-zielone; kwiaty zielone, groniaste; grona długie, zwisłe; skrzydlaki gładkie. Rośnie w cokolwiek południowszych prowincjach.

4. *Klon pospolity*, *A. platanoides*: *foliis 5-7-lobis, cordatis, glabris; laciniis acuminato-cuspidatis, subdentatis; corymbis erectiusculis, fructibus ovatis glabris.*

Drzewo miernej wysokości; liście gładkie, sercowate, 5klapowe; kłapy, równie jak i zęby, wąskie, kończące; kwiaty żółte, pomieszano-płciowe, w baldaszkogron wzniesiony ułożone; kielich 5wzrosty; korony płatki łopatkowate; owoce gładkie. Rośnie wszędzie w lasach. Z liści przetrwanych sok mleczny wychodzi.

5. *Klon pensylwański*, *A. pensilvanicum*: liśćmi sercowatymi, 3klapowymi, o klapach osłach, piłkowanych gładkich; gronami prostymi, długimi, zwisłymi, a mianowicie korą światłozieloną, białą wzdłuż porysowaną, od innych liści odznacza. Roślina z Ameryki północnej u nas pod otwartym niebem bardzo dobrze wytrzymuje.

230. NASTURCIA,

TROPAEOLU.

J. Nasturtia officinale, *T. majus*: *foliis peltatis, orbiculatis, repandis; nervis margine petiolisque obtusis.*

Lodyga u spodu rozestawiona lub pnąca się; liście tarczowate, okrągłe, obłączysto-wyciągnięte; nerwy i płatki, tępe, bezzębe; kwiaty pomarańczowe. Roślina z Peru: w odcieniu swojej trwała, u nas tylko jest rocznym ziołem.

231. WIESIOŁEK,

OENOTHERA.

1. *Wiesiołek dwuletni*, *Oe. biennis*: *caule herbaceo, erecto, ramoso, hirsutiusculo; foliis ovato-lanceolatis, den-*

ifio

talia; Jloribus sessilibus, subspicatis; staminibus corollam subaequantibus; capsulis subcylindricis, apice Adenlalis.

Łoilyga **2łokciowa** i wyższa, prosta, gałęzista, włosisto-naieżona; liście iaiowo-lancetowate ząbkowane; kwiaty żółte, bezogonkowe, na wierzchu w kształt kłosa skupione; pręciki koronom równe; torebka prawie walcowata, u góry **4zęba**. Roślina z Ameryki północney do ogrodów przeniesiona, teraz w pospolity chwast na gruntach rozmaitych rosnący, zamieniła się. *Fl. dan. t. 446'.*

202. WIERZBÓWKA, *ETIOBIUM.*

Platki całe; znamię 4dzielne, pochyle.

j. *JFierzbówka wązkoliścia, E. angustissimum: foliis linearibus, eoeaiis, subinlegerretnis.*

Łodyga **1łokciowa**, gładka, bardzo gałęzista; liście rozrzucone, równowązkie, bezżyłkowe; kwiaty purpurowe; szypułki przysadką wązką osadzone; pręciki pochyle. Rośnie na łąkach mianowicie świezo-karczowanych w Lilwie. *E. angustifolium Lam.*

2. *IFierzbówka kłosowa, E. angustifolium: radice repenle; caule glabro; foliis liueari-lauceolalis, integerrimis, uenosis, glabris.*

Łodyga prosta, **2łokciowa**, gładka, nie dzielna, liście naprzemianległe, lancetowate, gładkie, żyłkowate; kwiaty piękne, różowe, w kłos wierzchołkowy, piramidalny ułożone; szypułki bezprzysadkowe; pręciki pochyle. Rośnie w zarosłach piaszczysto-gliuiastych. *Flor. dan. tab. 88y. E. spicatum. Lam.*

Platki wycięte; znamiona proste.

3. *TFierzbówka kosmata, E. hirsutum: caule tereti, ramoso, filioso; foliis oblongis, semiamplexicaulis, utrinque attenuatis, denticulatis, subtus hirsutis; Jloribus amplis; stigmat 4Jldo.*

Łodyga łokciowa i wyższa, okrągła, kosmata, prostostoiąca; gałęzie otwarte, Jistne; liście podługowato-lancetowate, bezogonkowe, prawie łodygę obejmujące, ząbkowane, pod spodem kosmate; kwiaty purpurowe; korona od kielicha 2razy większa; znamię zgrubiałe, 4dzielne. Rośnie przy brzegach lasów cienistych wilgotnych. *Flor. dan. tab. 386.*

4. *IFierzbówka miękka, E. molle: caule tereti, filioso; foliis lanceolalis, sessilibus, denticulatis, pubescentibus; Jloribus corymbosis; petalis calycem superantibus; stigmat 4Jido.*

Łodyga prosta, łokciowa, okrągła, kosmata; liście lan-

eelowate, bezogonkowe, ząbkowane, od pokrycia włosami białawe; kwiaty małe, cieliste, w baldaszkogron ułożone; płatki od kielicha cokolwiek dłuższe; znamię 4dzielne. Rośnie na miejscach wilgotnych. *Fl. dan. t. 34-y.*

5. Wierzbówka górna, *E. monlaum* : *caule tereti, glabro ; foliis ovato-oblongis , acutis, subsessilibus, dentatis ; stignate 4fido.*

Lodyga łokciowa, gładka, lub cokolwiek kosmata; liście jajowato-podługowate, ostre, prawie bezogonkowe, ząbkowane; kwiaty białe-różowe; znamię 4dzielne. Rośnie w lasach. *Flor. dan. t. 922.*

6. Wierzbówka różowa, *E. roseum* : *caule obsolete tetragono , subpubescente ; foliis oblongis , utrinque attenuatis, denticulatis; petalis calycem sub aequantibus; stignate inditdso.*

Lodyga, równie jak i nerwy liści, czerwona lub różowa, łokciowa, prosto-stoiąca, nieznacznie 4ścienna, cokolwiek kosmata; liście podługowate, z obu stron zwężone, ząbkowane; płatki kielichowi równe; znamię całe. Rośnie na łąkach i pastwiskach mokrych.

7. Wierzbówka czterościenna, *E. tetragonum* : *caule sub tetragono, glabro ; foliis angustę lanceolatis , serrulatis, sessilibus ; floribus racemosis; stignate indiuiso-*

Lodyga niekiedy 2łokciowa, 4ściana, gładka; liście wązko-lancetowate, piłkowane, bezogonkowe; kwiaty groźniaste, drobne, czerwone; znamię nie dzielne. Rośnie na miejscach mokrych- *Fl. dan. t. 208.*

8. Wierzbówka błotna, *E. palustre* : *caule tereti, pubescente ; foliis linearibus, subintegerrimis ; stignate indiuiso.*

Lodyga okrągła, 1-łokciowa; liście bezogonkowe, lancetowate lub równowązkie, całe, zewsząd omszone; znamię nie dzielne; kwiaty białe-czerwone, w małych odmianach prawie białe. Rośnie na łąkach błotnych. *Fl. dan. t. 208.*

233. WAWRZYNEK, *DAPHNE.*

1. Wawrzynek Wilcze lyko, *D. Mezereum* : *floribus sessilibus, subternis, pubescentibus; laciniis corollae obtatis , acutis; foliis lanceolatis , basi attenuatis , glaberrimis.*

Lodyga 1-2łokciowa; lyko mocne; kwiaty różowe, przedlistne z pąków bocznych gałęzi wychodzące, bezszypułkowe, kosmate, potrójne; podziałki korony jajowate, ostre; liście później z pąków wierzchołkowych wychodzące, lancetowate, u spodu zwężone, gładkie; jagody czerwone lśniące. Rośnie wszędzie w lasach. *Fl. dan. t. 268.*

2. Wawrzynek główkowy, *D. Cneorum* : *floribus ag-*

gregatis , *sessilibus* , *sertus incano-pubescentibus*; *laciniis corollae obtusis* ; *foliis subspathulato-lincaribus* , *sessilibus* , *mucronatis* , *glabris*.

Lodyga iłokciowa, prosta lub gałęzista; liście równoważko-łopalkowate, bezogonkowe, ostro-kończate, gładkie; kwiaty różowe, wonne, w główkę na wierzchu skupione; korony zewnątrz kosmate; podziałki koron tępe. Rośnie na Wołyniu. Besser.

234. Wróblík , *PASSERINA*.

I. ~-~Wróblík roczny, *P. annua* : *caule glabro* , *ramoso*; *foliis sparsis*, *linearibus*, *patulis*; *floribus axillaribus*, *subsolutis*, *incano-pubescentibus*; *laciniis corollae connatis*

Lodyga zielna, łokciowa, walcowata, gładka, cokolwiek gałęzista; liście rozrzucone, równoważkie, otwarte, gładkie; kwiaty małe, bezogonkowe, po 2-3 w kątach osadzone; korony 4kłapowe, biało-żółtawe, zewnątrz kosmate, kłapy zbliżone. Rośnie na Ukrainie. Bes.

235. Topola , *POPULUS*.

1. Topola balsamiczna, *P. balsamifera*: *foliis ovatis*, *acuminatis*, *appresso-serratis*, *subtus albidis*, *reticulato-venosis*; *gemmae resinosis*.

Drzewo miernej wysokości; korzenie bardzo rozchodzące się, odrośle wszędzie wypuszczają; liście jajowate, kończate, przyciśniono-ząbkowane, pod spodem białawe, siałkowato-żyłkowate; pąki żywicą powleczone. Roślina z Ameryki północnej.

2. Topola Osina, *P. Tremula* : *foliis subrotundo-obovatis* , *obtusiusculis*, *repando-dentatis*, *basis glandulosis*, *utrinque glabris* , *junioribus pubescentibus* ; *petiolis compressis*.

Drzewo znacznej wysokości; liście okrągławo-jajowate, tępe, oblaczysto-ząbkowane, u spodu bezgruczołkowe, z obu stron gładkie, młodsze cokolwiek kosmate; ogonki spłaszczone. Rośnie wszędzie w lasach, i sama niekiedy obszerne ostępy stanowi.

3. Topola Sokora, *P. nigra* | *foliis deltoideo-obovatis*, *acuminatis*, *glanduloso-dentatis*, *utrinque glabris*; *petiolis subcompressis* ; *gemmae resinosis*.

Drzewo znacznej wysokości; liście trójkątno-jajowate, kończate gruczołowato ząbkowane, zewsząd gładkie; ogonki cokolwiek spłaszczone; pąki niateryą kleistą żywiczną powleczone. Rośnie na wyspie Niemna nie daleko Merecza i na Wołyniu i Podolu. Bes.

4. *Topola wioska*, *P. dilatata*: *foliis lato-deltoides, acuminatis, undique basiue crenulatis, laevibus ; petiolis compressis ; ramis erectis.*

Liście szeroko-trójkątne, kończate, gładkie, u spodu karbowane; ogonki spłaszczone; g/ilezie prawie równoległe do góry się wznoszą. Z liści swoich i kwiatów bardzo do poprzedzającej podobna, różni się mianowicie gałęziami od dołu zaraz prosto do góry wznoszącymi się Topola jest tylko samczą, i dla tego rozmnażanie, iedynie się, przez gałązki odbywa. Oyczyzna nie wiadoma. Z nazwiska węgierskiego Topoli tureckiej, również iak z polskiego Topoli wołoskiej czyli włoskiej, godziłoby się wnosić, że roślina ta do Europy z Turcyi jest przeniesioną.

5. *Topola biała*, *P. alba*; *foliis subrotundis, angulato-dentatis , subtus tomentosis.*

Drzewo wielkie, szeroko-rozgałęziające się; gałązki kutnerem białym pokryte; liście okrągławawe, kątówato-ząbkowane, z góry ciemne, pod spodem kutnerowate, białe, llośnie na miejscach wilgotnawych.

II Z A U T R z y s i u P K o u r r.

Kwiaty kłosowe.

1. *lidest Třslownik*, *P. Bistorla*: *caule simplicissimo, monostachyo ; foliis ota to-oblongis , undulatis , in petiolum decurrentibus.*

Korzeń gruby, pogięty; lodyga prosta, gładka, iednokłosowa; liście iarówalo-podługowate, po ogonku zbiegające, pod spodem popielate; lodygowe bezogonkowe; kwiaty blade-różowe, w kłos walcowaty ułożone. Rośnie na łąkach wilgotnych. *Flor. dan. t. 43 i.*

2. *lidest wschodni*, *P. orientale*: *caule herbaceo, hirsuto; foliis ovalis, acuminatis, eiliatis; stipulis subcampantdalis, uillosis; Jloribus racemosis, spicatis.*

Lodygi 2-3łokciowe, zielne, kosmate; liście iaiowate, kończate, rzęsowate, pod spodem omszone; przysadki prawie dzwonekowate, włosiste; kwiaty czerwone lub białe, o 7 pręcikach, 2cli słupkach, po trzy z pochewki wychodzące, w kłos wolny, zwisły ułożone. Roślina poczałkowo z Azyi, do ogrodów raz zaprowadzona, satna'ię zasiewa.

3. *lidest plamisty*, *P. Persicaria*: *foliis lanceolatis, submtr-ulaïis; stipulis eiliatis; pedunculis laeeibus; racemis spicatis, oblongis, erectis; Jloribus Sandru, agynis-*

Lodyga prosta, gałęzista, gładka; liście lancetowate,

z obu stron gładkie, plama ciemną po środku często oznaczone; przysadki rzasowane; kłosy wierzchołkowe, iaiowo-walcowate, czerwone, prosto stojące; kwiaty najczęściej 6pręcikowe, 2słupkowe. Rośnie w ogrodach i na polach uprawnych. *Flor. dan. l. 102. P. incanum*; liśćmi pod spodem omszonymi odznacza się.

4. *Rdest chropawy*, *P. lapalhifolium*: *foliis oblongo-lanceolatis, scabris; stipulis truncatis; pedunculis asperis; racemis spicatis, oblongis, erectis.*

Łodyga prosta, tęga, gładka, gałęzista -łokciowa; przysadki liści cokolwiek kosmate, ucięte; liście podługowato-lancetowate, chropawe; grona kłosowate, podługowate, wzniesione; kwiaty **6pręcikowe, 2słupkowe**. Rośnie na Wołyniu i Podolu na miejscach wilgotnych. *Bes.*

5. *Rdest ostro-gorzki*, *P. Hydropiper*: *foliis lanceolatis, undulatis, glabris; stipulis subciliatis; spicis gracilibus, laxis, nutantibus.*

Łodyga prosta, kolankowata, gładka; liście lancetowate, bezplamiste, gładkie; przysadki prawie bezrzasowe; kłosy cienkie, zwisłe; kwiaty 4kłapowe, czerwone lub zielonawe, 6pręcikowe, 2słupkowe. Rośnie na miejscach wilgotnych *Flor. dan. t. 156.*

6. *Rdest mniejszy*, *P. minus*: *caule basi repente; foliis lineari-lanceolatis, subeuentis; stipulis ciliatis; spicis filiformibus, erectiusculis.*

Łodygi pochyle, łokciowe; liście równowązko-lancetowate, prawie bezżyłowe; przysadki rzasowate; kłosy nitkowate, proste; kwiaty często 6pręcikowe, iednosłupkowe; nasiona ?graniaste. Rośnie na miejscach wilgotnych na Wołyniu i Podolu. *Besser. English. bot. t. 1043.*

7. *Rdest ziemno-woelny*, *P. arnphibium*: *foliis oblongis, glabris; spica oblonga.*

Łodyga długa, kolankowata, pływająca lub rozestana; liście: łodyg pływających, podługowate, kończate, gładkie, zlekka po brzegach rzasowate, krótko-ogonkowe: na błocie zaś rosnących długo-ogonkowe, lancetowate, szorstkie; kwiaty 6pręcikowe, 2słupkowe, czerwone, w kłos iaiowaty lub podługowaty ułożone. Roślina pospolita w wodach stojących i na błotach. *Flor. dan. t. 382.*

** Kwiaty groniaste.

8. *Rdest Gryka*, *P. Fagopyrum*: *caule herbaceo, erecto; foliis cordato-sagittatis; fructibus triquetris.*

Łodyga zielna, gałęzista, prosta; liście sercowato-strzałkowate; owoce tróyraniaste. Znaioma wszystkim roślina początkowo ze Syberyi.

9. *Rdest powoioowy*, *P. Conyolulus*: *caule herbaceo,*

polubili, angulato; foliis cordato-sagittatis. laciniis calycinis obtuse-carinatis.

Lodyga zielna, kątowata, wiiąca się; liście sercowato-strzałkowate; podziałki kielicha tępogrzbiciste. Rośnie na polach i w ogrodach. Flor. dan. l. y44.

10. *Rdest zaroilo wy, P. dumetorum: caule herbaceo, polubili; foliis cordatis, acuminatis; floribus carinato-alatis.*

Lodyga zielna, porysowana, wiiąca się; liście sercowato-kończate; kwiaty, iuż w kupki, iuż w grona wolne wierzchołkowe ułożone; nasiona 3ma skrzydelkami błonkowaleini opatrzone. Rośnie około pólów i w zaroślach. Flor. dan. t. y56.

*** Kwiaty rniędzylistne.

11. *Rdest ptasi, P. aviculare: caule procumbente, herbaceo; foliis lanceolatis, margine scabris; stipulis paucinerfiis.*

Lodygi delikatne, po ziemi rozeslane; liście lancetowate, po brzegach szorstkie; przysadki liściowe mało-nerwiste, wierzchołki poszarpnno-rząsowate, suchawe; kwiaty czerwonawe, rniędzylistne. Rośnie na drogach, dziedzińcach i polach. Flor. dan. lab. So3. «

li>. *Rdest piaskowy, P. arenarium: caule herbaceo, angulato, adscendenle, diffuso; foliis linear i-lanceolatis; stipulis laceris.*

Lodyga zielna, kątowata, podnosząca się, rozpierzchlą; liście równowążko-lancetowate; przysadki poszarpane. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

R Z A D C Z T E R O S Ł U T K O W Y .

237. PIZMACZEK, ADOXA.

1. *Pizmaczek wonny, A. Moschatellina. Roślina słabo myszką wonieiąca; korzeń cebulkowy; liście troisto-pierzasto-dzielne, tępe; kwiaty w główki szypulkowate ułożone: pierwotne 4dzielne, 8precikowe, 4słupkowe: późniejsze Sdzielne, lopręcikowe, 5słupkowe. Rośnie w lasach ciemistych. Flor. dan. t. i)4.*

238. CZWOROLIST, P J R I S .

1. *Czworolist pospolity, P. quadrifolia: foliis 4ternis; sepalis linearibus, petala superantibus.*

Lodyga nie dzielna, łokciowa, pod wierzchem cztery, niekiedy pięć liści iałowatych, całych, gładkich, w okręgu nosząca; z pośrodku liści wznosi się szypulka iedno-kwia-

towa; kwiaty zielone; jagody czarne. Rośnie w lasach na miejscach pulchnych. *Flor. dan. t. 39.*

23 J. NADWODNIK, ELATINE.

1. *JSadwodnik naprzeciwliści*, E. **Hydropiper**: caule prostrato, radicante; foliis oppositis, oblongis, utrinque attenuatis, glabris; floribus pedunculatis, allernis, Afidis, Btandris.

Lodyga delikatna, rozslana; liście naprzeciwległe, iaiowo-lancelowate, gładkie; kwiaty czerwone, 4dzielne, Sprecikowe, królko-szypulkowate, naprzemian ległe; torebki okrągłe, do ziaren pieprzu podobne, zkaąd i nazwisko. Rośnie w Litwie na miejscach wodą zalanych. *Flor. dan. tab. 56.*

2. *Nadwodnik okręgowy*, E. Alsinastrum: caule erecto; foliis oblongo-lanceolatis; floribus Afidis, sessilibus, certicillatis.

Lodyżka delikatna, prosto-słoiąca; liście podługowato-lancetowate, okręgowe; podwodne nitkowate; kwiaty drobne, białe, krótko-szypulkowe, w okółki ułożone. Rośnie w rowach i sadzawkach.

K I, A S S A IX.

DZIEWIĘCIOPRĘCIKOWA, ENNEJNDRIJ.

RZĄD DWUSŁUPKOWY, DIGYNIA.

2-kO. *Sscsyr, Mercurialis*. Kielich 4działkowy; korona o; główki akomórkowe; torebki dwie lub trzy, połączone, iednoziarnowe.

RZĄD SZF. ŚCIOŚŁUPKOWY, HEXAGYNIA.

a'II. *Łączeń, Butomus*. Kielich płatkowaty, Gdziałkowy; torebek G wieloziarnowycli; nasiona na łuszczynekach torebki osadzone.

242. *Zabiściek, Hydrocharis*. Kielich 3dzielny; korona Oplatkowa; pręcików g we trzv kupki rozdzielonych; słupków G dwudzielnych; torebka Gkomórkowa, wielo-ziarnowa.

R z A O DWIISI u' KO w v.

24 O. SZCZYK, MERCL III A /AS.

1. *Szczyr trwały, M. perepnis*: caule simplicissimo; foliis obovato-oblongis, serratis, hirsutiusculis; fructibus pedunculatis, hirsulis.

Lodyga prosta, łokciowa; liście naprzeciwległe, iaiowo-

wato-podługowate, piłkowane, włosisto-chropawe; kłosy między-listne; kwiaty zielone; torebki naieżone. Rośnie w zaroślach cienistych. *Fl. dan. t. 400. M. ouata Sternb.*

R Z A D S Z E Ś C I O S Ł U P K O W Y .

A 4 Z. Ł A C Z E Ń, B U T O M U S.

I. *Łączeń baldaszkowaty*, B. *umbellatus*. Łodyga prosta, oładka, łokciowa i wyższa, liście korzeniowe, równowązkje. nieco 3kątne, wzniesione; gładkie obły; baldaszek wierzchołkowy, u spodu pochewką 3listkową opasany; kwiaty białe, zewnątrz czerwone. Rośnie na brzegach jezior i stawów. *Fl. dan. tab. 604.*

A 4 A. Z A B I Ś C I E K, H Y D R O C H A R I S.

i. *Zabiściek pływający*, II. *Morsus-ranae*; *foliis cordato-orbiculatis, subnervosis; floribus dioecis.*

Łodyga pływająca; liście podobnie pływające, ogonkowate, sercowato-okrągławe; kwiaty rozdzielno-plciowe, szypulkowate, białe, w środku żółte; pochwy 1-3kwiatowe. Rośnie w wodach stojących, lub z wolną płynących. *Fl. dan. t. 8y8.* Liście z kształtu do małych liści lilii wodnej podobne.

K L A S S A X.

D Z I E S I Ę C I O P R Ę C I K O W A, D E C J N D T U J.

R Z A D J E D N O S Ł U P K O W Y, M o y O G Y N I A.

243. *Mącznica*, *Arbutus*. Kielich 5dzielny, mały; korona iaiowata, w otworze ściśniona, odgięta, u spodu przezroczysta; główki pyłkowe dwurogie; jagoda nadkwiatowa, i 5komórkowa; nasiona kościste.

244. *Modrzewnica*, *Andromeda*. Kielich 5dzielny, mały; korona kulisto-dzwonkowata z kraiem odgiętym, 5dzielny'm; główki pyłkowe 2roge; torebka 5komórkowa; na kątach; Olwipraia się; przegrody ze środka ścian wychodzące.

a45. *Bagno*, *Ledum*. Kielich 5dzielny; korona 5płatkowa; znamie Dklapowe; torebka 5komórkowa, u spodu otwierająca się; nasiona błoną siatkowatą otoczone.

246. *Gruszyca*, *Pyrola*. Kielich 5wrębny; płatków 5. zaokrąglonych, wklęsłych; pręciki podnoszące się; główki pyłkowe u spodu 2roge, 2komórkowe; znamie Sklapowe; torebka 5komórkowa, na kątach otwierająca się; nasiona błoną obwiedzione.

217. *Korzeniówka*, *Monotropa*. Kielich 4-5działkowy; płatków 4-5 11 spodu garbatych; znamie tarczowate; toreb-

ka 4-5komórkowa, wielozarnowa; nasiona błoną obwie-
dzione.

248. *Ruta*, *Ruta*. Kielich 5dzielny, trwały; płatków 5. paznogciowych; dziurki miodnikowe u spodu łaiecznika; torebka 5komórkowa.

24g- *Dyptan*, *Dictamnus*. Kielich 5dzielny, opadający; płatków 5, paznogciowych; pręciki na dół odgięte, gruczołkowate; mieszków 5, dwuziarnowych, wewnątrz otwierających się.

2f0. *Rnzdyganek*, *Tribulus*. Kielich 5dzielny, opadający; płatków 5, bezpaznogciowych; znamię 5wrębne; owoców 5, ciernistych, 2~4komórkowych, 2-4ziarnowych, około osi wspólnej skupionych.

RZ[^]D Dwusłupkowy, 1) / c y N I A.

a5i. *Łomikamień*, *Saxifraga*. Kielich 5wrębny, trwały; płatków 5; torebka 2dzioba, 2kornórkowa; przegroda za osadnik nasion służy.

252. *Łuszczycą*, *Gypsophila*. Kielich 5kątowy, 5wrębny; płatków 5 krótko-paznogciowych; torebka iednokomórkowa, 5łuszczynkowa.

253. *Mydlnica*, *Saponaria*. Kielich walcowaty, ze spodu nagi; płatków 5, długo-paznogciowych; torebka podługowata, iednokomórkowa.

254- *Goździk*, *Dianthus*. Kielich podwójny; zewnętrzny ze czterech łusk złożony; wewnętrzny rurkowaty, 5zęby; płatków 5 długo-paznogciowych; torebka walcowata, iednokomórkowa, u góry 4-zębami otwierająca się.

255. *Czerwiec*, *Scleranthus*. Kielich 5kątowy, 5zęby, później twardniejący; korona o; pręciki małe na kielichu osadzone; ziarno iedno w kielichu zamknięte.

256. *Śledziennica*, *Chrysosplenium*. Kielich 5kątowy nadowocowy, 4-5karpowy; torebka nerkowata, iekomórkowa, na dwoje rozdziałająca się; nasiona liczne, na spodzie torebki osadzone.

R Z A D T R z Y S / . U P K O w Y, T R I & Y K I A .

zby. *Tamaryszek*, *Tamarix*. Kielich 5dzielny; płatki tępe; pręcików 5 lub 10 cokolwiek nitkami połączonych; torebka 3łuszczynkowa; nasiona na łuszczynkach osadzone, włosami opatrzone.

258. *Piaskowiec*, *Arenaria*. Kielich 5działkowy; płatków 5, całych; torebka iednokomórkowa, 3-5-6 kłapami otwierająca się, wielozarnowa.

25g. *Gwiazdnica*, *Stellaria*. Kielich 5działkowy; płat-

ków 5, dwudzielných; pręciki na przemian krótsze; torebka 1komórkowa, 6łuszczynkowa.

260. *Ifyzipin*, *Cucubalus*. Kielich wydęty, 5zęby; płatków 5 wązko-paznogciowycli, udzielnych; torebka iagolowała, u spodu 3koraórkowa, u góry (i zębami otwierająca się.

261. *Lepnica*, *Silene*. Kielich wazki cokolwiek kątowaty lub żebrowaty, 5zęby; płatków 5 paznogciowatych, adielnych, w otworze łuszczkami nad paznogciem osadzone; torebka u spodu Skomórkowa, u góry 6 zębami otwierająca się.

R Z A D P I Ę C I O S Ł U P K O W Y , P E N T A Y N T A .

262. *Bogownica*, *Cerastium*. Kielich 5dzielny; płatków 5, dwuwębnych; torebka 1komórkowa, u góry 10 zębami otwierająca się.

a63. *Firletka*, *t.ychnis*. Kielich rurkowaty, 5zęby; płatków 5 paznogciowatych, częsio 2wębnych; torebka 1komórkowa, 5 zębami otwierająca się.

261. *Sporcie*, *Spergula*. Kielich 5dzielny; płatków 5 iaiowatych, całych; pręciki niekiedy na przemian płonne; torebka iaiowata, 1komórkowa, oliuszczynkowa.

a65. *Kwaśnicfi*, *Oxalis*. Kielich Sdziałkowy; płatków 5; pręciki zewnętrzne krótsze, u spodu zrosłe; torebka 5łcienna, Skomórkowa, 5łuszczynkowa; nasiona blonka, sprężystą otoczone.

266. *Hozchodnik*, *Sednm*. Kielich 5-6dzielny; płatków 5-6 lancetowatych, przy nasadzie łuszczkami miodnikoweini opatrzonych; torebek 5-6 albo więccy, oddzielnych, miezkowatych; nasiona koło szwu osadzone.

R Z A D J E D N O S Ł U P K O A V Y .

A 4 3 . M Ą C Z N I C A , A R B U T U S .

1. *Mącznica garbarska*, A *Uva ursi*: *caule procumben/e*, *fruticoso*; *foliis oboualis*, *integerrimis*, *coriaceis*, *nitidis*; *floribus fasciculatis*

Krzewina gałęzista, rozelana; liście przewrolno-iaiowate, zupełnie całe, lśniące się, twarde, pod spodem siatkowate; kwiaty wiązkowate i..ile lub czerwone; jagoda czerwona, wewnątrz mączasła. Rośnie wszędzie w borach. *Flor. dan. tab. 33.*

a 4 4 . M O D R Z E W N I C A , A N D R O M E D A .

1. *Modrzewnica iednostronna*, A. *calyculala*: *Jruticosa-foliis opali—oblongis*, *obtusis*, *obsolefe-serrulatis*, *subrntt-*

erona lis, litrinque lepidotis; pedunculis axillaribus, secun-
cundis, abbreviatis-

Krzewina lokciowa i wyższa; liście jajowato-podługowate, tępe, nieznacznie piłkowane, z obu stron a mianowicie pod spodem luszczkowato-białawe; szypułki krótkie, jednostronne; korona biała dzwonkowata, w gardzieli ściśniona. Rośnie na błotach torfowych w Litwie. *Pall. Pl. ross. lab. 72. f. t.*

a *Modrzewnica wężholiscia, A. polifolia: fruticosa; foliis linearilanceolatis, margine revolutis, supra nitidis, subtus glaucis; pedunculis terminalibus, subumbellatis, coloratis, corolla terlongioribus; laciniis calycinis ovatis.*

Krzewina prosta lokciowa, gałęzista; liście trwałe, naprzemianległe, równoważko-lancetowate, na brzegu odgięte, z góry lśniące się, pod spodem modre; szypułki na wierzchołkach baldaszkowato-skupione, czerwone, od korony trzy razy dłuższe; podziałki kielicha jajowate; korony jajowate różowe. Rośnie na błotach torfowych. *Flor. dan. lab. 54.*

2^5. BAGNO, LEDUM.

1. *Bagno pospolite, L. palustre: foliis linearibus, margine revolutis, subtus ramisque ferrugineo-lenticulosis; floribus < oandris.*

Krzew lokciowy i wyższy; liście równoważkie, po brzegach odgięte, z góry zielone, gładkie, pod spodem również iak i lodyga rdza o kutnerowate; kwiaty baldaszkogronowe, białawe; szypułki po przekwitnięciu odgięte. Rośnie na błotach torfowych. *Fl. dan. tab. 103<*

A 46. GRUSZYCZKA, PYROLA.

1. *Gruszyczka iednokwiatowa, P. uniflora: stylo erecto; scapo uniflora; foliis suborbiculatis, dentatis.*

Głębik a-3calowy, iednokwiatowy, 3rnia liśćmi okrągłymi ząbkowanymi opatrzone; kwiat wielki, wonny, biały; słupek prosty. Rośnie w lasach na gruncie pulchnym. *Flor. dan. tab. 8.*

2 *Gruszyczka iednostronna, P. secunda: stylo erecto; racemo secundo; foliis ovatis, serratis.*

Lodyka kilko-calowa; liść jajowato-piłkowane; kwiaty białozielonawe, w grona iednostronne ułożone, słupek prosty, kilkakrotnie od owocu dłuższy. Rośnie w lasach szpilkowych *Flor. dan. tab. 402*

3 *Gruszyczka mniejsza, P. minor: stylo erecto; racemo aequali; corollis campanulatis; foliis ovatis, acutis, dentatis.*

Łodyżka kilko-calowa; liście jajowate, ostre, ząbkowane; kwiaty w grono ułożone; korony dzwonkowate, białe, cokolwiek czerwone; słupek prosty, Rośnie w lasach. *Fl. itan- tal.* 55.

4 *Gruszczka okrągło-liściu*, *P. rotundifolia*: racemo aetjiali; laciniis calycinis lanceolatis; stylo recurvo, elongato; staminibus ascendentibus; foliis subrotundis, cre-
riatis, nitidis.

Łodyga łokciowa, nie dzielna, prosta; liście okrągławe, ząbkowane, lśniące; kwiaty białe, groniaste; podziałki kielicha lancetowate; słupek długi, zagięty, na wierzchu czerwony; pręciki podniesione. Rośnie w lasach wilgotnawych.

5. *Gruszczka zielono-kwiatowa*, *P. cbloranlha*: racemo paucifloro; laciniis calycis brevissimis, obtusis; stigmite clara to; antheris tubulosis; foliis orbiculatis, obsolete-cre-
natis, petiolo Augusto brevioribus.

Grono nie wielo-kwiatowe; podziałki kielicha bardzo krótkie, tępe; znamie maczugowate; główki pyłkowe rurkowate; liście okrągławe, szersze jak długie, nieznacznie karbowane, od ogonka wąskiego krótsze. Rośnie w lasach. *Flor. dan. tab.* / 63.

fi. *Gruszczka baldaszkowata*, *P. umbellata*: floribus limbellatis; disco filamentorum ciliato; stigma 5/obum, sessile; foliis spatulato-lanceolatis, aculis, serratis

Łodyga kilko-calowa, krzewista; liście łopatkowato-lancetowate, ostre, piłkowane, tęgie; kwiaty w baldaszki o 4 szypułkach ułożone, prosto-stoiące, czerwone; pręciki po środku w kształt tarczy rzęsowatej zgrubiałe; znamie 5klapowe, bezżytkowe. Rośnie w borach na gruncie wrzosowym, tłustym. *Fl. dan. tab.* 1336. *Chimaphila* Purch. U pospólstwa Pomocnikiem zwana.

247. KORBZENIÓWKA, MONOTRIPA.

1. *Korzeniówka pasorzytna*, *M. Hipopytliis*: racemo multifloro; petalis filiosis; integerrimis, stylum pubescentem superantibus.

Łodyga brudno-żółta, bezliścia, łuskami pokryta; grono wielo-kwiatowe; kwiaty brudno-żółte: górne 1opręcikowe, dolne 8pręcikowe; płatki włosiste, całe, od słupka ze znamieniem tarczowatym dłuższe. Rośnie w lasach około drzew sosnowych. *Fl. dan. t. s.3s.* Ususzona czarnieje.

248. RUTA, BUTA.

1. *Ruta ogrodowa*, *R. graveolens*: foliis decompositis r
feliolis lateralibus oblongis, terminali obovato, glaberrimis; petalis subdentatis; germine glabro, punctato.

1.7 a

Lodyga łokciowa, twarda, gałęzista, trwała; liście dwa r*zv złożom*; listki boczne podługowate, wierzchołkowy pi zewrotno-i.iiow a ty, wszystkie gładkie, modrawo-zielone; kwiaty zielono-żółte: środkowy 5dzielny, iopręcikowy, inne adzielne, Spręcikowe; płatki całe lub cokołuiek ząbkowane; pręciki w czasie kwitnienia na przemian do słupka zbliżają* e się, iaiicznik gładki kropkowany. Roślina obca, w ogrodach wiejskich od niepamiętnych czasów utrzymywana.

a. *Bula rząsowata*, R *Buxbaumii*: *foliis lanceolatis, basi attenuatis, cauleque superne pubescentibus; floribus paniculato-corymbosis; slaminibus calycibusaiie eiliatis; capsulis aspero~luberculatis.*

Liście proste, lancetowate, u spodu zwężone, równie iak i lodyga ugory omszone; kwiaty wiechowato-baldaszko-gronowe; pręciki i kielichy rząsowate; torebki brodawkami pokryte. Rośnie na l'odolu. Bess. *liuia linifolia* M. Bieber.

2 L9. I) VPTAN, DTCTAMNUS.

1. *Zlypf.au biały*, D. *albus*: *foliis pinnatis: foliolis ovatis, serratis, niticlis; racemo terminali, glanduloso-resinoso; floribus roseis.*

Lodyga łokciowa, prosto-stoiąca; włoskami czerwona-wetni, mianowicie u góry, pokryta; liście pierzaste: listki iaiowate, pilkowane, lśniące się; grono wierzchołkowe; kwiaty białoczerwona we, kielichy i szypułki gruczołkami, płyn żywiczny mocno.wonny oddzielaiącemi, osadzone. Rośnie na Podolu. Od liści do Jesionu podobnych *D. Fraxinella* był zwany. Kwiaty tej rośliny a bardziey iakby się zdawało włosy gruczołkowate, wieczorem w czasie dni ciepłych i spokojnych, formuią atmosferę z gazu, która się za zbliżeniem światła, z szelestem zapala.

250. BUZDVGAKEK, TRIBULUS.

1. *Ruzdyganelc leżący*, T. *terrestris*: *foliis dyugis, subtus fillosis; foliolis subaequalibus, oblongo-lanceolatis; pedunculis folio brevioribus; fructu Acorni.*

Lodygi leżące; gałęziste, kosmate; liście pierzaste, o 6 parach: listki podługowato-lancetowate, prawie równe, pod spodem kosmate; kwiaty żółte, szypułkowate, pojedyncze, między listne, od liści krótsze; owoc z 5 torebek ciernistych złożony. Rośnie na miejscach suchych na Podolu. Besser. *Schhuhr. Hand tab. t/J.*

a51. ŁOMIKAWIEK, SAXIFRACA.

1. Łomikamień ziarnisty, S. **gran ulata**: *foliis inferiori-
reniformibus, inriso-lobatis, crenalis, petiolalis, hir-
sulis; ranie pani.culato\ lariniis calycinis obtusis; petalis
spathulalis; radice gramilata.*

**Korzeń z bulwek drobnych złożony,- lodyga wiechowato-
podzielona, lipko-«łosista ; liście: dolne nerkowate, nacie-
to-klapowale, ogonkow ale: lodygowe wielodzieln-, kosmate;
kwiaty białe; podziałki kielicha tępe; płatki łopatkowate.
Rośnie na łąkach suchych i wzgórkach. Fl. dan t. ó/4-**

2. Łomikamień Irzyklapowy, S **tridactylites**: *radi'e an-
nuci; caule ratnoso , glanduloso, piloso; foliis: radicali-
bus spathulalis, indiuisis : superioribus trifidis, cuneatis ;
calycibus urceolatis, peta/a subaeuantibus*

**Lodyga nie dzielna, prosta, kilkocalowa, u góry lipko-
kosmata; liście: dolne łopatkowate, niedzielne: górne 3wrę-
bue, klinowate; kielichy knbkowate, płatkom białym ró-
wne; pręciki krótkie. Rośnie na miejscach suchych. Flor.
dan. lab. i5j.**

3- Łomikamień żółty, S. **Hirculns**: *foliis spalhulato-
Mnearibus, glabris; ramis unijloris, foliosis; pubescenti-
bus; petalis oblongis, nerposis, calycem multo superantibus.*

**Lodyga ^-łokciowa, prosta, nie dzielna, u spodu rozło-
gami opatrzona; liście łopałkowato-równowążkie; szypułki
iednokwiatowe, włosami rdzawemi |okrvle, po 3-i na wierz-
chu osadzone; płatki od kielicha większe, żółte, nerwiste,
11 spodu płamą pomarańczową oznaczone: torebka nadkwia-
towa. Rośnie na błotach torfowych- Fl. dan. t. 2oo.**

252. ŁYSZCZYCA, GYPSOPHILA.

1. Łyszczycza zbozowa, G. **Vaccaria**: *caule tereti , gla-
bro ; foliis opato-lanceolatis, connatis ; florihus corymbo-
sis; calycibus pyramidalibus, laepibus; pelalis emargina-
tis, erosis.*

**Lodyga łokciowa, walcowata, gładka, u góry gałęzi-
sta; liście iaiowo-lancetowate, zro^le, modiawo-zieloue;
kwiaty w baldaszkogron płaski ułożone, czerwone; kielichy
ostrosłupowe o 4 kątach wydatnych, równe; płatki wy-
cięte, ogryzione Rośnie na polach około Grodna (Gilibert)
i na Podolu i Ukrainie (Besser.) Saponaria L.**

2. Łyszczycza wiechowata, G. **pairiculata**: *caule erecto,
ramoso ; ramis paniculae divaricatis; JUiformibus, pube-*

scentibus, unifloris; floribus dioecis, eriguis; calycibus obtusiusculis; petalis repolulis; foliis linearibus, margine villosiusculis. --

Lodyga wzniesiona, gałęzista; gałęzie wiechy rozłożyste, nitkowate, cokolwiek kosmate, iednokwiatowe; kwiaty obopłciowe, na niektórych tylko samicze; płatki podługowate, odcięte; liście równoważkie, po brzegach nieco włosiste. Rośnie na Wołyniu. (Bess.) *Jactju. Fl. austr. V- 5. app. t. r.*

3 *Lyszczyca polna, G muralis: caule dichotomo paniculato; pedunculis unifloris, capillaribus; petalis crenatis; foliis lineari-subulatis, abbreviatis.*

Lodyga gałęzista, adzielną, kitkocalowa; szypułki delikatne, iednokwiatowe, cokolwiek omszone; liście równoważko-lancetowate, ostre, płaskie; płatki wycięte, czerwone. Rośnie na polach suchych i między zbożem. *Schkuhr. Handb. t. 120.*

4. *Lyszczyca baldaszkogronowa, G. fastigiata: caulibus caespitosis, strictis; foliis linearibus, obtusis, glabris, subsecundis; pedunculis corymbosis, fuscis-pubescentibus; floribus aggregatis, genitalibus exsertis.*

Lodygi darniną wyrastające, wzniesione, kolankowate; liście równoważkie, tępe, grube, cokolwiek w iedną stronę zwrócone; szypułki baldaszkogronowe, kosmato-lipkie; kwiaty białe, skupione; części płciowe od koron dłuższe. Rośnie wszędzie na polach piaszczystych. *G. arenaria*, odmiana liśćmi płaskimi, szerszemi, odznaczająca się.

5, *Lyszczyca pagórkowa, G. collina: caule ramoso; foliis linearibus, acutis, scabriusculis; pedunculis corymbosis, laevibus; floribus aggregatis; calycibus obtusiusculis; staminibus exsertis.*

Lodyga gałęzista; liście równoważkie, ostre, chropawe; szypułki baldaszkogronowe, nie chropawe; kwiaty skupione; kielichy tępe; pręciki i słupki od koron dłuższe. Rośnie na Podolu. Besser.

a53. MYDŁNICA, &APONA HIA.

1. *Mydlnica lekarska, S. officinalis: floribus fasciculato-corymbosis; calycibus glabris; petalis fauce coronatis; foliis-oblongis, nervosis, laevibus.*

Lodyga prosta, łokciowa; liście podługowate, nerwiste, równe; kwiaty wiązkowato-baldaszkogronowe, blade-różowe; kielichy gładkie; płatki w gardzieli łuskami osadzone. Rośnie na polach. *Fl. dan. t. 343.* Odmiana z kwiatem pełnym często się postrzega.

a 54. GOŹDZIK, *DiAtrritus*.

* Kwiaty skupione.

i. Goździk pagórkowy, *P. collinus*: *floribus aggregatis; calycis squamis ovato-lanceolatis, cuspidatis, patulis, tubo brevioribus; petalis denatis, barbatis, subtus discoloribus; foliis lineari-lanceolatis, trineruis, caule-jugis scabris.*

Lodyga łokciowa; liście równowązko-lancetowate, 3-jerwowe, równie jak lodyga chropawe; kwiaty we dwie wiązki skupione; kielicha łuski jajowo-lanceolowe, ostrokończyste, otwarte, od rurki kielicha krótsze; płatki ząbkowane, przy gardzieli włosiste, pod spodem różnobarwne. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

calycis squamis lanceolatis, subulatis, tubum aequantibus, foliisque lineari-lanceolatis, hirsutiusculis; petalis crenatis, imberbibus.

Lodyga prosta, łokciowa; liście równowązko-lancetowate, kosmate; łuski kielicha lancetowate, sztylowate, kosmate, rurce wyrównywane, płatki czerwone, nagie. Rośnie w okolicach Grodna (Gilibert.) i na Wołyniu i Podolu. (Besser.) *Hor dan. t. 30.*

3. Goździk diugoiusłowy, 1). *Pseudarmeria*: *floribus aggregato-fasciculatis; calycis squamis ovato-subulatis, tubum superantibus, foliisque lineari lanceolatis, asperis; petalis crenatis, barbatis*

Lodyga łokciowa, drobnymi włoskami pokryta; liście równowązko-lancetowate, szorstkie, proste; łuski kielicha jajowo-szydlowate, od rurki dłuższe; płatki różowe, karbowane, włosiste. Rośnie na Podolu Besser.

4. Goździk karłuzki, D. *Carthusianorum*: *floribus subcapitato-fasciculatis, involuocratis; calycis squamis ovatis, aristatis, tubo brevioribus; petalis crenatis, rotundatis, barbatis; foliis linearibus, nervosis*

Lodyga wzniesiona, nie dzielna; liście modro-zielone, równowązkie, 3nerwowe; kwiaty w wiązkę główkowatą skupione, pokrywają od wiązki krótszą, sztylowatą, opatrzone; łuski kielicha jajowate, ościste, od rurki krótsze; płatki okrągławe, karbowane, włosiste. Rośnie w okolicach Grodna (Gilibert.) i na Wołyniu i Podolu. (Besser.)

5. Goździk ciemno-czerwony, 1). *alrorubens*: *floribus fasciculato-capitatis, involuocratis; involuero ovato, aristato, subscarioso, capitulum aequantecalycis squamis ovatis, aristatis. tubo brevioribus; foliis linearibus, glaucis.*

kwiaty wiązkwato-główkowate, pokrywami główce

prawie równemi, suchawemi, iaiowatenii, ościstemi, opatrzone; luski kielicha ościste, od rurki krótsze; liście równowązkie, modre. Rośnie na Podolu. (Besser.) *D capitatus* Dec.

6 Goździk wielokształtny, D. polymorphus: *Jloribus fascicularis; calycis squamis scariosis, oratis, abbrevialis; petalis angustis, dentatis, fillosis; foliis liuearibus, a cum inatis, s ca bris.*

Wielokształtny co do rozgałęzienia lodygi i osad⁷ kwiatów: lodygi już nie dzielne, już gałęziste; kwiaty już w główki skupione, już wiechowato-gałęziste. Odnacza się od innych lodygą nie chropawą; liśćmi równowązkii, po brzegach i na grzbiecie chropawemi; luski kielicha krótkie, iaiowate, słomianego koloru; płatki wązkie, ząbkowane, różowe, włosile. Rośnie na Podolu. Besser.

y. Goździk wycięty, I). prolifer: */loribus aggregalo-capitatis; calycis stjueamis orało, oblongis, tubum superantibus; petalis emargiuatis; foliis liuearibus, serrulatis.*

Kwiaty w główki skupiane; kielicha luski iaiowalopodługowale, od rurki dłuższe; płatki wycięte; liście równowązkie, drobno-pilkowane. Rośnie na Podolu. (Besser.) Fl. dan. t. 53/.

** Kwiaty rozrzucone.

8. Goździk ogrodowy, I) Caryophyllus: *calycis squamis 4lernis, brewissimi., oratis, submucronatis; petalis imberbibus, crenalis; foliis liuearibus, canaliculalis, glaucis.*

Lodygi rozinaitey wysokości, nacyjściey [^]lokciowe, niekiedy 2lokciowe; • liście równowązkie, rynienkowate, modre; kwiaty pachnące, białe, różowe, krwiste, pstre i t. d.; luski kielicha krótkie, iaiowate, małemi sztylecikami na końcu osadzone; płatki bezwłose, karbowane. Roślina z południowych krajów, w ogrodach nawet pod otworem niebem, na gruncie suchym, dobrze wytrzymaie. Dwie są odmiany w ogrodach znaiome: i od Goździki włoskie. o kwiatach pół pełnych, koloru krwistego prawie; u^{re} Goździki hollenderskie, o kwiatach pełnych lub pojedynczych, farby różowej z rozmaitemi odmianami.

g Goździk trawny, D deltoides: *caule decumbente, ramoso, srabro, subpubescente; calycis sqttamis subbinis, ovato-lanceolatis, acutis; foliis liuearibus, pubescentibus; inferioribus oblusiusculis.*

Lodygi leżące, w czasie kwitnienia podniesione, chropawe, cokolwiek omszone; liście równowązkie, omszone; dolne tępawe; luski kielicha iaiowo-laucelowate, nacyjściey dwie; płatki ciemno-różowe. na końcu ząbkowane. Rośnie na gruntach piaszczystych. Flor, dan. t. 59y.

10. Goździk polny, D. *cainpestris*: caule paniculato, pubescente; ramis erectis, unifloris; calycis squamis lanceolatis, acuminatis, tubo brevioribus; petalis dentatis, subtus discoloribus; foliis lineari-lanceolatis, 3nerviis, hirsutiusculis.

Lodyga łokciowa; gałęzie długie, iednokwiatowe; liście równowązko-lanceolowe, 3nerwowe, kosmate lub tylko po brzegu chropawe; łuski kielicha lancetowate, kończące, u rurki krótsze, płatki ząbkowane, ciemno-czerwone, pod spodem żółtawo-białe, w gardzieli włosiste; plamka przy paznogiach przęga czaruo-purpurową otoczona. Bośnie na Podolu. Besser.

11. Goździk kropkowany, D. *guttatus*: caule paniculato, laevi; calycis squamis lanceolatis, cuspidatis, tubum aequantibus; petalis dentatis, albo-maculatis; foliis linearibus, subulatis, nervosis, scabris.

Lodyga wiechowata, równa; liście równowązko-szydłowe, nerwiste, chropawe; łuski kielicha lancetowate, ostrokończące, rurce równe; płatki czerwone, białymi plamkami opatrzone. Bośnie na Podolu. Besser.

12. Goździk dwufarbny, D. *bicolor*: caule paniculato; calycis squamis brevissimis, truncato-obtusissimis, mucronatis; petalis dilatatis, crenatis, subtus discoloribus; foliis lineari subulatis, nervosis; inferioribus tomentosis.

Lodyga łokciowa, wiechowata, u spodu kutnerowata; liście równowązko-szydłowe, nerwiste: dolne kutnerowate; kwiaty do goździka ogrodowego podobne; łuski krótkie, ucięto-tępe, z małym po środku wyrostkiem; płatki szerokie, karbowane, z wierzchu żółtawo-białe, pod spodem ołowiane. Bośnie na Podolu. Besser.

13. Goździk cienkopłatkowy, D. *leptopetalus*: caule paucifloro; calycis squamis brevissimis, oralis, acutis; petalis lineari-lanceolatis, elongatis, subintegerrimis; foliis subulatis.

Lodyga niewielo-kwiatowa; liście szydłowe: dolne kutnerowate; łuski krótkie, łaiowato-ostre; płatki farby poprzedzającego gatunku, długie, równowązko-lanceolowe, całe lub cokolwiek wycięte. Bośnie na Podolu. Besser.

1). pomeridianus. M. B.

14. Goździk frzylowaty, D. *superbus*: caule herbaceo, multifloro, glabro; calycis squamis oralis, mucronatis, subappressis, tubo multo brevioribus; petalis multilobulatis, fimbriatis, basi barbatis; foliis lanceolato-linearibus.

Lodyga łokciowa, u dołu listna, nie dzielna, u góry wiechowata; liście, mianowicie dolne, lancetowato-równowązkie; łuski przystające, krótkie, łaiowate, sztyletowate;

plalki blado-różowe, nad paznogciem cętką cieniu-czerwoną opatrzone, wielodzielno-fręzlowate, w gardzieli włosiste. Kośnie w borach i zaroślach pagórkowatych. *Pl. dan. t. SyS-*

i;'. Goździk pierzasty, *D. plumarins: caule erecto, paucifloro; calycis stjuamis ocatis, mucronatis, breccissims, appressis, petalis laciniato-multi/idis, barbatis; foliis linearibus, glaucis, margine scabris.*

Lodyga łokciowa, wielo-kwiatowa; liście równowązkosztydłowe, tęgie, rzasowato-szorstk; luski okrągławaiaowate, ostre, przyległe; płatki wielodzielno-fręzlowate, przy nasadzie kosmate, białawe, jednobarbne. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

II>. Croździk piaskowy, *D. arenarius: caule subunifloro; calycis squamis ocatis, ublusiusculis; petalis lacero-multifidis, barbatis; foliis linearibus, subciliatis.*

Lodyga łokciowa, u spodu kilka gałązkami krótkiemipatrzone, j-3kwiatowa; liście krótkie, równowązkie: dolne rzasowate: górne prawie gładkie; luski trzy razy od rurki krótsze, równie iak rurka czerwona, iaiowate, nieco ostie; plalki wielo-dzielne, białe, nad paznogciem czerwoni włosami osadzone. Rośnie na miejscach piaszczystych w borach, w Litwie.

17. Goździk niewielokwialowy, *D. serotinus: caule sub un iflor o; calycis squamis ocatis, acutiusculis, appressis, abbreviatis; petalis multifidis, imberbibus; foliis linearibus, abbreviatis, glaucis.*

Lodyga i-2kwialowa; liście równowązkie, krótkie, modrawe; kielicha luski krótkie, iaiowate, przyległe, ostre; płatki wielo-dzielne, bezwłose. Rośnie na Wołyniu. Besser.

2.55. CZERWIEC, *SCLERANTHIUS.*

1. Czerwiec trwały, *S. perennis: calycibus fructiferis, clausis, obtusis, niarginatis; caule antherisepete glabris; radice perenni.*

Lodyżki kilka-calowa, u spodu leżące; liście drobne, naprzeciwnie, równowązkie, ostre; kwiaty na wierzchołkach w kupki zebrane; kielichy tępe, wewnątrz białe, obrzeżone, po okwilnieniu zamknięte; lodygi i główki gładkie; korzeń trwały. Rośnie na polach suchych. *Flor. dan. t- 563.* Na lymto mianowicie gatunku znajdują się okrągłe ziarenka, poczwarkę owadu, Czerwcem [*Coccus polonicus*] zwanego, zawierające.

2. Czerwiec roczny, *S. annuus: calycibus fructiferis, patulis, acutis, inermibus.*

Lodyżki kilka-calowe, gałęziste 5 liście równowązkie,

ostre;--kwiaty na wierzchołkach gałęzi w kupki zebrane; kielichy ostre, jednobarbne, zielone, nie kolące, po okwitowaniu otwarte. Rośnie na pagórkach piaszczystych. *Fl. dan. t. 504.*

256. ŚLEDZIENNICA, *CHIRYSOSPLENI UTT.*

i. Śledziennica, naprzemianliścia, *Ch. alternifolium: foliis alternis.*

Lodyga zielna, słaba, krucha, kilka-calowa; liście naprzemianlegle, ogonkowate, nerkowate: górne krótko-ogonkowe, w okrąg pod kwiatami ułożone; kwiaty żółte: boczne Spręcikowe, środkowy jopręcikowy. Rośnie na miejscach cienistych, wilgotnych. *Fl. dan. t. 366.* U pospółstwa Minutkami zwane.

RZĄD T R z Y s Ł u r K o w Y.

•JSJ. TAMARISZEK, *TAMARIX.*

). *Tamari.szek 5pręcikowy, T. gallica: spicis solitariis.*

Krzew kilkalokciowy; gałęzie wzniesione, długie; liście równowązkie, płaskie, gęste; kłosy wierzchołkowe; kielich 5działkowy; płatków 5 czerwonych, tępych; pręcików 5 u spodu w kształt błonki zrosłych, która później na 5 części się rozdziela; iaiicznik .kątny; znamie tępe; nasiona od puchu dłuższe. Rośnie na Podolu. Besser, *Flor. dan. t. 334.*

25S. PIASKOWIEC, *ARENARIA.*

1. Piaskowiec 3nerwowy, *A. trineryia: caule gracili, subramoso; foliis occilo-oblongis, acutis, 3nerviis; pedunculis a.iillaribus, elongatis; sepalis angustis, acuminatis, pelala superantibus.*

Lodyga rozslana, słaba, dwudzielna, kosmata; liście dolne ogonkowate, iaiowato-podługowate, ostre, 3nerwowe; szypulki z kątów gałęzi wychodzące, pojedyncze, długie; działki kielicha wązkie, na grzbiecie szorstkie, kończate, od płatków dłuższe. Rośnie w zaroślach i na polach. *Fl. dan. t. 4iQ.*

2. Piaskowiec soczysty, *A. peplodes: caule dichotomo, ascendente; foliis ocatis, acutis, carnosis, ample.ii-caulibus; pedunculis a.rillaribus, breccissimis; corolla calycem subaequante; seminibus paucis, grandibus.*

Lodygi u spodu leżące; liście iaiowate, ostre, soczyste, lodygę obeymujące, 4rzędowe; szypulki kątowe krótkie; płatki białe, od kielicha krótsze; torebka okrągława; nisione nie liczne, wielkie. Rośnie na piaskach nad morzem w okolicach Polongi. *Fl. dan. l. 6-24.*

3. *Piaskowiec dąbrowy*, *A. serpyllifolia*: *caule ramosissimo, scabro, subpubescente; foliis ovatis, acutis, sessilibus, ciliatis; sepalis nervosis, acutispetala subaequantibus.*

Lodyga leżąca, gałęzista, chropawa, omszona; liście jajowate, ostre, bezogonkowe, rzasowate; szypułki jedno-kwiatowe; kwiaty białe; kielichy od koron cokolwiek dłuższe. Rośnie na polach suchych. PI. Jan. l. gyl-

4. *Piaskowiec czerwony*, *A. rubra*: *caule procumbente, ramoso; foliis filiformibus; stipulis scariosis, latis, uaginantibus; pedunculis arillaribus demum dejectis; calycibus glanduloso-pilosis; seminibus solidis, rugulosis.*

Lodyga kilko-calowa, gładka, gałęzista, leżąca; liście nitkowate, od międzykolanek krótsze, przysadki suche, pochewkowate, szerokie; szypułki kątowe, później pochyle; kielichy gruczołkowato-włosiste; płatki czerwone; nasiona spłaszczone, pełne, cokolwiek pomarszczone. Rośnie na gruntach suchych.

5. *Piaskowiec trawiasty*, *A. graminifolia*: *foliis filiformi-subulatis, complicalis, serrulato-scabris; caule erecto, simplici; panicula pubescente; petalis calyce oblongissimos, margine scariosis, superantibus.*

Liście nitkowato-szydłowate, czasem płaskie lub podługnie złożone, piłkowane-szorstkie; lodyga wzniesiona, nie gałęzista; wiecha rzadka, nieco kosmata; płatki przewrotno-jajowate, od kielichów tępych z brzegiem szerokim, suchym, białawym, dłuższe. Rośnie na Ukrainie. Resser.

6. *Piaskowiec legi*, *A. rigida*: *foliis lineari-setaceis, margine ciliato-scabris; caule simplici, folioso; panicula tricholoma, glabra; bracteis sepalis ovatis scariosis, elongatis, acuminatis; corolla calyce subaequante.*

Lodyga wzniesiona, nie dzielna; liście równowązkoszczecinowate, rzasowato-szorstkie; wiecha trzydzielna; przysadki kwiatowe i kielichy po brzegach białawe, suche; płatki białe, kielichom prawie równe. Rośnie na Podolu. Resser.

7. *Piaskowiec główkowaty*, *A. cephalotes*: *caule erecto, firmo, nocoso; foliis lineari filiformibus, elongatis; floribus paniculato-congestis; calycibus acuminatis, glabris, corollam subaequantibus.*

Lodyga wzniesiona, mocna,* węzłowata; liście równowązko-nitkowate, długie, po brzegach szorstkie; kwiaty wiechowato-skupione; przysadki lancetowate, kończale, suche; kielichy kończale, u góry trzy rysy małoznaczne mające, koronie wyrównywalne. Rośnie na Podolu. Resser.

8. *Piaskowiec skupiony*, *A. glomerata*: *caule basi ramoso, incano pubescente; foliis ellipticis basi subulatis,*

*ttric/is, suhappressis; /loribus capilalo-gloinera.lin; caly-
cibus acuminato-cuspidatis, a cario sin, striatis, pelala
lon"e superantibus.*

Lodyga, u .spodu gałęzista, kosmato-biaława; liście z szcrokej nasady szydłowe, wyprężone, prawie do łodygi przystające; kwiaty królko-szypułkowe, w główki skupione; kielichy suche, ostro-kończate, od płatków dużo dłuższe. Rośnie na Podolu. Besser.

A5(J. GWIAZDNICA, STELLAUJ.

1. Gwiazd/lica serduszków ata, S. nemorum: foliis o-
i>ato-oblongis, acutis, inferioribus cordatis, petiolafis;
panicula terminali, dicJiotoma pubescenle.

Lodyga blisko łokciowa, u dołu mianowicie rzasowala; liście ostre, podługowato-iaiwate, dolne ogonkowale, sercowate; wiecha wierzchołkowa, dwudzielna, nieco kosmata; kielich z brzegiem suchym; płatki białe. Rośnie w lasach wilgotnych i zaroślach. Fl. dan. t. ajt.

2. Gwiazdnica Mokrzyca, S media: caule debili, subdecumbente, linea laterali pi/osa, alterna\ foliis oualis; pedunculis fructiferis, re/le.ris; /loribus sub óandris; petalis calyce breidoribus.

Lodygi soczyste, rozslane, bok ieden od kolanka do kolanka na przeinia/i włosisly lub rzasowaty; liście iaio-
wate; szypułki wzniesione, późniey odgięte; kwiaty białe, 3 - 4 - 5, rzadziey łopręcikowe; płatki dwudzielne, od kielichu krótsze. Rośnie wszędzie na dziedzińcach i w ogrodach. Fl. dan- t. 438 i 5uó. Alsine media Lin.

3. Gwi.azdn.ica torfowa, S. uligiuousa: caule decumbente, ramoso; foliis oblongo-lanceolatis, acutis, glabris; pedunculis axillaribus terminalibusipie, corymbosis; petalis calyce breidoribus.

Lodygi rozslane, słabe, gałęziste, ^łokciowe; liście podługowato-łańcetowale, ostre, gładkie, na końcu plamką czerwoną opatrzone; szypułki kątowe lub wierzchołkowe, baldaszkogronowe, niev\ ielo-kwłałowc j płatki białe- od kielicha krótsze. Rośnie na łąkach mokrych. S Alsine IV.

4. Gwiazdnica leśna, S. ilolostea. caule erecto, tetrago no • foliis lanceolatis, acuminatis, serrulatis; pedunculis terminalibus, aggregatis, scabris; calycibus enerriis, acutis, corolla breidoribus.

Lodyga delikatna, ostro-4boczna; liście lancetowate, na brzegu i nerwie drobno-pilkowane; szypułki długie, szorstkie, na wierzchu zebrane; kwiaty wielkie, białe; kielichy beznerwowe, od płatków białych, dwudzielnych dwa razy krótsze. Rośnie w lasach. Flor. dan. t.. 6g8.

5. *Gwiazdnica trawiasta*, *S. graminea*: caule di/fusa tetra" ono; foliis lineari-lanceolatis, margine laeuiibus; floribus terminali bas paniculatis; petalis sepala 3 nervia subaenuantibus.

Lodygi po ziemi rozpierzchle, 4ściennie; liście równo-wązko-lancetowale, po brzegu gładkie; kwiaty wiechowale, wierzchołkowe; płatki białe, działkom 3nerwowym prawie równe. Rośnie w zaroślach. Fl. dan. t. 4t 4.

6. *Gwiazdnica modrawa*, *S. gilauc*: caule erecto, tetragono; foliis lineari-lanceolatis, margine laeuiibus, glanciacia; panicula terminali, erecta; petalis calyceni supelantibus.

Lodyga wzniesiona, 4ścienna; liście wązko-lancetowate, zupełnie całe, modrawe; wiecha wzniesiona, wierzchołkowa; płatki białe, od kielicha trzynerwowego dłuższe. Rośnie na łąkach mokrych. Engl. bot. t. 8n5. *S. palustris* II.

260. WyżrN, CUCV BALV.I.

j. *Ifyzpin iagodorodny*, *C. bacciferus*: ramis diuaticatis; foliis ouatis; calycibus campanulatis; petalis distantibus.

Lodyga ramieuiisto-gałęzista, leżąca lub pnąca się; liście królko-ogonkowe, iaiowate; kielich dzwonekowany, płatki oddalone, białe; jagoda kulista, czarna. Rośnie w zaroślach.

261. LETNICA, SILENS.

* Kwiaty rozrzucone.

1. *Lepnica dwudzielna*, *S. noctiflora*: caule erecto, Jiirsuto, superne uiscoso, foliis: inferioribus spathulatis: superioribus lanceolatis, a.illaribus, abbreviatis; calycis costati dentibus elongatis; petalis bifidis, creunlatis.

Lodyga prosta, {-łokciowa, adzielna, kosmata, u góry kleista; liście: dolne łopatkowate: górne lancetowate; szypułki krótkie; kielichy żebrowate, o zębach długich; płatki 2dzielue, karbowane; kwiaty białe, w nocy rozwinięte. Rośnie na polach i między zbożem. Engl. bot. t. 291.

** Kwiaty graniaste, iednostronne.

2. *Lepnica pochyla*, *S. supina*: caule suffruticoso, ramoso, ascendente; foliis linearibus, mucronatis, incanopubescentibus; calycibui breriterpedunculatis, tomentosis.

Lodyga u spodu zdrewniała, leżąca, wierzchołek podniesiony; liście równowązkie, sztyletowate, omszono-białawe; kielichy wązkie, długie, kuluerowale, z brzegiem suchawym; płatki rozcięte, białe. Rośnie na Podolu. Bess.

3. *Lepnica francuska*, *S. gallica*: caule ramoso, liirsu- /,,, riscos o; folii a oblongo-lanceolatis; calycibus lursutis; petalis integerrimis.

Lodyga prosta, włosista, gałęzista, walcowata; liście podługowato-lancetowate; kielichy porysowane, kosmate, cokolwiek kleiste; płatki białe albo czerwone, zupełnie całe. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

4. *Lepnica dwoisto-dzielna*, *S. dicholoma*: caule erecto, pilosiusculó; foliis spathulatis, oblongo-lanceolatis; racemo tpicalo, bipartito; calycibus subsessilibus, nuLantibus, iocostalis, filloso-l'iscosis; petalis bipartitis.

Lodyga wzniesiona, nieco włosista; liście łopatkowate, podługowato-lancetowate; grono kłosowate, dwudzielne; kielichy krótko-szypułkowe, zwisłe, łozebrowe, włosisto-lipkie; płatki adzielne. Bośnie na Podolu. Besser.

Kwiaty wiecliowate.

5. *Lepnica baldaszkowata*, *S. Almeria*: panicula corymbosa; bracteis obsoletis; caule erecto foliiscue subcordato-ouatis, glaberrimis; calycibus coioratis; petalis integris.

Lodyga wzniesiona, mało-galezista, -łokciowa, gładka, pod wierzchem lipka; liście lodygowe prawie sercowato-iaowate, zupełnie gładkie, modrawe; wiecha baldaszkogronowa; kielichy niaczugowate, zafarbowane; korony czerwone; płatki całe, nad paznogiecin łuszcza oznaczone. Bośnie w Powiecie trockim i lidzkim, tudzież na Wołyniu i Podolu. Besser. 77. (lan. t. ÓSg.

6. *Lepnica xiiugokwialowa*, *S. longillora*: caule elato, coloralo, foliisque lineari-lanceolatis, glaberrimis, panicula e/on gala, simplici; calycibus coioratis, laeuibus; petalis 3/idis.

Lodyga wyniosła, zafarbowana; liście równowazko-lancetowate, gładkie; wiecha długa, prosta; kielichy zafarbowane, równe; płatki 2dzielne. Rośnie na Podolu Besser.

7. *Lepnica oddzielno-plciowa*, *S. Otiles*: caule striclo, pubescente, superne oligophyllo; foliis inferioribus spathulatis, i'llosiusculis; paniculae ramis uerticillatis; Jloribus dtoecis; petalis linearibus, indirisij; fance nudis.

Lodyga wzniesiona, nie dzielna, cokolwiek ku wierzchołkowi kleista, mało liśćmi pokryta; liście dolne łopatkowate, cokolwiek włosiste, wiechy gałęzie okółki formujące; kwiaty nacyzęsciej rozdzielno-plciowe, drobne, białozichinawe, płatki całe, wązkie, po brzegach faliste. Rośnie na pagórkach suchych. Fl. dan. t. 518.

fi. *Lepnica zwisła*, *S. nutans*: caule simplici, ascen-

(lenie, pilloso; foliis oblongis, acutis, pubescentibus; floribus pendulis; calycibus piscoso-pillosiusculis; petalis bipartitis.

Lodyga łokciowa, kosmata, nieco lipka; liście pudłowe, gowale, ostre, omszone; kwiaty jednostronne, zwisłe; kielichy lipkie, kresowate; płatki białe, 2dzielne, podziałki zwinięte. Kośnie na polach i w zaroślach suchych. Fl. dan. lab. 242.

f). *Lepnica zielono-kwiatowa, S. chlorantha*: caule erecto\ foliis oblongis, acutis, glabris; paniculae ramis secundis, bractealis; calycibus glabriusculis; petalis angustis, bifidis.

Lodyga łokciowa, prosta; liście podługowate, ostre, gładkie; gałęzie wiechy krótkie, przysadkami opatrzone, jednostronne; kielichy iaiowato-walcowate, zielono-lioletowe, gładkie; płatki zielone, wąskie, głęboko awrębne. Rośnie na wzgórkach suchych.

10. *Lepnica lipka, S. viscosa*: caule simplici, pilloso, piscoso; foliis lanceolatis, undulatis; panicula subspicata, stricla, pedicellis subS/loris; petalis fauce nudis.

Lodyga łokciowa, prosta, niedzielna, włosista, lipka; liście lancetowate, faliste, lipkie; kwiaty na wszystkich stronach zwisłe; szypułki do łodygi przytulone; kielich lipki; płatki białe przy gardzieli czerwone, 2dzielne. Rośnie około Grodna (Gilibert) i na Podolu. (Besser). Flor. dan. tab. 11011.

11. *Lepnica iednostronna, S. tatarica*: caule simplicissimo, folioso, glabro; foliis lanceolatis, panicula spicata, stricla; pedunculis oppositis, secundis, decumbentibus; petalis fauce nudis.

Lodyga łokciowa, prosta, niedzielna; listna; liście lancetowate; wiecha kłosowata, wyprężona; szypułki naprzeciwległe, iednostronne, zwisłe; płatki białe 2dzielne, nagie. Rośnie w okolicach Grodna (Gilibert), nad Wilią pod Swi-rankami (X. Jundzill) i tja Ukrainie (Besser).

12. *Lepnica siatkowata, S. infata*: foliis obopato-lanceolatis; panicula corymbosa; calycibus in/lalis, relicultis j petalis obcordatis, fauce coronatis.

Lodyga prosta, łokciowa, gładka, 2dzielna; liście przeciwrotno-iaiowate, z obu stron ostre; wiecha baldaszkogroliowa; kielich pękato-wydęty, siatkowato-żyłkowaty; płatki białe, 2dzielne, nad paznokciem łuszczkami opatrzone. Rośnie na polach i łąkach. Flor. dan. lab. 614. Cucubaliti Jie/ien L.

). *Ho •równica wodna*, *C. aipiaticnm* : *caule dicholomo, pilono, superne riscoso ; foliis cordatis, sessilibus; pedunculis arillariibus, solitariis, fructiferis, reftexis; denticulis capsulae .5,6, rectis.*

Lodygi adzielne, słabe, włosiste, u góry nieco lipkie; liście sercowate, bezogonkowe; szypułki kątowe pojedyncze, po dkwitnieniu zwisłe; kielich zielony-, kosmato lipki; płatki białe od kielicha dłuższe; torebka u góry 5, 6, zębami prostymi otwierająca się. Rośnie w miejscach cieni- stych nad wodami. Fl. dan. tab. /33j

a. *liogownica polna*, *C. arvense*: *caule declinalo; foliis lineari-oblongis, obtusiusculis, pubescentibus; petalis calyce longioribus; capsulis apice obliquo, inaequaliter dentatis.*

Lodyżki kilkocalowe, pochyle; liście równowazko-po- długowale, tępe, omszone; płatki białe, od kielicha dwa razy dłuższe; torebki u góry ukośne, zębami nierównymi otwierające się. Rośnie na polach, Fl. dan. t. 626.

3. *liogownica pospolita*, *C. vulgatum*: *caule erecto, hirulo, sttbriscoso; foliis oratis, obtusis; floribus pedicello superantibus.*

Lodygi rozpierzchłe, 11 spodu leżące, kosmate, nieco kleiste; liście iaiowate, tępe; płatki od kielichów, po brze- gach suchych, cokolwiek dłuższe; kwiaty od szypulek dłuższe. Rośnie na polach. C. ouale Pers., iest odmianą z liśćmi bardzo lepemi, kwiatami skupioneimi.

4. *liogownica 5pręcikowa*, *C. semidecandrum*: *caule erecto, humili, incano-pubescente, piscido; foliis opato-oblongis \ floribus subumbellatis, óandris; petalis emarginatis, calyce brepioribus.*

Lodyżki a-3calowe, wzniesione, kosmato-lipkie; liście iaiowo-pudługowate; kwiaty ópręcikowe, prawie, w balda- »zek ułożone; płatki białe/ wycięte, od kielicha nieco kró- tze. Rośnie na polach suchych. Fl. dan. t. *2/s.

1. *Firletka Kąkol*, *L. Gilhago*: *hirsuta; foliis linearibus; calycibus elongatis, subcoriaceis; petalis integerrimis, fance nudis.*

Lodyga prosta, gałęzista, kosmata; gałęzie wzniesione; liście równowazkie, kutnerowate; kielichy dłu- jgie, tęgie, o podziałkach równowazkich, długich, koro- nie czerwono-lioletowcy wyrównywaiącyli, albo i dłuż-

szych. Rośnie między zbożem. Flor. dan. tab. 596. *Agrostis Lemma* L.

2. *Firletka leśna*, L. *syvestri*9: *floribus rubellis, dichotomo-paniculatis*, *subdioecis*; *petalis semibifidis*; *lobis anastis, dicergentibus*; *capsulis subrotundis*; *calicis recurvis*; *foliis ovatis c. lanceolatis*.

Lodyga prosta, łokciowa, gałęzista, kosmata; liście iałowate lub lancetowate; szypułki dwudzielno-wieczkowate; kwiaty często rozdzielno-plciowe; kielichy nadęte, żebrowate; płatki czerwone, rozcięte: podziałki wąskie, rozwarłe; torebka okrągła; łuszczyнки odgięte. Rośnie w lasach wilgotnych, cienistych. Engl. bot. t. 1096. L. *dioecia*. florę rubro. Smith.

3. *Firletka rozdzielno-plciowa*, L. *dioeca*: *floribus albis, dichotomo-paniculatis, dioecis*; *petalis semibifidis*; *lobis latis, approximalis*; *capsulis conicis, apicibus reclis*; *foliis ovatis*.

Podobna do poprzedzającej, różni się: liśćmi iałowatymi; kwiatami białymi, o kłapach płatków szerokich, zbliżonych; torebką ostrokągową; zębami torebek prostymi. Rodnie na polach i w ogrodach. Fl. dan. t. 1096.

4. *Firletka poszarpana*, L. *Flos Cuculi*: *caule superne ciliato*; *foliis lanceolatis, glabris*; *floribus paniculatis*; *calycibus campanulatis*; *petalis 4fidis*.

Lodyga prosta, łokciowa, u góry kosmato-lipka; liście lancetowate, gładkie; kwiaty wiechowate; kielichy kątowate, dzwinkowate; płatki 4dzielne, czerwone. Rośnie w zaroślach i na łąkach wilgotnawych. Flor. dan. t. 1097. W ogrodach z kwiatem pełnym utrzymuje się.

5. *Firletka Gaszłald*, L. *chalcedonica*: *caule erecto, foliisque lanceolatis, hirsutiusculis*; *floribus terminalibus, dense fasciculatis*; *petalis bifidis, basi utrinque subdentatis, calyce subsuperantibus*.

Lodyga prosta, nie dzielna; liście lancetowate, lodygę obeymujące, włosiste; kwiaty ponsowe, różowe lub białe, na wierzchołku w gęstą wiązkę skupione; płatki 2klapowe, u spodu krain z obu stron często ząbkami opatrzone, od kielicha dłuższe. Początkowo z Rosyi południowej, w ogrodach nawet wiejskich pospolita.

6. *Firletka Smolka*, L. *Viscaria*: *caule ramoso*; *foliis lineari-lanceolatis, glabris*; *floribus fasciculatis*; *petalis subintegerrimis*; *capsulailoculari*.

Lodyga prosta, łokciowa, na kolankach mianowicie lipka; liście równoważko-lancetowate lub łopatkowate, gładkie; kwiaty na wierzchołku w wiązkę skupione; płatki purpurowe, całe; torebka 5komórkowa. Rośnie na łąkach i w lasach suchych. Fl. dan. t. 1098.

1. *Sporeh rolo wy, S. aryensis: foliis perticillatis; jtoribus paniculatis, t oandris; seminibus solidis, hispidis.*

Lodyga rozłożysta, gładka lub nieco kosmata; liście okrągowe, równowazkie, zaostrome; kwiaty wieciliowate, loprecikowe; nasiona czarne, spłaszczone; pelne, tęgo-włoste, brzegiem wązkim białym otoczone. Rośnie na polach. Flor. dan. tab. i 033.

2. *Sporeh óprecikowy, S. pentandra: jloribus óandris; seminibus alalis.*

Rardzo do galunkn poprzedzaiącego podobna, różni się: kwiatami opręcikowemi; nasionami bardziey płaskimi, brzegiem szerokim, utoczonemi. Rośnie na piaskach.

3. *Sporeh kolankowaty, S. nodosa: foliis subulatis: i~mis opposilis: superioribus fasciculatis,* ramis, subunifloris; corolla calyem superante.*

Liście dolne długie, szydlowate, ostre, kupą wyrastaiące, Z których wychodzą liczne lodygi gałęziste 4-5calowe, wzniesione lub rozslane; liście lodygowe naprzeciwlegle, zrosle, w kątach kupki liści krótkich, tępych, sztylecikiem krótkim osadzonych, maiące; szypułki czyli raczey gałązki iednokwiatowe; korony białe od kielichów dłuższe. Rośnie na łakach twardych wilgotnawych i na piaskach nad morzem. FI, dan. t. gG.

i *Kwaśnica Szczawik, O. Acetosella: foliis obcordatis; pedunculo radicali, foliis longiore; s ty lis longitudine staminum interiorum; radice articulado-squarnala.*

Liście troiste: listki przewrotno-sercowate, pod spodem włosiste; szypułka korzeniowa, kosmata, od liści dłuższa; słupki długości pręcików wewnętrznych korzeń członkowato-luskowaty. Rośnie w lasach cienistych na gruncie pulchnym. FI. dan. t. g80.

1. *Rozch.odnik naywiększy, S. latifolium: foliis cordalooa/.is, obtusissimis, serratis, glabris, saepins oppositis; corymbis longe pedunculatis; staminibus corolla longioribus.*

Liście sercowato-iaiwate, tępe, pilkowane, gładkie, często naprzeciwlegle; baldaszkogrony długo szypułkowe; pręciki od korony dłuższe. Rośnie na Wołyniu i Podolu. Besser.

2. *iozchodnik mniejszy, S. Telephiuin: foliis oblongis oi-aliuspe, basi attenuatis, planis, dentatis, glabris;*

*nut Ir rrecto; corymbis lerminalibus; staminibus corolla
brerioribus.*

**Lodyga prosta, łokciowa; liście podługowate lub o-
waln-e, u s p o d u zwężone, płaskie, ząbkowane, gładkie; bal-
daszkogrouy wierzchołkowe; pręciki od koron biało-zielo-
nawych krótsze. Kośnie, na polJtch i w zaroślach pagórkowa-
tych. Odmiana z kwiatami czerwonymi *S. T. purpureum*
jest u nas postrzegana; *Fl. dan. I. 686.***

**3 Rozchodnik okrągłoliści, *S. Auacampseros: caule de-
cumbente; foliis oborals, integerrimis, glaucis, sessilibus:
ramorum sterilium rosaceo-congestis; corytnbis peduncu-
latis, terminalibus.***

**Lodyga pochyla; liście krótkie, przewrolno-iałowate,
zupelnie cale, modre, bezogonkowe: na gałęziach plonnych
w różyczkę ułożone; baldaszkogrony szypułkouate, wierz-
chołkowe; kwiaty male czerwonawe. Rośnie na Ukrainie,
(liesser).**

**4 Rozchodnik sześćrzedowy, *S. sesangulare: foliis
ierelittsculis, se.rfariam imbricatis, erecliusculis; cyma tri-
Jida, patenie, foliosa.***

**Lodyga 2-3 calowa, liśćmi oblemi, tępemi, wzuiesione-
mi, w 6 rzędów ułożonemi, osadzona; podbaldaszek tróy-
dzielny, otwarty, listny; płatki od podziałek kielicha szersze.
Rośnie na gruntach piaszczystych. Smak caley^r rośliny łago-
dny. *Fl. dan. t. < 644.***

**5. Rozchodnik Pryszczyrnih, *S. acre: foliis alternis,
suboua/is, gibbis, adnato-sessilibus; cyma 3/ida, foliosa.***

**Lodyżki 2-3 calowe; liście naprzemianlegle, grube, pra-
wie iałowate, garbate; przyrosło-bezogonkowe '„, podbalda-
szek 3dzielny, listny; kwiaty żółte; płatki od kielicha 3 razy
dłuższe i szersze; smak liści ostry. Rośnie na piaskach i
murach. *Fl. dan. t. t45y.***

K L A S S A XI.

/) WUNASTOPRĘCIKO W A, *DODECANDR TA.*

RZĄD J E dnos Lur uowr, *MOKOGYSIA.*

**267. Krwawnica, *Lythrum. Kielich rurkowały, podo-
wocowy; krayi2zęby; płatków 6 na krain kielicha osadzo-
nych; znamię główkowe; torebka 2koinórkowa, wielo-
ziarnowa.***

**268. *Portulaka, Portulaca. Kielich nndowocowy, 2dziel-
ny, opadający; płatków 4-5 u spodu kielicha osadzonych;
słupek 3-5dzielny; torebka ikomórkowa, w poprzek otwie-
1 aiąca się, wieloziarnoway nasiona włóknami szczególnenu
do osadników wolnych przyrosłe.***

i8c)

•j(>!). *Kopytnik*. *Asarum*. Kielich płatkowaty, 3dzielnv, nadowocowy; główki pyłkowe boczne; znamię 6klapowe; torebka 6koinórkowa.

RZĄD D W U S Ł U P K O W Y, *DIGYNIA*.

270. *Rzepik*, *Agrimonia*. Kielich 5wrębny, nadowocowy, kieliszkiem 2dzielnym opatrzone, porysowany, u góry szczytami haczykowatymi osadzony; płatków 5 na kielichu osadzonych; nasiona dwa, w kielichu stwardniałym zamknięte.

RZĄD T R Z Y S Ł U P I C O W Y, *Tetrageia*.

271. *lieseda*, *Reseda*. Kielich podowocowy, 4-5-Gdzielny, płatki poszarpane, u spodu zgrubiałe; torebka 3zęba, pomiędzy słupkami zięia; nasiona na kłach torebki osadzone.

RZĄD S Z E Ś C I O S Ł U P K O W Y, *HEXAGYNIA*.

272. *Otoka*, *Stratiotes*. Kwiaty rozdzielнопłciowe; kielich 3dzielnny; korona 3 płatkowa; główki pyłkowe kończące; miodek 24; słupków sześć, dwudzielnych; jagoda 6koinórkowa, wieloziaj nowa.

RZĄD D W U N A S T O S Ł U P K O W Y, *DODECAGYNIA*.

273. *Skoczek*, *Sempervivum*. Kielich 10-12dzielnny; płatków 10-12; torebek 10-12.

RZĄD W I E Ł O S Ł U P K O W Y, *POLYGYNIA*.

274. *Przyjemka*, *Isopyrum*. Kielich płatkowaty, 5działkowy, płatków rurkowatych, 2wargowych, 5; mieszków wiele, wieloziajnowych.

275. *Jaskierek*, *Ceratocephalus*. Kielich 5działkowy; płatków 5, paznogiowatych; nasiona dziobate.

267. K R W A W N I C A, *LYTHRUM*.

1. *Krwawnica pospolita*, L, *Salicaria*: *foliis oppositis, cordato-lanceolatis, subhirsutis*; *floribus racemoso-spicatis*.

Lodyga prosta, gałęzista, 2łokciowa; liście naprzeciwległe, sercowato-lancetowate, nieco kosmate; kwiaty purpurowe w kłosy długie okrągowe, o kwiatach krótkoszypułkowych, ułożone. Rośnie na miejscach błotnych. Fl. dan. t. dy/.

2- *Krwawnica różgowa*, L. *virgatum*: *foliis oppositis, lanceolato-linearibus, glabris*; *ramis virgatis, teretibus subpedunculis subternis*.

Lodygi łokciowe: gałęzie okrągłe, różgowe; liście lancetowato-równowązkie, gładkie; szypułki najczęściej po 3 osadzone; kwiaty blado-czerwone, 2pręcikowe. Rośnie na Podolu. (Besser.) *Jacqu. Flor. austr. t. y.*

3. *Krwawnica wązkohścia*, **L. Hyssoptilolia:** *foliis alternis, lineari-lanceolatis; floribus axillaribus, solitariis, hexandris; caule herbaceo, stricto,*

Lodyga łokciowa, prosta, nie dzielna; liście naprzemianległe, wązko-lancetowate; kwiaty międzylistne, pojedyncze, 6pręcikowe. Rośnie około Grodna nad jeziorami (Gilibert). *Flor. austr. t. <33.*

268. POUTULAKA, FORTULACA.

i. *Portulaka pospolita*, **P. oleracea:** *caule prostrato; foliis spathulatis; floribus sessilibus.*

Lodygi łokciowe, rozslane; liście łopatkowate, soczyste; kwiaty kupkowate, żółte, bezszypułkowe; pręcików 6-15; słupków 1-5. Rośnie na miejscach wilgotnych. Gilibert. *Schkuhr. t. 130.*

269. KOPYTNIK, ASARUM.

1. *Kopytnik pospolity*, **A. enropaeum:** *foliis geminatis, reniformibus, obtusissimis, pubescentibus; calycibus liirsutiusculis, erectis.*

Korzeń rozslany; lodygi krótkie, leżące; liście dwa, długo-ogonkowe, nerkowale, tępe, omszone; kielichy kosmate, zewnątrz zielonawe, wewnątrz czarno-czerwone; znamię bdzielne. Rośnie w lasach cienistych. *Fl. dan. t. 633.*

RZĄD DWUSŁUKOWY.

270. RZEPİK, AG-RIMONIA.

1. *Rzepik pospolity*, **A. Eupatoria:** *foliis inlerruptepinnatis, hirsutis; impari petiolato; spicis pedunculatis, elongatis.*

Lodyga wyprężona, łokciowa; liście pierzaste, włosiste; listki większe nacięto-pilkowane z mniejszemi całymi lub 3wrebuemi pomieszanymi: wierzchołkowy ogonkowaty; kwiaty żółte w kłos cienki, długi ułożone; kielichy owocorodne, odgięte, szczecinami haczykowatymi czepiące się. Rośnie na gruntach suchych. *Fl. dan. t. 688.*

RZĄD TRZYSŁUPKOWY.

271. REZEDA, RESEDA.

1. *Rezeda farbierska*, **R. Luleola:** *foliis lanceolatis, glabris, basi utrinque unidentatis; capsulis adnatis; radice perenni.*

Lodyga prosta, łokciowa lub wyższa; liście lancetowate, gładkie, u spodu dwoma ząbkami opatrzone; kwiaty żółte, w kłosy długie ułożone; torebki 4zębe; korzeń trwały. Kośnie w Brzeskiem. (Gilibert.) *Fl. dan. I. S6'4.*

2. *Rezeda pachnąca, R. odorata: foliis lanceolatis, obtusiusculis, integris trifidisque; calycibus Cpartilis, corollam aequantibus; capsulis Sdenlatis.*

Lodyga ^łokciowa, prosta lub pochyla; liście lancetowate, faliste, tępe, całe albo trzydzielne; kielichy 6dzielne, koronie Gpłatkowej równe; płatki 2 górne Iręzlouate, inne zaś wązkie; główki pyłkowe, ccglasle. Roślina z Afryki północney, w ogrodach dla przyjemnego zapachu kwiatów utrzymywana.

3. *Rezeda żółta, R. lutea: foliis: infimis pinnatis: superioribus pinnatifidis 3fidisque; laciniis lanceolatis, subundnlatis; calycibus Spartilis; capsuh., 3dentatis.*

Lodygi ^łokciowe, cokolwiek gałęziste; liście: dolne pierzaste, górne pierzasto-dzielne lub 3dzielne: podziałki lancetowate, cokolwiek faliste; kwiaty żółtawe w kłosy czyli grona krótko-szypułkowe ułożone; kielichy 6dzielne; torebki 3zębe. Kośnie na Podolu. (Besser.) *Jacqu. Fl. austr. t. 353.*

R Z A D S Z r. ś c i O s Ł U P K O W r.

272. O s O K A, S T R A T I O T E S.

1. *Osoka aloesowa, S. aloides: foliis lineari-lanceolatis, carinatis, aculeato-denticulatis; spatha bifida, nuda.*

Roślina podwodna, w czasie kwitnienia nad powierzchnią się wody wznosi, zawsze jednak długimi włóknami korzeniowemi do dna wody, w której zostaje, przymocowana; liście soczyste, kruche, równowazko-lancetowate, ostro-grzbieciste, kolczysło-ząbkowane, w kształt okrągły ułożone; głąbiki liczne, spłaszczone, często na krawędziach cierniste, z pomiędzy liści wychodzą; pochwa dwuliścia; kielich zielonawy; płatki białe; miodniki do pręcików podobne, żółtawe, od słupków i kielicha połową krótsze. Rośnie w wodach stojących. *Fl. dan. t. 33j.*

R Z A D D W U N A S T O S Ł U P K O W Y.

273. S K O C Z E K, S E M P E R V I V U M.

Skoczek czerwono-kwiatowy, S. teclorum: propagibus patulis; foliis lanceolatis, ciliatis; caule folioso, filioso; nectariis cuneiformibus, subcarnosis.

Odrostki otwarte; liście soczyste, lancetowate, czerwone, po brzegach rzasowate, w różyczki kuliste ułożone; lodyga ^łokciowa, kosmata, listna, u góry na gałęzie o-

1 Śliwa Tarka, czyli Tani, P. spinosa: foliis oblongis, crennatis, subtus pubescenlibus; ramis spinosis; durculis solitariis; fructibus globosis nucleis subcompirasato.

Drzewo bardzo gałęziste, miernej wysokości, cierniste; liście podługowate, karbowane, pod spodem kosmate; kwiaty przedliściowe, białe, pojedyncze, szypułkowate; i, witec naprzód zielone, później liolowe, okrągłe, małe, smukli ściągającego. Rośnie ponad JNiemnem, i na Wołyniu i Podolu. Besser. VI. dan. t. 926.

2- Śliwa fi'egierla, P. domestica: foliis ovalibus, crenatis, subtus subpubescenlibus; pedunculis geminis; fructibus ellipticis; nucleis o-rato, subcompressis.

Drzewo niskie; gałęzie otwarte, bez cierni; liście owalne; karbowane, pod spodem cokolwiek kosmate; szypułki po dwie osadzone; owoce eliptyczne; pestka spleczona. W ogrodach się utrzymuje.

3 Śliwa Lubaszka, P. insititia: foliis oblongis, utrinque alienualis, serratis, subtus pillosiusculis; ramis spinosis; pedunculis geminis; fructibus globosis; nucleis subcompressis.

Różni się od gatunku poprzedzającego: liśćmi podługowatymi, z obu końców zwężonymi, piłkowatymi; gałęziami w kolce zamieniającymi się; owocami okrągłymi. W ogrodach się utrzymuje.

Do Sliw także należy Morela, P. Armeniaca. Początkowo z Azji. W Litwie pod otwartym niebem, jakkolwiek okryta, cierpi.

4- Śliwa Cseresznia albo Trześnia, P. avium: foliis ovatis oblongis, serratis, basi biglandulosis, subtus pubescenlibus; ramulis bimis f/oriferis.

Drzewo wysokie, korą żółtawą pokryte; liście iaiowato-podługowate, piłkowane, 11 spodu dwoma gruczołkami opatrzone, pod spodem nieco kosmate; gałązki zaprzyszłoroczne, kwiaty wydają; kwiaty baldaszkowate; owoce kuliste; pestka okrągława. Rośnie w lasach koło Grodna. (Gilbert) i na Wołyniu i Podolu. (Besser.)

5- Śliwa fi'isnia, P. Cerasus: foliis ovatis lanceolatis, serratis, utrinque glabris, ramulis annotinis floriferis; floribus subumbellatis; fructibus globosis.

Drzewo miernej wielkości; liście iaiowato-lancetowate, piłkowane, z obu stron gładkie; gałązki przeszłoroczne kwiaty wydają; kwiaty baldaszkowate; owoce kuliste; pestka okrągława. W ogrodach pospolicie się utrzymuje.

6. *Śliwa krzewiowa*, P. *Chamaecerasus*: *foliis obor-
fo-oblongis, obtusiusculis, glanduloso-serratis j caule fru-
ticoso; fructibus globosis, subexsuccis.*

Krzew i łokciowy; liście przewrotno-iałowate, tępe, gruczkowato-pilkowate; baldaszki najczęściej 2kwiatowe; owoce kuliste, mało mięsiste. Rośnie na pochyłości góry bekieszowej, w ogrodzie górnym, i na Wołyniu i Podolu. (Besser.) Odmiana *P. fruticosa* zwana, z liśćmi 11 spodu tylko gruczkowato-pilkowatymi; krzew lub drzewo 3-4łokciowe stanowi. Rośnie na Podolu i Ukrainie. (Besser.) *Pall. Flor. ross. t. 8.*

7. *Śliwa Drzewo Siey Łucyi*, P. *Mahaleb*: *foliis subcordato-ouatis, serrulatis, subtus subpubescentibus: flori-
bus terminalibus racemoso-corymbosis.*

Drzewo 6-7łokciowe; liście sercowato-iałowate, drobno-pilkowane, pod spodem nieco kosmate; kwiaty wierzchołkowe, groniasto-baldaszkogronowe; owoc mały, czarny, gorzki. Rośnie na Podolu. *Jaccju. Flor. austr. t. 33y.*

8. *Śliwa Czeremcha*, P. *Padus*: *foliis oblongis, duplicato-serratis, sulrugosis; petiolo glanduloso; racemis pendulis.*

Drzewo miernej wysokości; liście podługowate, podwójno-pilkowane, pomarszczone; ogonek dwoma gruczkowatymi osadzony; grona zwisłe; owoce czarne, cierpkie. Rośnie w lasach i zaroślach nieco wilgotnych. *Fl. dan. t. 10J.*

278. JAŻTWEK , *PRILADELFUUS.*

1. *Jaiminek bukietowy*, P. *coronarius*: *foliis orato-oblongis, acuminatis, dentatis, utrinque glabris.*

Krzew ałokciowy; liście iałowato-podługowate, kończate, ząbkowane, z obu stron gładkie; kwiaty białe, szypułkowe, w gronka o 3-5 kwiatach ułożone, przyjemnie wonne; kwiat wierzchołkowy najpierw rozwijający się, Szpalkowy, inne Szpalkowe. Roślina z Europy południowej, w ogrodach pod nazwiskiem Jaźmiiu znana.

Rząd 1) w u-p 1E c 1 o s 1, u r k o w v.

279. TAWUŁA, *SJ'IRAE.I.*

* *Krzewiaste.*

1. *Tawuła dziurawcowa*, S. *hypericifolia*: *foliis ob-
t alis, integerrimis; umbellis sessilibus.*

Krzew łokciowy i wyższy, gęsto kwiatami pokryty; liście przewrotno-iałowate, całe, tępe; baldaszkogrony bezszypułkowe, boczne; kwiaty białe. Roślina z Ameryki północnej, w ogrodach często utrzymywana. *S. crenata L.*

liśćmi niestremi, u góry ząbkowanemi; baldaszkogronami szypułkowalemi odznaczająca się, jest tylko odmianą tego gatunku, /'uli. *Flor. ross. t. tg. S. picouiensis* Besser., ; liśćmi kiinoviato-lancetowatemi, tępemi, u góry nie równopilkowunemi, troisto-nerwoweini, stanowi drugą odmianę tego gatunku. Rośnie około Pików na Podolu.

2. *Tiwuła nacięta*, *S. chamaedryfolia*: *foliis oblongis, apice inciso-dentatis, basi attenuatis, subpubescentibus; corymbis pedunculatis.*

Krzew ałokciowy; liście podługowate, u góry głęboko-ząbkowane, u spodu zwężone, nieco włosiste; baldaszkogrony szypułkowate; kwiaty białe. Rośnie w okolicach Krzeuiieńca (Besser) *Pall. Flor. ross. t. t5.*

3 *Tawuła wierzoliścia*, *S. salicifolia*: *foliis oblongis, serratis, glabris, subsessilibus; racemis compositis, terminalibus.*

Krzew ałokciowy; gałęzie prosto-stojące; liście bladezielone, podługowate, pilkowane, gładkie, prawie bezogonkowe; grona wierzchołkowe, złożone, gęste; kwiaty czerwone. Rośnie na Polesiu. ("Bess.) *Pall. Fl. ross. t. 2/.* Odmiana z kwiatami prawie białymi, *S. alba* zwana, w ogrodach często się postrzega.

** Zielne.

4. *Tawuła hiosowa*, *S. Aruncus*: *foliis supradecompositis: foliolis ovato-oblongis, duplicato-serratis, acuminatis, glabris; racemis spiciformibus, paniculatis; floribus dioecis; petalis minimis.*

Lodyga prosta, ałokciowa, mało gałęzista, gładka; liście szuallo-zielone, 3 razy pierzaste: listki jajowato-podługowate, podwójno-pilkowane, kończące, gładkie; kwiaty białe, w grona kłosowate wiechowato ułożone; kwiaty rozdzielnopłciowe; płatki małe. Rośnie na łąkach wilgotnawych podleśnych. *Pall. Flor. ross. t. 26.*

5. *Tawuła bulwowa*, *S. Filipendula*: *foliis interrupte-pinnatis; foliolis lanceolatis, inciso-serratis; floribus corymbosis.*

Lodyga blisko łokciowa; liście ciemno-zielone, przerywano-pierzaste: listki lancetowate, nacięto-pilkowane, kwiaty zewnątrz czerwone, wewnątrz białe, w baldaszkogron ułożone. Rośnie na łąkach suchych. *Fl. dan. i. 635.*

6 *Tawuła błotna*, *S. Ulmaria*: *foliis pinnatis, subtomentosis, interalibus indivisis, extremo maiori, trilobis; corymbis proliferis.*

Lodyga łokciowa; liście pierzaste, z góry zielone, pod spodem kutnerowato-białawe, boczne nie dzielne, końcowy czyli nieparzysty trzyklapowy; baldaszkogrony z kwiatów

białych wonnych złożone, iedne z drugich wychodzą. Un-
ś-iiie na łąkach wilgotnych. *Fl. dan. t.* Odmiana
Si kwiatami pełnemi, w ogrodach sio utrzymuie.

280. GŁÓG, *MBSFILUS.*

1. *Głóg drga*, *M. Cotoneaster*: *inermis*; *foliis opatis*,
acutis, *mucronatis*, *integerrimis*, *subtus tomentosis*; *Jloribus*
subcorymbosis, *paruis*; *calycibus germinibusque*
glabris.

Krzew 2-3łokciowy; liście iałowate, ostre, sztyletowate, zupełnie całe, pod spodem kutnerowate; kwiaty w baldaszkogrony boczne, 3-5kwiatowe, ułożone; płatki białe lub czerwone, na kielichu osadzone; kielich tępo-5zęby, czerwony; owoc czerwony, później czarny, gładki. Rośnie na Podolu. (Besser.) *Fl. dan. t. //s.*

2. *Głóg pospolity*, *M. Oxyacantha*: *spinosa*; *foliis obopatis*,
subrhombis, *Sfidis*, *obtusis*, *membranaceis*, *u-*
trinque concoloribus; *Jloribus corymbosis*, *i-3gynis*.

Krzew miernej wysokości, ciernisty; liście równoległoboczno-przewrotno-iałowate, blonkowate, 3wrębne, tępe, z obu stron tożkolorowe; kwiaty baldaszkogronowe, białe, i-3słupkowe; owoc dwuziarnowy, czerwony. Rośnie na miejscach suchych i w zaroślach. *Fl. dan. t. 634.*

3. *Głóg /e dno słupkowy*, *M. monogyna*: *foliis obopatis*,
3Jtdis, *sublaciniatis*, *subcoriaceis*, *nitidis*, *subtus discoloribus*; *Jloribus corymbosis*, *monogynis*; *stigmatate peltato*.

Krzew częściowy w drzewko wyrastający, do poprzedzającego podobny; liście ma przewrotno-iałowate, 3dzielne, tęgie, lśniące, pod spodem białawe; klapy nacinane; kwiaty białe, baldaszkogronowe, iednosłupkowe; znamie tar-czowate. Rośnie z poprzedzającym. W wielu miejscach w Litwie, od pospółstwa Jaworem zwany. *Fl. dan. t. 1162.* Odmiana, w drzewo wyrastająca, z kwiatami czerwonymi, *M. monogyna Jlot e rubro*, w ogrodach się utrzymuie. *M. monogyna laciniata*: liśćmi prawie pierzasteimi odznacza się. Rośnie na Podolu. (Besser.)

281. GRUSZA, *PYKUS.*

I- *Grusza pospolita*, *P. communis*: *foliis ellipticis*;
obtusis, *serratis*, *nitidis*; *Jloribus corymbosis*; *fructibus*
basi productis.

Drzewo średnicy wysokości; liście eliptyczne, młode pod spodem kutnerowate, później gładkie, tępe, pilkowane, lśniące się; kwiaty białe, baldaszkogronowe; owoce podługowate, u spodu zwężone. Rośnie w lasach i na miedzach. *Engl. bot. i.*

UJS

2. *Grusza Jabłoń*, P- Mai MS: *foliis ouatis, aculiusculis, serratis, subtus subtomentosis; pedunculis umbellatis; fructibus basi umbilicalis.*

Drzewo miernej wysokości; liście iaiowate, cokolwiek zastrzone, piłkowane, pod spodem kutnerowale; szypułki baldaszkowate; kwiaty zewnątrz czerwone; zarodki równie jak szypułki kutnerowale; owoc u spodu wklęsłością opatrzone. Rośnie w lasach. *Fl. dan. t. itot.*

tis, laciniato-lobatis, serratis: lobis infinis diuvaricatis; pedunculis corymbosis, pubescentibus; fructibus ellipticis.

Drzewo miernej wysokości; liście sercowo-iaiowate, nacięto-klapowate, piłkowane i klapy dolne rozwarłe; szypułki baldaszkogronowe, nieco włosiste; owoce eliptyczne. Rośnie na Podolu i Ukrainie. (Besser.) *Jacyu. Fl. austr. t. 443.*

4. *Grusza Jarzyna*, P. Aucuparia: *foliis pinnatis, sirb-Sjugis, subaequalibus, subtus dettium nudis: foliolis oblongis, dupliralo-serratis; petiolo communi pubescente; gemmis subtomentosis, obtusis; fructu globoso, baccato.*

Drzewo miernej wysokości; liście młode kosmate, później z obu stron gładkie, pierzaste, 6-8parowe: listki prawie równe, podługowate, podwójno-pilkowane; ogonek ogólny, cokolwiek kosmaty; pąki tępe; kwiaty białe; owoc kulisty, do iai podobny. Rośnie w lasach. *Fl. dan. t. /034.*

R Z A U D Z I E S I K C I O - W L E O S C U P K L O W Y .

282. MALINA, *Rusirs.*

* *krzewiaste..*

J. Malina pospolita, R. idaeus: *foliis inferioribus pinnatis: superioribus lernatis, supra glabris, subtus albidotomenlosis; aculeis rectis; floribus racemosis; calycibus reflexis.*

Łodygi podkrzewiowe, złokciowe; liście dolne i płonnych łodyg pierzaste, górne i łodyg płodnych ti oiste, z góry gładkie, pod spodem kutnerowato-białe; kolce proste; kwiaty groniaste; kielichy białokutnerowate, odgięte; jagoda złożona, czerwona lub biała. Rośnie wszędzie w lasach ciemnych. Odmiany z jagodami cielisterni, białymi, są w ogrodach pospolite. *Fl. dan. t. ;88.*

2. *Malina Jeżyna*, R. fruticosus: *foliis quinalis: foliolis petiolatis, supra glabris, subtus lomenlosis; caule suffruticuso, credo, óangulari; aculeis recurpis; calyce reflexo.*

Podkrzew o łodygach lekowato rozchodzących się, 5kątnych; kolcami odkrzywionymi osadzonych; kiście 3-5iisk-

we: listki ogonkowate, iałowate, niektóre nacinano-kłaiowate, pod spodem kutnerowate; kwiaty białe lub czerwone; jagody czarne, słodkie. Rośnie w lasach i zaroślach.

3. *Malina leszczy noliścia*, R. *corylifolius: foliis quinatis, subtus pubescentibus, lalerilibus sessilibus; ciculeis confertis, rectiusculis; caule teretiusculo, fragili, bienni; panicula glanlulosa; calycibus su.breplexis.*

Rodkrzew o łodygach cienkich; liściach popiätnych, pod spodem prawie gładkich, zielonych: listki boczne bezogonkowe; kolce skupione, proste; iecha gruczołkowata; kwiaty białe; jagody kwaśne; kielichy nieco odgięte. Rośnie w zaroślach górzystych.

4. *Malina rozesłana*, R. *caesius: foliis ternatis, subpubescentibus; caule repente, tereti caesio, pruinoso; n-culeis subrecurpis; calyce erecto, glanduloso, pubescente; petalis obouatis, emargincitis.*

Krzew krzaczysty; łodygi długie, po ziemi rozesłane, modrawe, szczółkowato-naieżone; liście troiste: listki iałowate, nieco kosmate, boczne aklapowe; kielichy wzniesione, gruczołkowato-kosmate; płatki przewrotno-iałowate, wcięte, faliste, od kielicha większe; jagody czarne; pyłkiem białym pokryte, kwaskowate. Rośnie w lasach i zaroślach. *Fl. dan. i. <2i3.*

** Zielne.

5. *Malina Kościana*; R. *saxatilis: Jlagellis reptantibus; caule obtusangulo; foliis ternatis, rhombeis, acutis, inciso-dentatis, nudis; pedunculis sub ternis, elongatis; petalis linearibus.*

Rozłogi zielne, rozesłane, płonne; łodyga owocorodna, prosto-stoiąca łokciowa, tępo-kątna; liście troiste, 4boczne, ostre, nacięto-ząbkowane; szypułki długie, po 2-3 osadzone; płatki białe, równowązkie; jagody światło-czerwone, złożone z niewielu jagód szczególnych. Rośnie w lasach. *Fl. dan. t. <34.*

6. *Malina Tehszla*, R. *arcticus: caule simplici, glabro; foliis ternatis, ootatis, obtuse-dentatis, glabris; pedunculis solitariis; petalis obopatis, emarginatis.*

Łodyga piędziowa, nie dzielna, gładka: przysadki liściowe zielne; liście troiste, iałowate, tępo-ząbkowane; gładkie; szypułki pojedyncze; płatki różowe, przewrotno-iałowate; jagody czerwono-fioletowe, smaku i zapachu przyjemnego. Rośnie w lasach cienistych w powiecie Wilkomierskim (X. Jundziłł.) *Fl. dan. t. 488.*

7. *Malina Morosza*, R. *Chamaemorus: caule herbaceo, simplici, unijioro; foliis simplicibus: rotundo-lobatis, pli-*

ciili--: laclnits calycis oblongis, incisis; /loribus subdioetis.

Łodyga zielna, łokciowa, u spodu łuskami tylko pólki via, u góry nayrzęsciey zliłcia; liście proste, naprzemianległe, ogonkowate, okrągło-3klapowe, nie równo-piłkowane- podziałki kielicha podługowate, nacięte; płatki białe od kielicha nie równie większe; jagody wielkie, naprzód czerwone, później żółte, tłośnie w okolicach Grodna (Gilibert.), w okolicach Jurborga, i dalszych za Jurborgiem roystach, na Żmudzi położonych. *Fl. dan. t. i.*

283. Po / IEMKA, FHAG-ARLA.

1. *Poziemka górna*, T. collina: *calyce fructifero, erecto, connioenle; pitbe foliorum erecta, petiolorum patentissima; jolii utringue pubescentibus, apice conniuenli serratis; fructibus duriusculis.*

Kielich owocorodny, wzniesiony, jagodę obejmując}-; włosy liści wzniesione, ogonków otwarte; liście z obu stron nieco kosmate, nacięcia zbliżone; owoce tęgie. Rośnie na miejscach pagórkowatych na Podolu. Besser.

2. *Poziemka pospolita*, F. vesca: *calyce fructifero, reflexo; pube petiolorum palentissima, pedunculorum adpressa.*

Rozłogi po ziemi rozslane; liście troiste: listki iaiowate, piłkowane, ze spodu kosmate; głąbik kilku-calowy; kwiaty podbaldaszkowe; włosistość na szypułkach kwiatowych przytulona, na ogonkach zaś prosto-otwarta; kielich owocowy odgięty; płatki białe. Rośnie wszędzie w lasach i zaroślach.

3. *Poziemka Truskawka*, F. elatior. We wszystkich wymiarach od poprzedzającego gatunku większa; włosistością mianowicie ogonków i szypulek prosto-otwarta odznaczająca się. W ogrodach się utrzymuje.

284. SREBRNIK, POTSKILLA.

* *Kwiaty Łólte, liście palczaste.*

1. *Srebrnik dwoisto-dzielny*, P. norvegica: *foliis lernatis, petiolatis, utringue pilosis; foliolis oblongis, acute-serratis; caule erecto, dichotome ramoso; pedunculis axillaribus; petalis calyce breuioribus.*

Łodyga prosta, dwoisto-dzielna; liście troiste, ogonkowate, z obu stron włosiste: listki przewrotno-iaiowate, głęboko-piłkowane; szypułki między-listne; płatki żółte, okrągławe, od kielicha krótsze. Rośnie w zaroślach i na pastwiskach (X. Jundziłł.) *Fl. dan. i. i j i.*

2. Srebrnik DiZewianka, *P. Tormenlilla*: *foliis ternatis, nilidis, glabriusculis, caulinis sessilibus: foliolis lanceolatis, inciso-serratis, stipulis folio proximis, incisis; pedunculis axillaribus, unifloris\ floribus letrapelalis.*

Korzeń gruby, sokiem czerwonym napelniony; łodygi 4łokcio\ve; liście korzeniowe ogonkowate, górne bezogonkowe, 3-5listkowe: listki lancetowate, lśniące się, gładkie, nacięto-piłkowane; przysadki do liści zbliżone, nacinane; szypułki międzylistne, ikwiatowe, o kwiatach i płatkowych; płąłki żółte. Kośnie w zaroślach i na łąkach podleśnych. *FI. dan. t. 58g*•

3. Srebrnik galowy, *P. nemoralis*: *foliis quinatis ternatisipie, subpedalis, subtus appresso-pilosis: foliolis cuneatis, acule serratis; caule prostrato, fil/formi; pedunculis axillaribus, unijloris, elongatis; floribus sub-4petu/is.*

Łodyżki leżące, delikatne; liście 3-5listkowe, prawie Stopowe, dolne ogonkowate, pod spodem pi zyległo-włosisle: listki klinowate, głęboko-piłkowane; szypułki długie, międzylistne, iednokwiatowe; kwiaty 4płalkowe; płalki żółte. Bośnie w okolicach Grodna (Gilibert). *FI. dan. t. taty. Tormenlilla reptans L.*

4. Srebrnik rozesłany, *P. reptans*: *foliis quinatis, utrinque pilosiusculis: foliolis obocatis, argute serratis; caule sarmen to so, prostrato; pedunculis a.rillaribus, tflo-ris; petalis obcordatis, calycem superantibus.*

Łodyga obszernie rozesłana; liście 5listkovve, z obu stron włosiste: listki przewroluo-iaiwate; ostro-piłkowane; szypułki ikwiatowe; kwiaty żółte: płalki okrągławe, wycielę, od kielicha dłuższe. Rośnie na pastwiskach. *FI. dan. tab. /-/ 64.*

5. Srebrnik wiosenny, *P. yerna*: *foliis radicalibus 5natis, caulinis onalis, utrinque simpliciter pilosis: foliolis oboualis, apice profunde-serratis; caule declinato; petalis obcordatis, calycem saperantibrts.*

Łodyga kilko-calowa, pochyła; liście palczaste. korzeniowe 5listkowe; łodygowe 3listkowe, z obu stron włosiste, nerwiste: listki przewrolno-iaiwate, u góry głęboko-piłkowane; płatki żółte, przewrotno-sercowate, od kielicha nieco dłuższe. Rośnie na pagórkach. *Engl. bot. t. 3y.*

6. Srebrnik ciemny, *P. opaca*: *foliis 5-ynatis, utrinque peliolis pedunculisque hirtis: foliolis cuneato-lanceqlatis, profunde-serratis; caule filiformi, decumbenle; petalis obcordatis, calycem superantibus.*

Łodyżki delikatne, leżące; liście palczaste, 5-7listkowe: listki klinowalo-lancetowate, głęboko-piłkowane, ciemno-zielone, z obu stron równie iak i ogonki kosmate; płatki

przewrotno-iniowate, żółte, cokolwiek od kielicha większe. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser).

7. *Srebrnik złocisty*, *P. aurea*: *foliis Snatis*, *utrinque subtitissime*, *marginē dense sericeis*: *foliolis oboualo-oblongis*. *apice dentatis*; *petalis retusis*, *calyce duplo-longioribus*.

Łodyga niska, pochyla, łokciowa; liście popiątne, y. obu stron delikatnymi włoskami pokryte, po brzegach gęsto-włosisto-iedwabiste: listki podługowato-przewrotno-iaowate, u spodu plamką pomarańczową opatrzone, na końcu ząbkowane; płatki złociste, przytępione, od kielicha 2 razy dłuższe. Rośnie na polach. *Bugi- bot. t. 56 t.*

8. *Srebrnik srebrzysty*, *P. argentea*: *foliis Snatis*, *marginē recolis*, *subtus candide-tomentosis*: *foliolis lanceolatis*, *basi attenuatis*, *inciso-serratis*; *petalis retusis*, *calyceiti superantibus*.

Łodyga podła, gałęzista, łokciowa kutnerowała; liście z > listków złożone: listki lancetowate, u spodu zwężone, po brzegach zagięte, nacięto-ząbkowane, z wierzchu zielone. z spodu srebrzysto-kutnerowate; przysadki ogonkowi- lancetowate, kończate, płatki przytępione, od kielicha większe. Rośnie na polach suchych. *Fl. dan. t. 865.*

9. *Srebrnik siny*, *i'*, *canescens*: *foliis Snatis*, *subtus inenno-lauatis*: *foliolis spaiulato lanceolatis*, *profundē serratis*; */loribus paniculatis*; *petalis emarginatis*, *calycern sub aequantibus*.

Łodyga wzniesiona; liście popiątne, pod spodem welniste, białawe: listki łopatkowato-lancetowate, głęboko-piłkowane; kwiaty wiechowate; płatki żółte, wycięte, kielichowi prawie równe. Rośnie na Wołyniu i Podolu. (Bess.)

10. *Srebrnik prosty*, *P. recta* | *caule erecto*; *foliis 5-ynatis*: *foliolis oblongis*, *inciso-serratis*, *patenti-pilosis*; *petalis pallidis*, *calycern superantibus*.

Łodyga prosta, łokci > a, młoda nieco włosista, później naga; liście dolne ogonkowate, górne prawie bezogonkowe, z 6-7 listków złożone: listki iaowo-lancetowate, głęboko-piłkowane, otwarto-włosiste; przysadki ogonkowe lancetowate, kielich włosisty; płatki żółte, przewrotno-sercowate, od kielicha większe. Rośnie w zaroślach i na pastwiskach.

** Kwiaty żółte, liście pierzaste.

11. *Srebrnik niski*, *P. supina*: *caule decumbente*, *dichotomo*, *pubescente*; *foliis pinnatis*, *siugis*, *glabriusculis*: *foliolis oblongis*, *obtusis*, *inciso-dentatis*; *stipulis ovatis*, *integerrimis*; *pedunculis aillaribts*, *unijloris*, *fructiferis reflexis*.

Łodygi łokciowe i dłuższe, rozestlane, u spodu caer-

wonawe, dwudzielne, nieco-kosmate; liście pierzaste; a-3pa-i-owe: listki podługowate, tępe, głęboko-ząbkowane; przysadki liściowe, iałowate, zupełnie całe; szypułki międzylistne, iednokwiatowe, po zawiązaniu owocu nachylone. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser). */l. austr. l. 406.*

12. *Srebrnik pospolity*. P. Anserina: *caule repente; foliis interrupte-pinnatis, multiugis, subtus sericeis: foliolis oblongis, argute-serratis; stipulis midlifidis; pedunculis axillaribus, unifloris, elongatis.*

Łodygi rozslane; liście przerywano-pierzaste, wieloparowe, z wierzchu zielone, ze spodu biało-iedwabiste; listki iaowo-lancelowate, ostro-pilkowane; przysadki liściowe wielodzielne; szypułki iednokwiatowe, długie. Rośnie wszędzie na polach i dziedzińcach. *Fl. dan. t. 544.*

kwiaty białe.

10. *Srebrnik biały*, P. alba: *foliis Snatis ternatisque subtus argenteo-sericeis: foliolis oblongis, apice connipentis-serratis; caule ciscendente, paucifloro; petalis obcordatis, calycem superantibus.*

Łodyżki nitkowate, wzniesione; liście korzeniowe 3-5-listkowe: listki podługowate, u góry zbiegając się pilkowane, ze spodu iedwabisto-białe; płatki białe, przewrotno-sercowate, od kielicha większe; osadnik kosmaty. Rośnie około Grodna (Gilibert) i na Wołyniu i Podolu (Besser). */lor. austr. tab. '15.*

11. *Srebrnik poziemkowy*, P. Fragaria: *foliis ternatis, subsericis: foliolis ovalibus, acule-serratis. retusis; caule decumbente, bifloro; petalis albis; obcordatis, calycem aetuantibus.*

Łodyga twarda, pochyla lub leżąca, bardzo gałęzista, kosmata; liście troiste: listki iałowate, przytępione, pilkowane, ze spodu iedwabisto-białawe; szypułki kosmate, akwiatowe; płatki białe, przewrotno-sercowate, kielichowi równe. Rośnie na pastwiskach około Grodna (Gilibert). *F. Fragariastrum E/ihardt.*

Kwiaty czerwone.

15. *Srebrnik błotny*, P. palustris: *caule adscendente; foliis pinnatis, subbiugis, glabris, subtus glaucis: foliolis lanceolatis, argute-serratis; petalis lanceolatis, aculis, calyce brevioribus.*

Łodyga podnosząca się; liście pierzaste, ogonkowate, 5listkowe: listki podługowate, pilkowane, ze spodu białawe; kwiaty wiechowate; kielich obszerny, purpurowy; jilatki ciemno-purpurowe, lancetowate, od kielicha mniejsze. Rośnie na błotach. *Fl. dan. t. 636. Comarum palustre Lin.*

1. Kuklik "oździkowy. *G. urbanum: foliis radicalibus tyrali • : caulinis lematiss; stipulis incisiss; Jloribus erectis; fructibus lursutis; aristis nudiusculis.*

Łodyga prosta, łokciowa, gałęzista, włosista; liście korzeniowe lii-owalo-pierzaste: lisiki iaiowate, ząbkowane, li, stek wierzchołkowy nad inne większy: łodygowe troiste; kwiaty prosło-stoiające; owoce kosmate; ości nagie. Rośnie W zaroślach. *Fi. dan t. 672.*

2. Kuklik zwisły, *G. rivala: foliis: radicalibus lyrallis: caulinis ternato-tr/Jidis; Jloribus nuiantibus ; petalis calycem aequantibus; aristis plumosis, medio tortis.*

Łodyga prosta, łokciowa, włosista, w górze gałęzista; liście korzeniowe lirowale: lisiki przewrotno-iaiwate, podwójno-piłkowane; przysadki ogonkowe nacinane; kwiaty dzwonkowate, zwi.-le; płatki pazuogciOwate, blade, czerw<Mo>żyłkowate, kielichowi równe; owoc włosisty, ości po środku złamane, pierzasto włosami osadzone. Rośnie na łąkachp w zaroślach wilgotnych. *Fl. dan t. 722. G. intermedium Ehr.* jest mniej włosistym: lisiki liści górnych węższe; szypułki ddikatuieysze, Rośnie na Wołyniu i Podolu. (Besser.)

* Listki prawie lancetowate ; kwiaty przysadkami opatrzone.

1. *Jiôza maiowa, R. cinnamomea: germinibus globosis pedunculisque glabris; aculeis slipidaribus, geminis, sub-ręcurris; petiolis ineruubus, fillois; foliolis lanceolalis, basi attenuatis, subtus glaucescentibus, pilosiusculis,*

Krzew 2-3łokciowy, korą czerwoną pokryty; liście ze spodu modrawe, cokolwiek włosiste: lisiki lancetowate, u spodu zwężone; ogonki bez kolców, włosisLe, przy nasadzie dwoma kolcami nieco zakrzywionymi, osadzone; owoce kuliste, równie iak szypułki gładkie; kwiaty różowe. Rośnie około Wilila na pagórkach arlokolskieli, i na Wołyniu i i'odolu. Bess.) Odmiana z kwiatami pełnymi, pod nazwiskiem Róży girlandowej w ogrodach iest znaioma.

2 *Jiôza Kosińska, R. Kosnisciana: germinibus oblongis, glabris, utrinque con.Urictis; pedunculis calycibusque lupidulis; aculeis subslipularibus, recurois; foliis cuspidito'serratis, utrinque glabris, subtus pallidis.*

Krzew ibkriov\y; kora bruualnama; listkó.w 5-7 elip-tyczno-okrągławych, nieco ostrych, ostro-kończato-piłkowanych, blado-zielonych, pod spodem św ialleyszycyli; kolce zagięte; szypułki i kielichy szczotkowato-naieżone; owoce

czerwone, iaiowato-podługowate; kwiaty różowe. Rośnie na Podolu. (Besser.)

3. *Jiôza zaroś/owa, R. irutetorum: germinibus sub globosis, pedunculisque breuissimis, glabris; aculeis subslipularibus, fali dis, rejie.ris; petiolis inermibus, foliolis* one ellipticis subtus fillois.*

Krzew 3-4łokciowy; liście popielalo-zielone: listki eliptyczne, pod spodem kosmate; ogonki bez kolców; kolce znaczne, niżej przysadek osadzone, odgięte; kwiaty czerwone, królko-szypułkowate; płatki wycięte; owoce prawie kuliste, równie iak ogonki gładkie. Rośnie na Wołyniu. (Besser.)

Kwiaty bezprzysadkowe; listki iaiowate lub pódługowate.

4. *Rôza karłowata, R. pygmaea: germinibus onalis, abbreriatiss; pedunculis ramisque hispidis; caule subinermi; foliolis oocalis, acutis, glanduloso-biserratis, subtus glaucis.*

Owoce iaiowate, krótkie: szypułki i gałęzie szczotkowato-naieżoue; łodyga prawie bez kolców; lisiki iaiowate, ostre, gruczołkowato-podw óynie-piłkowane, pod spodem modrawe. Rośnie nad Bobem,. (Besser)

5. *Jiôza niska, R. humiis: germinibus oblongis, glabriusculis; pedunculis glandulosa--hispidis; aculeis caulinis confertis, u.ncinatis; petiolis acuiealis, foliolisque subtus pubescentibus.*

Owoce czerwone, podługowate, prawie gładkie; szypułki gruczołkowato-szczotkowate; kolce łodygowe skupione, czerwone, haczykowate; ogonki kolczyste; listków 7, pod spodem cokolwie' kosmatych; kwiaty blado-różowe, Rośnie na Wołyniu. Besser.)

6. *Rôza śniada, R. li^esceus: germinibus oblongis u-trinque attenuatis, pedunculisque glanduloso-hispidis; caule pruinoso, humili, pelioli.sque remote-aculeatis; aculeis rectiusculis; foliolis ellipticis, acutis, glabris, biserratis, subtus glaucis-*

Owoce podługowate, z obu stron zwężone; kielicha podziały u spodu, równie iak szypułki i ogonki gruczołkowato-szczotkowate; łodyga łokciowa, pyłkiem białym pokryła, równie iak ogonki odlegle-kolczysta; kolce okrągławe, proste; listki eliptyczne, ostre, gładkie, podwójno-piłkowane, pod spodem modre. Rośnie nad Dniestrem. Besser.

7. *Jiôza kolczysta, R. spinosissima: germinibus globosis, glabris, pedunculisque glabriusculis; aculeis ramornrn duplicibus, confertis, rejlexis: maioribus falcatis,*

hu: i lalis; peliolis aculealis; foliolis simpliciter serratis, glabris.

Owoce czarne, kuliste, gładkie; szypułki prawie gładkie" kolce gałęzi dwoiaki, skupione, odgięte: większe sierpowate: u spodu szerokie, inne szczecinowate; ogonki kolczysto; liście pojedynczo-pilkowane, gładkie; kwiaty białe, rzadko czerwone. Rośnie na Wołyniu i Podolu. (Bess.)
/! vimpinellifolia: owocami i szypułkami gładkimi, kolcami prosleini, z osadą równowązko-eliptyczną, kwiatami statecznie białymi odznaczająca się, jest tylko odmianą tego gatunku. Rośnie na Wołyniu i Podolu. (Besser.)

8. *Moza czarnoowocowa*, R. melanocarpa: *germinibus globosis pedunculisque hispidissimis; aculeis ramorum subaequalibus, confertissimis, reflexis; peliolis inermibus; foliolis simpliciter serratis, glabris.*

Krzew i jłokciowy; gałęzie otwarte, gęsto kolcami iednostaynemi pokryte; listki pojedynczo-pilkowane, gładkie; ogonki bez kolców; owoce kuliste, równie iak i ogonki szczecinowatemi kolcami pokryte. Rośnie na Wołyniu i Podolu. (Besser.)

Kolce różnoksztalne; kwiaty przysadkowe; liście pomarszczone.

<). *Hóza Centifolia*, R. centifolia: *germinibus ocatiss pedunculisque subgeminatis, hispidis; aculeis ramorum sparsis; ramulis petiolisque inermibus, foliolis subtus pubescentibus.*

Krzew ałokciowy; kolce rozrzucone; listki pod spodem cokolwiek kosmate; ogonki równie iak i młode gałązki bez kolców; szypułki naieżone kolcami szczecinowatemi, uayczęściey podwójne; owoce iaiowate. Roślina początkowo z kraiów cieplejszych, na zimę do ziemi nachylona, dosyć się dobrze utrzymuje. Odmiana, Cenlifolia hollenderską zwana: płatkami w kubek ułożonemi, zarodkami podługowatymi, prawie gładkimi, szypułkami podbaldaszkowatymi odznaczająca się; w ogrodach jest częstą.

V *jkosmate; nacięcia rozwarte; kolce proste.*

10. *Baza glogowa*, R. villosa: *germinibus depressoglobosis, pedunculisque glanduloso-hispidis; laciniis calycis subdirisis; aculeis ramorum gracilibus, reciusculis, sparsis; peliolis subciculnalis, glanduloso-sellosis; foliolis obliuseulis, utrinque cilliosis.*

Krzew 3łokciowy i wyższy; listki tępe, z obu stron kosmate; ogonki grnczolkowato-szczecinowate; kolce gałęzi rozrzucone, delikatne, proste; kwiaty bladioróżowe; podziałki kielicha cokolwiek podzielone; owoce spłaszczone,

kuliste, równie iak szypułki gruczolkowato-szczotkowate. W ogrodach się utrzymuje,

11. *Ilulu. kosmata*, R. tomentosa: *germinibus eltiplicis pedunculisque setoso-aculealis; laciniis calycis alternatopinnatis; aculeis gracilibus, subrecurcis, sparsis; peliolis subaculeatis, glan dulo so-pube. scenlihus; foliolis ellipticis, acutis, utrinque. cillosiusculis, biserralis.*

Owoce eliptyczne, równie iak szypułki, szczecinowato-kolczyste; podziałki kielicha na przemian pierzaste, kolcami delikatnemi, rozrzuconemi, cokolwiek zagiętymi lub prostemi, osadzone; ogonki zrzadka kolcami pokryte; listki eliptyczne, ostre, z obu stron zrzadka włosiste, 2razy pilkowane; kwiaty różowe. Rośnie na Wołyniu w okolicach Krzemieńca. (Besser.) *li. dimorpha. Besser.*

12. *Hóza zywniczna*, R. terebinthacea: *germinibus oblongis, utrinque attenuatis, pedunculisque composilocorymbosis, setoso-hispidis; laciniis calycis lanceolatis, emarginatis; aculeis ramorum reclis, compressis; peliolis pubescentibus; foliolis sublus lomenlosis.*

Owoce podługowate, z obu stron zwężone; kwiaty w wielkie różowe baldaszkogrony, o szypułkach gałęzistych, ułożone; szypułki równie iak owoce szczecinowato-szczotkowate; podziałki kielicha lancetowate, wycięte; płatki wycięte; kolce gałęzi czerwone, proste, spłaszczone; liście pod spodem kutnerowate; ogonki cokolwiek kosmate. Rośnie nad Dniestrem. (Besser)

13. *Hóza biała*, R. alba: *germinibus subocalis, glabrusculis; pedunculis corymbosis, elongatis, hispidis; aculeis ramorum sparsis, recurcis; peliolis cilliosis, acutalis; foliolis lale ocatiss, simpliciter serratis, sublus fitlosis.*

Krzew 2-3łokciowy; gałęzie kolcami rozrzuconemi, zakrzywionemi, pokryte; listki szeroko-iaiwate, raz pilkowane, pod spodem włosiste; ogonki kosmate, kolczyste; szypułki długie, baldaszkogronowe, szczotkowato-włosami pokryte; owoce iaiowate, prawie gładkie; kwiaty wielkie białe, lub cokolwiek czerwone. Roślina obca, w ogrodach się utrzymuje.

14. *Roza Boreyki*, R. Boreykiana: *germinibus ocatiss, glabris; pedunculis corymbosis, glanduloso-hispidis; ramis subinermibus, glabris; aculeis ramulorum raris, recurcis, peliolis aculealis; foliolis utrinque pubescentibus, aequaliter serratis, sublus glandulosis.*

Owoce iaiowate, gładkie; szypułki baldaszkogronowe, włoskami prostemi i gruczolkowatymi pokryte; gałęzie zrzadka kolcami, na dół łekowato-żgięlenii, u spodu spłaszczonemi, pokryte; liście /listkowe: listki eliptyczne,

tiicpri!7ys{y serc6waty, z obu stron kosmate, po{ł spo-
dem, winnowicie na nerwie p.-gy podstawie gruczołkowate,
r6wno-piłkowane; p{atki r6żowe, p{askie, od kielicha pie-
jriasło-dzielnego dłuŹsze, .Rośnie na Podolu. (Besser.)

Liście gruczołkowate; kolce uieieduostayne.

15. lir za ognista, B lutea: germinibus globosis, pe-
dnnculisque glabris-, aculeis ramorum sparsis, rectis; pe-
tiolis recu.rt'o-aculealir, ; foliolis aculis, duplicato-serratis,
supra nitidis, subtus glandulosus.

Krzew Słuckiowy; kora brunatna; listki ostre, po-
dw6yno-piłkowane, z g6ry lśniące, ze spodu gruczołko-
wate, ogonki kolcami odgiętetni pokryte; kolce gałęzi roz-
rzucone, proste; szypułki, r6wnie iak owoce kuliste, gład-
kie; kwiaty wielkie, Źółte, lub wewn{trzn ogniste, zewn{trzn
Źółte: i ta ostatnia odmiana li. bicolor p. punicea iest
zwana. Gilibert w okolicach Grodna, za niby dzik{ą uwaŹa.
R. Eglaoeria. L.

i (> Roza haczykowata. R. uncinella: germinibus oblon-
gis. pedunculisque glabris; aculeis ramorum sparsis, re-
curPrs: petiolis subaculealis; foliolis subtus pubescenlibus,
dup lica to-serra tis, utrinque confertim glandulosus.

Owoce podługowate, r6wnie iak szypułki gładkie; kolce
gałęzi rozrzucone, odkrzywione; ogonki kosmate, czasem
kolce ma{ą na sobie; listki pod spodem omszone, z obu
stron gruczołkowate. Rośnie na Podolu. (Besser.)

17. R6ża goŹdzikowa, R. caryophyllacea: germinibus
oblongis pedunculisque glabris; aculeis ramorum aequali-
bus; recurris, sparsis; petiolis subinermibus; foliolis du-
plicato-serratis, utrinque glandulosus, subtus incanis.

Krzew Źredniej wysokoŹci; kora czerwona, na gałę-
ziach zielona; kolce odkrzywione, rozrzucone; listki goŹ-
dzikowego zapachu, eliptyczne, pod w6yno-piłkowane,
pod spodem siwe, z obu stron gruczołkowate; ogonki ko-
smate; owoce podługowate, r6wnie iak szypułki gładkie;
kwiaty małe, r6żowe Rośnie na Wołyniu. (Besser.)

18. li6ża Kluka, R Klukii: germinibus oralis, pe-
duncidisque corymbosis, glabris, hispidisue; aculeis ra-
morum sparsis, basi dilatalis, recirris; petiolis pillosis,
aculealis ; foliolis biserratis, supra pubeset itibus, su blin
glanduloso-scabris.

Krzew Źredniej wysokoŹci; kolce u spodu szerokie,
sp{aszczone. odkrzywione; listki okr{ągławo-eliptyczne, po-
dw6yno-piłkowane, z g6ry omszone, pod spodem gruczoł-
kowato-chropawe; ogonki w{łosiste, kolczyste; owoce ia-
iowate, r6wnie iak szypułki baldaszkogronowe, gładkie

aog

jub nieco szczecinowate; kwiaty mierne, cieliste. Rośnie na Podolu. (Besser.) li. *balsamiea*. Besser.

***** Liście bezgrucuskowe; halce haczyste, iednoslctyne; podziałki. kielicha opadaiące.

K). Róla Szypszyna, *R. canina: germinibus ot>atis; pedunculisque aggregatis, glabris; laciniis calycis pinna-ijidis; aculeis ramom ni sparsis, palidis, recurpis; petiolis subaculeatis; foliis simpliciler serratis, utringue glabris.*

Krzew 2-3lokciowy, cierniami znacznemi, haczystemi, rzadka osadzony; listki iałowate, ostre, gładkie, piłkowane; ogonki kolczyste; owoce czerwone, iałowate, równie iak szypułki skupione, gładkie; podziałki kielicha pierzasto-dzielue; kwiaty blado-ró/.owe. Rośnie około pół. Flor. dan. t. 555.

20 Roza pagórkowa, *R. collina: germinibus opalis, basi. pedunculisque glanduloso-hispidis; aculeis ramorum sparsis, recurpis; petiolis glandulosis, subaculeatis; foliolis simpliciler serratis, sitpra glaberrimis, subtus villosis.*

Do gatunku poprzedzaiącego podobna: owoce iałowate, u spodu, równie iak i szypułki, gruczkowato-włosisle; kolce gałęzi rozrzucone, odkrzywione; ogonki gruczkowate, niekiedy kolczyste; listki iałowate, piłkowane, z góry gładkie, ze spodu włosisle; kwiaty różowe. Rośnie na Podolu i Wołyniu. Odmiana *R. solstitialis* Besser., z szypułkami gładkimi a podziałkami kielicha tylko gruczkowato-włosislemi. Rośnie na Wołyniu.

21. Róla Jundzilla, *R. Jundzillii: germinibus Ofaiis, basi pedunculisque hispidis; aculeis ramorum raris, recurpis; petiolis glanduloso-pilosis, aculeatis; foliolis glanduloso-biserratis, subtus glaucescentibus, rillosiusculis-*

Krzew 2lokciowy; gałęzie u góry szczecinowato-kolczyste; na gałęziach kolce rzadkie, odgięte; listki eliptyczno-iałowate, na nerwach i ogonkach gruczkowato-włosisle, podwójno piłkowane: zęby gruczkami osadzone, pod spodem modrawe, kosmate; ogonki gruczkowato-włosisle; owoce czerwone, iałowate, u spodu, równie iak i szypułki, szczotkowate; kwiaty cieliste. Rośnie na Wołyniu. (Besser.) *R. glandulosa* Bess., ni'idu/a Bess.: owocem prawie kulistym, liśćmi iśniącemi się odznacza. Rośnie na Wołyniu. (Bess.)

***** Słupki zrosle.

22. Róża Czackiego. *R. Czackiana: germinibus oblongis; pedunculis petiolisque glanduloso-hispidis; caulti*

pruinoso, petiolisqu remote-aculeatis; aculeis sub teretibus suberectis; foliis ellipticis, biserratis, glabris, subtus glaucis*

Krzew lukciowy; gałęzie śniadawe; kolce proste, oki, ławę, zradka łodygę pokrywają; listki eliptyczne, o-
Ftre, p«dwóyno-piłkowane, gładkie, pod spodem modra-
we ogonki zrzadka kolcami pokryte; kwiaty pojedyncze,
kielicha podziałki tnniey więcej pierzaste; płatki przytę-
pione, czerwone; owoce podługowate; szypułki gruczoł-
kowato-szczotkowate. Rośnie na Podolu. (Besser.)

K L A 8 S A XIII.

W I E L o r N ę c I K o w A, POLYJNDRIA.

R Z ą D J E D S o s ł W K O W Y, MONOGYNIA.

* *kwiaty zupełne, Apłatkowe.*

287. *Mak*, Papaver. Kielich 2działkowy, znikliwy; szyyka o; torebka 1komórkowa, u góry pod znamieniem trwałem zębami otwierająca się; łuszczyńka za osadnik służy nasionom.

288 *Glistnik*, Chelidonium. Kielich 2działkowy; znamię 2klapowe; strąk 1komórkowy, 2łuszczyńkowy; nasiona na znaczku nabrzmiałe.

289 *Jiostopaść*, Glaucium. Kielich 2działkowy; znamię dwuklapowe; strąk 2komórkowy; przegroda gałeczasta, nasiona na sobie nosząca.

290. *Czarniec*, Actaea. Kielich 4działkowy, znikliwy; iaioda wielozarnowa.

kwiaty zupełne, ópłatkowe.

291. *Lipa*, 'lilia. Kielich 5dzielny, opadający; szypułka przysadką opatrzona; płatków 5; główki pyłkowe, podwójne; znamię Ódzielne; torebka nadkwiatowa, skórkowata, nie otwierająca się, 5komórkowa, 5ziarnowa.

292. *Złotoieść*, Helianthemum. Kielich trwały, 5dzielny, czyli właściwie 3dzielny, z dwoma działkami zewnątrz wązkiemi, małemi; torebka nadkwiatowa, iednokomórkowa, Bluszczyukowa, wielozarnowa.

kwiaty zupełne, wieloplatkowe.

293. *Grzybień*. Nymphaea. Kielich 4-5działkowy; pręciki wszystkie na iaieczniku osadzone; znamię tarczowate, promieniste, po środku gruczołkowate; owoc iągoda sucha, wkłokomórkowa.

R 7. A u D W u s Ł u p K o W Y, DIGYNIA.

294. *Krewnik*, *Poteriiim*. Kwiaty oddzielno-płciowe; kielich dwudziałkowy, podowocowy; korona kółkowa, 4-wrębna, nadowocowa; znamiona penzelkowale; torebka 2-koinórkowa, **2zianiowa**.

R Z Ą D T H Z . Y J r . U I > K O W Y, T n l c . r J V l A.

2i)5. *Piwonia*, *Paeonia*. Kielich 5działkowy; płatków 5; iaieczuików 5-5, w mieszki nie wielo-ziarnowe przechodzących.

2g6. *Ostrozka*, *Delphinium*. Kielich płatkowaty, 5działkowy, działka górna w tył w ostrogę przedłużona; płatków 4, dwa górne, w tył w rogale; iaieczuików 1-5, w mieszki wieloziarnowe przechodzących.

297. *Toiad*, *Aconilum*. Kielich płatkowaty, 5działkowy, działka górna sklepista, szyszakiem (*igalea*) zwana; miodniki kapturkowate, szypułkowate, z przodu brodą (*labelum*) opatrzone; iaieczniki 3 w mieszki wieloziarnowe przechodzą.

R 7. \ N C z T k n o s i . u p k o W Y, T B T R A G Y N T A.

298. *Pchlica*, *Cimicifuga*. Kielich 4-5działkowy; płatków 4-5-6 chrząstkowatych; torebek 4-5 mieszkowalnych.

R Z Ą D P Ł Ę C I O S Ł U P K O W Y, P E N T A G Y N I A.

299. *Orlik*, *Aquilegia*. Kielich 5działkowy, zafarbowany; płatków 5 różkowatych, 11 góry otwartych; pręciki wewnętrzne rozszerzone, pustujące; mieszki wieloziarnowe.

300. *Czarnuszka*, *Nigella*. Kielich 5działkowy, płatkowaty; płatków 5 dwuwargowych; paznogieć dołkiem miodnikowym ojiatrzone; mieszki dziobate, wieloziarnowe.

R Z Ą D W I E L O S Ł U P K O W Y, P O L Y G Y N I A.

* Kwiaty zupełne.

301. *Strzałka*, *Sagittaria*. Kielich 3działkowy; korona opłatkowa; ziaren wiele bezbiałkowych; kwiaty okółkowe, oddzielno-płciowe.

302. *Gorzjkwiat*, *Adonis*. Kielich 5działkowy; płatków 5 i więcej, o paznogciach nagich; owoce suche, ostre,

303. *Jaskier*, *Ranunculus*. Kielich 5działkowy; płatków 5, u spodu łuską miodnikową opatrzonych; owoce spłaszczone, sztyletowate.

Kwiaty niezupełne.

301. *Zawilec*, *Trochilus*. Kielich płatkowaty, wielodziałkowy; miodniki rurkowane, iednowargowemieszków wiele prostych, wielozianowych.

305. *Cie miernik*, *Helleborus*. Kielich płatkowaty, 5-działkowy; miodniki rurkowane; mieszków wiele, wielozianowych.

306. *Kniei*, *Callha*. Kielich płatkowaty, 5-działkowy; miodniki o; mieszków liczne, wielozianowe.

007. *I ietrzuica*, *Aneóione*. Kielich płatkowaty, 6 i więcej działkowy; pokrywa zbliżona lub oddalona, liściowata; miodniki o; nasiona bezogonkowe.

308. *Sasanka*, *Pulsatilla*. Kielich płatkowaty, 5-6-działkowy; działki u spodu grzeźłokaini trzonkowaLemi opatrzone; nasiona długo ogonkowe.

309. *Powoynik*, *Clematis*. Kielich płatkowaty, 4-5-działkowy; miodniki o; nasiona ogoniaste.

310. *Hutewka*, *Thalictrum*. Kielich płatkowaty, 4-5-działkowy; miodniki o; pręciki szerokie, długie; owoc bez Ogonków,

Pl Z \ n J I D S O S Ł I I P K O f f v.

287. MAK, PAPAVER.

1. *Mak goździsty*, *P. Argemone*: *capsula clauata*, *hispida*; *caule folioso*; *foliis bipinnatifidis*; *laciniis linearibus*.

Łodyga łokciowa, białowłosista, ze spodu gałęzista; liście dwa razy pierzasto-dzielne, podziałki równowężkie; kwiaty światłoponsowe; torebki goździste, czyli długie, przewrotnie-iałowate, nie wyraźnie 5-kątne, rozwartymi włosami nałożone; promieni znamienia 5 najczęściej. Rośnie między zbożem. *Fl. dan. I. §6j.*

2 *Mak polny*, *P. Rboęas*: *capsula oborala*, *glabra*; *setis caulinis patentibus*; *foliis pinnatifidis*, *incisis*.

Łodyga łokciowa, gałęzista, rozłożysta, włosami rozwartymi nałożona; liście pierzastodzielne, nacinane, włosiste; kwiaty purpurowe; torebki kuliste, gładkie. Rośnie tu i ówdzie między zbożem (X. Jnudzili.) *Flor. dan.*

T. la&O.

3. *Mak drobnokwiatowy*, *P. dubium*: *capsula glabra*, *oblonga*; *setis caulinis appressis*; *foliis bipinnatifidis*.

Łodyżki łokciowe, włosami przyległymi okryte; liście spodem włosiste, pierzasto-dzielne, nacinane; torebki podługowate, prawie maczugowate, gładkie, porysowane; kwiaty małe; płatki pensowe. Rośnie na polach i między zbożem. *Hor. dan. l. 90%.*

288. GLISTNIK, *CHLIDONUM*.

I. *Glistnik Jaskółcze ziele*. C. majus: *foliis compositis, sinuato-lobatis, inciso-dentatis; floribus subumbellatis* is.

Łodyga łokciowa, gałęzista, włosista, przzerwana sok żółty wydająca; liście złożone: listki buchtowano-klapowate, nacinano-ząbkowane; kwiaty żółte, niby baldaszkowate. Rośnie wszędzie w zaroślach i około pólów. dan. t. SĄ-i.

289. ROSTOPAŚĆ, *GLAUCIUM*.

1. *Jiosłopaść szczecinowa* la, G. corniculatum: *caule piloso; foliis caulinis pinnatifidis, incisis, siliqua setosa*.

Łodyga i-łokciowa, wzniesiona, włosista, mało-gałęzista; liście modre, pierzasto-dzielne, nacinane; kwiaty krótko-szypułkowe, karmazynowe; strąk szczecinami okryty; nasiona dołkami oznaczone. Rośnie na Wołyniu i Podolu. (Besser.)

290. CZEUNIEC, *ACTAEA*.

1. *Czerniec gronkowy*, A. spicata: *foliis ternatis: foliolis orato-lanceolatis, inciso-serreatis; racemo ovali; staminibus petala aequantibus; baccis subglobosis*.

Łodyga prosta, łokciowa; liście długo-ogonkowe: listki boczne iaiowato-lancetowate, piłkowane-nacinane, wierzchołkowy 3klapowy; grono krótkie; kwiaty białe; pręciki płatkami wyrównywanymi; jagody okrągłe, czarne. Rośnie w zaroślach cienistych. Ji. dan. t.

291. LIPA, *TILIA*.

1. *Lipa pospolita*, T. parvifolia: *foliis cordato-subrotundis; acutis, utrinque glabris; a.villis renarum subtus barbatis; fructibus subglobosis*.

Drzewo pierwszej wysokości, o łyku bardzo mocnym; liście sercowato-okrągławe, ostre, z obu stron gładkie, pod spodem modrawe i w kątach żył brunalno-włosiste; owoce okrągławe, skórkowate. Rośnie w lasach. T. europaea. L.

2. *Lipa wielkolistna*, T. grandifolia: *foliis cordato-subrotundis, acutis, subtus villosiusculis; fructibus costatis*.

Drzewo pierwszej wysokości; liście sercowato-okrągławe, ostre, pod spodem cokolwiek kosmate; owoce podługowate, twarde, wydatno-żebrowate. Rośnie na Wołyniu i Podolu. (Besser.) T. europaea L. plalyphylla Kent.

3. *Lipa biała*, T. argentea: *foliis inaequaliter cordatis inwrrioral o--erratis, subtus nireo-tomenlosis; penis coneoloribus; stylis petala squama pelaloidea aucta, ae~pianibus; fructibus ouatis, ecostatis.*

Drzewo wysokie; liście niei ówno-sercowate, sztylutowato-pilkowane, pod spodem śniczysto-kutnerowate; żyły łóżkolorowe; słupki, płatkóm łuszczka płatkowatą opatrzonym, wyrównywaiące; owoce iaiowate, bez żeber. Rośnie na Podolu. (Besser.) *T. alba*. W. Kit.

292. ZŁOTOIEŚÓ, HELIAN TU EU V 31.

1. *Złotoieść pospolita*, II. vulgare : *caule suffruticoso, procumbenie, ramoso; foliis oblongis, margine vix reuolutis, supra pilosis, subtus canescentibus; racemis laxis; pedicellis calycibumjue pilosis.*

Łodygi krzewiaste, długie, po ziemi rozesłane; liście dolne okrągławe, górne podługowate, z góry zielone, włosiste, pod spodem popielate; przysadki liści równowazkie, rzasowate, od ogonka dłu/sze; grona rzadkie, wolne; szypułki i kielichy włosiste; płatki złocisto-żółte, u spodu plamą ciemniejszą opatrzone. Rośnie w lasach rzadkich, suchych. *Fl. dan. I. iot. Cistus Helianthemum Fin.* Odmiana z liśćmi z obu stron zielonemi, *H. obscurum* zwana, rośnie na Wołyniu.

293. GitZYBirÑ, NruriiAEA.

1. *Grzybień biały*, N. alba: *calyce tetrasepalo; stigmathe concavo, lobato; foliis cordatis, inlegerrimis, subtus discoloribus.*

Korzenie łodrgowate, grube, w mule zagrzebane, liście sercowate, zupełnie całe, pod spodem czerwonawe, później nad powierzchnią wody wychodzą; kielichy 5działkowe, wewnątrz płatkowate, białe; płatki liczne, białe; pręciki zewnętrzne szerokie; znamię wklęsłe, klapowate; nasiona błonką otoczone. Rośnie w wodach spokojnych. *Flor. dan. lab. 602.*

2. *Grzybień żółty*. N. lutea: *calyce Ssepalo; concawo, petala breuiora includente; stigmathe piano, integerrimo; foliis cordatis, inlegerrimis.*

Z liści do poprzedzaiącej podobna, lecz liście z obu stron są zielone; kielichy 5działkowe, wklęsłe, płatki żółte, krótkie, zamykające; znamię płaskie, całe; nasiona nagie. Rośnie z poprzedzaiącym gatunkiem. *Fl. dan. t. 603.*

R Z Ą D D w U S T M > K o W Y.

2 G 4. KREWNIK, POTEKI UM.

1. *Krewnik Krwiściąg*, P. *Sanguisorba*: *herbacenm, glabrum; caule, ramisque strictis, angulalis; spicae ovato-oblongae; floribus androgynis.*

Łodyga łokciowa, zielna, gładka, nieco kątowata, mało-gałęzista: gałęzie wzniesione; liście pierzaste, o 11-15 listkach: listki owalne, drobne, głęboko-ząbkowane; kwiaty w kłosy wierzchołkowe iaiowato-podługowate ułożone; kwiaty górne samice, o dwóch słupkach pierzastych, czerwonych, inne samce o wielu pręcikach długich, inne obopłciowe. Rośnie na łąkach suchych na Wołyniu i Podolu. W ogrodach pod nazwiskiem *Pimpinelli* znaioma.

R z ą d T R Z Y S I. U r K O W Y.

2 9 5. PIWONIA, PAEOMA.

1. *Piwonia lekarska*, P. *officinalis*: *foliolis inaequaliter laciniatis, glabris; laciniis ovalo-lanceolatis; gemminibus reclusculis tomentosis.*

Korzeni wiele bulwowych, długich, w wiązkę zrosłych, z których na wiosnę wychodzą łodygi blisko łokciowe; liście dwa razy troiste, albo troisto-dzielne; listki nie równo podzielone, gładkie: podziałki iaiowato-lancetowate; owoce wzniesione, kutnerowate: kwiaty ciemno-czerwone. Roślina z Europy cieplejszej w ogrodach pospolita. Odmiana z kwiatami pełnymi, różowymi, często się w ogrodach utrzymuje.

2. *Piwonia cielistą*, P. *corallina*: kwiatami zawsze niepełnymi, blade-czerwonymi; listkami iaiowalemi, ealimi; owocami odgiętymi, odznacza się. Z Europy' cieplejszej, w ogrodach się utrzymuje.

2 G 6. OSTROŻKA, JELPIAJUM.

1. *Ostrożka kłosowata*, D. *Ajace*: *caule glabro, superne ramoso; floribus dense-racemosis; pedicellis bracteis aequantibus; fructibus pubescentibus.*

Łodyga łokciowa, gładka, u góry gałęzista; gałęzie wzniesione; liście wielodzielne: podziałki równowazkie; kwiaty w gęste grono ułożone, błękitne, fioletowe, cieliste, białe i t. d.; płatki 4, zrosłe; ostroga wewnętrzna iednolistkowa; na wewnętrznej stronie płatka wewnętrznego, po-trzegają się trzy albo cztery rysy, niby litery A i A początkowe nazwiska *Ajax*, składające, od czego i nazwanie; szypułki przysadkom kwiatowym wyrównywające; owoc omszony. Rośnie na Podolu. W ogrodach pospolita.

21(i)

2. *Ostrolka zbolowa*, D. *Consolida*: caule glabro, ru•»
mOMO- ramia diraricatis; /loribus laxe racemosis; pedicellis
bracleas superantibus; fructibus glabris.

Lodyga łokciowa, nieco gałęzista; gałęzie rozwartej liście
wielo-dzielne: podziałki nacinane, równoważkie; kwiaty
ciemno-błękitne, w grono wolne ułożone; miodnik iedno-
lislkowy; torebka iedna, gładka. Rośnie między zbożem. *Fl.*
dan. tab. 6'S3.

3 *Ostrozka klinowata*, D. *cuneatum: foliis basi cune-*
atis, 5-jfidis; laciniis incisis, acutis; racenio laxo, ra-
nioso, glabro; calcart incurro; fructibus pubescentibus.

Lodyga i'łokciowa, u góry wiechowato-rozdzielona;
liście ogonkowate, klinowate, głęboko 3-5-7wrębne; po-
działki podługowate, kończate, nacięte; grona długie, wolne,
gałęziste; przysadki wąskie, gładkie, od szypulek szcze-
gólnych krótsze; kielichy światło-błękitne; ostroga pozio-
ma, prosta, długości kielicha; płatki brunatnawe, górne
dwa cale, dolne rozcięte, na kraiu odchylonym włosami żół-
temi osadzone; torebki 3 omszone lub gładkie. Rośnie na
Ukrainie. (Besser.)

297. TOJAD, ACONITUM.

1. *Toiad złotokwiatowy*, A. *Anthora: calcare rejracto;*
labello obcordato seu afido • galea fornicato-hemispherica,
antice sinuata, rostrata; foliorurn laciniis angustis.

Lodyga prosta lub nieco gałęzista; liście wielodzielne,
podziałki wąskie; kwiaty wiechowate, żółte, cokolwiek om-
szone, trwałe; szyszak sklepisty, półkulisty, z przodu z obu
stron okrągło-wycięty, dziobem zakończony, miodników o-
stroga odgięta; broda długa, przewrotno-sercowata lub dwu-
dzielna; owoce zielono-czarne. Rośnie na Podolu i Ukrainie
(Besser). *Jacrju • Fl. austr. t. 382.* Odmiana *A. nemorosum*
M. B. kwiatami i owocami omszonymi, podpałkami liści
szerszemi, dziobem szyszaka krótkim odznacza się.

2. *Toiad kosmato działkowy*, A. *lasiostoinuni: /loribus*
deciduis\ calcare arcuato', galea conica, attenuata; sepa-
lis mediis clense barbatis.

Kwiaty żółtawe, opadaiaące; ostroga miodnika łękowata;
szyszak ostrokągowy, u góry zwężony; działki kielicha
środkowe gęsto-włosiste. Rośnie na Wołyniu i Podolu. (Bess.)

3. *Toiad Stoerka*, A. *Stoerkeanum: nectaris supinis;*
calcare capiLalo; labello reuoluto; galea fornicata, in-
cumbente; rostro acuto', floribus paniculatis.

Lodyga dwułokciowa, gałęzista; liście tęgie, ciemno-
zielone, lśniące się, palczasto-dzielne; podziałki 11 spodu
klinowate, 3dzielne; kwiaty cimenno-fioletowe, groniastej

szyszak sklepisty, dolne działki otulający; dziób ostry; ostro-
ga główkowata; warga odgięta. W ogrodach się utrzymuje.
si, *neomontanum* IV.

R Z A D C Z T T « o s Ł U V K O W Y.

298. PCULICA, *Cmicip* V I A.

1. *Pchlicn śmierdząca*, C. foetida: *foliis decompositis: foliolis ouatis. incisis, dentatis; racemis paniculatis, nudentibus, pubescentibus.*

Ziele nie przyjemnie-wonnie, do odpędzania pluskiew w Syberyi używane; łodyga wzniesiona, łokciowa i wyższa; liście dwa razy złożone, gładkie: lisiki iaiowate, nacięte, ząbkowane; kwiaty żółtawe, w grona długie ułożone; szypułki szczególne krótkie, omszone, trzema drobnymi przysadkami opatrzone; działki prawie okrągłe; płatki kubkowale, małe; torebki włosiste, nacyjęściey 4. Rośnie w Brzeskiem i na Wołyniu i l'odolu. (Besser.)

R Z A D P I Ę C I O S Ł U P K O W Y.

299. OLTJ.IK, *uiqCILEGI* A.

1. *Orlik pospolity*, A. vulgaris: *calcaribus incurris, limbum pelalorum subaequantibus; petiolis fritctibiisque pillosis; foliolis obtuse-lobalis, crenatis*

Łodyga prosta, łokciowa, gładka; liście dwoisto-t.roiste, gładkie, modrawe: listki okrągławe, dwuklapowc; kwiaty zwisłe, błękitne, ostrogi zakrzywione, krajowi płatków prawie, równe; owoce i szypułki włosiste. Rośnie wszędzie w zaroślach. l'L dan. tab.

300. CZAIINUSZKA, *NIOBT-LU.*

1. *Czarnuszka polna*, N. arvensis: *stamina multiplici serie disposita; antheris apiculatis; Jloribus nudis; caule glabro; capsulis laeuiusculis, ultra medium ue.ris; semina anşulata.*

Łodyga -^łokciowa, gałęzista, gładka; liście wielodzietne, podziałki równowązkie; kwiaty błękitnawe; pręciki w kilka rzędów ułożone; główki pyłkowe mackami opatrzone; torebki równe, wyżej środka zrosłe Rośnie w okolicach Grodna (Gilibert) i ua Wołyniu i Podolu (Besser.) *Schkuhr. Handb. tab. t46.*

R Z A D W I E T, O s Ł U r K O A V Y.

301. STRZAI.KA, *SAGITTARtA.*

1. *Strzałka strzałoliścia*, S. sagittaeolia: *foliis sagittato-lanceolatis, acuminatis: laciniis baseos rectis, acuminatis; scapo simplici.*

Korzeń podwodny, trwały, w wiosieni bulwy podługowate w liie; liście dolne, lub w wodach głębszych albo bystrych, równowazkie, nad wodę wzniesione strzałkowate: klapy strzalek **proste**; głąbik prosty, kątowaty, pulchny; kwiaty białe **po trzy** W okółku: górne sameże, dolne samicze; płalki **przy** nasadzie równie iak spód kielicha i pręciki cienuio-e.zerwone. Rośnie w wodach. *Fl. dan. tab:*

30a. GORZYKWIAT, ADONIS.

1. *Gorzykwiat letni*, A. aestivalis: ananas; caule simpliciusculo; petalis suboconis, oblongis, calyem glabriusculum dnplo-superantibus; fructibus elongato-spicatis.

Lodyga nie gałęzista, wzniosła, łokciowa, roczna; liście pierzasto-wielodzielne: podziałki równowazkie; płatków płaskich, podługowatych, pomarszczonych, 7-8, od kielicha gładkiego dwa razy dłuższych; owoce iaiowate, siatkowate, w kłos długi ułożone. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser.) *Jacqu Fio.' austr. lab 364. A miniata Jacqu.*

ramoso; petalis suboconis, oboualis, obtusis, calyem glabrinsculum subsupuranlibus; fructibus ouato-ccipilatis.

Lodygi roczne, łokciowe, gałęziste; kwiaty prawie kuliste; płatków krwisto-czerwonych 6-8, wklęsłych, do siebie wierzchołkami zbliżonych, tępych, od kielicha zupełnie gładkiego cokolwiek dłuższych; owoce w kłos iaiowaty zbliżone. Rośnie na Podolu. (Besser.) Ten to gatunek w starożytności od kwiatów okrągłych, krwistych,, za powstały ze krwi Adonisa uważano.

3. *Gorzykwiat wiosenny*, A. vernalis: perennis; petalis subduódenis, oblongis, apice eroso-denticulatis, calyem pubescentem multo-superantibus'^ fructibus pillosis, uncinato-mucronatis.

Trwały; lodyga kwitnąca, łokciowa, owocorodna, nie równie wyższa, iednokwiatowa, nie dzielna, u spodu iedną albo dwiema gałązkami płonnemi opatrzone; liście wielodzielne: podziałki wązkie, prawie nitkowate; płatków żółtych podługowatych, na końcu nie foremnie ząbkowanych, od kielicha omszonego nierównie dłuższych, 10-12; owoce kosmate, hatzykowato-szyletowe. Rośnie na Wołyniu i Podolu, (Besser.) Odmiana A. *polgensis* zwana, różni się manowicie; lodygą u spodu zamiast liści łuskami pochwewkowatemi pokrytą; liśćmi górnemi wielodzieluemi, o podziałkach ząbkowanych. Rośnie na Podolu, (Besser.)

303. JASKIER, HANU UCZUS.

* Owoce poprzecznie pomarszczone-, kwiaty białe.

1. *Jaskier wodny*, R. acpiatilis: caule nalanie, radicanle; foliis: e/uersis, Spartitis, snbdentalis: submersis multifidis, lineari-setacnis; petalis calyem superantibus; fructibus subhispidis.

Lodygi niekiedy łokciowe, pływające lub tylko podniesione; liście podwodne nitkowate, pływające w roślinach w wodzie rosnących, a wszystkie w roślinach na miejscach od wody opuszczonych, prawie tarczowate, 3dzielue; płatki białe, od kielicha większe, na paznogciu plamką żółtą opatrzone: owoce czasem kosmate. Rośnie w wodach.

2. *Jaskier rzeczny*, R. peucedanifolius: caule nalanie; foliis omnibus submersis, di-lrholome repelito dissectis: laciniis longissimis, linearibus, pccirallelis; petalis calyem multo superantibus.

Lodygi długie w wodzie pływające; liście wszystkie podwodne, dwoislo-lub troistodzielne: podziałki równowazkie, nitkowate długie równoległe; kwiaty białe; kielichy od koron dwa razy większe. Rośnie w rzekach. *Fl. dan.t. 396.*

** Owoce równe, splaszczone, okrągławe; korzenie ikrowate.

3. *Jaskier Ziarnopłon*, R. Ficaria | foliis cordalis, nididis, dentatis, longe petiolatis; caule ascendente; calyce sub-3sepalo.

Korzeń z wielu ziarnowatycli bulwek złożony; lodyga gałęzista, leżąca; liście długoogonkowe, sercowate, lśniące się, obszernie ząbkowane; kwiaty złocisto-żółte; płatków 8, promienisto ułożonych; kielich 3dziółkowy. Rośnie w lasach i ogrodach cienistych. *Fl. dan. t. 49ę. Ficaria perna. Pers.*

4. *Jaskier stopowy*, R. pedatus! foliis glabris: radicalibus Spartitis pedatusue, peliolalis: laciniis linearibus, subintegris; caule pubescente, stricto, paucifloro, oligophyllo; sepalis appressis.

Korzenie ikrowate, bulwy podługowate w'e włókna długie zwężone; liście pierwotne, ogonkowe, iaiowate, pozuieysze 3dzielue, albo stopowodzielne: podziałki równowazkie, całe; lodyga wyprężona, łokciowa, niewiele liścia, niewielokwiatowa; działki kielicha przytulone; płatki od działek niewiele dłuższe. Rośnie na Podolu. (Besser.)

5. *Jaskier iliryski*, R. illyricus: foliis sericeo-lanalis: priinordialibus lineari-lanceolalis, indiuissis: reliquis spartitis: laciniis linearibus, subintegris; caule multifloro; sepalis patentissimis.

F iście Jedwabisto-wełniste,: pierwotne równowążko-lancetowRt". niedzielne: inne Sdzielne ; podziałki równowążkie. cnł< Jody"a wielokwiatowa; działki bardzo otwarte. Nośnio na Podolu. (Besser.) Jarq u. *Fl. austr. I. as*«.

(i. *Jaskier użytycki*, R. asiaticus: *fol-iis pubescenlibus la»alii"t : infimis simplicibus , globis, inciso-ilentatis: sup< • ioribus tematis vel bilernatis; calyce palenie; corolla ampla.*

Łodyga łokciowa, wzniesiona, nie dzielna lub u dołu l,lko podzielona; liście kosmate lub wełniste: dolne niedzielne, 3k!apowe, nacinano-ząbkowane: górne troiste lub dwa razy troiste; kielichy otwarte; korona obszerna. Roślina początkowo ze wschodu, z rozlicznymi odmianami w ogrodach pod nazwiskiem Riiuunkiłu znaiotna,

Korzenie włókniste albo wiązkowe; nasiona równe . okrągłe.

-f- /ii 'ie cale.

7. *Jaskier długo/iści*, R. *Lingua: foliis lanceolato-e.nsi-formibu.t denliculatis , sessilibus , glabriusculis; caule erecto, ramoso, multifloro, hi.rsutinsculo.*

Łodyga wzniesiona, łokciowa lub wyższa, włosista, wielokwiatowa; liście lancetowato-mieczowate, ząbkowane, bezogonkowe, gładkie lub włosami przyległymi zrzadka pokryte; kwiaty wielkie, żółte; kielich kosmaty. Rośnie na łąkach mokrych. *Fl. dan t. y.55.*

8. *Jaskier pochyły*, R. *Flammula : foliis lanceolatis, acutis, subintegerrimis, glabris, inferioribus petiolatis ; caule basi radicante, ascendente; pedunculis oppoiliifoliis.*

Korzeń ścielący się; łodyga kątowata, pochyła, u spodu korzonki wypuszcza; liście iaiowo-lanceto'wate, ostre, drobno-ząbkowane, gładkie: dolne ogonkowate; szypułki naprzeciwliście; kwiaty żółte. Rośnie na miejscach mokrych. *II. dan. I- 5j5.* Odmiana Jaskrem leżącym *li. reptans* zwana, różni się: liśćmi równowazkami, wiązkwato-ułożonemi, u spodu każda wiązka pochówką błonkową otoczona, łodygą ścielącą się, nitkowatą, z kolanek korzonki wypuszczającą; kwiatami drobnymi. Rośnie na łąkach suchych wraz z poprzedzającym gatunkiem. *Flor. dan t. <oS.*

-j--f- Liście podzielone.

<)• *Jaskier górny*, R. *montanus: caule unifloro; folii* glabris radicalihus cordalo-orbiculatis, palmalo-ólobis: caulinis sessilibus , sub-3parti.tis , acutis ; pedunculis serici-rs , calycibus acutiusculis, glabris.*

Łodyga kilkociałowa, lkwiatowa; liście gładkie: korzeniowe sercowato-okrągławe, dłoniasto-5dzielne: łodygo-

v,e bezogonkowe, często 3dzielne, ostre; szj^półki przyległo-włosiste; kielichy cokolwiek otwarte, ostre, gładkie; kwiaty żółte. Kośnie w okolicach Krzemieńca. (Besser.) *Jacatu Fl. austr. t. 32J i 3a6*

10. *Jaskier różnoliści*, *K. auricomus* : *foliis membranaceis, nitilis : radicalibus petiolatis, cordato-reniformibus, c«-nalis 3lobisque: caulinis sasilibus, in lacinias lineares, subdentatas, partitis ; calyce appresso , pubescente.*

Lodyga łokciowa, gałęzista; liście błonkowe, lśniące: korzeniowe ogonkowe, sercowato-nerkowe , karbowane, 3kłapowe: lodygowe bezogonkowe, na części równowąskie, cokolwiek ząbkowane, podzielone; kielich przytulony; kwiaty mnogie, żółte; płaski nie razem się rozwijają, zład kwiaty nie zupełne bydl się zdają. Kośnie w Naroślach i lia łajcach. *Fl. dan. t. 665.*

11. *Jaskier kaszubski*, *R. cassubicus* : *foliis sub.coriaceis; radicalibus reniformi-cordatis, crenatis trilobisque: caulinis digitatis, sessilibus ; foliolis rhombo-lanceolatis, serratis; calycibus fructibusque uncinato-mucronatis, pubescentibus.*

Lodyga łokciowa, gałęzista; liście prawie skórkowate: korzeniowe uerkowato-sercowate , karbowane, rzadko 3kłapowe; lodygowe palezaste, bezogonkowe: listki czworoboczuo-lancetowate, piłkowane; kielichy i owoce haczystoszyletowało , omszone; kwiaty żółte. Rośnie w zaroślach.

12. *Jaskier iadowity*, *R. sceleratus*: *foliis inferioribus 3lobis: lobis 3/idis , obtusis, ilenlatis; caulinis 3partitis : lacinias subliuearibus, integris; calycibus glabris; fructibus subspicatis.*

Lodyga łokciowa, gruba, pulchna, równie iak i liście tłustawo-lśniaca się. gałęzista; liście dolne Skłapowe; kłapy 3wrębne, tępe, ząbkowane; lodygowe 3dzielne: podziałki równowąskie, całe; kwiaty małe, żółte; kielichy gładkie, od płasków cokolwiek krótsze; nasiona w kształcie kłosa koło osi skupione, łatwo opadające. Rośnie na miejscach tłustych wilgotnych. *Fl. dan. t. 5yt.*

13. *Jaskier brózdowany*, *R. polyanliemos*: *caule erecto, multifloro, foliisque rillosiusculis: radicalibus palmatis, 3-ópartitis, lacinias niultifido incisis, angustis; Jloralibus integerrimis, pedunculis sulcalis; calycibus pat ulis ; receptaculis glabris; fructibus submuticis.*

Lodyga wzniesiona, włosisto-kosmata, włosy otwarte, wielokwiatowa; liście kosmate: korzeniowe dłoniaste, 3-5 dzielne, podziałki wielodzielne, wąskie: kwiatowe zupełnie całe; szypułki bruzdowane; kwiaty żółte; kielichy odstające, później odgięte; osadnik gładki; owoce bezostne. Rośnie im łakach i w zaroślach. *Fl. dan. t. tjoo. li. ne-*

morosus Dec. różni się: liśćmi 3-5dzielnymi, podziałkami trzydzielnymi o kłapach ząbkowanych; nasionami haczykowatymi o ściętych końcach. Rośnie na Podolu. (Besser.)

M. Jaskier ostry, K. acris: caule erecta, multijloro foliisqut pubescentibus: radicalibus pahnato-Spartitis: caulinis Jpartitis, laciniis inciso-dentatis: Jioralibus lineari-l-its, integerrimis; pedunculis teretibus; calycibus patulis; petalis emarginatis; fructibus mucronatis-

Łodyga prosto-stoiąca, okrągła, włosami przyległymi pokryta, czcza; liście nieco włosiste; korzeniowe dłoniasto-Udzielne: łodygowe 3dzielne, podziałki nacinano-ząbkowane: kwiatowe równowazkie, zupełnie całe; szypułki okrągłe; kielichy otwarte; płatki wycięte; owoce sztyletowale. Rośnie na łąkach i pastwiskach.

Jaskier kosmaty, R. lanuginosus: caule erecto, multi/loro; petiolis calycibusque patentissirne rillosis; foliis iwlose.ru eis: radicalibus atnplis, Sparitis, laciniis oboralis, 3jidis: summis sensim minoribus; pedunculis teretibus; calyce palenie • Jruclibns uncinato-muricatis.

Łodsga łokciowa, wzniesiona, kosmata, wielokwiatowa; ogonki i kielichy rozwarto-włosiste; liście miętko-kosmate; korzeniowe obszerne, 3dzielne, podziałki przewrotno-iaowate, 3wręhne, nacięto piłkowane: górne coraz mniejsze; szypułki obie; kielich otwarty; owoce haczykowato-naieżone. Rośnie w lasach. 77. dan. t. 3gy.

16. *Jaskier rozslany*, R. repens: sarmentis radicanlibus; caule adscendenle, foliisrjue ternatis glabriusculis r. hirsulis: foliolis 3Jid o-cuneatis, inciso-dentatis; pedunculis teretibus; calycibus appressis; fructibus recto-mucronatig.

Korzeń wiązkowy; wici korzenie wydające, liczne; łodygi podnoszące się, równie jak i liście troiste, gładkie lub kosmate: listki 3dzielno-klinowale, nacinano-ząbkowane; 6szypułki okrągłe; kielichy przytulone; owoce ostrzami prostem! zakończone. Rośnie na łąkach i pastwiskach. FI. dan. l Odmiana z kwiatami pełnymi w ogrodach się utrzymuje.

17. *Jaskier bulwowy*, R. bulbosus: caule basi bulboso, mnltijloro, foliisque ternatoSparlitis, fillosis: foliolis 3/idis, inciso-dentatis; pedunculis sulcatis; calycibus re-Jlexis.

Korzeń bulwowy do cebulki podobny; łodyga łokciowa, prosta; liście troiste lub 3dzielne, równie jak i łodyga włosiste; listki 3wrębne, nacinano-ząbkowane; szypułki brózdowane; kwiaty złocisto-żółte; kielich odgięty. Rośnie na łąkach i polach suchych. FI. dan. t. 35

18. *Jaskier łagodny*, R. Philonotis: caule foliisque sublernato-3partitis, hirsutiusculis: lobis inferiorum oblu-

siuscutis, *inciso-dentatis*, *superiorum* *integerrimis* •
Junculiit *sulcatis*; *calycibus* *reflexis*; *fructibus* *muticis*,
marginibus *tuberculatis*; *radice* *fibrosa*.

Podobny poprzedzającemu; korzeń ma włóknisty, wie-
łodygowy; łodygi piędziowe, nieco kosmate; liście troi-
sto-dzielne, kosmate: klapy dolnych tępe, nacinano-ząbko-
wane, górnych zupełnie całe; szypułki brózdowane; kielichy
odgięte; owoce tępe, z brzegiem grudkowatym. Rośnie na łąkach. 11. dan. I. <453.

301. ZAWILEC, *TROTLIUM*.

I. *Zawilec* *pospolity*, T. *europaeus*: *sepalis* *5* *connatis*;
neclariis *stamina* *aequantibus*.

Łodyga prosta -i-łokciowa, niedzielna; liście 5dzielne,
nacinano-ząbkowane: dolne ogonkowate; kwiat wielki zło-
cisto-żółty: działek 5 do wewnątrz zagiętych, kształt
róży formując\eh; miodniki pręcikom równe. Rośnie
w zaroślach. Flor. dan. t. 133.

305. CIEMIERNIK, *HELZSBORUS*.

1. *Ciemiernik* *czerwonawy*, 11. *purpurascens*: *caule*
iloro, *folioso*; *foliis* *caule* *allioribus*, *digitalis*, *argule-*
serrulatis, *subtus* *subpubescentibus*; *foliolis* *floralibus* *3-*
fidis: *floribus* *liride* *purpurascens*.

Łodyga łokciowa, akwiatowa, listna; liście od łodygi
dłuższe, palczaste, ostro-piłkowane, pod spodem na ner-
wach nieco kosmate; listki kwiatowe 3wębne; kwiaty
spółzł-czerwonawe. Rośnie na Podolu, i Besser.)

2. *Ciemiernik* *czarny*, 11. *niger*: *scapo* *subuni/loro*;
floribus *infolucratibus*; *foliis* *radicalibus* • *pedalis*, *coriaceis*,
apice *serratis*.

Głębik łokciowy, 1-2kwiatowy, kwiaty przysadkami
łoiowatymi 2-3 opatrzone; liście korzeniowe stopowe,
skórkowate, na końcu piłkowane; kwiaty białe. Rośnie
na Podolu. (Besser.) Jacqu. Fl. austr. t. 50/.

306. KNIEĆ, *CALTUA*.

I. *Kniew* *pospolita*, C. *palustris*; *caule* *erecto*; *foliis*
cordato-orbiculatis, *crenatis*; *sepalis* *oblongis*, *obtusis*.

Łodyga wzniesiona, łokciowa, gałęzista; liście sereowato-okrągławe, karbowane; działki żółte, podługowate,
tępe. Rośnie na łąkach wilgotnych. Fl. dan. t. 668. U po-
spółstwa *Łotociami* zwana.

*<• /'okrywa ólistkowa, do kwiatu na kształt kielicha zblizona.

1 // ietznica 1'zelaszczka, A. Hleplica: foliis 3ln-bix . lobis ovalis, obtusiusculis; peliolis scapisque idllosis.

Liście korzeniowe 3klapowe: klapy iaiowate, tępe, zupełnie cale; ogonki równie iak i głąbik kilkocalowy, włosisle; kwiaty niebieskie. Rośnie w lasach, /'o/, é/fltt. i. t)lo. Odmiany z kwiatami różowemi, białemi i pełnemi, często się postrzegają, Hleplica triloba. Dec.

/okrywy liściowate, wiele dzielne, od kwiatu oddalone; szypułki iednokwiałowe; owoce włosisle lub welniste.

2. J'Vielrznira galowa, A. nemorosa: foliis ternatis : foliolis 3/idis, lanceolatis, inciso-denlalis; inuolucris foliis ternit, peliolalis, similibus; sepalis 6, ellipticis; fructibus fillods; radice lignosa.

Korzeń twardy, prawie drzewiasty; łodyga słaba, łokciowa; liście troiste: listki 3wrębne, nacinano-ząbkowane; pokrywy liście potrójne, do liści korzeniowych podobne, ogonkowate; działek 6 eliptycznych, białych, zewnątrz różowych; owoce włosisle. Rośnie w lasach cienistych. VI. dan. t. 549.

3. Il ietznica jaskrowa, A. ranunculoides: caule subbi/loro; foliis inuolucris ternis, subpetiolatis, 3partito-tertiatis: foliolis lanceolatis, inaequaliter serratis; sepalis 5; fructibus glabris.

Łodyga słaba, łokciowa, najczęściej akwiatowa; liście pokryw potrójne, królko-ogonkowe, trzydzielno-troiste; listki lancetowate, nie równo-piłkowane; działek 5 żółtych; owoce gładkie; korzeń ścielący się. Rośnie w lasach cienistych. Fl. dan. t. 440.

4. IVietznica leśna, A. syvestris: radice fibroso-fasciculata; foliis omnibus petiolatis, ternatis, sub ópartitis, subtus hirsutis: laciniis lanceolatis, inciso-serratis; sepalis (i, ellipticis.

Łodyga łokciowa, nie dzielna, 1-akwiatowa; liście wszystkie ogonkowate, troiste, często 5dzielne, pod spodem kosmate; podziałki lancetowate, nacinano-ząbkowane; działek f> białych, eliptycznych, zewnątrz kosmatych; nasiona białe-welniste. Rośnie w zaroślach suchych i na pagórkach.

Szypułki iednokwiatowe w baldaszek ułożone;
owoce gładkie.

5. Tl ietznica narcyzowa, A. narcissiflora: foliis radicalibus palmato-digitalis: laciniis subtri/idis; inflolu-

ri foliis sessilibus, cuneatis, 3-3fidis; pedunculis subnumerosis.

Łodyga łokciowa; liście korzeniowe ogonkowate, dło-
niasło aż do nasady podzielone; podziałki 3-4-5wrębne;
ogonki kosmate; liście pokryw bezogonkowe, klinowate,
3-5wrębne; szypułki liczne; kwiaty białe. Rośnie na Wo-
łyniu i Podolu (Besser). *Mor. austr. t. i fig.*

308. SASANKA, PULSATILLA.

1. *Sasanka łkowa*, *P. pratensis*: *foliis bipinnatis, hirsutissimis; Joliolis multipartilis; laciniis linearibus, inciso-dentatis; /tore pendulo; sepalis 6, apice refle.ris.*

Głębik łokciowy, pokryw wielodzielną opasany li-
ście dwa razy pierzaste: listki wielodzielne; podziałki
równowazkie, nacinano-ząbkowane; działek 6, ciemno-fio-
letowycli, stulonych, na wierzchu odgiętych. Bośnie na
pagórkach. *II. dan t. 6ii. Anemoue L.*

2. *Sasanka zwyc&ayna*, *P. vulgaris*: *foliis spinnatis, hirsutis: foliolis multipartilis-, laciniis linearibus, subintegerrlmis; florę subnulanle; sepalis 6, erecto-patulis.*

Głębik kilka-calowy, pokryw wielodzieJną opasany;
liście dwa razy pierzaste, młode włosiste: listki wielo-
dzielne; podziałki równowazkie, całe; kwiat pochyły fio-
letowy; działki otwarte. Bośnie na pagórkach. *FI. dan. t. tó3. sl. Pulsatillt L.*

3. *Sasanka dzwonkowata*, *P. patens*: *foliis serotinis, ternalo-digitat is, rigidiusculis: foliolis laliusculis, 3Ji- dis, J/ore erecto, patenie.*

Głębik przed liśćmi wyrastający, łokciowy, iedwabi-
sto-kosmaty; liście troisto-palczaste, tęgie; listki wązkie,
3wrębne; kwiat wielki, fioletowy, otwarty, prosto-stoiaący.
Rośnie wszędzie w borach, len to gatunek, u pospółstwa
naszego, Sasanką iest zwany. *Anemone L.*

309. POWOYNIK, CLBM ATIS.

1. *Powoynik caloliści*, *C. iutegrifolia*: *foliis orato- ollongis, aculiusculis, nerposis, ciliatis; pedunculis uni- floris; floribus nutantibus, coriaceis.*

Łodygi gładkie, proste, łokciowe; liście iaiowato-po-
długowate, ostre, gładkie, po brzegach rzasowane, 3-5ner-
wowe; szypułki iednokwiaŁowe, wierzchołkowe, rzadko
Zpomiedzy gałęzi wychodzące, wzniesione, na końcu za-
gięte, zkad kwiat zwisłym bydz się zdaie; kwiaty błę-
kitne; działki tęgie, młode po brzegach włosiste, późniey
faliste; liście górne dwa wklęsłe i przed kwitnieniem stu-

tone, we wnątrz kwiat zawierające. Rośnie na Podolu (Bess.)

rtju /•/ mutr. t. obs.
Y. Powojnik prosty, C. erecta: foliis pinnatis, glabris
foliolis vi-ato-lanceolatis, integerrimis i caule erectiusculo;
ftoribu* nmbellalo-paniculatis.

Lodygi okrągłe, gałęziste, wzniesione; liście pierzaste,
o 3-iparach, z iednyui na końcu: listki iaiowato-laneeto-
w... zupełnie całe; kwiaty brudno-białe, baldaszkowo-
wiechowate, cokolwiek kosmate; nasiona iaiowate z dłu-
gim ogonsin Bośnie na Wołyniu i Podolu (Besser). Jacqu.
FI. aust). t. 2<j<.

310. RUTEWKA, THALICTRUM.

1. Rutewka orlikoliścia, T. aquilegiaeolium: foliis de-
compositis; foliolis obtuse lobatis, glabris; petiolis basi
stipulatis; ftoribus corymboso-paniculatis, erectis; fructi-
bus alaiis, pendulis.

Lodyga prosta, łokciowa i wyższa, okrągła; liście dwa
razy składane, modrawe: lisiki szerokie, tępo-klapowe,
gładkie; kwiaty baidaszkogronowo-wiechowate, blado-pur-
jutrowe; nasiona skrzydełkowale, zwisłe. Rośnie wszę-
dzie w lasach. Jacqu. Li- austr. i. 3t8.

a Rutewka zolla, T. flavum: foliis decompositis: fo-
liolis oooto-oblongis, 3jidis, acutis, subtus glaucescenti-
bus; petiolis ba,i raginantibus; caule sulcalo; panicula
corymbosa i fructibus orato-subrotundis, submuticis.

Lodyga wzniesiona, łokciowa, głębokó-lówkowana; li-
ście dwa razy składane: listki iaiowato-podługowate, 3-
wrębne, ostre, pud spodem białawe; ogonki u spodu po-
chewkowale; wiecha groniasta owoce iaiowalo-okrągławe,
tępe Bośnie na łąkach i w zaroślach. Engl. bot. t. 36j.
Th nigricans Jacqu... różni się: lodygą wyprężoną; list-
kami korzeniowemi klinowalemi, lodygowemi zaś podłu-
gowato-równowążkiemi. Rośnie na Wołyniu (Bess.). Jacqu.
Fi austr. t. A-n.

3. Rutewka lśniaca, Th. lucidum: foliolis lanceolatis
i', linearibus, subrerolutis, nitidis: ultimo tripartito pe-
tioluto; caule simpliciter angulato-, panicula patula; fructi-
bus oralo oblongis.

Lodyga łokciowa lub wyższa, kresowalo-rówkowala;
liście wielokrotnie składane; listki lancetowate lub równo-
wążkie, twarde, lśniące się, po brzegach nieco odgięte:
jli«parzysty 3dzielny; kwiaty białawe, w wiechę otwartą
ulożone; owoce podłtgowalo-iaiwale. Bośnie w okoli-
cach Grodna (Gilibert). Th. angustifolium Jacqu.

4. Hut"teka prosta, T. sirnplex: foliis sub simpliciter
eompositis: foliolis ob longo-linearibus-, obtusiusculis, 3ji-

dis, subtus glau.cescentibus; caule simpliciter, sub angulato-
racemis axillaribus terminalibusque, pauci/loris; fructi-
bus oralo oblongis, sulcatis, oblique mucronatis.

Lodyga łokciowa, prosto wzniesiona, pojedyncza, nieco
kątowata; liście dwa razy pierzaste; lisłki podługowato-
równowążkie, tępe, Swrębne, pod spodem modrawe; grona
międzylistne lub wierzchołkowe, niewielokwiatowe; owoce
podługowalo-iaiwale, bruzdowane, ukośnie sztyletowate.
Rośnie na Wołyniu. FI. dan. t. 244.

5. Rutewka mniejsza, T. minus: foliolis subcordato-
subrotundis, 3jidis, dentatis, subtus glaucis; caule fle-
xnos o, pruinoso; panicula dijfusa; fructibus oblongis,
utrinque contractis.

Lodyga łokciowa, gałęzista, modra, pogięta; liście
wielokrotnie pierzaste: listki sercowato-okrągławe, 3wrębne,
ząbkowane, pod spodem modrawe, wierzchy czerwone;
wiecha rozpierzchła; kwiaty purpurowo-żółtawe; owoce
podługowate, z obu stron zwężone. Rośnie w lasach. 77.
dan- t 7.32.

| 6. Rutewka większa, T. maius: foliolis subcordato-
laie-oratis, 3jidis, subtas glaucis; caule glabro, elato;
panicula diffusa, foliosa; antheris cuspidatis; fructibus
orato-oblongis, oblique mucronatis.

Lodyga łokciowa, gałęzista, pyłkiem nie pokryta; li-
ście wielokrotnie-składaue: lisiki szeroko-iaiwate, nieco
sercowate, Swrębne, pod spodem modrawe; wiecha roz-
pierzchła, listna; kwiaty pochyle, purpurowo-zielone; o-
woce po końcach zaokrąglone, ukośnie sztyletowate. Ro-
śnie w okolicach Wilna. Jacqu. Hor. austr. t. 420.

K L A S S A XIV.

N I E R Ó W N O C Z T E R O P R Ę C I K O W A, D I D Y N J M I J.

R Z Ą D N A G O Z I A B N O W Y, G Y M N O S F E R M I A.

* Kielichy dwuwargowe,

3ii. Głowienka, Prunella. Kielich -i (to iest: górna
Warga 3wrębna, dolna 2wrębna): warga górna płaska, sze-
roka; korona ^; nitki podniesione, ua końcu widlo.vate;
główki pyłkowe przewięziste.

012. Pszczelnik, Dracocephalum. Kielich i albo 5zęby;
gardziel korony wydęta.

3i 3. Czqber, Thymus. Kielich w gardzieli włos-
mi zamkniouy; korona -5; pręciki podniesione.

3i4. Storzyszek, Clinopodium. Kielich ° zęb-
ościstych; pokrywy szczecinowate; korona -f: warga górna
przewrotno-sercowa ta.

315. *Miodownik*, *Melittis*. Kielich 4; korona j-; główki pyłkowe clwnkoniórkowe, na krzyż ułożone.

316. *Tarczycza*, *Scutellaria*. Wargi kielicha niedzielne, owocorodnfgo zamknięte, górna pokrywkwata; korona prawie maskowata.

**** Kielichy 5dzielne, równe.**

317. *Dąbrowka*, *Ajuga*. Kielich 5wrębny; korony wargi górna mała, wycięta; pręciki wystawne, podniesione; główki pyłkowe Jednokomórkowe; owoce siatkowate.

318. *Ozanka*, *Teucrium*. Kielich 5wrębny; wargi górna korony rozcięta, bardzo krótka; podziałki na boki odgięte; wargi górnej kłapa środkowa szeroka, wycięta; pręciki w rozcięciu wargi górnej podniesione, wystawne.

319. *Lawenda*, *Lamium*. Kielich rurkowaty, 5zęby; korona ; ; pręciki niewystawne.

320. *Gojnik*, *Sideritis*. Kielich 5zęby; korona j; pręciki nie wystawne; główki pyłkowe 2koiuórkowe; znamie jedno drugie pochewkowato-obeyrnujące.

321. *Macierzycza*, *Origanum*. Kwiaty kłosowe, przysadkami opatrzone; kielich 5zęby, rzadko 2wargowy; korona i; pręciki nie wystawne.

322. *Cząberek*, *Salvia*. Kielich 5wrębny; korona o kłapach prawie równych; kłapa górna wycięta; pręciki oddalone.

323. *Tjiznp*, *Hyssopus*. Kielich 5zęby; korona pręciki wystawne, proste, oddalone; główki pyłkowe 2koiuórkowe.

324. *Mięta*, *Mentha*. Kielich 5zęby; korona 4kłapowa, prawie foremna; kłapa szersza wycięta; pręciki oddalone, proste.

325. *Bezzqb*, *Galeobdolon*. Kielich nie równy, 5zęby, eseisty; korona -y; wargi górna sklepisła; wargi dolnej podziałki ostre.

326. *Badyl*, *Galeopsis*. Kielich 5zęby, ościsty; korona i; wargi górna sklepisła; wargi dolnej kłapy boczne u spodu gruczołkami opatrzone, środkowa karbowana; kłapy główek podługowate, rzasowate.

327. *Jasnota*, *Lamium*. Kielich 5zęby; korona rurkowata, wydęta; wargi górna sklepisła; wargi dolnej podziałki boczne w zęby odgięte zamienione, kłapa środkowa wycięta; komórki główek pyłkowych brodate lub fręzlowate.

328. *Obłoh.itib*, *Glechoma*. Kielich 5zęby; korony rurka długa, kray wargi dolnej kłapa średnia wycięta; główki po parze zbliżone, na kształt krzyża ułożone.

329. *Szanta*, *Nepeta*. Kielich 5zęby; korona 4i wargi dolnej kłapa średnia wklęśła; pręciki zbliżone.

330. *Żywiczka*, *Stachys*. Kielich 5wrębny; korona 4", wargi dolnej kłapy boczne odgięte; pręciki po okwilnieniu na boki rozchylone.

331. *Serdecznik*, *Leonurus*. Kielich 5zęby, ościsty; korona 4: kłapy nie dzielne; komórki główek pyłkowych równoległe.

332. *Mierznicza*, *Ballota*. Kielich 5ścienny, 5zęby; korona j; wargi górna prosta; wargi dolnej kłapa średnia wycięta.

333. *Bukwica*, *Belonia*. Kielich 5zęby; korony rurka długa, walcowata; wargi górna podniesiona, pionowa, prawie płaska; kłapa średnia wargi dolnej karbowana.

334. *Krzęcina*, *Marrubium*. Kielich 1 okresowy, 5-iogzęby; korony wargi górna równowazka, prosta.

335. *Jlelmek*, *Thymus*. Kielich 5ścienny, 5zęby; wargi górna korony sklepisła, na dolnej prawie równej leżąca; kłapa średnia wargi dolnej większa.

R Z A U O K n Y T o Z i A H N o W Y, *ANGIOSTF.IIHI A.*

* *Korona maskowata lub w gardzieli zwichona.*

336. *Zaraza*, *Orobanch*. Kielich 4-5wrębny, przysadkami opatrzone; korona trwała, rurkowata, 2wargowa; wargi górna sklepisła, wycięta, dolna 3wrębna, odcięta; torebka jednokomórkowa, ałuszczynkowa; nasiona na zagiętych brzegach łuszczynek osadzone.

337. *Luskiewnik*, *Lalhraea*. Kielich 4dzielny, farbowany, przysadkami opatrzone; korona 2wargowa, wargi górna cała, dolna 3zęba; główki pyłkowe, strzałkowate, włosiste; torebka ałuszczynkowa; łuszczynki przegrodę i osadę nasion stanowią.

338. *Świetlik*, *Euphrasia*. Kielich 4wrębny; korona rurkowata, awargowa; wargi górna wycięta, albo ząbkowana, dolnej 3wrębnej równa; główki pyłkowe, adzielne, u spodu kołczyste; torebka akomórkowa, kielicha nie przewyższająca; nasiona na środku łuszczynek osadzone.

339. *J'szeniec*, *Melampyrum*. Kielich 2wargowy, 4wrębny; wargi górna korony szyszakowata z brzegiem odgiętym, dolna 3kłapowa; główki pyłkowych komórki na dół kołczate; torebka kończata, akomórkowa; komórki mewielozienne (2ziarnowe).

340. *Dzwoniec*, *Rhinanthus*. Kielich siatkowaty, piękaty, 4zęby, okrągło-splaszczony; korony wargi górna splaszczona, wycięta; główki pyłkowe, adzielne; torebka 2koiuórkowa, splaszczona; nasiona płaskie.

3.1. *Gnidom*, *Pedicularis*. Kielich wydęty, Swrębny; mona rurkowała, awargowa: wargą górną szyszakowatą, >1 f v < /ona, dolna 3 klapowa; torebka dziobata, akonió kowa.

3»a. *Fnianka*, *Linaria*. Kielich Ódzielny; korona maskowata, ostrogą opatrzona; torebka 2 komórko\va, u góry x> bailli otwierająca się; nasiona nieco obrzeżone.

3i.5 *ff y i l i n*, *AuLirrhinnm*. Kielich 5 dzielny; korona maskowata, u spodu garbata; torebka akomórkowa, u góry dziurkami otwierająca się.

*** *Korony otwarte.*

Si i. *Trądownik*, *Scrofularia*. Kielich 5 wrębny, korona wydęta, kray Uciśniony, nierówno 5 klapowy; pręciki pochyłe; torebka kończąca; łuszczyнки do środka za pięte, osadnik iormuiące.

Naparstnik, *Digitalis*. Kielich ódzielny: podziałki nie zupełnie równe; korona dzwonkowata: kray 4 wrębny; pręciki pochyłe • główki pyłkowe, adzielne; torebka kończata, bizegl łuszczynek zagięte, osadnik iormuiące.

3lii *Mulnica*. *Limosella*. Kielich 5 dzielny; korona 5 klapowa; torebka wielozarnowa, aścienna; osadnik nasion <rodkowy, wolny.

3 i 7 *Koszyisko*, *Verbena*. Kielich 5 wrębny, ząb ieden muieyszy; kray korony nieforemnie 5 klapowy; pręciki nie wystawne; owoc pęcherzykowaty, 4 ziarny, prędko się otv ;« aiący, lak, że dożrzałe owoce z nasionami nagiemi bydz się zdaia.

R 7. \ D N A G O Z I A N N O W Y.

3 1 1. GŁOWIENKA, *FnitNBLi.J.*

1. *Głowienka pospolita*, *P. vulgaris*: *foliis ovato-oblongis, subdentatis; labio calycis superiore truncato, subdentato; corolla calycern dup/o superante.*

Łodyga łokciowa, u spodu leżąca, wzniesiona; liście **iaiwato**-podługowate, przy nasadzie zrzadka ząbkowane; kłos walcowaty; kwiaty fioletowe; kielicha wargą górną uciętą, 3-ościstą; korona od kielicha 2 razy dłuższa. Rośnie na łąkach i pastwiskach. *Fl dan. t. gio.* Odmiana z kwintami białymi czasem się postrzega.

a. *Głowienka wielkokwiatowa*, *P. grandillora*: *foliis ovato-oblongis, basi dentatis; labio calycis superiore 3-dtniata; corolla calycern quadruplo-superante.*

Podobna do poprzedzającego gatunku, różni się: liśćmi u spodu sąbkowanymi kwiatami wielkimi, a mianowicie •wargą górną kielicha 3 zębą. Rośnie na łąkach suchych. *11. austr. t. 3;7.*

* Kwiaty kłosisle lub główkowe.

1. Pszczelnik całoliści, D. Ruyschiana: *uerticillis ap~prorimatis; feliis bracteisque lineari-lanceolatis , integer-rirn is.*

Lodyga łokciowa, gładka, nie dzielna; liście i przysadki kwiatowe równowazko lancetowate, zupełnie całe; okółki z kwiatów wielkich, błękitnych złożone, w kłos gęsty skupione. Rośnie na miejscach suchych. FI. dan l. tzi.

2. Pszczelnik trzydzielny, 1). austriacum: *uerticillis ap~proximatis; foliis linearibus, mucronatis; caulinis bractei:-que 3partitis.*

Lodyga łokciowa, nieco kulnerowata; liście równowazkie, sztyletowate: lodygowe i przysadki kwiatowe 3dzielne; kwiaty wielkie, błękitno-fiolelowe. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser).

** Kwiaty okółki oddzielone formułą.

3. Pszczelnik melissowy, D. Moldavica: *uerticillis rejnoliuscus; bracteis lanceolatis, serraiis: denticulis ciliato-aristatis; foliis oblongo-lanceolatis, profundę crenalis, sub-tus punctatis.*

Lodyga blisko łokciowa, gałęzista; liście podługowato-lancetowato-piłkowane, ze spodu kropkowane; kwiaty okółkowe błękitne lub białe; przysadki lancetowate, piłkowane, rzasowato-ząbkowane. Rośnie w okolicach Grodna (Gilibert) i na Wołyniu i Podolu (Besser).

4. Pszczelnik cząbrowy, 1). thymiflorum : *uerticillis remolis; bracteis oblongis, inlegerrimis; corollis uix calycem. superantibus ; foliis oblongis, dentatis.*

Lodyga łokciowa i wyższa, prosto-stoiąca, na wierzchu okółkami pokryta; liście podługowate, ząbkowane; prz\sadki kwiatowe podługowate, zupełnie całe; kielicha wargi górna sztyletowała, koronie równa; korony blado-błękitne, małe. Rośnie na Podolu (Bess.).

i. Cząber iglasty, T. acicularis : *floribtis laxiuscule capitatis ; bracteis ouatis, coloratis; ramis uirgalis, pubescenlibus-, foliis linearibus, obtusis, lineato-uenosis, punctatis , eilialis.*

Kwiaty w główki wolne ułożone; przysadki łokciowate, farbowane; gałązki różgowe, omszone, liście równowazkie, tępe, równoległo-żyłowe, rzasowane, kropkowane. Rośnie na Podolu (Besser).

2. *Czqber szorstio-włosisty*, T. *hirsutus*: *floribus sub-capitalis . dentibus calycis subulatis, subaequalibus; foliis linearibus, undique pilosissimis ; caule repente.*

Łodyżki Jeżące; liście równowążko-szydłowate, płaskie, zewsząd włosiste; kwiaty na wierzchu łodygi skupione; zełn kielicha szydłowate, prawie równe. Rośnie na Wołyniu, i Podolu (Besser).

3 *Czqber Alarszalla*, T. *Marschallianus* : *certicillis sub-racemosis; dentibus calycis subaequalibus, subulatis, hirsutis ; ramis erectis, cillosis ; foliis lineari-oblongis , obtusis , sublus planis, lineatis, glabriusculis.*

Łodyżki wzniesione, włosiste; liście równowążkie tępe, pod spodem płaskie, gładkie porysowane; okółki groniaste; zęby kielicha prawie równe, szydłowate, kosmate. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser).

4. *Czqber wuzkoliści*, T. *angustifolius*: *floribus glomerato-capitatis; dentibus calycis inaequalibus, inferioribus subulatis; ramis ascendentibus, hirsutis ; foliis lineari-oblongis , obtusis; sublus planis, pallidis, lineatis, eiliatis.*

Łodyżki podnoszące się, kosmate; liście równowążkie, tępe, pod spodem płaskie, blade, porysowane, rżasowane; kwiaty skupiono głów ko wale; zęby kielicha nie .równe, dolne szydłowate. Rośnie na Wołyniu (Besser).

5. *Czqber pospolity*, T. *Serpyllium* : *floribus glomerato-capitatis , cerlici! latisque; calycis hirsuli limbo discolore; slaminibus corollum subaequantibus; foliis ovalibus, basi eiliatis; caule decumbenle; ramis adscendentibus.*

Łodyżki rozestlalyby wierzchy podniesione; liście owalne, przy nasadzie rżasowate; kwiaty skupiono-główkowale lub okółkowe; kielicha kosmatego kray różnokolorowy; pręciki koronom równe. Piośnie na polach piaszczystych. *Fl. dan. tab. 11 63.*

6. *Czqber długo-pręcikowy*, T. *exserens*: Różni się od poprzedzającego: kielichem gładkim; pręcikami od korony dłuższemi; liśćmi bardziey podługowatemi. Rośnie na piaszkach.

7. *Czqber górny*, T. *monlauus* : *floribus certicillato-spicatis; calycibus nudiusculis; slaminibus corollam subexcedentibus; foliis ocatto-ellipticis, glabris; caule ramisque erectis, pubescentibus.*

Łodygi i gałęzie wzniesione, omszone; liście iaiowo-eliptyczne, gładkie; kwiaty okółkowato-kłosowe; kielichy nagie; pręciki cokolwiek od korony dłuższe. Rośnie na Podolu (Besser).

8. (tj "er bazylikowy, T. *Acinos*: *perticillis Gfloris; calycibus basi gibbosis, hirsutis, corolla dimidio brecciori-*

bus; foliis oblongis, acutis, subserratis; caule erecto, ramoso, uiloso.

Łodyga wzniesiona, 3-6 calowa, gałęzista, włosista; liście podługowate, ostre, z wierzchu piłkowane; okółki 6-8 niekiedy lokwiatowe; kwiaty blado-fioletowe; kielichy u spodu garbate, kosmate, od korony połową mniejsze. Rośnie na polach i łąkach suchych *Fl. dan. t. 8t4.*

g. *Czqber Szanta, T. Nepeta: pedunculis dichotomocorymbosis, folio longioribus; foliis ouatis, serratis, cauleque ascendente hirsutis.*

Łodyga łokciowa, wzniesiona, u spodu leżąca, kosmata; liście iałowate, piłkowane, od szypulek krótsze; szypułki dwudzielno-baldaszkogronowe, zęby kielicha prawie równe, dwa górne odgięte; korona biaława, czerwono-plamista. Rośnie na Podolu (Besser).

314. STORZYSZEK, *CLIWOPodium.*

1. *Storzyszeh pospolity, C. vulgare: capitulis Perticillatis; bracteis setaceis, hispidis; foliis ouatis, subcordatis, supra pilosis, remote dentatis.*

Łodyga prosta, czterościenna, łokciowa, otwarto-włosista, nie dzielna; liście iałowate, nieco sercowate, z góry tęgo-włosiste, pod spodem włosiste, odległo-ząbkowane; okółki w gęste główki skupione; przysadki szczeciniowate, tęgo-włosiste; korony fioletowo-różowe, od kielicha dwa razy dłuższe. Rośnie w lasach. *Fl. dan. t. <30.*

315. MIODOWNIK, *MELITTIS.*

1. *Miodownih melissoliści, M. Melissophyllum: foliis ouatis, aequaliter serratis; calyce glabro, 3/ido; laciniis inlegerrimis.*

Łodyga łokciowa; prosta; liście naprzeciwległe, eliptyczno-iałowate, równo-piłkowane; kwiaty szypułkowate; kielich gładki, 3wrębny: podziałki całe; korona biała; wargi dolny kłapa średnia fioletowo-purpurowa. Rośnie około Grodna (Gilibert), pod Szczuczynem w lasach dębowych (X. Jundziłł), i na Wołyniu i Podolu (Besser). *Jacqu. Flor. austr. lab. 26.*

316. TARCZYCA, *SCUTELLARIA.*

* *Kwiaty rniędzylistne, pojedyncze.*

I. *Tarczyca większa, S. galericulata: caule deorsum pubescente; foliis cordato-lanceolatis, crenato-serratis; floribus secundis.*

Łodyga łokciowa, wzniesiona, gałęzista; liście serco-

wato-lancetowate, karbowano-piłkowane; kwiaty międzyli-
sne. błękitne, pochyłe: dolne od liści krótsze. Rośnie nad

wodami. /' / dan t 63j-

2. *Tarczyca oszczepoliścia*, S. *hastaefolia*: *caule sursum
pubescente* ; *foliis subhastatis, subintegerrimis* ; */loribus se-
cundis-*

Łodyga wzniesiona, nie dzielna, łokciowa, do góry
nieco włosista; liście zupełnie całe: dolne oszczepowate,
średnie strzałkowate, podwierzchnie lancetowate; kwiaty
parzyste, Jednostronne, błękitne, od poprzedzającego gatun-
ku większe. Rośnie około Wilna (X. Jundziłł, i na Woły-
niu i Podolu (Besser).

Grona kłosowate, międzyliśnne.

3. *Tarczyca mniejsza*, S. *minor*: *caule glabro, gracili*;
foliis inferioribus cordato-ovatis, sub crenatis, superiori-
bus lanceolatis, integerrimis; */loribus secundis.*

Łodyżki delikatne, od spodu gałęziste, gładkie; liście
dolne sercowato-iaiouate, nieco karbowane: górne lanceto-
wate, zupełnie całe; kwiaty drobne, czerwone: warga
dolna bledsza, I ruuatuo-kropkowana. Rośnie nad Niemnem
około Grodna (Gilibert).

4. *Tarczyca kłosisła*, S. *peregrina*: *racemis spicatis,*
elongatis, secundis; *bracteis periolatis, ocalis, calycern*
superantibus ; *foliis cordatis, serratis, glabris.*

Łodyga łokciowa; liście sercowate, piłkowane, gład-
kie; grona kłosowate, iednostronne; kwiaty czerwone albo
białe; przysadki ogonkowate, iałowate, od kielicha kleisto-
kutnerowatego dłuższe. Rośnie na Podolu (Besser).

5. *Tarczyca chmielowa*. S. *lupulina*: *racemis la.vis, sub-*
spicatis, aequalibus ; *bracteis oblongis, glabris, coloratis,*
deciduis, calyces pilosissimos longe superantibus; *foliis o-*
pato-oblongis, obtusis, crenatis, glaberrimis.

Łodygi leżące; liście iałowato-podługowate, tępe, kar-
bowane, gładkie; grona kłosowate, wolne; przysadki far-
bowane, opadające, podługowate, gładkie, od kielichów
włosistych nieco dłuższe; korony żółtawo-białe. Rośnie na
Podolu. (Besser).

317. DĄBRÓWKA, SLLUCJL.

1. *Dąbrowka piramidalna*, A. *pyramidalis*: *perlicillis*
multifloris, pyramidalis-confertis; *lobo medio labii inferi-*
oris producto, emarginato ; *foliis radicalibus maximis, obo-*
vato-oblongis, crenatis-

Liście korzeniowe wielkie, przewrotno-iałowate, karbo-
wane; liście łodygowe i przysadki kwiatowe błękitnawe;

okółki wielokwiatowe, w kształt piramidy 4ściennej ułożone; korony błękitne; wargi doiney kłapa średnia wydatna, wycięta. Rośnie w zaroślach około-Wilna. *Fl. dan. t.* <83.

2. *Dąbrówka małosłodka*, *A. genevensis*: *foliis cauleque subfillosis; caulinis radicalia subsuperantibus, incisedentatis; floribus perticillatis; tobo rnedio labii injerioris abbreviato.*

Łodyga i liście nieco włosiste; liście korzeniowe od łodygowych nieco mniejsze, nacinano-ząbkowane; kwiaty okółkowate; korony czerwone lub białe; wargi doiney kłapa średnia krótka. Rośnie w lasach i zaroślach

3. *Dąbrówka rozłogowa*, *A. reptans*: *foliis oblongis, obtusis, basi attenuatis, subdentatis, cauleque glabris; stolonibus replanlibus; floribus axillaribus, sessilibus; lobo rnedio labii injerioris obcordato*

Gładka; rozłogi ze spodu łodygi na wszystkie strony rozslane; liście podługowate, tępe, u spodu zwężone, nieco ząbkowane; kwiaty rniędzylistne, bezszypułkowe; korony błękitne, wargi doiney kłapa średnia przewrotno-sercowata. Rośnie w zaroślach. *Fl. dan. t.*

4. *Dąbrówka gałęzista*, *A. Chamaepilys*: *foliis Sfldis, pilosis, floribus a.tillaribus, solitariis, folio brepioribus; caule ramoso, erecto.*

Łodyga wzniesiona, gałęzista; liście 3wrębne, włosiste; kwiaty pojedyncze, żółte, bezszypułkowe, rniędzylistne, od liści krótsze; korony wargi dolna czerwono-kropkowana. Rośnie na Podolu. (*Bess.*). *Engl. bot. t. jj.*

318. OZANKA, TEUCRIUM.

1. *Ozanka Laxnanna*, *T. Łajemanni*: *foliis oblongis, nerposis, integerrimis, subserratis, uillosis; floribus axillaribus, solitariis; calycibus breuiter peduncuiatis, pillosissimis, dentibus obtusiusculis; caule. Iterbaceo.*

Korzeń ścielący się; łodyga zielna; liście podługowate, nerwiste, zupełnie całe, nieco piłkowane, włosiste; kwiaty rniędzylistne, pojedyncze; kielichy kiółko-szypułkowate, o 5 zębach równych, włosiste; korony białawe, purpurowo-żyłowe. Rośnie na Podolu (*Besser.*).

2. *Ozanka nacięta*, *T. Chamaedrys*: *foliis obopato-oblongis, inciso-crenatis, pilosiusculis; pertirMis pauci/loris; calycis campanulati dentibus acutu; caule procumbente.*

Łodyga leżąca, cokolwiek włosięta; liście potioyne, podługowato-przewrotno-iałowate, nacięte, karbowane, włosiste; okółki niewielokwiatowe; kielicha dzwonkowatego, zęby ostre. Rośnie na miejscach suchych na Wołyniu i Podolu (*Besser.*).

Liście ogonkowate, podługowate, piłkowane, z góry gładkie, pod spodem omszone; okółki odznaczone, kłós (ppv formuią; szypułki i kielichy u góry włosiste; pręciki od "koron krótsze. Roślina z Anglii, w ogrodach się utrzymuje.

a. Mięta leśna, M. sylvestris: *uverticillis spicatis, basi distinctis; pedicellis calycibusque hirsutis; staminibus corolla longioribus; foliis subcordato-oblongis, subsessilibus. serratis, subtus subvillosulo-lanatis.*

Łodyga Uboczna, kutnerowała; liście krótko lub bezogonkowe, przy nasadzie nieco wycięte, podługowate, piłkowane, pod spodem prawie wełniste; kłós z okółków u dołu oddalonych, złożone: w początku pochyłe, później proste; szypułki i kielichy kosmate; pręciki od koron blade-czerwone dłuższe. Rośnie w zaroślach wilgotnych. Fl. dan. t. 484.

3 Alit:la kędzierzawa, M. crispa: *uverticillis distinctis, spicatis; pedicellis calycibusque basi glabris; staminibus corollam aequalantibus; foliis subsessilibus, condato-onatis, cuspidato-serratis, undulatis, glabriusculis.*

Liście krótkoogonkowe, sercowato-jałowate, kończato-piłkowane, faliste, prawie gładkie; okółki oddzielone, kształt kłosa stanowią; szypułki i kielichy u spodu gładkie; pręciki koronom równe. Roślina obca, w ogrodach wiejskich pospolita.

4. Alieta wocna, 1. aquatica: *uverticillis capitatis; pedicellis calycibusque pilosis; staminibus corollam aequalantibus u. superantibus; foliis ovatis, serratis, petiolatis, utrinque cauleque villosis.*

Łodyga prosta, łokciowa, włosista; liście ogonkowate, jałowate, piłkowane, z obojczyków włosiste; okółki główkowate; szypułki i kielichy włosiste; pręciki od korony najczęściej dłuższe; korony błękitnawe. Rośnie wszędzie nad wodami w Litwie. Fl. dan. t. 638.

5. Mięta polna, M. arvensis: *pedicellis glabriusculis; calycibus subcampanulatis, hirsutis; dentibus abbreviatis; staminibus corolla brevioribus; foliis petiolatis, ovatis, acutis, serratis, caule/ue ascendente subvillosis.*

Łodyga u spodu leżąca, wzniesiona, pod wierzchem kosmata; liście jałowate, zastrzone, piłkowane, kosmate; kwinty okółkowe; okółki oddalone, międzylistne; pręciki od korony czerwono-fioletowej krótsze. Rośnie na polach niskich. Flor. dan. t. Sta-

f). Alirta ciuslryiacha, M. anstriaca: *pedicellis pubescentibus; calycibus oblongis, hirsutis; dentibus subulatis; staminibus corolla brevioribus; foliis cordato-ovatis, acutis, serratis; caulibus ascendente hirsutis.*

Łodyga nastroszona, wzniesiona; liście sercowato-iaiovate, zaostrome, piłkowane; okółki ze dwóch baldaszkogronów międzylistnych, szypułkowanych, złożone; szypułki od ogonków krótsze; szypułeczki omszone; kielichy podługowate, kosmate, o zębach szydłowatych; pręciki korononi równe. Rośnie nad wodami na Wołyniu i Podolu (Besser). *Flor. austr. t. 4^{io}.*

7. Mięta Foley, M. *Pulegium: perticillis axillaribus; pedicellis calycibusque hispidiusculis; staminibus exsertis; jo His subopalibus, subdentatis, obtusis, in petiolum decurrentibus, pilosiusculis.*

Łodyga prawie obła, rozestłana; liście nieco włosiste, iaiovate, tępe, rzadka ząbkowane, w ogonek zwężone; okółki rniędzylistne; szypułki naieżone; kielichy kosmate; zęby rząsowane; pręciki wystawne. Rośnie na Podolu (Besser).

325. BEZZAB , GALEOBDOLON.

7. *Iiezzah żółty*, G. luleum: *foliis subcordato-opatis, dentatis; floribus perticillatis, luteis.*

Łodyga łokciowa; liście iaiovate, nieco u spodu wyciete, ząbkowane; kwiaty^r żółte, w gardzieli czerwoneokropkowane, po sześć w okółku; pokrywy 41iście: lislki iaiovate. Rośnie w lasach. *Flor. dan. t. «73. Galeopsis Caleobdolon L.*

3A6. B ADYL , GALEOPSIS.

1. *Badył purpurowy*, G. *Ladanum: internodiis caulinis subaequalibus, superne ramisque glanduloso-filosis; calycibus pungenlibus, tubo corollae triplo-breuioribus; bracteis subulatis, subreflexis; foliis oblongis, utrinque attenuatis, remote serratis, utrinque pirenlibus: floralibus lanceolatis, serrulatis.*

Łodyga łokciowa, 4ścienna, często czerwona, gałęzista, włosista: międzykolanka równe (to iest nie nabrzmię); kielichy kolące, gruczołkowate, wonne, od rurki korony trzy razy krótsze; korony blado-purpurowe; przysadki kwiatowe szydłowate, nieco odgięte; liście lancetowate, odległe-piłkowane, z obu stron zielone: kwiatowe węższe, drobno-piłkowane. Rośnie na polach między zbożem. *Engl. bot. t. 884. Schkuhr /land. t. i 60.*

2. *Idyl omszony*, G. *pubescens: internodiis caulinis subinerassatis, folisque obtusis, acuminatis, serratis, pubescentibus; bracteis subglandulosis, minutis; calycibus pilosis, corolla triplo-breuioribus.*

Międzykolanka nieco zgrubiałe, omszone; liście iaio-

•wale, koczate, pilkowane, omszone; przysadki kwiatowe drobne, zr-zadka gruczołkowate; kielichy włosiste, od korony purpurowej 3 razy krótsze. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser).

3. *Badyl żółty*, *G. ochroleuca*: *internodiis caulinis aequilil>us, foliisque oblongo-lanceolatis, serratis, appres.-e pubescentibus, sublus subtomentosis; calycibus cilliosis, pungentibus, inaequalibus, corolla quadruplo brevioribus; galea apice bifida.*

Lodyga łokciowa, kosmata: międzykolanka równe; liście podługowato-lancetowate, pilkowane, przyległe omszone, pod spodem kutnerowate; kielichy kolące, nie równe, kosmate, od korony rdzawo-żółtej czterokrotnie krótsze; helni dwuwębny. Rośnie na polach uprawnych.

4. *Badyl drobno kwiatowy*, *G. Tetrahit*: *internodiis caulinis superne incrassatis; ramis subretrorsum hirtis; foliis ovalo-oblongis, dentatis, hirsutis; perticillis summis subcontiguis; calycibus longissime aristatis, lubum corollae aequantibus.*

Lodyga Ościenna: międzykolanka u góry zgrubiałe; liście iaiowato-podługowate, ząbkowane, szorstko-włosiste; kwiaty blado-pnrpurowe, w okółki ułożone; okółki górne zbliżone; kielich kolący, koronie prawie równy. Rośnie na polach uprawnych. *Fl. dan, t. tzyt.*

5. *Badyl upstrzony*, *G. versicolor*: *internodiis caulinis superne incrassatis, ramiscjue hirtis', foliis ouato-oblongis, dentatis, hirsutis; perticillis summis subcontiguis; corolla fance inflata, galea apice crenulata, calycem pungentem multo superante.*

Podobny do poprzedzającego gatunku, różni się: koroną w gardzieli wydętą, z hełmem i w gardzieli żółtą, od kielicha dwa razy dłuższą. Rośnie na polach uprawnych. *Fl. dan, t. G. cannabina W.*

327. JASNOTA, LAMIOM.

1, *Jasnota plamista*, *L. maculatum*: *foliis cordalis, acuminatis, inaequaliter dentatis, cauleque glabriusculis; perticillis i ojloris; galea apice acute-emarginala.*

Lodyga łokciowa, nieco włosista; liście ogonkowate, sercowale, kończate, młodsze często bialo-plamiste; okręgi iiayczęściey jokwiatowe; kwiaty buyne, purpurowe; korony wargi górna ostro-wycięta, dęplna bialo-upsłrzona. Rośnie na miejscach cienia. *Fl. dan. t. t64g.*

U- *Jasnota biala*, *L. album*: *foliis cordalis, acuminatis, dentato-serratis, cauleque pilosiusculis; perticillis stflorisj galea apice oblusa, integerrima.*

Łodyga łokciowa; liście sercowate, kończate, ząbkowo-piłkowane, równie iak i łodyga włosiste; okółki aokwiatowe; korony białej wargi górna tępa, zupełnie cała. Rośnie około płotów, *fl. dan. t. óg4*. Pospolicie głuchą pokrzywą zwana.

3. *Jasnota purpurowa*, L. *purpureum*: *foliis cordatis, peliolatis, obtusis, inaequaliter-obtuse-denatis, Cauleque hirsutis; corollae tubo intus barbato*.

Łodyga u spodu naga; liście pod wierzchem skupione, ogonkowate, sercowate, tępe, nie równo-tępo-ząbkowane, włosiste; rurka korony purpurowej wewnątrz włosista. Rośnie na polach uprawnych. *JHor. dan. t.*

4. *Jasnota różowa*, L. *amplexicaule*: *foliis Jloralibus amplexicaulibus, subrotundis, crenato-incisis; fauce corollae utrinque bidentata*.

Łodyga pochyła; liście dolne ogonkowate, klapowale; górne łodygę obejmujące, prawie okrągłe, głęboko-karbowane; gardziel korony blado-purpurowej ząbkami z obu stron opatrzone. Rośnie na polach uprawnych. *Jlor. dan. t. józ*.

328. OILŁOZMK, G LECHOM A-

1. *Obložnih bluszczowy*, G. *hederaceum*: *foliis reniformi-subrotundis, crenatis, cauleque glabriusculis; verticillis paucifloris; calycibus subulatis*.

Łodygi rozłożone, nieco włosiste, liście nerkowato-okrągławe, karbowane, prawie gładkie; okółki nie wielokwiatowe; kwiaty błękitne. Rośnie w zaroślach i około płotów. *Fl. dan. t. 789*.

329. SZANTA, NEPETA.

1. *Szanta drobnokwiatowa*, N. *parviflora*: *cymis axillaribus, erectis, paucifloris, folia superantibus; calycis hirsuti, striati dentibus, bracteisque elongatis, subulato-aristatis; foliis lanceolatis, remote-serratis, subtus ramisque brachiatis, hirsutis*.

Łodyga od spodu bardzo gałęzista; gałęzie naprzeciwległe; liście lancetowate, odległo-pilkowate, pod spodem równie iak i gałęzie szorstko-włosiste; podbaldaszkę międzylistną, dwudzielną; kielicha kosmatego, porysowanego zębami sztylowato-ościstymi; korona mała, błękitna; przysadki sztylowato-ościste. Rośnie na Podolu (Besser.).

2. *Szanta pospolita*, N. *Cataria*: *cymis arillaribus, prdunculatis, superne congestis, spicatis; calycibus incanis, cuspidatis; foliis cordato-ovatis, serratis, canaliculatis*.

Łodyga łokciowa i wyższa, popielata; liście sercowo-

to-iałowate. piłkowane, popielate; podbaldaszkę międzylistne, &/v;iiłkowane, u góry zbliżone, kłos formnią; kie-Jirhv popielate, ostro-kouczone; korony białe wargę dolną, •*frown«wo-kropkowana. Rośnie w ogrodach około płotów. dan- t. 680.

3. *Szanta naga*. N. nuda: *eymis racemosis, multifloris- calycibus nudiusculis collo coarctatis, tubum corollae subaequantibus; foliis sessilibus, cor dato-oblongis, serratis, glabris.*

Łodyga łokciowa i wyższa, czterościenna, prawie gładka; liście bezogonkowe, podługowato-sercowate, piłkowane, gładkie; podbaldaszkę groniaste, wielokwiatowe; kielichy prawie nagie, w gardzieli zwężone, rurce korony błękitnawej prawie równe. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser.).

330. ŻYWICZKA, STACHRS.

1. *Zyu.dcs.ka roczna*, S. amina: *caule herbaceo, ramoso, glabriusculo; foliis oblongo-lanceolatis, acutiusculis, 3 ner c/7'-. dentatis. summis integerrimis; perticillis Sfloris; calycibus Pillosis, subpungentibus.*

Łodyga prosta, gałęzista; liście dolne krótko-ogonkowate, podługowato-lancetowate, 3nerwowe, ząbkowane, nieco chropawe; górne bezogonkowe, zupełnie całe; okółki (ikwiatowe; korony wargę górną białą, czerwono-kropkowana, dolną żółtą. Rośnie między zbożem. *Jactju. Hor. austr. t. 360.*

2. *Zywiczka leśna*, S. *sylvalica*: *caule erecto, pilloso, hirsuto, solido; foliis cordato-owatis, dentato-crenatis, pillosis; perticillis G/loris, subaphyllis; calycibus acuminatis.*

Łodyga łokciowa, gałęzista, kosmata, pełna; liście włosiste, sercowato-iałowate, ząbkowane: zęby zaokrąglone; okółki 6kwiatowe, przysadkami wązko-lancetowatymi opatrzone; korony wargę górną kasztanowato-fioletową, dolną purpurową; kielichy kończate. Rośnie w lasach wilgotnawych *Tl dan. t. / 02.*

3 *'Zywiczka. prosta*, S. *recta*: *caule ascendente, foliis- qu - snbsessilibus; lanceolatis, subdentalis, hirsutis; caly <• ibii...p ungentibus.*

Łodyga prosta, cokolwiek u spodu pochyla, szorstkowł. Msia; liście prawie bezogonkowe, lancetowate, ząbkowane, kosmate; okółki 7-gkwiatowe; kwiaty siarczyste; wargę dolną czerwono-kropkowana; kielichy kolące. Rośnie na polach *Jęcqu PI austrft. 35p.*

•i *'Zyu-i.czka błotna*, S. *palustris*. *caule erecto, retrortum hi.spi.do; foliis amplexicaulibus, lanceolatis, serratis,*

pubescentibus; uerticillis y-Sloris, hirsutis; calycibus pungentibus.

Łodyga łokciowa, wzniesiona, wstecznie-szorstka; liście łodygę obeytnujące, długie, lancetowate, karbowane, omszone; okółki (>8kwiatowe; kwiaty purpurowe; kielichy kolące, szorstko-włosiste. Rośnie w lasach i na łąkach wilgotnych. *I lor. dan. t. ito3.*

5. *Zywiczka niemiecka*, *S. gerinamica*: *caule erecto, lanato; foliis oblongis, crenatis, lanato-willosis; bracteis lanceolatis, integerrimis, patulis; dentibus calycis oralis; galea corollae rotundata; lobo medio labii inferioris emarginato.*

Łodyga wzniesiona, welnista; liście iaiowato-podługowate, karbowane, włosisto-welniste; przysadki kwiatowe lancetowate, zupełnie całe, otwarte; zęby kielicha iaiowate; wargę górną korony czerwonej zaokrągloną; dolnej kłapa środkowa wycięta. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser). *Jacqu. Li. austr. t. 3 ty.*

331. SERDECZNIE:, .LEONCIUS.

1. *Serdeczni* *L. pospolity*, *L. Cardiaca*: *foliis oblongis, 3felis, basi cuneatis, glabriusculis; laciniis acutis; corolla calycem. pungenlem superante; lobo medio labii inferiori, obtongo.*

Łodyga 4ścienna, ałokciowa, gałęzista; liście podługowato klinowate, 3wrębue, prawie gładkie: podziałki ostre.; kielichy kolące, od korony zewnątrz welnistey, wewnątrz krwisto-kropkowauey, mnieysze; kłapa średnia wargi dolnej podługowała. Rośnie około płotów'. *Flor. dan.*

a. *Serdeczni!*• *krzecinowy*, *Ł. Marrubiastrum*: *foliis oblongis, grosse dentalis, utrinque attenuatis; calycibus longe spinosis, corollae tubum sub superantibus; lobo medio labii inferioris subrotundo.*

Łodyga iłłokciowa, wzniesiona, 4ścienna, gałęzista; liście podługowate, grubo-ząbkowane, z obu stron zwężone; kielichy długo-ościste, rurkę korony czerwonauey prawie przewyższające; kłapa średnia wargi dolnej zaokrąglona, Rośnie w okolicach Krzemieńca. *Jacqu. Flor. austr. t. 405. Chaitarus leonuroides Ehrh.*

332. MIERZNICA, BALLOTA.

1. *Mierznica pospolita*, *B. nigra*: *foliis subcordatis, acutis, serratis; bracteis, tubum calycinum aequantibus; calycibus acuminatis, aristatisque reclis.*

Łodyga łokciowa lub wyższa, wzniesiona, nieco ko-

»rifili? liście długo-ogonkowe, iaiowate, nieco u spodu wycięte. Meroko ząbkowane, po wysuszeniu z wierzchu czarniawe; kielichy kończale, lub ościste, proste; korony blado-czerwone liniami białymi sztrychowane; przysadki kwiatowe rurce kielicha równe. Rośnie około płotów. Fl. dan. t. t;os.

333. RUKWICA, BETONICA.

1. *Bukwica lekarska*, B. officialis: *caulibus ascendentibus, laris; foliis cordato-oblongis, crenatis-, spica interrupta abbreviata; calycibus ciliatis, glabriusculis; lobo medio labii inferioris subemarginato.*

Łodyga łokciowa, wolna, u spodu pochyła; liście ogonkowe, karbowane: dolne sercowato-podługowate: łodygowe iaiowate: górne bezogonkowe; kłos krótki a gruby, przerywany, z okółków gęstych złożony; kwiaty purpurowe; podziałki kielicha rzasowate, prawie gładkie; kłapa średnia wargi dolnej wycięta. Rośnie na łąkach podleśnych. Fl. dan. t. 3u(i).

334. KIIIZECINA, MARRUBIUM.

1. *Krzęcina picczeba*, M. peregrinum: *caule ramosissimo, ramis dioaricatis; foliis oblongo-lanceolatis, dentatis, rugoso-uenosis, incano-tomentosis; bracteis dentibusque calycis quinque subulatis, rectis.*

Łodyga gałęzista, gałęzie rozwarte; liście podługowato-lancetowate, ząbkowane, pomarszczono-żyłowe, popielato-kutuerowale; przysadki szydłowate, proste; zębów kielicha pięć szydłowatych; korony białe. Rośnie na Podolu. (Bess.). Jacqu. Flor. austr. t. < Go.

2. *Krzęcina pospolita*, M. vulgare: *foliis subrotundocatis, dentatis, renoso-rugosis, incanis; bracteis denlibusque calycis decem, seiceo-uncinatis.*

Łodyga prosta, gałęzista, popielato-kosmata; liście okrągławo-iaiowate, ząbkowane, żyłowato-pomarszczone, popielate; szypułki krótkie, międzylistne; przysadki kwiatowe i zębów kielicha 10, haczysto-szydłowate; korony blado-purpurowe. Rośnie około płotów. Ji. dan. t. to36.

335. IIET.MEK, T'ILLOMIS.

1. *Jhhnek bulwowy*, Ph. tuberosa: *radice tuberosa; caule glabro; foliis cordato oblongis, serratis, glabriusculis; calycis dentibus patentibus, bracteisque subulatis hirsutis.*

Korzeń bulwowy; łodyga 1, łokciowa, gładka; liście

kurzeniowe, sercowato-podługowate, piłkowane, szorstkie; kwiatowe podługowato-lancetowate; kielicha zęby otwarte, jównie iak przysadki kwiatowe szydłowate, szorstko-włosiste; korona blado-purpurowa. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser.). *Schkuhr. Hand. l. 163.*

2. *Ilelnnek kolący*, Pb putlgeus: *pubescens: foliis petiolatis, supra scabris, subtus lomentosis: caulinis ocatolanceolatis, serratis; flor<tlibus linear i-lanceolatis, inlegerrimis; calycis dentibus paucis, bracteisque subulatis, asperis-*

Łodyga omszona; liście ogonkowate, z góry szorstkie, pod spodem kulnerowate: łodygowe iaiowo-lancetowate, piłkowane: kwiatowe równowążko-lancetowate, zupełnie całe; zęby kielicha otwarte, równie iak przysadki kwiatowi szydłowate, szorstkie. Rośnie na Podolu ^Besser.).

R Z Ą D O K R Y T O Z I A R N O W Y .

336. ZARAZA, OBOLJAXCHE.

* /Farga górna korony cała.

1. Zaraza większa, O. maior: *floribus laxe spicatis, inflalo uentricosis; bracteis simplicibus; calyces quadripartitos, subbisepalos subsuperautibus; corollae labium inferius triidum: lobis subacqualibus; staminibus glabriusculis.*

Łodyga (łokciowa, bezlistna, niedzielna, łuskami rdzawo-kasztanowatemi pokryta; kwiaty podobny farby, nadęte, w kłos rzadki ułożone; przysadki kwiatowe pojedyncze, od kielicha czterodzielnego prawie adziałkowego nieco dłuższe; korony wargi dolna trzydzielna: klapy prawie iednostajne, ostre; pręciki gładkie. *Flor. dan. I. 1388.*

2. Zaraza goździkowa, O. caryophylliacea: *pubescens; floribus laxe spicatis; bracteis flore, brerrioribus; labio corollae superiore emarginato; lobis labii inferioris obtusis, Jimbrato-crispis, staminibus basi pilosis; germine glabro; stigmatate fusco.*

Łodyga omszona; kwiaty kłos rzadki fornmiące; przysadki od kwiatu krótsze; korony czerwonej wargi górna wycięta, doiney trzydzielnej klapy tępe, fręzłowato pomarszczone; pręciki u spodu włosiste; iaiicznik gładki; znamię kasztanowate. Rośnie na łąkach suchych.

3. Zaraza błękitnawa, O. coerulescens: *pubescens; floribus dense spicatis; bracteis fices aequantibus, calycibusque albo-filiosis; staminibus styloque glabris.*

Łodyga omszona; kwiaty błękitnawe, w kłos &ęsty ułożsne; przysadki kwiatom wyrównywaiące, równie

iak kielichy biało-włosiste; korona czterodzielna; słupek i i „(. iki gładkie, czasem u spodu włosiste. Bośnie ua Podolu (Besser.).

Jfarga górna korony dwuklapowa.

t Zaraza biała, O. alba: fulvo-villosa; Jloribus laxe spicatis; bracteis solitariis, c.alycem aequantibus; lobis aralia subaequalibus, denticulalis; staminibus basi styloqut apice glanduloso pilosis.*

Lodyga niedzielna, rudo-włosista; kwiaty w kłosy rzadkie ułożone; przysadki pojedyncze, kielichom dwudziałkowym wyrównyujące; korony czterowrębne, białe, nieco czerwone; klapy korony prawie równe, ząbkowane; pręciki u spodu, a słupki na wierzchu gruczołkowato-włosiste. Bośnie na Podolu (Besser.).

5. Zaraza błękitna, O. coerulea: glabriuscula; Jloribus laxe spicatis, tubulosis, cernuis; Oi acteis acuminatis, terni.l, calycem semi-quadrifidum subaequantibus; labio corollae superiore bifido, subbidentato; lobis labii inferioris aequalibus, planis, integerrimis; staminibus glabris.

Lodyga niedzielna, prawie gładka; kwiaty rurkowate, zwisłe, w kłosy wolne ułożone; przysadki kwiatowe kończale, potrójne, kielichom czterowrębnym prawie równe; warga korony górna dwuwrębna; dolna trzywrębna o kłapach równych, płaskich, zupełnie całych; pręciki gładkie; główki włosiste. Bośnie na Podolu (Besser.). *Jacqu. Flor. austr. t*

ti. Zaraza piaskowa, O. arenaria: glabriuscula; spica pauci/lora; bracteis solitariis, corolla minoribus, calycibusque subquadrifidis laevis; lobis corollae acutiusculis, staminibus glabris.

Lodyga niedzielna, prawie gładka; kłos niewielko-kwiatowy, błękitnawy; przysadki pojedyncze, od korony mniejsze, równie iak i kielichy gładkie; podziałki korony nieco zaostrome; pręciki gładkie Bośnie na Podolu (Besser.).

7. Zaraza gałęzista, O. ramosa: scapo ramoso; Jloribus remote spicatis, allernis; bracteis solitariis. calyces subatantiliter quadrifidos, aequantibus\ corollae tubo basi canitricto, limbo aequaliter quinquelobo; staminibus glabris inclitis.

Głębik gałęzisty: kwiaty na przemianległe, w kłos rzadkie ułożone; przysadki pojedyncze, kielichom czterodzielnym wyrównyujące; korony purpurowe, błękitne lub białawe, rurka u spodu zwężona; kraw o pięciu kłapach równych: pręciki gładkie od korony krótsze. Bośnie na Wołyniu i Podolu (Besser.).

I, *Luskiewnik pospolity*, L. Sijuamaria: *scapo simplicis Aťjuamoso ; Jloribus bracleatis pendulis*.

Korzeń biały, trwały, gałęzisty, mięsistymi łuskami pokryty; głębiak niedzielny, łuskowaty; kwiaty zwisłe, cieliste, w grona ieduostronne ułożone; korony od kielicha nieco dłuższe, z których główki pyłkowe włosiste wystają. Rośnie w lasach cienistych na gruntach pulchnych. *Flor. dan. tab. i u6*.

1. *Świetlik lekarski*, E. oOicinalis: *corolla fance aperla; lobis inferioribus emarginatis ; antheris ciliatis ; foliis oialis , planiusculis argute dentalis*.

Łodyżka delikatna, kilkocalowa; liście iałowate, płaskie, ostroząbkowane, kwiaty białe: warga dolna przy gardzieli żółta i kreskami fioletowymi upstrzona; kłapy wycięte, gaidziel' otwarta; główki pyłkowe rzasowate; torebka wcięta. Rośnie wszędzie na pastwiskach. *Pi. dan. t. tozj*. Odmiana z łodyżką wyższą, bardziey gałęzistą, z liśćmi prawie lśniącemi się, kwiatami, drobnieyszetni, u Persoana *TL nemorosa*, zwana; często się w burach cienistych postrzega.

2. *Świetlik czerwony*, E. Odonlites: *corollae fance cons/ricla ; lobis inferioribus, obtusis, ciliatis; antheris glaberrimis, foliis lanceolatis, serratis*.

Łodyga łokciowa i wyższa, bardzo gałęzista, włosista; liście lancetowate, piłkowane, kwiaty ieduostronne; korony blade-purpurowe, gardziel ściśniona; kłapy dolne tępe, rzasowate; główki pyłkowe gładkie; wierzch torebki cały; nasiona, od powłoki obszerney, kąlowate. Rośnie koło dróg na gruntach gliniastych. *FI. dan. t. 635. Odontiles rubra Pers. Bartsia Iluds*.

3. *Świetlik żółty*, F. lulea : *caule subramoso , glabriusculo; foliis linearibus, serratis ; superioribus integerrimis; Jloribus distiche-racemosis ; genitalibus exsertis*.

Łodyga łokciowa i wyższa, gałęzista, nieco chropowata; liście równowązkie, piłkowane: górne zupełnie całe; kwiaty żółte, krótko-szypułkowe, dwurzędowe, lub najczęściej iednostronno-grouiaste; korony warga górna wycięta, dolna trzydźciałkowa: działki boczne ząbkowane-pręciki i słupki od korony dłuższe, główki pyłkowe, pomarańczowe. Rośnie na miejscach suchych na Podolu (Bess.). *Jacqu. FI. austr. t. 3y8*.

i. *Pszeniec grzebieniasty*, M. crislatum : *Jloribus q/ta-drifariam spicatis; bracteis cordalis, complicatis, colo-*

ratis. ilttw- imhricatis, serratis; foliis lineari-lanceolatis, integerrimis-

Łodyga prawie łokciowa, najczęściej nie dzielna; liście r«WH»«vko.lancetowata, całe; kwiaty, kłos cztery-
v/.,dowy składaia: przysadki sercowate, w dłuź złamane,
farbowane, gęsto dachówkowate, piłkowane; korony najczęściej
iswy purpurowe. Kośnie na polach i łąkach. *Flor. dan.*
tab. i <4.

a. *Pszeitiec potny, M. nrvense, floribus sparsim spicatis-
bracteis coloratis, planis; peetinalo-laoiniatis, subtus
punctatis; dentibus calycinis, glabriusculis, tubum corollae
aequunlibu*.*

Łodyga łokciowa, wyprężona; gałęzista; liście lancetowate, kończate; kwiaty rozrzucono-kłosiste; przysadki płaskie, grz< bieniasto-podzielone, pod spodem kropkowane; górne blade purpurowe; zęby kielicha cokolwiek chropawego, rutce korony prawie równe; korona żółta, zamknięta, wierzch biiido-pui pm owy. Kośnie na polach. *Flor. dan. tab. <*>.*

1'sseniec galowy, M. nemorosum: floribus secundis, u\ illaribus; bracteis cordato-lanceolatis, dentatis, sumrnis coloratis, sttrihbus; calycibus lanatis.

Łodyga łokciowa; kwiaty iednostronne, międzylistne; korony żółte, wierzch pomarańczowy; przysadki sercowo lancetowate, ząbkowane, górne pięknie fioletowe, płonne; kielich welnisty. Kośnie na łąkach podleśnych. *Flor. dan. tab. 305.*

4. *Pszeniec łąkowy, M. pratense: floribus secundis, axillaribus, remotis, bracteis viridibus, haslato-dentatis; calycibus abbreviati-i; foliis lanceolatis, integerrimis.*

Łodyga łokciowa, gałęzista; liście lancetowate, całe; kwiaty iednostronne; korony rurka biała, wierzch żółty; kielichy krótkie; przysadki oszczepowate, ząbkowane. Kośnie na łąkach podleśnych suchszych.

5. *Pszeniec zięciy, M. sylvaticum: floribus secundis, arillaribus; remotis; foliis bracteisque conformibus, lineari-lanceolatis, integerrimis; calycis dentibus elongatis.*

Łodyga gałęzista; liście i przysadki równowazko-lancetowate, zupełnie całe; kwiaty iednostronne, międzylistne; korony zięjące, całe żółte, przy gardzieli trzykątne; kielicha zęby długie. Kośnie w lasach. *Fl. dan. t. <45. M. alpestre. Pers.*

310. DZWONIEC, RNUFJNTBUS.

i. *Dzwoniec pospolity, R. Crista galli; corollae labio tuperiore breriore; calyce glabro; galpac dentibus, pistilhque tw.erto. riolaceis; tubo incuruo; caule maculat».*

24g

Łodyga prosta, blisko łokciowa, gałęzista, plamista; liście lancetowate, piłkowane; kwiaty żółte; kielich gładki; korony warg górna spłaszczona, u wierzchu dwuzęba: zęby te wraz ze słupkiem, wystawne, fioletowe; rurka krzywa. Rośnie na łąkach i między żytem. Nasiona tóy rośliny z żytem zmieszane, dają chleb ciemny. *Flor. elan. tab. 98/*. Odmiana o łodydze bez plam, o zębach korony i słupku ukrytym tożkolorowych, rośnie i kwitnie wraz z poprzedzającym.

341. GNIDOSZ, *FujjicULaitis*.

1. *Gnidosz błotny*, P. palustris: *galeae apice obtuse bidentato; calyce foliaceo, bilabiato; floribus subsolitariis, pedunculatis; foliis bipinnatifidis; caule erecto ramoso.*

Łodyga łokciowa, gałęzista; liście dwa razy pierzastodzielne; kielich łoiowaty, listkowaty, dwuwargowy, nieloremnie podzielony; korony, pnrpurowey hełm tępo dwuzęby. Rośnie na gruntach torfowych. *Engl. bot. t. 390.*

2. *Gnidosz leśny*, P. sylvatica: *galea truncata, acute bidentata; calyce inaequaliter quinquefido, crenulato; floribus subsolitariis pedunculatis; foliis bipinnatifidis; caule erecto, subramoso.*

Łodyga niska, niekiedy od spodu gałęzista; liście dwa razy pierzastodzielne; kwiaty blado-purpurowe, pojedyncze, szypułkowate; kielichy nierówno-pięćwrębne, karbowane; warg górna wcięta, na dół ostro-dwuzęba. Rośnie w lasach około Grodna (Gilibert.). *Fl. dan. t. 325.*

3. *Gnidosz listny*, P. comosa: *galea oblique truncata; calyce quinquefido; spica dense foliosa; foliis sub-bipinnatis; laciniis lineari-lanceolatis, argute serratis.*

Łodyga niedzielna; liście pierzaste: listki pierzastodzielne: podziałki równowązko-laucelowate, głęboko piłkowane; kłos gęsty listny; kielich pięćwrębny; korony żółley warg górna ucięta, dwuzęba. Rośnie na Ukrainie i Podolu (Bess.).

4. *Gnidosz okazały*, P. Sceptum: *galea obtusissima, corollam claudente; calyce 5fido, foliaceo, obtuso; floribus remote-spicatis, bracteatis; foliis pinnatifidis: laciniis obtusis, denticulatis-*

Łodyga łokciowa i wyższa, prosto-stoiąca, niedzielna; liście pierzastodzielne: podziałki tępe, ząbkowane; kwiaty okazałe, żółte, z wierzchami czerwonemi, w kłosa u dołu okółkowate ułożone, przysadkami opatrzone; kielichy 5dzielno, tępe, listkowate; korony zamkniętey wargf górna tępa, na dolną się zaginająca. Rośnie na gruntach torfowych, wilgotnych. *Fl. dan. t. 26.*

1. *Łnianka mniejsza*, L. minor: foliis oppositis, sparsissimis; Uncari-lanceolatis, obtusiusculis; caule ramoso, f/f;,-,; glanduloso-piloso; pedunculis axillaribus, calyceiHaequantibus.

Łodyga kilkocalowa, gałęzista, gruczołkowato-kosmata; liście dobie naprzeciw, górne na przemianległe lub rozrzucone, kosmate, równowązko-lancetowate, przytępione; szypułki międzylistne, od kielicha wiele dłuższe; kwiaty białe-purpurowe. Rośnie na polach suchych nad Niemnem i w Wołyniu i Podolu (Bess.). Id. dan. t. 50i.

2. *Łnianka ianowcowa*, L. genistaefolia: foliis lanceolatis, omnibus enerviis, sessilibus, glaberrimis, sparsis; racemis paniculatis, calcare elongato.

Łodyga łokciowa i wyższa, na gałęzi różgowato-podzielona, u spodu nie dzielna; liście rozrzucone, lancetowate, kończate, pod spodem modre, beznerwowe, bezogonkowe, zupełnie gładkie; grona wiechowate; korona żółta: ostroga przedłużona. Rośnie na Wołyniu (Besser.). Jacqu. austr. tab.

3. *Łnianka pospolita*, L. vulgaris: caule folioso; foliis sparsis, lanceolato-linearibus, acutis; floribus racemoso-spicatis.

Łodyga prosta, nie dzielna, listna, łokciowa lub wyższa; liście lancetowato-równowązkie, ostre, rozrzucone, gęsto łodygę pokrywające; na wierzchu łodygi kwiaty gęsty kłos «kła'itiią; korona żółta: podniebienie nieco włosiste, pomarańczowe: ostroga od szypułki kilkakrotnie dłuższa. Rośnie na polach o gruncie suchym a twardym i na rozwalinach murów. Fl. dan. t. pSs.

4. *Łnianka Łezela*, L. Loeselii -foliis sparsis, linearibus, crassiusculis, acutis, utrinque glabris, sessilibus; ramis virgatis; floribus racemosis; calcare corollam aequante.

Łodyga pochyła, bardzo gałęzista: gałęzie różgowe; liście grube, z obu stron płaskie, równowązkie, ostre, bezogonkowe; kwiaty w grona rzadkie ułożone; korona żółta: podniebienie pomarańczowe, kosmate: warga dolna czerwona z przegami upstrzona: ostroga koronie wyrównywaiąca. Rośnie na piaskach leżących po nad morzem w okolicach Połongi,

5. *Łnianka długo-ostrogowa*, L. stricta: caule simpliciter, apice ramoso; foliis sparsis, crassiusculis, linearibus, canaliculatis, glaucescentibus; floribus racemato-spicatis; calycibus uilosis; calcare recto, corollam extendente.

Łodj'ga u spodu nie dzielna, u góry gałęzista; liście rozrzucone, grube, równowązkie, rynienkowale, modrawe; kwiaty krótko-szypułkowe, w grona ułożone; kielichy włosami rzadkimi pokryte; korony żółte: podniebienie pomarańczowe. Rośnie w borach około Rudnik w Powiecie wileńskim.

343. WYŻLIN, *ANTIURIINUM*.

1. *lpyhlin większy*, A. maius: *foliis oppositis, oblongo-lanceolatis, glabris; /loribus racemoso-spicatis; laciniis calycis glanduloso-pubescentibus, obtusis.*

Łodyga łokciowa i wyższa; liście naprzeciwległe, podługowato-lancetowate, gładkie; kwiaty groniasto-kłosowe; podziałki kielicha gruczołkowato-kosmate, tępe; korony żółte, białe, czerwone, najczęściey białe żółto i czerwono-upstrzone. Roślina z południowej Europy, w ogrodach pod nazwiskiem lwiey paszczeki zuaioma; raz zasiana sama się utrzymuje.

2. */PyLlin polny*, A. Orontimn: *foliis alternis oppositisque, lanceolalo-lincaribus, suhpetiolatis; Jloribus sparsis, subsessilibus; calycibus digitalis, longissimis.*

Łodyga łokciowa, omszona; liście naprzemian i naprzeciwległe, lancetowato-równowązkie, krótko-ogonkowe; kwiaty rozrzucone, czerwone; kielichy palczaste, długie. Rośnie na polach około Grodna (Gilibert). *Fl. dan. t.*

344. TaipowmK., *SCROFUTARIA*.

1. *Trędownik bulwowy*, S. nodosa: *foliis cordato-oblongis, acutis, serratis, sub3neruiis; cauleque acutangulo, glabris.*

Łodyga 2łokciowa, 4graniasta, ostrokątna, gładka; korzeń trwały, bulwowy; liście sercowato-podługowate, ostre, piłkowane, 3nerwowe; wiechy wierzchołkowej' gałęzie 3dzielne; korony zielone: wargi brtidno-czerwone. Rośnie na miej'scach wilgotnych. *Fl. dan. t. ii6y.*

2. *Trędownik skrzydełkowaty*, S. aqualica: *foliis subcordato-oblongis, serratis, utrinque glabris, in petiolos decurrentibus; caule alato; pedunculis a.rillaribus, corymbosis.*

Łodyga i łokciowa, czworoboczna, na kątach skrzydełkowata; liście sercowato-podługowate, piłkowane, z obu stron gładkie, w ogonek zbiegające, tępe; szypułki międzylistne, baldaszkogronowe; kwiaty brduo-czerwone. Rośnie wszędzie nad wodami. *Fl. dan. t. 5oy.*

3. *Trędownik gruczołkowaty*, S. glandnlosa: *foliis c.ordato-oblongis, inaequaliter-crenalis, pubescentibus; peliolis eiliatis; pedunculis bracteisque glanduloso-pilosus.*

{iście gercnwato-podliigowate, nie równo-karbowane,
om, .onc. ogonki rzasowate; szypułki i przysadki kwiatowe
gruczołkowato-włosiste. Rośnie na Wołyniu (Besser).

315. NAPARSTNIK, DIGITALIS.

t *Naparstnik czerwony*, D. *purpurea: foliis oblongis, rrenatis, rugosis, pubescenlibus; pedunculis rectis, calyees ae/uantibus; laciniis calycis oralo-oblongis-*

Łodyga prosta, nie dzielna, łokciowa; liście podługowate, karbowane, pomarszczone, nieco kosmate; szypułki proste, kielichom wyrównywaiące; kwiaty gronowe, zwisie; podziałki kielicha iałowato-lancelowate: korony purpurowo, tępe. wewnątrz oczkowato-plamiste; warga górna me dzielna Rośnie podług Giliberla około Grodna w lasach; w ogrodach, dla piękności swej i użyteczności w medycynie, ieul utrzymywaną *Jacqu. Fl. austr. /. y4.*

2. *Naparstnik rdzawo-ółty*, D. *ochroleuca: foliis ot ato-elliptict i, ueaosis, denticulalis, cauleque viscido-villottittsruh* : pedunculis calyce subbreioribus; laciniis lanceolatis, corollae lobis brerissimis, obtusis.*

Łodyga łokciowa, wzniesiona, nie dzielna; liście iałowato-eliptyczne, żyłowate, ząbkowane, podobnie iak i łodygo, kleisto-kosmate; kwiaty gronowe, jednostronne; szypułki kielichowi prawie równe; podziałki kielicha lancetowate; korony rdzawo-ółtój, kosijiatej, kłapy krótkie, tępe. Rośnie w lasach. *Schkuhr Fiandb. t. t*

346. MULNICA, LIMOSZLA.

1. *Mulnica wodna*, L. *acjuatica: Joliis lanceolatis, obtusis, pedunctfJo longioribus.*

Korzeń wici wypuszczający; liście lancetowate, tępe, od szypnłek dłuższe; szypułki korzeniowe cal długie, iednokwiatowe; kwiaty drobne, białe, ezerwono-kropkowane. Rośnie na miejscach od wód opuszczonych w okolicach Grodna i nad Dubissą. *Fl. dan. t. 60.*

347. KPSZYSKO, VERKE!S-A.

II *Koszyisko lekarskie*, V. *officinalis: caule erecto, liispidiuseulo; foliis 3/ido-lacinialis, dentatis, scabris; spicis filiformibus, su.bra.cem.osis; floribus retnoliusculis.*

Łodyga czworokątna, łokciowa-, ramienisto-rozgałęziająea się, włosami drobuerni nastroszona; liście poszarpane, 3dzi<lne, ząbkowane, chropawe; kłosa cienkie, prawie groiiasle; kwiaty oddalone; kielich 5zęby; korona czerwona-i, leykowata, krzywa, Sklapowa. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser). *Fl. dan. I. 6s8.*

I. OWOCE NIE OTWIERAJĄCE SIĘ.

348. *Neslia*, *Neslia*. Kielich otwarty; owoc kulisty, wewnątrz błonką przedzielony.

349. *Modrak*, *Grambe*. Kielich otwarty; pręciki mniejsze nieco widłowe; owoc **2stawowy**; dwu-ziarnowy członek górny kulisty, iedna-ziarnowy, dolny trzoneczkowaty, najczęściej pusty.

350. *Dziobak*, *Cakile*. Kielich otwarty; owoc **2stawowy**; staw górny dziobaty; ziarno górne wzniesione, dolne zwisłe.

351. *fFronog*, *Coronopus*. Kielich otwarty; owoc rozdwojony; znamię bez trzonka; komórki iednoziarnowe; nasiona zwisłe.

352. *Rukiewnik*, *Bunias*. Kielich wzniesiono-otwarty; owoc nie wyraźnie 4kątny, 2-4komórkowy; komórki iednoziarnowe.

353. *Rzodkiew*, *Raphanus*. Kielich wzniesiony, u spodu nieco wydatny; owoc strączkowaty, przewięzisty, dziobały, wielocłonkowy; nasiona zwisłe; liście złożone.

354. *Urzet*, *Isatis*. Kielich otwarty; owoc eliptyczny, płaski, jednokomórkowy, iednoziarnowy, z trudnością się otwierający; ziarno zwisłe.

2. STRĄCZKOWE.

* *Strączki niewielozarne.*

-}- Zarodek na zetknięciu liścieniów położony.

355. *Miesięcznik*, *Lunaria*. Strączek eliptyczny, płaski, szypułkowaty; nasiona skrzydełkowate, za pośrednictwem sznurka długiego do przegrody przyrosłe.

356. *Smagliczka*, *Alyssum*. Nasionki pręcikowe ząbkami często opatrzone; strączek prawie okrągły, spłaszczony; nasiona najczęściej pojedyncze, z brzegiem ostrym.

357. *Tysdalia*, *Teesdalia*. Nasionki pręcikowe u spodu ząbkowane; strączek wycięty; łuszczyki członkowe; komórki 2ziarnowe.

"{" Zarodek na grzbiecie liścieniów położony.

358. *Pieprzyca*, *Lepidium*. Strączek przewrotnie-iaio-
waty; łuszczyki łódkowate, nadęte; komórki iednoziarnowe; nasiona bez skrzydełek.

*Strączki wieloziałnowe.**j Zarodek na zetknięciu liścieniów.*

350. *Pylenieć*, *farsetia*. Strączek eliptyczny, słupkiem krótkim zakończony): łuszczyki płaskie; nasiona spłaszczone, skrzydełkowate.

351. *Viosnówka*, *Draba*. Strączek owalno-podługowaty: łuszczyki płasko-wypukłe.

361. *Warzęcha*, *Cocklearia*. Strączek prawie kulisty lub jajowato-podługowaty: łuszczyki nabrzmięte, grube.

36a. *Tastnik*, *Tblaspi*. Strączek spłaszczony, -wcięty: łuszczyki czołenkowate, prawie skrzydełkowate.

Zarodek na grzbiecie liścieniów.

363. *Judra*, *Camelina*. Strączek okrągły albo przewrotnie-jajowaty: łuszczyki brzuchate, razem z częścią słupka otwierające się.

3. S T R \ k o w E.

** Strąki krótkie, strączkowate.*

36'i. *Ptukiew*, *Nasturtium*. Kielich otwarty; strąk okrągławy, słupkiem krótkim zakończony: łuszczyki wypukłe; nasiona dwurzędowe; zarodek na zetknięciu liścieniów położony.

*** Strąki doskonałe.**-j- Zarodek na zetknięciu liścieniów.*

365. *Żywiec*, *Dentaria*. Kielich wzniesiony; strąk lancetowaty, spłaszczony, słupkiem zakończony: łuszczyki płaskie, beznerwowe, sprężysto-otwierające się; nasiona jednorzędowe, na sznurkach rozszerzonych osadzone.

366. *lizerzucha*, *Cardamine*. Strąk równowązki: łuszczyki płaskie, beznerwowe, od przegrody po brzegach zgrubiałe, węższe, często sprężysto-otwierające się; nasiona jednorzędowe.

367. *J\ietota*, *Arabis*. Strąk równowązki: łuszczyki płaskie po środku nerwem opatrzone; nasiona jednorzędowe.

368. *Wieżyczka*, *Tnrritis*. Strąk równowązki, długi: łuszczyki płaskie, nerwiste; nasiona 2rzędowe.

369. *Gorzycznik*, *Uarbarea*. Kielich wzniesiony; strąk rzłeroboczno-obosieczny, słupkiem zakończony; nasiona jednorzędowe.

370. *Lak*, *Ckeiranlhus*. Kielich zamknięty, u spodu wydłużony; strąk znamieniem dwukłapowym albo główko-

watem zakończony; nasiona jednorzędowe, spłaszczone, z brzegiem błonkowatym.

371. *Lewkonía*, Matthiola. Kielich zainkniony; pręciki dłuższe rozszerzone; strąk znamionami zbliżonemi, na grzbiecie zgrubiałemi, zakończony; nasiona jednorzędowe, spłaszczone.

Zarodek na grzbiecie liścieniów.

372. *Malkolmia*, Malcolmia. Kielich prawie zamknięty; strąk okrągławy, znamieniem ostrem, długiem, zakończony.

373. *Wieczornik*, Hesperis. Kielich u spodu wydatny; strąk okrągławy lub nieco czworoboczny, znamionami zbliżonemi zakończony; nasiona jednorzędowe.

374. *Izodkiewnik*, Sisymbrium. Kielich otwarty, tl spodu równy; strąk okrągławy lub kątowny; nasiona jednorzędowe.

375. *Pszonak*, Erysimum. Kielich wzniesiony lub zamknięty; strąk czterościenny; nasiona jednorzędowe.

Zarodek w liścieniach złożonych ukryty.

376. *Kapusta*, Brassica. Kielich wzniesiony; strąk okrągławy, słupkiem zakończony, albo dziobaty; nasiona jednorzędowe.

377. *Gorzyczka*, Sinapis. Kielich bardzo otwarty; strąk okrągławy, słupkiem zakończony, albo dziobaty; nasiona jednorzędowe.

378. *Dwurzqd*, Diplotaxis. Kielich otwarty, u spodu równy; strąk spłaszczony; nasiona dwurzędowe, iaiowate.

1. OWOCE NIE OTWIERAJĄCE SI[^].

348. NESLIA , NESLIA.

1. *Neslia wiecho wata*, N. paniculata: *siliculis subrotundo-globosis, reticulato-rugosis ; foliis alternis, sagittatis, integerrimis; floribus racemosis , flauis.*

Łodyga łokciowa; liście naprzemianległe, słrzałkowate, zupełnie całe lub nieco ząbkowane; grona w wiechy ułożone; kwiaty żółte; strączki prawie kuliste, siatkowatopomarszczone. Rośnie pomiędzy zbożem. *Fl. dan. t. 304. Myagrum paniculatum Lin.*

349. MODIIAK , CKAMBE.

1. *Modrak nadmorski*, C. maritima: *glaberrima; foliis subrotundis , sinuatis, dentatis, undulatis , glaucis.*

Korzeń trwały, gruby, równie iak i cała łodyga; liście

„krągławe, buchtowane, ząbkowane, rozmaicie pogięte, modre kwiat> groniaste; szypułki otwarte; płatki białe, j.i MWI . tno-iaiwale; strączki wielkości grochu; nasiona podobnego kształtu, nieco inniejsze. Rośnie ponad morzem y na piaskach porostami morskimi pokrytych, około Połongi. /*/, Jan- !• 3*6.

foliis decompositis, subtus pilosiusculis : foliolis pinnatifidis, dentato-incisis.

Łodyga u spodu, liście, na nerwach mianowicie, nieco kosmate; liście dwa razy złożone: listki pierzasto-dzielne, ząbkowano-nacinane: młode, podobnie iak i łodyga są włosiste, ze wzrostem włosy nikną. Rośnie na Podolu i Ukrainie (Besser.).

350. DZIOBAK, CA KILE.

I. Dziobak nadmorski, C. maritima: *articulis fructus ancipilibus, superiori sagillato ; foliis pinnatifidis, subdentatis , carnosis.*

Łodyga łokciowa, gałęzista, u spodu prawie drewna; liście grube, pierzasto-dzielne: podziałki ząbkowane; kwiaty różowe; członki owocu obosieczne, górny strzałkowaty. Rośnie na piaskach w okolicach Połongi. FI. dan. t. it6&.

351. WKONOG, CORONOFUS.

I. Wronog grzebieniasty, C. Ruellii: *fructibus compressis, reticulato-cristatis; racemis axillaribus, sessilibus ; foliis pinnatifidis ; caule prostrato.*

Łodyga niska, rozślana; liście pierzasto-dzielne, grona międzylistne, bezszypułkowe; kwiaty białe; owoce splecione, sialkowato-grzebieniaste. Rośnie na miejscach twardych na Wołyniu i Podolu (Besser.). FI. dan. t. sto%.

352. RUKIEWNIK, BUULIAS.

1. Rukiewnik podróżnikowy, B. orientalis: *fructibus oatis, sub-4gonis, alocularibus , uerrucosis ; foliis: inferioribus runcinatis: superioribus lanceolatis, dentatis.*

Łodyga łokciowa i wyższa, nieco włosista; liście: dolne hnczysto-pierzasto-dzielne: górne lancetowate, ząbkowane; kwiaty żółte; owoce nieco 4boczne, 2komórkowe, brodawkowate. Rośnie na grunŁach uprawnych na Wołyniu i Podolu (Besser.). Flor. dan. t. <65/.

1. *Rzodkiew zwyczajna*, *R. sativus*: *siliquis teretibus, torosis, acuminatis, pluri-ocularibus, fungosis, septatis, pedicellos aequantibus*.

Liście lirowate; strąki obłe, przewężyste, kończące, wielokornówkowe, gąbczaste, szypułkom prawie równe. Gatunek początkowo z Chin, w licznych odmianach. W ogrodach się utrzymuje, a z tych znaczniejsze są:

A) *Rzodkiew Radysa*, *U. Radicula*. Korzeń mięsisty, inniej więcej różowy, albo czerwony. Odmiany tego podgatunku: 1. *Radyska*, z korzeniem okrągłym, podługowatym, i te w kolorach bardzo rozmaitych da się postrzegać. 2. *Radysa Rzepak*, *R. oleifera*: korzeń mały, biały, albo tylko u wierzchu czerwoniawy; łodygi tezsze; liście większe i bardziej włosiste; kłosa nieco większe, Czerwono-fioletowe, nakouiec białe; strąki dłuższe 10, 12 do 18 nasion zawierające. AV odmianie tej, iak i we wszystkich roślinach, a luianowicie krzyżowych, da się najwidoczniej postrzegać to prawidło: że im więcej zwróconą będzie czynność organiczna na rozwijanie korzeni, tym mniej się nasion zawiązuje, i przeciwnie.

B) *Rzodkiew czarna*, *R. niger*. Zbitością korzenia i smakiem mocnym gorzkim odznaczająca się, a mianowicie skórą zewnątrz czarną, zkad w ogrodach Murzynką się zowie. Odmiany jej z korzeniem okrągłym farby szarej i z korzeniem kulisto-splaszczonym farby białej, w ogrodach się utrzymują. Ostatnia odmiana mianowicie, pod nazwiskiem *Rzodkwi auszburskiej* iest znaioma.

2. *Rzodkiew Swirzepa*, *R. Raphanistrum*: *siliquis unilocularibus, stylo longioribus; calyce colorato; foliis simpliciter lyratis; radice annua*.

Łodyga łokciowa, gałęzista, u spodu wstecznie szorstka; liście lirowate; kielich żółtawy; korony brudno-żółte; strąki mało-przewężyste, jednokomórkowe, od słupka dłuższe. Rośnie na ugorach i w śród zboża letniego. /./. dan, t. 6zS.

1. *Urzet farbiarski*, 1. *tinctoria*: *siliculis spathulatis, obtusis, glabris; calyce corollam subaequante*.

Łodyga łokciowa; liście modrawe: korzeniowe iaiowate, karbowane; łodygowe strzałkowate, zupełnie całe; kwiaty żółte; korona kielichowi prawie równa; strączki łopatkowate, tępe, gładkie, czarne. Rośnie na miejscach

ftiniastYch suchych. *Schkuhr Handb.* t. <88. Następne ^«!u!ik*, na Podolu znajdujące się, od Sprengela za odmiany poficzone:

A) 1. *cumpestris*; *Steu.* Strączkami podługowatymi, u .spodu zwężoneini, od szypułki krótszemi, odznaczająca ^ię-

£) *J. maeotica* Dec. Strączki ma ieszczē dłuższe, tępe, wycięto.

(') / *taurica* MB. Podobna do odmiany poprzedzaięcy ze strąków, różni się tylko brakiem wycięcia.

Dj / *heterocarpa* Andr. Strączki nasienne przewrotno-iaiwate, gładkie, znamieniem zakończone, strączki zaś płonne, u wierzchu zwężone.

2. S T R A Ć / , K O A V E.

355. MIESIĘCZNIK, LCNARIA.

i. *Miesięcznik trwały*, L. rediviva: *siliculis lanceolatis, utrinque attenuatis*

korzeń trwały; lodyga 2łokciowa; liście dolne długo-Ogor.kowate, sercowate, grubo-ząbkowane; kwiaty wielkie, czerwone; strączki niekiedy dwa cale długie, a cal szerokie; nasion płaskich 3-4. Bośnie na miejscach kryniczych, cienistych, około Niemenczyna, Wiszniewa i na Żiuuydzi.

356. Si/Aci.iczKA, ALYSSUM.

* Krzewiaste.

i. *Smagliczka skalna*, A. saxatile: *foliis oblongo-lanceolulis, inlegerrimis, ramis subtomentoso-canescen-tibus, racemis paniculato-corymbosis; filamentis appendiculatis*.*

Lodygi u spodu drzewiaste; liście podługowato-lanceolowale, zupełnie cale, równie iak gałęzie, siwo-kutnerowale; kwiaty obfite, żółte: grona w baldaszkogron, ułożone; pręciki ząbkami opatrzone; strązek okrągławy, dwu-ziarnowy. Bośnie na Podolu (Besser.). W ogrodach dla ol>litego pokrywania się kwiatami, pod nazwiskiem koszyka złotego (corbeille d'or), jest zñaiaoma,

¶. *Smagliczka sawrauska*, A. savranicum: *foliis spathulato-linearibus, stellato-pubescentibus, incanis; subtus deii\le lotnentosis; ramis ascendentibus, diffusis; floribus mumii**; *siliculis incano-pubescentibus*

Lodyżki u spodu leżące, wierzchołkami podnoszące się, rozpierzchłe; liście łopatkowato-równowężkie, gwiazdkowato-oiiii.-zone, »i\ifc, pod spodem kulnerowate; kwiaty

drobne; strączki siwe, nieco od szypulek krótsze; pręciki ząbkami opatrzone. Bośnie na Podolu (Bess.).

3. *Smagliczka murowa*, A. murale: *foliis oblongis, aculiusculis, supra siliculisque slelato-pubescentibus, sub-tus ramisque l irgalis, dense albido-lomenlosis; seminibus haud marginatis-*

Lodyga u spodu drzewiasta; gałęzie różgowe, gęsto białawo-kutnerowalt; liście podługowale, nieco osłre, z góry podobnie iak i strączki gwiazdzisto-omszone, pod spodem kutnerowalo-białawe; nasiona nie obrzeżone. Bośnie lia Podolu (Bess.).

4. *Smagliczka pogięta*, A. lorluosum: *foliis spathulatis, slellato-pubescentibus, incanis; ramis Jle.ruosis; siliculis ellipticis, planis, incano-lomenlosis; seminibus liaud marginatis.*

Lodygi od spodu gałęziste, pogięto-podnoszące się, 6-8 cali długie, młodsze podobnie iak liście łopalkowate, strączki eliptyczne, płaskie, szypułki i kielichy, gwiazdkowatemi włosami gęsto pokryte, później prawie gładkie; nasic.ua nic obrzeżone. Rośnie na Podolu (Bess.).

5. *Smagliczka górna*, A. monlanum: *foliis spalhulatis, candido-tomenlosis; ramis diffusis, ascendentibus; racemis simplicibus; siliculis suborbiculatis, canescentibus, stylum subaenuantibus.*

Lodygi rozpierzchłe, podnoszące się, równie iak liście łopatkowate, okrągławe, gęsto białym kutnerem pokryte; grona pojedyncze, z kwiatów żółtych ułożone; strączki prawie okrągłe, nieco omszone, słupkowi prawie równe. Rośnie na piaskach ponad morzem około Połongi, i na Wołyniu i Podolu (Bess.).

** Zielne.

6. *Smagliczka dziobata*, A. rostratum: *foliis oblongo-lanceolalis, slellato-pubescentibus, scabris; ramis ereclis, racemoso-paniculatis; siliculis ellipticis, incano-pilosis, stylo longo roslratis.*

Lodygi wzniesione, zielne, piędziowe lub wyższe, na gałęzie groniasto-podzielone; liście podługowato-lancelowate, gwiazdkowato-włosisle, chropowate; strączki eliptyczne, włosisto-siwe; słupkiem długim zakończone; kwiaty żółte; dwa pręciki mniejsze łuszczką szydłową u spodu, cztery zaś dłuższe po środku ząbkami opatrzone; kwiaty żółte. Kośnie na Podolu (Bess.).

7. *Smagliczka królkodziobowa*, A. calycinum: *foliis lineari-lanceolatis, basi attenuatis, pube stellata canescentibus; calycibus persislenfibis, ungues petalorum mar-cidorum aequantibus; Jilamentis longioribus, edqritulis;*

*si/-rrus orbiculahs. pubescenlibus v. glabriusculis, eon-
i e|i* . stylo bieri coronalis; seminibus marginalia.*

Lodyga 5-l> calowa, u spodu -pochyla, wzniesiona;
ilC ie i ó« mtwazko-l.mcetowale, u spodu zwężone, wioska-
mi iazdkowalemi pokryte; kielichy trwałe, paznogciom
i laskim zwiędniałym wyrównywiąjące; pręciki dłuższe bez-
yeije; słrązki okrągławe, wypukłe, nieco kosmate lub
prawie gładkie, słupkiem krótkim zakończone; nasiona
fioiiką otoczone. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser.).
Sefikuhr Handb. t. / <S/.

8. *Smagliczka, naymnieysza, A. minimum: foliis liuea-
ribus, incano-hirsutis; calycibus deciduis; siliculis orbi-
culatis, medio conuexis, glaberrimis, siylo bretd, deci-
auo, coronalis.*

Lodyżki zielne, rozpierzchłe; liście równowazkie, si-
wo-kosmate; kielichy opadające; pręciki mniejsze u spodu
dwoma szczecinami opatrzone; strączki prawie okrągłe.,
po środka płaskie, gładkie, słupkiem krótkim opadającym
zakończone. Rośnie na Ukrainie (Bess).

357. TYSDALIA, *TF.ESDALIA.*

I. *Tysdalia Ubiorek, T. lberis: petalis inaequalibus,
e.rterioribus maioribus.*

Lodyżki kilkocalowe; liście prz}r ziemi rozłożone,
buchtowane; kwiaty białe; płatki nie równe, zewnętrzne
mniejsze. Rośnie na gruntach piaszczystych. *Schkilhr
Handb. t. lberis nudicaulis L.*

558. PIEPRZYCA, *LEPIDIU.*

1. *Pieprzyca TTiosnówka, L. Draba: foliis cordalo-
sagi/tatis, ample.xicau.Hbus, oblongis, dentatis; racemis
corymbosis; siliculis ouqlis, turgidis, stylo coronalis.*

Lodyga łokciowa i wyższa, u góry gałęzista; liście
sercowato-strzałkowate, łodygę obeymujące, podługowate,
zozjkowane; grona w baldaszkógron ułożone; kwiaty białe;
strączki iaiowate, nieco nabrzmiałe, słupkiem zakończone.
Rośnie na Podolu (Besser). *Jacqu. Flor. austr. t. 3 <ó.*

2. *Pieprzyca szerokoliścia, L. latifolium: foliis ovato-
oolongis, dentato-serratis: infimis longe petiolatis : sum-
wes subsessilibus; racemis paniculatis; siliculis ovalis,
s lig matę appendicillatis.*

Lodyga łokciowa; liście iaiowo-podługowate, ząbko-
wano-pilkowane: dolne długo-ogonkowe, górne prawie
bezogonkowe; gałęzie, gronami z kwiatów białych w wie-
1 hę ułożonerai , zakończone; strączek iaiowaly, słupkiem
kończaty. Rośnie na Podolu (Bess.). *Fl. dan. t. 55;.*

3. *Pieprzyca polna, L. campestre: foliis sagittati.s,
subdentatis, pubescentibus ; siliculis subalatis, lepidoto
punctatis.*

Lodyga łokciowa, drobnymi włosami pokryta; liście:
górne strzałkowate, ząbkowane, nieco włosiste: dolne po-
dlugowate, buchtowato-lirowate; kwiaty drobne, białe,
w grona ułożone; strączki iaiowate, u góry wycięte, łusz-
czkowato-kropkowane, prawie skrzydełkownte Rośnie na
polach suchych, gliniastych. *Fl. dan. t. Thlaspi
campestre Lin.*

4. *Pieprzyca llzerzucha, Ł. sativum: foliis pinnatifi-
do-incisis integrisque, glabris; siliculis orbicu/atıs, mar-
ginatis, emarginatis.*

Lodyga łokciowa i wyższa; liście pierzasto-dzielne*
nacinane lub całe, kędzierzawe, gładkie; strączki okrągławe,
wjrcięte, brzegiem błonkowatym otoczone. Roślina
początkowo ze wschodu; odznaczająca się prędkim wscho-
dzeniem i podzielnością na trzy części liścieni. W ogro-
dach, raz na sałatę zimową porą iest zasiewana; częstsze
zaś iey użycie do pokrycia kolumn , piramid kłakami ob-
winiętych, na których zasiaua, bardzo prędko całe zielen-
nością powleka,

5. *Pieprzyca gruzowa, L. ruderales: foliis : infimis pin-
natifidis; superioribus liuearibus, integerrimis; Jloribus
diandris, apetalis; siliculis oratis, emarginatis.*

Lodyga łokciowa, gałęzista; liście: dolne pierzasto-
dzielne: górne równowazkie, zupełnie całe; kwiaty 2prę-
cikowe, bezpłatkowe; strączki iaiowate, wycięte. Rośnie
na miejscach suchych gliniastych. Na zwaliskach murów
znaydująca się, liście dolne prędko traci, a cała liśćmi
nie podzielonemi zdaie się być opatrzoną. *Flor. dan.
t. <S4.*

6. *Pieprzyca przerosłoliścia, L. perfoliatnm: foliis: in-
ferioribus bipinnatis, laciniis liuearibus, incisis: superio-
ribus cordatis, ample.riacaulibus, integerrimis; siliculis el-
liplicis , retusis.*

Lodyga łokciowa; liście: dolne ogonkowe, dwa razy
pierzaste, podziałki równowazkie, nacięte: górne serco-
wate. łodygę obeymujące, zupełnie całe; grona wierzchoł-
kowe; kwiaty drobne, białe; strączek eliptyczny, przytę-
piony. Rośnie na Podolu (Besser.). *Jacjiti. Flor. austr.
t, 346.*

359. PYLENIEC, *FARSETIA.*

1. *Pylenieć pospolity, F. incana: foliis lanceolatis, in-
canis; petalis sjidis; siliculis ovali-oblongis, pubescen-
tibus.*

Łodyga łokciowa, gałęzista; liście lancetowate, białawe, zupełnie całe; kwiaty baldaszkogronowe, białe; płatki udzielne- strączki owalnie-podługowate, omszone. Rośnie na „weyscach suchych, twardych.

integerrimis, cano-pubescentibus ; siliculis ellipticis, glaberrimis.

Łodyżki łokciowe, delikatne, włoskami promicnislemi, nakształt łuski poszarpanej, do łodygi przylegającymi, pokryte; liście równowazkie, całe, popielato-zielone; strączki eliptyczne, gładkie. Rośnie na Podolu (Bess.).

360. WIOSNOWKA, DRABA.

1. Wiosnowka uralaska, D. uralensis: *foliis oblongis, basi attenuatis, utrinque 2dentatis, scapoae racemifero, oligophyllo, pube minuta, stellata, incanis; staminibus subdentalis; siliculis omnibus, incano pubescentibus.*

Liście podługowate, u spodu zwężone, zębate; głąbik groniasty, niewieloliści, podobnie jak i liście od włosków gwiazdkowatych siwy; kwiaty białe; pręciki ząbkowane; strączki owalne, włosisto-białawe. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.). *Schioereckia Andr.*

2. Wiosnowka biała, D. Terna: *foliis oblongis, subdentatis, pube stellata pilosiusculis; scapo nudo, racemifero; petalis apertis; siliculis oblongis; glabris.*

Głąbik nagi; liście korzeniowe rozesłane, lancetowate, nieco ząbkowane, włoskami gwiazdzistymi rzadko pokryte; płatki białe, 2celne; strączki podługowate, gładkie. Rośnie na polach piaszczystych suchych. *Fi dan. te* 83.

3. Wiosnowka żółta, D. nemorosa: *caule ramoso, folioso foliis subovato-oblongis, sessilibus, dentatis; ramulose-pubescentibus; floribus f. auis; siliculis oblongis, pilosiusculis, tandem glabralis.*

Łodyga najczęściej nie gałęzista, listna; liście prawie jajowato-podługowate, bezogonkowe, ząbkowane, podobnie jak i łodyga u dołu kosmate; kwiaty żółtawe, w grona rzadkie ułożone; strączki podługowate, od szypulek dwa razy krótsze, najczęściej gładkie, ziaren około 30 zawierające. Rośnie na wzgórkach trawiastych. *D. lutea Gilibert.*, jest odmianą tego gatunku o strączkach stale gładkich: a iaka się w okolicach Wilna najczęściej postrzega.

361. WARZĘCHA, COCHLEARIA.

1. Warzęcha lekarska, C. officinalis: *foliis dentato-angularis, glaberrimis; radicalibus cordatis, petiolatis; cau-*

Jinis amplexicaulibus; siliculis globosis, pedicello brevioribus.

Łodyga łokciowa, gałęzista; liście ząbkowano-kątowate, soczyste, gładkie; korzeniowe sercowato-ogonkowate; łodygowe łodygę obejmujące; kwiaty gronkowe, białe; strączki kuliste, od szypułki krótsze. Rośnie około Grodna. (Gilibert). *Fl. dan. i. t35.*

u. Warzecha Chrzan, C. *Armoracia: foliis: radicalibus oblongis, crenatis. caulinis lanceolatis, elongatis, inciso-serratis; sepalis palulis; siliculis elliptico-oblongis; radice carnosae, maxima.*

Korzeń biały, gruby, obły, długi; łodygi wzniesione; łokciowe i wyższe, gałęziste; liście: korzeniowe ogonkowate, podługowate, karbowane, wielkie; łodygowe długie, lancetowate, nacinano-piłkowate; kwiaty białe; kielich otwarty; strączki eliptyczno-podługowate. Rośnie wszędzie w ogrodach wilgo [nawych. *Schkuhr. Handb. t. t8t.*

36'A. TASZNIK, *TITILASFL.*

1. *Tasznik górny, T. montanum: surculis repentibus; foliis: radicalibus spatulato-oblongis, integerrimis: caulinis sagittatis, amplexicaulibus, petalis calyce maioribus; siliculis obcordatis, 4-spermis; stylo filiformi.*

Odziomki ścielące się; liście: korzeniowe długie, łopatkowato-podługowate, całe; łodygowe prawie strzałkowate, łodygę obejmujące; płaski białe, od kielicha większe; strączki przewrotno-sercowate, 4ziarnowe; słupek nitkowaty. Rośnie na Podolu (Bess). *Jacqu. Fl. austr. t. 23y.*

2. *Tasznik przerosłoliści, T. perfoliatum: radice annua; caule ramoso; foliis subdentatis: radicalibus petiolatis: caulinis cordato-sagittatis; petalis calyce aequantibus; siliculis obcordatis, 4-spermis; stigmate subsessili.*

Korzeń roczny; łodyga gałęzista; liście nie wyraźnie ząbkowane; korzeniowe ogonkowate; łodygowe strzałkowate; płaski białe, kielichom wyrównywające; strączki przewrotno-sercowate, 4ziarnowe; znamię bezszyjkowe. Rośnie na Podolu (Bess.). *Jacqu. Fl. austr. t. 33y.*

3- *Tasznik pospolity, T. Bursa: foliis: radicalibus runcinato-pinnatifidis: caulinis sagittatis, dentatis; siliculis obcordatis.*

Łodyga łokciowa, gałęzista; liście: korzeniowe różnokształtne, u większości pierzastodzielne; łodygowe strzałkowate, ząbkowane; kwiaty białe; strączek trójkątno-przewrotno-sercowate; nasiona liczne. Rośnie na gruntach uprawnych. *Fl. dan. t. 729.*

Tasznik polny, T. arvensis: foliis omnibus sagittatis

o hic wis, sinuato-dentalis, siliculisque suborbiculatis, ob-
eordatii-

Łodyga łokciowa i wyższa, zapachu czosnkowego; li-
ście wszystkie slrzałkowate, podługowate, buchtowato-ząb-
kowane; pialki białe; sŁrączki szerokie, przewrotno-ser-
cowate, prawie okrągłe. Rośnie na polach i w ogrodach.
li. dan. t. ;<)3.

363. JUDEA, CAMELINA.

1. *Jadra zwycasyna, C. saLiva : foliis sagittalis, lanceo-*
lalis, subdenlatis; siliculis pyriformibus, bicostatis, stylo
coronatis.

Łodyga łokciowa; liście: dolne lancetowate: górne slrzał-
kowate, łodygę otulające, zupełnie całe; kwiaty żółte; strą-
czki groszkowate, z obu stron dwiema wydatnosciami opa-
trzone, słupkiem zakończone. Rośnie na polach, mianowi-
cie między lnem. FI. dan. t. to'68. *Myagrurn L.* Judra o
liściach grubo-ząbkowauych, strączkach czterożebrowych,
o słupku dłuższym, *C. denlala* zwany; równie iak gatunek
(*microcarpa*, strączkiem mnieyazym dwużebrowym, słup-
kiem dłuższym, liśćmi lancetowatemi, ząbkowariemi, wło-
systemi, odznaczający się: od Sprengela za odmiany są tyl-
ko uważane. Rosną na Podolu (Resser.).

2. *Judra uszkowata, C. austriaca : foliis oblongo-lan-*
ceolatis, dentalis, basi auriculatis; siliculis obofato-sub-
globosis, bicostatis, stylo longo coronatis.

Łodyga delikatna, gałęzista, gładka; liście podługowa-
to-lancetowate, ostre, ząbkowane, u spodu zwężone, całe,
uszkami łodygę obeymujące; kwiaty żółte; strączki prze-
wrotno-iałowate, prawie kuliste, słupkiem długim zakoń-
czone, Rośnie na Podolu (Bess.). *Jacqu. FI. austr. t. lit.*
Jiyagrurn />.

3. S T N A K O A V E.

364. RUICIEW, NASTURTIIUM.

I. *llukiew ziemnowodna, N. amphibium : foliis oblon-*
gis, pinnatifidisque, serratis; petalis calyce maioribus,
silu/ais ellipticis, stylo coronatis; caule basi radicante.

Łodygi długie, pogięte, korzenie wypuszezające; liście
podługowate, nie równo-ząbkowane lub pierzasto-dzielne,
piłkowane: a w wodzie zanurzone nitkowate; kwiaty żółte:
płatki od kielicha dłuższe; strąki eliptyczne słupkiem za-
kończone. Rośnie nad wodami mulistemi. *Engl. bot. t.i840.*
Sisymbrium Lin.

2- *llukiew pospolita, N. sylvestre: siliepiis linearibus,*

*ylaniusculis, •pedicello longioribus; petalis calyce rriaióri-
/fiis; caulibus adscendentibus; foliis pinnatifidis-. foliolis
superiorum sublinearibus, serratis.*

Łodyga podnosząca się, gładka; liście pierzasto-dzielne:
listki górnych, prawie równowazkie, piłkowane; kwiaty
żółte-, płatki od kielicha większe; strąki nieco okrągławe,
od szypułki dłuższe. Rośnie na miejscach wilgotnych.
En"l. bot. t. 33a4. Sisymbrium. /„

3. liukiew błotna, N. palustre: *foliis lyrato-pinnatifidis, glabris; laciniis obtuse-dentatis; auriculis amplexi->
caulibus, eiliatis; petalis calyce aetjuanlibus; silicijis
turgidis; radice Jitsiforint.*

Łodyga łokciowa; liście lirowato-pierzasto-dzielne:
podziałki tępe, ząbkowane, uszkami rząsowate; liście
obejmujące; kwiaty żółte; płatki kielichom wyrównywa-
jące; strąki nabrzmiące; korzeń mały, wrzecionowaty. Ro-
śnie na miejscach błotnych. *El. dan. t. 40p. Sisymbrium L.*

4. Rukiew rzerzuchowa, IN. officinale: *foliis pinnatis.*
foliolis subcordato-oblongis, obtusis, repandis; floribus
albis; silicijis teretiusculis, subdeclinatis.*

Łodygi puszczalkowate, mięsiste, podnoszące się; liście:
dolne troiste: górne pierzaste, o trzech parach, z nieparzy-
stym większym: listki sercowato-podługowate, tępe, obłą-
czysto-wycinane; kwiaty białe: pręciki i-słupki fioletowe;
strączki okrągławe, nieco pochyłe. Rośnie w Litwie około
źródeł i strumyków cienistych. *El. dan. t. 6yo.*

365. ŻYWJSC, -UEKTAR1 A.

1. Żywiec cebulorodny, D. bulbifera: *foliis inferiori-
bus pinnatis: superioribus ternatis: summis simplicibus
foliolis oblongo-lanceolatis, serratis, eiliatis; axillis bul-
biferis; floribus corymbosis.*

Łodyga blisko łokciowa; liście: dolne pierzaste: górne
troiste: przy kwiatach pojedyncze: listki podługowate,
lancetowate, odległo-pilkowate, drobno-rząsowate; cebulki
w kątach liści, purpurowe; kwiaty baldaszkogronowe, nie-
liczne; płatki białe lub czerwone. Rośnie w lasach cieni-
stych wilgotnych. *El. dan. t. 36/.*

2. Żywiec nadbohowy, D. liypanica: *foliis decursi-
pinnatis: foliolis lanceolatis, inaequaliter dentatis; a.rilli»
bulbiferis.*

Liście zbiegająco-pierzaste: listki lancetowate, nie ró-
wno-ząbkowane; w kątach liści cebulki są osadzone; kwiaty
czerwone. Rośnie nad Bohem (Bess.).

3. Żywiec pierzasty, 1). pinnata: *foliis pinnatis: folio-
lis oblongo-lanceolatis, reiftote serratis, eiliatis; floribus
corymbosis; longe pedicellatis.*

T. liście pierzaste: listków 9-7 w dolnych, 7-5 w średnich, 5-3 w górnych, podługowato-lancetowatych, rzęsowatych; kąty liści bez cebulek; kwiaty baldaszkogronowe, białe; szypułki cał długie. Kośnie nad Bobem (Bess.).

4. *Żywiec gruczołkowaty*, D. glandulosa; foliis ternis, uerticillatis, petiolatis, ternatis; foliolis oblongis, lanceolatis, grosse dentalis; a. villis glanduliferis; racemis paucijloris; staminibus corolla rubra brevioribus.

Lodyga wzniesiona, łokciowa; liści 3 w okółku ogonkowatych, troistych: listki lancetowate, grubo-ząbkowane; kąty liści gruczołkowate; grona a-4kwiatowe; pręciki od korony czerwony krótsze. Kośnie nad Bobem (Bess.).

366. KZEKZUCUA, CJUUAHINE.

1. *Rzrzuc.hu. gorzka*, (J. aniara: caule basi radicante, solido; foliis pinnatis: foliolis ellipticis, repando-angulato-dentatis, glabris, floribus corymbosis; petalis integerrimis; antheris fuscis; siliculis stylo Jiliformi coronatis.

Lodyga u spodu korzenie wypuszczająca, łokciowa; liście pierzaste: listki eliptyczne, odległo-kątowo-ząbkowane, gładkie; kwiaty baldaszkogronowe, białe; płatki całe; główki pyłkowe brunatne; strąki słupkiem cienkim zakończone. Rośnie na łąkach przy źródłach i strumykach. Liście na wiosnę na sałatę są używane. Odmiana z lodygą i liśćmi włosistymi dosyć jest częstą.

2. *Hrzucha błotna*, C. uliginosa: caule basi stolonifera; foliis pinnatis: foliolis angulato dentalis, obtusiusculis: radicalibus subrotundis, caulinis oblongis; floribus corymbosis; petalis integerrimis; antheris flavis; stylo brevissimo.

Lodyga u spodu rozłogami opatrzona; liście pierzaste: listki kątowo-ząbkowane, nieco tępe; korzeniowe okrągławe, lodygowe podługowate; kwiaty baldaszkogronowe; płatki całe; główki żółte; słupek bardzo krótki. Rośnie na Polesiu i w okolicach Krzemieńca (Bess.).

3. *Hrzucha łąkowa*, C. pratensis: caule erecto, Jisluloso; foliis pinnatis: foliolis inferioribus subrotundo-ovatis, dentatis: superioribus linearibus, integerrimis; antheris flavis, siliculis stylo brevissimo, stigmatique capitato, apiculatis.

Lodyga wzniesiona, puszczalkowata, u spodu czerwona; liście pierzaste: listki dolnych okrągławe, ząbkowane, górnych równowazkie, całe; kwiaty czerwone; główki pyłkowe żółte; strąki, słupkiem o znamieniu główkowalnym, zakończone. Rośnie na łąkach wilgotnych. *Ii. dan. tab. zolii*

4. *Bzerzuchu komnata*, C. *hirsuta*: *caule erecto, subf/exuoso, solido, foliisque pinnatis, hirsutiusculis: foliolis subdentatis; radicalibus subrotundis: superioribus oblongis; petalis spathulato-linearibus, calycern excedentibus; siliquis obtusiusculis.*

Łodyga łokciowa, pogięta, pełna, równie iak i liście pierzaste, kosmata; listki nieco za.bkowane: dolne okrągławe, górne podługowate; płatki białe, łopatkowate, równoważkie, nieco od kielicha dłuższe: przecików 4; strączki tępe. Rośnie na łąkach. *Fl. dan. t. yS5.*

5 *Jizerzucha cienista*, C. *umbrosa: caule erecto, foliisque pinnatis, glabris: foliolis integerrimis, mucronatis; pedicellis subturbinatis; petalis oblongis; siliquis patulis, stylo breuissimo, crasso, terminatis.*

Łodyga wzniesiona, równie iak liście pierzaste, gładka: listki całe, sztyletowate; szypułki u góry zgrubiałe- płatki podługowate; strąki otwarte, słupkiem krótkim, grubym, zakończone Rośnie na Wołyniu w lasach (Besser.).

6. *Jizerzucha Niecierpek*, C. *Impatiens: caule erecto, glabriusculo; foliis pinnatis, multijugis: foliolis incisis; stipulis lanceolatis, eiliatis, reflexis; floribus apetalis.*

Łodyga wzniesiona, łokciowa, gładka; liście pierzaste o wielu parach: listki nacięte; przysadki lancetowate, rząsowale, odgięte; kwiaty małe, najczęściej bezpłatkowe; płatki białe, drobne, -podługowate. Rośnie w miejscach cienistych nad Niemnem (Gilibert.), i na Wołyniu i Podolu (Bess.). *Fl. dan. t. t33g.*

367. NIETOTA, ARABIS.

1. *Nietota kosmata*, A. *hirsuta: caule simplici stricto, foliisque pube ramosa hirsutis; radicalibus oborato-oblongis, repando dentatis: caulinis cordato sagittatis, subdenticulatis; petalis spathulatis, erecto-patulis; siliquis strictis.*

Łodyga wyprężona, nie gałęzista, równie iak liście szorstko-włosista; liście: korzeniowe przewrotno-sercowate, podługowate, odległo-ząbkowane: łodygowe sercowato-łodygę obeymujące, nieco ząbkowane; płatki łopatkowate, białe, prawie proste; strąki wyprężone. Rośnie na wzgórkach. *Fl. dan. t. io4o. A. sagittata Dec.*

2. *Nietota uszkowata*, A. *auriculata: caule simplicissimo, foliisque pube ramosa hirsutis: radicalibus ovalibus, subintegerrimis: caulinis cordato-oblongis, dentatis; pedicellis; calycern sul>aequantibus; siliquis patulis, lineari-bus.*

Łodyga nie dzielna, u góry gładka, cała zaś podobnie

>il i Mi.ir .xl włosów widełkowalyci kosmata; liście: ko-
j'z«'f(jin*e owalne, nie wyraźnie-ząbkowane: łodygowe seiv
i!i>va(e. imdluuowste < ząbkowane; szypułki kielichom ró-
wtu stryki otwarte, równowązkie. Kośnie na Podolu
(llc**cr.).

3. \ittola piaskowa, A. arenosą: caule hispido; foliis
: idicaiibtrs cault.nisque iuferioribus lyralis, pube bifurca
/tup/dii; siliquis patentibus, piani usculis.

Łodyga gałęzista, włosisła; liście korzeniowe i dolne
łodygowe iiros\ate, włoskami dwudzieluemi nastroszone;
górne równowązkie; kwiaty białe; strąki spłaszczone, ot-
waite. Rośnie na miejscach suchych.

4 jSiietOJa gałęzista, A- Tliaiian: caule gracili, sub-
ramoso, fc.lii.que pube brevissima, ra/nosa, pubescentir-
/•tu radicalihus spat hula to-oblongis, subdenlc.lis: caulinis
paucti, oblongis; .\ihquis palulis.

Łodyga delikatna, prosta, u spodu nie dzielna, kosmata
pod wierzchem gładka, gałęzista; liście: korzeniowe ło-
palkuwsło-.podługowate, nie wyraźnie ząbkowane, równie
>: k łodygowyih kilka podługowatych, włoskami krótkiemu
gałęziitenn, pokryte; strąki otwarte. Rośnie na gruntach
piaszczystych. Fl. dan. I ifo6

5. \ietola kosmato owocowa, A. dasy*carpa : caule bar-
ii stolo ni[ero, pubescentle; foliis siliquisque compressis,
slellata pube hi.rsulis; foliis radicalihus oblongis, obtuse
duuiatis,: caulinis haslalis, inlegerrimis.

Łodyga u spodu rozłogowa, nieco kosmata; liście, po.,
dobnie iak strąki spłaszczone, włosami gwiazdzistemi po-
kryte; liście- korzeniowe podługowate, łepe, ząbkowane:
łodygowe strzałkowate, zupełnie całe. Rośnie na Podolu
(Besser-).

368. WIEŻYCZKA, TURRITIS.

1. Wiex.yc.zka gładka, T- glabra : caule erecto, striela;
foliis radicalihus lanceolatis, sitmato—dentatis, hirmtiuscu-
; caulinis scfgitta/is, ample.vicaulibus x glaberrimis ; si-
liquis strictissimis, elongatis.

Łodyga prosta, łokciowa i wyższa, wyprężona; liście:
korzeniowe lancetowate, buchtowano-ząbkowane, włosiste:
łodygowe slrzalkow ate, łodygę oheymuiące, zupełnie gład-
ko; strąki wyprężone, długie. Rośnie ua pagórkach. Fl.
dan. tqb. So\$.

2. // ieiyeska kosmata, T. Loeselii: caule hirto, ra*
tu oso; foliis ruuciuatis, pilosis; siliqu.is patentibus,
glabris.

Łodyga prosta, wstecznie szorstko-włosista; liście ha-
CZysło-pictzultodzielne, włosiste: podziałki nacie lo-ząbko-*

waiee, ostre; kwiaty drobne, żółte; slrąki wzniesione,
gładkie. Rośnie około Grodna i na Wołyniu i Podolu
(Besser.). Jacqu. Flor. austr. t. 3z4. Sisymbrium Loese-
lii. Lin,

361J. GOBCZYCZKIK , BARBARKA.

I. Gorczycznik pospolity, B. yulgaris: foliis lyratis,
crenatis, basi anriculati*: labo terminali eubrotundo, la-
israJibus obouatis; petalis spal hulalo linearibus; siliquis
prismaticis, erecliunculis, v. strictis.

Łodyga wzniesiona, blisko łokciowa; liście lirowate,
karbowane, u spodu uszkowate, ciemno-zielone; kłapa
wierzchołkowa prawie okrągła, boczne przewrotno-iaiwate,
karbowane; płatki żółte, łopalkowate, równowązkie; strąki
czworoboczne, wzniesione lub wyprężone. Rośnie na łą-
kach wilgotnych koło strumyków i w ogrodach. Flor.
dan. t. ()85. B. stricla: gałęźmi wyprężonemi, kwiatami
inuieyszemi, strąkami wyprężonemi, długiem i odznaczaiąca
się, iest. tylko odmianą tego gatunku.

2. Gorcsyznik lefowaty, B arcuata: foliis lyralis, an-
gulato-repandis, basi aurculali.s: lobo terminali subro-
lundo , laleralibus oblongis; petalis oboiatis; siliquis pa-
tulo incurpis.

Liście lirowate, kątowato-obłączyste, u spodu uszko-
wate: kłapa górna okrągława, boczne podługowate; płatki
przewrotno-iaiwate ; slrąki otwarto-zakrzywionę. Kośnie
na Wołyniu i Podolu w miejscach cienistych (Bess.).

3. Gorczycznik wczesny, B. praecox: foliis: inferiori-
bus lyrato-interrupte-pinnalis; superioribus pinnatifidis:
laciniis lineari oblongis, inlegerrimis; petalis obouatis ;
tiliquis erecto patujis.

Podobny do pospolitego; liśćmi przerywano- lirowato-
pierzastemi, górnemi pierzastodzielnemi o podziałkach ró-
wnowązko-podługowatych, zupełnie całych ; strąkami nieco
otwarteini i smakiem liści gorzkim odznacza się. Rośnie
jia Podolu (Bess.).

370. LAK, CjiEiRAXTins.

1. Lak pospolity, C. Cheiri: caule herbaceo r. suffru-
ticoso; foliis lanceolatis, aculis, glabris, u. subtus pube
appressa, biparlila, canescenlibus; siliquis linearibus;
stigmatis lobis recurcis.

Łodyga zielna lub u spodu drzewiasta, łokciowa i
wyższa; liście lancetowate, ostre, gładkie lub pod spodem
wioskami przyleglęmi, dwudzielnemi zrzadka pokryte;
strąki równowązkie; kłapy znamion odgięte. Roślina z kra-
f /

iów cieplejszych, dla kwiatów przyiwnnie wonięjących i łatwego pędzenia w treibhauzach, w ogrodach pod nazwiskiem fiałków pospolicie iest utrzymywaną. Odmiany v. kwiatami wielkimi i z kwiatami pełnemi, nad inne są przekładane.

371. LEWKONIA, *MITTUIOLA*.

I. *Lewkonia pospolita*, M. *incana*: *caule suffruticoso herbaceo ; foliis lanceolatis , obtusis, incanis; sessilibus | siliguis subcylindricis*.

Łodyga łokciowa lub wyższa, zielna lub u spodu drzewiasta ; liście lancetowate, tępe, popielate, bezogonkowe; strąki spłaszczone. Roślina z nad brzegów morskich krajów południowych, dla pięknych odmian kwiatu co do pełności i rozmaitości koloiów, równie iak dla przyjemnego zapachu i łatwego utrzymywania przez zimę, w ogrodach iest ulubioną, *Chsiranthus incana* Lin. Pospolicie zimową zwaua. Odmiany stałe tego gatunku z nasion się utrzymywać mogące, są następne: 1. Lewkonia letnia, *M. annua* zupełnie do poprzedzającej podobna: iest ninieysza, roczną, strąki ma ostre; zresztą co do odmian kwiatów, nirzem się od zimowey nie różni. Podgatunek len odznacza się ieszcze prędkim wzrostem, tak, że w przeciągu 40 dni kwiaty wydaie, zkąd Francuzi ią *quarantaine* nazywają. 2. Lewkonia kędzierzawa, *M. foenestratis*: skupionemi gęsto i falisto-pogiętymi liśćmi odznaczająca się. 3. Lewkonia gładka, *M. glabra*: podobna do zimowey; liście ma statecznie gładkie, lśniące się, ciemnozielone; strąki gładkie; kwiaty większe, nayeściej białe lub czerwone; łodyga zielna lub u spodu drzewiasta, trwała. 4. Lewkonia grecka, *M. graeca*: kwiatami stałe białemi, roczną trwałością, od poprzedzającej tylko się różni.

372. MAŁKOLMIA, *MILCOLM I J.*

1. *Malcolmia afrykańska*, M. *africana*: *caide ramoso, foliis oblongis, subdentatis, pube ramosa hispida; siliguis sessilibus , hirtis*.

Łodyga od spodu gałęzista, rozpierzchła, kilkocalowa; liście podługowate, nieco ząbkowane lub całe, włosami gałęzistenii nastroszone: strąki bezszypułkowe, gęsto-kosmate; kwiaty drobne, czerwone. Rośnie na Podolu na miejscach wystawnych, o gruncie kredowym, około Jarlika (Bess.).

373. WIECZORNIK, *HESPERIS*.

1. *Wieczornik ponury*, II. *tristis*: *foliis oblongo-lanceolatis , subdentatis: superioribus sessilibus, hirsutis;*

pedicellis elongatis, rigidis; siliquis compressis; suturis incrassatis.

Łodyga wzniesiona, łokciowa, biaława, n góry gałęzista, gładka lub włosami długimi zrzadka nastroszona; liście lancetowato-podługowate, całe lub grubo-ząbkowane, ogonkowate, górne bezogonkowe; kwiaty brzuatuo-czerwoliawe, w grona rzadkie ułożone; szypułki kwitnące krótkie, cienkie, później grubemi i długimi stają się; strąki spłaszczone, na szwach zgrubiałe. Rośnie u i'odolu (Besser.). *Jacqu. Flor. austr. t. to a.*

2. *IFieczornik poszarpany*, 11. *laciniata*: *caule ramoso, siliquisque glanduloso-lirsutiusculis; foliis denlato-sinuatis: radicalibus obopatis: caulinis lanceolatis, acuminatis, sessilibus.*

Łodyga łokciowa, wzniesiona, niekiedy gałęzista, równie iak i strąki gruczołkdwalo-kosmata; liście ząbkowanobuchtowe: korzeniowe przewrotno-iaiwate: łodygowe lancetowate, kończate, bezogonkowe; kwiaty dosyć wielkie, purpurowe, w dzień i w nocy wonne. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.). II. *suaweolens* J.Jess.

3. *IFieczornik zmienny*, H. *matronalis*: *caule rillosiusculo, subramoso; foliis opalo-lanceolatis, acuminatis, sinuato-denlatis; siliquis erectis, glabris.*

Łodyga łokciowa lub wyższa, nie dzielna, lub nieco gałęzista, cokolwiek włosista; liście iaiowo-lancetowate, kończate, buchutowano-ząbkowane; strąki wzniesione, całe; kwiaty białe lub czerwone: płatki tępe. Rośnie w okolicach Wilna. Liczne odmiany tego gatunku, z kwiatami białymi, czerwonymi, pstremi, pojedynczymi lub pełnymi, w ogrodach się utrzymują.

374. RZODKIEWNIK, *SrsYMURtirii.*

1. *Pizodkiewnik miotłowy*, S. *iuriceim*: *caule ramoso, foliisque glaucis, laeuibus; ramis uirgatis; foliis: radicalibus runcinatis: caulinis lineari lanceolatis, integerrimis.*

Łodyga blisko łokciowa, wzniesiona, modrawa, młodsza u spodu włoskami otwartymi pokryta, u góry zupełnie gładka, później cała gładką się ślaie; gałęzie różgowe; liście modrawe, gładkie: korzeniowe ogonkowate, haczysto-pierzasło-dzielue: łodygowe równowążko-lancetowate, zupełnie całe: górne równowążkie; strąki wyprężone, okrągławe, suche, czterościenne się okazują. Rośnie na l'odolu (Bess.).

2. *Hzodkiewnik prątki*, S. *strictissimum*: *caule elato,*

foliisque oblongo-lanceolatis, denticulatis, pubescentibus
racemis ebracteatis; siliquis strictis, glaberrimis

Łodyga łokciowa i wyższa, równie jak liście podługowato-lancetowate, ząbkowane, omszona; grona bezprzysadkowe; strąki wyprężone, zupełnie gładkie. Kośnie na Podolu (Bess.). *Jacqu. Pl. austr. t. 194.*

3. *lizodkiewnik lekarski, S. officinale: caule ramoso foliisque runcinatis, pubescentibus; siliquis caulis appressis, subvillosis.*

Łodyga łokciowa, gałęzista, równie jak i liście haczyasto-pierzasto-dzielne, nieco kosmata; strąki do łodygi przylegające, nieco włosiste. Bośnie około płotów i na dziedzińcach. *Fl. dan. t. 10.*

4. *lizodkiewnik szczotkowaty, S. pannonicum: caule retrorsum hispido; foliis: inferioribus runcinatis, linearibus: superioribus pinnatis, integerrimis, glabris; siliquis paucissimis, elongatis, gracilibus, laevibus.*

Łodyga łokciowa i wyższa, nie dzielna, u góry rozgałęziona, włosami tęgiemi na dół obróconei osadzona; liście; dolne haczyasto-pierzasto-dzielne, tęgo włosiste; górne pierzaste; listki równoważkie, całe, gładkie; strąki cienkie, długie, otwarte, równe. Bośnie na Wołyniu i Podolu (Besser.).

5. *lizodkiewnik gładki, S. Irio: caule glabro; foliis runcinatis, glabris: laciniis lanceolatis, dentatis; siliquis erectis, gracilibus, laevibus.*

Łodyga wzniesiona, gładka, łokciowa; liście haczyasto-pierzaste, gładkie; podziałki lancetowato-ząbkowane; strąki cienkie, wzniesione, gładkie; kwiaty drobne, białe-żółte. Kośnie około dróg. *Jacqu. Pl. austr. t. 122.*

6. *lizodkiewnik wielodzienny, S. Sophia: caule erecto; foliis bipinnatis, glauco-pubescentibus: laciniis linearibus; petalis calyce brevioribus; siliquis pedicellatis, erectis, glabris.*

Łodyga łokciowa, gałęzista, nieco kosmata; liście dwa razy pierzaste; podziałki równoważkie; kwiaty żółte, w grona ułożone; kielich od płatków dłuższy; strąki szypułkowate, wzniesione, gładkie. Kośnie wszędzie w ogrodach i około dróg. *Fl. dan. t. 528.*

PSORIAK, ERYSIM.

1. *Pszonak popielaty, E. canescens: caule diffuse-ramoso foliisque linearilanceolatis, integerrimis, bipartitis, adpressa, canescentibus; unguibus petalorum calycem excedentibus, laminis oblongis; siliquis erectis, stigmatibus subsessilibus coronatis.*

Łodyga gałęzisto-rozpierzczbła; liście równowązko-lancetowate, zupełnie całe, podobnie jak i łodyga, włoskami leżącymi, dwudzielnymi, rzadka pokryte; płatki żółte: pazuogcie od kielichów dłuższe; blaszka przewrotno-iaio-wata; gruczołki ucięte; strąki wzniesione, 4ścienne, znamięm prawie bezszykowem uwieńczone. Kośnie na Podolu (Boss.). *E. sindzeiowscianum* Jie.su.

2. *I'szonak wzniosły*, *E. exaltatim*: *caule elato, paniculato; foliis: radicalibus spathulatis: caulinis lineari-lanceolatis, pubescentibus, rernote denticulatis; petalis retusis; glandulis externis globis; siliquis patentibus; incurvatis, incanis, stylo breuissimo coronatis.*

Łodyga 1-łokciowa, wiechowata; liście: korzeniowe łopatkowate: łodygowe równowązko-lancetowate, otwarte, odległo-ząbkowane; płatki żółte, przytępione; gruczołki zewnętrzne 3kłapowe; strąki otwarte, zgrubiałe, siwe, słupkiem bardzo krótkim zakończone. Rośnie na Podolu (Besser.).

3. *I'szonak pachnący*, *E. odoratum*: *caule ramoso; foliis lanceolatis, inciso-sinuato-dentatis, pube 3parlila scabris; unguibus pelalorum calyces subaequantibus, laminis subrotundis; siliquis strictis, elongatis; sligmate bilobo.*

Łodyga gałęzista; liście lancetowate, nacięto-buchtwoauo-ząbkowane, od włosków 3dzielnych chropawe; pazuogcie płatków kielichom prawie równe, blaszki prawie okrągłe; strąki wyprężone, długie; znamię 2kłapowe. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.).

4. *Pszonak lukowy*, *E. cheiranthoides*: *caule ramoso pube apartita, foliisque lanceolatis, subdentatis pube 3parlita scabris; siliquis erecto-patulis, sligmate parvo, subsessili, coronatis.*

Łodyga wzniesiona, gałęzista, od włosów 2dzielnych szorstka; liście lancetowate, nie wyraźnie ząbkowane, włosami 3dzielnymi, podobnie jak łodyga, pokryte; strąki wzniesiono-otwarte, znamięm mułem, krótkoszykowem zakończone. Rośnie na polach. *l'lor. dan t fót.*

5. *I'szonak obłączysty*, *E. repandnm*: *caule ramoso; foliis: radicalibus runcinatis: caulinis lineari-lanceolatis, canaliculatis, sinuato-dentatis, pube appressa, apartita, scabris; petalis spulhulato-linearibus; siliquis patentissimis, subsessilibus, elongatis, obtusis, torulosis.*

Łodyga prosta, gałęzista; liście: korzeniowe haczysto-pierzastodzielne: łodygowe równowązko-lancetowate, obłączysto-ząbkowane, włoskami drobnymi, 2dzielnymi rzadka pokryte; płatki łopalkowato-równowązkie; strąki w początkach wzniesione, później otwarte, długie, krótko-szy-

pułkowe, tępe, przewięziste. Rośnie na wzgórkach suchych Podola (Bess.). *Fl. austr. t. 22.*

6. Pszonak różnobarbny, *E. versicolor*: *caule stricto, pube bipartita, foliisque pube 3partita incanis: inferioribus runcinatis, superioribus linearibus, subintegerrimis; silijs teretiusculis, canescentibus.*

Lodyga wyprężona, od włosów 2dzielnych, podobnie jak liście od 3dzielnych, popielata; liście dolne haczykasto-pierzasto-ilzielne, górne równowazkie, rzadka ząbkowane; kwiaty białe, bladko-żółte, siarczyste lub żółte; strąki obojętne, popielate. Rośnie na Podolu (Eess.).

7. Pszonak czosnkowy, *E. Alliaria*: *caule foliisque petiolatis, cordatis, glabris; calyce patulo; silijs erectis, tetradris, pedicello multo longioribus.*

Lodyga prosta, łokciowa lub wyższa, równie jak i liście ogonkowate, sercowate, gładka; kwiaty białe; kielichy otwarte; strąki długie, wzniesione, czterościenne, od szypułki dłuższe. Rośnie w zaroślach cienistych. *Flor. dan. t. 35.*

8. Pszonak przerosłoci, *E. perfoliatum*: *glaberrimum, glaucum; foliis: radicalibus oboratis: caulinis cordatis, obtusis, ample. ricalibus, integerrimis; silijs 4gonis, penosis, patentibus.*

Lodyga łokciowa, równie jak i liście gładka, modra; liście zupełnie całe; korzeniowe przewrotno-iałowate; lodygowe sercowate, tępe, nieco mięsiste, lodygę obejmujące, zupełnie całe; grona wierzchołkowe; kwiaty białe; działki zbliżone, 2 garbate; strąki 4kątne, żyłowane, otwarte. Rośnie na polach, *l. r. orientalis L. Jactju. Fl. austr. t. 22.*

9. Pszonak wązkoliści, *E. angustilolium*: *foliis linearibus, angustissimis, incanis; calycibus sessilibus, deciduis; silijs Agonis, stylo filiformi multo longioribus.*

Lodyga prosta, łokciowa, nie dzielna, albo mało gałęzista; liście równowazkie, bardzo wązkie, na końcu nabrzmiałe, popielate; grona długie, bezprzysadkowe; kwiaty bezszypułkowe; kielichy opadające; strąki 4kątne, od słupka nitkowatego wiele dłuższe. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.).

10. Pszonak kończaly, *E. conspidatnm*: *foliis oblongis, sinuato-dentatis, scabris; calycibus brevis-sime-pedicellatis, deciduis; silijs appressis, 4gono-an cip i i b us, stylo li tpo-longioribus.*

Lodygi proste lub nieco u spodu pochyle, łokciowe; liście podługowate, buchtowano-ząbkowane, od włosów chropawe; grona proste, poziome długie; kwiaty prawie bezszypułkowe; kielichy opadające; płatki żółte, o pa-

znogciu cienkim, od kielicha prawie dłuższym; strąki 4-ściennie-obosieczne, od słupka trzy razy dłuższe. Rośnie na Podolu (Bess.).

376. KAPUSTA, BRASSICA.

1. *Kapusia ogrodowa*, B. oleracea : *glaberrima*, *glauco-pruinosa*; *foliis subcamosis: radicalibus lyratis: caulinis superioribus cordato-oblongo-lanceolatis, denticulatis*.

Zupełnie gładka, modrawo-sniedzista; liście grube: korzeniowe lirowate: łodygowe górne sercowate, podługowato-lancetowate, ząbkowane. Roślina początkowo z Grecyi, w licznych odmianach w ogrodach się utrzymuje. Odmiany znaczniejsze, są następujące:

- a) *Jarmusu*, B. o. sabellica. Łodygą prostą, liśćmi buclowawo-klapowatemi, o klapach wielodzielnych, odznaczający się.
- b) *Kapusta włoska albo Sawoyka*, B. o. bullata v. crispata. Łodyga czyli trzon okrągły; liście młode w główkę miękką skupione, później otwarte, nadęte lub kędzierzawe: grona wiecliowate.
- c) *Kapusta głowiasta*, B. o. capitata. Łodyga okrągła, krótsza; liście wklęsłe, nie nadęte, w główkę twardą przed kwitnieniem ułożone. Odmiany jej są: kapusta biała, z liśćmi biało-żółtawymi, o głowach okrągłych lub spłaszczonych, i kapusta czerwona, liśćmi czerwono-purpurowymi, różniąc się.
- d) *Galarepa*, 15. o. Caulorapum- Łodyga u spodu zgrubiała, kulista. Wraz z odmianami farby czerwonej i białej, w ogrodach pospolita.
- e) *Kalafiory*, B. o. Botrytis. Szypułki baldaszkogronów przed rozkwitnieniem mięsiste, krótkie, skupione. Odmiana zaś łodygą wyższą, liśćmi długimi, gałązkami gron mięsistymi, na których pąki małe są osadzone, charakteryzująca się, B. o. *B. asparagoides* zwana, pod nazwiskiem Brokułów jest znaną.
- i) *Rzepak zimowy*, B. o. oleifera. Korzeń ma drobny, dla nasion jest tylko zasiewany.
- g) *Rzepak brukwiowy*, B. o. j'apus. Różni się korzeniem wrzecionowatym, pod wierzchem zgrubiałym.
- li) *Rzepak letni*, B. o. praecox. W przeciągu lata kwiaty i nasiona wydaie.

2. *Kapusta dzika*, B. campestris: *foliis: radicalibus lyratis, subcamosis, glaucescentibus, cauleque injerne hispidis: caulinis superioribus oblongis, inciso-dentatis, ramisque glaucis, glabris*.

Łodyga delikatna, gałęzista; liście: korzeniowe nieco

grube, modrawe, lirowate, podobnie iak i łodyga u spodu włosami nastroszone: łodygowe górne podługowate, nacięto-zabkowane, równie iak i gałęzie modrawe, gładkie. Odmiany znaczniejsze tego gatunku: 1. Kolnik, *B. c. oleifera*: korzeniem cienkim, wrzecionowatym i łodygą długą odznacza się. 2. Brukiew, *B. c. JVapobrassica*: korzeniem zgrubiałym, rzepowatym, od poprzedzających się różni. Brukwi odmiany są: 1. Brukiew pospolita: korzeń ma biały lub czerwony; ogonki liści zielone albo granatowe. 2. Brukiew Rutabaga: korzeń ma żółtawy, kulisty.

3. *Kapusta Rzepa*, *B. Rapa*: *foliis: radicalibus sublyralis, piriidibus, setoso-scabris: caulinis summis cordato-la/n eolatis, subintegerrimis, glabris; calyce palenie*.

Korzeń mięsisty, smaku słodkiego, nieco ostrego, kształtu bardzo rozmaitego; liście: korzeniowe lirowate, zielone, szczecinami chropawe łodygowe górne sercowato-lancetowate, prawie całe, gładkie; grona w wiechy rzadkie ułożone; kielich otwarty. Odmiany tego gatunku 6a: 1. Rzepa zwyczajna, *H R depressa*: korzeń przy nasadzie łodygi zgrubiały, kulisto-splaszczony, pod spodem korzonkiem razem zwężonym, długim, zakończony. Korzenie tej rośliny, farby są już białe, żółtawce, czaruiawey lub zielone. Odmiana z wielkimi korzeniami, pod nazwiskiem Turnepów jest znaioma. 2. Rzepa podługowata, *B. B. oblonga*: korzeniem podługowatym, nie znacznie ku końcowi zwężonym, różni się od poprzedzającej. 3. Rzepa olejna, *B. B. oleifera*: korzeń ma cienki, i iedynie dla nasion jest zasiewaną.

4. *Kapusta wysmukla*, *B. elongata*: *caule herbaceo, ramoso, giuaco-pruinoso; foliis: radicalibus sinualo-pinnatifidis, hispidulis: superioribus glabris, subintegerrimis; calycibus patulis*.

Korzeń dwuletni; łodyga x-2łokciowa, wzniesiona, gałęzista, śniedzią modrawą pokryta; liście: korzeniowe buchtowato-pierzasto-dzielne, włoskami u spodu zgrubiałymi naieżone: górne prawie całe, gładkie; kwiaty groniaste; kielich żółtawy, gładki, albo oiewielą szczecinkami pokryty, otwarty; płatki żółte. Rośnie na Podolu (Bess).

5- *Kapusta Rokietla*, *B. Eruca*: *caule folisque lyratopinnatifidis, hirsutiusculis; racemi pedicellis abbrevialis, petalis penosis; siliquae glabrae rostro lalo ancipiti*.

Łodyga 1łokciowa i wyższa, włosami zrzadka pokryta; liście lirowato-pierzasto-dzielne, włosami nieco nastroszone; grona o szypułkach krótkich; płatki żyłowate; strąki owalne albo podługowate, gładkie, dziobem obosiecznym, prawie długości strąka, zakończone. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.).

1. *Gorczyca czarna*, *S. nigra* : *glabriuscula*; *foliis: inferioribus lyratis: superioribus lanceolatis; siliquis glabris, erectis, stylo breuiusculo coronatis.*

Łodygi łokciowe i wyższe, prawie gładkie; liście: dolne lirowate: górne lancetowate na gałązkach zwisłe; strąki wzniesione i prawie do szypułki przylegające, gładkie, słupkiem krótkim zakończone. Roślina początkowie obca, w ogrodach się utrzymuje. *Fl. dan. t. ióS-2.*

a. *Gorczyca Swirzepsa*, *S. arvensis: caule piloso; foliis inferioribus lyratis: superioribus oblongis, deutatis, pilosis; siliquis erectis, angulatis, torulosis.*

Łodyga łokciowa, gałęzista, włosista; liście: dolne prawie lirowate: górne podługowate, ząbkowane, włosiste; kwiaty żółte; strąki wielokątne, przewięziste. Rośnie wszędzie na polach. *Fl. dan. t. yó3.*

3. *Gorczyca biała*, *S. alba: caule foliisque lyrato-pinnatifidis, glabriusculis; siliquis torosis, hispidis, oligospermis, rostro ancipiti breuioribus.*

Łodyga łokciowa i wyższa, gładka lub nieco włosista; liście lirowato-pierzastodzielne, prawie gładkie; strąki przewięziste, włosami naieżone, niewieloziałnowe, od dziobu obosiecznego krótsze. Roślina początkowie obca, w ogrodach się utrzymuje.

4. *Gorczyca wschodnia*, *S. orientalis: caule siliquisque erectis, retrorsum hispidis, sub-4gonis, rostro tenui breuioribus; foliis: inferioribus lyratis: superioribus oblongis, incisis.*

Łodyga łokciowa, wstecznie-włosista; strąki wzniesione, wstecznie-włosiste, prawie 4ścienne, dziobem gładkim, od strąków krótszym, cienkim, zakończone, liście: dolne lirowate: górne podługowate, nacięte. Rośnie na Wołyniu i l'odolu (Besser.).

1. *Dwurząd murowy*, *D. muralis: caule subnudo, ascendente, retrorsum pilosiusculo; foliis: radicalibus sublyratis seu oblongis, inciso-dentatis, glabris: caulinis paucissimis; rostro siliquae truncato, abbreviato.*

Łodyga głąbikowata, niewielką liśćmi pokryta, wstecznie-włosista; liście korzeniowe prawie lirowate albo podługowate, ząbkowane, gładkie; dziob strąka ucięty, krótki. Rośnie na Podolu (Besser.).

K L A S S A X V I .

J E D N O W I Ą Z K O W A , M O N A D E L P H I A .

I' N Z Y I' R T, C I K O W Y , T R I A N D R I A .

379. *tialsamka*, *Momordica*. Kwiaty rozdzielнопłciowe; kielich nadowocowy 5wrębny; korona 5wrębna; niteczki 3, u góry połączone; główki pyłkowe na dwóch pręcikach parzyste, na iednym poiedyncza; słupek trzywrębny; dynia 3komórkowa, ze sprężystością nasiona wyrzuca.

380. *Przestąp*, *Bryonia*. Kwiaty oddzielno-lub rozdzielno-płciowe; kielich nad-owocowy, 5zęby; korona 5dzielna; niteczki trzy, u dołu połączone; główki pyłkowe na dwóch pręcikach parzyste, na iednym poiedyncza; słupki 3; iagoda 3komórkowa.

B Z \ U 1* I E C I o \> R T c i K O W Y , P E N T A N D R I A .

381. *IGLICA*, *Erodinrn*. Kielich 5dzielny; płatków pięć foremnych; gruczołów miodnikowych 5; pręcików 10: z których 5 naprzemian płonnych; woreczków 5, iednoziarnowych, w dziób ościsty do góry przedłużonych, spiralnie zwinionych, wewnątrz kosmatych.

382. *Dynia*, *Cucurbita*. Kielicll Sdzielny; korona dzwinkowata; Swrębna; niteczki trzy, w rurkę zrosłe; główki pyłkowe długie, pogięte, zrosłe; dołek miodnikowy u spodu kielicha; słupek 3wrębny; znamiona aklapowe; owoc dyniak 3komórkowy; nasiona płaskie z brzegiem zgrubiałym.

383. *Ogórek*, *Cucumis*: różni się od Dyni, nasion brzegiem ostrym.

384. *Ogórkowoy*, *Sicyos*. Kwiaty oddzielнопłciowe; kielich 5zęby; korona Swrębna; niteczki 3, u spodu zrosłe; główki na dwóch nitczkach parzyste, na iednev poiedyncza; znamię 3wrębne; torebka iednoziarnowa, naieżona.

R Z ą D D Z I E S I Ę C I O P R Ę C I K O W Y , D E C A N D R I A .

385. *liodziszek*, *Geranium*. Kielich 5dzielny; płatków 5, foremnych; gruczołów miodnikowych 5; woreczków 5, iednoziarnowych z góry ościstych: ości proste nagie.

R Z ą D W I E L O P K \ c i K O W Y , P O L V A N U R I A .

* Kwiaty ohoplciowe.

y Kielich podwóyny.

386. *Slaz*, *Malva*. Kielich zewnętrzny 3działkowjr; wewnętrzny 5wrębny; torebki iednoziarnowe, rzadko 2-3 ziarnowe, nieotwierające się, w okrąg ułożone.

387. *Lavatera*, *Lavatera*. Kielich zewnętrzny 5-wrębny, wewnętrzny 5-wrębny; torebki w okrąg ułożone, jednoziarnowe.

388. *Topolówka*, *Altiaea*. Kielich zewnętrzny 6-gdziałkowy; słupek 8-wielodzielny, torebki jednoziarnowe; w okrąg ułożone.

-j- -j- Kielich pojedynczy.

389. *Gwiazdkowiec*, *Sida*. Kielich 5-wrębny; słupek wielowrębny; torebki 1-niewielozbiarnowe, w okrąg ułożone.

** Kwiaty rozdzielno płciowe.

390. *Cis*, *Taxus*. Kwiaty rozdzielno płciowe; pokrywy łuski naprzeciwległe, dachówkowato-ułożone; główki pyłkowe liczne tarczowate, nitkami w jedno zrosło; znamię bezszczykowe, jedno; owoc orzech osadnikiem mięsistym pokryty.

R Z A D T R Z Y R R J E c I K O w Y.

379. BALSAMKA, *MOMORDICA*.

1. *Balsamku Niecierpek*, *M. Elaterium*: *foliis cordatis, obtusis, dentatis, liispidis; fructibus ellipticis, muricato-echinatis*.

Łodygi leżące, bardzo gałęziste, splecione, podobnie, jak i liście ogonkowate, sercowate, tępe, ząbkowane, włosisto-szorstkie; kwiaty żółte szypułkowate: owoce eliptyczne, korniszonom podobne, kolcami naieżone; przy oddzielaniu się od szypułki ściany się ściskają i tak nasiona szlamem otoczone dosyć daleko wyrzucają. Rośnie w okolicach Odessy^r (Bess.). W ogrodach dosyć pospolita.

380. PRZESTAP, *BRYONIA*.

1. *Przestep pospolity*, *Br. alba*: *foliis cordatis quinque lobo-angulatis, dentatis, utrinque calloso-asperis: /Ioribus racemosis: fructibus nigris*.

Łodyga wąsami wysoko pnąca się; liście 5-7klapowe, sercowate, ząbkowane, z obu stron od twardych brodawek szorstkie; kwiaty groniaste oddzielno płciowe, żółtawe, cienino-siatkowate; samicze mniejsze; jagody czarne. Często całe indywidua są tylko samczymi. Rośnie około płotów. *Fl. dan. tab. Sto.*

R z a i D P l Ę C I O P R Ę C I K O w Y.

381. IGLICA, *EROOIUM*.

1. *Iglica pospolita*, *E. cicutarium*: *caule decumbente, foliisque pinnatis, hirsutis; foliolis sessilibus, pinnatif-*

*dis, inciso-^erratis ; pedunculis multijloris; petalis caly-
cem aetjuañli/jus rei superantibus.*

Łodyga leżąca, równic iak i liście pierzaste, kosmata: lisiki bezogonkowe pierzasto-dzielne, nacinano-piłkowate; szypułki wielokwiatowej korony purpurowe od kielichów większe. Rośnie na polach i ogrodach. *Fl. dan. t. g&6.*

2. *Iglica późna, E. serotinum: caule herbaceo ramo-
sissimo; foliis ternato-tripartitis acutis, inciso-serratis;
lobo medio pinnatifido, lateralibus diuarcatis; peduncu-
lis rnultij/oris; calyce longe aristato; radice perenni.*

Łodyga zielna, bardzo gałęzista; liście troisto-trzy-
dzielne: podziałka środkowa pierzasto-dzielna: boczne roz-
warte; szypułki wielokwiatowe; kielich długo-ościsty; ko-
rzeń trwały. Rośnie na Podolu (Bess.).

382. DI-NIA, CITOURBITA.

1. *Dynia Tykwa, C. aurantia: joliis cordalis, profunde
globi^m, argute denticulatis, scabris; fructibus globosis,
iaeribut.*

Łodygi leżące lub pnące się; liście sercowate, fgłęboko
3klapowe, ostro ząbkowane, chropowate; owoce pomarań-
czowe, kuliste równe. Oyczyzna niewiadoma; w ogrodach
pospolicie się utrzymuie.

2. *Dynia iaykowata, C. oyifera: foliis cordalis, an-
gulato quinelobis, denticulatis, maculatis pubescentibus;
fructibus oboratis, longitudinaliter uiltato-linealis.*

Liście sercowate, kątowato-Sklapowe, ząbkowane', pla-
miste, omszone; owoce przewrotnie-iaiwate, wdluż biało-
smugowane. Roślina obca dla piękności owoców w ogrodach
się utrzymuie.

3. *Dynia zwyczajna, C. Pepo: foliis cordalis obtusis
ólobis, denticulatis, asperis; fructibus subrotundis ob-
longisre.*

Liście sercowate, tępe, 5klapowe ząbkowane, szorstkie;
owoce okrągławe lub podługowate, bezżebrowe. Odmiany
iey gładkie większe lub mniejsze, brodawkami pokryte, ia-
ko i z wydatnościami dziesięciu na wierzchu, mitrą pospo-
licie zwane: w ogrodach pod nazwiskiem Dyń się utrzy-
muia.

4. *Dynia Harbuz, C. Melopepo: foliis cordatis sub-
cucullalis, obtusis, subglobis denticulatis-, fructibus de-
presso-umbonalis, sulcatis, margine tumidis.*

Liście sercowate, prawie trąbkowate, tępe, 5klapowe,
ząbkowane; owoce spłaszczone-pępowate, żebrowate,
z brzegiem zgrubiałym. W Litwie pod nazwiskiem *Arbuza*,
Jlarbuza, w ogrodach pospolita.

5. *Dynia Kawon*, C. *Citrullus*: *foliis 3-5partitis, subtus asperis; laciniis sinuato-pinnatifidis, obtusis, fructibus ellipticis, laevibus.*

Liście 3-5dzielne, pod spodem szorstkie; podziałki buchtowato-pierzastodzielne, tępe; owoce eliptyczne, bezżebrowe, ciemno zielone lub żółto pręgowane, z mięsem żółtym lub czerwonym. Roślina ze wschodn. W Litwie na inspektach utrzymywać się musi; na gruncie zaś ciepłego i długiego lata potrzebnie, aby owoce dorosły i należycie dojrzały.

383, ОГОРЕК, *Cecuriz.*

j. *Ogórek Melon*, C. *Melo*: *foliis subcordatis, indivir.it, sinuato-denticulatis, hispidis; fructibus torulosis, laevibus.*

Liście u spodu nieco wklęsłe, kątowne, o kątach tępych, buchtowano-ząbkowane; włosami tęgiemi naieżone; owoce guzowate, żebrowate, lub równe, wewnątrz białawe, żółte lub pomarańczowe. Roślina początkowo z Indyi. W odmianach licznych w ogrodach na inspektach utrzymuje się.

2. *Melon brzoskwinowy*, C. *deliciosus*: owocami iaiowato-okrągłymi nieco omszonymi odznacza się. Mięsa ma mniej nierównie: lecz skórka zewnętrzna bardzo jest cienka. Pod nazwiskiem Melonów wczesnych, często się w ogrodach utrzymuje gatunek C. *Dudaim* zwany, z owocami prawie kulistemi, wielkości jabłek sporych, koloru pomarańczowego.

3. *Ogórek zwyczajny*, C. *sativus*: *foliis basi subtruncato-cordata, fuintjuangularibus, inaequaliter dejet.at.is, hirsutiusculis; fructibus oblongis, uerruculo so-asperis.*

Liście u spodu iakby ucięte. 5kątne, nierównoząbkowane, szorstko-włosiste; owoce podługowate, brodawkowato-szorstkie lub gładkie, białe lub zielone, wielkości bardzo rozmaite. Roślina z Indyi wschodnich, w odmianach rozmaitych w ogrodach się utrzymuje. Maymniejsze brodawkowate trockieini się nazywają; większe rzadziej brodawkowate holenderskieini; wielkie, długie, prawie gładkie, zielone lub białe, o skórze grubey, rozmaicie mianowane, są w ogrodach bardzo częste.

384. Oc.ÓRKOWOR, *Sercos.*

Ogórkowoy kółowaty, S. *angulata*: *foliis cordatis, angulatis, denticulatis, hispidis.*

Łodygi delikatne, pnące się, szorstkie, na kolankach nieco kosmate, włosami międzylistnymi, gałęzistymi opatrzone; liście sercowate, kątowne, ząbkowane, z obu stron włosistoszorstkie; kwiaty drobne, białawe; owoc włosami tęgiemi naieżony. Rośnie około wsi na Wołyniu (Bess.).

385. *Bodziszek*, *GERANIUM*.* *Szypulki* < kwiatowe.

j. *Bodziszek* czerwony, *G. sanguineum*: *caule erecto, ramoso, ramis hirsutis; foliis oppositis: laciniis angustis, trifidis; pedunculis elongatis*-

Łodyga wzniesiona, gałęzista: gałęzie kosmate; liście okrągłe, 5-dzieln: podziałki 3-wrębne wąskie; szypułki od liści kilkakrotnie dłuższe; korona blisko cała średnicy, czerwona; płatki wycięte. Łodyga mianowicie w jesieni czerwona się ślże, skąd nazwisko. Rośnie w borach i na miejscach suchych. *Fl. dan. l. i roj.*

Trwał; szypulki skwiatowe.

2. *Bodziszek* brunatno-czerwony, *G. phaeum*: *caule erecto, huto; foliis subpeltato-palmatis, Silo bis: summis subsessilibus: lobis trifidis, inciso-dentatis; pedunculis subulatis; fructibus transverse plicatis.*

Łodyga wzniesiona, łokciowa i wyższa, kosmata; liście dolne ogonkowe, oklapowe, dłoniasto podzielone, kłapy u spodu zbliżone tak, że się tarczowatymi bytłz zdaia: kłapy 3-wrębne nacięto ząbkowane; liście górne bezogonkowe; szypułki niby wiechę składaia; korony ciemno czerwone, u spodu nieco włosiste; kielicha działki ostrzem zakończzone; nasiona poprzecznie pomarszczone. Rośnie w zaroślach „a Wołyniu i Podolu (Bess.). *Flor. dan. lab. Sy.*

J. *Bodziszek* leśny, *G. sylvaticum*: *caule tereti, inferne glabro; foliis subpeltatis, oppositis: laciniis acutis, inciso-serratis; pedunculis corymbosis, calycibusque uillosis; petals submarginatis.*

Łodyga obła, u dołu gładka, baldaszkowato-podzielona; liście prawie larczowale, 5-7-wrębne, spody zbliżone: podziałki ostre nacięto-piłkowane; korony dzwonkowato-ułożone, światło-fioletowe; płatki wycięte; kielichy kończate, równie jak szypułki włosiste. Rośnie wszędzie w lasach. *Fugi. bot. tab. is).*

4. *Bodziszek* błękitny, *G. pratense*: *caule erecto, incano-tomentoso; foliis subpeltatis, multipartitis, uillosis: laciniis acutis pinnatifido-incisis; pedunculis subcorymbosis; petals integris; filamentis basi dilatatis.*

Łodyga niedzielna, kulnerowato-siwa; liście prawie tarczowate, o spodach zbliżonych, wielodzielnne, kosmate: podziałki ostre, pierzasto-dzielnno-nacięte; szypułki u góry wiechuwale; kielichy kończate, później zwisłe; korony płaskie, błękitne: płatki zaokrąglone. Rośnie na łąkach i w zaroślach suchych. *Fl. dan. t. , -j4.*

5. *Bodziszek* wzgórkowi-, *G. collinum*: *caule diffuso, ramoso, superne caulescens; foliis peltatis oppositis: subulatis appresse-pilosis: laciniis trifidis incisis; pedunculis elongatis, glanduloso-riscosus.*

Łodygi rozpięzchło-gałęziste, u góry popielate; liście tarczowale, 5-dzielnne, pod spodem przyległo-włosiste: podziałki 3-dzielnne, nacięte; szypułki długie, gruczołkowato-kleiste, płatki od kielicha dłuższe, tt spodu brodate, purpurowo-błękitne. Rośnie na Ukrainie i Podolu (Bess.).

C. *Bodziszek* błotny, *G. palustre*: *caule erecto, angulato, retrorsum hirsutiusculo; foliis palmatis, trifidis: laciniis trifido-incisis; pedunculis elongatis, glabrescentibus, demum reflexis.*

Łodyga łokciowa, wzniesiona, kątowata, rozłożysto-gałęzista, wsteczno-włosista; liście wszystkie ogonkowe, dłoniaste lub 5-wrębne: działki ostre, 3-wrębno-nacięte; szypułki długie, prawie gładkie, później rozłożyste; płatki od kielichów dwa razy dłuższe, podługowate, purpurowe; owoce nieco kosmate. Rośnie w zaroślach wilgotnych. *Fl. dan. lab. Sg6.*

7. *Bodziszek* nerkowaty, *G. pyrenaicum*: *caule erecto, ramoso, cillioso; foliis reniformibus, oppositis: lobis oblongis, obtusis, trifidis, laciniis 3-dentatis, petals emarginatis; fructibus glabrescentibus.*

Łodygi wzniesione, gałęziste, włosiste; liście nerkowate, 5-7-kłapowe: kłapy podługowate, tępe, 3-wrębne: podziałki Szębe; płatki wycięte lub awrębne, blade-purpurowe; owoce, kielichy i szypułki prawie gładkie. Rośnie na Podolu, (Bess.), W Litwie zdaie się być z ogrodów rozsiany *G. umbrosum* Kil.

Boczne; szypulki. kwiatowe.

8. *Bodziszek* miękki, *G. molle*: *caule diffuso-ramoso, foliis reniformibus, oppositis: lobis trifidis crenatis; pedunculis subdeclinatis; petals subtrifidis calycem muticum aequantibus; fructibus glabris, corrugatis.*

Łodyga cienka, łokciowa, rozpięzchło-gałęzista, włoskami pięcizasto-pokryta; liście nerkowate, 5-kłapowe, kosmate: kłapy 3-wrębne, karbowane; szypułki nieco pochyle; płatki dwuwrębne, różowe lub światło fioletowe, od kielicha bezostnego nieco dłuższe; owoce gładkie, poprzecznie pomarszczone. Rośnie w ogrodach i na groblach. *Fl. dan. tab. Syp.*

9. *Bodziszek* drobny, *G. pusillum*: *caule prostrato, diffuse-ramoso; foliis subseptemlobis, trifidis; petals emarginatis, calycem muticum aequantibus; floribus subpentandris; fructibus pubescentibus.*

}. *ily'a* rozესlana, rozპierzchlilo-gaღezista; liście 5-7-klapowe; klapy 3wrębne; płatki wycięte, blado-lioletowe, długości kielicha bezostnego; pręcików 5 główkami opatrzonych, 5 zaś nacyczśiey płonnych; owoce omszone. Rośnie w ogrodach.

io. Hodzi*zek okrągloliści, G. rotundifolium: caule
prostrato, diffuse-ramoso; foliis | radicalibus orbiculatis,
nutitilobis: caulinis basi Iruncutis, Afidis, dentatis; pe-
tali s integris, calycem aristatum excedentibus; semini-
bus retiou la to-punctatis.

Łodyga leżąca, rozprzeczliło-gałęzista; liście: korzeniowe okrągłe, wieloklapuwe: łodygowe u spodu ucięte, 5wrębne, ząbkowane; płatki światło-fioletowe, całe, od kielicha ośeisego nieco dłuższe; nasiona gładkie, siałkowato-kiopkowauae; nasiennik omszony. Kośnie na polach uprawnych.

i i. (iothrssfk wielko kielichowy, G. columbinum: caule di'-jjaae • ramoso. glabriuscula ; foliis palmato-3partitis : la-fi ni-i iiruui-ri-lanneulatis , pinnalifidis ; petalis emarginatis, longiladin* calycis arie tali; fructibus glabris

Łodyga prawie gładka, rozpięrzczilo-gałęzista; liście dloriasto-Sdzielne: podziałki różnowązko-lancetowate, pierzasto-dzielne; płatki różowe, wycięte, długości kielicha ościstego, gładkiego, o działkach szerokiach; owoce gładkie. Rośnie na łakach i w zaroślach. *Fl. dan. t. 12 22.*

12. *liodizsek wazko/iści*, G. dissectiun: caule diffuseramso, pilloso; foliis palmato-ópartitis: laciniis linearibus, diparicatis, 3/idis; petalis 1 emarginatis, calycem aristatum subaequantibus; fructibus pil/o.tis.

Lodygi rozpierzchno-gsfęzisle, kosmate; liście prawie okrągłe, 5dzielue; podziałki wąskie, rozłożyste, 3vvręhne; płatki purpurowe, wycięte, kielichowi ościstoinu, włosisternu, wyrównywaiaące; owoce kosmate. Kośnie na polach i około pólów. *Flor. dan. t. <3S.*

13. *Bodziszek* czeski, G. bohemicmn: caule ramoso, dupliciler pilloso; foliis 5lobis: lobis cuneato-opatis, inciso-dentalis; petalis emarginatis, calycem longe aristatum aequanlibus; fructibus hirsutis.

Łodyga gałęzista, pomiędzy mniejszymi włosami drobniejszym pokryta; liście Sklapowe: klapy klinowato-iałowate, ucięto-ząbkowane; płatki wycięte, kielichowi dla uośćistemu równe; owoce szorstko-włosiste. Rośnie na Podolu (Bess.).

il *Bodziszek śmierzący*, G. Robertianum: caule e-
eeto , ramoso, pi/oso; foliis lernatis, qu.inatisque, 3fidopainulifidis; pedunculis pani.cul.ati; petalis calycem deoagonum superantibus; fructibus rugulosis.

Lodyga gałęzista, łokciowa, wzniesiona, włosista; liście późnziej czerwieniejące, troiste lub 5listkowe: listki 5włębne, pierzasto-dzielne, włosiste; szypułki wieciliowate; płatki czerwone, od kielicha łokątowego dłuższe; owoce pomarszczone. Rośnie na miedyscach cienistych. Wodnia mocna, odrażliwa. *Fl. dan., t. Stg.*

R z A O W I E Ł O P R E C I K O W V.

386. Sr, AZ, *MALT A.*

1. *Slaz leśny, M. Sylyestris: caule erecto; pedunculis aggregatis, subcorymbosis, petiolisque pilosis; foliis 6-lobis, acutiusculis, dentatis; petiolis pedunculosis superantibus.*

Łodyga ałockiowa, kosmata; szypułki skupione, równie jak i ogonki włosiste; liście górne głębiej Skłapowe, dolne mniej głęboko wrębnе, 7klapowe: klapy dolnych tępsze, górne ostre; szypułki od ogonków krótsze korony blado-purpurowe, trzema rysami ciemniejszemi oznaczone. Rośnie w zaroślach. *Fl. dan. t. i2»3.*

2. *Slaz okrągłoliści*, *M. rotundifolia*: caule prostrato
 foliis suborbiculatis, obtuse lobatis, crenatis, glabris
 pedunculis fructibus declinatis, petiolisque pubescentibus
 corollis calyce duplo-maioribus.

Łodyga gałęzista, kątowata, rozესłana; liście okrągławe, tępo czyli nieznacznie Skłapowe, karbowane, gładkie, szypułki owocami pochyłe, równie iak i ogonki nieco ko smatej płatki czerwona we, od kielicha dwa razy dłuższe. Rośnie wszędzie. *Fl. dan. t.* Odmiana o płatkac ledwo długości kielicha, o liściach prawie okrągłych, *M. pusilla Smith, borealis Liebl.*, często się postrzega.

3. Slaz kędzierzawy, *M. crisp*a: caule erecto; foliis profunde cordatis, subpeltatis, ylobis, undulato-crispis pedunculis aggregatis, axillaribus, petiolo-brepioribus.

Łodyga niekiedy 3łokciowa, wzniesiona; liście głęboko-sercowate, prawie okrągłe, 5-7klapowe, falisto-kędziurawe, prawie gładkie; szypułki rniędzylistne, skupione od ogonka krótsze; kwiaty rniędzylistne, białe. Roślina obca, w ogrodach sama się zasiewa.

4. *Slaz dloniasty*, M. Alcea: caule erecto; foliis inferioribus angulatis, superioribus Unarlitis, glahriusculis laciniis lanceolato-cunealis, incisib; ramis calycibusque stellato-pubescentibus; in Pólucris foliolis obtusis.

Łodyga wzniesiona, 2łokciowa, mało-gałęzista, tęga; liście dolne kątownate, górne 3-5dziebie, prawie gładkie; podziałki klinowato-nacięte, lub pierzasto-dzielne; gałęzi i kielichy kupkowato-włosiste; kielicha zewnętrznego działek

tępe; płatki światło-różowe, wycięte. Rośnie w zaroślach i tuż miedzach.

5. *Situ wonny*, *M. moschata*: *caule erecto, ramisque scabri**; *foliis radicalibus reniformibus, lobatis, crenatauliniis óparlitis: laciniis pinnatifidis; inuolucris petiolis linearilanceolatis, acutis; calycibus stellato-pube-gentibus*.

Ladyga łokciowa i wyższa, wzniesiona, równie iak gairy.ii: od włosów rzadkich. na brodawce osadzonych, chropawa; liście dobie nerkowate, klapowate, karbowane, łodygowe, prawie do ogonka 3-5dzielne: podziałki pierzasto-dzielne; kielicha zewnętrznego działki równowązko-lancetowate, ostre; kielichy gwiazdkowato-kosmate, kropkowane; kwiaty czerwone lili białe, zapach myszki wydają. Rośnie w zaroślach i lasach suchych. *Flor. dan. t. <f05*.

387. Lawa TERA, *hAVATr.HA*.

1. *Lawa tera kutnerowa*, *L. thnringiaca*: *caule foliis-j <ie ittueniosis: inferioribus angulatis, superioribus globis: ijbó medio longiori, obtuso; pedunculis axillaribus solitariis, petiolos superantibus; petalis obcordatis*.

Łodyga li-łokciowa, równie iak i liście kutnerowaLa; liście dolne óklapowe, górne 3klapowe: kłapa środkowa dłuższa, tępa; szypułki pojedyncze, międzylistne, od ogonków dłuższe; płatki wycięte, światło-fioletowe; owoców nyczęściey i4. Rośnie tm Wołyniu i i'odolu. *Jacqu. Fi. austr. t. 3n*.

388. TOPOJ.ÓWKA, *ALTBAA*.

1. *Topolówka lekarska*, *A. oflicinalis*: *caule erecto foliisque subcordato-ocatis, subangulatis, inaequaliter dentalis; utrinque tinctuo-tomentosis; pedunculis axillaribus, abbreviatis, superioribus sub3jloris*.

Łodyga ałokciowa, wzniesiona, tępa, kutnerowato-biaława; liście nieco sercowato-iałowate, kłłowate, nierówito-ząbkowane, z obu stron miętko-kutnerowate; kwiaty blado-czerwone, krótko-szypułkowe, pomiędzy liśćmi górnymi po 3-4 osadzone. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser.).

2. *Topolówka konopioliscia*, *A. cannabina*: *caule elcito; ramis cUJJusis, foliisque dentalis, stellato-lomentosis: inferioribus palmato-digitatis, superioribus 3partitis: laciniis angul.at.is intermedia lougissima; pedunculis elongatis, subracemosis*.

Łodyga 3łokciowa, wzniesiona; gałęzie rozpierzchłe, od włosów gwiazdkowatyeli, równie iak i liście popielate;

liści@ dolne dłoniasto-palczaste, 5klapowe, górne 3dzielne: podziałki wązkie: średnia najdłuższa; szypułki iniedzylistne, od liści "górnych" dłuższe, na dwoje lub troje podzielone; kwiaty różowe; płatki karbowane. Rośnie na l'odolu (Bess.).

3. *Topolówha blada*, A. pallida: *caule erecto, pube Stella/a hi/suta; foliis cordato-subrotundis, obsolete trilobis, dentatis, rillosis; pedunculis abbreviatis, iuro-lucrisaue hirsulissimis; petalis bilobis.*

Łodyga 310kciowa, wzniesiona, włosami gwiazdkowateffii nastroszona; liście sercowato-okrągławe, nie wyraźnie oklapowe, ząbkowane, kosmate; szypułki krótkie; kielichy zewnętrzne szorstko-włosiste; płatki bledo-różowe. 2klapowe. Rośnie na Podolu (Bess.).

4. *Topolówha różowa*, A. rosea: *caule elato, hirsulo; foliis cordatis, 5-y angularibus, crenatis, rugosis, hirsutiusculis; pedunculis abbreviatis; involucris calycibusque trilobissimis.*

Łodyga 4łokciowa i wyższa, gałęzista, szorstko-kosmata; liście sercowate, o-ykątne, pomarszczone, karbowane, nieco szorstko-włosiste; szypułki krótkie; kielichy zewnętrzne i wewnętrzne gęsto-kosmate; kwiaty cieliste, różowe, ciemno-łłoletowe i l. d., pojedyncze lub pełne. Roślina z krajów cieplejszych. W ogrodach pod nazwiskiem Malwy, a po wsiach Róży zielney, znajoma.

5. *Topolówha figowoli&cia*, A. Ccifolia: *caule elato, foliisque ylobo-palmatis, rugosis, hirsutis; lobis oblongis, obtusis, crenatis; pedunculis abbreviatis; involucris calycibusque oillossimis.*

Łodyga wysoka, szorstko-kosmala; liście dłoniasto-7klapowe, pomarszczone, szorstko-włosiste; klapy podługowate, tępe, karbowane; szypułki krótkie; kielichy wewnętrzne i zewnętrzne bardzo kosmate; kwiaty żółtawe. Rośnie na Podolu (Bess.).

38G. GWIAZDKO-WIEC, Sr DA.

1. *Gwiazdhowiec dwurogi*, S. Abulilon: *herbacea; foliis cordato-subrotundis, acuminatis, dentatis, pubescentibus; fructibus truncatis, diparicatis biaristatis.*

Łodyga zielna, i-2łokciowa, gałęzista; liście sercowato-okrągławe, kończate, ząbkowane, miękkie i małym włosami pokryte; kwiaty "żółte"; szypułki wielodzielne; torebki ucięte, dwiema ościami osadzone, 2-3ziarnowe. Rośnie na Podolu (Bess.).

3go. Cis, TAXCS.

, *CLU* pospolity, I. *baccata: foliis distichis, appropri-
tnatilinearibus, planis; fructibus globosis.*

Drzewo i5-20łokciowe, zawsze zielone, o drzewie
czerwonawym, twardcin, korze mocnży; liście ciemn-zie-
lorie, równowązkie, ostre, piaskie, dwurzędowe, zbliżone;
kwiaty międzylistne, bezogonkowe, mało widoczne; owoc
orzeccl do ziarna grochu podobny, naprzód w miseczce
błonkowatej zamknięty, która się później mięsistą, soczy-
stą, czerwoną slaie. Rośnie w lasach preńskich nad Nie-
mnem (X. JundziH) i na Żmuydzi około Rosieli i Szwekszu.
Flor. ilan. I. ia40.

K L A S S A XVII.

f) W l W I \ Z K O W A, *DLADEbP IIIA.*R Z A D S z E ś E I o R N r, c I K O W Y, *II EXANDRIA.*

3t)i- *Dymnica*. *Fumaria*. Kielich mały, dwudziałko-
wy; korona ze czterech płatków złożona, zięiąca, u spo-
du garbata lub ostrogowata; nitczki dwie szerokie, ka-
żda o trzech główkach pyłkowych; strączek nieotwierający
się, ieduoziartiowy.

3:)2. *Kokorycz*, *Corydalis*. Kielich o; strąk dwułu-
szczynekowy, wieloziaarnowy; reszta charakterów iak w ro-
dzaiu poprzedzającym.

R Z A D o ś M I O P R K O I K O W Y, *OC TANDRIA.*

3<)3. *Mlecznica*, *Polygala*. Kielich Sdziałkowy, trwały;
listki dwa szersze, naprzód się farbuiące, później ziele-
niejące, i powiększone w kształcie skrzydełek torebkę o-
beymują; korona rurkowata, brzeg 3wrebny: dwie górne
klapy żagielek, dolna zaś grzebieniasta, ośm pręcików po-
łączonych zawierająca, łódkę naśladaue; torebka prze-
wrotno-sercowala, 2komórkowa, komórki iednoziarnowe.

R z \ D D Z I E S I Ę Ć I O P R Ę C I K o W Y, *DBCANDRIA;*

* *Lupiny* < -^ziarnowe; pręciki w iedną wiązkę połączone.

3gi. *IFilzyna*, *Ononis*. Kielich 5dzielny, podziałki
równowązkie; żagielek strychowany; łupina beztrzonkowa,
nabrzmiala.

3<j5. *Przelot*, *Antliyllis*. Kielich pękaty, królko-5zęby;
żagielek od reszty płatków dwa razy większy; łupina w kie-

licha dwa razy obszerniejszym zamieniona i z nim opadająca.

****** *Lupiny i-3ziarnowe; pręciki we dwie wiązki zrosłe.*

3g6. *Sparcetta*, *Onobrychis*. Kielich 5wrebny, trwały; skrzydełka krótkie; łupina spłaszczona i-2ziarnowa, naieżona lub szorstko-włosista.

1. *UriHot*, *Melilotus*. Kwiaty groniaste; kielich opailaitcy; łupina i-aziarnowa, dwulusaczyukowa, od kielicha większa.

3q8. *Koniczyna*, *Trifolium*. Kwiaty główkowato-kuliste; korona trwała; łupina i-3ziarnowa, kielichem i koroną okryta, nieotwierająca się.

Lupiny wieloziarnowe; pręciki w iednę wiązke zrosłe.

3gg. *Janowiec*, *Genisla*. Kielich 2wargowy, (warga górna dwu, dolna 3zęba); łódka późniey na dół pochyła.

400. *Szczodrzenica*, *Cytisus*. Kielich awargowy, zęby dolne zetknięte: tak, że ^ ukazuje się.

401. *IVilczyn*, *Lupitius*. Kielich 2wargowy; główek pyłkowych, okrągłych z niteczkami dłuższemi 5, pięć krótszyh podługowatych; łupina skórkowata.

Lupiny wieloziarnowe; pręciki dwuwiązkowe.

***^e** *Lupiny t komórkowe.*

402. *Mieszchnik*, *Colutea*. Kielich 5zęby; żagielek u spodu dwiema nabrziniałościami opatrzoney; słupek na końcu haczysto-zagięty, pod spodem kosmaty, gruczołkowaty; łupina trzonkowata, błonkowata, nadęta.

403. *Jiohinia*, *Robinia*. Kielich 4wrębny; podziałka górna wycięta; łupina spłaszczona.

404. *Fasola*, *1'haseolus*. Kielich niekiedy przysadkami opatrzoney; łódka z częściami płciowemi szrubowato-skręcona; łupina spłaszczona.

405. *Groch*, *Pisum*. Kielich 5zęby: zęby górne krótsze; żagielek obszerny; słupek Iróykątny, omszony, z góry rynienkowaty; łupina podługowata.

406. *JVolowik*, *Orobus*. Kielich 5zęby; zęby górne krótsze, głębsze; słupek ua końcu okrągły, z góry omszony; łupina wązka; liście bez wąsów.

407. *Groszek*, *Lathyrus*. Kielich 5wrębny; zęby dwa górne krótsze; słupek na końcu rozszerzoney; łupina lancetowata; liście wąsate.

408. *IPryka*, *Vicia*. Kielich 5wrębny; słupek pod wierzchem poprzecznie brodaty (rzadko gładki); liście wąsate.

4nq Soczewka, Ervnm. Kielich 5dzielny, koronie prawu ri>wny; słupek cienki; znamię główkowate; łupina «t>!a»zc*o"a, a-4 ziarnowa.

4 to- *Jlutwica*, Galega. Kielich o pięciu zębach szylłowalych, równych; łupina ukośnie porysowana.

iii. *komonica*, Lotus. Kielich awargowy, J; skrzydelka zbliżone; łupina okrągła lub spłaszczona.

o a. *Piąćlist*, Pentaphyllum. Kielich dzwonkowaty, o zębach szczeciowatych; znamię haczyste; łupina okrągła, długa-

u3. *Lucerna*, Medicago. Kielich 5zęby, równy; łódka naprzód zarnkniona, z której, przy otwarciu się później części płciowie ze sprężystością do żagielka się zbliżają; łupina sierpowata lub ślimakowato-awiuiona, 1-2-4 lub wiuloitiarnowa.

j-j- *Łupiny akomórkowe*.

•tli. *Trafianek*, Astrngalus, Łupina akomórkowa; sz«w dolny do środka zagłębiony i przegrodę stanowiący.

Sfi ur.fr Łupiny przewięziste, członkowate.

415. *SUkiernica*, lledysarum. Kielich 5dzielny; łódka poprzecznie tępa; łupnia członkowata: członki spłaszczone, po brzegach zaokrąglone.

-ii6. *Ciecioraka*, Coronilla. Kielich 5zęby: zęby górna połączone; łupina okrągła, przewięzista; członki podługowate.

R Z A D Sar.ściorieiKowy.

391. DYMNICA, FUM ARIA.

1. *Dymnica lekarska*, F. oiHcinalis: caule erecto, diffuse-ramoso; foliis decompositis, glaucis: foliolis lineari-lanceolatis, apice dilalatis, incisis; racemo la.riusculo.

Łodyga wzniesiona, rozpierzchło-gałęzista, modrawa; liście dwa razy złożone, modrawe: liśki równowązko-lancetowate, u góry rozszerzone, nacięte; grono wolne; korony purpurowe, z wierzchem ciemnym; łupiny okrągławe, z góry wgniecione, nerkowale. Rośnie na miejscach uprawnych. Fl. dan. t. <)40.

2. *Dymnica kłosowa*, F. spicata: caule. erecto; foliis decompositis. glaucis: laciniis lincari-suhulatis, confertti*; racemis spicatis; fructibus compressis oralibus laeflbui.

Łodyga delikatna, wzniesiona, łokciowa; liście dwa razy złożone, modre: podziałki równowązko-szydłowale, •kupione, kwiaty czerwone, z wierzchołkiem ciemno-pur-

porowym, w kłosy gęste, iaiowate ułożone; owoce owalne, spłaszczone, równe. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.).

302. KOKORYCZ, CORWALIS.

1. *Kokorycz Marszalla*, C. *Marschalliana*: *caule erecto; foliis sternatis: foliolis oblongis utrinque attenuatis, nublobatis; racemo terminali; bracteis ovalibus, pedunculos aequantibus; calcare corollae sub-incurvo. obtuso.*

Łodyga łokciowa i wyższa, wzniesiona; liście dwa razy troiste: listki podługowate, niegłęboko nacięte, v. obu stron zwężone; kwiaty żółte, w grona wierzchołkowe ułożone; przysadki owalne, szypułkom równe; ostroga korony nieco zakrzywiona, tępą. Rośnie na Podolu (Bess.).

2. *Kokorycz bulwowy*, C. *tuberosa*: *caule erecto, basi nudo; foliis biternatis: foliolis cuneatis, inciso-mittlifidis; bracteis oblongis, integerrimis, pedunculo longioribus; radice ca. ca.*

Łodyga wzniesiona, łokciowa, u spodu naga; liście dwa razy troiste: listki klinowate, nacięto-wielodzielne; kwiaty purpurowe, groniaste; przysadki kwiatowe podługowate, zupełnie całe, od szypułki dłuższe; korzeń okrągły, czczy, naokoło próżności żółtego koloru i smaku gorzkiego. Rośnie w zaroślach. *Fl. dan. t. 605. C. bulbosa Pers*

3. *Kokorycz cebulowy*, C. *bulbosa*: *caule simplici, basi squamigero; foliis sternatis: foliolis bracteisque pedunculo longioribus, cuneatis, inciso-digitatis; radice solida.*

Łodyga łokciowa, pojedyncza, u spodu pochwą otoczona; liście dwa razy troiste: listki klinowate, 3wzrębne; przysadki kwiatowe klinowate, dłoniasto-nacięte; korzeń pełny, wewnątrz iednofarbny, okrągły, powłokami pokryty, ze spodu tylko korzenie wypuszczający: tak, że do cebuli jest podobny. Rośnie w zaroślach. *Flor. dan. t. 1-224.* Odmiany: z przysadkami tylko karbowanymi (*C. intermedia*), z przysadkami całymi, iaiowalnymi (*C. fabacea*.) *Fl. dan. t.* czasem się postrzegają.

393. MLECZNICA, POLYCALA.

1. *Mlecznica większa*, P. *major*: *caule subelato; foliis omnibus lanceolatis, acutis; floribus racemosis; alis calycis oblongis, trinerviis, denium patentibus, corollam subaequantibus, capsula splitellata longioribus.*

Łodyga łokciowa, wzniesiona; liście wszystkie lancetowate, ostre; kwiaty purpurowe, groniaste; skrzydełka

ULI; 'u.-iti', trzynerwowe, później otwarte, kosonie ró-
s.i'1. a od ton-bki u spodu w trzonek zwężonej, dłuższe.
li fuio nu Podolu (Bess.). *Ja?qu. Flor. austr. t. 4/3.*

H *MUc.rrica średnia*, P. comosa: *caule erecto; foliis*
i.,/,,"••. sparsis, obouatis; bracteis anie anthesin florę
*i,>n *ioribus; alis calycis ellipticis, corollam capsularnque*
h,-iarem, lalitudine aequantibus.

lodyga blisko łokciowa, wzniesiona, u góry niekiedy
pił/ista; liście dolne małe, rozrzucone, przewrotno-iaio-
wate; lodygowe równowązko-lancetowate; kwiaty groniaste,
fioletowe; gronu u góry zbite, przysadkami od kwiatów
dłuższymi opatrzone; skrzydełka eliptyczne, koronie ró-
wne a torebce klólszej szrokością wyrównywaiące. Ro-
śnie na miejscach suchych. *Schkuhr llandb• t.*

3. *Mlecznica pospolita*, P. vulgaris: *caule. erectiuscu-*
lo; foliis sparsis. lanceolatis; alis calycis ellipticis, ob-
tusis . corollam aeauantibus , capsula laiioribus longiori-
busrjue

Lodygi 3-4calowe, ti spodu nieco pochyle, dalej
wzniesione, licznie z iednego korzenia wychodzą; liście
dolne lancetowate, górne dłuższe; kwiaty światło,błękitne,
w grona rzadkie ułożone; skrzydełka owalne, tępe, ko-
ronie równe, od torebki zaś szersze i dłuższe; torebka
przewrotno-iaiwata, nieco wycięta. Rośnie w borach i
na miejscach suchych. *Flor. dan. 1. 5t 6. F. Faillanlii*
(Bess.).

4- *Mlecznica gorzka*, P. amara: *foliis radicalibus ob-*
oralis , obtusissimis; alis calycis corollam subaetjuanti-
bis , dc muru capsula aub orliiculata brerioribus-

Łodyżki Scalowe, u spodu pochyle; liście korzeniowe
przewrotno-iaiwate, tępe: lodygowe lancetowate; kwiaty
błękitne, w gronka ułożone; skrzydełka kielicha koronie
praiie równe; później od torebki okrągławey krótsze.
Rośnie wszędzie na łąkach- *Flor. dan. t. ii6g.* Od-
miana z liśćmi lodygowemi lancetowatemi, u góry szer-
szemu zaokrąglonymi; kwiatami drobieyszemi: o skrzy-
dełkach nieco od korony dłuższych; często się postrzega.

R 7, Ą U DziESIjęCŁOPRĘCŁKOWY,

3yt. WILZYNA, O.YO.M.s.

i. *II i/Lyna ciernista*, O. spinosa : *suffruticosa, pillosa-*
subifu.tinosa., spinosa u. inertuis; foliis ternalis sitnplici-
busijue, oblongis, obtusis, apice serratis; Jloribus subso-
Utariis.

ki zewina nizka, włosista, kleista: końce gałęzi ostre,

kolące, rzadko bez kolców; liście spodnie troiste, dolno pojedyncze, podługowate, tępe, u spodu całe, u góry piłkowane; kwiaty czerwone, pojedyncze, rzadziej parzyste. Kośnie około Nowogródka, i na Wołyniu i Podolu (Be.is.l. *Fi dan. t* 783.

subglutinosa, inermis; foliis ternatis, siriplicibusq Ue, oblongo-lanceolatis, acutis; Floribus subgeminis.

Krzewina wyższa, włosista, nieco kleista, bez kolców, liśćmi białymi jak poprzedzająca pokryta; liście troiste: górne pojedyncze, podługowato-lancetowate, ostre, piłkowane, u spodu całe; kwiaty podwójne, większe, czerwone, białostrychowane. Kośnie około Grodna (Gilibert), i około Zagar w Kurlandii. *Fi dan. t.* 584.

385. PIIZELOT, *sili THYLIS.*

i. *Przelot pospolity*, A. *Vulneraria: foliis pinnatis, inaequalibus: foliolo extremo majori; capitulis subgeminis, foliatis.*

Lodyga łokciowa; liście pierzaste, 5-31stkowe: listek wierzchołkowy, mianowicie w dolnych większy; listki dolnych łokciowe, górnych lancetowate; kwiaty żółte, niekiedy czerwone, w główki podwójne ułożone, przysadkaini dłoniastymi opatrzone. Kośnie na łąkach i w lasach suchych. *Flor. dan. t.* 988. Liczba liści i ich kształt, iako i wielkość względna, często się odmienia.

386. SIMRSETTA, *OyOBRYCIIIS.*

i. *Sparcetta pospolita*, O *sativa: ascendens, glabra; foliolis lanceolatis, mucronatis, subtus subsericeis; vexillo carinam superante; alis calyce brevioribus; fructibus glabriusculis.*

Lodyga podnosząca się, łokciowa, gładka; liście pierzaste: listki lancetowate, sztyletowate, pod spodem jedwabiste; kwiaty różowe, strychowane, w kłosa szypułkowate ułożone; żagielek od łódki dłuższy; skrzydełka od kielicha krótsze; owoce cierniste, nieco kosmate. Kośnie na gruntach gliniasto-piaszczystych, suchych, nad Niemnem, i na Wołyniu i Podolu (Bess.). *Jacqu. Fl. austr. i.* 352. O. *gracilis* Bess., odznacza się: liśćmi równowąsko-lancetowatymi, z wierzchu na nerwie przyległo-włosistymi; żagielkiem cielistym, porysowanym, u spodu z obu stron żółtym; skrzydełkami ledwo od rurki kielicha dłuższymi; łupinami bardziej włosami pokrytymi. Kośnie na Podolu (Bess.).

j. *Spnrceitit skupiona*, O. conferta: -ascendens, pubes-
st:r/i*, foliolis oblongis, obtusis, subtus imeato-cenosis,
pulu'-.i enhbus, twillo carinam aerjuanle • alis calyce bre-
, iaribus; fructibus incanis.

Łodygi podnoszące się, omszone; liście pierzaste, o
listkach podługowatych, tępych, pod spodem slrychown-
cli, żyłkowatych, omszonych; kwiaty ciemno-purpuro-
we, w grona iałowate ułożone; żagielek łódce równy;
skrzydełka 'od kielicha krótsze; owoce siwe, na grzbiecie
dłuższymi kolcami, na bokach zaś pomarszczone, krótsze-
ni kolcami opatrzone. Rośnie na Podolu (Bess.).

397. MELILOT, *MBTALOTUS*.

1. „1Telilol modry, *M. cocrulea*: *leguminibus disper-
mis, centricosis, acutis, seminudis; racemis spicatis, o-
tuili i, strictis, pedunculalis; stipulis lanceolatis, membra-
nucets; foliis ternatis: foliolis elliptico-oblongis, ser-
ratis*.

Łodyga łokciowa i wyższa, gałęzista; liście troiste:
listki eliptyczno-podługowate, piłkowane; przysadki liścio-
we lancetowate, błukowate; kwiaty białe-błękitne, uło-
żone w grona kłosowate, iałowate, na szypułkach wyprę-
żonych osadzone; łupiny aziarnowe, pękate, ostre, do po-
łowy kielichem pokryte. Rośnie na Wołyniu i Podolu
(Bess.). *M. procumbens* Bess. odznacza się łupinami 3 ra-
zy od kielicha dłuższymi i łodygą leżącą. Rośnie na Wo-
łyniu i Podolu (Bess.).

2. *Melilot grubokorzeniowy, M. macrorrhiza*: *legumini-
bus monospermis, ocatis, oblitjne rugosis; racemis laxis,
folia superantibus; stipulis subulatis; foliolis linearibus
serridalis; caule elalo; radice perenni, crasso*.

Łodyga wzniosła; listki równowązkie, drobno-piłkowa-
ne; przysadki liściowe szydłowate; kwiaty żółte, w grona
rzadkie, od liści dłuższe ułożone; łupiny iałowate, spła-
szczone, ostre, ukośnie pomarszczone, iziarnowe. Rośnie
na Wołyniu (Bess.).

3. *Melilot zwyczajny, M. officinalis*: *leguminibus asper-
niis, ocatis, acutis, reticulatis; racemis laxis; corolla
calycem dup!o super anie; petalis longitudine aequalibus;
stipulis subulatis; caule erecto*.

Łodyga ałokciowa i wyższa, gałęzista; listki podłu-
gowato-lancetowate, tępe, piłkowane; przysadki szydło-
wate; kwiaty żółte, 7. żagielkiem nieco cieniuto-strycho-
wauyrn, w grona rzadkie ułożone; korona od kielicha dwa
razy dłuższa; żagielek, łódka i skrzydełka równey długo-
ści; owoce 2ziarnowe, iałowate, ostre, siatkowato-pomar-

izczone. Rośnie na polach uprawnych, /'ar. dan. t. \$. "4. Meiilot zwyczajny, *M vulgaris*: różni się łupinami lziarnuwcmi; kwiatami białemi; żagielkiem od łódki i skrzydelek dłuższym.

4. Meiilot polski, *M. polonica*: *leguminibus ispermis, lanceolatis, laer/usuulis; racemis laxis; alis corollae difaricatts; caule erecto.*

Łodyga obła, łokciowa i wyższa; listki klinowato-iaio-w*te, ząbkowane, iakby ucięte, z zębem dłuższym pośrodku; kwiały gromiaste, światło-żółte; skrzydełka ukośnie rozwarte; łupiny szkarbowe, lancetowate, prawie niepomurszczone. Ruinie około Grodna (Gilibert).

3T)8. KONICZYNA, Tm PO LI U M.

* Kielichy gładkie pochyle.

1. Koniczyna wątpliwa, *T. ambiguum*: *capitulis oblongis, longe pedunculatis; dentibus calycis subaejualibus, corolla mnito brepioribus; lesuminibus subdispermis; stipulis latis, marcescentibus; caule repente; ramis erectis; foliolis oblongis, argute serrulatis.*

Łodygi łokciowe, ścielące się, gałęzie wzniesione; liście troiste; listki podługowate, ostro piłkowane; kwiaty czerwone, w główki podługowate, szypułkowate, ułożone; zęby kielicha prawie równe od korony krótsze; łupiny i-aziarnowe; przysadki liściowe szerokie, więdniejące. Rośnie na Podolu (Besser).

2. Koniczyna mieszana, *T. hybridum*: *Jloribus fasciculato-umbellatis, dentibus calycis subaejualibus; leguminibus subdispermis; stipulis lato-lanceolatis; foliolis obopato-oblorigis, serrulatis; ramis ascendentibus.*

Łodygi łokciowe i wyższe, u spodu leżące, wzniesione; liści troistych listki przewrotno-iaio-wato-podługowate, drobno piłkowane, nieco wycięte; przysadki liściowe szeroko-lancetowate; kwiaty światło-różowe, w wiązki czyli główki baldaszkowate ułożone; zęby kielicha prawie równe; łupiny 3-4ziarnowe. Rośnie na łąkach i polach. *Flor. dan. tab. <yo6.*

3. Koniczyna rozslana, *T. repens*: *capitulis subumbellaribus; dentibus calycis inaequalibus; leguminibus ispermis; pedunculis sulcatis; caule repente; Joliis oboratis, serrulatis.*

Łodygi ścielące się; listki przewrotno-iaio-wate, delikatnie piłkowane, nieco wycięte; kwiaty białe; zęby kielicha górne, krótsze; łupiny 4ziarnowe, szypułki bruzdowane. Rośnie na polach. *Fl. dan. t. ggo.* Do zasiewania darniny sztuczuey używana. Pospolicie w Litwie *dziccielinka* zwana.

Koniczyna miedziana, *T. anomalum*: listkami miedzianego kulom odznacza się- VV ogrodach się utrzymuje.

** Kielichy gładkie , trwale, po okwitnieniu pochyle.

4. Koniczyna górna, *T. montanum*: capitulis pedunculatis subgeminis; dentibus calycis aequalibus; rexillis acuminatis; stipulis subulatis; foliolis oblongo-lanceolatis; argule serrulatis; caule erecto hirsuto.

Lodyga łokciowa, wzniesiona, niedzielna, kosmala; liśki dolne owalne, górne podługowato-lancetowate, ostro-ąbkowane; przysadki liściowe na końcu sztyłkowate; kwiaty białe, w główki szypułkowate pojedyncze lub niekiedy podwójne, ułożone; kielichy o zębach wązkich, równych, gładkie lub kosmate; żagielki kończaty. Kośnie na pagórkach suchych. fl. dan. i. ii32.

5. Koniczyna polna . *T. agrarium*: capitulis oralibus pedunculatis; dentibus calycis inaequalibus; vexillis oblongis; stipulis lanceolatis; foliolis oblongis, antice serrulatis; caule erecto, glabriuscula.

Lodyga [łokciowa, wzniesiona, niedzielna, prawie gładka: listki przewrotno-iaiwato-podługowate, na końcu ząbkowane; przysadki liściowe lancetowate; kwiaty światło-żółte bynajmniej w brunatne się nie zamieniają; główki podługowate, szypułkowate; zęby kielicha nierówne, gładkie; żagielki suche przewrotno-iaiwate, na dół pochyle. Rośnie na polach suchych. fl. dan. t. 668.

lv Koniczyna brunatna, *T. spadiceum*: capitulis oblongis, pedunculatis; dentibus calycis inaequalibus; longioribus ciliatis; rexillis oblongis; stipulis connatis, lanceolatis; petiolis basi dilatatis; foliolis oblongis, serrulatis; caule erecta, glabro.

Lodyga wzniesiona, łokciowa prawie gładka; listki krótko-ogonkowe, podługowate, na końcu nieznacznie karbowane; przysadki liściowe zrosłe, lancetowate; ogonki liści u spodu rozszerzone; kwiaty żółte, w główki podługowate ułożone, później brunatnymi się stają; zęby kielicha nierówne; większe włosiste; żagielki po okwitnieniu na dół odgięte. Rośnie w borach i lasach suchych. Sturm. Flor. lab. 16.

7- Koniczyna leżąca . *T. procumbens*: capitulis oratis, pedunculatis; pedunculis foliis longioribus vel aequantibus; dentibus calycis inaequalibus, ciliatis; vexillis oblongis; stipulis ovatis, ciliatis; foliolis obouatis subcrenatis; caule procumbente, flexuoso, pubescente.

Lodygi leżące, pogięte, gałęziste, omszone, łokciowe; liście troiste: listek górny krótko-ogonkowy: listki przewrotno-iaiwate, nieco karbowane; przysadki liściowe iaio-

walej rzasowate; kwiaty żółte, później nieco brunatne, w kłosa iaiowate, szypułkowate, ułożone: szypułki niekiedy od liścia dłuższe; kielicha zęby nierówne, rzasowate; żagielek szeroki, podłużnie porysowany. Kośnie na polach i łąkach suchych fl. dan. t. ygS.

8. Koniczyna nitkowata, *T. liliforme*.- ffsciculis pauci/loris, pedunculatis; dentibus calycis inaequalibus, ghtberrimis; pedunculis oapillaribus; stipulis oaa lis, ciialit; foliolis oborali?, emarginatis, denticulatis; caule sitbprocuniti' -ile vel erecla.

Lodygi leżące lub wzniesione, nitkowate; listki przewrotno-iaiwate, wycięte, ząbkowane; przysadki liści^yif/iaiwate, ostre, rzasowate; szypułki długie, nitkowate; kwiaty drobne, żółte, nieliczne, w wiązki ułożone; żagielek nieporysowany; zęby kielicha nierówne, zupełnie gładkie. Rośnie na polach chudych. fl. dan. t. tjoy.

i * Kielichy włosiste; główki bez pokryw.

9. Koniczyna czerwona, *T. rubens*: spicis oblongis, terrninalibils; dente infimo calycis snbulato, corollam aequa.ile; stipulis vaginantil>us, Joliolisque lanceolatis, serrulatis; caule erecto, stricto.

Lodyga łokciowa, wzniesiona, wyprężona, gładka; listki lancetowate, tępe, piłkowane; przysadki długie, mieczowate, pochwowate; kłosa kwiatowy podługowaty; korony purpurowe, ifednoplatkowe; kielichy włosiste: ząb dolny koronie równy. Rośnie na łąkach Jacqu fl. austr t. 33J.

10. Koniczyna węgierska, *T. pannonicum*: spicis oblongis, solihtriis; calycis hirsutissimi dente infimo lubum corollae subaequanle; stipulis lanceolato-linearibus; foliolis oblongo lanceolatis, mucronalis, api.ee obsolete dentatis, cauleque erecto hir.sutis.

Lodyga blisko łokciowa, wzniesiona, kosmala; listki podługowato-lancetowate, sztyletowate, na końcu niewyraźnie ząbkowane; przysadki długie, wązkie, nieco kosmate; kwiaty białe, w kłosa długo-szypułkowate, iaiowate lub podługowate, ułożone; kielichy kosmate, o zębach ostrych: •/.którychdolnyrurcekoronyprawie wązkie, od_łódki dłuższy. Rośnie na Wołyniu i Podolu. (Besser).

11. Koniczyna żółtawa, *T. ochroleucum*: capitulis oblongis; dente calycis infimo longiori; tubo corollae calyrem multo excedente; stipulis lineari-lanceolatis; foliolis oblongis, infimis obcordalis, cauleque pilosis.

Lodyga wzniesiona, łokciowa i wyższa, włosista; liście u dołu liczne: liśki przewrotno-sercowate; górne rzadsze, o listkach podługowatych; przysadki wązkie, ostre, nieco

11 upoiłli połączone; kwiaty biało-żółtawe, w główki iaio-
wate lub okrągło, skupione: kielicha ząb dolny od innych
dłuższy; rurka korony iednopłatkowej od kielicha dłuższa.
Rośnie" na Podolu. (Bess.) *Jacqu. II. austr. t. 40.*

Koniczyna pośrednia, T. medium: *capitulis ouatis*,
solilam.dente calycis in/imo tubo corollae aa-
nianie • stipulis lineari-lanceolatis cuspidatis ; foliolis ob-
iorfis, subintegerrimis, cauleryue flexuoso, pubescentibus.

Lodyga łokciowa, pogięta, omszona; listki podługowate, prawie całe; przysadki liściowe sztydłowe; kwiaty ciemnoczerwone, w główki wolne, pojedyncze, ułożone; kielichy z góry włosiste: ząb dolny rurce korony wyrównywaiący. Bośnie w zaroślach suchych rzadziej. *Flor.- dan. tab.*

13. *Koniczyna polna*, T. arvense: *spicis oblongis, compactis; dentibus calycis pillosissimis, corolla longioribus; foliolis oblongo-linearibus; caule erecto, ramoso.*

Lodyga gałęzista łokciowa; listki podługowato-równowąskie; szypułki na końcu szczecinowate; kwiaty w główki gęste, podługowate, ułożone; kielichy szczecinowate, bar-
ii/" włosiste, od korony blade-czerwonej dłuższe. Rośnie wszędzie na pulach. Dla główek miękkich u pospólstwa *Ko/inmi, Kadukami* zwana. *Fl. dan. t. ja4.*

Kielichy włosiste ; główki pokrywami opatrzone.

11. *Koniczyna łąkowa*, T. pratense: *capitulis densis, oralis; dentibus calycis subulatis, inaequalibus, tubo corollae brevioribus; stipulis oeaty, subulatis ; foliolis ovalibus, subintegerrimis; caule ascendente.*

Lodyga u spodu pochyła: listki owalne, prawie całe, niekiedy plamą strzałkową oznaczone; przysadki liściowe, ościste; kwiaty ułożone w główki iałowate, gęste, bezszypułkowe, lub (w odmianach uprawianych na gruncie tłustym) szypułkowe, dworna liśemi naprzeciwległemi nakształt pokryw u spodu pokryte; zęby kielicha sztydłowate, nierówne, od rurki korony krótsze; korony czerwone, czasem białe. Rośnie na łąkach u pospólstwa dla obfitości płynu słodkiego w koronach *Miodunką* zwana. *Flor. dan. tab. gSg.*

15, *Koniczyna dwugłowiowa*, T. alpestre: *capitulis densis, subgeminis; dente in/imo calycis hirsuti elongato, tubum corollae aequante; stipulis nervosis, longe aristatis; foliolis lanceolatis, serrulatis, penoso-striatis; caule simplicissimo.*

Lodyga niedzielna, wyprężona; listki lancetowate, drobno-piłkowane, żyłowato-kresowate; przysadki nerwiste, długo-ościste; główki kwiatowe gęste, prawie kuliste, nay-

części po dwie skupione, bezszypułkowe; korony czerwone; kielicha kosmatego ząb dolny długi, koronie wyrównywane. Rośnie w zaroślach górzystych. *Fl. dan.* t. 603.

16. *Koniczyna rozpierzchła*, *T. diflusum*: *capitulis sabrotundo-ooalis, rillosis; dentibus calycis setaceis, subaequalibus hirsutis, corollae tubum aequantibus; stipulis membranaceis, ventricosis, ucrrosis, subulatis; foliolis oblongis, eubdeniculatis; ramis diffusiis, filiosis.*

Lodyga wzniesiona, gałęzie rozpierchłe; listki podługowate, sztyletowate, niewyraźnie ząbkowane; przysadki liściowe wąskie, kończate, błonkowate, nadęte; główki okrągławo iaiowate, włosiste; zęby kielicha prawie równe, {dla górne nieco krótsze} rurce korony wyrównywane; korony czerwone o rurce białej. Rośnie na Podolu (Bess.).

***** *Kielichy późnie nadcle.*

17. *Koniczyna peclerzykowata*, *T. yesiculosum*: *capitulis oblongis; calycibus membranaceis, nerrosis, glabris; dentibus subulatis, subrecurvis, cariuci corollae brevioribus; stipulis subulatis; foliolis oblongo-lanceolatis, utrinque attenuatis, mucronatis, argule serrulatis, ramisque angulatis, recurvis, glabris.*

Lodyga wzniesiona, tęga, porysowana; listki podługowate i macetowate, z obu stron zwężone, sztyletowate, ostro-piłkowane; przysadki sztyłkowate; główki podługowate, czerwone; kielichy błonkowate, nerwiste, gładkie; zęby sztyłkowate, nieco odkrzywione, od łódki krótsze. Rośnie na Podolu (Besser.).

18. *Koniczyna poziomhowala*, *T. fragiferum*: *capitulis subrotundis; calycibus membranaceis, reticulatis, pubescentibus; dentibus setaceis, inaequalibus; binis refertis; foliolis oblongis; caule repente.*

Lodyga rozslana; listki przewrotno-iaiwate; główki prawie okrągłe, czerwone; kielichy błonkowate, siatkowate, omszone; zęby szczecinowate, nierówne, z nich dwa odgięte. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser.). *Flor. dan. tab. to-i-2.*

399. IANOWILC, *GriffithsTA.*

i- *lanowiec farbierski*, *G. tinctoria*: *inermis; ramis teretibus, striatis, erectis; foliis lanceolatis, leguminibusque racemosis, glabris.*

Krzewina łokciowa, gałęzista; gałęzie prostostojące, kresowate, bez cierni; liście lancetowate, niekiedy trochę kosmate, najczęściej gładkie; kwiaty długie, żółte, w kłosy ułożone; łupiny gładkie, spłaszczone, liściom co do

długości i szerokości równe. Rośnie w lasach w okolicach I fi u b r i i y s k a i na Wołyniu i Podolu W okolicach Bo-bruy»ka Urokiem gładkim iest zwany. Ji. dan. t. lut 6.

Janowiec 4kat.ny, G. tetragona : inerniis; ranna 4an-ascendentibus; foliis lanceolatis, obtusiusculis, sub-rii; pedunculis racemosis; corollis glabris.

Lodyga podnosząca się, bez cierni; gałęzie 4kątne; li-Ł. ie lancetowate, tępawe, nieco włosami przyległemi, po-kryte; kwiaty żółte, groniaste; korony gładkie, Bośnie na Podolii nad Dniestrem (Besser).

3 lanowiec miotliowy, G. scoparia: inermis, frulicosa; ramis angulatis, Jierilibus; foliis inferioribus ternatis, sammis simplitibus, oblongis, pilosiusculis; Jloribus axil-la> Hus; leguminibus margine pilosis.

Krzew bezbronny, łokciowy i wyższy; gałęzie kątowa-U, giętkie; »>« k- dolne n wisie. górne pojedyncze, podługowate omszone; kwiaty międzylistne, wielkie, żółte; l/.ypidki liściom lówue lub dłuższe; łupiny szerokie, po bs ?< fiacli w b.sislo, Rośnie w okolicach Brześcia (Gilibert).

X'litr. dan tab. 3i> Spartiurn scoparium h-

>». Janowi"/- ciernisty, G. germanica: spinosa; Joliis iv...iliitis, lursutis; ramis: Jloriferis erectis, inermibus: ca ul. a /. vj)iV : 3/idis compositisijne; raarnis terminalibus aphyllis l calycibus pilosis.

Krzewina .{łokciowa, różgowafa; gałęzie: kwiatowe bez cierni, lodygowe cierniste; ciernie 3dzielne, lub złożone; liście lancetowate kosmate; kwiaty żółte, groniaste; korony łódka omszona; kielichy włosiste; łupiny od liści krótsze a szersze. Rośnie ua Wołyniu i w okolicach Bobruyska, gdzie go Drokiem kołącym KOWij.

•iOO SZCZODRZENJCA, CITISf/S.

* Kwiaty groniaste.

1. Szczodrzeńca IFielkakwiat, C. Laburnum: fruticosis, joliis ternatis: foliolis oblongis, basi attenuatis; sub In s sericeis; racemis pendulis, elongatis; leguminibus appresse pilosis, margine incrassatis.

Krzew 3łokciowy i wyższy; liście troiste, długo-ogon-knwate; lisiki podługowate, u dołu zwężone, pod spodem i" dwa!> isle; kwiaty wielkie, żółte, w grona zwisłe ułożo-ne; łupiny z rzadka przyległo-włosiste, po brzegach zgru-białe; nasion 5-6, uerkowatych. Roślina z południowcy Eu-ropy, w ogrodach na gruncie chudym, piaszczystym, dobrze wyrzymsie. Jacqu. Fi. austr. t. 306.

U Szczodrsenica czarniawa, C. nigricans: elatus; fo-liis ternatis foliolis oboOatis, mucronatis, subtus sericeis;

racemis erectis, elongatis; calycibus leguminibusque seri-ceo-fillosi nsculis.

Krzewina ałokciowa, o gałęziach cienkich, wzniosłych, u wierzchu omszonych; liście troiste, z listkami przewrot-łio-iaiwemi, sztyletowatemi, z góry ciemno-zielonemi, Z dołu iedwabistenii; kwiaty żółte, pachnące, szypułkowa-te, w grona wzniesione, wierzchołkowe, ułożone; szypułki, równie iak kielichy i łupiny, iedwabisto-włosiste. Rośnie na miejscach suchych w powiecie słonimskim i na Wołyniu i Podolu (Bess.). Janju. FI austr. t. 38J.

3. Stezodrzeńca bezogonkowa, C. sessilifolius: frutico-sus; foliis caulinis ternatis, breui pedunculatis: foliolis snbrotundo-ofutis, mucronatis, utrinque glabris; Jiorali-bus sessilibus; racemis erectis: calycibus 3bracteatis.

Krzew a-3łokciowy, wzniesiony, gałęzisty, gładki; liście łodygowe krótko-ogonkowe, troiste, o listkach okrągławo-iaiwatych, sztyletowatych, z obu stron gładkich: kwia-towe bezogonkowe; kwiaty żółte, szypułkowate, w grona wierzchołkowe, 2-6kwiatowe, ułożone; kielichy trzema przysadkami osadzone; łupiny gładkie; ziarna czarne. Rośnie ua Wołyniu (Besser).

** Kwiaty główkowo-baldaszkowate.

4. Szczodrzeńca główkowa, C. capitatus . ramis erectis, filio lis; foliis ternatis: foliolis obouato-oblongis, subtus pilosis; calycibus injlatis, bracteatis; leguminibus pilosis.

Krzewina łokciowa, od spodu na gałęzie rozdzielona: gałęzie liśćmi pokryte, kosmate, czarniawe; liście troiste, ogonkowate; lisiki podługowato-przewrotno-iaiwate, ciem-ne, po brzegach i pod spodem włosiste; kwiaty wielkie, Żółte, niekiedy czerwone, na końcu gałęzi główki for-liiuiące; kielichy nadęte; przysadkami opatrzone; łupiny kosmate. Często w czasie kwitnienia wierzchołek gałęzi prze-dłuża się: tak, że główki te później bocziemi się stają. Rośnie na Wołyniu. (Bess.) Jacqu. Fi. austr. t. 33.

5. Szczodrzeńca austriacka, C. austriacus: ramis ap-presso-pilosis; foliis ternatis: foliolis lanceolatis, subseri-ceis; Jloribus umbellatis, terminalibus; calycibus bra-cteatis.

Krzew i'łokciowy, wzniesiony; gałęzie różgowe, przy-legło włosiste; liście potrójne: listki lancetowate, przyle-gło-włosiste; kwiaty żółte, w baldaszek wierzchołkowy ułożone; kielichy przysadkami opatrzone, równie iak łupiny z rzadka włosiste. Rośnie na Podolu (Besser). Jacqu. Flor. austr. tab. a/.

6. Szczodrzeńca białokwiatowa, C. leucanthus: ramis pigratis, fillosiusculis; foliis ternatis: foliolis spathu-

la '1-(7 'icenlatis , subtus sericeis ; floribus capitalo-iinbel-
huli*; calycibus hirsutis-

Gałęzie różgowe, nieco kosmate; liście troiste: listki
•Jop.ilkowato lancetowate, pod spodem iedwabiste; kwiaty
biało, w główki baldaszkowate, dwiema przysadkami opa-
łrmie, ułożone; kielichy i łupiny kosmate. Rośnie na Wo-
ł, niti i Podolu (Besser.).

7. *Szczod.zenica lezqca*, C. supinus: *pedunculisgeminis*,
a.illaribus; *calycibus tdllosis*: *labio inferiore integerrimo*;
floribus resupinat is: *ramis cirgatis*, *decumbentibus*; *foliis*
ternatis: *foliolis obnt'ato-oblongis utringue tdllosis*.

Łodyga krzewiasta, 11 spodu gruba, wiele gałęzi różgo-
wych, 'łokcia i więcey długich, leżących, wydaie: liście
troiste: listki podługowato-przewrotno-iaiwate, z obu stron
włosiste; kwiaty nayczęsciey żagielkami na dół obrócone,
żółte, lub przed opadnieiicm czerwonaawe, po dwa między
liśmii osadzone; kielichy włosiste, o wardze dolinny caley.
Rośnie około Białegostoku i na Wołyniu i Podolu (Bess.).

Jarq Flor. austr. tab. 30.

8. *Szczodrzeznica akwiatowa*, C. biflorus: *pedunculis*
geminis, *axillaribus*; *calycibus foli.oli.sgue supra glabris*,
subtus sericeis; *labio calycis inferiore 3dentato*; *ramis*
assurgentibus.

Łodygi rozpięchłe, podnoszące się; liście troiste: li-
słki z góry gładkie; pod spodem iedwabiste; kwiaty żółte,
poiedynczo lub po dwa między liśmii osadzone; kielichy
przyległo włosiste; o wardze dolney 3zębóy. Rośnie na
JPodolu (Resser.).

401. WILCZYN, LUPIN US.

1. *Wilczyn fioletowy*, L. varius: *foliis digitalis*: *fo-*
liolis lanceolatis, *subtus tdllosis*; *racemi pedicellis seni-*
ueticillatis, *bracteatis*; *calycibus appendiculatis* -j.

Łodyga roczna, blisko łokciowa, nayczęsciey niedziel-
na; liście po 5-8 palczaste; listki lancetowate, z góry zie-
lone, pod spodem kosmate; kwiaty farby rozmailey, po-
między czerwoną i błękitną, krótko-szypułkowe, przy-
sadkami opatrzone, w okółki połowiczne ułożone; kielichy
wydatnościami opatrzone, dwuwargowe: wargę górną
dolną 3zębą; łupiny kosmate. Roślina z południowej
feuropy, w ogrodach pod nazwiskiem Ziela kawianego zua-
ioma.

402. MIESZNIK, C.OLUTEA.

J. *Miesznik drzewiasty*, C. arborescens: *arborescens*;
foliis pinnatis: *foliolis cliip lici s*; *retusis f* *subtus glaucB-*

srentibiLS; pedunculis racemosis, subseyloris ; leguminilus apice. cluasis,

Krzew 2-3łokciowy; liście pierzaste, o 9-11 listkach eliptycznych, na końcu wgiętych, pod spodem modrawych; kwinty f?óllc, w grona 5-fikwiatowe, szypułkowate, rniędzylistne, ułożone: żagielek u spodu plamką czerwoną, sercowatą, oznaczony; łupiny nadęte, na końcu zamknięte. Roślina z południowcy Europy, zimy nasze dosyć dobrze wjtrsymuie.

3. *Wiesznik wschodni, C. orientaiis : fructicosa; foliis pinnatis: foliolis oboratis, emarginatis, subtus glaucisj pedunculis trifloris; leguminibus apice hiantibus.*

Krzew niższy od poprzedzającego; liście pierzaste; listki przewrotno-sercowate, wycięte, pod spodem inodrawe; kwiaty mniejszo, krwiste, z plamą podwóyną u spodu zagielka; szypułki Skwiatowe; łupiny na końcu zielejące. Podobnież iak poprzedzający gatunek z Europy południowej.

403. ROBINIA, RORUSIA.

* *Szypułki iednokwiatowe.*

1. *Robinia krzewiasta, R. frutscens : foliis quaternatis : foliolis petiolatis, spathulatis, mucronatis, glabris; peliohi apice mucronato; pedunculis unifloris; leguminibus glabris.*

Krzew alokciowy; liście poczwórne; listki ogonkowate, łopalkowate, sztyletowate, gładkie; ogonek na końcu sztyletowaty; szypułki iednokwiatowe; kwiaty żółte; łupiny gładkie. Rośnie na Podolu (Bess.). *Pall. Pl. ross. t. 43.*

2. *Robinia miękka, R. mollis: foliis quaternatis: foliolis subpetiolatis, spathulatis, mucronatis, incano-tomentosis; pedunculis calycibusque pubescenlibus; leguminibus sericeo-pillosis.*

Podobna poprzedzającej, różni się: listkami kulnerowalo-siwemi; szypułkami i kielichami omszonemi: łupinami iedwabisto-włóknistemi. Rośnie na Podolu (Bess.).

3. *Robinia Groszek sybirski, R. Caragana: foliis abrupte-pinnatis, sub 4jugis: foliolis ellipticis, mucronatis, glabris; petiolis inermibus; pedunculis aggregatis; leguminibus leretibus.*

Krzew 7-8łokciowy; liście parzysto-pierzaste, o 4-5-6 parach: listki eliptyczne, sztyletowate, gładkie; ogonki bez kolców; szypułki po 3-4 skupione; łupiny obłe. Roślina z Syberyi, w ogrodach pospolita. *Pall. Flor. ross. t. 4i.*

** Kwiaty groniaste.

fi Robinia biała, R. *Pseudacacia: spinescens; foliis inipai i-pinnali-i, mullijugis; foliolis ellipticis, mucrona-ftu "labris; stipulis spinescentibus; racemis multifloris, elongatis, glabris.*

Drzewo niierney wysokości; gałęzie przy nasadzie liścia uayczęściey dwoma cierniami osadzone; liście nieparzysto-pierzaste, i 7-21 listkowe: listki eliptyczne, sztyletowate, gładkie; kwiaty białe, pachnące, w grona wiszące ułożone; kielichy i łupiny gładkie. Roślina z Ameryki północney, klimat nasz dosyć dobrze wytrzymaie. Wzrost prędkie, drzewo dosyć twarde a kruche.

5. *Hobinia kleista*, R. *yiscosa: inermis-, foliis imparipinnatis, multijugis; foliolis ellipticis, mucronatis, glabriusculis; racemis multifloris; ramulis, legurhinibusque glandaloso-fiscosis.*

Drzewo miernej' wysokości; gałęzie bez kolców; liście nieparzysto-pierzaste, 19-21 listkowe: listki eliptyczne, sztyletowate, gładkie; kwiaty liczne, różowe, w grona ułożone.; gałązki, szypułki, kielichy i łupiny, gruczołkowato-kleiste. Roślina z Ameryki północnej', w ogrodach na gruncie suchym, żwirowatym, dosyć dobrze się utrzymaie. Wzrasta prędko, drzewo ma kruche.

6. *Hobinia różowa*, R. *liispida: inermis; foliis pinnatis, bijugis: foliolis subrotundo-orulibus, mucronatis, peliolis pubescentibus: partialibus basi stipulatis; racemis hispids.*

Krzew kilkakciowy, gałęzisty; gałęzie rozłożyste, lub zwisłe, szczytkowato-włosami pokryte; liście pierzaste, 13-10 listkowe: listki owalne lub okrągławe, sztyletowate; ogonki omszone: szczególne dwiema przysadkami, nitkowatymi osadzone; kwiaty wielkie, różowe, w grona zwisłe ułożone; szypułki i kielichy włosami tęgiemi naieżone. Krzew ten pieknj' z Ameryki północney pochodzący, od innych na zimno iest cznUzj'!!!.

404. FASOLA, PIASOLUS.

1. *Fasola zwyczajna*, Th. *vulgaris: colubilis, glabriusculus; racemi foliis breioris, pedicellis geminis; bracteis calyce minoribus, palulis; leguminibus compressis, geminis.*

Łodyga 2-3łokciowa, wiiąca się, nieco kosmata; kwiaty żółtawe, później białe, w grona, od liści troistyeli krótsze, ułożone; szypułki na osi ogólnej po dwie zbliżone; przysadki kwiatowe. otwarte, od kielicha mnieysze łupiny spłaszczone, podwójne; nasiona białe,

czerwone lub plamiste, podługowate lub prawie okrągłe. Początkowo z Indyy wschodnich. Odmiana o nasionach białych, okrągławych, pod nazwiskiem *Fasoli perlowej* zuaioa.

2. *Fasola wielokwiatowa*, Ph. *multiflorus: rolubilis glaber; racemi foliis iongiors, pedicellis geminis; bracteis calyce minoribus, appressis; leguminibus compressis, pendulis.*

Różni się od poprzedzającego gatunku, któremu bardzo iest podobna: gronami od liści dłuższeRii; przysadkami pizytulonemi, łupinami krótszemi a szerszemi. Kwiaty ma uayczęściey czerwono, czasem białe; nasiona czerwone lub fiołetowe, czarno-plamiste, rzadko białe. Podobno v. Ameryki połtdniowey. W ogrodach pod nazwiskiem *Siabalbonu* znaioa.

5. *Fasola karłowa*, Ph. *natus: erectiusculus', flexuosus, glaber; foliolis oralis; bracteis calyce maioribits; leguminibus compressis, pendulis.*

Łodyga 4-łokciowa i wyższa, wzniesiona, później od ciężaru łupin pochyłona lub leżąca, kątowata, gładka; liście troiste: listki iałowate; kwiaty białe, rzadziej czerwone, w grona niewielokwiatowe ułożone; przysadki kwiatowe kielichowi równe lub dłuższe; łupiny spłaszczone, zwisie, dojrzałe pomarańczowe; nasiona nerkowate, białe lub czerwone. Z indyy wschodnich. *Fasolą pieszą* niekiedy zwana.

405. GROCH, PISUM.

1. (*iroch pospolity*, P. *vulgare: pedunculis multifloris | peliolis teretibus; cirris 4-8phyllis; stipulis basi rotundatis crenatis.*

Łodyga pnąca się, rozmaitej' wysokości; kwiaty białe, czerwone lub purpurowe, na szypułkach międzylistnych, po kilka osadzone; ogonki liści obłe; liście 4-8listkowe; przysadki liściowe zaokrąglone, karbowane; nasiona okrągłe lub do kwadratowych zbliżone. Znaioa wszystkim rośliną, w rozmaitych odmianach w gospodarstwie utrzymywana. Odmiany znakomitsze są: 1. Groch Burczak: o kwiatacli czerwonych, nasionach okrągłych, brunatno-upstrzonych; 2. Groch biały: o kwiatach białych, nasionach okrągłj'ch, białych; 3. Groch cukrowy: o kwiatach i nasionach białych, powłoce soczystey, bez skórki; 4. Groch bukietowy, *P. umbellalum* Mili: o kwiatach na wierzchu szypułki licznych, w kształt baldaszka ułożonych; 5. Groch karłowy: o łodydze niskiej; liściach o dwóch parach listków okrągławych; nasionach iakby u-

ciętych; (♂ Groch zielony: o nasionacli kwadratowych, białych lub zielonawych.

2, *Groch polny*. *P. arvense*: łodyga, niższą; szypułkami 1-akwialowemi odznacza się. Bośnie na Podolu (Bess.).

40 G. WOŁOWIK, ONOR. UI,

* *Liście o dwóch parach.*

3. *ffolowik młeczny*, *O. lacetis*: *foliis sessilibus, conjugatis bijugis* Pe, *summis sub 4/ttgis glabris: foliolis lineari-lanceolatis, cuspidatis, nerposis; stipulis semisagittatis, subdentatis; pedunculis racemosis; calycis dentibus inferioribus longioribus, lanceolatisj caule ramoso.*

Korzeń gałęzisty; łodyga gałęzista; liście pierzaste, gładkie, i-uparowe: górne o 3-4 parach; listki równowązko-lancetowate, nerwiste, kończate; przysadki liściowe półstrzałkowe, całe lub ząbkowane; zęby dolne kielicha lancetowate, dłuższe; korona biała. Rośnie na Podolu. (Bess.).

2, *Ifptowil biały*, *O. alhus*: *foliis petiolatis, glabrisculis: joholis lineari-lanceolatis, cuspidatis, nerposis; petiolo armato; stipulis semisagittatis, inlegerrimis; pedunculis racemosis; caule simplici, angulato, superne pubescente; radice tuberosa.*

Korzeń z wielu bulw podługowatych złożony; łodyga niedzielna, kątowata, gładka, u góry drobno-włosista; liście ogonkowate, gładkie, o 1-2 parach; listki równowązko-lancetowate, nerwiste, kończate; ogonek zamiast wąsa, mackiem oscistym zakończony; przysadki półstrzałkowe, całe; szypułki groniaste; kwiaty białe. Rośnie na Wołyniu (Bess.). *Jacqu. II. austr. t. 3\$.*

** *Liście o 3-4 i wielu parach.*

3. *TFolowik wiosenny*, *O. vernus*: *foliis trijugis; foliolis orato-lanceolatis, cuspidatis, 3nerpiis; stipulis semisagittatis, inlegerrimis; pedunculis lerminalibus, racemosis; caule simplici, subcingulato.*

Łodyga niedzielna, prawie tróygroniasła; liście o 3 parach; listki iaiowo-lancetowate, kończąLe, 3nerwowe; przysadki liściowe półstrzałkowe, zupełnie całe; kwiaty wierzchołkowe groniaste, purpurowe, później błękitnemi się stają; lupiny prosto stojące. Rośnie w zaroślach na gruncie gliniastym. *Fl. dan. t. 1326.*

». *Wołowik bulwowy*, *O. tuberosus*: *foliis 2-3jugis, oblongo-lanceolatis, mucronatis; stipulis semisagittatis, basi dentatis; pedunculis lerminalibus, paucijloris; caule alato; radice tnbtrosu.*

Korzeń z wielu bulwek, nitkowalemi korzonkami połączonych, złożony; łodyga niedzielna, czasem gałęzista, skrzydlowata; liście 2-tparowe, podługowato-lancetowate, szyltetowate. przysadki liściowe półstrzałkowe, u spodu ząbkowane; szypułki wierzchołkowe, niewielokwiatowe, kwiaty purpurowe. Rośnie na łąkach i w zaroślach. *FL* (lan. t. yS/.

5. *JVnlou.dk rdzawy*, *O. laevigatus* *foliis 3-5/ugis: foliolis oblongis, mucronatis, margine scabris, subtus pallescentibus; stipulis semisagittatis, subdentatis; racemis multifloris, a.ii/laribis, dentibus calycis abbreviatis.*

Łodyga niedzielna lub małowięzista, łokciowa i wyższa, u spodu naga, u góry liśćmi opatrzona; liście o 3-5 parach: listki podługowate, szyltetowate, po brzegach chropawe, pod spodem bledsze; przysadki liści półstrzałkowe, całe, albo nieco ząbkowane; kwiaty rdzawo-żółte, w grona wielokwiatowe, międzylistne ułożone; zęby kielicha krótkie. Rośnie w zaroślach.

(>. *H'olowik czarny*, *O. niger: foliis multijugis: foliolis oblongo-lanceolatis, mucronatis, glabris; stipulis lineari-lanceolatis; pedunculis axillaribus, racemosis; caule ramoso, glabro.*

Łodyga łokciowa, gładka, obosieczna, tęga, gałęzista; liście 5-6parowe, po ususzeniu podobnie jak łodyga czarniejące: listki podługowato-lancetowate, kończate, gładkie; przysadki wązko-lancetowate; kwiaty purpurowe lub błękitnawe, po 4-8 w grona międzylistne ułożone; korzeń nakształł lnkrety słodki. Rośnie w zaroślach. *FL* dan. t. / ty o.

407. GROSZEK, *LITJYRUS.*

J. *Groszek szerokołupinowy*, *L. sativus: cirris aphyllis tetraphyllis; foliolis lanceolatis, cuspidatis; stipulis folia latitudine aequantibus, semihastatis; pedunculis unifloris, folio brevioribus; leguminibus dorso zutarginatis.*

Łodyga łokciowa i wyższa, słaba, skrzydelkowata, gładka; liście o 1, rzadko o 2 parach listków lancetowatych, kończatych, nerwistych; przysadki półstrzałkowe, liściom co do szerokości wyrównywane; kwiaty różowe lub fioletowe, pojedynczo na szypułkach od liści krótszych, międzylistnych, osadzone; łupina dwiema wydatnościami podłużnymi na grzbiecie opatrzona. Rośnie na Podolu (Ress.).

2. *Groszek pachnący*, *L. odoratus: cirris diphyllis; foliolis orato-oblongis; stipulis bipartitis; pedunculis bifloris; leguminibus hirsutis.*

Łodyga skrzydełkowata, pnąca się; wąsy gałęziste, 2-
liukome: listki łaciowo-podługowate; przysadki 2dziejre;
»rvj i:(ki a-3kwiatowe; kw\iały fioletowe lub różowe; łu-
piny kosmate. Z kwiatami fioletowymi pochodzi z Sycy-
lii, 4/ różowymi zaś z Indyi. W ogrodach dla kwiatów
puchnących się utrzymuje.

3. Groszek bulwowy, L. *tuberosus*: *cirris diphyllis*:
foliolis oblongis, mucronatis; *petiolis cauleque nudis*;
stipulis semisagittatis; *pedunculis multijloris*, *elongatis*;
radice tuberosa

Korzeń złożony z wielu bulwek, korzonkami ścielące-
ni się, głęboko zaehodżaceni, połączonych; łodygi słabe,
kątowne, gałęziste, łokciowe; wąsy aliskowe: listki po-
długowate, tępe, prawie beztierwowe, sztyletowate; ogonki
i łodyga bez skrzydła; przysadki liściowe półstrzałkow e;
szypułki długie, 5-?kwiatowe; kwiaty różowe. Rośnie
w okolicach Grodna (Gilibert) i na Wołyniu i Podolu
(Bess).

•'<. Gruszek szeroko/iści, L- *latifolius*: *cirris diphyllis*:
foliolis oblongis mucronatis; *stipulis oblongo-*
lobatis, subdentatis: *petiolis cauleque subulatis*; *pe-*
dunculis multijloris

Łodyga łokciowa, skrzydełkowata, gładka, gałęzista;
wąsy aliskowe: listki owalno-podługowate, sztyletowate;
»l"vsadek część górna podługowato-lancetowata, czasem
ząbkowana; kwiaty wielkie, różowe, w grona długoszy-
pułkowe, wielokwiatowe skupione. Rośnie około Szczors-
i w okolicach Grodna (Gilibert.). *Fl. dan. t. y85-*

5. Groszek leśny, L. *Sylvestris*: *cirris diphyllis*: *fo-*
liolis ensiformi-lanceolatis, acuminatis; *stipulis lineari-*
bus, integerrimis; *petiolis cauleque subulatis*.

Łodyga łokciowa i wyższa; wąsy aliskowe: listki mie-
czowato-lancelowate, kończate; przysadki liściowe równo-
wazkie, zupełnie całe; kwiaty różowe lub purpurowe,
po 5-6 na szypułkach długich osadzone. Rośnie w zaro-
ślach. *Fl. dan. I J2J.*

6. Groszek łąkowy, L. *pratensis*: *cirris diphyllis, com-*
positis: *foliolis stipulisque lanceolatis, nerposis*; *petio-*
lis cauleque angulatis; *pedunculis multijloris*.

Łodygi blisko łokciowe, wzniesione, delikatne, kąto-
wate, małowaziste; wąsy dwuliskowe: listki lancetowate,
cokolwiek kosmate, pod spodem 3nerwowe; przysadki li-
ściowe strzałkowate: część górna lancetowata, wielkością
liściom równa; kwiaty żółte, po 3-7 na szypułkach osa-
dzone. Rośnie nn łąkach gliniastych. *Fl. dan. t. óaj.*

7. Groszek błotny, L. *palustris*: *cirris 4-6phyllis,*
foliolis lanceolatis, mucronatis, nervosis; *stipu-*

*lis semisagittalis; petioli<. angulatis ; caule superne ala-
to: pedunculis multijloris.*

Łodyga łokciowa, u góry skrzydełkowata; wąsy trzy-
ihielne, o*4-6 listkach, lancetowatych, sztyletowatych, ner-
wistych; przysadki półslrzałkowe; ogonki liści kątowe;
kwiaty fioletowe, po 3-6, w grona szypułkowe ułożone.
Rośnie ua lakach mokrych, ii. dan. t. 3<)f).

8- Groszek grochowaty, L. pisiforinis: *cirris polyphyl
li),, trijidis • foliolis oblongis, mucronatis, subtus glaucis;
stipulis lale ouatis, dentalis; racemis a.villaribus , secu-
dis, folio breuioribus.*

Łodyga blisko łokciowa, gładka, kątowata, lub nieco
«kizyd<lkowala; wąsy 3dzielne, o 3-4 parach listków po-
długowatych, sztyletowatych, spodem modrych; przy-
sadki liściowe iaowate, ząbkowane, uszkiem u spodu o-
p.ilrzoue, od listków niekiedy szersze; kwiaty purpurowe,
w grona i o-i akwialowe, ieduostronne, szypułkowe, uło-
żone. Rośnie ua Wołyniu i Podolu (Bess.).

40S. WYKA, V i a A.

* Kwiaty międzylistne, prawie bezszypułkowe.

1. *H yla groszkowata*, V. lathyroides: *Jloribus soli-
tariis; leguminibus erectiusculis , glabris; seminibus glo-
bu sis, muricatis; foliolis inferioribus obcordatis, cirro
destitutis : superioribus oblongo-linearibus, 2-3jugis; sti-
pulis semihastatis, snbdentatis.*

Łodyżki delikatne, 6-8calowe; liście dolne bezwase,
o iedney parze listków przcwrotno-sercowatych: górne zaś
o 2-3 paraci listków podługowato-równowązkich; przy-
sadki liściowe półstrzałkowe, całe; kwiaty purpurowe,
poiedyncze; łupiny wzniesione, gładkie; nasiona od ma-
łych grudek chropawe. Rośnie na miejscach suchych,
gliniastych i między zbożem. FI. dan. t. 68.

2. *Wyka siewna*, V. sativa: *jloribus solitariis gerni-
niscpie; leguminibus erectis, glabris; foliolis obouato-
oblongis, retusis, pubescentibus; stipulis dentatis, ma-
culatis.*

Łodyga -1,łokciowa i wyższa, kątowata, prawie gładka,
lub omszona, wzniesiona lub u spodu leżąca; liście o 4-6
parach: listki omszone, nayczęściey klinowato-przewrotno-
iaowate, na końcu przylepione lub nieco wycięte; przy-
sadki liściowe ząbkowane, plamką brunatną, wklęsłą po-
środku oznaczone; kwiaty purpurowe, prawie bezszypuł-
kowe, po i-2 w kątach liści osadzone; łupiny" wznie-
sione, gładkie. Rośnie na polach uprawnych. Flor. dan.
I. li*), Dwie są znakomitsze lego gatunku odmiany: i.

3 io

\Vvka kosmata, V. oborala: którey liście są przcwrtno-
iaiwste, na k«ńcu mocno wycięte; łupiny omszone. Sturm.
Jjr.itteId. /lor fasc 3 i. 2. Wyka wązkoliścia, V. augu-
st!folia. kwiaty ma pojedyncze; łupiny wieloziałnowe,
u mianowicie liście równowązkke, ucięte, sztyletowate. Fl.
./uu. t- i340-

3. // yka Biberszteyna, V. Biebersteinij: floribus gemi-
nin; leguminibus patentibus, glabris: foliolis lineari-
bus, obtusis, mucronatisstipulis maculatis , jparlilis ;
radice perenni.

Korzeń trwały; listki równowązkke, tępe, sztyletowa-
te; przysadki liściowe, adzielne, plamką oznaczone; kwia-
ly żółte, podwóyue, czasem pojedyncze; łupiny otwarte,
ładkie. Bośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.).

i. Hyla płotowa, V. sepium: floribus aggregatis;
leg uminibus subrefle.i is, glabris, incurwo-cuspidalis; fo-
liolis ocalibus, mucronatis, summis minoribus; stipulis
dentatis, submaculatis.

Łodyga ałokcinwa, gałęzista, kątowata, prawie skrzy-
delkowata, rzadka włosista; liście o 5 lub 6 parach list-
ków owalnych, ku wierzchołkowi coraz drobniejszych,
sztyletowatych, rzadka, mianowicie na nerwach i brzegach,
włosistych; szypułki króJkie, międzylisne, po 3-4 kwiaty
ciemno-purpurowe,- na sobie noszące; przysadki liściowe
ząbkowane, niewyraźnie plamiste; łupiny krótkie, 5-6ziar-
jiowe, nieco odgięte, zakrzywiouo-kończate. Rośnie około
płotów i na łąkach. Flor. dan. t. 6pp.

5. Hyla węgierska, V. paimonica: floribus aggrega-
tis; leguminibus re/lexis, uexilloque i'illois; foliolis li-
neari-oblongis, mucronatis, pubescentibus-, stipulis ora-
to-lanceolatis , integerrimis, maculatis ; radice perenni.

Korzeń trwały; łodyga łokciowa, kątowata, gładka
lob nieco włosista, gałęzista; liście o 8-10 parach listków
równowązko-podługowatych, nieco przytępionych , sztyle-
towatych, omszonych; przysadki iaiowo-lancetowate, zu-
pełnie cale, plamiste; kwiaty żółte, po 3-4 w kątach li-
ści skupione; żagielek kosmaty, purpurowo-porysowany;
łupiny krótkie, odgięte, równoległoboczno-iaiwate, ko-
smate. Rośnie na Podolu (Besser.). Jaccj. Flor. austr.
t. 34.

6. Wyka Bob, V. Faba -. floribus aggregatis; legumi-
nibus refieris, torulosis : foliolis ouato oblongis, integer-
rimis; cirris nullis; stipulis semisagittatis, dentatis; cau-
le erecto.

Łodyga l^łokciowa, prostostoiąca; liście bez wąsów,
Odwóch parach listków szerokich, nieco mięsistych, owalno-
podługowatych, całych; przysadki liściowe pólslrzałkowe,

aąhkowane; kwiaty białe, z plamką axamitną czarną na środku skrzydełek, po a-3, w kątach liści skupione; łupiny odgięte, przewięziste. Roślina z ponad morza kaspijskiego. Odmiany z kwiatami zupełnie "białymi" cokolwiek różowemi; z nasionami bintem, czerwonymi w gospodarstwie się utrzymują.

** Szypułki wielokwiatowe, od liści, krótsze, równe lub dłuższe.

7. Wyka prosta, V. cassubica: *pedunculis folio brevioribus; leguminibus oblongis, dispermis, glabris; foliolis ellipticis, mucronatis, parallele uenosis, pubescentibus; cirris brevisimis; stipulis semisagittatis, integerrimis*,

Lodyga łokciowa i wyższa, sama się utrzymać prosto mogąca, omszona; liście o 5-6 parach listków eliptycznych sztygłowych, omszonych; wąsy krótkie; przysadki liściowe półstrzałkowe, zupełnie całe; kwiaty czerwono-białe. liczne, na szypułkach od liści krótszych osadzone; łupiny płaskie, aziarnowe. Rośnie w zaroślach, li. dan. lab. tŚ/ó.

8. Wyka płasza, V. Cracca: *pedunculis multijloris, folio longioribus; floribus imbricatis; leguminibus oblongis, pendulis, glaberrimis, foliolis lanceolatis, obtusis, pubescentibus, stipulis semisagittatis, lineari-subulatis, integerrimis*.

Lodygi łokciowe i wyższe, gładkie lub nieco kosmate, słabe, gałęziste; liście o 8-10 parach listków lancetowatych, tępych lub krótko-sztyletowatych, z rzadką włosami pokryte; przysadki liściowe półstrzałkowe, równowązkoszydłowe, zupełnie całe; szypułki wielokwiatowe od liści dłuższe; kwiaty purpurowo-błękitne, w grona ułożone; łupiny gładkie, podługowate, zwisłe. Rośnie na łąkach i w zaroślach. Fl. dan. t. 804. Odmiana z liśćmi i przysadkami równowązkami V. tenuifolia Roth; często się na gruntach piaszczystych postrzega.

9. Wyka wieloliścia, V. polyphylla: *floribus confertis, secundis; pedunculis folio longioribus; foliolis lineari-lanceolatis, mucronatis, caulejue uillosis; stipulis semisagittatis, lanceolatis, integerrimis*.

Lodyga gałęzista, niekiedy 2fnkiowa, omszona; liście o 10-42 parach listków równowązko-lancetowatych, rzadka włosami przyległymi pokrytych, krótko-sztyletowatych; przysadki półstrzałkowe, lancetowate, zupełnie całe; kwiaty błękitne, skupione, ieduostronne, na szypułkach, wiele od liści dłuższych, osadzone. Z charakterów innych do poprzedzającego gatunku podobna. Rośnie -w zaroślach.

, o Wyka kosmata, V. villosa: *pedunculis folio longioribus; floribus imbricatis; leguminibus oblongis, pendulit, >/abrifoliolis oblongis, mucronatis, cauleque i<illo-*
sis; *stipulis ofalo-semisagittatis, basi obtuse dentatis.*

Łodyga wzniesiona, kosmata; liście o 7-⁸ parach listków podługowatych, sztyletowatych, kosmatych; przysadki liściowe półstrzałkowo-iałowate, u spodu tępo-ząbkowane; kwiaty jasno-błękitne, groniasto na szypułkach, od liści dłuższych, ułożone; łupiny podługowate, gładkie. Rośnie pomiędzy zbożem około Połoligi i na Wołyniu (Besser).

il. Wyka leśna, V. sylvatica: *floribus laxo racemosis; pexillo sir lato; pedunculis folio longioribus; leguminibus tereliusculis, foliolisque ellipticis, glabris; stipulis lunatis, setaceo-dentatis-, caule flaccido.*

Łodyga gładka, słaba, pnąca się, łokciowa; liście o 8-10 parach listków eliptycznych, gładkich, krótko-sztyletowatych; przysadki jęczykowate, szczecinowato-podzielone; kwiaty białe, z żagielkiem błękitno-rysowanym, w główna rzadkie ułożone, na szypułkach od liści dłuższych, osadzone; łupiny okrągławe, gładkie. Rośnie w zaroślach ciennych. *Flor. dan. tab. 277-*

12. Wyka grochowata, V. pisiformis: *pedunculis folio aequalibus) floribus confertis; foliolis ovalis, mucronatis, cauleque glaberrimis; infimis sessilibus, stipulas dentatas, oculantibus; radice perenni.*

Korzeń trwały; łodyga niekiedy 3łokciowa, przez się utrzymać się mogąca, prawie 4ścienna, gładka; liście o 4-5 parach listków iałowatych, nieco wyciętych, sztyletowatych, gładkich, krótko-ogonkowatych: dwa dolne listki oddalone, bezogonkowe, do łodygi przycisłe, przysadki liściowe ząbkowane, okrywające; szypułki tęgie, później liściom równe, kwiaty żółtawe, liczne, w grono ułożone, na sobie noszące; łupiny gładkie. Rośnie w zaroślach, na pochylnościach pagórków około Łanowa, Grodna i na Wołyniu i Podolu (Bess.), *Jacqu. Fi. austr. tab. 364.*

13. Wyka zaroślowa, V. dutnelorum: *pedunculis folio aequalibus; floribus laxo racemosis; foliolis impari-pinnatis, ovatis, mucronatis, venosis, glabris; stipulis subderuatis.*

Łodyga łokciowa i wyższa, kątowata, pnąca się, gładka; liście o 4-5 parach listków iałowatych, sztyletowatych, żyłowatych, gładkich: dolne listki nie są do łodygi przyległe; przysadki liściowe ząbkowane; kwiatów 6-8 białdo-fioletowych, zwisłych, na końcu szypułki liściom równe, w grono ułożonych; łupiny gładkie. Rośnie w zaroślach. *Flor. dan. tab. 414,*

1. *Soczewka A-iarna*, E. tetraspermuni: *pedunculis sub-*
tnifloris, folia eicedentibus; dentibus calycis tubum ipsius
atquantibus; leguminibus glabris, tetraspermis; petiolis
omnibus cirriferis; foliolis -tiugis, liuearibus; stipulis lia-
stans, dentatis.

Lodygi wzniesione, -^łokciowe i wyższo, równie iak i
cała roślina gładkie, liście wą«owate, o 4 parach listków
równowązkich, tępych; przysadki półstrzałkowe, lanceto-
wate: szypułki i-4kwiatowe; kwiaty czerwone; zęby
kielicha rurce samego/, kielicha wyrównywaiące; łupiny
4ziarnowe, gładkie. Rośnie na polach między zbożem. *Fl.*
dan. tab. ęó.

2- *Soczewka zwyczajna*, E. Lens: *pedunculis bi-tri-*
floris, folia subaequantibus; calycibus slipulisque lanceo-
latis, integerrimis, eiliatis; leguminibus glabris, disper-
mia; peliolis cirriferis; foliolis multiugia, ouato-ob-
longis.

Lodygi łokciowe i wyższe, kątowne; liście o 5-6 pa-
rach listków iaiowo-podługowatych, tępych; przysadki
lancetowate, ogonek krótkim wąsem zakończony;
szypułki delikatne a-3kwiatowe; kwiaty białe: żagielek błę-
kitno porysowany; łupiny krótkie, szerokie, a-3ziarnowe;
nasiona spłaszczone. W wielu miejscach dla ziaren się u-
prawia. *Sturm. Fl- ger. faso 32*

3. *Soczewka kosmata*, E. hirsulum: *pedunculis sub-*
ijtiadrifloris, folia aequantibus; leguminibus dispersis, hir-
sutiusculis; foliolis linearibus, truncato-retusis; stipulis
apa/titis integrisque, lanceolatis

Lodyga blisko ^łokciowa, delikatna, gałęzista; liście
o 6-7 parach listków równowązkich, ucięto-tępych; wąs
gałęzisty; szypułki a-4kwiatowe liściom równe; kwiaty bia-
łe (lub) blado-błękitne; łupina kosmata o dwóch ziarnach
okrągłych. Rośnie na polach. *Fl. dan. t. 63<).*

1. *Rutwica lekarska*, G. officinalis: *foliis pinnatis: fo-*
liolis lanceolatis, mucronatis, glabris; stipulis lanceola-
tis, sagittatis; racemis multifloris; leguminibus erectis,
strictis.

Lodyga i-^łokciowa i wyższa, wzniesiona, porysowana,
gładka, próżna; liście nieparzysto-pierzaste, 15-17listkowe:
listki lancetowate, tępe lub nieco na końcu wycięte, szty-
letowate, gładkie; przysadki liściowe lancetowate, strzałko-
wate; kwinty liczne, błękitnawe lub białe, zwisie, w gro-

aa szypułkowate, ułożone: łupiny cienkie, wzniesione, wyprężono, ukośnie wiedzy nasionami porysowane. Rośnie na Pot. lolu i l krainie (Besser.).

411 • KOMONICA, LOTUS.

I. *Komonica pospolita*, L. *corniculatus*: *herbaceus*, *erflus*, *glctbriusculus*; *foliolis obouato-oblongis*; *stipulis sitbroluuio-oralis*; *umbellis longe pedunculatis*, > *bracteat*; *calycibus apice barbatis*; *leguminibus patentibus*, *teretibus*, *aristatis*.

Łodyżki do połowy leżące, zielne, gładkie; liście troiste: listki podługowato-przewrotuo-iałowate; przypadki liściowe iałowate; kwiaty żółte, wysuszone zielone, w baldaszki długoszypułkowe, przysadkami opatrzone, ułożone; kielichy na końcach zębów włosiste; łupiny otwarte obie, ościste. Rośnie na łąkach i pastwiskach. FI. dan. t. <)(<•

T 1 U. P1JjCMST, FstfT.TPHVLZUM.

1. *Pięćlist koniczynowy*, 1'. *Lupinaster*: *foliis quinatis*; *foliolis lanceolatis*, *serrulatis*; *stipulis membranaceis*, *lanceolatis*, *cuspidatis*, *inlegerrimis*; *capitulis multijloris*; *dentibus calycis subulatis*, *aequalibus*, *pilosiusculis*.

Korzenie bulwowe, długie, niekiedy przewięzisle; łodyga 4-łokciowa, u góry czasem podzielona; liście ogonkowate, Slistkowe: listki podługowate-lancetowate, drobno-piłkowane, nerwiste; przysadki błonkowate, łodygę otaczające, kończate, zupełnie całe; kwiaty w główki płaskie ułożone, rdzawo-żółte; zęby kielicha równe, włosiste. Rośnie na gruntach wrzosowych w powiecie trockim i nowogrodzkim. Odmiana z kwiatami mniejszerni, czerwonomi, z listkami węższerni, *P. Ammani Ledeb.*: w powiecie nowogrodzkim często się postrzega.

41 3. LUCERNA, MEUJGAGO.

1. *Lucerna siewna*, M. *sativa*: *perennis*; *foliolis oblongis*, *dentatis*; *stipulis inlegerrimis*; *Jloribus racemosis*; *leg uminibus lun ato-co ntortis*.

Trwała; łodygi 4-łokciowe, tęgie, gałęziste; liście trzylistkowe: listki podługowate, na końcu ząbkowane; przysadki liściowe całe; kwiaty fioletowe, w grona szypułkowate, rniędzylistne, ułożone; łupiny gładkie, wązkie, w koło skręcone. Rośnie około Grodna (Gilibert) i na Podolu (Boss.). Do zasiewania łąk sztucznych używana.

u. *Lucerna rozestana*, M. *prostrata*: *perennis*; *foliis ^pnt hulalo-linearibus*; *apice dentatis*; *stipulis basi den~*

ticulatis ; *floribus racemosis*; *leguminibus contortis*, *glabris* , *r*ticulato-venosis*.

korzeń trwały; łodygi łokciowe, rozesłane; liście troiste: listki łopatkowato-równowązkie, na końcu ząbkowane; przysadki liściowe równowązko-szydłowe, u spodu ząbkowane; kwiaty żółte; w gronka niewielokwiatowe ułożone; łupiny gładkie, skręcone, siatkowato-żyłowe. Rośnie na Wołyniu • Podolu (Bess). *Al. procumbens* Bess.

3 *Lucerna sicpilmwata*, M. *lalcata* : *perennis*; *foliolis oblongis*. *apice denlalu.*; *floribus racemosis*; *leguminibus falca to-eontortis*, *pubescentibus*.

Korzeń trwały; łodygi łokciowe i wyższe, twarde, gałęziste, do połowy leżące; liście troiste: listki podługowate, na końcu ucięte, ząbkowane; kwiaty żółte, czerwone, czasem błękitnawe, w gronka rzadkie, nagie, ułożone; łupina sierpowato-zgięta, omszona. Rośnie na polach suchych, gliniastych. *Fl. dan. t. 33. M. media. Pers.*

4. *Lucerna chmielowa*, M. *lupulina*: *biennis*; *foliolis oboualo-oblongis*, *apice denticulatis*; *stipulis subdentalis* | *racemis*, *spicaeformibus*; *leguminibus reniformibus*, *rugosis*, *monospermis*.

Korzeń dwuletni; łodyga łokciowa, delikatna, leżąca; liście troiste: listki przewrotno-iałowate, na końcu ząbkowane; przysadki liściowe czasem ząbkowane; grona krótkie, gęste z kwiatów drobnych żółtych ułożone; łupiny nerkowate, drobne, czarniawe, porysowane, jednoziarnowe. Rośnie około dróg i na łąkach. *Fl. dan. t. 33.*

5. *Lucerna tarczowata*, M. *scutellala*: *leguminibus cochleatis*, *arliculatis*, *basi conre.ris*, *apice depressis*, *anfractibus aretis*; *stipulis dentalis*] *foliolis oblongis*, *acutiusculis*, *dentatis*'.

Łodygi u spodu leżące, omszone; liście troiste: listki podługowate, zastrzone, ząbkowane; przysadki liściowe ząbkowane; kwiaty-, żółte, na szypkach ogonkom równych osadzone; łupiny ślimakowato-zwinięte, o 5-6 zakrętach ściśle przystających, u spodu wypukłe, na wierzchu płaskie. Rośnie na Podolu (Besser).

6. *Lucerna najmniejsza*, M. *minima*: *leguminibus subglobosis*, *pilosus*; *aculeis rectis*, *subulatis*, *uncinatis*; *pedunculis multijloris*; *stipulis oblongis*, *integerrimis*; *foliolis ohouatis*, *dentatis*.

Łodygi równie jak i liście włosiste, rozesłane; liście troiste: listki przewrotno-iałowate, lub sercowate, na wierzchu zębe; przysadki liściowe podługowate, całe; szypułki krótkie, i-3kwiatowe; łupiny śliniowato-zwinione, włosiste, o 5-6 zakrętach wązkich, kolcami prostymi, szydłowatymi, haczykami, osadzone. Rośnie na Podolu (Besser).

* Krzewiaste; kwiaty groniasto-kłosowe.

i. *Traganek rozgowy*, *A. virgatus*: *foliis 3-8iugis*, *incanis*: *foliolis lineari-lanceolatis*; *racemis elongatis*; *leguminibus obliquo-triguelris*, *mucronatis*, *pubescentibus*.

Łodyga łokciowa, i wyższa, od włosów nieco siwa; liście siwe, o 3-8 parach listków równowazko-lancetowatych; kwiaty purpurowe, w grona długie ułożone; łupiny podługowato-3ściennie, sztyletowate, omszone. Rośnie na Podolu (Besser.).

2- *Traganek wilkowaty*, *A. vimineus*: *foliis sub-óiugis*, *incano-sericeis*: *foliolis lanceolatis*; *pedunculis folia superantibus*; */loribus spicato-capitatis*; *leguminibus oblongo-lanceolatis*, cMosia.

Krzew wzniesiony, blisko łokciowy; liście iedwabisto-siwe. o 4-5 parach listków lancetowatych; kwiaty ciemnopurpurowe, w kłosa główkowate, o szypułkach od liści dłuższych, ułożone, łupiny wzniesione, podługowato-lancetowate, włosiste. Rośnie na Podolu (Besser.). *A. odessanus*. Besser.

** Zielne; łodygi wzniesione; kwiaty kłosowato-główkowe.

3. *Traganek czarnomorski*, *A. ponticus*: *erectus*, *pubescens*; *foliolis ellipticis*, *glabriusculis*; *stipulis stipulatis*; *capitulis oatis*, *breuiter pedunculatis*; *dentibus calycis ovatis*. lanafis.

Łodygi wzniesione, nieco włosiste; listki eliptyczne, gładkie, lub na nerwie i brzegu włosiste; przysadki liściowe sztylowate; główki z kwiatów żółtych, krótko-szypułkowe, od liści krótsze; zęby kielicha iaiowate, welniste; łupiny nieco włosiste. Rośnie na Podolu (Besser.).

4. *Traganek welnisty kwiatowy*, *A. dasyanthus*: *rillo-sissimus*; *foliolis ellipticis*, *mucronatis*; *stipulis lanceolatis*; *capitulis subrotundis*, *longe pedunculatis*; *dentibus calycis lanceolatis*; *leguminibus rillosis*.

Łodygi rozpięzchłe, wzniesione, miętko-kosmate; liście kosmate, o 9-12 parach listków eliptycznych, sztyletowatych; przysadki liściowe lancetowate; główki z kwiatów żółtych długo szypułkowate; zęby kielicha lancetowate; łupiny iaiowo-iancelowate, kosmate. Rośnie na Podolu (Besser.). "

Zielne; łodygi wzniesione; kwiaty graniasto-kłosowe.

5. *Traganek szorstki*, *A. asper*: *caule stricto*, *aspero*; *foliolis lineari-lanceolatis*, *spicis longissime pedunculatis*, *s/rictis*; *leguminibus oblongis*, *triaetris*.

Łodygi wzniesione, wyprężone, od włosów przyległych szorstkie; liście o 11-13 parach listków równoważko-lanceolowych; przysadki liściowe równoważko-lancetowate; kłosa z kwiatów zielonawo-żółtych wzniesione, groniaste, długo-szypułkowate; szypułki wyprężone; łupiny podługowate, trójkątne. Rośnie na Podolu (Bess.).

Łodyg' podnoszące się tuż rozpierzchnie.

6. *Traganek piaskowy*, A. arenarius; *diffuse procumbens*; *foliolis linearilanceolatis*, *sericeis*, *complicatis*; *pedunculis subracemosis*, *folia superantibus*; *leguminibus oblongis*, *pubescentibus*.

Łodygi leżące, gałęziste, włosami przyległymi pokryte; liście pierzaste, 3-4parowe: listki równoważko-lancetowate, iedwabiste, podłużnie złożone; przysadki liściowe na przeciwliście, z sobą w większej połowie zrosłe; szypułki 4-5kwiatowe, od liści nieco dłuższe; kwiaty purpurowe; łupiny podługowate, omszone. Rośnie w Litwie na polach piaszczystych. Odmiana, o łodydze prostostojącej, o liściach prawie gładkich lub pod spodem na nerwie iedwabistych, łupinach słupkiem zakończonych, gładkich: często się między wrzosami postrzega.

7. *Traganek pęcherzykowaty*, A. Cicer: *diffuse-procumbens*; *foliolis oblongis*, *obtusis*, *mucronatis*, *glabriusculis*; *stipulis lanceolatis*; *racemis pedunculatis*; *leguminibus subglobosis-infimis*, *mucronatis*, *hirsutis*.

Łodygi leżące, długie, rozpierzchnie; liście o 11-12 parach listków podługowatych, tępych, krótko sztyletowatych, gładkich; przysadki liściowe lancetowate, otwarte lub odgięte; kwiaty żółte, w grona od liści dłuższe, ułożone; łupiny krótkie, nadęte, sztyletowate, od włosów ciemnych kosmate. Rośnie w zaroślach suchych około Szczuczyna (X. Jundziłł.) i na Wołyniu i Podolu (Besser). *Jacqu. Flor. austr. tab. 25/.*

8. *Traganek szydłowy*, A. subulatus: *procumbens*; *foliolis linearilanceolatis*, *tomentosis*; *racemis paucifloris*; *leguminibus triquelro-subulatis*, *subarcuatis*, *erectiusculis*.

Łodygi leżące, kutnerowate; liście o listkach równoważko-lancetowatych, kosmatych; grona z kwiatów żółtych, od liści dłuższe, niewielokwiatowe; łupiny trójkątne-szydłowate, łękowate, wzniesione. Rośnie na Podolu (Bess.).

9. *Traganek austriacki*, A. austriacus: *ascendens*, *patulus*; *foliolis linearibus*, *emarginato-truncatis*, *hirsutiusculis*; *racemis lariusculis*; *alis corollae zfidis*; *leguminibus triquetris*, *pendulis*.

Łodyga leżąca, podnosząca się; liście pierzaste, o 7-8
 parach listków równowązkich, ucięto-wycięte, kosmate;
 kłosa purpurowe, grona szypułkowate, od liści
 odległe; skrzydełka koron dwudzielne; łupiny
 trójkątne, zwisłe. Rośnie na Podolu (Bess.). *Jacqu.*
Fl. austr. t.

10 *Traganek Sparcetta*, A. *Onobrychis: ascendens*,
ramosissima; foliolis oblongo-linearibus, subtus sericeis;
spicis longe pedunculatis; vexillo corollae elongato.

Łodygi leżące, końce podniesione, gązdziste, gładkie
 albo nieco omszone; liście o 10-14 parach listków podług-
 owato-równowązkich, spodem iedwabistych; przysadki
 liściowe szerokie, wolne; włosy krótkie, długoszypułko-
 wate; po przetrzaskaniu przedłużeń się, z kwiatów fio-
 letowych złożone; iągielek wazki, 2 razy od skrzydełek
 dłuższy; strąki wzniesione, uboczne, brózdą opatrzone,
 «Ręćni» na Podolu (Bess.), około Grodna (Gilibert.) i nad
 rzeką Stąg na janiejskich suchych. *Schkuhr. Fl. andb. t. 209.*

11, *Traganek błady*, A. *pallens: ascendens; folio-*
lis linearibus oblongis; racemis spicatis, laevibus;
racemibus oblongis, prismatico-triangularibus, erectiuscule
mucronatis-

Łodygi pochyle; liście o 6 parach listków równowazko-
 podługowatych, białawych; grona kłosowate, z kwiatów
 białawo-żółtawych; łupiny podługowate, groniasto-trójkątne,
 szczytem prostym zakończone. Rośnie na Podolu (Bess.).

13. *Traganek szerokoliści*. A. *glycyphyllos: prostratus,*
glaberrimus; foliolis oblongis, obtusis, mucronatis; ra-
cemis spiralis ovalibus; leguminibus subtriangularibus, arcuatis.

Łodygi gązdziste, kątowate, leżące, gładkie, i-łokcio-
 we; listków 11, podługowatych, łopatek, szczytówatych;
 kwiaty brudno-żółtawe grona gęste, jajowate, od liści
 odległe; strąki krótsze, składają; iągielek skrzydełkom prawie
 równy; łupiny łukowate, prawie trójkątne. Rośnie
 w lasach suchych i na polach. *Fl. dan. t. 108.*

krótko- lub bezłodygowe.

13. *Traganek bezłodygowy*, A. *exscapus: foliolis ob-*
longis, obtusis, pilosis; floribus radicalibus aggregatis;
calycibus appresse pilosis; leguminibus oblongis, lanatis.

Korzeń gruby, mięsisty, wydaie wiele liści długich, o
 listkach podługowatych, tępych, włosistych; kwiaty mię-
 dzylistne, światło-żółte, na szypułkach krótkich po 5-8
 skupione; kielichy przyległo-włosiste, kosmate; łupiny
 podługowate, spłaszczone, wełniste. Rośnie na Podolu
 (Bess.).

ii. *Traganek darniasty*, A. *monspessulanus: foliolis el-*

3ig

lipticus, obtusis, pubescentibus-, scapis declinatis, racemiferis; vexillis elongatis; leguminibus teretiusculis, arcuatis.

Głębiki leżące, gładkie, razem z liśćmi darninę formują; liście o 10-15 parach listków eliptycznych, tępych, omszonych; kwiaty czerwone, w kłos rzadki ułożone; kielichy czerwone; żłzielki wycięte, długie; łupiny cienkie, obłe, łękowate. Rośnie na Podolu (Bess.).

415. SIEKIEBNICA, *HEOYSARU*31.

Siekierruca wielkokwiatowa, II. grandifloruin: acaule; foliolis ellipticis, superne ci.ridibus, glabriusculis, sub-lus incano-sericeis; scapo peliolistjue pilosi/isculis; calyce alas aequante; lomentis albo-villosis, rugosis, disco muricatis.

Bezłodygowa; liście o 3-4 parach listków eliptycznych, 7. góry zielonych, pod spodem iedwabisto-siwych; kwiaty białe-żółte, wielkie, w grona długie na głębikach liściom równych, omszonych, osadzone; kielich długości skrzydelek; łupiny członkowate, białe-włosiste, pomarszczone, na bokach kolcami małymi, na końcach zagiętymi, nastroszone. Rośnie na Podolu (Bess.). *Pall. Jieis. T. II. t. Y.*

416. CIECIORKA, *Conoyi*LLA.

1. *Cieciorka upstrzona, C. varia: herbacea; ramis Jlcxuosis, angulatis; foliis multijugis; spathulatis, mucronatis; umbellis multifloris; lomentis teretibus, erectis.*

Łodygi rozestlane, kątowate, gałęziste: gałęzie pogięte; liście o 10 i więcej parach listków klinowatych lub owalnych, sztyletowatych; kwiaty po 16-20 w baldaszki na szypułkach długości liści, skupione; żagielek różowy, skrzydełka blade, łódki wierzchołek fioletowy; łupiny obłe, wzniesione. Rośnie nad Niemnem i na Wołyniu i Podolu (Bess.). *Schk. Iland. t. soS.*

K L A S S A XVIII.

WIELOWIAZKOWA, *Poi.l" ADELPHITJ.*

PIZĄD WIELOPRĘCIKOWY, *JPOL YAYDRIA.*

1. *Dziurawiec, Hypericu. Kielich 5dzielny; płatków 5; pręciki we 3-5 wiązek zrosłe; gruczołki międzywiązkami o; słupków 3-5; torebka 3-5łuszczukowa; łuszczyńki do środka zagięte, przegrody podwójne tworzące; nasiona drobne, liczne.*

H Z A U W I E Ł O P R Ę C I K O W Y.

417. DZIURAWIEC, HYFERICUM.

Dziurawiec pospolity, H. perforatum: ramis ancipitiim.i; foliis: oblongis, obtusis, pellucido-punctatis; floribus corymbosis; sepalis lanceolatis petalis margine p unctatis.

Łodyga wiechowata, prosto-stoiąca, od nerwu liścia od kolanka do kolanka zbiciągającego, obosieczna, ^-łokciowa; liście podługowate, tępe, przezroczysto-kropkowane, pod spodem blade; kwiaty żółte, 3-słupkowe, baldaszkogron składają; działki lancetowate, całe; płatki na wierzchu koło brzegu czarno-kropkowane. Rośnie w zaroślach i około płotów, flor. dan. t. 10*3. Pospolicie ten iako i następny gatunek Slo-Jańskim zieleń zwany.

2. *Dziurawiec czteroboczny*, H. quadrangulum: ramis tetragonis: foliis oblongis, obtusis, disco subpellucido-r, targine nigro-punctatis; floribus corymbosis; sepalis ellipticis

Łodyga czteroboczna, mało-gałęzista, u góry czarno-kropkowana; liście podługowate, tępe, pośrodku niewyraźnie przezroczysto-kropkowane, po brzegach czarno-kropkowane; kwiaty słupkowe, żółte, w baldaszkogron ułożone; działki eliptyczne całe; płatki czarno-kropkowane, Rośnie w zaroślach i na łąkach. Flor. dan. t. 640. Odmiana o łodydze mniej gałęzistej, niewyraźnie czterobocznej; o liściach bez kropek przezroczystych: często SJP postrzega.

3. *Dziurawiec leżący*, H. humifusum: caule prostrato, subancipiti; foliis oblongis, obtusis, punctatis; floribus cymosis; sepalis lineari-lanceolatis, petalis brevioribus.

Łodygi delikatne, nitkowate, 3-4-calowe, leżące, niewyraźnie obosieczne; liście podługowate, tępe, przezroczysto-kropkowane, po brzegach rzadko czarno-kropkowane; kwiaty żółte, małe, podbaldaszkowe; działki równowązko-lanceolowate, całe, od płatków krótsze; słupki odgięte. Rośnie na gruntach piaszczystych około Grodna (Gilibert.). Fl. dan. t. 14t.

4- *Dziurawiec górny*, H. montanum: caule simpliciter, tereti; foliis amplexicaulibus, oblongis, margine n* 'jro-punctatis; floribus congesto-corymbosis; calycibus b> uiclenque glanduloso-serratis.

Łodyga blisko łokciowa, niedzielną, obłą; liście blade-zielone. rzadko na łodydze osadzone, podługowato-iałowate, łodygę obejmujące, po brzegach czarno-kropkowane; kwiaty w gęstym baldaszkogron skupione, żółte; przy-

Sfitki i kielichy gruczołkowato-piłkowanie. Rośnie w lasach.
Fl. dan. t. iy3.

5. Dziurawiec zgrabny, U. olegans: caule tereti, superne. subancipiti; foliis amplexicaulibus, subcordato-obtousis, pellucido-punctatis; floribus corymbosis; sepalis glanduloso-scapatis.

-Łodyga 4-łokciowa u góry obosieczna; liście sercowo-łopatkowate, łodygę obejmujące, przezroczysto-kropkowane; kwiaty baldaszkogronowe, żółte; kielichy gruczołkowato-piłkowane. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.). Hipreng, *Fl. hal. t. fl.*

G. Dziurawiec sercowaty. I. pulcherrimus: caule tereti, erecto, simplicij foliis amplexicaulibus, cordatis, obtusis, pellucido-punctatis; floribus corymbosis; calycibus obtusis, marginatis glandulosis.

Łodygi 1-łokciowe, cienkie, obłe, wzniesione, niedzielne; liście krótkie, łodygę obejmujące, sercowate, tępe, przezroczysto-kropkowane, czarnych kropek nie mające; dolne najczęściej pięknie-purpurowe, z kłosem i nazwisko; kwiaty żółte, w baldaszkogron rzadki ułożone; kielichy tępe, na brzegu gruczołkowate. Rośnie około Grodna (Gilibert.). *Fl. dan. t. j5.*

7. Dziurawiec kosmaty, H. hirsutissimus: caule tereti, erecto-filoso; foliis oblongis, basi attenuatis, pellucido-punctatis, incanis, subtus pubescentibus; floribus corymboso-paniculatis; calycibus glanduloso-serratis.

Łodyga 1-łokciowa i wyższa, obła, włosista, mało-gałęzista, gęsto liśćmi pokryta; liście podługowate, u spodu zwężone, przezroczysto-kropkowane, żyłkowate, pod spodem bledsze, omszone; kwiaty żółte, wiechy dżugio składowe; kielicha działki gęsto-gruczołkowato-piłkowane. Rośnie w zaroślach górzystych. *Fl. dan. I. 802.*

K L A S S A XIX.

Z U O S Ł O G Ł O U R O W A , >SL'N CKNESTJ.

1. K A H C Z O C H O W E , CYNAREAE.

Kielich ogólny (*antliodium*) kulisty lub łuskiowaty; łuski czyli działki kielicha dachówkowate, na końcu najczęściej cierniste, czasem nagie, z brzegiem suchym, całym lub poszarpanym; kwiaty rurkowate, 5dzielne; młode z główek pyłkowych wązka, ściskając słupek, nabrzmiałość formuje,

* Kwiaty wszystkie rurkowate, iednostayne, obopłciowe.

~ Puch pierzasty.

4i8. *Karczoch*, *Cynara*. Kielich obszerny; łuski na wierzchu cierniste, u s|>odu mięsiste; osadnik mięsisty, »*ca<-<(nami pokryty; puch beztrzonowy.

•sit) *Ostroleń*, *Cirsium*. Łuski kielicha cierniami c-ien- kioiui zakończone; osadnik suchy, szczecinowaty; puch beztrzonowy.

•'no. *Dziewięcśl*, *Carlina*. Łuski kielicha: zewnętrzne gałęzisto-cierniste: wewnętrzne suche, farbowane, iężycz- kowate, kształt promienia naśladowane; osadnik dziurko- waty. plewis to-szczecinowaty.

-{"I" Puch szczecinowato-włosisty.

4ut. *Oset*, *Carduus*. Łuski kielicha kolące; osadnik szoiecinowaty; puch włosisty, u spodu w obrączkę połą- czony opada.

4aa. *Popłoch*, *Onopordon*. Łuski kielicha cierniste; ©«ndnik dziurkowaty; puch beztrzonowy, szczecinowato- v.],...MsIy, u spodu na obrączce, z którą opada, osadzony; ziarna káfow.ite, porysowane.

•iu3 *Lopian*, *Arclium*. Łuski kielicha szydłowate, ha- cayslo-zagiete; osadnik dziurkował; puch wTosisly: włosy krótkie, pokręcone.

4a4. *Sierp*; *k*, *Serratula*. Łuski kielicha bez cierni; o- sadnik szczecinowaty; puch szczecinowato-włosisty, trwały.

"M"}' Buch plewisly.

4a5. *Ostropest*, *Silybum*. Łuski kielicha cierniste, na- stroszone, u spodu uszkowale; osadnik plewisto-szczeci- nowaty; puch o plewach rżasowatych, u spodu połączo- nych, opadających.

•j-fj--i}- Nasiona bez puchu.

4a6. *Krokos*, *Carthamus*. Łuski kielicha wewnętrzne niedzielne, kończate albo cierniste: zewnętrzne u spodu przyległe, u góry odstające, liściowate, po brzegach ząb- kowane albo buchtowate, cierniami nastroszone; osadnik plewisly.

i7v. *Jelonog*, *Echinops*. Kielich ogólny, mały, z kil- ku kutków odgiętych złożony; osadnik kulisty; kwiatki szrzegótwmi kielichami, złożonemi z wielu listków da- chówkowato-ułożonych opatrzone; ziarna omszone.

** Kwiatki promieniowe, bezpłciowe, obszerniejsze.

428. *Chaber*, *Centaurea*. Kielich ogólny iaiowaty, da- chówkowaty; łuski bez cierni lub cierniste; kwiatki pro- mieniowe rurkowate, bezpłciowe; osadnik szczecinowaty; puch szczecinowaty, u spodu w obrączkę połączony; zna- czek przy podstawie ziania boczny.

2. S.IBŻCO W F. , P.U'ATOTHA'AU.

Kielich ogólny iaiowaty lub walcowaty; kwiatki rurko- wate; słupek nabrzmiałości uiemaiący.

* Kwiatki wszystkie obopłciowe,

~ Puch szczecinowato-włosisty.

4a<) *Sadziec*, *Eupalorinm*. Kielich ogólny dachówko- waty; osadnik nagi; słupek bardzo długi.

430. *Złotogłów*, *Chrysocoma*. Kielich dachówkowaty; osadnik włosisty; słupek mierny.

431 • *Milosna*, *Cacalia*. Kielich walcowaty, wielodziel- ii)-, pokrywą opatrzone; osadnik nagi; puch włosisty.

-J-y Puch ościsty.

43u. *Dwuziib*, *Bidens*. Kielich ogólny pojedynczy, po- dzielony; osadnik plewisly; puch: ości a-3-5 wsteczni- kolcami osadzone; kwiaty brzeźno niekiedy iężyczkowate.

f f f Puch o.

433. *Żeniszek*, *Balsamita*. Kielich ogólny dachówko- waty; osadnik nagi; hasiona błonką iężyczkowatą osa- dzona.

Kwiatki niektóre nierozwinionc, albo samicze tylko.

~ Puch włosisty.

434. *Podbiał*, *Tussilago*. Kielich ogólny dachówko- waty, kwiatkom równy; osadnik nagi; kwiatki brzeźn- niekiedy iężyczkowate, samicze; puch włosisty.

435. *Szarota*, *Gnaphalium*. Kielich ogólny dachówko- waty: łuski wewnętrzne suche, czasem farbowane; osa- dnik dolkowaty; kwiatki brzeźne nicrozwiniotie, cienki- lub o; puch włosisty, często na wierzchu pęczkowaty.

-j-j Puch ościsty lub plewisly,

436. *Nieśmiertelnik*, *Xeranthemum*. Kielich ogólny da- chówkowaty: łuski wewnętrzne suche, niby promieni- składaia; osadnik plewisly; kwiaty brzeźne samicze, małe dwawargowe; puch plewislo-szczecinowaty.

f-j-f *Puch o.*

15r- (*Pratycs*, 1'auacclum. Kielich ogólny dachówkowaty; kwinty brzezne małe, 3wrębne; osadnik nagi; puch: Moika nasiona u góry otaczająca.

»3'i *Hyli u*, Arteiniśia. Kielich ogólny dachówkowaty; kwitilki płomieniowe niedoskonałe, samicze; osadnik nagi; pticjl o.

3. 1'ROMUNISTE, *RADIATAE*.

Kwiatów kwiatki .środkowe rurkowate: brzezne iężyczkowate, samicze albo płonne, promień składaia.

Kwiatki środkowe obopłciowe, promieniowe samicze.

•f *Puch wfosisty.*

43g. *Szlachlaw*, Conyza. Kielich ogólny dachówkowaty; osadnik nagi; kwiatki promieniowe 3wrębne, albo nieco dwuwargowe.

ii o. *Prr>;m!otnik*, Erigeron. Kielich ogólny dachówkowaty; osadnik nagi; kwiatki promieniowe iężyczkowate, bardzo wąskie.

MI. *Oman*, Inula. Kielich ogólny dachówkowaty; łuski nastroszone; osadnik nagi; główki pyłkowe, u spodu dwuszczeniowe.

442. *Gwiazdosz*, Aster. Kielich ogólny dachówkowaty, osadnik nieco włosjsty; promień różnokolorowy.

4'i3. *\awłóć*, Solidago. Kielich dachówkowaty; osadnik nagi; promień tożkolorowy.

444. *Popielnik*, Cineraria. Kielich ogólny pojedynczy, witłodzieluy; osadnik nagi.

445 *Starzec*, Senecio. Kielich ogólny wielodzienny, it spodu pokrywą albo przysadkami opatrzone: działki na końcach czarno-plamiste; osadnik nagi.

446. *Kupałnik*, Arnica. Kielich ogólny wielolistkowy: listki dwurzędowe; osadnik szczecinowaty lub pierzasty; kwiatki promieniowe, o główkach wprawdzie wyraźnych lecz pustych; puch chropawy.

•J-j- *Puch pierzasty.*

447. *Starczyk*, Senecillis. Kielich Jednorzędowy wielolistkowy; osadnik nagi; puch iednostayny, krótki, pierzasty,

t f f *Puch ościsty lub plewisty.*

448. *Szarańcza*, Tagetes. Kielich ogólny iednolistkowy, rurkowaty, ząbkowany; osadnik "nagi; puch płcwisłoościsty.

ff-j"j- *Juch o.*

448. *Stokroć*, *Bellis*. Kielich ogólny płaski, dachówkowaty, zielony; osadnik nagi, ostrokřęgowy.

449. *Maruna*, *Matricaria*. Kielich ogólny płaski, dachówkowaty; łuski suche; osadnik ostrokřęgowy, nagi.

450. *Złocień*, *Cibisnthemium*. Kielich dachówkowaty, półkolisty; łuski po brzegach suche; osadnik płaski, nagi.

451. *Liertram*, *Pvrelhrum*. Kielich i osadnik iak u złocienia; wierzch nasion błonką wązką obwiedziony.

452. *Hunuan*, *Antbemis*. Kielich iak u złocienia; osadnik plewisty; kwiatki promieniowe liczne.

453. *Krwawnik*, *Achillea*. Kielich ogólny iaiowaty, dachówkowaty; osadnik plewisty; kwiatki promieniowe nie-liczne

454. *Kołotochnik*, *Bupthalmum*. Kielich ogólny dachówkowaty; łuski liściowate; osadnik plewisty; kwiatki promieniowe liczne; ziaren błonka ząbkowana.

Kwiatki promieni płonne.

455. *Georgina*, *Georgia*. Kielich ogólny najczęściej Sdzielny, pokrywą ólistkową liściowatą, otwartą, opatrzo-ny; osadnik plewisty; puch o.

456. *Słonecznik*, *Helianthus*. Kielich dachówkowaty; łuski nieco nastroszone; osadnik plewisty; puch: dwie błonki opadające.

Kwiatki promieniowe płodne, środkowe samcze.

457. *Nogiet*, *Calendula*. Kielich ogólny wielodzielny lub wielolistkowy; osadnik nagi: nasiona wielkie, niekształtne, łódkowate, xiężycowate, lub grzebieniasto-naieżoue.

4. C V K O R Y O W E , *Ci ar on EAE.*

Kwiaty wszystkie iężyczkowate, płodne.

•j- *Puch włosisty.*

458. *Pctpctwa*, *Crepis*. Kielich ogólny wielolistkowy, pokrywą opatrzone; osadnik nagi; puch beztrzonowy.

459. *Jastrzębiec*, *Hieracinm*. Kielich ogólny wielolistkowy, dachówkowaty; łuski wązkie; osadnik nagi; puch beztrzonowy.

460. *Młeczay*, *Sonchus*. Kielich ogólny dachówkowaty; u spodu pękaty; łuski szerokie po brzegach błonkowate; osadnik nagi; puch beztrzonowy.

461. *liorkliauzia*, *Borkhausia*. Kielich wielolistkowy, pokrywą opatrzone; osadnik nagi; puch trzonkowaty.

462. *Przencta*, *Prenauthes*. Kielich ogólny pojedynczy, wielodzielny, u spodu łuskami osadzony, po przekwitnieniu

,1 nfyrv vtiMiiony; kwiatów 5-6; osadnik nagi; puch trzonki. ni opatrzoney.

<i(i Powłoka, Chondrilla. Kielich ogólny pojedynczy 4diirhiV. 11 spodu łuskowaty; osadnik nagi; puch trzonkowy. aty włosisty, u spodu plewami otoczony; kwiatków 10-12.

iC5. *P niróznik*, Leontodon. Kielich ogólny wielolistkowy, pokrywą opatrzoney; osadnik nagi; puch trzonkowaty.

4(i6. *Salata*, Lacluca. Kielich ogólny dachówkowaty, ostiokręgowy; łuski szerokie po brzegach błonkowate; osadnik nagi; puch trzonkowaty.

-j-j- *Puch' pierzasty.*

467. *Kozibrod*, Tragopogon. Kielich ogólny wielodzielny lub wielolistkowy; osadnik nagi; puch trzcinowaty.

468. *Gorycz*, Picris, Kielich ogólny wielolistkowy, pokryw opatrzoney; osadnik nagi; puch beztrzonowy; nasiona poprzecznie pomniszczone.

4fjt). \ic*nnira, Apargia. Kielich ogólny dachówkowaty; osadnik dółkowaty; puch beztrzonowy.

>70 *lfeyimord*, Scorzonera. Kielich ogólny dachówkowata. łuski szerokie; osadnik nagi; puch beztrzonowy lub trzonkowaty.

471. *JPieprzyniec*, Hypochoeris. Kielich ogólny dachówkowaty; osadnik plewisty; puch nasion promieniowych beztrzonowy, środkowy trzonowaty.

-j-j"]- *Puch plewisty.*

472. *Cykorya*, Cichoriuin. Kielich ogólny dwurzędowy; osadnik plewisty; puch plewisty.

-j-j-j|- *Puch niewyraźny.*

473. *Łocsyga*, Lapsana. Kielich ogólny pojedynczy, wielolistkowy, u spodu listkami małemi w kształcie łusk opatrzoney; osadnik nagi; ziarna bez puchu.

1. KARCZOCHOWI.

418. KARCZOCH, CYNARA.

I• *Karczoch Kard*, C. Cardunculus: foliis decurrentibus, pinnatifidis, subtus albo-tomentosis, spinulosis; squamulae anthodii orato-oblongis.

Łodyga 1 łokciowa; liście wielkie zbiegające, pierzastodzielne, góry białawe, pod spodem białokutnerowate, cierniami tęgiemi naieżone; kwiaty wielkie błękitno-fioletowe; łuski kielicha iaiowato-podługowate cierniem zakończone. Roślina z południowej Europy; w ogrodach się utrzymuje.

mnie, Ogonki i nerwy główne tej rośliny, są nakształt szparagów używane.

a. *Karczoch właściwy*, C. Sro!ymus: Za odmianę kulturą utworzoną kardów iest uważany: gdyż nigdy się dziko nie znajduie. Karczoch właściwy ma liście nie tyle podzielone, muiey kolcami pokryte; a mianowicie łuskami kielicha tępeuii króiko-kolezystemi u spodu mięsistemi od Kardów sie odznacza. Kwiat cały przed rozkwimieniem ścięty i odgulowany, daie przyjemuy i zdrowy pokarm. Oha te gatunki w Litwie dosyć dobrze się utrzymuią: iednakże karczochy rzadko bardzo dla krótkości lala, dobie głowy wydaia.

•119. Osraożrś', (1 nst i/jt.

* *Liście zbiegające.*

1. *Ostrożeń lancetowaty*, C. lanceolatum : *foliis amplexicaulibus, lanceolatis, s trigos o - hispilis s im is, rigidiusculis, pinnatifidis-laciniis bifidis, dn-aricatis, spinosis; stjua-mis anthodii-pubescentibus lanceolatis, patentibus.*

Łodyga łokciowa, gałęzista, prosta, bruzdowana, od liści zbiegających skrzydlata; liście tęgie, szerokie, zbiegające, głęboko pierzasto-dzielne, cierniste, włosami rzadka zgrzeblouuto-nastroszone, pod spodem białawo-wełniste: podziałki dwudzielne, lancetowate, rozwarte, cierniami zakończone; kwiaty purpurowe; łuski kielicha lancetowate, otwarte, pięczasto-włosiste, cierniami igielkowatemi zakończone. Rośnie na mieyscach twardych około dróg i wiosek. *Flor. dan. tab. / < j3.*

2. *Ostrożni siwy*, C. canum: *foliis semidecurrentibus, lanceolatis, indiuisis, canescentibus, eroso-denlatis, ciliatospuiosis; pedunculis nudis, lanalis; squamis anthodii ofalo-lanceo/atis, appresis, mucronatis.*

Łodyga niedzielna, co do wielkości rozmaita, porysowana, nieco włosami pięczasto-pokryta; liście bezogonkowe, nieco zbiegające, lancetowate, niedzielne, siwe, ogryziono-ząbkoswane albo prawie pierzastodzielne, rząso-wate; szypułki bezliście, wełniste; kwiaty purpurowe; łuski kielicha iaio-wo-lancetowate, przytulone, sztyletowate. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser). *Jacqu. Fl. austr. tab. 4w. 43.*

3. *OsrozetS'blotny*, C. palustre: *foliis lanceolatis, nudiusculis, dentat o-spinosis; floribus glomeralo-racemosis; squamis anthodii ouato-lanceolatis, mucronatis, appresis.*

Łodyga 2-łokciowa i wyższa prosto-stoiąca, niedzielna, skrzydełkowata; liście fioletowo-zielone, lancetowate, ząbków ano-cierniste, pod spodem białawe; kwiaty małe, purpurowe, w główkę naprzód skupione później groniaste-

mi sio stałą; łuski kielicha jajowo-lancetowate, sztyletowate IM/V-laiące, tiicco u spodu kutnerowate. Rośnie na łac-
kci błotnych podleśnych i w lasach.

Liście

bezogonkowe.

4, *Ostrozeń welnisty*, *C. eriophorum*: *caule elato ferm-
mo* : *!flis sessilibus*, *umplis*, *profundę pinnatifidis*, *his-
pidis* : *laciniis getninatis*, *Uincolato-linearibus*, *diuarica-
tts*, *spinosi*; *stjuamis anthodii grandis*, *globosi*, *arach-
noideo-cilloi linearibus*, *elongatis*, *spinosi*, *rejlexis*.

Łodyga gruba, ałokciowa > brózdowana, gałęzista, pa-
ifczasto-welusta; liście obszerne, bezogonkowe, głęboko-
pieizasto-dzielne, z góry szczecinami pokryte, z dołu bia-
ło kutnerowate, o nerwie twardym natury cierni: podział-
ki po dwie zbliżone, równowazkie, na końcu cierniem o-
patrzzone; kwiaty okrągławe, wielkie, o łuskach kielicha
odgiętych., równiowazkich, długich, ciernistych, paięcza-
*to welnistych. Rośnie około Grodna (Gilibert.). *Jacqu,
li. austr. t i ~ t.*

fl, *Ostrozeń rt '.noliści*, *C. heterophyllum*: *foliis am-
ple.eicauibus*, *cordalis*, *lanceolatis*, *serratis*, *ciliatis*,
nnbius-iomentosis: *inferioribus inciso-pinnatifidis*; *sepi-
mis anthodii glabri lanceolatis*, *appresis*, *mucronatis*.

Łodyga łokciowa i wyższa, u góry kutnerowata; liście
aircowalo-lancetowate, łodygę obeymujące, piłkowane, rzą-
sowate, z góry zielone, pód spodem biało-kutnerowate:
dóbr; pierzasto-dzielne, nacięte; kwiaty nieliczne, czerw-
no-fioletowe, o łuskach kielicha lancetowatych, gładkich,
przylegających, sztyletowatych. Rośnie na łąkach podle-
śnych nad Mereczanką, w okolicach Merecza, i podług
Kluka na Polesiu, ii. dan. t. tog.

6. *Ostro leń sierpikowaly*, *C. serratuloides*: *foliis sub-
amplexicaulibus*, *lanceolatis*, *ciliatis*, *subtus slrigosis*:
radicalibus sinualis; *squamis anthodii mucronatis*, *re-
curcatis*.

Łodyga i łokciowa; liście bezogonkowe, prawie łody-
gę obeymujące, lancetowate, rzasami twardemi osadzone,
pod spodem zgrzeblowate: dolne szersze, ząbkówano-bu-
chtowane; kwiaty wierzchołkowe blado-fioletowe; kielichy
sztyletowate, odkrzywione. Rośnie na Wołyniu i Podolu
(Bess.).

7, *Ostrozeń polny*, *C. arrense*: *caule erecto*, *superne
ramoso*; *foliis lanceolatis*, *pinnatifido-dentatis*; *spinalo-
go-ciliatis*, *undulalis*, *glabriusculis*; *squamis anthodii
subcylindrici*, *glabriusculi appresis*, *mucronatis*.

Łodyga ałokciowa i wyższa, u góry gałęzista; liście
lancetowate, pierzastodzielne, faliste, ciernisto-rzasowate,

gładkie; kwiaty purpurowe; łuski kielicha prawie walcowatego, gładkiego, przytulone, mii.kko-cierniste. Rośnie 10« pi lach uprawnych. 11. dan. I. C44. C. setosum Al11. o liściach mniej falistych, mniej naciętych, cieniach secze-
ciuwatych, jest tylko odmianą tego gatunku.

8. *OstroicH pi-liowaty*, t'. nerrnlatnm : *foliis amplexi-eaulibus, pinnatifidis, supra hitpidis, subtus tomeutosis : laciniis diuaticatis, spmosis; squamis anthodii glabriusculi, subulatis, reflexo-palenlibus, ciliatis: cihis eon-ftt'li.i, deorsum decrescentibiis.*

Liście łodygę obeyniuiące, pierzasto-dzielne, z góry szorstko-włoaiste, z dołu kutnerowale: podziałki rozłożyste, cierniste; łuski kielicha gładkie, szydłowate, odgięło-
Otwarte, rzasowate: rzasy skupione, ku dołowi coraz nuiieysze; kwiaty czerwone. Rośnie na Podolu (Besser.). ('. ci/iato-aj/inc. Hess. jest odmianą, o łuskach kielichów bard&iey odgiętych, zewnątrz na końcu zafarbowanych.

9. *Ostroieri bezłodygowy*, C. acaule: *foliis radicalibus pinnafi/idis, utrinque uiridibus : laciniis diuaticatis, dentatis, spinaso-ciliatis; scapo breuissimo, unifloro; anthodii glabri squamis lanceolatis, appressis, subinertibus.*

Rezlodygowy; liście korzeniowe na ziemi rozeslane, pierzastodzielne, z obu stron zielone: podziałki rozłożyste, ząbkowane, ciernisto-rzasowate; głąbik bardzo krótki, o kwiecie jednym fioletowym; łuski kielicha gładkiego lancetowate, sztyletowate, przytulone, Rośnie na gruntach jałowych około Szwekszn nu Żmudzi i w powiecie lidz-
kiin. /V. dan. t. 1114.

10. *Ostroleń nadbrzeżny*, ('. rivulare: *foliis oblongis, iudiris pinnatifidisque, utrinque hispidulis, firidibus; laciniis dentatis, ciliatis; pedunculis subtrijloris; squamis anthodii lanceolatis, appressis.*

Łodyga 1 ^łokciowa; liście podługow ote, niedzielne lub pierzasłodzielne, z obu stron szorstko-włosiste, zielone; podziałki ząbkowane, rzasowate; szypułki o kwintach 3, purpurowych; łuski kielicha lancetowate, przytulone. Rośnie na V- ołyniu i Podolu (Bess.).

11. *Ostroznń Chrobust*, C. oleraceum: *foliis amplexi-eaulibus, pinnatifidis, glabriusculis, ciliatto-serratis; /Io-ribus subracemosis, inuolucrali*: inuolucris coloratis; squamis anthodii lanceolatis, spinosis.*

Łodyga 1-^łokciowa, hrózdbo ana, mało-gałęzista; liście łodygę obeyniuiące: dolne pierzasłodzielne, prawie gładkie, piłkowane, rzasowate: górne całe sercowate; kwiaty żółte na wierzchu łodygi, pomiędzy przysadkami żółtawymi, ia-iowatymi, wklęsłymi, osadzone; łuski kielicha lancetowate,

cierniste. Kośnie na gruncie pulchym, w miejscach wilgotnych cienistych. Od pospółstwa w Litwie zamiast liści burakowych do robienia barszczu używany. *Fl. elan. t. Hcu.*

13. *Ostrozeri bladozółty*, *C. ochroleucum*: *foliis sessilibus decur&ire—pinnatis, utrinque hispidiusculis: foliolis parallelis, approximatis, oblongis, ciliato-spinulosis, immixtis i pedunculis elongatis, sub-3/loris, cernuis; siliis arithodii glutinosi lanceolatis, patulis.*

Łodyga łokciowa i wyższa, brózdowana, gładka; liście dolne ogonkowate, zbiegająco-pierzaste, z końcem długim, niedzielnym, z obu stron rzadka włoskami tęgiemi opatrzone: listki podługowate, równoległe, zbliżone, rzasowato-cierniste, 3nerwowe; szypułki długie, 2-3kwiatowe; kwiaty pochyłe, purpurowo-żółtawe; łuski kielicha kleiste, otwarto-odgięte. Kośnie na łąkach mroźnych około Kowna, Grodna, i na Wołyniu i Podolu (Bess.). *Jacqu. Fl. austr. t. 310.*

420. DZIEWIEĆSIŁ, *CARLINA.*

1. *Dziewiećsił pospolity*, *C. vulgaris*: *caule simpliciter nudo; foliis oblongis, sinuato-dentatis, subtus subulatis: dentibus spinosis, floribus subcorymbosis, involueratis; involucro folioso; samanis anthodii fusco-spinulosis.*

Łodyga łokciowa, prosta, z góry gałęzista, u spodu czerwona, u góry niekiedy weluista; liście podługowate, buchtowano-ząbkowane, pod spodem białawe: zęby cierniste; kwiaty baldaszkogronowe, pokrywane liściowatemi opatrzone; łuski kielicha wewnętrzne: wewnętrzne równoważkie, długie, żółte, suche. Kośnie w zaroślach gładkich, suchych. *Fl. dan. t. 114.* Łodyga martwa przez całą zimę a niekiedy i przez lato stojąca pozostaje; promienie kwiatów w czasie wilgotnym podniesione, w suchym zaś rozłożone.

2. *Dziewiećsił przyziemny*, *C. acaulis*: *caule simpliciter nudo; foliis pinnatifidis nudis, laciniis inciso-dentatis, spinosis.*

Korzeń gruby, twardy; łodyga bardzo krótka, niekiedy kilko-calowa; liście korzeniowe po ziemi rozłożone, twarde, pierzastodzielne, nagie; podziałki nacięto-ząbkowate, cierniste; kwiat wielki, 2-3calowy, od łodygi dłuższy. czerwony; łuski kielicha wewnętrzne długie, białe, zewnątrz czerwone. Kośnie około Grodna i Twzgorz (Giebel), w Powiecie Trockim koło Ołony (Prof. Wolfgang). Odmiana o łodydze od kwiatów dłuższej, liściach

brudziły od zębów nastroszonych *C. simplex*. IV. K. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.).

4 A I. OSET, *C. mnus*.

i *Oset łopianowy*, *C. nretioides*: *foliis decurrentibus, profumie pinnatifidis, subtris hirsutiusculus: laciniis sursum <Aniatis, setaceo-ciliatis*, apice spinosis; pedunculis elongatis, lanalis, Kll namis unilodii laxis, spinulosis, rscuri>L4; summis coloratis.*

Lodyga łokciowa, wzniesiona, gałęzista; liście zbiegające, t - -Lboko pierzastodzielne, pod spodem włosami nieco nastroszone; podziałki xv górę ząbkowane, szczecinowate; i; owate, na końcu cierniste; szypułki długie, welniste; łuski kielicha wolne, cierniste, odgięte: górne zafarbowane. Rośnie na Wołyniu (Bess.).

Oset haczykowaty, *C. bainulosus*: *foliis decurrentibus, lanceolatis, pinnatifidis, undulato-dentatis, spinosis, glabriusculis, sublus sublanatis; pedunculis unifloris, iomentosis; squatis anthodii subulatis, spinosis: inferioribus recurrais.*

Lodyga łokciowa i wyższa, wzniesiona, gałęzista; liście zbiegające, lancetowate, pierzastodzielne, falisto-ząbkowane, cierniste, prawie gładkie, pod spodem welnistobiaławe; szypułki iednokwiatowe, kutnerowate; łuski kielicha sztydłowate, cierniste, wewnętrzne odgięte; kwiaty purpurowe", zwisłe. Rośnie na Podolu (Bess.).

3 *Oset zwisły*, *C. nutans*: *foliis decurrentibus, sinuato-pinnatifidis, spinosis, utrinque hirsutis; pedunculis tumentosis, unifloris, nutantibus; squamis anthodii basi pillosi spinosis, coloratis, patentibus.*

Lodyga gruba, brózdowana, skrzydełkowata, gałęzista, łokciowa lub wyższa; liście zbiegające, bnchtowato-pierzastodzielne, cierniste, z obu stron włosiste; szypułki kutnerowate, iednokwiatowe, zwisłe; kwiaty grube, krótkie, purpurowe; łuski kielicha farbowane, otwarte, cierniste: zewnętrzne pałęceasło-włosiste. Rośnie około dróg. *Fl. dan. t. 6~5.*

4. *Oset rozdziericowy*, *C. acanthoides*: *foliis decurrentibus, lanceolatis, sinuato-pinnatifidis, ciliato-spinosis; ramis, pedunculisque nub unifloris, crispis, hirsutis, spinosis; squarnis anthodii linearibus, patentibus.*

Lodyga i łokciowa, gałęzista; liście zbiegające, lancetowate, buchtowato-pierzastodzielne, ciernisto-rzłasowate; gałęzie i szypułki iednokwiatowe, od liści zbiegających kędzierzawe, kosmate, cierniste; kwiaty podługowate, purpurowe; łuski kielicha iówuowążko-szydłowate, otwarte,

prawie gładkie. Kośnie wszędzie około dróg i pól. *Fl. dan. f. t i 4i.*

5. *Oset kędzierzawy*, *C. crispus*: *foliis decurrentibus, oblongis, erosa-sinuatis, margine spinosis, subtus albid-ianatis; Jloribu» peduncutalis, aggregatis, terminalibus; squauis anthodii subulatis, rugitiois, sqnarrosis.*

Łodyga ałokcio»a, od liści zbiegających kędzierzawa, na wierzchu gałęzista; liście czerw otławe, zbiegające, podługowate, ogryziono-buchtowate, po brzegach cierniste, pod spodem białowłuste; kwiaty fioletowe, kuliste, szypułkowate, na wierzchołku szypulek skupione. Rośnie ua polach i łąkach. *Fl. dan. t. 6n.*

4 a a . P O P Ł O C H , O A O P O H U O . Y .

1. *Popłoch pospolity*, *O. Aeanthiurn*: *caule ramoso; folii i deenrentibti-i, inrano-tomentosis, siuuato-denlalis, upittosit; squamis anthodii incani patentissimis.*

Łodyga ałokciowa lub wyższa, gruba, gałęzista, biaława. skrzydelkowala; liście wielkie, zbiegające, białawo-, kutnerowate, bucjfowato-ząbkowfiie, cierniste; kwiaty puipurowe: łuski kielicha białawego bardzo otwarte. Rośnie wszędzie około wsi i przy drogach. *Fl. dan. t. yop.*

4 2 3 . Ł O P I A N * , ś l u c r i i u .

1. *Łopian pospolity*, *A. Lappa*: *caule ramoso; foliis petiolatis, subcordato-ofatis, denticulatis, subtus albo filio so-lanatis; Jloribus peelunculalis, rubris [raro albis V anthodio glabro fel arachnoideo; squamis margine teriu-issirne aculeolalis.*

Łodyga ałokciowa, gałęzista; liście ogonkowate, sercowato-iaiwate, ząbkowane, pod spodem biało-kutnerownie; kwiaty szypułkowate, czerwone (rzadko białe), skupione lub pojedynczo osadzone; łuski kielicha gładkie lub (aięczasto-włosiste, po brzegach deiikatnemi cierniami opatrzone. Gatunek ten na trzy oddzielne bywa rozdzielany, które się odznaczają:) *A. Lappa*: łodygą łokciowy; kwiatami prawie baldaszkogronowemi; łuskami kielichów gładkimi, kwiatkom wyrównywałęciami. 2. *A. ma-zeuii*; kwiatami Większemi 3. *jl tomentosum*: łodygą łokciową; łuskami kielichów od kwiatów krótszej, pięć-» zasło .kutnerowalemi *Flor. dan. t. 642.* Rosną: (i) na polach, (a) w lasach, (3) w ogrodach i około pól.

4 ai. Sn nvik , Sr.nn.trui.A.

* Łodygi < kwiatowe.

r. *Sierpić Mawatkouy*, *S. cyanoides*: *calycibus globosis, inermibus. stptarrosis, tomentoso-canis; foliis aliis linearibus, integeis, aliis rnrrie-incisis, plerisque pinnatifidis, Sttpra scabris. subtus nireo-tomentosis; panicula paucifl-ua, subcorymbosa; seminibus laefibus.*

Liście korzeniowe głęboko-pierzastodzielne, czasem tylko bnehtowale lub całe, równowązkie. odgięte, z góry chropawe, pod spodem biało-kutnerowate: łodygowe nielic/iiie, nieco zbiegające; łodyga l-akwiatowa, o szypułkach długich; łuski kielicha równowązkie, nastroszone, kutnerowate; nasiona równe. Cała roślina zapach piżma wdadaie. Rośnie na Wołyniu i i'odolu (Bess.).

2. *Sierpić iednokwiatowy*, *S. blanda*: *calycibus globosis, inermibus, sqnarrosis, arachnoideo-lanatis; Joliis pei tinato-pinnalijidis, supra filio sis, subtus albo-tomentosis; caule subunifloro; seminibus scrobiculatis.*

Łodyga nayczęściey ikwiatowa; liście grzebieniastopierzastodzielne, wązko u spodu zbiegające, o podziałkach oddalonych, z góry kosmate, pod spodem biało-kutnerowate; kielichy nastroszone, paieczasto-welne; nasiona dnlkowate. Prawie bezwonna, Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.).

3 *Sierpić różnoliści*, *S. heterophylla*: *caule stricto, subfoliato; foliis inferioribus petiolatis, oratis, mucronuto-denialis, basi inciso-pinnatifidis, subtus hirsutiuculis: caulinis paucissimis, lanceolatis, pinnatifidis; sijuamis anthodii glabri oratis, appressis, mucronatis.*

Łodyga prosta, niedzielna, porysowana, gładka, u spodu liśćmi opatrzona, u góry naga, iednym kwiatem purpurowym osadzona; liście dolne ogonkowate, iaiowate, sztyletowato-ząbkowane: wyższe podługowate, u dołu pierzastodzielne, pod spodem kosmate: łodygowe nieliczne, lancetowate, pierzastodziebie; łuski kielicha iaiowatego przytulone, sztyletowate. Rośnie na Podolu (Bess.).

*** Łodyga wielokwiatowa.

4. *Sierpić promienisty*, *S. radiata*: *foliis pectinato-pinnalijidis, subtus cauler/ue hirsutiuculis: laciniis linearibus, terminali ofata; pedunculis elongatis, unifloris; squamis anthodii globosi appressis; mucronatis: summis elongatis, scariosis.*

i. liście grzebieniasto-pierzastodzielne, pod spodem równie iak łodyga niowielokwiatowa chropawa, szorstko włosiste; podziałki liści równowązkie, wierzchołkowe iaiowate; szy-

pułki iednokwialowe, długie; łnski kielicha kulistego przytulone, sztyletowate: wewnętrzne dłuższe, suche. Rośnie na l\»i«lu (Besser.).

5. *Sierpik farbiarski*. *S. tinctoria: foliis glabris, ob- i integris, laciniatis pinnatifidisque, argute serratis. corymbo fastigiato; squamis ant ho dii o fali lanceolatis, acutis, appressis, erectis.*

Łodyga łokciowa, u góry gałęzista, tęga; liście podługowate, gładkie: dolne całe, górne pierzastodzielne, ostropiłkowate; podziałka wierzchnia liścia łaiowata; kwiaty w baldaszkogrono ułożone, czerwono-fioletowe; łuski kielicha łaiowatego lancetowate, ostre, przytulono-otwarte. Rośnie ua łakach suchych na Żmudzi, około Grodna (Gilibert) i na Wołyniu i Podolu (Bosi.). *Flor. Jan. tab. sSi.* Łodyga) liście, do farbowania żółto zamiast Rezedy żółtey, są Mfcywsiiie.

ti, *S/erpil pierzasty. S. coronatfoliis glabris, impari piwiatis, ..uh-iiugi*: foliolis serratis, basi confluentibus caule sntrato, elato: /loribus earymbosis; squamis anthodii pub-- iveni< lanceolatis, acutis; flosculis raclii Jeinineis.*

Łodyga łokciowa, brózdowana; liście głęboko-pierzastodzielne, o podziałkach piłkowanych, u spodu zbiegających; kwiaty baldaszkogronowe, większe iak w poprzedzających gatunku; łuski kielichabrunatno-omszonego, lancetowate, ostre; kwiaty promieniowe większe, najczęściey samicze Rośnie na Podolu (Besser.).

7. *Sierpik nieśmiertelnikowy, S. xerantliemoides: foliis hirsutis, lyrato-pin.11 ati/idis, dentatis; caule ramosissimo; srjuamis anthodii ob/ongi inferioribus mucronatis, summis scariosis elongalis.*

Łodyga pogięta, półłokciowa, gałęzista; kwiaty purpurowe, w baldaszkogron ułożone, nosząca; liście korzeniowe podługowate, tępe, ząbkowane, w ogonek zwężone; łodygowe piezasto-dzielne; łuski kielicha podługowatego, mero otwarte: dolne białoszyletowane: górne dłuższe suche. Rośnie na Podolu (Besser.).

8. *Sierpik wielokwiatowy, S. multiflora: foliis subtus tomentosis, lanceolato-linearibus, integerrimis; corymbo composito; squamis anthodii cylindrici, glabri, coloratis, appressis.*

Łodyga kątowata, bardzo gałęzista, nieco pochyła; gałęzie baldaszkogron złożony wielokwiatowy, składają; liście równowązko-lancetowate, zupełnie całe, pod spodem kutnerowało; łuski kielicha walcowatego, czerwone, wązkie, przytulone. Rośnie na Podolu (Besser.).

!)• *Sierpik lawendowy, 8. stoechadifolia: foliis subtus tomentosis, liuearibus, angustissimis, subtus reuolutis,*

supra scabris; floribus corymbosis; squamis anthodii cylindrici, tormentosis, arcte appressis.

Podobna do poprzedzającego: liście ma równowężkie, zupełnie całe, po brzegach zagięte, z góry szorstkie, pod spodem kutnerowale; kwiaty baldaszkogron pojedynczy, 3-łokwiatowy, składają; szypułki 1-akwiatowe; łuski kielicha walcowatego, kutnerowale, ściśle do siebie przylegają. Kośnie na Podolu (Besser.).

425. OSTROPEST, SILEYBUK,

1. *Ostropest plamisty, S. marianum: annum, elalum; foliis amplexicaulibus, hastato-pianatiji. dis, alb o-ma calatis, spinosis; squamis anthodii erecti duplicato spinosis.*

Łodyga łokciowa, brózdowana, gałęzista; liście wielkie łodygę obeyniujące, buchtowato-kątowate, po brzegach cierniste, z obu stron gładkie, połyskujące się, plamami białymi upstrzone; kwiaty wielkie, czerwone; łuski kielicha wzniesionego, iaiowate, u spodu dwoma rzędami cierni po brzegach opatrzone, cierniem szerokim zakończone. Bośnie na Wołyniu i Podolu (Besser.). W Litwie w ogrodach wiejskich pod nazwiskiem *Pstrostu* znaiomy.

426. KROKOS, CARTHAM u.s.

1. *Krokos farbierski, C. tinctorius: herbaceus, glaberrimus; foliis ouatis, dentato-spinosis.*

Łodyga łokciowa biaława, tęga, walcowata, u góry rozgałęziona; liście dolne podługowate, u spodu zwężone; górne iaiowate, łodygę obeyniujące, ząbkowano-cierniste; kwiaty wierzchołkowe, pomarańczowe; łuski kielicha spodnie do liści są podobne. W ogrodach się utrzymuje. Kwiaty tej rośliny ze wschodu pocliódzające, do farbowania materii różowo i ponsowo, są używane. Nasiona dla Papug ulubiony stanowią pokarm.

427. JEŻONOG, Ecnifops.

1. *Je-onog ruski, E. ruthenicus: perennis, ramus foliis pinnatifidis, supra pubescenlibus, subtus albo-tormentosis: laciniis lanceolatis, spinosis; capitulis pedunculatis; calyculis basi pilosis.*

Łodyga 2-3łokciowa, gałęzista; liście pierzastodzielne, z góry omszone, pod spodem biało-kutnerowate: podziałki lancetowate, cierniste; główki kwiatów białawo-błękitne, wierzchołkowe, szypułkowate; kieliszki szczególne u spodu biało-szorstko-włosiste, o łuskach na końcu farbowanych. Kośnie na Podolu (Besser.).

Jflono" kulisty, E. sphaerocephalus: perennis, ramo
\$rr< foliis pinnatifidis, supra pubescentibus, sublus la-
narii i, ••miii lanceolatis, spinosis; capilulis peduncilla-
tii\ raty ci/ lis eiliatis.*

I., xJ\;:« altikriowa i wyższa; liście iak w poprzedzai-
cvm (.aiHnku; kieliszki szczególnie iednofarbne, rzasowate.
i(uśnie na Podolu (Besser.).

'128. CHABER, CENTAITREA.

** Łuski kielicha bez kolców.

-j- Kielichów łuski cale, liściowale.

i. *Chaber pizmowy, C. moschata: foliis subpinnatif**
dis, dentatis, glabris-, squamis anthodii globosi, pube-
soenlis, obtusi. simis, arete appressis.

Lodyga blisko łokciowa, gładka, gałęzista; liście dłu-
gie, pierzasto-dzielne, ząbkowane, gładkie; kwiaty białe
lub czerwone, pojedynczo na wierzchu szypułki osadzo-
ne, zapachu przyjemnego; łuski kielicha, kulistego, oni-
s/omtu, tępe, zaokrąglone, ściśle przylegające. Roślina
•in wschodu: wogrodach dla woni przyjemney kwiatów,
często się utrzymuje.

2. *Chaber ruski, C. ruthenica: foliis snbdecursire-pin-*
nalis, glabris: foliolis oblongis, argitle-carilagineo ser-
uti i-i; squamis anthodii glaberrimi ocatis, obtusis.

Lodyga łokciowa i wyższa, gładka; liście pierzaste,
gładkie: listki nieco zbiegające, podługowate, chrząstkowa-
lo-piłkowane; kwiaty blado-żółte, o łuskach kielicha gład-
kiego iaiowaty eli, tępych. Rośnie na Podolu (Besser.).

+ Kielicha łuski su.chawe, nieco poszarpane.

3. *Chaber urzeloliści, C. glastifolia: caule herbaceo,*
aluto; foliis indirisis, lanceolatis, canescenlibus, inte-
gerrimis, decurrentibus; pedunculis unifloris; squamis
anthodii tenuiter scariosis, patulis, laceris.

Lodyga a-3łokciowa, skrzydełkowata, u góry gałęzista;
liście niedzielne, zbiegające, lancetowate, omszone, zupeł-
nie cale; kwiaty żółte na szypułkach pojedynczo osadzone;
łuski kielicha suche, przezroczyste, lśniące—srebrzyste, wol-
ne, po brzegach poszarpane. Rośnie na Podolu (Besser.).

•i. *Chaber łąkowy, C. lacea: ramis angulalis, tfloris;*
Joliis subpubescentibus: radicalibus oblongis, dentatis:
caulinis lanceolatis, integerrimis; squamis anthodii scari-
osis, laceris.

Lodyga wzniesiona, łokciowa, kosmkowato-siwa^ li-
(ifie doliKJ Jancelowale, u spodu zwężone, grubo z^bko-

W.tnc : łodygowe lancetowate, zupełnie cale; kielicha iaiow-
watego łuski suche, poszarpane; kwiaty czerwone. Rośnie
wszędzie na łąkach. J.l. dan. t. óiy.

-j-j-| Łuski kielicha po środku zielone, po brzegach,
suche fi ęzławale, rzasowate.

5. *Chaber świerzbi.ca, C. Scabiosa: foliis pinnatifidis,*
scabris, membranaceis: laciniis lanceolatis, inciso den-
tatis; squatis anthodii pubescentibus, margine. coloraiis.

Lodyga łokciowa i wyższa, prosta, tęga, bruzdowana,
nieco gałęzista; liście gładkie, lub nieco koymate, pierzasto-
dzielne, u spodu prawie pierzaste: podziałki lancetowate,
długie, czasem iednyui albo dwoma zębami opatrzone;
kwiaty purpurowe; łuski kielicha kosmatego ciemno-obrze-
żone, o fręzli nacięciach białych. Rośnie na polach i około
dróg. Flor. dan- tab. iazt.

6. *Chaber skórkowaty, C. coriacea: foliis lyrato-pinna-*
tifidis, nilidis, coriaceis: laciniis oblongo-lanceolatis a-
cutis; squamis anthodii glabris, margine coloraiis.

Liście lirowato-pterzastodzielne, lśniące, skórkowate:
podziałki podługowato-lancetowate, ostre; łuski kielicha
gładkiego po brzegach ciemne. Rośnie na Podolu i Woły-
niu (Besser.).

7. *Chaber czarniawy, C. nigrescens: fofiiis oblongis,*
pubescentibus, scabris: inferioribus incisis: superioribus
sub dentatis; ramis angulalis, paucifloris; squamis antho-
dii pubescentis brunneo-ciliatis: summis scariosis.

Podobna do łąkowcy. Liście ma podługowate, omszone,
szorstkawe: dolne pierzastodzielno-nacięte: górne przy na-
sadzie ząbkowane; gałęzie kątowne^ niewielokwiatowe;
kwiaty purpurowe: kwiatki promieniowe większe; łuski
wewnętrzne suche: dolne brunatno-rzasowate. Rośnie na Po-
dolu i Wołyniu (Besser.).

8. *Chaber plamisty, C. maculosa: foliis canescenlibus.*
inferioribus bipinnatifidis: superioribus pinnatifidis: laciniis
linearibus, angustissimis, incisis; caule suffruticoso: ramis
corymbosis: squamis anthodii globosi apice obtusis, nigro-
scariosis, eiliatis.

Lodyga twarda, łokciowa i wyższa, biaława, poryso-
wana, gałęzista, baldaszkogronowa; liście popielate: dolno
arazy-, górne pierzasto-dzielne tylko: podziałki bardzo
wąskie, nacięte; kwiaty kuliste, purpurowe, większe niż
w następującym gatunku; łuski kielicha tępe, rzasowale,
u góry czarną plamką opatrzone. Rośnie na Podolu (Boss.).

o. *Chaber wiechowaty, C. paniculata: foliis canescenli-*
bus inferioribus a pinnatifidis: laciniis lineari-lanceolatis;

ramis paniculatis; squamis anthodii opatis, appressis, fusco-marginatis, ciliatis.

Lodyga łokciowa i wyższa, lega, kątowata, wiechowato-gałęzista; liście dolne 2razy pierzastodzielne, górne pierzastodzielne: podziałki prawie równo-wązkie; łuski kielicha iaiowatego przyległe, ciemnym brzegiem ołoczne, izasouate; kwiaty purpurowe, małe. Rośnie na polach i w lasach suchych. *Jacqu. Fl. austr. tab. 320.*

u). *Chaber piaskowy, C. arenaria: foliis 2pinnatifidis pinnatifidisque, linearibus: summis indiuisis; ramis pirgatis; squamis anthodii lanceolatis, striatis, coloratis, utnuque ad apicem scarioso-appendiculatis, lacero-ciliatis.*

Lodyga 2łokciowa, wiechowato-gałęzista: gałęzie długiej liście 2razy- lub raz pierzastodzielne: podziałki równo-wązkie: liście górne całe; łuski kielicha lancetowate, porysowane, farbowane, u góry z obu stron iakby uszkami dwoma suoheufi, rzasowutemi, opatrzone; kwiaty purpurowe. Rośnie na Podolu (Besser).

11. *Chaber różgowy, C. yirgata: foliis pinnatifidis, linearibus, subintegerrimis: summis indiuisis; ramis pirgatis; squamis anthodii cylindrici lanceolatis, aculis, flafido-ciliatis.*

Lodyga gałęzista: gałęzie cienkie, długie; liście pierzastodzielne: górne równowązkie, prawie całe; łuski kielicha walcowatego lancetowate, ostre, żółtorzasowate; kwiatki purpurowe, nieliczne: brzeżne mniejsze. Rośnie na Podolu (Besser).

12. *Chaber 3nerwowy, C. trinervia: foliis lineari-lanceolatis, aculis, inlegerrimis, subtus nerposis, inccinosubtomentosis; ramis unifloris; squamis anthodii glabri obtusis, margine scariosis: superioribus ciliatis.*

Lodyga łokciowa i wyższa; liście równowązko-lancetowate, ostre, zupełnie całe, pod spodem nerwiste, białokulnerowale: gałęzie iednokwiatowe; kwiaty, o kwiatkach prawie równych, hlado-purpurowycli; łuski kielicha gładkiego tępe, przyległe, po brzegach szeroko suche, rzasowate. Rośnie na Podolu (Besser).

13. *Chaber Bławatek, C. Cyanus: foliis linearibus, gessilibus, inlegerrimis, subtus sublanalis, enerpiis: infimis basi pinnatifidis; ramis unifloris; squamis anthodii lanceolatis, ciliatis.*

Lodyga wzniesiona, łokciowa, gałęzista, paieczastowłosistn, czasem popielata; liście długie, wązkie, zupełnie całe, białawe, pod spodem prawie Włosiste, bezuerwowe; lisoic dolne pierzastodzielne, albo raczey iednym lub dwoma zębami opatrzone; kwiaty o kwiatkach środkowych ciemno błękitnych, promieniowych bardzo wielkich niebieskich;

ło-ki kielicha lancetowate, o fręzlach białawych. Bośnie wszędzie pomiędzy zbożem. *Fl. dan. tab.* U wieśniaków pod nazwiskiem // *arniki*, *IFotoszki*, znaioma. W ogrodach farba kwiaŁów niebieska, często się w różową i białą zamienia.

i i. *Chaber kątowy*, *C. axillaris*: *foliis lanceolatis, decur>enlibus, incanis, arachnoideis: inferioribus, basi sinuato-dentatis; caule sn bram oso; pedunculis arillaribus termiualibusque; squaniis anthodii nigro fuscoque marginalia, atgentta-fimbriatis.*

Łodyga łokciowa, nie dzielna, listna; u góry gałęzi-
sta; liście lancetowate, zbiegające, pięczasto-popielate: dolne u spodu buchtowato-ząbkowane; szypułki międzylistne lub wierzchołkowe; kwiaty błękitne, o łuskach kielicha z ciemuc-mi brzegami, srebrzysto-rząsowaty. Bośnie na Wołyniu (*Bess.*). *C. mollis. Bes.*

i f). *Chaber wschodni*, *C. orientalis*: *foliis profunde pinnatifidis, pubescentibus; summis lanceolatis, indiris; squaniis anthodii appressis, margine fuscis, fimbriato eiliatis, acutis.*

Łodyga łokciowa, porysowana, nieco gałęzi-
sta; liście wielkie, głęboko pierzastodzielne, zielone, omszone: podziałki równowązko-lancetowate, całe lub nieco podzielone; liście górne lancetowate, niedzielne; kwiaty wierzchołkowe, wielkie, o kwiatach światło-żółtych, o łuskach kielicha suchych, przyległych, ostrych, fręzłowato-rząsowatych, z brzegiem brunatnym. Bośnie na Podolu (*Besser*).

—j—|—J—Łuski kielicha całe, suche, fręzłowate.

1 G. *Chaber sybirski*, *C. sibirica*: *foliis pinnatifidis, utrinque lanatis: laciniis spathulatis, subincisis; squaniis anthodii glabri, apice appendiculatis: appendiculis inferiorum acutis, fimbriatis, superiorum oblusis, lacero-fimbrialis.*

Łodyga łokciowa; liście pierzastodzielne, z obu stron wełniste: podziałki łopatkowate, całe lub nieco nacięte; kwiaty czerwone, o łuskach kielicha gładkiego: dolnych 7. wierzchołkiem lancetowatym: średnich z boku wierzchołka rząsowatych: wewnętrznych z wierzchołkiem tępy, wklęsłym, poszarpanym. Rośnie na Podolu (*Besser*).

17. *Chaber siarczysty*, *C. tatarica*: *foliis subbipinnatifidis, scabris: laciniis lanceolatis, sub integerrimis; squaniis anthodii glaberrimis, obtusis, fimbriatis.*

Liście pierzastodzielne, chropawe; podziałki lancetowate, prawie całe: korzeniowe podługowate, ząbkowane; lu-

ukt kielicha gładkiego, iaiowatego, tępe, fręzłowate, aół-
tawp; kwiaty siarczyste. Kośnie na Podolu (Besser). *C. ne-
gięcia. Best-*

f f f f f Łuski kielicha grzebieniasta -rząsowate
lub pierzaste.

IR *Chaber pierzasty*, *C. plirygia*: *herbacea; foliis ob-*
l'"/.".'; *h/rsulis, rfiricronato-serralis, sessilibus; squamis*
anthodii recnrrato-plumosis x fuscis.

Łodygi zielne, łokciowe, katowate, porysowane, oni-
szone, nieco u góry gałęziste; liście chropawe, włosiste;
korzeniowe podługowate, nerwem białym opatrzone, spi-
czasto-piłkowane, krótko-ogonkowate: łodygowe uszkowa-
ło-łodygę obeymuin.ee; kwiaty purpurowe, wierzchołkowe;
łuski kielicha hrunatnawe, opatrzone na końcu ięzy-
c/kiem odkrzywionym, po bokach długimi, żółtymi, rzę-
sami pierzasto osadzone. Kośnie w lasach. *FI. dan. t. Ó2o-*

»9. *Chaber austriacki*, *C. austriuca*: *foliis setniample*
xicauhbu.fi, cato-ohlougl, grosse-dentatis, hirsutis; squa-
mis anthodii inft.rioiibus recurralo-plumosis: summis sca-
ri'.x/x . subrotundis.

Różni się od poprzedzającego gatunku: liśćmi iaiowate-
mi, grubo-ząbkowanemi; łuskami kielicha zewnętrznymi od-
krzywiono-pierzastymi, wewnętrznymi suchymi prawie okrę-
głymi. Rośnie na Wołyniu (Besser).

** *Kielichy cierniste.*

-{- *Łuski rząsowate.*

20 *Chaber drobnokwiatowy*, *C. parviflora*: *foliis inca-*
nis: radicalibus lyralis: caulinis linearibus; ramis dira-
ricaiis; sonami.', anthodii orali rigido-cilialis; spina a-
piceis ref/.e.va. clongala.

Łodyga -łokciowa, katowała, siwa, bardzo gałęzista;
gałęzie rozwarte; liście popielate: korzeniowe lirowate: ło-
dygowe równowązkie; kwiaty liczne, drobne; łuski kielicha
iaiowatego, iaiowate, tęgo-rząsowate. cierniem długim
odgiętym zakończone. Rośnie na Podolu (Besser).

2i. *Chaber tego!iści*, *C. stereopliylla*: *foliis rigidis,*
seaiurruns, mucronatis: radicalibus oblongis, inlegerrimis;
. 'pr i ix,r,ibuspinatifidis; summis lineari-lanceolatis; caule*
avr.ru,!eme; squamis anthodii eiliato-spinosis, spinis pa-
tenhbrm: summis scariosis, fimbrialis.

Łodyga podnosząca się; liście tęgie, chropowate, szty-
letowa!.. korzeniowa cała, podługowate: wyższe pierzasto-
dzielne; górne równowązko-lautetowate; kwiaty czerwona,
we; łuski kielicha pod wierzchem ciernisto-rząsowate,

ciernie otwarte: górnio snehe iręzłowate. Rośnie na Podolu (Resser).

U-JL. Chaber lnowaty, C. ceutauroides: foliis asperis: radicalibus lyrato-pinnatifidis, lacinia terminali maxima, oblonga: superioribus decursiue pinnatis: summis pinnatifidis. scabris; pedunculis elongatis; squamis anthodii scariosis, iaceris, apice spina patula, elongata, terminal ix.

Lodyga wzniesiona, łokciowa i wyższa, kątowata, gałęzista; liście szerokie, szorstkie: korzeniowe lirowato-pierzastodzielne: podatnika wierzchołkowa liścia obszerna, podługowata; liście wyższe zbiegające, pierzaste: górne pierzastodzielne, chropawe; kwiaty żółte, długo szypułkowane, o łuskach, kielicha suchych, poszarpanych, na końcu cierniem otwartym, długim, zakończonych. Rośnie na Podolu (Besser).

-j-j- Łuski kielicha cierniami dłoniasteini zakończone.

a3• Chaber Adama, C. Adami : foliis albido tomentosis, lanceolatis, decurrentibus: infimis denticulatis, basi pinnatifidis; floribus solitariis; spinis squamarum inferiorum inaequalibus, rectis; squamis anthodii summis inermibus, apice scariosis.

Lodyga łokciowa, prosta, u góry kilka gałązek opatrzone; liście lancetowate, zbiegające, podobnie jak i lodyga popielate: dolne ząbkowane, u spodu pierzastodzielne; kwiaty pojedyncze, żółte: kwiatki promieniowe krótsze; łuski górne łaiowate, na końcu suche: dolne cierniami żółtymi dłoniasto podzielonemi, zakończone. Rośnie na Podolu (Besser).

•f-j--} Ciernie łusk ziozom.

a4. Chaber kleisty, C. benedicta: foliis oblongis sinuatis deniato-spinosis; floribus inuolucratiss, uiscosis, arachlioides; spinis squamarum pinnatis, elongatis, rigidis.

Lodygi łokciowe, gałęziste czerwone, wełniste; liście podługowate, buchtowate, ząbkowane-cieruisle, światłozielone, kosmate, nieco zbiegające; kwiaty wierzchołkowe żółte, przysadkami szerokimi, kleistymi, paieczasto-włosisieini, opatrzone; łuski kielicha cierniami długimi, żółtymi, pierzasto-rozgałęzionymi, zakończone. Roślina z krajów cieplejszych: w ogrodach dla skutków swoich lekarskich utrzymywana pod nazwiskiem *Karda benedykta* i *Karna benedykta*.

1. *Sadtec konopiowaly*, E. *cannabinum*: *foliis pectiolatis*, *triptirillis*, *cauleque hirsutiusculis*: *laciniis lanceolatis*, *s-ralit* *panicula corymbosa*.

Łodyga włokciowa, nieco czworokątna, kosmata; liście naprzeciwległe, ogonkowate, dłoniasto trzydzielne, równie jak łodyga nieco kosmate: podziałki lancetowate, piłkowane; kwiaty baldaszkogronowe, czerwone; słupki długie, liście górne często naprzemianległe. Rośnie na miejscach pulchnych nad wodami. *El. dan. t.*

430. ZŁOTOGLÓW, *CnRYSOCON A.*

1, *Łoto głów włosisly*, O. *yillosa*: *foliis sparsis*, *lan- ceolatis*, *lanalis*; *floribus corymboso-umbellatis*; *squamis anthodii margine scariosis*, *appressis*.

Łodyga włokciowa, włosami białymi pokryta, u spodu n^rf, u gó y listna; liście rozrzucone, lancetowate; wel- niste, (nerwowe; kwiaty żółte, o łuskach kielicha po br/i<ach suchych, przyległych, w baldaszkogronu wierz- chołkowy ułożone. Rośnie na Podolu (Bess.).

2. *Złotogłów esragonowaty*, C. *dracunculoides*: *ramis pitulis*; *foliis sparsis*, *linearilanceolatis*, *3 ner ci is*, *sca- bris*; *floribus corymbosis*; *squamis anthodii laxiusculis*; *summis scariosis*, *obtusis*.

Łodyga l-włokciowa, wzniesiona, tega, porysowana, krótkimi włosami osadzona; gałęzie otwarte; liście roz- rzucone, równoważko-lancetowate, 3nerwowe, chropawe; kwiaty żółte, baldaszkogronowe; kielich krótki, o łus- kach wolnych, górnych suchych, nieco tępych. Rośnie na Podolu (Bess.).

3. *Złotogłów lniano/iści*, C. *linosyris*: *caule simplici- usculo*; *foliis sparsis*, *linearibus*, *elongatis*, *acutis*, *glab- ris*; *floribus corymbosis*; *anthodio multiflora*, *laxiusculo*.

Łodygi łokciowe i wyższe, prawie niegałęziste; liście rozrzucone, równoważkie, długie, ostre, gładkie, całą łodygę pokrywają; kwiaty żółte, na wierzchołku łodygi baldaszkogron formują; łuski kielicha wielokwiatowego równoważkie, ostre, wolno ułożone. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.).

43J. MIŁOSNA, *CACALIA.*

I. *Miłosna mleczaioliścia*, C. *sonchifolia*: *glauc*, *glab- ra*; *foliis radicalibus subrotundis*, *petiolatis*; *caulinis tnferioribus sessilibus*, *lyratis*; *supremis sagittatis*, *lan- ceulatis*; *pedunculis capillaribus*, *unifloris*.

343S

Łodyga łokciowa, gałęzista, modrawa, gładka; liście korzeniowe łopatkowato w ogonek zwężone, ząbkowane; łodygowe górne strzałkowato-lancetowate; kwiatki drobne, pomarańczowe, na szypułkach delikatnych osadzone. Roślina ze wschodu, dla kwiatów pizyiemney farby po ogrodach często się utrzymuie.

43a. DWUZA U, lhi>£\s.

1. *Dwuzqlt pochyly*, B. cernua: *foliis lanceolatis, subconnatis, remote-sen atis, glabris; Jloribus subrudiatls, l er nu i t; inolucro anthodium superante.*

Łodyga nızka lub łokciowa; liście lancetowate, ząbkowane, prawie zrosłe; kwiaty żółte, prawie kuliste, pochyle; nasiona 4-ościste; pokrywa od kielicha ogólnego dłuższa. Rośnie na miejscach wilgotnych. *Flor. dan. l. t>4/*. Odmiana z listkami kielicha wielkimi, żółłemi, kwiat promienisty na pozór stanowiącemi (*Coreopsis Bldens £.*), równie iak i odmiana karłowata (*U. minima Jld*) : pierwsza na błotach, druga na miejscach torfowych, często się postrzegają.

lanceolatis, dentatis; Jloribus diseoideis; inolucro anthodium superante.

Łodyga -J lub łokciowa, gałęzista; liście ogonkowate, 3-5dzielne; kwiaty bez promieni; nasiona 3-ościste; pokrywa od kielicha ogólnego dłuższa. Rośnie na brzegach krynic i rowów. *Engl. bot. t. < 113*. Odmiana karłowata, o liściach prawie całych, iałowatych; o przysadkach kielicha łuskom równych; dosyć iest częsta.

433. ŻENISZEK, BALSAM ITA.

I. *Żeniszek pospolity*, B. vulgaris: *herbacea, elata; foliis ellipticls, incanis, serratis: superioribus basi auriculatis; Jloribus corymbosis.*

Łodyga łokciowa i wyższa, gałęzista, tęga, prawie drzewiasta, zielono-biaława; liście eliptyczne, od włosków białawo-piłkowane: górne bezogonkowe, w kształcie uszek łodygę obeyinuia.; kwiaty żółte, w baldaszkogrou ułożone.

'/.Europy południowcy. W ogrodach wiejskich pod nazwiskiem *Kanujieru-* znajoma.

434. POMIĄŁ, TUSSILAGO.

I. *Podbial pospolity*, T. Fariara: *scapo unijloro, braileoto; Jlore radiato; foliis cordatis, angulalis, dentatis, subtus pubescentibus.*

-j- Dw

Głębik 4-5calowy, niedzielny, czerwony, wełnisty, łuskami błonkowateimi, ostrymi, pokryty; kwiat żółty, promienisty, jeden na głębiku; liście późno wyrastające, ściśnięte owato-kątowe, czerwono-ząbkowane, z góry zielone, pod spodem wełnisto-białawe. Rośnie na miejscach gliniastych, wilgotnych. Fl. dan. t. 59.

a" podbiał iopianowaty, T. Pelasites: *thyrsos oblongos / loribus discoideis; foliis cordato-oblongis, inaequaliter denticulatis, subtus cinereo-tomentosis; lobis baseos approximatis.*

Głębik 1-łokciowy, łuskami kończatymi osadzony; kwiaty białe purpurowe, w bukiet podługowaty ułożone, bez promieni; liście późno wyrastające, obszerne, niekiedy prawie 1-łokcia długie, sercowato-podługowate, nierówno-ząbkowane, z góry ciemno-zielone, pod spodem popielato-kutnerowate; kłapy liści zbliżone; kwiaty obopłciowe; w niektórych indywidualach same samice, na długich szypułkach osadzone. Rośnie na gruncie tłusto-wilgotnym. Fl. dan. i. 84*. Pospolicie Carzielem zwany.

435. SZAKOTA, GNAVALIV U.

* Łuski kielicha zewnętrzne zaokrąglone.

i. Szarota piaskowa, G. arenarium: *foliis semiaplexicaulis, albo-lanatis; inferioribus spatulatis; superioribus lineari-lanceolatis; panicula corymbosa; squamis anthodii subglobosis, patulis, obtusis.*

Łodyga 1łokciowa, u spodu prawie drzewiasta; liście prawie łodygę obejmujące, podobnie jak i łodyga białowełniste; dolne łopatkowate; górne równoważko-lancetowate; podkwiatowe równoważkie; wiecha baldaszkogronowa; kwiaty cytrynowo-żółte; łuski kielicha także żółte, suche, tępe, otwarte, mianowicie po przekwitnięciu; kwiatki wszystkie obopłciowe. Rośnie na gruntach piaszczystych, czczych. Flor. dan, t. 641. IVa gruncie lepszym liście nierównie szersze się stają.

a. Szarota żółto-biała, G. luteo-album: *foliis semiaplexicaulis, lanatis; inferioribus spatulatis, obtusis, subrepandis; superioribus lanceolatis; floribus terminalibus, glomerato-cymosis; ramis inferioribus ascendentibus.*

Łodyga prosta, od spodu gałęzista, 1łokciowa i wyższa; liście prawie łodygę obejmujące, rzadka wełniste; dolne u spodu zwężone, tępe, po brzegach prawie obłaczyste; górne lancetowate; kwiaty w baldaszkogron gęsto skupione, mniejsze niż w następującym gatunku; łuski kielicha węższe, przyległe, słomianego koloru, lśnią-

ce; kwiatki żółte. Rośnie na miejscach wilgotuawych w Litwie. *Engl. bot. t. 1001.*

3. *Szarota rozdzielnopłciowa*, G. dioecum: *stolonibus reptantibus; foliis radicalibus spathulatis, lanatis; caulinis lineari-lanceolatis; caule sitnplicissimo, corymbo co arcato: tqumis anthodii obtusis; /loribus dioecis.*

Łodyga kilkocalowa, nieco wełnista, niegałęzista; wicie z korzeni wyrastające, leżące; liście popielate, pod spodem białawe: dolne łopalkowate: górne równowązkie, do łodygi przyległe; kwiaty w baldaszkogron wierzchołkowy włożone, rozdzielnopłciowe: samcze o kielichach podługowatych, czerwonych, o puchu włosistym: kwiaty samcze mają kielichy okrągławe, farby białej; pncch krótszy u góry maczugowato-zgrnbiały. Kośnie wszędzie w borach i na pagórkach suchych *El. dan t /s28.*

4. *Szarota leśna*, G. sylvaticum: *foliis sublanatis, inferioribus lanceolatis: superioribus linearibus; caule simplici'simo, folioso, erecto ; floribus sessilibus, axillariibus, subspicalis; squamis anthodii margine fuscis.*

Łodyga jłokciowa, czasem niższa: liście pod spodem gęściey, z góry rzadziej wełniste- dolne lancetowate: górne równowązkie; kwiaty bezszypułkowe, rniędzylistne, kształt kłosa rzadkiego formujące; łuski kielicha na brzegu kasztanowate. Rośnie wszędzie w lasach. *Fl. dan. t. iii'). G. rectum IFild.* Odmiana o liściach szerszych, z oba stron wełnistych; kwiatach prawie w kłos skupionych; łuskach kielicha całych brunatnych: często się postrzegać, daie. *G. fuscatum. Pers. Fl. dan t. 354.*

5. *Szarota błotna*, G. uliginosnm: *foliis linearibus, obtusiusculis, sessilibus, utrinque cauleque. diffuso lanatis; floribus axillariibus terminalibusque, glomeratis; squamis anthodii acutiusculis.*

Łodyga gałęzista, rozłożysta, biaława, 3-5calowa; liście równowązkie, nieco tępe, z obu stron podobnie iak i łodyga wełniste; kwiaty wierzchołkowe skupione, o łuskach kielicha żółtawych, zaostzonych. Kośnie w brodach wyschłych.

** Łuski kielicha ostre, kończate, iedriofarbne-
kwiatki ąwrębne.

G. *Szarota pospolita*, G. germanicum: *foliis lanceolatis, undulalis, obtusiusculis, patentibus, subtomenlosis ; Jloribus globoso-capitatis, axillaribus, terminalibusque; caule ercclo, subramoso.*

Łodyga dwoisto-dzielna, wełnista, .^łokciowa; liście lancetowate, faliste, cokolwiek otwarte, białawe, prawie tępe; kwiaty żółtawe, w kształt główek pomiędzy gałę-

alami skupione; listki kielicha sztylowato-kończate. Rośnie wszędzie na polach. *Flor. dan. t. ggy, Filago germanica a. L.*

7. *Scarota polna*, *G. arvense*: *foliis linearilanceolatis caulique ramoso lanatis; /loribus aggregato-subspicatis, tomentosis.*

Łodyga wzniesiona, gałęzista, łokciowa; liście równoważko-lanceolowe, podobnie jak i łodyga wełnista; kwiaty kupki gęsto-wełniste, międzylistne lub wierzchołkowe, formułą. Kośnie na polach piaszczystych. *Filago arvensis* J. Pospolicie *Kocanką* zwana.

8. *Szarota górna*, *G. montanum*: *foliis linearilanceolatis, appressis caulique subdichotomo dense lanatis; /loribus confertis, acillaribus, terminalibusque.*

Łodyżki kilkacalowe, wełniste, u spodu niedzielne, u góry dwudzielne, liście równoważko-lanceolowe, do łodygi przyległe, wełniste; główki kwiatów międzylistne, kłos niby wierzchołkowy formułą. Kośnie na miejscach wzniosłych, suchych. *Filago montana. L.*

436. \$!ŚMIJILLTEŁNIK, XLIRATT TUEU UTT.

1. *Meśmierfelnik roczny*, *X. annuum*: *squamis anthodii acalitif.culis, glaberrimis, patulis erectisue, paleas pappi superantibus; foliis lanceolatis, tomentosis.*

Łodyga od spodu gałęzista, łokciowa i wyższa: gałęzie twarde, nieco wełniste; liście na całe łodydze lancetowate, ostre, zupełnie całe, białawe; kwiaty nacyściwy błado-purpurowe, długoszypułkowe; łuski kielicha lśniące, otwarte, białawe. Roślina z Europy południowej. W ogrodach się utrzymuje pod nazwiskiem *Nieśmiertelników* liliowych. Gatunek zaś z innego rodzaju, *Fidclirytum fulgidum* zwany: *Nieśmiertelników* żółtych nosi nazwisko.

437. WnoTTcz, TAN ACETUM.

1. *TTrotycz pospolity*, *T. vulgare*: *herbaceum; foliis bipinnatifidis, glabris; laciniis lanceolatis, inciso-serracorymb o terminali, composito.*

Łodyga zielna, łokciowa, tęga, nieco włosista, potvsov ana; liście dwa razy pierzastodzielne, gładkie: potłzi.-łki nacinane, ciemno-zielone; kwiaty żółte, baldaszkogron wierzchołkowy złożony formułą. Rośnie na miedzach i w zaroślach. *Flor. dan. t. 8y<*. Odmiana z liśćmi sze»okiem1, prawie kędzierzawymi, *T. v. crispum* zwane: V. ogrodach wiejskich pod nazwiskiem *Piżma* jest utrzymywana.

438. BYŁJCA, AKTZMISIA.

* Liście niepodzielone.

1. *liyllica Estragon*, *A. Dracocephalus*: *foliis glabris, lanceolatis, utrinque attenuatis, integerrimis; /loribus bre filer pedunculatis, erectis; squamis anthodii summis margine scariosis.*

Łodyga łokciowa i wyższa, gładka, gałęzista; liście zielone, gładkie, wąsko-lanceolowe, z obu stron zwężone, zupełnie całe; kwiaty drobne, żółtawe, krótkoszypułkowc, gronka międzylistne fornioją; łuski górne kielicha z brzegiem błonkowatym; osadnik nagi. Początkowo z Syberyi- Ze smaku i zapachu do anyżu nieco podobna. Do zaprawy octu jest używaną.

*** Liście pierzastodzielne.

3. *Pylica pospolita*, *A. vulgaris*: *foliis subtus tomentosis' radicalibus bi-, caulinis pinnatifidis: laciniis lanceolatis, subdentatis, acutis', floralibus linearilanceolatis; panicula diffusa, foliosa; /loribus erectis, oblongis, tomentosis.*

Łodyga 1-łokciowa, tęga, brózdowana, nieco popielata lub czerwona; liście pod spodem białawe: korzeniowe dwa razy-, łodygowe raz pierzastodzielne, o podziękach lancetowatych, ostrych, czasem kilką zębami opatrzonych: podkwiatowe o podziałkach równoważkich; kwiaty czerwone, podługowate, bezogonkowe, kutnerówate, z iednocy strony szypułki kłoski międzylistne formułą, które razem wiechę obszerną składają; kwiatki brzeżno samice, środkowe obopłciowc; osadnik nagi. Rośnie wszędzie około pól i w lasach. *Fl. dan. t. 1 <* Pospolicie *liylnikiem* zwana.

*** Liście pierzaste.

3- *Bylica miotłowa*, *A. scoparia*: *herbacea, simpliciuscula, glabra; foliis* inferioribus bi-, caulinis pinnatis, setaceis; panicula ramosissima; /loribus pedicellatis, nulantibris, glabris.*

Łodyga zielna, wzniesiona, małogałęzista; liście dolne dwa razy-, łodygowe raz pierzaste; wiecha bardzo gałęzista; kwiatki okrągławe, czerwone, szypułkowate, zw isle, gładkie; łuski kielicha tępe, wklęsłe, żółtawe; osadnik nagi. Rośnie na polach na Wołyniu i Podolu (Bess).

4. *liyllica polna*, *A. campestris*: *ascendens, herbacea, ramosa; foliis radicalibus 9pinnatis, incano-sericeis: caulinis pinnatis, setaceis, glabris; racemis paniculatis; /loribus ouatis, nutantibus.*

Lodygi łokciowe, u spodu leżące, wierzchy podniesione, twarde, u spodu czerwone, u góry czasem zielonobiaławe, gałęziste; liście korzeniowe dwa razy pierzaste, iedwabisto-popielate, późniey nagie, zielone: lodygowe pierzaste, szczecinowate, gładkie; kwiaty drobne, czerwone, iaiowate, zwisłe, grona wiceliowate formnią; łuski kielich. gładkie, brzegiem błonkowalym, małym opatrzone; osadnik nagi. Rośnie na miejscach wzniosłych, twardych. *FI dan. t. t i y. i.*

5. *Hylica biala*, A. austriaca: *herlacea, ramosa, incano-sericea; foliis inferioribus pinnatis: foliolis tripartitis; summis indicis, linearibus-, floribus subsessilibus, ouato-subrotundis, cernuis.*

Lodyga wzniesiona, blisko łokciowa, bialo-kutnerowata. liście popielato-iedwabiste: dolne pierzaste, o pierzastości arh h* \d* ieinyb, wązkich: lodygowe i na gałęziach trzydzieliu- lub całe, równowązkie, wązkie; kwiaty iaiowo-okragławe. b< zszypnłkowe, pochyle, w wiechę o gałęziach długich, jswilich, niedzielnych, ułożone; osadnik nagi. Rośnie na Podolu (Bess.) *Jaciqu. FI- austr. t. 100.*

Iticie 3 razy pierzastodzielne, lub a razy pierzaste.

6. *Hylica Boie-drsewko*, A. Abrotanum: *suffruticosa; foliis bipinnatifidis, glabris: laciniis filiformi-setaceis; floribus a. illaribus. subsessilibus; anthodio albido-lomentoso*

Lodyga łokciowa i wyższa, podkrzewiowa, u spodu naga, niegałęzista, u góry gałęzie kształt korony drzew wielkich formnią; liście 2 razy pierzastodzielne, zielonobiaławe, gładkie; kwiaty żółtawe, iaiowate, królko-szypułkowe, międzylistne, gronka drobne formnią; kielich białawo-kutnerowaty. Roślina 2 Europy południowej: w ogrodach wiejskich pospolita.

7. *Hylica wzniosła*, A. procera: *suffruticosa, ramosa; foliis omnibus spinnatis, glabris: foliolis lineari filiformibus; racemis atillaribus, fclialis; anthodio hemisphaerico, glabro.*

Lodyga i łokciowa i wyższa, podkrzewiowa, od dołu gałęzista; liście wszystkie 2 razy pierzaste, gładkie: listki równowązko-nitkowate; kwiaty owalne, liczne, w grona liczne, kątowne ułożone; kielicha półkolistego, gładkiego, łuski nieco po brzegach białawe; osadnik nagi. W ogrodach wiejskich na Wołyniu i Podolu częsta (Bess.).

8. *Bylica Piolum*, A. Absinthium: *caule herbaceo, ramoso; foliis incano-sericeis, decomposito-apinnatifidis: summis pinnatifidis indiuisisque: laciniis oblongo-lati-*

cfolatis, obtusis; racemis arillaribus; floribus-globosis, nultautibus.

Lodyga zielna, łokciowa, tęga, brózdowana, gałęzista, listna; liście popielato-iedwabiste, 2 razy pierzastodzielne: górne pierzastodzielne, lub niedzielne, o podziałkach podługowato-lancetowatych, tępych; kwiaty czerwone, kuliste, zwisłe, w grona międzylistne ułożone; osadnik włosisły. Rośnie wszędzie na gruntach suchych, twardych. *FI dan- t. 1634.*

9. *Bylica czarnomorska*, A. pontica: *caule herbaceo foliis supra incanis, sublus albido tomentosis; foliis decomposito-bipinnatifidis: laciniis linearibus; racemis folio sit, erectis; floribus globosis, nutantibus.*

Lodyga zielna, łokciowa i wyższa, biaława, gałęzista; liście liczne, białawe, pod spodem bialo kutnerowate, 2 razy pierzastodzielne, o podziałkach równowązkieli: górne pierzastodzielne: podkwiatowe niedzielne, równowązkie; kwiaty zwisłe, grona wzniesione, listne, formnią: kwiatki żółte, krótkie, w kielichu ukryte; osadnik nagi. Rośnie na Podolu (Bess.). *Jacqu. FI. austr. t. pp.* W ogrodach Cypry skarni zwana.

10. *Bylica Marszalla*, A. Marschalliana: *caule herbaceo, ramis tdrigatis; foliis incano-sericeis: inferioribus decompositis. longe petiolatis: superioribus subbipinnatifidis simplicibusque, linearibus; spicis foliosis, paniculatis; anthodio oralo, erecto, sessili.*

Lodygi i łokciowe, u dołu czerwone, niedzielne u góry popielate, gałęziste: gałęzie różgowe; liście popielate: dolne 2 razy złożone, długoogonkowe: górne bezogonkowe: podkwiatowe pojedyncze, równowązkie; wiecha z gronek listnych ułożona; kwiaty czerwone, iaiowate, bezszypułkowe; osadnik nagi. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.), *sl. inodora M. B.*

3. Promieniste.

439. SZLACHTAWA, CONYZA.

1. *Szlachtawa nastroszona*, C. squarrosa: *foliis uillosiusculis: inferioribus ouato-oblongis, serratis: superioribus oblongo-lanceolatis, integerrimis; corymbis compositis, terminalibus; anthodio squarroso.*

Lodyga łokciowa lub wyższa, prosta, tęga, nieco kosmata, czerwona, gałęzista; liście bezogonkowe, niekosmate: dolne iaiowo-podługowate, piłkowane: górne podługowato-lancetowate, zupełnie całe; kwiaty żółte, ze wnątrz czerwone, baldaszkogrou wierzchołkowy składają

in; listki kielicha równowązkie, ostre, na końcu odgięte. Bośnie w lasach około Grodna (Gilibert) i na Podolu (Bess.).
Lam. ilustr. l- fuj- f

440. PHZYMIOTNJK, ERIGEHON.

i Przymiotnik gronowy, E. acris: uilosus; foliis lanceolatis, integerrimis; superioribus sessilibus; corymbo terminali-, simplici; radio discum aequante.

Lodyga łokciowa, gałęzista, włosista; liście lancetowate: dolne u spodu zwężone, czasem ząbkowane, zresztą zupełnie całe: górne bezogonkowe; kwiaty groniaste; szypułki naprzemianległe, iednokwiatowe; promień tarczy równy. Rośnie na miejscach czczych, suchych. Engl.bot. U ii58.

a Przymiotnik podolski, E. podolicus: hirsutus; foliis sessilibus, lanceolatis, obtusiusculis, integerrimis; corymbo terminal:radio discum superante.

Od poprzedzającego gatunku różni się: lodygą i liśćmi szor«!ko-włosistemi; promieniem od tarczy dłuższym. Rośnie tm Podolu (Bess.).

3 Przymiotnik wiechowaly, E. canadensis: pilosus; foliis lanceolatis, subintegerrimis, ciliatis; Jloribus paniculatis.

Lodyga łokciowa i wyższa, włosista, biaława; liście lancetowate, zupełnie całe, rzasowate; kwiaty drobne, żółtawe, wiechę podługowatą składaią. Roślina początkowo z Kanady, dziś w całej Europie tak się rozszerzyła, iż za naturalną europejską roślinę uważać można.

441. Oman, Jy ULA.

l. Oman włosisty, J. hirta: herbacea; foliis sessilibus, lanceolatis, ob soiete-serratis, rigidis; caule subunijloro; squamis anthodii lanceolatis.

Lodyga zielna, łokciowa, włosami nastroszona, u góry gałęzista; liście rozrzucone, tęgie, niewyraźnie piłkowane, owalno-lancetowate, bezogonkowe: dolne w ogonek zwężone; kwiaty żółte: nayczęściey ieden lub nieliczne; łuski kielicha lancetowate, liściowate. mianowicie zewnętrzne kosmate. Rośnie w lasach i na łąkach podleśnych. Jarou PI. austr. t. 358.

i. Oman gładki, 1. salicina: caule glabro, paucijloro; Joliis amplexicaulibus, lanceolatis, rigidiusculis, margine wrrutato-scabris, subre/le.ris; pedunculis inferioribus elongatis.

Lodyga blisko łokciowa, nieco kątowata, gładka, 3-4-kwialowa; liście tęgie, nieco połyskujące się, lodygę o-

beymniące, lancetowate, odgięte, po brzegu drobno piłkowano-chropawe; kwiaty żółte, innieysze niż w poprzedzającym gatunku; łuski kielicha na końcu rzasowate; szypułki boczne, długie. Rośnie na łąkach suchych. Fi. dan. t. yS6.

3. Oman kędzierzawy, I Pulicaria: caule ramoso sublanato; Joliis aniplexi.cauli.bus, oblongis, undulatis, viliosis; pedunculis unijloris, oppositifoliis; radio abbreviato.

Lodyga łokciowa i wyższa, włosista; gałęzie rozłożyste, pogięte; liście lodygę obeymuiące, podługowate, gęsto-faliste, prawie kędzierzawe, włosiste; kwiaty półkoliste, krótko-promiczniove, żółte, na szypułkach naprzeciwliścicj poiedynczo-osadzone; kielichy kutnerowate. Rośnie na łąkach i pastwiskach wilgotnych. Pi dan. t. 6<3.

4. Oman piłkowany, 1. Britanica: caule erecto, villoso; foliis amplexicaulibus, cordato-lanceolatis, acutis, planis, glanduloso-denticulatis, subtus sublanatis; Jloribus corymbosis; squamis anthodii lanceolatis; radio elongato.

Lodyga łokciowa i wyższa, wzniesiona, białowłosista, u góry gałęzista; liście lodygę obeymuiące, lancetowate, ostre, płaskie, gruczołkowato-ząbkowane, pod spodem welniste; kwiaty wielkie, żółte, baldaszkogron formuią; łuski kielicha lancetowate, włosiste; kwiatki promienia długie, liczne. Rośnie na łąkach wilgotnych. Flor. dan. i. 4*3. Nazwisko Britanica, utworzyło się z wyrazu Dioskorydesa Bretanike, z którego Dalecbamp Britanica zrobił. Roślina ta bowiem w Anglii naturalnie rosnąca, dotąd nie iest odkrytą.

5. Oman sercoliści, I. dysenlerica: caule diffuso; foliis sqa amplexicaulibus, cordato-oblongis, undulatis, dentatis, subtus lanatis; Jloribus corymbosis; squamis anthodii linearibus; radio subelongato; puppo duplici.

Lodyga łokciowa, tęga, walcowata, welnista, gałęzista, rozpierzchła; liście lodygę obeymuiące, sercowalopodługowale, faliste, ząbkowane, pod spodem białawowelnisle: kwiaty na szypułkach poiedyncze, baldaszkogron składaią; łuski kielicha równowązkie; puch podwójny: zewnętrzny błonka: wewnętrzny włosisty. Rośnie w lasach i na łąkach wilgotnych. FI. dan. t. 4/o.

6- Oman pospolity, I. lleenium: caule erecto, uiloso; foliis ampleiicaulibus, ooto-oblongis, rugosis, subtus tomentosis; /loribus corymbosis; squamis anthodii oratis, foliaceis.

Lodyga a-3łokciowa, wzniesiona, tęga, bruzdowana, kosmata; liście lodygę obeymuiące, iaiowato-podługowate,

• pomszczone, l'od spodem kutnerowaLe : dolne ogonkowa-
te. ti. ctoke, owalne, ostre; kwiaty wielkie, żółte, na
wierzchu łodygi baldaszkogron formuą; łuski kielicha ia-
iov. aff(obszerne, liściowate. Rośnie około wsi i w ogro-
dach. FI- (lan t- 8-

9. *Oman kosmaty*, I. *Oculus Christi*: *foliis oblongo-lanceolatis, integerrimis, cauleque simpliciusculo, utrinque lanalis: radicalibus petiolatis: caulinis amplexicaulibus, * floribus corymbosis; squamis anthodii hemisphaerici, hirsuti, la.riusculis, subulatis; receptaculo piloso.*

Łodyga ^łokciowa i wyższa, niedzielna, welnista; li-
ście podługowate, lancetowate, zupełnie całe, po brzegach
i pod spodem welniste: korzeniowe ogonkowate: łodygo-
we łodygę obeymujące; kwiaty żółte o promieniach nie-
licznych, baldaszkogron składnią; łuski kielicha półkuli-
stego, kosmatego, równowązkie, wzniesione, późniey koń-
ce się odżjinaia; puch podwójny; osadnik włosisty. Ro-
li. ie w Sasach około Grodna nad Niemnem (Gilibert.). *Jacqu. Fl. austr. i. i*3.*

8. *Oman polny*, 1. *campestris*: *foliis oblongo-lanceo-
latis • integerrimis cauleque, subcanescentibus, hirsuti-
culis, squamis anthodii hirsuti, laxiusculis, subulatis;
receptaculo nudo.*

Podobny do poprzedzającego gatunku, różni się liśćmi
i łodygą rnniey włosistą, a mianowicie osadnikiem nagim.
Rośnie na Podolu (Besser).

g. *Oman wiązkowy*, 1. *germanica*: *caule ascendente,
piloso-lanato; foliis amplexicaulibus, cordato-oblongis,
scabris, obsolele-denticulatis; floribus corymbosis; squa-
mis anthodii acutis, recurvis.*

Łodyga ^łokciowa, podniesiona, tęga, porysowana, ko-
sinato-welnista; liście łodygę obeymujące, sercowato-po-
długowate, chropawe, niewyraźnie ząbkowane; kwiaty żół-
te, wiązkowo-baldaszkogronowe, szypułki kilkakwiatowe;
łuski kielicha ostre, odkrzywione. Rośnie około Grodna
(Gilibert), i na Wołyniu i Podolu (Bess). *Jacqu. Fl. austr. t. tii4. Jnula media M. JJ.* różni się od tego gatunku: kos-
roatością mnieyszą; baldaszkogronem mnicy kwiatowym, o
gałęziach iednokwiatowych od kwiatów dłuższych; kwiatami
większemi. Rośnie na Podolu (Besser).

10. *Oman pośredni*, I. *hybrida*: *caule stricto, filioso;
joint, sessilibus, oblongis, glabriusculis, penosis, margine
p.dlo so-scabris; corymbo paucifloro; anthodii villosi squa-
mis obtuse mucronatis.*

Łodyga wyprężona, kosmata; liście bezogonkowe, po-
długowate, prawie gładkie, żyłowate, na brzegu kosmalo-
ehropawe; baldaszkogron liiewielokwiatowy; łuski kielicha

ia iowatego, tępe, sztyletowate. Pośrednia między poprze-
dzającym a następującym gatunkiem. Rośnie na Podolu i
Ukrainie (Besser).

ii. *Oman. mieczów aliści*, I. *ensifolia*: *foliis sessilibus,
linearibus, acuminatis, integerrimis, nerposis, glabris;
caule simplici, subunifloro.*

Łodygi liczne, cicukie, iednokwiatowe, niedzielne, lub
na wierzchu na kilka gałązek ieduokwiatowych podzielone,
u góry miękkimi włosami rzadka pokryte; liście liczne,
bezogonkowe, równowązkie (iakby trawiaste), kończate, zu-
pełnie całe, nerwiste, gładkie, cokolwiek po brzegach wło-
siste, lub rzasowate; kwiaty wierzchołkowe wzniesione, nay-
częściej pojedyncze; łuski kielicha kosmate, równowązkie;
dolne nieco odgięte. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser).
Jacqu. Flor. austr. tab. /ós.

442. GWIAZDOSZ, ASTER.

1. *Gwiazdosz trzynerwowy*, A. *Amellus*: *caule super uf.
ramoso-, Joliis oblongis, obtUsiuscUlis, sessilibus, subtri-
ner ciii a, integerrimis, scabris; ramis corymbiferis; squa-
mis anthodii obtusis, subsquarrosis.*

Łodyga łokciowa i wyższa, u góry gałęzista, cała liśćmi
pokryta; liście podługowate, tępawe, bezogonkowe, trzy-
nerwowe, zupełnie całe, chropawe, nieco po brzegach
włosiste; gałęzie na wierzchu baldaszkogron składaią; kwia-
tów środek żółty; promienie błękitne; łuski kielicha tępe,
nieco końce otwarte. Rośnie w lasach suchych około Ru-
dnik w powiecie wileńskim, około Grodna (Gilibert) i
na Wołyniu i Podolu (Besser). *Jacqu. Fl. austr. t. 4s6.*

2. *Gwiazdosz estragonowaty*, A. *dracunculoides*: *foliis
semiamplexicaulibus, lineari-lanceolatis acuminatis, sca-
bris, trineruiis; corymbi compositi ramis fastigiatis, fo-
liatis; radio suh-itfloro.*

Łodyga i ^łokciowa, cienka, tęga, liśćmi pokryta; liście
chropawe, rozrzucone, bezogonkowe, równowązkie, 3ner-
wowe, długie, kończate; kwhly o promieniu światło-błę-
kitnyiit, długim, Skwiatowym, w baldaszkogron oszypułkach
gułzistycli Ustnych, ułożone. Rośnie na Podolu (Besser).

3. *Gwiazdosz ogrodowy*, A. *chinensis*: *caule hispido,
simpliciusculo; foliis oblongo-lanceolatis, dentatis, subses-
silibus: summis spathulatis, integerrimis; squamis antho-
dii foliaceis.*

Łodyga ^łokciowa i wyższa, gałęzista, włosami nastro-
szona: gałęzie otwarte; liście podługowato-lancetowate,
grubo-ząbkowane, po brzegach królkieini włosami osadzo-
ne: górne łopatkowate, zupełnie całe, rzasowate; kwiaty

wielkie: środek żółty, promienie błękitne lub białe; łuski kiłkowate, liściowate, u spodu rzęsowate. Roślina /. (bul. W ogrodach pod nazwiskiem astrów, Jastrów się ulrzyuuuie. Z kwiatami pełnymi (to jest w których kwiatki wszytkie są iezyczkowate) często się w ogrodach wyradza.

i (gwiazdosz przyjemny, *A. amelloides*: *caule erecto, scabro . superne ramoso; foliis scabris, medio serratis: inferius aribus oborato-oblongis: superioribus lanceolatis; ramis corymbosis; squamis anthodii aculis, subsquarrosis: superioribus membranaceis, apice coloralis.*

Lodyga łokciowa, u góry baldaszkogronowo-podzielona, wzniesiona, chropawa; liście chropawe, pośrodku grubopilkowane: dolne podługowate u spodu zwężone: górne lancetowate; kwiaty wielkie, o kwiatkach promienia światła błękitnych, środkach żółtych; łuski kielicha ostre, nieco nastroszone, wewnętrzne błonkowate, na końcach farbowane Podobny do 3nerwowego. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser). *A. elegans* fi".

5. (gwiazdosz nadmorski, *A. Tripolium*: *caule glahro subramoso; foliis lineari-lanceolatis, carnosis, Splinerpcis, apice dentatis; floribus corymbosis; squamis anthodii obtusis, erecto-appressis.*

Lodyga łokciowa i wyższa, u góry gałęzista, gładka; liście równowązko-lancetowate, cokolwiek mięsiste, troisto- neiwowe, na końcu ząbkowane; kwiaty o promieniach bładobłękitnych, środkach żółtych, w baldaszkogron ułożone; łuski kielicha lancetowate, tępe, przyległe. Rośnie na mieyscach błotnistych, nad morzem, w okolicach Połongi. *FI. dan. lab. 6/5.*

443. NAWŁOĆ, *SOLI DAGO.*

I. Nawłóć pospolita, *S. Virgaurea*: *caule tereti, erecto, tuperne puhescenle, ramoso ; foliis oblongo-lanceolatis, utrinque attenuatis, serratis : inferioribus pilosiusculis; racemo erecto, paniculari; radio elongato.*

Lodyga 2-3łokciowa, brózdowana, u dołu czerwonawa, gładka, u góry omszona; liście podługowato-lancetowate, z obu stron zwężone, pilkowane: dolne włosisto-chropawe; grono z kwiatów żółtych wiechowate, promienie rzadkie, dosyć długie. Rośnie w lasach i zaroślach. *FI. dan. t. 663.*

444. POPIELNIK, *CINERARIA.*

I. Popielnik sybirski, *C. sibirica*: *caule simplicissimo, oligophyllo ; foliis sagittato-cordatis, obtusiusculis, denticulatis, laevibus; petiolis ulatis; racemo simplici, elongato, bracttato.*

Łodyga i łokciowa, niedzielna, porysowana, gładka, u spodu czerwona, niewieloliścia; liście strzałkowato-sercowate, tępawe, drobno ząbkowane, równe; ogonki liści łodygowych w kształt pochwy rozszerzone; kwiaty grona wierzchołkowo, listne, formią, Rośnie na łąkach wilgotnych na Wołyniu (Besser).

a. *Popielnik alpejski*, C. alpestris: caule simplici; foliis scabris, sublanatis, denticulatis: radicalibus subcordatis: emilinis spathulatis lanceolatisque; corymbo multifloro; seminibus apice ciliatis.

Łodyga łokciowa, niedzielna; liście chropawe, prawie welniste, drobno ząbkowane: korzeniowe łokciowe: łodygowe w Ogonek zwężone, lub lancetowate; baldaszkogron wielokwiatowy; nasion wierzchołkowo-rzęsowate. Rośnie na Wołyniu (Besser). *Jacqu. Flor. austr. tab. 119.*

plicis, sublanato; foliis repando-dentatis: radicalibus ellipticis, in petiolum decurrentibus: caulinis lanceolatis; corymbo paucifloro.

Łodyga wzniesiona, niedzielna, rzadka welnista; liście obłączysło-ząbkowane: korzeniowe eliptyczne, po ogonku zbiegające: łodygowe lancetowate; baldaszkogron ze 3-4 kwiatów czerwono-pomarańczowych złożony. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Besser).

i. *Popielnik długoliści*, C. longifolia: caule simplici, foliisque scabriusculis, sublanatis: radicalibus denticulatis, in petiolum attenuatis: caulinis lanceolato-linearibus, elongatis; corymbo multifloro; seminibus pubescentibus; pappo abbreviato.

Łodyga łokciowa, wzniesiona, niegałęzista, chropawa, nieco welnista; liście chropawe, nieco włosiste: korzeniowe ząbkowane, w ogonek zwężone: łodygowe lancetowato-równowazkie, długie; kwiaty o środku złocistym, promieniu białym, baldaszkogron wierzchołkowe składają; nasiona omszone; puch krótki. Rośnie na Wołyniu (Besser). *Jacqu. Flor. austr. tab. 181.*

5. *Popielnik polny*, G. campestris: caule simplici sublanato; foliis subintegerrimis: radicalibus oborato-ellipticis, in petiolum decurrentibus: caulinis lanceolatis; corymbo terminali.

Łodyga łokciowa, białowelna, niedzielna; liście nieco welniste: korzeniowe eliptyczne, u spodu zwężone, rzadka ząbkowane: łodygowe lancetowate, zupełnie całe; kwiaty promieniste, żółte, prawie baldaszek na wierzchu łodygi formią. Rośnie na Podolu (Bess.) *Fl. dan. t. 179. Jacqu. Flor. austr. tab. 180.*

6. *Popielnik błotny*, G. palustris: caule superne ramo-

foliis lanceolatis, acutis, semiamplexicaulis,
» *rillosis; corymbis axillaribus terminali-*
bittm.

Lodyga łokciowa, gruba, walcowata, gruczołkowato-włosista. " góry gałęzista, liśćmi aż do kwiatów pokryta; liście szeroko-lancetowate, buchtowano-ząbkowane kłisto-v. ; szypułki niędzwlistne lub wierzchołkowe, haltlaff-kogronowe; kwiaty żółte; puch długi biały. Rośnie na Jakach wilgotnych torfowych. *Flor. dan. lab. 5p3.* Liście w pierwszym roku nacięte, prawie gładkie.

445. *SrAUZŁc*, *SRNT.CIU.*

* *Promienie* *otwarte.*

•J- *Liście* *nie*o *dzielone.*

1. *Starzec gaiowy*, *S. nemorensis*: *foliis sessilibus ob-*
longis, intrinsece attenuatis. serratis, ciliatis, membrana-
ceis, *subtus tenuissime pubescentibus*; *corymbis panicu-*
latis.

Lodyga łokciowa i wyższa, gałęzista, brózdowana, prawie gładka; liście bezogonkowe, szerokie, podługowate, a obu stron zwężone, piłkowane, rzasowane, błonkowate, pod spodem drobnymi włoskami pokryte; kwiaty żółte, baldaszkogron listne, o szypułkach krótkich, składają. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.) *Jacqu. Fl. austr. t. i84.*

2. *Starzec gładkolistny*, *S. saracenicus*: *foliis subsessilibus, lanceolatis, elongatis, utrinque attenuatis, glabris, serrulatis, serraturis antrorsum flexis; corymbis paniculatis; pedicellis antrorsum pubescentibus; caule alato.*

Lodyga łokciowa, listna, skrzydełkowata; liście dolne krótko-ogonkowe, górne bezogonkowe, lancetowate, długie, z obu stron zwężone, gładkie, piłkowane: piłkowatości do końca liścia skierowane; kwiaty siarczyste, o promieniach nielicznych, baldaszkogron wiechowaty składają; kielichy walcowate, równie i szypułki omszone. Rośnie na miejscach cienistych wilgotnych. *Jacq. Fl. austr. tab. i86.*

3. *Starzec błotny*, *S. paludosus*: *foliis semiamplexicaulis, lanceolatis, acuminatis, argute serratis, subtus cauleque elato, lanato-floccosis; corymbo terminali com-*
positi antkodio glabriusculo.

Lodyga łokciowa i wyższa, wyprężona, listna, kosmkowato-włnistą; liście długie lodygę obejmujące, kończące, głęboko-ostro-piłkowane, pod spodem włniste; kwiaty żółte wielopromienne, baldaszkogron wolny składają; kielichy prawie gładkie. Rośnie nad brzegami rzek i stawów na miejscach wodnistych. *Fl. dan. i. 385.*

4. *Starzec cienisty*, *S. umbrosus*: *foliis coriaceis, glau-
tiusculis, cartilagineo-dentatis, ciliatis: inferioribus o-
rato-oblongis, tu petiolum decurrentibus: superioribus
amplexicaulibus, cordato-lanceolatis; corymbo composito,
terminali-*

Liście skórkowate, prawie gładkie, chrząskowato-ząb-
kowane, rzasowane: dolne łukowato-podługowate, w ogonek
schodzące: górne sercowato-lancetowate, łodygę obejmują-
ce; kwiaty żółte, baldaszkogron złożony, formułą. Rośnie
na Podolu (Uesser.)

5. *Starzec wielkolisty*, *S. macrophyllus*: *foliis coriaceis,
oblongo-lanceolatis, cartilagineo-dentatis, subdecurrentibus
caulem subuulosis; corymbo composito, terminali;
involucro anthodii patulo.*

Łodyga blisko łukciowa, bródzowana, nieco kosmata,
niegałęzista; liście skórkowate, podługowato-lancetowate;
chrząskowato-ząbkowane, bezogonkowe, nieco, mianowicie
dolne, kosmate; górne mniejsze, zupełnie całe; kwiaty
żółte, baldaszkogron złożony, formułą; pokrywa, czyli kie-
licha łuski dolne, otwarte; promienie nieliczne. Rośnie na
Podolu (Besser.)

-j-j- Liście podzielone.

G. *Starzec wiosenny*, *S. vernalis*: *foliis sinuato-pinnati-
fidis, undulato-crispis, caulem ramoso hirsutis: laci-
niis obtusis, dentalis; caulibus amplexicaulibus; semi-
bus pilosis.*

Łodyga łukciowa, gałęzista; liście buchtowato-pierz-
astodzielne, jasno-kędzierzawe, podobnie jak i łodyga ko-
smate: podziałki liści tępe ząbkowane; liście łodygowe ł-
dygę obejmujące; kwiaty żółte, promieniste, baldaszkogron
składają. Wreszcie do *Starca* pospolitego podobny. Rośnie
na miejscach uprawnych.

7. *Starzec różowy*, *S. elegans*: *caule erecto, ramoso;
foliis lyrato-interrupte-pinnatifidis, margine revolutis,
glabrescentibus: laciniis obtusis, dentalis. Floribus corym-
bosis; involucro anthodii patulo.*

Łodyga łukciowa, zielna, porzysowana, prawie gładka,
gałęzista; liście lirowato-przerywano-pierzastodzielne, nieco
włosisto-kleiste, po brzegach odgięte: podziałki tępe, ząb-
kowane; kwiaty promieniste, o promieniach różowych, środ-
kach żółtych, w baldaszkogron otwarty ułożone; kielicha
łuski suchawe, równowążkie, na końcach czarniawe: dolne
otwarte. Roślina z Afryki południowej. W ogrodach częsta.

8. *Starzec podbaldaszkowy*, *S. Jacobaea*: *caule foliisque
lyrato-pinnatifidis, glabrescentibus: laciniis lanceolatis, di-*

taricillii, inciso-dentalis; corymbo terminali; germinibus pubescentibus.

L<»!<> u spodu niedzielna, i-2łokciowa, gładka, bró-
/dowaim, u góry gałęzista; liście lirówato-pierzastodzielne,
nieco, mianowicie po brzegach, włosiste; podziałki lance-
i,r-|ulc, nacięto-ząbkowane, rozwarte; kwiaty żółte o pro-
mieniach nielicznych, czasem prawie bezpromieniowe,
w baldaszkogron, o szypułkach podbaldaszkowatych, uło-
żone, łuski kielicha na końcach suchawe. Rośnie wszę-
dzie na gruncie suchym. *Fl. dan. t. p44.* U pospółstwa
Jryakwią bydlęcą iesl zwany.

i). *Starzec wżkoliści*, *S. tenuifolius*: *caule ramoso, subulano; foliis omnibus pinnatifidis, subtus germinibusque pubescentibus: laciniis lineari-lanceolatis, acutis, subintegerrimis; corymbo terminali.*

Łodyga łokciowa i wyższa, gałęzista, nieco welnista;
liście wszystkie pierzastodzielne, pod spodem podobnie iak
i jaieczniki omszone; podziałki równowążko-lancetowate,
ostre, prawie całe, czasem nieco nacięte; kwiaty promie-
niste, żółte, baldaszkogron wierzchołkowy składaia; łuski
kielicha równowążkie, ostre, równe. Rośnie na Wołyniu
j i'odolu (Bess.). *Jacqu. Fl. austr. t. sj6.*

10. *Starzec piaskowy*, *S. arenami**: *caule foliisque pinnatifidis, subcarnosis, subtus incanis; laciniis lineari-lanceolatis, acutis, subdentalis, approximatis; corymbo composilo, terminali; anthodio glabro.*

Łodyga drohnowłosista; liście pierzastodzielne, grube,
pod spodem popielate; podziałki równowążko-lancetowate,
ostre, ząbkowane, zbliżone; baldaszkogron złożony, wierz-
chołkowy; kielich ogólny gładki. Rośnie na Ukrainie (Bess.).

** *Promienie odgięte.*

11. *Starzec leśny*, *S. sylvaticus*: *caule simpliciusculo, foliisque pinnatifidis, pilosiusculis: laciniis lanceolatis, denticulatis; floribus subcorymbosis; involucro anthodii abbreviato.*

Łodyga łokciowa i wyższa, u góry gałęzista, rzadko
włosista; liście pierzastodzielne, rzadko włosiste, o po-
działkach lancetowatych, ząbkowanych: dolne podługowa-
te, prawie całe; kwiaty żółte, o promieniach małych, do
zewnątrz odwinionych, baldaszkogron wierzchołkowy wznie-
siony, tworzą; łuski kielicha zewnętrzne krótkie. Rośnie
W lasach suchych w Litwie. *Fl. dan. t. 86'lj.*

12. *Starzec lipki*, *S. viscosus*: *caule ramosissimo fo-
liis ue pinnatifidis, viscoso-pubescentibus: laciniis lan-
ceolatis, sinuato-dentalis; floribus subcorymbosis; invo-
lucro laxo, anthodium subaequante.*

Łodyga łokciowa i wyższa, bardzo gałęzista, u góry
mianowicie włosisto-kleista; liście pierzastodzielne, kleiste,
miękkie, nieco białawe; podziałki lancetowate, buchtowa-
no-ząbkowane; kwiaty małe, na wierzchołku łodygi niby
baldaszkogron formnią; promienie małe, odwinione, rza-
dziej o; kielicha łuski zewnętrzne wolne, od wewnętrz-
nych nieco krótsze. Rośnie około dróg i pólów. *Fl. dan. t. ts30.*

Bezpromieniowe,

i 3. *Starzec pospolity*, *S. vulgaris*: *foliis amplexicauli-
bus, pinnatifidis, glabris; laciniis obtusis, dentatis; co-
rymbo terminale coarctato.*

Łodyga łokciowa, dęta, gałęzista; liście nieco soczy-
ste, łodygę obeyniuiące, buchtowato-pierzastodzielne, gład-
kie: podziałki tępe, ząbkowane; kwiaty bezpromieniowe
walcowate, baldaszkogron skupiony składaia. Rośnie wszę-
dzie na miejscach uprawnych. *l'l. dan. t. 5i3.*

446. KOPALNIK, YŻNY/CA.

i. *Kupalnik pospolity*, *A. montana*: *foliis oblongis, ob-
usis, nercosis, cauleque paucifloro pubescentibus: cau-
linis oppositis.*

Łodyga wzniesiona, łokciowa, i-3kwiatowa; liście ko-
rzeniowe podługowate, tępe, pod spodem nerwiste, po-
dobnie iak i łodyga omszone: łodygowych dwie pary, na-
przeciwległych, prawie spodami zrosłych; kwiaty złoci-
ste, wielkie; promienie długie, nerwiste. Rośnie wszę-
dzie 63. w Jasach o gruncie wrzosowym w Litwie. *Fl. dan,*

LIBJ. STARCZYK, SWECZLIS.

I. *Siarczyk modrawy*, *S. glauca*: *caule elato, glabro, racemifero; foliis inferioribus petiolatis, cordato-ovalis, obtusissimis, glaucis. albo-venosis: caulinis amplexicauli-
bus, oblongis.*

Łodyga i łokciowa i wyższa, gładka, porysowana,
graniasta; liście dolne ogonkowate, sercowato-iałowate,
tępe, modre, tęgie, białozółte: łodygowe podługow-
ate, u spodu zwężone. Rośnie na Wołyniu i Podolu
(Bess.). *I'ineraria glauca L.*

448. SZARAŃCZA, TAGZTES.

I. *Szarańcza*, *Samolites*, *T. patula*: *foliis pinnatis, pellucido-glandulosis: foliolis lanceolatis, serrato-cilia-*

363f>7

• *rami* pa tuli a; pedunculis un i/l Oris, subin-
/«;/* .., *anthodio campanulato.*

| łokcioua, gałęzista: gałęzie otwarte, gładkie,
|.try*«n»»n«; liście pierzaste: listki lancetowate, przezro-
•(,v•<!• grncaolkowe, piłkowane-rzāsowane; szypułki u
nieco nabrzmiące, wewnątrz próżne; kwiaty poma-
i .ńczowe lub brunatnawe, pojedynczo osadzone, zapachu
mocnego; kielichy dzwonkowate. Roślina z Meksyku. W o-
grodach wiejskich, pod nazwiskiem *Goździków, y/xamitek*,
znaioma.

a. *Szarańcza zwyczajna*, T. erecta: *foliis pinnatis*,
petlu ct.do-punelalis: foliolis lanceolalis, serrato-cilialis,
<ri>'<rii ; *pedunculis unifloris, l'entricoso-inflatis; aulho-*
dio angulato.

Podobna do popi/cdzaiący. Łodygę ma wyższą, mniej
gałęzistą; gałęzie wzniesione, gładkie, porysowane; kwia-
ty większe Mayo/ęMey pełne, żółte; szypułki iednokwia-
ti.we, u fióry nabrzmiące, próżne; kielichy kątowalc. Ro-
ślin t 3 Medyku. W ogrodach wiejskich pospolita.

4'U). STOKROĆ, UIŚLUS.

i *Stobroć trwała*, R. perennis: *scapo unifloro; fo-*
liis- radicalibus spathulatis, crenato-denlatis, hirsuti-
usculis.

Głębik kilkocalowy, iednokwiatowy; liście korzeniowe
prz w ziemi skupione, łopatkowate, tępe, karbowano-ząb-
kowaue, nieco włosami pokryte; kwiaty o środku żółtym,
promieniach białych, u spodu uayczęście czerwonych.
Rośnie dziko w potndniowszych częściach Litwy i na Wo-
łyniu i Podolu (Ress). *Flor. dan. t. Óoo.* W ogrodach
utrzymywana, w liczne się rozradza odmiany: z kwiatami
białymi, czerwoneimi, pełnymi; czasem wydaie ze środka
kwiatu kilka szypulek małymi kwiatkami opatrzonych,
baldaszek formujących; liście też, mogą być karbowane
lub całe i t. d.

450. MARUNA , MATUICAMA.

I. *Maruna Rumianek*, M. Chamomilla: *foliis zpima-*
tii; laciniis lineari-filiforrnibus; squamis anthodii ob-
lu Sil.

Łodyga 'łokciowa i wyższa, gałęzista; liście dwa razy
pierzaste; podziałki równowążko-nilkowate; kwiały ze
środkami żółtymi, promieniami białymi. Rośnie dziko na
Wołyń i Podolu (licss.). W ogrodach pospolita.

1. *Złocień pospolity*, C. *Leucanthemum*: *caule subramoio; foliis crenatis serratis; inferioribus ovato-spathulatis; superioribus lanceolatis; ramis unifloris; radio albo.*

Łodyga wzniesiona, mało gałęzista; liście karbowane lub piłkowane. dolne podługowato-przewrotno-łancetowate; górne lancetowatej kwiatów promienie białe, długie, środek /. >ltv. Rośnie wszędzie na lukach suchych- /"/. dan* t. o'r<- Odmiana z liśćmi naciętymi, równie iak łodyga włosistymi, często się po.-trzęga.

a. *Złocień zbożowy*, C- *segetum*: *caule ramoso, foliisque amplexicaulis, oblongo-lanceolatis, apice latioribus (ts), inciso-dentalis, glaucescentibus, glabris; radio flaro.*

Łodyga -łokciowa i wyższa, gładka, gałęzista; liście gładkie, łodygę obejmujące, podługowo-lanceolowate, u wierzchu szersze, nacięto-ząbkowane, modrawe; kwiaty całe, żółte, wielkie, pojedynczo na końcu gałęzi osadzone. Rośnie pomiędzy zbożem, w okolicach Grodna (Gilibert) i na Podolu (liess.). *Flor. dan. t. yf)5.*

DEBTBAM,

P'RETUB.VM.

i. *Hertram baldaszkogronowy*, P. *corymbosum*: *caule credo, superne ramoso; foliis pinnatis, glabriusculis: foliolis lanceolatis, pinnatifidis, argute serratis, summis conjluentibus; floribus corymbosis.*

Łodyga i-łokciowa, wzniesiona, tęga, u góry gałęzista; liście pierzaste, z góry gładkie, pod spodem nieco omszone: listki lancetowate, pierzastodzielne, ostro-piłkowane, górne zrosłe; kwiaty o promieniach białych, środkach żółtych, baldaszkogron składają; łuski kielicha na końcach brunatne; nasiona 5zębe. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Hess.). *Jacqu. Fl. austr. t. 3jg.*

a. *Hertram Marunka*, P. *Partienium*: *caule erecto, ramoso; foliis subbipinnatifidis, glabriusculis: laciniis oblongis, obtusiusculis dentatis; pedunculis corymbosis, rigidis; radio discum aequante.*

Łodyga łokciowa i wyższa, wzniesiona, tęga, bródzowana; liście szerokie, białawe, dwa razy pierzastodzielne: podziałki podługowate, tępawe, ząbkowane; kwiaty o promieniach białych, środkowi żółtemu równych; szypułki tęgie, w baldaszkogron rozdzielone; łuski kielicha omszone, na końcu poszarpane; nasiona błonką otoczone. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.).

*mosa- f,;];:: bipinnatis, glabris: foliolis lineari-fdiformi-
bits t .: 'partitiu*; coronula seminis inlegerrima.*

I (dyna łokciowa, rozłożysto-gałęzista, gładka; liście dwa razy pierzaste, gładkie: listki równowazko-nitkowate, 2-3dzielne; kwiaty u końca gałęzi pojedyncze, o środkach żółtych, promieniach otwartych, eliptycznych, trzyzębycli, białych; obwódka nasion cała. Rośnie na polach i w ogrodach. *Flor. dan. t. 6g 6.*

i. *Jiertram krwawnikowa/y, P. millefoliatum: caule simpliciu,seulo, mult i/loro, foliisque bipinnalijidis, incano-pubescentibus: laciniis linearibus, mucronatis; pedunculis < orymbosis; radio abbreviato.*

Łodyga łokciowa, włosisto-siwa, wielokwiatowa; liście 2 razy pierzastodzielne, włosisto-siwe: podziałki równowazkie, sztyletowate; baldaszkogron złożony; kwiaty żółte; promienie długości kielicha. Rośnie na Podolu (Bess.).

453. Rumian, *ASTUBMIS*.

I. *Rumian ruski, A. ruttenica: caule ramoso, foliis-
t/ite ^pinnalifidis, incano-sub^illosis: laciniis lanceolato-
iinearibm, acutis; ramis florigeris corymbosis; anthodio
tomentoso; paleis lanceolatis, mucronatis.*

Łodyga gałęzista, równie jak liście dwa razy pierzastodzielne, siwo-włosista: podziałki lancetowato-równowazkie, ostre; gałęzie baldaszkogronowo-podzielone; kwiaty o promieniach białych; kielich kutnerowaty; łnski osadnika lancetowate, sztyletowate; nasiona 4kątne, bez obwódki, lub brzegiem zgrubiałym, wązkim, otoczone. Rośnie na Podolu (Bess.).

2. *Rumian śmierzdzący, A. Cotula: caule ramoso, foliisque bipinnatis, subvillosis: laciniis subulatis, 3partitis; ramis florigeris paniculatis; flisculis paleas setaceas superantibus; seminibus apice nudis.*

Łodyga łokciowa i wyższa, rozpierzchło-gałęzista, gładka, lub nieco drobno-włosista; liście podobnie gładkie lub nieco włosiste, dwa razy pierzaste: podziałki sztyłowate, 3dzielne; kwiaty białopromieniste, podobnie jak liście i łodyga nieprzyjemnego zapachu, w wiechę ułożone; plewy osadnika od nasion dwa razy dłuższe, od kwiatków krótsze; nasiona bez obwódki. Rośnie na ulicach wiejskich i około dróg. *Fl. dan. t. ^ / 7^7.*

5. *Pm mian polny, A. aryensis: caule ramoso, foliisque ^pinnatis, incano-pubescentibus: laciniis lineari-lanceolatis; pedunculis uni/loris; paleis lanceolatis; seminibus me/nbranula coronalis.*

Łodyga łokciowa i wyższa, gałęzista, u spodu czerwona, omszono-siwa; liście dwa razy pierzaste, omszo-

363G

«o siwe: podziałki mięsiste, równowązko-lancetowate; szy-
j>nIki iednokwiatowe; kwiaty o promieniach białych; łuski
osadnika lancetowate, od kwiatków dłuższe; nasiona ob-
wódka na wierzchu otoczone. Rośnie ua polach. *Flor.*
elan. i• i ty8.

4. /inmia/i farbiarski, *A. tiuctoria*: *caule. erecto*, r«-
moso, *foliiseje ipinnatifidis, incanis, pubescentibus*; *se-*
minibus membranuh coronatis.

Łodyga łokciowa i wyższa, wzniesiona, tęga, gałęzi-
sta, u spodu czerwona, u góry omszona; liście dwa
razy pierzastodzielne, popielate, omszone: podziałki ostre,
pod spodem białawe; kwiaty całe żółte, prawie baldaszkog-
ron rzadki składające; nasiona obwódką u góry otoczone.
Rośnie na polach o gruncie gliniastym, *li. dan. t.*
Kwiaty do farbowania żółto, są używane.

454. KJSWAWNIK, *Acun.j.r.A.*

1. *Krwawnik Kic/iawiec*, *A. Ptarmicar caule erecto*,
foliis s/ue lineari-lanceolatis, aequaliter argute serrulatis,
glabriusculis-, corymbo terminali, simplicibus; paleis integris;
gemini bus nudis.

Łodyga łokciowa i wyższa, niedzielną, gładką; liście
równowązko-lancetowate, iednostaynie ostro-piłkowaue,
nieto omszone lub gładkie; kwiaty o promieniach białych,
środku żółtawym, baldaszkogron na wierzchu łodygi skła-
dają; szypułki, i kielichy z brzegami brunatnawymi, om-
szone; plewy osadnika całe; nasiona nagie czyli bez ob-
wódki. Rośnie na łąkach i w zaroślach wilgotnawych
w Litwie. *Fl. dan. t. 643.* Odmiana z kwiatkami wszyst-
kieini ięzyczkowatymi, białymi, w ogrodach częsta.

2- *Krwawnik grzebieniasty*, *A. pectinata*: *caule simpli-*
ciusculo, foliisque pectinato-pinnatifidis, incano-lomento-
sis: laciniis lineari-jiliformibus integerrimis; corymbo
composito, coarctato.

Łodyga łokciowa i wyższa, prawie niegałęzista, kut-
nerowała; liście grzebieniasło-pierzastodzielne, kutnerowa-
te: podziałki równowązko-iilkowate, zupełnie całe; kwia-
ty białe-żółtawe, baldaszkogron gęsty składają. Rośnie na
Podolu (Bess.).

3. *Krwawnik zębaty*, *A. distans*: *caule ramoso, foliis-*
ijue pinnatifidis, distantibus, pubescentibus: laciniis
racisque inciso-serratis; paniculae ramis corymbosis, fasli-
giatis.

Łodyga gałęzista, łokciowa i wyższa, omszona; liście
pierzastodzielne, omszone: podziałki oddalone, podobnie
jak i skrzydełka nerwu głównego nucięto-piłkowane; kwia-

tv !,...»- t.(b różowe. baldaszkogron gałęzisty, o gałęziach
iii>,-i«-h składnią. Kośnie na Ukrainie (Bess.).

i. AMI awnik *pospolity*, A. *Millefolium*: *caule subra-*
in-i..u foliisque bipinnatis, glabriusculis u.' pubescenti-
/ ,.•• . ta, inis liuearibus, serratis; corymbo composito.

łodyg" łokciowa i wyższa, tęga, w górze brózdowana,
nieco włosista; liście: dwa razy pierzaste: podziałki ró-
wnowazkie, piłkowane, nieco włosiste lub gładkie; kwia-
ty bide lub czerwone, baldaszkogron obszerny, gałęzi-
sty składaia. Bośnie wszędzie na polach i łąkach. *Flor.*
dan. t• jOi.

5. *Krwawnik szczecinowaty*, A. *setacea*: *caule simpli-*
ci, foliisque 2pinnatis, mlosis: laciniis subimbricatis,
rrectiisculis, lineari-setaceis; corymbo composito, fasti-
giato.

l.odyga łokciowa, niedzielna, kosmata; liście dwa
razy pierzaste, kosmate: podziałki gęste, nieco podniesio-
ne. i ówiiowazko-szczecinowalc; kwiaty białe, w baldaszkog-
ron idioity, o szypułkach głównych równowysokich, u-
ło/one. Rośnie na Podolu (Bess.).

6. *Kiwawnil wonny*, A. *nobilis*: *caule superne ramoso,*
foliisq u pubescentibus: radicalibus supra decompositis:
caulinis apinnatifidis: laciniis liuearibus distantibus;
taili alat.a, den tata-, corymbo composito, fastigiato; an-
thodius, globosis.

l.odyga łokciowa, u góry gałęzista, równa, omszona;
liście omszone: korzeniowe trzy razy złożone: łodygowe
dwa razy pierzastodzielue; podziałki oddalone, równowaz-
kie; nerw główny skrzydełkowaty, ząbkowany; kwiaty o
środkach żółtawych, promieniach białych, baldaszkogron
zlo/ony, o gałęziach równowysokich, składaia. Rośnie na
miejscach suchych około Grodna (Gilibert) i na Ukrainie
i Podolu (Bess.'. Cała roślina popielato-kutnerowata, za-
pachu przyjemnego

7. *Krwawnik wielki*, A. *magna*: *caule subramoso foli-*
isque triplicato-pinnatifidis, pubescentibus: laciniis lan-
ceolatis, acutis: infimis decussatis; corymbis compositis,
jastigiatis,

l.odyga 1łokciowa i wyższa, omszona; liście trzykroć
pitrzastodzielne, omszone: podziałki lancetowate, ostre :
dolni dwa uszka formuią: iedno pod liściem, drugie na
nerwie ogólnym osadzone; kwiaty białe, baldaszkogrony
złożone, jównowysokie, tworzą. Zresztą do *Krwawnika*
pospolitego podobna, od którego wielkością znaczną liści
iJoinw.ii j wysokością łodygi się odznacza. Rośnie na Wo-
lyniu (Bess.).

455. Koł.OTOCZNTK, JI UPUT IR ALMUJU.

1. *AołotoczNIK sercoliści*, B *cordifolium*: *caule su-*
perne ramoso; foliis amplis, cordatis, inaequaliter ser-
ratis, scabris: inferioribus petiolatis • sttprioribus ses-
silibus, squamis anthodii foliaceis, subsifuarrosis.

Łodyga 1: góry gałęzista, ałokciowa i wyższa; liście:
dolne wiotkie, sercowate, nierówno-piłkowane, chropawe,
g stą kupę formuią: górne ogonkowate: podkwiatowe bez-
ogonkowe; kwiaty żółło-pomarańczowe, wielkie; łuski
kielicha liściowate, otwarto-nastroszone. Rośnie na Wo-
lyniu i Podolu (Bess.). W ogrodach dosyć się często u-
trzymuie.

456. GEOUOINA, GEORGIA.

I. *Georgina różnofarbna*, G. *variabilis*: *radice tubero-*
sa; ramis laeribus u. glauco-pruinosis; foliis impari-
subdecursipe-pinnatis: foliolis ocalo-oblongis, dentatis,
glabris i', subtus pubescentibus; Jloribus longissime pe-
dunculatis.

Łodyga rozmaifcy wysokości, 1-2-3łokciowa, u góry
gałęzista: gałęzie gładkie lub modrawo-oszadziałe, zielone
lub zielono-fioletowe; liście nieparzysto-pierzaste, o dwóch
parach listków zbiegających, iaiowo-podługowatych, ząb-
kowanych, gładkich lub nieco pod spodem omszonych;
k viaty wielkie, o środkach nayeźciey żółtych; promie-
niach purpurowych, szkarłatnych, lub innych odmianach
kolorów z tych pochodzących, samiczych lub niepłodnych •
korzeń z wielu bulw długich złożony. Roślina z Meksyku,
"w ogrodach pospolita- Bulwy iey jednakże, na zimę w zie-
mi lub sklepach suchych muszą być przechowywane.
Bulwy do karmienia bydła mogą być używane,

457. SŁONECZNIK, JIELIANTUUS.

1. *Słonecznik }>ospolity*, II- *annus*: *caule giganteo •*
foliis petiolatis, cordalo-ouatis, acutis-, serratis, tripli-
nereis, hispidis; pedunculis i floris, inerassatis; floribus
cernuis.

Łodyga a-5łokciowa, walcowata, gruba, rdzeniowata,
Tłosami naieżona; liście ogonkowate, sercowato-iaiwate,
ostre, piłkowane, troisto-nerwowe, włosami naieżone;
kwiaty pochyle, bardzo wielkie, 3-4 cali średnicy; pro-
mienie żółte lub siarczyste, środki ciemne; szypułki u gó-
ry zgrubiałe; łuski kielicha czasem w liście się zamieniają.
Roślina z Peru, w ogrodach pospolita. Odmiany iey, ga-
łęzitte, o kwiatach pełnych czyli wszystkich kwiatach

jezyczkowatych, bardzo są częste. *TI. indicus* L.: odznacza się łodygą niską, nawięcej dwulokciową, łuskami. kielicha najczęściej liściowatymi, od kwiatu dłuższymi, jest tylko odmianą tego gatunku.

i. *Słonecznik bulwowy*, li. *tuberosus*, *radice tuberosa*; f. ' /., *Irewiter petiolatis*, *sub-cordato-oblongis*, *acutis*, *sub-deiis*, *triplinc. ruiis*, *scaberrimis*; *squamis anthodii la-vis*, *ciliatis*.

Łodyga niedzielna, 2-3łokciowa, chropawa; liście krótkoogonkowe, Iroisto-nerwowe, ząbkowane, chropowate: dolne sercowato-podługowate, ostre: górne owalne, po ogonku zbiegające; kwiaty mietlicy wielkości, żółte; łuski kielicha wolnego rzasowane; korzeń bulwowy. Roślina z Brezylji, w ogroдах dla bulw, pod nazwiskiem *Bulwy*, *Tupinambur*, uprawiana. Bulwy tej rośliny, mianowicie na wiosnę dobyte, odgotowane, dają dosyć przyjemną, do Karczochów ze smaku podobną, iarzybę. Wreszcie do karmienia bydła się używa.

458. NOOJET, CALENDULA.

1. *Nogiet pospolity*, C. *officinalis*: *fructibus cymboideis*, *muricatis*: *exterioribus rotundalis*, *laeriusculis*: *foliis amplexicaulibus*, *oblongis*, *subdentatis*.

Łodyga łokciowa, gałęzista, włosista; liście łodygę obejmujące, podługowate: dolne łopatkowate, całe lub rzadka ząbkowane; kwiaty wielkie pomarańczowe: kwiatki środkowe samcze, brzeżne obopłciowe, promieniowe samice; nasiona czółenkowate, nastroszono-chropowate: zewnętrzne okrągławe, łukowate, na grzbiecie chropawe. Z Europy południowej, w ogrodach pospolita.

2. *Nogiet polny*, C. *arvensis*: *fructibus cymboideis*, *muricatis*, *incurfis*: *exterioribus subulatis*; *foliis lanceolatis*.

Łodyga łokciowa, delikatna, gałęzista, włosista; liście podługowato-lancetowate; kwiaty żółte; łuski kielicha ostre; nasiona czółenkowate, nastroszono-chropawe: zewnętrzne długie, sztylowato-przedłużone. Rośnie na polach w okolicach Grodna (Gilibert) i na Wotyui i Podolu (Besser).

3. *Nogiet Deszczownik*, C. *pluvialis*: *fructibus obopatis*, *compressis*, *membranaceis*: *interioribus asperis*; *pedunculis filiformibus*; *foliis lanceolatis*, *sinuato-dentatis*.

Łodyga łokciowa, gałęzista, podnosząca się; liście lancetowate, buchtowano-ząbkowane, rzadko-włosiste; kwiaty, o środkach ciemno fioletowych, promieniach białych z góry, pod spodem światło-fioletowych, na szypułkach długich cienkich osadzone. Roślina z Afryki południowej, w ogrodach dla pięknych kwiatów się uLrzywia. Kwiatki promieniowe, na noc i przed deszczem zamykają się.

4. CYKONYOWE.

459. PAPAŁA, Cm:pts.

1. *Papawa sybirska*, C. *sibirica*: *caule erecto*, *hispidio*; *foliis dentalis*, *rugosis*: *inferioribus spathulato-oblongis*: *superioribus amplexicaulibus*, *cordato-oratis*; *anthodio lato hispidiusculo*.

Łodyga łokciowa, porysowana; szorstko-włosista; liście ząbkowane, pomarszczone: dolne łopalkowato-podługowate: górne łodygę obejmujące; sercowato-iałowate; kielich wolny, szorstkowłosisty. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.).

a. *Papawa lega*, C. *rigida*: *caule foliato*, *stricto*, *elato*; *foliis sinuato-dentatis*, *asperis*: *radicalibus spatulato-oblongis*: *caulinis amplexicaulibus*, *sagittatis*; *ramis loriferis rigidis*; *anthodii albo-tomentosis*.

Łodyga tęga, wzniesiona, łokciowa, listna; liście buchtowano-ząbkowane, szorstkie: korzeniowe łopalkowato-podługowate: łodygowe łodygę obejmujące, słzalkowate; kwiaty w grona wierzchołkowe ułożone, o gałęziach tęgich; łuski kielicha białokutnerowate. Rośnie na Podolu (Bess.).

3. *Papawa zielona*, G. *virens*: *caule foliato*, *basi ramoso*, *diffuso*; *foliis inferioribus remote-dentatis*: *superioribus subintegerrimis*, *sub sagittatis*; *calycibus pubescentibus*.

Łodyga łokciowa i wyższa, wzniesiona, cienka, u spodu gałęzista, rozpięzchła; liście: dolne rzadka ząbkowane lub pierzastodzielne: górne prawie całe, do strzałkowatych się zbliżające; kwiaty małe, żółte; kielichy omszone. Rośnie na Wołyniu (Besser).

i. *Papawa polna*, C. *agrestis*: *caule angulato foliisrue subhispidulis*: *inferioribus runcinatis*: *superioribus lanceolatis*, *pinnatifidis*; *panicula subcorymbosa*; *anthodio sublomentoso*, *seluligero*.

Łodyga łokciowa, i wyższa, kątowata, szorstka; liście szorstkie, na brzegu i na nerwie środkowym rzasowane: dolne haczysto-pierzastodzielne: górne lancetowate, pierzastodzielne; kwiaty małe, żółte, w wiechę baldaszkogronową ułożone; kielich włosami nastroszony; osadnik drobnie szczecinami pokryty. Rośnie na Podolu (Besser).

5. *Papawa pospolita*, C. *tectorum*; *caule subramoso*, *angulato*, *gtabriusculo*, *canescente*; *foliis inferioribus lanceolatis*, *sinuato-dentatis* *runcinatis*: *superioribus sagittato-linearibus*; *anthodio incano-pubescente*; *seminibus scabris*, *sulcatis*.

Łodyga gałęzista, kątowata, popielata; liście popielate: dolne lancetowate, buchtowano-ząbkowane, haczysto-pierzastodzielne: górne strzałkowato-równowazkie; kwiaty małe,

;;>?!• - kiefictv popielato-omszone; nasiona chropowate, bñi miłowane Rośnie na miejscach twardych, suchych i mu- i.,oli starych. *Flor. lab, 50J.*

(>. *Papawa dwuletnia*, €. bicnnis : *caule sulcato foliis-*, „ucioalo-pinnalifidis, *hispidulis: summis lanceolatis,* ii.ntalis ant ho diis *muricatis, pubescentibus; seminibus glabris.*

Łodyga łokciowa, tęga, brózdowana, u dołu włosami nastroszona, u góry gałęzista • liście haczysto pierzastodzielne, włosami nastroszone: górne lancetowate, ząbkowane; kwia- ty żółte; kielicha łuski kolcami zielonemi nastroszone, oin- oioie, nasiona gładkie, Bośnie na miedzach i w zaroślach. *Engl. boi. tub. t-tg.*

460. JASTRZĘBIEC, *LJISJUACIPM.*

* *Głnbiki; korzeń bez rozlogów.*

1. *Jastrzębiec ugry:iony*, II. *praeinorsum : scapo clalo,* pnbescence, *corymbifero; corymbis compasitis; foliis ra-* dicalibus *oblongis, inlegerrimis r. subdentatis, uillosiu-* SCulis.

Korzeń krótki i dla czego iakby ugryziony; liście wszy- stkie korzeniowe, podługowate, całobrzegie lub zrzadka nie wyraźnie ząbkowane, nieco omszone; z pośrodku liści wychodzi głąbik bezliści, łokciowy, omszony, na wierzchu kwiaty żółte, małe, w baldaszkogron złożony ułożone, no- szący. Rośnie w zaroślach i na łąkach. *Flor. dan. lab. \$4-2.* Kwiaty górne pierwey się rozwiiają.

** *Głqbiki; korzeń rozlogi wydmczy.*

3. *Jastrzębiec baldasskowy*, II. *Auricula: stolanibus* breribus; *foliis radicalibus, lanceolatis, inlegerrimis, a-* cutis, *scapoque paucifloro, fuluo-hirto; anthodio nigri-* caule, *hispidulo.*

Rozłogi krótkie; liście korzeniowe, lancetowate, cał- obrzegie, ostre, po brzegach i nerwie-włosiste; głąbik ło- kciowy, rudo-włosisty; kwiaty żółte, na końcu głąbika skupione; kielichy włosami czarnemi osadzone. Rośnie nu gruntach iałowych. *Fl. dan. t. 1044.*

3. *Jastrzębiec bukietowy*, II. *dubium: stolonibus repen-* iibm, *pilosus; foliis subspalhulalis, obtusis, inlegerrimis,* glabriusculis, *ciliatis, glaucescentibus; scapo glabro, sub-* tfloro, *anthodio nigricante, hirsuto.*

nozłc.gi rozesłane, włosiste; liście prawie łopalkowate, tępe. całobrzegie, gładkie, u spodu mianowicie rzasowate, ntodrawe; głąbik gładki, 4-5kwiatowy; kielich czaruiawo- kosmaty Rośnie na łąkach i pastwiskach. *Fl. dan. t. i m.*

4. *Jastrzębiec iednokwiatowy*, II, *Pilosella*: *stolonibus repenlibm foliisque oblongis, obtusis, integerrimis, subtus i.ucano-tomentosis, hirtis; scapo piloso, unijloro ; flosculis subtus discoloribus.*

Rozłogi rozesłane-, długie 5 liście podługowate, tępe, zupełnie całe, z góry zielone, rzadko-włosiste, pod spodem kutnerowato-bińle; głąbik iednokwiatowy, włosisty; kielich włosisty; kwiatki żółte: brzeżne pod spodem liniami czerwouaweuii upstrzone. Rośnie wszędzie na miejscach suchych. *Flor. dan. tab. 1110.*

*** *Lodyga niewieloliścia.*

5. *Jastrzębiec murowy*, II. *murorum: foliis oiuto-oblongis , rmucronato-dentatis, hirsutis "el glabriusculis : dentibus baseos profundioribus; radicalibus petiolatis; floribus subcorymbosis ; anthodio hirsuto.*

Lodyga łokciowa i wyższa; liście iaiowato-podługowate, sztyletowato-ząbkowane, kosmate lub prawie gładkie: zęby przy nasadzie głębsze; liście korzeniowe ogonkowate; kwiaty nieliczne, na wierzchu prawie baldaszkogron składaia; kielich kosmaty. Rośnie na Podolu (Besser).

6. *Jastrzębiec podbaldaszkowy*, 11. *cymosum : foliis subspathulalo-lanceolatis, elongatis, subdenticulatis cuuleque elalo, hirtis; umbella composita, di/fusa; floribus minutis; anthodiis dupliciter pilosis.*

Lodyga łokciowa, szorstko-kosmata; liście lancetowato-podługowate, nieco ząbkowane lub całe, szorstko kosmate: łodygowe 3-a-lub i; kwiaty drobne, żółte, baldaszek gałęzisty, skfadaia; kielichy dwoma gatunkami włosów pokryte. Rośnie na łąkach. *Spr. Fl. hal. t. to.*

7. *Jastrzębiec pomarańczowy*, II. *aurantiacum: stolonibus repeulibus ; foliis oblongo-lanceolatis, denticulatis, hirsutis; caule corymbifero, superne anthodiisque atro-hirtis.*

Rozłogi rozesłane; lodyga wzniesiona, nieswielo-listua, tęgiemi włosami nastroszona; liście korzeniowe, podługowato-lancetowate, ząbkowane, szorstko-kosmate; kwiaty pomarańczowe, w baldaszkogron skupione; kielichy włosami czarnymi nastroszone. Roślina z Europy cieplejszej, w ogrodach częsta. *Jacqu. Fl. austr t. 4io-*

8. *Jastrzębiec mię Lii*, II. *molle: caule angulato, Jisfuloso , foliistjue oblongo-lanceolatis, subdenticulatis, villosiusculis: radicalibus petiolatis: caulinis amplexicaulibus; /loribus subcorymbosis; anthodio simpiciusculo, nigrescente.*

Lodyga łokciowa, kątowata, próżna, nieco kosmata; liście podługowato-lancetowate cało, miękko-kosmatc: ko-

rzeniowe w ogonek zwężone: górne łodygę obeymuiące; kwiaty nieliczne, baldaszkogronowe; kielich z iednego rzę-
-chu listków złożony, niedachówkowaty, czarniawy. Rośnie
ua Wołyniu (Bess). *Jacqu. Fl. austr. t. t KJ.*

I,odyga listna.

.,j *Jastrzębiec* *zmiiowcowy*, il *echioides*: *caule erecto*
foliisque lanceolatis, subinlegerrimis, kir Lis; panicula co-
rymbosa.

Łodyga łokciowa, od spodu gałęzista, wzniesiona; liście
lancetowate, całe, zgrzbiłowato-włosiste, pomiędzy włosami
kutnerowate; kwiaty baldaszkogronowe, żółte; kielichy
kutnerem obficie pokryte. Rośnie w Puszczy rudnickiej
i na Wołyniu i Podolu (Besser).

jo. *Jastrzębiec wielokwiatowy*, H. boreale: *caule sim-*
plici, superne ramosissimo; foliis omnibus sessilibus, lan-
ceolatis, acuminatis, supra glabris, subtus scabris: in-
ferioribus sursum dentalis: superioribus integerrimis; ra-
mis paniculatis; anthodio imbricato.

Łodyga prosta, twarda, niedzielna, 11 góry gałęzista,
łokciowa i wyższa, kosmate; liście wszystkie bezogon-
kowe, lancetowate, kończate, z góry gładkie, pod spodem
kosmate: dolne rzadka do góry ząbkowane: górne cał-
brzegie; kwiaty żółte, liczne, na gałęziach wiechowatych
osadzone; kielich dachówkowaty, włosisty. Rośnie w lasach.
//. *sabuudum. Flor. dan. tal). 8yj.*

11. *Jastrzębiec błotny*, 11. *paludosum*: *caule simplici*
folii it/ue glabris: inferioribus obovato-oblongis, runcina-
tis: superioribus amplexicaulibus, deorsum dentalis; flori-
bus subcorymbosis; bracteis ciliatis; anthodio nigrican-
te, hispido.

Łodyga ałokciowa, łub wyższa, kątowata, gładka, nie-
dzielna, listna, u góry wiechowato-rozdzielona; liście gład-
kie: dolne przewrotno-iałowate, ogonkowe głęboko ząbko-
wane: górne łodygę obeymuiące, wsteczno ząbkowane;
kwiaty żółte, na końcu gałęzi osadzone; przysadki kwiatow-
e rzasowate; kielichy czarniawe, szorslko-kosmate. Rośnie
na łąkach błotnych *Flor. dan. lab. ęs8.*

Ja. *Jastrzębiec baldaszkowaty*, 11 *umbellalum*: *caule*
erecto, simplici foliisque lineari-lanceolatis, subdentalis,
labris; floribus corymboso-umbellatis; squamis anthodii
ttquarrosis.

Łodyga niedzielna, wzniesiona, tęga, cała liśćmi po-
kryta, łokciowa i wyższa; liście rozrzucone, równowążko-
ianoetowale, całe lub rzadka ząbkowane: kwiaty żółte, na
szypułkach gałęzistych osadzone, baldaszek składaią; łuski

wewnętrzne przyległe, zewnętrzne odgięło-nastroszone. Ro-
śnie na polach suchych. *Flor. dan. tab. 680.*

13. *Jastrzębiec Ustny*, H. foliosutn: *caule simplici, in-*
ferne piloso, superne anthtdisque glaberrimis; foliis con-
fertis, amplexicaulibus, cordato-oratis, denticulato-cilia-
tis, rigidiusouis; /loribus paniculato-corytnbosis.

Łodyga niedzielna, u dołu włosista, u góry gładka; li-
ście skupione, liczne, łodygę obeymuiące, sercowato-iaio-
wate, ząbkowano-rzasowate, z góry gładkie, pod spodem
biało włosiste; dolne ostre: górne tępe; kwiaty wiechowato-
baldaszkogronowe. Bośnie ua Podolu (Bess),

461. **MLECZAY**, *Sojrcnus.*

1. *Mieczay błotny*, S. palustris: *radice perenni repente;*
caule elalo; foliis amplexicaulibus, auriculato-sagittalis
tuncinatis, mucronato-denticulatis; pedunculis corymbosis
anlhodiisque glanduloso-hispidis; seminibus angulatis
glabris.

Łodyga wzniesiona, wysmukła, modrawa; korzeń trwały,
ścielący się; liście łodygę obeymuiące, liszkowato-slrzałko-
wate, haczysto-dzielne, sztyletowato-ząbkowane; szypułki
baldaszkogronowe, gruczołkowato-naieżone; kwiaty małe,
żółte; kielichy włosami naieżoue. Bośnie wszędzie na miey-
scach wilgotnych *Flor. dan. tab ttoff.*

a *llecT.ay polny*, S. arvensis: *radice perenni, repente;*
caule tereti, superne glanduloso-piloso; foliis amplexicau-
libus, cordalis, denticulatis: inferioribus sinuato-runci-
neitis: superioribus lanceolatis; pedunculis corymbosis,
anlhodiisque glanduloso-hispidis; seminibus angulatis,
glabris.

Łodyga ałokciowa, u góry gruczołkowato-włosista; ko-
rzeń trwały, ścielący się; liście łodygę obeymuiące, serco-
wate, ząbkowane: dolne buchtowauo-haczysto-dzielne: gór-
ne lancetowate; szypułki baldaszkogronowe, podobnie iak
kielichy gruczołkowato-włosiste; nasiona kółowale, gładkie.
Rośnie ua polach uprawnych- *Fl. dan. t. buli.*

Mleczay warzywny. S. oleraceus: *radice annua; fo-*
liis ampt:xicaulibu»*, *lyrato-runcinalis, indiuisisque, ar-*
gute dentalis, glabris; pedunculis squamalis: iunioribus
tomenlo sis; seminibus asperis, subcylindricis.

korzeń roczny; łodyga i-ałokciowa, soczysta, przerwa-
na obficie płyn mleczny wydaiąca; liście łodygę obeymu-
iące, lirownto-haczysło-dzielne łub całe, osłro-ząbkowane,
gładkie; szypułki młodsze, pod kielichem późniet gładkim,
kutnerowate; nasiona szorstkie, prawie walcowate. Rośnie
wszędzie na gruntach uprawnych, tłustych. *Fl. dan. t. 683.*

0-J2

Odmiana z liśćmi pierzastodzielnymi; podziałkami ząbkowanymi • liypnłkarai nieco welnistemi, *S. lacerus* zwana, jest I llo odmianą tego gatunku. Rośnie na Wołyniu i Podolu iCess. :- Druga odmiana, o zębach liści kolących, szypułkach prawie nagich, *asper* zwana, dosyć się często natrafia. /"lar. dan. tab. 843.

462. BOKKUAUZIA, BORKU AUSIA.

1. *Borkhauzia* mocno-wonna, *B. foetida*: caule erecto foliis/ue runci.nato-pinnatifl.dis, canescenlibus, hispidiu-sculitipedunculis corymbosis anlhodiisque glanduloso-pilosis.

Łodyga łokciowa, tęga, włosami naieżona; liście haczy-sto-pierzastodzielne, wonne, popielate, włosami nastroszo-ne; kwiaty żółte, zewnątrz czerwone; kielichy, podobnie jak szypułki baldaszkogronowe, gruczołkowato-włosiste. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.). Cała roślina, mianowicie potarła, wydaie zapach mocny, do zapachu migdałów gorz-kich podobny.

'5f>3. PIIZENETA, PREK AN TITES.

1. *Prsenęta* drobnokwiatowa, *P. muralis*: caule super-ne ramoso; foliis lyralis, glabris, subtus glaucescentibus: lacinii remotiusculis: terminali hastato-deltoides, acuta, angulato-dentata; floribus paniculatis.

Łodyga delikatna, lega, u góry gałęzista, łokciowa lub wyższa; liście lirowalo-pierzastodzielne, gładkie, pod spodem modrawe: podziałki odległe: końcowa podługowato-5bo-czna, ostra, kątowato-ząbkowaua; kwiaty najdrobniejsze, 6kwiatkowe, żółte, w wiechę rzadką ułożone. Rośnie w la-sach przyćmionych *Flor. dan. tab. 60p.*

2. /"rsenęła witkowata, *P. yimiuea*: caule ramoso, sub-fiscoso; foliis: inferioribus runcinato-pinnatiflidis, laci-niis diraricatis, acuminatis, dentatis: summis linearibus, decurrentibus; floribus laleralibus, solitariis, subses-silibus.

Łodyga łokciowa i wyższa, gałęzista, kleista; liście dolne haczy-sto-dzielne: podziałki rozwarte, kończale, ząb-kowane: górne liście zbiegające, całe, do łodygi przyległe; kwiaty żółte, z boku łodygi i gałęzi osadzone, krótko-o-gonkowe. Rośnie na Podolu (Besser.). *Jacqu. Flor. austr. lab. <).*

46 Ł. POWŁOKA, ClitocyDRILLA.

1. *Powłoka* wysmukła, *C. juncea*: caule basi piloso: ramis yirgatis medullosis; mfolus radicalibus runcinatis,

hispidiusculus : *sttperioribus lineari-lanceolatis* , *integerrimis* (*subdentatis*); *anthodio glabriusculo*.

Lodyga łokciowa i wyższa, tęga, it spodu włosista, gałęzista : gałęzie rdzeniowate; liście: dolnie haczysto-dzielne, aiiiik.ltwe: górne równowazkie, cale lub nieco ząbkowane; kielich gładki; kwiaty żółte. Kośnie na polach górzystych. *Uchkuhr. Hond. lab.*

465. POUHÓŽNIK, LBONTODON,

J. *PodróŁnik pospolity*, L. *Taraxacutn: squamis incolucris refie.xi lanceolatis* , *acuminatis*; *anthodii sub apice gibki** ; *foliis runcinatis, dentatis. pilosiusculus: laciniis triangularib u s.*

Liście wszystkie korzeniowe, haczysto-pierzastodzielne, ząbkowane; podziałki trójkątne; głąbik piędziowy na wierzchu kwiat żółty, dosyć wielki, ieden, noszący; łuski kielicha zewnętrznego odgięte, lancetowate, kończate; wewnętrznego zaś na końcu garbate; nasiona po okwitnieniu z puchu kuje formuią, które poruszone bardzo się łatwo rozsypuią. Kośnie wszędzie na miejscach uprawnych. 11. *dan• t. ój<i.* Odmiana z liśćmi haczysto-dzielnymi, pomiędzy podziałkami szydłowato-ząbkowanymi; nasionami światło-kasztanowatymi L. *erythrospermus Andr.*, rośnie iia Podolu. Odmiana także, o liściach lównowazkich, po środku haczysto-ząbkowanycJi: podziałkach ząbkowanych, L. *salinus Bess.*, rośnie na Podolu (Bess.).

2, *Podróžnik późny*, L. *serotinus: squamis incolucris rejlen abbreviatis, liuearibus, sauarrosis: anthodii linearibus erectis; joliis runcinatis, incano-uillosis: laciniis oblongis, obtusis.*

Liście wszystkie korzeniowe, haczysto-pierzastodzielne, popielato-włosiste: podziałki podługowate, tępe: pierwotne liście często cale, ząbkowane; głąbik kutnerowaly; ksriat żółty, iak w gatunku poprzedzającym; łuski kielicha zewnętrznego nastroszone, krótkie, równowazkie: wewnętrznego zaś równowazkie, wzniesione. Rośnie na Podolu (Besser•).

1B'6. SAŁATA, LACTICA.

i. *Salata wazkolišcia*, I, *salign3: caule erecto; joliis radicalibus lanceolatis, paucidentatis: caulinis sagittatis, lineari-lanceolatis . cuspidatis, integerrimis i Jloribus laHraUbus, breuiter pedunculatis.*

Lodyga łokciowa i wyższa, tęga, gładka, niedzielna; liście korzeniowe lancetowate, uiewieiozębe: łodygowe strzałkowate, równowazko-lancetowate, kończate, zupeł-

nie cale; kwiaty żółte, królko-szypułkowe, z boku łodygi osadzone'. Rośnie w okolicach Grodna (Gilibert), i na Podolu (Bess.). *Jctcqu. Flor. austr. t. aáo.*

j. *Salata iadowita*, L. yirosa: *foliis sagitlato-lanceolatif „mero nato-denticulatis, cosla media sublus spinatofis: inferioribus sinuatis ; floribus paniculatis, bracteatis.*

Łodyga łokciowa lub wyższa, gałęzista, u spodu ciernisto-włosista; liście poziome, strzałkowato-lancetowate, szylcowało-ząbkowane, pod spodem na nerwie kolczyste: dolne buchtowate; kwiaty przysadkami opatrzone, drobne, żółte, wiechowale. Rośnie w zaroślach około Wilna. *Schkuhr. TJand. t. a ty.*

Salata dzika, L- Scariola: *foliis ample.vicaulibus, subuercialibus, sag it tato-cordalis, runcinato-sinuatis, denticulatis, sublus cosla media spinulosis: summis lanceolatis. nubtus lueuibis; floribus paniculatis.*

Łodyga łokciowa lub wyższa, gładka, gałęzista; liście łodygę obeymujące, podniesione, strzałkowato-sercowate, baczysto-buhtowane, ząbkowane, pod spodem na nerwie kolczyste: górne lancetowate, pod spodem nagie; kwiaty drobne, wiechowale. Rośnie na polach około Grodna (Gilibert), i na Wołyniu i Podolu (Bess.). *Flor. dan. t. maj.*

4. *Salata ogrodowa*, L sativa: *foliis inferioribus runcinato-lyralis.- summis cordalis amplexicaulibus, integerimis ; floribus paniculatis, braclealis.*

Liście dolne haczyszło-lirowate: górne sercowate, łodygę obeymujące, całobrzegie; kwiaty blado-żółte, wiechę baldaszkogronową składają. Roślina obca, w rozmaitych odmianach, po ogrodach utrzymywana, z których znaczniejsze są: 1. Sałata głowiasta, *J.. s. capitata*: liście ma w głfvy nakształt kapusty ułożone; 2. Sałata fryzowana, */.. s. crispa*: liśemi podzielonemi, kędzierzawenii, głów nieforlnuiącemi się, odznacza; 3. Sałata rzymska, *J s . romana*: o liściach długich, u spodu zwężonych, w górę podniesionych. Smak lcy odmiany iest łagpdniejszy od innych.

467. Koziimou, *TRAGOPOGOW.*

1. *Kozibrod kosmkowaty*, T. Hoccus: *flosculis anlhodium sub superantibus (Jlaris); foliis lineari-subulatis, canaliculatis , reuolutis, cauleque floccoso-tonie ntosis.*

Łodyżki krótkie, liczne, z iednego korzenia wychodzą; liście równowążko-szydłowate, rynienkowate, odgięte, u spodu podobnie iak i łodygi wełną białą, wolną, pokryte; kwiały małe, żółte; kwiatki od działek kielicha dłuż-

w, nasiona krótko-trzouowe. Rośnie na mieyscach piaszczystych około Połongi, i na Podolu (Bess.).

2. Kozibrod *falisty*, T. *iindulatus*: *Jlosculis anthodium jtuba*uantihus* [*sulphureis* ; *foliis lanceolato-linearibus, undulalis* , *refolutis*, *sub/loecosis*, *demum glabris*.

Łodyga łokciowa i wyższa; liście lancetowato-równowązkif, faliste, odgięte, pod spodem na środku nieco koscukowate, później gładkie; kwiatki siarczyste, od kielicha nayezęścioy dłuższe. Rośnie około Kowna i na Podoiłi (Bess). '/' *orientalis* li uhl.

3. Kotibrod *iql owy*, T. *pratensis*: *Jlosculis anthodium siihw fjuantibus*. (*aurcis*); *foliis lanceolato-linearibus, pianii* . *strictis*, *glabris*.

Łodyga łokciowa i wyższa, czasem gałęzista; liście lancelowdło-iównowa/.kie, płaskie, u spodu rynienkowate, wyprężone, gładkie; kwiatki złociste, od kielicha nieco krótsze. Rośnie w okolicach Grodna (Gilibert), i na Wołyniu i Podolu (Bess.). *Fl. dan. i. <06*.

Kozibrod *bladozól/y*, T. *dubius*: *jlosculis anthodium aejuantibus* (*ochroleucis*); *pedunculis superne inerassatis*; *foliis linearibus, subulatis, strictis*.

Łodygi łokciowe; liście ró« nowązko-szydłowale , wyprężone; szypułki pod kwiatem zgrubiałe; kwiaty małe; kielichy Sdziałkowe: działki kwiatkom prawie równe; kwitłki blado-żółte, ze spodu ołowiane. Rośnie na Podolu (Bess.). *V- liresrens Hess*.

5. Kozibrod *poroliici*, T. *porrifolius*: *anthodio sub-4 spartito, flosculos (rubros) longe superantc*; *pedunculis superne inerassatis, caule. elato*; *foliis lanceolato-linearibus, plan ii, strictis*.

Łodyga łokciowa, gałęziłta; liście lancelowato-równowązkie, płaskie, u spodu rynienkowate, wyprężone; szypułki u góry zgrubiałe; kielich ładzielny, od kwiatków fioletowych dłuższy. Roślina z Europy ciepleyszey, w ogrodach dla korzeni na iarzynę używanych (*Salsifi.i*) utrzymuie się Nazwisko od liści do porów podobnych.

6. Kozibrod *wiedli*, T. *maior*: *anthodio óparlito, flosculos (flarae) superantc*; *pedunculis superne inerassatis*; *Julii, i lineari-lanceolatis* . *strictis*.

Łodyga iłokciowa; liście równowązko-lancetowate, szerokie, wyprężone; szypułki u góry zgrubiałe; kwiatki żółte, od kielicha Udzelnego krótsze. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess). *Jacqu. II austr. i. a<j*.

•j. Kozibrod *polny*, T. *cnmpestris*: *anthodio Spartito, jlosrulos (flaros) superantc*; *pedunculis su,binerassatis* ; *foliis lanceolatis, strictis*.

Łodyga łokciowa; liście lancetowate, wyprężone; szy-

pułki n góry cokolwiek zgrubiałe; kwiatki żółte, od kielicha Sdaielnego krótsze, Rośnie na Podolu (Bess.).

468. GORYCZ, PICRIS.

I. *Gorycz iaurzbcowaty*, P. hieracioides: *pilis glo-chiJatts hUpiJa i foliis oblongo-lanceolalis, dentatis; Jloribus rorymboits; inrolucro laxo, patenie.*

Łodyga łokciowa, wzniesiona, gałęzista, włosami widelkowatoni, na końcach zagiętymi, nastroszona; liście łodygę otulające, podługowato-lancetowate: dolne prawie buchtowate: górne całe lub nieco ząbkowane; kwiaty baldaszkogrouowe, żółte; kielich zewnętrzny, wolny, otwarty. Rośnie okło pól i przy drogach. *Pl. dan. t. i5u3. Schkuhr. il and. t. i < 6.*

46;) .NICENNICA, APARGIA.

1. *Sicennica jesienna*, A. **autumnalis**: *scapo ramoso, s><p*rne itjuamcs; foliis rmncinato-pinnatifidis, glabri-uscultis*

Głębik -J-^łokciowy, dwndzielno-gałęzisty, u góry wąż-ł.itmi łuskami osadzony; liście haczysto-()iei'zastodzielne, prawie gładkie: podziałki wąskie; kwiaty żółte; kielichy gładkie lub nieco włosisle. Rośnie na łąkach i polach. *Jingl- boi. I. 830.* Odmiana z liśćmi z góry rzadko-włosi-teim, kielichami czarno-włosistemi: często się na Żmu-dzi postrzega. Druga odmiana mała: o liściach z podziałkami bardzo wązkimi, rzadkimi; głębkach kilkacalowych, nacyjściey iednokwiatowych; kielichach nieco bia-ławo-kutncrowatych: na łąkach i około dróg się postrzega.

a. *Nicennica naiezona*, A. **hispida**: *foliis radicalibus, lyraio-runcinalis, pilis fiu calis hispidis; scapo simplici, U/iifloro, glabrinsculo ; anl/todio hirta.*

Liście korzeniowe, lirowato-haczystodzielne, włosami widelkowatemi naieżonc; głębik -^łokciowy, nagi, 1kwia-towy, gładki, u góry przy kielichu, równie iak i kielich, włosami nastroszony; kwiat żółty. Rośnie w zaroślach i na łąkach- *Fl. dan. t. 862.*

3 *icennica hiszpańska*, A. *hispanica*: *pilis furcalis hirta; joliis spatliulalo-lanceolalis, grosse dentatis; sca-po squamuto, subfolialo.*

Głębik 1-aliści, i-3kwiatowy, włosami rozdwoionemi nuc/.ony; liście łopatkowato-lancetowate, grubo-ząbkowa-ne; szypułki u góry 1-2 łuskami opatrzone; kwiatki żółte, zewnątrz czerwone; kielich zielony, widelkowatemi wło-sami naieiony. Rośnie na Podolu (Bess).

4. *Mce/mica gładka*, A. *hastilis*: *foliis subspalhulalo-*

lanceolalis, elongatis, ileorsiim dentatis, anlhodiotjue glabris.

Liście korzeniowe łopalkowato-lancelownte, długie, grubo-ząbkowaue: zęby na dół skierowane, gładkie; głąbik łokciowy, gładki, nagi lub iedną łuską opatrzony; kwiaty żółte, przed rozkwitnieniem z szypułką skręcone; kńdichy zupełnie gładkie. Rośnie nad Stą rzeką na Żmudzi, i na Wołyniu i Podolu (Besser.). *Jacqu. 1 lor. austr> t. <64.*

4;0. Wję/.VMORD, S »RZOKI:RA.

* Liście niedzielne.

i. // r'ytnnrd pospolity, S. liuniilis: *caule simplici-uscuto. snbtinifloro; foliis radicalibus petiolatis, oblongo-lanceolatis, neruosis, basi anlhodipque Sublanatis; caulinis linearibus.*

Łodyga łokciowa i wyższa, i-akwiatowa; liście korzeniowe podługowato-lancetowate, ogonkowato-nerwiste, przy nasadzie. podobnie iak łodyga (młoda) i kielich, welniste, dalej gładkie: łodygowe równowązkie, wąskie; kwiat Żółty, wielki. Rośnie w lasach suchych. *Flor. dan. 1. S16.* Odmiana o liściach równowązkich, podobnie iak kielich i łodyga gładkich: często się w lasach postrzega. *Jaccju. Fl. austr. I. 36.*

a. /lelymord ogrodowy, S. hispanica: *caule ramoso; foliis amplericaulibus, nercosis, glabris, (oblongo vel lineari) lanceolalis, lenuissime-serrulcitis; anthodio arachnoidco.*

Łodyga łokciowa i wyższa, gałęzista, gładka lub cokolwiek kutnerowała; liście łodygę obeymuiące, nerwiste, gładkie, po brzegach czasem faliste* drobno-ząbkowane: dolne podługowate, w ogonek zwężone: górne równowązko-lancetowate; kwiaty żółte, wierzchołkowe; kielich pięczastowłosisły. Rośnie na Podolu ;Bess.). W ogrodach dla użycia korzeni iesl. utrzymywaną.

3. IFęzymord turzycoliści, S. caricifolia: *caule stibttnifloro, folioso, ascendente; foliis ensiformibus, elongatis, neruosis, glabris-, anthodio flo-culos aequante.*

Łodyga u spodu pochyla, uayczęściey jkwiatowa, listna; liście długie, mieczowate, ?ierwiste, gładkie; kwiatki kielichowi równe. Rośnie na Podolu (Bess.). *Pall. Reis. T. III. t. J. i. f 5.*

4. Uchymord purpurowy, S. purpurea: *caule sttbramoso, pańci/loro-^ foliis linearibus, basi pilosiusculis: infrrioi ibtts planis: superioribus canaliculato-triquelris.*

Łodyga niedzielna lub gałęzista, nicwielokwiatowa; li-

ście równowężkie, u spodu włosiste: dolne płaskie: górne i ynni nkowato-trójkątne; kwiaty liliowe. Boślie na Podolu (Bess.). *Jacqu. flor. austr. t. 35.* Odmiana o łodydze tidriokwistowej, *S. rosca* Kit. zwana: rośnie na Wołyniu » Podolu (Bess).

Liście. podzielone.

5. *Wtymord pierzasto dzielny*, *S. laciniata*: *caule. rati-
TIO. ' , scabriusculo; foliis inferioribus pinnatifidis , line-
aribus , superioribus indiuisis; anthodii glabri, /losculos
ttibari/uiinli*, squamis sub apice mucronatis.*

Łodyga łokciowa lub wyższa, gałęzista, chropawa; liście: dolne pierzastodzielne, podziałki, równie iak środek liścia, równowężkie: górne niedzielne; kwiaty żółte, wierzchołkowe; kielich gładki, kwiatkóm równy; łuski kielich.) ni/ey wierzchołka zębem odgiętym opatrzone; nasiona u spodu w trzoneczek zwężone. Bośnie na Podolu (Be.il.). *Jacqu. /lor. austr. t. 356.*

h-j i. WurnzYNiEC, J/ymcironnts.

1. *ffieprzyniec Lorzenisty*, *H. radicata*: *caule ramoso, nudiusculo, lacri; foliis runcinatis, obtusis, hirsutiuscuHs; pedunculis squamosis.*

Łodyga łokciowa, cienka, gałęzista, łuskami oddalonetui u góry osadzona; liście huczystodzielne, tępe, nieco szorstko-włosiste; kwiaty żółte; kwiatki brzeżne zewnętrznie czerwone; puch nasion wszystkich trzonkiem opalrzony. Rośnie około Grodna (Gilibert) i na Wołyniu i Podolu (Bess.). *VI. dan. t. 150.*

2. *Wieprzyniec gładki*, *H. glabra*: *caule subramoso, nudiu.irulo; foliis oblongis, obtusis, sinuato-dentatis, anthodiisqne glabris; pedunculis esquamatis.*

Łodyga łokciowa i wyższa, cienka, naga, n góry nieco gałęzista; liście korzeniowe, podługowate: u dołu zwężone, tępe, buclowato-ząbkowauc, równie iak kielichy, gładkie; szypułki bezłuskowe; kwiaty żółte; puch nasion brzeżnych beztrzonowy. Rośnie około Brześcia (Bogusław) *flar. dan. t.*

3. *// ieprzyniec wielkokwiatowy*, *H. maculata*: *caule strietn, nudiusculo, sub-1floro, foliisque radicalihus ob-U/);, ' dentatis, fillosis; pedunculis inerassatis.*

Liście korzeniowe, płasko na ziemi rozesłane, podługowate, ząbkowane, kosmate; łodyga wyprężona, naga lub iednym albo dwoma mulemi listkami opatrzona, o iedney iiayczyściecy gałęzi; kwiaty wielkie, żółte; kielich czarne-

im włosami natężony; puch nasion wszystkich trzonkiem opatrzone. Ruinie w botach i zaroślach. *Fl. dan. t. <4y.*

472. CYKORHIA, *Cicjionn.*

1. *Cylorya pospolita*, C. fntybus: caule scabro: ramii di'bytomii patentibns\ foliis inferioribus runcinatis; floribus fuscicillatis; pedunculo soli/ario, elongalo, abortient«.

1. dyga 1-aloŁ< iowa, twarda, chropowata, o gałęziach rf>*lo/ystr.ve h; liście chropowate, haczysło-pierznstodzielne; kwinty bind" błękitne, parzysto, bezszypułkowe; szypułki/i n-dini, długa, nacyjęsciey pustuiar.a. Rośnie na łakach i gi liniach iałowych *Flor. dan. l. goj.*

2. *ty Loryia Fndywiia*, C. Eudivia: caule ramoso: ramis J/tt.Yitosis; foliis inferioribus obonato-oblongis, denticnlalis: superioribus lanceolatis, integerrimis; pedunculis arillaribus, geminis: altero breniesimo sub-4/loro: allero elongalo, ahortiente.

Lodyga łokciowa i wyższa, gałęzista; gałęzie pogieęte; liście dolne przewrotno-iałowato-podługowate, ząbkowane; górne cale, lancetowate; szypułki międzylistne, parzyste; iodonu krótka, 3-4kwistowa: draga długa, nacyjęsciey pufłuiącn. Roślina ze wschodu: w ogrodach pod nazwiskiem r. tdyu ii zimonia. Odmiana o liściach naciętych, fryzowanych, Endywii fryzowanej lub Cykoryi w ogrodach nosi nazwisko.

473. ŁOCZYOA, *LATSANA.*

1. *hoczyga pospolita*, L. commnnis: caule ramoso; Joliis inferioribus lyrato-runcinatis: superioribus ofatis, dentatis; Jloribus paniculatis; pedunculis calycibusque glabris r. gtanduloso-pilosis.

Lodyga tęga, gałęzista, łokciowa; liście dolne lirowato-haczystodzielne • górne iałowate, kątowato-ząbkowaue; kwiaty żółte, drobne, wiecliowate; azypułki i kielichy gładkie lub gruczołkowato-włosiste. Rośnie rzadziey na potach. *Flor. dan. l. 500.*

Główki pyłkowi z ziarenek kntowatych, sprckysto-
pola.czonych, zloioue.

-j- /Targa dolna (iabellum) ostrogowata.

r/<i. Storczyk. Orrhia. Działki okwajatu sklepisto-stn-
l.oie, zjt lace; wargo dolna ostrogowata; główki pyłkowe,
ti/onkowate, w woreczku niepodziibny, w dłuż otwie-
j, \ni się, zaniknione i połączone.

5, Golel, Oymnadenia. Działki okwiału sklepislo-
sliloue, zieiące; warga dolna zwrębm; dziob słupka roz-
cięty; główek pyłkowych trzoneczki nagie.

i li. Pódl o/uu. Platenlhra. Działki sklepisto-stulone;
warga dolna niedzielna; dziob słupka o; trzoneczki główek
pyłkowych łącz. iic, nagie.

i;?, poczwarnik, Himantoglossuni. Działki sklepisto-
•tul.ni"; warga dolna długa, Udzielna, przy nasadzie wo-
ri i zkowato-garbala: podziałka średnia awrebn; trzoneczki
»łówtk pyłkowych pokryte.

•i; 8. Ciernyoglbw, JNigriteRa. Okwiat otwarły; warga
często górna, woreczkowato-ostrogowata, niedzielna; ko-
morki pyłkowe (cucullia) połowiczne.

•171). Miodukwiat, Herininim. Działki wzniesione: we-
wnętrzne dłuższe; warga dolna przy nasadzie woreczko-
wala; trzoneczki główek pyłkowych nagie, oddzielone.

480. Nadbrodnik, Epipogium. Działki ua dół otwarte,
(okwiat przewrócony); warga w górę odgięta, człon-
kowała, dwuuszczowa, ostrogą naciętą opatrzona; znamię
ii spodu kolumny osadzone; główki pyłkowe, trzonkowale.

-j-f- Warga dolna bez ostrogi.

481. Gudiera, Goodyera. Okwiat zieiący; warga u
•podii garbata, w działkach zamknięta; kolumna słupka
wolna; główka pyłkowa, wsteczna, beztrzonkowa.

** Pylek ziarnisty lub mączasty.

182 Kruszczyk, Epipactis. Okwiat otwarty; warga
' I ukuwata; wyrostek (rostellnm) koczaty; główka wstecz-
na; proszek pyłkowy, ze czterech ziaren złożony.

1 • ' liulawiuk, Cephalanlhra. Okwiat stulony; war-
. 1 -lonkow.iin; wyrostek o; główka pyłkowa, na wierz-
< bu /nnsiu*uia, maczugowna; proszek pyłkowy, z ziaren
pojedynczych złożony.

i8 i. Dwtt/islnik, Noottia. Okwiat stulony; warga
dwnwibtia; kolumna słupka krótka, na wierzchu odgięta;
'/.iimie poprziczue; główka pyłkowa, wierzchołkowa;
kupki pytku ziarnistego gmczołkiem połączone.

«>,» Pylek późniejszy woskowaty.

485. '/Jobtk, Coiallurrhiza. Okwiat sklepisty; warga
«i spodu wydatna-, ostroga zrosła; kolumna słupka wolna,
bezskrzydla; kupki pytku 4.

'«#(». // a(tik, Malaxis. Działki ukwiału otwarte: we-
wnętrzne po/niety odgięte; warga płaska, prawie sercowata.
u spodu kolumnę słupka bezskrzydla obeymująca;
główka wsteczna; kupki pytku podługowate.

187. Liparis. Działki otwarte; warga pra-
wie owalna, u spodu niedzielna; kolumna słupka u góry
brzegiem otoczona; główka pyłkowa, wierzchołkowa;
kupki pytku kuliste.

188. Obttwik, Cypridium. Działki oddzielone, otwar-
te; warga nadęta; kolumna słupkowa zwrębna; klapy
boczne główki pyłkowa noszące: średnia bezgłówkową;
pylek ziarnisty.

481]. Kokornak, Aristolochia. Kielich jilatkowaty, nad-
owocowy, u spodu nadęty; kray rozmaity (ięzyczkowaty);
główki pyłkowe, akomórkowe, z boku znamienia osadzo-
ne; toreбка podowocowe, Gkomórkowa, wieloziaarnowa-

* Korzenie niedzielne, bulwowe.

1. Storczyk samczy, O. mascula: tabelio lato, zlobo:
lobis lateralibus acutiusculis, crenatis: medio u/ido; sepa-
lis patulis, acutis; c.ornu ascendente, obtuso, germen ae-
<j lanie; foliis oblongis obtusis.

Łodyga 'łokciowa, pełna; liście podługowate, tępe;
kłos purpurowy, wielokwiatowy, długi; warga szeroka, 3kla-
powa. klapy boczne nieco zaostrzone, karbowane: środko-
wa iiwębua; działki sierzpowale, ostre: zewnętrzne odgię-
to; ostroga podniesiona, tępa, długości iaiecznika. Rośnie
iti ląkach i w zaroślach. Pi. dan. I. 45y.

a. Storczyk wqzkoliści, O. Morio: labello lato, olobo:
lobis lateralibus crenulatis, de/1 exi.s: medio emarginato;

sepalis eonnicenlibus, obtusis; cornu ascendente, obtuso, rugo kit

t <HIV; I piędziowa, kilka, wązkie]) liści osadzona; kłos lii«wjł'lukwiatowy (•/-»), ciemno-purpurowy; wargę 3kłapow a: kłapy boczne odgięte, drobno karbowane: środkowa wycięta; działki stulone tępe; ostroga pomar-caona, tę-j t, od ińotenika krótsaa. Rośnie na łąkach wilgotnych i W zaroślach i'i. dan- t »53-

3. */<»< *yi: »u>Ikokwialotuy, O. militaris: *lobelio 3par-Uto, disco pubescenie: laciniis lateralibus linearibus. mtdi* u (oba, obtum, cum mucrone interiecto; sepalis acutis, connh enhbus; germ-ine cornu rectum superanie; bracteis obsolsi-t.*

Łodyga łokciowa liib wyższa; liście dolne szerokie i długie. łodygowe wająkie, lancetowate; kłos rzadki, szeroks {nii jutriłwy; wargę ciemniejsza 3dzielna, na środku omszona podziałki bticy.ne równowązkie: środkowa aklapowa, typu. v wycięciu ząbkim opatrzona; działki blado purpurow.r stulone, ostre, ostroga prosta od iaiecznika krótsza : przysadki kwj.ifowe niewyraźne. Rośnie na łąkach i w zaro-ii ••. b. *Fl. dan. i. i 'jjj-* Odmiana z kwiatem białym czasem M. postrzega.

•i. *Sin'czyk ciemnokłosowy*, O. ustnlata: *labello 3partito, punrlato scabro; laciniis linearibus: meclia apartita; sepalis erectis, acutis; gerrnine cornu uncinatum. superante, bracteis subaequanle.*

Łodyga piędziowa, liśćmi wązkiemi, lancetowatemi, osadzoua; kłos gęsty, w wierzchu ciemno-purpurowy, u dołu białawy; wargę 3dzielna: podziałki równowązkie: Średnia adzieina: wszystkie białawe, czerwono-kropkowane; działki ciemno-czerwone, wzniesione, ostre; ostroga zakrzywiona, od iaiecznika, przysadkom kwiatowym równego, krótsza. Rośnie na łąkach. *Fl. dan. t. io3.*

6. *St.orcr.yk kulistok-łosy*, O. globosa: *labello 3fido: lacinla merha emarginala; sepalis ocatls, mucronatis; gerrini-u! cornu superante bracleasijue subaequanle; spica otata, denni/lora; foliis lanceolatis.*

Łodyga ^łokciowa i wyższa, dwoma, 3iria, liśćmi lancetowatemi osadzona: kwiat światło-purpurowy, gęsty, prawie kulisty; wargę 3wrębną: podziałka średnia wycięta; działki iałowate, na końcu maczugowato-szyletowane; ostroga od zarodka, przysadkom kwiatowym prawie rwnnego, znacznie krótsza, Ilośuie na Wołyniu i Podolu (Bess.). {lor, austr. tab. ió'5.

** *Korzeń bulwowy dłoniasty.*

(5. *Storczyk szerokoliści*, O. lalilolia: *labello laecilcrglobo, latribus refltxo; sepalis superioribus conhicenlibus: lah ralibus patulis; gerrnine cornu conicum superante-, bracteis florę longioribus; caule superne fistuloso.*

Łodyga ^łokciowa, pod wierzchem czeza, kątowata; liście dolne szerokie, podługowatn-iniowate, płamiste: łodygowe lancetowate pochwowate; kłos walcowaty, różowolioletowy; wargę ostra, niewyraźuo-3kłapowa, po brzegach, odgięta; działki górne stulone: boczne otwarte; iaiecznik od ostrogi koniczney dłuższy; przysadki od kwiatów dłuższe. Rośnie na łąkach wilgotnych. *Fl. dan. t. 366.*

7. *Storczyk bzowy*, O. sambucina: *labello laei-iler 3lobo, crenato: lobo medio angusliori; sepalis patulis, obtusiusculis; gerrnine cornu conicum, subinflatum, aequante; bracteis florę longioribus.*

Łodyga piędziowa i wyższa; liście podługowate, korzeniowe. ieden tylko nayeściecy łodygowy; wargę niewyraźnie-3kłapowa, karbowana: kłapa średnia węższa; działki otwarte, tępawe; iaiecznik ostrodze nieco wydęty równy; przysadki od kwiatów z wargą żółtą, czerwono-kropkowaną, z resztą białych, dłuższe. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.). *Flor. dan. lab. ts3a.*

8. *Storczyk płamisty*, O. niaculata: *labello 3lobo, crenato; sepalis superioribus connicentibus: lateralibus patentibus; gerrnine cornu cylindricum superante, bracleas aequante.*

Łodyga ^łokciowa, pełna; liście po większej części korzeniowe, podługowato-lancetowate, czarno-płamiste; kłos koniczny, różowy, rozmaicie czerwono-upstrzony; wargę 3kłapowa, karbowana; działki górne stulone: boczne otwarte; iaiecznik od ostrogi koniczney dłuższy, przysadkom równy. Rośnie na łąkach. *Fl. dan. t. p33.* U pospółstwa *Zieziulką* zwany. Odmiany z liśćmi niepłamistemi, iako 1 kwiatem białym, czasem się postrzegają.

475. GOŁEK, GYMNAUENIA.

1. *Golek długoostrogowy*, G. conopsea: *labello 3lobo obtuso, crenululo; sepalis lateralibus patentissimis; cornu incurco subulato, germen duplo excedente.*

Korzeń dłoniasty; łodyga cienka, ^łokciowa i wyższa. liście dolne długie, wązkie: górne drobne; kłos purpurowolioletowy', nieco wonny, długi, walcowaty; wargę 3kłapowoklinowata, tępa, karbowana; działki boczne bardzo otwarte ostroga szczecinowata, nieco zagięta, od iaiecznika dwarazy dłuższa. Rośnie, na łąkach suchych. *Fl. dan. t. 224*

Orchis L. Odmiana łokciowa i wyższa, listną łodygą, kłosem gęstym odznaczająca się, rośnie w zaroślach pulchnych. Odmiana z i "ialeni białym bywa postrzegana.

2. *Golek wonny*, G. odoratissima: *labello globo, inter-r..| lania met'ia latiore; sepalis lateralibus patulis', cornu subincurvo, germen subaequant v. breuiori*

Korzeń dłoniasty; łodyga J-łokciowa, tęga, cienka, listna; liście wązkie, równowązkie, ostre: dolne najdłuższe; kłosa blado-różowe; wargę 3kłapową, cała: podziałka średnia szersza; działki boczne otwarte; ostroga nieco zakrzywiona, iiecznikowi równa albo i krótsza. Kośnie około Szczors, i na Wołyniu w okolicach Krzemieńca (Bess). *Jactju. austr. tub. 26'4. Orchis* L.

3. *Golek zielony*, G. viridis: *labello lineari, apice Sden* tato/ sepalis connirentibus; nor nu obtuso didymo; bracie~ is florę duplo longioribus.*

Korzenie głęboko-podzielone, prawie wiązkowale; łodyga i-łokciowa i wyższa; liście a-3, podługowato-eliptycznych; kwiaty zielonawe, kłosa rzadki i brnuią; wargę równowąską, na końcu trzębą; ostroga woreczkowata, tępa, przysadki od kwiatów a razy dłuższe. Rośnie na łąkach i w lasach. *FL dan. t. 77. Satyrium firnie* L

4. *Golek kapturkowuty*, G. cucullata: *labello opartitoi laciniis lateralibus filiformibus: media lineari, longiore; sepalis cucullatis, elongatis, acutis; germine cornu ascendens superante; foliis radicalibus geminis, oratis.*

Łodyga-łokciowa, jednym lub dwoma wązko-lancetowatymi listkami osadzona; liście korzeniowe dwa, iaiowate; kwiaty różowe, w kłosa rzadki jednostronny ułożone; przysadki lancetowate, szydlowale, od nasienników dłuższe; działki w kształt kapturka stulone; wargę 3dzielna: podziałki boczne nitkowate: środkowa równowązka, dłuższa; ostroga długości nasiennika, naprzód wychylona. Rośnie w borach między mchem i wrzosem. Odmiana karłowata, jednokwiatowa, iako i z kwiatami białenii, dosyć jest częsta. *Orchis* L

476. PODKOLAN, PLATA-VrJI 1.1>A.

1. *Podkolan aliści*, P. bifolia: *foliis radicalibus, bints, oblongis; floribus spicatis albis, fragrantibus.*

Łodyga gładka; liście dwa wielkie, korzeniowe, podługowate: łodygowe małe; kwiaty białozielonawe, pachnące mianowicie wieczorem, kłosa długi rzadki forinuią; wargę lancetowatą, cała; ostroga cienka, długością jaiecznik Qrazy przechodząca. Rośnie w lasach suchych na miejscach twardych. *FI. dan. l. 235. Orchis* L.

477. PoczwAnNiK, JiiMAiffnaiiOMsusti

1- *Poczwar/tik widelkotwity*, M. antliropophornin: *labet lo Sparlito; laciua media elongata, ufa: lacinulis linearibus; sepalis cucullatis, obtusis; gibbere baseos obscuro.*

Korzeń okrągławy; łodyga delikatna, kilkacalowa; liście l.-tnCetowaler łodygowe nieliczne, małe; wargę 3dzielna: podziałka średnia długa, itwębna, o kłapkach wązkich, farby żół!<-y z^łupkami rdzawemi; działki kapturkowato-stuloue, seóltaw o-bUłe, tępe; ostroga u spodu niewyraźna. Rośnie na łąkach wilgotnych. *FI. dan. I. 103. Kwiat niby figurę człowieka powieszonego przedstaw nie skąd i nazwisko (authi opophora).* *Opfiry* L, *.Satyrium* Fers.

478. CLEMNOGFCÓW, NICaiTJ-LT.A.

1. *tiemnogłów wązkoliści*, N. angustifolia: *iuberibus palm alis; foliis linearibus; floribus ilense spicatis, atropurpureis.*

Korzeń dłoniasty; łodyga ^łokciowa; liście drobne, równowązkie; kwiaty drobne, wonne, ciemno-purpui'owe, Czasem przewrócone, kłosa gęsty, iaiowato-koniczny, składaią; wargę iaiowatą, niedzielna; ostroga krótka, iakby podwójna; działki rozwarne. Rośnie na łąkach r w zaroślach suchych. *Flor. dan. t. yy8. Jacqu. atisir. 368. Satyrium nigrum* L.

479. MLOOOKWLA R, HERhNIUS.

1. *Miodalwiat krzyżowy*, 11. Monorchisi *rpilice globusaj foliis inferioribus paucis, oblongo-lanceolatis; caule superne nudo; floribus laxe spicatis, ochroleucis.*

Korzeń knlisly; łodyga delikatna, kilko-całowa naga lub jednym albo dworną listkami osadzona; kłosa gęsty zielonawy; wargę krzyżowato-3dzielua, u spodu nieco garbata; działki u spodu szerokie, ząbkowane, do wargi dosyć podobne. Rośnie na łąkach międzyleśnych. *Flor. dan. tab io<2. Ophrys* Jf. *Satyrium* Fers.

480. NADHRODNJK, FnrooiUM.

1. *Nadbrodnik besliści*, E. Gmelini: *aphylla; squamis cucullatis, uaginantibus; floribus pen duli s / luleo-purpureis.*

Korzeń splaszczony, gałęzisty, spleciony; łodyga u spodu zgrubiała, przezroczysto-żółtawa; bezliścia, a-3 łuskami łodygę otulaiąciami opatrzona; kwiaty 3-4, przewrócone zwisłe; wargę iaiowatą, przy nasadzie czerwono-kropkową; działki farby łodygi: wewnętrzne lancetowate: zewnętrzne

1.r?ne równowązkie. Bośnio w Powiecie trockim około Połoknia (Prof. Wolfgang.). *Flor. dan. tab. i»33. Jacqu. Fl. aitt.tr. i. o*- Satyrium Epipogium L.*

481. GUDJEBÄ, GOODYERA.

I. Gudiera rozesłana, G. repens: labello sepalisque f.ttl>r.<crntibus, lanceolatis; columnä api.ce bijurca; foliis <.... ,ilis, reticulato-nerrosi; spica secunda, pubescente; radice repente.

Korzeń ścielący się, prawie włóknisty; łodyga łokciowa,, pochwami pokryta; liście prawie korzeniowe, szeroko->ogonkowe, iaiowate, siatkowate; kwiaty białawe, omszone, kl"s jednostronny formuią; wargä u góry zwężona; działki lancetowate; kolumna słupkowa widłowato-rozdzielna Uośnię w Powiecie trockim około Połokuia (Prol. Wolfgang). *Fl. dan. t. 8n. Satyrhum L.*

.ISU. Knusy.c/RK, EPITACTIS.

t. KtUHSCzyh szerokoliści, E. latifolia: labello ofalo, aruto, integtrrimo, sepalis subbreidori; bracteis inferioribus Jlore< superantibus • foliis amplexicaulibus, orato-oblongis.

Łodyga łokciowa, u góry omszona; liście łodygę obeyniniące, iaiowato-podługowate; kwiaty oddalone, niby kłos formujące, w początkach zielono-żółte, późnicy brunalno-czerwonawemi się stnią; wargä iaiowata, ostra, zuzidiie cała, od działek królsza; przysadki dolne od kwiatów dłuższe. Bośnię na łąkach podleśnych. *Fl. dan. t. Seraj.i as*

a. *Kruszczyk maialiści, E. inicrophyllar labello ocato, acuto, crenulato, sepalo aquante; foliis inferioribus ovato-lanceolatis, amplexioaulibus; bracteis florę breuioribus.*

Łodyga łokciowa i wyższa, pogięta, u góry omszona; liście dolne iaiowato-lancetowate: łodygowe podługowato-lancetowate, ostre, łodygę obeymuiące; kwiaty ciemuo-purpnrowe, kłos rzadki (grono), niekiedy blisko łokciowy, iedijstronny, formuią; wargä iaiowata, ostra, nieco karbowana, działkom równa; przysadki górne od kwiatów krótszo: dolne równe a czasem i dłuższe. Rośnię na gruntach piazczysto-gliuiastych. Wraz z poprzedzającym gatunkiem obucie w niektóre lata na pochyłości góry trzech krzyżów, *v <>,iodzie górnym, postrzega się. *Epipactis atrorubens Ilaste.*

3. *Kruszczyk błotny, E. palustris: labello obtuso, unthtłαιο-ci enaio, sepala aequante; bracteis jlore breuioribus; foliis lanceolatis, amplexicaulibus.*

Łodyga i-łokciowa u góry omszona; liście lancetowa-

te, łodygę obeymuiące: łodygowe wązkie; kwiaty zielonawo-białe, czerwono cokolwiek upstrzone, w kłos rzadki, 10-1Skwiatowy, ułożone; wargä tępa, okrągława, falistokarbowana, działkó.m równa; przysadki od kwiatów krótnze. Rośnię na łąkach mokrych, i lor. dan. tab. nyy. Serapias Ł.

483. BOLAWMK, CEP NAT. ANT RT ERA.

1. *Buławnik bładawy, C. pallens: labello obtuso, sepalis erectis subbre.fi'or/'; bracteis florę longioribus.*

Łodyga łokciowa; liście iaiowo-lancelowate; kwiaty hiało-żółtawe, wielkie, wzniesione; wargä tępa, od działek wzniesionych prawie królsza; przysadki od kwiatów dłuższe. Rośnię w lasach (X. JuudziłŁ). *Epipactis IV., Serapias Pers.*

2. *Buławnik mieczoliści, C. ensifolia: labello ofalo, aculiusoulo, sepalis patulis multo breuiori; bracteis brepissimis; foliis distichis, lanceolatis, acuminatis.*

Łodyga łokciowa; liście prawie dwurzędowe, lancetowate, wązkie, kończate; kwiatów 6-8, białych; wargä iaiowata, zaostrowana, od działek otwartych królsza; przysadki łuskowate, krótkie; liście podkwiałowe kłowski równe; cała roślina gładka i uicco połyskuiąca się. Rośnię w zaroślach. *Flor. dan. tab. 506. Epipactis Św., Serapias Pers.*

3. *Buławnik czerwony, C. rubra: labello ofalo lanceolalo, subMobo, lineis e.leuatis, undulalis; sepalis ascendentibus; bracteis germine. longioribus.*

Łodyga u spodu gładka, u góry gruczołkowato-omszona, łokciowa; kwiatów wielkich, czerwonych, 4-6; liście lancetowate; wargä iaiowato-lancetowata, nieco z boków zwężona, liniami wydatuemi, faiiistemi, oznaczona, działkom, podniesionym równa; przysadki od iaiecznika dłuższo. Rośnię w zaroślach. *Fl. dan. I. 345. Serapias L.*

484. DWULISTNIK, JVEOTTIA.

1. *Dwu.listnik sserokoliści, N. latiiolia: labello lineari, u/ido, pendulo, sepalis ouettis, acutiusculis, triplo longiori; /loribus racemosis; foliis binis, ellipticis, oppositis, nerrosi.*

Łodyga łokciowa omszona, dwuliścia; liście naprzeciwległo, eliptyczne, nerwiste; kwiaty zielonawo-białe, w kłos rzadki, długi, ułożone; wargä równowązka, zwisła, adzielna, od działek iaiowatych trzy razy dłuższa. Rośnię na łąkach i zaroślach. *Flor. dan. t. izy. Ophrys opala L. Epipactis Sw,*

2, *fnulisfnil sercowaty*, N. cordata : *labello ajldo, li-neatii, cuspidato. basi utrinque unidentato, sepalis triplaloblon iori: floribus racemosis; foliis oppositis, cordalis.*

Łoiivi!" kilkacalowa, (3całowa,) gładka; liście sercowate, naprzeciwległe; warga równowązka; 2czelna, kończątn, z obu 6tron ząbkim opatrzona, od działek 3 razy dłuższa; kwiaty żółte, późniey czerwone, kłosek formuią. Rośnie ua mszarach w lasach. *Flor. etan. t. rsyS. Ophrys* [, *Fpipactis Sw.*

3. *Dwulislrik be:liści*, N. Nidus avis: *labello ^Jido, q-pice dilalqto, sepalis obtusis dnplo longior; Jloribus subspicatis; scapo aphyilo, naginalo.*

Korzeń z wielu fibr mięsistych wiązycowato-złożony; łodyga {łokci* i wyższa, pochwami rdzawymi pokryta; kwiaty rdzawe kłos formuią; waj-ga udzielna, na końcu rozszerzona, od działek tępych 2 razy dłuższa. Rośnie w zarosłach cienistych. *Fi. dan. t. <8<. Ophrys L., Epipactis Sw.*

485. ZŁOIIJK, COIIĄLLONNNIYIA.

i, *Zlobik karnlkowaty*, C. iuuata : *spica paucijlora; sepalis acutis: inferioribus dejlenęis; labello oblongo, acutiusculo; calcare obsoleto.*

Korzenie gałęziste, pogięte, do koralów nieiałość podobne; łodyga bezliścia, pochwami pokryta; kwiaty blado-żółte lub zielonawe, z torebki pochyłe; warga podługowata; ostra; działki ostre: dolne na dół odgięte. Rośnie w lasach wilgotnawych, gliniastych. *Flor. dan. t. 451. Ophrys* {pratlol i hiza L , {ymbidium Sw.

48G. W^TT.ik, MALAKIS.

I. 71'cfllik *iednoliści*, M. Monophyllos: *bulhifera; folio solitario, o aato, acutoscapo 3ijuetro, racemifera; labello concaro, acuminato.*

Korzeń kulisty; łodyga delikatna, kilkacalowa, tróygraniasta, liściem iednym, iaiowatym, ostrym, opatrzona; kwiaty zielone, kłoski czyli gronka długie formuią; warga wklęsła, kończata. Rośnie w zarosłach, na gruncie czarnym, wilgotnym. *Flor. dan. t. t5i5. Ophrys E.*

2 *li atlik błotny*, M. paludosa : *bulhifera; foliis paucis, spathulato-oblongis, apice scabris; scapo angulato, spicifro• labello concaro, acuto.*

Korzeń okrągły, w pochwie liścia dolnego zawarty; łodyżka delikatna, kątowata, kilkacalowa (3 cale), 2-3 listkami łopatkowato-podługowatymi, na końcu chropawymi, osadzona; kwiaty zitlonawe, drobne, w kłos, połowę łor-

dygi zajmuiący, ułożone; warga wklęsła, ostra. Rośnie na błotach. *El. dan. t. / »34. Ophrys E.*

487. LiPARIS.

1, ... L. Loeselii: *foliis binis, oblongo-lanceolatis; n apo Irtgono; /loribus spicatis; sepalis linearibus, patulis; labello oblon<to, carinato, aculiseuio.*

Korzeń okrągławy; łodyga kilkacalowa, dwuliścia, 3scienua; liście podługowato-lancetowate; kwiaty kłos formuią, zielono-żółtawe; wargi podługowate, ostre, wierzch zagięty; działki otwarte. Rośnie na błotach mulistych. *Fi. dan. t. 8yy. Ophrys E., Malaxis Sw.*

R z A, D DWPPB^CIKOWY.

488. OBUWIK, CYPRIPF.UUUM.

I. *Obmrik Lólty*, C. Calceolus; *iobo columnae incurrae de/lexo, elliptico; labello subcompresso, sepalis acumina-tis, breriori.*

Łodyga łokciowa, liśćmi iaiowatymi osadzona; kwiat samotny; warga żółta, obszernie wydęta, okrągła, niecosplaszczona, od działek kasztanowatych, kończatych, krótsza; kłopa kolumny słupków éy, zagiętey, na dół pochylona. Rośnie na gruntach wrzosowych, tłustych, w lasach. *li. dan. t. 599.*

R 7. 4 U S Z I: Ś C I O R N C I K O W Y.

48G. KOKOKNAK, DR I STOŁO CL I I A.

1. *Kokornak powoynikowy*, A. Clematitis: *erecta; foliis cordato-subrotundis, obtusiusculis; pedunculis aggregatis; calycis erecti lablo oblongo.*

Łodyga wzniesiona, łokciowa, kątowata; liście naprzemianległe, ogonkowate, sercowate lub sercowo-okrągławe, tępe; szypułki lkwiatowe, międzylistne, po 3-5 skupione; kwiaty blado-żółte, u spodu wydęte: u góry rurkowato-iężyczkowate. Rośnie na gruntach suchych, gliniastych. *Ji. dan. t. ta35.*

3 g O

K L A S S A X X I .

O D D Z I E Ł N O P Ł C I O W A , M O N O E C I A .

P O D D Z I A Ł I -

W E S T Ó Ł Ł O I O W V , J I I O G Y N I A .

(Cięż- i płciowe oddzielone, lecz na jednym osadniku.)

4<)O. *Czerwień*, *Calla*. Pochwa kwiatowa iednolistkowa: kolba walcowata, zewsząd pręcikami i słupkami pokryta; okwiat o; główki pyłkowe, podwójne, akłapowe; znamię bezszykowe; owoc jagodowaty, niewielozarnowy.

'li)t, *Aronek*, *Arum*. Pochwa kwiatowa iednolistkowa; kolba u f;óry naga, maczugowata lub zwężona na końcu: pośrodku pręcikami, u dołu słupkami pokryta; główki pyłkowe, bł/nitkowe, poprzecznie akłapowe; jagody l-nieioisrnowe.

40a. *Ostrowices*, *Enphorbia*. Kwiaty wespółłciowe v pokrywie ogólnie, dzwonkowate, 8-iOkłapowe (kielich Lin.; zawarte: klapy zewnętrzne 4-5, płasko-odgięte, caurhowane, grube (płatki Lin.): 4 zaś lub 5 wewnętrznie. b pierwszymi naprzemiarnymi ułożonych, błonkowatych; kwiatów samczych 8-i5 wewnątrz pokrywy: każdy o iednym pręciku, pośrodku członkowatym, okwiatem nitkwaio-podzielonym (pręciki puste Ł.) z boku opatrzone; pośrodku pokrywy iaiecznik trzonkowaty, trzema słupkami opatrzone, w czasie kwitnienia nagięty.

P O I U Z I A Ł II.

O s o u r r o P Ł C i o w r , D I C L I N I A .

(Kwiaty samcze i samcze oddzielone.)

1', /. D J J E D N O P n ě C I K O W Y , M O X A X V i U A .

4f)3. *IVodziana*, *Naias*. Kielich samczy, akłapowy; korona 4dzielił; główka beznitkowa, 4komórkowa; samicy kielich o; korona o; znamię a-3wrębne; owoc torebka czyli raczej woreczek (utriculus) iziarnowy.

4<)l. *Zanichelia*, *Zannichellia*. Okwiat o; niteczka długa; główka 4komórkowa; iaieczników 4-5, łuskami otoczonych; tłupki trwałe; znamiona rozszerzone, tarczowate; owoce lńpiuawate, naieżone.

B Z \ n ' I ' R Z Y i > R Ę C I K O W Y , T ĩ I A N D R I A .

turzyca, *Carex*. Kłosa oddzielnopłciowe, często wespółłciowe, rzadko rozdzielupłciowe^ kwiaty samcze

•V

łuską pojedynczą opatrzone; samicze, oprócz łusk podobnych, pęcherzykiem trwałym, iaieczuik zamykającym, odznauzają się.

4)1>. *Jeiołówia*, Sparganium. Kotki kuliste: górne samcze, o łuskach pojedym zychli; kwiaty samicze o łuskach 3-4; słupek pojedynczy; pestkowiec w poprzek otwitrający się, l-aziaruowy.

P, t. i> C z r E n o r a F. C i k O W Y, TF.TRAJS'DB.IA.

4<>7. **Pokrzywa**, lirtica. Kwiatu samczego kielich 4d/if-Jny, miodnik kubkowaty, w niieyscu iaiecznika; kwiatu samiczego kielich adzielny; znamię pęczelkowate; ziarno iedno.

40,8. *Bul szpan*, Buxus. Kwiaty: samcze o kielichu 4działkowym: działki a, naprzeciwległe, większe; pręciki lozinaite; ślad słupka pośrodku; samicze wierzchołkowe, o kielichu (idziałkowym, u spodu trzema łuskami opatrzone; owoc trzYTorebkowy, 3rogi: torebki **zziarnowe**.

4<)(. *Olsza*, Alnus. Kotków samczych łuski 3kwiatowe: kwiaty okwiatom 4klapowiyin opatrzone; kotków samiczych łuski akwiatowe; owoc orzech akomórkowy, a/.iainy.

500. *Rrotlnik*, Littorella. Kwiat samczy długoszypułkowy: kielich 4dzielny, korona 4wrębna, rurkowata; kwiatu samiczego, bezszypułkowego, okwiat pojedynczy, a-4-zęby; słupek niedzielny, długi; torebka iziarnowa, nieotwicrająca się.

501. *Itzcperi*, Xantlium. Kwiatu samczego pokrywa dachówkowata, wielokwiatowa; osadnik szczecinowaty; okwiat" czyli korona rurkowata, 5zęba; pręcik ieden o 4-5 główkach; kwiatu samiczego pokrywa akwiatowa, później ze wzrostem osadnika w owoc **zrogi**, podługowaty, ze-wnątrz kolcami naieżojiy, zamieniaiąca się; słupek dwudzielny.

R z A o O f s n o r a t c i K O w Y, OCTAUDRIA.

50a. *Krocień*, Myriophyllum. Kwiatu samczego kielich ii iwrębny, korona ipłatkowa; kwiatu samiczego kielich 4wrębny; korona o; znamiona 4, omszone; owoce 4, orzechowate.

503. *Leszczyna*, Corylus. W kolkach samczych łuski 3dr.ielne; pręciki dwurzędowe; główki kosmate; kwiaty samicze w pąkach zawarte, dwusłupkowp; owoc orzech w miseczce zieluły, dwuwargowey, poszarpaney, osadzony.

3ćjs

R 1. \ » Dzi * « 1 ě c i o - W i E f . o f i i c i i c o W t)

DECA-POLYAKDRIA.

* Kolkowate.

50i. *lirtota*, Betula. W kotkach samczych pod ka-
yćh, łuską 5 łuszczyk; pręcików udzielnych, agłówkowych,
ó-f>"; łuski kotków samczych 3klapowe, pod każdą 3 ziar->
na płaskie, skrzydełkowate; słupki 2.

505. *drab*, Carpinus. Łuski kotków samczych rzaso-
wate; pręcików 12-16; główki pyłkowe, na wierzchu ko-
smate; łuski samcze szerokie, 3kl«po\ve, wolno-ułożone;
słupki 2; owoc orzech twardy, żebrowaty, na końcu ząb-
kowany.

ftof>. *Buk*, Fagus. Kotki okrągławe: samcze o kielichu
Sdzielnym, przysadkami opatrzonym; pręcików 15-20;
Kamicze kotki o kielichu zewnętrznym, 4wrębnym, akwia-
towym: wewnętrznym ząbkowanym, z iaiecznikiem zro-
słym; znamiona 3; orzechy tróyraniaste, 2-3, w kielichu
rozrosły m zamknięte.

507. *Dqb*, (,)ucrcus. Kotków samczych kielich wielo-
dzietny; samczych kielich dachówkowaty: łuski górne zra-
stają się około słupka 3wrębnego; iaiecznik wzrastając
rozdziela kielich: część górna zostaje na wierzchu owocu,
pod słupkiem: dolna zaś w kształcie miseczki, orzech
skórkowaty, czyli żołądz, u spodu otacza.

508. *Orzech*, Juglans. Kolki samcze o łuskach ząbko-
wanych; pręcików 12-24, każdy o dwóch główkach; kwia-
ty samcze w 4 łuskach opadających zamknięte, pojedyn-
cze; korona 4wrębna; słupki 2, maczugowale, na końcach
poszarpane; pestkowiec o łusce ałuszczynkowej.

** Kwiaty pojedyncze.

50g. *Bogatek*, Ceratophyllum. Pokrywa czyli kielich
międzylistnu, wielodzielna, w który 14-20 pręcików jest
osadzonych; główki pyłkowe, beznilkowe, akomórkowe,
srogie; kwiatów samczych kielich wielodzietny; słupek
niedzielny; owoc orzech o iedziem ziarnie bezbiałkowem.

K z \ u . i e i) f ? o w l A 7, K o w Y, M o w j . n E L r j i [A.

Sto. *Jodla*, Pinus. Kotki łuskowate: samcze o głów-
wkach pyłkowych, akomórkowych, u góry włosistych;
samczych kotków łuski, dwie łuszczyki • małe pokrywają,
na których iaieczniki są osadzone; znamiona gruczołko-
wate; owoc szyszka; łuszczyki przynasjenne, później po-
większone, skrzydełka stanowią: które iednakże tylko
w kształcie miseczki bocznty do nasion są przylegające.

óyp

511- *Żywotnik*, Thnia. Kotek samczy mały, kulisty;
główki pyłkowe 4, beznitkowe, prawie kuliste, przy na-
sadzie łusk osadzone; samczych łuski u góry 2słupkowe;
iaieczniki skrzydełkowale.

fi 12. *Jalka*, Typlia. Kotki obu plei walcowate: w sam-
czych niteczki łuszczykami u spodu otoczone, 3-4główko-
v.e: główki akomórkowe; w samczych kolkach iaieczniki
włoskami c/lorikowatemi u spodu otoczone; owoc wązki,
obły, słupkiem cienkim, maessugowatym, zakończony.

P O D D Z I A Ł I.

W E S P Ó 1.1" Ł C L O W Y.

490. C z E R W i r . t f , C A L L A.

1. *Czerwień błotny*, C. palustris: *spatha planiuscula*
foliis cordatis, acutis; caule erecto

Łodyga u spodu leżąca, wierzch wzniesiony; liście
sercowate, ostre; ogonki u spodu pochwę, iężyczkiem o-
patrzouą, formnią; pochwa kwiatowa płaska, wewnątrz
biała, zewnątrz zielonawa, później cała się zieloną staie;
kolba walcowata; pręciki i słupki pomieszan; iagody po-
żniej czerwone. Rośnie wszędzie na błolach mulistych,
krynicznychli. *Jl. dan. t. 4-2 s.*

491. A R O U R K , A R U H.

». *Aronek wschodni*, A. orientale: *foliis hastatis, acu-
minatis; lobis de/lexis, spatha spadice clauatum supe-
rante.*

Liście oszczepowate, bez platn, kończate: klapy odgię-
te; pochwa kwiatowa brunatnawa, u spodu z<ełonawa, od
kolby maczugowatey dłuższa; pręciki i słupki oddalone.
Kośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.).

492. O S T H O M T . E C Z , E u p i t o u n i A.

* *Baldaszek Udzielny.*

1. *Ostromlec okrągło/iści*, I". Peplus: *umbellae 3fi-
dae radiis dichotomis; bracteis ocatis; appendiculis in-
1'olucris bicornibus; foliis obora'is. obtusis, integerrimis,
emarginatis; capsulae angulis carinatis.*

Łodyga piędziowa, cienka; liście przewrotno-iaiwate,
tępe, całobrzegie, wycięte; baldaszka 3dzielnego gałęzie
ydzielne; przysadki kwiatowe okrągławe; klapy zewnętrzne
pokrywuy ogóhi^Y żółto-zielouawe, arogit; torebki gładkie,

z kątami wyjątnymi. Rolnie na polach uprawnych około Grodna (Gilibert). *Fl. dan. t. noo.*

**** Baldaszki f>dzielne.**

j Torebki gładkie.

2. *Ostromlecz piłkowany*, E. *lielioacopia: umbellae 5fl-
itne radiis didioto mis; bracteis foliisque obouato-oblon-
gis, serrulatis, glabris: appendiculis inuolucris truncatis.*

Łodyga łokciowa i wyższa, gładka, najczęściej nie-
dzielna; liście i przysadki kwiatowe przewrotno-łoiowato-
uodługowate, drobno-piłkowane, gładkie; baldaszki 5pro-
mieniowe: promienie rozłożyste, dwudzielne; kłapy pokry-
wy zewnętrzne żółte, ucięte; torebki gładkie, lśniące się.
Baldaszki płaskie, krążek formułą, z kądem na wsiach Kół-
kami nazywaną. Rośnie pomiędzy warzywem **W** ogrodach.
Fl. dan. t. ys5.

3. *Ostromlecz wysmukły*, E. *procera: umbellae 5/iclae
radiis 3/ids; bracteis ellipticis; foliis lanceolatis, obtu-
ui<, apice serrulatis, subtus pubescentibus; appendiculis
inuolucris rotundatis: capsulis glabris-*

Łodyga >-łokciowa, kosmata; liście kosmate, pod
spodem omszone, prawie kutnerowate, lancetowate, tępe,
na końcu drobno-piłkowane; przysadki eliptyczne; baldaszki
dzielne, o promieniach 3dzielnych; kłapy zewnętrzne po-
krywy okrągławe; torebka gładka. Rośnie na Wołyniu i
Podolu (Dess.).

{-j- Torebki chropawe, brodawkowate lub włosiste.

4. *Ostromlecz cienki*, E. *gracilis: umbellae sub-Sfidae
radii 3fidis; bracteis cordatis, acutis; foliis Uneari-el-
lipticis, mucronatis; capsulis punctulato-scabris.*

Łodyżki gładkie, wyprężone; liście i ównow ązko-elip-
tyczne, sztyletowate; baldaszki Sdzielne: promienie dwu-
dzielne; przysadki kwiatowe sercowate, ostre, od liści
szersze a krótsze; torebki kropkowano-chropawe. Rośnie
na Podolu (Rer.s.).

>. *Ostromlecz katowały*, E. *angulata: umbellae Sfidete
radiis >fiiis, patenlibus; bracteis reniformii-cordatis, fo-
lusqtie distantibus, spathulatis, denticulatis; appendicu-
lr - maolucris subrotundis, integerrimis: capsulis uerruco-
»is, glahńs; caule sulcato.*

Łodygi u spodu pochyle, brózdowane; liście odległe,
łopatkowate, ząbkowane; baldaszki Sdzielne: promienie i-
dzielne, otwarte; przysadki kwiatowe nerkowato-sercowate,
ząbkowane; kłapy pokrywy zewnętrzne okrągławe, ca-

łe; torebki brodawkowate, gładkie. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.).

(i. *Ostromleczyk łagodny*, E. dnleis: *umbellae Sfidae radiis nfidis, patentibits; bracteis cordato-ovatis, obtusiusculis, foliisque oblongis, obtusis, apice denticulatis; appendiculis irfolucris subrotundis, integerrimis; capsulis pilosis, demum glabris, perennouosis; caule tereti.*

Łodyga obła, niedzielna, u góry na 5 promieni dwudzielną podzieloną; liście podługowate, tępe, na końcu ząbkowane; przysadki kwiatowe sercowato-iałowate, tępawe, ząbkowane; pokrywy kłapy zewnętrzne ciemno-czerwone, okrągławe, zupełnie całe; torebki włosiste, później gładkie, brodawkowate. Rośnie w zaroślach na Podolu (Bess.). *Jacqu. Fl. austr. t. 3.*

7. *Ostromleczyk miętko owocowy*, E. corallioides: *umbellae ofidas radiis dichotomis, 3/idis; bracteis oratis, foliis lanceolatis, subintegerrimis, subtus cauleque pilosis. appendiculis incolucris rotundatis; capsulis dense filosis.*

Liście lancetowate, całobrzegie pod spodem, równie jak łodyga włosiste; baldaszki Sdzielne, o promieniach dwuisto-dzielnych, 3dzielnych; przysadki kwiatowe iałowate, pod spodem włosiste; kłapy zewnętrzne pokrywy okrągławe, żółte; torebki gęsto-włosiste. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.). *E. mollis C. C. Gmel.*

8. *Ostromleczyk szerokoliści*, F. platyphylla: *umbellae Sfidae radiis 3/idis; bracteis cordatis, foliisque lanceolatis, serrulatis, subtus pubescentibus; appendiculis incolucris rotundatis; capsulis uerructlosis, glabriusculis.*

Łodyga łokciowa, wzniesiona, niedzielna; liście lancetowate, drobno-piłkowane, pod spodem omszone; baldaszki 5dzielne, o promieniach Sdzielnych; przysadki kwiatowe sercowate, na nerwie przyległo-włosiste; kłapy zewnętrzne pokrywy żółte, zaokrąglone; torebki gładkie, brodawkowate. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.), *Jacqu. Fl. austr. t. 31<.*

*** *Baldaszki wielodzietne.*

<). *Ostromleczyk zwyczajny*, E. Esula: *umbellae multi/tdae radiis bi/idi<; bracteis subcordatis; appendiculis incolucris semilunatis; capsulis glabriusculis; foliis lanceolatis, obtusiusculis, glaberrimis.*

Łodyga łokciowa i wyższa; liście lancetowate, tępawe, zupełnie gładkie; baldaszki wielodzietne, o promieniach dwudzielnych; przysadki kwiatowe prawie sercowate, kłapy zewnętrzne okwiatu półksiężycowe; torebki gładkie. Rośnie na Podolu (Bess.).

Ki Osiromlec wierzbo/iści, E. salicifolia: *umbellae multifidae radiis dichotomis; bracteis reniformi-cordatis; appendiculis involucri scornibus; capsulis scabris; foliis lanceolatis, inlegerrimis, reuolutis, pubescentibus.*

Łodyg' wzniesiona, porysowana; liście lancetowate, całobrzegie, modrawe; baldaszki wielodzielne, o promieniach dwudzielnych; przysadki kwiatowe nerkowato-sercowate; kłapy pokryw zewnętrzne arogie; torebki chropawe. Rośnie na Podolu (Bess.).

i i. Osiromlec różgowy, E. virgata: *umbellae multifidae, radiis trifidis; bracteis cordato-oralis, mucronatis, coucarisi appendiculis involucri semilunatis; capsulis scabris, foliis linearibus e. lineari-lanceolatis, acutis, inlegerrimis, glabris, rigidiusculis.*

Łodygi różgowe; liście równowąskie lub równowąskolarne, o osi i, całobrzegie, gładkie, tęgie; baldaszki wielodzielne, o promieniach dwudzielnych; przysadki kwiatowe wklęsł*, Młocowato-iałowate, sztyletowate; kłapy zewnętrzne pokryw półksiężycowe; torebki chropawe. Rośnie na Podolu (Bess.).

ja. Osiromlec gleiowy, E. glauca: *umbellae multifidae (trifidis) radiis trifidis; bracteis cordato-subrotundis; appendiculis involucri scornibus; capsulis glabris; foliis lanceolatis, mucronatis, coriaceis, serrulatis, glabris, glaucescentibus.*

Łodygi blisko łokciowe, niedzielne; liście tęgie, modrawe, niewyraźnie trzynerwowe, wzniesione: dolne skupione; baldaszki wierzchołkowe, 5dzielne, o promieniach dwudzielnych baldaszki szczególne nizy między liśćmi osadzone; przysadki kwiatowe sercowato-okrągławe; kłapy zewnętrzne pokryw likowato-wycięte, prawie 2rogie; torebki gładkie. Rośnie na Podolu (Bess.). E. nicaeensis Spreng

13. Osiromlec lśniący, E. lucida: *umbellae multifidae radiis dichotomis; bracteis reniformi-cordatis; appendiculis involucri semilunato-acornibus; capsulae angulis scabris; foliis lanceolatis, acutis, margine diaphanis, inlegerrimis, supra nitidis.*

Łodyga łokciowa, niegałęzista; liście lancetowate, ostre, po brzegach przezroczyste, całobrzegie, z góry lśniące przysadki kwiatowe nerkowato-sercowate; baldaszki wielodzielnych promienie dwuisto-dzielne; kłapy pokryw zewnętrzne półksiężycowo-arogie; torebki kąty chropawe. Rośnie na Wołyniu (Bess.).

i i. Osiromlec polny, E. agraria: *umbellae multifidae radiis trifidis; bracteis linearibus cordato-oblongis, acutis,*

glabris, margine scabris, subserrulatis; appendiculis involucri semilunatis; capsulis punctulato-scabris.

Baldaszki wielodzielne, o promieniach adzielnich; przysadki kwiatowe i liście sercowato-podługowate, ostre, gładkie, po brzegach chropawe, drobno-piłkowane; przysadki właściwe sercowato-sercowate; kłapy pokryw zewnętrzne półksiężycowe; torebki kropkowane-chropawe. Rośnie na I kr. n. i Podolu (Bess.).

15. Osiromlec migdałowy, E. amygdaloides: *umbellae multifidae radiis dichotomis; bracteis orbiculato-cordatis, perfoliatis; appendiculis involucri semilunatis; capsulis laevibus; foliis lanceolatis, obtusiusculis, subcoriaceis, pubescentibus.*

Łodyga łokciowa, u spodu naga; liście lancetowate, tępaw, nieco twarde, omszone; baldaszki wielodzielnych promienie dwuisto-dzielne; przysadki okrągławo-sercowate, przerosłe; podziałki pokryw zewnętrzne półksiężycowe; torebki gładkie. Rośnie na Podolu (Bess.). Jacqu. Flor. austr. t. »5.

i G Osiromlec madrawy, E. Gerardiana: *umbellae multifidae radiis dichotomis; bracteis subrotundis, mucronatis; appendiculis involucri rotundatis, inlegerrimis; capsulis glabris; foliis linearibus lanceolatis, acutis, subnervatis, glaucis, glaberrimis.*

Łodyga niedzielna, prosta; liście równowąsko-lancetowate, ostre, niewyraźnie 3nerwowe, modrawe, gładkie; baldaszki wielodzielnych promienie dwuisto-dzielne; przysadki kwiatowe okrągławe, sztyletowate; kłapy pokryw zewnętrzne okrągławe, zupełnie cał-; torebki gładkie. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.). Jacqu. Flor. austr. t. 436.

17. Osiromlec wązłoliści, E. Cyparissias: *umbellae multifidae radiis dichotomis; bracteis subcordatis; appendiculis involucri semilunatis; capsulis glabris; foliis lanceolatis, glabris; ramorum sterilibus linearibus setaceis.*

Łodyga wzniesiona, gałęzista łokciowa; liście lancetowate, gładkie; na gałęziach płonnych równowąsko-szczeci-nowskie; baldaszki wielodzielne, o promieniach dwuisto-dzielnych; przysadki prawie sercowate; kłapy zewnętrzne pokryw półksiężycowe; torebki gładkie. Rośnie w Powiecie lid-/kim około 1 ebiody (X. Jundziłł), około Białegostoku i na Wołyniu i Podolu (Bess.). Jacqu. Fl. austr. t. 435.

18. Osiromlec błotny, E. palustris: *umbellae multifidae radiis subtrifidis; bracteis ellipticis coloratis; appendiculis involucri rotundatis; capsulis verrucosis; foliis lanceolatis, subintegerrimis, glabris.*

Łodyga wzniesiona, łokciowa; liście lancetowate, cał-

i3g8

lobrzegie, gładkie; baldaszki wielodzielne, o promieniach y-3d«Mnych; przysadki kwiatowe eliptyczne, żółto farbowane; klapy pokrywy zewnętrzne okrągławe; torebki brodawkowate. Kośnie na łąkach błotnych około Grodna (Gilibert; i na Wołyniu (Bess.).

P O D D Z I A Ł I f-

O S O F I N O N . C I O T Y .

R Z Ź u J I D N O t H ^ C I K O W i " .

.>92. W O D Z I A N A , K A I A S .

I. *JFodziana większa*, N. maior. Łodygi -^łokciowe i wyiaze w wodzie zanurzone, kilkakrotnie 2dzielne, u spodu czerwone, korzonki długie do mułu wypuszczające, ii góry równie iak liście światło-zielone; liście równowazkie wypukłościami ssąbkowato-ciernistemi rzadka nastroszone; kwiaty zielne, międzylistne; owoc iaiowaty, iednozi-unowy. Bośnie w ieziorach i zatokach mulistych około Popsztk w powiecie wileńskim, i w jeziorach dubickich w powiecie lidzkiin-

4g4. ZANNICUELLIA, ZAXNicjiellia.

!• *y.annichellia laofna*, Z palustris. Łodygi cienkie, w wodzie zanurzone, u spodu bardzo gałęziste, z woda skierowane: gałęzie górne niedzielne; liście wąskie lub szczytinowate; u dołu naprzemianległe u góry na przeciwległe lub kupkami osadzone, te są pochewką uciętą u dołu pokryte; kwiaty międzylistne; torebek 4-5, iaiowatych, znamieniem tarczowaleui zakończonych. Rośnie w rowach i strumykach około Grodna (Gilibert). *Fl. dan. t. Gy.*

R Z A D T R Z Y T R F C I K O W Y .

4(J5. TURZYCA, CAHF.X.

* *Kłosy pojedyncze rozdzielнопłciowe.*

1. *Turzyca rozdziel napiciowa*, C. dioeca: *stigmilibus* 3. *fructibus erectiusculis, ouatis, acutis, margine serrulatis, nitidis; foliis culmoque teretibus glabris.*

Żdźbło ^łokciowe delikatne, gładkie; liście nitkowate; znamiona y; kłos samiczy Jcala długi, o torebkach wzniezionych, iuiowatych, ostrych, po brzegach u góry drobno-piłkowanych, bnmntno-lśniących się. Rośnie na błotach torfowych- /'/. *dan. t. 36/j.*

2. *Turzyca ssorstkoliścia*, C. Davalliana: *stigmatibus* 2; *fructibus opato-lanceolatis*, *demum recurpis* *foliis culmoque scabris*.

Podobny poprzedzającemu gatunkowi, różni się: owocami iaiowato-lancetowatymi, późniety odgiętemi; liśćmi i żdźbłem szorstkiety. Rośnie na Wołyniu (Bess.). *Schkuhr Caric. t. A. IV. f. 3.*

Kłosy pojedyncze, wespółplciowe (androgynae).

3. *Turzyca pchła*, C. pulicaris: kłosem u góry samczym, u dołu 8amiczym; owocem podługowatym, po obu końcach zwężonym, późniety odgięty, prawie wiszącym, od łuski trwałey dłuższym, odznaczająca się, od Giliberta pomiędzy rośliny okolic Grodna iest policzoną. Bośnie na biotach torfowych. *Schk. Car. t. A. f. 3.*

*** *Kłosy liczne wespółplciowe.*

*j- *Główkowato-skupione.*

4. *Turzyca wążkoliścia*, C. stenophylla: *spica composita, oblonga, superne mascula; spiculis inferioribus bractea o pala, subfoliacea, suffultis; fructibus opatis, compressis, nerpo sis, 1 dentatis, laeibus; foliis angustissimis, carinalis.*

Żdźbło piędziowe; liście wąskie, ostrogrzbieciste, od żdźbła połową krótsze; kłos podługowaty, nayczęściety iaiowaty, z kilku kłosów szczególnych złożony; kioski u góry samcze; dolne przysadką liściowatą opatrzone; owoce spłaszczone, nerwiste, 2zębe, u góry nieco drobno-piłkowane, gładkie; znamiona 2. Bośnie na łakach suchych około Kowna. *Schkuhr. Car. t. G. li. Jig. 32.*

5. *Turzyca długokorzeniowa*, C. chordorrhiza: *spica cornposita, opata, superne mascula; fructibus opatis, «cuminatis; radice repente, filiformi.*

W jesieni rozłogi obszernie ścielące się wydaie, które późniety wkorzenie zamieniają się; żdźbło piędziowe; kłoski u góry samcze, skupione; owoce kulisto-iaiowate, kończate; liście od żdźbła krótsze, tęgie: czasem tak krótkie, że u spodu żdźbła łuski tylko formuią. Bośnie na mieyscach torfowych, wodnistych, około Kalwaryi. *Fl. dan. t. 1408. Schk. Car. t. G. li. f. 3i.*

•J-j- *Kłosy naprzemianiegłe; znamiona 3.*

6. *Turzyca biaława*, C. loliacea: *spiculis paucifloris, subternis, remotis, inferne masculis; fructibus ellipticis, obtusissimis, squama mucronata maioribus; culmo-3-gtietro.*

Żdźbło łokciowe, 3kątne, od liści trawiastych, miękkich- wąskich, wyższe; kłosów 3-4, u spodu samczych, 3-4-owocowych: dolne kłoski przysadką długą, szczecinowaią, opatrzone; owoce eliptyczne, tępe, z góry płaskie, z dołu wypukłe, porysowane, białawe; znamiona a; łuski jajowate, ostre, błonkowe, z nerwem zielonym. Rośnie na biotach torfowych. *Schkuhr. Car. t. Pp. f. / o 4.*, z różnicą, że kłoski są więccy kwiatowe, i statecznie u dołu samcze.

7. *Turzyca gwiazdkowata*, *C. stellulata*: *spiculis 4-lernis, distinctis, opalibus, inferne masculis; inferioribus briclea suffullis; fructibus opatis, acutis, striatis, supeme scabris, diuaticati*, squamas ouatas superantibus; stigmalibus binis; culmo semitereti.*

Żdźbło 4-5cłowe, frzykätlie, u dołu półwałcowe; liście wzniesione, wąskie, ostre, prawie długości żdźbła dorosłego; kłosów 4-5, owalnych, u góry samczych: górne zbliżone: dolne oddalone; owoce iaiowate, kończate, porysowane, u góry chropawe, płaskie, pod spodem wypukłe, porysowane, rozwarte, żółto brunatne, kształt gwiazdki składają; łuski iaiowate, od owocu krótsze; znamiona a. Rośnie na błotach około Wilna. *Schkuhr. Car. C. f. t4.*

8- *Turzyca naieżona*, *C. muricata*: *spiculis subauinis, appro.rimatis, superne masculis: inferioribus basi longe bracteatis; fructibus o ca to lanceolatis, adentatis, margine scabris, patentissimis, squamas lanceolatas, acutas, superantibus; culmo 3quetro; radice fibrosa.*

Żdźbło 3graniaste, z góry na dół na kątach szorstkie, łokciowe, czasem łokciowe, od liści dłuższe; kłosów 4-5 zbliżonych, u góry samczych; owoce iaiowato-lancetowate, dwuzębe, zielono-brunatnawe, na końcu po krawędziach szorstkie; znamiona a; łuski brunatnawe, lancetowate, ostre, od owoców krótsze; kłoski dolne przysadką u spodu iaiowatą, ostrzem długim, na grzbiecie szorstkiem, zakończoną, osadzone. Rośnie na łakach podleśnych. *Schkuhr. Car. t. E. Ud. f. 22. El. dan. t. iliaS.*

<). *Turzyca drzączkowata*, *C. brizoides*: *spiculis 4-5-nisce, subdistichis, alternis, curpatis, oblongo-lanceolatis, pallidis, approxima.tis, inferne masculis; fructibus ocatis, marginatis, adentatis, eiliatis.*

Żdźbło łokciowe i wyższe; liście wąskie, długości żdźbła; kłosków podługowatych, skrzywionych, 4-5, prawie na iedney płaszczyźnie uaprzemian we dwa rzędy ułożonych: kłoski te są blade, zbliżone, u spodu samcze; owoce iaiowate, spłaszczone, brzegiem błonkowym oto-

czone, rzęsowate, azębc. Rośnie na łąkach wilgotnych i w zaroślach. *Schkuhr Car. t. C U. f. ia.*

10. *Turzyca wiosenna*. o. Schreberi: *spiculis sub-5ni.i oratis, approximalis, inferne masculis; fructibus oratis, glabris, uerrosi**; *culmo 3gono, superne nutio.*

Żdźbło kilkacalowe, 3kątne, wzniesione, u spodu pochewkami liściowymi pokryte., u góry nagie; liście gładkie, wąskie, pod wierzchem na brzegach i grzbiecie nieco szorstkie; kłosków 4-5, iaiowatych, zbliżonych, u spodu samczych, przysadkami iaiowatymi, błonkowatymi, opatrzonych; owoce iaiowate, gładkie, nerwiste. Rośnie na pagórkach suchych. *Schkuhr. H. f. 9. C. praecose Schreb.*

11. *Turzyca owalna*, *C. leporina*: *spiculis oralibus, approxiatis, alternis, inferne masculis, bractealis; fructibus ouatis, compressis, striatis, marginatis, serratis, 2dentalis,*, *squamas lanceolatas aequantibus.*

Żdźbło listwe, wzniesione lub pochyłe, od piędzi do 1 łokcia wysokie, 3kątne; kłosków brunatnawych, owalnych, miękkich, łśniących się, zbliżonych, u spodu samczych, 4-5-6; owoce iaiowate, spłaszczone, brzegiem błonkowatym otoczone, piłkowane, zębe, łuskom prawie równe; przysadki kwiatowe iaiowate, brunatne. Rośnie na miedzach i łąkach wyniosłych. *Fl. dan. t. e 1 < 5. Schkuhr Car- ii. f. 8. C. oralis Good.*

ia. *Turzyca siwa*, *C. canescens*: *spiculis 4-6, oratis v. oblongis. remotiusculis, inferne masculis; fructibus viridis, oratis, obtusis, integerrimis, glabris, squama oralis, acuta, maioribus.*

Żdźbło 1 łokciowe i wyższe, dorosłe od liści dłuższe, modrawe, podobnie jak i liście wąskie; kłoski iaiowate lub podługowate, białawe, odległe, u dołu samcze; owoce nabrzmięte, iaiowate, tępe, zupełnie całe, gładkie, od łuski iaiowatej, ostrej, większe. Rośnie na błotach wodnistych w Litwie. *Fl. dan. t. 380. Schkuhr. Car. C. fig. i3. C. curta Good.*

13. *Turzyca podzielona*, *C. diyisa*: *spiculis sub-5ni.i oralis, superne masculis, interrupte coarctatis; bractea foliacea, basilari, erecta, clongata; fructibus oratis, compressis, laevibus, margine scabris, 2 dentalis.*

Żdźbło 1 łokciowe, tróyrzgoniaste; liście rynienkowate, wąskie; kłosków 6-7, iaiowatych, u góry samczych, przerywano-skupionych; kłoski dolne przysadką u spodu iaiowatą, szczytowo-przedłużoną, opatrzoną: górne o przysadce iaiowatej, brunatnawej, z brzegiem bładym; owoce spłaszczone, iaiowate, po brzegu chropawe, azębc. Rośnie na łąkach wilgotnych w okolicach Wilna. *Schkuhr. Car. Cc. J'. 8y.*

I'(. *Tto-ryca słala*, *C. remotinscula* : *spiculis alternis*, *remotiusculis*, *subscnis*, *snbrotundis*, *paucijloris*, *inferne masculis*; *braclea basilari*, *fuliacea*, *longissima*; *fructibus ofato-lanceolatis*, *acuminatis*, *ancipitibus*, *afidis*, *patulis*, *glabris*, *marginis eiliatis*, *squamas superantibus*.

Żdźbło łokciowe, delikatne, słabe, spłaszczone; liście wąskie, słabe, prawie długości żdźbła; kłosków okrągła- >vyib lub iaiowatych, białawych, u spodu samczych, 6-7: <ilue dwa lub trzy najbardziej oddalone, długimi, liściowaU-mi, przysadkami opatrzone: górne 3-4, bliżej osadzone, krótko-przysadkowe; owoce iaiowato-lancetowate, z brzegiem ostrym, rzasowatym. końcem ażebym; łuski od owocu krótsze. Rośnie około Janowa w zaroślach, o granie pulchnym, gdzie darniny dosyć obszerne stanowi.

1 5. *Turzyca piaszkowa*, *C. arenaria*: *spiculis pluribus*, *alternis*, *confertis*; *superioribus masculis*, *inferioribus femineis* : *mediis superne masculis*; *bracteis scariosis*, *elongatis*; *fructibus ouatis*, *marginatis*, *a dentatis*, *ciliato-serratis*; *culmo incurvo*.

Korzeń w piasku obszernie rozestany; żdźbła piędzio- we, na końcu z kłosami nagięte; liście wąskie, od żdźbła dorosłego krótsze; kłoski liczne, w kłos skupione: górne samcze- dolne samcze: środkowe u góry samcze: owoce iaiowate, obrzeżone, ażębe, u góry mianowicie rzasowa- to-piłkowane; przysadki kłosków dolnych suebe, bruna- tne, długie; kłos cały brunatny. Rośnie na piaskach o- koło Polongi. *Schkuhr. (Jar. II. Bd. /.* 6. Korzenie człon- kowale, pochwami szczecinowato-podzielonemi, długości członków, całe pokryte.

iG. *Turzyca pośrednia*, *C. intermedia*: *spiculis con- fertis*; *mediis masculis*; *inferioribus remotiusculis* *bracte- atis*; *fructibus ouatis*, *marginatis*, *sfidis*, *ciliato-serra- tis*; *culmo erecto*, *Srjuetro*.

Żdźbło 3graniaste, łokciowe, proste; liście szerokie, 11 spodu żdźbło obeymujące; kłoski liczne, skupione, kłos u dołu przzerwany składają: dolne kłoski przysadkami bru- hatnawemi, długimi, ze środkiem zielonym, są opa- trzone: środkowe samcze; owoce iaiowate, obrzeżone, adzielne, rzasowato-piłkowane. Rośnie na łąkach muro- wych około Kowna. *Schkuhr. Car. B. fig. 7. Fl. dan. t. /343.*

17. *Turzyca wysoka*, *C. elongata*: *spiculis distinctis*, *inferne masculis*; *fructibus oblongis*, *acuminatis*, *nervo- Sts.pdtentibiis*, *squamas obtusas longe superantibus*.

Żdźbło łokciowe, tróyraniaste, ostrokatne; liście o- fttro-gi zbiegiste, wąskie, od żdźbła krótsze, odgięto-pł- akic; kłoiiki brunatne, odosobnione, naprzemianległe, po-

długowate, po G-ia na końcu żdźbła cienkiego, osadzone; przysadki kwiatowe iaiowate, ostre, nieco od łusk kłosów dłuższe; owoce podługowate, porysowane, osłre, otwarte, na końcu iakby wycięte; łuski brunatne, od owoców kró- tsze, z brzegiem błonkowatym, tępe. Rośnie kupami na łąkach mokrych w Litwie. *Schkuhr Car. F. t. 25.*

18. *Turzyca odległokłosa*, o. reinota: *spiculis remo- tissimis*, *axillaribus*, *inferne masculis*-, *fructibus ouatis*, *acuminatis*, *compressiusculis*, *sfidis*, *culmo ltt.ro tereti- usculo*.

Żdźbło 3katne, cienkie, liśćmi długimi a wązkami o- patrzone; kłoski liczne (8-10), owalne, białawe: dolne bar- dzo odległe, przysadkami czyli liśćmi przy kioskach dłu- gimi, do liści podobneuii, opatrzone; owoce iaiowate, o- stre, spłaszczone, pod wierzchem piłkowane, zwrębie, nieco spłaszczone. Rośnie w lasach wilgotnych. *Fl. dan. /.* 3yo. *Schkuhr. Car. JE. f. s3.*

19. *Turzyca przerywano-kłosa*, *C. divulsa*: *spica basi subramosa*: *spiculis oratis*, *superne masculis*; *inferiori- bus remotis*, *bracteatis*; *fructibus erectiusculis*, *ouatis*, *plano-conuexis*, *2dentatis*, *marginatis*, *glabris*.

Żdźbło 4łokciowe; liście wąskie, białawo-zielone; kło- ski liczne: dolne gałęziste, oddalone, przysadkami szcze- ciiKiwatemi opatrzone; owoce wzniesione, iaiowate, płasko- wypukłe, ażębe, obrzeżone, gładkie, ti góry rzasowate; łuski brunatnawe, z nerwem zielonym, a brzegiem błon- kowatym. Rośnie na łąkach wilgotnych.

20. *Turzyca gestokłosa*, *C. vulpina*: *spiculis aggre- gatis*, *appro.rimatis*, *superne masculis*; *bracteis setaceis*; *fructibus patentibus*, *ouatis*, *2dentatis*, *compresso-3que- tris*; *squamis acuminatis*; *culmo 3quetro*.

Żdźbło łokciowe, ostro-3katne, ściany żłobikowate; liście około 4 linii szerokie, rynienkowate; kłos z kło- sków, po 3-4-5 skupionych, złożony: kłoski u góry sam- cze, o przysadkach szczecinowatych; owoce otwarte, 3- graniasto-spłaszczone, iaiowate, 2zębe; łuski kończate. Rośnie na łąkach mokrych. *Flor. dan. t. 3o8. Schkuhr. Car. C. fig. to.* Często *ffixwq* iest nazywana.

21. *Turzyca okrągława*, *C. teretiuscula*: *spica basi subramosa*: *spiculis appro.rimatis*, *superne masculis*; *fructibus ouatis*, *rostratis*, *a dentatis*; *squamis lale-oua- tis*, *acuminatis*, *scabris*; *culmo teretiusculo*.

Żdźbło łokciowe i wyższe, od liści dłuższe, u spodu olerągławe, u góry tróyrkatne; kłoski zbliżone, dolne od- dalone, u góry sumcze, brunatne; owoce iaiowate, dzio- bate, 2zębe; łuski szeroko-iuiowate, kończate, chropawe.

Rośnie na błotach w Litwie. Schkuhr. Car. t. T). f. tg. r f. 1,9.

•ii Turzyca wiechowala, C. paniculata: spica ramosa; spiculis oblongis, superne masculis; fructibus ocatis, tur; i(lts . apice marginatis, adentatis, ciliato-serra/is; culmo trijuetro.

Żdźbło n góry trójkątne, po kątach szorstkie, nieco od liści modrawych dłuższe, łokciowe i wyższe, u spodu szczątkami liści czarnych osadzone; kłoski długie, rzadko osadzone, brunatne, 11 góry samcze; owoce iałowate, nabrzmiące, u góry brzeżkiem opatrzone, azębę, rząsowalopilkowane. Kośnie na błotach torfowych. Schkuhr. Car. t. D), fig. 30.

K/os wierchołkowy wespółpłciowy, inne samicze.

23 Turzyca Bu\bauma, C Buxbaumii: spicis alternis, oblongis: terminali inferne mascula: inferioribus Itr nit . *ub sessilibus, braccialis, femineis; stigmalibus 3; fructibus obocalis, glabris, sejuamas oblongas, mucronatis, subaejuantibus; culmo apice 3quetro, scabro.

Żdźbło łokciowe lub wyższe, tróygraniaste, ^u góry szorstkie, od liści dłuższe; kłosy ciemne, podługowate, najizęścicy 1, naprzemianległe: wierzeliołkowy u góry saiaiczy: dolne 3 samicze, bez albo krótkoszypułkowe: najniższy przysadką długości kłosów opatrzone; owoce przewrotno-iałowate, gładkie, łuskom poillugowatym, sztyletowatymi, równe. llośnie na błotach około Brześcia (Bogusław). Schkuhr. Car. t. X. Gg. f. j6.

Kłos samczy wierchołkowy, pojedynczy.

Kłosy dolne samicze, krótko- albo bezszypułkowe.

24. Turzyca pozioma, C. humilis: culmo sub aphylo; bracteis scariosis uaginantibus; spicis femineis paucifloris, remolis, subinclusis; stigmalibus 3; fructibus uboratis, striatis, hirsutis; foliis culmum longe superantibus.

Żdźbło 2-3całowe; liście dużo od żdźbła dłuższe; kłosy samicze a, oddalone, wielokwiatowe; przysadki kwiatowe suche, pochewkowato łodygę obeymuia; znamiona 3; owoce przewrotno-iałowate, porjrsowane, kosmate. Rośnie na gruntach gliniastych, suchych. Schkuhr. Car. K fig. 43.

ao. Turzyca galeczkowata, C. pilulifera: spicis femineis subternis, approrimulis, subrotundis; bracteis c-longa.tis: fructibus subrotundis, brecciter rostratis, pubescentibus, Sijuama oblonga, acuta, breccioribus; stigmalibus 3.

Żdźbło łokciowe; kłos samczy poiodynczy, samicznych 2-3, zbliżonych, okrągławyc-li; przysadki kwiatowe dolne długie, liściowale; owoce okągławe, kiółkodziobe, omszone, od łuski pociługowatey, osliey czyli raczey sztyletowatej', krótsze; kłos samczy wązki; łuski prawie całe zielone; słupki 3. Rośni.? w zaroślach suchych, o gruncie Czczym, *Flor. dan. t. 1048- Schkuhr Car. J. fig. 3ę*).

a6- *Turzyca górna*, *C. montana*: *spicis femineis subgeminis*, *approximatis*, *subrotundis*; *bracteis breuissimis*; *fructibus oblongis*, *trigonis*, *snbrostellatis*, *pubescentibus*, *struamas submarginatas*, *mucrouatas*, *pilosiusculas*, *subaequantibus*; *sligmatibus* 3; *foliis radicalibus annotinis*, *cni mu. m superantibus*.

Żdźbło kilkocalowe; liście miękkie, przeszloroczne od żdźbła dłuższe; kłos samiozy (i-a) owalny lub okwa(gławy; przysadki kwiatowe krótkie: dolna dłuższa, ostro-przedłużoaa; owoce podługowate, 3ścienne, krótkim dziobem opatrzone, omszone; znamiona 3; łuski tępe lub wycięto-sztyletowale, brunatne, owocom wyrównywaiące. Rośnie na łąkach międzyleśnych, pagórkowatych. *Schkuhr. Car. F. fig- 20.*

27- *Turzyca wrzosowa*, *C. ericetorum*: *spicis femineis subgeminis*, *approximatis*, *oblongis*; *fructibus obopatis*, *pubescentibus*, *sepia mam ob/ongam*, *obtusam*, *ouiatam*, *superantibus*; *sligmatibus* 3.

Żdźbło kilkocalowe, okrągławe; liście dosyć szerokie, krótkie, na brzegach i grzbiecie szorstkie; kłosów samicznych 2-3, zbliżonych, podługowatych; owoce przewrotno-iaiwate, omszone, od łusk brunatnych, z brzegami białemi, rząsowatemi, większe; znamiona 3. Rośnie w borach i na łąkach suchych. *Schkuhr. Car. t. J. f. 4u.*

28. *Turzyca wczesna*, *C. praecox*: *spicis femineis gemiuis*, *approximatis*, *oblongis*; *fructibus subglobosis*, *pubescentibus*, *s/juamas orolas*, *aculas*, *aequantibus*; *sligmata* 3.

Żdźbło 3kálne, kilkocalowe; liście od żdźbła krótsze, wązkie, modrawe; kłosy samicze 2-3, zbliżone, podługowate; owoce prawie kuliste, omszone, od łusk iałowalych, zielonych, z brzegiem brunatnawym, nieco dłuższe albo i równe; znamiona 3. Rośnie na łąkach i polach suchych. *Jacqu. Fl. austr. t. 446.*

2f). *Turzyca, żółta*, *C. flava*: *spicis femineis subternis*, *remotiusculis*, *ellipticis*, *subsessilibus*; *bracteis foliaceis*, *elongatis*, *palenibus*; *fructibus oralis*, *rostratis*, *diuaticatis*, *glabris*. *sepiamas lanceolalas superantibus*; *stigmatibus* 3.

Żdźbło łokciowe i wyższe, gładkie; liście tęgie, dłu-

gości *MI/Ma*, świniło zielone; kłosa samicze 2-3, owalne: dolne przysadką (lingo, liściowatą, opatrzone i w pochwie iey M'.vi!ulko«afe; owoce iaiowate, dziobate, rozwarne, zzębe, gładkie, oii Ińsk hruiatnawych, lancetowatych dłuższe; znamiona 3. Rośnie na łąkach wilgotnych i na błotach. *Fl. dan. t. IOAJ. Schkuhr. car. t. ii. f. 36.* Odmiany i. *Tu-!*,•<-i otwarta*, o. paluła, odznacza się: kłosem samczym h óy^i.uiaslym, samiczemi iaiowalemi zbliżonemi; słupkami rozwartemi; przysadkami wolneini iako i dziobem owoców prostym lub odgiętym. *Fl. it. Cr. austr. t. 64. 2. Turzy- f i lidera*, C. Oederi, różni się: źdźbłem niskim, zupełnie giadkiem; kłosami okrągłymi hardziej ku wierzchołkowi zbliżonemi; owocami knlislemi, o dziobach prostych. *Schkuhr. Car. i i. 86*. Rośnie i. na Wołyniu, 2. na łąkach twardych wilgotnych.

*"j- Kłosa dolne samicze, niektóre szypułkowate.

30. *Turzyca biała*, C. alba: *culmo subaphyllo, paginis scariosia, remoliusculus; spiculifem.ine.is subgeminis, 5Jlo- rts; stigmatibiis 3/ fructibus turgidis, opatie, rostellatis, glabris; foliis, radicalihus setaceis.*

Żdźbło kilkacalowe, wzniesione, 3kątne, u spodu wązkie- iri liśćmi pokryte; kłos samczy pojedynczy, szypułkowaty: •samicze, dwa, szypułkowate, z pochw suchych wychodzą- ce, 5k\\iatowce; znamiona 3; owoce nabrzmiące, iaiowate, dziobate, gładkie. Rośnie w lasach górzystych (X. Jundziłł). *Schkuhr. Car. t. O. f. 65.*

3 i *Turzyca palczasta*, C. digitata: *peiginis scariosis, oblitjue mucronatis; spicis femineis subdigilatis, ternis <juuiet nis-e, linearibus, erectis; stigmatibiis 3; fructibus obopatis, rostellatis, pubescentibus, squamas obtusas sub- aeijuantibus.*

Żdźbło piędziowe, prawie bczliście, pochyle lub proste; liście korzeniowe, rynienkowate, gładkie, źdźbłom prawie równe; kłos saruczy pojed-nczy, z iedney pochwy z sami- czym górnym wychodzący; samicze 3-4, równowązkie, wzniesione; pochwy suche, świałło-kaszlauowate, ukośnie sztyletowate; znamiona 3; owoce przewrotno-iaiowate, dzio- bate, omszone, od łusk tępych, brunatnych, nieco krótsze. Rośnie w lasach pagórkowatych, mszystych. *Schkuhr. Car. t. JI. f. 38.*

32, *Turzyca skalna*, C. saxatilis: *culmo basi folialo ri- gido, 3qnetro; spicis superioribus sessilibus, oblongis: in- fimet pedunculata, erecla; bractea foliacea, auriculata; fructibus ellipticis, sauamam obtusam aequantibus.*

Żdźbło piędziowe, tęgie, 3kątne, równie iak liście mó- dlawe; liście korzeniowe, równowązkie, płaskie; kłosa

abliżone: samicze górno bczszypułkowe: dolny krótko-szypułkowaty, wzniesiony; przysadka dolna liściowata, górne krótkie i te mianowicie uszkiem błonkowatém, białawem, żdźbło obcymniące; łuski tępe, brunatne, z nerwem szerokim, białym, torebce eliptyczney, spłaszczonej, równe, poźniej krótsze; znamiona 2. Rośnie na gruntach twardych, suchych, gliniastych. *S'chkulir. Car. t. J., Tł. f. A-o.*

33. *'Curryca darniowa, C. caespitosa: spicis femineis suhterüis, dislanibus, cylindricis, obtusis; bracteis auriculatis; fructibus subrotundis, compressis, apiczliatis, squama oblusa niaioribus; stigmata 2.*

Żdźbło J-łokciowe, 3graniaste; liście wązkie, prawie żdźbła długości; kłos samczy ieden, czasem dwa: samicze krótko szypułkowe 2-4: górne często na końcu samicze; przysadki dolne długie, uszkami brunatnawemi opatrzone; owoce okrągławe, spłaszczone, królko-dziobe, od łuski brunatney, z nerwem wąsskim, zielonym, szersze; znamiona 2; Rośnie na błotach. *Sciur. Car. t. Aa., lib. f. 85.*

34. *Turzyca wyprężona, C. stricta: spicis femineis subternis, distantibus, cylindricis, altenuatis, elongatis; fructibus ocatis, aculiusculis, septama lanceo la ta maioribus; paginis foliorum strictorum ore reticulatis; stigmata 2.*

Żdźbło -łokciowe i wyższe, trójkątne, o kątach chropawych; liście szerokie, wyprężone, przy nasadzie na brzegach włosiste, lub często z rozdarcia się pochwy liściowej siatkowate; kłos samczy ieden czasem dwa; samicze 2-3, oddalone, walcowate, zwężone: dolne krótko-szypułkowate; przysadki kwiatowe liściowate, szerokie; owoce iaiowate, ostre, od łuski lancetowatey, brunatney, z nerwem zielonij-iu większe; znamiona dwa. Rośnie na Wołyniu (Bess.). *Schkuhr. Ciur. t. /". f. yj.* Do poprzedzającej i T. ostręcy podobna.

35. *Turzyca lśniąca się, C. nitida: spicis femineis subternis, oblongis: superioribus approximatis: inferiore pedunculata; fructibus subrotundo-globosis brevissime rosie-latis, nilidis, squamam obtusam superantibus; stigmata ii.*

Żdźbło łokciowe; kłosy samicze 3, podługowate: górne zbliżone: dolne szypułkowate; owoce okrągławo-kuliste, krótko-dziobe, lśniące, od łuski tępoy dłuższe; znamiona 3. Rośnie na Podolu, *l/osf. Gram. t. yt.*

36. *Turzyca odległokłosa, C. distans: spicis femineis subquaternis, remotis, oblongis, inferioribus pedunculatis, cernuis; fructibus ocatis, acuminatis, adentatis, nercosis, sqamas ocaleis, cuspidalas, superantibus; culmo 3gono; stigmata 3.*

Żdźbło łokciowe, 3kątne; kłos samczy ieden: samicze 3-4, podługowate, oddalone: łolne, szypułkowate, uayczę-

ściey z pochwy korzeniowcy wychodzące; owoce iaiowate, kończate, azębe, nerwiste, oil łuski iaiowatey, kończatey, dłuższe' znamiona 3. Rośnie na łąkach nad rzekami w Litwie. *Schkuhr. Car. 1. T., Yy. f. 68.*

Sy. Turzyca ruda, C. fulva: spicis femineis subbinis, remotis oralis, pedunculatis; fructibus oratis, acuminatis, ucuspidatis, sijuamas oralas, mulicas, superantibus; culmo .ii/netro, scabro; siigmata 3.

Żdźbło 1-łokciowe i wyższe, Iróykątne, liśćmi wązkiemi, prawie płaskienii, opatrzone; kłosy samicze a-3, odległe, iaiowate. szypułkowate; owoce iaiowate, kończate, arogie, od łusk iaiowatyeh, bezostnych, większe; znamiona 3. Rośnie ua błotach na Wołyniu (Bess). *Schkuhr. Car. t- T. f. 6y.*

38. *Turzyca Michelego, C. Michelii: spicis femineis subbinis, remotis, oratis: inferiore pedunculata; fructibus obouatis. rentricosis, rostralis, bicuspidatis, glabris, sejua-main oblongam sttbaeejuantibus; siigmata 3.*

Żdźbło -Jłokciowe i wyższe, prawie walcowate, porysowane. gładkie; liście równowążkie, prawie żdźbła długości; kłosy samicze a-3, odległe, iaiowate: dolny w pochwie szypułkowaty: owoce przewrotno-iaiowate, pękate, dziobate, arogie, gładkie, łusce podługowatey prawie równe; znamiona 3. Rośnie na Wołyniu (Bes.). *Schkuhr. Car. t. P., Vv. f.*

•j-j-j- Kłosy dolne samicze wyraźnie szypułkowate.

33. *Turzyca włosista, C. pilosa: spicis femineis subternis, erectis, gracilibus\ fructibus oralis, nerposis, ore emarginato, acutiusculis; foliis margine pilosis; siigmata 3.*

Żdźbło ^łokciowe, kilką liści krótkieli opatrzone; liście korzeniowe, długości żdźbła, na brzegach niiekkowłosiste; kłos samczy długo szypułkowy: samicze a-3, długoszypułkowe, pochyłe, rzadkie; owoce iaiowate, nerwiste, otwor wycięto-oslry; znamiona 3. Rośnie w zaroślach około Brześcia (Bogusław) i na Wołyniu (Bess.). *Schkuhr. Car. t. M. /• *9>*

40. *Turzyca prosowala, C. panicea: spicis femineis subbinis, erecliusculis, remotis, la.ris; fructibus oborato-ellipticis, muticis, glaberrimis, sijuamas oralas superantibus; siigmata 3.*

Żdźbło łokciowe i wyższe, tróykątne, gładkie, liśćmi inodinnwemi, krótszemi, opatrzone; kłosy samicze a-3, szypułkowate: dolnych spód szypulek w pochwie zawarty; owoco przewrotno-iaiowato-eliptyczne, bezdziobe, gładkie, od łusk brunatnych, z nerwem białym, iaiowalych, większe; znamiona 3. Rośnie na błotach, w Litwie. *Schkuhr. Car. t. LI. f. too.*

4i. *Turzyca leśna, C. »ylvatica: spicis femineis A-Lernis, remotis, filiformibus, nutantil/ui; fructibus oblongis, bifido-rostratis, squama mucronala maioribus; siigmata 3.*

Żdźbło proste lub łekowato-schylone, Jłokciowe, nieznacznie 3kątne, gładkie; liście rynienkowate, gładkie, na grzbiecie » brzegach nieco szorstkie; kłos. samczy żółtawy, pojedynczy, wzniesiony: samicze 4, nitkowate, szypułkowate, kwitnące wzniesione, owocorodne zuisłe; owoce podługowate. dwudzielno-dziobate; znamiona 3. Rośnie w lasach wilgotnawycJi. *Schkuhr. Car. t. JA. f. /o'.*

4a- *Turzyca cyborowata, C 1'seudo-Cyperus: spicis femineii, qualernis, geminalis, cylindricis, pendulis; fructibus unito-lanceolatis, ucuspidatis, refi.exis, sejiuimam setaceam aequantibus.*

Żdźbło łokciowe, prawie całe pochwami liści pokryte, 3graniaste, po kątach ostre; liście szerokie, z góry na dół na wszystkich nerwach szorstkie; kłos samczy brunatnawy 1: samicze 4, zielone, walcowate, poparzę zbliżone, zwisłe; owoce iaiowato-lancetowale, 2dziobe, odgięte, łusce szczytowiowatey równe. Rośnie ua miejscach pulchnych, krynicznych. *Schkuhr. Car. Mm. f 102. Fl. dan. t. 1 / ty.*

43. *Turzyca bładowa, C> pallescens: spicis femineis subternis, ellipticis, cernuis; fructibus oborato-oblongis, obtusis, glaberrimis, squamas mucronatas, subsuperantibus; foliis pubescentibus; siigmata 3.*

Żdźbło tróygraniaste, ^-łokciowe; liście mianowicie pod spodem i pochwy omszone, błado-zieloue; kłos samczy żółto-brunatny: samicze 2-3, owalne, słomianego koloru: dolny dłużey szypułkowaty, górny w pochwie szypułkowaty; owoce podługowate, u spodu zwężone, tępe, gładkie, od łusk sztyletowatych, owalnych, dłuższe; znamiona 3. Rośnie na łąkach wilgotnych podleśnych, i w zaroślach piaszczystych, wilgotnych. *Schkuhr. Car. t. KK. f. gt).* W zaroślach niekiedy blisko łockia wysoki.

44. *Turzyca gleiowa, C. lunosa: spicis femineis subbinis, orato-oblongis, pendulis; fructibus ellipticis, compressis, apiculatis, squamas oralas, mucronato-cuspidatas, aeejuantibus; bracteis amplexicaulibus*

Żdźbło delikatne, ^-łokciowe, tróygraniaste, liśćmi prosło-stoiącemi, równowążko-szydlówalemi u spodu opatrzone; kłos samczy brunatnawy, prostostoiący, samicze 1-2, iaiowate, na szypułkach cienkich zwisłe; owoce eliptyczne, spłaszczone, łuskom iaio>watym sztyletowatym, brunatnym, po brzegach czarnym, równe; przysadki kwiatowe szydlowale, brunatne, żdźbło obeymujące; znamiona 3. Rośnie

IM błotach wodą zalanych o gruncie gliniastym. *Schkuhr.*
Car. t. V f

£/osv samcze liczne, dolne samicze.

>n. *Turzyca kosmata*, C. liirta: *spicis masculis binis, fs minet s ternis, oblongis, remotis subsessilibus; fructibus oblongis, acuminatis, bicuspidatis, pilosis, squamas oblongas, mucronatas, superantibus; foliis paginisque hirsutis.*

Żdźbło pochyłe, łokciowe, 3ścienne; liście rynienkowate. cK-nitiozielone, włosiste: pochwy kosmate; kłosa samcze 2, miętko-kosniale: samicze podługowate, oddalone, szypułkowate; owoce podługowate, kończate, dwudziobe, od łuski podługowatdy, rzasowatey, sztydetowatey dłuższe; znauiioua 3. Rośnie na piaskach nanosowych. *Schkuhr.*
Car. t. (u r. iii/S. Korzeń bardzo ścielący się; kłos samirj'y ieden niekiedy przy korzeniu

(ti *'Turzyca nitkowata*, C. filiformis: *spicis masculis femineisque oi-ato-oblongis, sessilibus, binis; fructibus lanatis, ellipticis, a dentatis, squamas oblongas, mucronata v, subaequantibus.*

Żdźbło łokciowe i wyższe, tępo lub ostro trzykątne, delikatne, tęgie; po brzegach ostre; liście cienkie, zwinione, długości prawie żdźbła: dolne pochwy obszerne, brunatne lub czarne stanowią; kłosa samcze czarniawe 2; samicze dwa, podługowate, podobnegoż koloru; owoce eliptyczne, welniste, azębe, łusce podługowatey, krótko lub dlnżey sztylotowatey, równe; znamiona 3. Rośnie kupami na Żórawim royscie niedaleko od Janowa. *Flor. dan. tab. 3yg. Schkuhr. Car. t. K. f. 4-5* - 'Na miejscach głęboko wodą zalanych, żdźbło iest tępokątne, nie szorstkie, długości niekiedy i łokcia i więcej.

47. *Turzyca błotna*, C paludosa: *spicis masculis anis; femineis tw/iis. erectis, cylindricis; fructibus ocato-trique-Iris, subneruosis, u dentatis, squama lanceolata subaristata latoribus.*

Żdźbło łokciowe i wyższe, ostro-3kątne, u spodu liściami słstrokami żdźbłu równemi pokryte; kłosa samcze dwa, ciemno kasztanowate, podługowate: samicze 3-4, oddalone walcowate; owoce iaiowato-lroykątne, nerwiste, z zębe, od łuski wązko-lancetowatęy królko-ościstej szersze; znamiona 3 Rośnie nad wodami. *Schkuhr. Car. t. Oo., Fp.fiot.*

48. *Turzyca pęcherzykowata*, C. vesicaria: *spicis masculis aggregatis; femineis sub binis, oualibus, erectiusculis; fructibus Ptntricoso-inflatiss, nerposiss, acuspidatis, squamas lanceohaas superantibus; culmo 'Squetro; stigmata 3.*

Żdźbło niekiedy 1 łokciowe, ostrokątne; liście dosyć

szerokie, po brzegach Szorstkie; kłosa samcze 3-4: samice dwa uyczęściey, walcowate, szypułkowate, oddalone, pochyle, żółtawe; owoce brzuchato-nadęte, nerwiste, dwudzięte, od łusk lancetowatych dłuższe; przysadki kłosów samczych połowiczne; znamiona 3. Rośnie na łąkach błotnych. *Schkuhr. Car. t. Ss. f. / 06.*

4t). *Turzyca wydęta*, (C) nmpułacea: *spicis masculis aggregatis: femineis binis, erectis, cylindricis; fructibus hor. sontalibus, stibglobosis, mflalis, bifurcato-rostratis, glabris, syiuama lanceolata latioribus; culmo Sgono; stigmata*

Żdźbło blisko łokciowe, trzyścienne; liście wązkie, czasem nitkowate, po brzegach mianowicie u góry szorstkie; kłosa samcze 3-4, przysadkami połowicznymi opatrzone: samice a uyczęściey, walcowate, giętkie, szypułkowate, oddalone; owoce poziomo otwarte, nadęte, dziobem widelkowo-rozdzielonym zakończone, od łusk wązkich lancetowatych szersze; znamiona 3. Rośnie na błotach w lasach, *Schkuhr. Car. t. Tł. J. taj.*

50. *Turzyca ostra*, C. *acuta: spicis masculis subternis femineis uubquaterniil, elongato-cylindricis; fructibus oblongis, glabris, ore integru, apiculatis, squamam lanceolata m subnciptantibus; culmo triquetro; stigmata a.*

Modrawo-zielony; żdźbło trójkątne, łokciowe i wyższe, po kątach równie iak liście słabe długie po brzegach, bardzo ostre; kłosa samcze 2-3: samice 3-4, długie, walcowate; owoce gładkie; krótko-dziobowe, łusce lancetowate brunntney wyrównyujące; przysadki kwiatowe liściowate; znamiona 2. Rośnie nad wodami. *Schkuhr. Car. t. Ee., Ff. fi <?**

496. JEZOGLÓWKA, STARGANI r/nr.

1. *Je zo główka gałęzista*, S. *ramosium: pedunculo communi ramoso; foliis basi triquetris, lateribus concauis; stismate lineari.*

⁰ Żdźbło wzniesione, łokciowe i wyższe, u spodu niedzielne u góry gałęziste; liście długie wzniesione u spodu trójkątne, o ścianach wklęsłych; kolki samcze wierzchołkowe, szypułkowate; samice na tychże gałęziach.dolne, bezszypułkowe: gałęzie z kąta przysadek wychodzące; znamie równowązkie. Rośnie w wodach stojących o dnie mulistym. *Elor. dan. tab. i aSa.*

2. *Jezogłówka niedzielna*, S. *simplex: pedunculo communi simplici; foliis basi trijuetris, lateribus planis; stigrnate lineari.*

Żdźbło łokciowe, niedzielne; liście otwarte, węższe, niż

w poprzedzającym gatunku, u spodu tróyraniaste, o ściach płaskich; kotki nad katami przysadek osadzone, bezszypułkowe: najniższe samicze, szypułkowate; znamię równowazkie. Rośnie z poprzedzającym. *Fl. dan. t.*

3. *Jeloglówka pływająca*, S. natans: *arnenlo masculo subsolitario; stigmat orali, brerissimo; foliis planis, caule multo longioribus.*

Żdźbło delikatne, łokciowe; liście płaskie, od żdźbła dłuższe, pływające; kotek samczy uayczęściey pojedynczy; samicze 3: z których dolny szypułkowaty; znamię owalne, krótkie. Rośnie na błotach wodą zalanych i około izeior w Litwie. *Fl. dan. t. s60.*

RZY\N CZTERO PRĘCIKOWY.

497. Posazywa, *URTICA.*

I. *Pokrzywa zwyczajna*, U. dioeca: *foliis cordato-oblongis, acuminatis, profurde serratis, cauleque setosis; spiciu paniculatis, pendulis, folio longioribus; floribus glomeratis, dioecis.*

Korzeń ścielący się spleciony; łodygi niekiedy 3łokciowe; liście sercowato-podługowate, kończate, głęboko-piłkowane, podobnie iak łodyga tęgiemi włosami zrzadka osadzone; kłosa wiechowate, zwisłe, od liści dłuższe; kwiaty skupione, rozdzielno-płciowe. Rośnie około domów i w lasach na gruncie pulchym. *Fl. dan. t. y46.* Włosy tęgie tey rośliny, płyn gryzący na końcu oddzielają: który w zakłócili do rany wprowadzony, zapalenie sprawuie.

a. *Pokrzywa Zgawka*. 1). *urens: foliis subrhombis, inciso-serratis, sub-óñerris cauleque setosis; floribus fasciculatis, monoecis, axillaribus; pedunculis petiolo brevioribus.*

Łodyga łokciowa, cienka, soczysta, prawie gładka, kółcami, podobnie iak liście czworoboczno-prawie owalne, nacięto-piłkowane, prawie 5nerwowe, zrzadka pokryła; kółce są większe i inocniey parzące; kwiaty międzylistne, wiązkwate, oddzielnopłciowe; szypułki od ogonków krótsze. Rośnie około domów. *Fl. dan. t. j3g.* Pospolicie Zyczką nazywana.

498. BUKSZPAN, *Buxus.*

I. *Bukszpan zwyczajny*, B. sempervirens: *floribus fa-teioulatis, antheris oratis; foliis orat o-oblongis, coriaceis, luteis; petiolis margine pilosisculis.*

Krzew 7-fłokciowy, o gałęziach naprzeciwległych, 4-

ściennych; liście ma iaiowato-podługowate, skórkowate, lśniące; kwiaty w kupki ułożone: nayczęściey pośrodku kupki ieden samczy a na około 7-10 sarnczycli nayduie się; główki pyłkowe, iaiowate; torebka okrągława, 3-roga. Roślina z Europy południowcy: w oranżeryach utrzymywać się musi Drzewo żółtawe, twarde. Odmiana B. s. *tuffruticosa* zwana: krzaki naywięcey 1 łokciowe stanowi, gdy nie iest ocinaną, lub od mrozów wierzchołków nie traci, ucinana zaś ledwo -J-łokcia dorasta wysokość; liście ma drobne, prawie okrągłe; gałęzie zielne: przez które rozmnażaną bydz. może. Podobnie z Europy południowcy, zimy iednak nasze dobrze wytrzymuje. Do osadzania brzegów grząd i kwater w ogrodach używana.

499. OLSZA, *JSLIFUS.*

1. *Olsza czarna*, A. glutinosa: *foliis oborato-subrotundis, inaequaliter serratis, subretusis, glutinosis, axillis renarum subtus fillosis.*

Drzewo pierwszy wysokości; liście okrągławo-klonowate, nierówno piłkowane, przytępione, mianowicie młode kleiste, ciemno-zielone, pod spodem w kątach żył kósmate; przysadki liściowe eliptyczne; kotki samcze zwisłe, długie: samicze czerwone, przez cały rok na drzewie pozostają. Rośnie na miejscach wilgotnych, krynicznych. Pospolicie *Olc/m* zwana.

plicato-dentalis, subtus incano-pubescentibus, axillis venarum subtus nudis; stipulis lanceolatis.

Drzewo mierriy wysokości; kora biaława; liście podługowate, ostre, dwa razy piłkowane, pod spodem omszono-popielate; kąty żył nagie; przysadki liściowe lancetowate; kotki, samcze prawie proste; drzewo mniejsze. Rośnie w zaroślach, o gruncie gliniastym.

500. BRODKIK, *LITTOUELLJ.*

I. *Brodnik nadbrsełny*. L. lacustris. Roślina 2-3calowa, od korzenia wici krótkie wypuszczająca; liście korzeniowe: zewnętrzne robaczkowate: wewnętrzne półwałdwe; ze środka kupy liści wznosi się głąbik długości liści, kwiat ieden, o 4 pręcikach długich, na wierzchu noszący; kwiaty samicze, przy podstawie głąbika osadzone, ze słupkiem długim. Rośnie na brzegach rzek i izeior wilgotnych, trawiastych, w Litwie. *Fl. dan. t. <jo.*

1. *Ilze pień* pospolity, X. strumariutn: *foliis cordatis angulato-dentatis, 3neruiis cauleque hirsutiusculisj fructibus racemosis, rostris reclis; aculeis uucinatis.*

Lodyga łokciowa, rozwarto-gałęzista, kątowata, tęgiemi włosami rzadka pokryta; liście ogonkowate, 3nerwotne, sercowate, okrągławe, ząbkowane, szorstko-omszowane, na końcu 3 kąty czyli klapy formnią; kwiaty samcze nieliczne: samicze liczne, groniasto-skupione; owoce kolczysto haczyste, nabrzmiące, dwudziobe. Rośnie około dróg i pól. *Flor. dan. t. 970.* Owoce do farbowania na żółto są używane: zkad i nazwisko *Xanthium*.

2 *lize pień* ciernisty, X. spinosum: *spinis stipularibus, trifurcatis; foliis Spartitis, sublus incanis: laciniis lanceolatis, siihdantatis; rostro fructus solitario, subulalo, recie; aculeis uucinatis.*

Lodyga łokciowa, brózdowana, omszona, bardzo gałęzista; liście Sdzielne, n spodu w ogonek zwężone, z góry zielone, pod spodem białawe: podziałki lancetowate, nieco ząbkowane: średnia najdłuższa; liście przy nasadzie cierniami 3dzielnymi opatrzone; owoce małe, kolcami haczystymi nastroszone; dziób na końcu pojedynczy, prosty. Rośnie na Podolu (Ress.). *Lam. Jllu. t. j65. f. 4.*

RZĄD OŚMioMKCiKowr.

1. *Krocieji kłosowy*, M. spicatum: *foliis pinnatis, capillaceis; spica terminali, perlicillala; bracteis Jiorum fem. denticulatis, masculorum integerrimis.*

Lodygi słabe, długie, gałęziste, w wodzie unoszące się; liście wszystkie pierzaste, włoskowate; w okółki 4-5-lisciowe ułożone; kłos nad wodę wzniesiony, okółkowaty, bezliści; przysadki kwiatów samiczych ząbkowane: samczych zaś całobrzegie; kwiaty samcze górne: samicze dolne. Rośnie w wodach. *Fl. dan. I. 68/.*

2. *hrocień okółkowaty*, M. verticillatum: *foliis pinnatis capidaceis: superioribus pectinato-pinnatifidis\ floribus arillaribus, uerticillalis, androgynis f. hermaphroditis.*

Lodyga iak wyżej; liście pierzaste, włoskowate: górne grzebiemiasto-pierzasto-dzielne; kłosy okółkowate, nad wodę wzniesione, wspólnie lub obopłciowe: okółki 4kwiatowe, liśćmi grzebieniastymi pod spodem opatrzone. Rośnie w wodach stojących. *Fl. dan. t. io46.*

i. *Leszczyna pospolita*. C. *Ayellana*: *foliis cordato-subrotundis* , *acuminatis*; *stipulis oblongis* , *obtusis*; *calycibus fructus campanulatis* , *patulis* , *lacero-dentatis*.

Krzew 4-6łokciowy; liście sercowato-okrągławe, kończale, podwójno-piłkowane, ze spodu miękko-kosmate; orzech kielichem dzwonkowatym, poszarpanym, opasany. Kośnie w lasach i na polach, o gruncie gliniastym. *Flor. dan. t. 1468*.

a. *Orzechy czerwone*, pochodzą z gatunku C. *tubulosa* zwanego, który się, kielichom rurkowatym, poszarpanym, przystającym, odznacza. Z Europy południowcy.

li z | i> D Z I E S I Ą C I o - W I E T, O - p R Ę c I K O W Y.

1. *Brzoza pospolita*, B *alba*: *arborea*; *foliis subrhombico-triangularibus*, *acutis*, *duplicato-serratis* *petiolisque elongatis*, *glabris*,• *lobis fructus lateralibus rotundatis*.

Drzewo pierw szej wysokości; skóreczka przezroczysta, lia gałęziach od kory pod spodem brunatney, ciemna, na pniu zaś i gałęziach starszych, dla grubey warsty, biała, łatwo się oddzierająca; liście równoległo-boczno-trójkątne, ostre, podwójno-piłkowane; ogonki długie, gładkie; łuski 3klnpowe: klapy boczne zaokrąglone. Rośnie w lasach. *Flor. dan. t- <46y*. Odmiany: i. z liśćmi w młodości omszonymi B. *a. pubescens*; a. Z liśćmi głębićy piłkowanemi, gałęzmi długimi, cienkimi, zwisłemi B• *a. pendula*: dosyć się często postrzegają? Pnie tego gatunku na gruntach chudych znajdujące się, guzowate, nierówne, daiać drzewo pod nazwiskiem *Czczotki* znaiome.

2. *Brzoza omszona*. R *pubescens*: *arborea*; *foliis subcordato-onatis rhombeisue* , *acutis duplicato-serratis*, *subtus ramulisque pubescentibus* ; *squamis amenti jeminei recurvis ciliatis* : *lobis lateralibus rotundatis*.

Podobna do poprzedzającej. Liście ma równoległoboczno-trójkątne, nieco u spodu wycięte, ostre, dwa razy piłkowane, z obu stron podobnie iak nowe tryby omszone, albolitez tylko na kątach nerwów kosmate; łuski kołków samicych odgięte: klapy boczne zaokrąglone. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.).

3. *Brzoza krzewiasta*, B. *fruticosa*: *fruticosa*; *foliis brei-i/er petiolatis* , *suhrolundo-oiat*, *subaequaliter dentalis*, *utrinque glabris* ; *ramis resinoso-punctatis*; *amentis femineis oratisj lobis fructus linearibus elongatis*.

Krzew a-4iokciowy; liście eliptyczne lub "okrągławó-
Jaiowate, krótko-ogonkowe, ząbkowane, z obu stron gładkie; gałęzie żywicznymi gruczołkami pokryte; kotki samcze iałowate; klapy owocu równowązkie, długie. Rośnie na błotach torfowych, suchszych. *Pall. Flor. rosa. I 4o. f. A. B.*

4, *Brzoza karłowa*, B. nana: *fruticosa; foliis orbiculatis, crenalis, glabris, supra nitidis, subtus reticulato-penosis; amentis femineis o patis; seminibus apteris.*

Krzewina łokciowa lub nieco wyższa; kora brunatna, bez kropek; liście klinowato-nerkowate, 3-4 linie długie, 4-5 szerokie, połyskujące się, tęgie, pod spodem siatkowate, ząbkowane, o zębach zaokrąglonych; łuski 3klapowe: klapy wszystkie równe; nasiona, grubsze, brzegiem węższym otoczone. Rośnie na roystach trzęsawicznych około Jui hoi *Pall. Flor. ross. t. 4o. f. D.F.F.G.*

505. GRAB, *CARPINUS.*

I. *Grab pospolity*, C. Betulus: *strobilorum squamis Jpartitis, subintegerrimis: lacinii lanceolatis, intermedia elongata.*

Drzewo mieruey wysokości, o drzewie twardem; liście iałowate, grubo-podwójno-piłkowane, młode wachlarzowato-równoległe do nerwów połamane; kolki samcze bezlistne, grube, brunatnawe; samcze z łusk trzydzielnych, o podziałkach lancetowatych, z których średnia najdłuższa, ułożone; orzech wielkości grochu. Rośnie w lasach i na polach, o gruncie gliniastym. *Flor. dan. t. <545.* Drzewo to do osadzania pól i robienia pólów naturalnych zdadne.

506. Buk, *FAGUS.*

J. *Buk pospolity*, F. sylvatica: *foliis opatis, repando-undulatis, nitidis, margine pubescentibus.*

Drzewo pierwszy wysokości; liście iałowate, obłączysto-faliste, lśniące, na nerwach i po brzegu omszone, zielone, w iesieni czerwone. Rośnie na Wołyniu i Podolu. W Litwie zimy bardzo dobrze wytrzymuje. Odmiana, o liściach czerwonych *F. s. purpurea*, w ogrodach częsta.

607. DĄB, *QUERCUS.*

Dąb pospolity, Q. Robur: *foliis annuis, oblongis, superne latioribus, subsessilibus, siuualis: lobis obtusis; fructibus oblongis, pedunculatis.*

Drzewo pierwszy wysokości; liście roczne", podługowate, u góry szersze, młode ogonkowate, pofnieysze prawie: bezogonkowe: klapy tępe, zaokrąglone; owoce podługowate, szypułkowate. Rośnie wszędzie w lasach. *Flor. dan. t. 1/Ho.* Odmiana *Q. sessil.flora* zwana, liśćmi ogonkowatymi, dłuższymi, owocami bezszypułkowymi, eliptycznymi, odznaczająca się: w lasach się często postrzega.

508. Onz.Ecn, .IUCIANS.

1. *Orzech wioski*, .I. regia: *foliis sub-4/ugis, oblongis, aeiiuuuibus, subserratis, glabris-, fructibus globosis.*

Drzewo średnicy wysokości, o koronie rzadkiej, rozłożystej; liście o 3-4 parach listków podługowatych, różnych, całobrzegich lub niewyraźnie piłkowanych, gładkich; kwiaty -samcze w kotkach, samcze po dwa zbliżone; owoce kuliste. Roślina ze wschodu, w prowincjach Litwy nieco południowszych bardzo dobrze wytrzymuje.

609. ROGATEK, *CE/LATOPMYLL.trit.*

V

1, *Bogatek podwodny*, C. demersum: *foliis perticillatis, filiformibus. dichotomo-bigeminis, dorso denticulatis; fructibus rastra lis, basi tuberculatis.*

Łodygi delikatne, unoszące się, u spodu rzadziej, na końcu gęściej liśćmi widłowato- dwa razy parzystymi, po brzegach ząbkowanymi, szorstkimi, osadzone; owoc eliptyczny. Sciernisty: cień wierzchołkowy od innych dłuższy. Rośnie w wodach spokojnych. Z kwiatami jest bardzo rzadki.

R x a o J E D N O W I 4 Z K O - W Y.

510. Jodla, *PIMUS.*

J. *Jadla Świerk*, P. Picea: *foliis solitariis, planis, pectinatis, submarginatis, subtus albidis; strobilis erectis; squamis obtusissimis, appressis.*

Podobny do jodły zwyczajnej; różni się: liśćmi płaskimi, pojedynczymi, nieco wyciętymi, pod spodem białymi, prawie we dwa rzędy ułożonemi, a mianowicie szyszkami o łuskach tępych, przyległych, do góry wzniesionymi. Rośnie w puszczy białowiezkiej (Jurewicz).

U• *Jodla pospolita*, P. Abies: *foliis solitariis sparsis, bifariam persis, subtetragonis, mucronatis; strobilis cylindricis. demitn pendulis; squamis obtusis, undulatis, denticulato-erosist*

Di/rwo pierwszy wysokości; liście pojedynczo, rozrzucone, dwurzędowo-zwrócone, prawie czterościenne, igłowe; szyszki młode w początkach wzniesione, późno v na dół obrócone; łuski tępe, po brzegach i'aliste, x kowano-agryzienne; nasiona skrzydełkiem spodem ziarno połowicznie obcylinuującim, opatrzone. Rośnie w lasach wilgotnawych. Fl. dan. t. /tj3. Szyszki w iednym roku dogrzewają.

3. *Jodla Sosna*, P. *sylvestris*: *foliis geminis, subtus, n)n'exis; uagi.ua abbreviata; strobilis subsolitariis, ouato-coniuis; squamis subrhomboideis, truncatis.*

Drzewo pierwszy<5y wysokości; liście po parze osadzone, pochewką krótką u spodu otoczone, półobłe, tęgie, długie; szyszki iaiowato-koniczne, na dół zakrzywione; łuski z koncern rozszerzonym, prawie czterobocznym, pośrodku wydatnością opatrzone. Rośnie na miejscach suchych, piaszczystych. Szyszki w drugim roku są dojrzalemi. iNa gruncie wilgotnawym, tłustszym, warsty drzewa i grubsze, lecz nie lak zbite, i ta odmiana w handlu pod nazwiskiem *Choiny* iest znaioina.

4. *J>dl<i Limba*, P. *Cembra*. Szpilki ma po pięć skupione, wyprężone, długie; szyszki iaiowate, tępe, o łuskach przyległych; ziarna orzechowate, bezskrzydłe. Zkraiów górzystych Europy: w ogrodach się utrzymuie.

5. *Jodla Jfeirmuta*, P. *Strobus*: liśćmi po pięć skupioneuii, miękkimi, długimi, prawie tróyraniasterni, po bizegu chropawemi, iako i szyszkami walcowatemi, od liści dlu/.szemi, o łuskach wolnych, od poprzedzaiącey się odznacza. Z Ameryki północney, w ogrodach częsta.

(>. *Jodla Modrzew*, P. *Larix*: liśćmi w wiązki skupionemi, królkicmi, na zimę opadaiącemi, tępemi; łuskami szyszek iaiowato-podługowatych, odgiętymi, poszarpanemi; błonkami nasion wyciętymi, od innych się gatunków różni. Rośnie w kraiach górzystych Europy. W wielu miejscach łilwy Iradycye o znaydowaniu się przedtem lasów modrzewiowych, pozostały; a nawet drzewa dotychczas się utizyniuią.

511. ŻYWOTNIK, TUTRIA.

i. *Żywotnik zachodni*, T. *occidentalis*: *ramulis ancipi/ibus, patentibus; foliis 4faria/n im.bricat.is, ouatorrh mdi' / ., appressis, tuberculatis; strobilis obouatis, srjuantts interioribus trunoatis, infra api.cem gibbosis.*

Drzewo i5-aolokciowe, bardzo gałęziste: gałęzie sple••zzone, obosieczne, otwarte; liście 4rzędowc, dachówkowate, laiowo-czworoboczne, przyległe, na końcu broda-

wką opatrzone; szyszki podługowate; łuski wewnętrzne ucięte, pod wierzchem garbate. Roślina z Ameryki półliocnóy: w ogrodach pospolita. Roślina ta nayeściej nazwiskiem *Cyprysu* iest oznaczaną.

5ia. P/ii.k*, TWUA.

1. *Palka sztrokoliścia*, T. *latifolia*: *spica utraque continua, fylindrica; foli.,* liuearibus planis.*

Żdźbło Słukciowe; liście modrawe, równowazkie, płaskie, nieco mieczowate, od żdźbła krótsze; kłos samczy żółty, -calowy lub dłuższy, z samczym eiemno-brunatnym, walcowatym, nieco dłuższym, slykaiący się. Rośnie w wodach spokojnych, imilistych. 11. dan. (>45. U pospółstwa w Litwie *Aolowie'em* zwana.

2. *Jalka wqzkolikia*, T. *angustifolia*: *spicis cylindricis remotiusculis; foliis liuearibus, extus conueris.*

Żdźbło prawie 3łokciowe, cienkie; liście od żdźbła dłuższe, równowazkie, ^ cała szerokie, pod spodem wypukłe; kłosy samcze i samcze walcowate, na cał od siebie odległe. Rośnie z poprzedzającym gatunkiem. Flor. dan- t. H/ó.

K L A S S A XXII.

ROZr>Z R 1; 1. N OI>I,C I O>V A, *Dioectj.*

Rz ^ n 'L'a z Y PB IF ci KO w Y, *Tman dma.*

f>i3. *Iłagnbuka*, Empotrum. Kielich 3dzielny; korona 3[ilatkowa, podowocowa; pręcików 3-y; zamię tarczowate, yliildowe; ingoda 3-yziaruowa.

R z \ n P J r(r j o V N K C I K O W Y, Vr. vTAXum.t.

5i4. *Chmiel*, Ifumulus. Kwiaty samcze wiechowate, o kielichu 5działkowym, koronie o, główkach pyłkowych akotuórkowych; samcze kwiaty szyszeczki miękkie formiuią, u spodu pokrywą 4dzidną opatrzone: łuski są 4rzędowc, lednokwiatowe; iaiocznik o dwóch słupkach, później w owoc, powłoką otoczony, zainieniający się.

fu 5. *Kotiopia*, Caunabis. Kwiaty samcze wiechowate, o kielichu Sdziałkowyin, koronie o, główkach pyłkowych akotuórkowych; samcze skupione, kielichom podługowatytn, > icdućy strony otwierającym się, opatrzone; słupki dwa; owoc prawie okrągły, skorupiasty.

51(i. *Szpinak*, Spinacia. Kwint samczy o kielichu 4-dnałkowym, główkach pyłkowych akomórkowycU; kwiaty

samicze o kielichu wydętym, ażeby, później nabrzmi-
łym, znamiona i; owoc kielichem otoczony.

R Z A D W I E I, O I' « ^ C I K O W Y, J O L Y A I V N M A.

517. *Jatowiec*, Juniperns. Kwiaty samcze kotkowate;
główki pyłkowe, po 3 ua brzegach łusk osadzone; sami-
ki, kwiaty w kotki wieloluskowe ułożone: dolne łuski
płonne: górne 3, płodne, później zrastać się, jagodę 1-
3ziarnową formułą.

R z l o T K F Y U I C I K o w Y.

513. BAGNÓWKA, *EurLTRUM*.

i. *Bagnówka czarno*, E. nigrum: *procumbens; ramulis*
gfabris. foliis linearibus, glabris.

Krzewina po mchu rozesłana, gałęzista, gałęzie pod-
niesione, czerwone, gładkie; liście równowazkie, gład-
kie, dla brzegów na dół odgiętych, okrągławe; kwiaty
w kątach między liśćmi górnymi, opłatkach czerwonych;
jagody czarne, soczyste, słodkawe. Rośnie na roślach
wilgotnych w Litwie. *Flor. dan. i. gj5.*

R Z A D P I I: C I O R N K C I K O W Y.

514. CHMIEL, *LJUMULUS*.

I. *Chmiel pospolity*, II. *Lupulus*.

Lodyga kilkasążniowa, wiać się, szorstka; liście szor-
stkie, sercowate, 3-5kłapowe, piłkowane; przysadki liścio-
we 2-4, sercowate, adzielne. Rośnie w lasach i zaroślach
wilgotnych, o gruncie pulchnym. *Fl. dan. t. tazg.*

515. KOKOPIA, *CANIYAEIS*.

J. *Konopia pospolita*, C. *satira*.

Lodyga i-2łokciowa i wyższa, niegałęzista, nieco om-
szona, na gruncie tłustym, u góry gałęzista; liście palcza-
ste, 5-7łislkowe: listki równowazko-lancetowate, ząbkowa-
ne, górne w kaliwach samczj'ch często całe. Roślina ze
wschodu; w gospodarstwie dobrze znaioma. Rośliny sam-
cze po okwitnieniu najpierw wybierane *Ploskunami*,
Ploskoniami, są mianowane; samicze zaś *Branek* noszą
nazwisko,

516. SZPINAK, *SnifAci A.*

I. *Szpinak pospolity*, S. *oleracea: foliis hastatisj*
fructibus sessilibus, inermibus v. spinulosis.

Lodygn wzniesiona, gałęzista, bruzdowana, gładka,
Ł. kiown i wyższa; liście miękkie, -ogonkowate, strzałko-
wate, ii **spodu** niekiedy nacinane; kwiaty zielne, w kupki
w kątach liści zebrane; kielich owoc otaczający, później
2-3 rogami długimi, rozwartymi, opatrzone. Roślina
z Arabii. W "giodach dla liści na iarzyńę iest zasiewany.
Odmiana o liściach szerszych, cokolwiek owalnych, owo-
cach hegrogich (S. inermi*, w ogrodach pod nazwiskiem
Szpinaku hojlendeiskifigo icsl znaioma.

R Z A O W I E I. O I' n ę o i k o w Y.

5 17. J/. I. OWIEC, *Ji/yjIPEJCS*.

1. *Jałowiec pospolity*, J. *communis: arborescens; fo-*
liis ternie, paten tibus, rigidis, pungentibus; baccae glo-
bosas tuberculis acutis, conniwentibus.

Krzew rozłożysty, rozmaity wysokości, niekiedy drze-
wa 10-15łokciowe formuie: lecz pień zawsze iest pokrę-
cony, nieforemny; liście potrójne, otwarte, tegie, kolące,
wklęsłe góry, modrawe przy nasadzie; jagody w pier-
wszym roku mało, zielone, w drugim roku zwyczajny
dorastają wielkości, a w trzecim dopiero czarnymi się stają;
brodawki ua wierzchu jagody zbliżone. Rośnie na gruntach
piaszczystych. *Flor. dan. t. iiii.*

K L A S S A XXIII.

P O t t l E S Z A N O F L C I O W A, P o L Y G J M I A.

618. *Pomurnik*, *Parietaria*. Kwiaty pokrywają opatrzone:
obopłciowe o kielichu 4dzielny, koronie o, przecikach 4
z niteczkami sprężysto do słupka nachylającymi się; iaie-
cznik znamieniem pęczelkowatym zakończony; ziarno 1.
w kwiatach samczych i samiczych kielich uerkowaty, 4zęby.

5if). *Lebioda*, *Ahiplex*. Kielich obopłciowy 5dzielny;
korona o; przecików 5; znamię 2wrębne; samiczy kielich
adziałkowy: działki później w sznypinki rozmaicie wykształ-
cone, owoc zamykający, przechodzą; słupek niedzielny,

5J8. P O M O B M K, P A R I E T A R I A.

1. *Pomurnik lekarski*, P. *officinalis: foliis oblongis, u-*
trimjue attenuatis. integerrimis, 3plinerris, utrinque pu-
bescens; floribus dichotome glomeratis; involucris 3-
phyllis.

Ło-! i wzniesiona, czerwona, omszona, łokciowa;
[„ii)Sw»wiitn, podługowate, po obu końcach zwężone,
?i Joii' • , troisto-nerwowe, z obu stron omszone, na-
j . . , ; u!<-> , kwiaty drobne, zielone, w kątach liści sku-
pi(n)i o s;-vpu?kach adzielných; pokrywy 2-3iście. Rośnie
ii; Podolu (Bess.). *FL dan. t. 5n.*

„;:”/•• lis. *inlegerrimis, cauleque pubescenlibus; Jloribus*
a r,ii.tr: bu-, aggregatis; inpolucris 3Jloris, 6partitis: laci-
,-.if lanceolatis, acuminatis.

Łodyżki słabe, omszone; i istic iaiowate, cokolwiek ostre,
całobrz>-gie, omszone; kwiaty rniędzylistne skupione; po-
krywy ^kwiatowe, 6dzielne: podziałki lancetowate, kończa-
le. Rośnie około Raszkowa nad Dniestrem (Bess.).

5ICJ. LKDIGPA, AtriRR.i.x.

! . *Lebioda ogrodowa, A. hortense: ereclurn, glabrum;*
fohi orato-oblongi, subsi/iuato-dentatis; paluis fructus*
orb. ulalo- opatie , inlegerrimis, mernbranaceis , reticulalis,
laeribus.

Łodyga zielna, wzniesiona, gładka, rowkowała, gałęzi-
sJ;;. łok.iowa lub wyższa; liście naprzemianległel, gładkie,
i-ionato-p< dlngowate, odległo-ząbkowane; szupinki okrągło-
iaiowatr, całobrzegie, błonkowe, siatkowate, równe. Ro-
ślina 7. Grecyi; w ogrodach raz wprowadzona sama się za-
siewa. Odmiana z liśćmi czerwonymi w ogrodach pospolita.

U. *Lebioda połyskująca się, A. nitens: ereclurn, gla-*
brum; foliis hastatis , aculis, sinualo-dentatis, supra ni-
t: lin , subtus arg en te o- lepidoli;* *pulpis fructus oralis, a-*
cutis, inlegerrimis. |

Łodyga j-ałokciowa gładka o gałęziach długich, wie-
chowatych, podniesionych; liście oszczepowate, ostre, odle-
gto-jrąbkowaue, 7. góry lśniące, pod spodem srebrzysto-łuszc-
kowate; szupinki iaiowate, ostre, zupełnie całe. Rośnie na
l krainie (Bess.). *A. acuminata IVK.*

z *Lebioda drobnoziitnowa, A. microspermum: ere-*
elnnt; fdus hastato-sagitlatis, acutis, glabris; inferiori-
f''' ' UKato-dentatis: superioribus inlegerrimis; palvis
fruciut opatis, a dentatis, nigrescentibus.

Łodyga wzniesiona; liście oszczepowato-strzałkowale, o-
*!••-, gładkie: d<дне buchtowano-ząbkowane: górne całobrze-
V!•*z«ipinki iaiowate, dwuzębe, czarniawe. Rośnie na miey-
•rai.ii wodą słouą napawanych, około Sawrania na Podolu
(lkj*er)«

4 a3

4. *Lebioda rozfolysta*, A. pafulmn: *ramis patentibus*5
foliis hastato~gangularibus, *acuminatis*, *dentatis*, *subtus*
argnteo-lejiidotis; *uali-is fructus ouaLo-lanceolatis*, *denta-*
tis, *dorso muriculatis*.

Lodygi ^-łokciowe, gładkie, porysowane, rozłożysto ga-
łęziste; liście oszczepowato Skalne, kończate ząbkowane,
pod spodem biało-lua/czkowale; szupinki trójkątne ząbko-
wane, na grzbiecie chropowate Rośnie w ogrodach i na
dziedzińcach. W okolicach Połongi na piaskach nad morzem
•/nawinie sit; odmiana następiemi cechami odznaczająca się:
lodygi !łokciowe i dłuższe, niewielo-liście, zaraz z korze-
nia rozłożyste, mało gałęziste; liście oszczepowato-lroy-
kątne: uszka ku wierzchołkowi skierowanie, zupełnie całe;
szupinki trójkątne, całe, obszerne, u spodu dwoma ząbka-
mi opatrzone.

5. *Lebioda wqzkoliścia*, A. *angustifolium*: *ramis paten-*
tibus; *foliis lanceolatis*, *subdentatis*, *inferioribus sub-*
hastatis; *valvis fruclus rhomboideis*, *carinatis*, *integerri-*
mis, *laet-ibus*.

Lodyga ^-łokciowa: gałęzie otwarte; liście lancetowate
całe lub niewyraźnie ząbkowane: dolne dwoma zębami u
spodu opatrzone; szupinki prawie równoległoboczne, bez-
zębe, na końcu ostrogizbieriste, równe, zupełnie całe. Ro-
śnie na zwaliskach murów i w ogrodach.

6. *Lebioda rolycskowata*, A. *roseum*: *albo lepedotum*:
ramis dicaricatis; *foliis r/iombeo-deloideis*, *sinuato-denta-*
tis; */loribus a.i illaribus glomeratis*; *valvis fructus denti-*
culatis; *dorso submuriculatis*.

(łała roślina łuszczkowato-pokryta; lodyga wzniesiona,
o gałęziach rozwartych; liście czworoboczno-trójkątne, bu-
chtowalo-ząbkowane; kwiaty skupione międzylistne; szupinki
nieco ząbkowane, na grzbiecie chropowate lub równe. Rośnie
na Podolu (Bess.). A. *laciniata* Bess., *incisa* MB.

7. *Lebioda nacie/a*, A. *laciniatum*: *ramis patentibus*;
foliis deltoideis, *sinuato-dentatis*, *subtus argenteo-lepidatis*;
palris fructus rhombeo-ouatis, *subtomentosis*, *3neruiis*, *den-*
ticulatis, *dorso cristatis*; *seminibus tuberculatis*.

Lodyga ^łokciowa i wyższa, zielono-biaława; gałęzie o-
twarte; liście trójkątno-iałowate, buch low ato-ząbkowane,
pod spodem biało-łuszczkowate; szupinki owocu czworo-
boczno-iałowate, prawie kutnerowate, 3uerwowe, ząbkowa-
ne, na grzbiecie od zębów zrosłych grzebieniaste; nasiona
grudkowate. Rośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.). A. *albi-*
ca-is Hess.

fī. *Lebioda nadmorska*, A. *liltorale*: *erectum foliis lan-*
ceolatis-. *inferioribus dentatis-*. *sttperioribus sublinearibus*,

4 a4

ffaribut nlornerato-spicatis; i-ahns fructus
apice elongatis, dentatis, dorso muric-

/ ; wzniesiona gałęzista: gałęzie różgowe: liście łan-
 -et,.;,lv: dolne ząbkowane: góm.e ledwo od łodyg, szersze,
 . eałobrzegie; kwiaty skupiono-kłosowate; szu-
 „ k, jaiowało-lancetowate, na końcn przedłużone, ząbko-
 L„.- „a ..rzbiecia n spodu brodawkowato-garbate. Rośnie
 ład morzem w okolicach Połongi (X. Pabrez) (a).

^{fa)} -V P»br.-I K«n..<Uiei» i Nauczyciel Szkoły w Kretyndze. Który,
^w ni.tylko ,,1 l»yl»«..c8 no.ićy w Kr.tynds, w,«U .u. roslm
 w.kiiat, ale i poićm zebrsue łaskawie kominunitowsf.

4,5

K L A S S A XXIV.

S K li V T O r Ł C I O W A, C li Y P T O G A M i J.

P O D i > Z L A R Y T E Y K L . A S S Y.

I. *Paprocie*. Filic.es. Części płciowe o, albo niepewne; torebki od części rośliny różney budowy, okrągławe, ani na doi w szypulkę ani do góry w ostrze nie zwężone, albo w kątach liści lub przy ich nasadzie umieszczone, albo w kłosy lub grona ułożone, alboliteż w kupki zebrane na dolni", stronie listowia {fron.s) osadzone; nasiona doskonałe; liście od pnia oddzielone; naczyniami spiralnymi i o-
 tworami do wyziewania (stomatia) opatrzone.

II. *Mchy*, Musci. Części płciowo po większej części wyraźne; torebki na dół w szczecinę zwężone, często u góry zaostrome, uayczęścicy w poprzek, czasem wzdłuż otwierające się, 1-2-4 łuszczyułowe; nasiona doskonałe; liście od pnia w większej części oddzielone, winnych zaś oba te organa razem zlano, listowie stanowią; ani naczyni spiralnych ani otworów nie mają.

III. *LLtzyce* czyli *Porosty ziemne*, L.Yhencs Części płciowe o; owoce do części rośliny podobne, pleszkami *apothecia* , *sporocarpia* zwane, które stanowią tarczki, lub brodawki, na powierzchni górney puszkami (asci sporophori) czyli pęcherzykami ziarna zawieiającymi osadzone; pleszki te są umieszczone lia podporze ogólney, uiieysce łodygi i liści zastępującey, substancji liszałowatej', skorupiasłój', włóknislcy, lub galaretowany, nigdy zielonej', a która plechy (ihullus) nosi nazwisko.

IV. *Porosty wodne*, Algae. Części płciowe o; owoce od innych części roślin mało rozróżnione, albo w próżności! h listowia osadzone, alboliteż nad powierzchnią iego w kształcie torebki wznoszące się: rozmnażanie się iednak nayczęstsze, przez ziarna wewnątrz masy listowia uformowane; są one natury liściowey lub chrząstkowalcy; budowa wew nętrzna komórkowata: mianowicie w poprzeczneui przecięciu bboozne komórki przedstawują.

V. *Grzyby*, Mycetes. Części płciowe o; całe się skład.iia albo z ziaren (spora) lub ziarnków (sporidia), nagich lub z włóknami pomieszanych, alboliteż z samych włókien. W innych te pęcherzyki lub ziarna otocznem (peridium) są okryte, i gatunek owocu purchatką (sporangium)*zwaliego formnią W innych nareszcie są pęcherzyki obszerne ziarna albo zinniki zawierające, puszkami (*asci*, *ascidia*, *thtcae sporophorae*) zwane, i te, albo z włóknami (para-

physes) tworzą warstę, pewną część grzyba wyściełającą (hymenium) zwaną, albo w otoczeniu, peritliecium tu mianowanym, są zawarte.

PODDZIAŁ I.

PAPROCIE, FILICES.

1. KORZENIOZIARNE, BHZOSPERMAE.

Rośliny wodne, lub błotne; bezłodygowe: liśćmi opatrzone; części owocowania albo u spodu liści wewnątrz są osadzone, alboliteż przy nasadzie liści zewnątrz na korzeniu umieszczone; układ liści rozwijający się ślimakowaty (yernatio circinata).

520. *Galuszka*, *Pilularia*. Osadnik kulisty, szypułkowaty, kosmaty, czterokomórkowy, na korzeniu czyli łodydze ścielący się, przy nasadzie liści osadzony, w którym dwojakiego gatunku części są zawarte: większe ciemne, pośrodku ściśnione w woreczku przezroczystym błonkowatym zawarte, i ciała gruszkowate również przezroczyste, ziarnami pyłkowateimi napełnione; liście trawiaste, delikatne.

521. *Salwinia*, *Salyinia*. Podobnie na korzeniu torebki mająca, w których woreczki kuliste, iednostayne, ziarnami napełnione, są zawarte; liście zielne.

2. SKRZYPY, EQUISETAE.

622. *Skrzyp*, *Equisetum*. Osadniki trzonkowate, tarczowate, kłos wierzchołkowy składają, na stronie wewnętrznej których, w zawiłkach dwudzielnych, ziarna kuliste, czterema włóknami, na końcu zgrubiałemi, pyłkiem posypanemi, okręcone, są zawarte; gałęzie okółkowate, również łodygi członkowate.

3. WIDLAKI, IjYcopobEAE.

523. *Widlak*, *Lycopodiuni*. Torebki albo iednakie, 1-kotnórkowe, 2-luszczynekowe, ziarnami nastroszonemi napełnione, albo dwukształtne, 3-4-luszczynekowe, niewielką ziaren kulistych większych napełnione: torebki te, albo kłosy wierzchołkowe składają, alboliteż między liśćmi są osadzone.

4. JĘZYCZNIKOWE, OpiILOGLOSSEAE.

Torebki szparą się otwierające, kłos albo grono składają.

521. *Języcznik*, *Ophioglossuin*. Torebki na dwie kłapy poprzecznie rozdzielające się, we a rzędy naprzeciwległe są ułożone.

525. *Gronowiec*, *Botrychium*. Torebki na 2 kłapy rozdzielające się, kłosy złożona, albo raczej grono składają.

5. PODEŻHON Y, OSMUHDEAB.

526. *Podęirzon*, *Osmunda*. Torebki kuliste, szypułkowate, siatkowate, na grzbiecie przezroczyste poprzecznie otwierające się. w wiechę ułożone, alboliteż na brzegu listowia osadzone.

6. PAPIŁO C I S PRAWDZIWE, FILICES VBRV.

Torebki pierścieniem, członkowatym otoczone, w kupki (sori) pod spodem listowia ułożone.

* Bez zawiłek (indusium).

527. *Paproć*, *Polypodium*. Kupki okrągławe, rozrzucone, nagie.

** Zawiłkami opatrzone.

528. *Piórnik*, *Lotnaria*. Kupki równoważkie, ciągle, spód listowia ściągniętego pokrywające; zawiłki brzegowe, stuiające się.

529. *Fioropusznik*, *Slruthiopteris*. Kupki równoważkie, na krzyż ułożone, później całe listowie skurczone pokrywają; torebki szypułkowate, skupione; zawiłka podwojna: ogólna brzeżna do wewnątrz poszarpano otwierająca się: szczególne, kształt przegród r'ormują.

530. *Stonogowiec*, *Scolopendrium*. Kupki równoważkie, ukośne, parzyste; zawiłki błonkowate, naprzeciwległe, na środku kupki otwierające się.

531. *Zgasiewka*, *Pteris*. Kupki równoważkie, brzegowe; zawiłka z brzegu liścia zagięta, od wewnątrz otwierająca się.

532. *Zanogcica*, *Asplenium*. Kupki równoważkie, z boku żył osadzone; zawiłki błonkowate, płaskie, od nerwu środkowego, otwierające się.

533. *Paprotka*, *Aspidium*. Kupki okrągławe, rozrzucone, zawiłki pojedyncze, okrągłe, bokiem albo środkiem przyrosłe,

1. KORZENIOZTARNE.

520. GALUSZKA, PILULARIA.

1. *Galuszka kulisto-owocowa*, *P. globulifera*. Roślina ścielająca się, mocno do ziemi włóknami przyrosła; w pewnych odległościach kupkami liści walcowatych, nitkowatych, trawirfistych, wzniesionych, osadzona; na każdein ko-

lanku korzenia pałeczka kulista, kosmata, brunatnawna, prrwie bezszypułkowa, znayduie się. Rośnie na miejscach mulistych nad Bugiem (Kluk). *Fl. dan. t. ssii. Schkuhr Kryp. t.*

521. SATWINIA, SALVINIA.

i. *Salvinia piywaiqca*, S. natans: *foliis ellipticis, obtusis, supra stellato-hispidius; receptaculis glomeratis.*

Łodyżka delikatna, pływająca, liśćmi eliptycznymi, tępymi, na wierzchu gwiazdkowato-włosistymi, [ilywaiącemi, we 4 rzędy osadzona; z pomiędzy liści wychodzi korzonek pionowy, gałęzisty, w rozgałęzieniach którego, torebki okrągławe, spłaszczone, włoskami nastroszone, są skupione. Rośnie w wodach około Pińska. *Schkuhr. Krypt. t.*

a. s K n z y r r.

522. SKRZYP, UOUISUTUM.

* Łodygi- owocorodne wielokłose.

1. *Skrzyp błotny*, E. palnstre : *frondę ramosa, sulcata, glabra; ramis 4-5gonis, apice spiciferis; paginarum dentibus abbreviatis.*

Łodyga -łokciowa, gałęzista, Gkątna, gładka; gałęzie 4-5boczne, krótkie, kłusy brunatnawe na sobie noszące; zęby pochew krótkie, równe, suche, prawie przezroczyste. Rośnie na łąkach błotnych. *Fl. dan. t. ti83.*

** Łodygi iednokłosowe.

2. *Skrzyp leśny*, E. sylvntieuin : *frondę utraipt.e a cato ramosa; ramis de/hwis, 4gonis, scabriusculis; rani u lis subtriquetris; uaginis laciniatis, laciniis muticis.*

Łodyga 'łokciowa i wyższa, płonna i owocorodna 2 razy gałęzista: gałęzie na dół pochyle, 4ścienne, chropawe; gałązki trójkątne; pochwy obszerne, poszarpane, u góry suche: podziałki niekolee; kłos pojedynczy, rzadki, na wierzchu łodygi. Rośnie w lasach wilgotnych. *Fl. dan. t. 1/8 a.*

basi subramoso.; uaginis basi apiceque nigris; dentibus omniuo caducis.

Łodyga '-łokciowa niekiedy wyższa, nieco gałęzista; międzykolanka długie, pochwy na wierzchu i u spodu czarne; zęby 'opadające; kłos iaiowaty, czarny. Rośnie v\ lasach i na łąkach gliniastych wilgotnawych. *Schkuhr. Kiyp. t. /yn. li. dan, t. t4oy.*

/L. *Skrzyp gleiowy*, E. limosum : frondę midtangula , ramosa, /stert; ramis ógonis; raginarum dentibus coloratis; aculis; spica oblonga.

Lodyga łokciowa i wyższa, wielokątna, gałęzista, gładka; gałęzie Skalne: pochwę zęby ostre, czarno-brunatnawe; kłos podługowaty, gruby, czarno-brunatnawy. Bośnie około jezior i stawów, o gruncie gliniastym. Flor. dan. t. // 84.

5. *Skrzyp wodny*, E. fluyatile: frondę- slerili ramosa, scabrinscula : ramis numerosis, angulalis ; frondis fructu- Jlcantis raginis ampli.*: dentibus lottge cuspidatis.

Lodyga gruba łokciowa, międzykolanka krótkie, prawie całe, pochwami głęboko podzieloneini, o podziałkach ostrych, brunatnych, pokryte; łódz'gi płonne, gałęziami liczneini, cienkimi, szorstkawymi, opatrzone; kłos wielki, brunatnawy. Kośnie w zatokach rzek, i na brzegach jezior.

6. *Skrzyp polny*, E. arvense: frondę slerili simpliciter ramosa; rami4gonis, scabrinsculis; frondis fructu- Jlcantis, raginis cylindricis, inciso-dentalis: dentibus aculis.

Lodyga owocorodna blada, bez gałęzi, pochwami nieco nadęteini, podzieloneini, brunatnemi, opatrzbna; lodyga płonna raz gałęzista: gałęzie 4kątne, nieco szorstkie; kłos podługowaty, brunatnawy. Kośnie na polach gliniastych. Schkuhr. Krypt. t. /67. Wcześniej na wiosnę lodygi owocorodne z ziemi się pokazują, po których później płonne wyrastają, od podobieństwa do Jodeł *Jedlinkami* i pospółstwa zwane. Korzenie tej rośliny czarne, dosyć głęboko i szeroko pod ziemią się rozchodzą, i w jesieni w pewnych odległościach tworzą dosyć liczne kupki ziarenek czarnych zewnątrz, wewnątrz białych, które od pospółstwa w jesieni i na wiosnę są zbierane. Smak tych bulwek dosyć przytulmy, do migdałów nieco podobny,

3. W x n t. A K I.

5a3. Win 1,AK, Lrcorouirtr.

<1 Kłosy wierzchołkowe, szypuikowale.

1. *Jl idlak goi.dzisly*, L. clavatum : caule repente ramis ascendentibus ; foliis sparsis, linearibus , enerriis, apice setigeris; spicis geminis, cylindricis; squamis oratis, acuminatis, er oso-denticulatis.

Lodyga ścieląca się; gałęzie podnoszące się; liście rozrzucone, zbliżone, wąskie, włosem zakończone, na końcach gałązek płonnych jednostronnie zgięte; kłosy walcowate, dwoiste; łuski iaiowate, kończate, ogryziono-ząbkowane. Kośnie w lasach i zaroślach nieco wilgotnawych.

Fl. dan. t. ^ pospółstwa pod nazwiskiem *Dzierazy* zliitiome

a *Widlak splaszczony*, L. *complanatum*: *caule erecto* ; *ramis aliernis dichotomis*; *foliis bifariis, connatis, apice patulis* ; *stipulis solitariis, cylindricis* ; *squamis acuminatis, reflexis*.

Korzeń ścielący się; łodyga wzniesiona, kilkacalowa, kilkakrotnie dwudzielna; liście 4rzędowe: 2 rzędy szersze, o liściach zrosłych, dwa zaś drugie z listków małych, wąskich, za przysadki liściowe uważanych, są złożone; kłosa i, na szypułce 2 razy dwudzielnej osadzone; łuski szerokie, kończące, odgięte. Rośnie w borach. *Fl. dan. t. 78.* W wielu miejscach *Zielonką* zwany.

** *Kłosa bezszypułkowe.*

3. *Widlak bezszypułkowy*, L. *annotinum*: *caule repente*; *ramis ascendentibus, basi bis bipartitis* ; *foliis 5-fariis, lineari-lanceolatis, mucronatis, serrulatis, patentibus* , *ad incrementa annua contractis: annotinis subsectendis*.

Łodyga rozestłana; gałęzie podnoszące się, łokciowe, ti spodu 2 razy dwoistodzielne; liście órzędowe, równowężko-lancetowate, sztyletowate, piłkowane, otwarto-nagłoszone, przy początku trybów rocznych ściśnione; tegoroczne prawie iednostronne; kłos pojedynczy, na wierzchołku gałęzi, bezszypułkowy; łuski ostre, nieco ząbkowane. Rośnie w lasach cienistych, o gruncie pulchnym. *Fl. dan. t. t "ij.*

4- *Widlak splawowy*, L. *inundatum*: *caule subramoso, repente*; *ramis erectis, simplicibus*; *spica foliosa*; *foliis sparsis, lineari-lanceolatis, acutis, integerrimis, subincurvis*.

Łodyga nieco gałęzista, rozestłana: gałązki wzniesione, kilkacalowe, maczugowate; liście równowężkie, ostre, na łodydze zakrzywione, na gałązkach proste; kłosa wierzchołkowe, listne, do łodygi podobne, od niej grubsze, a skąd łodyga maczugowatą się okazuje. Rośnie około kęp, na miejscach nanosowych (Kluk). *Fl. dan. t. 336.*

Torebki międzylistne.

5. *Widlak Woroniec*, L. *Selago*: *caule erecto, dichotomo*; *ramis fastigiatis*; *foliis 8fariam imbricatis, lineari-lanceolatis, acuminatis, rigidiusculis, patulis*.

Łodyga w spodu dwudzielna, daley kilkakrotnie dwoisto-podzielona, wzniesiona: gałęzie równowysokie, gęste kupy formują; liście 8-rzędowo-dachówkowate, nieco otwarle, równowężko-lancetowate, kończące, tęgie; torebki

pod wierzchem między liśćmi osadzone. Rośnie na mied-
Kdach o gruncie wrzosowym, wilgotnym. *Fl. dan. t. 104.*

4. .1 t: Z Y O Z N I K . O W K.

5a4. J^ZYCZIK, *Ormocossust.*

i. *Języtnik pospolity*, O. *yulgatum*: *spica caulina*;
frondę ora/o-oblonga, *oblusa*, *nrcte reticulala*.

Łodyga iednolisłowiowa, u wierzchu torebkami we dwa
rzędy naprzeciwległe ułożonemi, szparą otwierającemi się,
osadzona; listowie iaiowato-podługowate, niżej kłosa osa-
dzone, bez nerwu środkowego, całe gęsto-siatkowato-ży-
łowate. Rośnie na łąkach międzyleśnych. *Fl. dan. t.*

bib. Głosowic, *BOTRYCHUM.*

I. (*Ironowiec pierzasty*, B. *Lunaria*: *scapo superne u-*
nifondoso j frondę pinnata : *foliolis flabelliformibus*, *in-*
tegerrimis v. crenulatis.

Łodyga kilkacalowa, czasem piędziowa, listowiem ie-
dnem, pierzastem, opatrzona: listki wachlarzowate, całe
lub karbowane, grube; wyżej listowia grono złożone; to-
rebki kuliste, szparą otwierające się. Rośnie na pagór-
kach lasami pokrytych. *Fl. dan. t. <8. fig.* Odmiana o
listowiaach ze spodu łodygi wychodzących, troisto a razy
pierzastodzielnych: listkach podługowatych, tępych, obłą-
czysto wycinanych *Botrychium rutaceum* zwana: na grun-
tach gliniastych, suchych dosyć się często postrzega. *Fl.*
dan. t. /8. fig. 2. Schkuhr Krypt. t. <55.

•Jt (*ironowiec wirgiński*, R. *virginicuin*: *scapo medio*
frondoso: frondę subternala, *3partito-bipinnati/ida: foli-*
olis inciso bipinnatifidis: laciniis obtusis subtridentatis.

Łodyga łokciowa, czasem wyższa, iednem listowiem
obszerném opatrzona; listowie bładozielone, troisto a razy
pierzastodzielne: listki pierzastodzielne, o podziałkach tę-
pych, na końcu zębnych. Rośnie w zaroślach wilgotna-
wyih około Wiekszn nad Windawą i około Niemenczynka
nad Wilią (Antoni Korsak). *Schkuhr Krypt. t. i56.*

5. P O D U Ż B Z O N Y.

5a6. PODEZUZON', *OsMUNDA.*

1. *Fudeżrzon królewski*, O. *regalis*: *frondę bipinnata*,
apice fructificanle: foliolis lanceolatis, obtusis, serrulalis,
ba-: auricufatis.

Korzeń gruby, listowiów kilka, łokciowych, stopę sze-
rokich, wydaiący; liście 2 razy pierzaste: górne pierza-

stość-i owocoródne, gronka formuią: listki lancetowate, tępe, ríj ohnopłkowane, o spodach nierównych, czasem uszkowat» oddzielonych; torebki adzielne. Rośnie na miejscach wilgotnych na Podlasiu (Kluk): *Fl. dan. t. 3/7.*

6. P A P R O C I E P R A W D Z I W E .

627. P A m o c , P O L Y P O D I U M .

1. *Paproć pospolita*, *P. vulgare*: *frondę profuiule pinnati/iibi, glabra: laciniis npproximatis, lanceolalis, obtusis, crenulalis; soris biserialibus; caudice paleaceo.*

Korzeń żółtawy, słodki, pod ziemią rozესłany; listowie głęboko pierzastodzielne, gładkie: podziałki' zbliżone, laii-cetowato-równowążkie, tępe, niewyraźnie karbowane; kupki w początkach żółte, później brnnatnaWe, we dwa rzędy na podziałkach osadzone; trzonki czyli ogonki liści u spodu łuszczkami płewistemi pokryte. *Fl. dan. l. /odo.* U pospółstwa w wielu miejscach dla słodkich korzeni *Soldziutzi.f* zwana.

2 *Paproć odgięta*, *P. Phegopteris*: *frondę hipinnatifidtt stipiterpie rillosiusculis: pianie sessilibus, oppositis, rlombo foliaceo junctis: in/imis dejlexis: laciniis oblongis. obtusis, integerrimis; soris sub marginalibus.*

Listowie 2 razy pierzastodzielne, rzadka, równie iak i trzon czvli ogonek, kosmate; pierzastości dolne na dół pochyłe, podziałki dolne z ogonkiem ogólnym zrosłe; trzon rzadka łuskami błonkowatemi pokryty. Rośnie w lasach cienistych około Szwekszn na Zinuydzi i na Wołyniu w okolicach Krzemieńca. *Fl. dan. t. /s4t. i Schkuhr Krypt, t. 20.*

3. *Paproć trójkątna*, *P. Dryopteris*: *frondę ternata, glabra: foliolis bipinnatis: laciniis oblongis, obtusis: infimis pinnati/ido-crenatis; soris biserialibus, Penulas lenninantibus; stipite glabro.*

Listowie dłngo-ogonkowe, światło zielone,iedno z korzenia wychodzi: ogonek czyii trzon u spodu czarniawy; listowie troiste: listki 2 razy pierzastodzielne, podziałki podługowate, tepe: dolne pierzasto-karbowane; kupki nieliczne, v.e dwa rzędy ułożone. Rośnie w lasach suchych. *Schkuhr Ktjui. t. 20.* .Nazwisko *Dryopteris*, wskazuje mniemanie dawnych, że roślina ta pod dębem, iak poprzedzaiący gatunek pod Bukiem, znaydować się powinna.

628. P I Ó R N I K , L O M A R I A .

1. *Piórnik kłosowy*, *L. Spicant*: *froncie sterili pinnatula, lanceolala: laciniis lineari-lanceolalis, subinleger-*

rimis, obtusiusculis, mucronatis; frondę sterili altiore; foliis linearibus, acutis.

Koizeń czarny; trzony u spodu łuskami błonkowatemi pokryte: iistowiów owocorodnych grubsze, czerwonawe: płonnych zaś cieńsze, zielone; listowia owocorodne szersze, niekiedy stopę długie, pierzastodzielne, lancetowate, o podziałkach równowa./ko-lancetowatych, prawie całobrzegich, tępawych, sztyletowatych; listowia płonne prawie równowążkie, ostre, nierównie od płodnych krótsze; dolna strona podziałek owocorodnych, na dół zagiętych, cała torebkami brunatuawcami pokryta. Rośnie w zaroślach pagórkowatych, suchych, około Grodna «GiJib.). *Fl. dun. t. c/y. Blechnum boreale Wild.*

O29. P I O R O P U S Z N I I C , S T R V T U K > P T E R I S .

I. *Pioropusznik pospolity*, *S. germanica*: *frondę sterili bipinnat.ifida: laciniis oratis, integerrimis, obtusiusculis; frons fertilis pinnata; indusiis tnagis minusre segregalis.*

Korzeń gruby, rzepowaty; listowia łokciowe i wyższe, gęsto w okrąg kubkowato ułożone: zewnętrzne płonne, większe i szersze, 2 razy pierzastodzielne, o podziałkach całobrzegich, ostrych: wewnętrzne płodne, połową mniejsze, pierzaste, torebki na żyłach spódniczy strony podziałek noszące; kupki nagie, później przez zagięcie się podziałek pokryte. Rośnie na łakach podleśnych, suchych, nad Dubissą. *Flor. dan. t. tog.*

530. S T O N O G O W I E C , S C O L O P E J Y D R I U M .

1. *Stonogowiec lekarski*, *S. officinarum*: *frondę cordata, lato-lanceolata, glabra; stipite paleaceo.*

Listowie podługowate, u spodu sercowato-wycięte, gładkie; trzon czyli ogonek listowia plewisty. Rośnie w okolicach Krzemieńca (Ress.). *Schkuhr Krypt. t. 83.*

531. Z G A S I E W K A , P T E R I S .

1. *Zgasiewka pospolita*, *P. aquilina*: *frondis 3parlitae ramis bipinnatis: foliolis subsessilibus, lanceolatis, integerrimis-. inferioribus pinnattfulis: laciniis oblongis, obtusis; stipite glaberrimo.*

Korzeń czarny, głęboko ścielący się; trzonki listowia zupełnie gładkie; wewnątrz, mianowicie u dołu w przecięciu poprzecznem, figurę orła dartego przedstawuią: skąd i nazwisko; trzon u góry 3dzielny; gałęzie 2 razy pierzastodzielne, o podziałkach podługowatych, tępych. Rośnie wszędzie na polach i w lasach, o gruncie chudym. *Schkuhr Krypt. t. gó.*

532. ZANOGCICA, ASRLEKIUM.

1. *Zanogcica północna*, A. septentrionale: *Jronde subbipartita, longissime stipitata: laciniis liuearibus, apice gubtridenlatis.*

Korzeń i spody trzonów długich czarniawe; listowie wąskie, udzielne, rzadko 3dzielne : podziałki równowężkie, na końcu często 3zębe. Bośnie w rozpadlinach murów około Grodna (Gilib), na Polesiu i na Ukrainie (Bess.). *Schk. Krypt. t. 65. Fl. dan. t. 60.*

2. *Zanogcica skalna*, A. Trichomanes: *frondę pinnala lineari; foliis subrohundo-oblongis, obtusis, crenalis, basi truncato-cuneatis; stipite fusco rachique tereti nilidis.*

Listowie pierzaste, równowężkie, 3-4calowe; ogonki purpurowo-czarne, lśniące się; listki okrągławe, podługowate, tępe, karbowane, u spodu ucięto-kliuowate. Bośnie w okolicach Grodna (Gilib), na Wołyniu i Podolu (Bess.). *Schkuhr Krypt. t. Fl. dan. t. i to.*

3. *Zanogcica błotna*, A. Filix iemina: *frondę bipinnata: foliolis oblongo-lanceolatis, inciso-serratis: serraturis i-3dvntals, acutiusculis; soris oblongis, reclis; stipite glabriusculo.*

Listowie czasem łokciowe, a razy pierzaste: listki podługowato-lancetowate, nacięto-piłkowane: piłkowatości 2-3 zęb, ostre; kupki podługowate, proste; trzony gładkie. Bośnie w lasach wilgotnych. *Schkuhr Krypt. t. 59. Polypodium /..*

4. *Zanogcica właściwa*, A. Buta muraria: *frondę basi bipinnala, apice simpliciler pinnala; foliolis rhombobiongis, obtusis, cuneatis, crenulatis, subincisis; soris demum confluentibus; stipite glabro.*

Listowie kilkocalowe, u spodu 2 razy pierzaste, u góry pierzaste tylko: listki 4boczno-podługowate, tępe, klinowate, karbowane, nieco nacięte; kupki późniey całą powierzchnią dolną pokrywaią; trzon gładki. Bośnie na Wołyniu i Podolu (Bess.). *Fl. dan. t. igo.*

533. PAPROTKA, ASPIDIUM.

i. *Paprootka brzeznokupkowa*, A. Oreopteris: *frondę bipinnali/ida; foliis lanceolatis, glabris, subtus resinoglandulosis, pinnalifidis: laciniis lanceolatis, obtusis, integerrimis: infimis sublongioribus; soris marginalibus, demum confluentibus; indusiis catlucis; stipite basi sparse paleaceo.*

Listowie łokciowe, lancetowate, gładkie, pod spodem żywiczuo-gruczolkowale, pierzaste; liście pierzastodzielue, podziałki lancetowate, tępe, zupełnie całe, dolne nieco dłuższe;

kupki na brzegach podziałek, o zawiych opadających; trzon zrzadka plewisty. Rośnie w lasach górzystych na Wołyniu (Bess.). *Schkuhr Krypt. t. 35. i 36. Fl. dun. t. 4 i 9 /.*

2. *Paprotka błotna*. A. *Thelypteris*: frondę *ipinnatifida*; foliis *lineari-lanceolatis*, *pinnatifidis*, *glabris*. *laciniis oblongis*, *obtusis*, *integerrimis*: *fertilibus margine reculitis*, *acutis*: *soris marginalibus*, *demum confluentibus*; *indusiis glandulosis*; *rachi glabriuscula*.

Korzeń ścielący się; listowie o trzonie gładkim, pierzaste: liście głęboko-pierzastodzielne, lub prawie pierzaste, gładkie: podziałki płonne podługowate, zupełnie całe, tępe, kupkami pokryte, po brzegach na dół odgięte, ostre; kupki brzegowe, później spływające się; zawiych gruczołkowi trzonkowatemi opatrzone. Rośnie w Litwie na błotach torfowych. *Schkuhr Krypt. t. JS. Flor. dan. t. j60.*

3. *Paprotka grzebieniasta*, A. *cristatum*: frondę *bipinnatifida*: foliis *remotiusculis*, *orato oblongis*, *rigidiusculis*, *pinnatifidis*, *glabris*: *laciniis oblongis*, *obtusis*, *duplicato serratis*; *soris zserialibus*; *stipite subpaleaceo*.

Listowie o trzonach zrzadka wązkiemi plewami pokrytych, pierzaste: liście odległe, głęboko-pierzastodzielne; podziałki podługowate, podwójno-piłkowane, na końcach zaokrąglone, kupkami we dwa rzędy u spodu osadzone. Rośnie około kęp, na błotach. *Schkuhr Krypt. t. oj.*

I. *Paprotka kolczysta*, A. *aculeatum*: frondę *ipinnata*: foliolis *suboatis*, *falcatis*, *cuspidato-aristatis*, *mucrouato-serratis*, *subcoriaceis*, *basi truncatis*, *subauriculatis*: *infirno superiori maiori*; *soris demum confluentibus*; *stipite rachicijue dense paleaceis*.

Listowie 2łokciowe i wyższe, 2 razy pierzaste: listki prawie łokciowe, sierpowato zgięte, ością zakończone, sztyletówato-piłkowane, tęgie, bokiem osadzone, u spodu ucięte, iakby uszkowate: górny przy podstawie pierzastości od innych większy, zębem w kształcie uszka opatrzone; kupki w początkach rzadkie, później stykające się; ogonek ogólny gęsto plewami pokryty. Rośnie w lasach suchych, cienistych. *Schkuhr Krypt. t. 3p. i 40.*

O *Paprotka samcza*, A. *Filix Mas*: frondę *ipinnata*: foliolis *oblongis*, *obtusis*, *serratis*; *soris sserialibus*; *racu stipiteijue paleaceis*.

Listowie niekiedy 2łokciowe, 2 razy pierzaste: listki podługowate, tępe, piłkowane; kupki urzędowe; ogonek ogólny plewami pokryty. Rośnie kępami w lasach wilgotnych. *Schkuhr Krypt. t. 44.*

O. *Paprotka oścista*, A. *spinulosum*: frondę *ipinnata*:

foliolis oblongis, decurrentibus, pinnatifidis, glabris: lacinii mucronato-dentatis; stipite subpaleaceo; indusiis glandulosus.

Listowie łokciowe, 2 razy pierzaste, gładkie; listki podługowate, na ogonek zbiegające, pierzastodzielne: podziałki sztygłowane; ogonek ogólny prawie oładki: zawiłki gruczołkowane. Rośnie w lasach cienistych, wilgotnych. /V. dan. t. 707. Schkuhr Krypt. t. 48.

7. *Paprotka obszerna*, A. dilatatum: fronde upinnata, foliolis oblongis, obtusiusculis, pinnatifidis, glabris: lacinii mucronato-serratis; stipite paleaceo; indusiis lae-ribus.

Podobna do poprzedzającego gatunku, różni się: listowiem u spodu szerokim, prawie trojkątnym; listkami od ogonka oddzieleniem, pierzastodzielnymi; podziałkami sztygłowanymi; trzonem plewistym; zawiłką bezgruczołkową. Rośnie z poprzedzającym gatunkiem.

8. *Paprotka krucha*, A. fragile: frondę spinata: foliolis oblongis, obtusis, inciso-dentatis, glabris: lacinulis obtusis, denticulatis; soris sparsis; indusiis lateralibus; rachi alata; stipite glabro.

Listowie łokciowe, kruche, 2 razy pierzaste: pierzastości odległe; listki podługowate, tępe, nacięto-ząbkowane; zawiłki boczne; trzon u spodu nieco plewisły. Rośnie w zaroślach cienistych. Schkuhr Krypt. t. 54. PI dan* I. 40i.

P O D D Z I A Ł II.

Meny GAŁĘZISTK I WĄTROBOWE, MI/SCI FRONVOSI ET
IIIPA TI CI*

I. M C I I Y a A Ł r, Z I S T E.

Torebka poprzecznie otwierająca się, rzadko nie otwierająca się; liście od łodygi odznaczone.

* Torebki bez otworu (astomae) czyli z pokrywką przyroslą.

534. *Bródek*, Phascum. Czepek połowiczny, znikliwy,

** Torebki otworem (slornio) opatrzone, czyli pokrywki oddzielające się.

† Koloolworze (peristomium) nagie.

535. *Nagosz*, Oymnostomum. Torebka równa czyli nie brózdowana; czepek połowiczny, czyli z boku rozdarty; szczecina (seta) wierzchołkowa.

636. *Harrysonia*, Harrysonia. Czepek połowiczny; szczecina międzylistnia.

537. *Rozdziorek*, Anoetiaugium. Czepek czapeczkowaty, cryVx dzwinkówalo-koniczny, u spodu na części nierówne podzielony.

538. *To>-p>wiec*, Sphagnum. Czepek n spodu torebki przyrosły, poprzecznie się rozdzielały: część dolna u spodu torebki pozostaje-

•j' Koloolworze wykształcone, pojedyncze.

53<. dzleroznb, Telraphis. Zębów wolnych cztery.

540. *Podsadnik*, Splnchnum. Zębów odgiętych par 8 (rzadko wzniesionych albo do środka zagiętych); torebka podsada opatrzona; szczecina wierzchołkowa.

5ii. *Opończyk*, Encalypta. Zębów wolnych 16; c/.cpek obskurny, dzwinkowaty; szczecina wierzchołkowa.

542. *Grymmia*, Grimmia. Zębów wolnych 16; czepek czapeczkowaty, mierny; szczecina wierzchołkowa.

543. // eissia, Weissia. Zębów wolnych 16; czepek połowiczny; szczecina wierzchołkowa.

5i1 *Mędzy Ust*, Maschalocarpus. Zębów wolnych 16; Czepek połowiczny; szczecina boczna.

545. *U idlozqb*, Dicranum. Zębów na dwie rozciętych lub całych 16; czepek połowiczny.

546. *Bialozqb*, Leucodon. Zębów na dwie rozciętych, podziurawionych, delikatnych 16; czepek połowiczny; szczecina boczna.

547. *Parozqb*, Didymodon. Zębów po parze zbliżonych, wzniesionych, par 16; czepek połowiczny.

548. *Plonnik*, Polytrichum. Zębów krótkich, błoną połączonych, 3a, lub więcej.

549. *Pęzlik*, Syntrieliia. Rząsy długie, skręcone, u góry wolne, u spodu w błoną połączone; czepek połowiczny.

550. *Zwoiek*, Barbula. Rząsy długie, wolne, skręcone od spodu; czepek połowiczny.

-| f-j- Koloolworze podwójne: zewnętrzne z < 6 zębów złożone.

a. wewnętrzne w rząsy wykształcone.

551. *Szurpek*, Orthotrichum. Rząsy do środka zagięte; czepek czapeczkowaty; szczecina wierzchołkowa.

.02. *Nekkeria*, JNeckera. Rząsy wzniesione, u spodu w błonę bardzo krótką połączone; czepek połowiczny; szczecina boczna.

•53 *Zwiślik*, Anomodon. Rząsy wzniesione, ze spodu zębów wychodzące i z nimi na przemian ułożone; czepek połowiczny; szczecina boczna.

b. *Kołootworse wewnętrzne, z błonki na wierzchu, bez-
zębey złożone.*

65 y *Zdroiek, Fontinalis. Błonka ostrokąkowa, sia-
tkowata.*

c. *Bianka koiaotwarza wewnętrznego u spodu, cała, u
góry na zęby podzielona.*

555. *Polia, Pohlia. Torebka gruszkowata, pochyla; zęby
równe, wolne; czepek czapeczkowaty; szczecina wierzchoł-
ków a.*

550. *Leskea, Leskea. Zęby równe, wolne; czepek poło-
wiczy, szczecina miedzylistna.*

557. *Bartramia, Bartrunia. Zęby dwudzielne; torebka
kulista.*

558. *yieezia, Meesia. Zęby kołootworza wewnętrznego
110 parze zbliżone, błonką siatkowatą połączone; zęby koło-
otworza zewnętrznego krótkie, tępe.*

55tj *Drabik, Cliniacium Zęb)' kołootworza wewnę-
trznego po parze zbliżone, balec/kami poprzecznymi połą-
czone; kolumna środkowa w torebce trwała, wystawna.*

d. *Błonka u spodu cała, u góry w zęby rzęsami przelo-
żone przechodzącą.*

56n. *Bokiet, Ilypium. Rzęsy pomiędzy zębami wolne;
czepek połowiczny; szczecina boczna.*

561. *Piatnik, Bryum, Rzęsy wolne; zęby czasem po-
dziurawione; torebka nie brozdowana; szczecina wierzchoł-
kowa.*

562 *Merzyk, Mnium. Rzęsy wolne; zęby czasem po-
dziurawione; torebka brózdowana; szczecina wierzchoł-
kowa.*

f f f f *Kołootworza zewnętrznego zębów 16, na wierzchu
ukośnie połączonych.*

563. *Skrętek, Funaria. Torebka prawie gruszkowata;
Zęby wewnętrzne zewnętrznym naprzeciwległe.*

t f f f t *Kołootworze potrójne.*

564. *Bezlist, Buxbaumia. Kołootworze zewnętrzne
z zębów krótkich uciętych, środkowe dłuższe z błonki po-
szarpawey, wewnętrzne zaś z błonki koniczney łańdowanej
złożone; torebka wielka połowiczna.*

2. MCHY WĄTROBOWE, MUSCI JIEPATICI.

Torebka podłużnie się otwierająca; liście albo 2rzędowe
albo z łodygą zrosłe listowie stanowią.

565. *Meszek, Jnngermaunia. Torebka 4łuszczykowa:
fu.uLczynki otwarte; nasiona sprężykami dwoma spiralnemi
czyli włókienkami spiralnie zwinionemi, nieiako łańcużek
iønnuiącerni, Opatrzony; pąki rozmaite.*

566 *Lelenia. Leieunia Torebka iednołuszczyikowa,
czterozęba; nasiona włókienkami prosteroi opatrzone.*

56'/ *. Porostnica., Marchantia. Torebki bezłuszczyikowe,
kielis/kowate, ząbkowane, pod osadnikiem szypułkowatym
rozmaitego kształtu osadzone; nasiona sprężykami spiral-
nemi opatrzone; pąki dwojakiego gatunku: jedne soczew-
kowate w kieliszkach otwartych ząbkowanych osadzone;
drugie groszkowate w osadnikach tarczowatych, szypułko-
watyh zawarte.*

568. *Olewik, Anthoceros. Torebka równowazka, długa,
dwnłuszczyikowa; kolumna środkowa nitkowata; nasiona
sprężykami dwukształnnemi opatrzone.*

569 *Bykcia, Riccia. Torebki kuliste, w listowiu zanu-
rzono, później na wierzchu dziurką się otwierające; nasiona
kątowne, bez sprężyków.*

J. MCHY C - A Ł Ę Z I S T E .

534. ' BRÓDEK, PIASCUM .

1. *Bródek krzywo szyi, Ph. curvicolium: foliis lanceo-
latis , cuspidatis, margine subreolutis ; nerco excurrente;
neta recurva.*

Prawie bezłodygowy; liście lancetowate, kończate, po
brzegach odgięte, nerw zupełny; szczecina zakrzywiona.
Rośnie na polach suchych, lledwig. *Stirp. 1. t. 11, Nees.
Bry. gt-r. t. 5. f. <3 •*

2. *Bródek koriczaty, P. enspidatum: foliis ouato-oblon-
g> , cuspidatis: inferioribus patulis: sttperioribus erecto-
conniuentibus ; neruo excurrente; capsula imrnersa.*

Łodyżka bardzo krótka, wzniesiona, nacyjęściey nie-
dzielna; liście iałowato-podługowate, kończate; górne ce-
bulkowato złożone, nerwem grubym, zupełnym we włoskach
przedłużonym, opatrzone: dolne otwarte; torebka w liściach
zawarta. Rośnie na polach piaszczysto-gliniastych. *Nees.
Bry. gorni. t. 7. f. 18.*

3. *Bródek szydłowaty, Ph. subulalum: foliis e basi dila-
tnta nubulatis, canaliculatis, steictis , erectis; neruo sub
aptce euanido ; capsula imrnersa.*

Łodyżki krótkie, liście u spodu rozszerzone, u góry
vą*kie, Szydłowate, rynienkowate, wzniesione, wyprężone;
10 i w jiod wierzch/m nikający; torebka w liściach zawarta.
Roś: H> kofo dróg i na brzegach dolów, w lasach o gruncie
piarzystym. *Nees. Bry. genu. t. 6. f. t6.*

i. Nagosz iaiowaty, G. ovatum: caule simpliciusculo; foliis integerrimis, apice piliferis, oratis, coucaris, eon-nirenlibiis; nerro apice uentricoso; capsulae oblongae operculo rostrato.

Łodyżki krótkie, niedzielne; liście na końcu włoskiem opatrzone, całobrzegie, iaiowate, wklęsłe, zbliżone; nerw pod wierzchem nabrzmiął; torebki podługowalej pokrywa dziobata. Kośnie ua gruntach gliniastych. *Hedwig. Stirp. I. t. 6. Hook et Tayl. Musc. t. y.*

2. Nagosz ucięty, G. truncatum: caule simpliciusculo; foliis integerrimis, lanceolatis, cuspidatis, patentibus; nerro excurrentef capsula truncato-oborala; operculo rostrato.

Wielkości poprzedzającego gatunku; liście lancetowate, kończate, otwarte; nerw zupełny; torebka przewrotno-iaio-wato-ucięta, krótka; pokrywa dziobata. Rośnie z poprzedzającym gatunkiem, *lietw. Uli- /• t. 5. /lor. dan. t. 63y. f s. /looh et Tayl. Musc. t. y.*

3. Nagosz gruszkowaty, G. pyriforme: foliis oblongis, m-ucronatis, apice denticulatis, patentibus; capsulae pyriformis operculo conico.

Łodyżka krótka; szczecina 2-3 linie długości; liście podługowate, sztyletowate, na końcu drobno ząbkowane, otwarte; torebki gruszkowale, pokrywa osłokrągowa. Rośnie na gruntach wilgotnych. *Fl. dan. t. 53y. f. /. /Jook et Tayl. Musc. I. y.*

l. /lanysoi'ia wodna, H. agualica: caule ramoso, nutanie; Joliis lanceolatis, integerrimis, subsecundis, nerro apicem attingente; capsulae exserlae, oblongae, operculo rostrato.

Łodygi długie, niekiedy A łokciowe, w wodzie unoszące się, ciemno-zieione; gałązki skupione; liście lancetowate, zupełnie całe, nieco wędnę stronę schylone, o nerwie do wierzchołka dochodzącym; szypułki na gałęziach wierzchołkowe, krótkie, czerwone; torebki wystawney podługowalej pokrywa dziobata. Rośnie na kamieniach i drzewie w wodzie płynącej. *Hedwig. Stirp. /II. t. //.* *Anoeclan-ginn lietw. Hedwigia. Hedw., Gymuostomum. JJrid.*

1. Ilozdziorek r-qsowaty, A. eiliatum: caule erecto, dichotome-ramoso; Joliis oblongis, acutis, enerriis, apice

(*hnllculntis*, *subdiaphanis*, *patulis*; *capsulae immersae operculo confeso*.

Łodyga wzniesiona, j-actalowa i wyzsza, dwudzieluo-gałęzista; liście podługowate, ostre, beznerwowe, u góry siąbkowaw - a wierzchem prawie przezroczystym: i dla czego cała roślina, przy światłej farbie li.<ci, siwą się okazuje; torebki wierzchołkowej-, w liściach zawartej' pokrywka wypukła. Bośnie na kamieniach- *Hedwig. Slirp. /. i. 40. Ilook tt Tayl. i. 6". Hedwigia eiliata Timm. Illyum apocupon* [..

a. *liozdziorek poduszowaty*, *A. pulvinatum*: *caulibus caespitosis*, *simpliciusculis*, *erectis*; *foliis imbricatis*, *o-1'ttlo-oblongis*, *neruosis*, *apice piliferis j capsulae immersae, aubglobosae, operculo coucexo*.

Łodyżki ledwo calowe, darninki czyli kupki gęste składnia; liście dachówkowate, iaiowato-podługowate, nerwiste, na końcu włoskami opatrzone; torebki w liściach zawartej, prawie kulistej, pokrywka wypukła. Bośnie na kamieniach i dachach. *Hedwig. Spec. t. 3. f. t-y. Gymnostomum Hedwig.*

538. Tonrowmc, SriijGNun.

i. *Torfowiec pospolity*, *S. latifolium*: *caule erecto, ramoso*: *ramis obbreccatis*; *foliis ocatoblougis*, *obtusis, concutd**, *integerrimis*.

Łodygi ^ łokciowe i wyższe, białe, gałęziste, o gałęziach krótkich, kupami zarastające, tak, że niekiedy całe błota pulchną darnią pokrywaią; liście iaiowato-podługowate, tępe, wklęsłe, zupełnie całe, daciówkowato na gałęziach ułożone; torebki prawie kuliste, brunptnawe, na szypułkach krótkich późniey przedłużających się osadzone; czepek mały, na połowę w poprzek rozdzierający się; pokrywka płaska. Rośnie na błotach wodnistych, torfowych, które zupełnie powleka. *Hook. et Tayl. Musc. t. 4. farba liści oprócz białej, bj'wa ieszcze zielona lub czerwona*.

a. *Torfowiec nastroszony*, *S. squarrosnm*: *caule erecto, ramoso*• *ramis refle.ris*; *foliis ocatis, acuminatis, concavis*, *sip/arrosis*.

Podobny do poprzedzającego, różni się: gałęziami odpiętymi, liśćmi iaiowateini, kończatemi, wklęsłemi, odgiętymi, lak, że całe gałęzie są nastroszone. Rośnie na miejscach wilgotnych z poprzedzającym gatunkiem. *Ilook. et Tayl. iMitsc. 1. 4.*

7. *Torfowiec ostro/iści*, *S. acutifolium*: *caule ramoso*: *ramis la ris*, *patentissimis*; *foliis ocatolanceolatis*, *acutiuscutiapice subpatulis*.

lodygi « gałęzie cieńsze; gałęzie otwarte, słabe; liście uodliijMiwf-to-iaucetowate, kończate, nieco na końcu otwarte; toi>bki podługowate. Rośnie na roystach w miejscach wię- < wodnistych. *Hook et Tayl. Musc. t. 4.* Odmiana o ło- Jv*)»scli i gałęziach cieńszych; liściach prawie równoważko- Inncetowatych długich *S. cnspidatum* zwana: razem się zuayduie. *Hook et Tayl. Musc. t. 4.*

53 G, CZTJENOZĄB, TETRAPIHS.

I. Czteroząb przezroczysty, *T. pellucida*: *caule slerili tapituhfero: capuulo granuloso, in cyathulum foliosum foliis lanceolatis, laxis, unineruiis; capsula cylindrica.*

Łodyżka płonna, {calowa i dłuższa, główką zakończona: główką później listkami otoczona, na ziarenka sercowate rozsypująca się, iakby w kieliszku iest zawarta; liście lancetowate, wolne, i-nerwowe: dolne mniejsze ku górze coraz więksimi się stają; torebka walcowata, zęby cztery kołowtworza grube, długie, stulone; pokrywka koniczna, mała, w czepku opadaiącyrn ukryta. Rośnie u spodu pni gnijących w iusach. *lledw. Spec. t. y. f. /a—f*

540. PonSADNIK, SPLACHNUM.

i. Podsadnik pęcherzykówaly, *S. ampnllaceum*: *apophysi obrerse ampullaeformi selaque elongata, coloralis; foliis oruto-lanceolatis, apice denticulatis; neruo in longatn cuspidem excurreUe.*

Łodyżka calowa i wyższa, niegałęzista; liście iałowatolaucetowate, na końcu nieco ząbkowane; nerw w macek na końcu przedłużony; podsada prawie kulista, na dół zwężona, podobnie iak szczecina, czerwona; torebka sama żółta. Rośnie około kęp na błotach torfowych, *lledw. St. 11. t. i 4., Hook. et Tayl. Musc. t. g.*

541. OPOJSCZYK, ENCALYPTA.

I. Opończyk pospolity, *E. vulgaris*: *caule sitnpliciu-sck/o; foliis oblongis, mucronatis; neruo excurrente; capsula laeri; peristomio Jugaci; calyptrae margine integerimo.*

Łodyżka {calowa i wyższa, niegałęzista; liście podługowate, sztyletowate, z nerwem zupełnym; torebka równa; kojoc tworze prędko opadaiące; czepka obszernego brzeg cały. Rośnie na miejscach gliniasto-piaszczystych. *lledw. St. 1. t. <8. Hook et Tayl. i. ,3.*

542. GaYM.wiA, GRIM.VI A.

1. *Grymmia czerwonołowa*, *G. apocarpa*: *caule erecto, ramoso; foliis putniis, lanceolatis, carinatis, inlegerrimis, acutis: peri.i hacialibus apice subdiaphanis; capsulae subimmersae, oi atae, operculo conuexo, subrostrato.*

Łodyga acalowa i wyższa, wzniesiona, gałęzista, z czasem u spodu bezlistna, czarniawa; liście otwarte, lancetowate, ealobrzegie, ostre: liście kołoszczecinowe na wierzchu białawe, przezroczyste; torebka iałowata, w liściach zawarta, czerwona; pokrywka wypukła, ukośnie dziobata. Rośnie na kamieniach i drzewach. *lledw. St. 1 t. 3g. Hook. et Tayl. t. <3.*

2. *Grymmia poduszkowata*, *G. pulvinata*: *caule bretriusculo, subramoso, caespitoso; foliis oblongis, abrupte acuminato-piliferis; neruo cvanido; seta ad maturitalem ftre recurra; capsula sriata; operculo acuminato; dentibus subfissis, subforatis.*

Łodyżki 'calowe i wyższe, darninki kupkowate formuiace; liście podługowate, raptem kończato-włoskowate; nerw pod końcem niknący; szczecina prawie aż do dojrzałości na dół zgięta; torebka porysowana; pokrywka kończata; zęby podziurawione. Rośnie na kamieniach, murach i dachach llcuwig. *Spec. Musc. t. 40. f. r-3., llook et Tayl. t. i3.*

543. WEISSIA, JVBIS.UA.

1. *fleissia lancetowata*, *W. lanceolata*: *caule erecto, simplici usculo; foliis spathulatis, mucronatis, erecto-patulis; neruo excurrente; capsulae obiongae, operculo obli-rpie rostrato; dentibus peristornii erectis, subulatis, subforatis.*

Łodyżki krótkie \vzniesione, proste lub mało gałęziste; liście łopatkowaLe, sztyletowate, wzniesiouo-otwarte; nerw zupełny; torebki podługowatey pokrywka ukośnie dziobata; zęby kołootworza wzniesione, szydlowale, nieco podziurawione. Rośnie na miejscach wrzosowych, *lledw. St. 11. f. a3. llook. et Tayl. Musc. t. 14. Leersia lledw.*

2. *ITeissia małożęba*, *W. controversa*: *caule breuisimo, simplici; foliis linearibus, subulatis, patentibus, siccitate tortilibus; capsulae ellipticae, operculo oblique rostrato.*

Łodyżki krótkie, niegałęziste; liście dolne drobne, lancetowate: górne równowążkie, szydlowate, otwarte, suche pokręcone; torebki eliptyczuey pokrywka ukośnie dziobata. *lledwig. Stirp. 111. (. 5. llook. et Tayl. Musc. t. tS.*

s. iherdzylit nitkowaty, M. filiformis: caule ramoso: ramis de-cumbenlibus, filiformibus, incurris; foliis imbri- catit, meotis, oratis, concaris, aculiusculis, sub serrula- tis; capsulae cylindricae operculo acuminato.

Łodyga prawie rozesłana, gałęzista: gałęzie zagięte; li- ście dachówkowate, wzniesione, iaiowate, wklęsłe, nieco zaostrome, drobno piłkowane; torebki waleowale prosto- stoią i v pokrywka kończata. Bośnie na korze drzew, lledw. Stirp. IV. i y. Jlook. et Tayl. Musc. t. 14.

* Liście zrzedowe, pionowe, u spodu rozplatane, łodygę obeymujące.

). ii idlozqb prątnikowaty, D. bryoides: caule simpli- cissimo, ascendente, abbreviato; foliis oblongis, integer- imis, mucronulatis; nerro excurrente: seta terminali.

Łodyżka a-3inie długa, niedzielna, podnosząca się; li- ście naprzemianległe, arzędowe, podługowate, zupełnie całe, krótkim sztylecikiem na końcu opatrzone; nerw zupełny; szczecina wierzchołkowa; torebka prostostoiąca, podługowata, iaiowata; pokrywka koniczna. Bośnie koło kęp na błotach podleśnych. Jiedwig. Stirp. Ul. t. ay. Jlook. et. Tayl. Alusc. t. <6.

•JL. II idlozqb paprociowaty, D. adianthoides: caule ere- cto, ramoso; foliis oblongo-lanceolatis, aculiusculis; nerro apicem altigente; seta a.yillari, eiongata.

Łodyga wzniesiona, tęga, acałowa i wyższa, później pochyła; liście podługowato-lancetowate, ostre; nerw do końca dochodzący; szczecina międzylistna. długa, całowa, czerwonawa; torebka iaiowato-podługowata, nieco pochyła. Bośnie w lasach koło źródeł. lledw. Sl. Ul. t. 3(i. Jlook. et Tayl. Musc. t. 16'.

3. 11 idlozqb cisowoliści, o. itaxifolium: caule erecto, simpliciussculo; foliis oblongo-lanceolatis, acutiusculis; nerro subexcurrente; seta subbasilari.

Łodyga blisko cała wysokości, niegałęzista; liście lan- cetowate, nieco ostre; nerw w kształcie macka na końcu przedłużony; szczecina prawie ze spodu łodygi wychodząca; torebka podługowata; pokrywka wypukła, dziobkiem krzy- wym cienkim zakończona. Rośnie na łąkach wilgotnawych, 'około dróg w lasach. lledw. Spec. t. 3g. f. t-ó. Jlook'. et 'Jayl. Alusc. t. to.

»» Liście rozrzucone, ieduostronne; torebka u spodu bez podsady.

4. li'idlozqb brunatnawy, D. scoparium, caule erecto, ramoso; foliis secundis, lineari-lanceolalis, cuspidatis, apice serrulatis: pericnietialibus conroltflis; seta solilaria; capsulae oblougo-cylindricae, curratae, operculo rostrato.

Łodyga acałowa i wyższa u spodu kutnerowała, gałęzi- sta gałęzie wzniesione; liście ieduostronne, równowążko- laiicelowale, kończate, na końcu piłkowane: okołoszczeci- nowe, świnionej szczecina pojedyncza; torebki podługowa- te, waleow aley, zgiętey pokrywka dziobata. Bośnie w borach. iiook. et Tayl. Alusc. t. 18.

5. iVidlozqb większy, 13. maius: caule erecto, subra- moso; foliis secundis, lineari-lanceolalis, cuspidatis, lae- ribus, apice serrulatis: perichaetialibus conrolutis; setis aggreisatis; capsulae subrenlricosae, curratae, operculo rostrato.

Łodyga gałęzista, wzniesiona, nieco zagięta, 4-5całowa; liście ieduostronne, rów nowążko-lancetowate, kończate, ró- wne, na końcu piłkowane: około szczecinowe, zwiui- iic; szczeciny skupione; torebki waleowale, nieco nadętey, skrzywioncy, pokrywka dziobata. Bośnie w borach suchych. Sohwdgr. Supl. /. f. /. t. 40.

li. 11 idlozqb falisty, D. rugosnm: caule erecto, ra- moso; foliis confertis, secundis, lanceolato-linearibus, a- cuminatis, rugosis, apice serrulatis: perichaetialibus con- polulis; setis aggregalis; capsulae cylindricae, curratae, operculo subulato.

Łodyga wzniesiona, nieco gałęzista, kilkocalowa, prawie cała między liśćmi kutnerowała; liście skupione, lanceto- wato równowążkie, kończale, pomarszczone, na końcu pił- kowane: około szczecinowe zwinione; szczeciny skupione; torebki waleowale, skrzywioney, pokrywka szydłowata. Bośnie w borach cienistych. Jlook. et Tayl. Musc. t. iS.

7. U 'idlozqb iednostronny, D. heteromallum: caule e- reclo, simpliciussculo; foliis e Iatiore basi lineari-subnlatis, integerrimis; capsulae oratae operculo conico, subulato.

Łodyżka całowa, wzniesiona, najczęściej niegałęzista, czerwonawa; liście rozrzucone, jednostronne, równowążko- szydłowale, u spodu rozszerzone, zupełnie całe, zielone; torebki iaiowatey pokrywka koniczna, szydłowata. Bośnie w lasach koło dróg głębokich. Ilook. et Tayl. Alusc. t. 18.

8. IFidlozqb wiciowaty, D. ilagellare: caule erecto, ru:n :>>o; foliis falcatis, lanceolato-linearibus, cuspidatis, apice denticulatis; nerro infra apicem eranido; capsulae cylindricae operculo subulato.

Łodyga wzniesiona, gałęzista, i-3calowa; liście lancetowato-równowązkie, sierpowate, kończate, na końcu ząbkowani-; nerw pod wierzchem niknący; torebki walcowatey, wzniesionej pokrywka sztydłowata. Rośnie na drzewie guiącem. *lledwig. Stirp. L. t. t.*

Li.Ście różnostronne; torebka bez podsady.

o. *JTidlozqb modrawy. D. glaucum: caule erecto, ramonoj foliis erectis, dense imbricatis, lanceolatis, integerrimis, enerviis, glaucis \ capsulae obovatae operculo acuminato.*

Łodygi darnią zarastające, a-4calowe, u spodu dzielne, u góry na giube gałęzie podzielone; liście modrawo-białe: górne zielonawe, wzniesione, lancetowate, zupełnie całe, beznerwowe, gęsto-dachówkowate; szczecina wierzchołkowa, nęcześnie pojedyncza; torebka podługowata, iaiowata, pochyla; pokrywka kończąta. Rośnie na błotach w lasach, a mianowicie na błotach, między borami. *Hook. et. Tayl. Musc. t. 21.*

Torebka u spodu podsada opatrzona.

10 *JFidloznb maio-podsaclowy, D. corymbosum: caule brevisculum \ foliis linearibus-subulatis, integerrimis, falcato-secundis; ueruo basilari, crasso; capsulae basi strumiferae, subocatae, cernuae, operculo rostrato.*

Łodyżka -calowa, wzniesiona, niedzielna; liście równoważko-szydłowate, jednosłonne, zupełnie całe; nerw u spodu gruby; torebka iaiowata, pochyla, u spodu ukośna, podsadą małą opatrzona; pokrywka dziobata. Rośnie około kęp na miejscach torfowych. *Hook. et. Tayl. Musc. t. 16.*

11, *lVidlozqb zielony, D. yirens: caule erecto, ramoso; foliis directione variis, recurvo-patulis, lanceolato-linearibus, margine incundis, acuminatis, apice denticulatis, siccitate tortilibus; capsulae cernuae operculo curvirostro.*

Łodyżka wzniesiona, i-2calowa, gałęzista; liście skupione, różnostronne, odgięto-otwarte, lancetowato-równowązkie, spodem łodygę obejmujące, o brzegu odgiętym, kończate, na końcu ząbkowane, suche pokręcone; torebki poebyłoy, podsadą wyraźną, w jedną stronę wydatną, opatrzonej, pokrywka krzywodzioba. Rośnie na błotach torfowych w lasach. *Hook. et Tayl. Musc. t. ty.*

546. BIAŁOZĄH, LEUCODOJY.

1. *Jiialozqb pospolity, L. sciuroides: caule ramoso; ramis ascendentibus, arcuatis, fastigiatis; foliis imbricatis. subsecundis, oblongis, acuminatis, enerviis, plicatis; capsulae oblongae, erectae, operculo conico.*

Łodyga a-3calowa, gałęzista: gałęzie podnoszące się, i |Ć, łękowate; liście dachówkowate, prawie 8rzędowe, nieco w iednę stronę zwrócone, podługowate, kończate, •zamiast nerwów u spodu fałdowane; torebki podługowatey, wzniesione, pokrywa ostrokągowa. Kośnie w lasach na drzewach. *Ilook. et Tayl. 2Vtu.sc. t. 20.*

547. PAHOZ^B, JtuiYsraooN.

1. *Paroiqb jednostronny*, l>. homomallus: caule sinipite i , abmpiato; fdiis e laliore basi subnlatis, secundis, strictii: nervi\ apicern attingente; capsulae oblongae, ereclae, opercula obliqne conico.

Łodyżka bardzo krótka lub prawie żadna; liście przy podstawie szerokie, ku końcowi szydlowato-równowążkie, Łkowato-iednostronne, wyprężone; nerw prawie do końca dochodzący; torebki podługowatey, wzniesione, pokrywa ukośni*- koniczna. Kośnie w lasach na pochyłościach obnażonych, piaszczysto-gliniastych. *Hedw. Spec. t. s3. f. 1-2.*

2- *Parosqb włoskowaty*, D. capillaceus: caule erecto, simplici', Joliis distichis, basi faginantibus, lineari-subulatis, Jle.Mioso-patulis; capsulae oblongae, ereclae, operculo mnico.

Łodyżki -calowe, niedzielne; liście 2rzędowe, spodem łodvgę obeymujące, równowążko-szydlowate, pogięto-otwarle; torebki podługowatey, wzniesione, pokrywa koniczna. Kośnie na wzgórkach suchych w lasach cienistych borowych. *Ilook. et Tayl. Musc. t. 20. Iledw. Stirp. 11. l. 16. Swartzia Hedw.*

5. *Parosqb purpurowy*, D. purpureus: caule erecto, subramosa; foliis alternis, lanceolatis, carinatis, acutis, erecto-patulis / ner no apicern subattingente; capsula cernua , demum sulcata, basi subgibba, operculo conico.

Łodyżka calowa i dłuższa, 2dzielno-gałęzista, czerwona; liście skupione, naprzemianległe, lancetowate, ostrogrzbieciste, ostre, wzniesiono-otwarte; nerw prawie do wierzchołka dochodzący; szczecina calowa, purpurowa; torebka młoda wzniesiona, iaiowata, równa: dojrzała pochjła, brózdowana. Kośnie na miejscach czczych piaszczy- »to-gliuaslych, wilgotuawych. *Ilook. et Tayl. Musc. t. 20.*

548. PŁONNIE:, POLRTHIEBUM,

* Czepek włosisty.

Torebka podsada opatrzona.

i. *Płonnik pospolity*, P. comtnune : caule elato, simpliciussculo; joliis patulis, strictis, margine carinaqua

serratis; cap utla tetraedru, erecla, demum cernua; operculo mucronato.

Lodyga niekiedy piędziowa, niedzielna; liście otwarto-wyprężone, na brzegu i na grzbiecie piłkowane; torebka e«tfioś< ieuna, wzniesiona, późniey pochyła; pokrywka s.-lylel.owala; podsada wyraźna. Rośnie w lasach i na łąk-uh podleśnych, suchych, torfowych. *llook. et Tayl. Musc. t. 10.*

•j. *Plonnik bladoszczecinowy, P. formosum: caule erecto, simplicinsculo; foliis erecto-patulis, strictis, margine carinaeque apice serrulatis; capsula tetraedra, erecla; operculo rostrato, basi croceo.*

Lodyżka 7>-4całowa, niedzielna, wzniesiona, tęga; liście wzuieMono-otwarle, wyprężone, na wierzchu, po brzegu i na grzbiecie przezroczysto-piłkowane; torebka 4ścienua, wzniesiona; pokrywka dziobata, u spodu pomarańczowa; podsada niewyraźna. Rośnie na miejscach torfowychb. wilgotnych. *lledw. Spec. I. fig. /.*

Plon 'i/i włosisty, P. piliferum: caule erecto, simplici; foliis erecto-patulis, lanceolatis, subulatis, irwolutn< . agi piliferix; capsulae ereclae, tetraedrae, apophysii urbicuiitri; operculo oblique rostrato.

L<dvżki 2całowe, niedzielne, u spodu nagie, u góry liśćmi czerwono-brnnatneini pokryte; liście wzniesiono-otwarte, lancetowato-szydłowe, całohrzegie, do środka zagięte, nr. końcu włosiste; torebki wzniesione, 4ścienné, podsada krążkowa; pokrywka dziobem ukośnym opatrzona. Rośnie na miejscach piaszczystych suchych, *llook. et Tayl. Musc. t. to.*

4. *Plonnik ialowcowy, P. iuniperimnm: caule simplici us cala; foliis patulis, strictis, lanceolato-linearibus, subul.it "<, marginibus inuolutis j capsulae lebraedrae operculo eon. co.*

Lodyga-acalowa i wyższa, niegałęzista, tęga, czerwona, u spodu nacyzęściey naga; liście wyprężone, otwarte, liticetow alo-i ówuowazkie, szydłowe, po brzegach zagięte, całohrzegie; torebki 4ścienné, pokrywka koniczna. Rośnie na miejscach pomiędzy wrzosem i w borach, *llook. et Tayl. Musc. I. t o.*

** *Torebki bez podsady.*

5. *Plonnik walcowaty, P. urnigerum: caule ramoso; f H'S erecto-patulis, strictis, lanceolatis, acutis, serrulatis; neruo crasso, totarn subslantiam explenle; capsula erecla, oblongo-cylindrica\ operculo mucronato.*

Lodyżki l-acalowe, pojedyncze lub gałęziste; liście wzniesiono-otwarte, wyprężone, lancetowate, ostre, drobno-

»jłtowane; nerw gruby, prawie cały liść zajmniący; to-
icbki walcowate, wzniesione, późniey nieco pochyłe; po-
lu vwka sztyletowata. Bośnie na pochyłościach drobno-
piast zystyoh w lasach, lledw. Spec. t. aa. f. 0-7. llook.
e! Tayl. Musc. I. 31,

6 l•hutnik aloesowaty, P. aloides: caule hreuiusculo,
xuh simph i, folia palulin, lanceolalis, serratis; cap su-
lar rylinu⁴; sar, erectae, operculo curctt o stro.

Łodyżka -yialowa lub wy/.sza, niedzielna; liście lance-
towate, piłkowane; torebki walcowatey wzniesionej, po-
krywka krzywodzioba. Kośnie na miejscach wystawnych,
suchych, podleśnych, llook. et Tayl. Musc. t. 11.

7. jPłonnik karłowaty, P. naum: caule breuissimo,
simplici; Joliis patulis, lanceolatis, serratis; capsulae
sul;’lo boso-tu rb i na tae operculo mucronalo.

ŁODYŻKA 4-5 liuiy długa; liście otwarte, piłkowane; to-
rebki kulisto-gruszkowatev pokrywka sztyletowata. Bośnie
w borach między wrzosami, llook. et Tayl. Musc. t. 11.

** Czepek gładki.

8. Płonnik falisty, P. undulatum: caule simpliciussculo ;
foliis patentibus, lanceolalis, undulatis, denticulato-ser-
ratis, neruo lamellato; capsulae cylindricae operculo su-
bu ta! o.

Łodyżka wzniesiona, i-2calowa, niedzielna; liście o-
twarte, lancetowate, faliste, ząbkowano-pilkowane, często
na końcu pod spodem drobuemi kolcami okryte; nerw
dwie ma blaszkami z boku opatrzone; torebki walcowatey
pokrywka szydlowata. Rośnie na miejscach cienistych,
gliniastych w lasach i zaroślach. llook. et Tayl. Musc.
t. 111. Odmiana we wszystkich częściach mniejsza, często
się postrzega.

54 G. PKZT.IK, SyNrniciiA.

1. Pc.zlik dachowy, S. ruralis: caule erecto, ramoso;
foliis recurvato-patulis, orato-oblongis, carinalis, apice
piliferis, integerrimis; capsulae cylindricae operculo acu-
minato.

Łodyga acalowa i wyższa, wzniesiona, gałęzista, o ga-
łęziach i ów nowysokich; liście odgięto-otwarte, iaiowo-
podługowate, całobrzegie, ostro-grzbieciste, na końcu włó-
sem iuż krótkim czerwonym, iuż dłuższym białym, gład-
kim lub ząbkowanym, opatrzone; torebki walcowatey po-
krywki kończata. Rośnie na dachach słomianych, pagór-
kach i kamieniach. Jlook. et Tayl. Musc. t. ta.

foliis erecto-patulis, oblongo-lanceolatis, planis, mucronatis; capsula creda, cylindrica, elongata; operculo subulato.

Łodyżka krótka, 3 calowa, niedzielna; liście wzniesioro-ulwarte, podługowato-lancetowate, płaskie, sztyletowate, u spodu całobrzegie, u góry nieco ząbkowane, suche pokręcone; torebki wzniesione, długie, walcowate, pokrywa sztylowata. Rośnie na brzegach dróg głębokich. *Book, et Tayl. Musc. I. t 2.*

550. ZWOIEK, BARSULA.

J. Zwoiek murowy, B. muralis: *caule abbreviato, subramoso; foliis patentibus, oblongis, obtusiusculis, marginis reuolutis; capsulae sub-cylindricae operculo conico.*

Łodyżka 4-5 linii długa, niedzielna, lub czasem podzielona; liście otwarte, podługowate, tępawe, po brzegu odgięte, włosem białym, długim, zakończone; torebki prawie walcowate, pokrywa ostrokąlowa. Rośnie na murach i kamieniach. *Ilook. et Tayl. Musc. t. > s.*

2. Zwoiek sztyletowaty, B. unguiculata: *caule erecto, sttbranioso; foliis oblongo-lanceolatis, obtusiusculis, mucionatis, sieci tale tertilibus; capsulae oblongae operculo oblin'te acuminato.*

Łodyżka -J-icalowa, wzniesiona, wyprężona, niedzielna, lub czasem gałęzista; liście podługowato-lancetowate, tępawe, sztyletowate, suche pokręcone; torebki podługowate, pokrywa ukośnie kończąca. Rośnie na polach suchych, gliniastych i na murach. *Ilook. et Tayl. Musc. t. n.*

3. Zwoiek świniowy, B. convoluta: *caule breuiusculo, subramosa; foliis oblongo-lanceolatis, planis, acutis; peric/iaetialibus uaginanlibus, concolulis, obtusis; capsulae oblongae operculo rostrato.*

Łodyżka wzniesiona, niedzielna lub podzielona, 4-calowa, u spodu od korzonków kosmata; liście podługowate, kosmate, płaskie, ostre: okołoszczecinowe tępe, w kształcie pochewki szczecinę obeymują; torebki podługowate, pokrywa dziobata. Rośnie na groblach, murach i w lasach *Ilook. et Tayl. Musc. t. t2-*

4. Zwoiek mylny, B. l'allax: *caule erecto, ramoso; folius re.curuo-patenlibus, lanceolatis, acuminatis, carina-margine subreulutus; capsulae oblongae operculo longirostro.*

Łodyżka 1 calowa i wyższa, wzniesiona, wyprężona, od rocznych trybów gałęzista; liście odgięto-otwarte, lancetowate, kończące, ostro-grzbieciste, na brzegach odgięte;

torebki podługowatey pokrywka długodzioba. Rośnie na miejscach żwirowatych, gliniastych i na murach. *Jlook. et Tayl. Musc. t. ta.*

551. SZUKPEK, *Our/iOTnicirM.*

* Koloolworze podwójne: wewnętrzna rzqs 8.

÷ Torebka w liściach ukryła.

1. Szurpek powinowaty, *O. aflne: caule erecto, ramoso; foliis patulis, lanceolatis, carinatis, margine reuoluti • capsula costata; dentibus peristomii reflexis; calyplra pilosiuscula.*

Łodyga wzniesiona, równowysoko-gałęzista, listna, calowa i wyższa; liście otwarte, lancetowate, ostro-grzbieciate, po brzegach odgięte, torebka żebrowata, w liściach zawarta; zęby kołootworza zewnętrzne odgięte; czepek rzadko-włosisty. Rośnie na drzewach i płotach *Hook. et Tayl. Musc. t. s t •*

-j--|- Torebka wysłaiąca.

2. Szurpek kędzierzawy, *O. crispum: caule erecto, ramoso; foliis patulis, lineari-lanceolatis, siccitate tortilihus; capsula longe exserta, clarala, sulcata; dentibus peristomii reflexis; calyplra dense pilosa.*

Łodyga calowa, gałęzista, wzniesiona; liście otwarte, równoważko lancetowate, suche pokręcone; torebki długowystawne, maczugowale, brózdowane, czepek gęsto-włosisty; zęby kołootworza odgięte. Rośnie na korze drzew. *Jlook. cl Tayl. Musc. t. 3/.*

Koloolworze podwójne: wewnętrzne rzqs i 6.

3. Szurpek porysOtrany, *O. striatum: caule erecto, ramoso; foliis patulis, lanceolatis, acutis, subslrialis, siccitate strictiusculis; capsula ovata, literi; ciliis peristomii laliusculis; calyplra pilosiuscula.*

Łodyga wzniesiona, równowysoko-gałęzista, 2-3 cale długa; liście otwarte, lancetowate, ostre, dwie rysy niewyraźne rnające, suche wyprężone; torebka w liściach zawarta, iałowata, równa; rząsy kołootworza szerokie; czepek zrzadka włosami nastroszony. Rośnie na drzewach. *Jlook. et Tayl. Musc. t- a/.*

4. Szurpek, przezroczysty, *O. diaphanum: caule liumili, subramoso; foliis patulis, lanceolatis, margine rerolutis, suhstriatis, apice diaphanis, dentatis; neruo infra apicem euanido: capsula elliptica, co siata; calyplra glabriuscula.*

Lodyga wzniesiona, niedzielna, lub mało gałęzista; liście otwarte, lancetowate, po brzegach odgięte, nieco ponsowane, na końcu przezroczyste, ząbkowane; nerw pod wierzchem niknący; torebka w liściach zawarta eliptyczna, głęboko porysowana; czepek prawie gładki. Rośnie na drzewach. *Jlook. et Tayl. Musc. t. 2t.*

Kolooi worze poiedyncze.

5. *Szurpek bezrzqowy, O. anomalum: caule erecto, ramoso; foliis patulis, lanceolatis, acutis, margine rerolutis, niecilate strictis; capsula exserta, sulcata; calyptra pil 'siuscula.*

Lodyga wzniesiona, gałęzista, l-acałowa; liście wzniesione-otwarte, laucetowate, ostre, u spodu po brzegach odgięte, suche wyprężone; torebka wystawna, brózdowana, czepek rzadka włosisty; zębów kołootworza 11 dwudzielných. Rośnie na kamieniach i murach, *llook. et Tayl. AJ USC. t. 31.*

552. NEKKFJIA, NECKERA.

1. *\fkera pierzasta, N. pennata: caule repente; ramis erectis; foliis distichis, imbricatis, subdimidiato-oblongis. acutis, euertiis, transerse-undulatis; perichaetialibus longioribus, acuminatis; capsula immersa.*

Lodyga 3-4calowa, naprzód wzniesiona, później leżąca, gałęzista; gałęzie wzniesione; liście dachówkowate, podługowate, ukośnie osadzone, dwurzędowe, ostre, beznerwowe, poprzecznie faliste; okołoszczecinowe dłuższe, kończate; torebka w liściach ukryta, iaiowata; pokrywka wypukła, ukośnie dziobata. Rośnie na drzewach, *iiedw. Stirp. Ul. t. it).*

•X. *Nekkeria kędzierzawa, N. crispa: caule rage ramoso; foliis distichis patentibus, oblongis, acutis, rugulosis, apice sal denticulatis, enerriis: perichaetialibus subulatis, longissimis; seta elongata; capsula orala, exserta.*

Lodyga 5-6calowa, u spodu leżąca, wierzchy podniesione. gałęzista: gałęzie najczęściej pierzasto-rozłożone; liściu dachówkowato-dwurzędowe, otwarte, podługowate, ostre, nieco pomarszczone, na końcu niewyraźnie ząbkowane, beznerwowe: okołoszczecinowe szydlowate, bardzo dln.;e. szczecina długa; torebka iaiowata; pokrywka konieczna dziobem długim, ukośnym, zakończona. Rośnie na drzewach i na ziemi. *llook. et Tayl. AJusc. t. as.*

553. ZWJŚLIK, ANOMODON.

1. *Zn iślik zwyczajny, A. curtipendulus: caule vago ramoso: Joliis oratis, acuminatis, serrulatis, nerro sub apice*

ol.i»rdo: perichaetialibus elongatis, strictis, seta duplo f,riti,tribus.

Lodygi 4-§calowe, rozესlane, tęgie, rozrzucono-gałęjjste; liście iaiowate, kończale, gęsto-dachówkowate, na końcu piłkowane, z nerwem pod wierzchem niknącym: kołoszczecinowe długie, wyprężone, od szczeciny 2 razy krótsze; torebka iaiowata, w dojrzałości zwisła, później podniesiona. Rośnie na korze drzew, *llook. et Tayl. Alusc. t. 11. Neckera ilechw.*

2. *Zwiś/ik rozესlany, A. \iliculosrs: caule repente, ramis erectis; foliis patulis, orato-oblongis, obtusis, integerrimis, nerro apicem subattingente: perichaetialibus, subconformibus; seta elongata; capsula oblonga.*

Lodyżki leżące, nitkowate, gałęziste, 2-3calowe: gałęzie podniesione; liście otwarte, iaiowo-lancelowate, tępe, zupełnie całe; nerw prawie do wierzchołka dochodzący; liście okołoszczecinowe podobne; szczecina długa, wzniesiona; torebka iaiowato-walcowata. Rośnie na korze drzew i kamieniach, *llook. et Tayl. Musc. t. 22. Neckera lledw. Farba liści blado-zielona lub żółtawa.*

554- ZDKOIEK, PONTINAEIS.

1. *Zdroiek trzyrzędowy, F. antipyretica: caule ramossissimo; foliis 3fariAUL imbricatis, patulis, oratis, acutis, subcomplicatis, enerriis: perichaetialibus obtusis, erosis; capsulis immersis.*

Lodygi niekiedy 6-7 cali długie, w wodzie unoszące się, rzadko gałęziste; liście szeroko-iaiowate, otwarte, we trzy rzędy dachówkowate, ostre, prawie we dwójce złożone, beznerwowe: kołoszczecinowe tępe, ugryzione; torebki boczne, w liściach zawarte. Rośnie na kamieniach w wodach płynących, *llook. et Tayl. Alusc. t. 22.*

2. *Zdroiek sierzpowaty, F. falcata: liśćmi lancetowato-równowążkami, górnymi sierzpowało-ieduostroonnemi odznaczająca się. Rośnie w podobnyliże miejscach (X. Jun-dzilł). llook. et Tayl. Alusc. t. 22.*

555. POLIA, POHLLA.

1. *Polin długo szczecinowa, P. elongata: caule simplicusculo; Joliis strictis, lanceolato-linearibus, acuminatis, apice serrulatis; nerro apicem attingente; capsulae basi longe productae operculo conico.*

Lodyżka -calowa i wyższa, wzniesiona, niegałęzista; liście wyprężone, laucelowato-rówuowążkie, kończate, ua końcu piłkowane; nerw do końca dosięgający; torebki u spodu długo-zwężoncy pokrywka ostrokřęgowa. Rośnie w lasach cienistych, wilgotnawycb. *llook. et Tayl. AJusc. t. 30.*

556. LESKEA, LESKEA.

* Liście dwurzędowe.

, /rskea spłaszczona, L. complanata: foliis distichis, oi-ul o-o llongis, apiculatis, encruiis, subcomplicatis; capsulae erectae operculo rostrato.

Liście arzędowe, iałowato-podługowate, na końcu zwężone, ostre, beznerwowe, ukośnie osadzone, brzeg dolny przy nasadzie zagięty; torebki wzniesionej pokrywka dziobata. Kośnie na korze drzew i na ziemi. llook. et Tayl. Musc. t. 3H-

a. Leskea tćpoliścia, L. trichomanoides: foliis distichis, obouato-oblongis, apice serratis; neruo ad medium eranido; capsulae oblongae, erectae, operculo rostrato.

Liś ie arzedowe, przewrotno-iałowato-podługowate, na końcu zaokrąglone, piłkowane, nerwem do środka dochodzącym opatrzone; torebka wzniesiona, podługowata; pokrywka dziobata. Bośnie na korze drzew rzadziej. llook. et Tayl. Musc. t. -j4.

** Liście prawie iednostronne.

3. I.tskea maczugowala, L. attenuata: caule page ramoso: ramis incurvis: aliis attenuatis, aliis apice incrassatis; foliis imbricatis, subsecundis, opacis, ocatis, acutis, integerrimis; neruo valido apicem attingente, capsula erecta, cylindrica; operculo conico.

Łodyżki długie, gałęziste: gałęzie wiązkowate, nierówne: dłuższe z obu końców zwężone i prawie nitkawa kończące się: krótsze zgrubiałe, od suchości zagięte; liście dachówkowate, tnie, iałowate, ostre, całobrzegie, nieco w iedną stronę zwrócone, nerwem grubym do końca prawie dochodzącym opatrzone; torebki wzniesionej, walcowatej, pokrywka ostrokřęgowa. Rośnie na ziemi i na ptiach drzew a. Hedw. Slirp. /. I. 13.

Liście roi.nostronne.

•}• całobrzegie, beznerwowe.

4. Leskea delikatna, L. subtilis: caule repente: ramis erectiusculis; foliis subremotis, linearilanceolatis, acuminate, teneris; capsulae cylindricae, erectae, operculo conico..

Łodyga rozestana, gęsto zarastająca, i-acalowa, i dłuższa, bardzo gałęzista; gałązki nitkowate, nieco podniesione; liście na łodydze oddalone, cienkie, równoważko lancetowate, beznerwowe: gałęziowe gęstsze, węższe; torebki walcowatej, wzniesionej, pokrywka ostrokřęgowa. Rośnie u spodu pni drzew młodych i na ziemi llechw. Slirp. ll\ t. g.

5. *Leskea wielokwiatowa*, L. *polyantha*, *caule repente*; *ramis erectis*; *foliis dense imbricatis, erectis, lanceolatis, fere acutiusculis*; *capsulae oblongae operculo conico*.

Łodyga rozgałęziona, długa, gałęzista: gałęzie bez porządku skupione, 2-3-calowe i dłuższe, na końcu nieco zagięte, wzniesione; liście wzniesione, gęsto dachówkowate, lancetowate, kończate, u spodu wklęsłe; torebki podługowatej pokrywka ostrokątkowa. Rośnie na płotach i u spodu pni drzew żyjących. Hedwig. Stirp. 11. t. s.

(6). *Leskea hrabatna*, L. *rufescens*: *caule decumbente*; *ramis erectis, elongatis*; *foliis confertis, strictis, patulis f. lanceolatis, acuminatis, striatis*; *capsula subcylindrica, erectiuscula*.

Łodyga wzniesiona, niedzielna, lub zrzadka pierzasto-gałęzista: gałęzie długie, nieco spłaszczone; liście skupione, przężono-otwarte, lancetowate, kończate, porysowane; torebki prawie walcowatej, wzniesionej, pokrywka koniczna, ostra. Rośnie w lasach na miejscach wilgotnych. Ilook. et Tayl. Musc. t. s.

-j-j- Uście całobrzegie, nerwem opatrzone.

7. *Leskea wielotorebkowa*, L. *polycarpa*: *caule repente, ramoso*; *ramis apice incurvis*; *foliis ovatis, acutiusculis, longe caulis, opacis*; *nerco apicem attingente*; *capsula cylindrica, erecta*.

Łodyga rozgałęziona, 2-calowa i wyższa, gałęzista: gałęzie na końcu cokolwiek zagięte i zgrubiałe; liście jajowate, nieco ostre, wklęsłe, ciemne; nerw do wierzchołka dochodzący; torebka walcowata, wzniesiona. Rośnie na drzewach. Ilook. et Tayl. Musc. i. s. 4.

8. *Leskea błotna*, L. *paludosa*: *caule repente, ramoso*; *ramis erectis*; *foliis remotiusculis, patulis, ovato-lanceolatis, acutis, teneris*; *neruo infra apicem ecanido*; *capsula cylindrica, subincurpa*.

Łodyga ścieląca się, gałęzista: gałęzie wzniesione; liście rzadkawe, nieco otwarte, jajowo-lancetowate, ostre, prawie przezroczyste; nerw pod wierzchem niknący; torebka walcowata, zagięta. Rośnie na korzeniach drzew w miejscach cienistych błotnych. Hedwig. Stirp. 11. t. t.

9. *Leskea iedwabnista*, L. *sericea*: *caule repente*; *ramis erectis, subincurvis*; *foliis imbricatis, erectis, lanceolatis, cuspidatis, striatis*; *neruo infra apicem ecanido*; *seta mucronata*; *capsula oblonga, erecta*.

Łodyga rozgałęziona, 2-3-calowa, gałęzista: gałęzie wzniesione, nieco zagięte; liście dachówkowate, wzniesione, lancetowate, kończate, porysowane; nerw pod wierzchem ni-

kn. irr; szczecina chropowata; torebka podługowata, wzniesiona. Rośnie na drzewach i ziemi. *Jlook. et Tayl. Musc. t. vi.*

557. BARTRA-HIA, *BAHTRAMJA.*

J. Batramia okrttgłowocowa, B. pomiformis: caule erecto, subramoso; foliis lanceolato-linearibus, acuminatis. apice denticulatis, glaucescentibus, siccitate sublortilibas; neruo apiceni attingente.

Łodyżki wzniesione, 1-calowe, darninką zarastające, u spodu kasztanowato-kutnerowate; liście skupione, niecht w iedną stronę zwrócone, od suchości cokolwiek pogieęte, laucetowate, równowązkie, kończate, na końcu ząbkowane, modrawe; nerw do wierzchołka dochodzący. Rośnie na gruntach piaszczystych wrzosowych w lasach i około dróg. *Jlook. et Tayl. Musc. I. »3. Bryum pomiforme L.*

558. MEEZIA, *MEUSTIA.*

1. *Meezia długoszczecinowa, M. longiseta: caule elongato, subramoso; foliis, 3-6fariam patulis, lanceolatis, acuminatis, carinalis, serrulatis; seta longissima; capsula cernua, subcuroata.*

Łodyga 3-4calowa, niedzielna, lub mało gałęzista, u spodu brunatno-kutnerowata; liście u spodu wolno, u góry gęściej 3rzędowe, otwarte, lancetowate, kończate, ostro-grzbieciste, piłkowane; szczecina 4-5calowa; torebka wielka, łękowato pochyła. Rośnie na błotach torfowych około Janowa. *Jlook. et Tayl. Musc. t. u 8. liryum Iriquelrum. 1..*

2. *Meezia mniejsza, M. uliginosa: caule simpliciusculo, abbreviatio; foliis erectis * lanceolatis, obtusis, laxe reticulatis, inlegerrimis; neruo apicem subattingente; capsula oborala, incurra, cernua.*

Łodyżka mała calowa, najczęściej niedzielna, rzadko gałęzista; liście wzniesione, lancetowate, tępe, obszernie siatkowate, zupełnie całe; nerw prawie do wierzchołka dochodzący; torebka przewrotno-iałowata, łękowato-zgięta, pochyła. Rośnie na błotach, *Jlook. et Tayl. Musc. I. sS. liryum trichodes L.*

559. DRABIK, *CUMACIUM.*

1. *Drabik drzewkowaty, C. dendroides: caule erecto, basi nudo; ramis fasciculatis, patentibus; foliis imbricatis, erectis, lanceolatis, apice serratis, subplicatis; neruo apicem subattingente; capsula cylindrica, erecta.*

Łodygi 2-3calowe, korzeniami ścieląciami się połączone,

<podu niedzielne, nagie, u góry wązkowato-gałęziste; liściach dachówkowate, wzniesione, nieco we dwoje złożone, lancetowate, na końcu piłkowane; nerw prawie do wierzchołka dochodzący; torebka walcowata, wzniesiona. Rośnie na łąkach torfowych wilgotnawych. *Jlook. et Tayl. Musc. t. ii.). FI. dan. t. ti-Ji. f. 3. llypnum. 1..*

5. *Drabik żółtawy, C. Intescens: caule repente: ramis erectis; foliis imbricatis, patulis, ouato-lanceolatis, acuminatis, subinlegerrimis, plicato-striatis; neruo infra apicem euanido; seta scabra; capsula cernua.*

Łodyga rozestana, 4-5calowa; gałęzie wzniesione, prawie pierzasto osadzone; liście dachówkowate, otwarte, iałowato-lancetowate, kończate, prawie cało-brzegie, podłużnie fałdowano-porysowane; nerw pod wierzchołkiem ni-
knący; szczecina chropawa; torebka pochyła. Rośnie na łąkach i w lasach, *lledw. Stirp. IV. t. 16. llypnum. L.*

560. ROKIET, *IIIN, rsr.*

* Liście dwustronne lub we dwa rzędy dachówkowate, nerwiste.

1. *liokiet nadbrzeżny, H. riparium: caule decumbente, ramoso; foliis laxe bifariam patentibus, opato-lanceolatis, aculis, inlegerrimis; neruo apicem subattingente; capsulae cernuae operculo conico.*

Łodyga 4 lub więcej calowa, brudno światło-zielona, leżąca, gałęzista; liście we 2 rzędy ułożone, otwarte, iałowolaucetowate, ostre, cało-brzegie; nerw prawie do wierzchołka dochodzący; torebka podługowata, pochyła; pokrywa koniczna. Rośnie na kamieniach nad strumykami. *lledw. Stirp. IV. t. 3. Jlook. et Tayl. Musc. t.*

2. *Rokiet leśny, H. sylvaticum: caule prostrato, subramoso; foliis distichis, lanceolatis, inlegerrimis, subbinerpiis; seta lulerali; capsulae cernuae operculo breuirostro.*

Łodyżki niskie, i-2calowe, czasem gałęziste; liście 2stronne, lancetowate, zupełnie całe, królko-ziernowate, żółtawo-zielone: okółuszczecinowe lancetowato-kończate; szczecina ze środka łodygi wychodząca; torebki pochyłe pokrywa krótko-dziobata. Rośnie na ziemi i u spodu pni w lasach cienistych. *Schwedgr. Supp. 1. P. II. t. 8y,*

** Liście iednostronne.

-j- nerwiste.

3. *liokiet paprociowy, H. filicinum: caule ascendente, pin outim ramoso; foliis cordato-acuminatis, serrulatis,*

*filtr, il. \ecundi: . nerro apicem subattingente: perichae-
itriuii< > capsula cernua, curuata.*

Łód\.;i podniesiono, pierzasto-gałęziste, 2-3calowe; li,
4 m- rcowato-kończate, drobno piłkowane, sierzpowato-
;-dno<fromie: nerw prawie do wierzchołka dochodzący; li-
(,, okołoszczeciowe porysowane; torebka pochyła, zgięła.
ftnMiie na łakach błotnistych. *Iledu-. Spe. t. y6. f. ó-tu.*
//i oi. ri Tayl. .Musc. t. a6.

i /;./ iet zakrzywiony, li. aduncum: caule erecto-. ra-
mis patulis; foliis oralo-lanceolatis, acuminatis, integerrimis, incurt is: summis falcato-secundis, nerro eranido: perichaetialibus subulatis; capsula curuata, cernua.

Łodyżki wzniesione gałęziste: gałęzie otwarte, liście
iaiwato-lancetowate, kończate, całobrzegie, zakrzywione:
jjóruie sierzpowato jednostronne, z nerwem pod wierzchem
mknącym Kołoszezrcinowe kończate; torebka krzywa, po-
chyla. Rośnie ni łakach wilgotnych i na błotach, *lledw.*
Sfirp. // . f. 'v. llook. et Tayl. .Musc. t. a6.

'i A'. < et haczykowaty, li. uncinatum: caule decumbeti-
i. . ramuso; foliis omnibus falcato-secundis, serratis, li-
tu u' <-subulatis, zstrialis, nerro ad medium eranido: pe-
ichaetialibus subulatis; capsula cylindrica, cernua.

Łodyga leżąca, 2-7calowa, gałęzista, prawie pierzasta:
gałęzie zakrzywione; liście gęste: wszystkie sierzpowato-
iednostronne, równowążko-szczecinowale, dwoma rysami u
spodu opatrzone, piłkowane, . nerw wyżej środka nknący:
liście około-szczecinowe, szydlowate; torebka walcowata,
pochyla. Rośnie na błotach. *lledw. Stirp. IV. t. a5. llook.*
et Tayl. .Musc. i. 26.

fi. Holiet unoszący siq, li flnitans: caule gracili, ra-
moso, elongato; foliis remotiusculis, lineari-subulatis,
•ibserrulatis, fulcato- secundis, nerro apicetn subattin-
gente-, capsula jyilindrica, cernua.

Łodygi piędziowe lub dłuższe, zielono-żółtawe, gałęzi-
»te, delikatne; liście rzadko osadzone, równowążko-szydło-
v,ale, tale lub nieco piłkowane. sierzpowato-iednoslronne;
nerw prawie do wierzchołka dochodzący; torebka walco-
wata, pochyla. Rośnie w wodach czystych w zatokach lub
na błotach torfowych. *lledwig. Stirp. IV. I. 36. llook. et*
Tayl. .Musc. t. a4.

Liście iednostronne, beznerwowe.

R ' 't błotny, li. palustre: caule repente, vage ra-
».....*fonia secundis, lanceolatis, integerrimis, nerro
iub.-iullo, capsula cernua, orulo-oblonga.

Łodygi rozślana, niedzielna, lub nieforemnie gałęzista;
lifcie it-duołłromie, lancetowate, wklęsłe; całobrzegie, ner-

Włm niewyraźnym, pojedynczym lub podwójnym 11 spodu
 „j„lize: łodygowe sierpowato-jednostronne; torebka po-
 chyla, iaiowato-podługowata. Rośnie na błotach. *Iledwig.*
Stirp. Jt' t. 38. Ilook. et Tayl. Musc. t. »6.

8. *Rokiet brunatnawy*, 11. *scorpioides*: *caule ascen-*
de.nte; ramis superne incrassulis; foliis secundis, oblongis,
obt'i uusculis, integerrimis; capsula curcala.

Łodyga leżąca, 4-5calowa, gałęzista: gałęzie u góry
 zgrubiałe; liście brunatnawe, iednostronne, podługowate,
 ostre. górne iaiowate, kończate, jednostronne, zupełnie całe,
 beznerwowe, alboliteż nerwem podwójnym u spodu opa-
 trzone; torebka podługowata, łekowato-zgięta. Rośnie na
 roystach- *Ilook. et Tayl. Musc. t. sj.*

0. *Rokiet cyprysowaty*, H *cupressifonne*: *caule ramo-*
sissimo: ramis teretiusculis; foliis imbricatis, secundis,
lanceolatis, acuminatis, subintegerrimis ; capsula erectiu-
scula.

Łodygi 3-4calowe, bardzo gałęziste, rozესłane: gałęzie
 obłe, równo-grube; liściedaciówkowate, jednostronne, lan-
 cetowate, kończate, całobrzegie, beznerwowe, czasem ner-
 wem niewyraźnym podwójnym u spodu opatrzone; to-
 rebka mało pochyla. Rośnie w lasach suchych na kamieniach,
 murach i t. d. *Iledwig. Stirp. IV. t. aJ. Ilook. et Tayl.*
Musc. t. 57.

10 *Rokiet piórkowaty*, H. *molluscum*: *caule decumben-*
te, ramo sissimo : ramis simpliciter carcalis; foliis imbri-
catis, falcato-secundis, o ualo-lan.ee o lal is, subaenticulatis,
marginē planis; capsulae cemuae, curuatae, operculo
conico.

Łodygi leżące, żółtawo-zielone; lub żółte, bardzo ga-
 lęziste, acaiowe i dłuższe: gałęzie zagięte; liście dachów-
 kowate, sierpowato-iednostronne, iaiowo lancetowate, ząb-
 kowane, po brzegach płaskie; torebki łekowate, pochy-
 lii pokrywka ostrokregowa. Rośnie na łakach i w lasach
 suchych. *Iledwig. Stirp. If^r. t. sa. Ilook. et Tayl. Musc.*
t. u;.

11. *Jiokiet dwa razy pierzasty*, II *Crista castrensis*: *ra-*
mis 'j/unna/9-peclinalis\ foliis falcato-secundis, oualo
lanceolatis, acuminatis, serrulatis, plicato-striatis; cap-
sulae cernnae, curuatae, operculo conico.

Łodyga 3calowa, podniesiona, 2razy pierzasto-grzebie-
 tiiasta; gałęzie na końcu zagięte, ku dołowi coraz krótsze,
 we dwa rzędy gęsto ułożone; liście łodygowe otwarte, fa-
 listo.kędzierzawe: gałęziowe dachówkowate, sierpowato-
 iednostronne, iajowo-lancetowate, kończate, piłkowane lub
 <«le, podłużnie fałdowane; torebki łekowate, pochyłe,
 pokrywka ostrokregowa. Rośnie w lasach na mieyscach

iri»svsly»'h lhdwig. *Musc. t. j6. f. 1-4. JJook. el Tayl.*
Ilute. t. »J>

¹ Liście róknostronne, nastroszone.

t i. liokiet nastroszony, II. sijuarrosum: caule erecliu-
 sculo, raur ramoso; Joliis subcorclato-lanceolalis, acu-
 n:irialis, denticulatis; recurris, basi obscure anerriis;
 capsulae orntae, cernuae, operculo conico.

Lodyga wzniesiona, 3-4calowa, bez porządku gałęzista,
 czerwona; liście prawie sercowato-lancetowate, kończące,
 ząbkowane, odgięte, u spodu nie wyraźnie aneiwuwe; to-
 rebki iałowate, pocbyłe, pokrywa osłokrągowa. Bośnie
 w lasach i na łąkach torfowych wilgotnych. *JJook. et Tayl.*
Musc. t. uS.

13 Jtokiet trójkątry, II. triquetrum: caule ramoso,
 firmo: ramis patulis, suhrecurris; Joliis triangulari-lan-
 cula:ii, acuminatis, serrulatis, substrialis, enerriis; cap-
 sulae oraiae, cernuae, operculo conico.

Lodyga gałęzista, mocna, 6-7calowa: gałęzie prawie
 pieizanto ułożone, nieco odgięte; liście trójkątno-lancelo-
 wate, kończące, nastroszone, delikatnie porysowane, u
 spodu dworna kiótkieini nerwami opatrzone, lub beznerwowe;
 torebki iałowate, pocbyłe, pokrywa koniczna. Bośnie gro-
 madnie w lasach szpilkowych, gdzie obszerne darniny lor-
 muie. *Mook. el Tayl. Musc. t. a6.*

14. Rokiet gwiazdkowaty, II. stellatum: caule rage ra-
 moso, foliis palenli-substjuarrosis, orato-lanceolatis, a-
 cuminatis, integerrimis, enerriis; capsulae cernuae, ob-
 longae, operculo conico.

Lodyga korzenie wypuszczaia,ca, czerwona, słaba,
 bez porządku gałęzista; liście otwarte, prawie nastroszone,
 iałowate, kończące, zupełnie całe, beznerwowe; torebki
 podługowato-iałowate, krzywe, pokrywa koniczna. Bo-
 śnie na błotach. *Jiook. el Tayl. Musc. I. 26".* Odmiana o
 lodyżkach cieńszych, zielonych. liściach mocniej otwartych,
 często się ua kamieniach, na łąkach mokrych postrzega.
JJ pratense liriid.

* J^iścic róLnosłronne, wzniesiono-otwarte.

-}• Aciw zupełny.

15. Rokiet sercowaty, II. cordifolium: caule erecto; ra-
 mis attenuatis; foliis la.re dispositis, cordato-orat is, ob-
 tusiusculis, integerrimis; capsulae cernuae operculo co-
 nico

lodygi 3~5calowe, mało gałęziste, wzniesione: gałązki
 zwężone; liście rzadko psudzone, sercowate, tępe, wklęsłe,
 zupni ...: całe; nerw prawie do wierzchołka dochodzący}

łrtiebki podługowatoy, pochyley, pokrywka koniczna. Ro-
i,j, na miejscach wilgotnych. *lledwig. Stirp. IV. t. 3y.*
Jlook. et Tayl. Musc. t. a6'.

ifi. *Rokiet osinowy*, H *populeum*; *caule repenle*; *ra-
mis abbrerialis, erectis*; *foliis lanceolato-subulatis*, *ser-
rulatis, sstrialis*; *seta laeui*; *fapsulae cernuae operculo
conico.*

Łodyżka rozესłana, o gałęziach krótkich, wzniesionych;
liście lancetowate, szydłonate, piłkowane, dwuryse, nieco
po brzegach odgięte; szczecina gładka, pod lupką ieduakże
nieco chropawa; torebki pochyley pokrywka koniczna. Ro-
śnie na kamieniach i pniach drzew. *lledw. Spec. Musc.*
t. jo. f. / • 6.

17. *Rokiet drzewkowaty*, II. *alopecnrum*: *caule erecto*,
inferne nudo, *superne fasciculato-ramoso*; *foliis sparsis*,
oratis, aculis, concauis, serrulatis; *nerpo ualido*, *apicem
attingenle*; *capsulae oralaе, cernuae, operculo rostrato.*

Łodyga u spodu rozესłana, korzeniowała, gałęzie 11 spodu
nagie, u góry wiązkowato rozdzielone, wydaiąca; liście roz-
rzucone, iaiowate, ostre, wklęsle, drobno piłkowane; nerw
gruby do wierzchołka dochodzący; torebki iaiowatoy pochy-
ley, pokrywka dziobata. Rośnie w lasach cienistych, wil-
gotnawych. *Jlook. et Tayl. Musc. t. sJ.*

-j-j- *Nerw pod wierzchem niknący; liście cale.*

18. *Rukiet iodłowy*, II. *abielinum*: *caule ascendenle*;
ramis pinnatis; *foliis imbricatis, oratis, acuminatis, pli-
cato-strialis*, *marginе subrerolutis, inlegerrimis*, *papil-
losis: perichaelia/ibus lineari-acuminalis, serrulatis*; *seta
laeri*; *cap-ula cylindrica, currata, cernua.*

Łodygi 3 icalowe, leżące, wierzchołkami podniesione:
gałęzie pierzaste'; liście dachówkowate, iaiowate, kończate,
Idłdowano-porysowane, po brzegach zupełnie cale, nieco
odgięte, zewnątrz pęcherzyków alo-kfopkowane; nerw gruby,
wyżey środka dochodzi; liście okołoszczecinowe równo-
wążko-konczate, piłkowane; szczecina równa; torebki wal-
cowatej', krzywdy, pokrywka koniczna. Rośnie w lasach i
na wzgórkach suchych gliniastych *lledw. Stirp. IV t. 3-2.*
Hook. et Tayl. t. 26. 7. owocami rzadki i 11 nas niepo-
strzeżony.

19 *Rokiet delikatny*, II. *proliferum*: *caule erecto: ra-
mis decompositis, patentibus: superioribus confolnlis*; *fo-
liis ca tis, acuminatis, papillosis: superioribus enerriis*;
seta laeri; *capsula cernua . currala*; *operculo rostrato*

Łodygi leżące, żółto-zielonawe, 4-5calowe, lub wyż-
sze. gałęziste: gałęzie płasko-rozłożone, u spodu 3; u gory
u razy pierzaste: górne skręcone; liście iaiowate, kończate:

górne beznerwowe; szczecina równa; torebka pochyla, pokrywka dziobata. Rośnie na ziemi suchej, o "roncie gliniastym, w lasach *Ilook. et Tayl. Musc. t. i5. Hedw. Stirp. IV- t. 3. 11. recognitum i tamariscinum Jledwig.*

20. *liokiet miękki*, H. molle: caule erecto, subramoso; foliis imbricatis, erectis. ovatis, obtusis, concavis; capsula cernuae, ovata, operculo conico.

Lodygi wzniesione, nieco gałęziste, 1-2-calowe; liście ilachów kowale, wzniesione, iałowate, tępe, wklęsłe, całobrzegie; torebki iałowate, pochyle; pokrywka ostrokregowa. Bośnie na miejscach wilgotnych nad JNiewiażą. *lledw. Spec. t. 10. f. 7-10. Ilook. et Tayl. Musc. t. n4.*

21. *liokiet pospolity*, H. pinnatifidum: caule erecto: ramis pinnatis, foliis arcte imbricatis, erectiusculis, ovatis, acutiusculis, subintegerrimis, nitidis; capsulae cernuae, ovatae, operculo conico.

Lodygi wzniesione, 4-5-calowe lub wyższe, gałęziste; gałęzie pierzasto ułożone; liście żółtawe, gestodachówkowate, wzniesione, iałowate, zastrzone, całe lub niewyraźnie piłkowane, połyskujące się; torebka zgięta, iałowata, pochyla; pokrywka ostrokregowa; szczecina gładka. Bośnie na gruntach tłustych, w lasach i na łąkach, *lledw. Sper Musc. t. 66 f. 3-6. Ilook. et Tayl. Musc. t. ad.*

22. *Rokiet, ścielący się*, U. serpens: caule repente: ramis gracilibus; foliis linearibus, dispositis, teneris, exiguis, linearilanceolatis, acutis, nervo saepe bisoleto; capsulae curvatae operculo conico.

Lodyżki delikatne, rozslane, swiatlo-zielone, 3-4-calowe; liście rzadko osadzone, delikatne, drobne, równowazko-hmeetowate, ostre, całobrzegie; nerw prawie do końca dochodzący, czasem niewyraźny; torebki zgięte, pokrywka koniczowa. Rośnie na drzewach i ziemi, w miejscach ciemnych. *Hedw. Stirp. IV. t. i 8. Ilook. et Tayl. Musc. t. a4.*

~l-I-f~ pud wierzchem nikający; liście ząbkowane
lub piłkowane.

a3. *Rokiet rowowy*, H. saeubrosus: caule decumbente, ramo "O; foliis erectiusculis, lanceolatis, acuminatis, striatis, serrulatis; seta laevi; capsulae cernuae operculo conico.

Lodygi leżące, gałęziste; liście wzniesione, lancetowate, kończyste, porysowane, piłkowane; szczecina gładka; torebki Mionafey, pochylmy, pokrywka ostrokregowa. Rośnie na miejscach górzystych. *Jl. plumosum Jledw. Hedw. Stirp. IV. t. 10.*

j i. *liokiet nadbrzeżny*, H. ruscilloidum: caule pendulo,

guitantl, ramoso; foliis laxiuscule dispositis, oculo-ob-
acutis, serrulatis; seta laeci; capsulae cernuae
operculo rostrato.

Łodyga zwisła, w wodzie unosząca się, gałęzista, 2-3-
 nłowa; liście w olno-dachówkowale, iaiowo-podługowate,
 ciłre, drobno-piłkowane; szczecina równa; torebki pochy-
 łe, pokrywka dziobata. Rośnie na drzewach i kamieniach
 w wodzie zanurzonych. *look. et Tayl. Musc. t. 26. II.*
riparioides. lledw. Stirp. IV. t. 4.

u5. *Rokiet długogałęzisty, II. praelongutn: caule pro-*
strato, rage ramoso; foliis remotiusculis, patentibus, o-
tntis, acuminatis, serrulatis; seta scabra; capsulae ob-
lwtgas, cernuae, operculo rostrato.

Łodygi rozesełane, korzonki ze spodu wypuszczające,
 nicforeninie pierzasto-gałęziste, niekiedy łokcia długie;
 liście oddalone, otwarte, iaioowate, kończate, drobno-piłko-
 wane; szczecina chropawa; torebki podługowate, pochyley,
 pokrywka dziobata. Rośnie na drzewie zgnilem i kamieniach
 w lasach, i na ziemi w miejscach cieniłych po ogrodach.
lfed<". Stirp. IV. t. 'ig. look et 'ayl. Musc. t. 15.

26 *Rokiet pogięty, II rutabulum: caule repente: ramis*
erectis, subfle.ruosis; foliis patentibus, lale ocatis, acu-
minatis, concapis, subserrulatis; seta scabra; capsulae
cernuae operculo breui, conico.

Łodyga rozesełana, brunatna, korzonki wypuszczająca,
 3-4ealowa, gałęzista r^gałęzie wzniesione, nieco pogięte, na
 końcu zwężone, czasem zagięte; liście otwarte, szeroko-
 iaioowate, kończate, wklęsłe, całe lub pod wierzchem nie-
 wyraźnie piłkowane; szczecina chropawa; torebki pochy-
 łe, pokrywka krótka, ostrokregowa. Rośnie w lasach, na
 polach i w ogrodach, na ziemi, drzewach i kamieniach.
lledw. Stirp. IV: t. ta. look. et Tayl. Musc. t. a6.

27. *llokiet a.ratnilnY, H. yelutium: caule repente: ra-*
mis erectis; foliis ereclo-patulis, oculo-lanceolatis, acu-
minatis, serrulatis, substriatis; seta scabra; capsulae
cernuae operculo conico.

Łodygi poduiesiono-rozesełane, blado-zielone, gałęziste;
 gałęzie wzniesione; liście wzniesiono-otwarte, iaioowo-lan-
 cetowate, kończate, drobno-piłkowane, czasem porysowa-
 ne; szczecina chropawa; torebki pochyley, pokrywka ko-
 niezna. Rośnie w miejscach cienistych na ziemi, drze-
 wach, kamieniach i murach. *lledw. Stirp. IV. t. 27. Hook.*
tt Tayl. Musc. t. 2 fi.

-pf-j-f Liście beznerwowe, całobrzegie.

28. *Rokiet kończaty, 11. cuspidalum: caule erecto, ra-*
zi" >i : ramis teretibus, cuspidatis; foliis inferioribus pa-

tenfibus- nimis conrotatis, o rato- oblongis, acutis; capsulae rnratae, cernuae, operculo conrexo, mucronato.

Łodigi podnosząca się, 4-5calowa, u góry pierzastop.ih /i i.i: g i?ē\zki kończate; liście dolne otwarte: górne świnione, iałowato-podługowate, ostre; torebki zgiętey, pocbyłey, pokrywka wypukła, sztyletowata. Bośnie na miejscach torfowych, mszystych. llook. et Tayl. Musc. t. iS.

a<). Rokiet, lśniący się, H. splendens: caule erecto: ramis decompositis; foliis imbricatis, erectis, orato-lanceolatis, acuminatis, apice ob sole te denticulatis, Jlexuosis, nitidis; capsulae cernuae operculo rostrato.

Łodygi podniesione, żółtawo zielone, płasko-pierzastoj»a1ę/i«te; liście dachówkowate, wzniesione, iaowo-lanceowate, kończate, pogięte, lśniące się, na końcu niewyraźnie ząbkowane; torebki pocbyłey pokrywka dziobata. Rośnie w lasach. lledw. Spec. t. 6j. f. 6-JJ. llook. et Tayl. Musc. t. aó.

561. Pu AT nik , BKYUM.

* Liście dachówkowate, przytulone lub wzniesione, calobrzepię.

1. Prntnik białawy; B. argenteum: caule erecto, simpliciusculo ; foliis arcte imbricatis, oratis, concaris, abruptly acuminatis , argenteis; capsula pendula, pyriformni.

Łodyżki wzniesione, -calowe, po większej części w j»a—skn zagrzebane, niedzielne lub mało gałęziste; liście ściśle dachówkowate, iałowate, wklęsłe, tępo-kończate, srebrzysto-białawe ; nerw zupełny, z końca liścia wychodzący, kończatość foruiiue; szczecina od gałęzi dłuższa, w pierwsiatkowych łodyżkach wierzchołkowa, z przyczyny dalszych przyrostków, boczną się słaie; czepek prędko opadaiaący; torebka gruszkowa, zwisła; pokrywka tępo-koniczna. Bośnie na piaskach gliniastych , murach i dachach. llook. el Tayl. Musc. t .j.g-

2. Prątnik włoskowy, B. capillare: caule erectiusculo, subramoso; foliis confertis, erecto-patulis, oblongis, obtu insculis, mucronato-piliferis; capsula nutante, claratolongata.

Łodyżki wzniesione, po części w ziemi zagrzebane, -J-calowe i dłuższe, pod wjerzchem gałęziste: gałęzie wzniesione, na końcach macziigowato-zgrubiałe; liście: dolne w. Ino osadzone: wyższe skupione: górne otwaite, podługowMtc, tępawe, o nerwie zupełnym, sztyletowalo-włosiste; torebki gruszkowato-podługowale, zwisłe, pokrywka wypukło-koniczna, kończata. Bośnie na błotach gliniastych,

trawą zarosłych, w lasach. *Schwagr. Supp. I. P. II. t. 14. H 4. et Tayl. Musc. t. ag.*

3. *Prątnik darninty*, B. caespiticius; caule erecto, simplicistriculo; foliis imbricatis, erectis, ovalo-acuminatis, cuspidatis, nervo excurrente, margine sub-revolutis; capsula pyriformi, pendula.

Łodyżki calowe, wzniesione, czasem mało gałęziste; liście dachówkowate, wzniesione, jajowato-kończate, w koniec włoskowaty, od nerwu wychodzącego uformowany, przedłużone, po brzegach odgięte; torebka groszkowata, zwisała. Bośnie na murach, dachach starych, i na miejscach mglistych w lasach i na łąkach, *look. et Tayl. Musc. t. ag.*

** Liście wzniesione, ząbkowane.

4. *Prątnik zwisły*, B. nifans: caule abbreviato; foliis erectis: inferioribus lanceolatis, acuminatis, apice denticatis: summis linearibus; capsula pendula, oblongo-pyriformi.

Łodyga wzniesiona, krótka, czerwona, u spodu naga; liście wzniesione, o nerwie zupełnym: dolne lancetowate, kończate, na końcu ząbkowane: górne równowazkie; torebka zwisała, podługowato-gruszkowata. Bośnie w lasach cienistych, na gruntach piaszczystych, wrzosowych i tofiowych *look. et Tayl. Musc. ag. Webera lledw. Stirp. l. i. 4.*

5. *Prątnik letni*, B. annuus: caule erecto, subramoso; foliis sparsis, erectis, lanceolatis, acuminatis, apice denticulatis, teneris; arillis bulbiferis; capsula nutante, pyriformi.

Łodyżki krótkie, calowe, od gałązek rocznych, wzniesionych, delikatnych, czerwonych, do pół cala niekiedy dochodzi wysokości; liście rozrzucone, wzniesione, lancetowate, kończate, na końcu ząbkowane, delikatne; kąty liści nierzadko pąkami opatrzone; torebka groszkowata, zwisała. Bośnie około rowów i w lasach na miejscach glistasto-wilgotnych. *lledw. Spec. t. 43.*

6. *Prątnik gruszkowaty*, B. pyriforme: caule subramoso; foliis setaceo-subulatis, serratis, subflexuosis, nervo lato; capsula pendula, pyriformi.

Łodygi niegałęziste, blisko calowe; liście szczecinowato-szydłowate, piłkowane, mianowicie suche pogięte, nerw zupełny, szeroki; torebka zwisała, groszkowata. Bośnie na wzgórkach piaszczystych. *lledw. Stirp. 1. t. 3. Hook. et Tayl. Musc. t. 8.*

Liście wolno ułożone, otwarte, całe; nerw zupełny, czasem wychodzący.

, *Prątnik wartolkowaty*, B. *turbinatum*: *caule abbreviato subramoso; foliis sparsis, ovatis, acuminatis, margine subrevolutis, nervo in cuspidem apicem; capsula pyriformi, pendula.*

Lodygi 4-calowe i wyższe, czerwone, u góry nieco gałęziste; liście rozrzucone, iaiowate, kończące, po brzegach nieco odgięte; nerw w koniec ostry przedłużający się; torebka gruszkowata, zwisła. Rośnie na miejscach piaszczystych, gliniastych. *Mnium Hedw. Stirp. III. t. 8.*

8. *Prątnik kropkowany*, B. *punctatum*: *caule elongato; fructifero, erecto; sterilibus prostratis; foliis sparsis, ob-oualo-subrotundis, marginatis, laxe reticulatis, nervo ad apicem subrevolutis; capsula pendula, ovata; operculo mucronato.*

Lodygi owocorodne, wzniesione, blisko calowe, niegałęziste, czerwone: płonne nakszałt meszków rozslane; liście rozrzucone, okrągłowo-przewrotno-iaiowate, brzegiem utoczone, przezroczysto-kropkowane, rzadko siatkowate; nerw pod końcem nieco niknący; torebka zwisła, iaiowata; pokrywka kończąca. Rośnie na miejscach tłustych, wilgotnych, w lasach. *Ilook. et Tayl. Musc. t. 30.*

Liście otwarte, ząbkowane lub piłkowane.

-j- *Nerw zupełny, czasem wychodzący.*

q. *Prątnik obrzezony*, B. *marginatum*: " *caule simplici, erecto; foliis ovalo-oblongis, mucronatis, margine coloratis, serrulatis; capsula oblonga, cernuci; operculo brevirostro.*

Lodyga wzniesiona, niedzielna, calowa lub wyższa; liście iaiowato-podługowate, sztyletowate, z brzegiem zgrubiałym, zafarbowanym, rzadkimi piłkowatościami opatrzone: dolne prawie całe; torebka podługowata, prawie zwisła; pokrywka kiólkodzioba. Rośnie w lasach górzystych, wilgotnych. *Ilook. et Tayl. Musc. 1-3/. Mnium serratulum Schwagr- Supp. I P. II. t. 48.*

JO. *Prątnik falisty*, B. *lignatum*: *caule erecto; ramis sterilibus, proliferis, elongatis; foliis superne congestis, lingulatis, obtusis, undulatis, denticulatis; capsulae oblongae, pendulae, operculo conico.*

Lodyga owocorodna, u spodu naga, podniesiona, o liściach u spodu małych, odległych, ku górze coraz większych i bardziej zbliżonych, tak, że wierzchołkowe gwiazdkę dosyć obszerną formują; liście te są długie, tępe, od nerwu wychodzącego sztyletowate, po brzegach faliste,

j- r«?>iale, drobno-ząbkowane; łodygi płonne, rozესłane, d|t,<iic, o liściach płasko-arzedowych; torebki podługowate, isle, 7. ka/.dey różyczki liczne się wznoszą; pokrywka Jiouiczna. Rośnie w lasach cienistych na ziemi tłusley. Jfook. et Tayl. Musc. t. 30. *Mniam undulatum. lledw.*

11. *Pralnik kończaty*, B. cuspidatum: caule erecto, subramoso ; foliis obouato-oblongis, acutis, cuspidatis, apice denticulatis . siccitate subtortilibus; capsula pendula, orata; operculo obtuso.

Łodyga wzniesiona, całowa lub dłuższa, uayczęściey niedzielna; liście podługowate, przewrotno-iaiwate, ostre, k'ńczate, o nerwie prawie zupełnym, po brzegach zgrubiałe, na końcu nieco drobno-ząbkowane, suche nieco pokręcone; torebki zwisley, iaiwatey, pokrywka tępa. Łodyżki płonne, iedne wzniesione, drzewkowato-gałęziste, inne długie, ścielące się, pogięte, o liściach co do kształtu i wielkości bardzo rozmaitych. Bośnie w lasach cienistych. llook. et Tayl. Musc. t. 3l. lledw. Sp. t. 45. f. 5-8.

ia. *Pralnik róhyczkowy*, B. roseum: caule erecto, inferne nude; foliis rosaceo-congeslis, spatulato-oblongis, acutis, undulatis, serrulatis; setis aggregatis; capsulae oblongae, nuta/zlis u. pendulae, operculo conico, mucronato.

Łodyżki i-2całowe, wzniesione, u spodu prawie nagie, u góry liśćmi w różyczkę ułożouemi opatrzone; liście łopatkowato-podługowate, ostre, faliste, drobno-piłkowane; szczeciny liczne z różyczek wychodzą; torebki podługowatey, zwisley, pokrywka koniczna, sztyletowata. Rośnie w lasach cienistych, mianowicie na pochyłościach dróg głębokich, llook. et Tayl. Musc. t. ap.

-j-j- *Nerw nizey wierzchołka niknący.*

13. *Pralnik cielisty*, Br. carneum: caule simplici, abbreriato; foliis lanceolatis, acuminatis, apice subserrulatis; capsula obouata, pendula.

Łodyżki krótkie, niedzielne, -całowe; liście lancetowate, kończate, na końcu niewyraźnie piłkowane lub całe; torebka przewrotno-iaiwata, zwisła. Rośnie na miejscach gliniastych, wilgotnawych. lledw. Stirp. I. t. a o. llook. et Tayl. Musc. t. ap.

i 'l. *Prątnik iwiallozielony*, B. crudum: caule erecto, simpliciusculo; foliis patulis, lanceolatis, acutis, serrulatis; capsula cylindrica, cernua.

Łodyżki 1całowe, niegałęziste, u góry grubsze; liście dolne czerwonawe, drobne, o nerwie czerwonym: górne giściey osadzone, światłozieloue, otwarte, lancetowate, ostre, drobno-piłkowane; torebka walcowata, pochyła. Ro-

lnie na łąkach torfowych, *lledw. Stirp. 1. t. 88. llook. et Tayl. Musc. t. 28.*

iś. *Prątnik łekowaty*, Br. bornnm: *caule elongata; fu'ii-, lanceolatis, acutis, margine incrassatis, serrulatis; eap-atla pend/ila, orato-oblonga; operculo conrexo, mucronato*

Łodyga a-3faluwa, niedzielna, po wydaniu owocu gałęzi; liście lancetowate, ostre, po brzegach zgrubiałe, drobno-piłkowane; szczecina u góry łekówato-zgięta; torebka iaiowato-podługowata, zwisła; pokrywka wypukła, sztyletowata. Bośnie ua łąkach błotnych- *Jlook. et Tayl. Ji mc. t. 16.*

562. MEBZYK, *Mx t uzi.*

1. *Merzyk błotny*, M. palusre: *caule elongato, apice ramoso; foli -- imbricatis, patulis, lanceolatis, acutiusculat*, *integerrimis, ramis sterilibus apice diseoideis, capitulifuria; capsula oblonga, subcernua.*

Łodyżki wzniesione, a-3ca!owe, u góry dwoisto- lub nielWemnie gałęziste, wierzchołki gałązek żółtawe; liście dachówkowate, otwarte, lancetowate, rynienkowate, ostre, całobrzegie lub niewyraźnie piłkowane; gałązki płonne na końcu gwiazdkowate, z których często szypułki z główkami ziarnkowatymi wychodzą; torebka podługowata, nieco powyła. Rośnie na błotach. *Jlook. et Tayl. Musc. t. 38.*

a. *Merzyk wązkoliści*, M. androgynum: *caule subratluso; foliit erecto-patulis, lanceolatis, acutis, apice serratis; ramis sterilibus, capituliferis; cftpsula cylindrica, sibcrect 1.*

Łodyga wzniesiona, krótka, po przekwitnieniu gałęzi- sta; liście wzniesiono-olwarte, lancetowate, ostre, na końcu piłkowane; gałązki płonne na wierzchu nagimi się słaia, i główki ziarniste noszą ua soli¹; torebka walcowata, prawie wzniesiona. Bośnie na ziemi i na drzewach gnilych w lasach. *Jlook. et. Tayl. Musc. t. 38.*

563. SKHETEK, *FUNARIA.*

' • *Skrętek higrometryczny*, F. hygrometrica: *caule. sim- phei, brtvisismo\ foliis orato-oblongis, mucronatis, con- C" i* . pellucidis, la.re reticulatis, integerrimis; nerro ex- cuimile; seta jlexuosa, incurra.*

Łodygi krótkie, lub -calowe, nacyjścicy w ziemi zagrzebane, lak, ze roślina bezłodyżkową bydz się zdaie; liście dolne rozrzucone: górne wklęsłe, iaiowato-podługowate sztyletowate, przezroczyste, siatkowate, zupełnie tałe, o nerwie zupełnym, razem skupione, iakby cebulkę

f.n rrtTią; szypułka skręcona, zwilżona łatwo się odkręca, I. ta, zakrzywiona; torebka groszkowata, wzniesiona, |,,ziiiey łekowalo-pochyła; pokrywka płasko-wypukła. Bo- śnie wszędzie na miejscach cienistych, gliniastych, wilgo- tnieli. *Jlook. et Tayl. Musc. t. to. Mnyum hygrometri- r cum Ł-*

564. BEZLIST, *BCKRAUHIA.*

1. *liezlist zwyczajny*. B. aphylla. Szczecina -calowa lub wyższa, ciemno-czerwona, chropawa, u spodu w po- chewce mięsistej zamknięta, włoskami delikatnymi otoczona, u góry w kształt podsady zgrubiała, torebkę ukośną, iakby połowiczną na sobie nosi; pokrywka koniczna. Bo- śnie na miejscach wrzosowych, nagich. *Jlook. et Tayl. Musc. t. 33. Fl. dan. t. 44.*

2. M C U Y W \ T R O B O W

565. MESZEK, *JUNGERMAWSIA.*

[, Ł O D Y Ż K O W A r E.

Przy sadkami liściowe mi (stipulae, amphigastria) opatrzone; liści brzeg zagięty uszka tworzy.

-J- *Uszka sklepiste lub maczugo wale; przysadki swrebne.*

1. *Meszek rozszerzony*, J. dilatata: *surculis repentibus, pinnatis; foliis confertis, alternis, orbiculatis, integerrittii; auriculis, fornicato-hemispiaericis, basi truncatls; stipulis remotiusculis, bifidis.*

Łodyżki zielo11o-ciem110purpurowe, rozesłane, pierza- ste: liście płasko we dwa rzędy rozłożone, gęsto osadzone, naprzemianległe, okrągłe, całobrzegie; uszka sklepisto-pół- kuliste, 11 spodu ucięte; przysadki odległe, klinowało na dół zwężone, u góry wycięte. Bośnie na korze drzew i kamieniach, do których płasko przylega. *Murt. Fl. erl. t. 3. f. 3.*

2. *Meszek połyskuiący się*, J. Tamarisci: *surculis re- pentibus, pinnatis; foliis imbricatis, fuscis, orbiculatis, acutis, apice re/lexis, integerrimis; auriculis oboratis, basi emarginatis; stipulis oralis, sfidis: calycinis ser- ratls.*

Łodyżki obszernie po korze drzew ścielące się, pierza- ste, bi uduo-ciemnopurpirowe, połyskuiące się, końce zie- ionawe; liście dachówkowate, wypukłe, okrągławe, ostre, koniec pod spód zagięty; uszka przewrotno-iaiwate, u spodu wycięte; przysadki iaiowate, awrębne, przy kieli- chach piłkowane.

•j-j- l "sala płaskie; przysadki niedzielne.

3. *Meszek szerokoliści*, J. platyphylla: sureulis ramotis: foliis imbricatis, distichis, subrotundis, inlegerrimis. uis stipulisque subquadrato-oblongis, obtusis.

Łodyżki delikatno, gałęziste; liście płasko-dwurzędowe dachówkowate, okrągławe lub nieco podługowate, tępe, zupełnie całe; uszka i przysadki czworoboczno-podługowate. Rośnie na drzewach i ziemi. Mart. Fl. erl. t. 3. f. i.

4. *Meszek wygładzony*, J. laevigata: sureulis ramosissimis; foliis imbricatis, distichis, ovato-subrotundis, stipulatis. auriculis lanceolatis latioribus, inlegerrimis, marginatis.

Łodyżki brudno-zielone, pierzaste; liście płasko-dwurzędowe, jajowato-okrągławe, równie jak przysadki od liści lancetowatych szersze, zupełnie r-ale, brzegiem zgrubiałym opatrzone. Rośnie na drzewach.

** *fiezuszkow?*; przysadki dwu kłapowe, dwuwrebné lub dwudzielne.

5. *Meszek wielowocowy*, J. polyanthos: sureulis prostratis, rad: uis; foliis inlegerrimis, distichis, horizontalibus, ovato-orbiculatis, obtusissimis, adnatis; stipulis acutis, infidis (derrum euanidis).

Łodyżki rozslane, korzonki liczne wypuszczające; liście całobrzegie, poziomo-arzędowe, jajowato-okrągławe, zupełnie tępe, przyrosłe; przysadki ostre, awrębné, później niknące. Rośnie pomiędzy mchami i na drzewach gnilych. Mart. Fl. erl. t. 6. f. 56.

6. *Meszek paprociowaty*, J. Trichomanis: sureulis ramosis, prostratis, radiculosis; foliis inlegerrimis, distichis, horizontalibus, subrotundis, adnatis, submarginatis; stipulis alobis; calycibus sublerraeis, carnosus, hirsutus.

Łodyżki gęziste, rozslane, korzonki wypuszczające; liście całobrzegie, poziomo-arzędowe, jajowate, przyrosłe, całe lub nieco wycięte; przysadki okrągławe, 2kłapowe; kielichy podziemne, mięsiste, kosmate. Rośnie na ziemi. W lasach wilgotnych Mart. Fl. erl. t. 3. f. y,

7. *Meszek poszarpany*, J. barbata: sureulis erectiusculis, subramosis; foliis, subimbricatis, semiuncircularibus, obliquis amplexicaulibus, subquadratis, 3-4fidis; stipulis spartitis. laciniato-deniatis.

Łodyżki nieco gałęziste, cokolwiek wzniesione; liście prawie dachówkowate, nieco pionowe, ukośnie łodygę obijmujące, prawie kwadratowe, 3-4dzielne; przysadki 2-dzielne, poszarpano-ząbkowane. Rośnie w miejscach ciemnych.

Bezuszkowe; przysadki 3 wielowrębne.

fi. Muszek dwuząby, J. bidentat.a: *surculis repentibus, fitimosi; foliis distichis, horizontalibus, late ovatis, adnatis, acilte biidis; stipulis snb-3/tdis laciniatisque.*

Lodyżki rozesłane, galeziste; liście poziomo-2rzędowe, (izoroko-iaiwate, przyrosłe, ostro-awrębne; przysadki 2-jtębe, naciele. Rośnie w Jasach suchszych. Mart. Fl. erl. t. 3. f. 13. a. b.

9. Meszek różnoliści, J. heterophylla: *surculis repen-fibr.s. radiculosis; foliis distichis, horizontalibus, ovatis, odnatis: inferioribus 2dentatis: superioribus emarginatis rotunda/isoue; stipulis sub-4/idis, acuminatis.*

Lodyżki rozesłane, korzonki wypuszczające, 4-6 cali długie; liście poziomo-arzędowe, iaiowate, przyrosłe: dolne azębe; górne wycięte lub zaokrąglone; przysadki 4wrębne, kończate; podziałki środkowe dłuższe. Rośnie w lasach pomiędzy mchami i na drzewach gnijących. Mart. Fl. erl. t. 3. f. 12.

10. Meszek trzyklapowy, J. trilobata: *surculis repen-tibus. subramo sis, radiculosis; foliis distichis, horizontalibus. oblonga-subquadratis, apice obtuse 3dentatis; stipulis quadratis, 2-4fidis.*

Lodyżki rozesłane, nieco galeziste, korzonki wydające; liście poziomo-arzędowe, podługowate, prawie kwadrato-we, na końcu 3-4zębe; przysadki 4kątne, a-4dzielne. Rośnie na pniach drzew gnijących, mchem porosłych. Mart. Fl. erl. t. 3. f. 14.

11. Oleszek rozesłany, J. reptans: *surculis repentibus, pinnatis; foliis remotiusculis, horizontalibus, stipulisejue subquadratis, 3-4fidis.*

Lodyżki rozesłane, pierzaste; liście poziomo-rozłożone, odległe, płaskie, 3-4wrębne; przysadki podobnie iak liście kwadratowe, 3-4wrębne. Rośnie w lasach na pniach gnijących. Mart. Fl. erl. t. 3. f. 15.

12. Meszek rzcisowaty, J. eiliaris: *surculis procumben-tibus, pinnatis; foliis bifariam imbricatis, conue.ris, in-aequaliter bilobis, stipulisque subquadratis, lobulatis, longe eiliatis.*

Lodyżki leżące, pierzaste; liście we dwa rzędy dachów-kowate, wypukłe, nierówno aklapowe, podobnie iak przy-sadki klapowate, długimi rzasainj osadzone. Rośnie w bo-rach na ziemi i na pniach gnijących. Mart. FL erl. t. 4. f- '9-

13. Meszek kutnerowaty, J. Tomentella: *surculis erecti-usrttlis, 2pinnatis; foliis sfariis, 3partito-multifidis: la-*

tiniis capillaribus, articulatis; stipulis subquadratis, lacinatis.

Łodyżki rozesłane Inb nieco podniesione, dwa razy pierzaste; liście we (Iwa rzędy ułożone, 4dzielne: podziałki piorzasto~w ielodzielue; przysadki podobne; kielich kosnialy. Rośnie. w lasach cienistych, wilgotnych i nu błotach. Mart. FL erl. t. 4. f. 30.

*jj_{es} przysadek, uszkami z zagięcia liści
p o cli o dzq cemi opatrzone.*

14. Meszek *splaszczony*, .1. *complanata*: *surculis repentibus, ramosis simis; foliis afariam imbricatis, horizontalibus, orbiculatis, integerrimis; auriculis appressis, opal is.*

Łodyżki rozesłane, bardzo gałęziste, o gałęziach krótkich; liście 2i'zędo\YO~dachówkowale., okrągławe, całobrzegie, poziomo rozło/.one, podspodem uszkami, do pyłowy długości liścia dochodzącemi, opatrzone. Nośnie na korze drzew. Mart. J l. erl. t. 4. f s3. FI. dan. t. < 06%.

J}e- jwzek i przysadek,

•f Liście dwuzębe, o zębach ostrych.

1 5. Meszek *dwurogi*, J. *bicuspidata*: *surculis repentibus, filiformibus, basi fructiferis; foliis remotiusculis, alit mis, subquadratis, adnatis, 2fidis: dentibus acutis, patulis.*

Łodyżki rozesłane, nitkowate, u spodu owocorodnej liście na przemianegłe, odległe, prawie kwadratowe, przyrosłe, dwuwębne, o zębach otwartych, ostrych. Rośnie w lasach na drzewach gnijących. Mart. FI. erl. t. 5. f 3ę.

16. Meszek *pleśniowaty*, J. *byssacea*: *surculis repentibus, filiiformibus, apice fructiferis; foliis e.iiguis, remotiusculis, subquadratis, concauiusculis: dentibus acutis, erectis*

Łodyżki włókniste, rozesłane, na końcach owocorodnej liście drobne, odległe, prawie kwadratowe, wklęsłe: zęby proste, ostre. Rośnie w miejscach cienistych na drzewach, i na błotach pomiędzy mchami. Mart. FI erl. t. 5. f 4t.

17. Meszek *wycięty*, J. *excisa*: *surculis simplicibus, prostratis, radiculosis, apice fructiferis; Joliis distichis, contiguis, subquadratis, adnatis, 2fidis: dentibus acutiusculis: sinu obtuso.*

Łodyżki krótkie, niedzielne, rozesłane, korzonki wypnszczające, na końcu owocorodne; liście 2rzędowe, gęste, prawie kwadratowe, przyrosłe, 2dzielne: zęby ostre: wycięcie tępe. Rośnie na miejscach nagich w Jasach. Mart. FI. erl. t. 5. f. 4a.

18. Meszek *widłowaty*, J. *connivens* *surculis subra-*

mosis, prostratis, radiculosi.s: ramulis peculiaribus centralibus, fructiferis; foliis alternis, sub-contiguis, subrotundis, 6-8 decurren/ibus, afidis: dentibus aculis, incurvis, conniventibus; perichaetialibus lenerrimis, 3-5/idis.

Łodyżki rozestlane, nieco gałęziste, korzonki -wypuszczające: szczególne ze środka wychodzące, owocorodne; liście nap) ziemianległe, prawie słykające się; zaokrąglone, wklęsłe, głęboko awrębne: podziałki ostre, proste lub do środka zgięte; liście blisko owocu delikatne, 3-5\wrębne. Rośnie na błotach. *Mart. Fl. erl. t. 5. f. 44.*

19. *Meszek krzywoliści, 1. curvifolia: sureulis prostratis, subramosis, radiculosi.s: ramulis centralibus abbreviatis, fructiferis; foliis subcontiguis, erectiusculis, orbicularibus, concavis, 2fidis: dentibus elongatis, subulatis, inclinatis.*

Łodyżki rozestlane, nieco gałęziste, ze spodu korzonki wydające: gałązki środkowe owocorodne, krótkie; liście prawie stykające, podniesione, u spodu wklęsłe, okrągławe, 2wrębne: zęby szydłowate, długie, do środka zgięte. Kośnie na drzewach gnijących w lasach cienistych. *Mart. Fl. erl. t. 6. f. 46.*

-}--f- Liście tępo dwuzębe.

20. *Meszek zagięty, J. yentricosa: sureulis prostratis, subramosis; foliis patentibus, subquadratis, margine inferiori infolutis, subdecurrenlibus, obtuse adenatis, emarginatis.*

Łodyżki rozestlane, gałęziste; liście otwarte, prawie kwadratowe, brzeg dolny przy nasadzie zagięty, nieco zbiegający, na końcu wycięte: zęby tępe. Rośnie na ziemi i pniach gnijących. *Mart. Fl. erl. t. 5. f. 36.*

-}f"- Liście 3-Swrcbne.

21. *Meszek szczecinowaty, J. setacea: sureulis repentibus, ramosis; foliis confertis, teneris, 2-Spartitis, tertiussculis, articulatis, subincurvis; calycibus tubulosis, grandibus.*

Łodyżki rozestlane, gałęziste; liście skupione, delikatne, 2-3dzienne: podziałki obławę, członkowate, nieco zagięte; kielichy rurkowate, wielkie. Rośnie na miejscach wilgotnych, pomiędzy mchami. *Mart. Fl. erl. t. 4. f. 22.*

22. *Meszek włosowaty, J. trichophylla: sureulis repentibus, ramosis-, foliis fasciculatis, 3-4partitis, teneris, subulatis, articulatis, rectis.*

Podobny do poprzedzającego. Liście 3-4dzielne, o podziałkach delikatnych, szydłowatych, członkowatych, pro-

stych. Rośnie na drzewach gnijących w miejscach wilgotnych. *Mart. Fl. erl. I. 4. j. at.*

23. *Meszek nacięty*, J. iucisa: *surculis prostratis, radi-culosis, simpliciusculis; foliis amplexicaulibus, subquad-ratis, undulatis, subtrifidis, denticulatis.*

Łodyga prawie niedzielna, krótko, leżąca, żółto-czerwonawa; liście gęsto dachówkowate, łodygę obeymujące, prawie kwadratowe, nieco laliste, nierówno 3dzielne, ząbkowane. Rośnie na ziemi czarnej w borach wilgotnych, *Mart. Fl. erl. t. 6. f. 4g.*

f t t f Liście niedzielne.

24. *Meszek zanogcicowaty*, J. asplenioides: *surculis erecliusculis, rarnosis; foliis alternis, afariam patulis, adnatis, oborali, subcohi'exis, dentato-cilialis (subintegerimis); calyce terminali, oblongo.*

Łodygi wzniesione, gałęziste; liście poziomo rozłożone, z góry wypukłe, przewrotno-iałowate, ząbkowano-rząsowate (czasem prawie całobrzegie); kielich wierzchołkowy, poiliugowały. Rośnie w miejscach wilgotnych pomiędzy mchem i trawą. *Fl. erl. t. 6 f. 5t.*

25. *Meszek różczkowaty*, J. yitienlosa: *surculis rarnosis, procumbentibus; foliis sub horizontalibus, planis, sub-orbicularibus, sessilibus, subdecurrentibus.*

Łodyżki długie, i-3calowe, pomiędzy mchem rozchodzące się, gałęziste, blade; liście prawie poziome, płaskie, okrągławe, całobrzegie, ukośnie osadzone i nieco zbiegające. Rośnie na miejscach wilgotnych pomiędzy mchem i trawą. *Mart. Fl. erl. t. 6. fig. a.*

26. *Meszek drabinkowaty*, J. scalaris: *caule repente, adscendente u. suberecto, rarnoso; foliis semiuerticalibus, concauis, orbiculatis, oblicque semiamplexicaulibus.*

Łodyżki rozesełane lub na końcach wzniesione, blade lub czerwone, gałęziste; liście ukośnie pionowe, wklęsłe, okrągłe, ukośnie łodygę obeymujące; górne mianowicie dachówkowato-ułożone, kształt schodek przedstawiają. Rośnie na kamieniach i drzewach. *Mart. Fl. t. 6. f. 6.*

27. *Meszek Szradera*, J. Schraderi: *surculis repentibus, prostratis; foliis imbricatis, distichis, subrotundis, integerrimis, subdecurrentibus; calyce terminali.*

Łodyżki rozesełane; liście dachówkowato-2rzędowe, prawie okrągłe, zupełnie całe, nieco zbiegające; kielich wierzchołkowy. Rośnie na miejscach wilgotnych mszyskach. *Mart. Fl. erl. t. 6. f. 5a.*

28. *Meszek lancetowaty*, J. lanceolata: *surculis repentibus, prostratis; foliis distichis, horizontalibus, oblongo-lanceolatis, obtusis, oblique semiamplexicaulibus.*

Łodyżki gałęziste, rozesełane; liście 2i'zędowe, poziomo ułożone, podługowato-lancetowate lub lancetowate, tępe, ukośnie połowicznie łodygę obeymujące. Rośnie na błonach pomiędzy mchami. *Mart. Fl. erl. t. 6. f. 5j.*

II. L i s T o w i o w a T E (*Frondescentes*).

2f). *Meszek wielo dzielny*, J. multilida: *frondę decumbente, bipinnatifida, linearis, carnosa, compressa, enema; calycibus bretdssimis, fimbriatis; calyptra oblongo-cylindrica, tuberculata; seta elongata.*

Listowie leżące, 2razy pierzasto-dzielne, o podziałkach równowazkich, mięsistych, beznerwowych; kielichy fręzłowate, bardzo krótkie; czepek podługowato-walcowaty, brodawkowaty; szczecina długa. Rośnie na drzewie gnijącym w miejscach cienistych; lecz z owocami dotąd n nas niepostrzeżony.

30. *Meszek naliściowy*, J. epiphylla: *frondę procumbente, obouato-oblonga subdiuisa, obsolete costata, sublobato-sinuata; calyce infra apicern prodeunte; calyptra exserta.*

Listowie leżące, przewrotno-iałowate lub podługowate, klapowate, niewyraźnie nerwiste; kielich niżej wierzchołka wychodzący; czepek wystawny. Rośnie na miejscach cienistych, pomiędzy mchami. *Fl. dan. t. 36q.*

31. *Meszek widłowaty*, J. furcata: *frondę prostrcita, linearis, obtusa, dichotoma, membranacea, supra laeui, subtus radiculosa; calyce eparte costae inferiore alobo; calyptra obouata, hispida.*

Listowie rozesełane, równowazkie, gałęziste, nerwiste; końce gałęzi widełkowate, z góry gładkie, pod spodem korzonkami opatrzone; kielichy z pod spodu rozdwojonych gałązek wychodzą; czepek przewrotno-iałowaty, włosami naieżony. Rośnie pomiędzy mchami, na miejscach gliniastych. *Mich. Nou. gen. t. 4. f. 4.*

566. LEŻENIA, LEJEUNIA.

I. *Leżenia cząbrowata*, L. serpyllifolia: *surculo repente, rarnoso; ramis patentibus, flexuosis; foliis distiche imbricatis, patentibus, oblongis, obtusis, basi alobis, complicitis: lobo minori, appresso; stipulis ouatis, afidis; calycibus terminalibus, obouatis, 5gonis.*

Łodyżki rozesełane, gałęziste; gałęzie otwarte, pogięte; liście arzędowo-dachówkowate, otwarte, podługowate, tępe, u spodu 2klapowe: kłapa dolna mała, iakby brzeg liścia od spodu zagięty przedstawia; przysadki iałowate, awrębne;

kielichy wierzchołkowe, 5ściennie. Rośnie 11 spodu drzew żyjących. Z owocami nie widziałem. *Mart. Flor. erl. t. X J. 9.*

5Fl7. POROSTNICA, MARCHANTIA.

J. *Porostnica pospolita*, M. *polymorpha*: *receptaculis: fructiferis radiatis: gemmiferis peltatis, stipitatis et cauciforniibus, denticulatis.*

Listowie zielne, szeroko rozestlane, na wiele części podługowatych rozdzielone, uayczęściey brurialno-nerwisle, ze spodu wiele korzonków wypuszczające; na lem listowiu zaraz na wiosnę, dwoiakiego gatunku okazują się szypułki: iedne osadnikiem gwiazdkowatym o io promieniach opatrzone, i pod temi promieniami torebki szypułkowate, kieliszkiem błonkowatym u spodu otoczone, w dojrzałości 4 zębami otwierające się, są osadzone: drugie szypułki krótsze, organem larczkowatym opatrzone, w próżnościach którego, na powierzchni górney, ziarenka podługowate razem z płynem są zawarte; orgau ten za części płciowe samcze był uważany. Oprócz tych części, pod koniec lata, okazują się na powierzchni listowia kubki ziarnami soczewkowatymi napelnione, a które ziarna do bulwek mogą być porównane. Rośnie na miejscach cienistych w ogrodach i lasach, i te nayeściey po brzegach łuskami siebawemiasą opatrzone (*Fl. dan. t. <4-27.*); w indywiduach zaś na miejscach wodnistych rosnących brzegi są nagie, a nerwy bardziej brunatne. *Mich. Noi>. gen. t. i. f. 1.*

2. *Porostnica półkulista*, M. *hemisphaerica*: *receptaculis: fructiferis corwexis, 4-5lobis, stipite apice setigero: gemmiferis planis, peltatis, stipitatis.*

Listowie małe, podługowate, udzielne, z góry zielone, po brzegach pod spodem brunatnawo-włosisle; osadnik owocowy szypułkowaty, półkolisty: szypułka pod wierzchem szczecinami osadzona; osadnik pąkowy szypułkowaty, płaski, tarczowaty. Rośnie w okolicach Kowna na ziemi w rowach cienistych.

3. *Porostnica loniczna*, M. *conica*: *receptaculis: fructiferis owato-conicis, angulatis, basi subdentatis: gemmiferis sessilibus, planis, tuberculosus.*

Listowie szeroko rozestlane, równowężko-podzielone, siatkowało, oka siatek brodawką białawą, klapowało otwierającą się, opatrzone; osadnik nasion szypułkowaty, iaio-walo-koniczny, kąlowaty, o 5-6'zębach; osadniki zaś pąków (części płciowe samcze niektórych) bezszypułkowe, w kształcie brodawek płaskich się przedslawiną. Rośnie na miejscach cienistych wilgotnych nad strumykami— Wiosną wcześniej z owocami się postrzega. *Fl. dan. I. 274.*

568. GI. EWIK, *AtfTiioctRos.*

x. *Glewih kropkowany*, A. pnnctalus: *froncie crispa, sinuato-laciniata*.

Listowie zielono-żółtawe, 'calowe, do ziemi przyległe, na brzegu naci;to-bucbtowaue, kędzierzawe, brodawkami pomarańczowymi opatrzone; owoce szydlowale. Kośnie na polach torfowych. Z owocami nie widziałem. *Flor. Jan. t. %6'*.

569. RYKCIA, *RICCIA*.

1. *Rykci,a dziurkowata*, K crystallina: *frondę orbiculari, crenalo-lobata, carernosa; capsulis iminersis*.

Listowie do ziemi przyległe, okrągło-rozłożone, karbowano-klapowate, zielono-żółtawe, knmórkowate; torebki zanurzone. Kośnie na miejscach mulistych.

2. *Rykcia modra*, R glauca: *frondę dichotoma, glauca, obtusa, sulcala, integerrima*

Listowie różyczko iórmuiąre, modrawe, dwoisto-dzielne: podziałki na końcach rozszerzone, lepe, bruzdowane, całobrzegie. Rośnie na polach wilgotnych.

P O D D Z I A Ł III.

I. 1 S Z A Y C F., *LLCIIJINES*.I. O K R . Y T O Z I A H . N O W E , *AxuiosroRi.*

Ziarna w puszkach (cisci sporophorą zawarte.

a. UKHYTOOWOCOWE , *IHYELOCARI'*.

Jądro otrocowe w próżności, plechy (thallus lub pleszki (apothecium sporocarpium) zawarte; puszki prawie rozplywaiąca sic.

570 *fFnctrznik*, Endoeaupon. Pleszki prawie kuliste, w pieśze zawarte, otworkiem tylko małym na powierzchni oznaczone; puszki przezroczyste.

571. *Otwornik*. Porophora- Brodawki z plechy uformowane, otworkami opatrzone, jądra liczne galaretowate, razem z ziarnami przezroczyslemi, zawierające.

572 *flrodaunica*, Yerrucaria Pleszki prawie kuliste, lub półkoliste; purchalka (sporangium) właściwa weglista, u spodu w pieśze zawarta, na wierzchu brodawką, albo też otworkiem opatrzona; ziarna w jądrze galaretowalo-przezroczystem.

II. OLWARTOOWOCOWI, *Il'i'M ENOCARPI*,

Osadnik ziaren (lamina prolifera) otwarty, na pieszce osadzony; puszki trwałe.

& *Osadnik ziaren podługowaty.*

ÓTS. *Literal*-, *Grajibis*. Pleszki podługowate, pojedyncze lub złożone; osadnik ziaren brzegami wydatnymi, równoieglami pleszki ujęty; ziarna z osadnika wklęsłego lub łóukowatego wynurzające się.

57'i. *Stryzek*, *Platygramme*. Pleszki podługowate, pojedyncze lub promienisto-skupione, osadnik brzegiem pleszki liie ujęty (wolny); ziarna z osadnika wynurzające się.

** *Qsadnih ziaren okrągły.*

Krainik, *Ieeidea*. Pleszki krążkowate lub półkoliste; osadnik ziaren rogowy, na substancji właściwej osadzony i nią prawie otoczony.

5?G. *Csasznik*, *Patellaria*. Pleszki krążkowato-wypukłe lub półkoliste; osadnik ziaren prawie rogowym, zafarbowany, wolny, albo bez brzegu albo brzegiem koloru plechy otoczony.

577. *Chrobotek*, *Cladonia*. Pleszki główkowate, o pałeczkach czyli szypułkach (podelia) wewnątrz próżnych, gałęzistych lub niedzielnych; osadnik ziaren nieco mięsisty, prędko nabrzmiewający, o krain odgiętym.

578. (*jiiróscik*, *Stereocaulon*. Pleszki półkoliste, na pałeczkach wewnątrz pełnych, krzewinkowstych, osadzone; osadnik ziaren mięsisto-rogowy, na substancji plechy umieszczony, brzegiem nie otoczony.

579 *Tarczownik*, *Parmelia*. Pleszki miseczkowate, tarczowate lub krążkowate; osadnik ziaren od substancji korowej plechy pokryty, i ua niego osadzony.

580 *Granicznik*-, *Sticta*. Pleszki krążkowate, nadbrzeżne; osadnik ziaren prawie rogowy, na substancji z plechy osadzony; dołki na dolnej powierzchni plechy.

581. *Pawełlica*, *Peltigera*. Pleszki okrągłe, szerokie, płaskie, bez brzegu wydatnego; osadnik ziaren wolny, do plechy przyrosły, powłoką delikatną, prędko schodzącą, pokryty.

2. N A G o Z I A R N O W E, *GRMNOSPORI*.

Ziarna nagie, na osadniku skupione.

Coniocybe. Pleszki piłeczkowate; osadnik ziaren kosmkowato-pyłkowaty, z wierzchołka znikłego pni chatki właściwej, trzonkowatej, w kształcie główki przez nabrzmienie, wynurzający się.

583. *Pałecznik*, *Calycium*. Pleszki płasko-kieliszkowate; osadnik ziaren pyłkowaty, od purchasek trzonkowatej lub beztrzonkowej, na wierzchu płaskiej, z brzegiem podniesionym, oddzielający się.

570. WNĘTHZNIK, *EUDOCARPON*.

J, *JVnetrznik czerwony*, *E. miniatum*: *thallo subrotundo, pe/tato, subcarililagineo, repando, sublobato, mar-Sine /leruoso, supra cinerascete r. pirescente, subtus fulrido*.

Piecha wklęsła, calowa i szersza, iednym punktem do kamienia, na którym rośnie, przymocowana, sucha skórkowata, wilgotna prawie ciżysłkowata, obłaczysto-prawie klapowata, z brzegiem pogiętym, z góry popielata, pod spodem ruda: na miejscach suchych prawie czarna; otworki brunatne. Piośnie na kamieniach, w miejscach torfowych koło Szwekszn. *Fl. dan. t. 532. f. /.*

2• *JVnetrznik drobny*, *E. pusillum*: *thallo depresso, subrotundo, angulato, lobulato, pirescente, oliraceo P. fusco, subtus fibrilloso, nigro; ostiolis prominulis*.

Piecha 1-2 linie szerokości, do ziemi przyległa, okrągława, kątowata, klapowata, ciemno-zielona lub oliwkowa, pod spodem czarna, włóknista; otworki czarne, na powierzchni wydatne. Rośnie na miejscach gliniasto-piaszczystych. *Hedw. St. II. t. 20.*

571. OTWORNIK, *POROPHORA*.

1. *Otwornik przedziurawiony*, *P. pertusa*: *thallo crustaceo, laecigalo, albido-gryseo-glaucetcente; perrucis apice pertusis, intus cernis*.

Piecha skorupiasta, prawie ciżysłkowata, gładka, białawo-szaro-modrawa; brodawki na wierzchu przedziurawione, wewnątrz cieliste. Rośnie na korze drzew gładkiej. *Fl. dan. t. y66*. Gatunki z rodzaju od *Achariusa Variolaria* zwanego: *communis* i *omara*, całe z grudek proszkowatych, sypkich, białych, złożone: są wypadkiem zbyt wczesnego niknienia powłoki pleszek zewnętrznej, i rozsypywania się ziaren na powierzchni.

572. BRODAWNICA, *TERRUCARIA*.

1. *Brodawnica murowa*, *V. muralis*: *crusta alba\ perrucis nudis, immersis, subglobosis, atris, papillatis, intus nigrescentibus*.

Skorupa biała, cokolwiek popękana lub równa; brodawki nagie, do skorupy zanurzone, drobne, w kształcie

kropek na powierzchni skorupy okazujące się, prawie kuliste, z wyniosłością na wierzchu, ciemno-czarne, wewnątrz czarniawe. Na murach tynkowych, starych, dość częsta.

a. *Brodawnica oskórkowa*, V. epidermidis: *crusta lemnissima, sublactea; verrucis oblongalis, ostiolo eminentibus*.

Skorupa bardzo cienka, biaława; brodawki drobne, podługowate, otworkiem wydatnym opatrzone. Na korze drzew gładkiej, mianowicie brzozy, pospolita.

3. *Brodawnica brudno-zielona*, V. *olivacea: crusta subolicea, nil idu, limitata; verrucis hemisphaericis, papillatis, inclus albidis*.

Skorupa ograniczona, brudno-zielona, połyskująca się; brodawki półkuliste, z otworkiem lub zamknięte, wewnątrz białe. Na korze drzew.

5 ? 3. LITKRAK, GJMPHIS.

1. *Literak ciemny*, G. *subocellata: crusta nirea, dispersa, granulata; lirellis abbrevialis, oblongis, eleratis*.

Skorupa biała, nieobszerna, rozpięzchła, ziarnista; pleszki krótkie, podługowate, wydatne. Rośnie na korze drzew. *Arthonia obscura* ylch.

a *Literal: krzywy*, G. *curvula: crusta nor di de-albida cinereaque; lirellis prominulis, inaequalibus: minoribus subrotundis: maioribus elongatis, flexuosis*.

Skorupa brudno-biała lub popielata; pleszki wydatne, nierówne: mniejsze okrągławe: większe długie, pocięte. Rośnie na korze drzew. Odmiana z okrągławymi pleszkami *Opegrapha nuluella*. Ach. jest zwaną. Rośnie na korze starych brzoź.

3. *Literak gwiazdkowaty*, G. *phaea: crusta sordida, nigra, punctata, sublimilata: lirellis turgidis, ramoso-substellatis furcalisque, -margine destitutis, disco pianiusculis*.

Skorupa brudna, czarno-kropkowana, prawie oznaczona: pleszki nabrzmięte, gałęzisto-gwiazdkowate lub widelkowate, bez brzegu wydatnego, na wierzchu płaskie. Na korze drzew.

4. *Literal: pospolity*, G. *atra: crusta alba, effusa; lirellis atris, nilidis, uariis, oblongo-linearibus, flexuosis, subramosis, margine proprio tumido*.

Skorupa biała, brzegi nieoznaczone; pleszki czarne, lśniące, rozmaite, podługowato-równowąskie, pocięte, niedzielne lub gałęziste, brzegi wydatne, zaokrąglone, rowek od pleszki krótszy. Rośnie na korze drzew. *Upegrapha futgala* Achar.

5- *Literak właściwy*, O. *scripta: crusta alba, rugulosa, sublimilata; lirellis confertis, flexuosis, subramosis, elongatis, pruinoso-puluerulentis (saep ob uetustatem denudalis), margine lialode eleuatb*.

Skorupa biaława, nierówna, prawie oznaczona; pleszki wynurzające się ze skorupy, skupione, pocięte, niedzielne lub gałęziste, długie, osadziasto-proszkowate lub ze starości nagie; rowek pomiędzy brzegami wydawnymi, z plechylilornowaniami. fwi korze drzewa gładkiej, mianowicie leśszyny, częsta. *Lichen scriptus*. L.

S / 4. STRYSZEK, PLATYGRAHME.

1. *Stryzek gałęzisty*, P. *dendrilica: crusta nicea, subcarilaginea; lirellis ramosis, flexuosis, nigris: ramis diuergentibus, acutis, Jurcalis*.

Skorupa biała, prawie chrząskowata; pleszki gałęziste, pocięte, czarne: gałęzie rozwarte, ostre, widłkowule. Na korze drzew.

5 J 5. KRAZMIK, LECIDEA.

1. *Krzak czarno-zielony*, L. *alrovirens: crusta primaria atra, rimosa: areolis secundariis flauo-uirentibus V. luteis, nigro litnatis; patellis atris, planiusculis*.

Skorupa ogólna czarna, popękana: kostki na niej kątownate, zielono-żółte lub żółte, czarno ograniczone: pośrodku ich pleszki płaskie, czarne. Rośnie na kamieniach. *HoJJ BI. lich J. t. f. 4. Lichen geographicus* L.

a. *Krazik gleiowy*, L. *limosa: crusta cinerea, leprosa, subgelatinosa; patellis immersis, conjertis, conis exis, rugosis, submarginatis, atris*.

Skorupa popielata, strupiasta, prawie galaretowata; pleszki zanurzone, skupione, wypukłe, pomarszczone, małym brzegiem opatrzone, czarne. Rośnie na ziemi gliniastej.

3 *Krazik oznaczony*, L. *parasema: crusta griseo-albida, granulosa, nigro-limilata; patellis planiusculis, marginatis, atris*.

Skorupa szaro-biała lub zielonawa, ziarnista, czarnookreślona; pleszki prawie płaskie, obrzeżone, czarne. Rośnie na korze drzew młodych.

4. *Krazik kamieniowy*, L. *lapicida: crusta albo-cinerascente rimosa; patellis immersis, intus corneis, subconfluentibus, atris, leniliter marginatis*.

Skorupa szeroko-rozchodząca się, białoszara lub dymowego koloru, popękana; pleszki zanurzone, wewnątrz

rogowe, czasem spływające się, czarne, z brzegiem mało znacznym. Na kamieniach pospolita.

5. *KraInik pęcherzyhowaty*, *L. vesicularis*: *tlialló oliracea*. *imbricalo*, *lobulato*: *areolis inflatis*, *fesicularibus*, *cnesto-pruiuosus*; *patellis alris*, *hemisphaericis*, *haud marginatis*.

Piecha ciemno-brudno-zielona, dachówkowata, klapkowata, marszczki wzniesione, oszadziało-inodrawe; pleszki czarne, półkoliste, płaskie. Ilośnie na ziemi, na górach. *Jloffm. Pl. lich. I. 3a. f. 3.*

576. CZASZNIK, PATELLARIA.

1. *Czasznik bladozielony*, *P. aeruginosa*: *criista albo-i'irescente*, *tartarea*, *subgranulata*; *patellis planiusculis*, *rug/oso-/lexuosis*, *incarnatis*.

Płocha ziarnista, hialo-zielonawa; pleszki obszerne, płaskie, pogięte, cieliste. Na ziemi i korze drzew gnilych.

• j. *Czasznik drob 110 klap Łowy*, *P. microphylla*: *crusta primaria*, *atra*, *Jibri/losa*: *secndaria lobala*, *ceruina*: *lobis laciniatis*, *crenqtis*; *patellis sparsis*, *planis*, *fuscotiigris*, *marginis euanido*.

Skorupa pierwotna czarna, włóknista: późniejsza klapowała, bruualnawa; klapy poszarpane, karbowane; pleszki rozrzucone, płaskie, kasztanowato-czarne, z brzegiem ni-
knącym. Rośnie na korze drzew starych.

3. *Czasznik czarny*, *P. nigra*: *crusta fuligineo-atra*, *plumbeo-marginata*, *minutę lobulata*: *lobulis marginalibus*, *inciso-crenatis*: *centralibus graniformibus*, *ramulosis*; *patellis appressis*. *nigris*, *marginatis*, *denum convexis*.

Skorupa dymowo-czarna, drobna, światlejszym brzegiem otoczona, drobno-klapkowata: klapki brzegowe cienkie, naksztalt korzonków czarnych, do kamieni przyrastają: środkowe ziarniste, gałązkowate; pleszki czarne, obrzeżone, później wypukłe. Rośnie na kamieniach wapiennych i murach. *Collema. Ach. Jiyssus antiquitatis L.*

4. *Czasznik orzechowy*, *P. rufa*: *crusta cinerea*, *subfrescente*, *tartarea*, *puluerulenta*; *patellis conuexis*, *fuscis*, *denum conglomeratis*.

Skorupa popielata, zielonawa, nieco sypka; pleszki wypukłe, orzechowe, krótko- lub bezszypułkowe, później skupione. Rośnie na ziemi gliniastej i na drzewach gnijących. *Ilaeomyces rupestris. Pers.*

5. *Czasznik różowy*, *P. erice lorum*: *crusta incana*, *uniformi*, *uerrucosa*; *pedunculis breoissimis*, *cylindricis*; *patellis subglobosis*, *dilute carneis*.

Skorupa biaława, iednoksztalna, brodawkowata; szypułki krótkie, walcowate; pleszki prawie kuliste, różowe. Bośnie na gruntach piaszczysto-gliniastych, gdzie niekiedy obszerne plechy, od łokcia i więcej średnicy stanowi. *Baeomyces roseus*. Ach.

5 77. Cu II O 11 O TEK , CLAOONIA.

Piecha skorupiasta, albo o; szypułki (podetia) galeziste lub niedzielne, na końcu nierozszerzone.

1. *Chrobotek mackowaty*, C. Papillaria: *crusla cinereo-pirescente, gran,ulata., ambilu lobala\ podeliis brepissimis, pentricosis, fistulosis ; fructibus minutis, rufo-fuscis.*

Skorupa ziarnista, popielato-zielonawa, na obwodzie klapkowala; szypułki krótkie, wydęte, po środku próżne; owoce drobne, światło-kasztanowate. Rośnie na gruncie gliniastym, twardym. *Cenomyce*. Ach.

1. *Chrobotek widłowaty*, C. furcata: *thallo nullo; podetiis elongatis, lacribus, lipidis, subspadiceis, dichotomis : axillis clausis: ramis acicularibus, aceruatis, divergentibus ; tuberculis fuscis.*

Piecha o; szypułki i-acalowe, równe, brudno-zielone lub brudno-kasztanowale, dwudzielne, czasem niedzielne, wzniesione; kąty gałęzi zamknięte; gałęzie skupione, cienkie, ostre, rozwarte; pleszki brodawkowate, kasztanowate. Rośnie w borach pomiędzy mchami. *Cenomyce*. Ach.

3. *Chrobotek reniferowy*, C. rangilerina: *thallo subnullo; podetiis elongatis, rarnosis, erectis, scabriusculis, albo-cinerascentibus: axillis subperforatis: ramulis subradiatis, nutantibus; tuberculis fuscis, sparsis cymosisrjue.*

Piecha o; szypułki 3-4calowe, gałęziste, wzniesione, chropawe, biało-popielate lub białe; kąty gałęzi otwarte; gałązki na końcu w okółek ułożone, dwudzielne, o końcach brunatnawych, w iedne stronę zwisłe; pleszki brodawkowate, kasztanowate, rozrzucone lub podbaldaszkormuią. Rośnie w borach, na miejscach suchych. Na fblotach gałęzie wierzchołkowe są dłuższe, a szypułki u spodu są czarne, biało-łuszczkowate. Odmiana C. r. *alpestris* zwana, szypułkami cieuszezi, miększezi, białemi, gęsto-gałęzistezi, gałązkami wierzchołkowemi, otwartemi, białemi, odznacza się. Druga odmiana C. r. *pumila*, ma szypułki delikatne, popielate, ledwo cal długie, gałęziste, darninki formujące. Pleszki lak w Iey iako i poprzedzające odmianie rzadko się postrzegają. Rosną obie w borach suchych.

4. *Chrobotek groniasty*, C. racemosa: *thallo subnullo;*

podetiis elongatis, rarnosis, albido-uirescentibus: ramia curaatis, breribus, subinfatis, apicibus radiato-ramosis: raili dicergentibus; tuberculis pallide-fuscis.*

Podobny poprzedzającemu, różni się: szypułkami nieco krótszemi, grubszeźni, gałęzistemi, <i gałęziach krótkich, tia końcu rozszerzonych, promienisto około otworu gałązkami dwuizielneii osadzonych. Farba białawo-zielona. (Sośnic w borach między wrzosami, na gruncie tłuslszyin *Cenomyce cymosa* Ach. Odmiana o szypułkach i-calo-wych, popielatych: gałęziach krótkich, wierzchołkowych wiązkowato-skupionych: gałązki koło otworów wzniesione, krótkie, tak, iż wierzchy gałęzi poszarpanemi bydy się zdaia. Rośnie wraz z poprzedzającym. *Cenomyce sylratica*• Ach.

5. *Chrobotek niski*, C. uncialis: *thallo nullo; podetiis elongatis, erectis. pallidis, glabris, subt'enl>'icosa-fistulosis, dichotomis, a.viltis perjoratis; ramorum apicibus patentibus, breuibis, rigitis, subspinosi; tuberculis fuscis,*

IMEcha o; szypułki miękkie, 1-2 cale długie, biało-Żółtawe, dw oisto-dzie Ine, gładkie, na końcach wydęte, próżne, w kątach otwarte: końce gałęzi rozwarte, krótkie, tęgie, prawie cierniste; pleszki brodawkow ale, kasztanowate, na końcu gałęzi osadzone. Rośnie w lasach cieni-
stych, suchych. *Cenomyce* Ach.

IHeclia listkowata; szypułki u góry rozszerzone lecz nioki eliszkowale.

6. *Chrobotek kasztanowaty*, C. fusca: *thallo foliaceo pirescente, subtus albo: lacinis pinnatifidis, crisputis; podetiis brerissimis, laeribus, submarginalibus; tuberculis fuscis, conglomeratis, conreyis.*

IMEcha w kształcie kłapek małych, zielonawych, pod spodem białych, o podziałkach pierzastodzielnych, poszarpano-kędzierzawych; szypułki bardzo krótkie, równe, prawie z boku plechy osadzone; pleszki brodawkowale, kasztanowate, na wierzchołku szypułki skupione, wypukłe. Rośnie na ziemi, kamieniach ziemią pokrytych i drzewach gmych. *Cenomyce caespiticia* Ach.

7- *Chrobotek pogryziony*, C. cariosa: *thallo foliaceo, minuto: lobis crenulatis; podetiis albidis, carioso-cancelatis, granulato-nerruculosi, apice diiis; tuberculis confertis, fuscis.*

IMEcha listkowata, mała; kłapki karbowane; szypułki białawe, iakby pogryzione, ziarnisto- lub brodawkowato-pokryte, na końcu podzielone; pleszki kasztanowate, skupione. Rośnie na wzgórkach nagich i polach suchych.

*** *Piecha listkowata; szypułki u góry w kształt kieliszka, rozszerzone, na brzegach kieliszka albo pleszki albo szypułki z pleszkami mające,*

8. *Chrobotek liściowa/y, C. foliacea : thallo insigniter foliaceo, supra pallide rirescente, subtus albo: laciniis ascendentibus, inflexis, repando-lobatis, dentatis, fimbriato-ciliatis, obtusis; podetiis scyphiferis, laevibus: scyphis crenalis, margine foliiferis proliferisijue.*

1'lecha z wielu listków wielkich, skórkowatych, z góry błado-zielonych, pod spodem białych, wzniesionych, nacięto-klapowatych, zagiętych, tępych, czaruo-liężłow otorzęsowatych, złożona; szypułki równe, krótkie, u góry w kubek karbowany rozszerzone; brzeg kubka albo nowe szypułki albo listki wydający; pleszki kasztanówate. Rośnie w borach.

9 *Chrobotek galczisty, C degenerans: thallo foliaceo: laciniis latiusculis, inciso-crenulatis; podetiis elongalis, glabris, g/auro-rirescentibus >; demum perruculoso-saurinosis, nigrescentibus, albido-punctatis; scyphis irrigularibus, sublacero-radialis, proliferis, cristatis; tuberculis fuscis.*

Piecha listkowata, klapowata, zielona, ze spodu biaława: klapy szerokie, drobno karbowane; szypułki gładkie, modrawo-zielone, białokropkowane, później łuszczkowato-popekane, rysy białe, uakonec czarne, łuski zielone; kubki nieioremne, z iednej strony z boku, szypułki podobnie nieloremne, grzebieniaste lub prawie promieniste, wydające, a te znowu nowe szypułki wydawać mogą. Iak, ze cały ten liszaiec kilkopiąłrowy in się okazuje; pleszki z iednój strony kulika, światło-kasztanowate. Szypułki wierzchołkowe, często delikatne, mało u góry rozszerzone, lłośnie na miejscach mszystych i na drzewie zgniłym. Piecha u spodu nayczęściej niknie, a na szypułkach w kształcie łuszek pozosłaie.

10. *Chrobotek kubkowa/y, C. pyxidata: thallo squamoso foliaceo : laciniis crenulatis, ascendentibus podetiis albo-pulcherrimis, elongalis, scyphiferis, simplicibus r. subramosis; scyphis margine fructiferis, fimbrialis, radialis, uel. proliferis.*

Piecha łuskowato-liściowata, mało podzielona: podziałki karbowane, podnoszące się; szypułki białozłote, długie, w kubek obszerny rozszerzone, niedzielne, czasem podzielone; kubki na brzegach pleszkami brunatnymi, szypułkowateimi lub bezszypułkowateimi osadzone, często fręzłowato- lub pi-omienisto-podzielone, albo i też nowe kubki na brzegach noszące. Rośnie w lasach na pninach drzew

gniących, Odmiany pospolite są następujące: *C. pertiillala*: ze środka kubka płaskiego szypułkę wydaie, na której pleszki w okółek są osadzone; 3) *C. fimbriata*: kubek rozszerzony, na brzegach fręzłowato ułożone szypułki nosi; (*C. corniua*: szypułki płonne, najczęściej walcowate, niedzielne lub na dwie podzielone, na końcu zwężone, szypułki zaś owocorodne w kubek wązki, niedzielny, rozszerzone.

11. *Chrobotek* cienki, *C. gracilis*: *thallo foliaceo, sr/uamoso: laciniis par PIS, crenalis; poileLiis elongatis gracilibus, glabriusculis P. suliasperis, cinereo-lividis, scyphiferis; scyphis cyathiformibus, denticula/is, subproli/eris; tuberculis fuscis, sessilibus pedunculatisque.*

Piecha z listków w-luszczkowatych podzielonych złożona: podziałki mało, karbowane; szypułki brunatnawe lub białawe, długie a cienkie, gładkie lub chropawe, szydłowato zakończone, lub kubkami kieliszków atemi, ząbkowanemi, rzadziej zaś na brzegach szypułkami osadzonemi, opatrzone; pleszki kasztanowate, bezszypułkowe lub szypułkowale. Rośnie w borach i lasach.

12. *Chrobotek* koralkowy, *C. coccifera*: *thallo foliaceo, minuto: laciniis rotundatis, crenalis; podetiis elongatolurbinalis, omnibus scyphiferis, subsquamuloso-furfuraceis; scyphis cyathiformibus, irregulariter dentatis; tuberculis subdilatis, coccineis.*

Piecha łuszczkowata, podzielona: podziałki zaokrąglone, karbowane; szypułki przedłużono-gruszkowate, wszystkie na wierzchu kubkowate, nieco ziarnkami płaskimi posypane lub gładkie; kubki kieliszków ale, nieorowanie ząbkowane; pleszki szerokie, ponsowe. Rośnie w lasach na ziemi twardej.

13. *Chrobotek* rozgałęziony, *C. polydactyla*: *thallo minuto; podetiis elongatis, gracilibus, albo-pulrerulenlis, cornulis scyphiferisque; scyphis radiato-proli/eris: radiis rarnosis, numerosissimis; tuberculis coccineis.*

Piecha drobna; szypułki długie, cienkie, biało-posypane, bez kubków lub kubkowate; kubki promienisto rozdzielone: promienie liczne, gałęziste; pleszki ponsowe. Rośnie w lasach.

14. *Chrobotek* stokrociowaty, *C. polycephala*: *thallo foliaceo, minuto: laciniis inciso crenalis, podetiis elongatis, rigidis, foliaceo-scjuamulosis, pallidis; scyphis proli/eris; tuberculis conglomeratis, coccineis.*

Piecha liś'iowata, mała, podzielona: podziałki nacięto-kaibowane, szypułki długie, lęgie, łuszczkami liściowatymi pokryte, bladzielone; kubki często na brzegach szypuł-

kownte, małe, małemi pleszkami ponsowemi, osadzone, kwiat nieiako stokroci naślattuią. Kośnie w lasach na mieyscach torfowych.

578. CHRÓŚCIK, SRRNSOCAULOJY.

1. *Cliróscik krzaczkowaty*, S. paschalef *thallo erecto-rcimoso*, *cinereo-caesio*, *jibrilloso*, *granuloso*: *ramis ramo-sissimis*, *conjerlis*, *breribus* 5 *tuberculis conue.vis*, *nigro-Juści*,¹ (*saepe abortientibus*, *Jlosculosis*, *atris*).

riecha wzniesiona, gałęzista, pełna, biaława, cała ziarnami pokryta: gałęzie krótkie, liczne, rozwarte, skupione; pleszki ciemno brunatne, na końcu gałęzi osadzone; często wierzchołki gałęzi zamiast pleszek kosmkami czarnymi są opatrzone. Rośnie na gruntach suchych, twardych i na kamieniach. *llofm. Pl. lich. t. 6. f. i. Liclien L.*

579. TARCZOWNIK, PARMEJAA.

* *Piecha darnisto-galczysta: gałęzie okrągławe;*

† *uiewnqtrz pełne.*

1. *Tarczownik kwiecisty*, P. florida: *thallo erecto penduloque*, *scabro*; *Jibrilloso*, *cinereo*, *pallido*: *ramis patentibus*; *scutellis orbiculatis*, *planiusculis*, *cinereo-pallidis*, *latissimis*, *radiato-ciliatis*.

Piecha popielato-zielonawa, 1-4calowa lub dłuższa, wzniesiona lub zwisła, chropawa, gałęzista, gruba: gałęzie rozwarte, drobnemi gałązkami osadzone, iakby włosiste byđ się zdaia; pleszki obszerne tarczkwate (niekiedy -icala średnicy), blado-cieliste, rzasami czyli gałązkami drobnemi na około osadzone. Rośnie na gałęziach drzew i korze suchej *Lichen. L.*

2. *Tarczownik spleciony*, P. plicata: *thallo pendulo*, *scabro*, *idrescente*: *ramis laxis*, *ramosissimis*, *subfibrillosis*: *ullimis*, *capillaceis*; *scutellis orbiculatis*, *planis*, *concoloribus*, *radialo-ciliatis*: *abortientibus tuberculatis*, *fuscis*.

Podobny do poprzedzaiącego: kolor ma zielouawy, gałęzie zwisłe, prawie dwoisto-dzielne, bardzo podzielone, splecione, ostateczne gałązki nitkowate; pleszki tarczkwate, płaskie, mnieysze, podobnie po brzegach rzasowate, tegoż co i pleszka koloru. Rośnie mianowicie na drzewach szpilkowych. *Liclien plicatus et hirtus L.*

•J"- *Gałęzie wewnqtrz nieco prózne.*

3. *Tarczownik grzywiasty*, P. jubata: *thallo ramosissimo*, *decumbente*, *u. pendulo*, *liride-jusco* seu *nigrescenie*,

nitidoramis filiformibus Jlexuosis, ad axittas compres-
sis; sculellis pianin, fuscis, marginatis: aborlientibus
verrucosis , prttinosis.

Piecha gałęzista) długa (^łokcia niekiedy), leżąca lub
 Zwisła, brudno-zielona lub Czarniauo-brunalna, połysku-
 jącą się, od n'usady cienka, włoskowata : gałęzie pogięte, na
 katach spłaszczone; pleszki małe, tarczkwale, brunatne,
 obrzeżone: nierozu iuione, brodaw kow ale, biało-oszadziałe.
 Rośnie na gałęziach i korze drzew; z pleszkaini rzadko się
 postrzega. Farba jest biała lub ołowiana, nayczęściej bru-
 nalnawa, la ostatnia odmiana pod nazwiskiem *P. chalybi*
formis jest znaiona *JLichen L.*

Piecha gałęzista, gałęzie splaszczone.

4. *Tarcznwnih iesionowy, I*. fraxinea: thiallo caesp->*
*toso, ramoso, ciuereo-i'ire*cenl« : ramis planis, reticulalo-*
lacunosis, laciniato-sinuatis; sculellis planiusculis , mar-
ginalibus , carneis.

IMEcha złożona z wielu listków 1-2-3caIo\wych, z iednego
 miejsca wychodzących, klinów ato-podługowalnych, siatko-
 walo-komórkowalnych, popielato-zielonych na końcu po-
 dzielonych, tub drobneini wązkiemi listkami osadzonych;
 pleszki tarczkwale, na brzegach liści osadzone, z góry cie-
 liste, pod spodem tegoż co i plecha koloru. Rośnie na
 drzewach starych twardych: Jesionie, Dębie i t. d. *Li-*
cheri L.

5 *Tarczownik wiązkwaty, I'. fasligiala: thallo caespitoso,*
ramoso, glauc.o: ramis compressis, iacunosis , glabris,
sursum incrassatis, Jasligiatis; sculellis terminalibus, eon-
pexis, concoloribus.

i'odobny poprzedzaićemu. Piecha z wielu listków mo-
 drawyih , -calowych, równow ązkich , na powierzchni ko-
 niórkow alych , gładkich, u góry nabrzmiaylych, w wiązkę
 półkolistą skupionych, złożona; tarczki bładocieliste, na
 końcu listków. Rośnie na gałęziach drzew¹. Listki płonne
 nayczęściej kędzierzawo na końcu się dzielają.

6 *'Jarczownik mciczusty, I', iarinacea : thallo caespitoso,*
ramnso , pallt de-riresceule: ramis compressis , sublineari-
bus , lacunos/s; rerrucis cfpiosis , fariuiferis ; sculellis pe-
dicellatis , carneis.

IMEcha, o listkach z iednego punktu wychodzących,
 dw oislo-dzielny h. równow ązkich , bładocielonych , na po-
 wierzchni, komórko"alnych, daruinkę formnie: pleszki
 tarczkwale, królko-szypnłkowe, cieliste, rzadko się po-
 strzegają; lecz natomiast plecha brodawkami mączasłemi po
 brzegach obficie jest okryta. Rośnie na korze drzew miano-
 wicie dębowey. *Lichen L.*

y. *Tarczownik poduszkowa/y*, P. *pollinaria*: *thallo caespito, raniono, submembranaceo, incano* : *ramis planis, ladinialis, multijido-dentatis, rerrucis copiosis, fariniferis; scutellis subterminalibus, marimis; incarnatis, margine thallo de cinctis.*

Piecha z listków prawie błonkowatych, popielatych złożona, wiązkę płaską i'ormuie: listki gałęziste: gałęzie wierzchołkowe bardzo podzielone; brodawki niączasLe, liczne, na listkach się postrzegają; pleszki wielkie, cieliste, brzegiem natury plechy obwiedzione. Rośnie na drzewach wraz z poprzedzającym. Z pleszkami u nas niepostrzeżony.

8. *Tarczownik śliwkowy*, P. *Prunastri*: *thallo caespioso, ramoso, pallido: laciniis dichotomo-multifidis, erecto-ascendentibus, linearibns, attenuatis, rugoso-lacunosissis: subtus canaliculatis, albidioribus; scutellis concavis: rujis, marginatis.*

Piecha, o listkach miękkich, z iednego miejsca wychodzących, i-3 niekiedy 5 cali długich, żółtawo-białych, pod spodem białawych, dwoisto-wielodzielnych, równowązkich, na końcach zwężonych, na wierzchu ładowano-komórkowatych, pod spodem rynienkowatych; brodawki mączaste, rzadka się postrzegają; pleszki wklęsłe, brunatne, obrzeżone, bardzo rzadko się znajdują. Rośnie na drzewach żyjących i budowach. *Lichen L.*

g. *Tarczownik roziozysty*, P. *divaricata*: *thallo ramosissimo, pendulo, ochroleuco: ramis elongatis, diuaricatis, flatddis, lacunoso-rugosis, subarticulatis; scutellis rubris, marginatis.*

Piecha bardzo gałęzista, prawie włosista, miękka, biało-żółtawa: gałęzie długie, komórkowato-pomarszczone, później członkowate; pleszki czerwone, obrzeżone. Rośnie na drzewach jodłowych w lasach. *Lichen i.*

10. *Tarczownik islandzki*, P- *islandica*: *thallo caespitoso, erecto, cartilagineo, oliuaceo badio, subtus albidiori: laciniis multijidis, canaliculatis, dentato-ciliatis: fertilibus dilatatis; scutellis appressis, planis, concoloribus, subintegerrimis.*

Piechy darnisto-zarastające, wzniesione, płaskie, szerokie, skórkowato-chrzastkowate, zielono-brunatne lub kasztanowate, pod spodem białawe: podziałki wielodzielne, rynienkowate, czarno-rzāsowate: owocorodne rozszerzone; pleszki tożkolorowe, płaskie, do końca podziałek przylegające, po brzegach całe. Rośnie w borach na polach suchych piaszczystych. *Lichen L. Cetraria Ach.* Pospolicie *Plucnikiem, Porostem islandzkim* zwany. Na gruncie wrzosiowym tłustszym plecha jest liściowato-roszerzona, 2-3 cale wysoka: na polach plechy l-acalowe, wąskie lub czasem

okrągło-zwinione, i ta ostatnia odmiana do oddzielnego rodzaju, pod nazwiskiem *Cornicularia aculeata* i *spadicea*, była odniesioną.

11. *Tarczownik otrębiowy*, *P. furfuracea* : *thallo decumbente, raniono, cinereo, furfuraceo, subtus canaliculato, nigricante; scutellis concais, rujis, marginatis.*

Piecha leżąca, nieco podniesiona, szeroka, dwoisto-dzielna, popielato-żółta: podziałki tępawe, pod spodem rynienkowate lub wklęsłe, fioletowo-czarne; pleszki bardzo rzadko postrzegane wklęsłe, światło-kasztanowate, obrzeżone. Kośnie na drzewach starych. *Lichen L.*

Piecha liściowata, płasko rozłożona.

-j- *Pleszki czarne.*

12. *Tarczownik rzęsowaty*, *P. cyclozelis*: *thallo orbiculari, cinereo-łudo, subtus nigro, fibrilloso, subspongioso; laciniis mullijidis, margine crispis, subpulverulentis, ciliatis; scutellis nigris, inlegerrimis.*

Piecha w kółko ułożona, popielato-olowiana, pod spodem czarno-włóknista, prawie gąbczasta, podziałki wielodzielne, po brzegach kędzierzawe, niekiedy pyłkiem posypane, rzęsowate; pleszki czarne, zupełnie całe. Rośnie na drzewach i kamieniach. Odmiany: /) *P. ulothrix* Ach: plechę pod spodem gęsto włosami czarnymi pokrytą, tak, że się zdaie być na włosach osadzoną, odznacza się: 3) *Lichen ciliaris L., Borrera ciliaris* Ach: plechę zielonawą mianowicie gdy jest wilgotną, do drzewa nie przyległą, dwoisto-dzielną, o podziałkach pod spodem wklęsłych, białawych, po brzegach czarno-rzęsowatych, pleszkami czarnymi, cokolwiek w brunatny kolor wpadającymi, różni się. Rosną na drzewach.

13. *Tarczownik gwiazdkowaty*, *P. stellaris* : *thallo stellato, albido-caesio t>. cinereo-iurescente: subtus albo, fibrillis cinereis; laciniis sublinearibus, mullijidis; scutellis plaucescentibus, crenulatis.*

Piecha biało-lawendowa, lub popielato-zielonawa, pod spodem biała, włoskami szaremi opatrzone, o podziałkach prawie równowązkich, wielodzielnych, w kształt gwiazdy ułożonych; pleszki w środku osadzone, ciemne, modrawe, z brzegiem karbowanym, od plechy pochodzącym. Rośnie na drzewach. Odmiana o pieszce białawe, mały, w środku tylko do drzewa przyległy, na końcach podniesiony, palczasto-podzielony, o podziałkach na końcach sklepistowklęsłych, rzęsowatych, o pleszkach czarnych błękitnawych, z brzegiem od plechy uformowanym (*Borrera tenellae* Ach): rośnie na drzewach i budowach starych, drewnianych.

14. *Tarczownik modry*, I*, caesia; *thallo st.ell.ato, al-bido-cinerascente caesioque, puluerulenlo : subtus cinereo, nigro-Jibrilloso: laciniis linearibus, multifidis ; scutellis subconcauis , cuesio-pruinosis.*

Piecha gwiazdzisto-rozłożona, białawo-popielata lub modra, pyłkiem posypana, pod spodem czarno-włóknista: podziałki równowązkie, wielodzietne; pleszki płaskie, lub nieco wklęsłe, modrawo-oszadziałe. Rośnie na korze drzew. *Hojjin. Pl. lich. t. 8. f. i.*

15. *Tarczownik posypany*, P. pulverulenta: *thallo stel-lari: sicco liuido-cinereo : humecto viridi-gla uces cenie, sublus atro-tomenloso, hispido : laciniis latis, multifidis, undulalo-rugosis , pulverulentis; scutellis caesiis, margine fle.ruoso, crenatis.*

Podobny do poprzedzającego. Piecha gwiazdzisto-rozłożona: sucha brudno-popielata: zwilżona zielono-modrawa, pod spodem czarnym kutnerem nastroszona: podziałki szerokie, wielodzielne, falisto-pomarszczone, białymi ziarnami z rzadka pokryte; pleszki lawendowe, pyłkiem posypane, z brzegiem karbowanym, pogiętym. Rośnie na drzewach. *Jloffm. Pl. lich. t. 8. f. a.*

-f"- Pleszki brunatne, lub czerwono-brunatne.

a. Piecha skórkowata, zmoczona nie zmienia sic.

16. *Tarczownik iałowcowy*, P. iuniperina: *thallo ascende nle , lobato , scabro, f/auo : lobis eroso crenatis, crispis, marginibus saepe puluerulentis; scutellis pedicellatis, planis , fuscis, margine crenulato.*

Piecha żółta, po brzegach podniesiona, klapowała, chropawa: klapy ogryziono-karbowane, kędzierzawe, często na brzegach pyłkowate; pleszki tarczkwate, krótko szypułkowe, czerwono-kasztanowate, z brzegiem żółtym, karbowanym. Rośnie na iałowcach starych. *Fl. dan. t. tooA. lloffm. Pl. lich t. 7. f. s. Liehen L. Odmiana (P. sepincola): o plechach zielono-brunatnych, uayczęściey bezplezkowych; na drzewach iodłowych częsta.*

17. *Tarczownik marszczkowaty*, P. caperata: *thallo orbiculari, Jl.auo-virescente, rugoso, demum granulato, sublus alro, hispido: lobis rolundatis, sinuatis , plicatis; scutellis concauis, fuscis, marginatis.*

Piecha obszerna, niekiedy ^łokciowa, okrągła, blado żółto-zielonawa, pomarszczona, mianowicie pośrodku, później pyłkowata, pod spodem czarna, włosista: klapy fałdowane, buchtowate; pleszki wklęsłe, obszerne, czerwono-kasztanowate, z brzegiem natury plechy, cienkim. Rośnie na kamieniach. *JloJm. Fl. lich. l. 3p. f. 1. Liehen L.*

i8. *Tarczownik siatkowaty*, *P. saxatilis*: *thallo orbiculari, cinerascens, scabro, lacunoso-reticulato > subtus nigro-fibrilloso* : *laciniis imbricatis, rotundatis, lobatis; scutellis badiis, crenulatis.*

Piecha okrągła, modrawo-popielata, chropowata, siatkowato-pomarszczona, ziarnami z pod powierzchni wychodzącymi posypana, pod spodem czarno włóknista: podziałki zaokrąglone, klapowate; pleszki kasztanowate, drobno karbowane. Rośnie na kamieniach i drzewach. *Lichien L.*

i<). *Tarczownik oliwkowy*, *P. olivacea*: *thallo orbiculari, umbrino-olivaceo, ruguloso, elerato-punctato, subtus pallidiori, juscescente, subfibrilloso: lobis radiantibus, appressis, rotundatis, crenatis; scutellis badio-fuscis, crenulatis.*

Piecha okrągła, brunatno-oliwkowa, pomarszczona, wydutno-kropkowana, pod spodem bledsza, brunatno-włoskowata; klapo promienisto-nłożone, przyległe, zaokrąglono-karbowane, pleszki brunatno-kasztanowate; drobno karbowane. Rośnie na korze drzew i kamieniach.

b *Piecha skórkowata, zmoczona galaretowata.*

20. *Tarczownik czarniawy*, *P. nigrescens*: *thallo orbiculari, submonophyllo, depresso, radiatim plicato, rotundato, lobato, viridi, supra ferruculoso, sicco nigrescente; scutellis confertis, centralibus, fuscis, integerrimis.*

Piecha błonkowata, sucha ciemno-oliwkowa, zwilżona zielona, okrągła, prawie niedzielna, przyległa, promienisto pomarszczona, okrągło-klapowata \ pleszki pośrodku skupione, kasztanowate, z brzegiem ciemniejszym, zupełnie całe. Rośnie na korze drzew w lasach cienistych. *Lichien L. Collema Ach.*

21. *Tarczownik brudno-zielony*, *P. furva*: *thallo foliaceo, membranaceo, utrinque granulato, olivaceo: lobis difformibus, subrugoso-complicatis, undulato-crispis; scutellis sparsis, fuscis, integerrimis.*

Piecha liściowato-błonkowata, brudno-zielona, z obu stron ziarnista, klapowata, nielóremnie pomarszczona, fa->. listo-kędzierzawa; pleszki rozrzucone, kasztanowate, zupełnie całe. Rośnie na drzewach. *Collema Ach.*

"{}{}" *Pleszki czerwone.*

22. *Tarczownik pomarszczony*, *P. corrugata*: *thallo orbiculari, membranaceo, tenuissime rugoso, glauco-firescente, subtus nigrescente, fibrilloso: lobis rotundatis, laxis, plicato-fle.Yitosis, integerrimis; scutellis amplis, flexuosis, rufis, margine crenulato.*

Piecha okrągła, błonkowata, niewydutno-pomarszczona,

modro-zielona, zestarzała czerwona, pod spodem czarno-
włóknista: kłapy całobrzegie, zaokrąglone, wolne, fałdo-
wano-pogięte; pleszki obszerne, wklęsłe, światło kasztano-
wate, z brzegiem karbowanym. Rośnie na drzewach.

a3 *Tarczownik pęcherzykowy*, P. physodes: *thallo stelialo, glaucescente, subtus nigro-fusco: laciniis imbricatis, sinuato-pinnatifidis, apice in/latis; scutellis rubris, margine integerrimo.*

IMecha gwiazdkowata, podzielona, białomodrawa, pod spodem czarnokasztanowata: podziały buchtowano-podzielone, na końcach pęcherzykowato-nabrzmięte; pleszki obszerne, czerwono-kasztanowate, zupełnie całe (bardzo rzadko się postrzegają) Na drzewach i kamieniach pospolita. *Lichen L.*

f-j-ff *Pleszki żółte.*

24. *Tarczownik ścienny*, I' *parietina*: *thallo orbiculari, flaro v. luteo, subtus pallidiori, subjibrilloso: lobis planis, apice dilatatis, crenatis; scutellis concoloribus, integerrimis-*

Plecha okrągła, kłapowato-podzielona, żółta lub zielonawo-żółta, pod spodem bladejsza, nieco włóknista: kłapy płaskie, po brzegach podniesione, karbowane; pleszki żółte, całobrzegie Rośnie na drzewach, ścianach, murach i kamieniach. *Lichen L-*

25. *Tarczownik mурowy*, P. murorum: *thallo plicato, rugoso, substellato, vite Uino, pulreraceo-pruinoso: laciniis periplericis rotundatis, crenatis; scutellis centralibus, confertis, aureis.*

Plecha okrągła, prawie gwiazdkowata, podzielona, fałdowano pomarszczona, pomarańczowa: podziały brzeżne zaokrąglone, karbowane; tarczki na środku skupione, żółte. Rośnie mianowicie na murach starych.

26 *Tarczownik skalny*, P. saxicola: *thallo imbricato, lobulato, inaequali, pallide uirescente: laciniis periplericis rotundatis; scutellis confertis, Intescenli-fulvis, subochraceis, margine thallode demum crenulato.*

Plecha okrągła, po środku niedzielna, na brzegach podzielona, blade zielona: podziały zaokrąglone; pleszki po środku skupione, zielono-brunatnawe, z brzegiem poźniej drobno karbowanym. Rośnie na ścianach i kamieniach. *llofm. Pl. lich. t. t b f. 1.*

plecha lnszczkowato-klapowata.

27. *Tarczownik woskowy*, P. candelaria: *crusta squamulosa, flava; lobis confertissimis, lacero-lacinalis, imbricatis, marginibus pulreraceo-granulatis; scutellis pla-*

niuscitlis, concoloribus, margine thallode cle ca to, integerrimo.

Skorupa łuszczkowata, koloru woskowego, o klapach skupionych, poszarpanych, dachówkowatych, na brzegach ninóztwein ziarenek pokrytych; pleszki płaskie, tożkolorowe, z brzegiem od plechy uformowanym, wydatnym. Rośnie na gałęziach drzew starych, na ścianach i płotach drewnianych. Łuski niekiedy są kilka liuiy długości, niekiedy zaś prawie gwiazdkowało rozkładają się ; dla czego ten gatunek Meyer za odmianę N. 24. uważa.

pleclia ieclnostayna, skorupiasta.

-j- Pleszki czarne.

28. Tarczownik czarny, P. atra: *crusta verrucoso-granulata, rimoso-areolata, albo-cinerascente, scutellis planis, margine crenulato.*

Piecha brodawkowato-ziarnista, siatkowato-popekana, hiało-popielata; pleszki małe, czarne, z brzegiem popielatym, karbowanym. TVa korze drzew młodszych pospolita.

-f'f- Pleszki czerwono-kasztanowate.

29. Tarczownik kasztanowaty, P. subfusca: *crusta cartilaginca, laeui *». granulata, albo-cinerea; scutellis confertis, piano-cont>exis, fuscis, margine thallode integerrimo crenulato.*

Piecha skorupiasta, równa lub nakonec ziarnista, biało-popielata; pleszki skupione, małe, płasko-wypukłe, świalło-kaszlanowate, z brzegiem całym lub drobno-karbowanym. Rośnie na korze drzew.

30. Tarczownik zmienny, P. yaria: *crusta granulato-ijerrucosa, pallide virescente j scutellis confertis, plano-convexis, fusco-rufis P. badiis, margine thallode subcrenulato.*

Piecha ziarnisto-brodawkowata, blado-zielona; pleszki skupione, płasko-wypukłe, kasztanowate, z brzegiem od plechy nieco karbowanym. Rośnie na korze drzew.

Pleszki pyłkiem posypane.

31. Tarczownik kątowaty, P. angulosa: *crusta glabra, rugulosa, alba v. cinerascente, ambitu sublobulato; scutellis aggregatis, angulosis, difformibus, glauco-pruinosis, carneo-liuidis fusciscentibus, margine thallode subcrenulaio.*

Skorupa gładka, pomarszczona, biała lub popielatawa, na obwodzie prawie klapowata, lecz zawsze do kory przyległa; pleszki skupione, okrągłe, kątownate lub niekształtne, modrawo-oszadziałe, cielisto-zielouawe lub światło-

kasztanowate, z brzegiem od plechy pogiętym. Rośnie na korze drzew.

f t f f Pleszki, blacie.

32. Tarczownik białawy, P. albella : crusta laerigata, lactea; scutellis concariusculis, pallidis, subcarneis, cinereo-pruinosis, margine fumic/o, integerrimo.

Piecha skorupiasta, gładka, mleczna; pleszki wklęsłe, nieco blado-cieliste, popielato-opylone, z brzegiem nabrzmiętym, całym. Rośnie na drzewach.

33. Tarczownik b/a/lawy, P. parella: crusta rimosa, verrucosa. nirea; scutellis confertis , crassis, difformibus, concaris , palliclis, margine thallo de integerrimo , turgido.

Piecha popękana, brodawkowata, biała; pleszki skupione blade z brzegiem od plechy zgrubiałym, całym. Rośnie na korze drzew. Lichen L.

" t t t + t Paszki lot te.

3 i. Tarczownik żółty, P. lutea: crusta pulrerulenta, cinereo-pallescente; scutellis planis, flaris, margine clutiori.

Piecha pyłkowata, popielato-blada ; pleszki płaskie, żółte, z brzegiem światlejszym. Rośnie na korze drzew.

35. Tarczownik żółto-pleszkowy, P. cerina: crusta subgranulata, cinerea; apotheciorum disco piano, tandem con.rexo, flao~cerino , margine thallode elerato , inflexo, albo-pruinoso , tandem nigricante.

Skorupa delikatna, prawie ziarnista, popielata; pleszki żółte, 7. brzegiem popielatym, czasem ciemnym, tarcza pleszek płaska, niekiedy wypukła. Rośnie na korze drzew, mianowicie osin. Meyer za odmianę N. 24 policzą. Lichen L.

36. Tarczownik ciemno-żółty, P. yitellina: crusta granulatu , flaro-rilellina; scutellis confertis, disco piano, crustae concolori, demu/n conrexiusc.ulo, saturatori, subpruinoso, margine thallode elerato , tenui, tandem flexuoso, pulrerulento.

Skorupa ciemno-żółta, ziarnista; pleszki skupione, płaskie, tozokololorowe, później wypukłe, ciemniejsze, pyłkiem posypane, z brzegiem od plechy uformowanym, wzniesionym lub niekiedy pogiętym. Rośnie na ścianach i parkanach drewnianych. Lichen L. Skorupa często niewidoczna, tak, że same pleszki tylko się przedstawiają. Meyer za odmianę N. 25 poczytuje.

37. Tarczownik wierzbowy, P. salicina: crusta granulato-inaequabili, sordide lutescente; apotheciorum disco piano , demum conre.ro , subaurantio, margine thallode lenni, subcrenulato , landem iulegro, subfle.ruoso.

Skorupa ziarnista, nierówna, brudno-zółta; pleszki pińskie, późniey wypukłe, pomarańczowe, z brzegiem od pleilis' cienkim, nieco karbowanym lub całym, pogiętym. Rośnie na pniach drzew, a mianowicie wierzbowych. Odmiana iN. 24 podług Meyera.

580. GRANICZNIK:, STICTA.

I. *Granicznik Płucnik*, S. pulmonacea: thallo (Ulatalo, profunde sinuato, ładniało, lacuno.io-reticulato, oliuaceo, subtus uillasiusculo : laciniis. truncatis ; cyphellis maculiformibus, aibis ; perrucis glomeratis, nigris ; scutellis submarginalibus, planis, rufo-fuscis, margine thalloiie integerrimo.

Plecha liściowata, szeroka (niekiedy ^łokciowa), głęboko buehlowato-rozdzielona, podziałki ucięte, cała w klesło-siatkowata, oliwkowa, pod spodem nieco włosista: dołki plamkowate, białe na dolney powierzchni, brodawki czarne, skupione na górney się znayduią; pleszki przy brzegu osadzone, płaskie, brunatne, z brzegiem od plechy uformowanym, zupełnie całym. Rośnie na drzewach starych w lasach cienistych, jioffm *Pl. lich. t. i. f. 2.*

581. PAWIŻNICA, PELTUF.RA.

* *Pleszki brzebne, na górney stronie osadzone.*

1. *Pawqz.tii.ca palczista*, P. polydactyla: thallo glaucifrescenle, glabro, subtus penis fuscis reticulato: lobulis fertilibus , creberrimis, elongatis; scutellis fuscis, oblongo-con oe.ri.s.

Plecha liściowata, modrawo zielona, gładka, pod spodem kaszlano wato-żyłowata , siatkowata, klapowata. klapy płodne wązkie, tęgie, długie, po brzegach na dół odgięte; pleszki brunatne, podługowate, na wierzchu klap osadzone. Rośnie w lasach na ziemiioffm. *Pl. lich. t. 4. f. /.*

1. *Pawer.nica brunatnawa*, P. rufescens: thallo fusco~pirenle, sublomentoso, lacinialo-lobato , subtus albicante, penis nigro-fuscis reticulato denseque fibrilloso: laciniis inciso-crenatis, crispisj sculellis subrotundis, marginatis, fuscis.

Plecha liściowata, brunatno-zielonawa, nieco kutnerowała, poszarpano klapowala, o podziałkach kędzierzawych, nacięto-karbowanych, pod spodem biaława, od żyłek ciemno-brunatnych siatkowata, włóknami opatrzona; pleszki brunatne, okrągławe, obrzeżone. Rośnie w lasach na pniach i ziemi, mianowicie ze zgnicia roślin powstały.

3. *Paw^nica psia*, P. canua: thallo cinereo-pirescenie,

membranaceo, subtomentoso, rotundato-lobato j subtus albicanle, <eni.s fibrillistjue ambitna concoloribus, cenlri fusco-cinereis; scutellis subrotundis, conl'exis, fuscis.

Piecha popielato-zielonawa, błonkowata, nieco kutnerowała, okiągł»wo-klapowata, pod spodem biaława; żyły i włókna z brzegu' tożkolorowe, ku środkowi brnmatnoszare; pleszki okrągławe, wypukłe, brunatne. Kośnie w lasach na ziemi *Jdclien. L.*

4. *Pawinicu brodawkowa!a, P. apbtbosa: thallo licide -circscnte, supra ferrucis fuscis aspcrso, subtus penis tiigris reticulato: lobis ferilibus medio angnstatis, margine rc/leris; scutellis amplis, oblongis, ascendentibus, margine inflexo, sublacero.*

Piecha ponuro-zielonawa, na wierzchu brodawkami bruliatnieniu zrzadka opatrzona, pod spodem czarno-żyłkowatosiałkowata: kłapy płodne plechy pośrodku zwężone, na dół po brzegach odgięte; pleszki obszerno-podługowat'e, podnoszące się, z brzegiem zagiętym, karbowanym. Rośnie w lasach pomiędzy mchami, *.Hnffm, Pl. lich. t. 6. f, t, Lichen- L*

5. *Pawcfnica żyłowata, P. vennsa: thallo cinereo-ciridi., subtus fusco-cenoso: lobis rotundatis j scutellis planis, rotundis, rufis, margine crenulato.*

Piecha mała (calowa lub nieco dłuższa}, popielato-zielona, podnosząca się, klapowała, o klapach zaokrąglonych, pod spodem żyłami wydatnemł, brunatnemi, pokryta; tarczki brzeżne, prawie do brzegu prostopadle, okrągławe, brunatne, z hi/egiem drobno-karbowanymi. Rośnie na miejscach gliniastych, pochyłych, wilgotnych, w lasach. *Hoffni, Pl. lich. t. 6. Pl. dan. t. 11*

**** Pleszki na dół zagięte.**

6. *Paweznica zawrócona, P. resupinata: thallo olit'a->ceo, subtus pa/lido, scabro: lobis rotundatis, repando-crenatis; scutellis fuscis, orbicularibus, margine thallode lacero.*

Piecha oliwkowa, pod spodem biała, chropawa, o kłapach zaokrąglonych, obłączysto-karbowanych; pleszki pod spód zagięte, kasztanowate, okrągławe, z brzegiem od plechy uformowanym,! poszarpanym. Rośnie na drzewach mchem pokrytych.

58 a CONIOCYBE.

i_____Coniocybe stilhea: crusta tenuissima, pruinosa albicante; capitulis lentiformibus, albo-farinosis) slipitibus hyalinis, demum fuscesceritibus.

Skorupa cieniutka, pyłkiem posypana, biaława; główki (pleszki) soczewkowate, biało-mączasle; trzoneczki przejryste, później brunatne. Rośnie na korze drzew. *Calicium pallidum*. Pers. *cantherellum*, *peronellum* Ach.

583. PAŁECZNIK, CALYCIUM.

* Główki beztrzonkowe.

1. Pałecznik płotowy, *C. tigillare*: *crusta ferrucosa, glabriuscula, ci Irina; capilulis atris, opacis, marginatis*.

Skorupa popękano-brodawkowata, prawie gładka, cytrynowa; główki czarne, nieprzeźroczyste, brzegiem opatrzone, na brodawkach osadzone. Rośnie na ścianach i parkanach drewnianych.

** Główki trzonkowane, czarne.

2. Pałecznik wierzbowy, *C. salicinum*: *crusta granulatu, cinerea, laerigata aut puluerulenta; capilulis globoso-lentiformibus, stipitibusque nigris*.

Skorupa z ziaren złożona, popielata, wygładzona albo pyłkowata; główki kulisto-soczewkowate, równie jak trzoneczki czarne. Rośnie na korze drzew i parkanach.

3. Pałecznik delikatny, *C. subtile*: *crusta tenuissima, submembranacea, albicante; capilulis, hemisphaericis, atris; stipitibus tenuibus, nilidis, concoloribus*.

Skorupa bardzo cienka, błonkowata, biaława; główki półkuliste, czarne; trzoneczki włoskowate, lśniąco, łozkorowe. Rośnie na drzewie starem. *C. trachelinum*. Ach.

Główki trzonkowane, pyłkiem białym, popielatym lub brunatnym, posypane.

4. Pałecznik zielonawy, *C. roscidum*: *crusta granulato-rugulosa, cinerea; capilulis turbinatis demum lentiformibus, aerugino so-puluerulentis demum atris, margine epanido; stipitibus abbrevialis, crassiusculis, atris, opacis*.

Skorupa ziarnista, pomarszczona, popielata; główki wartłkowate, później soczewkowate, pyłkiem grysapano- wyin posypane, na koniec czarne, brzeg nienący; trzoneczki krótkie, dosyć grube, czarne, łme. Rośnie na korze dębów. *C. hyperellum*. Ach.

5. Pałecznik popielaty, *C. cinereum*: *crusta grumoso-granulata, pirescente; capilulis sublurbinatis, cinereo-pulrerulenti.s: disco conuexiusculo, nigrescenti-oliuaceo; stipitibus teretibus, fusciscentibus*.

Skorupa gruzłowato-ziarnista, zielonawa; główki prawie wartłkowate, pyłkiwin popielatym posypane, o wierzchu

neco wypukłym, ciemno-oliwkowym; trzonki obłe, światło-kaszlauerowate. Na korze drzew pospolita.

6. Pałecznik dębowy, *C. ouercinuni*: *crusta granulato-puluerulenta, cinerea; capilulis subglobosis, demum lentiformibus, cinereo-nigris; stipitibus crassiusculis, atris*.

Skorupa ziarnisto-pyłkowata, popielata; główki prawie kulisto, później soczewkowate, popielato-czarne; trzoneczki grube, czarne. Rośnie w łozpadlinach kory dębowej.

Główki trzonkowane, różnie od plechy farby.

7. Pałecznik włoskowaty, *C. triclloideum*: *crusta subcartilaginea, granulato-squamulosa, subimbricala, pallido-f/aue.scent; capilulis lurbinato-cyathiformibus, margine cinereis, disco ferrugineo-umbrinis; stipitibus filiformibus, atris*.

Skorupa blade-żółta, cienka, prawie chrząskowata, ziarnisto-łuszczkowata, prawie dachówkowata; główki wartłkowato-kieliskowate, z brzegiem popielatym, środkiem rdzawo-brunatnym; trzoneczki niłkowate, czarne. Na korze iodeł.

P O D D Z I A Ł IV.

P O R O S T Y W O D N E , ALGAE.

1. Morszczyny PONURE, Pn YCOIDEAE.

Listowie skórkowate, oliwkowe; ziarniki czarne, brzegiem przeyrzystym otoczone, z włóknami członkowatymi pomiesane, w osadnikach szczególnych zawarte.

584. TPidlik, Furcellaria. Listowie nitkowate, dwoisto-dzielne; brodawki słrąkowate, wierzchołkowe.

585. Morszczyn, Fucus. Listowie płaskie, liście nieoddzielone, czasem dwoisto-dzielne; osadniki brodawkowate, wewnątrz szlamowate, ziarnikami kulislami razem z włóknami, napelnione.

5H6. Paciorkowiec, Cytosira. Listowie w listki i pęcherzyki paciorkowato-połączone, przechodzące; osadniki brodawkowate, komórkowate; brodawki przedziurawione, toreбки z nitkami zawierające.

587. Oblak, Scytosiphon. Listowie rurkowate, nitkowate, oliwkowe; ziarniki gruszkowate, powierzchnią zewnątrzną listowia pokrywaią.

588. Lemanca, Lemanca. Listowie nitkowate, rurkowate, w wielu miejscach nabrzmiące; łańcuszki ziaren paciorkowate, pęzelkowate, na wewnątrzną powierzchnię nitki osadzone.

500

2. Morszczyzny czerwone, FORTNIB.

Listowie nitkowate, prawie skórkowate, nitkowate, płaskie, ciągłe; ziarniki w torebkach zawarte albo w kupki zebrane.

58). Bobacznik, Polyides. Listowie nitkowate, ciżsiatkowate, z włókien promienisto-rozchodzących się złożone; brodawki boczne, gąbczaste; ziarniki na włóknaoli osadzone.

5t). Fiałkowiec, Amphiconium. Listowie nitkowate, tęgawe, od ziaren chropawe; wierzchołki gałązek w kształt owoców nabrzmiałe. (Rośnie na kamieniach).

3. KRYLICZNIKI, CIARACEAE.

691. Krycznik, Chara. Listowie rurkowate, członkowane, spiralnie porysowane; orzeszek spiralnie "porysowany, ziarnkami kulislami napelniony; pączki czerwone, kuliste, wewnątrz włókien bardzo drobnych i rurek promienistych, pełne.

4. ZIELI; SIC E, CONFERFINAE.

Listowie nitkowate, pełne lub rurkowate, przewiczone lub członkowane.

5)2. liozdzień, Polysiphonia. Listowie pełne, członkowane: członki z rurek złożone, podłużnie porysowane; owoce, albo są torebki ziarnikami gruszkowatymi, nielicznymi, napelnione, albo kulki masę ziarnistą zawierające, rzędami na gałęziach osadzone.

593. Chrzstnica, Ceramium. Listowie gałęziste, pełne, członkowane, czerwone; torebki kuliste, ziarniki liczne zawierające.

594. Zielenica, Conlerya. Listowie rurkowate, błonkowane, przezroczyste; ziarna wewnątrz rozrzucone.

595. Zroslnica. Zygnema, Włókna rurkowate, błonkowane, członkowane, później przez wydanie poprzecznych rurek połączone: ziarna naprzód w całym włóknie rozrzucone, później w kulki zebrane, od matki się oddzielają.

5. WATKI, SOZBAOTAB.

Listowie rurkowate, ciągłe (bez przegród); ziarna rozmaicie rozrzucone.

596. Ifrznica, Oscillatoria. Włókna rurkowate, przeyzyste, śliskie, poprzecznie drabinkowalo-porysowane.

597. Il oszeria, Yaucheria. Włókna rurkowate, gałę-

501

ziste, pyłkiem zielonym ziarnistym wewnątrz posypane, pęcherzyki zewnątrz kuliste lormują

598. U"alka, Solenia. Listowie rurkowate, błonkowane, siatkowate; ziarna drobne, w okach siatki rozrzucone.

6. TAZESIDLOWATE, TREMETOIDAE.

Listowie, galaretowate, niedzielne lub gałęziste, pełne lub błonkowane, ciż,Je. lub członkowane.

599. Linkia, Linckia. Massa galaretowata, wewnątrz nitkami obrączkowałem!, promienisto-ułożonem, napelniona.

600. Trzęsidło, boston. Listowie bloukowato-galaretowate, włóknami paciorkowalnymi, pociętymi, napelnione.

601. Wymocznica, Coccochloris. Massa galaretowata, ziarnami kulistymi napelniona.

7. DW TJ 7, NACZNE, ATIPHIBOLAE.

Listowie płaskie, członkowane: członki oddzielone.

io2. Nadecznik, Cadiaga. Listowie łodyżkowate, prawie gąbczaste, galaretowate, do którego ostrza tęgie są żalirzone.

603. Sznurzec, Diatoma. Włókna kątami na przemian połączone, na części wielokształtne, kątowate, rozpadają się.

1. MORSZCZYNYPONURE.

584. AVIDI.IK, FURCELBARIA.

1. 11'idlik robaczkowaty, F. lumbricalis. Cała roślina oliwkowa; pień u spodu linii grubości, kilkakrotnie dwoisto-dzielny, na wierzchu końce robaczkowato nabrzmiałe; suchy prawie czarny. Rośnie w wodach morskich około Połongi.

585. MORSZCZYN, Fucus.

1. Morszczyń pęcherzykołaty, F. vesiculosus: frondo coslata, piana, dicholoma, integerrima; receptaculis subellipticis, abortientibus in resicas abeunlibus.

Listowie łokciowe, iednonerwowe, płaskie, dwoisto-dzielne, często kropkowane, całobrzegie, wierzchołki nabrzmiałe, brodawkowate, parzyste, eliptyczne; pęcherzyki dwa niżej rozdwojenia umieszczone. Rośnie w wodach morskich około Połongi. Odmiana o listowiu ledwo 2-3 cale Wysokiem, wąskiein, prawie beznerwowem (F. balticus Ag.): często w okolicach Połongi postrzega się.

2. Morszczyń rynienkowaty, F. canaliculatus: frondę dicholoma, ecoslcila, canaliculata, integerrima; receptaculis turgidis, obtusiusculis.

Listowie beznerwowe, brunatne, 2-3całowe," wązkie, 3-4-łwoisto-gałęziste, pod spodem rynienkowate, całobrzegie; wierzchołki nabrzmiące, brodawkowa^, tępe. Około Połongi.

3 *Morszczyzn guzowaty*, F. nodosus: frondę compressa, pesiculis sparsis nodosa; receptaculis Lateralibus, pedunculatis, pyriformibus.

Listowie u spodli okrągłe, wyżej płaskie, karbowane, gałęziste, skórkowate: gałęzie w pewnych odległościach pęcherzykami okrągłenii, od listowia obszerniejszymi, opatrzone; osadniki boczne, płasko-grnszkowate, na gałązkach małych osadzone. Rośnie w okolicach Połongi. Fl. dan. i. <46. Wyschły czarnym i prawie rogowym się staie.

586. PACIORKOWIEC, CYSTOSIRA.

1. *Paciorkowiec strąkowy*, C. siliquosa: frondę decomposita, compressa, ramis linearibus, distichis, integerimis; pesiculis terminalibus, siliquaeformibus, articulatatis; receptaculis lanceolatis.

Listowie czarniawe, dwa razy złożone: gałęzie na jednolity płaszczyźnie; pęcherzyki w gałązkach rozszerzonych złożone, strąkowaty kształt gałązkom nadają; osadniki lancetowate. Rośnie około Połongi w wodzie morskiej. Fucus L. Fl. dan. t. 106.

587. OELAK, SCYTOSIPHON.

1. *Oblak nitkowaty*, S. Filim: frondę simplicissima, tubulosa, aequali P. subnodulosa.

Listowie długie, niekiedy 2łokciowe, obłe, cienkie, rurkowate, śliskie, równe lub nieco przewężiste. Rośnie około Połongi w wodzie morskiej. Fucus L. Fl. dan. t. 82 t.

588. LEWANEIA, LEMNIF.

1. *Lemanea rzeczna*, L. fluviatilis: flis subsimplicibus papillosis: papillis subternis, remotis.

Włókna brudno zielone, tęgie, chrząskowate, suche, czarne, równe, później członkowate, na stawach zgrubiałe. Rośnie na drzewie w wodach słodkich prędko biegnących. Conferra L. Vauch. Conf. t. 10. f. <-2-3.

2. MORSZCZYNY CZERWONE.

589. ROBACZNIK, POLYIDES.

1. *Robacznik glistowaty*, P. Imbricalis: Porost oliwkowo-brunatny, suchy czarny, 2-3całowy, dwoisto-gałęzi-

sty; gałęzie obłe, tępe; brodawki boczne czerwone. Obficie na brzegi morza wyrzucany około Połongi (lecz zawsze płonny).

590. FIALICOWIK, AMPHICONUM.

1. *Fiałkowiec zwyczajny*, A. rupestre: flis articulatiss, pellucidis, fragilibus, dichotome-ramosis, demum aeruginosis; granulis lateralibus terminalibusque, conglobatis.

Cały, kutnerek czerwony, później popielato-zielony stał się. Kutnerek ten, składa się z włókien członkowatych dwoisto-dzielnymi, przezroczystych; ziarna zaś u boku gałęzi lub na końcu są osadzone. Rośnie na kamieniach świeżo odkrytych (Kluk); na granicy krajo- wym w zbiorze Gili-borta widziałem.

3. KRYNICZNIK.

591. KRYNICZNIK, CHARA.

* *Listowie z kilku rzędów komórek zJoione.*

1. *Krynica kutnerowaty*, C. tomentosa: spongiosa subtaenulata, stibspiralis torta | ramis inermibus, obtusis, subinjalato-compressis; aculeis demum injtalis, oralibus ramulosaequantibus.

Listowia grube, gąbczaste, brózdowane, popielato-zielone, iakby kutnerowate; gałęzie po sześć w okółku, końcach nadętych, później spłaszczonych; kolce na łodygach grube, krótkie, iaiowate, później do gałęzi podobne. Rośnie w wodach stojących. Odmiana o gałęziach krótszych na powierzchni prawie równych, niekulnerowatych (Charatophylla L'Fallroth?) często się postrzega.

2. *Krynica nastroszona*, Ch. hispida: glabra, subcaet, spiralis torta, fle.yilis; aculeis setaceis: ramis subse/iis, apice ramulosis.

Listowie okółkowato-gałęziste, zielone, spiralnie bruzdowane, giętkie, gałęzie po 6 w okółku, kolcami szczytówkami lub grubszymi pokryte; kolce te u spodu prędko opadają. Rośnie w rzekach z morzem łączących się około Połongi. Odmiana o listowiu delikatnym, gęsto kolcami włoskowatymi pokrytym (Ch. crinita IFallroth), razem się JJostrzega.

3. *Krynica zwyczajna*, Ch. vulgaris: scabra, fragilis; ramulis suboctonis, apice nudis.

Zielony lub popielaty: okółkowato-gałęzisty, chropawo-kruchy, gładki: gałęzi 7-8 w okółku, na kocu niegałęzi- stych. Rośnie w wodach stojących uieglębokich.

listowia z rurki pojedynczej uformowane.

4. *Arynicznil giętki*, Cli. *llexilis: flexilis, tenero membranarea, subpellucida; ramis continuis, elongatis, obtusiusculis.*

Listowie rurkowate, giętkie, cienkie, wyschłe płaskie błonkowate, w odległości cała lub 2 gałęziste: gałęzie okółek składają, i są znowu okółkowato-rozdzielone; nasiona tak na pierwszych iako i na drugich gałęziach osadzone; ostateczne gałązki nieczłonkowe, tępe. Rośnie w wodach, stojących. *Fl. dan. t. y6t.*

4. ZIELENICĘ.

692. DRÓZDZIEN, *FOLYSWTIONIA.*

I. *Jirózdzień fioletowy*, P. *violacea: fronde ramosissima, laxa: ramulis capi/laribus, subGstriatis, fasciculatis, virgatis: articuiis diametro sestjuilongioribus; capsulls sessilibus.*

Listowie nitkowate, słabe, bardzo gałęziste, 2-3calowe: gałązki wiązkwato-rózkowe: członki 3-6 rysami opatrzone, od średniey gałęzi nieco dłuższe; torebki bezszypułkowe. Rośnie na kamyczkach w morzu około Połongi, i razem z innemi porostami iest z morza wyrzucanym.

5G3. CIIRZ \STNICA, *CERAMUM.*

1. *Chrzstnica przejrzysta*, C. *diaphana: frondę dictiotoma, ramosissima: ramulis apice forcipatis: articuiis cylindricis, liyalinis: geniculiis turgidis; capsulis inrolucratiss.*

Listowie włoskowate, bardzo gałęziste: gałęzie na końcu widełkowato-szczypcowate: członki przezroczyste: stawy różowe, nabrzmiące; torebki pokrywkami opatrzone. Po między innemi porostami w okolicach Połongi. *Flor. dan. tab.*

5G4. ZIELENICA, *CONFERYA>*

* Ziemne.

1. *Zielenica wrzosowa*, C. *ericetorum: flis spadiceis, simplicibus, prostratis, implexis, teneris: articuiis diametro se.Kjuilongioribus.*

Włókna delikatne, splecione, ciemne, niegałęziste, członki od średnicy dłuższe. Rośnie na piaskach około mieysc wodą od wylewów deS/.czowych zalanych, wrzosem otoczonych.

2. *Zielenica cienista*, C. *uuibrosa: filis uiridibus, ra-*

monia, fragilibus, strapo relutino suffultis: ramulis erectis, obtusis : articulis gibbis.

Włókna gałęziste, zielone, kruche, na massie axaniitno-zieloney osadzone: gałązki wzniesione, tępe: członki wydane. Kośnie na ziemi wilgotuły w lasach.

** Wodne.

3. Zielenica kosmkowala, C. Inccosa : *filia simplicibus, lenerrimis, mucosis, in. stratum bnllsum implicilis, hyalino-uirescentibiis: articulis lonsitudine rariis.*

Włókna bardzo delikatne, szlamowate, przezroczysto-zielone, niegałęziste, splecione, massa bąblistą skleione; członki różney długości. Kośnie na błotach woda zalanych za nastaniem ciepła na wiosnę i później niknie. *Fauch. Conf. t. t'4. f. 3-*

4. Zielenica szlamowata, C. mucosa: *filis simplicibus, tenuissimis, lubricis, fiarrescentibus: articulis subtorosis, diámetro longioribus.*

Podobna do poprzedzającej, lecz większa farby żółtej; członki nieco nabrzmiałe, od średnicy dłuższe.

f). Zielenica rzeczna, C. rivularis: *filis simplicibus, longissimis, fluctuantibus, viridibus, subopacis: articulis diametro triplo longioribus: siccatis aternatim compressis.*

Włókna niedzielne, długie, unoszące się, zielone, prawie nieprzezroczyste; członki od średnicy 3 razy dłuższe: suche naprzemian spłaszczone. Rośnie w wodach płynących.

6. Zielenica źródłana, C. fontualis: *filis simplicibus intricatis, caespilosis, lurido - b a dio-oliraceis, obtusis: articulis diametro iqualer breoioribus.*

Włókna niedzielne, splecione, brudno-zielone, tępe: członki od średnicy 4 razy krótsze. Rośnie w krynicach

7. Zielenica skupiona, C. glomerata: *filis ramosissimis, piridissimis; ramis fasciculatis: ramulis ultimis obbreffatis : articulis diametro multo longioribus.*

Włókna ciemno zielone, bardzo gałęziste: gałęzie wiąz-kowate: ostateczne krótkie; członki od średnicy wiele dłuższe. W wodach bystro płynących częsta.

8. Zielenica rozłożysta, C. fracta: *filis ramosissimis, (lexuosis, Pirescentibus: ramis, teneris, alternis, deoaricatis, imbricatis: articulis diametro multo longioribus.*

Włókna zielonawe, bardzo gałęziste, rozłożyste: gałęzie delikatne, naprzemianległe, rozłożyste, splecione: członki od średnicy wiele dłuższe. W krynicach pospolita.

5(J5 ZROSTNICA, ZYCHEM A.

1. Zrostownica jednoszrubowa, Z. quininum: *filis simplicibus, lubricis: articulis elongalis: spiris simplicibus.*

Włókna niegałęziste, śliskie; członki długie: linyki ziarniste, spiralne, o zakrętach pojedynczych. *Vauch. Conf. t. 5. f. <• 3- 3. i. t. 6. f. /.*

2 *Zrostonica dwuszurowa*, *Z. cleminum: filia simplicibus, lubricis, articulis elongatis: spiris duplicibus.*

Różni się linykami spiralnymi z ziaren podwójnymi. Rośnie z poprzedzającą. *Fauch. Conf. t. 4. f. /.* i *t. 5. f. 4.*

596. WĘŻNICA, OSCILLATORIA.

i. *Języczna Kwiat wodny*, *O. Flos aquae: fides tenerrimis, minutissimis, aemginosis, aquam ad in.itar membranarum obdacenlibus; striis transersis, inconspicuis.*

Nitki bardzo drobne, delikatne, niegałęziste, na wodzie blonkę zieloną, cieniutką, torunią. Na wodzie w kałużach lub w naczyniach na działaniu powietrza wolnego i słońca w śród lala w wslawiole, okazuje się w kształcie plewierzki niekiedy o kolorach mienionych. Tento gatunek pod nazwiskiem *Massy Frystleya*, lub *zieloney* jest znaiomy. Od niektórych naturalistów za istotę do zwierząt należącą był uważany. Inni zaś z tej masy tworzenie się i zwierząt niedoskonałych, i roślin chcą wyprowadzać.

j. *lf clnica murowa*, *O. muralis: filis simplicibus, fluctosis, crassiusculis stratoque riridibus; striis transfer-sis, denna.*

[S'ilki niedzielne, pogięte, nieco grube, z podkładki galaretowate) tñzkolorowey wynurzające się: rysy poprzeczne, gęste. Rośnie na murach ze strony północnej, często od wody z dachu spadającej zwilżanych.

3- *Wełnica g/eiowa*, *O. limosa: filis simplicibus, re-rtis, strictis, radiantibus. e strato gelatinoso, atrouirente, porrectis.*

Włókna niedzielne, proste, wyprężone, promieniste, z podkładki wychodzące. Rośnie na brzegach i drzewie pod wodą w sadzawkach i kanałach zanurzonych. *Vauch. Conf. t. /5. f. 2. 6.*

597. WOSZERIA, FAUCULERIA.

1. *Foszeria ziemna*, *V. terrestris: filis capillariibus, ramosisramulis secundis: uesiculis ambitu hyalinis, lateralibus terminalibusque glohosis.*

Włókna włoskowate, gałęziste: gałązki Jednostronne; pęcherzyki kuliste, pojedyncze, z brzegami przeźrystemi, boczne lub wierzchołkowe; gałązki za pęcherzykami haczykowate. Rośnie w cieniu na ziemi, i w wazonach. *Fauch. Conf. t. a- f. 3.*

caesjatosi, dichotome ramo sis: ramis ultirnis horizontali. ba, secundis; pesiculis binis, sessilibus, terminalibus, mucroue redo, interinedio.*

Włókna darniste, dwudzieluo-gałęziste: gałęzie ostateczne poziome, iednostronne; pęcherzyki podwójne, beztrzonkowe, pośrodku sztyłem prostym opatrzone. Rośnie na ziemi w źródłach. *Fanek. Conf. t. 3. /.*

8. WATKA, SOLENIA.

1. *TFatha Liszkuwala*, ft. *intestinalis: frondę simplici, elongata. membranacea, injlata, sinuosa, anfractuosa.*

Listowie błonkowane, zielone, rurkowane, długie, nadęto-pomarszczone, buchtowato-pokręcone. Rośnie w ujściach rzek i strumyków do morza, około Połongi.

599 LINKIA, LLLICKIA.

1. *linhia twarda*, L. *dura: frondę globosa, solida, firidi; filis radiantibus e globulo basilari, acuminatis, subfissisj rectis, obscure annulatis.*

Cała, kulki nieforemne, ciemno-zielone, wielkości ziarna konopnego lub grochu, tworzy; wśród której włókna niewyraźnie obrączkowe rozchodzą się. Rośnie ua drzewie i kamieniach w wodzie zanurzonych.

600. TKZ ^ SIDŁO, NOSTOC.

I *Trze.sidło pospolite*, N. *commune: frondę difformi, plicata, undulata, subcoriacea, oliracea.*

Listowie niekształtne, zielone lub oliwkowe, galaretowate, dosyć tęgie, pofałdowane, faliste, od całej do 2 średnicy. Rośnie na miejscach wilgotnawych trawa, pokrytych. *fauch. Conf t. tG. f.* Wychła błonkę tylko formuie, która zwilżona objętość znacznie powiększa. Masa galaretowata, za obłoki spadłe, u wieśniaków uważana, czyli do tego rodzaju i gatunku należy, sprawdzić dotąd nie mogłem. Tamta bowiem, ile z postrzeżeń w dzieciennem wieku pamiętać mogę, jest farby wodnistej, iakby z ziaren złożona, a do skrzeku żabiego wielkie ma podobieństwo. Pokaźnie się najczęściej po deszczach ciepłych po południu spadłych, na dziedzińcach lub łąkach twardych niebłotnistych; później cała zdaie się rozpływa, żadney błonki niezostawiając.

2. *Trzesidło śliwkowate*, N. *pruniforme: frondę globosa, solida, solitaria, coriacea, nigrescente.*

Listowie kuliste, od całej do 2 średnicy, lub nieforemne, w początkach galaretowate, białawe, miękkie, później czaruo-zielone, sprężyste. Rośnie w jeziorach o dnie mu-

510

Trybalkowe (Desciscentes).

612. *Grudek*, *Dothidea*. Komórki w podkładce zanurzone, iądro zawierające; otoczeń właściwy o; puszki wzniesione, prawie maczugowate, trwałe.

2. G I I z v B Y w Ł A ś o I w R., *FUNGI*.

Puszki na powierzchni war się (hymenium) formują i ta albo cały grzyb lub w części, albo tylko spód kapelusza (pileus) lub wierzchołka powleka.

* *Kapeluszem, opatrzone.*

613. *Bedlka*, *Agaricus*. Spód kapelusza równoległoblaszkowaty.

614. *Olszówka*, *Schizophyllum*. Blaszkki równoległe, na dwoje w całej długości rozdzielone, i te odgięte rurki formują.

615. *Strączek*, *Merulius*. Fałdy pod spodem kapelusza prawie równoległe.

616. *Siałkowiec*, *Uaedalea*. Blaszkki siatkowato-połączone. (117. *Huba*, *Bolelus*. Spód kapelusza dziurkowato-rurkowo wały.

618. *Kolczak*, *Hvdnum*. Spód kapelusza kolczasty.

619. *Pleśniak*, *Tlielepliora*. Spód kapelusza gładki lub wyniosłościami opatrzone.

Mitrowate.

620. *Toczek*, *Helotium*. Mitra półkolista, z brzegiem zagiętym, na wierzchu puszkami osadzona.

621. *Piestrzenica*, *Helvella*. Mitra falista, spłaszczona, ze 2 stron na dół zagięta, -w początkach brzeg z trzonem zrosły.

622. *Smardz*, *Morchella*. Mitra z wierzchu komórkowata, komórki siatkę pogiętą formują.

*** *Buławkowate.*

(>23. *Łatyczka*, *Leolia* Buławka (*clavula*) nieprzyrosła, trzon obymuiąca.

624. , *Geoglossum*. Buławka mięsista, w trzon na dół zwężona, wydatnością od trzonu odznaczona.

G25. *Goździeniec*, *Clavaria*. Buławka niedzielna lub gałęzista, w trzon nieznacznie przechodząca.

G>6. *Łopatuica*, *Spathularia*. Łopatka (*spathula*) płaska. trzonkiem opatrzone.

627. *Płaskosz*, *Merisma*. Łopatki gałęziste, płaskie, u dołu w trzon zrosłe, całe równie i.k i pień puszkami pokryte.

5 u

Puszki na górmy stronie kapelusza osadzone i z plynem ściekaiące, albo/hel. nieznacznie nknące.

6JB *Sromotnik*, Pjiallns. Kapelusz na trzonie osadzony, i z nim zrosły, brzeg wolny; pleszki $\frac{1}{2}$ plynem ściekaiące.

(jag. *Kustrzebka*, *Peziza*. Grzyb płaski, miseezkowaty, kielutkowaty i t. d , trzoukowaty lub bez trzonu; puszeki na stronie górney osadzone: dożrzale nknące.

3. G N Z V J I Y u U N R u A T K A M t O P A T R Z O N E ,
G A S T R O u r c n r r . s .

Ziarniki (spordia) w purchatkach (sporangium) zawarte, albo nagie , albo tez. na włóknach włoskowatych rozmaicie pogiętych, włośnią (capillitium) zwanych, osadzone.

* *Otoczeń skórkowaty.*

630. *Promiennik*, *Geasrum*. Otoczeń skórkowaty, gwiazdzisto-otwieraiący się: wewnętrzny kulisty, błonkowaty, wewnątrz ziarniki koliste, z włóknami pomieszane, zawierający.

631. *Tegoskór*, *Scleroderma*. Paichatka twarda, prawie kulista; ziarniki skupione, włóknami przeplecione.

63a. *Nasionak*, *Sclerotium*. i'urchatka twardawa , wewnątrz teyże samey natury; ziarniki nagie, zewsząd wynurzaące się.

633. *Purchawka*, *Lycoperdon*. Purchatka okrągława lub niekiedy w trzonek zwężona; otoczeń zewnętrzny ziarnisty, o ziarnach niekiedy zaostzonych, mączasto-rozdzielających się, czasem ciągły; wewnętrzny błonkowaty: wewnątrz w początkach mięsisty, później napelniony ziarnkami okrągłemi lub w ogonek zwężonemi, z włóknami*pomieszanemi.

63i. *Pałeczka*, *Tylostoma*. Porchatka kulista, trzonkowata, otworkiem slwardniało-nabrzmiłym otwierająca się; ziarna na włóknach rozrzucone, wnątrze purchatki napelniaią.

635. *Rezkosmek*, *Licea*. Porchatka prawie kulista lub walcowata; ziarniki ciemne, sku|>ione, bez włókien.

636. *Dwuksztułtnik*, *Amphisporium*. Purchatka trwała; ziarniki dwukształtue , kuliste lub wrzeciunowate; kosinki o.

637- *Zlepek*, l urotiuin Podkładka kosmkowata; purchatka kulisia, błonkowata; ziarniki skleione.

638 *Purchatnica*, *Physarum*. Purchatka kulista, krótko-trzonkowa, w kształcie łusk albo włókien nknąca; ziarniki bez kosmków.

*Grzyby purchawkowale, wewnątrz włóknami spręży-
stemi opatrzone.*

6⁹. *Strzępek*, *Arcyria*. Purcjalka trzonkowata, owalna lub walcowata, niknąca, spód tylko talerzykówaty zostaje, z którego włosnią (*capillitium*) sprężysto się podnosi, i później odpada.

6¹⁰. *Kędziorek*, *Trichia*. Purcjalka rozmaita, rozmaicie rozdzierająca się, z której włosnią pokręcona podnosi się.

6ⁿ. *Paździorek*, *Stemorilis*. Purcjalka okrągła, iaiowata lub walcowata; otoczeń niknący; włosnią trwała, trzonkiem pośrodku za oś służącym, i do którego jest przymocowana, opatrzona.

*#» *Grzybki purchawkowale, w początkach wewnątrz galaretowate.*

6¹². *Szumek*, *Sputnaria*. Purchatka słaba, komórkowato-kosmkowata, cała wewnątrz z fałd z podkładki pochodzących złożona; ziarniki skupione.

6³. *Gnilek*, *Aelhaliuin*. Purcjalka błonkowata, zewnątrz [lazzierzowata, wewnątrz błonkowo-blaszkowata; ziarniki skleione.

6¹⁴ *Kraśnik*, *Lycogala*. Purcjalka błonkowata, kształtu rozmaitego; kosrnki wolne, przyrosłe; ziarniki wolne.

***# *Purcjalka i mięsisto-galaretowata.*

645. *Kisielec*, *Tremella*. Purcjalka galaretowata, mięsista: ziarniki wewnątrz rozrzucone, pod wierzchem iednakże nayliczniejsze.

***** *J^{archawkowate} wyjątkowe.*

G46 *TPąśnik*, *Nemaspora*. Miejsce purchalki komórki drzewa martwego zastępują; ziarniki nagie, szlamowate, nad powierzchnią drzewa wychodzą, i lam twardniejąc włókna stanowią.

647. *Suszec*, *Xyloma*. Cętka brodawkowata, na powierzchni liścia osadzona, wewnątrz gruzłowato-komórkowata, z subslancyi liścia zniienioncy, powstała; ziarniki o.

***** *Pleśnie (Mitcores).*

648. *Pleśń*, *Mucor*. Włókna delikatne, ciągłe lub wewnątrz przegrodami opatrzone, niedzielne lub gałęziste, u spodu włókienka iakby korzenie wypuszczające; pęcherzyk na wierzchu włókien osadzony, ziarnikami napelniony: które później na powierzchni pęcherzyka są posypane.

64g. *Butwik*, *Myxolrichum*. Włókna ciągłe, bardzo gałęziste, splecione; kulki galaretowate, na włóknach osa-

dzzone: w których ziarniki liczne, przezroczyste, są zawarte.

650. *Krnpil/ici-*, *Aspergillus*. Włókna wzniesione, przegradami opatrzone, na końcu maczugowate lub tępe; ztarniki z końców wynurzające się, i na nich skupione.

651. *Podkornik*, *Rhizomorpba*. Włókna pełne, gałęziste, wewnątrz paździerzowate; purcfaiki na wierzchołkach gałęzi osadzone, wewnątrz galaretowate.

4. O a z y r > Y W Ł ó K N I S r K , *Irruou MBTRS*.

Ziarniki na włóknach rozrzucone, w purchatce niezawarte.

65-2. *Łzawnik*, *Dacryomyces*. Galaretowaty, prawie kolisty lub krążkowaty, wewnątrz kosmkami podnoszącemi się, na których ziarniki znajdują się, opatrzone.

653. *Miollik*, *Coremium*. Trzonek z kosmków i pęcherzyków zrosłych złożony, na końcu pęczkowato-włosisty, ziarnikami posypyany.

654. // *łóknica*, *Isaria*. Trzouek z kosmków zrosłych złożony, zewnątrz włosisty; ziarniki na włoskach rozrzucone.

655. *Ziarnowios*, *Sporotrichuni*. Kosmki gałęziste, splecione; ziarniki prawie kuliste, na kosnikach rozrzucone.

656. *Cronik*, *Botrytis*. Kosmki przegradami opatrzone, na końcu baldaszkogionowe, i tamże ziarniki skupione, noszące.

657- *Przegubiak*, *Torula*. Kosmki rozłożyste, gałęziste, członkowate, nieprzezroczyste: członki kuliste, opadające.

658. *Skórnik*, *Rhacodium*. Kosmki gałęziste, członkowate, prawie nieprzezroczyste, w kulki skupione.

65y. *Bisior*, *Byssus*. Kosmki rozłożyste, gałęziste, splecione, rozpływające się.

660 *Ifiżzkowiec*, *Himantia*. Kosmki gałęziste, delikatne, trwałe: gałęzie wiązkowate, prawie członkowate.

661. *Rdza,unik*, *Erineum*. Kosmki darniste, niegałęziste, ciągle, proste lub skręcone, wielokształtne, na liściach osadzone.

5. Pa o s z tfitti, *Coy r o.V YCETK**.

Cale z ziaren lub ziarników złożone.

*I * Podkładkami opatrzone.*

66 /1. *Powłócsnik*, *Esosporiunt*. Podkładka galaretowato-gruzłowata; ziarniki walcowate, obrączkowate, do podkudki wrosłe.

(103. *Grudek*, Tubercularia. Podkładka wypukła, galaretowato-pęcherzykowata; ziarniki kuliste, drobne, znikliwe.

** /roszniki wolne czyli podkładek niemaiq.ce.

G6i. *Omar*, Puccinia. Ziarniki obrączkowate lub przegrodami opatrzone.

6G5. *Zczepek*, Siridium. Ziarniki podługowate, nieprzezroczyste, po końcach włoskowato-zwezone, i temi zwężeniami zczepione.

666. *Pfrzecionak*, Fusidium. Ziarniki trocinowate lub szpulkowate, rozplynione.

667. *Śnieć*, Uredo. Ziarniki kuliste, czasem przegrodami opatrzone, z pod epidermidy wychodzące.

L. J ^ i) n N i K I.

Goi. KULNICA, SPJIAERIA.

Podkładka wydarna.

-j* Maczugowate lub gałęziste.

1. *Kalnica goździeńcowa*, Sph. *militaris: carnosae, aurantiaca; capitula clarata, tuberculosa; stipite aequali.*

Grzybek maczugowaty, pomarańczowy, u spodu cienki, walcowaty, u góry zgrubiały, brodawkowaty. Rośnie w lasach na ziemi (X. Jundziłł). Fl. dan. t. 65y. *Clauaria* L.

2. *Kalnica korzenista*, Sph. *ophioglossoides: carnosae, nigrescens, capitula orali; stipite radicante, flar idulo.*

Grzybek 2calowy lub wyższy, maczugowaty, mięsisty, czarniawy; główka owalna; trzonek żółtawy, w kształt korzeni u spodu rozgałęziający się. Rośnie w lasach iodłowych, pomiędzy mchami.

3. *Kalnica palczasta*, Sph. *digitalis: carnosae-suberosae, caespitosa, ramosa, nigra: clauulis teretibus, acutis: stipite < > slabro.*

Grzybek od spodu palczasto-gałęzisty, mięsisto-korkowaty, i-2calowy, czarny, z wierzchołkami najczęściej białawymi, ostreimi. Rośnie w lasach i ogrodach na drzewach suchych. Schaff, t. 3s8. *Clauaria* JL.

4. *Kalnica wielokształtna*, Sph. *polymorpha: caespitosa, difformis, uentricosae, sessilis, nigricans, scabra.*

Podobna do poprzedzającej; darniną zarastającą, o gałęziach grubych u spodu, różnokształtnych, czarnych, szorstkich. Wielkość iey niekiedy do 1 cali dochodzi. Czasem wewnątrz jest próżną. Rośnie w lasach na drzewach gujących. Fl. dan. t. 900.

5. *Kalnica nastroszona*, Sph. *llyposylon: suberosae*

lig nosu simpliciuscula, compressa, prlmó albo-pulrerule.nci, dei/i nuda, n igra; stipite riloso.

Gromadnie zarastająca, niekrucha, pojedyncza lub nieco gałęzista, młodsza hialo-posypana, później czarna, o wierzchołku spłaszczonym, spodzie zaś włosami nastroszonym. Rośnie na drzewach starych, gnijących. *Clararia L.*

ff Wypukłe.

6. *Kulnica warstowata*, Sph. concentrica: *globoso difforinis fasco-nigricana, intus stralis concentricis, zonata.*

Młodsza warstowata, rdzawa, później kulista lub nieforemnie okrągła, ^-i cała średnicy mająca, na powierzchni nierówna, czarniawa, wewnątrz warstkami białawymi. spółośrodkowymi lub równoległymi podzielona. Rośnie na drzewach suchych, korą pokrytych. *Schaff. t. 3sp.*

7. *Kulnica poziomkowata*, Sph. fragiformis: *globosa; miniato-rubiginosa, intus atro nitem;; ostiolis perithecioru.ni prominu/is.*

Kulista, wielkości grochu; na powierzchni czerwono-rdzawa, wewnątrz czaruo-lśuiąca się; otworki otocznów wydajne, kształt iej poziomki nadać. Rośnie na korze drzew suchych. *Lycoperdon uariolosum L.*

8. *Kulnica świat'lo-kasztanowata*, Sph. fusca: *depresso-plana, subcon/luens, fusca, intus concolor; ostiolis peritheciurum prominulis.*

Światło-kasztanowata, wypukło-płaska, krążki od 2-3 linii stanowi: często zaś razem zlewająca się; wewnątrz tozkołorowa, otworkami na powierzchni nastroszona. Rośnie na korze drzew mianowicie leszczyny.

-j-ff Płaskie.

9. *Kulnica kropkowana*, Sph. Poronia: *stipitata, turbinata, disco truncato, albo, nigro-punctato, ertus nigricans.*

Grzybek przewrotno-kręgowaty, u spodu czarniawy, u wierzchu płaski, biały, od otworków czarnych kropkowany, Rośnie na gnoiu końskim. *Fl. dan. t. 288. Peziza punctata L.*

10. *Kulnica sypka*, Spli. deusta: *effusa, crassa, colliculosa, cinereo-nigricans, demiim fragilis; peritheciis emersis.*

W kształcie skorupy grnbćy, popielato-czarniawej, na powierzchni nierównej, pnie dosyć obszernie powlekająca: w początkach mięsista, biaława, później brunatno-czarną, twardszą i sypką iakby spaloną ślaiesię; uyscia otocznów

nad powierzchnią wznoszące się. Rośnie na pniach starych, w miejscach gangreną dotkniętych.

II. *hulnica rdzawa*, Sph. *rubiginosa*: *lale effusa*, *crast, iu scala*, *rabiginosa*, *pulverulenta*, *intus nigra*; *perilheciis sublatentibus*.

W początkach w kształcie plamek długich 2-4 cale, brudno-zółtych, przedslawiają się: dojrzała pyłkiem rdzawym posypana, wewnątrz czarna; otworki olocznięw ledwo nieco się nad powierzchnią wznoszą. Rośnie na korze drzew.

12. *Kalnica powlekająca*, Sph. *incrustans*: *lale effusa*, *laevis*, *tenuis*, *aierrina*; *perilheciis subrotundis*, *rugosis*, *subconulentibus*; *ostiolis crassiusculis*, *conicis*.

Szeroko-powlekająca, cienka, gładka, bardzo czarna; otocznie obszerne, pod powierzchnią umieszczone, pomarszczone, prawie się z sobą zlewające; otworki wydętne, ostrokątne. Rośnie na korze klonowców.

Podliadka niewypukła.

13. *Kalnica tarczowata*, Sph. *disciformis*: *erumpens*, *orbicularis*, *piana*, *laevis*, *nigrescens*, *intus alba*; *ostiolis punctiformibus*.

Z pod kory wychodząca, okrągława, płaska, równa, czarniawa, mięsista, wewnątrz biała; otworki w kształcie kropek. Rośnie na korze drzew.

14. *Kalnica pokrywowała*, Sph. *Stigma*: *lale effusa*, *lignosa*, *piana*, *laevis*, *demum nigra*; *ostiolis punctiformibus*, *confertis*.

W młodości na korze drzew plamy szerokie, białawe tworzy; jest gładką, równą, płaską, później czarniejącą, błyszczącą; otworki w kształcie kropek skupione. Rośnie na korze drzew.

15. *Kulnica paprociowa*, Sph. *Clicina*: *subinnata*, *parallela*, *conjugens*, *nitida*, *nigra*; *perilheciis serialis*, *conatensis*.

Ziarnista, prawie wrosła, równoległe spływająca się, szparą się otwierająca, czarna, lśniąca; otocznie rzędami połączone. Rośnie na trzonie paproci zwyczajnej.

16. *Kulnica trawna*, Sph. *Graminis*: *oblonga*, *prominulo-rugulosa*, *nigra*; *perilheciis immersis* *ostiolisque latentibus*.

Ziarnista, podługowata, wydętno-pomarszczona, czarna, do skoreczki powlekający przyrosła, albowiem nią pokryta, w tym ostatnim przypadku szarawą się okazuje; otocznie kuliste, w substacyi liścia zanurzone. Rośnie na liściach traw rozmaitych.

5.7

*** Podkładka gruzłowata, rozrzucona.

17. *Kalnica biała*, Sph. nivea: conica; stromate albo; conceplaculu scutelliforme, arcte ambeunte, disco truncato, farinaceo, nit-eo; ostiolis subprominulis, globosis, laevibus.

Koniczna; podkładka biała, w próżności w korze uibr-ujowanej Zawarta, z góry epidennidą pokryta, wierzch u- ciety, mącaasto-biały; otworki kuliste, równe. Rośnie na k< rze drzew rozmaitych l'l dan. t. 8aS. f. 1.

i 8. *Kulnica leszczynowa*, Sph. Coryli: tnberculata, ni- gra; peritheciis nigris, in orbem dispositis; ostiolis spi- nulosis, basi Jiurbria albicanle cinclis.

Brodawkow uta, czarna-, otocznie odznaczone, w okrąg ułożone: otworki koleczyste, u spodu lřęzlą białawą oto- czone. Rośnie na liściach leszczyny.

Bez podkładki.

i{. *Kulnica nasionowala*, Sph. spermoides: peritheciis confertis, globoso-opatiq, nigris; osiolo papillaejormi, minuto.

Otocznie skupione, kulisto-iaiwate, czarne, skorupę formuią; otworki brudawkowate, małe. Rośnie na pniach drzew.

605. MĄCZEC . ALI'I I TOMORPIA.

1. *Marzec chmielowy*, A. macularis: ascidiis solilariis; jilis radiantibus, elongatis, sursum tortis, inlexis, fus- cis; stroma/e albo, floccoso, bullato.

Puszki pojedyncze, u spodu włóknami promienisto-u- łożonemi, długiem, pogiętymi, brunatnawemi, otoczone; podkładka biała, kosmkowato-uadęta. Rośnie na doluey powierzchni liści cbmielu.

2. *Mączec pospolity*, A. communis: ascidiis pluribus; flis radiantibus, subulatis, rectis, albis; peritheciis con- fertis, nigro-fuscis; stromate arachnoideo, albo.

Włókna proste, białe, promienisto-ułożone; otocznie skupione, czarno-brunatne; podkładka paięczasła, biała. Ro- śnie na spódnicy i górney powierzchni liści grochu, orli- ka i t. d.

3. *Mączec leszczynowy*, A. gultata: /His radiantibus rectis, subulatis, basi bulbosis; peritheciis grandibus; stromate albo, maculaeformi.

Włókna szydlowale, u spodu zgrubiałe, promienisto- ułożone; otocznie wielkie, naprzód żółte, potem brunatne, nakouiec czarne. Rośnie na doluey stronie liści leszczyny i innych drzew.

GO6. MACNIK: , *BOSTRYCIA*.

1. *Macnik bialo-ziarnowy*, B. *leucosperma*: *perilhecio nullo; cellulis nigris, in orbem dispositis; disco cirroque albidis*-

W początkach na korze brodawczki białawe formuie, które czarnieją, płaskimi się slaią, i z komórek wewnątrz znajdujących się, w okrąg ułożonych, gatunek włókien białawych wydaia. Bośnie na korze drzew.

2- *Macnik x.óito-ziarny*, B. *clirysosperma* : *perilhecio convexa ; disco erumpente, nigrescente; cirris iuteis*.

Brodawki iak i pierwsza farby żółtej formuie, z których wierzchołka, później czarniawego, kilka włókien żółtych, spiralnie zwinionych, wychodzi Bośnie na korze osinowcy, mianowicie na gałęziach młodych ściętych bądź złamanych.

607. SOC/.EWNİK, *PHACIDIUM*.

J. *Soczewnik iodłowy*, Ph. *Pini*: *orbiculare, Iruncato-disciforme, atrum, lucidum, in lacinias piures, obtusas, dehiscens*.

Grzybek okrągły, ncięto-tarczowaty, czarny, lśniący, później w kształcie podziałek, tępych otwieraiący się. Na gałęziach sosnowych.

2. *Sóczewnik modrzewnicowy*, Ph. *Andromedae*: *minutum, orbiculare, nigrum, in lacinias tres obtusas, dehisceris; disco pallescente*.

Grzybek czarny, okrągławy, na wierzchu blady, na trzy podziałki tępe rozdzielaiący się. Na gałązkach modrzewnicy różowej.

608. ŁUSZCZENIEC , *HUYTLISMA*.

1. *Łuszczeniec modrzewnicowy*, Bh. *Andromedae*: *oblongum, costalo-rugosum, nilidum, atrum; disco cinereo-Juligineo*.

Piamki podługowate, czarne, lśniące, żebrowato-pomarszczone, na wierzchu popielate, lub brunatnawe, na liściach modrzewnicy różowej znajdujące się, len gatunek stanowią.

2. *Łuszczeniec wierzbowy*, Rh. *salicinum*: *crassum, tuberculosum, nilens, squamis rumpens, disco lutescente, intus album*.

Plamy grube, brodawkowate, lśniące, ze środkiem żółtawym, wewnątrz białe, później łuskami otwieraiące się. Na liściach wierzby Jwy pospolite.

3. *Łuszczeniec klonowy*, Bh. *acerinum*: *innatum; macula difforni confluens, rugosum, in lobia flexuosa dehiscens, disco pallescente*.

Grzybek ten, forniuje na górnej stronie liści klonowych plamki czarne, dosyć obszerne, nieforemne, pomarszczone, na inarszczkach pogięto otwierające się, brzegiem żółtym otoczone.

609. ROZCZEPEK, II YSTERIUS.

* -Yi» drzewach rosnące.

1. liozczepek dębowy, II. fnercinntn: *erimpens, elongatum, flexuosum, primo clausum, cinereo-pruinatum, nigricans, demum hians, disco lalo, pa/lido*.

Z pod kory wynurzający się, podługowaty, pogięty, pniełato-czarniawy, naprzód zamknięty, później otwarty, ze szparą szeroką, bladą. Na korze dębu i leszczyny,

2. liozczepek pchłany, II. pulicare: *superficiale, ellipticum, laeve, striatum, atrum, labiis obtusis, disco lineari*.

Na powierzchni kory osadzony, czarny, eliptyczny, niepomarszczony, porysowany, szparka równowązka-. brzegi tępe. Na korze dębów starych brzóz i innych drzew pospolity.

** Na liściach rosnące.

3. liozczepek trawiany, II. grainineum: *ohlongo-lineare, conrurum, laeve, atrum; labellis cinereis, hiantibus*.

1'odługowato-równowązki, wypukły, równy, czarny; szparka wązka: brzegi otwarte. Na żdźbłach traw.

610. KUBEK, CYATHUS.

1. Kubek porysowany, C. striatus: *obconicus, extus strigoso-hirsutus, umbrino-fuscus, intus striatus, laevis pl/imbeus*.

Przewrotno-koniczny, zamknięty, płynem galaretowatym napełniony, później po opadnięciu nakrywki otwarty, zewnętrznie zgrzeblowato-szorstko-włosisty, brunatno-kasztanowaty, wewnątrz porysowany, szaro-błękitnawy. Rośnie na ziemi i drzewach gnijących. *Schaff. Fung. t. <78.*

a. Kubek ogrodowy, C. 011a: *campanulatus, extus tomentulosus, cinereus, intus laevis, plumbeus*.

Kubek w początkach prawie walcowaty, później po otworzeniu się dzwinkowaty, popielaty, zewnątrz mianowicie u góry kutnerowaty, wewnątrz gładki nie porysowany. Od poprzedzającego gatunku mniejszy. Rośnie na ziemi w ogrodach i w wazonach, a mianowicie około kołków zatkniętych. *Fl. dan. t. 180. f. /.*

GIL. THUFIA, TUBER.

1. Trufia swyczayna . '1'. cibariutn: *tuberculosus-uerrescosum, arrhizon, /ilgescens*.

, 5ao

Bezieorzeniowa, kulisia lub nieforemna, brodawkowata: brodawki nierówne, okrągławe, lub czasem 4ściennie; brunatna lub biaława; zapach mocny, przyjemny; wielkość od orzecha laskowego do wielkości pięści; wewnątrz żyłowa; mięso tęgie. Bośnie pod ziemią w lasach, a mianowicie rzadkich lub na ich brzegach, o gruncie gliniastym lekkim, w prowincjach nieco ku południowi położonych. W puszczy lackiej w powiecie bielskim w parafii narewskiej, objęcie się znayduie.

•2 *TruJa hółtawa*, T. obtextum: *globoso sublobatum: helvolum, radicalibus processibus renosis, arachnoideis, purpureis. obtentum.*

kulista, żółto-brunatniawa, włóknami przyległemi, które pod spodem schodząc się korzonek tworzą, opatrzona; wewnątrz cała z żyłek splecionych złożona, biała, później żółtawa. Bośnie na miejscach piaszczystych, i uayczęście się nad powierzchnią ziemi wznosi, *lichizopogon luleolim 1'ries.*

612. OnunKK, DoTitiDr.A.

1. *Grudek paprociowy*, 1). Pteridis: *nigra, opaca, in series venutis pro.rimas, digesta.*

Czarny, podługowaty, równoległy do nerwów pod spodem listowia zgasiewki pospolitej osadzony, i cały spód prawie pokrywający.

2. *Grudek wielznicowy*, 1). Anemones: *aggregata, subcongluens, difformis, rugosa, Jusca, dein nigrescens.*

Brodaweczki kasztanowate, później czarne skupione lub złane, na ogonkach i obu stronach liści wietrznicy leśnicy, gaiowej, znaydujące się, ten gatunek stanowią.

2. GKZYLY WŁAŚCIWE.

613. BEDŁKA, *ACALICUS.*

A. Ziarniki białe, blaszki później niezmieniające się.

a. Trzon środkowy zasłona (relum) opatrzony.

* Zasłona podwójna: jedna cały grzyb obejmująca (opona, folia); druga spód kapelusza pokrywa, później w kształcie pierścienia na trzonie pozostałe.

•j- Opona doskonała.

1. *Tiedka pochwowata*, A. YAGINATUS: *plumbeo-lividus <'. spadiceus; pileo margine sulcato; lamellis albis; stipite fistuloso, attenuato, sub nudo; polra raginuli.*

Grzyb 2-3 cale wysoki, oponą szarawą opatrzony, i pierścieniem na trzonie; kapelusz dzwonkowaty, później

5-n

otwarty, płaski, szaro-olowiany, na brzegu porysowany; blaszki białe. Rośnie na łąkach suchych. *Fl. dan. L. /o Schaff. Fung. /.. 85. 86.*

"{}-{}• Opona laskowata,

2. *Bediha Muchomor, A. muscarius: pileo margine striato, rubra fuluoe, rem/cis albis u. absoletis; lamellis candidis; stipite sub/arcto, bulboso; volva squamosa.*

Trzon u spodu zamiast opony łuskami otoczony, 3-5 cali długi, pełny, biały, pierścieniem opatrzone; kapelusz wypukły, na brzegu porysowany, dalej równy, czerwony, żółtawy lub białawy, cały brodawkami białymi z rzadka osadzony, czasem bez brodawek; blaszki doskonale białe. Rośnie w lasach suchych. *Schaff, t. aS. tig. Fl. dan. U /1 a i).*

3. *iedlka Muchomor plamisty. A. pantherinus: pileo margine striato, olinaceo, t-errucoso; stipite sub/arcto, ae(piali; rolua ocreato-adnuta.*

Trzon 2-3 cale wysoki, ^cala gruby, tęgi, później próżny, oponą ścisłą, u spodu trzon bulwowaty otaczającą, opatrzone; pierścień odległy, często opadający; kapelusz acalowy, oliwkowy lub brunatnawy, białymi łuskami pokryty. Rośnie w lasach, w ieszieni. *Schiiff. t. go. A. rna-culat u s Schiiff.*

4. *Bediha Muchomor biały, A. solitarius: candidus, pilei margine substriato; stipite solido, stpiamoso, bulboso.*

Trzon pełny, 3calowy, u dołu zgrubiały, łuskowaty; kapelusz po brzegach niewyraźnie porysowany, brudno-biały, gładki lub plamisty, płaski, później nieco pośrodku wklęsły. Rośnie w zaroślach, w ieszieni.

-J-j--)- Hez opony; zasłoną opatrzone.

5. *Bediha wyniosła, A. procerus: elatus; pileo fusco, septamoso. margine albida-fi.brilloso; lamellis remotis; stipite cylindrico, basi bulboso; annulo mobili.*

Trzon wysoki, próżny, niekiedy półłokciowy, łuskami brunatnawymi upstrzony, tęgi, walcowaty, u spodu zgrubiały, pierścieniem ruchawym opatrzone; kapelusz 3-6calowy, brunatnawo-łuskowaty, na brzegach włóknami białawymi opatrzone. Rośnie na łąkach podleśnych i w ogrodach. *Schiiff. t- 23. 23. Fl. dan. t. yyn.*

6. *Bedlha tarczowata, A. rlypeolarius: pileo albido, in squamas fuscas secedenle; lamellis appro.rimatis; stipite floccoso, stpiamoso; annulo basi uaginante, fugaci.*

Trzon 3 cale wysokości, ^cala gruby, od spodu włóknami rdzawymi i na zasłonę zachodzącemu pokryty: po oddzieleniu

niii się Zasłony, część górna trzonu wyżej zrosnienia obrączki naga, biała, cokolwiek rdzawa; kapelusz 4 cale średnicy, o blaszkach białych, z góry wypukły, cały kosmkaini włosów ciemno brunatnych, skleionych, pokryty: przedziały między kosmkaini białe. Rośnie pod agrestem na ziemi pulchno.

7. *Bedlka ziarnista*, A. granulosus: *pileo luteo, furfuraceo, granuloso: lamellis affixis; stipite stipitico, infra annulum patulum squamoso.*

Trzon 2-3 cale wysoki, -j cala gruby, ze spodu ochrowy aż do pierścienia, dalej równie iak blaszki białe; kapelusz wypukły, później płaski, wydatnością pośrodku opatrzone, ochrowy, ziarnisto-pokryty, po brzegach nieco łuskowaty. Rośnie w lasach sosnowych cienistych. *Fl. dan. t. 1015.* Zapach mianowicie dojrzałego teli, kwaskowaty.

8. *Bedlka Opieńka brzoza*, A. mellens: *pileo lutescente, fusco-squamuloso; lamellis adnato-decurrentibus, distantibus; stipite fibrilloso; annulo tumido, palulo.*

Trzon pełny, u spodu nieco zgrubiały, białe lub oliwkowo-popielate, włókniste; pierścień obszerny; kapelusz j-3calowy, żółto-brunatnawy, łuskami czyli kosmkami cieniutkimi pokryty, wypukły lub niekiedy pępowaty. Rośnie gromadnie około pni rozmaitych drzew. *Fl. dan. I. iut3. Schaff, t.*

-j-fff Trzon s zasłoną znikliwą albo bez zasłony.

9. *Bedlka biała*, A. eburneus: *candidus; pileo laevi lamellis latis; stipite farcto, squamuloso.*

Trzon pełny, później próżny, biały 2-3calowy, biało łuskowaty; kapelusz biały, i-2calowy, równy. Rośnie w lasach iodłowych. *Schaff, t. 39.*

10. *Bedlka Syroieszka*, A. Russula: *pileo subdepresso, idscoso, granulato, roseo; stipite solido concolori, apice squamuloso; lamellis candidis, subliberis.*

Trzon pełny, światło różowy (mianowicie u spodu), u góry łuskowaty; kapelusz i-2calowy, różowy, nieco wklęsły, kleisty, ziarnisty; blaszki doskonałe białe. Rośnie w lasach. *Schaff, t. 58.* z trzonem krótkim, i t. 55. z trzonem dłuższym.

11. *Bedlka zielona*, A. prasinus: *pileo squamoso, viscido, luteo-uiridi; lamellis liberis, luteis; stipite solido, crasso, tuberoso.*

Trzon 2calowy, u spodu zgrubiały, pełny, żółtawy; kapelusz 1-2calowy, zielonawy, kleisty, łuskowaty; blaszki do trzonu nieprzyrosłe, żółtawe. Rośnie w lasach. *Schaff, t. 58.*

12. *Bedlka Zielonka*, A. *ilavo-vireus*: *pileo Jle.tuoso, subsquamoso, Jlauro-ruJescente; latnellis stipiteque squamuloso sulfureis.*

Trzon i-calowy lub wyższy, cał gruby, u spodu nieco zgrubiały, żółty, łuszczkami hrunatnawymi z rzadka pokryty; kapelusz 3calowy, nieco wklęsły z brzegiem mianowicie w dojrzałości pogiętym, żółto-zielonym, środek brunatnawy, od włókien przyległych łuszczkowaty; blaszki zoile, nierówne, rozmaicie powycinane. Rośnie w borach w ieszieni. *Schiiff. t.*

13. *Bedlka gałęzista*, A. *Myomyces: pileo snbsquami-losa, fusco-li'ido; lamellis emarginatie, subdistantibus, albidis; stipite basi raniono, solida, Jibrilloso.*

Trzon od spodu nieco gałęzisty, pełny, u spodu grubszy, włóknami przyległymi okryty; kapelusz kasztanowato-zielonawy, gładki lub nieco pyłkiem białym pokryty; blaszki białawe. Rośnie w zaroślach i na łabach podleśnych. *Schaff, t. 64.*

14. *Bedlka Syroieszka żółta*, A. *Georgii: pileo compacto, undulato, glabro, alutaceo; stipite solida, apice villosa lamellisauae albidis.*

Trzon acalowy, cał gruby, pełny, nieco zkrzywioriy; kapelusz żółty, nieco brunatnawy, falisty, gładki. Rośnie w lasach i na łakach.

b. *Trzon środkowy, bez zasłony.*

® *Kapelusz mięsisty: brzeg młodego zagięły; blaszki zadrażnione sok mleczny wydają.*

15. *Bedlka rydawa*, A. *scrobiculatus: pileo filloso, fisco, luteo, margine barbato; stipite cauo, flaro, apice scrobiculato, maculało.*

Trzon żółty, próżny, u góry flołkowato-plamisty; kapelusz bez pręg współśrodkowych, rdzawo żółty, po brzegach włosisty, kleisty, zagięty; sok mleczny, poźniej siarczasty. Rośnie w borach w ieszieni. *Schaff, t. 237. 228. 4. iheiogalus Sw.*

16. *Bedlka lTel niania*, A. *torminosus: pileo glabro, zonato, ochraceo, margine barbato; stipite cauo, laeriusculo.*

Trzon próżny, bez dołków na powierzchni, 2calowy; kapelusz 2-3calowy, wklęsły, czerwony, nieco żółtawy, strelowany, po brzegach włosisty; blaszki białawe. Rośnie w lasach. *Schaff, fung. t. 12. Fl. dan. t. 1068.*

17. *Bedlka iadowifa*, A. *uecator: pileo glabro, zonato, uliraceo-umbrino, margine rilloso; stipite /areto.*

Trzon pełny od kapelusza bladszy", wewnątrz biały; kapelusz foremny prawie płaski, kleisty, oliwkowo-brunatny, na brzegu włóknisty. Rośnie w lasach, latem.

18. *Iiedlka Świniarka*, A. *trivialis*: *pileo vitcoso, depresso, larido; lamellis stipiteque elongato albis*.

Trzon białawy dosyć długi, kapelusz nieco kleisty, brudno-popielaty, wierzch wklęsły; blaszki szerokie troiakię długości, w obu końcach zwężone, rdzawo-cielisle; sok biały ostry. Rośnie w lasach suchych, i na polach podleśnych.

11). *Bedlka Rydz czarny*, A. *acris*: *pileo glabro, margine nudo, depresso, viscoso, stipiteque semper excentrico, solida, umbrinis; lamellis decurrentibus, incarnatis; lacte rubescente*.

Trzon pełny czerwonawy i-acalowy; kapelusz i-acalowy, równy; po brzegu niekosmaty, kleisty, wklęsły; lub płaski, brunatno-czerwonawy; blaszki zbiegające, białe, później żółtawe; sok biało-czerwonawy. Rośnie w borach. *Batsch. Cent. i. i. 68*.

20. *Bedlka Rydz*, A. *deliciosus*: *pileo depresso, viscoso. obsolete-zonato, heluolo-aurantiaco; lamellis lateque luteis; stipite scrobiculato*.

Trzon 1 lub 2calowy, równy lub dołkowaty, rdzawo-żółty; kapelusz i-3calowy, kleisty, wklęsły lub lejkowaty, naprzód pomarańczowy, później brudno-żółtawy, nareszcie zielonawy, gładki; blaszki pomarańczowe, sok podobnegoż koloru. Rośnie w borach i lasach czarnych. *Schaff, t. ii*. Odmiana pod spodem biaława, bez blaszek, *Rydzem głu-chym* zwana, w borach na miejscach tłustszych, dosyć iest częsta. Rydzów zwyczajnych dwie się pospolicie odmiany uważają: iodłowe z brzegiem kapelusza niezagiętym, w marynowaniu siniejące; sosnowe zaś z brzegiem zagiętym w marynowaniu się nie zmieniają.

2 1. *Beblka mleczay*, A. *piperatus*: *pileo infundibuli formi, rigido, glabro, albo; lamellis confertis stipiteque obeso, a/bis*.

Trzon biały gruby, pełny, krótki; kapelusz suchy, gładki, biały, 2-^calowy, naprzód wklęsły, po brzegach odgięty, później prawie lejkowaty; blaszki skupione białe. Zadrąśniony, mnóstwo soku białego i bardzo ostrego, wydaie. Rośnie w lasach. *Scliff. t. 83*. A. *ersuccus*: kapeluszem lejkowatym, nierównie obszerniejszym, żółtawym, soku mniej wydającym, odznaczający się, pod nazwiskiem *y/ruzda* iest znaiomy, a ukwaszony od pospółstwa w Litwie powszechnie iest używany.

52.5

** *Kapelusz mięsisty wypukto-płaski, blaszki soku niewydające.*

Kapelusz szary lub popielaty.

22. *flet/lka dymowa. A. nebularis: pileo subumbonato, laei-i, cinereo: lamellis subdecurrentibus, alb i dis; stipite solido, fibrilloso, cinereo.*

Trzon i-2 cnie długi, biały, lub popielato włóknisty; kapelusz naprzód tępy, później płasko-rozłożony, pępował, dymowo-szary; blaszki białe, wąsko zbiegające. Kośnie w lasach.

Kapelusz brunatny.

23. *Bedlka Badówka, A. incurvus: pileo tenu-i. subumbonato, lat vi, umbrino; lamellis caesiis; stipite solido, bu/bo o, incurro, coeruleo-striato.*

Trzon ai-cala wysoki, zgięty, u spodu zgrubiały, od włókien lilowych iakby porysowany, u góry 4 cala gruby; kapelusz 3-4calowy, wypukły lub nieco spłaszczony, brudno-brunatny; blaszki światło lilowe, do trzona przyrośnięte. Rośnie w lasach rzędami, gdzie korzenie zgniłe sosną rozchodzą się, w jesieni.

24. *Bedlka Podzielania, A. rirgalus: pileo umbonato, sicco, fulgineo-nigro, striato; lamellis emarginatis, latis, slipiteifue solido, striato, albidis.*

Trzon nieco zgięty, zgięcie nabrzmięte, biały, nieco żółtawy, 2 cale długi, -l. cala gruby; kapelusz pośrodku wydatnością opatrzone, wypukły lub płaski, suchy, cieżnno-popielaty, czaruo-siałkowato porysowany; blaszki nierówne, biało-żółtawe, Kośnie na ziemi w lasach.

25. *Bedlka skręcona: A. contortus: pileo convexo, umbonato, badio fusco; lamellis liberis, albis; stipite cylindrico, glabro, tortuoso, spadiceo.*

Trzon u spodu grubszy, spiralnie porysowany, iakby skręcony, nieco kasztanowaty, kosmkowaty lub gładki, dwa razy od średnicy kapelusza dłuższy; kapelusz płasko-wypukły, pośrodku kasztanowaty, po brzegach bledszy; blaszki przy nasadzie zębem opatrzone, białe. Kośnie w lasach na miejscach trawą zarosłych.

—|—f— *Kapelusz czerwony.*

26. *Bedlka mierziwa, A. emeticus: pileo compacto, conrero, rubro, margine demum sttcalo; lamellis, latis, candidis; stipite Jirmo.*

Trzon biały, krótki, pełny; kapelusz wypukły, później płaski lub wklęsły, 2 (kałowy, po brzegach porysowany, lai by różowcy, czerwoney, krwistey, modrawey, ołowianey,

oliwkowej lub żółtej. Rośnie wszędzie w lasach. *Schaff.* t. 3~<)*. Odmiany te wszystkie pod nazwiskiem *Syroiesiek* znaiome.

27. *Bedlka fioletowa*. *A. laccatus: pileo subcarnoso, tenaci, squamuloso, rirnuloso, rubro; lamellis distantibus; stipite fibr./los o*

Trzon przedłużony, niekruchy, fioletowy, czasem nieco żółtawy; kapelusz różowy, fioletowy lub żółtawy, dzwonkowaty, koniczny lub prawie płaski, mięsisty, niekruchy, łuszczkowaty, wązko-popekany. Rośnie w lasach cienistych. *Fl. dan. t. i>óo. Schaff, t. 303. 304. 43. 2^3.*

"I"H~1~ kapelusz żółty.

28. *Bedlka łkowa*, *A. pratensis: pileo conre.ro planiusculo, fulro; lamellis decurrentibus, crassis; stipite bren. solido, basi attenuato.*

Trzon na dół zwężony, blady, pełny; kapelusz tegi, wypukły, rudy; blaszki odległe, zbiegające, grube. Rośnie na polach i łąkach. *Schaff, t. 3t3.*

2n. *Bedlka Opieńka osinowa*, *A. dryopbilus: pileo subcarnoso, umbonato, flarescente, laeri, lamellis subli-beris; stipite. fisi u/oso, basi inerassato, rutilo.*

Trzonki acalowe, próżne, brunatno-żółtawe, u spodu zgrubiałe; kapelusz 1-14-calowy, wydutłością opatrzone, światło- lub ciemno-brunatny; blaszki prawie wolne. Rośnie około drzew i na ziemi w lasach. *Schaff, t. 255. 45. A melleus Schaff.*

30. *Bedlka ponsowa*, *A. coccineus: pileo conre.ro, riscoso, coccineo; lamellis adnalis, persicoloribus; stipite conipresso, Jistuloso, aurantiaco.*

Trzon 2calowy, próżny, u góry pomarańczowy, porysowany, udolu żółtawy; kapelusz nieco mięsisty, wypukły, kleisty, ponsowy; blaszki przyrosłe, przy nasadzie szersze, czerwone, pośrodku żółte. Rośnie w lasach. *Fl. dan. t. y iS.*

31. *Bedlka koniczna*, *A. conicus: pileo conico, acu/o, suhlobalo, riscoso, aurantiaco; lamellis rentricosis, flapescentibus; stipite elongalo, striato, fulro.*

Trzonek cienki, 2calowy, linią gruby, porysowany, pomarańczowy; kapelusz koniczny lub półkolisty, po brzegach głęboko-porysowany, iakby fałdowany, kleisty, pomarańczowy-, blaszki żółto-czerwone lub żółte. Rośnie na miejscach trawiastych. *Fl. dan. t- toop. f. 2.*

32. *Bedlka czarno noga*, *A. velutipes: pileo repando, glutinoso, fulro; lamellis rentricosis, pallidis, stipite in-urro, yeiutino, uigrscenie.*

Gromadnym co do wielkości rozmaity; trzon krótki, nieco spłaszczony, ciemny, u góry blady; kapelusz delikatny, miękki, prawie płaski, równy, po brzegach przezroczysty, od blaszek ze spodu przebiiających, iakby porysowany; blaszki krótsze od wewnątrz ucięte, dłuższe zaś zaokrąglone, białe, później żółtawe. Rośnie na pniach wierzbowych w iesieni.

Grzybki male. wysychające, o trzonie próżnym; blaszki nayeżęsciey białe.

33. *Bedlka czosnkowa*, *A. scorodonijs: pileo piano, rttguloso, albido, pallescente; lamellis crispis; stipile bre-riusculo, rufescenta,*

Trzon calowy lub wyższy, ledwo linią gruby, brunatnawy; kapelusz calowy, płaski, nieco pomarszczony, białawy lub światło-brunatnawy; blaszki pomarszczone, białawe. Rośnie w borach rzadkich. *Schaff, t. 99.*

3i. *Bedlka szpilkowa*, *A. androsaceus: pileo conre.ro, plicato, sordide-albido; lamellis adnalis; stipite gracili, sulcato, nigricante, radicato.*

Trzon calowy i wyższy, nitkowaty, próżny, brózdowany, czarniawy, gładki; kapelusz 2-3 liniie średnicy, prawie płaski, fałdowany, brudno-biały; blaszki przyrosłe, białawe. Rośnie na szpilkach sosnowych. Trzon i korzenie wyschłe, niekiedy szeroko-rozchodzące się, są mocne, czarne.

35. *Bedlka przezroczysta*, *A. perforans: pileo planiusculo, ruguloso, pallescente; lamellis inaequalibus; stipite nigricante, uillosiusculo.*

Trzonek calowy, cienki, czarniawy, u góry blady, niekruchy, omszony; kapelusz prawie płaski, 4 liniie średnicy, nieco pomarszczony, białobrunatnawy; blaszki nierówne, białawe. ISA szpilkach i gałązkach łoślowych, opadłych, pospolita. *Schaff, fung. t.*

36. *Bedlka lilowa*, *A. purus: pileo carnosio, incarnato-roseo, conre.ro; lamellis rentricosis, pallidis; stipite laeri, flarescentie, basi. riloso.*

Trzon próżny, 2calowy lub wyższy, zgięty, u góry zwężony, u spodu włosisty, farby iak i kapelusz; kapelusz 1-calowy, koniczny lub dzwonkowaty, różowy, lilowy, błękitny, słomiany lub brunatnawy; blaszki wypukłe, bledsze, u spodu żyłkowane. Rośnie w lasach cienistych, mianowicie pod leszczynami.

5 aB

*Kapelusz miody wydolnością pośrodku opatrzony,
poźniej irytowały; blaszki po trzonie zbiegają.*

*inarijuali, dilule ochraceo; squamis maculaeformibus,
obscurioribus; lamellis laceris; stipite i>alido, squamoso.*

Trzon tęgi, suchy, prawie drzewiasty, żółtawy, łuskowato-plamkaini pokryty, najeściej zgięty; kaj)clusz 2-6-calowy, białorżółtawy, rdzawo-plamisty, naprzód wypukłowlęśły, poźniej płaski, nareszcie lejkowaty, najeściej nieforemny; blaszki białe lub czasem żółtawe, ząbkowanoposzarpane. Rośnie na drzewach suchych w lasach, na płotach, w budowach i w barciach. Co do kształtu bardzo rozmaity: na drzewach w miejscach otwartych foremny *Schiiff. t. ag.*; w miejscach zarnknionych, mało oświecanych, nieforemny się staje *Schiiff. 248. 44g.*, a w barciach zamkniętych liczne i długie (niekiedy łokciowe) trzony bez kapeluszków wydaie, nim się do świetley-szego miejsca dostanie. *Fl. dan. t. 40;i.* Do wydawania wiec owoców i w grzybach przystęp światła, podobnie iak w roślinach doskonalszych, koniecznie iesł potrzebnym. Podobne przykłady i iia innych gatunkach grzybów, gdzieś głęboko pod ziemią, zagrzebanych, lub gnoiem, kłodą, deska, przyciśnionych, posLrzegać się daia.

c. Trzon boczny.

38. *Bedlka drewna, A. dryinus: pileo duro, obliquo, glabriusculo, albido, squamis fusciscentibus; velo fugaci; lamellis decurrentibus; stipite breri, subsquamuloso.*

Poiedynczy, twardy; kapelusz ukośny i prawie połowiczny. gładki, białawy, łuskami kasztanówatemi upstrzony; zasłona prędko niknąca, i najeściej nagim się okazuie; blaszki na trzonie zbiegające; trzon krótki, nieco łuszczkami brunatnemi upstrzony. Rośnie na dębach i gruszach. *Schiiff. t. 533.*

39. *Bedlka grubotrzonowa, A. craspedius: caespitosus; pileo concavo, fusco, lacero-lobato; lamellis albis, adnatis; stipite breri.*

Gromadna; trzon gruby, krótki, białawy; kapelusz kasztanowaty, 2-3calowy, iakby od pleśni nieco białawy, płaski. poźniej wklęsły, z brzegiem odgiętym, całym lub klapowatyni; blaszki białe, przyrosłe. Rośnie na kłodach lipowych gnijących, w lasach cienistych. *Fl. dan. t. 8gi.*

40. *Bedlka ściągająca, A. stypticus: pileo carnoso, coriaceo, reniformi, subalutaceo, furfuraceo; lamellis renoso-connexis, cinnamomeis; stipite sursum dilatato, pruinoso.*

Trzon krótki, n góry rozszerzony, białym pyłkiem posypany, wielkości rozmailey (uayczęściey -calowy); kapelusz nerkowaty, wzniesiony, zółło-brunatny, pi oszkieni białym posypany, tak, iż niekiedy białym się staie; błonki żylkowato-połączone, światło-bi unatue. Bośnie na drzewach. Ziuty nakszlałt koperwasu ściąga. *FL dan. t. 83a. f. t.*

B. Ziarniki czerwone.

* Pierścieniem opatrzone.

41. *Bedlka Pieczarka*, *A. caiupestris: annulatus; pileo subcarnoso, squamuloso, albo fusciscentis; lamellis liberis, rentriosis, demum fuscis; stipite, solido, albo.*

Zasłoną białą opatrzoną, która czasem pierścień stanowi, czasem zaś od trzonu się oddziera i firankę (corli-tiam) koło brzegu kapelusza fononie; trzon 2-3calowy, równy lub niekiedy u spodu bulwoWato-zgrubiały, pełny, biały; kapelusz 2-4calowy, biały, czarny lub brunatnawy, mięsisty, czasem łuszczkowaty; blaszki młode cieliste lub czerwonaawe, późniey kasztanowate i czarne. Bośnie wszędzie na gruntach tłustych. *FI. dan. t. yt4. Schli/f. t. 33.* Odmiany od Sciaffera za oddzielne gatunki uważane, dosyć się często postrzegają, które u Scbałfera na *t. p6. a4a. 3to. 3tt.* są oddane.

hi. Bedlka nastroszona, *A. floccosus: annulatus; pileo carnoso, ferrugineo, luteo, squamis con/ertis, reuolutis; lamellis pallidis; stipite. solido, sijumoso. fibrilloso.*

Gromadna, pierścieniem Opatrzona; kapelusz pomarańczowo-rdzawy, łuskami odgiętymi, ciemniejszymi nastroszony, w początkach prawie iaiowaty, późniey otwarty, 7. wydatnością na wierzchu; blaszki blado-oliwkowe, późniey rdzawe; trzon na dół zwężony, podobney iak kapelusz farby, podobnież łuskami nastroszony. Rośnie około pni. *Schüff. t. 6t.*

Ucz pierścienia.

43. *Bedlka msbarawa*, *A. hypnornm: pileo campanulato, membranaceo, subpapillato, ochraceo; lamellis adnatis, rufis; stipite Jlexili, apice pruinoso. concolore.*

Trzon acalowy i wyższy, delikatny, słaby, od kapelusza świetlejszy; kapelusz rdzawy, błonkowaty, dzwonkowaty, czasem małą wydatnością na wierzchu opatrzoną; blaszki przyrosłe, rude. Rośnie pomiędzy mchami. *Schüff. i. 63.* Odmienia się nieco codo kształtu i farby kapelusza iako i blaszek, podług tego iak się znayduie na mieyscach suchych lub wilgotnych

44. *Bedlka miękka*, *A. mollis: pileo excentrico, suh-*

sessili . laeri, flaccido, pallido, glabro; lamellis aquose-cinnamomeis.

Gromadna, miękka, mięsista, prawie galaretowata; kapelusz połowiczny, prawie beztrzonowy, gładki, białawy, i-3calowy; blaszki wąskie, białawe, później wodnistocynamonowe. Rośnie na drzewach. *Schiiff.* t. 2/3.

45. *Bedlka śnieżysta*, A. *variabilis*: *pileo ercentrico, membra/iaceo, resupinato, reflexo, sericeo, tomentoso, albo; stipite uario t>. nullo; lamellis albido-rubiginosis.*

Grzybek mały, o trzonku krótkim, albo i beztrzonkowy; kapelusz połowiczny, do góry odgięty, prawie przewrócony, z wierzchu biały, iedwabistokutnerowaty; blaszki białawo-rdzawe. Rośnie na korze drzew guiących. *l'l. dan.*

I. 10/3. F. 2.

C. Ziarniki rdzawe.

46. *Bedlka mieyska*, A. *suburbauus*: *annulatus; pileo glabro, albo-argiUaceo; lamellis emarginatis jerrugincis; annulo fugaci; stipite superne filloso.*

Trzon próżny, biały, 2-3 cale wysoki, 3-4 linie grubości, pierścieniem szarym, łatwo nikącym, pod wierzchem opatrzone; kapelusz wypukły, biało-żółtawy, prawie lśniący się, 2calowy; blaszki wodnisto-rdzawe. Rośnie około drzew w ogrodach na miejscach suchych, piaszczystych, na wiosnę.

47. *Bedlka czerwonawa*, A. *saturninus*: *pileo carnosu, glabro. obscure-badio, eypallerite; lamellis purpurascenlibus, confertis; stipite piolaceo.*

Trzon 3-4calowy, 3 linie grubj, purpurowo-porysowany; kapelusz i-3 cale średnicy, mięsisty, młodszy dzwonkowaty, dorosły otwarty; blaszki czerwonawe, skupione. Rośnie na brzegach lasów wilgotnych, w iesieni.

48. *Bedlka Opieńka sosnowa*, A. *decipiens*: *gregarius, pileo stibcarnoso, acute umbonato, depressu, umbrino; lamellis obscure cinnamomeis; stipite longo ex albicante rufo.*

Gromadna; trzon długi, białawo-rdzawy, 3-4calowy, 2 linie gruby; kapelusz wydatnością ostrą opatrzone, prawie płaski, światło-kasztanowawy, wydatność czarniawa; blaszki przyrosłe, ciemno-cynamonowe. Rośnie w borach. A. *mamosus. I..*

49. *Bedlka iodłowa*. A. *sapineus*: *pileo carnosu, lutescerde, rimo.to-squamosu; lamellis affixis, ochroleucis; stipite filn illoso-striato, pal/ido.*

Trzon 2calowy, pełny, żółty, brunatny; kapelusz wypukły, później płaski, i-2calowy, żółty, ze środkiem po-

marańczowym, popękano-łuskowaty; blaszki przyrosłe, żółtawe, później cynamonowe, Rośnie na kłodach jodłowych.

D. Ziarniki czarne.

5f>. *liedlka kleista*, A. glutinosns: *pileo carnosos, glutinoso, depresso, fulro; lamellis cinereo-riridibus j stipite basi relato.*

Trzon 2--calowy i wyższy, \ cała gruby, białawy, u spodu zgrubiał, żółtawy, kapelusz a-4calowy, czerwono-kasztanowaty, mięsisty, wypukły, później spłaszczony; zasłona włóknisto-iedwabista, kleista, biała, w początkach cały trzon pokrywa, później nika: blaszki popielato-zielonawe. W iesieni w lasach czarnych pospolita. *Schaff, t. 36. FI dan. t. iz4-*.

** Ziarniki po 4 ułożone; blaszki później czarnieie i ir ciecz się zamieniała.

5i- *Bedlka Kołpak*, A. comatus: *pileo campanulato, stjiamato, albido: squamis latiusculis, Jlaridis; lamellis purpurascensib us, ichora nigruin stillanlibus; annulo mobili.*

Gromadnie z podziemi wychodząca; trzon i cała grubo, 3-5 wysoki, u cory cieńszy; kapelusz w początkach walcowaty, ściśle do trzonu przylegający, później dzwinkowaty, 3calowy, białawy, na wierzchu kosrnkowato-łuskowatym się staie; blaszki szerokie, białe, później purpnrowemi stają, i razem z kapeluszem, w postaci płynu czarnego, ściekają. Rośnie w ogrodach i na polach, na miejscach gnoynych. *Schaff, t. 46. 4j. FI. dan. t. 834.*

52. *liedlka gnoiowa*, A- *sterquilinus: pileo campanulato, submembranaceo, sulcato, sericeo-rilloso, disco sijuamato; lamellis purpurascensibus; stipite attenuato, basi annulato.*

Trzon wysoki a cienki, 4calowy, ledwo 3 liniie gruby, biały, dotknięty czarnieie; pierścień mały; kapelusz dzwinkowaty, iedwabisto-włosisty, później porysowany. Rośnie na gnojach gnijących. *Mich. Nor. gen. t. 80. f. 3.*

53. *Bedlka Czerniało*, A. "atramentarius: *pileo campanulato, glabro, albido-lurido, perlice sqitamoso; lamellis reentricosis, ex albo purpureo-fuscis; stipite aequali, nudo.*

Trzon tęgi, niekiedy piędziowy, 4 liniie gruby, pierścieniem w początkach naksztalt opony opatrzone; kapelusz dzwinkowaty, trwały, 2calowy, później rozwinięty, 4calowy, białawo-kasztanowaty, na wierzchu brunatawymi łuskami opatrzone. Rośnie na polach. *Schiiff. t. 6y. 68.*

51. *Bedlka rozplywalca*, sic, *A. deliquescens*: *pileo submembranaceo*, *glabro*, *striato*, *umbrino-Juligineo* | *lamellis lurido-nigricantibus*, *stipite nudo*, *albo*.

Trzon nagi, 3calowy, 3 linie gruby, białawy; kapelusz i-2calowy, porysowany, brnнатnawego koloru; blaszki brunatno-czarniawe. Rośnie na ziemi. *Schaff. t. ty.*

**** Ziarniki niewyraźnie w ciecz się zamieniają.

55. *Bedlka rozsiana*, *A. disseminatus*: *caespilosus*, *parvus* | *pileo campanulato*, *plicato-striato*, *glabro*, *lamellis-que cupreis*: *retice luteo*; *stipite albo-incarnato*, *laevi*.

Raczej prędko mięknie i rozplywa się, iak w ciecz się zamienia; ma trzon calowy, cienki, zgięty, cielisty; kapelusz 3 linie wysoki i szeroki, dzwonkowaty, fałdowany-porysowany, gładki, naprzód rdzawy lub miedziany, później popielaty; blaszki nieprzyrosłe, biało-kasztanowate. Rośnie gromadnie na pniach wierzb, lip i t. d. gnijących, ziemią powleczonych. *Schaff. I. 308.*

56. *Bedlka fałdowana*, *A. plicatilis*: *pileo umbilicalo*, *duplicato-plicato*, *sordide luteo fuscoque*, *striato*; *lamellis nigricantibus*; *stipite glabriusculo*.

Znikliwa; trzon i-3calowy, delikatny, gładki, blady; kapelusz calowy, popielaty, rdzawy lub brunatnawy, dwa razy fałdowany, porysowany; blaszki odległe, czarniawe. Rośnie w ogrodach i na łabach. *Fl. dan. t. < 34. f. u.*

614. OLSZÓWKA, *SciitovriYi.LVM-*

i. *Olszówka pospolita*, *S. commune*. Gromadna, bokiem przyrosła; kapelusz i calowy, z góry szaro-biały, kuterowaty, po brzegach klapowały; blaszki promienisto od spodu ułożone, popiełato-fioletowe, kosmate. Rośnie na korze drzew suchych w lasach czarnych. *Schiff. t. u46.J. t.*

615. STHOCZEK, *MERULIDS.*

* *Trzon środkowy.*

i. *Stroczek Lisica*, *M. Cantharellus*: *gregarius*; *totus itellinus*; *pileo carnosio*, *depresso*, *glabro*; *plicis decurrentibus*; *stipite solido*.

Gały światło-pornarańczowy; trzon pełny, u dołu zwężony; kapelusz mięsisty, tęgi, prawie płaski, czasem prawie leykowaty; fałdy na trzon zbiegające. Rośnie wszędzie w lasach. *Schaff, t. Hu. Fl. dan. t. a6*.*

subcompresso, *fistuloso*, *sursum incrassato*, *albo-pruinoso*; *pileo concharo*, *marginem andalato*, *fnibria'o*, *pilelliuo*, *marginem fusciscenti*, *subtus venoso*.

Trzon światło-pomarańczowy, 3-4 cale wysoki, 2-3 linie gruby, próżny, nieco spłaszczony, u góry zgrubiały, pyłkiem białym posypany; kapelusz światło-pomarańczowy, wklęsły, a-3calowy, na brzegu falisty, fręzłowaty, ciemno-brunatno-żółty, pod spodem żółtawy: żyły mało wydane. Rośnie w lasach cienistych, wilgotnych.

3. *Strączek ciemno-brunatny*, M. cornucopioides: pileo infundibuliformi, repando lobato, squamuloso, umbrino; rugif. oh sole/is.

Grzyb uciłowy, cały trawkę przedstawiający: wewnątrz ciemno-brunatny, zewnątrz ciemny, modrawy, su< by czar-niawy; fałdy niewyraźne. Rośnie w lasach. Schd. t. 165. Fl. dan. I. -18K i <s60.

lestrzonowe.

4. *Strączek mchowy*, M muscorum: atiriformis, gelatinosus?, glaber, sordide rufescens, resupinalis, plicis penosis, rugosis.

lestrzonu; kapelusz t-1-calowy, uszkowaty, galaretowaty, przeświecający, myszego koloru, pod spodem świetlejszy. prawie odwrócony; fałdy żółtawe, gałęziste, pomarszczone. Rośnie na uichach, w miejscach wilgotnych.

Powlekaięce.

5. *S/roczek niszczący*, M vastator: lale effusus, aureus, margine willosus; plicis, crispis, gyrosis

Rozlany, żółty, 2-3 cale szeroki, na brzegu włosisty, fałdy pokręcono-kędzierzawe. Rośnie na drzewie, a mianowicie na bielu drzew gujących.

6. *Strączek rośniste*, M. lacrimans: lale effusus, flauo-ferrugineus, margine lomentoso, albo; plicis aniplis, poroso-sinualis.

Rozlany, żółto-rdzawy, 4-5 cale szeroki, naprzód w kształcie powłoki pleśniowatej przedstawia się, na której później fałdy siatkowato-dziurkowate okazują się; brzeg biało-kutucowaty. Rośnie mianowicie w budowach drewnianych, wilgotnych, na ścianach.

GiG- SiATKowir.c, DAT/DALBA.

* *Jie/lkowate.*

i. *Siatkowiec deltowy*, D. anercina: pileo dimidialo, euberoso, ruguloso, glabro, ligneopallens, poris elongatis, sinuoso-co/Uortis.

Kapelusz korkowaty, połowiczny, w początkach nieformalne nabrzmiałości formuje, później płasko rozszerzony, niekiedy z łokcia średnicy, z góry nierówny, gładki, koloru

blado-drzewiastego; dziurki długie, falisto-pogięte. Rośnie na pniach a mianowicie dębowych.

2. *Siatkowiec brzozowy*, I). befulina: *pileo dimidiato, coriaceo, subriloso, żonato, lutescenle; sinulis rectiusculis; lamellis rarnosis.*

Kapelusz połowiczny. 2-4 cale średnicy, z góry kosmaty, popielato-żółławy, w spólsrodkowo-pręgowany, późniey zielonawy; blaszki blade, przy nasadzie gdzie niegdzie połączone, dalej zupełnie iak u Bedłek wolne. Bośnie na drzewach.

3. *Sialkowiec plotowy*, D. sepiaria: *pileo dimidiato, coriaceożonato, strigosó-tomenloso, spadiceo, margine lamellisae rarnosis, anaslomosantibus, lulescentibus.*

Kapelusz połowiczny, szeroki a krótki, w szparach drzewa osadzony, i niekiedy rzędami zrosły, cał ieden ledwo długości, z górń ciemno brunatnawy, zgrzeblowato-włosisty, pręgowany; blaszki nieco połączone, równie, iak brzeg kapelusza, żółławe, późniey brunatne. Bośnie na drzewie iodłowem. *Schaff, t. j6.*

4. *Siatkowiec iodłowy*, D. abietina: *pileo suberoso, dimidiato, coriaceo, żonato, glabro, fuligineo-umbrino; lamellis rectis, subraniosis, glaucis.*

Kapelusz krótki a szeroki (cał długi), młody ciemno brunatno-włosisty, późniey prawie gładki, strefowany, sadzowo-brunatny; blaszki niepogięte, nieco gałęziste, popielalo-modrawe. Bośnie na drzewie iodłowem.

** *llubowate.*

5. *Sialkowiec popielaty*. D. cinerea: *pileo dimidiato, suberoso, żonato, fimentoso, cinereo; sinulis angustis: aliis poriformibus: aliis longissimis, Jlexuosis.*

Kapelusz połowiczny, 2-3calowy, popielaty, korkowały, Strefowany, kutnerowały; dziurki wąskie: iedne okrągławe, inne bardzo długie, pogięte. Bośnie na drzewach.

G. *Sialkowiec drzewiasty*, I). confragosa; *sessilis; pileo suberoso, coriaceo, żonato, scabro, laterilio-fusco; sinulis labyrinthiformibus, cinereis.*

Kapelusz połowiczny, gruby, korkowalo-skórkowaty, czasem prawie drewny, strefowany, szorstki: stary popękany, rdzawo-kasztanowaty; dziurki rozmaite, różnie pogięte, popielate. Na drzewach iodły.

7. *Siatkowiec iednofarhny*, I). unicolor: *pileo dimidiato, coriaceo, uilloso, żonato, fuligineo (cinereo); sinulis albidis, subflexuosis, demum laceris.*

Kapelusz skórkowaty, połowiczny, włosisty, strefowany, wiigołny dymowego koloru, suchy szary; dziurki białawe,

nieczo pogięte, później poszarpane, w zęby przechodzą. Rośnie na korze drzew.

8. *Siat ho wiec gai bały*, D), gibbosa: *pileo dimidiato, suberoso, basi gibboso, pubescente, albico; similis concoloribus, difformibus, elongatis*.

kapelusz 3-5calowy, połowiczny, korkowały, przy nasadzi. 'garbaty, często płaski, omszony, białawy, później niecz zielona wy, niecz strofowany; dziurki do dziurek hub podobne, białawe, podługowate, drobno karbowane. Rośnie na dzewach lipowych w lasach.

i). *Siatkowiec wonny*, D. svaveolens: *pileo dimidiato, coriaceo, .suh era so, glabro, e nireo sub/ulnoj poris elongatis, in egulari.hu*, raf'scentibus*.

Grzyb z zapachem anyżu; kapelusz kilkacalowy, korkowały, w początkach biały, gładki, później rudawym, chropowatym, strofowanym się staic; dziurki iako u hub, lecz podługowate, nieforemne, białe, później rudawe. Rośnie na wierzbach.

i o. *Siatkowiec czerwony*. D. rnbescens: *pileo ligneo, fusciscente, dimidiato, subiobato, margine acuto, subcarnoso-suberoso, zonata, rugoso, rugis radiantibus, margine Uleci", poris oblongis . rubicundis*.

kapelusz 3-4calowy, połowiczny, na brzegach klapowały, ostry, mięsisto-korkowy, drzewiastego lub goździkowego koloru, strofowany, warstami ciemniejszymi promienisto rozchodzącymi się opatrzone, brzeg równy; dziurki podługowate, czerwony. Rośnie na drzewach.

617. HUBA, BOLETUS.

Dziurki od kapelusza oddzielaiee się.

Pierścieniem opatrzone.

1. *Jluba Maśluk*, R. luleus: *pileo fiscido, fusco; tubulis luteis, rotundis; stipite Jirmo, annulato, apice punctato*.

Kapelusz poduszkowaty, kleisty, kasztanowaty; dziurki żółte, okrągłe; trzon pierścieniem opatrzone, pod wierzchem kropkowany. Rośnie w lasach. *Schiiff. t. 1 i4. Fl. dan. t. < 136*. Pospolicie koźlakiem zwany.

u. *Huba Moi howik*, R. granulatus: *pileo fiscido, fusco-htleo; tubulis luteis, angulatis . ore granulatis; annulo Jngaci; stipite punctata, scabro, subst/uamuloso*.

Kapelusz suchy, lub kleisty, kasztanowato-żółty; rurki żółte, kątowate, w otworze ziarniste, później ochrowordzawe; pierścień znikliwy; trzon kropkowany, chropawy. Rośnie na miejscach mszysłych w lasach. *Schiiff. t. ii-i4t5. tl(i)*.

-j--|- Bez pierścienia.

3. *Huba Podhrzeźniak*, B. scaber: *pileo subrugoso, conrexo, luritlo (oliraceo, luteo); poris pallidis; stipile elongato, basi mcrassato, squa in u/os o-jibrillo so.*

Trzon 4-5calowy, u spodu zgrubiały, u góry i cała gruby, biały, łuszczkami włókuistymi, czarniawymi, pokryły; kapelusz 3-4calowy, z góry światło brunatny lub brudno-brunatny; dziurki białawe, później brudne. Rośnie wszędzie w lasach czarnych. *Schaff, t. 104.* Czesio *Czeszczewikiem i Hubka* zwany. Odmiana o kapeluszu czerwonym pod nazwiskiem *Podosinnika* jest znaioma. *Schaff, t. 103.*

4. *Huba Borowik*, B. edulis: *pileo pulrincito, glabro, badio (fuligineo), albid o; tub u lis semiliberis, subrotundis, minutis, a/bis, mox flaris; stipite crasso, reticulafo.*

Trzon tęgi, prawie równy grubości, 3-5calowy, J-i gruby, brunatnawy, w początkach gruby, iaiowaty; kapelusz ciemno lub światło-kas/.lanowaty, brunatnawy lub białawy, 3-4calowy, tęgi, gładki; dziurki białe w młodości, później żółtawymi się stają. Rośnie w lasach. *Schaff, t. 134. /35.* W lasach brzozowych farba kapelusza światlejsza, w sosnowych zaś ciemno-kaszanowatą się staje.

5. *Huba Jizesotnik*, B. sublomentosus: *pileo pulrinato, subtomentoso; oliraceo (fusco r. lutescente); tubulis adnatis, magnis, angulatis, luteis; stipite firmo, laeri.*

Wielkość i farba kapelusza bardzo są zmienne; trzon równej grubości, tęgi; kapelusz poduszkowaty, prawie kutnerowaty, rudawy, oliwkowy, brunatny; rurki przyrosłe, wielkie, kątowne, żółte. Rośnie w borach. *Schaff, t. /#?. Fl. dan. f. toy4- Sitnikiem* niekiedy jest zwany.

6. *Huba Siniak*, B. cyaneseens: *pileo compacto, subtomentoso, subfuligineo; tubulis liberie, subrotundis, pallidis; carne fracta, laticem coeruleum st Mantę; stipite laeri, rentricoso, far eto, pruinoso, a pileo discreto.*

Trzon Q-3calowy, u góry od kapelusza oddzielony, iakby przewiązany, kruchy, pełny, iakby pyłkiem posypyany; kapelusz a-5calowy, białawy, brunatnawy, lub czarniawy; rurki krótkie, białe lub żółte; kapelusz przełamany sinieie, zgnieciony sok błękitny wydaie. Rośnie w lasach i na polach podleśnych. Często *Borowikiem polnym, zaięcym*, zwany.

Dziurki krótkie z kapeluszem zrosłe, i teyze co kapelusz substancyi.

Trzon środkowy.

j. *Huba biaława*, B. sub>quamosus: *pileo conrexo; subsquamoso, carnos o, albid o; poris difformibus, concoloribus; stipite firmo,*

Trzon krótki, 1 calowy, gładki, biały lub popielaty; kapelusz tęgi, wypukły, czasem popękano-łuskowaty, białawy; dziurki niekształtne, małe, białe. Rośnie w borach.

8. *Huba owcza*, B. ovinns: *pileo repando, glabro, alutaceo, camoso, fragili; poris subrotundis, albidis, demum flavescenlibus; stipite brevis, solido, glabro.*

Trzon gruby, bulwowy, calowy i wyższy, biały lub żółtawy; kapelusz 3 calowy, po brzegach obłaczysty, gładki, biały lub żółtawy, mięsisty, kruchy, cały lub popękany; dziurki okrągłe, inale, żółte. Rośnie w borach. *Schaff, t. im, ,*

9. *Huba trwała*, B. perennis: *pileo coriaceo, velutino, sonato, stipiteque ferrugineis fuscis; poris minutis, demum laceris, pallidis aut concoloribus.*

Trzon i-calowy, a linie gruby, u spodu zgrubiały, najczęściej axamitno-omszony, szaro-brunatny lub rdzawy; kapelusz cienki, skórkowaty, młodszy kieliszkowaty, później płaski, acalowy, streiowany, farby szaro-brunatnej lub jdzawey, po brzegach cały lub poszarpany; dziurki drobne, blade, później tożkolorowe. Rośnie na polach, w lasach suchych i na drzewie gnilem. *Schaff, t. tuó.*

-f-j- Trzon boczny.

10. *Huba zmienna*, B. varius: *pileo tenaci, glabro, ochraceo (badio); poris minutis, pallidis u. sulfureis; stipite brevis, deorsum nigrescente.*

Trzon boczny, bardzo krótki (^-1 calowy), białawy, u spodu czarniawy; kapelusz ukośnie osadzony, białawy, brunatny, rdzawy, lub kasztanowaty; dziurki drobne, blade lub żółtawe. Rośnie na drzewach pojedynczo lub gromadnie. *Schöff. t. < o(J. 110. Fl, dan, t. < Oyj.*

11. *Huba łuskowata*, B. scpiamosus: *pileo amplo, subcoriaceo, irregulari, ochraceo; squamis fulvis; poris amplis, irregularibus, albidis; stipite obeso.*

Samotna, uayczęściej gromadna; trzon krótki napnszony, siatkowaty, czarniawy, naprzód środkowy, w późniejszym rozwijaniu się bocznym się staie; kapelusz 3-5 calowy, wklęsły; czasem leykowaty, rdzawy, brunatno-czarnymi obszernymi łuskami pokryty; dziurki obszerne, nieforemne, białawe, później żółtawe. Rośnie na iesiouach, dębach i. t. d. *Schaff, t. 1 ot, <oi. Fl. dan. t. <<p6.*

12. *Huba lakierowana*, R. lucidus: *pileo suberoso, sanguineo stipiteque glabris, nilidis; poris minutis, rotundis, pallidis.*

Beztrzonowa, często z trzonem bocznym czasem środkowym; trzon powłoką, kasztanową lub krwistą, lśniąca się, nakszlult lakieru, podobnie jak i kapelusz pokryty;

kapelusze połowiczny, nerkowaty lub klapowato-wacilarzowaty, a-3 cale szeroki, z góry naprzód żółtawy, później krwisty, nareszcie kasztanowaty, i prawie czarny. Końskie na drzewach dębowych, rzadziej. *Schöff. t. 263. Jacqu. Fl. aust. t. 4i. Fl. dan. t. ts53.*

j3. *Huba Siedź*, B. frondosus: ramosissimus; pileis dimidiatis, rugosis, lobalis, badio-fuligineis; poris minutis stipitibusque confluentibus, albis.

Grzyb obszernie rozgałęziający się, niekiedy do łokcia średnicy, wymierza; trzon ogólny biały, zaraz od ziemi na liczne się gałązki rozdziela; kapelusiki calowe i większe, prawie połowiczne, nieco pomarszczone, klapowate, szarokasztanowate; dziurki drobne, białe. Rośnie w lasach dębowo-leszczynowych. *Schaff, t. 1/1. -266. 265. Jacqu. aust. ij2. Fl. dan. t. i <*

*** *Beztrzonowe.*

-j- *Bokiem przyrosłe, gromadne; dachówkowato-ułożone.*

1 >. *Huba cytrynowa*, B. ci triu us: multifariam imbricatus, carnosus, glaber; pileo fuh'o, lobato, margine repointo; poris minutis, aureis.

Kapelusze beztrzonowe, połowiczne, dachówkowate, mięsiste, prawie płaskie, iedne nad drugimi zarastające, niekiedy calowe i szersze, z góry pomarańczowe, pod spodem cytrynowe; dziurki mało widoczne, cytrynowe. Rośnie na drzewach mianowicie dębowych. *Fl. dan. t. to tg- Schaff, t. t3t. 132.*

15. *Huba ściągająca*, B. stypticus: caespitosus, dimidiatus; pileo carnosus, subrepando, glabro, porisque albidis, margine rufescente.

Kapelusze gromadne, połowiczne, 3-4calowe, cal grube, mięsiste, obłączyste, gładkie, białe, po brzegach brunatnawe; dziurki białe. Rośnie na drzewie iodłowym.

16. *Huba czarniawa*, B. adustus; pileis imbricatis, curu.oso-tenacibus, tidllosis, pallidis, margine stricto, nigrescente; poris minutis, rotundis, cinereis.

Kapelusze dachówkowate, cienkie, l-acalowe, połowiczne, z góry białawe, włosiste, z brzegiem czarniawym, tęgim, ostrym; dziurki białawe, małe, później prawie czarne. Na drzewach pospolita.

17. *Huba promienista*, B. radiatus: pileis coriaceis, radiato-striatis, subvelutinis, fusco-lutescentibus; poris exquis, sordide-albis.

Kapelusze dachówkowate, calowe i szersze, skórkowate, przy nasadzie rdzawe, promienisto smugowane, kasztanowato-żółte; dziurki bardzo drobne, białe lub brudno-żółte. Rośnie na drzewach.

i8- *Huba rzędowa*, B. serialis: *seriato-oonfluens, efflu-KO~reJlexu«i pileo suberoso, tenui, scrobiculato, testaceo, margine. porisque inaequalibus, albis.*

Kapelusze połowiczne, cienkie, 4-icalowe, rzędami dachówkowato iedne nad drugimi ułożone, u spodu po korze zbiegające: z góry brunatnawo-czarne, nieco strofowane: brzeg i dziurki nierówne, białe, później nieco żółtawe. Bośnie na korze iodłowej.

•j-j- *liohiem przyrosłe, samotne.*

19. *Huba brzozowa*, B. betulinus: *pileo carnosio, glabro, Jaligineo: poris inaequalibus, albidis.*

Kapelusze 3-5calowy, gruby, poduszkowaty, miękki, brzegi zaokrąglone, z góry brunatnawo lub szary; skóreczka łatwo się zdeymuie; dziurki białawe, nierówne, krótkie, od kapeluszu oddzielające się, lecz nie rurkowate. Na brzozech pospolita: miękki a grubym kapeluszem odznaczająca się. *Fl. dan. t. 13 54.*

20. *Huba i.agwiowa*, B. fomentarius: *pileo subtriquetro, glabro. fuligineo-canesciente, ad marginem zonato; poris minimis pallide-glaucis, demum ferrugineis.*

Kapelusze połowiczny, okrągły lub trójkątny, niekiedy i łokcia średnicy, niekiedy przez przybywanie coroczne nowych warstw dziurek, bardzo gruby, prawie walcowaty: z góry ciemno-popielnly, czasem białawy, na brzegu czarno i popielato strefowauy: dziurki blado-modie, później rdzawe. Bośnie na brzozech, dębach i t. d. Mięsa czyli gąbczasłości za osadnik dziurkom służący ma wiele, dla czego) na Hubkę iest nayzdatuieyszą Odmiana o kapeluszu płaskim, szerokim, od wypukłości strofowanym, koloru brunatno-rdzawego, o dziurkach drobnych, białawych, później koloru kapelusza (*li. applanatus Fers.*), często się na pniach lip, i innych drzew w lasach cienistych postrzega. Druga odmiana, czarna, pyłkiem białym pokryta, bardzo gruba, twardości prawie drzewa, bruzdami współsrodkowemi porysowana, stanowi gatunek *Ji. nigricans* zwany. Bośnie na brzozech.

21. *Huba twarda*, B. igniarius: *pileo crasso, duro, glabro, jerrugineo-cinereo, margine porisque conre.ris, exiguis, cinnamomeis.*

Kapelusze połowiczny, twardy, gruby, gładki, rdzawo-popielaty, brzeg, i dziurki drobne, cynamonowe. Podobna do poprzedzającej, małą tylko ilością mięsa różni się. Zapalona zwolna tleie, i od wieśniaków do przenoszenia ognia w odległe miejsca używana. Na drzewach rozmaitych pospolita. Narośle z samych dziurek złożone, na śliwkach,

wiśniach, jabłoniach postrzegające się, są także odmianą tego gatunku.

23. *Huba drewna*, B. dryadeus: *pileo piano, rnolli, tuherculoso, subcinnamomeo, margine tumido, porisque parri.s, albidis, dein fusciscentibus.*

Kapelusz połowiczny, 3calowy, często dachówkowato ułożony, płaski, miękki, guzowaty, prawie cynamonowy; brzeg zgrubiały, w początkach równie iak i dziurki białe, później kasztanowate. Bośnie na drzewach. Dziurki iednę tylko warste formuą.

23. *Huba eliptyczna*, B. elliptiens: *pileo subeffuso, duro, spadiceo, fasciis imbricatis transuersim sir lato, poris minutis, pallidioribus.*

Kapelusz połowiczny, obszerny, spłaszczony, niekiedy 4-łokcia szeroki, przy nasadzie garbaty; z wierzchu czarniawy, brzeg cynobrowy, dziurki białawe prędko żółknieią, później światło cynainouowemi się staią. Na iodłacb, brzo- zach pospolita. &cliiiJJ. t. 270. *Fl. dan t. p63.*

a4, *lduha obrzezana*, B. margiuatus: *pileo puluinato, cras.10. tuherculoso, croceo; margine stillunte porisque pallidis.*

Kapelusz połowiczny, poduszkowaty, grnby, i-5 cali szeroki, 2-3 cale gruby, z góry szalranowy, brzeg krople wilgoci wydaiący, białawy; dziurki drobne, białawe, później żółknieią. Bośnie na iodłacb *Schiiff. t. 262.*

25. *Huba pachnąca*. B. odoratus: *pileo puleinato, duro, rugoso, rubiginoso, basi umbrino-nigrescente, margine porisque subtetragonis, cinnamomeis.*

Kapelusz poduszkowaty, połowiczny, twardy, pomarszczony, strefowany, rdzawy, przy nasadzie brunatno-czarny; brzeg i dziurki prawie 4boczne, cynamonowe. Rośnie na drzewie ioałowem i sosnowem. *Schaff, t. 106.* Często w kształcie powłoki guzowatey, rdzawego koloru, okazuje się; zapach aromatyczny, do goździkowego podobny.

26. *Huba cynobrowa*, B. cinnabarinus: *pileo suberoso, ruguloso, absolete-zonato, ertus intusque cinnabarinu; poris rotundis, conspicuis.*

Kapelusz połowiczny, l^cafowy, 2-3 linie gruby, niewyraźnie strefowany, z góry światley pod spodem ciemnicy cynobrowy; dziurki okrągławe, wyraźne. Rośnie na drzewach. *Jacqu. Flor. austr. t. 304.*

27. *Huba różnokolorowa*, B. yersicolor: *pileis coriaceis, filio sis, subeoeruleis, oariegatis; poris rotundis, albis.*

Kapelusze gromadne, prawie dachówkowato-ułożone, cienkie, a-3calowe, z góry axamitno-włosisle, błękitnemi strefami upstrzone; dziurki okrągłe, białawe. Rośnie na pniach drzew. *Schaff, t. 268.*

28. *Huba strefowana*, B. zonatus: *pileo sub eros o-cori-aceo, subzonato, uilloso, basi tuherculoso \$ poris subangu-latis, albicantibus.*

Kapelusz a-3calowy, połowiczny, od poprzedzającego gatunku grubszy, korkowato-skórkowaly, równy, przy nasadzie wydatuością opatrzoney, zółto-brnnatnawy, niewyraźnie strelowany; dziurki białe, kątowne, później żółknieią. Rośnie na drzewach, *Schaff Fung. t. sdp.*

2i(. *Huba wonna*, B. svav«soh;us: *pileo suberoso, car-noso, WILLO HO, a to no, albo; poris maiusculis, fusciscen-tibus.*

Kapelusz połowiczny, płaski, bezstrefowy, korkowato-luięsisty, włosisty, biały; dziurki dosyć znaczne, białe, potem brnnalnawe. Rośnie na pniach wierzbowych. Zapach do waniliowego zbliżający się. Odmiana o kapeluszu białym, nieco bruuatnawym, rnniey włosistym, dziurkach burdziej brunatnych, zapachu nie tak przyjemnego: często się na wierzbach postrzega.

—|—Górną stroną do drzewa przyrosłe lak, ze cale zdaię się byt/ż z dziurek zložone.

30. *Huba ukośna*, B. obliquus: *lute effusus, dura li-gneus, spadiceus, margine erecto, cristato; poris minutis.*

Obszernie rozesłany, twai do-drzew iasty, blade, później brunatny, na koniec prawie czarny, brzegiem wzniesionym, grzebieniastym, opatrzoney; dziurki drobne, kątowne. Rośnie na pniach drzew.

3i *Huba fioletowa*, B. abietinus: *effusus, subcoriace-us, obscur zonthus, purpureo-uiolaceus, margine albedo filioso; poris irregularibus, demum dilatalis, sinualo-dentatis.*

Rozesłany, z brzegiem podniesionym, prawie błonkowatym, iak gdyby kapelusze połowiczne, długie, stanowiącym: kapelusze te, z góry są popielato-białe, po brzegach faliste; dziurki purpurowo-fioletowe lub blade-fiolelowe, cale, kątowne lub w z<by przechodzące. Rośnie na korze drzew. *Siclotrema uiolaceum J.*

3a. *Huba cielistą*, B. incarnatus: *effusus, coriaceus, persistens, glaber, incarnatus; poris inaequalibus.*

Grzyb 2-3 cale szeroko rozesłany, ściśle do drzewa przyrosły, trwały, gładki, cielisty, czasem prawie różowy; dziurki nierówne. Rośnie na drzewie z kory obnażonem.-

33. *Huba niszcząca*, B. destructor: *effusus, rugosus, rnollis, glaber, albidus; poris subrotundis.*

Grzyb w kształcie pleśni na drzewie pokazuiący się, miękki, gładki, białawy; dziurki okrągłe.

34. *Jluba biala*, B. Medulla panis: *effusus, glaber, dani*, *candidus*-, *poris ellipticis*.

Do drzewa przyrosła, twarda, gładka, biała; dziurki eliptyczne. Rośnie na drzewach.

35 *Huba pleśniowala*, B. *mucidus: orbicularis, tet/tis, ambilu tomentosobyssinus, albus; poris variis, sinuosis, laceratis*.

Przyrosła, prawie okrągła, cienka, z brzegiem kutnerowato-pleśniowatym, białym; dziurki rozmaite, pocięte, poszarpane. Rośnie na wiśniach.

618. KOT.CZAK, JLYUJSUM.

* *Yzon środkowy*.

i. *Kolczak blaszkowaty*, II. *sublamellosum: gregarium, pallescens; pileo carnosum, flexuosum, cougluente; dentibus planis, sulcatnellosis, contortis, albis*.

Trzonki białe, później żółtawe, cienkie, całowe, środkowe; kapelusiki żółtawe, cienkie, nieco wklęsłe, gromadne, z sobą zrosłe, jeden grzyb o wielu trzonkach łomować zdają się; zęby płaskie, prawie blaszkowate, zgięte, całe lub nacięte. Rośnie na szpilkach sosnowych.

2- *Kolczak Łoszak*, II. *imbricatum: pileo carnosum, piano, tessellato, squamosum, azono, umbrino; aculeis albidocinereis; stipite brevis*.

Trzon krótki, całowy, do góry zwężony, białopopielaty; kapelusz obszerny, niekiedy piędziowy, foremny, płaski lub nieco wklęsły, kostkowało-łuskowaty, czarno-brunatny; łuski na środku grubsze i ciemniejsze; kolce białopopielate. Rośnie w borach. *Schaff. t. /A-o. Flor. dan. t. 16*.

3. *Kolczak łuskowaty*, II. *subsquamosum: pileo depressum, inaequali, carnosum, diffracto-squamosum, subzonato, testaceo-ferrugineo; aculeis albidis; stipite crasso*.

Trzon i-2całowy, nierówny, prawie spłaszczony, na koniec popękano-łuskowaty, farby kapelusza; kapelusz wypukły, później płaski, kruchy, obłączyły, w łuski popękany, rudy, później czarno-brunatny; kolce równe, brunatnawe. Rośnie w borach.

4. *Kolczak obłączysty*, II. *repandum: pileo carnosum, glabriusculo, repando, /latido v. rufescente; aculeis inaequalibus stipiteque difformi, pallidis*.

Trzon i-2całowy, gruby, różnokształtny, żółtawy, gładki; kapelusz 2-4całowy lub szerszy, okrągły lub obłączyły, mięsisty, kruchy, żółty lub rdzawy; kolce nierówne, często płaskie, na końcu rozdzielone, blade. Rośnie w borach cienistych. *Schaff, t. 3/8. /4/. Fl. dan. t. 3/o*.

5. *Kolczak zbity*, H. compactum: pileo suberoso, undulato, tomentoso, olivaceo-cinereo, intus fusco et coeruleo-pariegato; aculeis badiis; stipite brevissimo.

Trzon krótki, gruby, zaraz w kapelusz kręglowalorozszei żalący się; kapelusz korkowaty, falisty, kutnerowaty, popielato-oliwkowy, wewnątrz kasztanowato- i błękitno-opstrzory; kołec blado-czerwono-brunatnawy. Rośnie w borach między wrzosami Schiiff. t. 146.

6. *Kole to i czarny*, H. nigrum: pileo suberoso-coriaceo, tomentoso, azono, coeruleo-nigro, intus stipiteque atris; aculeis albidis.

Kapelusze z sobą zrosłe, skorupę nieforemną, czarną, brzegiem białym otoczoną formułą; kolce białawe; trzonki czarne, 1-calowe. Rośnie w borach cienistych. Schaff. t. syi.

7. *A ilczak kieliszkowaty*, H. cyathiforme: gregarium; pileo coriaceo, infundibuliformi, striato, zonato, glabrisculo; stipite ferrugineo; aculeis rufescentibus.

Gromadny, kapeluszami najczęściej zrosły; kapelusz 1-calowy, skórkowaty, kieliszkowaty, porysowany, rdzawy, slrefowany, prawie gładki; trzon rdzawy, delikatny, prawie calowy; kolce młode blade, później brunatnawe. Rośnie w lasach między wrzosami.

8. *Kolczak kutnerowaty*, U. tomentosum: o srenarium; pileo coriaceo, subinfundibuliformi, filioso, spadiceo-cinereo, margine aculeisque albis; stipite brevi, crasso, badio.

Gromadny, trzonek blisko calowy, gruby, gładki, brunatnawy; kapelusz skórkowaty, prawie lepkowaty, włosisty, popielato-brunatny, brzegi i kolce pod spodem białe. Rośnie w lasach sosnowych, gęstszych. Schiiff. t. 39. Fl. dan. t. 1020, f. 2. Kapelusze najczęściej zrosłe, skorupy obszerne, brzegiem białym obwiedzione, formułą.

Trzon boczny.

9. *Kolczak połówkowy*, L. Auriscalpium: pileo subcoriaceo, reniformi, zonato, stipiteque tenui rillosis, spadiceo-rufis; aculeis, subconcoloribus.

Trzonek calowy i wyższy, linią gruby, włosami nastroszony; kapelusz nerkowaty, połowiczny, podobnie jak i trzon czarno-brunatnawy, włosami nastroszony, na brzegu falisty; kolce brunatno-fioletowe. Rośnie mianowicie na szyszkach sosn. Fl. dan. t. 1050. Schiiff. t. 43.

10. *Kolczak galaretowaty*, H. gelatinosum: pileo carfilio, gelatinoso, papulosio, fusco (albido, glauco); aculeis mollibus, albidis; stipite brevi, crasso, glauco.

Trzon krótki, nieforemny, równie jak cały grzyb galaretowaty; kapelusz połowiczny, naprzód wodnisty, później

brunatnawy, pod spodem wodnisty; kolce koniczne, miękkie. Rośnie na pniach drzew gnijących, gromadnie. W początkach masę galaretowatą, nieforemną, przedstawia. *Schaff, t. IHA.*

Kapelusze górna stroną przyrosły.

11. *Kolczak palczasty*, II. *paradosum* : *effusum, candidum, margine byssino; aculeis, confertis, digitalis, apice riilosiss.*

Grzyb cały w kształcie powłoki białej, po brzegach pleśniowatej, do drzewa przyrosły; kolce na końcu rozdzielone, włosiste. Rośnie na drzewie leszczynowym.

619. PLEŚNIAK, *Tnr.LEvnonA.*

* *Trzon środkowy.*

1. *Pleśniak goździkowy*, T. *caryophyllea*: *pileo coriaceo, fusco, striato.*

Trzon z kapeluszem lekko woskowatym, białawy, kasztanowato-purpurowy, z góry włóknisto-kosmkowaty. Rośnie na ziemi twardy w lasach. -*Schiiff. t. 3n5.*

** *Trzon boczny.*

2. *Pleśniak ziemny*, T. *terrestris* : *pileo applanato, strigoso-fibrilloso, fusco-nigricante; stipite breuissimo.*

Gromadny, często dachówkowato pozrastający, 1-2 cale szeroki, spłaszczony, zgrzeblowato-włóknisty, kasztanowato-czarniawy; trzon bardzo krótki. Rośnie na ziemi w lasach borowych. *Batsch. f. 121.*

Heztrzonowe.

-j- *Bokiem przyrosłe.*

3. *Pleśniak rdzawy*, T. *rnbiginosa*: *imbricata, subcoriacea, zonata, ferrugineo-fuica, subtus papillata.*

Kapelusze bokiem przyrosłe, iedne z drngiem połączone; młodsze z góry axarnitne, o brzegu białszym, później gładkimi, nierównymi, brunatno-czarniawymi się stają; spód kasztanowato-rdzawy, licznymi brodawkami pokryty. Rośnie na drzewach.

4. *Pleśniak tabaczkowy*, Th. *tabacina*: *effuso-reflexa, tenuis, flexuosa, ferruginea: margine-lobato, crispato, nudo, aureo: subtus renosa, palli dior.*

W kształcie skorupy rdzawo brunatnej do drzewa przyrosły, pyłkiem białym posypany; brzegi odgięte; kapelusze połowiczne, pogięte, na brzegu i pod spodem białsze. Rośnie na gałęziach drzew suchych.

5. *Pleśniak szorstko-włosisty*, Tli. *hirsuta* : *caespilosa,*

coriaceo., strigoso-hirsuta, subfasciata, lutescens (<| grisea), subtus glabra, nigillacea.

W początkach płasko do drzewa przyrosły, skórkow. - ly, świałło-gliniasty, później przez odgięcie się po brzegach kapelusze połowiczne, z góry szorstkie, żółte lub popielato-włosiste, formuie. Rośnie na korze drzew. Fl. <fan. t. <<</().

(i. *Pleśniak purpurowy*, Th. *pnrpurea: imbricata, subeoriacea, undulata, żonata, strigoso-hirsuta, subtus purpurea.*

Kapelusze połowiczne, małe, na drzewo zbiegające, wypukłe, faliste, strefowane, zgrzeblowato-włosiste, pod spodem purpurowo, czasem kasztanowate lub blade. Rośnie na korze drzew.

Stronę górną przyrosłe,

a. Białe lub blade.

7. *Pleśniak mleczny*, Th. *lactea; effusa, membranaea, fibrillosa, lactea, margine radiato.*

Cały, blonkę włóknistą, mleczną, po brzegach włóknisto-promienistą, tworzy. Rośnie na drzewach.

8. *Pleśniak klonowy*, Th. *acerina: effusa, membranaea, laevis, subrimosa, lactea, spurie papillosa.*

Blonka mleczna, popękana, równa, czasem brodawkowata. Na korze drzew.

b. Żółtawe.

9. *Pleśniak rdzawy*, Tb. *oclararea: lala effusa, tenuis, glabra, ochracea; papillis sparsis, spuriis.*

Skórka światło-rdzawa, po brzegach pleśniowato-biała, szeroka, długa, brodawkami gdzie niegdzie pokryta. Na kłodach sosnowych bez kory, w kupy zwalonych, częsta.

c. Czerwone.

10. *Pleśniak dębowy*, Th. *quercina: coriacea, rugosa, carnea, margine inuoluto, subtus umbrina.*

Skórkowaty, pomarszczony, cielisty, brzegi zagięte, pod spodem czaruiawo-brunatny. Rośnie na gałęziach drzew.

11. *Pleśniak cielisty*, Th. *incarnata: coriacea, crassa, lasi-iuscula, adnata, carnea; margine byssino; papillis raris.*

Skórkę dosyć grubą, równą, gdzie niegdzie brodawkowatą, przyrosłą, cielistą, brzegiem pleśniowatym, białym otoczoną, stanowi. Na gałęziach osiny.

d. Brunatne.

Pleśniak niepewny, Th. amphibola: *effusa, tenuis, fuscescens*, *grumoso-pulmurenta*, *subpapillosa*.

Cała, masę ciemno-kasztanową, do próchna podobną, na dolny powierzchni huby żagwiowej, tworzy.

620. TOCZEK, HELOTIUM.

I. Toczek gruhotrzonowy, II, radicum: *pileo conre-xo, tuberculato, aureo*, *glabro*; *stipite crasso, albo pil-oso, radicato*.

Trzonek gruby, u góry rozszerzony, biały, włosisty, 2-3 linie długie; kapelusze na wierzchu wypukły, brodawkowaty, pomarańczowy, gładki. Rośnie na drzewie iodłowym. Fl. dan. t. 398. f. 2.

621. PIETRZEZICA, HEIT-ELLA.

1. Piestrzenica pomarszczona. II. *crispa: mitra lobato-crispa, pallida; stipite. fl.stuloso, costalo-lacunos, glabro*.

Mitra klapowała, pomarszczona, biała; trzon 3-4 calowy, bły, gładki, cały iakby z kilku grubych a z sobą w niektórych miejscach zrosłych włókien, złożony. Rośnie w lasach. Schaff, t. 283.

2. Piestrzenica iadalna, II. *esculenta: mitra inflata, difformi- undulata, gyroso-rugosa, brunnea; stipite aetpiali, rillosiusculo*, *albido*, *margini mitrae adnalo*.

Trzon calowy lub wyższy, białawy, miękki, kruchy, gruby (4-8 linii), nieco włosisty; mitra nadęta, nieforemnie falista, pogięto-marszczkowata, brzegiem z trzonem zrosła, brunatna. Rośnie w lasach suchszych. SchéiJJ. t. 160.

632. SMARDZ, MORCHELLA.

1. Smardz iadalny, M. *esculenta.* mitra orali, fuligi-neo-lirida; costis firmis, in areolas anaslomosantibus; stipite laeri*.

Trzon próżny, równy, u spodu nieco zgrubiały, biały; mitra okrągława, owalna, koniczna, dymowo-brunatna; żebra czyli wydalności na mitrze tęgie, komórkowato-zrosłe. Rośnie w lasach suchych Schaff. Fungi t. 199. Kolor i kształt kapelusza bardzo jest odmienny.

623. PATYCZKA, LEOTJA.

1. Patyczka pniowa, I.. *truncorum: clarula oborala, aurea; hymenio fl.br Mis oscillantibus Jatiscente; stipite tereti, albido*, *squamuloso*.

Gromadna; trzon bezkorzeuiowy, 2-4 linie długie, na-przód pełny, później próżny, niekruchy, ledwo linia grubą, białawy, nieco zielonawy, łuszczkami drobnymi u spodu osadzony; inilra i-a linie szeroka, żółta, z brzegiem wolnym, obłączystym, gładka, lecz prędko kosmkowała się staie: kominki te uważane pod mikroskopem, w ciągłym są ruchu, a z pomiędzy nich ziarniki wylatują Rośnie na drzewach gnijących.

fi2 1., Geoc l.Ottsl w.

i. G, hirsutum: *rillosum, atrum*.

Grzyb bulawkowaty, czarny, kosmaty, i-3 calowy; zgrubisłość na wierzchu spłaszczona, podługowata. Rośnie na łąkach podleśnych. Schaff, t. 199a;.

1)25. GOŹDZIENIEC, CŁAFARIA.

1. Goidzie.ruec palkowaty, C. *pistillaris: maxirna, cla-rula, oblnsa., gtabra, lutea*.

Grzyb naprzód walcowaty, 3-4 cale długie, -J cala i więcej gruby, później u spodu zwężony, żółto-brunatnawy. Rośnie w lasach gęstych (X. Jundzill;. Schaff, t. 199b. Fl. dan. t. 255.

2. Goździeniec iopatkowaty, C. *Ligula: gregaria, ob-longo-c/arata . apice rtubcompressa, basi rillosa, luteola, dein rufescens*.

Grzyb 2-3 calowy, u spodu cienki, nieco włosisty, do góry rozszerzony, bulawkowaty lub łopatkowato-spłaszczony, często na końcu nieforemnie pomarszczony, żółtawy, później brunatnawy. Rośnie gromadnie w lasach iodłowych gęstych Schaff. / ryt. li. dan. t. 83y.

3. Goździeniec pleśniowy, C. *mncida: gregaria, minuta, subdirisa. apice htlesceiis, obtusiuscula, basi hyalina*.

Gromadny, drobny, ledwo 4 cala długie, biały, przezroczysty. na końcu żółtawy, przytepienjęglicdzielii lub gałęzisty. Rośnie na drzewach gnijących i na ziemi.

t)2(j. 1.OPATNICA, SLATHULAITLA.

1. Lopatnica żółtawa, S. *llavida*. Kapelusze żółtawy, płaskie, w kierunku pionowym na trzonie osadzony; trzonek żółtawy, calowy i wyższy. Rośnie w lasach pomiędzy mchami. SchéiJJ. 1. 199. Fl. dan. t. 658.

627. Pi.AsKosz, MERISMA.

I. *Plaskosz iodłowy. M. abietinum: ramosissimum, o-chraceum, basi lomentosum: ramis terelibus, flexuosis, subrugosis: ramulis aculis, fur cal is*.

Grzyb gałęzisty, 2-3calowy, ciemno-rdzawy, u spodu kutnerowały; gałęzie okrągławe, pogięte, nieco pomarszczone: gałązki ostre, czasem widłowe. Rośnie na kłodach iodłowych.

2. *Plaskoiz rolkowały*, M. *corniculatum*: *ramosum*, *luteum*: *ramis teretibus*, *erectis*: *ramulis Curratis*, *acutis*.

Grzyb mało gałęzisty, 2calowy lub nieco wyższy, pomarańczowy: gałęzie nieco spłaszczone, wzniesione: gałązki zacięte, ostre. Rośnie w borach. Schaff, t. tj3. Fl. dan. t. Jy5.

3. *Plaskoss lipki*, M. *viscosum*: *subramosum*, *tenax*, *piscosum*, *rilellum*, *longe radicalum*: *ramis rarnulisque furcatis*.

Poietjynczy lub gromadny, calowy i wyższy, nieco gałęzisty, spłaszczony, ciemno-pomarańczowy, u spodu białawy: gałęzie i gałązki widłowe. Rośnie na drzewach gnijących w iesieni Schiiff. t. /y4. 289.

4. *Plaskosz kolczysty*, M. *coralloides*: *ramosissimum*, *c.andidum*, *demum lutescens*: *ramis intricatis*, *attenuatis*; *aculeis secundis*, *subfimbriatis*.

Trzony 5-6calowe, bardzo gałęziste, białawe, później żółtawemi się stają: gałązki kątowne, wązkie, pogięte, na dolnej powierzchni kolcami osadzone. Rośnie na drzewach. Schaff, t- liydnium *coralloides* Scop.

5. *Piaskosz graniasty*, M. Botrytis: *caespitosum*, *erectum*, *incarnatum*; *stipite crasso*: *ramis compresso-planis*, *subflexuosis*, *apicibus dentalis rubris*.

Trzon gruby, na gałęzie podzielony, 3-4calowy, cielisty lub żółtawy: gałązki spłaszczone, prawie płaskie, pogięte, na końcu ząbkowane, czerwone. Rośnie w lasach sosnowych. Schiiff t. ij6.

6. *Plaskosz żółty*, M. *flavum*: *caespitosum*, *erectum*, *Jragile*, *stipite crasso albo*: *ramis fastigiatis*, *teretibus*, *obtusis*, *flaris*.

Trzony grube, gałęziste, u spodu białe, 3-4calowe: gałęzie wzniesione, kruche, tępe, żółte. Rośnie w lasach. Schaff, t. f)5. aS5. s8y.

7. *Plaskosz grzebiasty*, M. *fallax*: *ramosum*, *difforme*, *glabrum*, *testaceo-fuligineum*: *ramis Jlexuosis*, *superne dilatatis*, *obtusis*, *subdentatis*.

Od spodu gałęzisty: gałęzie nieforemne, pogięte, u góry spłaszczone, rozszerzone, tępe, nieco ząbkowane lub całe, farby nayeściy białej lub nieco czarniawej. Rośnie w lasach na ziemi. Schiiff. t. tjo.

8- *Plaskosz Sorokop*, M. *crispum*: *stipite crasso*, *superne ramosissimo*; *ramis planis*, *foliaceis*, *penoso reiculatis*, *apice crispis*, *serratis*, *flarescentibus*.

1 rzon a-3 cale gruby, u góry szeroko (niekiedy więcej łokcia średnicy) rozgałęziony: gałęzie płaskie, prawie wsiązkowate, pornarszczono-siatkowate, żółtawe. Rośnie w lasach borowy h. Schaff, t. <63. Pospolicie Sorokopem, Siedunem i Śledziem borowym zwany.

628. SROMOTNIK, PHA LX. U.S.

1. *Sromotnik smrodliwy*, Ph. *impndicus*: *pileo inferne libero*, *reticulato*, *oliraceo*; *stipite basi iucrassato*, *albo*.

1 rzon piędziowy, biały, iakby pogryziony, u spodu oponą pokryty, grubszy, do góry zwężony; kapelusz cokolwiek od trzonu grubszy, siatkowato-żyłowy, oliwkowy, koniczny, z wierzchem uciętym, otwartym* z klórego w dojrzałości płyn szlamowały ścieka; wonią odrażliwa. Bośnie w lasach czarnych, cienistych. Schiiff. I. 196-198. ii dan. t. tj5. W początkach cały, w oponie zamknięty, biały, kształt laia kurzego przedstawiający, bez żadnego zapachu.

629. KUSTRZEBKA, PEZIZA.

* *Misczkowate*, *mięsiste*, *zewnątrz olrebiowale*.

1. *Kustrzebka iodłoma*, P. *abietina*: *grandis*, *subcaespitosa*, *eon cara*, *badio-ferruginea*, *extus farinosa*, *basi lun/nosa*, *albedo-r Ulosa*.

Wielka (j-acałowa, cał wysoka), wklęsła, zewnątrz mączasła, u spodu komórkowata, białowłosa, farby bruatnawej. Rośnie w lasach iodłowych. W czasie deszczów większa i ciemniejsza, w suchy zaś porze nierównie mniejsza i bledsza.

2. *Kustrzebka uszkowata*, P. *leporina*: *grandis*, *auriformis*, *hinc elongata*, *ferruginea*, *extus farinosa*, *intus basiepie laeris*.

Trzonek krótki, żółty, z którego kapelusz teyże farby i-acałowy, ukośny, nakształt uszka do góry się podnosi: kapelusz len wewnątrz iest równy, zewnątrz mączasty. Rośnie w lasach pomiędzy mchami. Schaff, t. i 56.

3. *Kustrzebka farbująca*, P. *inquinans*: *infundibuliformis*, *nigra*, *subrugosa*, *ertus umbrino-furfurosa*.

Grzybek przewrotno-ostrokregowy, -calowy, w początkach zamknięty, światło-brunatny, pomarszczony, przewrotno-iałowaty, później otwarty, na wierzchu czarnym się okazuje. Rośnie na pniach i kłodach dębowych. Sjhdf. t. t58.

4. *Kustrzebka prcherzykowata*, P. *vesiculosa*: *ingens*, *globoso-turbinata*, *ore. subcontracto*, *marginem dem im lacero*, *crenato*, *intus umbrina*, *extus farinosa*, *pallida*.

W początkach kulista, później groszkowata, nareszcie Otwarta, z brzegiem poszarpano-karbowanym, i wówczas do 3 cali niekiedy miewa średniej': wewnątrz szaro-brunatna, zewnątrz mączasto-biała. Rośnie na gnojach koło inspektów i gruntach ugnioionych.

« Woskowate, zewnątrz omszone.

-j- Trzoniaste.

5. *Kustrzebka ponsowa*, P. coccinea: *cupula infunduliformi*, *coccinea*, *extus stipiteque breri*, *albido-uillosis*.

Grzybek o kapeluszu *—icalowym, półkulisto-leykowatym, z góry ponsowym, zewnątrz białawo-włosistym; trzonek ,calowy lub krótszy, cienki, białawo-włosisty. Rośnie na gałęziach drzew w ziemi gnijących, na wiosnę. *Jacqu. austr. t. i6f*).

6. *Kustrzebka biała*, P. Yirginea: *cupula subhemisphaerica*, *candida* (*sub-lutescente*), *extus albo-villosa*.

Gromadna, linią wysoka; miseczka półkulista, później prawie płaska, biała, nareszcie żółtawa, zewnątrz podobnie, iak trzonek delikatny, równy, czasem bardzo krótki, włosami białymi okryta. Rośnie na gałęziach drzew gnijących, w miejscach cienistych, wilgotnych. * *Fl. dan. t. V o / 6. f. 4.*

Beztrzonowe.

y. *Kustrzebka tarczowata*, P. scntellata: *concara*, *sub-orbicularis*, *miniato-rubra*, *extus pallidior*. *marginis setis nigricantibus*, *erectis*, *liirsuta*.

Beztrzonowa; miseczka wklęsła lub najeczęściej płaska, 2-3 liniie szeroka, 'światło-ponsowa, po brzegach szczecinami czarnymi, rzasowato osadzona. Rośnie na gałęziach drzew gnijących, w miejscach wodnistych, i na ziemi. *Schaff, t. 284.*

8. *Kustrzebka gnoiowa*, P. stercorea: *concava*, *fulva*, *extus concolor*, *versus mat ginem setis Juscis obsessa. et eiliata*.

Gromadna; naprzód kulista, później otwarta, wklęsła, nareszcie płaska, 1-2 liniie szeroka, ruda, wewnątrz tożkolorowa, młodsza zewnątrz włoskami białawymi, prędko nienąciami, osadzona, wewnątrz zaś blisko brzegu, od szczecin kasztanowatych, rzasowata. Rośnie na gnoiu bydlęcym i końskim. *Fl dan. t. f. 3.*

9. *Kustrzebka dwukolorowa*, P. bicolor: *subglobosa*, *aurantiaca*, *extus albo-tomentosa*, *marginis piloso-denticulata*

Rozrzucona, kulista, zamknięta, wilgotna otwarta, wklęsła, zewnątrz kutnerowato-biała, wewnątrz pomarań-

czowa. Rośnie na gałęziach leszczynowych wiosną. *Fl. dan. t. 779. /.* a.

>0, *Kustrzebka berberysowa*, F. *Berberidis: cupula minuta . rufo-funca, basi setis strigosis , subradiantibus, cincta.*

Substancyi suchej; miseczka mała, światło kasztanowata, 11 spodu szczecinami promienisto otoczona. Rośnie na gałęziach suchych berberysu

" *Zewnqtrz gładkie.*

11. *Kustrzebka grynszpanowa*, I*, *aerugiouosa: gregaria, minuta, uirirli.s, stromati concolori insidens; enpula turbina/a, Hubjlexu<>.ia, disco subpa!lido , stipite breui.*

Gromadna, drobna, zielona, wartołkowata, ledwo linią szeroka, na podkładce czyli raczey na drzewie podobnież za-farbowanym osadzona: wierzch bład, trzonek bardzo krótki. Rośnie na drzewach zbutwiałych. *Fl. dan. t. 534. j\ 2.*

3. GRZYBY R U B C H A T K A M I O P A T R Z O N E .

630 PROMIENNIK, *GEASTRUM.*

1. *7'romiennik grzebieniasty*, G. *pectinatum: stromate mu/tijil" , subreJlexo , testar.eo; sporangii umbrino-nigricantis stipitati, ore contro , Jimbriato.*

Purchatka kulisia; otoczeń podwójny: zewnętrzny wielodzielny, zedwóch błonek złożony, czarno-brunatny, promienisto odginający się: wewnętrzny popielaty, okrągły trzonkiem krótkim opatrzone, na wierzchu otworek konieczno-wydaluy, lięzłowaty, mający. Rośnie w lasach jodłowych. *Schaff l- t&3.*

a. *Promiennik brunatnawy*, G. *rufescens: stromate multijido, rnjescente, sporangioque sessili , pa/lido , glabris; ore dentato.*

Purchatka okrągła; otoczeń zewnętrzny późniey odgięty, 6-ydziełny z dwóch warst złożony: wewnętrzney mięsistej grubszej, brunatney; zewnętrzney błonkowalej, białawej; otoczeń wewnętrzny kulisty, bład, beztrzonowy; otwór ząbkowany. Rośnie w lasach jodłowych. *SchüJfT. t. <82.*

ii31. l i.r.osK óti , *Szcz.j:noj}F.nMA.*

1. *Tęgo skór żółtawy*, S. *cilrinum : sporangio globoso, areolalo, squarnuloso, lutesceute, fusco, intus rnjescente; stipite breri, radiruloso.*

Purchatka kulista, na wierzchu mianowicie w łuski wieloboczne popękana, żółtawo-kasztanowata, nieco czerwona, wewnątrz brunatna; trzon gruby, komórkowaty, korzonki wypuszczający. Rośnie, w lasach czarnych.

2. *Fcgoslór icleni*, S. cervinum: *subterraneum*, *durum*. *granulosum*.

Grzyb okrągły lub iaiowaly, bezkorzeniowy, twardy, żółto-brunatny, ziarnisty, pod powierzchnią ziemi ukryty. l\$ośnie w lasach, w ziemi pulchney. *Lycoperdon* i

632. NASIONAK, *ScLEHOTI* U ii.

1. *Nasionak żółtawy*, S. vulgatum: *globosum*, *laere*, *flauum*, *intus compactum*, *album*.

Ziarenka żółte, kuliste, lub niekształtne, równe, wewnątrz zaś zbite, białe, na gnoiu i innych wyrzutach gniących rosnące, ten stanowią gatunek.

2. *Nasionak pospolity*, S. Semen: *globosum*; *albido-lutescens* *fel spadiceum*, *demum corrugatum*, *nigrescens*, *intus album*.

Kulisty, białawo-żółty lub czerwono-kasztanowaty, na koniec pomarszczony, czarniejący, z wielkości i farby do nasion kapusty podobny, wewnątrz biały. Pomiędzy liśćmi gnijącymi na wiosnę pospolity.

3. *Nasionak kapuściany*, S. Brassicae: *ohlongum*, *depressum*, *teinie*, *primum ertus intusque albidum*, *dein nigro-punctatum*, *tandem omnino nigrescens*.

Podługowaty, spłaszczony, niegruby, naprzód zewnątrz i wewnątrz białawy, później czarno-kropkowany, наконец zupełnie czarniawy, do liści na których się znajduje, przyrośły. Rośnie na liściach i ogonkach kapusty gnijącey.

4. *Nasionak Ostróżka*, S. Clavus: *cornijornie*, *cylicindricum*, *extus subpruinatum*, *purpureo-nigrum*, *intus album*.

Do ziarna żyta podobny, lecz nierównie większy, i na jego miejscu osadzony, nieco zagięty, na powierzchni cokolwiek pomarszczony, purpurowo-czarny, wewnątrz biały. W życie pod nazwiskiem Ostróżki iest znaiomy. *Spermoedia* Fr.

633 PURCHAWKA, *LYCOPERDOKT*.

Ziarniki na włóknach bezśrednio osadzone.

1. *Purchawka zwyczajna*, L. areolatum: *grandę palle-scens*, *obconico-turbinatum*, *squamis latiusculis*, *tessellatim-rimosis*.

Przewrotno-koniczna, biała, 2-3 cale średnicy, na wierzchu, kosłkowato-popękana. Rośnie w szród lata na miesach wzniesionych, trawą zarosłych. *Schaff t- < 8g*.

2. *Purchawka łąkowa*, L. pratense: *hemisphaericum*, *candidum*, *molle*, *basi productum*, *uerrucis raris*.

Półkulista, miękka, biała, pod spodem wydatnością na około opatrzona * brodawkami z rzadka pokryta. Rośnie na łąkach i pastwiskach. Schaff. t. /8<j.

3. *Purchawka nai.ex.ona*, L. *echiuatum: turbinalum; primum ochraceum, dein fuliginetum; terrucis persistentibus, spinosis, distantibus; radiculis albis, elongatis.*

Wariolkowata; naprzód rdzawa, później szam-dymowa; brodawki trwałe, kolczyste, odległe; korzonki białe, długie. Rośnie w lasach.

4. *Purchawka gruszkowata*, I., *pyriforme: caespitosum, pyriforme, umbonatum, fuligineo-pallidum, squarulis leuissimis; radiculis fibriformis, longis.*

Gruszkowata, 2 cale długa, wydatnością u góry opatrzona, blado-dymowa, łuszczykami drobnymi pokryta; korzonki włókniste, długie. Rośnie gromadnie na drzewach gnijących. Schaff, t. 18J.

5. *Purchawka fiołkowa*, I., *excipuliforme: sporangio subgloboso, albido; ferrucis spinulosis, sparsis; stipite distincto, elongato, plicato.*

Purchatka okrągława, biaława, trzonem wyraźnym, a cale długim, u spodu fałdowanym, opatrzona; brodawki kolczyste, rozrzucone. Rośnie w lasach. Schaff, t. /8y, ag 5. Od podobieństwa do fiołki, to otrzymała nazwisko.

*** Ziarniki za pośrednictwem trzonków na włóknach osadzone.

fi. *Purchawka olbrzymia*, L. *giganteum: grande, subgloboso-deforme, laeve, albido ocliraceum; floccis sporidiis/ue flai'o-i'rentibus.*

Wielka, nieloremnie kulista, niekiedy do łokcia średnicy, równa, białawo-rdzawa; włókna wewnątrz i ziarniki żółto-zielonawe. W ogrodach na miejscach gnoynych częsta. Schaff, t. /<)/•

y. *Purchawka ołowiana*, L. *plumbeum: minus, subglobosum, laeve, plumbeum.*

Mała. prawie kulista, równa, farby ołowianej. Rośnie na łąkach.

63 I. PALECZKA, TYZOSTOMA.

I. *Paleczka ieszenna*, T. *brumale*: Grzybek białawy, trzonkiem walcowatym, wewnątrz próżnym, gładkim lub cokolwiek łuszczykowatym, całowym lub wyższym, opatrzone: na nim jest osadzona purchatka kulista, otworek okrągławy na wierzchu mająca. Rośnie na łąkach suchych, trawą zarosłych i w borach. Dożyły brunatnym się staie.

635. BEZKOSSIEK , LICEA.

J. *Bezkosmek* *cielisty*, L. *incarnata*: *hemisphaerica*, *rcn/fueus*, *rubra*, *fragilissima*; *sporidiis* *subconcoloribus*.

Grzybki pulkuliste, iedne z drugiemj łączące się, czerwone, bardzo kruche: ziarniki tejże farby. Rośnie na drzewach jodłowych

2. *Bezkosmek* *poziemkoiraty*, L. *fragiformis*: *sporangiiis* *cylindricis*, *congestis*; *fult'o-fuscis* • *sporidiis* *fuscescen-tibus*.

Pnrc.batki walcowate, w kupki prawie kulisie zebrane, żółtawo-czerwone, później blado-kasztanowate; ziarniki orzechowe. Rośnie na gałęziach jodłowych. Fl. dan. L. 659. j. i• a.

636. DWUKSZ I-AL.RS-IK , Awnisromutt.

i. *Dwuhształtnik* *ról-uo-kolorowy*, A. *yersicolor*: Grzybek wypukły, blady, szlamowaty; ziarniki podobneyże farby. Rośnie na cebulach hiacyntów.

637. ZLEPEK, EUROTIIUM.

i. *Zlepek* *siarczysty*, E. *herbariorum*: *stromale. albido*, *fuscescente* , *pulrinato*; *sporangiiis* *elliplico-globosis*, *Jlavis*.

Podkładka białawo-orzechowa, na niey pnrchalki żółte, eliptyczno-kuliste, są osadzone. W zielnikach na roślinach zle wysuszonych częsta.

638. PUICHATNICA , PHYSARUU.

I. *Furchatnica* *zielona*, Pb. *viride*: *sporangio* *globoso*, *snbreniformi* . *viridi-Jlavicanle*, . *squamuloso*; *sporidiis* *fuligineis*; *stipite* *gracili*, *pallido*.

Purchatka kulista lub prawie nerkowata, zielono-żółława, łuszczkowalo-popękana; ziarniki sadzowego koloru; trzonek delikatny, blady. Rośnie w lasach na drzewach gnijących.

65G. STRZĘPEK, ARCYRIA.

1. *Strzępek* *popielaty*, A. *cinerea*: *sordida*, *albida*; *stipite* *breri*, *Jiliforri*; *capillitio* *elongato*.

Gromadna, białawo-szara; trzonki krótkie, włoskowate; włośnią przedłużona, prawie walcowata, wzniesiona. Rośnie na pniach suchych.

2. *Strzępek* *ponsouy*, A. *punicea*: *punicea*; *capillitio* *oblongo*.

W kupki rozrzucone zebrany, naprzód żółto ponsowy, później brunatnawy; włośnią podługowała. Rośnie na drzewie gnijącym.

6 » 0. KĘDZIOREK, TRICHIA.

t- *Kędziorek malinowaty*, T. rubiformis: *rubiginosa*; *sporangii tarbinatis, fasciculatis; stipitibus abbreviatis, connatis; stroma/e concolori.*

Trzonki krótkie, zrosłe, podkładkę forniujące; purchatki wartołkowate, rdzawe, w wiązki skupione. Kośnie na pniach gnijących.

G u. PAŹDZIORKK, STEHONITIS.

1. *Paździorok ciemnoczerwony*, S. typliina: *sparsa, mini/scala; sporangii parlibus super.stitibus; capillitio cylindrico, oblnso; sporidiis fuscis.*

Rozrzucony, inaly; część purchalki pod spodem pozostaie; włosnią walcowata, tępą; ziarniki naprzód białawe, później ciemno-czerwone. Kośnie na drzewach gnijących. *Schiiff. t. *yy.*

u. *Paździorok wiązkowaty*, S. iasciculata: *caespitosa, muiuscula; stromate compacto, fusco; sporangio fugacissimo; capillitio elongata; sporidiis fusco-ferruginei*

Większy od poprzedzającego, gromadnie gęsto osadzony; podkładka tęga, kasztanowata, lśniąca się; trzoneczki podobnegoż koloru, włoskowate; otoczeń znikliwy; włosnią walcowata, nieco zgięta; ziarniki kasztanowato-rdzawe. Rośnie na drzewach gnijących.

6 4 2. SZUMEK, SPUMARI A.

1. *Szumek zwyczajny*, S. Mucilago: Grzybek farby białej, zewnątrz miękki, kosmkowaty, na kształt pianki; purchalki liczne, zwisłe; ziarniki czarne. Rośnie na roślinach, i liściach żywych lub martwych.

6 4 3. GNJŁEK, ART HALI UM.

I. *Cniiek żółty*, Ae. flavum: *initio luteum, dein pallescens; sporidiis fuscis, conglobatis; tandem subfusco-ochraceum, granulosum.*

Naprzód masę żółtą, galaretowatą, prawie ciekącą stanowi, później suchym i bladym się staie, z czasem siarczasto-rdzawym, ziarnistym, okazuje się; ziarniki czerwono-kasztanowate, skupione. Rośnie na pniach iodłowych, i na korze garbarskiej w treybhauzach. *Schiiff. t. igitg 4. Puligo flara. Pers.*

6 4 4. KRAŚNIK, LYCOGALA.

J. *Kraśnik miniowy*, L. minialum: *gregarium, globosum, primo rniniatum, dein fuscum, punctulatum; sporidiis roseis.*

Purchatki gromadne, 2-3 linie średnicy niające, kuliste lub nieforemne, naprzód ponsowe, później żółtawo-popielate, ziarnikami czerwonymi, u czasem w różowe zamieniające się. napelnione. Bośnie na pniach gnijących. *Schiiff. i. 103. FI dan. t. y60.*

u. *Kraśnik kropkowany*, L. punctatum: *gregarium, globosum, cinereo-badium, resinoso-punctatum; sporidiis concoloribus.*

Pnrchalki gromadne, kuliste, 1-2 linie średnicy, naprzód żółtorczej-wone, później kasztanowato-popielate, przezroczysto-kropkowane; ziarniki łóżkolorowe. Rośnie na drzewie iodłowem, gującem.

645- KISIELEC, TREMELLA.

1. *Kisielec pomarańczowy*, T. mesenterica: *e. tpańsa, subtena.v, plicata, undulata, aaranliaca.*

Grzyb rozszerzony, i-acalowy, galaretowato-mięsisty, faldowano-faiisty, pomarańczowy. Rośnie na gałęziach drzew. *FI dan. t. ó85. f 3.*

2. *Kisielec cielisty*, T. encephaloidea: *gyroso-plicata, intus durior, carnea: sicca fuscescens.*

Grzyb w kształcie narośli ialdowano-pogięty, wewnątrz twardszój, cielistej okazujący się; suchy brunatnawy. Rośnie na gałęziach i pniach iodłosyich.

3. *Kisielec frczłowaty*, T. liinbriata: *cęspitosa, erecta, lobata, undulata, corrugata, Juligi/iea: lobis Jlaccidis, incisis. Jimbriatis:*

Grzybek galaretowaty, dyniowego koloru, 2-3 calowy, kupkami zarastający, wzniesiony, klapoyaty, falisty, pomarszczony: klapy nacięte, fręziówate. Rośnie na drzewach.

646. W \ Ś M K, NEMASPORA.

I. *Il tfsnik szafranowy*, N. crocea: *massa gelatinosa, crocea, in cirros crassos, rompressos, persistentes, concolores, erumpente.*

Massa galaretowata, pomarańczowa, w kształcie wąsów spłaszczonych, trwałych, tegoż koloru, nad powierzchnią kory wznosząca się. Rośnie na gałęziach drzew bulwiejących.

647. SUSZEC, XYLOMA.

1. *Suszec nawłociowy*, X. Virgaureae: *pustulis minutis, confertissimis, atris, macula zonata, Jlarescente cinctis.*

Brodaweczki czarne, drobne, skupione, opaską żółtą Otoczono Rośnie na liściach nawłoci pospolilej.

2. *Suszec iriersbowy*, X. frustulalum: *maculis irregu-*

lar Ib tis, angulato-dijractis, planiusculis, punctato-tuberatilis, nigris, nit/dis.

Plamy czarne, lśniące się, nieforemne, niekiedy -całowe, kątowato-popekane, płaskie, kropkowauo-brodawkowate. Rośnie na liściach wierzby lwy.

Gi8. Pi.p.sif, Mtrcon.

i. */lesti pospolita*. M Mucedo : *Ji.hrix tenerrimis, simplicibus, erectiusculis; r>esicula adulta basi rupia; sporidiis griseis, obtecta.*

Włókienka bardzo delikatne, niegałęziste, wzniesione, pęcherzykiem na końcu opatrzone: po rozerwaniu się którego, ziarniki popielato zielone, tak włókna iak i pęcherzyki pokrywaią. Rośnie na roślinach gnijących, a mianowicie na chlebie.

619. DUTWIK, MYXOTRICHUM.

1. *Jiutwih papierowy*, M chartarum: *caespitibus, olifaceo-nigricantibus: apicibus Jtbrarum emersis, simplicibus, uncinatis: Jibris detui im dilabentibus.*

Cętki małe, oliwkowo-czarniawe, z włókien złożone: końce włókien wynurzające się, niedzielne, zagięte: włókna później rozsypujące się. Na xiążkach zbutwiałych, w miejscach wilgotnychutrzymywanych, pospolita.

a. *liutwih murowy*, M murorum: *caespitibus atris: apicibus Jibrarnm ramosis, rectis: fibris persistentibus.*

Cętki czarne, z włókien gałęzistych, trwałych, prostych, złożone. Na ścianach w' miejscach zamkniętych pospolita.

filio. Kropinł,A.K, ASPERGILLUS.

i. *Kropidlak modrawy*, A. giancus: *fibris cinerascens, erectis; capitulis globosis, glan qescentib t/s.*

Darninki rzadkie, z włókien popielatych, wzniesionych, złożone; główki naprzód białe, później modrawe. Rośnie na owocach gnijących FI. dan t. 777. f.}.

1. *Kropiillal- róż"wy*, A. roseus: *Jibris strictis, palide roseis; capitulo globoso, concolori.*

Włókna wyprężone, blado różowe; główka kulista, tożkolorowa. Na płótnie, papierze wodnym, butwiejącym, częsta.

651. PODSKÓRNIR, IHIIY.OYOJIPILA.

1. *Podskbrnih podziemny*, Rh subterranea: *nigra, ramossissima: ramis glabris, Jiliformibus, patulis, anostozoatitibiis • a.villis tu/g idis; spo/tingiis urbtctilaribus, laleralibus.*

Czarna, bardzo gałęzista: gałęzie otwarte, z sobą łączące się: kąty nabrzmiące; pnrchatki okrągławe, boczne. Rośnie na drzewach pod ziemią zakopanych., które gałęziami swemi wskroś przeymuie.

o. /'odskórnik podkorowy, Rh. snbcorticalis: fusca, nitida, ramosa, cortice exteriorl fragili: ramis compressis, canaliculatis: ramulis Jibrillosis, pallidis, slibanastomosanlihus; sporangiis glomeratis, globulosis.

Włókna grube, lśniące się, kasztanowate, gałęziste, o powłoce zewnętrznej krucliej, gałęziach spłaszczonych, rynienkowatych, gałązkach włóknistych, bladzych, czasem z sobą połączonych; purchatki kuliste, skupione. Rośnie pomiędzy korą a białem drzew gnijących.

4. GRZYBY WŁÓKNISTE.

652. ŁZAWNIK: , JJCRYOHyer.s.

1. Łzawnik poziomkowaty, I). fragiformis: gelatinosus, oboratus , gyroso-plicatus, sublobatus, rubescens.

Grzyb cał szeroki, okrągławy, galaretowaty, pogięto-fałdowany, iakby klapowaty, czerwony, wewnątrz biały. Na korze iodeł częsty.

2. Łzawnik rozplywający, D. stillatus: rotundatus, conuexus, demum plicatus, e luteo-aurantiacus.

Grzybek mały, wypukły, okrągławy, żółto-pomarańczowy, później na wierzchu nieco pomarszczony, nareszcie miękkim, rozplywającym ślaie się, i tak roztopiony, na korze w kształcie błonki rozciąga się. Rośnie na korze iodełowej.

653. MIOTEIK, COHEN I UM.

1. Jlfiotlik biały, C. candidum: stipite brei-issimo, flocoso, e stromate capillari, tenui, orlo, sporidiisque candidis.

Trzonek kosmkowaty, krótki, biały, z podkładki włóknistej wychodzący; ziarniki podobueyże farby. Rośnie na liściach i owocach gnijących.

654. WŁÓKNICA, ISAHIA.

1. Włóknica pleśniowata, I. mucida: gelatinosa, e~recta, ramulosa, niueo-glauescens; cornibus simplicibus, ramosisc/ue fasciculatis, pulferulentis.

Grzybek biały, mały, ledwo linią wysoki, w gromadki zebrany, gałęzisty, wzniesiony, białomodrawy: gałązki prawie maczugowate, wiązkowato-skupione, pyłkiem posypane. Rośnie na drzewie iodełowym.

i. *Ziarnowios grzybowy*, Sp. fungorum: *Jioccis in lanam crispatum coatiiis; sporidiis albis, minutis, globosis*.

Kosmki w kształt welny delikatney, pomarszczoucy, zebrane; ziarniki drobne, białe, kuliste. Bedłki guiące, w kształcie welny delikatney pokrywa.

a *Ziarnowios owocowy*, Sp. nionilioides: *caespituiis maculi/o rmlbus J Jioccis dispersis; sporidiis oblongis, basi attenuatis*.

Darninki plamkowate; kosmki rozrzucone, delikatne, białe; ziarniki podługowate, u spodu zwężone, czarne. Bośnie na gruszkach gnijących rzadziej.

Ziarnowłos oknowy, Sp. fenestrale: *caespitibus tenuissimis; Jioccis ramosissimis, centrifugis, decumbentibus, albidis; sporidiis minutis, fuscis, globosis, umbri-no-lulig/neis, centro glomeratis*.

Darninki bardzo drobne, z nieb włókna promienisto-rozchodzące się, do szkła przylegają; ziarniki drobne, kuliste, orzechowe, w środku skupione. Wilgotny w postaci kupek biało-zielonawych, na szybach nieczysto utrzymywanych, w miejscach wilgotnych, ciepłych, ludnych, a zamkniętych, przedstawia się.

4. *Ziarnowios kłciowy*, Sp. Collae: *caespitibus crassis effusis; floccis implicatis, stuposis; sporidiis nigris, in aceri'Os globosos congestis*.

Darninki dosyć grube, rozelane; kosmki splecione, paździerzowate; ziarniki czarne, w kupki kuliste zebrane. Na papierze do okleiatia okien użytym, pospolity.

i. *Gronik modrawy*, B. glauca: *Jioccis'. sterilibus, decumbeutibus, impleiis: fertiibus, erectis, inferne simplicibus, apice penicillato-rnmosis, glauco-prasinisj sporidiis globosis, conglomeratis*.

Kosmki płonne rozelane, splecione: płodne wzniesione, u dołu niedzielne, u góry pęczkowato-podzielone, modrawo-zielonawe; ziarniki drobne, kuliste, skupione. Bośnie na grzybach i owocach gnijących.

I. *Przegub iak zielny*, T. herbarum: *e/Jusa, inerustans, atra: articulis subaequalibus*.

Rozpierzchły, powlekający, czarny: członki prawie równe. Na łodygach roślin suchych rzadziej się postrzega.

Przegubiak cynobrowy, T. *cinnabarina: effusa*, *cinnabarina: articuiis globosis*.

Rozpierzchły, koloru cynobrowego: członki kuliste. Na korze drzew, a mianowicie na szparach kory w kształcie powłoki rdzawy okaznie się.

3. *Przegubiak szafranowy*, T. *crocea: erumpens*, *crocea: demum grumosa: articuiis ellipticis*.

Z pod skóreczki wychodzący, szafranowy, później gruzłowaty: członki eliptyczne. Na korze brzoź pospolita.

658. SKÓHNIK, *BILACODI UM.*

1. *Sfór/iib sklepowy*, R. *cellare: expansum, sericeo-panno sum, mol/issimum, cinereo-nigrum; globulis medio atris, arnbitu cinereis*.

Rozesłany, iedwabisto-woylakowaty, szaro-czarny, kulki w środku czarne, na obwodzie popielate. Rośnie na beczkach i kadziach w sklepach utrzymywanych.

2. *Skór nil• zatuszowały*, Rh *Xylostroma: lalissimum, molle. ochroleucum; globulis fugacibus*.

Włókna splecione, masę miękką, do zamszu z koloru biało-żółtego i substancji podobną, tworzą; kulki prędko niknące. W drzewach na miejscach suchych, gnijących, części miękkie warst rocznych, naprzód gnijące, zaymuie; tudzież w drzewach, a mianowicie dębach żyjących, część spróchniała, ośrodką, w kształcie pochwy niekiedy bardzo długiej pokrywa.

65<). Rision, *Brasu u.*

i. *Bisior kosmkowaty*, R. *lloccosa: niuea, ramosissima, fugacissima\ filis simplici >•simis, conferlis, parallelis*.

Włókna białe, skupione, bardzo gałęziste, wiązki pojedyncze, stanowią. W sklepach, mianowicie na drzewie chowanein, często się postrzega.

660. W IĄZKOWIEC, *LILII ANTI A.*

1. *JPiązkowiec pierzasty*, II *plumosa: ramosa, argenlea: ramis fasciculatis, apice applanatis, plumosis*.

Kosmki białe, u spodu wązkie, ku górze rozszerzają się, i wiele gałązek, na końcach płaskich, pierzasto włóknami osadzonych, tworzą. Rośnie wewnątrz pni gnijących i na drzewie w miejscach zamkniętych chowanym.

661. RDZAWNIK, *ENINNUM.*

* *Drobne; na powierzchni iedwabisto-gruzlowale; włókna maczugowate.*

1. *Btlzawnik czeremchowy*, E. *Padi: ejfusum, superfi-*

ciału, *dense grumosum, aurantiacum, demum spculic.eum; floccis irregulariter clai>ato-tuberculatis.*

Grom.,i.lny, gęsto-skupiony, pomarańczowy, później kasztanowaty; włókna nieforemnie maczugowato-brodawkowate. Na liściach czerwomchy niekiedy się postrzega.

•i. Rdzaw tuk olchowy, E. alneum: *effusum, subimmersum, dense grumosum, primo flarescens, t/ein julro jerugineum; floccis apice ramo sis, tubercidosis.*

Gromadny, prawie do liścia zanurzony, gęsty, naprzód żółtawy, później rudobrdzawy; włókna na końcu gałęziaste, brodawkowate. Na liściach olchy czarney, plamki rdzawe lortnuie.

3. Hdzawnik osinowy, E. populinum: *maeulaefarrne, immersum, lanum, e pa/lido rufescens, demum sordide ipadiceum; floccis, opacis, crassis, irregaluribus, apice subramosis, erosio.*

Plamkowaty, zanurzony, naprzód światłobrunatny, czerwony, później brudnobrdzawowaty; włókna wolno-ulołone, nieprzezroczyste, grube, nieforemne; na końcu ogryziono-inkby gałęziaste. Rośnie na liściach osiny.

•>. Hldzawnik brzozowy, E. belulinum: *maculaefarmę, puhdnatum, subimmersum, primo albicum, demum ferrugineum; floccis lurbinato-claiatis, subbicornibus.*

Plamkowaty, wyniosłą darninę, nieco zagłębioną, formujący, naprzód biały, później rdzawy; włókna wartołkowato-maczugowate, czasem dwurogie. Rośnie na dolnej stronie liścia brzozy pospolitej.

5. lldzawnik fiołowy, E. roseit. *effusum, superficiale, grumosum, puniceum, floccis, clarato-turbinatis, (t>«/ apice emarginatis).*

Eutnerek różowy lub purpurowy, zbity, włókna maczugowuto-wartołkowate: czasem na końcu wycięte. Rośnie na górnej stronie liści brzozowych.

[J iększe; na powierzchni kutnerowate; włókna bardzo długie, nitkowate.

6. Hldzawnik lipowy, E. liliaceum: *maculaefarmę, immersum, snbeonfluens, puluinatum, paltidum, subrubescens; floccis densissime imbricatis, apice obtusis, inourtds.*

Plamkowaty, zagłębiony, prawie zlewający się, poduszkowaty, blado-czerwony; włókna gęsto-skupione, na końcu tępe, zakrzywione- Rośnie na spodniej stronie koło nerwów liści lipowych.

7 lldzawnik białawy. E. alnigenum: *subpuluinatum, suprr/iciale, e.r al bido demum ferrugineum; floccis densissime intricatis, obtusis, uarie tortis.*

Prawie poduszkowaty, uiezagłębiony, biały, później

rdzawy, włókna gęsto-splecione, tępe, rozmaicie pokręcone, fiośnie na liściach olchowych.

8 *Udżawnik gruszkowy*, E. pyrinm: *oblongo-effusum*, *superficiale*, *laxiusculum*, *spadiceo-ferrugineum*; *floccis tortuasis*, *obtusis*.

Podługowato-rozłany, nitzagłębiony; włókna pokręcone, tępe, brązowato-rdzawe, kutner rzadki lórmuiące. Na liściach gruszek i iabłoni pospolity.

i). *Udżawnik jarzębinowy*, E. Sorbi: *maculaefortnfi*, *superficiale*, *laxum*. *primo rubellum*, *demum fuluo-ferrugineum*; *floccis cylindricis*, *intricatis*, *apice subobusis*, *incurris*>

Plamkowały, niezagłębiony; włókna naprzód czerwone, później' brunatno-rdzawe, walcowate, splecione, zakrzywione, prawie tępe, kutnerek wolny formnią. Rośnie na liściach jarzębiny.

t o. *Jldżawnik klonowy*, E. acerinnm: *la/e effusum*, *crasum*, *subimmersum*, *primo albidocinereum*, *demum rubiginosum*; *floccis dense intricatis*, *cylindricis*, *apice subadumnis*.

Szeroko rozłany, gruby, nieco zagłębiony, naprzód białopopielaty, później rdzawy; włókna gęsto splecione, walcowate, na końcu nieco w haczyk zagięte.

5. P n o s z N i K i .

662. *P o w ł o c z n i k*, *EXOSPOJUM*.

1. *Powłocznik lipowy*, TL. *Tiliae: nigrum, erumpens, liemisphaericum*; *sporidiis sessilibus*, *clarat a-cylindricis*, *confertis*.

Czarny, z drzewa wychodzący, półkulisty; podkładka prawie kulista, ziarnikami walcowatymi, skupionymi, nastroszona. Rośnie na gałęziach martwych lipy.

663. *G r u z ł e k*, *TUBSRCULAB.II*.

1. *Gruzlek pospolity*, T. vulgaris: *stromate conoero*, *subrotundo*, *sulcato*, *rugoso*, *substipitato*; *stipite crasso*, *breri*.

Grzybek czerwony, nieforemnie okrągły', w przecięciu pionowein okazuje się, z trzonka dosyć grubego i podkładki na wierzchu w kształcie kapeluszyka osadzonej', złożony; ziarniki drobne, na podkładce umieszczone. Rośnie na gałęziach drzew suchych.

2. *Gruzlek zlewaiący się*, T. coniluens: *stromate sessili*, *gregaria*, *confluente*, *subrotundo-angulato*, *planiusculo*, *incarnato-lateritio*.

Podkładki beztrzonowe, gromadne, z sobą splewające się, okrągławo-kątowate, prawie płaskie, cielisto-gliniaste. Rośnie na korze drzew suchych.

G64. OMAH, *Pifeci-Yij.*

1. *O/nar różany*, P. Rosae: *sporidiis oblongis, caudatis, multiseptatis, mucronatis, opacis, spadiceis ; pedicello basi incrassato.*

Ziarniki ogonkowate, podługowate, wiele przegrodowe, sztyletowate, ciemne, brązowawe; ogonek u spodu zgrubiały. Rośnie na liściach różowych, gdzie pleśń czarniawą przedstawia.

i. *O/nar srebrni/rowy*, P. Potentillae: *sporidiis oblongis, obtusis, 4septatis, badiis; pedicello subelongato, gracili.*

Ziarniki podługowate, tępe, kasztanowate, 4przegrodowe; ogonek długi, delikatny. Rośnie na liściach srebrnika, lawuły błotnej i poziome.

3. *Omar lidza*, P. Graminis: *sporidiis longitudinaliter effusis, badiis, caulis, 1 septatis; pedicello elongato.*

Ziarniki kasztanowate, inaczej owalne, i przegrodowe, długoogonkowe; kupki długie, z pod skórki wydzierające się, formują. Rośnie na źdźbłach traw. Lento gatunek razem z dwoma gatunkami śnieci, a źdźbła żółta, pszenicy napadający, w okolicach Kowna *Omarem* jest zwany.

4. *Omar turzycowy*, P. Caricis: *sporidiis aggregatis, fuscis, cylindricis, acutis, 1 septatis, loculis saepe subdivisis; pedicello elongato.*

Ziarniki kasztanowate, walcowate, ostre, i przegrodowe, długoogonkowe, w kupki owalne lub podługowate, zebrane. Rośnie na liściach turzycy.

5. *Omar odmieńcający się*, P. variabilis: *sporidiis in puncta aggregatis, fuscis, subrotundis, oralibus oboratis, i-septatis: loculis, saepe subdivisis; pedicello subnullo.*

Ziarniki w punkta skupione, brązowawe, okrągławe, owalne lub przewrotnie-owalne, i-przegrodowe, prawie bezogonkowe: komórki często jakby podzielone. Rośnie na liściach podróznika.

6. *Omar Zroglówkowych*. P. Compositarum: *sporidiis in acerrulos fusco-nigricantes confluentibus, oralibus, i-septatis; pedicello brevissimo.*

Ziarniki orzechowo-czarniawe, owalne, i przegrodowe, o ogonku bardzo krótkim, w kupki drobne zebrane. Rośnie na liściach roślin zrosłówek.

7. *Omar Biedaszkowych*, P. Umbelliferarum: *sporidiis in acerrulos irregulares, fuscis, epidermide cinctos, congestis, oralibus, obtusissimis, i-septatis; pedicello subnullo.*

Ziarniki orzechowe, owalne, tępe, i-przegrodowe, prawie bezogonkowe, w kupki nieforemne, epidermą otoczone, zebrane. Rośnie na liściach biedrzyńca.

8. *Omar porzeczkowy*, P. Ribis: *sporidiis in pustulas bruneas, congestis, cylindricis, obtusis, < -seplatis; pedicel/o abbreviato*.

Wydatności brunatnawe, z ziarników walcowatych, tępych, i-pi'zegrodowycli, krótkoogonkowych, złożone. Na górnej stronie liści porzeczkowej górnej pospolitej.

<). *Omar pibnaczkowy*, P. Adoxae: *sporid/is in macula irregularis congestis, ferrugineis, opacis, obtusis, /-seplatis; pedicello abbreviato*.

Plamki nieforemne, żółtawe, później rdzawe, z ziarników tępych. j-przegrodowych, kijaogonkowych, złożone. Rolnie na liściach pismaczka.

10 *Omar Łomikamienia*, P. Saxifragae: *sporidiis in acerrulos, subrotundos, con/luentes, congestis, rufo-fuscis, oblongis, utrinque attenuatis, medio constricis; pedicello subuullos*.

Kupki okrągławe, niekiedy z sobą zlewające się. skupione, z ziarników światło-orzechowych, podługowatych, z obu stron zwężonych, pośrodku ściśniętych, prawie bezogonkowych, złożone. Na liściach łomikamienia ziarnistego częste.

11. *Omar Wietrzniczy*, P. Anetnonis: *sporidiis in acerulos serialiter dispositos congestis, rubro-fuscis, biglobulis, brevisime-pedicetatis*.

Kupki rzędami ułożone, z ziarników czerwono-orzechowych, prawie bezogonkowych, w miejscu przegrody zwężonych, złożone. Na liściach goryczki, wietrzniczy leśnej i iaskrowej, częste.

12. *Omar wielkoziarnowy*, P. macrospora: *sporidiis acervatis, fusco nigricantibus, oblongo cylindricis, 3-4-seplatis; pedicello nullo*.

Kupki czarniawe, z ziarników podługowato-walcowatych, 3-4-przegrodowych, bezogonkowych, złożone. Rośnie na korze drzew. *Stilbospora Pers.*

665. ZCZEPK, *STILBIDIUM*.

1. *Zczepka obrzelona*, S. marginatum. Plamki okrągłe, wewnątrz białe, czarnym paskiem otoczone. Rośnie na gałęziach suchych szypszyny.

666. WKZECIONAK, *FUMIDIUM*.

1. *Wrzecionak czarny*, F. atrium: *maculis sub cunctis latitibus, albis; sporidiis congestis, curvatis*.

Plamki drobne, czarne, pod skórą ukryte; ziarniki skupione, nieco skrzywione. Na liściach i kłach turzyc dobyte częste.

667- SNIEC, *LIHEUO*.

* *Skórka roślin w kształt otoczni fałszywej wzniesiona*.

„j” *Otoczeń fałszywych poszarpanych*.

1. *Śniec kratkowa*, l'. "tance! la la: *sporangiis spuriis congestis, in Jila apice cohaerentia fissis; sporidiis ferrugineo-fu -cis*.

Otocznia fałszywe po kilka skupione, naprzód rurkowate, później na włókna u góry połączone rozdzierające się; ziarniki rdzawo-orzechowe. Na liściach gruszek pospolitej, częste. *Fl. dan. t. -jo4 Jacqu. austr. t. ty.*

f *Śniec pszczołkowata*, U. penicellata: *sporangiis spuriis congestis, cylindricis, in fila tenuia, recta, libera, fissis; sporidiis obscure-fuscis*.

Otocznia fałszywe skupione, walcowate, na włókna delikatne, proste, wolne, podzielone; ziarniki ciemno-orzechowe. Rośnie na liściach jabłoni i głogu. *Fl. dan. l. 83\$.*

-j-j- *Otoczeń fałszywe całe, walcowate, dzwonkowate, lub słowkowate*.

a, *Otocznia w kupki zebrane*.

3. *Śniec rolkowa*, U. corunta: *sporangiis spuriis elongatis, subincurvis, apice multifidis; laciniis inaequalibus, angustis; sporidiis ferrugineis*.

Otocznia fałszywe walcowate, długie, nieco zakrzywione, na końcu wielodzielne: podziałki nierówne, wąskie; ziarniki rdzawe. Rośnie na liściach jarzębiny. *Fl. dan. t. 838.*

4. *Śniec berberysowa*, U. Berberidis: *sporangiis spuriis dense congestis, cylindricis, elongatis, margine denticulato, reflexo; sporidiis aureis*.

Otocznia fałszywe gęsto zebrane, walcowate, na końcu ząbkowane, z brzegiem odgiętym; ziarniki złociste. Na liściach, szprułkach i owocach berberysa, pospolite.

5. *Śniec mięsista*, U. crassa: *sporangiis spuriis, dense congestis, campanulatis, p allide-flacis, margine denticulatis; sporidiis aurantiacis*.

Plamki żółte, mięsiste, na nich otocznia gęsto skupione, dzwonkowate, białe-żółte, na brzegu ząbkowane; ziarniki pomarańczowe. Rośnie na liściach szklakn.

6. *Śniec Pokrzywy*, C. Urlicae: *sporangiis spuriis dense congestis, cupulatis, margine lacero-denticulato, reflexo; sporidiis aurantiacis*.

Otocznia fałszywe gęsto zebrane, miseczkowate, na brzegu poszarpano-ząbkowane; ziarniki pomarańczowe. Na łodygach, ogonkach, i liściach pokrzywy rozdzielnopłciowo, pospolite.

7- Śnieć iaskrowa, U. Ranuncularum: *sporangii spurii dense congestis, breviter tubulosis, margine denticulato, rejle.ro; sporidiis aiiu anliacis.*

Olocznie fałszywe gęsto skupione, krótko-rurkowate, o brzegu ząbkowanym", odgiętym; ziarniki pomarańczowe. Rośnie na liściach iaskrów, orlika, kuieci.

8. Śnieć Zrósłogłówkowych, U. Compositarum: *sporangii spurii dense congestis, subcircinatis, cupularibus, margine denticulato, rejle.ro; sporidiis luteis.*

Olocznie fałszywe gęsto skupione, prawie w koło ułożone, miseczkowate, brzeg ząbkowany, odgięty; ziarniki żółte. JMa liściach podbiału częsta.

b. Olocznie na całym liściu rozrzucone.

9. Śnieć białozłotowa, U. lencosperma: *sporangii spurii cylindricis, ulbis, margine den lato, reflexo; sporidiis candidis.*

Olocznie fałszywe białe, walcowate, z brzegiem ząbkowanym, odgiętym; ziarniki białe. Rośnie na liściach wie- trznicy gaiowej.

10. Śnieć leńcowa, U. Thesii: *sporangii spurii hemisphaericis, demum apertis, luteis, margine erecto, lacero; sporidiis auranliacis.*

Otocznie fałszywe półkoliste, późniet otwarte, żółte, z brzegiem wzniesionym, poszarpanym; ziarniki pomarańczowe. Rośnie na liściach leńca bezprzysadkowego.

f t f Otoczeń fałszywy zamieniony, nieforemnie olwierający się.

11. Śnieć iodłowa, U. Pinus: *sporangii spurii sparsis, oblongis, obtusis, pallidis, apice demum laceris; sporidiis flaris.*

Otocznie fałszywe rozrzucone, podługowate, tępe, blado żółte, na koniec poszarpano-otwierające się; ziarniki żółte. Na szpilkach sosnowych częsta.

Skóreczką kupki pokrywająca, rozdzierająca się, znikliwa.

•f- Ziarniki białe.

12. Śnieć biała, U. caudida: *sporidiis lale effusis, candidis.*

Ziarniki szeroko-rozlane, białe. Rośnie na liściach i łodygach tasznika, kozibroda, i wielu innych roślin, których skóreczka w początkach lśniąca, w kształcie się pęcherzyków poddeymie, późniet niknie, a pyłek biały oblicie się wysypuie.

Ziarniki żółte.

a. Jednokształtne.

1 ó- Śnieć równowuzka, U. linearis: *sporidiis subrotundis, flaris, in acerros lineares, macula lirida cinctos, congestis.*

Ziarniki okrągławe, żółte, w kupki równowązkie, plamką czarniawą otoczone, zebrane. Rośnie na żdźbłach i liściach rozmaitych traw.

1 1 Śnieć brodawkowa, U. tuberculosa: *sporidiis subglobosis . pallide-ochraceis, in acerros subrotundos congestis.*

Ziarniki prawie kuliste, pomarańczowe, w kupki wydane, z sobą zlewające się, zebrane. Na liściach podbiału częsta.

1 5. Śnieć miniowa, U. miniata: *sporidiis subglobosis, splendide miniatis, in acerrulos molles congestis.*

Ziarniki prawie kuliste, jasno-miuiowe, w kupki miękkie zebrane. Na szypułkach i iacznikach róży cenlyfolii częsta.

16. Śnieć różana, U. Rosae: *sporidiis subglobosis, riridi-/lai'is, in acerros minutos, epidermi.de cinctos, congestis.*

Ziarniki kuliste, zielono żółte, w kupki drobne, skóreczką otoczone, zebrane. Na dolny stronie liści róży razem z omarem różanym, pospolita.

17. Smeć dzwinkowa, U. Canipanulae: *sporidiis subrotundis, /lafis, in acerros tremelloideos, rubro-aurantiacos, maculii-pallidis cinctos, congestis.*

Ziarniki okrągławe, żółte, w kupki prawie galareto- wate, czerwono -pomarańczowe, plamkami blademi otoczone, zebrane. Rośnie na liściach dzwinków.

18. Śnieć szczyrowa, U. conlluens: *sporidiis subrotundis, aurantiaco-croceis, in acerros con/luentes, nudos, congestis-*

Ziarniki okrągławe, żółto-pomarańczowe, w kupki zlewające się, nagie, ułożone. Rośnie na liściach szczyru trwałego.

19 Śnieć Rdza, Tj. Rubigo vera: *sporidiis subglobosis, luteis, demum rufescentibus, acerrulos lineares, epidermide albida cinctos, formantibus.*

Ziarniki prawie kuliste, żółtawe, na koniec brnmatnawe, kupki równowązkie, skóreczką białawą otoczone, formujące. Rośnie na liściach i żdźbłach zbóż. Ten gatunek także do ogólnego nazwiska Omaru należy.

b. Ziarniki żółte, różnokształtne.

20. Śnieć lniana, U. Lini: *sporidiis auranliacis: aliis eijoetis, subrotundis, breviter pedicellatis: aliis sessilibus, acerros conreros, sparsos, epidermide cinctos, formantibus.*

Ziarniki pomarańczowe: jedne bezziańkowe, okrągławe, królko-ogonkowe: inne bezogonkowe: kupki wypukłe, rozrzucone, skóreczką otoczone, formnią. Rośnie na łodygach i liściach lnu białego.

—J—J—f— ZiarniU orzec;/owo-brunatne.

21. *Śnieć ogonkowata*, U. *appendiculata*: *sporidiis ohopato-globosis*, *longe pedicelatis*, *braneis*, *acerpum planuui*. *nigricantem*, *epidermide paliida cinctum*, *formantibus*.

Ziarniki kuliste, nieco u spodu zwężone, długo-ogonkowe, brunatne, kupki czarniawe, płaskie skóreczką bladą, otoczone, formujące. Na liściach grochu, fasoli, bobu, rzadziej się postrzega.

22. *Śnieć goryczkowa*, U. *Gentianae*: *sporidiis subglobosis*, *opacis*, *bruneo-nigricantibus* (*nonnullis substipitatis*), *in acerpis subrotundos*, *epidermide cinctos*, *congestis*.

Ziarniki prawie kuliste, éme, brnratno-czarniawe, bezogonkowe, niektóre bardzo krótko-ogonkowate, w kupki okrągławe, skóreczką otoczone, zebrane. Rośnie na liściach goryczki wązkoiściey.

23. *Śnieć rozchodnikowa*, U. *Sedi*: *sporidiis subglobosis*, *con^lomeratis*, *luteo-fuscis*, *inacerpulos liemisphaericos*, *epidermide cinctos*, *congestis*.

Ziarniki ceglaste, prawie kuliste, w kupki półkoliste, skóreczką otoczone, zebrane. Rośnie na liściach skoczka.

—J—f— Ziarniki czarne.

24. *Śnieć pszeniczna*, [J. *sitophila*: *sporidiis globosis opaci*, *fuligineo-nigris* (*foetidis*).

Ziarniki kuliste, éme, dymowo-czarne, nieprzyjemnowonne, całe ziarno pszenicy napełniaią. Rośnie w zarodkach pszenicy, które się takim sposobem czarnemi stają, i łatwo się na proszek rozcieraia.

25. *Śnieć prawdziwa*, U. *segetum*: *sporidiis globosis minimis snbellucidis*, *at.ris*.

Ziarniki kuliste, bardzo drobne, prawie przezroczyste, czarne. Gatunek ten równie na plewy, iak i na zarodki zbóż napada, i te ostatnie w pyłek do sadzy podobny zamienia. Zyto, pszenica, jęczmień, owies, proso, od tego grzybka są napastowane. W kukuruzie ziarna tym grzybkim dotknięte powiększają się niekiedy tak znacznie, iż wielkość orzecha włoskiego przechodzą.

—|—I—|—j—J— Ziarniki fioletowe.

26. *Śnieć fioletowa*, U. *anlherarum*: *sporidiis globosis piolaceis*.

Ziarniki kuliste, fioletowe. Główki pyłkowe fioletki rozdzielno-płciowe, i mydlnicy lekarskiej, gatunek ten napada-

R E I E S T R

A \ZWŁSK POLSKICH RODZAJOWYCH V POSPOLITYCH.

Wyrazy kursywem drukowane oznaczain nazwiska pospolite.

	Strona.		Strona.
<i>Agrest</i> . . .	105	<i>Hi ar. iszli</i> .	
<i>A i ci</i> . . .	160	<i>Brat a siostrą</i>	
<i>Aldl rrw.uula</i> .	131	<i>Brodawnica</i>	
<i>Amarant</i> .	128	<i>Broda wnik</i>	
<i>Awlruzacc</i> .	88	<i>Bródek</i> .	
<i>Arbuz</i> . . .	280	<i>Broduik</i> .	
<i>Aconek</i> , ,	393	<i>Broku/y</i> .	
<i>Aster</i> . . .	364	<i>Bró/.dzici</i> .	
<i>Axamile k</i> .	359	<i>Brukiew</i> ,	
		<i>Brusznica</i>	
<i>Babka</i> . . .	62	<i>Bryźdielina</i>	
<i>Babka</i> . . .	53G	<i>Brzanka</i> .	
<i>Badył</i> . . .	23<J	<i>Br 7 a » ko wiec</i>	
<i>Bagtm</i> . . .	170	<i>Brzoskwinia</i>	
<i>ł<.Łiüwka</i> , .	4 36	<i>Brzost</i>	
<i>Balniu</i> . . .	94	<i>Brzoza</i> . .	
<i>Uahun</i> . . .	91	<i>Bucien</i> .	
<i>1) 1 Is.llllkl</i> .	-279	<i>Link</i> . . .	
<i>Barszcz</i> . . .	122	<i>iniksz-pau</i> .	
<i>Baitamia</i> . .		<i>Bukwica</i> .	
<i>Burisiu</i> . . .	a4;	<i>Bulwa</i> . .	
<i>Harwinck</i> . .	qi	<i>Bułwnnik</i> .	
<i>Bazanowiec</i> .	86	<i>Burak</i> . .	
<i>Ucdlka</i> . . .	620	<i>Bur czak</i> .	
<i>lickmamiia</i> .	40	<i>Biuwik</i> . .	
<i>Berberys</i> . .	160	<i>Buz<Jyg.niek</i>	
<i>Bertraifi</i> . .	361	<i>l(v lica</i> . .	
<i>Be*</i>	130	<i>Bjlnik</i> . .	
<i>licz ul oski</i> .	4		
<i>Bczkosmck</i> .	554	<i>Carziel</i> .	
<i>Bezlist</i> . . .	46<i	<i>Cal,ula</i> . .	
<i>Bczząb</i> . . .	a3l)	<i>Centyfolia</i>	
<i>Białoząb</i> . .	446	<i>Chaber</i>	
<i>Bicdrzeniec</i> .	110	<i>Chmiel</i> . .	
<i>Bieluń</i> . . .		<i>Choina</i>	
<i>Bisior</i> . . .	94	<i>Chrobotek</i> .	
<i>Binftotia</i> . .	580	<i>Chrbust</i> .	
<i>Blekut</i> . . .	C5	<i>Cbróscik</i> .	
<i>Bluszcz</i>	96	<i>Chrzan</i> .	
<i>Ma watek</i> .	100	<i>Chrzijstaica</i>	
<i>Blotnica *</i> .	338	<i>Chwoszcz</i>	
<i>U(b</i>	162	<i>Cieciorka</i> .	
<i>Bobrek</i> . . .	310	<i>Ciemlel-nik</i>	
<i>Uiul/is/ck.</i> .	«;)	<i>Cietniurzyca</i>	
<i>liorkliauzia</i> .	282	<i>CicinnogłóW</i>	
<i>Borowik</i> . .	37 2	<i>At></i> .	
<i>Borowik polny</i> .	tóli	<i>Cwikulec</i>	
<i>Borówka</i> . .	536	<i>Cjhora</i>	
<i>Butwinko</i> . .	57	<i>Cykoiiya</i>	
<i>Boie drzewko</i>	348	<i>Cyprys</i>	

nęczy

	Strona.		Strona.
<i>Cypryski</i>	J-ig	Farbownik	83
Czarnokwit	.12	Fasola	304
Czarnuszka	2'7	Fialkowiec	503
Czarny	482	Fiołek	102
Czarny	551	Firletka	185
Czarny	237		
Czarny	119	<i>Gabma</i>	129
Czeczotka	415	<i>Galarępa</i>	275
Czeremcha	196	Galuska	4^7
Ciere.iz.nia	19^	<i>Gasztald</i>	186
Czernica	187	Georgina	565
Czernidlo	531	<i>Giersz</i>	113
Czernice		Glewik	477
Czerwiec	178	Glistnik	210
Czerwień	373	Gładysz	" 77
Czerwieniec	88	Głóg	i<7
<i>CzesT.eze.wik</i>	536	Głowienka	200
Czosnek	136	<i>Głucha, pokrzywa</i>	a41
C/.teiozab	412	Gnidosz	a48
Czworolist	165	Gni tek	555
<i>Czycik</i>	i	Golek	383
		Gorezyca	277
		Gorc/.yznik	269
JUJ	4iG	Gorycz	376
Dąbrówka	i	Goryczka	107
Dereń	63	Gorysz	121
<i>Jieszczownik</i>	366	Gorzykwiat	218
<i>Diakwantol</i>	144	Goynik	a3G
Długosz	80	Goździenie	547
Drabik	456	<i>Goździk</i>	3Go
Drapacz	55	Goździk	7^
<i>Drok</i>	300	Grab	416
Drynkie	56	Granicznik	4y6
<i>Dryakiew bydlęca</i>	358	Grocji	305
Drączka	47	Gfouik	5»0
<i>Drzewianka</i>		Glonowiec	431
<i>Drzewo Stey Lueyi</i>	ip5	Groszek	307
<i>Durnica</i>	43	<i>Groszek Sybirski</i>	3»3
Dwiikształtuik	554	Grodek	520
Dwulistnik	387	Grusza	190
Dwurząd	277	Gruszyca	170
Dwuząb	343	Gruzłek	062
Dymnica	290	<i>Gryka</i>	164
Dynia	280	Grymmia	443
1jj ptan		Grzebień	48
<i>Dyrsa</i>	50	Grzęzuiea	151
<i>Dzieraza</i>	430	Grzybień	214
Dziewanna	91	Guiliera	386
Dziewięciornik	131	Gwiazdko wiec	287
Dziewięścił	330	Gwiazdnica	181
<i>Dzigcielinka</i>	295		
Dzięgiel	1J3	Harbuz	280
Dziobak	25G	Harrysonia	440
Dziurawiec	320	<i>Hebel</i>	130
Dzwonek	98	Helmek	244
Dzwoniec	248	Hiacynt	144
		Hizop	237
		<i>Hordowina</i>	129
<i>J3.it ragon</i>	347	Hottonja	89

	Strona.		Strona.
<i>Itru id</i>	b-.i	Kłosówka	38
Huba]	535	Kmin	112
		Knidium	
<i>Jabłoń</i>	108	Knioó	223
<i>Jag la</i>	09	<i>Kocanka</i>	3+6
Jałowiec	421	Kokoruak	389
Janowiec	399	Kokorvycz	291
<i>Jarka</i>	40	Kolandra	n4
<i>Jar mus 2</i>	275	Kolczak	542
<i>Jarzębina</i>	198	<i>Kułnik</i>	276
Jar/.inianka	109	<i>Kolko</i>	388
Jaskier	219	Kołotocznik	3h5
Jaski erek	192	<i>Kolowiec</i>	119
<i>Jaskółcze ziele</i>	213	<i>Kolpak</i>	531
<i>lasnola</i>	210	Komonica	314
<i>Jlister</i>	354	Koniczyna	285
<i>Jastrzębiec</i>	368	Konopia	+20
<i>Jawor</i>	197	15g Konwalia	146
<i>lazininek</i>	1gS	<i>Kopr</i>	1a3
<i>Jedlinki</i>	42g	<i>Kopr wioski</i>	114
Jemiola	Cr	Kopytoik	190
Jesion	i3	<i>Korbacz</i>	91
Jeżugłówka	4ii	Korona	111
Jeiuog	335	Korzeniówka	171
JfJyna	Uj8	Kosaciec	23
	00	<i>Kosa.cz</i>	24
Jęczmun	43	<i>Koicanka</i>	199
Jyczinionki	43i	Kostrzewa	18
Ję/ycziik	43i	Koszyso	1»2
Ijtliifi	279	Kotewka	63
Jodla	417	<i>Kotki</i>	298
<i>Jodla Weymuta</i>	418	Kozibrod	01*
<i>Irga</i>	197	<i>Koztak</i>	535
Juara	281	Kozłek	21
<i>Itea</i>	16	Kraśnik	555
		Krażnik	481
<i>Kar inki</i>	298	KreWnik	215
<i>Kidifiary</i>	276	Krocień	414
Kalio		Krokos	335
Kaliiauk 1	65	Kropidlak	557
<i>Kanutier</i>	313	Kriiszezyk	386
Kapusia	276	<i>Kruszyna</i>	101
Karbieńec		Krwawnica	189
K.uezoch	3i6	Krwawnik	363
<i>Karl</i>	526	Krwiściąg	58
<i>Karda benedykta</i>	3»1	<i>Krwiściąg</i>	215
Karmnik	67	Krynicznik	503
<i>Karna hen-dykta</i>	5i1	Krzęcina	244
<i>Kartofla</i>	g5	<i>Krzewica</i>	40
Kas/.lau	155	Krzywoszyy	81
<i>Ka wiana ziele</i>	302	Kubek	51g
<i>Kawon</i>	281	<i>Kucutka</i>	29
Kąkol	185	Kuklik	204
Kędziorek	655	Kuknuza	29
<i>Kiehau-iac</i>	363	Kalnica	514
<i>Kierbiel</i>	1lg	Knapnik	359
Kieselcc	556	Kurzystep	80
Klon	158	Kustrzebka	51g
Kłokóczkj	130	Kwasaica	187

Strona.

Strona.

Strona.

Strona.

Łik . .	2<jj	Marzanna . .
Law.-ttfia .	280	Marzyca . . .
Lawenda .	a36	Maślak . . .
l.chioda .	422	Maśluki . . .
Leersia .	33	Massa Prysleja
Lemanna .	602	Massa zielona
Len . .	i33	May ran .
Lenieć .	106	Mączce .
Lepczycu .	8 i	Mącznica .
Lepuica .	182	Mącznik .
Leskea .	454	Mee/ia .
Leszczyna .	415	Melilot .
Lewkonja .	270	Melon .
Leżenia .	475	Merzjk .
Ligustr .	4	Meszek .
Lilak . .	4	Miarz .
Lilia . .	143	Miechunek .
Liliowiec .	144	Mieczyk .
Limba . .	418	Mierzuica .
Linkia . .	507	Miesięcznik .
Lipa . .	215	Micsznik .
T. i.11 ca .	532	Mieliczka .
Literak .	480	Międzylist .
I, niańka .	260	Mięta . .
Lobelia .	97	Migdał .
Lubaszka .	19 i	Miłosna .
Ltibismk .	120	Minutka .
Lncti na .	314	Mioflokwiak .
Ln/.ula .	148	Miodownik .
Lwia paszczak	a5i	Miodunka .
Łączn .		Miotlik .
Ł.{}• hynia .	167	Miotła .
Łoczydło .	158	Mleczay >
Łoczyga .	123	Mleczuy .
Łlonukamićn	379	Mlecznica .
Łnlinik .	170	Mochowik .
Łopalnica .	117	Modrak .
Łopian .	547	Modrzew .
Łoszak .	332	Modrzewnic .
Łotni: . .	542	Mokrzyca .
Łuskiownik .	223	Mokrzyczuik .
Łus/.czcniec .	247	Mc.linia .
Łyszczak .	518	Mordownik .
Łyszczycza .	87	Morela .
Łzawnik .	173	Moroszka .
	558	Morszczyn .
		Morwa .
		Muchomor
Macierzyca .	23G	Muchomor biały
Macuik .	518	Muchomor plamisty
Mak . .	212	Muehotrzew
Malina .	198	Mnllica .
Małkolmia .	270	Mydluica .
Malwa .	287	
Manna .	48	
Marchew .	116	Nadbrodник
Marchewnik .	117	Nadecznik
Maruna .	360	INadwodnik
Murunka .	361	Nagosz . ,
Marzanka .	58	Naparstnik ,

62

25

535

r»aveyz . . . ; . . .
 Dalionak
 INaatnicia...
 iNawłoc
 "Nawrót
 Mekk era
 fieslis
 JNircunica
 Hieeierpck
 Jfieriarpek
 ^in śmiertelnik
 IWi eto la
 J l i z a b u d k a
 Jvik.mdra
 ftogict...

Ohł.k
 Oliloinik
 Oboynik
 Ohuwik
 Ogończyk
 Ogórec/nik
 Ogórek
 Ogóikowoy
 Ol ha
 Ol.K.iik
 Olsza
 < Hs/.euiiec
 Olszówka
 Oinnv
 Opieńka brzożowa
 O/nn: in osinowa
 Op'eiika sosnowa
 Opończyk
 Ort iaz
 Orlik
 Orlikowiec
 Orzech
 Orzechy wodne
 Otet
 Osina
 (Isuka
 Ostnica
 Ostroinlecza
 Ostropest
 Ostrnień
 Ostrózka
 Ostrzeń
 Ostrzyca
 Otwornik
 Owies
 Owies chodzący

facierzyczka
 i* ii.ió i k' ' lec.
 Pai^cznica

Pal uszni k

141	Paleczka	553
65a	Palecznik	498
169	Palka	4uj
35i	Papawa	367
78	Paproć	432
45?	Paprotka	43*
2 55	Parkotek	i m
37G	Paroząh	417
104	Pasternak	122
2G7. 271?	Patyczka	516
316	Pawęjuica	496
267	Pa w i nieć	101
87	Paździorek	555
96	YMica	217
366	Perłówka	37
P, rz		41
502	Pe/lik	4'ig
2 41	Piaskowiec	179
107	Piaskownica	5
389	/'/'czarka	52*
3i)	Pieprzyc?	260
82	Pierwiosnka	87
281	Pieslrzenica	616
281	Pictraśznik	120
4 <3	Pielruszka	113
117	Piyelist	3 i
415	Piianic;	15*
121	l'onpinella	213
53J	Piolun	314
663	Piórnik	*3
522	Pioropusznik	43*
526	Piwonia	2.
530	Pi.? maczek	16.
142	l'i.mo	3*
33	Pleśń	55
217	Pleśniak	5-i
114	Płaskosz	
417	P I ndzist	14
6 i	Płoni) k	9
33.	Płonnik	
162	Ptuemk	7
19!	Plucnik	48g. 49
3<	Pływacy.	*
303	Po>/warnik	38.
335	Podbiał	3i
027	Podkrzeźniak	55
215	Pocicźrzon	43
81	Podkoliui	38
34	jPodosinnik	53
479	Podróinik	07
44	Pofhadnik	* t
44	Podskórnik	55
	Podzielonka	52
	Poklon	15
81	Pokrzyk	9
601	Pokrzywa	41
116	Pole/.....	23g. 2 i
	Pol ii	t5
34	Pomocnik	17

	Strona.		Strona.
Pomurnik		Rogatek	4'7
Popielnik	354	RoRown.ca	J8>
		Rokambul	i>7
Pjz	137	Jtokiet	4J>7
Por <fa'i<	137	Rokietta	276
Porost islandzki	48i)	Rosiczka^	
Porosti.ica		Rostopasc	2ia
Pnrlulaks	>9°	Hozchod.iik	i>7
Por/.ccAa		Rozczeprk	*>"I
Potocz.iik	HO	Hozd».iorek	
Powłocznik		Rozsiad	i-<>
Powłoka	37:I	{f',ia	a o l
Powóv	8 9	girlandowa	20*
Powoj uik	2i5	Kó;a zi«//ta	287
Poziemka	20°	Rukiew	2b*
Prątnik	404	Rnkiewnik	
Promienica	68	Rumian	f]*
Promieńtkik	5&1	Rumianek	obo
Proso	3v		
P#osownica	50	Rutabaga	270
Przyicznik	188	Rntewka	
PrzcRubiak	5.Sg	Rutwica	^
Pr- lasiczka		Rydz	
Przelot	2(,3	Rydz czarny	^
Prwoęta	072	Rydz gluchy	
T r ^ . .			1 1
Przełącznik	S	*	G
Przewiercien	109	/;«	
Przewłoka		Rz pak brukwiowy	
Prześlka		* pof	
Przyienika	112	Rz pak zimowy	2/->
Przymiotnik	3.So	Il/.picu	4 1 1
Przytuli			
PrzyWrolnik	Cr	R/er/.ucha	
Psianka		Rzerzucha.....	
Pstroczek	Ci	Rzeszotuk	<
Pstrost	5 3 5	Rzodkiew	^>7
Pszczelnik	23i	Rzodkiewnik	271
Pszenica			S.-.
Pszenica, turecka	29	Udziec	
Pszeniec		Salw.nia	
"Pszonak	272	Salata	W
Porch.ilnica	M1	Sasanka	- "j
Purchawka	5>-	Sawoyka	a/>
Pylenie		Scylla	^
		Scieru	113
Rudawka	5*5	Serdecznik	TM
Radym		Serdeczuik	
Ranunkul	"O	Seslei	
Ranontika l.		„Siatkowiec	
Rapunkul			
Rdest	>63		
Rdza	bd7	Siedź borowy	& 9
Rdzawnik	iGo	Siekicriiica	->'9
Reygras	43	S.crpik	
R. ygra.i francuzki	38	Siniak	
Rezeda	KjO	Siódmaczek	> JJ
Rol.acznik	->02	Su	
Rohiuia	303		

	Strona.		Strona.
<i>Sit rui-</i>	59G	<i>Swirzepa</i>	277. 267
<i>Sitowie</i> • » •	26	<i>Syroie.izka</i>	622. 626
<i>•Skoczek</i>	191	<i>Syroie.izka zółta</i>	023
<i>Skóruik</i>	50	<i>Szabalbott</i>	305
<i>Skretek</i>	068	<i>S/.iii rek</i>	144
<i>Skrytek</i>	64	<i>•Szafran</i>	
<i>Skrzyp.</i>	478	<i>Szaklak</i>	
<i>Sin/.</i>	a86	<i>Szaleń</i>	ii 4
<i>Śledziennica</i>	179	<i>-Szalwia</i>	a(>
<i>Sliw.i</i>	tyl	<i>Szanta</i>	241
<i>Ślodka gorz</i>		<i>Szanta</i>	2.33
<i>Ślonecznik.</i>	30&	<i>S/.arancya</i>	35t)
<i>Smagliczka</i>		<i>Szarlotka</i>	38
<i>Smardz</i>	546	<i>Sz. •rota</i>	344
<i>Śmialek</i>		<i>Szarzyna</i>	29
<i>Smolka</i>	86	<i>Szczaw</i>	163
<i>Sinrmlyiia.</i>	10>	<i>Szezawik</i>	187
<i>ttuiec.</i>	565	<i>Szc7.ec</i>	2rt
<i>Śnicdek</i>	142	<i>Szczodi zenic.a</i>	300
<i>Śniegu ta</i>	141	<i>Szczypior.</i>	i38
<i>Saitka</i>	11 >	<i>•Szozyr</i>	16G
<i>So< / wkn.</i>	53	<i>Szelijźniczek</i>	1
<i>Soczewnik</i>	518	<i>Szerardia</i>	58
<i>Sod lik</i>	127	<i>Szlachitawa</i>	3rg
<i>Sekarti</i>	162	<i>Sznnrzec.</i>	608
<i>Soidziu.izLa.</i>	452	<i>Szparag</i>	146
<i>Sar okop.</i>	5r8	<i>Szpile</i>	4 l
<i>Sosna</i>	418	<i>Szpinak</i>	420
<i>SparecUa.</i>		<i>S/.umck</i>	555
<i>SfHirietta</i>	318	<i>Szurpek</i>	451
<i>Spore k</i>	1S7	<i>Szypzyna</i>	209
<i>Sporyn</i>	128	<i>Tacet</i>	i4i
<i>Srelirnik</i>	200	<i>Tainaiyizik</i>	179
<i>Sromotuik</i>	5*9	<i>'tarczownik</i>	487
<i>Surcijk</i>	3f&	<i>r.i '/yca</i>	233
<i>Starodnb.</i>	12+	<i>Tarka</i>	iy4
<i>Stai zec.</i>	356	<i>Tarn</i>	ty4
<i>Stoktosa</i>	50	<i>Tasznik</i>	203
<i>Stokroć</i>	3fio	<i>Tatarskie ziele.</i>	t5t>
<i>St<niMu>\viec.</i>	>33	<i>Tawula</i>	j85
<i>Suncz vk</i>	381	<i>Teksza</i>	199
<i>Stoi z>s/<k</i>	233	<i>l ęfioskór</i>	5:u
<i>St oczek.</i>	532	<i>Tłitstosz</i>	ij
<i>SlroMck</i>	85	<i>Toczek</i>	5'i0
<i>Stryszek</i>	481	<i>Tolidda</i>	161
<i>Slrz .lka.</i>		<i>Toiad</i>	216
<i>Sn/.epck</i>	Sfii	<i>I oicfó</i>	joli
<i>Sucliodi zewka.</i>	100	<i>Tomka</i>	17
<i>Sumak</i>	130	<i>Tomka borowa</i>	35
<i>Siuzec</i>	556	<i>lomkowuica</i>	35
<i>Swerria</i>	108	<i>Topola</i>	162
<i>Swithuia</i>	63	<i>Tojpolówka</i>	286
<i>Suidiia</i>	0 3	<i>Torfowiec</i>	4 u
<i>Swt -k</i>	4 c	<i>traganek</i>	3il>
<i>Swierzchnica</i>	56	<i>Trawa angielska</i>	36
<i>Swiellik</i>		<i>Truteń kanarkowa</i>	3 5
<i>SUM ni ianskie ziele</i>	S20	<i>Trędownik</i>	a51
<i>Świniak</i>		<i>Trud</i>	4
<i>Świniarka</i>	but		

Strona•

-Trufla . •	5ig	Włoczydło
IV iisiait'ta	200	Włóknica
Try bulka	j40	Włosnica
Tlz.fina	bi	Włosnik .
Trzcinnik	5i	Wnętrzniak
Trzecznia .	118	Wodnica .
Trześnia	if)4	Wódziana
Tiv.ęs>dło	507	Walaszka
Tr/nielina	102	Wołowik .
Trzy żali .	44	Tf^oronec
Tulipitu .	i45	Woszerya .
Tupinambu	506	Wróblak .
Tttrup .	176	Wronog- .
Turzyca .	3LJ8	Wrotycz .
Tykwa	280	Wrzecionak
Tystlafia .	2Go	Września .
Tytuli . .	go	Wrzos
		Wyczyniec
Ubiolek .	2Go	Wyka . .
TJkwap	l34	Wyklina .
Urzel . •	257	Wy^moczttic
		Wyżlin
	262	Wyzpin
Warzęcha	507	
AVntka . .		
Wasilki		
Wawrzy nek		
Wąs'nik .	161	Zannicliellia
Wątlak .	588	Zaraza
Weissia .	4-13	„
Wel nianka	520	Zaw uie .
Wcłnica .		Zawoiek .
Węgierka		
Wężnica .	506	f ^ r t .
Weżownik	105	Zaroi, k .
W ejEymord		Zebrzyca >
Wiąż . •	" ' 1	Zeniszek .
Wiązkowiec	I Z e	r w a . .
WiciokrzeW	000	/ .D.isiewka
Widlak .		Ziarnoplon
Widlak .		Ziarnowlos
W idłoząb	. f?	Zielenica .
Wieczornik	44"*	glonka .
Widkokwiat	1 o	Zieziulka .
Wielo-il .	000	Zimowit .
Wieprzyniec	5-8	Zlep ek .
Wierzba .	J-	Złocien .
Wierzbówka	160	Złotyglow
Wiesiołt-k		/loLotes'd .
Wietrznica	224	Zmiiowiec
Wtelry.mk		Zrostnica
Wieżyczka	j-g	Zwislik .
Wilcze Lyk	161	Z w o i e k *
Wilczyn .	502	„
Willariia .	8g	Żabiniec .
Wilżyna .	2g2	Żabiściek
Wiuogrnd	102	Żebrowiec
Wiosnawka	260. 262	Żgawka .
Wii uia .	19-4	Złobik
Wixtvu .	405	Z orikil

Strona.

%órani l l a	ibS	Zywiczka	2C2
Życica	4a	Zyvice	2<5
y.yezka	4»a	Zywokost	84
ZyUniec	96	Zywotnik	418
Zyto	40	Zródlek	53

R E I E S T R

NAZWISK IiODZAIOWYCH I ŁACIŃSKICH.

Wyrazy kursywem drukowane oznaczaiq synonimy.

	Strona.		Strona.
Acer	168	Anoectangium	440
Ackillta	565	Auomodon	462
Aconiuuri	216	Auiliemis	263
Acoru*	i50	Antlericum	143
Acti.-a	ai3	Anthericum	10
A.louii	2 i8	Aniliocei-os	477
Ado\ a	i65	Anllioxantlmm	17
Aoculu*	i55	Anlhriscus	110
Acih.il.um	555	Autbjllis	200
Acii.	n5	Antirrbintmi.	
Agarictts	5ao	Apargia	87
Agi-imotiiia	190	Apiuiu	n
Agrosumina	186	Atjuilegia	21
Ajiiioitis	32	Arabis	26
Aira	55	Arbuhis	16
Aioęa	a34	Arctium	53
Ateliemilla	64	Arcyria	55
Aldroraucła	I52	Arenaria	17
Aliiua		Aristolochia	08
Album	i56	Aruica	35
Alnus	413	Arteinisia	54
yVl«pecnvn	ag	Arum	38
Alpiitomorplia	617	Arimdo	5
Afsiuc	181	Ariuido	5
Altbaea	286	Asarum, ...	18
Alyuum	a58	Asclepias	10
Aiiur.iDlhus	128	Asparagus	14
Aiuphiconium	505	Aspergillus	55
Ampluporiuia	55r	Asperugo	8
Anijjidalus	1q5	A»penila	5
Ana.^allis	86	Aspidinm	43
Aucliusa	83	Aspteniuiu	43
Audroitida	169	Aster	55
Andropogou	58	Astrocephalui	5
Autimsacc	88	Astragalus	31
Aneiuone	224	Astiantia	100
Anemonu	22>	Atiiamantha	11
Angelica	123	Atriplex	42
Auocctaiigiuii	'iio	Atropa	9

	Strona.		Strona.
«\cua		Carpimis	416
Azalra	9 i	Cartliamus	336
		Çarum	
Badiaga	508	Caucalis	1,5
<i>Hat omyces</i>	482. 483	<i>Cenomyce</i>	485. 484
ftallota	243	Centaurea	336
Balsamila	3+3	Centunculus	63
Barbar"	269	Cephalanthera	587
Baibuia	450	Ceramiu	50 i
Bartr.nnia	456	Cerastitini	185
Beekmauia	to	Ceratoeephalus	192
Bellis		Ceratophyllum	417
Berberis	160	Ceruthe	77
Beta	1-31	<i>Cetraria</i>	488
Beton"®º	2+4	Chaeropliyllum	118
Betu la	5	<i>Chaiturus</i>	2+5
Bulen	515	Chara	5<3
<i>tilechnum</i>	433	Cheiranllins	269
Blitum	a	<i>Cheiranllins</i>	270
Boletus	53.)	tilielidoniura	213
Borkliausia		Clicnopodium	iv5
Borrage	82	<i>Chunuphila</i>	171
<i>Jiorrera</i>	460	Cliondrilla	372
B.istrychia	J'8	Clirysanthemum	361
Butryčhium	431	Clirysocoma	342
Bulrytis	658	Cliiysosplenium	179
Brassica	276	Cichorium	379
Briza	*7	Cie.uta	" l i i
Biomas	50	Cimicifuga	• 217
Bryouia	279	Cineraria	• 354
Brrum	46+	Circaea	• 12
<i>liry</i>	4li. 456	Cirsium	• 327
Bubon		<i>Cistus</i>	• 214
BuiTonia	65	Cladouia	• 485
Buuias	256	Ctavaria	• 5+7
Biipbthalmum	365	<i>Clavaria</i>	514. 515
Bupleuium	loy	Cleinalis	225
luloinus	167	Cliinaeiuni	456
hiixbauiiiia	169	Clinupodium	233
	412	Cuidinin	• 1 1 2
Byssus	560	Coct.oehloris	508
<i>Byssus</i>	482	Cochlearia	262
		Collelicum	• 151
Caecalia	342	<i>Collema</i>	482. 492
C.ikile	250	Colutea	302
Calamagrostis	3i	<i>Comarum</i>	203
Caleudula	36q	Conferva	6ui
Calla	3ij3	<i>Conferra</i>	502
Callitriche	2	Coniocybe	487
Caltia	223	Coui mml	120
Calycium	488	Convallaria	nu
<i>Cafycium</i>	+98	<i>Cunfallaria</i>	.64
Caineliua	264	Conyolvulu«	89
Campanula	98	Conyza	3+y
Cannabis	420	Corallorrbiza	388
Cardamine	266	Coremium	658
Cardnus	331	<i>Coreopsts</i>	^3
Carex	3y8	Coriandriim	114
Carliua	330	Corispennum	1

	trona.	
Curntis	03	<i>EpipacLts</i>
Coronilla	5>g	Epipogium
CuroilopUS	250	Equie»euim
Cnrydalit	291	Erica
Corylit»	415	Krigeron
Crambe	265	Rrinewm
Crepin	56i	Kriophonnu
Crocus	22	Erudiuin
Cr>pM<	33	Krvuin
Cueiibaliis	181	Eryugium
<i>Cueubalus</i>	18*	F.rysimum
Cm IUU5	281	Erytliraea
Ci.c orbita	280	Eupatorium
Cubcitla	65	Euphorbia
Cyattuu	619	Eupbrasia
<i>Cymbi.liu i i</i>	388	Eurotitun
1.vii.im hum	107	Evonyinus
Ctnara » » »	526	Exospoiium
< uojjlosMitn	84	
< jaosnt ini	48	Eagus
<penis	29	Farbetia
Cypi ipe limn	38g	Fedi i
(, , sl'L.if.l	60i	Ferula
Cy ii. u »	300	Festuc.1
		<i>Pegtur.a.</i>
Dardlea	533	<i>Fearia</i>
Datryomyeel	658	Filago
<i>D iety lis</i>	50	Foutinalis
Danbiie	161	Fragaiia
Datura	<4	Fraj.inus
Duciu		
Detpfiiiuiiu	215	Fueus
Ileuurii	265	<i>Fueus</i>
DialitilU*	176	<i>l'uligo</i>
Di'tomu	608	Fuinaria
DSt-raiium	444	Fuoaria
Di< litinuus	172	Furcellaria
Didynwdon	417	Fusidium
Dijuialis	252	
iligiuria	34	Galauthnu
lip9otaxis	277	Galea
liipsaeus	55	Galeobdolon
Dolliidea	5^0	<i>Galeopsis</i>
Draba	262	Galiuin
Draeoceepbattim	231	Creastium
<i>DrepnnophyUum</i>	119	Gentiana
Drosera	13i	Genista
		Geoglossum
Kclliuops	355	Georgia
Ee,hiimspermum	85	Geranium
Kelium	80	Geum
Elutine	166	Gladiolus
<i>Eliehry sutt</i>	346	Glaueiuin
Eiyuius	43	Glecljoiuua
Empeirum	420	Gl_\ceria
Eucalypla	442	Gnapli.ilium
Endocarpou	47tj	Goodyera
Epilobiuin	160	Grapliis
Kpi pac lis	386	Gratiola

Strona.

Grim mia	443	Lactuca	373
Gyniiaadenta	385	Lamiom	210
Gymuostomum	440	Lapsana	379
(iyiiniostomu.ni	440-441	Laserpitium	Al
Gvpsopliila	175	Latiraea	217
		Lalhynis	507
Hanisonia	440	Lavaudula	25G
Hellera	106	Lay.itera	286
Hedwigia	441	Lecidea	481
Hedysnum	5KJ	Leduiii	170
Ilelianlliemum	21+	Leersia	53
Heliantlius	365	Leersia	443
Ilcliotropiui.	78	Lejeunia	475
Jllelleborus	225	Lcmanea	602
Helomim	616	Leifina	13
Helyella	546	Leontodon	573
Heiuerocallis	144	Leouiiirus	243
Heracleiun	122	Leotia	545
Hcrininium	385	Lepidium	260
Hermana	128	Leskea	454
Hesperis	270	Lencodon	446
Hieracium	368	Licea	554
HieinicMoe	35	Lichen	481-487-487
Himantia	560	Ligusticum	120
Himantogiossum	585	Ligiistrum	4
Hippiu-is	1	Lilium	143
Holcus	58	Limosella	262
Jiolcus	55	Linaria	250
Holosteum	53	Liuckia	5<7
Hordeum	55	Limun	>55
Hotloiiia	89	Liparis	58g
Hiunulus	410	Lilhospermum	78
Hyacinthus	144	Littorella	413
Hydnurn	542	Lobelia	97
Hydnum	5^8	Loliuni	42
Hydiocharis	167	Loinarla	452
Hyoscyamns	90	Louicera	100
Hyperlcnni	5JO	Lotus	514
Hypnuiii	457	Luoaria	268
llypnum	457	Lupinus	302
Hypoclioeris	378	Luzula	lig
Hyssoplis	287	Lyclinis	i85
Hysterium	319	Lyeiuiin	96
		Lycogala	555
Jasione	10i	Lycoperdon	55a
Jberis	260	Lycopodiiiu	42g
.Tmptiens	104	Lycopsis	81
.fiopeiatoria	12 1	Lycopns	10
Jon la	350	Ly.simaciiia	86
Jris	23	Lythrum	189
.1sari a	558		
.Tsalis	257	Alajantliemurn	64
Jsoypyrnin	192	Malahaila	123
JllglallS	417	Alalaxis	588
Jnocus	147	Ma/a.ris	58g
Jiiiigermannia	46g	Malcolmia	270
.runiptrui*	421	Alalya	285
		Marcbantia	476
		Alan iibium	214

Strona.

M»sc!ii!ocwptię	4 n	Onosnin	
M.lliule	270	Oprgrapha	
M.tuicaria	5 Go	1 Iplioglossum	
ftledu ago	314	Ophrys	385.
Al ec»i»	436	Urobi*	
A< lainpyrum	247	Orchis	
Melica	37	Oligamim	
Alcliai	38	Ornilhugalum	
Afelilolus	214	Orohanche	
Meliltis	253	Orobus	
Mentli»	207	Ortliopogou	
Men) iinifis		Ortliotnclmru	
Merc tu iaiis	lbb	Oseillaloia	
.MtislUH	•»7	Osmuuda	
Meiulms	55 J	G\alis	
Mrspilus	'97		
Mi-utn	113	Paeonia	
"Mituiin	30	Panicum	
Muium	4G8	Papayer	
Al ii tum	4G6. 4G7. 46g	Parietaria	
Afoliitu	57	Paris	
Monerdica	279	Parmelia	
Al. motrapa	171	Parnassla	
iMuuti	63	Passerina	
Moirliella	54 G	Pastinaca	
Morus	66	Patellaia	
Miicor	557	Pedicularis	
Alukcmi	111	Peltigra	
•Nj eg runi	264	PeniapliyHum	
<Vy., grum	2SS	Peplis	
Alyos.ii.is	81	Peucedamitii	
Myiuurut	3 31	Peziza	
Aiyrca	Gii	Peziza	
Myrtophylimu	414	Phaeidium	
Myrrliis	117	Plmlaris	
Alj Miti ichium	667	Phallus	
		Pliascum	
N.uai	398	Phaseolus	
JNarcissuS	141	Pliladelpjius	
Jlanlus		Plileum	
ISiM lo iium	264	Plilomis	
cek era	452	Plldox	
Nectera	453	Pliysalis	
jNeinsapora	566	Pliysarum	
Neotlia	387	Pliyleuma	
Wcp. U	211	Picris	
IN.llin	255	PiluWia	
INicandra	96	PimpincIIa	
Hicot tana *	9°	Piuguicnla	
Nigella	217	Pinus	
Nigiil.lU	385	Pisurn	
iSuHuc	507	Planlago	
Wynpliaea	214	Plal.uitlieia	
		Platy.sramine	
Oen-Tillie	113	Pltui ospermui	
Oeiiothera	x5g	Poa	
(luobrychis	21)5	Pohlia	
Ouonis		Polemonium	
Uuopurdooi	552	Polygala	

Strona.

Polygomim . . .	ib3	Saponaria . . .
Polyides . . .	5(12	Salallreia . . .
Polypodium . . .		<i>Satyrrium</i> • . . .
Polysiphonia . . .	5(14	Saxil'raga . . .
Poly trichum . . .	4^7	Scabioya . . .
Popnliis . . .	162	Scheuzeria . . .
Porophora . . .	479	<i>Schifereckia</i> . . .
Porlulaca - . . .	KJO	Schizophylluiu . . .
Polamogetoii . . .	66	Schoenus . . .
Poteulilla . . .	200	Scilla . . .
Polerimu . . .	215	Scirpus . . .
Prennnlhcs . . .	372	Scleranthus . . .
Priinula . . .	87	Scleroderma . . .
Prunella . . .	200	Sclerotium . . .
Prunns . . .	lg4	Scolopendrium . . .
Psamma . . .	62	Scorzonera . . .
Pleris . . .	433	Scrofnlaria . . .
Puccinia . . .	663	Sculcllaria . . .
Pulmouaiia . . .	79	Si:ytosiphon . . .
Pnlsatilla . . .	226	Sod um . . .
Pyrethrum . . .	36i	Secalc . . .
Pyiola . . .	170	Selium . . .
Pyrus . . .	J97	Sempervivum . . .
		Senecillis . . .
Quercus . . .	4i6	enecio . . .
		<i>Serapias</i> . . .
Jtadiola . . .	68	Serralula . . .
lianunculus . . .	219	Soseli . . .
<i>Jununculus</i> . . .	192	Sesleria . . .
Itaphanus . . .	267	Selaria . . .
Iieseda . . .	190	Sherardia . . .
Fdiacodium . . .	660	Sicyos . . .
Rhammis . . .	101	Sida . . .
Rhinanlhus . . .	248	SideritU . . .
Hhizomorpha . . .	557	Silene . . .
<i>Jl/iiziiyogim</i> . . .	5i0	Sil er . . .
Rlms . . .	J30	Silybum . . .
Hhynchospora . . .	26	S ma pis . . .
Rhyiisma . . .	5i8	iridium . . .
Ribes . . .	io5	Sison . . .
Piiccia . . .	477	Sisymbrium . . .
tiobiuiia . . .	303	<i>Sisymbrium</i> . . .
Jtosa . . .	2 o i	Sium . . .
Pubia . . .	62	olamim . . .
Bubus . . .	198	olenia . . .
liumci . . .	102	Solidago . . .
Buta . . .	171	Soneliu . . .
		Sparganium . . .
Sagiua . . .	67	<i>Spartium</i> . . .
Sagittaria . . .	217	Spatliularia . . .
Salix . . .	J3	Spergula . . .
Salsola . . .	127	Sphaeria . . .
Salyia . . .	10	Spliaguum . . .
Salyinia . . .	428	Spinacia . . .
Nambiicus . . .	i30	Spiraea . . .
Samolus . . .	96	Splachniun . . .
•Sanguisorba . . .	68	Sporotrichnm . . .
Sanicula . . .	109	Spumaria . . .
iSaponaria . . .	174	Sufchys . . .

Strona.

fitaphylra . . .	i30	Triodia . . .	44
Statice . . .	i3i	Tritiuniu . . .	41
Slcllaia . . .		Trollins . . .	223
Jitemonitis . . .	655	Tropaeolnin . . .	• 159
Su-iTOcanlou . . .	487	Tiib«r . . .	519
Slidla . . .	416	Tubercularia . . .	56*
Slipa . . .	3i	Tulipa . . .	j43
•Nralinles . . .		Turrilis . . .	268
Nu utliiopterit . . .		Tubi.il.igo . . .	343
SnccUa . . .	56	Tylostom* . . .	553
.Stritra . . .	in8	Typ ha . . .	
<i>Su-arlia</i> . . .	447		
.Symphyuni . . .	8*	Dlmus . . .	129
Sviiiirit hia . . .	4'«j	Igreto . . .	565
Syriuga . . .	4	Urtica . . .	412
		Dirionlaria . . .	9
Tageles . . .	3 %		
Xaiuaii< . . .	179	Yacciniuru . . .	i57
Tanacelum . . .	316	<i>yalantia</i> . . .	60
T,i V u . . .	288	Ynleiana . . .	21
TeesdaUa . . .	260	<i>Variolaria</i> . . .	• • • 479
Tlrtraphis . . .	442	Yauchcra . . .	56t>
Tenciitlm . . .	235	Yeiatrmn . . .	103
Tlialii Irtim . . .	326	Wibascum. . . .	gi
Thflrphora - . . .	544	Verbena . . .	252
Thesimn . . .	jo6	Yeroniea . . .	5
Tiila«pi . . .	203	Verrucaria . . .	479
Tb uia . . .	4i8	Yiburimm . . .	129
Tli) mus . . .	23, Vicia		009
Th ytselinn . . .	) ii	Vdlarsia . . .	; 89
Tili.i . . .	213	Yiuca . . .	94
Tofictda . . .	161	Viola . . .	102
Tmilis . . .	iiG	Viscitm . . .	64
Tormenlilla . . .	201	Yilis . . .	3 02
Tor ula . . .	55y	<i>IPehera</i> . . .	465
Tragitim . . .	110	Weissia . . .	443
Tngopi>}fon . . .	374		
Trapa . . .	63	Xanthinm . . .	4i4
TrfiliftU . . .	556	Xfranthcinum . . .	346
Trihulus . . .	172	Xyloma . . .	556
Tlnliia . . .	555		
J'ii>ntali, . . .	i65	Zannichellia . . .	398
Tiilidiniiii . . .	296	Zen . . .	29
Triglothiu . . .	162	Zygnema . . .	505

OMYŁKI ZNACZNIEJSZE DO POPRAWY.

karta	i	—	40	po nazwiskach polskich rzędowych i rodzajowych w tytułach położyć ,	
—	i	wiersz	5	bruzda	czytaj brózza
—	18	—	5	Dziobak	— Sitek
—	ai-	—	44	olii	— fo Liis
—	21	—	23	Zdroiek	— Żiódlek
—	25	—	12	bruzda	— hrózza
—	3i	—	25	pazuogciowe	— paznogciowate
—	34	—	25	patenti	— patente
—	36	—	28	brana	— brany
				po Tonikownicy półuocney dodać:	
				2. Tomkownica południowa, H. australis : pa- niculae subsecundae pedunculis superne pi/osis; calicibus Jlosculos ciliatos subaequantibus; co— rollae masculae valvis Jissis, dorso aristatis; squamis hypo&ynis orbicularibus; radice repente; Joliis angustis.	
				Podobna poprzedzającej, różni się: szypułka- mi przy nasadzie klasków włosistemi; plewami gładkimi, rzasowatemi: plewy zewnętrzne kwia- tów samczych dolnych wyżej środka os'ciste: gór- niych *18 uiciy s'rodka ością opatrzone; łuski pod- owocowe całe, okrągławe; korzeń ścielący się; liście wąskie. Ros'nie w zaroślach suchych, liost. Gram. IT. t. 4.	
	Sb		43	Host. Oram.	czytaj Ilost. Gram. II.
	55		45	Koelena	— Kocleria
	5f)		31	Giliberla.	— Giliberta
	39		19	szorstkie	— szorstkiemi
	55		17-18	Zdroiek	— Zródek
	55		3	liu thu 11 a	— Billffonia
	64		14	Przewrót nit	— Przywrótnik
	G5		2-3	Buffonia	— BiilTuuia w nazwaniu polskicin
			5i-51	ściany	— łuszczuki
—	73	—	3*	bruzdowane	— brózdowane
—	7*		5	rap ha e	— raphe
—	74		14	bruzdowane	— brózdowane
			21	Antriscus	— Anthriscus
			20-20	bruzih.wany	— brózdowany
	78		26	corrolla	— corolla
	K6		9	Annagallis	— -Anagallis
	89		33	dodać:	— Mnyanthes L.
	110		27	bruzdowana	— hrózdowana
	112		25	bruzdowana	— bró/.dowaua
	115		57	wyższeini	— węższemi
	115		58	dodać:	Ros'nie na Wołyniu (Bess.).
	12+		3+		Selinum L.
	i3-i		5i	cartillagineo	— cartilagineo
	i35			cartillagineo	— cartilagineo
	i33		28	calicibusque	— catycibus<Jue
	i56		55	Pręciki 3,	— Pręciki 3
	i38		5	Pręciki 3,	— Pręciki 3
	i <0		25	schoeuoprasum	— Schoenoprasum
	i43		17	bruzdy	— brózdy
	i45		a5-2fi	Scilla	— Scylla
	i48		21	acuti/loris	— dcutiflorus
	j5g			pensihancum	— pensy Ifanicum
	i6i	Z	8	ze Syberyi	— z Syberyi
	,76	—	19	skupiane	— sikupioii*

karta	aoi	wiersz	11	dodać:		<i>TormentUla erecta L.</i>
—	aiG	—	a'»	hemispiierica	czytay	hemisphaerica
—	—	—	17	Jpañtis	—	3paruti>
—	23n	—	3g	nvoto-ii}ilangit	—	wato-oblongis
—	247	—	20	11 Persoana	—	n Pertooua
~	281	—	18	z lmlyi	—	z Indyy
—	a85	—	11	Sylv<,tris	—	syhestris
—	505	—	10	tmclioisa	—	frulicosa
—	308	—	3(1	Sylrellris	—	sylveslri&
—	3)7	-		po gatunku 5 <loila		
				1. a) TrngancL wiasisty, A. pilosus: foliolis lan-		
				reult::t\, aiutiuAculU cauleque pilosis; spicis pi-		
				thuir. utuli; folio bmgioribus; leguminibus rtctis,		
				teretibus, acuminatis-		
				J. idygi Jlokeiowc, obłe, wzniesione, u spodu		
				CierwoUiitti:, włosiste; liście pierzaste, 8-gparo-		
				nc, o lulkach: w korzeniowych przewrotuo-ia-		
				inwatycli w lodygowych eliplyezno-lancetowatych,		
				>vlosiotych; pi szelki liściowe iałowate, kończate;		
				kwiaty biało-zółte, grouiasio-kłosowe 5 szypułki		
				od liści praw e 2 razy dłuższe; przysadki kwia-		
				towe równowążkie; łódka kończata; łupiny pro-		
				sie, obi. . na końcu zwężone. Kośnie w lasach.		
				Jaeau. Fl. austr. t. ói. Oxytropis Dec.		
—	3d5	—	41	puch trzoukowaíy czytay		koniec nasion zwężony
						za trzonek puchowi służy
—	3 i o	-	4	cieniach	czytay	cierniach.
—	333	—	4t	appressis;		appressis,
—	351	—	3i	puppo		pappo
—	3 Ho	—	i i	J'la' nth ra		Ph-t anthera
—	'ii i	—	3i	Z«auka		Zgawka
—	4j5	—	26	nigdy zielonej		nigdy zieluc'y
—	4 So	—		u tuaiuine		znaiomy.
			30	ióltawo-zieloue;		żółtawo-zielone
~	4) i	—	26	Rakiet		Jio kii t
—	669	—	30	Vurt.		Mart.
			—	ostami dodać.		Ros'nie na korze drzew.
3	, " 6	-	5	d<ld>ć:		Jungermrinma Dikc.
—	487	-	X	flnsculosis		floeulosii
—	4Hj	—	2	caespito		cue pitoso
			j 1	Tar, zou-ulk		Tarczownik
			33	cartilagineo		subcartilagineo
			38	d'-varicatis		dii: ricutis
	505		21	firitlis		ririds
	508					Gruziek
	5 u		i	Crud. k		pierwszy
	5:8		11	pierwsza		obsoletis
	5ii		6	absolrtis		virrns
	5/3	—	1	turnus		
	5 rł		3>	llrl>tk a mleczny		Bedlka Mleczay
	5»o		35	ub..olet«		obsolcte
	54 1		3(i	Sietotrma		Sisf o/rema
	5Go			spručuiałą		sptóchniałą
	505		3i	hsrberysa		berbei vsu

